

The New Testament In the Original Greek

Byzantine Textform

2016

The New Testament In the Original Greek

Byzantine Textform

2016

The Greek Text as Compiled by
Maurice A. Robinson & William G. Pierpont

Layout
by John Jeffrey Dodson

© 2016 by Maurice A. Robinson

This work is hereby released into the public domain. The permitted use or reproduction of the Greek text or other material contained within this volume (whether by print, electronic media, or other form) does not imply doctrinal or theological agreement by the present editors and publisher with whatever views may be maintained or promulgated by other publishers. For the purpose of assigning responsibility, it is requested that the title associated with this text, the names of those who prepared and edited it, and this disclaimer be retained in any subsequent reproduction of this material.

The editor's use of public domain or other resources to compile this work does not imply any particular theological agreement between the editor and the provider of resources.

VTR Publications
Gogolstr. 33, 90475 Nürnberg, Germany
info@vtr-online.com, <http://www.vtr-online.com>

Table of Contents

Preface	v
I The Gospels	
KATA ΜΑΤΘΑΙΟΝ • According to Matthew	3
KATA ΜΑΡΚΟΝ • According to Mark	73
KATA ΛΟΥΚΑΝ • According to Luke	121
KATA ΙΩΑΝΝΗΝ • According to John	197
II Acts of the Apostles	
ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ • Acts of the Apostles	255
III The Pauline Epistles	
ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ • To the Romans	331
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α • First to the Corinthians	357
ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β • Second to the Corinthians	383
ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ • To the Galatians	401
ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ • To the Ephesians	411
ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ • To the Philippians	421
ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ • To the Colossians	429
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α • First to the Thessalonians	437
ΠΡΟΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β • Second to the Thessalonians	443
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α • First to Timothy	447
ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β • Second to Timothy	455
ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ • To Titus	461
ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ • To Philemon	465
ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ • To the Hebrews	467
IV The General Epistles	
ΙΑΚΩΒΟΥ • Of James	489
ΠΙΤΡΟΥ Α • First of Peter	497
ΠΙΤΡΟΥ Β • Second of Peter	505
ΙΩΑΝΝΟΥ Α • First of John	511
ΙΩΑΝΝΟΥ Β • Second of John	519
ΙΩΑΝΝΟΥ Γ • Third of John	521
ΙΟΥΔΑ • Of Jude	523
V The Apocalypse of John	
ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ • Apocalypse of John	529

Preface

The Need for the Present Edition

Almost as soon as the 2005 edition of the Robinson-Pierpont edition of the Byzantine Textform appeared,¹ various readers requested specific editions for various needs. The present edition fulfills the desired goal to provide an affordable Greek New Testament in flexible binding to support education and training in the original Greek. Accompanied by a stable representation of the Greek text of the New Testament according to its more dominant transmissional form, this edition should be a valuable help for both abecedarian and advanced learners.

The need for such an edition is obvious: currently available editions of the Greek New Testament either represent the mostly Alexandrian-based critical text,² the weaker and textually defective form of the Byzantine Textform found in the so-called *Textus Receptus* type editions,³ the liturgically and predominantly

¹Maurice A. Robinson and William G. Pierpont, eds., *The New Testament in the Original Greek: Byzantine Textform 2005* (Southborough MA: Chilton Book Publishing, 2005); cf. also Maurice A. Robinson, William G. Pierpont, and John Jeffrey Dodson, eds., *The Greek New Testament for Beginning Readers: Byzantine Textform* (Nürnberg: VTR, 2010), which includes the same base text (with minor diacritical errors corrected), along with helps for readers including verb parsing data and lexical definitions for the various Greek words.

²Barbara and Kurt Aland et al., eds., *The Greek New Testament*, 4th rev. ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1994); idem, *Nestle-Aland: Novum Testamentum Graece*, 27th ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 1993); Michael Holmes, ed., *The Greek New Testament: SBL Edition* (Atlanta: SBL, 2010). The dominant text of these editions remains predominantly Alexandrian in nature, although various Western, Caesarean, and even Byzantine readings appear sporadically, as well as some conjectural readings that lack all Greek manuscript support.

³The most typical currently available edition of such is F. H. A. Scrivener, *H KAINH DIAQHKH: The Greek Text underlying the English Authorized Version of 1611* (London: Trinitarian Bible Society, n. d. [1976; re-typeset without notes from the original edition, Cambridge: University Press, 1881, 1894]). Whether in this or any other printed *Textus Receptus* type edition, many readings are printed in the main text that do not represent the dominant Byzantine consensus, nor even come close to such, but instead reflect numerous minority and weakly supported readings, as well as some readings that have no actual Greek manuscript support, but instead are rendered into Greek from Latin-based sources (both manuscript and commentary).

lectionary-based form of the Byzantine Textform circulated among various Orthodox bodies,⁴ or editions based upon the late and recensional K^r/fam³⁵ group.⁵ There simply was no small-size edition for popular use that accurately reflected the overall general consensus of Byzantine continuous-text manuscripts as previously printed in the RP2005 or RP2010 format. The present edition now fills that void in a manner that should be convenient for most readers as they seek to utilize such for study and ministry purposes.

Features of this Edition

The present format basically follows that of the 2005 edition: the main text represents either the clearly dominant Byzantine consensus text or (when the Byzantine manuscripts are more seriously divided) a general Byzantine consensus text; in the latter case, alternative Byzantine readings appear in an apparatus at the foot of the page, where each alternative reading is denoted by a lower-case letter. Variant readings found in the Nestle-Aland 27th and Nestle-Aland⁶ 28th critical edition texts are displayed in a footnote apparatus where each variant is denoted by an Arabic numeral. On pages which contain both apparatuses, the Byzantine alternate reading apparatus will appear first. In a very few instances

⁴B. Antoniades, ed., *H KAINH DIAQHKH* (Athens: Εκδοτική Παραγωγή Εκδοσεί Στεμουλη, 2004 rep ed. [Constantinople: Orthodox Patriarchate, ¹1904, ²1912]). This edition has severe deficiencies due to its abandonment of actual lectionary or other more dominant manuscript readings in favor of the inclusion of numerous weakly attested readings, including some from various *Textus Receptus* printed editions that have little or no actual manuscript support. This problem today is further compounded in some electronic and printed editions of the Antoniades text due to their failure to indicate such areas of weak support by the use of small type (as Antoniades originally had done in his two printed editions of 1904 and 1912); such then misleads various readers (especially online) into presuming that those weakly supported readings are presumed to carry the same level of authority as all other portions of that text, which is manifestly not correct.

⁵See the editions of Wilbur N. Pickering (electronic), <www.walkinhiscommandments.com/pickering2.htm>, and Paul Anderson (electronic), at <www.bgnt.net>, as well as Roderic L. Mullen, Simon Crisp, and D. C. Parker, eds., *The Gospel according to John in the Byzantine Tradition* (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2007). The latter uses the precise text of MS 35 as its base; the other editions closely follow but deviate slightly from that particular manuscript.

⁶*Nestle-Aland: Novum Testamentum Graece*, 28th ed. (Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012).

some marginal or otherwise divided Byzantine readings have been included in the main text of this edition, and what previously had been the main text in such cases is now relegated to the footnote apparatus. Most readers will notice no difference in this regard.

It is hoped that this seminary edition of the Greek New Testament according to its more dominant consensus-based form will be useful and profitable to those who use it to proclaim the Gospel of our Lord and Savior Jesus Christ in fulfillment of his command that “repentance and forgiveness of sins should be proclaimed in his name to all nations” (Lk 24:47); that we should “proclaim the gospel to the whole creation” (Mk 16:15); and that we should “make disciples of all nations, ...teaching them to observe all things that I have commanded you” (Mt 28:20).

Ἄμην Ναί ἔρχου κύριε Ἰησοῦ

Part I

The Gospels

KATA MATΘAION

According to Matthew

The Genealogy of Christ

Βίβλος γενέσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, νίοῦ Δαυὶδ, νίοῦ Ἀβραάμ.
2 Ἀβραὰμ ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ· Ἰσαὰκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακώβ· Ἰακώβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰούδαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ·
3 Ἰούδας δὲ ἐγέννησεν τὸν Φαρὲς καὶ τὸν Ζαρὰ ἐκ τῆς Θάμαρ·
Φαρὲς δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐσρόμ· Ἐσρὼμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀράμ·
4 Ἀρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀμιναδάβ· Ἀμιναδὰβ δὲ ἐγέννησεν
τὸν Ναασών· Ναασών δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαλμών· 5 Σαλμών
δὲ ἐγέννησεν τὸν Βοὸζ ἐκ¹ τῆς Ραχάβ· Βοὸζ δὲ² ἐγέννησεν τὸν
Ωβὴὴδ ἐκ³ τῆς Ρούθ· Ωβὴὴδ δὲ⁴ ἐγέννησεν τὸν Ἰεσσαῖ· 6 Ἰεσσαὶ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Δαυὶδ τὸν βασιλέα.

Δαυὶδ δὲ ὁ βασιλεὺς⁵ ἐγέννησεν τὸν Σολομῶνα ἐκ τῆς
τοῦ Οὐρίου· 7 Σολομὼν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ροβοάμ· Ροβοὰμ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀβιά· Ἀβιὰ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀσά·⁶ 8 Ἀσὰ⁷ δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἰωσαφάτ· Ἰωσαφάτ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωράμ·
Ἰωρὰμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ὁζίαν· 9 Ὁζίας δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἰωάθαμ· Ἰωάθαμ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχαζ· Ἀχαζ δὲ ἐγέννησεν τὸν
Ἐζεκίαν· 10 Ἐζεκίας δὲ ἐγέννησεν τὸν Μανασσῆ· Μανασσῆς δὲ
ἐγέννησεν τὸν Ἀμών· Ἀμών⁸ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσίαν· 11 Ἰωσίας
δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰεχονίαν καὶ τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ, ἐπὶ τῆς
μετοικεσίας Βαβυλῶνος.

¹Βοὸζ ἐκ • Βόες ἐκ ²Βοὸζ δὲ • Βόες δὲ ³Ωβὴὴδ ἐκ • Ἰωβὴὴδ ἐκ ⁴Ωβὴὴδ δὲ • Ἰωβὴὴδ δὲ
⁵ο βασιλεὺς • – ⁶Ασά • Ασάφ ⁷Ασὰ • Ασὰφ ⁸Ἀμών Ἀμών • Ἀμώς Ἀμώς

12 Μετὰ δὲ τὴν μετοικεσίαν Βαβυλῶνος, Ἰεχονίας ἐγέννησεν τὸν Σαλαθὶήλ· Σαλαθὶήλ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ζοροβάβελ· **13** Ζοροβάβελ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀβιούδ· Ἀβιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιακείμ· Ἐλιακείμ¹ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀζώρ· **14** Ἀζώρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Σαδὼκ· Σαδὼκ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἀχείμ· Ἀχείμ² δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλιούδ· **15** Ἐλιούδ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἐλεάζαρ· Ἐλεάζαρ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ματθάν· Ματθὰν δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰακὼβ· **16** Ἰακὼβ δὲ ἐγέννησεν τὸν Ἰωσήφ τὸν ἄνδρα Μαρίας, ἐξ ἣς ἐγεννήθη Ἰησοῦς, ὁ λεγόμενος χριστός.

17 Πᾶσαι οὖν αἱ γενεαὶ ἀπὸ Ἀβραὰμ ἕως Δαυὶδ γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ Δαυὶδ ἕως τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος, γενεαὶ δεκατέσσαρες· καὶ ἀπὸ τῆς μετοικεσίας Βαβυλῶνος ἕως τοῦ χριστοῦ, γενεαὶ δεκατέσσαρες.

The Annunciation to Joseph and the Birth of Jesus

18 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ ἡ γέννησις³ οὕτως ἦν. Μνηστευθείσης γὰρ⁴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Μαρίας τῷ Ἰωσήφ, πρὶν ἡ συνελθεῖν αὐτούς, εὐρέθη ἐν γαστρὶ ἔχουσα ἐκ πνεύματος ἀγίου. **19** Ἰωσήφ δὲ ὁ ἀνὴρ αὐτῆς, δίκαιος ὅν, καὶ μὴ θέλων αὐτὴν παραδειγματίσαι,⁵ ἐβουλήθη λάθρᾳ ἀπολῦσαι αὐτήν. **20** Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἐνθυμηθέντος, ίδού, ἄγγελος κυρίου κατ’ ὄναρ ἐφάνη αὐτῷ, λέγων, Ἰωσήφ, νίδις Δαυὶδ, μὴ φοβηθῆς παραλαβεῖν Μαριὰμ⁶ τὴν γυναικά σου· τὸ γὰρ ἐν αὐτῇ γεννηθὲν ἐκ πνεύματός ἐστιν ἀγίου. **21** Τέξεται δὲ νιόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν· αὐτὸς γὰρ σώσει τὸν λαὸν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν. **22** Τοῦτο δὲ ὅλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν ὑπὸ τοῦ κυρίου⁷ διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, **23** Ιδού, ἡ παρθένος ἐν γαστρὶ ἔξει καὶ τέξεται νιόν, καὶ καλέσουσιν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἐμμανουὴλ, ὁ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Μεθ’ ἡμῶν ὁ θεός. **24** Διεγερθεὶς⁸ δὲ ὁ Ἰωσήφ ἀπὸ τοῦ ὕπνου, ἐποίησεν ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος κυρίου· καὶ παρέλαβεν τὴν γυναικαν αὐτοῦ, **25** καὶ οὐκ ἐγίνωσκεν αὐτὴν ἕως οὗ ἔτεκεν τὸν νιόν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον·⁹ καὶ ἐκάλεσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν.

¹Ἐλιακείμ Ἐλιακείμ • Ἐλιακίμ Ἐλιακίμ ²Ἀχείμ Ἀχείμ • Ἀχίμ Ἀχίμ ³γέννησις • γένεσις
⁴γὰρ • – ⁵παραδειγματίσαι • δειγματίσαι ⁶Μαριάμ • Μαρίαν ⁷τοῦ κυρίου • κυρίου
⁸Διεγερθεὶς • Ἐγερθεὶς ⁹τὸν νιόν αὐτῆς τὸν πρωτότοκον • νιόν

The Wise Men from the East

2 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γεννηθέντος ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας, ἐν ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ βασιλέως, ἴδού, μάγοι ἀπὸ ἀνατολῶν παρεγένοντο εἰς Ἱεροσόλυμα, 2 λέγοντες, Ποῦ ἔστιν ὁ τεχθεὶς βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; Εἴδομεν γὰρ αὐτοῦ τὸν ἀστέρα ἐν τῇ ἀνατολῇ, καὶ ἥλθομεν προσκυνήσαι αὐτῷ. 3 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς¹ ἐταράχθη, καὶ πᾶσα Ἱεροσόλυμα μετ' αὐτοῦ· 4 καὶ συναγαγών πάντας τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ γραμματεῖς τοῦ λαοῦ, ἐπινθάνετο παρ' αὐτῶν ποῦ ὁ χριστὸς γεννᾶται. 5 Οἱ δὲ εἶπον² αὐτῷ, Ἐν Βηθλεέμ τῆς Ἰουδαίας· οὕτως γὰρ γέγραπται διὰ τοῦ προφήτου, 6 Καὶ σὺ Βηθλεέμ, γῆ Ἰούδα, οὐδαμῶς ἐλαχίστη εἴ ἐν τοῖς ἡγεμόσιν Ἰούδα· ἐκ σοῦ γὰρ ἔξελεύσεται ἡγούμενος, ὅστις ποιμανεῖ τὸν λαόν μου τὸν Ἰσραὴλ. 7 Τότε Ἡρώδης, λάθρᾳ καλέσας τοὺς μάγους, ἡκρίβωσεν παρ' αὐτῶν τὸν χρόνον τοῦ φαινομένου ἀστέρος. 8 Καὶ πέμψας αὐτὸν εἰς Βηθλεέμ εἰπεν, Πορευθέντες ἀκριβῶς ἔξετάσατε³ περὶ τοῦ παιδίου· ἐπάν δὲ εὗρητε, ἀπαγγείλατε μοι, ὅπως κάγὼ ἐλθῶν προσκυνήσω αὐτῷ. 9 Οἱ δὲ ἀκούσαντες τοῦ βασιλέως ἐπορεύθησαν· καὶ ἴδού, ὁ ἀστήρ, ὃν εἶδον ἐν τῇ ἀνατολῇ, προηγεν αὐτούς, ἔως ἐλθῶν ἐστη⁴ ἐπάνω οὗ ἦν τὸ παιδίον. 10 Ἰδόντες δὲ τὸν ἀστέρα, ἔχάρησαν χαρὰν μεγάλην σφόδρα. 11 Καὶ ἐλθόντες εἰς τὴν οἰκίαν, εἶδον τὸ παιδίον μετὰ Μαρίας τῆς μητρὸς αὐτοῦ, καὶ πεσόντες προσεκύνησαν αὐτῷ, καὶ ἀνοίξαντες τὸν θησαυροὺς αὐτῶν προσήνεγκαν αὐτῷ δῶρα, χρυσὸν καὶ λίβανον καὶ σμύρναν. 12 Καὶ χρηματισθέντες κατ' ὄναρ μὴ ἀνακάμψαι πρὸς Ἡρώδην, δι' ἄλλης ὁδοῦ ἀνεχώρησαν εἰς τὴν χώραν αὐτῶν.

The Flight into Egypt and the Return to Nazareth

13 Ἄναχωρησάντων δὲ αὐτῶν, ἴδού, ἄγγελος κυρίου φαίνεται κατ' ὄναρ τῷ Ἰωσήφ, λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ φεῦγε εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἵσθι ἐκεῖ ἔως ἂν εἰπω σοί· μέλλει γὰρ Ἡρώδης ζητεῖν τὸ παιδίον, τοῦ ἀπολέσαι αὐτό. 14 Οἱ δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ νυκτός, καὶ ἀνεχώρησεν εἰς Αἴγυπτον, 15 καὶ ἦν ἐκεῖ ἔως τῆς τελευτῆς Ἡρώδου· ἵνα πληρωθῇ τὸ ρῆθὲν ὑπὸ τοῦ

¹Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης ²εἶπον • εἶπαν ³ἀκριβῶς ἔξετάσατε • ἔξετάσατε ἀκριβῶς ⁴ἐστη • ἐστάθη

κυρίου¹ διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἐξ Αἰγύπτου ἐκάλεσα τὸν υἱόν μου. 16 Τότε Ἡρώδης, ἵδων ὅτι ἐνεπαίχθη ὑπὸ τῶν μάγων, ἐθυμώθη λίσαν, καὶ ἀποστείλας ἀνεῖλεν πάντας τοὺς παῖδας τοὺς ἐν Βηθλεὲμ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ὄριοις αὐτῆς, ἀπὸ διετοῦς καὶ κατωτέρω, κατὰ τὸν χρόνον ὃν ἡκρίβωσεν παρὰ τῶν μάγων. 17 Τότε ἐπληρώθη τὸ ρήθεν ὑπὸ² Ἱερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 18 Φωνὴ ἐν Ραμᾶ ἡκούσθη, θρῆνος καὶ³ κλαυθμὸς καὶ ὀδυρμὸς πολύς, Ραχὴλ κλαίουσα τὰ τέκνα αὐτῆς, καὶ οὐκ ἥθελεν παρακληθῆναι, ὅτι οὐκ εἰσίν. 19 Τελευτήσαντος δὲ τοῦ Ἡρώδου, ἵδού, ἄγγελος κυρίου κατ’ ὄναρ φαίνεται⁴ τῷ Ἰωσὴφ ἐν Αἰγύπτῳ, 20 λέγων, Ἐγερθεὶς παράλαβε τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ πορεύου εἰς γῆν Ἰσραὴλ· τεθνήκασιν γάρ οἱ ζητοῦντες τὴν ψυχὴν τοῦ παιδίου. 21 Ο δὲ ἐγερθεὶς παρέλαβεν τὸ παιδίον καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ, καὶ ἥλθεν⁵ εἰς γῆν Ἰσραὴλ. 22 Ἀκούσας δὲ ὅτι Ἀρχέλαος βασιλεύει ἐπὶ⁶ τῆς Ιουδαίας ἀντὶ Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ,⁷ ἐφοβήθη ἐκεῖ ἀπελθεῖν· χρηματισθεὶς δὲ κατ’ ὄναρ, ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη τῆς Γαλιλαίας, 23 καὶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς πόλιν λεγομένην Ναζαρέτ· ὅπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τῶν προφητῶν, ὅτι Ναζωραῖος κληθήσεται.

The Ministry of John the Baptist

3 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ἑκείναις παραγίνεται Ἰωάννης ὁ βαπτιστής, κηρύσσων ἐν τῇ ἐρήμῳ τῆς Ιουδαίας, 2 καὶ⁸ λέγων, Μετανοεῖτε· ἥγγικεν γάρ ή βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 3 Οὗτος γάρ ἐστιν ὁ ρήθεὶς ὑπὸ⁹ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Φωνὴ βιώντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 4 Αὔτὸς δὲ ὁ Ἰωάννης εἶχεν τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ ἀπὸ τριχῶν καμήλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφυν αὐτοῦ· ἡ δὲ τροφὴ αὐτοῦ ἦν¹⁰ ἀκρίδες καὶ μέλι ἄγριον. 5 Τότε ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν Ἱεροσόλυμα καὶ πᾶσα ἡ Ιουδαία καὶ πᾶσα ἡ περίχωρος τοῦ Ἰορδάνου· 6 καὶ ἐβαπτίζοντο ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ὑπὸ¹¹ αὐτοῦ, ἔξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 7 Ἰδὼν δὲ πολλοὺς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ἐρχομένους ἐπὶ τὸ βάπτισμα αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς

¹ τοῦ κυρίου • κυρίου ²ὑπὸ • διὰ ³θρῆνος καὶ • – ⁴κατ’ ὄναρ φαίνεται • φαίνεται κατ’ ὄναρ ⁵ἥλθεν • εἰσῆλθεν ⁶ἐπὶ • – ⁷Ἡρώδου τοῦ πατρὸς αὐτοῦ • τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ἡρώδου ⁸καὶ • [καὶ] ⁹ὑπὸ • διὰ ¹⁰αὐτοῦ ἦν • ἦν αὐτοῦ ¹¹ὑπὸ • ποταμῷ ὑπ’

ύπεδειξεν ύμιν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὁργῆς; 8 Ποιήσατε οὖν καρπὸν ἄξιον τῆς μετανοίας· 9 καὶ μὴ δόξητε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ύμιν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 10 Ἡδη δὲ καὶ ἡ¹ ἄξινὴ πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κεῖται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 11 Ἐγὼ μὲν βαπτίζω ύμᾶς² ἐν ὕδατι εἰς μετάνοιαν· ὁ δὲ ὀπίσω μου ἐρχόμενος ισχυρότερός μου ἐστίν, οὗ οὐκ εἰμὶ ίκανὸς τὰ ύποδήματα βαστάσαι· αὐτὸς ύμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ.³ 12 Οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει τὸν σῖτον αὐτοῦ εἰς τὴν ἀποθήκην, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

The Baptism of Jesus

13 Τότε παραγίνεται ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἐπὶ τὸν Ἰορδάνην πρὸς τὸν Ἰωάννην, τοῦ βαπτισθῆναι ὑπ’ αὐτοῦ. 14 Ὁ δὲ Ἰωάννης διεκώλυεν αὐτόν, λέγων, Ἐγὼ χρείαν ἔχω ὑπὸ σοῦ βαπτισθῆναι, καὶ σὺ ἔρχῃ πρός με; 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἄφες ἄρτι· οὕτως γὰρ πρέπον ἐστὶν ἡμῖν πληρῶσαι πᾶσαν δικαιοσύνην. Τότε ἀφίσιν αὐτόν. 16 Καὶ βαπτισθεὶς⁴ ὁ Ἰησοῦς ἀνέβη εὐθὺς⁵ ἀπὸ τοῦ ὕδατος· καὶ ἴδού, ἀνεῳχθησαν αὐτῷ⁶ οἱ οὐρανοί, καὶ εἶδεν τὸ πνεῦμα τοῦ⁷ θεοῦ καταβαῖνον ὧσεὶ περιστερὰν καὶ ἐρχόμενον⁸ ἐπ’ αὐτόν. 17 Καὶ ἴδού, φωνὴ ἐκ τῶν οὐρανῶν, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ νιός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὑδόκησα.

The Temptation in the Wilderness

4 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἀνήχθη εἰς τὴν ἔρημον ὑπὸ τοῦ πνεύματος, πειρασθῆναι ὑπὸ τοῦ διαβόλου. 2 Καὶ νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα,⁹ ὥστερον ἐπείνασεν. 3 Καὶ προσελθὼν αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν,¹⁰ Εἰ υἱὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ ἵνα οἱ λίθοι οὗτοι ἄρτοι γένωνται. 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Γέγραπται, Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ἄνθρωπος,¹¹ ἀλλ’

¹καὶ ἡ • ἡ²βαπτίζω ύμᾶς • ύμᾶς βαπτίζω³ ἀγίω • ἀγίω καὶ πυρί⁴Καὶ βαπτισθεὶς[•] Βαπτισθεὶς δὲ⁵ ἀνέβη εὐθὺς • εὐθὺς ἀνέβη⁶ ἀνεῳχθησαν αὐτῷ • ἡνεῳχθησαν [αὐτῷ]⁷ τὸ πνεῦμα τοῦ • [τὸ] πνεῦμα [τοῦ]⁸ καὶ ἐρχόμενον • [καὶ] ἐρχόμενον⁹τεσσαράκοντα καὶ νύκτας τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα καὶ νύκτας τεσσεράκοντα¹⁰αὐτῷ ὁ πειράζων εἶπεν • ὁ πειράζων εἶπεν αὐτῷ¹¹ἄνθρωπος • ὁ ἀνθρωπός

ἐπὶ παντὶ ρήματι ἐκπορευομένῳ διὰ στόματος θεοῦ. 5 Τότε παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἵστησιν¹ αὐτὸν ἐπὶ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, 6 καὶ λέγει αὐτῷ, Εἰ νιὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν κάτω· γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ· καί, Ἐπὶ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σοῦ. 7 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πάλιν γέγραπται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 8 Πάλιν παραλαμβάνει αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν λίαν, καὶ δείκνυσιν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τοῦ κόσμου καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν, 9 καὶ λέγει² αὐτῷ, Ταῦτα πάντα σοι³ δώσω, ἐὰν πεσὼν προσκυνήσῃς μοι. 10 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Υπαγε ὀπίσω μου,⁴ Σατανᾶ· γέγραπται γάρ, Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις, καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 11 Τότε ἀφίσιν αὐτὸν ὁ διάβολος· καὶ ἴδού, ἄγγελοι προσῆλθον καὶ διηκόνουν αὐτῷ.

The Beginning of the Galilean Ministry and the Call of the Four

12 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς⁵ ὅτι Ἰωάννης παρεδόθη, ἀνεχώρησεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 13 καὶ καταλιπὼν τὴν Ναζαρέτ,⁶ ἐλθὼν κατώκησεν εἰς Καπερναούμ⁷ τὴν παραθαλασσίαν, ἐν ὄριοις Ζαβουλῶν καὶ Νεφθαλείμ·⁸ 14 ἵνα πληρωθῇ τὸ ρῆθὲν διὰ Ἡσαίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 15 Γῆ Ζαβουλῶν καὶ γῆ Νεφθαλείμ,⁹ ὁδὸν θαλάσσης, πέραν τοῦ Ἱορδάνου, Γαλιλαία τῶν ἔθνῶν, 16 ὁ λαὸς ὁ καθήμενος ἐν σκότει εἰδεν φῶς¹⁰ μέγα, καὶ τοῖς καθημένοις ἐν χώρᾳ καὶ σκιᾷ θανάτου, φῶς ἀνέτειλεν αὐτοῖς.

17 Ἀπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς κηρύσσειν καὶ λέγειν, Μετανοεῖτε· ἥγγικεν γὰρ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

18 Περιπατῶν δὲ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἰδεν δύο ἀδελφούς, Σίμωνα τὸν λεγόμενον Πέτρον, καὶ Ἄνδρεαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, βάλλοντας ἀμφίβληστρον εἰς τὴν θάλασσαν· ἦσαν γὰρ ἀλιεῖς. 19 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς ἀλιεῖς ἀνθρώπων. 20 Οἱ δὲ εὐθέως ἀφέντες τὰ δίκτυα ἤκολούθησαν αὐτῷ. 21 Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν, εἰδεν ἄλλους δύο ἀδελφούς, Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, ἐν τῷ πλοιώ μετὰ Ζεβεδαίου τοῦ πατρὸς αὐτῶν, καταρτίζοντας τὰ δίκτυα αὐτῶν· καὶ ἐκάλεσεν αὐτούς. 22 Οἱ δὲ

¹ἵστησιν • ἔστησεν ²λέγει • εἶπεν ³πάντα σοι • σοι πάντα ⁴ὀπίσω μου • – ⁵ὁ Ἰησοῦς • – ⁶Ναζαρέτ • Ναζαρά ⁷Καπερναούμ • Καφαρναούμ ⁸Νεφθαλείμ • Νεφθαλίμ
⁹Νεφθαλείμ • Νεφθαλίμ ¹⁰εἶδεν φῶς • φῶς εἶδεν

εὐθέως ἀφέντες τὸ πλοῖον καὶ τὸν πατέρα αὐτῶν ἡκολούθησαν αὐτῷ.

23 Καὶ περιῆγεν ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς,¹ διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ. 24 Καὶ ἀπῆλθεν ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εἰς ὅλην τὴν Συρίαν· καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας, ποικίλαις νόσοις καὶ βασάνοις συνεχομένους, καὶ δαιμονιζομένους,² καὶ σεληνιαζομένους, καὶ παραλυτικούς· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 25 Καὶ ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοὶ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας καὶ Δεκαπόλεως καὶ Ἱεροσολύμων καὶ Ιουδαίας καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου.

The Beatitudes

5 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὄρος· καὶ καθίσαντος αὐτοῦ, προσῆλθον³ αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· 2 καὶ ἀνοιξας τὸ στόμα αὐτοῦ, ἐδίδασκεν αὐτούς, λέγων,

3 Μακάριοι οἱ πτωχοὶ τῷ πνεύματι· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

4 Μακάριοι οἱ πενθοῦντες· ὅτι αὐτοὶ παρακληθήσονται.

5 Μακάριοι οἱ πρᾳεῖς· ὅτι αὐτοὶ κληρονομήσουσιν τὴν γῆν.

6 Μακάριοι οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην· ὅτι αὐτοὶ χορτασθήσονται.

7 Μακάριοι οἱ ἐλεήμονες· ὅτι αὐτοὶ ἐλεηθήσονται.

8 Μακάριοι οἱ καθαροὶ τῇ καρδίᾳ· ὅτι αὐτοὶ τὸν θεὸν ὄψονται.

9 Μακάριοι οἱ εἰρηνοποιοί· ὅτι αὐτοὶ υἱοὶ θεοῦ κληθήσονται.

10 Μακάριοι οἱ δεδιωγμένοι ἐνεκεν δικαιοσύνης· ὅτι αὐτῶν ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν.

11 Μακάριοι ἐστε, ὅταν ὀνειδίσωσιν ὑμᾶς καὶ διώξωσιν, καὶ εἴπωσιν πᾶν πονηρὸν ῥῆμα⁴ καθ' ὑμῶν ψευδόμενοι,⁵ ἐνεκεν ἐμοῦ.

12 Χαίρετε καὶ ἀγαλλιᾶσθε, ὅτι ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τοῖς οὐρανοῖς· οὕτως γὰρ ἐδίωξαν τοὺς προφήτας τοὺς πρὸ ὑμῶν.

The Chief Functions of the Disciples in the World

13 Ὅμεις ἐστε τὸ ἄλας τῆς γῆς· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀλισθήσεται; Εἰς οὐδὲν ἴσχύει ἔτι, εἰ μὴ βληθῆναι ἔξω

¹ὅλην τὴν Γαλιλαίαν ὁ Ἰησοῦς • ἐν ὅλῃ τῇ Γαλιλαίᾳ ²καὶ δαιμονιζομένους • [καὶ] δαιμονιζομένους ³προσῆλθον • προσῆλθαν ⁴ῥῆμα • – ⁵ψευδόμενοι • [ψευδόμενοι]

καὶ¹ καταπατεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων. **14** Ὑμεῖς ἔστε τὸ φῶς τοῦ κόσμου· οὐ δύναται πόλις κρυψῆναι ἐπάνω ὅρους κεφαλὴν. **15** οὐδὲ καίουσιν λύχνον καὶ τιθέασιν αὐτὸν ὑπὸ τὸν μόδιον, ἀλλ’ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, καὶ λάμπει πᾶσιν τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ. **16** Οὕτως λαμψάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἐμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν ὑμῶν τὰ καλὰ ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

Christ Confirms and Expounds the Law of Moses

17 Μή νομίσητε ὅτι ἥλθον καταλῦσαι τὸν νόμον ἡ τοὺς προφήτας· οὐκ ἥλθον καταλῦσαι ἀλλὰ πληρῶσαι. **18** Ἀμὴν γὰρ λέγω ὑμῖν, ἔως ἂν παρέλθῃ ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ, ιῶτα ἐν ᾧ μία κεραία οὐ μὴ παρέλθῃ ἀπὸ τοῦ νόμου, ἔως ἂν πάντα γένηται. **19** Ὁς ἐὰν οὖν λύσῃ μίαν τῶν ἐντολῶν τούτων τῶν ἐλαχίστων, καὶ διδάξῃ οὕτως τοὺς ἀνθρώπους, ἐλάχιστος κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· ὃς δ’ ἂν ποιήσῃ καὶ διδάξῃ, οὗτος μέγας κληθήσεται ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. **20** Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἐὰν μὴ περισσεύσῃ ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν² πλεῖον τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, οὐ μὴ εἰσέλθῃτε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν.

21 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐ φονεύσεις· ὃς δ’ ἀν φονεύσῃ, ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει. **22** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ὄργιζόμενος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ εἰκῇ³ ἔνοχος ἔσται τῇ κρίσει· ὃς δ’ ἂν εἴπῃ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ, Ῥακά, ἔνοχος ἔσται τῷ συνεδρίῳ· ὃς δ’ ἂν εἴπῃ, Μωρέ, ἔνοχος ἔσται εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. **23** Ἐὰν οὖν προσφέρης τὸ δῶρόν σου ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ ἐκεῖ⁴ μνησθῆς ὅτι ὁ ἀδελφός σου ἔχει τι κατὰ σοῦ, **24** ἀφες ἐκεῖ τὸ δῶρόν σου ἐμπροσθεν τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ὑπαγε, πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καὶ τότε ἐλθὼν πρόσφερε τὸ δῶρόν σου. **25** Ἰσθι εὐνοῶν τῷ ἀντιδίκῳ σου ταχύ, ἔως ὅτου εἰ ἐν τῇ ὁδῷ μετ’ αὐτοῦ,⁵ μήποτέ σε παραδῷ ὁ ἀντίδικος τῷ κριτῇ, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ τῷ⁶ ὑπηρέτῃ, καὶ εἰς φυλακὴν βληθήσῃ. **26** Ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἔξελθῃς ἐκεῖθεν, ἔως ἂν ἀποδῷς τὸν ἔσχατον κοδράντην.

27 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Οὐ μοιχεύσεις· **28** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτὴν ἥδη

¹βληθῆναι ἔξω καὶ • βληθὲν ἔξω ²ἡ δικαιοσύνη ὑμῶν • ὑμῶν ἡ δικαιοσύνη ³εἰκῇ •

⁴καὶ ἐκεῖ • καὶ ⁵ἐν τῇ ὁδῷ μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ ⁶σε παραδῷ τῷ

• τῷ

έμοίχευσεν αὐτὴν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ. **29** Εἰ δὲ ὁ ὄφθαλμός σου ὁ δεξιὸς σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν. **30** Καὶ εἰ ἡ δεξιά σου χεὶρ σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὴν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· συμφέρει γάρ σοι ἵνα ἀπόληται ἐν τῶν μελῶν σου, καὶ μὴ ὅλον τὸ σῶμά σου βληθῆ εἰς γέενναν.¹ **31** Ἐρρέθη δὲ ὅτι² Ὡς ἀν ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, δότω αὐτῇ ἀποστάσιον. **32** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἀν ἀπολύσῃ³ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, παρεκτὸς λόγου πορνείας, ποιεῖ αὐτὴν μοιχᾶσθαι.⁴ καὶ ὃς ἐὰν ἀπολελυμένην γαμήσῃ μοιχᾶται.

33 Πάλιν ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη τοῖς ἀρχαίοις, Οὐκ ἐπιορκήσεις, ἀποδώσεις δὲ τῷ κυρίῳ τοὺς ὅρκους σου· **34** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ὄμόσαι ὅλως· μήτε ἐν τῷ οὐρανῷ, ὅτι θρόνος ἐστὶν τοῦ θεοῦ· **35** μήτε ἐν τῇ γῇ, ὅτι ὑποπόδιόν ἐστιν τῶν ποδῶν αὐτοῦ· μήτε εἰς Ἱεροσόλυμα, ὅτι πόλις ἐστὶν τοῦ μεγάλου βασιλέως· **36** μήτε ἐν τῇ κεφαλῇ σου ὄμόσῃς, ὅτι οὐ δύνασαι μίαν τρίχα λευκὴν ἢ μέλαιναν ποιῆσαι.⁵ **37** Ἔστω δὲ ὁ λόγος ὑμῶν, ναὶ ναί, οὖ οὖ· τὸ δὲ περισσὸν τούτων ἐκ τοῦ πονηροῦ ἐστιν.

The Law of Love toward the Enemy

38 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ὁφθαλμὸν ἀντὶ ὄφθαλμοῦ, καὶ ὀδόντα ἀντὶ ὀδόντος· **39** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν μὴ ἀντιστῆναι τῷ πονηρῷ· ἀλλ’ ὅστις σε ῥαπίσει ἐπὶ⁶ τὴν δεξιὰν σιαγόνα,^a στρέψον⁷ αὐτῷ καὶ τὴν ἄλλην· **40** καὶ τῷ θέλοντι σοι κριθῆναι καὶ τὸν χιτῶνά σου λαβεῖν, ἀφες αὐτῷ καὶ τὸ ἱμάτιον· **41** καὶ ὅστις σε ἀγγαρεύσει μίλιον ἔν, ὑπαγε μετ’ αὐτοῦ δύο. **42** Τῷ αἰτοῦντι σε δίδου·⁸ καὶ τὸν θέλοντα ἀπὸ σοῦ δανείσασθαι⁹ μὴ ἀποστραφῆς.

43 Ἡκούσατε ὅτι ἐρρέθη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου, καὶ μισήσεις τὸν ἔχθρόν σου· **44** ἐγὼ δὲ λέγω ὑμῖν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς,¹⁰ καὶ προσεύχεσθε ὑπὲρ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς, καὶ¹¹ διωκόντων ὑμᾶς· **45** ὅπως γένησθε υἱοὶ τοῦ πατρὸς

^aσιαγόνα • σου σιαγόνα

¹βληθῆ εἰς γέενναν • εἰς γέενναν ἀπέλθη ²ὅτι • – ³ὅς ἂν ἀπολύσῃ • πᾶς ὁ ἀπολύων ⁴μοιχᾶσθαι • μοιχευθῆναι ⁵ἢ μέλαιναν ποιῆσαι • ποιῆσαι ἢ μέλαιναν
⁶ῥαπίσει ἐπὶ • ῥαπίζει εἰς ⁷στρέψον • [σου] στρέψον ⁸δίδου • δός ⁹δανείσασθαι • δανίσασθαι ¹⁰εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμᾶς καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς • – ¹¹ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς καὶ • –

ύμῶν τοῦ ἐν τοῖς^{a,1} οὐρανοῖς, ὅτι τὸν ἥλιον αὐτοῦ ἀνατέλει ἐπὶ πονηροὺς καὶ ἀγαθούς, καὶ βρέχει ἐπὶ δικαίους καὶ ἀδίκους. **46** Ἐὰν γὰρ ἀγαπήσητε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, τίνα μισθὸν ἔχετε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι τὸ αὐτὸ ποιοῦσιν; **47** Καὶ ἐὰν ἀσπάσησθε τοὺς φίλους² ὑμῶν μόνον, τί περισσὸν ποιεῖτε; Οὐχὶ καὶ οἱ τελῶναι οὕτως³ ποιοῦσιν; **48** Ἐσεσθε οὖν ὑμεῖς τέλειοι, ὡσπερ⁴ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς⁵ τέλειός ἐστιν.

On Giving of Alms, Praying, and Fasting

6 Προσέχετε τὴν ἐλεημοσύνην⁶ ὑμῶν μὴ ποιεῖν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, πρὸς τὸ θεαθῆναι αὐτοῖς· εἰ δὲ μήγε,⁷ μισθὸν οὐκ ἔχετε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν τῷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

2 Ὄταν οὖν ποιῆσ έλεημοσύνην, μὴ σαλπίσῃς ἔμπροσθέν σου, ὡσπερ οἱ ύποκριταὶ ποιοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς ρύμαις, ὅπως διξασθῶσιν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 3 Σοῦ δὲ ποιοῦντος ἐλεημοσύνην, μὴ γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιά σου, 4 ὅπως ἢ σου ἡ ἐλεημοσύνη ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ αὐτὸς⁸ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.⁹

5 Καὶ ὅταν προσεύχῃ, οὐκ ἔσῃ ὡσπερ¹⁰ οἱ ύποκριταί, ὅτι φιλοῦσιν ἐν ταῖς συναγωγαῖς καὶ ἐν ταῖς γωνίαις τῶν πλατειῶν ἐστῶτες προσεύχεσθαι, ὅπως ἄν¹¹ φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἀπέχουσιν¹² τὸν μισθὸν αὐτῶν. **6** Σὺ δέ, ὅταν προσεύχῃ, εἰσελθε εἰς τὸ ταμειάον¹³ σου, καὶ κλείσας τὴν θύραν σου, πρόσευξαι τῷ πατρὶ σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει σοι ἐν τῷ φανερῷ.¹⁴ **7** Προσευχόμενοι δὲ μὴ βαττολογήσητε,¹⁵ ὡσπερ οἱ ἔθνικοι· δοκοῦσιν γὰρ ὅτι ἐν τῇ πολυλογίᾳ αὐτῶν εἰσακουσθήσονται. **8** Μὴ οὖν ὄμοιωθῆτε αὐτοῖς· οἶδεν γὰρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὃν χρείαν ἔχετε, πρὸ τοῦ ὑμᾶς αἰτήσαι αὐτόν. **9** Οὕτως οὖν προσεύχεσθε ὑμεῖς· Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. **10** Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν

^a τοῖς • –

¹ τοῖς • – ² φίλους • ἀδελφούς ³ τελῶναι οὕτως • ἔθνικοι τὸ αὐτὸ ⁴ ὡσπερ • ὡς ⁵ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • οὐράνιος ⁶ τὴν ἐλεημοσύνην • [δὲ] τὴν δικαιοσύνην ⁷ μήγε • μὴ γε ⁸ αὐτὸς • – ⁹ ἐν τῷ φανερῷ • – ¹⁰ προσεύχῃ οὐκ ἔσῃ ὡσπερ • προσεύχεσθε οὐκ ἔσεσθε ὡς ¹¹ ἄν • – ¹² ὅτι ἀπέχουσιν • ἀπέχουσιν ¹³ ταμειάον • ταμειάον ¹⁴ ἐν τῷ φανερῷ • – ¹⁵ βαττολογήσητε • βατταλογήσητε

ούρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς¹ γῆς. 11 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δὸς ἡμῖν σήμερον. 12 Καὶ ἀφες ἡμῖν τὰ ὄφειλήματα ἡμῶν, ὡς καὶ ἡμεῖς ἀφίεμεν² τοῖς ὄφειλέταις ἡμῶν. 13 Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. "Οτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.³ 14 Ἐὰν γὰρ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καὶ ὑμῖν ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· 15 ἐὰν δὲ μὴ ἀφῆτε τοῖς ἀνθρώποις τὰ παραπτώματα αὐτῶν,⁴ οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ἀφήσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

16 Ὁταν δὲ νηστεύητε, μὴ γίνεσθε ὥσπερ⁵ οἱ ὑποκριταὶ σκυθρωποί· ἀφανίζουσιν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, ὅπως φανῶσιν τοῖς ἀνθρώποις νηστεύοντες· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι⁶ ἀπέχουσιν τὸν μισθὸν αὐτῶν. 17 Σὺ δὲ νηστεύων ἄλειψά σου τὴν κεφαλήν, καὶ τὸ πρόσωπόν σου νίψαι, 18 ὅπως μὴ φανῆσι τοῖς ἀνθρώποις νηστεύων, ἀλλὰ τῷ πατέρι σου τῷ ἐν τῷ κρυπτῷ· καὶ⁷ ὁ πατὴρ σου ὁ βλέπων ἐν τῷ κρυπτῷ ἀποδώσει⁸ σοι.

Warning against Covetousness and Care

19 Μὴ θησαυρίζετε ὑμῖν θησαυροὺς ἐπὶ τῆς γῆς, ὅπου σής καὶ βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται διορύσσουσιν καὶ κλέπτουσιν· 20 θησαυρίζετε δὲ ὑμῖν θησαυροὺς ἐν οὐρανῷ, ὅπου οὐτε σῆς οὐτε βρῶσις ἀφανίζει, καὶ ὅπου κλέπται οὐ διορύσσουσιν οὐδὲ κλέπτουσιν. 21 Ὁπου γάρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ⁹ ἔσται καὶ ἡ καρδία ὑμῶν.¹⁰ 22 Ὁ λύχνος τοῦ σώματός ἔστιν ὁ ὄφθαλμός· ἐὰν οὖν ὁ¹¹ ὄφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, ¹² ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινὸν ἔσται· 23 ἐὰν δὲ ὁ ὄφθαλμός σου πονηρὸς ἦ, ὅλον τὸ σῶμά σου σκοτεινὸν ἔσται. Εἰ οὖν τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἔστιν, τὸ σκότος πόσον; 24 Οὐδεὶς δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἦ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει, καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει· ἦ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἔτέρου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ· 25 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν, τί φάγητε καὶ τί πίητε.¹³ μηδὲ τῷ σώματι ὑμῶν, τί ἐνδύσησθε. Οὐχὶ ἡ ψυχὴ πλειόν ἔστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα

¹τῆς • – ²ἀφίεμεν • ἀφήκαμεν ³"Οτι σοῦ ἔστιν ἡ βασιλεία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας Ἀμήν • – ⁴τὰ παραπτώματα αὐτῶν • – ⁵ὥσπερ • ὡς ⁶ὅτι • – ⁷κρυπτῷ καὶ • κρυφάιώ καὶ ⁸κρυπτῷ ἀποδώσει • κρυφάιώ ἀποδώσει ⁹ὑμῶν ἐκεῖ • σου ἐκεῖ ¹⁰καρδία ὑμῶν • καρδία σου ¹¹οὖν ὁ • οὖν ἦ ὁ ¹²ἦ • – ¹³καὶ τί πίητε • [ἢ τί πίητε]

τοῦ ἐνδύματος; 26 Ἐμβλέψατε εἰς τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οὐδὲ συνάγουσιν εἰς ἀποθήκας, καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος τρέφει αὐτά· οὐχ ὑμεῖς μᾶλλον διαφέρετε αὐτῶν; 27 Τίς δὲ ἔξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἔνα; 28 Καὶ περὶ ἐνδύματος τί μεριμνᾶτε; Καταμάθετε τὰ κρίνα τοῦ ἄγρου, πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει.¹ 29 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. 30 Εἰ δὲ τὸν χόρτον τοῦ ἄγρου, σήμερον ὄντα, καὶ αὔριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὕτως ἀμφιέννυσιν, οὐ πολλῷ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; 31 Μὴ οὖν μεριμνήσητε, λέγοντες, Τί φάγωμεν, ἢ τί πίωμεν, ἢ τί περιβαλώμεθα; 32 Πάντα γάρ ταῦτα τὰ ἔθνη ἐπιζητεῖ.² οἶδεν γάρ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος ὅτι χρήζετε τούτων ἀπάντων. 33 Ζητεῖτε δὲ πρῶτον τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ³ καὶ τὴν δικαιοσύνην αὐτοῦ, καὶ ταῦτα πάντα προστεθήσεται ὑμῖν. 34 Μὴ οὖν μεριμνήσητε εἰς τὴν αὔριον· ἡ γάρ αὔριον μεριμνήσει τὰ⁴ ἔαυτῆς. Ἀρκετὸν τῇ ἡμέρᾳ ἡ κακία αὐτῆς.

Warning against Unauthorized Judging and Admonition to Persevere in Prayer

7 Μὴ κρίνετε, ἵνα μὴ κριθῆτε· 2 ἐν ᾧ γάρ κρίματι κρίνετε, κριθήσεσθε· καὶ ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε, μετρηθήσεται ὑμῖν. 3 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ ἐν τῷ σῷ ὄφθαλμῷ δοκὸν οὐ κατανοεῖς; 4 Ἡ πῶς ἐρεῖς τῷ ἀδελφῷ σου, Ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος ἀπὸ⁵ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου· καὶ ἰδού, ἡ δοκὸς ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου; 5 Ὑποκριτά, ἐκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου,⁶ καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ κάρφος ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ τοῦ ἀδελφοῦ σου.

6 Μὴ δῶτε τὸ ἄγιον τοῖς κυσίν· μηδὲ βάλητε τοὺς μαργαρίτας ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν χοίρων, μήποτε καταπατήσωσιν⁷ αὐτοὺς ἐν τοῖς ποσὶν αὐτῶν, καὶ στραφέντες ρήξωσιν ὑμᾶς.

7 Αἴτειτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 8 Πᾶς γάρ ὁ αὐτῶν λαμβάνει, καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει, καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται. 9 Ἡ τίς ἔστιν ἔξ ὑμῶν

¹ αὐξάνει οὐ κοπιᾷ οὐδὲ νήθει • αὐξάνουσιν οὐ κοπιῶσιν οὐδὲ νήθουσιν ² ἐπιζητεῖ • ἐπιζητοῦσιν ³ τοῦ θεοῦ • [τοῦ θεοῦ] ⁴ τὰ • – ⁵ ἀπὸ • ἐκ ⁶ τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου • ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου τὴν δοκόν ⁷ καταπατήσωσιν • καταπατήσουσιν

ἄνθρωπος, ὃν ἐὰν αἰτήσῃ¹ ὁ νιὸς αὐτοῦ ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ; **10** Καὶ ἐὰν ἵχθυν αἰτήσῃ² μὴ ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ; **11** Εἰ οὖν ὑμεῖς, πονηροὶ ὄντες, οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς δώσει ἀγαθὰ τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν; **12** Πάντα οὖν ὅσα ἀν³ θέλητε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς· οὗτος γάρ ἐστιν ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται.

The Conclusion of the Sermon

13 Εἰσέλθετε⁴ διὰ τῆς στενῆς πύλης· ὅτι πλατεῖα ἡ πύλη, καὶ εὐρύχωρος ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ἀπώλειαν, καὶ πολλοί εἰσιν οἱ εἰσερχόμενοι δι' αὐτῆς· **14** τί στενὴ ἡ πύλη, καὶ τεθλιψμένη ἡ ὁδὸς ἡ ἀπάγουσα εἰς τὴν ζωήν, καὶ ὀλίγοι εἰσὶν οἱ εὐρίσκοντες αὐτήν.

15 Προσέχετε δὲ ἀπὸ⁵ τῶν ψευδοπροφητῶν, οἵτινες ἔρχονται πρὸς ὑμᾶς ἐν ἐνδύμασιν προβάτων, ἔσωθεν δέ εἰσιν λύκοι ἄρπαγες. **16** Ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς· μήτι συλλέγουσιν ἀπὸ ἀκανθῶν σταφυλῆν,⁶ ἥ ἀπὸ τριβόλων σῦκα; **17** Οὕτως πᾶν δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖ· τὸ δὲ σαπρὸν δένδρον καρποὺς πονηροὺς ποιεῖ. **18** Οὐ δύναται δένδρον ἀγαθὸν καρποὺς πονηροὺς ποιεῖν, οὐδὲ δένδρον σαπρὸν καρποὺς καλοὺς ποιεῖν. **19** Πᾶν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. **20** Ἄρα γε ἀπὸ τῶν καρπῶν αὐτῶν ἐπιγνώσεσθε αὐτούς. **21** Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε, κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν· ἀλλ’ ὁ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.⁷ **22** Πολλοὶ ἐροῦσιν μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, Κύριε, κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν,⁸ καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἔξεβάλομεν, καὶ τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλὰς ἐποιήσαμεν; **23** Καὶ τότε ὅμοιογήσω αὐτοῖς ὅτι Οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς· ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τὴν ἀνομίαν. **24** Πᾶς οὖν ὅστις ἀκούει μου τοὺς λόγους τούτους καὶ ποιεῖ αὐτούς, ὅμοιῶσω αὐτὸν⁹ ἀνδρὶ φρονίμῳ, ὅστις ὡκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ¹⁰ ἐπὶ τὴν πέτραν· **25** καὶ κατέβῃ ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν

¹ ἐὰν αἰτήσῃ • αἰτήσει ² Καὶ ἐὰν ἵχθυν αἰτήσῃ • Ἡ καὶ ἵχθυν αἰτήσει ³ ἀν • ἐὰν

⁴ Εἰσέλθετε • Εἰσέλθατε ⁵ δὲ ἀπὸ • ἀπὸ ⁶ σταφυλῆν • σταφυλάς ⁷ οὐρανοῖς • τοῖς οὐρανοῖς ⁸ προεφητεύσαμεν • ἐπροφητεύσαμεν ⁹ ὅμοιῶσω αὐτὸν • ὅμοιωθήσεται

¹⁰ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν

οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέπεσον¹ τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἔπεσεν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν. 26 Καὶ πᾶς ὁ ἀκούων μου τοὺς λόγους τούτους καὶ μὴ ποιῶν αὐτούς, ὅμοιωθήσεται ἀνδρὶ μωρῷ, ὅστις φύκοδόμησεν τὴν οἰκίαν αὐτοῦ² ἐπὶ τὴν ἄμμον· 27 καὶ κατέβη ἡ βροχὴ καὶ ἥλθον οἱ ποταμοὶ καὶ ἔπνευσαν οἱ ἄνεμοι, καὶ προσέκοψαν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ ἔπεσεν· καὶ ἦν ἡ πτῶσις αὐτῆς μεγάλη.

28 Καὶ ἐγένετο ὅτε συνετέλεσεν³ ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, ἔξεπλήσσοντο οἱ ὄχλοι ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· 29 ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς.⁴

The Healing of the Leper

8 Καταβάντι δὲ αὐτῷ⁵ ἀπὸ τοῦ ὅρους, ἡκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί· 2 καὶ ἴδού, λεπρὸς ἐλθὼν⁶ προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. 3 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς,⁷ λέγων, Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἐκαθαρίσθη αὐτοῦ ἡ λέπρα. 4 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, "Ορα μηδενὶ εἴπης· ἀλλὰ ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ιερεῖ, καὶ προσένεγκε⁸ τὸ δῶρον ὃ προσέταξεν Μωσῆς,⁹ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς.

The Centurion of Capernaum

5 Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ¹⁰ εἰς Καπερναούμ,¹¹ προσῆλθεν αὐτῷ ἑκατόνταρχος παρακαλῶν αὐτόν, 6 καὶ λέγων, Κύριε, ὁ παῖς μου βέβληται ἐν τῇ οἰκίᾳ παραλυτικός, δεινῶς βασανιζόμενος. 7 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹² Ἐγώ ἐλθὼν θεραπεύσω αὐτόν. 8 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἑκατόνταρχος ἔφη, Κύριε, οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς ἵνα μου ὑπὸ τὴν στέγην εἰσέλθης· ἀλλὰ μόνον εἰπὲ λόγω, καὶ ιαθήσεται ὁ παῖς μου. 9 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἔξουσίαν, ἔχων ὑπὲρ ἐμαυτὸν στρατιώτας· καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλω, "Ἐρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 10 Ἀκούσας δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν, καὶ εἶπεν τοῖς ἀκολουθοῦσιν, Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην

¹ προσέπεσον • προσέπεσαν ² τὴν οἰκίαν αὐτοῦ • αὐτοῦ τὴν οἰκίαν ³ συνετέλεσεν • ἐτέλεσεν ⁴ γραμματεῖς • γραμματεῖς αὐτῶν ⁵ Καταβάντι δὲ αὐτῷ • Καταβάντος δὲ αὐτοῦ ⁶ ἐλθὼν • προσελθὼν ⁷ ὁ Ἰησοῦς • – ⁸ προσένεγκε • προσένεγκον ⁹ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁰ Εἰσελθόντι δὲ αὐτῷ • Εἰσελθόντος δὲ αὐτοῦ ¹¹ Καπερναούμ • Καφαρναούμ ¹² ὁ Ἰησοῦς • –

πίστιν¹ εὗρον. **11** Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν ἡξουσιν, καὶ ἀνακλιθήσονται μετὰ Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· **12** οἱ δὲ νιοὶ τῆς βασιλείας ἐκβληθήσονται εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων. **13** Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τῷ ἑκατοντάρχῃ, "Ὕπαγε, καὶ ὡς² ἐπίστευσας γενηθήτω σοι. Καὶ ιάθη ὁ παῖς αὐτοῦ³ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

Various Miracles of Healing

14 Καὶ ἐλθών ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν Πέτρου, εἶδεν τὴν πενθερὰν αὐτοῦ βεβλημένην καὶ πυρέσσουσαν, **15** καὶ ἤψατο τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἀφῆκεν αὐτὴν ὁ πυρετός· καὶ ἡγέρθη, καὶ διηκόνει αὐτῷ. **16** Ὁψίας δὲ γενομένης προσήνεγκαν αὐτῷ δαιμονιζομένους πολλούς· καὶ ἔξεβαλεν τὰ πνεύματα λόγῳ, καὶ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας ἐθεράπευσεν· **17** ὅπως πληρωθῇ τὸ ῥῆθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Αὐτὸς τὰς ἀσθενείας ἡμῶν ἔλαβεν, καὶ τὰς νόσους ἐβάστασεν.

The Discipleship of Christ

18 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς πολλοὺς ὄχλους⁴ περὶ αὐτόν, ἐκέλευσεν ἀπελθεῖν εἰς τὸ πέραν. **19** Καὶ προσελθὼν εἰς γραμματεὺς εἶπεν αὐτῷ, Διδάσκαλε, ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἐὰν ἀπέρχῃ. **20** Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεοὺς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὃ δὲ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **21** Ἔτερος δὲ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ⁵ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, ἐπίτρεψό μοι πρῶτον ἀπελθεῖν καὶ θάψαι τὸν πατέρα μου. **22** Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⁶ αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι, καὶ ἄφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἔαυτῶν νεκρούς.

The Storm on the Lake

23 Καὶ ἐμβάντι αὐτῷ εἰς τὸ πλοῖον, ἡκολούθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **24** Καὶ ίδού, σεισμὸς μέγας ἐγένετο ἐν τῇ θαλάσσῃ, ὥστε τὸ πλοῖον καλύπτεσθαι ὑπὸ τῶν κυμάτων· αὐτὸς δὲ ἐκάθευδεν. **25** Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ⁷ ἤγειραν αὐτόν, λέγοντες, Κύριε, σῶσον ἡμᾶς,⁸ ἀπολλύμεθα. **26** Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί δειλοί ἔστε, ὀλιγόπιστοι; Τότε ἐγερθεὶς ἐπετίμησεν

¹ οὐδὲ ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν • παρ' οὐδὲν τοσαύτην πίστιν ἐν τῷ Ἰσραὴλ ² καὶ ὡς • ὡς ³ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁴ πολλοὺς ὄχλους • ὄχλον ⁵ αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁶ εἶπεν • λέγει ⁷ οἱ μαθηταὶ • – ⁸ ἡμᾶς • –

τοῖς ἀνέμοις καὶ τῇ θαλάσσῃ, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 27 Οἱ δὲ ἄνθρωποι ἐθαύμασαν, λέγοντες, Ποταπός ἐστιν οὗτος, ὅτι καὶ οἱ ἄνεμοι καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν αὐτῷ;¹

Jesus and the Gadarenes

28 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ² εἰς τὸ πέραν εἰς τὴν χώραν τῶν Γεργεσηνῶν,³ ὑπήντησαν αὐτῷ δύο δαιμονιζόμενοι ἐκ τῶν μνημείων ἔξερχόμενοι, χαλεποὶ λίαν, ὥστε μὴ ἴσχύειν τινὰ παρελθεῖν διὰ τῆς ὁδοῦ ἐκείνης. 29 καὶ ἰδού, ἔκραξαν λέγοντες, Τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ⁴ νιὲ τοῦ θεού; Ἡλθες ὥδε πρὸ καιροῦ βασανίσαι ἡμᾶς; 30 Ἡν δὲ μακρὰν ἀπ’ αὐτῶν ἀγέλη χοίρων πολλῶν βοσκομένη. 31 Οἱ δὲ δαιμονες παρεκάλουν αὐτόν, λέγοντες, Εἰ ἐκβάλλεις ἡμᾶς, ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν⁵ εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑπάγετε. Οἱ δὲ ἔξελθόντες ἀπῆλθον εἰς τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων.⁶ καὶ ἰδού, ὥρμησεν πᾶσα ἡ ἀγέλη τῶν χοίρων κατὰ⁷ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἀπέθανον ἐν τοῖς ὕδασιν. 33 Οἱ δὲ βόσκοντες ἔφυγον, καὶ ἀπελθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν πάντα, καὶ τὰ τῶν δαιμονιζομένων. 34 Καὶ ἰδού, πᾶσα ἡ πόλις ἐξῆλθεν εἰς συνάντησιν⁸ τῷ Ἰησοῦ· καὶ ἰδόντες αὐτόν, παρεκάλεσαν ὅπως μεταβῇ ἀπὸ τῶν ὄριών αὐτῶν.

The Healing of the Palsied Man

9 Καὶ ἐμβὰς εἰς τὸ⁹ πλοῖον διεπέρασεν καὶ ἤλθεν εἰς τὴν ιδίαν πόλιν. 2 Καὶ ἰδού, προσέφερον αὐτῷ παραλυτικὸν ἐπὶ κλίνης βεβλημένον· καὶ ἴδων ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν εἶπεν τῷ παραλυτικῷ, Θάρσει, τέκνον· ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου.¹⁰ 3 Καὶ ἰδού, τινὲς τῶν γραμματέων εἶπον¹¹ ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτος βλασφημεῖ. 4 Καὶ ἴδων^a ὁ Ἰησοῦς τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν, "Ινα τί¹² ὑμεῖς¹³ ἐνθυμεῖσθε πονηρὰ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 5 Τί γάρ ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί¹⁴ σου^b αἱ ἀμαρτίαι· ἦ εἰπεῖν, "Ἐγειραι¹⁵ καὶ περιπάτει; 6 "Ινα δὲ εἰδῆτε, ὅτι ἐξουσίαν

^aἴδων • εἰδὼς ^bσου • σοι

¹ὑπακούουσιν αὐτῷ • αὐτῷ ὑπακούουσιν ²ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ

³Γεργεσηνῶν • Γαδαρηνῶν ⁴Ἰησοῦ • – ⁵ἐπίτρεψον ἡμῖν ἀπελθεῖν • ἀπόστειλον ἡμᾶς

⁶τὴν ἀγέλην τῶν χοίρων • τοὺς χοίρους ⁷τῶν χοίρων κατὰ • κατὰ ⁸συνάντησιν •

ὑπάντησιν ⁹τὸ • – ¹⁰ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου • ἀφίενταί σου αἱ ἀμαρτίαι

¹¹εἶπον • εἶπαν ¹²"Ινα τί • Ινατί ¹³ὑμεῖς • – ¹⁴Ἀφέωνταί • Ἀφίενταί ¹⁵"Ἐγειραι •

"Ἐγειρε

ἔχει ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας—τότε λέγει τῷ παραλυτικῷ—Ἐγερθεὶς ἄρον σου τὴν κλίνην, καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἶκόν σου. 7 Καὶ ἐγερθεὶς ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. 8 Ἰδόντες δὲ οἱ ὥχλοι ἐθαύμασαν,¹ καὶ ἐδόξασαν τὸν θεόν, τὸν δόντα ἔχουσίαν τοιαύτην τοῖς ἀνθρώποις.

The Call of Matthew and His Feast

9 Καὶ παράγων ὁ Ἰησοῦς ἐκεῖθεν εἰδεν ἀνθρωπὸν καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, Ματθαῖον² λεγόμενον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἤκολούθησεν αὐτῷ.

10 Καὶ ἐγένετο αὐτοῦ ἀνακειμένου ἐν τῇ οἰκίᾳ, καὶ ἵδού, πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ ἐλθόντες συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ. 11 Καὶ ἰδόντες οἱ Φαρισαῖοι εἶπον³ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Διὰ τί μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει ὁ διδάσκαλος ὑμῶν; 12 Ο δὲ Ἰησοῦς⁴ ἀκούσας εἶπεν αὐτοῖς.⁵ Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἰσχύοντες ιατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. 13 Πορευθέντες δὲ μάθετε τί ἐστιν, Ἐλεον⁶ θέλω, καὶ οὐ θυσίαν· οὐ γὰρ ἥλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.⁷

14 Τότε προσέρχονται αὐτῷ οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου, λέγοντες, Διὰ τί ἡμεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι νηστεύομεν πολλά,⁸ οἱ δὲ μαθηταὶ σου οὐ νηστεύουσιν; 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μή δύνανται οἱ νιὸι τοῦ νυμφῶνος πενθεῖν, ἐφ' ὅσον μετ' αὐτῶν ἐστιν ὁ νυμφίος; Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν. 16 Οὐδεὶς δὲ ἐπιβάλλει ἐπίβλημα ῥάκους ἀγνάφου ἐπὶ ἴματίῳ παλαιῷ· αἴρει γάρ τὸ πλήρωμα αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ἴματίου, καὶ χειρον σχίσμα γίνεται. 17 Οὐδὲ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μήγε,⁹ ῥήγνυνται οἱ ἀσκοί, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.¹⁰ ἀλλὰ βάλλουσιν οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς, καὶ ἀμφότεροι συντηροῦνται.

The Daughter of Jairus

18 Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος αὐτοῖς, ἵδού, ἄρχων εἰς ἐλθών προσεκύνει αὐτῷ, λέγων ὅτι Ἡ θυγάτηρ μου ἄρτι ἐτελεύτησεν·

¹ ἐθαύμασαν • ἐφοβήθησαν ² Ματθαῖον • Μαθθαῖον ³ εἶπον • ἔλεγον ⁴ Ἰησοῦς • –
⁵ αὐτοῖς • – ⁶ Ἐλεον • Ἐλεος ⁷ εἰς μετάνοιαν • – ⁸ πολλά • [πολλά] ⁹ μήγε • μή γε
¹⁰ ἀπολοῦνται • ἀπόλλυνται

ἀλλὰ ἐλθών ἐπίθες τὴν χεῖρά σου ἐπ' αὐτήν, καὶ ζήσεται. **19** Καὶ ἐγερθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἡκολούθησεν αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. **20** Καὶ ἴδού, γυνὴ αἰμορροοῦσα δώδεκα ἔτη, προσελθοῦσα ὅπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἵματίου αὐτοῦ. **21** Ἐλεγεν γὰρ ἐν ἑαυτῇ, Ἐὰν μόνον ἄψωμαι τοῦ ἵματίου αὐτοῦ, σωθήσομαι. **22** Ο δὲ Ἰησοῦς ἐπιστραφεὶς¹ καὶ ἴδων αὐτὴν εἶπεν, Θάρσει, θύγατερ· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ ἐσώθη ἡ γυνὴ ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. **23** Καὶ ἐλθών ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἀρχοντος, καὶ ἴδων τοὺς αὐλητὰς καὶ τὸν ὄχλον θορυβούμενον, **24** λέγει αὐτοῖς.² Ἀναχωρεῖτε· οὐ γὰρ ἀπέθανεν τὸ κοράσιον, ἀλλὰ καθεύδει. Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ. **25** Ὁτε δὲ ἐξεβλήθη ὁ ὄχλος, εἰσελθὼν ἐκράτησεν τῆς χειρὸς αὐτῆς, καὶ ἤγερθη τὸ κοράσιον. **26** Καὶ ἐξῆλθεν ἡ φήμη αὕτη εἰς ὅλην τὴν γῆν ἐκείνην.

Further Miracles of That Day

27 Καὶ παράγοντι ἐκεῖθεν τῷ Ἰησοῦ, ἡκολούθησαν αὐτῷ³ δύο τυφλοί, κράζοντες καὶ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, νιέ^{a,4} Δαυίδ. **28** Ἐλθόντι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ τυφλοί, καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πιστεύετε ὅτι δύναμαι τοῦτο ποιῆσαι; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε. **29** Τότε ἥψατο τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν, λέγων, Κατὰ τὴν πίστιν ὑμῶν γενηθήτω ὑμῖν. **30** Καὶ ἀνεῳχθησαν⁵ αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοι· καὶ ἐνεβρυμήσατο⁶ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Ὁρᾶτε μηδεὶς γινωσκέτω. **31** Οἱ δὲ ἐξελθόντες διεφήμισαν αὐτὸν ἐν ὅλῃ τῇ γῇ ἐκείνῃ.

32 Αὐτῶν δὲ ἐξερχομένων, ἴδού, προσήνεγκαν αὐτῷ ἄνθρωπον κωφὸν δαιμονιζόμενον. **33** Καὶ ἐκβληθέντος τοῦ δαιμονίου, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι, λέγοντες, Οὐδέποτε ἐφάνη οὕτως ἐν τῷ Ἰσραὴλ. **34** Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἐλεγον, Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια.

Continuation of Christ's Teaching and Healing Ministry

35 Καὶ περιῆγεν ὁ Ἰησοῦς τὰς πόλεις πάσας καὶ τὰς κώμας, διδάσκων ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, καὶ κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας, καὶ θεραπεύων πᾶσαν νόσον

^aνιέ • νιός

¹ἐπιστραφεὶς • στραφεὶς ²λέγει αὐτοῖς • ἐλεγεν ³αὐτῷ • [αὐτῷ] ⁴νιέ • νιός
⁵ἀνεῳχθησαν • ἡνεῳχθησαν ⁶ἐνεβρυμήσατο • ἐνεβρυμήθη

καὶ πᾶσαν μαλακίαν ἐν τῷ λαῷ.¹ 36 Ἰδὼν δὲ τοὺς ὄχλους, ἐσπλαγχνίσθη περὶ αὐτῶν, ὅτι ἡσαν ἐσκυλμένοι καὶ ἐρριψμένοι ὥσει πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα. 37 Τότε λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· 38 δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ.

The Commission to the Twelve

10 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς δώδεκα μαθητὰς αὐτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν πνευμάτων ἀκαθάρτων, ὥστε ἐκβάλλειν αὐτά, καὶ θεραπεύειν πᾶσαν νόσον καὶ πᾶσαν μαλακίαν.

2 Τῶν δὲ δώδεκα ἀποστόλων τὰ ὄνόματά ἐστιν ταῦτα· πρῶτος Σίμων ὁ λεγόμενος Πέτρος, καὶ Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· Ἰάκωβος² ὁ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννης ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ· 3 Φίλιππος, καὶ Βαρθολομαῖος· Θωμᾶς, καὶ Ματθαῖος³ ὁ τελώνης· Ἰάκωβος ὁ τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Λεββαῖος ὁ ἐπικληθεὶς⁴ Θαδδαῖος· 4 Σίμων ὁ Κανανίτης,⁵ καὶ Ἰούδας⁶ Ἰσκαριώτης ὁ καὶ παραδοὺς αὐτόν.

5 Τούτους τοὺς δώδεκα ἀπέστειλεν ὁ Ἰησοῦς, παραγγείλας αὐτοῖς, λέγων, Εἰς ὁδὸν ἔθνῶν μὴ ἀπέλθητε, καὶ εἰς πόλιν Σαμαρειτῶν⁷ μὴ εἰσέλθητε· 6 πορεύεσθε δὲ μᾶλλον πρὸς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραήλ. 7 Πορευόμενοι δὲ κηρύσσετε, λέγοντες ὅτι Ἡγγικεν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 8 Ἄσθενοῦντας θεραπεύετε, λεπροὺς⁸ καθαρίζετε, δαιμόνια ἐκβάλλετε· δωρεὰν ἐλάβετε, δωρεὰν δότε. 9 Μὴ κτήσησθε χρυσόν, μηδὲ ὄργυρον, μηδὲ χαλκὸν εἰς τὰς ζώνας ὑμῶν, 10 μὴ πήραν εἰς ὁδόν, μηδὲ δύο χιτῶνας, μηδὲ ὑποδήματα, μηδὲ ῥάβδους·⁹ ἄξιος γὰρ ὁ ἐργάτης τῆς τροφῆς αὐτοῦ ἐστιν.¹⁰ 11 Εἰς ἦν δ' ἂν πόλιν ἥ κωμῆν εἰσέλθητε, ἔξετάσατε τίς ἐν αὐτῇ ἄξιος ἐστιν· κάκει μείνατε, ἔως ἂν ἐξέλθητε. 12 Εἰσερχόμενοι δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, ἀσπάσασθε αὐτήν. 13 Καὶ ἐὰν μὲν ἥ ἡ οἰκία ἄξια, ἐλθέτω¹¹ ἡ εἰρήνη ὑμῶν ἐπ' αὐτήν· ἐὰν δὲ μὴ ἥ ἄξια, ἡ εἰρήνη ὑμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐπιστραφήτω. 14 Καὶ ὃς ἐὰν¹² μὴ δέξηται ὑμᾶς μηδὲ ἀκούσῃ

¹ ἐν τῷ λαῷ • – ² Ἰάκωβος • καὶ Ἰάκωβος ³ Ματθαῖος • Μαθθαῖος ⁴ Λεββαῖος
ὁ ἐπικληθεὶς • – ⁵ Κανανίτης • Καναναῖος ⁶ Ιούδας • Ιούδας ὁ ⁷ Σαμαρειτῶν •
Σαμαριτῶν ⁸ λεπροὺς • νεκροὺς ἐγείρετε λεπροὺς ⁹ ῥάβδους • ράβδον ¹⁰ ἐστιν • –
¹¹ ἐλθέτω • ἐλθάτω ¹² ἐὰν • ἂν

τοὺς λόγους ὑμῶν, ἔξερχόμενοι¹ τῆς οἰκίας ἢ τῆς πόλεως ἐκείνης, ἐκτινάξατε τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν ὑμῶν. 15 Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται γῇ Σοδόμων καὶ Γομόρρων ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.

The Perils of Apostleship

16 Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς πρόβατα ἐν μέσῳ λύκων· γίνεσθε οὖν φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις, καὶ ἀκέραιοι ὡς αἱ περιστεραί. 17 Προσέχετε δὲ ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων· παραδώσουσιν γάρ ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν μαστιγώσουσιν ὑμᾶς· 18 καὶ ἐπὶ ἡγεμόνας δὲ καὶ βασιλεῖς ἀχθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς καὶ τοῖς ἔθνεσιν. 19 Ὁταν δὲ παραδιδῷσιν² ὑμᾶς, μὴ μεριψνήσητε πῶς ἢ τί λαλήσητε· δοθήσεται γὰρ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τί λαλήσετε.³ 20 οὐ γάρ ὑμεῖς ἔστε οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τοῦ πατρὸς ὑμῶν τὸ λαλοῦν ἐν ὑμῖν. 21 Παραδώσει δὲ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 22 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. 23 Ὁταν δὲ διώκωσιν ὑμᾶς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ, φεύγετε εἰς τὴν ἄλλην.⁴ ἀμὴν γάρ λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ τελέσητε τὰς πόλεις τοῦ Ἰσραὴλ, ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπουν.

24 Οὐκ ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον, οὐδὲ δοῦλος ὑπὲρ τὸν κύριον αὐτοῦ. 25 Ἀρκετὸν τῷ μαθητῇ ἵνα γένηται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ, καὶ ὁ δοῦλος ὡς ὁ κύριος αὐτοῦ. Εἰ τὸν οἰκοδεσπότην Βεελζεβούλ ἐκάλεσαν,⁵ πόσῳ μᾶλλον τοὺς οἰκειακούς⁶ αὐτοῦ;

Fearless Confession of Christ Demanded

26 Μὴ οὖν φοβηθῆτε αὐτούς· οὐδὲν γάρ ἔστιν κεκαλυμμένον ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 27 Ὁ λέγω ὑμῖν ἐν τῇ σκοτίᾳ, εἴπατε ἐν τῷ φωτί· καὶ ὃ εἰς τὸ οὖς ἀκούετε, κηρύξατε ἐπὶ τῶν δωμάτων. 28 Καὶ μὴ φοβεῖσθε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων⁷ τὸ σῶμα, τὴν δὲ ψυχὴν μὴ δυναμένων

¹ ἔξερχόμενοι • ἔξερχόμενοι ἔξω ² παραδιδῶσιν • παραδῶσιν ³ λαλήσετε • λαλήσητε
⁴ ἄλλην • ἐτέρων ⁵ ἐκάλεσαν • ἐπεκάλεσαν ⁶ οἰκειακούς • οἰκιακούς ⁷ ἀποκτενόντων
• ἀποκτεννόντων

ἀποκτεῖναι· φοβήθητε¹ δὲ μᾶλλον τὸν δυνάμενον καὶ τὴν ψυχὴν^a καὶ τὸ^{b,2} σῶμα ἀπολέσαι ἐν γεέννῃ. 29 Οὐχὶ δύο στρουθία ἀσσαρίου πωλεῖται; Καὶ ἐν ἑξ αὐτῶν οὐ πεσεῖται ἐπὶ τὴν γῆν ἄνευ τοῦ πατρὸς ὑμῶν. 30 ὑμῶν δὲ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς πᾶσαι ἡριθμημέναι εἰσίν. 31 Μή οὖν φοβήθητε.³ πολλῶν στρουθίων διαφέρετε ὑμεῖς. 32 Πᾶς οὖν ὅστις ὁμοιογήσει ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὁμοιογήσω κάγὼ ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.⁴ 33 Ὅστις δ' ἀν ἀρνήσηται με ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ἀρνήσομαι αὐτὸν κάγὼ⁵ ἔμπροσθεν τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς.⁶

34 Μή νομίσητε ὅτι ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην ἐπὶ τὴν γῆν· οὐκ ἥλθον βαλεῖν εἰρήνην, ἀλλὰ μάχαιραν. 35 Ἡλθον γὰρ διχάσαι ἄνθρωπον κατὰ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, καὶ θυγατέρα κατὰ τῆς μητρὸς αὐτῆς, καὶ νύμφην κατὰ τῆς πενθερᾶς αὐτῆς. 36 καὶ ἔχθροι τοῦ ἀνθρώπου οἱ οἰκειακοὶ⁷ αὐτοῦ.

Perfect Consecration to Christ

37 Ὁ φιλῶν πατέρα ἡ μητέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· καὶ ὁ φιλῶν νιὸν ἡ θυγατέρα ὑπὲρ ἐμέ, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος· 38 καὶ ὃς οὐ λαμβάνει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθεῖ ὑπίσω μου, οὐκ ἔστιν μου ἄξιος. 39 Ὁ εὐρών τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὁ ἀπολέσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὐρήσει αὐτήν.

40 Ὁ δεχόμενος ὑμᾶς ἐμὲ δέχεται· καὶ ὁ ἐμὲ δεχόμενος δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με. 41 Ὁ δεχόμενος προφήτην εἰς ὄνομα προφήτου μισθὸν προφήτου λήψεται· καὶ⁸ ὁ δεχόμενος δίκαιον εἰς ὄνομα δικαίου μισθὸν δικαίου λήψεται.⁹ 42 Καὶ ὃς ἐὰν¹⁰ ποτίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων ποτήριον ψυχροῦ μόνον εἰς ὄνομα μαθητοῦ, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ.

John the Baptist's Disciples Come to Jesus

11 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς διατάσσων τοῖς δώδεκα μαθηταῖς αὐτοῦ, μετέβη ἐκεῖθεν τοῦ διδάσκειν καὶ κηρύσσειν ἐν ταῖς πόλεσιν αὐτῶν.

^aτὴν ψυχὴν • ψυχὴν ^bκαὶ τὸ • καὶ

¹φοβήθητε • φοβεῖσθε ²τὴν ψυχὴν καὶ τὸ • ψυχὴν καὶ ³φοβήθητε • φοβεῖσθε
⁴οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς ⁵αὐτὸν κάγὼ • κάγὼ αὐτὸν ⁶οὐρανοῖς • [τοῖς] οὐρανοῖς
⁷οἰκειακοὶ • οἰκιακοὶ ⁸λήψεται καὶ • λήμψεται καὶ ⁹δικαίου λήψεται • δικαίου
 λήμψεται ¹⁰ἐὰν • ἂν

2 Ο δὲ Ἰωάννης ἀκούσας ἐν τῷ δεσμωτηρίῳ τὰ ἔργα τοῦ χριστοῦ, πέμψας δύο¹ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 3 εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἰ ὁ ἐρχόμενος, η ἔτερον προσδοκῶμεν; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννῃ ἂ ἀκούετε καὶ βλέπετε· 5 τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, καὶ χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, καὶ κωφοὶ ἀκούουσιν, νεκροὶ² ἐγείρονται, καὶ πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 6 καὶ μακάριός ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

Christ's Testimony Concerning John

7 Τούτων δὲ πορευομένων, ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς λέγειν τοῖς ὄχλοις περὶ Ἰωάννου, Τί ἔξήλθετε³ εἰς τὴν ἔρημον θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 8 Ἀλλὰ τί ἔξήλθετε⁴ ἵδειν; Ἀνθρωπον ἐν μαλακοῖς ἴματίοις⁵ ἡμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ τὰ μαλακὰ φοροῦντες ἐν τοῖς οἴκοις τῶν βασιλείων^{a,6} εἰσίν. 9 Ἀλλὰ τί ἔξήλθετε⁷ ἵδειν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 10 Οὗτος γάρ⁸ ἐστιν περὶ οὓς γέγραπται, Ἰδού, ἐγὼ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἐμπροσθέν σου. 11 Ἀμήν λέγω ὑμῖν, οὐκ ἐγήγερται ἐν γεννητοῖς γυναικῶν μείζων Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 12 Ἀπὸ δὲ τῶν ἡμερῶν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ ἔως ἅρτι ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν βιάζεται, καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν. 13 Πάντες γάρ οἱ προφῆται καὶ ὁ νόμος ἔως Ἰωάννου προεφήτευσαν.⁹ 14 καὶ εἰ θέλετε δέξασθαι, αὐτός ἐστιν Ἡλίας ὁ μέλλων ἐρχεσθαι. 15 Ο ἔχων ὡτα ἀκούειν¹⁰ ἀκουέτω. 16 Τίνι δὲ ὁμοιώσω τὴν γενεὰν ταύτην; Ὁμοία ἐστὶν παιδίοις ἐν ἀγοραῖς^b καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις^c αὐτῶν,¹¹ 17 καὶ λέγουσιν,¹² Ηὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὡρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,¹³ καὶ οὐκ ἐκόψασθε. 18 Ἡλθεν γάρ Ἰωάννης μήτε ἐσθίων μήτε πίνων, καὶ λέγουσιν, Δαιμόνιον ἔχει. 19 Ἡλθεν ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου

^aβασιλείων • βασιλέων ^bἀγοραῖς • ἀγορᾶ ^cἑταίροις • ἑτέροις

1 δύο • διὰ 2 νεκροὶ • καὶ νεκροὶ 3 ἔξήλθετε • ἔξήλθατε 4 ἔξήλθετε • ἔξήλθατε
 5 ἴματίοις • - 6 βασιλείων • βασιλέων 7 ἔξήλθετε • ἔξήλθατε 8 γάρ • -
 9 προεφήτευσαν • ἐπροφήτευσαν 10 ἀκούειν • - 11 ἐν ἀγοραῖς καθημένοις καὶ προσφωνοῦσιν τοῖς ἑταίροις αὐτῶν • καθημένοις ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἀ προσφωνοῦντα τοῖς ἑτέροις 12 καὶ λέγουσιν • λέγουσιν 13 ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν • ἐθρηνήσαμεν

ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγουσιν, Ἰδού, ἄνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, τελωνῶν φίλος καὶ ἀμαρτωλῶν. Καὶ ἐδικαιώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων¹ αὐτῆς.

The Woe upon the Galilean Cities

20 Τότε ἥρξατο ὄνειδίζειν τὰς πόλεις ἐν αἷς ἐγένοντο αἱ πλεῖσται δυνάμεις αὐτοῦ, ὅτι οὐ μετενόησαν. 21 Οὐαί σοι, Χοραζίν, οὐαί σοι, Βηθσαϊδά,^a ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶν ἐγένοντο αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν, πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ μετενόησαν. 22 Πλὴν λέγω ὑμῖν, Τύρῳ καὶ Σιδῶν ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἡ ὑμῖν. 23 Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ² ἔως τοῦ³ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα,^{b,4} ἔως Ἄιδου καταβιβασθήσῃ.⁵ ὅτι εἰ ἐν Σοδόμοις ἐγένοντο⁶ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν σοί, ἔμειναν⁷ ἂν μέχρι τῆς σήμερον. 24 Πλὴν λέγω ὑμῖν ὅτι γῇ Σοδόμων ἀνεκτότερον ἔσται ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἡ σοί.

The Gospel Call

25 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐξομολογῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας⁸ ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ νηπίοις. 26 Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία⁹ ἐμπροσθέν σου. 27 Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδὲς ἐπιγινώσκει τὸν υἱόν, εἰ μὴ ὁ πατήρ· οὐδὲ τὸν πατέρα τις ἐπιγινώσκει, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ ὃ ἐὰν βούληται ὁ υἱὸς ἀποκαλύψαι. 28 Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καὶ πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς. 29 Ἀρατε τὸν ζυγόν μου ἐφ' ὑμᾶς καὶ μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶξός¹⁰ εἰμι καὶ ταπεινὸς τῇ καρδίᾳ· καὶ εὐρήσετε ἀνάπταυσιν ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν. 30 Ο γάρ ζυγός μου χρηστός, καὶ τὸ φορτίον μου ἐλαφρόν ἔστιν.

The Lord of the Sabbath

12 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἐπορεύθη ὁ Ἰησοῦς τοῖς σάββασιν διὰ τῶν σπορίων· οἱ δὲ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπείνασαν, καὶ ἥρξαντο τίλλειν στάχυας καὶ ἐσθίειν. 2 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἰδόντες

^aΒηθσαϊδά • Βηθσαϊδάν
^bὑψωθεῖσα • ὑψωθῆσ

¹τέκνων • ἔργων ²Καπερναούμ ἡ • Καφαρναούμ μὴ ³τοῦ • – ⁴ὑψωθεῖσα • ὑψωθήσῃ ⁵καταβιβασθήσῃ • καταβήσῃ ⁶ἐγένοντο • ἐγενήθησαν ⁷ἔμειναν • ἔμεινεν
⁸ἀπέκρυψας • ἔκρυψας ⁹ἐγένετο εὐδοκία • εὐδοκία ἐγένετο ¹⁰πρᾶξ • πρᾶξ

εἶπον¹ αὐτῷ, Ἰδού, οἱ μαθηταί σου ποιοῦσιν ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν σαββάτῳ. 3 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δαυίδ, ὅτε ἐπείνασεν αὐτὸς² καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ· 4 πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς³ οὐκ ἔχον ἦν αὐτῷ φαγεῖν, οὐδὲ τοῖς μετ' αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἰερεῦσιν μόνοις; 5 Ἡ οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῷ νόμῳ, ὅτι τοῖς σάββασιν οἱ Ἱερεῖς ἐν τῷ ἱερῷ τὸ σάββατον βεβηλοῦσιν, καὶ ἀναίτιοί εἰσιν; 6 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι τοῦ ἱεροῦ μεῖζόν ἐστιν ὁδε. 7 Εἰ δὲ ἐγνώκειτε τί ἐστιν, Ἐλεον⁴ θέλω καὶ οὐ θυσίαν, οὐκ ἂν κατεδικάσατε τοὺς ἀναιτίους. 8 Κύριος γάρ ἐστιν τοῦ σαββάτου ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου.

9 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἦλθεν εἰς τὴν συναγωγὴν αὐτῶν. 10 Καὶ ἰδού, ἄνθρωπος ἦν τὴν χεῖρα ἔχων ξηράν· καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν, λέγοντες, Εἰ ἔξεστιν τοῖς σάββασιν θεραπεύειν;⁶ ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. 11 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τίς ἔσται ἐξ ὑμῶν ἄνθρωπος, ὃς ἔξει πρόβατον ἔν, καὶ ἔαν ἐμπέσῃ τούτῳ τοῖς σάββασιν εἰς βόθυνον, οὐχὶ κρατήσει αὐτὸν καὶ ἐγερεῖ; 12 Πόσῳ οὖν διαφέρει ἄνθρωπος προβάτου. "Ωστε ἔξεστιν τοῖς σάββασιν καλῶς ποιεῖν. 13 Τότε λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου.⁷ Καὶ ἔξετεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη⁸ ὑγῆς ὡς ή ἄλλη.

The Enmity of the Pharisees and Christ's Answer

14 Οἱ δὲ⁹ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον κατ' αὐτοῦ ἔξελθόντες,¹⁰ ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν. 15 Ὁ δὲ Ἰησοῦς γνοὺς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν· καὶ ἥκιολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι¹¹ πολλοί, καὶ ἐθεραπέυσεν αὐτοὺς πάντας, 16 καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν ποιήσωσιν. 17 ὅπως¹² πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος, 18 Ἰδού, ὁ παῖς μου ὃν ἡρέτισα· ὁ ἀγαπητός μου εἰς ὃν εὐδόκησεν ἡ ψυχή μου· θήσω τὸ πνεῦμά μου ἐπ' αὐτόν, καὶ κρίσιν τοῖς ἔθνεσιν ἀπαγγελεῖ. 19 Οὐκ ἐρίσει, οὐδὲ κραυγάσει· οὐδὲ ἀκούσει τις ἐν ταῖς πλατείαις τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 20 Κάλαμιον συντετριψμένον οὐ κατεάξει, καὶ λίνον τυφόμενον οὐ σβέσει· ἔως ἂν ἐκβάλῃ εἰς νῖκος τὴν κρίσιν. 21 Καὶ τῷ ὀνόματι αὐτοῦ ἔθνη ἐλπιοῦσιν.

¹εἶπον • εἶπαν ²αὐτὸς • – ³ἔφαγεν οὓς • ἔφαγον ὃ ⁴"Ἐλεον • "Ἐλεος ⁵ἥν τὴν
• – ⁶θεραπεύειν • θεραπεύσαι ⁷τὴν χεῖρά σου • σου τὴν χεῖρα ⁸ἀποκατεστάθη
• ἀπεκατεστάθη ⁹Οἱ δὲ • ἔξελθόντες δὲ οἱ ¹⁰ἔξελθόντες • – ¹¹ὄχλοι • [ὄχλοι]
¹²ὅπως • ἴνα

22 Τότε προσηνέχθη αὐτῷ δαιμονιζόμενος, τυφλὸς καὶ κωφός· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτόν, ὥστε τὸν τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ¹ λαλεῖν καὶ βλέπειν. 23 Καὶ ἔξισταντο πάντες οἱ ὅχλοι καὶ ἔλεγον, Μήτι οὗτός ἐστιν ὁ νιὸς Δαυίδ; 24 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες εἶπον, Οὗτος οὐκ ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια, εἰ μὴ ἐν τῷ Βεελζεβούλ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων. 25 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς² τὰς ἐνθυμήσεις αὐτῶν εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς ἐρημοῦται· καὶ πᾶσα πόλις ἡ οἰκία μερισθεῖσα καθ' ἑαυτῆς οὐ σταθήσεται. 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς τὸν Σατανᾶν ἐκβάλλει, ἐφ' ἑαυτὸν ἐμερίσθη· πῶς οὖν σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; 27 Καὶ εἰ ἐγώ ἐν Βεελζεβούλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ νιὸι ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο αὐτὸι ὑμῶν ἔσονται κριταί.³ 28 Εἰ δὲ ἐν πνεύματι θεοῦ ἐγώ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, ἄρα ἐφθασεν ἐφ' ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 29 Ἡ πῶς δύναται τις εἰσελθεῖν εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ διαρπάσαι,⁴ ἐὰν μὴ πρῶτον δήσῃ τὸν ἰσχυρόν; Καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσει. 30 Ὁ μὴ ὧν μετ' ἐμοῦ ἐστιν· καὶ ὁ μὴ συνάγων μετ' ἐμοῦ σκορπίζει.

The Sin against the Holy Spirit

31 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πᾶσα ἀμαρτία καὶ βλασφημία ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις· ἡ δὲ τοῦ πνεύματος βλασφημία οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις.⁵ 32 Καὶ ὃς ἐὰν εἴπῃ λόγον κατὰ τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· ὃς δ' ἀν εἴπῃ κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, οὐκ ἀφεθήσεται αὐτῷ, οὕτε ἐν τῷ νῦν⁶ αἰῶνι οὕτε ἐν τῷ μέλλοντι. 33 Ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον καλόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ καλόν, ἡ ποιήσατε τὸ δένδρον σαπρόν, καὶ τὸν καρπὸν αὐτοῦ σαπρόν· ἐκ γὰρ τοῦ καρποῦ τὸ δένδρον γινώσκεται. 34 Γεννήματα ἔχιδνῶν, πῶς δύνασθε ἀγαθὰ λαλεῖν, πονηροὶ ὅντες; Ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς καρδίας τὸ στόμα λαλεῖ. 35 Ὁ ἀγαθὸς ἀνθρωπὸς ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει ἀγαθά· καὶ ὁ πονηρὸς ἀνθρωπὸς ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ ἐκβάλλει πονηρά. 36 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι πᾶν ῥῆμα ὀργόν, ὃ ἐὰν λαλήσωσιν⁷ οἱ ἀνθρωποι, ἀποδώσουσιν περὶ αὐτοῦ λόγον ἐν

¹ τυφλὸν καὶ κωφὸν καὶ • κωφὸν ² ὁ Ἰησοῦς • – ³ ύμῶν ἔσονται κριταί • κριταὶ ἔσονται ύμῶν ⁴ διαρπάσαι • ἀρπάσαι ⁵ οὐκ ἀφεθήσεται τοῖς ἀνθρώποις • οὐκ ἀφεθήσεται

⁶ τῷ νῦν • τούτῳ τῷ ⁷ ἐὰν λαλήσωσιν • λαλήσουσιν

ἡμέρα κρίσεως. 37 Ἐκ γὰρ τῶν λόγων σου δικαιοθήσῃ, καὶ ἐκ τῶν λόγων σου καταδικασθήσῃ.

The Sign from Heaven and a Warning

38 Τότε ἀπεκρίθησάν τινες¹ τῶν γραμματέων καὶ Φαρισαίων, λέγοντες, Διδάσκαλε, θέλομεν ἀπὸ σοῦ σημεῖον ἴδειν. 39 Οὐ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Γενεὰ πονηρὰ καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου. 40 Ὁσπερ γὰρ ἦν Ἰωνᾶς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας, οὕτως ἔσται ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ καρδίᾳ τῆς γῆς τρεῖς ἡμέρας καὶ τρεῖς νύκτας. 41 Ἄνδρες Νινευῖται ἀναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὥδε. 42 Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινεῖ αὐτήν· ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος· καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος ὥδε. 43 Ὁταν δὲ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἐξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι’ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπταυσιν, καὶ οὐχ εὑρίσκει. 44 Τότε λέγει, Ἐπιστρέψω εἰς² τὸν οἴκον μου ὅθεν³ ἐξῆλθον. Καὶ ἐλθὼν εὑρίσκει σχολάζοντα, σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 45 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει μεθ’ ἑαυτοῦ ἐπτὰ ἔτερα πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ εἰσελθόντα κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων. Οὕτως ἔσται καὶ τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ πονηρᾷ.

Christ's Relatives

46 Ἔτι δὲ⁴ αὐτοῦ λαλοῦντος τοῖς ὄχλοις, ἰδού, ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ εἰστήκεισαν ἔξω, ζητοῦντες αὐτῷ λαλῆσαι. 47 Εἶπεν⁵ δέ τις αὐτῷ, Ἰδού, ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου εἴξω ἐστήκασιν, ζητοῦντές σοι λαλῆσαι.⁶ 48 Οὐ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ εἰπόντι⁷ αὐτῷ, Τίς ἔστιν ἡ μήτηρ μου; Καὶ τίνες εἰσὶν οἱ ἀδελφοί μου; 49 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ἐπὶ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Ἰδού, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 50 Ὁστις γὰρ ἀν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός μου ἀδελφὸς καὶ ἀδελφὴ καὶ μήτηρ ἔστιν.

¹τινες • αὐτῷ τινες ²Ἐπιστρέψω εἰς • Εἰς ³ὅθεν • ἐπιστρέψω ὅθεν ⁴δὲ • – ⁵Εἶπεν
• [Εἶπεν ⁶λαλῆσαι • λαλῆσαι] ⁷εἰπόντι • λέγοντι

The Parable of the Sower

13 Ἐν δὲ¹ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἀπὸ² τῆς οἰκίας ἐκάθητο παρὰ τὴν θάλασσαν. 2 Καὶ συνήχθησαν πρὸς αὐτὸν ὄχλοι πολλοί, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸ³ πλοῖον ἐμβάντα καθῆσθαι· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν εἰστήκει. 3 Καὶ ἐλάλησεν αὐτοῖς πολλὰ ἐν παραβολαῖς, λέγων, Ἰδού, ἔξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπείρειν.⁴ 4 Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ἣ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὄδον, καὶ ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ⁴ κατέφαγεν αὐτά. 5 Ἀλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰ πετρώδη, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως ἔξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 ἥλιος δὲ ἀνατείλαντος ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἔξηράνθη. 7 Ἀλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὰς ἀκάνθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ἀκανθαὶ καὶ ἀπέπνιξαν⁵ αὐτά. 8 Ἀλλα δὲ ἔπεσεν ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλήν· καὶ ἐδίου καρπόν, ὃ μὲν ἐκατόν, ὃ δὲ ἔξήκοντα, ὃ δὲ τριάκοντα. 9 Οἱ ἔχων ὅτα ἀκούειν⁶ ἀκούετω.

10 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ εἰπον⁷ αὐτῷ, Διὰ τί ἐν παραβολαῖς λαλεῖς αὐτοῖς; 11 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Ὅμιν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, ἐκείνοις δὲ οὐ δέδοται. 12 Ὁστις γάρ ἔχει, δοθήσεται αὐτῷ καὶ περισσευθήσεται· ὅστις δὲ οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ. 13 Διὰ τοῦτο ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς λαλῶ, ὅτι βλέποντες οὐ βλέπουσιν, καὶ ἀκούοντες οὐκ ἀκούουσιν, οὐδὲ συνιοῦσιν. 14 Καὶ ἀναπληροῦται αὐτοῖς ἡ προφητεία Ἡσαίου, ἡ λέγουσα, Ἄκοη ἀκούστε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 15 Ἐπαχύνθη γάρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ωσὶν βαρέως ἥκουσαν, καὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμμυσαν· μήποτε ἴδωσιν τοῖς ὄφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ωσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ iάσομαι^b αὐτούς. 16 Ὅμων δὲ μακάριοι οἱ ὄφθαλμοί, ὅτι βλέπουσιν· καὶ τὰ ὅτα ὑμῶν, ὅτι ἀκούει. 17 Ἀμήν γάρ λέγω Ὅμιν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ δίκαιοι ἐπεθύμησαν ἴδειν ἢ βλέπετε, καὶ οὐκ εἰδον.⁹ καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἥκουσαν. 18 Ὅμεις οὖν ἀκούσατε τὴν παραβολὴν τοῦ σπείροντος.¹⁰ 19 Παντὸς ἀκούοντος τὸν λόγον

^aσπείρειν • σπεῖραι ^biάσομαι • iάσωμαι

¹δὲ • – ²ἀπὸ • – ³τὸ • – ⁴ἦλθεν τὰ πετεινὰ καὶ • ἐλθόντα τὰ πετεινὰ ⁵ἀπέπνιξαν • ἐπνιξαν ⁶ἀκούειν • – ⁷εἰπον • εἰπαν ⁸ἀκούει • ἀκούουσιν ⁹εἰδον • εἰδαν ¹⁰σπείροντος • σπείραντος

τῆς βασιλείας καὶ μὴ συνιέντος, ἔρχεται ὁ πονηρός, καὶ ἀρπάζει τὸ ἐσπαρμένον ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ· οὗτός ἐστιν ὁ παρὰ τὴν ὄδον σπαρείς. 20'Ο δὲ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ εὐθὺς μετὰ χαρᾶς λαμβάνων αὐτόν· 21 οὐκ ἔχει δὲ ρίζαν ἐν ἑαυτῷ, ἀλλὰ πρόσκαιρός ἐστιν· γενομένης δὲ Θείψεως ἡ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθὺς σκανδαλίζεται. 22'Ο δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας σπαρείς, οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων, καὶ ἡ μέριμνα τοῦ αἰῶνος τούτου¹ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου συμπνίγει τὸν λόγον, καὶ ἀκαρπὸς γίνεται. 23'Ο δὲ ἐπὶ τὴν γῆν τὴν καλὴν² σπαρείς,³ οὗτός ἐστιν ὁ τὸν λόγον ἀκούων καὶ συνιών.⁴ ὃς δὴ καρποφορεῖ, καὶ ποιεῖ ὁ μὲν ἑκατόν, ὁ δὲ ἔξηκοντα, ὁ δὲ τριάκοντα.

The Parable of the Tares, and Others

24'Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ σπείροντι⁵ καλὸν σπέρμα ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 25 ἐν δὲ τῷ καθεύδειν τοὺς ἀνθρώπους, ἥλθεν αὐτοῦ ὁ ἔχθρὸς καὶ ἔσπειρεν⁶ ζιζάνια ἀνὰ μέσον τοῦ σίτου, καὶ ἀπῆλθεν. 26'Οτε δὲ ἐβλάστησεν ὁ χόρτος καὶ καρπὸν ἐποίησεν, τότε ἐφάνη καὶ τὰ ζιζάνια. 27 Προσελθόντες δὲ οἱ δοῦλοι τοῦ οἰκοδεσπότου εἶπον αὐτῷ, Κύριε, οὐχὶ καλὸν σπέρμα ἔσπειρας ἐν τῷ σῷ ἀγρῷ; Πόθεν οὖν ἔχει ζιζάνια; 28'Ο δὲ ἐφη αὐτοῖς, Ἐχθρὸς ἀνθρωπὸς τοῦτο ἐποίησεν. Οἱ δὲ δοῦλοι εἶπον⁷ αὐτῷ, Θέλεις οὖν ἀπελθόντες συλλέξομεν⁸ αὐτά; 29'Ο δὲ ἐφη,⁹ Οὕ· μήποτε, συλλέγοντες τὰ ζιζάνια, ἐκριζώσητε ἄμα αὐτοῖς τὸν σῖτον. 30'Ἀφετε συναυξάνεσθαι ἀμφότερα μέχρι¹⁰ τοῦ θερισμοῦ· καὶ ἐν καιρῷ τοῦ θερισμοῦ ἐρῶ τοῖς θερισταῖς, Συλλέξατε πρῶτον τὰ ζιζάνια, καὶ δήσατε αὐτὰ εἰς δέσμας πρὸς τὸ κατακαῦσαι αὐτά· τὸν δὲ σῖτον συναγάγετε εἰς τὴν ἀποθήκην μου.

31'Ἄλλην παραβολὴν παρέθηκεν αὐτοῖς, λέγων, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἀνθρωπὸς ἔσπειρεν ἐν τῷ ἀγρῷ αὐτοῦ. 32 ὁ μικρότερον μέν ἐστιν πάντων τῶν σπερμάτων· ὅταν δὲ αὐξηθῇ, μεῖζον τῶν λαχάνων ἐστίν,

^aσυλλέξομεν • συλλέξωμεν

¹τούτου • – ²γῆν τὴν καλὴν • καλὴν γῆν ³οἱ μὲν...ό δὲ...ό δὲ • οἱ μὲν...ό δὲ

⁴συνιών • συνιείς ⁵σπείροντι • σπείραντι ⁶ἔσπειρεν • ἐπέσπειρεν ⁷εἶπον • λέγουσιν

⁸συλλέξομεν • συλλέξωμεν ⁹ἐφη • φησιν ¹⁰μέχρι • ἔως

καὶ γίνεται δένδρον, ὥστε ἐλθεῖν τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ καὶ κατασκηνοῦν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ.

33 Ἀλλὴν παραβολὴν ἐλάλησεν αὐτοῖς, Ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἔκρυψεν^{a,1} εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἔως οὗ ἐξυμώθῃ ὅλον.

34 Ταῦτα πάντα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ἐν παραβολαῖς τοῖς ὄχλοις, καὶ χωρὶς παραβολῆς οὐκ² ἐλάλει αὐτοῖς· 35 ὅπως πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, Ἀνοίξω ἐν παραβολαῖς τὸ στόμα μου, ἐρεύξομαι κεκρυμμένα ἀπὸ καταβολῆς κόσμου.³

36 Τότε ἀφεὶς τοὺς ὄχλους ἥλθεν εἰς τὴν οἰκίαν ὁ Ἰησοῦς·⁴ καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες, Φράσον⁵ ἡμῖν τὴν παραβολὴν τῶν ζιζανίων τοῦ ἀγροῦ. 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,⁶ Ὁ σπείρων τὸ καλὸν σπέρμα ἐστὶν ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου· 38 ὁ δὲ ἀγρός ἐστιν ὁ κόσμος· τὸ δὲ καλὸν σπέρμα, οὗτοί εἰσιν οἱ νιὸι τῆς βασιλείας· τὰ δὲ ζιζάνια εἰσιν οἱ νιὸι τοῦ πονηροῦ· 39 ὁ δὲ ἔχθρος ὁ σπείρας αὐτά ἐστιν ὁ διάβολος· ὁ δὲ θερισμὸς συντέλεια τοῦ⁷ αἰῶνός ἐστιν· οἱ δὲ θερισταὶ ἄγγελοι εἰσιν. 40 Ὡσπερ οὖν συλλέγεται τὰ ζιζάνια καὶ πυρὶ καίεται,⁸ οὕτως ἐσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος τούτου.⁹ 41 Ἀποστελεῖ ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ συλλέξουσιν ἐκ τῆς βασιλείας αὐτοῦ πάντα τὰ σκάνδαλα καὶ τοὺς ποιοῦντας τὴν ἀνομίαν, 42 καὶ βαλοῦσιν αὐτοὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὀδόντων. 43 Τότε οἱ δίκαιοι ἐκλάμψουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρὸς αὐτῶν. Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν¹⁰ ἀκούέτω.

44 Πάλιν¹¹ ὄμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν θησαυρῷ κεκρυμμένῳ ἐν τῷ ἀγρῷ, ὃν εὑρών ἀνθρωπος ἔκρυψεν· καὶ ἀπὸ τῆς χαρᾶς αὐτοῦ ὑπάγει, καὶ πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ,¹² καὶ ἀγοράζει τὸν ἀγρὸν ἐκεῖνον.

45 Πάλιν ὄμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ ἐμπόρῳ ζητοῦντι καλοὺς μαργαρίτας· 46 ὃς εὑρὼν¹³ ἔνα

^aἔκρυψεν • ἐνέκρυψεν

¹ἔκρυψεν • ἐνέκρυψεν • ²οὐκ • οὐδὲν ³κόσμου • [κόσμου] ⁴ὁ Ἰησοῦς • – ⁵Φράσον • Διασάφησον ⁶αὐτοῖς • – ⁷τοῦ • – ⁸καίεται • [κατα]καίεται ⁹τούτον • – ¹⁰ἀκούειν • – ¹¹Πάλιν • – ¹²πάντα ὅσα ἔχει πωλεῖ • πωλεῖ πάντα ὅσα ἔχει ¹³ὅς εὑρὼν • εὑρὼν δὲ

πολύτιμον μαργαρίτην, ἀπελθὼν πέπρακεν πάντα ὅσα εἶχεν, καὶ ἡγόρασεν αὐτὸν.

47 Πάλιν ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν σαγήνῃ βληθείσῃ εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ ἐκ παντὸς γένους συναγαγούσῃ· 48 ἦν, ὅτε ἐπληρώθη, ἀναβιβάσαντες ἐπὶ τὸν αἰγιαλόν, καὶ καθίσαντες, συνέλεξαν τὰ καλὰ εἰς ἄγγεια,¹ τὰ δὲ σαπρὰ ἔξω ἔβαλον. 49 Οὕτως ἔσται ἐν τῇ συντελείᾳ τοῦ αἰῶνος· ἔξελεύσονται οἱ ἄγγελοι, καὶ ἀφοριοῦσιν τοὺς πονηροὺς ἐκ μέσου τῶν δικαίων, 50 καὶ βαλοῦσιν αὐτὸὺς εἰς τὴν κάμινον τοῦ πυρός· ἐκεὶ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

51 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,² Συνήκατε ταῦτα πάντα; Λέγουσιν αὐτῷ, Ναί, κύριε.³ 52 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τοῦτο πᾶς γραμματεὺς μαθητευθεὶς εἰς τὴν βασιλείαν⁴ τῶν οὐρανῶν ὅμοιός ἐστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἐκβάλλει ἐκ τοῦ θησαυροῦ αὐτοῦ καὶνὰ καὶ παλαιά.

A Visit to Nazareth

53 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τὰς παραβολὰς ταύτας, μετῆρεν ἐκεῖθεν· 54 καὶ ἐλθὼν εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ ἐδίδασκεν αὐτὸὺς ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν, ὥστε ἐκπλήττεσθαι⁵ αὐτὸὺς καὶ λέγειν, Πόθεν τούτῳ ἡ σοφία αὕτη καὶ αἱ δυνάμεις; 55 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τοῦ τέκτονος νιός; Οὐχὶ⁶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ λέγεται Μαριάμ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ Ἰάκωβος καὶ Ἰωσῆς⁷ καὶ Σίμων καὶ Ἰούδας; 56 Καὶ αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ οὐχὶ πᾶσαι πρὸς ἡμᾶς εἰσίν; Πόθεν οὖν τούτῳ ταῦτα πάντα; 57 Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ καὶ⁸ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 58 Καὶ οὐκ ἐποίησεν ἐκεῖ δυνάμεις πολλάς, διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν.

The Death of John the Baptist

14 Ἐν ἐκείνῳ τῷ καιρῷ ἤκουσεν Ἡρώδης ὁ τετράρχης⁹ τὴν ἀκοὴν Ἰησοῦ, 2 καὶ εἶπεν τοῖς παισὶν αὐτοῦ, Οὗτός ἐστιν Ἰωάννης ὁ βαπτιστής· αὐτὸς ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν, καὶ διὰ τοῦτο αἱ δυνάμεις ἐνεργοῦσιν ἐν αὐτῷ. 3 Ὁ γὰρ Ἡρώδης κρατήσας τὸν Ἰωάννην ἔδησεν αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ,¹⁰ διὰ

¹ἄγγεια • ἄγγη ²Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς • – ³κύριε • – ⁴εἰς τὴν βασιλείαν • τῇ βασιλείᾳ ⁵ἐκπλήττεσθαι • ἐκπλήσσεσθαι ⁶Οὐχί • Οὐχ ⁷Ιωσῆς • Ἰωσῆφ ⁸αὐτοῦ καὶ • καὶ ⁹τετράρχης • τετραάρχης ¹⁰αὐτὸν καὶ ἔθετο ἐν φυλακῇ • [αὐτὸν] καὶ ἐν φυλακῇ ἀπέθετο

Ἡρῳδιάδα τὴν γυναικα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ. 4 Ἔλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης,¹ Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν αὐτήν. 5 Καὶ θέλων αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἐφοβήθη τὸν ὄχλον, ὅτι ὡς προφήτην αὐτὸν εἶχον. 6 Γενεσίων δὲ ἀγομένων² τοῦ Ἡρῷδου, ὡρχήσατο ἡ θυγάτηρ τῆς Ἡρῳδιάδος ἐν τῷ μέσῳ, καὶ ἤρεσεν τῷ Ἡρῷδῃ· 7 ὅθεν μεθ' ὄρκου ὡμολόγησεν αὐτῇ δοῦναι ὁ ἐὰν αἰτήσηται. 8 Ἡ δέ, προβιβασθεῖσα ὑπὸ τῆς μητρὸς αὐτῆς, Δός μοι, φησίν, ὥδε ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. 9 Καὶ ἐλυπήθη³ ὁ βασιλεὺς, διὰ δὲ⁴ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους ἐκέλευσεν δοθῆναι· 10 καὶ πέμψας ἀπεκεφάλισεν τὸν⁵ Ἰωάννην ἐν τῇ φυλακῇ. 11 Καὶ ἡνέχθη ἡ κεφαλὴ αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἐδόθη τῷ κορασίῳ· καὶ ἦνεγκεν τῇ μητρὶ αὐτῆς. 12 Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἦραν τὸ σῶμα,⁶ καὶ ἔθαψαν αὐτό·⁷ καὶ ἐλθόντες ἀπῆγγειλαν τῷ Ἰησοῦ.

The Feeding of the Five Thousand

13 Καὶ ἀκούσας⁸ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν ἐν πλοίῳ εἰς ἔρημον τόπον κατ' ιδίαν· καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἡκολούθησαν αὐτῷ πεζῇ ἀπὸ τῶν πόλεων. 14 Καὶ ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς⁹ εἶδεν πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς, καὶ ἐθεράπευσεν τοὺς ἀρρώστους αὐτῶν. 15 Ὁψίας δὲ γενομένης, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,¹⁰ λέγοντες, Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἡ ὥρα ἡδη παρῆλθεν· ἀπόλυσον τοὺς ὄχλους, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τὰς κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς βρώματα. 16 Ο δὲ Ἰησοῦς¹¹ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν ἀπελθεῖν· δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. 17 Οἱ δὲ λέγουσιν αὐτῷ, Οὐκ ἔχομεν ὥδε εἰ μὴ πέντε ἄρτους καὶ δύο ἰχθύας. 18 Ο δὲ εἶπεν, Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὥδε.¹² 19 Καὶ κελεύσας τοὺς ὄχλους ἀνακλιθῆναι ἐπὶ τοὺς χόρτους,¹³ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἔδωκεν τοῖς μαθηταῖς τοὺς ἄρτους, οἱ δὲ μαθηταὶ τοῖς ὄχλοις. 20 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, δώδεκα κοφίνους πλήρεις. 21 Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἤσαν ἄνδρες ὧσεὶ πεντακισχίλιοι, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων.

¹ αὐτῷ ὁ Ἰωάννης • ὁ Ἰωάννης αὐτῷ ² Γενεσίων δὲ ἀγομένων • Γενεσίοις δὲ γενομένοις ³ ἐλυπήθη • λυπηθεὶς ⁴ δὲ • – ⁵ τὸν • [τὸν] ⁶ σῶμα • πτῶμα ⁷ αὐτό • αὐτό[ν] ⁸ Καὶ ἀκούσας • Ἀκούσας δὲ ⁹ ὁ Ἰησοῦς • – ¹⁰ αὐτοῦ • – ¹¹ Ἰησοῦς • [Ιησοῦς] ¹² αὐτοὺς ὥδε • ὥδε αὐτούς ¹³ τοὺς χόρτους • τοῦ χόρτου

Christ Walks on the Sea

22 Καὶ εὐθέως ἡνάγκασεν ὁ Ἰησοῦς¹ τοὺς μαθητὰς ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν αὐτὸν εἰς τὸ πέραν, ἵως οὗ ἀπολύσῃ τοὺς ὄχλους. 23 Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους, ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος κατ’ ιδίαν προσεύχασθαι· ὄψιας δὲ γενομένης, μόνος ἦν ἐκεῖ. 24 Τὸ δὲ πλοῖον ἥδη μέσον τῆς θαλάσσης ἦν,² βασανιζόμενον ὑπὸ τῶν κυμάτων· ἦν γὰρ ἐναντίος ὁ ἄνεμος. 25 Τετάρτη δὲ φυλακῇ τῆς νυκτὸς ἀπῆλθεν³ πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς,⁴ περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης.⁵ 26 Καὶ ιδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ⁶ ἐπὶ τὴν θάλασσαν⁷ περιπατοῦντα ἐταράχθησαν, λέγοντες ὅτι Φάντασμά ἐστιν· καὶ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔκραξαν. 27 Εὐθέως⁸ δὲ ἐλάλησεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁹ λέγων, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. 28 Ἀποκριθεὶς δὲ αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν, Κύριε, εἰ σὺ εἶ, κέλευσόν με πρὸς σε ἐλθεῖν¹⁰ ἐπὶ τὰ ὕδατα. 29 Ο δὲ εἶπεν, Ἐλθέ. Καὶ καταβὰς ἀπὸ τοῦ πλοίου ὁ Πέτρος¹¹ περιεπάτησεν ἐπὶ τὰ ὕδατα, ἐλθεῖν¹² πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 30 Βλέπων δὲ τὸν ἄνεμον ἴσχυρὸν¹³ ἐφοβήθη· καὶ ἀρξάμενος καταποντίζεσθαι ἔκραξεν, λέγων, Κύριε, σῶσόν με. 31 Εὐθέως δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτῷ, Ὄλιγόπιστε, εἰς τί ἐδίστασας; 32 Καὶ ἐμβάντων¹⁴ αὐτῶν εἰς τὸ πλοῖον, ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος. 33 οἱ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ ἐλθόντες¹⁵ προσεκύνησαν αὐτῷ, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ σιδὸς εἰ.

34 Καὶ διαπεράσαντες ἥλθον εἰς τὴν γῆν¹⁶ Γεννησαρέτ. 35 Καὶ ἐπιγνόντες αὐτὸν οἱ ἄνδρες τοῦ τόπου ἐκείνου ἀπέστειλαν εἰς ὅλην τὴν περίχωρον ἐκείνην, καὶ προσήνεγκαν αὐτῷ πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας. 36 καὶ παρεκάλουν αὐτόν, ἵνα μόνον ἄψωνται τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ ὅσοι ἦψαντο διεσώθησαν.

A Lesson Concerning Defilement

15 Τότε προσέρχονται τῷ Ἰησοῦ οἱ¹⁷ ἀπὸ Ιεροσολύμων γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι,¹⁸ λέγοντες, 2 Διὰ τί οἱ

1ο Ἰησοῦς • – 2μέσον τῆς θαλάσσης ἦν • σταδίους πολλούς ἀπὸ τῆς γῆς ἀπείχεν 3ἀπῆλθεν • ἥλθεν 4ὁ Ἰησοῦς • – 5τῆς θαλάσσης • τὴν θάλασσαν 6Καὶ ιδόντες αὐτὸν οἱ μαθηταὶ • Οἱ δὲ μαθηταὶ ιδόντες αὐτὸν 7τὴν θάλασσαν • τῆς θαλάσσης 8Εὐθέως • Εὐθύς 9αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς • [ό Ἰησοῦς] αὐτοῖς 10πρὸς σε ἐλθεῖν • ἐλθεῖν πρὸς σε 11ο Πέτρος • [ό] Πέτρος 12ἐλθεῖν • καὶ ἥλθεν 13ἴσχυρὸν • [ἴσχυρὸν] 14ἐμβάντων • ἀναβάντων 15ἐλθόντες • – 16εἰς τὴν γῆν • ἐπὶ τὴν γῆν εἰς 17οι • – 18γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι • Φαρισαῖοι καὶ γραμματεῖς

μαθηταί σου παραβαίνουσιν τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων; Οὐ γὰρ νίπτονται τὰς χεῖρας αὐτῶν.¹ ὅταν ἄρτον ἐσθίωσιν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Διὰ τί καὶ ὑμεῖς παραβαίνετε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν; 4 Ὁ γὰρ θεὸς ἐνετείλατο, λέγων,² Τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἢ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. 5 ὑμεῖς δὲ λέγετε, "Ος ἂν εἰπῇ τῷ πατρὶ ἢ τῇ μητρὶ, Δῶρον, ὃ ἐὰν ἔξ ἐμοῦ ὠφεληθῆσε, καὶ³ οὐ μὴ τιμήσῃ⁴ τὸν πατέρα αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα⁵ αὐτοῦ. 6 καὶ ἡκυρώσατε τὴν ἐντολὴν⁶ τοῦ θεοῦ διὰ τὴν παράδοσιν ὑμῶν. 7 ὑποκριταί, καλῶς προεφήτευσεν⁷ περὶ ὑμῶν Ἡσαΐας, λέγων, 8 Ἐγγίζει μοὶ⁸ ὁ λαός οὗτος τῷ στόματι αὐτῶν, καὶ⁹ τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἢ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ' ἐμοῦ. 9 Μάτην δὲ σέβονταί με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. 10 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον, εἶπεν αὐτοῖς, Ἀκούετε καὶ συνίετε. 11 Οὐ τὸ εἰσερχόμενον εἰς τὸ στόμα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον· ἀλλὰ τὸ ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ στόματος, τοῦτο κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 12 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἶπον¹⁰ αὐτῷ, Οἴδας ὅτι οἱ Φαρισαῖοι ἀκούσαντες τὸν λόγον ἐσκανδαλίσθησαν; 13 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Πᾶσα φυτεία, ἣν οὐκ ἐφύτευσεν ὁ πατήρ μου ὁ οὐράνιος, ἐκριζωθήσεται. 14 Ἄφετε αὐτούς· ὅδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν.¹¹ τυφλὸς δὲ τυφλὸν ἐὰν ὁδηγῇ, ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται. 15 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Φράσον ἡμῖν τὴν παραβολὴν ταύτην.¹² 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς¹³ εἶπεν, Ἅκμὴν καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; 17 Οὕπω¹⁴ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ εἰσπορευόμενον εἰς τὸ στόμα εἰς τὴν κοιλίαν χωρεῖ, καὶ εἰς ἀφεδρῶνα ἐκβάλλεται; 18 Τὰ δὲ ἐκπορευόμενα ἐκ τοῦ στόματος ἐκ τῆς καρδίας ἔξερχεται, κάκεινα κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον. 19 Ἐκ γὰρ τῆς καρδίας ἔξερχονται διαλογισμοὶ πονηροί, φόνοι, μοιχεῖαι, πορνεῖαι, κλοπαί, ψευδομαρτυρίαι, βλασφημίαι· 20 ταῦτά ἐστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον· τὸ δὲ ἀνίπτοις χερσὶν φαγεῖν οὐ κοινοῖ τὸν ἄνθρωπον.

¹ αὐτῶν • [αὐτῶν] ² ἐνετείλατο λέγων • εἶπεν ³ καὶ • – ⁴ τιμήσῃ • τιμήσει ⁵ αὐτοῦ ἢ τὴν μητέρα • – ⁶ τὴν ἐντολὴν • τὸν λόγον ⁷ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ⁸ Ἐγγίζει μοι • – ⁹ τῷ στόματι αὐτῶν καὶ • – ¹⁰ αὐτοῦ εἶπον • λέγουσιν ¹¹ ὅδηγοί εἰσιν τυφλοὶ τυφλῶν • τυφλοί εἰσιν ὁδηγοὶ [τυφλῶν] ¹² ταύτην • [ταύτην] ¹³ Ιησοῦς • – ¹⁴ Οὕπω • Οὐ

The Syrophenician Woman

21 Καὶ ἐξελθὼν ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν εἰς τὰ μέρη Τύρου καὶ Σιδῶνος. 22 Καὶ ίδού, γυνὴ Χαναναία ἀπὸ τῶν ὄριων ἐκείνων ἐξελθοῦσα ἐκραύγασεν αὐτῷ,¹ λέγουσα, Ἐλέησόν με, κύριε, νιὲ² Δαυίδ· ἡ θυγάτηρ μου κακῶς δαιμονίζεται. 23 Ὁ δὲ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῇ λόγον. Καὶ προσελθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἡρώτων³ αὐτόν, λέγοντες, Ἀπόλυτον αὐτήν, ὅτι κράζει ὅπισθεν ἡμῶν. 24 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἀπεστάλην εἰ μὴ εἰς τὰ πρόβατα τὰ ἀπολωλότα οἴκου Ἰσραὴλ. 25 Ἡ δὲ ἐλθοῦσα προσεκύνησεν⁴ αὐτῷ λέγουσα, Κύριε, βοήθει μοι. 26 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐκ ἔστιν καλὸν λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις. 27 Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ τὰ κυνάρια ἔσθιει ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τῶν κυρίων αὐτῶν. 28 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῇ, Ὡ γύναι, μεγάλη σου ἡ πίστις· γενηθήτω σοι ὡς θέλεις. Καὶ ίαθη ἡ θυγάτηρ αὐτῆς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης.

Christ Teaches and Feeds Four Thousand

29 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ὁ Ἰησοῦς ἤλθεν παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἀναβὰς εἰς τὸ ὄρος ἐκάθητο ἐκεī. 30 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, ἔχοντες μεθ' ἑαυτῶν χωλούς, τυφλούς, κωφούς, κυλλούς,⁵ καὶ ἔτέρους πολλούς, καὶ ἔρριψαν αὐτοὺς παρὰ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ⁶ καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 31 ὥστε τοὺς ὄχλους⁷ θαυμάσαι, βλέποντας κωφούς λαλοῦντας, κυλλούς ὑγιεῖς, χωλούς⁸ περιπατοῦντας, καὶ τυφλούς βλέποντας· καὶ ἐδόξασαν τὸν θεὸν Ἰσραὴλ.

32 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ εἶπεν, Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἡδη ἡμέραι τρεῖς προσμένουσίν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν· καὶ ἀπολῦσαι αὐτοὺς νήστεις οὐ θέλω, μήποτε ἐκλυθῶσιν ἐν τῇ ὁδῷ. 33 Καὶ λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁹ Πόθεν ἡμῖν ἐν ἐρημίᾳ ἄρτοι τοσοῦτοι, ὥστε χορτάσαι ὄχλον τοσοῦτον; 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Ἐπτά, καὶ ὀλίγα ἰχθύδια. 35 Καὶ ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις¹¹ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τὴν γῆν·

¹ ἐκραύγασεν αὐτῷ • ἐκράζεν ²νιέ • νιός ³ἡρώτων • ἡρώτουν ⁴προσεκύνησεν • προσεκύνει ⁵κωφούς κυλλούς • κυλλούς κωφούς ⁶τοῦ Ἰησοῦ • αὐτοῦ ⁷τοὺς ὄχλους • τὸν ὄχλον ⁸χωλούς • καὶ χωλούς ⁹αὐτοῦ • – ¹⁰εἶπον • εἶπαν ¹¹ἐκέλευσεν τοῖς ὄχλοις • παραγγέλας τῷ ὄχλῳ

36 καὶ λαβὼν¹ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους καὶ τοὺς ἰχθύας, εὐχαριστήσας² ἔκλασεν, καὶ ἔδωκεν³ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁴ οἱ δὲ μαθηταὶ τῷ ὄχλῳ.⁵ **37** Καὶ ἔφαγον πάντες καὶ ἐχορτάσθησαν· καὶ ἦραν τὸ⁶ περισσεῦον τῶν κλασμάτων, ἑπτὰ⁷ σπυρίδας πλήρεις. **38** Οἱ δὲ ἐσθίοντες ἦσαν τετρακισχίλιοι ἄνδρες, χωρὶς γυναικῶν καὶ παιδίων. **39** Καὶ ἀπολύσας τοὺς ὄχλους ἐνέβη^a εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἤλθεν εἰς τὰ ὅρια Μαγδαλά.⁸

The Demand for a Sign

16 Καὶ προσελθόντες οἱ Φαρισαῖοι καὶ Σαδδουκαῖοι πειράζοντες ἐπηρώτησαν αὐτὸν σημεῖον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτοῖς. **2** Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁψίας⁹ γενομένης λέγετε, Εὔδια· πυρράζει γὰρ ὁ οὐρανός. **3** Καὶ πρωΐ, Σήμερον χειμών· πυρράζει γὰρ στυγνάζων ὁ οὐρανός. Ὅποκριταί,¹⁰ τὸ μὲν πρόσωπον τοῦ οὐρανοῦ γινώσκετε διακρίνειν, τὰ δὲ σημεῖα τῶν καιρῶν οὐδὲ δύνασθε;¹¹ **4** Γενεὰ πονηρὸς καὶ μοιχαλὶς σημεῖον ἐπιζητεῖ· καὶ σημεῖον οὐδὲ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.¹² Καὶ καταλιπὼν αὐτούς, ἀπῆλθεν.

The Leaven of the Pharisees

5 Καὶ ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹³ εἰς τὸ πέραν ἐπελάθοντο ἄρτους λαβεῖν. **6** Οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὁρᾶτε καὶ προσέχετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων. **7** Οἱ δὲ διελογίζοντο ἐν ἑαυτοῖς, λέγοντες ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβομεν. **8** Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,¹⁴ Τί διαλογίζεσθε ἐν ἑαυτοῖς, ὅλιγόπιστοι, ὅτι ἄρτους οὐκ ἐλάβετε;¹⁵ **9** Οὕπω νοεῖτε, οὐδὲ μνημονεύετε τοὺς πέντε ἄρτους τῶν πεντακισχιλίων, καὶ πόσους κοφίνους ἐλάβετε; **10** Οὐδὲ τοὺς ἑπτὰ ἄρτους τῶν τετρακισχιλίων, καὶ πόσας σπυρίδας ἐλάβετε; **11** Πῶς οὐ νοεῖτε, ὅτι οὐ περὶ ἄρτου¹⁶ εἴπον ὑμῖν προσέχειν¹⁷ ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων; **12** Τότε συνηκαν ὅτι οὐκ εἴπεν

^aἐνέβη • ἀνέβη

¹καὶ λαβὼν • ἐλαβεν ²εὐχαριστήσας • καὶ εὐχαριστήσας ³ἔδωκεν • ἐδίδον ⁴αὐτοῦ
 • – ⁵τῷ ὄχλῳ • τοῖς ὄχλοις ⁶ἥραν τὸ • τὸ ⁷ἑπτὰ • ἥραν ἐπτὰ ⁸Μαγδαλά
 • Μαγδάλν ⁹Οψίας • [Οψίας ¹⁰·Υποκριταί • – ¹¹δύνασθε • δύνασθε] ¹²τοῦ
 προφήτου • – ¹³αὐτοῦ • – ¹⁴αὐτοῖς • – ¹⁵ἐλάβετε • ἔχετε ¹⁶ἄρτου • ἄρτων
¹⁷προσέχειν • προσέχετε δὲ

προσέχειν ἀπὸ τῆς ζύμης τοῦ ἄρτου,¹ ἀλλὰ ἀπὸ τῆς διδαχῆς τῶν Φαρισαίων καὶ Σαδουκαίων.

“Christ the Son of the Living God”

13 Ἐλθὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὰ μέρη Καισαρείας τῆς Φιλίππου ἥρωτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων, Τίνα με² λέγουσιν οἱ ἀνθρώποι εἶναι, τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου; 14 Οἱ δὲ εἶπον,³ Οἱ μὲν Ἰώαννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἔτεροι δὲ Ἱερεμίαν, ἢ ἕνα τῶν προφητῶν. 15 Λέγει αὐτοῖς, Ὑμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; 16 Ἀποκριθεὶς δὲ Σίμων Πέτρος εἶπεν, Σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς⁴ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος εἶ, Σίμων Βαριωνᾶ, ὅτι σὰρξ καὶ αἷμα οὐκ ἀπεκάλυψέν σοι, ἀλλ’ ὁ πατήρ μου ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 18 Κάγω δέ σοι λέγω, ὅτι σὺ εἶ Πέτρος, καὶ ἐπὶ ταύτῃ τῇ πέτρᾳ οἰκοδομήσω μου τὴν ἐκκλησίαν, καὶ πύλαι Ἄιδου οὐ κατισχύσουσιν αὐτῆς. 19 Καὶ δώσω⁵ σοὶ τὰς κλεῖς⁶ τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν· καὶ ὁ ἐὰν δήσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καὶ ὁ ἐὰν λύσῃς ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. 20 Τότε διεστείλατο τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ⁷ ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν ὅτι αὐτός ἔστιν Ἰησοῦς⁸ ὁ χριστός.

Christ’s First Prophecy Concerning His Passion

21 Ἀπὸ τότε ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς δεικνύειν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι δεῖ αὐτὸν ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα,⁹ καὶ πολλὰ παθεῖν ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθῆναι. 22 Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος ἥρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ λέγων, “Πλεώς σοι, κύριε· οὐ μὴ ἔσται σοι τοῦτο. 23 Ὁ δὲ στραφεὶς εἶπεν τῷ Πέτρῳ, “Υπαγε ὀπίσω μου, Σατανᾶ, σκάνδαλόν μου εἰ.¹⁰ ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 24 Τότε ὁ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 25 Ὡς γὰρ ἂν θέλῃ¹¹ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὅς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ εὑρήσει αὐτήν. 26 τί γὰρ ὠφελεῖται¹² ἀνθρωπος ἐὰν

¹ τοῦ ἄρτου • τῶν ἄρτων ² με • – ³ εἶπον • εἶπαν ⁴ Καὶ ἀποκριθεὶς • Αποκριθεὶς δὲ ⁵ Καὶ δώσω • Δώσω ⁶ κλεῖς • κλεῖδας ⁷ αὐτοῦ • – ⁸ Ιησοῦς • – ⁹ ἀπελθεῖν εἰς Ἱεροσόλυμα • εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπελθεῖν ¹⁰ μον εἰ • εἰ ἐμοῦ ¹¹ ἂν θέλῃ • ἐὰν θέλῃ ¹² ὠφελεῖται • ὠφεληθήσεται

τὸν κόσμον ὅλον κερδήσῃ, τὴν δὲ ψυχὴν αὐτοῦ ζημιωθῆ; "Ἡ τί δώσει ἄνθρωπος ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 27 Μέλλει γὰρ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεσθαι ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ, καὶ τότε ἀποδώσει ἑκάστῳ κατὰ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ. 28 Ἄμην λέγω ὑμῖν, εἰσίν¹ τινες ὡδε² ἐστῶτες,³ οἵτινες οὐ μὴ γενέσωνται θανάτου, ἔως ἂν ἴδωσιν τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἔρχόμενον ἐν τῇ βασιλείᾳ αὐτοῦ.

The Transfiguration of Christ

17 Καὶ μεθ' ἡμέρας ἔξ παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν. 2 Καὶ μετεμορφώθη ἔμπροσθεν αὐτῶν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο⁴ λευκὰ ὡς τὸ φῶς. 3 Καὶ ίδού, ὥφθησαν⁵ αὐτοῖς Μωσῆς⁶ καὶ Ἡλίας, μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες.⁷ 4 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὡδε εῖναι· εἰ θέλεις, ποιήσωμεν⁸ ὡδε τρεῖς σκηνάς, σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ⁹ μίαν, καὶ μίαν Ἡλία.¹⁰ 5 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ίδού, νεφέλη φωτεινὴ ἐπεσκίασεν αὐτούς· καὶ ίδού, φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα, Οὗτός ἐστιν ὁ νιὸς μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ εὑδόκησα· αὐτοῦ ἀκούετε.¹¹ 6 Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ ἐπεσον¹² ἐπὶ πρόσωπον αὐτῶν, καὶ ἐφοβήθησαν σφόδρα. 7 Καὶ προσελθὼν¹³ ὁ Ἰησοῦς ἦψατο αὐτῶν καὶ¹⁴ εἶπεν, Ἐγέρθητε καὶ μὴ φοβεῖσθε. 8 Ἐπάραντες δὲ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν, οὐδένα εἶδον, εἰ μὴ τὸν¹⁵ Ἰησοῦν μόνον.

9 Καὶ καταβαίνοντων αὐτῶν ἐκ τοῦ ὅρους, ἐνετείλατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Μηδενὶ εἴπητε τὸ ὅραμα, ἔως οὗ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ.¹⁶ 10 Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹⁷ λέγοντες, Τί οὖν οἱ γραμματεῖς λέγουσιν ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 11 Ο δὲ Ἰησοῦς¹⁸ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,¹⁹ Ἡλίας μὲν ἔρχεται πρῶτον,²⁰ καὶ ἀποκαταστήσει

^aἐγένοντο • ἐγένετο

¹εἰσίν • ὅτι εἰσίν ²ὡδε • τῶν ὡδε ³ἐστῶτες • ἐστῶτων ⁴ἐγένοντο • ἐγένετο

⁵ώφθησαν • ὥφθη ⁶Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁷μετ' αὐτοῦ συλλαλοῦντες • συλλαλοῦντες

μετ' αὐτοῦ ⁸ποιήσωμεν • ποιήσω ⁹Μωσῆ • Μωϋσεῖ ¹⁰μίαν Ἡλία • Ἡλία μίαν

¹¹αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ ¹²ἐπεσον • ἐπεσαν ¹³προσελθὼν • προσῆλθεν

¹⁴ἦψατο αὐτῶν καὶ • καὶ ἀψύμενος αὐτῶν ¹⁵τὸν • αὐτὸν ¹⁶ἀναστῇ • ἐγερθῇ

¹⁷αὐτοῦ • – ¹⁸Ιησοῦς • – ¹⁹αὐτοῖς • – ²⁰πρῶτον • –

πάντα· 12 λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι Ἡλίας ἥδη ἤλθεν, καὶ οὐκ ἐπέγνωσαν αὐτὸν, ἀλλὰ ἐποίησαν ἐν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν· οὕτως καὶ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου μέλλει πάσχειν ὑπ’ αὐτῶν. 13 Τότε συνῆκαν οἱ μαθηταὶ ὅτι περὶ Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ εἶπεν αὐτοῖς.

The Healing of a Boy with a Demon

14 Καὶ ἐλθόντων αὐτῶν¹ πρὸς τὸν ὄχλον, προσῆλθεν αὐτῷ ἀνθρωπος γονυπετῶν αὐτὸν 15 καὶ λέγων, Κύριε, ἐλέησόν μου τὸν νιόν, ὅτι σεληνιάζεται καὶ κακῶς πάσχει· πολλάκις γὰρ πίπτει εἰς τὸ πῦρ, καὶ πολλάκις εἰς τὸ ὕδωρ. 16 Καὶ προσήνεγκα αὐτὸν τοῖς μαθηταῖς σου, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν αὐτὸν θεραπεῦσαι. 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραφμένη, ἔως πότε ἔσομαι μεθ’ ὑμῶν;² Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετέ μοι αὐτὸν ὥδε. 18 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἔξηλθεν ἀπ’ αὐτοῦ τὸ δαιμόνιον, καὶ ἐθεραπεύθη ὁ παῖς ἀπὸ τῆς ὥρας ἐκείνης. 19 Τότε προσελθόντες οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ κατ’ ιδίαν εἶπον, Διὰ τί ἡμεῖς οὐκ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 20 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν³ αὐτοῖς, Διὰ τὴν ἀπιστίαν⁴ ὑμῶν. Ἄμην γὰρ λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐρείτε τῷ ὅρει τούτῳ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν⁵ ἐκεῖ, καὶ μεταβήσεται· καὶ οὐδὲν ἀδυνατήσει ὑμῖν. 21 Τοῦτο δὲ τὸ γένος οὐκ ἐκπορεύεται εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.

Christ Foretells His Passion and Pays the Temple-Tax

22 Ἀναστρεφομένων⁶ δὲ αὐτῶν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μέλλει ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, 23 καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἐγερθήσεται. Καὶ ἐλυπήθησαν σφόδρα.

24 Ἐλθόντων δὲ αὐτῶν εἰς Καπερναούμ,⁷ προσῆλθον οἱ τὰ δίδραχμα λαμβάνοντες τῷ Πέτρῳ καὶ εἶπον,⁸ Ὁ διδάσκαλος ὑμῶν οὐ τελεῖ τὰ⁹ δίδραχμα; 25 Λέγει, Ναί. Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν¹⁰ εἰς τὴν οἰκίαν, προέφθασεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Τί σοι δοκεῖ, Σίμων; Οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς ἀπὸ τίνων λαμβάνουσιν τέλη ἢ κῆνσον; Ἀπὸ τῶν υἱῶν αὐτῶν, ἢ ἀπὸ τῶν ἀλλοτρίων; 26 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος,¹¹

¹αὐτῶν • – ²ἔσομαι μεθ’ ὑμῶν • μεθ’ ὑμῶν ἔσομαι ³Ἰησοῦς εἶπεν • λέγει ⁴ἀπιστίαν • ὀλιγοπιστίαν ⁵Μετάβηθι ἐντεῦθεν • Μετάβα ἐνθεν ⁶Ἀναστρεφομένων • Συστρεφομένων ⁷Καπερναούμ • Καφαρναούμ ⁸εἶπον • εἶπαν ⁹τελεῖ τὰ • τελεῖ [τὰ] ¹⁰ὅτε εἰσῆλθεν • ἐλθόντα ¹¹Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος • Εἰπόντος δέ

Ἄπὸ τῶν ἀλλοτρίων. Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐάρα γε ἐλεύθεροι εἰσιν οἱ υἱοί. 27 Ἰνα δὲ μὴ σκανδαλίσωμεν αὐτούς, πορευθεὶς εἰς τὴν¹ θάλασσαν βάλε ἄγκιστρον, καὶ τὸν ἀναβαίνοντα^{a,2} πρῶτον ἵχθυν ἄρον· καὶ ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εὔρήσεις στατῆρα· ἐκείνον λαβὼν δός αὐτοῖς ἀντὶ ἐμοῦ καὶ σοῦ.

The Greatest in the Kingdom of Heaven

18 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες, Τίς ἄρα μείζων ἔστιν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν; 2 Καὶ προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς³ παιδίον ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν, 3 καὶ εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ στραφῆτε καὶ γένησθε ως τὰ παιδία, οὐ μὴ εἰσέλθητε εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 4 Ὁστις οὖν ταπεινώσει ἑαυτὸν ως τὸ παιδίον τοῦτο, οὗτός ἔστιν ὁ μείζων ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν. 5 Καὶ ὅς ἐὰν δέξηται παιδίον τοιοῦτον ἐν⁴ ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· 6 ὅς δ' ἂν σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων τῶν πιστευόντων εἰς ἐμέ, συμφέρει αὐτῷ ἵνα κρεμασθῇ μύλος ὄνικὸς εἰς τὸν⁵ τράχηλον αὐτοῦ, καὶ καταποντισθῇ ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης. 7 Οὐαὶ τῷ κόσμῳ ἀπὸ τῶν σκανδάλων· ἀνάγκη γάρ ἔστιν⁶ ἐλθεῖν τὰ σκάνδαλα· πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ,⁷ δι’ οὗ τὸ σκάνδαλον ἔρχεται. 8 Εἰ δὲ ἡ χείρ σου ἡ ὁ πούς σου σκανδαλίζει σε, ἔκκοψον αὐτὰ⁸ καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἔστιν εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλὸν ἡ κυλλόν,⁹ ἡ δύο χεῖρας ἡ δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον. 9 Καὶ εἰ ὁ ὀφθαλμός σου σκανδαλίζει σε, ἔξελε αὐτὸν καὶ βάλε ἀπὸ σοῦ· καλόν σοι ἔστιν μονόφθαλμον εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν, ἡ δύο ὀφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός. 10 Ὁράτε μὴ καταφρονήσητε ἐνὸς τῶν μικρῶν τούτων, λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι οἱ ἄγγελοι αὐτῶν ἐν οὐρανοῖς διὰ παντὸς βλέπουσιν τὸ πρόσωπον τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 11 Ἡλθεν γάρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου σῶσαι τὸ ἀπολωλός. 12 Τί ὑμῖν δοκεῖ; Ἐὰν γένηται τινὶ ἀνθρώπῳ ἔκατὸν πρόβατα, καὶ πλανηθῇ ἐν ἔξ αὐτῶν· οὐχὶ ἀφεὶς¹⁰ τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα, ἐπὶ τὰ ὅρη πορευθεὶς¹¹ ζητεῖ τὸ

^aἀναβαίνοντα • ἀναβάντα

¹τὴν • – ²ἀναβαίνοντα • ἀναβάντα ³ὁ Ἰησοῦς • – ⁴παιδίον τοιοῦτον ἐν • ἐν παιδίον τοιοῦτο ⁵εἰς τὸν • περὶ τὸν ⁶ἔστιν • – ⁷ἐκείνῳ • – ⁸αὐτὰ • αὐτὸν ⁹χωλὸν ἡ κυλλόν • κυλλόν ἡ χωλόν ¹⁰ἀφεὶς • ἀφίσει ¹¹πορευθεὶς • καὶ πορευθεὶς

πλανώμενον; 13 Καὶ ἐὰν γένηται εὑρεῖν αὐτό, ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι χαίρει ἐπ’ αὐτῷ μᾶλλον, ἢ ἐπὶ τοῖς ἐνενήκοντα ἐννέα τοῖς μὴ πεπλανημένοις. 14 Οὕτως οὐκ ἔστιν θέλημα ἔμπροσθεν τοῦ πατρὸς ὑμῶν τοῦ ἐν οὐρανοῖς, ἵνα ἀπόληται εἰς¹ τῶν μικρῶν τούτων.

How to Deal with an Erring Brother

15 Ἐὰν δὲ ἀμαρτήσῃ εἰς σὲ² ὁ ἀδελφός σου, ὥπαγε καὶ ἔλεγξον³ αὐτὸν μεταξὺ σοῦ καὶ αὐτοῦ μόνου. Ἐάν σου ἀκούσῃ, ἐκέρδησας τὸν ἀδελφόν σου· 16 ἐὰν δὲ μὴ ἀκούσῃ, παράλαβε μετὰ σοῦ ἕτι ἔνα ἢ δύο, ἵνα ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων ἡ τριῶν σταθῇ πᾶν ῥῆμα· 17 ἐὰν δὲ παρακούσῃ αὐτῶν, εἰπὲ τῇ ἐκκλησίᾳ· ἐὰν δὲ καὶ τῆς ἐκκλησίας παρακούσῃ, ἔστω σοι ὥσπερ ὁ ἐθνικὸς καὶ ὁ τελώνης. 18 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅσα ἐὰν δήσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται δεδεμένα ἐν τῷ⁴ οὐρανῷ· καὶ ὅσα ἐὰν λύσητε ἐπὶ τῆς γῆς, ἔσται λελυμένα ἐν τῷ⁵ οὐρανῷ. 19 Πάλιν ἀμὴν⁶ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν δύο ὑμῶν συμφωνήσωσιν⁷ ἐπὶ τῆς γῆς περὶ παντὸς πράγματος οὗ ἐὰν αἰτήσωνται, γενήσεται αὐτοῖς παρὰ τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. 20 Οὖν γάρ εἰσιν δύο ἢ τρεῖς συνηγμένοι εἰς τὸ ἐμὸν ὄνομα, ἐκεῖ εἰμὶ ἐν μέσῳ αὐτῶν.

21 Τότε προσελθὼν αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν,⁸ Κύριε, ποσάκις ὀμαρτήσει εἰς ἐμὲ ὁ ἀδελφός μου, καὶ ἀφήσω αὐτῷ· “Ἐως ἐπτάκις; 22 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Οὐ λέγω σοι ἔως ἐπτάκις, ἀλλ’⁹ ἔως ἐβδομηκοντάκις ἐπτά.

Parable of the Unmerciful Servant

23 Διὰ τοῦτο ὡμοιώθη ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὃς ἡθέλησεν συνάραι λόγον μετὰ τῶν δούλων αὐτοῦ. 24 Ἀρξαμένου δὲ αὐτοῦ συναίρειν, προσηνέχθη αὐτῷ εἰς ὀφειλέτης μυρίων ταλάντων. 25 Μὴ ἔχοντος δὲ αὐτοῦ ἀποδοῦναι ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ πραθῆναι,¹⁰ καὶ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ¹¹ τὰ τέκνα, καὶ πάντα ὅσα εἶχεν,¹² καὶ ἀποδοθῆναι. 26 Πεσών οὖν ὁ δοῦλος προσεκύνει αὐτῷ, λέγων, Κύριε,¹³ μακροθύμησον ἐπ’ ἐμοί, καὶ πάντα σοι ἀποδώσω.¹⁴

¹εἰς • ἐν ²εἰς σὲ • [εἰς σὲ] ³καὶ ἔλεγξον • ἔλεγξον ⁴δεδεμένα ἐν τῷ • δεδεμένα ἐν ⁵λελυμένα ἐν τῷ • λελυμένα ἐν ⁶ἀμὴν • [ἀμὴν] ⁷ὑμῶν συμφωνήσωσιν • συμφωνήσωσιν ἐξ ὑμῶν ⁸αὐτῷ ὁ Πέτρος εἶπεν • ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ ⁹ἀλλ’ • ἀλλὰ ¹⁰αὐτοῦ πραθῆναι • πραθῆναι ¹¹αὐτοῦ καὶ • καὶ ¹²εἶχεν • ἔχει ¹³Κύριε • – ¹⁴σοι ἀποδώσω • ἀποδώσω σοι

27 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνου ἀπέλυσεν αὐτὸν, καὶ τὸ δάνειον ἀφῆκεν αὐτῷ. 28 Ἐξελθὼν δὲ ὁ δοῦλος ἐκείνος εὗρεν ἔνα τῶν συνδούλων αὐτοῦ, ὃς ὥφειλεν αὐτῷ ἑκατὸν δηνάρια, καὶ κρατήσας αὐτὸν ἐπνιγεν, λέγων, Ἀπόδος μοι¹ εἰ τι ὁφεῖλεις. 29 Πεσὼν οὖν ὁ σύνδουλος αὐτοῦ εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ² παρεκάλει αὐτὸν, λέγων, Μακροθύμησον ἐπ' ἐμοὶ, καὶ ἀποδώσω σοι. 30 Ὁ δὲ οὐκ ἤθελεν, ἀλλὰ ἀπελθὼν ἔβαλεν αὐτὸν εἰς φυλακήν, ἔως οὗ³ ἀποδῷ τὸ ὁφειλόμενον. 31 Ἰδόντες δὲ⁴ οἱ σύνδουλοι αὐτοῦ τὰ γενόμενα ἐλυπήθησαν σφόδρα· καὶ ἐλθόντες διεσάφησαν τῷ κυρίῳ ἐαυτῶν πάντα τὰ γενόμενα. 32 Τότε προσκαλεσάμενος αὐτὸν ὁ κύριος αὐτοῦ λέγει αὐτῷ, Δοῦλε πονηρέ, πᾶσαν τὴν ὁφειλὴν ἐκείνην ἀφῆκά σοι, ἐπεὶ παρεκάλεσάς με· 33 οὐκ ἔδει καὶ σὲ ἐλεῆσαι τὸν σύνδουλόν σου, ὡς καὶ ἐγὼ⁵ σε ἡλέησα; 34 Καὶ ὅργισθεὶς ὁ κύριος αὐτοῦ παρέδωκεν αὐτὸν τοῖς βασανισταῖς, ἔως οὗ ἀποδῷ πᾶν τὸ ὁφειλόμενον αὐτῷ.⁶ 35 Οὕτως καὶ ὁ πατήρ μου ὁ ἐπουράνιος⁷ ποιήσει ὑμῖν, ἐὰν μὴ ἀφῆτε ἔκαστος τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ ἀπὸ τῶν καρδιῶν ὑμῶν τὰ παραπτώματα αὐτῶν.⁸

On Marriage and Divorce

19 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς τοὺς λόγους τούτους, μετῆρεν ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἥλθεν εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας πέραν τοῦ Ἰορδάνου. 2 Καὶ ἤκολούθησαν αὐτῷ ὄχλοι πολλοί, καὶ ἐθεράπευσεν αὐτοὺς ἐκεῖ. 3 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ οἱ⁹ Φαρισαῖοι πειράζοντες αὐτὸν, καὶ λέγοντες αὐτῷ, Εἰ¹⁰ ἔξεστιν ἀνθρώπῳ ἀπολύσαι τὴν γυναῖκα αὐτοῦ κατὰ πᾶσαν αἰτίαν; 4 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,¹¹ Οὐκ ἀνέγνωτε ὅτι ὁ ποιήσας¹² ἀπ' ἀρχῆς ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτούς, 5 καὶ εἶπεν, "Ἐνεκεν¹³ τούτου καταλέίψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα^a καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται^{b,14} τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν; 6 Ὡστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ σάρξ μία. Ὁ οὖν ὁ θεὸς συνέξευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 7 Λέγουσιν

^aπατέρα • πατέρα αὐτοῦ ^bπροσκολληθήσεται • κολληθήσεται

¹μοι • – ²εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ • – ³οὗ • – ⁴δὲ • οὖν ⁵καὶ ἐγώ • κάγω ⁶αὐτῷ • – ⁷ἐπουράνιος • οὐράνιος ⁸τὰ παραπτώματα αὐτῶν • – ⁹οἱ • – ¹⁰αὐτῷ Εἰ • Εἰ ¹¹αὐτοῖς • – ¹²ποιήσας • κτίσας ¹³"Ἐνεκεν • "Ἐνεκα ¹⁴προσκολληθήσεται • κολληθήσεται

αὐτῷ, Τί οὖν Μωσῆς¹ ἐνετείλατο δοῦναι βιβλίον ἀποστασίου, καὶ ἀπολῦσαι αὐτήν;² 8 Λέγει αὐτοῖς ὅτι Μωσῆς³ πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἐπέτρεψεν ὑμῖν ἀπολῦσαι τὰς γυναικας ὑμῶν· ἀπ’ ἀρχῆς δὲ οὐ γέγονεν οὕτως. 9 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν ἀπολύσῃ τὴν γυναικαν αὐτοῦ, μὴ ἐπὶ πορνείᾳ, καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται· καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται.⁴ 10 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁵ Εἰ οὕτως ἔστιν ἡ αἵτια τοῦ ἀνθρώπου μετὰ τῆς γυναικός, οὐ συμφέρει γαμήσαι. 11 Οὐ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον,⁶ ἀλλ’ οἷς δέδοται. 12 Εἰσὶν γὰρ εὐνοῦχοι, οἵτινες ἐκ κοιλίας μητρὸς ἐγεννήθησαν οὕτως· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισθησαν ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων· καὶ εἰσιν εὐνοῦχοι, οἵτινες εὐνούχισαν ἑαυτοὺς διὰ τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. Ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρείτω.

Christ Blessing Little Children

13 Τότε προσηνέχθη⁷ αὐτῷ παιδία, ἵνα τὰς χεῖρας ἐπιθῆ αὐτοῖς, καὶ προσεύχηται· οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμησαν αὐτοῖς. 14 Οὐ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀφετε τὰ παιδία, καὶ μὴ κωλύετε αὐτὰ ἐλθεῖν πρὸς με· τῶν γὰρ τοιούτων ἔστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν. 15 Καὶ ἐπιθεὶς αὐτοῖς τὰς χεῖρας,⁸ ἐπορεύθη ἐκεῖθεν.

The Dangers of Riches

16 Καὶ ἴδού, εἰς προσελθών εἶπεν αὐτῷ,⁹ Διδάσκαλε ἀγαθέ,¹⁰ τί ἀγαθὸν ποιήσω, ἵνα ἔχω¹¹ ζωὴν αἰώνιον; 17 Οὐ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν;¹² Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ θεός.¹³ Εἰ δὲ θέλεις εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν,¹⁴ τήρησον τὰς ἐντολάς. 18 Λέγει αὐτῷ, Ποίας; Οὐ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Τὸ Οὐ φονεύσεις· οὐ μοιχεύσεις· οὐ κλέψεις· οὐ ψευδομαρτυρήσεις· 19 τίμα τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα· καὶ, ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 20 Λέγει αὐτῷ ὁ νεανίσκος, Πάντα ταῦτα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου.¹⁵ τί ἔτι ὑστερῶ; 21 Ἐφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Εἰ θέλεις τέλειος εῖναι, ὑπαγε, πώλησόν σου τὰ ὑπάρχοντα καὶ δός πτωχοῖς,¹⁶ καὶ ἔξεις

¹Μωσῆς • Μωϋσῆς ²αὐτήν • [αὐτήν] ³Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁴καὶ ὁ ἀπολελυμένην γαμήσας μοιχᾶται • – ⁵αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁶τοῦτον • [τοῦτον] ⁷προσηνέχθη • προσηνέχθησαν ⁸αὐτοῖς τὰς χεῖρας • τὰς χεῖρας αὐτοῖς ⁹εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ εἶπεν ¹⁰ἀγαθέ • – ¹¹ἔχω • σχῶ ¹²λέγεις ἀγαθόν • ἐρωτάς περὶ τοῦ ἀγαθοῦ ¹³Οὐδεὶς ἀγαθός εἰ μὴ εἰς ὁ θεός • Εἰς ἔστιν ὁ ἀγαθός ¹⁴εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν • εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν ¹⁵ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου • ἐφύλαξα ¹⁶πτωχοῖς • [τοῖς] πτωχοῖς

θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ.¹ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 22 Ἀκούσας δὲ ὁ νεανίσκος τὸν λόγον ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Ἄμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι δυσκόλως πλούσιος² εἰσελεύσεται εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 24 Πάλιν δὲ λέγω ὑμῖν, εὐκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τρυπήματος ράφιδος διελθεῖν, ἢ πλούσιον εἰς³ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ εἰσελθεῖν.⁴ 25 Ἀκούσαντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁵ ἔξεπλήσσοντο σφόδρα, λέγοντες, Τίς ἄρα δύναται σωθῆναι; 26 Ἐμβλέψας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Παρὰ ἀνθρώποις τοῦτο ἀδύνατόν ἐστιν, παρὰ δὲ θεῷ πάντα δυνατά.⁶

The Reward of the Apostles

27 Τότε ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἥκολουθήσαμέν σοι· τί ἄρα ἔσται ἡμῖν; 28 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἄμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὑμεῖς οἱ ἀκολουθήσαντές μοι, ἐν τῇ παλιγγενεσίᾳ ὅταν καθίσῃ ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, καθίσεσθε⁶ καὶ ὑμεῖς ἐπὶ δώδεκα θρόνους, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς τοῦ Ἰσραὴλ. 29 Καὶ πᾶς ὅς⁷ ἀφῆκεν οἰκίας, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα,⁸ ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἔνεκεν τοῦ ὄνόματός μου, ἔκατοντα πλασίονα λήψεται,⁹ καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει. 30 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι πρῶτοι.

Parable of the Laborers in the Vineyard

20 Ὁμοία γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἀνθρώπῳ οἰκοδεσπότῃ, ὅστις ἔξῆλθεν ἅμα πρωῗ μισθώσασθαι ἐργάτας εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 2 Καὶ συμφωνήσας¹⁰ μετὰ τῶν ἐργατῶν ἐκ δηναρίου τὴν ἡμέραν, ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὸν ἀμπελῶνα αὐτοῦ. 3 Καὶ ἔξελθών περὶ τρίτην ὥραν, εἶδεν ἄλλους ἔστωτας ἐν τῇ ἀγορᾷ ἀργούς· 4 καὶ ἐκείνοις εἶπεν, Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἔὰν ἦ δίκαιοιν δώσω ὑμῖν. 5 Οἱ δὲ ἀπῆλθον. Πάλιν ἔξελθών¹¹ περὶ ἕκτην καὶ ἐνάτην ὥραν, ἐποίησεν

^aδυνατά • δυνατά ἔστιν

¹οὐρανῷ • οὐρανοῖς ²δυσκόλως πλούσιος • πλούσιος δυσκόλως ³εἰς • εἰσελθεῖν εἰς ⁴εἰσελθεῖν • – ⁵αὐτοῦ • – ⁶καθίσεσθε • καθήσεσθε ⁷ὅς • ὅστις ⁸ἢ γυναῖκα • – ⁹λήψεται • λήμψεται ¹⁰Καὶ συμφωνήσας • Συμφωνήσας δὲ ¹¹ἔξελθών • [δὲ] ἔξελθών

ώσαύτως. **6** Περὶ δὲ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν¹ ἔξελθών, εῦρεν ἄλλους ἐστῶτας ἀργούς,² καὶ λέγει αὐτοῖς, Τί ὡδε ἐστήκατε ὅλην τὴν ἡμέραν ἀργοί; **7** Λέγουσιν αὐτῷ, Ὄτι οὐδεὶς ἡμᾶς ἐμισθώσατο. Λέγει αὐτοῖς, Υπάγετε καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν ἀμπελῶνα, καὶ ὃ ἐὰν Ἰδίκαιον λήψεσθε.³ **8** Ὁψίας δὲ γενομένης λέγει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος τῷ ἐπιτρόπῳ αὐτοῦ, Κάλεσον τοὺς ἐργάτας, καὶ ἀπόδος αὐτοῖς τὸν μισθόν, ἀρξάμενος ἀπὸ τῶν ἐσχάτων ἕως τῶν πρώτων. **9** Καὶ ἐλθόντες οἱ περὶ τὴν ἐνδεκάτην ὥραν ἔλαβον ἀνὰ δηνάριον. **10** Ἐλθόντες δὲ⁴ οἱ πρῶτοι ἐνόμισαν ὅτι πλείονα⁵ λήψονται·⁶ καὶ ἔλαβον καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον.⁷ **11** Λαβόντες δὲ ἐγόγγυζον κατὰ τοῦ οἰκοδεσπότου, **12** λέγοντες ὅτι⁸ Οὗτοι οἱ ἐσχατοὶ μίαν ὥραν ἐποίησαν, καὶ ἵσους ἡμῖν αὐτοὺς ἐποίησας, τοῖς βαστάσασιν τὸ βάρος τῆς ἡμέρας καὶ τὸν καύσωνα. **13** Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν,⁹ Εταῖρε, οὐκ ἀδικῶ σε· οὐχὶ δηναρίου συνεφώνησάς μοι; **14** Ἀρον τὸ σὸν καὶ ὑπαγε· Θέλω δὲ τούτῳ τῷ ἐσχάτῳ δοῦναι ὡς καὶ σοί. **15** Ἡ¹⁰ οὐκ ἔξεστίν μοι ποιῆσαι ὃ θέλω¹¹ ἐν τοῖς ἡμοῖς; Εἰ¹² ὁ ὄφθαλμός σου πονηρός ἐστιν, ὅτι ἐγὼ ἀγαθός εἰμι; **16** Οὕτως ἔσονται οἱ ἐσχατοὶ πρῶτοι, καὶ οἱ πρῶτοι ἐσχατοὶ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.¹³

Christ Again Foretells His Passion

17 Καὶ ἀναβαίνων ὁ Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα παρέλαβεν τοὺς δώδεκα μαθητὰς¹⁴ κατ' ίδίαν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ¹⁵ εἶπεν αὐτοῖς, **18** Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ νίος τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν, καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, **19** καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς ἔθνεσιν εἰς τὸ ἐμπαῖξαι καὶ μαστιγῶσαι καὶ σταυρῶσαι· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστήσεται.¹⁶

The Requests of the Sons of Zebedee

20 Τότε προσῆλθεν αὐτῷ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου μετὰ τῶν υἱῶν αὐτῆς, προσκυνοῦσα καὶ αἴτοῦσά τι παρ'¹⁷ αὐτοῦ. **21** Ο δὲ εἶπεν αὐτῇ, Τί θέλεις; Λέγει αὐτῷ, Εἰπὲ ἵνα καθίσωσιν οὗτοι

¹ ὥραν • – ² ἀργούς • – ³ καὶ ὃ ἐὰν Ἰδίκαιον λήψεσθε • – ⁴ Ἐλθόντες δὲ • Καὶ ἐλθόντες ⁵ πλείονα • πλείον ⁶ λήψονται • λήψυνται ⁷ καὶ αὐτοὶ ἀνὰ δηνάριον • [τὸ] ἀνὰ δηνάριον καὶ αὐτοὶ ⁸ ὅτι • – ⁹ εἶπεν ἐνὶ αὐτῶν • ἐνὶ αὐτῶν εἶπεν ¹⁰ Ἡ • [Ἡ] ¹¹ ποιῆσαι ὃ θέλω • ὃ θέλω ποιῆσαι ¹² Εἰ • Ἡ ¹³ πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • – ¹⁴ μαθητὰς • [μαθητὰς] ¹⁵ ἐν τῇ ὁδῷ καὶ • καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ¹⁶ ἀναστήσεται • ἐγερθήσεται ¹⁷ παρ' • ἀπ'

οἱ δύο νίοι μου, εἰς ἐκ δεξιῶν σου, καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου. 22 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐκ ὅδατε τί αἴτεισθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἐγὼ μέλλω πίνειν, ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι;¹ Λέγουσιν αὐτῷ, Δυνάμεθα. 23 Καὶ λέγει² αὐτοῖς, Τὸ μὲν ποτήριόν μου πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε.³ τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ ἐξ εὐωνύμων μου οὐκ⁴ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι,⁵ ἀλλ’ οἷς ἡτοίμασται ὑπὸ τοῦ πατρός μου. 24 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἡγανάκτησαν περὶ τῶν δύο ἀδελφῶν. 25 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς εἶπεν, Οἴδατε ὅτι οἱ ἄρχοντες τῶν ἐθνῶν κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 26 Οὐχ οὕτως δὲ⁶ ἔσται ἐν ὑμῖν· ἀλλ’ ὃς ἔὰν θέλῃ ἐν ὑμῖν μέγας γενέσθαι ἔσται ὑμῶν διάκονος· 27 καὶ ὃς ἔὰν⁷ θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι πρῶτος, ἔστω⁸ ὑμῶν δοῦλος· 28 ὥσπερ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

Healing of Two Blind Men

29 Καὶ ἐκπορευομένων αὐτῶν ἀπὸ Ἱεριχώ, ἥκολούθησεν αὐτῷ ὅχλος πολλύς. 30 Καὶ ίδού, δύο τυφλοὶ καθήμενοι παρὰ τὴν ὁδόν, ἀκούσαντες ὅτι Ἰησοῦς παράγει, ἔκραξαν, λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε,⁹ νιὸς Δαυίδ. 31 Ὁ δὲ ὅχλος ἐπετίμησεν αὐτοῖς ἵνα σιωπήσωσιν. Οἱ δὲ μεῖζον ἔκραζον,¹⁰ λέγοντες, Ἐλέησον ἡμᾶς, κύριε, νιὸς Δαυίδ. 32 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς ἐφώνησεν αὐτούς, καὶ εἶπεν, Τί θέλετε ποιήσω ὑμῖν; 33 Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἵνα ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὄφθαλμοι.¹¹ 34 Σπλαγχνισθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἤψατο τῶν ὄφθαλμῶν¹² αὐτῶν· καὶ εὐθέως ἀνέβλεψαν αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοί,¹³ καὶ ἥκολούθησαν αὐτῷ.

Christ's Entry into Jerusalem

21 Καὶ ὅτε ἤγγισαν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ἥλθον εἰς Βηθσφαγὴ^a πρὸς¹⁴ τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, τότε ὁ¹⁵ Ἰησοῦς ἀπέστειλεν

^aΒηθσφαγὴ • Βηθφαγῆ

¹ἢ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι • – ²Καὶ λέγει • Λέγει ³καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἐγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε • – ⁴μου οὐκ • οὐκ ⁵δοῦναι • [τοῦτο] δοῦναι ⁶δε • – ⁷ἔὰν • ἂν ⁸ἔστω • ἔσται ⁹κύριε • [κύριε] ¹⁰ἔκραζον • ἔκραξαν ¹¹ἀνοιχθῶσιν ἡμῶν οἱ ὄφθαλμοι • ἀνοιγῶσιν οἱ ὄφθαλμοι ἡμῶν ¹²ὄφθαλμῶν • ὄφμάτων ¹³αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοι • – ¹⁴Βηθσφαγὴ πρὸς • Βηθφαγὴ εἰς ¹⁵ὅ • –

δύο μαθητάς, 2 λέγων αὐτοῖς, Πορεύθητε¹ εἰς τὴν κώμην τὴν ἀπέναντι² ὑμῶν, καὶ εὐθέως εὐρήσετε ὅνον δεδεμένην, καὶ πῶλον μετ' αὐτῆς· λύσαντες ἀγάγετε μοι. 3 Καὶ ἔάν τις ὑμῖν εἴπῃ τι, ἐρεῖτε ὅτι Ὁ κύριος αὐτῶν χρείαν ἔχει· εὐθέως δὲ ἀποστέλλει³ αὐτόύς. 4 Τοῦτο δὲ ὄλον⁴ γέγονεν, ἵνα πληρωθῇ τὸ ρήθεν διὰ τοῦ προφήτου, λέγοντος, 5 Εἴπατε τῇ θυγατρὶ Σιών, Ἰδού, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται σοι, πραῦς καὶ ἐπιβεβηκὼς ἐπὶ ὅνον καὶ πῶλον⁵ υἱὸν ὑποζυγίου. 6 Πορευθέντες δὲ οἱ μαθηταί, καὶ ποιήσαντες καθὼς προσέταξεν⁶ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, 7 ἥγαγον τὴν ὅνον καὶ τὸν πῶλον· καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω⁷ αὐτῶν τὰ ἴματα αὐτῶν, καὶ⁸ ἐπεκάθισεν ἐπάνω αὐτῶν. 8 Ὁ δὲ πλεῖστος ὅχλος ἔστρωσαν ἐσυτῶν τὰ ἴματα ἐν τῇ ὁδῷ· ἄλλοι δὲ ἔκοπτον κλάδους ἀπὸ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον ἐν τῇ ὁδῷ. 9 Οἱ δὲ ὅχλοι οἱ προάγοντες καὶ⁹ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ· εὐλογημένος ὁ ἑρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου. Ὡσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις. 10 Καὶ εἰσελθόντος αὐτοῦ εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐσείσθη πᾶσα ἡ πόλις, λέγουσα, Τίς ἔστιν οὗτος; 11 Οἱ δὲ ὅχλοι ἔλεγον, Οὗτός ἔστιν Ἰησοῦς ὁ προφήτης,¹⁰ ὁ ἀπὸ Ναζαρὲτ¹¹ τῆς Γαλιλαίας.

Christ Visits the Temple

12 Καὶ εἰσῆλθεν ὁ¹² Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερὸν τοῦ θεοῦ,¹³ καὶ ἔξεβαλεν πάντας τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν κατέστρεψεν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς. 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται· ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε¹⁴ σπήλαιον ληστῶν. 14 Καὶ προσῆλθον αὐτῷ χωλοὶ καὶ τυφλοὶ¹⁵ ἐν τῷ ἱερῷ· καὶ ἐθεράπευσεν αὐτούς. 15 Ἰδόντες δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὰ θαυμάσια ἀ ἐποίησεν, καὶ τοὺς παῖδας κράζοντας¹⁶ ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ λέγοντας, Ὡσαννὰ τῷ υἱῷ Δαυίδ, ἡγανάκτησαν, 16 καὶ εἶπον¹⁷ αὐτῷ, Ἀκούεις τί οὗτοι λέγουσιν; Ὁ δὲ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ναὶ·

¹Πορεύθητε • Πορεύεσθε ²ἀπέναντι • κατέναντι ³εὐθέως δὲ ἀποστέλλει • εὐθὺς δὲ ἀποστελεῖ ⁴ὄλον • – ⁵πῶλον • ἐπὶ πῶλον ⁶προσέταξεν • συνέταξεν ⁷ἐπέθηκαν ἐπάνω • ἐπέθηκαν ἐπ’ ⁸αὐτῶν καὶ • καὶ ⁹καὶ • αὐτὸν καὶ ¹⁰Ιησοῦς ὁ προφήτης • ὁ προφήτης Ἰησοῦς ¹¹Ναζαρὲτ • Ναζαρὲθ ¹²ο • – ¹³τοῦ θεοῦ • – ¹⁴ἐποιήσατε • ποιεῖτε ¹⁵χωλοὶ καὶ τυφλοὶ • τυφλοὶ καὶ χωλοὶ ¹⁶κράζοντας • τοὺς κράζοντας ¹⁷εἶπον • εἶπαν

οὐδέποτε ἀνέγνωτε ὅτι Ἐκ στόματος νηπίων καὶ θηλαζόντων κατηρτίσω αἴνον;

The Cursing of the Fig-Tree

17 Καὶ καταλιπὼν αὐτοὺς ἔξηλθεν ἔξω τῆς πόλεως εἰς Βηθανίαν, καὶ ηὐλίσθη ἐκεῖ.

18 Πρωΐας¹ δὲ ἐπανάγων εἰς τὴν πόλιν, ἐπείνασεν. 19 Καὶ ἴδων συκῆν μίαν ἐπὶ τῆς ὁδοῦ, ἥλθεν ἐπ’ αὐτήν, καὶ οὐδὲν εὗρεν ἐν αὐτῇ εἰ μὴ φύλλα μόνον· καὶ λέγει αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σου καρπὸς γένηται εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ἔξηράνθη παραχρῆμα ἡ συκῆ. 20 Καὶ ἴδοντες οἱ μαθηταὶ ἑθαύμασαν, λέγοντες, Πῶς παραχρῆμα ἔξηράνθη ἡ συκῆ; 21 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἄμην λέγω ὑμῖν, ἐὰν ἔχητε πίστιν, καὶ μὴ διακριθῆτε, οὐ μόνον τὸ τῆς συκῆς ποιήσετε, ἀλλὰ καὶ τῷ ὅρει τούτῳ εἴπητε, Ἀρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, γενήσεται. 22 Καὶ πάντα ὄσα ἐὰν^{a,2} αἰτήσητε ἐν τῇ προσευχῇ, πιστεύοντες, λήψεσθε.³

The Authority of Christ

23 Καὶ ἐλθόντι αὐτῷ⁴ εἰς τὸ ἱερόν, προσῆλθον αὐτῷ διδάσκοντι οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ, λέγοντες, Ἐν ποίᾳ ἔχουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς σοι ἔδωκεν τὴν ἔχουσίαν ταύτην; 24 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς καγὰρ λόγον ἔνα, ὃν ἐὰν εἴπητε μοι, καγὰρ ὑμῖν ἐρῶ ἐν ποίᾳ ἔχουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 25 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου⁵ πόθεν ἦν; Ἐξ οὐρανοῦ ἢ ἐξ ἀνθρώπων; Οἱ δὲ διελογίζοντο παρ'⁶ ἑαυτοῖς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ ἡμῖν, Διὰ τί οὖν οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 26 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, φοβούμεθα τὸν ὄχλον· πάντες γὰρ ἔχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην.⁷ 27 Καὶ ἀποκριθέντες τῷ Ἰησοῦ εἶπον,⁸ Οὐκ οἴδαμεν. Ἐφη αὐτοῖς καὶ αὐτός, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔχουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

The Parable of the Two Sons

28 Τί δὲ ὑμῖν δοκεῖ; Ἄνθρωπος εἶχεν τέκνα δύο, καὶ προσελθὼν τῷ πρώτῳ εἶπεν, Τέκνον, ὑπαγε, σήμερον ἐργάζου ἐν τῷ ἀμπελῶνι

^aἐὰν • ἄν

¹Πρωΐας • Πρωΐ² ἐὰν • ἄν³ λήψεσθε • λήψεσθε⁴ ἐλθόντι αὐτῷ • ἐλθόντος αὐτοῦ⁵ Ἰωάννου • τὸ Ἰωάννου⁶ παρ' • ἐν⁷ ᔁχουσιν τὸν Ἰωάννην ὡς προφήτην • ὡς προφήτην ᔁχουσιν τὸν Ἰωάννην⁸ εἶπον • εἶπαν

μου.¹ 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Οὐ θέλω· ὕστερον δὲ μεταμεληθείς, ἀπῆλθεν. 30 Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ^{a,2} εἶπεν ὡσαύτως. Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἐγώ, κύριε· καὶ οὐκ ἀπῆλθεν. 31 Τίς ἐκ τῶν δύο ἐποίησεν τὸ θέλημα τοῦ πατρός; Λέγουσιν αὐτῷ,³ Ὁ πρῶτος. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οἱ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι προάγουσιν ὑμᾶς εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 32 Ἡλθεν γὰρ πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης⁴ ἐν ὁδῷ δικαιοσύνης, καὶ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ· οἱ δὲ τελῶναι καὶ αἱ πόρναι ἐπίστευσαν αὐτῷ· ὑμεῖς δὲ ἰδόντες οὐ⁵ μετεμελήθητε ὕστερον τοῦ πιστεῦσαι αὐτῷ.

The Parable of the Wicked Husbandmen

33 Ἀλλὴν παραβολὴν ἀκούσατε. Ἀνθρωπός τις^{b,6} ἦν οἰκοδεσπότης, ὅστις ἐφύτευσεν ἀμπελῶνα, καὶ φραγμὸν αὐτῷ περιέθηκεν, καὶ ὥρυξεν ἐν αὐτῷ ληνόν, καὶ ὥκοδόμησεν πύργον, καὶ ἔξεδοτο⁷ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν. 34 Ὁτε δὲ ἤγγισεν ὁ καιρὸς τῶν καρπῶν, ἀπέστειλεν τοὺς δούλους αὐτοῦ πρὸς τοὺς γεωργούς, λαβεῖν τοὺς καρποὺς αὐτοῦ. 35 Καὶ λαβόντες οἱ γεωργοὶ τοὺς δούλους αὐτοῦ, ὃν μὲν ἔδειραν, ὃν δὲ ἀπέκτειναν, ὃν δὲ ἐλιθοβόλησαν. 36 Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους πλειόνας τῶν πρώτων· καὶ ἐποίησαν αὐτοῖς ὡσαύτως. 37 Ὅστερον δὲ ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς τὸν υἱὸν μου. 38 Οἱ δὲ γεωργοὶ ιδόντες τὸν υἱὸν εἶπον ἐν ἑαυτοῖς, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ κατάσχωμεν⁸ τὴν κληρονομίαν αὐτοῦ. 39 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἔξεβαλον ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος καὶ ἀπέκτειναν. 40 Ὅταν οὖν ἔλθῃ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, τί ποιήσει τοῖς γεωργοῖς ἐκείνοις; 41 Λέγουσιν αὐτῷ, Κακοὺς κακῶς ἀπολέσει αὐτούς, καὶ τὸν ἀμπελῶνα ἐκδώσεται ἄλλοις γεωργοῖς, οἵτινες ἀποδώσουσιν αὐτῷ τοὺς καρποὺς ἐν τοῖς καιροῖς αὐτῶν. 42 Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε ἐν ταῖς γραφαῖς, Λίθον δὲ ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἐστιν θαυμαστὴ ἐν ὄφθαλμοῖς ἡμῶν; 43 Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν ὅτι ἀρθήσεται

^aδευτέρῳ • ἐτέρῳ ^bτις • –

¹μου • – ²Καὶ προσελθὼν τῷ δευτέρῳ • Προσελθὼν δὲ τῷ ἐτέρῳ ³αὐτῷ • – ⁴πρὸς ὑμᾶς Ἰωάννης • Ἰωάννης πρὸς ὑμᾶς ⁵οὐ • οὐδὲ ⁶τις • – ⁷ἔξεδοτο • ἔξεδετο
⁸κατάσχωμεν • σχῶμεν

ἀφ' ὑμῶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, καὶ δοθήσεται ἔθνει ποιοῦντι τοὺς καρποὺς αὐτῆς. **44** Καὶ¹ ὁ πεσὼν ἐπὶ τὸν λίθον τοῦτον συνθλασθήσεται· ἐφ' ὃν δ' ἀν πέσῃ, λικητήσει αὐτόν.² **45** Καὶ ἀκούσαντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι τὰς παραβολὰς αὐτοῦ ἔγνωσαν ὅτι περὶ αὐτῶν λέγει. **46** Καὶ ζητοῦντες αὐτὸν κρατήσαι, ἐφοβήθησαν τοὺς ὄχλους, ἐπειδὴ ως³ προφήτην αὐτὸν εἶχον.

The Parable of the Marriage Feast

22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς πάλιν εἶπεν αὐτοῖς ἐν ἀνθρώπῳ βασιλεῖ, ὅστις ἐποίησεν γάμους τῷ ιδίῳ αὐτοῦ· **3** καὶ ἀπέστειλεν τοὺς δούλους τοῦς καλέσαι τοὺς κεκλημένους εἰς τοὺς γάμους, καὶ οὐκ ἥθελον ἐλθεῖν. **4** Πάλιν ἀπέστειλεν ἄλλους δούλους, λέγων, Εἴπατε τοῖς κεκλημένοις. Ἰδού, τὸ ἄριστόν μου ήτοί μασα,⁵ οἱ ταῦροί μου καὶ τὰ σιτιστὰ τεθυμένα, καὶ πάντα ἔτοιμα· δεῦτε εἰς τοὺς γάμους. **5** Οἱ δὲ ὀμελήσαντες ἀπῆλθον, ὁ μὲν⁶ εἰς τὸν ἴδιον ἀγρόν, ὁ δὲ εἰς⁷ τὴν ἐμπορίαν αὐτοῦ· **6** οἱ δὲ λοιποὶ κρατήσαντες τοὺς δούλους αὐτοῦ ὕβρισαν καὶ ἀπέκτειναν. **7** Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος⁸ ὥργισθη, καὶ πέμψας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ἀπώλεσεν τοὺς φονεῖς ἐκείνους, καὶ τὴν πόλιν αὐτῶν ἐνέπρησεν. **8** Τότε λέγει τοῖς δούλοις αὐτοῦ, Ὁ μὲν γάμος ἔτοιμός ἐστιν, οἱ δὲ κεκλημένοι οὐκ ἥσαν ἄξιοι. **9** Πορεύεσθε οὖν ἐπὶ τὰς διεξόδους τῶν ὁδῶν, καὶ ὅσους ἄν⁹ εὑρητε, καλέσατε εἰς τοὺς γάμους. **10** Καὶ ἐξελθόντες οἱ δοῦλοι ἐκεῖνοι εἰς τὰς δόδους συνήγαγον πάντας ὅσους¹⁰ εὗρον, πονηρούς τε καὶ ἀγαθούς· καὶ ἐπλήσθη ὁ γάμος ἀνακειμένων. **11** Εἰσελθὼν δὲ ὁ βασιλεὺς θεάσασθαι τοὺς ἀνακειμένους εἶδεν ἐκεὶ ἄνθρωπον οὐκ ἐνδεδυμένον ἔνδυμα γάμου· **12** καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐταῖρε, πῶς εἰσῆλθες ὡδε μὴ ἔχων ἔνδυμα γάμου; Ὁ δὲ ἐφιμώθη. **13** Τότε εἶπεν ὁ βασιλεὺς¹¹ τοῖς διακόνοις, Δήσαντες αὐτοῦ πόδας καὶ χεῖρας,^b ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε¹² εἰς τὸ

^aἄν • ἔὰν ^bπόδας καὶ χεῖρας • χεῖρας καὶ πόδας

¹Καὶ • [Καὶ ²αὐτὸν • αὐτόν] ³ἐπειδὴ ως • ἐπει εἰς ⁴αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς αὐτοῖς ⁵ήτοίμασα • ήτοίμακα ⁶ὁ μὲν • δς μὲν ⁷ο δὲ εἰς • δς δὲ ἐπὶ ⁸Καὶ ἀκούσας ὁ βασιλεὺς ἐκεῖνος • Ὁ δὲ βασιλεὺς ⁹ἄν • ἔὰν ¹⁰ὅσους • οὓς ¹¹εἶπεν ὁ βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς εἶπεν ¹²ἄρατε αὐτὸν καὶ ἐκβάλετε • ἐκβάλετε αὐτὸν

σκότος τὸ ἐξώτερον· ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν δόδοντων. 14 Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.

The Question Concerning Tribute

15 Τότε πορευθέντες οἱ Φαρισαῖοι συμβούλιον ἔλαβον ὅπως αὐτὸν παγιδεύσωσιν ἐν λόγῳ. 16 Καὶ ἀποστέλλουσιν αὐτῷ τοὺς μαθητὰς αὐτῶν μετὰ τῶν Ἡρωδιανῶν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθῆς εἶ, καὶ τὴν ὄδον τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ διδάσκεις, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γὰρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων. 17 Εἰπὲ οὖν ἡμῖν, τί σοι δοκεῖ; "Ἐξεστιν δοῦναι κῆνσον Καίσαρι, ἢ οὐ; 18 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν πονηρίαν αὐτῶν εἶπεν, Τί με πειράζετε, ὑποκριταί; 19 Επιδείχατέ μοι τὸ νόμισμα τοῦ κήνσου. Οἱ δὲ προσήνεγκαν αὐτῷ δηνάριον. 20 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὐτῇ καὶ ἡ ἐπιγραφή; 21 Λέγουσιν αὐτῷ, Καίσαρος. Τότε λέγει αὐτοῖς, Ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. 22 Καὶ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.¹

The Question of the Sadducees

23 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθον αὐτῷ Σαδδουκαῖοι, οἵ^a.² λέγοντες μὴ εἶναι ἀνάστασιν, καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, 24 λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς³ εἶπεν, Ἐάν τις ἀποθάνῃ μὴ ἔχων τέκνα, ἐπιγαμβρεύσει ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ ἀναστήσει σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 25 Ἡσαν δὲ παρ' ἡμῖν ἐπτὰ ἀδελφοί· καὶ ὁ πρῶτος γαμήσας⁴ ἐτελεύτησεν· καὶ μὴ ἔχων σπέρμα, ἀφῆκεν τὴν γυναῖκα αὐτοῦ τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. 26 Ὦμοιώς καὶ ὁ δεύτερος, καὶ ὁ τρίτος, ἔως τῶν ἐπτά. 27 Ὅστερον δὲ πάντων ἀπέθανεν καὶ⁵ ἡ γυνή. 28 Ἐν τῇ οὖν ἀναστάσει,⁶ τίνος τῶν ἐπτὰ ἔσται γυνή; Πάντες γὰρ ἔσχον αὐτήν. 29 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ. 30 Ἐν γὰρ τῇ ἀναστάσει οὔτε γαμοῦσιν, οὔτε ἐκγαμίζονται,⁷ ἀλλ' ὡς ἄγγελοι τοῦ θεοῦ ἐν⁸ οὐρανῷ εἰσιν. 31 Περὶ δὲ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν, οὐκ ἀνέγνωτε τὸ ρῆθεν ὑμῖν ὑπὸ τοῦ θεοῦ, λέγοντος, 32 Ἐγώ εἰμι ὁ θεὸς Ἄβραάμ, καὶ ὁ

^aοἱ • -

¹ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν ²οἱ • - ³Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁴γαμήσας • γῆμας ⁵καὶ • - ⁶οὖν ἀναστάσει • ἀναστάσει οὖν ⁷ἐκγαμίζονται • γαμίζονται ⁸τοῦ θεοῦ ἐν • ἐν τῷ

θεὸς Ἰσαάκ, καὶ ὁ θεὸς Ἰακώβ; Οὐκ ἔστιν ὁ θεὸς θεὸς¹ νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων. 33 Καὶ ἀκούσαντες οἱ ὄχλοι ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

The Silencing of the Pharisees

34 Οἱ δὲ Φαρισαῖοι, ἀκούσαντες ὅτι ἐφίμωσεν τοὺς Σαδδουκαίους, συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτό. 35 Καὶ ἐπηρώτησεν εἰς ἔξ αὐτῶν νομικός,² πειράζων αὐτόν, καὶ λέγων,³ 36 Διδάσκαλε, ποία ἐντολὴ μεγάλῃ ἐν τῷ νόμῳ; 37 Ὁ δὲ Ἰησοῦς⁴ ἔφη αὐτῷ, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ⁵ σου, καὶ ἐν ὅλῃ ψυχῇ⁶ σου, καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ σου. 38 Αὕτη ἔστιν πρώτη καὶ μεγάλη⁷ ἐντολή. 39 Δευτέρα δὲ ὅμοια αὐτῇ,⁸ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. 40 Ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ⁹ οἱ προφῆται κρέμανται.⁹

41 Συνηγμένων δὲ τῶν Φαρισαίων, ἐπηρώτησεν αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, 42 λέγων, Τί ὑμῖν δοκεῖ περὶ τοῦ χριστοῦ; Τίνος υἱός ἔστιν; Λέγουσιν αὐτῷ, Τοῦ Δαυΐδ. 43 Λέγει αὐτοῖς, Πῶς οὖν Δαυὶδ ἐν πνεύματι κύριον αὐτὸν καλεῖ,¹⁰ λέγων, 44 Εἶπεν ὁ¹¹ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἂν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον¹² τῶν ποδῶν σου; 45 Εἰ οὖν Δαυὶδ καλεῖ αὐτὸν κύριον, πῶς υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν; 46 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτῷ ἀποκριθῆναι¹³ λόγον· οὐδὲ ἐτόλμησέν τις ἀπ’ ἐκείνης τῆς ήμέρας ἐπερωτῆσαι αὐτὸν οὐκέτι.

The Inordinate Ambition of the Pharisees

23 Τότε ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν τοῖς ὄχλοις καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 λέγων, Ἐπὶ τῆς Μωσέως¹⁴ καθέδρας ἐκάθισαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι· 3 πάντα οὖν ὄσα ἐὰν εἴπωσιν ὑμῖν τηρεῖν, τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε,¹⁵ κατὰ δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν μὴ ποιεῖτε, λέγουσιν γὰρ καὶ οὐ ποιοῦσιν. 4 Δεσμεύουσιν γὰρ¹⁶ φορτία βαρέα καὶ δυσβάστακτα,¹⁷ καὶ ἐπιτιθέασιν ἐπὶ τοὺς ὥμους

^aαὐτῇ • αὕτῃ

¹ό θεὸς θεός • [ό] θεός ²νομικός • [νομικός] ³καὶ λέγων • – ⁴Ιησοῦς • – ⁵καρδίᾳ • τῇ καρδίᾳ ⁶ψυχῇ • τῇ ψυχῇ ⁷πρώτη καὶ μεγάλη • ἡ μεγάλη καὶ πρώτη ⁸καὶ • κρέμαται καὶ ⁹κρέμανται • – ¹⁰κύριον αὐτὸν καλεῖ • καλεῖ αὐτὸν κύριον ¹¹ο • – ¹²ὑποπόδιον • ύποκάτω ¹³αὐτῷ ἀποκριθῆναι • ἀποκριθῆναι αὐτῷ ¹⁴Μωσέως • Μωϋσέως ¹⁵τηρεῖτε καὶ ποιεῖτε • ποιήσατε καὶ τηρεῖτε ¹⁶γὰρ • δὲ ¹⁷καὶ δυσβάστακτα • [καὶ δυσβάστακτα]

τῶν ἀνθρώπων, τῷ δὲ¹ δακτύλῳ αὐτῶν οὐ θέλουσιν κινῆσαι αὐτά. 5 Πάντα δὲ τὰ ἔργα αὐτῶν ποιοῦσιν πρὸς τὸ θεαθῆναι τοῖς ἀνθρώποις· πλατύνουσιν δὲ² τὰ φυλακτήρια αὐτῶν, καὶ μεγαλύνουσιν τὰ κράσπεδα τῶν ἴματίων αὐτῶν.³ 6 φιλοῦσιν τε⁴ τὴν πρωτοκλισίαν ἐν τοῖς δείπνοις, καὶ τὰς πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, 7 καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, καὶ καλεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, Ραββί, ραββί.⁵ 8 ὑμεῖς δὲ μὴ κληθῆτε Ραββί· εἰς γάρ ἐστιν ὑμῶν ὁ καθηγητής, ὁ χριστός.⁶ πάντες δὲ ὑμεῖς ἀδελφοί ἐστε. 9 Καὶ πατέρα μὴ καλέσητε ὑμῶν ἐπὶ τῆς γῆς· εἰς γάρ ἐστιν ὁ πατήρ ὑμῶν, ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.⁷ 10 Μηδὲ κληθῆτε καθηγηταί· εἰς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής,⁸ ὁ χριστός. 11 Ὁ δὲ μείζων ὑμῶν ἐσται ὑμῶν διάκονος. 12 Ὁστις δὲ ὑψώσει ἑαυτόν, ταπεινωθήσεται· καὶ ὅστις ταπεινώσει ἑαυτόν, ὑψωθήσεται.

The Woes upon the Hypocrisy of the Pharisees

13 Οὐαὶ δὲ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα.⁹ 14 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι¹⁰ κλείετε τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων· ὑμεῖς γάρ οὐκ εἰσέρχεσθε, οὐδὲ τοὺς εἰσερχομένους ἀφίετε εἰσελθεῖν.

15 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι περιάγετε τὴν θάλασσαν καὶ τὴν ξηρὰν ποιῆσαι ἔνα προσήλυτον, καὶ ὅταν γένηται, ποιεῖτε αὐτὸν υἱὸν γεέννης διπλότερον ὑμῶν.

16 Οὐαὶ ὑμῖν, ὄδηγοι τυφλοί, οἱ λέγοντες, "Ος ἂν ὄμόσῃ ἐν τῷ ναῷ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὄμόσῃ ἐν τῷ χρυσῷ τοῦ ναοῦ, ὄφείλει. 17 Μωροὶ καὶ τυφλοί· τίς γάρ μείζων ἐστίν, ὁ χρυσός, ἢ ὁ ναὸς ὁ ἀγιάζων¹¹ τὸν χρυσόν; 18 Καί, "Ος ἐὰν¹² ὄμόσῃ ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ, οὐδέν ἐστιν· ὃς δ' ἂν ὄμόσῃ ἐν τῷ δώρῳ τῷ ἐπάνω αὐτοῦ, ὄφείλει. 19 Μωροὶ καὶ¹³ τυφλοί· τί γάρ μείζον, τὸ δῶρον, ἢ τὸ θυσιαστηρίον τὸ ἀγιάζον τὸ δῶρον; 20 Ὁ οὖν ὄμόσας ἐν τῷ θυσιαστηρίῳ ὄμνύει

¹ τῷ δὲ • αὐτοὶ δὲ τῷ ² πλατύνουσιν δὲ • πλατύνουσιν γάρ ³ τῶν ἴματίων αὐτῶν • – ⁴ τε • δὲ ⁵ Ραββί ραββί • Ραββί ⁶ καθηγητής ὁ χριστός • διδάσκαλος ⁷ ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • ὑμῶν ὁ πατήρ ὁ οὐράνιος ⁸ εἰς γάρ ὑμῶν ἐστιν ὁ καθηγητής • ὅτι καθηγητής ὑμῶν ἐστιν εἰς ⁹ κατεσθίετε τὰς οἰκίας τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι· διὰ τοῦτο λήψεσθε περισσότερον κρίμα • – ¹⁰ Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι • – ¹¹ ἀγιάζων • ἀγιάσας ¹² ἐὰν • ἀν ¹³ Μωροὶ καὶ • –

ἐν αὐτῷ καὶ ἐν πᾶσιν τοῖς ἐπάνω αὐτοῦ· 21 καὶ ὁ ὄμόσας ἐν τῷ ναῷ ὅμνει ἐν αὐτῷ καὶ ἐν τῷ κατοικήσαντι¹ αὐτόν· 22 καὶ ὁ ὄμόσας ἐν τῷ οὐρανῷ ὅμνει ἐν τῷ θρόνῳ τοῦ θεοῦ καὶ ἐν τῷ καθημένῳ ἐπάνω αὐτοῦ.

23 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ ἄνηθον καὶ τὸ κύμινον, καὶ ἀφήκατε τὰ βαρύτερα τοῦ νόμου, τὴν κρίσιν καὶ τὸν ἔλεον² καὶ τὴν πίστιν· ταῦτα ἔδει³ ποιῆσαι, κάκεῖνα μὴ ἀφιέναι. 24 Ὁδηγοὶ τυφλοί, οἱ διϋλίζοντες τὸν κώνωπα, τὴν δὲ κάμηλον καταπίνοντες.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι καθαρίζετε τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ἔξι ἀρπαγῆς καὶ ἀδικίας.⁴ 26 Φαρισαῖε τυφλέ, καθάρισον πρῶτον τὸ ἐντὸς τοῦ ποτηρίου καὶ τῆς παροψίδος,⁵ ἵνα γένηται καὶ τὸ ἐκτὸς αὐτῶν⁶ καθαρόν.

27 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι παρομοιάζετε τάφοις κεκονιαμένοις, οἵτινες ἔξωθεν μὲν φαίνονται ὥραιοι, ἔσωθεν δὲ γέμουσιν ὄστέων νεκρῶν καὶ πάσης ἀκαθαρσίας. 28 Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἔξωθεν μὲν φαίνεσθε τοῖς ἀνθρώποις δίκαιοι, ἔσωθεν δὲ μεστοί ἐστε⁷ ὑποκρίσεως καὶ ἀνομίας.

29 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί, ὅτι οἴκοδομεῖτε τοὺς τάφους τῶν προφητῶν, καὶ κοσμεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν δικαίων, 30 καὶ λέγετε, Εἰ ἡμεν ἐν⁸ ταῖς ἡμέραις τῶν πατέρων ἡμῶν, οὐκ ἂν ἡμεν κοινωνοὶ αὐτῶν⁹ ἐν τῷ αἴματι τῶν προφητῶν. 31 Ὁστε μαρτυρεῖτε ἑαυτοῖς ὅτι νιοί ἐστε τῶν φονευσάντων τοὺς προφήτας· 32 καὶ ὑμεῖς πληρώσατε τὸ μέτρον τῶν πατέρων ὑμῶν. 33 Ὁφεις, γεννήματα ἔχιδνῶν, πᾶς φύγητε ἀπὸ τῆς κρίσεως τῆς γεέννης;

The Peroration and the Lament over Jerusalem

34 Διὰ τοῦτο, ίδού, ἐγὼ ἀποστέλλω πρὸς ὑμᾶς προφήτας καὶ σοφοὺς καὶ γραμματεῖς· καὶ ἔξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε¹⁰ καὶ σταυρώσετε, καὶ ἔξ αὐτῶν μαστιγώσετε ἐν ταῖς συναγωγαῖς

¹κατοικήσαντι • κατοικοῦντι ²τὸν ἔλεον • τὸ ἔλεος ³ἔδει • [δὲ] ἔδει ⁴ἀδικίας • ἀκρασίας ⁵καὶ τῆς παροψίδος • – ⁶αὐτῶν • αὐτοῦ ⁷μεστοί ἐστε • ἐστε μεστοί ⁸ἡμεν ἐν • ἡμεθα ἐν ⁹ἡμεν κοινωνοὶ αὐτῶν • ἡμεθα αὐτῶν κοινωνοὶ ¹⁰καὶ ἔξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε • ἔξ αὐτῶν ἀποκτενεῖτε

ύμῶν καὶ διώξετε ἀπὸ πόλεως εἰς πόλιν· 35 ὅπως ἔλθῃ ἐφ' ὑμᾶς πᾶν αἷμα δίκαιον ἐκχυνόμενον¹ ἐπὶ τῆς γῆς, ἀπὸ τοῦ αἵματος Ἀβελ τοῦ δικαίου ἕως τοῦ αἵματος Ζαχαρίου υἱοῦ Βαραχίου, ὃν ἐφονεύσατε μεταξὺ τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ θυσιαστηρίου. 36 Ἄμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι² ἥξει πάντα ταῦτα^{a,3} ἐπὶ τὴν γενεὰν ταύτην.

37 Ἱερουσαλήμ, Ἱερουσαλήμ, ἡ ἀποκτένουσα^{b,4} τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυναγαγεῖν τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ἐπισυνάγει ὄρνις⁵ τὰ νοσσία ἑαυτῆς⁶ ύπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε. 38 Ἰδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος. 39 Λέγω γάρ ὑμῖν, οὐ μή με ἰδητε ἀπ’ ἄρτι ἔως ἂν εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

The Judgment of God upon Jerusalem and upon the World

24 Καὶ ἔξελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ.⁷ καὶ προσῆλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπιδεῖξαι αὐτῷ τὰς οἰκοδομὰς τοῦ ἱεροῦ. 2 Ο δὲ Ἰησοῦς⁸ εἶπεν αὐτοῖς, Οὐ βλέπετε πάντα ταῦτα;^{c,9} Ἄμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ μὴ ἀφεθῇ ὥδε λίθος ἐπὶ λίθον, ὃς οὐ καταλυθήσεται.

3 Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ ὅρους τῶν Ἐλαιῶν, προσῆλθον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ κατ’ ἴδιαν, λέγοντες, Εἰπὲ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον τῆς σῆς παρουσίας, καὶ τῆς συντελείας¹⁰ τοῦ αἰῶνος; 4 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 5 Πολλοὶ γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες, Ἐγώ εἰμι ὁ χριστός· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 6 Μελλήσετε δὲ ἀκούειν πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων· ὄρατε, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γάρ πάντα¹¹ γενέσθαι, ἀλλ’ οὕπω ἐστὶν τὸ τέλος. 7 Ἔγερθήσεται γάρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος, καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται λιμοὶ καὶ λοιμοὶ καὶ¹² σεισμοὶ κατὰ τόπους. 8 Πάντα δὲ ταῦτα ἀρχὴ ὡδίνων. 9 Τότε παραδώσουσιν ὑμᾶς εἰς θλίψιν, καὶ ἀποκτενοῦσιν ὑμᾶς. Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων

^aπάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ^bἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα ^cπάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα

¹ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον ²ὅτι • – ³πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ⁴ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα ⁵ἐπισυνάγει ὄρνις • ὄρνις ἐπισυνάγει ⁶ἑαυτῆς • αὐτῆς ⁷ἐπορεύετο ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ • ἀπὸ τοῦ ἱεροῦ ἐπορεύετο ⁸Ἰησοῦς • ἀποκριθεὶς ⁹πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα ¹⁰τῆς συντελείας • συντελείας ¹¹πάντα • – ¹²λοιμοὶ καὶ • –

τῶν ἐθνῶν διὰ τὸ ὅνομά μου. **10** Καὶ τότε σκανδαλισθήσονται πολλοί, καὶ ἀλλήλους παραδώσουσιν, καὶ μισήσουσιν ἄλλήλους. **11** Καὶ πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐγερθήσονται, καὶ πλανήσουσιν πολλούς. **12** Καὶ διὰ τὸ πληθυνθῆναι τὴν ἀνομίαν, ψυγήσεται ἡ ἀγάπη τῶν πολλῶν. **13** ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται. **14** Καὶ κηρυχθήσεται τοῦτο τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας ἐν ὅλῃ τῇ οἰκουμένῃ εἰς μαρτύριον πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τότε ἥξει τὸ τέλος.

15 Ὅταν οὖν ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρήθεν διὰ Δανιὴλ τοῦ προφήτου, ἐστῶς¹ ἐν τόπῳ ἀγίῳ—ό ἀναγινώσκων νοείτω— **16** τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν ἐπὶ² τὰ ὅρη· **17** ὁ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβαίνετω³ ἄραι τὰ ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· **18** καὶ ὁ ἐν τῷ ἀγρῷ μὴ ἐπιστρεψάτω ὅπίσω ἄραι τὰ ἴματια⁴ αὐτοῦ. **19** Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχουσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. **20** Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν χειμῶνος, μηδὲ σαββάτῳ. **21** Ἐσται γὰρ τότε θλίψις μεγάλη, οὕτως οὐ γέγονεν ἀπ’ ἀρχῆς κόσμου ἕως τοῦ νῦν, οὐδὲ οὐ μὴ γένηται. **22** Καὶ εἰ μὴ ἐκολοβώθησαν αἱ ἡμέραι ἐκείναι, οὐκ ἂν ἐσώθῃ πᾶσα σάρξ· διὰ δὲ τοὺς ἐκλεκτούς κολοβωθήσονται αἱ ἡμέραι ἐκείναι. **23** Τότε ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδού, ὥδε ὁ χριστός, ἢ ὥδε, μὴ πιστεύσητε. **24** Ἐγερθήσονται γὰρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα μεγάλα καὶ τέρατα, ὥστε πλανῆσαι, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς ἐκλεκτούς. **25** Ἰδού, προείρηκα ὑμῖν. **26** Ἐὰν οὖν εἴπωσιν ὑμῖν, Ἰδού, ἐν τῇ ἐρήμῳ ἐστίν, μὴ ἐξέλθητε· Ἰδού, ἐν τοῖς ταμείοις, μὴ πιστεύσητε. **27** Ὡσπερ γὰρ ἡ ἀστραπὴ ἐξέρχεται ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ φαίνεται ἕως δυσμῶν, οὕτως ἐσται καὶ ἡ⁵ παρουσία τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **28** Ὅπου γὰρ⁶ ἐάν ἦτο πτῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.

29 Εὐθέως δὲ μετὰ τὴν θλίψιν τῶν ἡμερῶν ἐκείνων, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς, καὶ οἱ ἀστέρες πεσοῦνται ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. **30** Καὶ τότε φανήσεται τὸ σημεῖον τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῷ⁷ οὐρανῷ· καὶ τότε κόψονται πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς, καὶ ὄψονται τὸν οὐρανὸν· καὶ τότε ἀνθρώπους ἐρχόμενον

^aκαὶ ἡ • ἡ

¹ἐστῶς • ἐστὸς ²ἐπὶ • εἰς ³καταβαίνετω • καταβάτω ⁴τὰ ἴματια • τὸ ἴματιον ⁵καὶ ἡ • ἡ ⁶γὰρ • – ⁷τῷ • –

ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς.
31 Καὶ ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ μετὰ σάλπιγγος φωνῆς¹ μεγάλης, καὶ ἐπισυνάξουσιν τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ' ἄκρων οὐρανῶν ἔως² ἄκρων αὐτῶν.

32 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν ἥδη ὁ κλάδος αὐτῆς γένηται ἀπαλός, καὶ τὰ φύλλα ἐκφύη, γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος· **33** οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα πάντα,^{a,3} γινώσκετε ὅτι ἐγγὺς ἐστιν ἐπὶ θύραις. **34** Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐ⁴ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἔως ἂν πάντα ταῦτα γένηται. **35** Οἱ οὐρανὸι καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται,⁵ οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν. **36** Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης καὶ ὧρας οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μὴ ὁ πατήρ μου⁶ μόνος. **37** Ὡσπερ δὲ⁷ αἱ ἡμέραι τοῦ Νῦν, οὕτως ἔσται καὶ⁸ ἡ παρουσία τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **38** Ὡσπερ⁹ γάρ ἡσαν ἐν ταῖς ἡμέραις¹⁰ ταῖς πρὸ τοῦ κατακλυσμοῦ τρώγοντες καὶ πίνοντες, γαμοῦντες καὶ ἐκγαμίζοντες.¹¹ ἔχοι τοῦ οὐρανοῦ ἔσται καὶ ἡρεναῖς ταῦτα, **39** καὶ οὐκ ἔγνωσαν, ἔως ἤλθεν ὁ κατακλυσμὸς καὶ ἤρεν ἀπαντας, οὕτως ἔσται καὶ ἡ¹² παρουσία τοῦ οὐρανοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **40** Τότε δύο ἔσονται ἐν τῷ ἀγρῷ· ὁ¹³ εἰς παραλαμβάνεται, καὶ ὁ¹⁴ εἰς ἀφίεται. **41** Δύο ἀλήθουσαι ἐν τῷ μύλῳ·¹⁵ μία παραλαμβάνεται, καὶ μία ἀφίεται.

The Need of Watchfulness

42 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε ποίᾳ ὥρᾳ¹⁶ ὁ κύριος ὑμῶν ἔρχεται. **43** Ἐκεῖνο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ φυλακῇ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ οὐκ ἂν εἰασεν διορυγῆναι¹⁷ τὴν οἰκίαν αὐτοῦ. **44** Διὰ τοῦτο καὶ ὑμεῖς γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἦτορ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε¹⁸ ὁ οὐρανὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται. **45** Τίς ἄρα ἐστὶν ὁ πιστὸς δοῦλος καὶ φρόνιμος, ὃν κατέστησεν ὁ κύριος αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι¹⁹ αὐτοῖς τὴν τροφὴν ἐν καιρῷ; **46** Μακάριος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος, ὃν ἐλθὼν ὁ

^aταῦτα πάντα • πάντα ταῦτα

¹ φωνῆς • – ² ἔως • ἔως [τῶν] ³ ταῦτα πάντα • πάντα ταῦτα ⁴ οὐ • ὅτι οὐ
⁵ παρελεύσονται • παρελεύσεται ⁶ εἰ μὴ ὁ πατήρ μου • οὐδὲ ὁ οὐρανός, εἰ μὴ ὁ πατήρ
⁷ δὲ • γάρ ⁸ καὶ • – ⁹ Ὡσπερ • Ὡς ¹⁰ ἡμέραις • ἡμέραις [ἐκείναις] ¹¹ ἐκγαμίζοντες
• γαμιζοντες ¹² καὶ ἡ • [καὶ] ἡ ¹³ ἀγρῷ ὁ • ἀγρῷ ¹⁴ καὶ ὁ • καὶ ¹⁵ μύλῳ • μύλῳ
¹⁶ ὥρᾳ • ἡμέρᾳ ¹⁷ διορυγῆναι • διορυχθῆναι ¹⁸ ὥρᾳ οὐ δοκεῖτε • οὐ δοκεῖτε ὥρᾳ
¹⁹ αὐτοῦ ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ τοῦ διδόναι • ἐπὶ τῆς οἰκετείας αὐτοῦ τοῦ δοῦναι

κύριος αὐτοῦ εὐρήσει ποιοῦντα οὕτως.¹ 47 Ἄμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 48 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ κακὸς δοῦλος ἐκεῖνος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριος μου² ἐλθεῖν,³ 49 καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς συνδούλους,⁴ ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν⁵ μετὰ τῶν μεθυόντων, 50 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἐκείνουν ἐν ἡμέρᾳ ἥ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἥ οὐ γινώσκει, 51 καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ὑποκριτῶν θήσει· ἐκεὶ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὄδόντων.

The Parable of the Ten Virgins

25 Τότε ὁμοιωθήσεται ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν δέκα παρθένοις, αἵτινες λαβοῦσσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν⁶ ἐξῆλθον εἰς ἀπάντησιν⁷ τοῦ νυμφίου. 2 Πέντε δὲ ἥσαν ἐξ αὐτῶν⁸ φρόνιμοι, καὶ αἱ πέντε μωραί.⁹ 3 Αἵτινες¹⁰ μωραί, λαβοῦσσαι τὰς λαμπάδας αὐτῶν, οὐκ ἐλαβον μεθ' ἐστῶν ἐλαῖον. 4 αἱ δὲ φρόνιμοι ἐλαβον ἐλαῖον ἐν τοῖς ἀγγείοις αὐτῶν¹¹ μετὰ τῶν λαμπάδων αὐτῶν.¹² 5 Χρονίζοντος δὲ τοῦ νυμφίου, ἐνύσταξαν πᾶσαι καὶ ἐκάθευδον. 6 Μέσης δὲ νυκτὸς κραυγὴ γέγονεν, Ἰδού, ὁ νυμφίος ἔρχεται,¹³ ἐξέρχεσθε εἰς ἀπάντησιν αὐτοῦ.¹⁴ 7 Τότε ἡγέρθησαν πᾶσαι αἱ παρθένοι ἐκεῖναι, καὶ ἐκόσμησαν τὰς λαμπάδας αὐτῶν.¹⁵ 8 Αἱ δὲ μωραὶ ταῖς φρονίμοις εἶπον,¹⁶ Δότε ἡμῖν ἐκ τοῦ ἐλαίου ὑμῶν, ὅτι αἱ λαμπάδες ἡμῶν σβέννυνται. 9 Ἀπεκρίθησαν δὲ αἱ φρόνιμοι, λέγουσαι, Μήποτε οὐκ¹⁷ ἀρκέσῃ ἡμῖν καὶ ὑμῖν· πορεύεσθε δὲ μᾶλλον¹⁸ πρὸς τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράσατε ἑαυταῖς. 10 Ἀπερχομένων δὲ αὐτῶν ἀγοράσαι, ἦλθεν ὁ νυμφίος· καὶ αἱ ἔτοιμοι εἰσῆλθον μετ' αὐτοῦ εἰς τοὺς γάμους, καὶ ἐκλείσθη ἡ θύρα. 11 "Υστερον δὲ ἔρχονται καὶ αἱ λοιπαὶ παρθένοι, λέγουσαι, Κύριε, κύριε, ἀνοιξον ἡμῖν. 12 Ο δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἄμὴν λέγω ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς. 13 Γρηγορεῖτε οὖν, ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἡμέραν οὐδὲ τὴν ὥραν, ἐν ᾧ ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.¹⁹

¹ποιοῦντα οὕτως • οὕτως ποιοῦντα ²ό κύριος μου • μου ὁ κύριος ³ἐλθεῖν • – ⁴συνδούλους • συνδούλους αὐτοῦ ⁵ἐσθίειν δὲ καὶ πίνειν • ἐσθίη δὲ καὶ πίνη ⁶αὐτῶν • ἑαυτῶν ⁷ἀπάντησιν • ὑπάντησιν ⁸ἥσαν ἐξ αὐτῶν • ἐξ αὐτῶν ἥσαν ⁹φρόνιμοι καὶ αἱ πέντε μωραί • μωραὶ καὶ πέντε φρόνιμοι ¹⁰Αἵτινες • Αἱ γὰρ ¹¹ἀγγείοις αὐτῶν • ἀγγείοις ¹²λαμπάδων αὐτῶν • λαμπάδων ἑαυτῶν ¹³ἔρχεται • – ¹⁴αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ¹⁵αὐτῶν • ἑαυτῶν ¹⁶εἶπον • εἶπαν ¹⁷οὐκ • οὐ μὴ ¹⁸δὲ μᾶλλον • μᾶλλον ¹⁹ἐν ᾧ ὁ οὐίος τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται • –

The Parable of the Talents

14 Ὡσπερ γὰρ ἀνθρωπος ἀποδημῶν ἐκάλεσεν τοὺς ιδίους δούλους, καὶ παρέδωκεν αὐτοῖς τὰ ύπάρχοντα αὐτοῦ· 15 καὶ ὃ μὲν ἔδωκεν πέντε τάλαντα, ὃ δὲ δύο, ὃ δὲ ἕν, ἐκάστῳ κατὰ τὴν ιδίαν δύναμιν· καὶ ἀπεδήμησεν εὐθέως. 16 Πορευθεὶς δὲ¹ ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν εἰργάσατο² ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα.³ 17 Ὡσαύτως καὶ ὁ⁴ τὰ δύο ἐκέρδησεν καὶ αὐτὸς⁵ ἄλλα δύο. 18 Ο δὲ τὸ ἔν λαβὼν ἀπελθὼν ὥρυξεν ἐν τῇ γῇ, καὶ ἀπέκρυψεν⁶ τὸ ἀργύριον τοῦ κυρίου αὐτοῦ. 19 Μετὰ δὲ χρόνον πολὺν⁷ ἔρχεται ὁ κύριος τῶν δούλων ἐκείνων, καὶ συναίρει μετ' αὐτῶν λόγον.⁸ 20 Καὶ προσελθὼν ὁ τὰ πέντε τάλαντα λαβὼν προσήνεγκεν ἄλλα πέντε τάλαντα, λέγων, Κύριε, πέντε τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε, ἄλλα πέντε τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.⁹ 21 Ἐφη δὲ¹⁰ αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 22 Προσελθὼν δὲ¹¹ καὶ ὁ τὰ δύο τάλαντα λαβὼν¹² εἶπεν, Κύριε, δύο τάλαντά μοι παρέδωκας· ἵδε, ἄλλα δύο τάλαντα ἐκέρδησα ἐπ' αὐτοῖς.¹³ 23 Ἐφη αὐτῷ ὁ κύριος αὐτοῦ, Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπὶ ὀλίγα ἡς πιστός, ἐπὶ πολλῶν σε καταστήσω· εἰσελθε εἰς τὴν χαρὰν τοῦ κυρίου σου. 24 Προσελθὼν δὲ καὶ ὁ τὸ ἔν τάλαντον εἰληφὼς εἶπεν, Κύριε, ἔγνων σε ὅτι σκληρὸς εἴ ἀνθρωπος, θερίζων ὅπου οὐκ ἔσπειρας, καὶ συνάγων ὅθεν οὐ διεσκόρπισας· 25 καὶ φοβηθείς, ἀπελθὼν ἔκρυψα τὸ τάλαντόν σου ἐν τῇ γῇ· ἵδε, ἔχεις τὸ σόν. 26 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ κύριος αὐτοῦ εἶπεν αὐτῷ, Πονηρὲ δοῦλε καὶ ὄκνηρέ, ἥδεις ὅτι θερίζω ὅπου οὐκ ἔσπειρα, καὶ συνάγω ὅθεν οὐ διεσκόρπισα· 27 ἔδει οὖν σε¹⁴ βαλεῖν τὸ ἀργύριόν¹⁵ μου τοῖς τραπεζίταις, καὶ ἐλθὼν ἐγὼ ἐκομισάμην ἂν τὸ ἐμὸν σὺν τόκῳ. 28 Ἄρατε οὖν ἀπ' αὐτοῦ τὸ τάλαντον, καὶ δότε τῷ ἔχοντι τὰ δέκα τάλαντα. 29 Τῷ γὰρ ἔχοντι παντὶ δοθήσεται καὶ περισσευθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ¹⁶ μη ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ. 30 Καὶ τὸν ἀχρεῖον δοῦλον ἐκβάλετε εἰς τὸ σκότος τὸ ἔξωτερον. Ἐκεῖ ἔσται οἱ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων.

¹δὲ • – ²εἰργάσατο • ἡργάσατο ³ἐποίησεν ἄλλα πέντε τάλαντα • ἐκέρδησεν ἄλλα πέντε ⁴καὶ ὁ • ὁ ⁵καὶ αὐτὸς • – ⁶ἐν τῇ γῇ καὶ ἀπέκρυψεν • γῆν καὶ ἔκρυψεν ⁷χρόνον πολὺν • πολὺν χρόνον ⁸μετ' αὐτῶν λόγον • λόγον μετ' αὐτῶν ⁹ἐπ' αὐτοῖς • – ¹⁰δὲ • – ¹¹δὲ • [δὲ] ¹²λαβὼν • – ¹³ἐπ' αὐτοῖς • – ¹⁴οὖν σε • σε οὖν ¹⁵τὸ ἀργύριόν • τὸ ἀργύρια ¹⁶ἀπὸ δὲ τοῦ • τοῦ δὲ

The Last Judgment

31 Ὄταν δὲ ἔλθῃ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ, καὶ πάντες οἱ ἄγιοι¹ ἄγγελοι μετ' αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπὶ θρόνου δόξης αὐτοῦ, 32 καὶ συναχθήσεται² ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ ἀφοριεῖ³ αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, ὥσπερ ὁ ποιμὴν ἀφορίζει τὰ πρόβατα ἀπὸ τῶν ἐρίφων· 33 καὶ στήσει τὰ μὲν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τὰ δὲ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. 34 Τότε ἔρει ὁ βασιλεὺς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, Δεῦτε, οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 35 Ἐπείνασα γάρ, καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ ἐποτίσατέ με· ἔξεος ἥμην, καὶ συνηγάγετέ με· 36 γυμνός, καὶ περιεβάλετέ με· ἡσθένησα, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ ἥμην, καὶ ἥλθετε⁴ πρός με. 37 Τότε ἀποκριθήσονται αὐτῷ οἱ δίκαιοι, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἰδομεν πεινῶντα, καὶ ἐθρέψαμεν; "Ἡ διψῶντα, καὶ ἐποτίσαμεν; 38 Πότε δέ σε εἰδομεν ἀσθενή,⁵ ἥ ἐν φυλακῇ, καὶ ἥλθομεν πρός σε; 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ βασιλεὺς ἔρει αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων, ἐμοὶ ἐποιήσατε. 41 Τότε ἔρει καὶ τοῖς ἐξ εὐωνύμων, Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, οἱ⁶ κατηραμένοι, εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ. 42 Ἐπείνασα γάρ, καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα, καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με· 43 ἔξεος ἥμην, καὶ οὐ συνηγάγετέ με· γυμνός, καὶ οὐ περιεβάλετέ με· ἀσθενής, καὶ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθέ με. 44 Τότε ἀποκριθήσονται καὶ αὐτοί, λέγοντες, Κύριε, πότε σὲ εἰδομεν πεινῶντα, ἥ διψῶντα, ἥ ἔξεον, ἥ γυμνόν, ἥ ἀσθενή, ἥ ἐν φυλακῇ, καὶ οὐ διηκονήσαμέν σοι; 45 Τότε ἀποκριθήσεται αὐτοῖς, λέγων, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐφ' ὅσον οὐκ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε. 46 Καὶ ἀπελεύσονται οὗτοι εἰς κόλασιν αἰώνιον· οἱ δὲ δίκαιοι εἰς ζωὴν αἰώνιον.

Events Preceding the Last Passover

26 Καὶ ἐγένετο ὅτε ἐτέλεσεν ὁ Ἰησοῦς πάντας τοὺς λόγους τούτους, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, 2 Οἴδατε ὅτι μετὰ δύο ἡμέρας τὸ Πάσχα γίνεται, καὶ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται

¹ἄγιοι • – ²συναχθήσεται • συναχθήσονται ³ἀφοριεῖ • ἀφορίσει ⁴ἥλθετε • ἥλθατε
⁵ἀσθενή • ἀσθενοῦντα ⁶οἱ • [οἱ]

εἰς τὸ σταυρωθῆναι. 3 Τότε συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ¹ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως τοῦ λεγομένου Καϊάφα, 4 καὶ συνεβούλευσαντο ἵνα τὸν Ἰησοῦν δόλῳ κρατήσωσιν καὶ ἀποκτείνωσιν. 5 Ἐλεγον δέ, Μή ἐν τῇ ἑορτῇ, ἵνα μὴ θόρυβος γένηται ἐν τῷ λαῷ. 6 Τοῦ δὲ Ἰησοῦ γενομένου ἐν Βηθανίᾳ ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, 7 προσῆλθεν αὐτῷ γυνὴ ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα² βαρυτίμου, καὶ κατέχεεν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν³ αὐτοῦ ἀνακειμένου. 8 Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ⁴ ἡγανάκτησαν, λέγοντες, Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη; 9 Ἡδύνατο⁵ γὰρ τοῦτο τὸ μύρον⁶ πραθῆναι πολλοῦ, καὶ δοθῆναι πτωχοῖς.^a 10 Γνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τί κόπους παρέχετε τῇ γυναικὶ; Ἔργον γὰρ καλὸν είργάσατο⁷ εἰς ἐμέ. 11 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς^b ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε. 12 Βαλοῦσα γὰρ αὕτη τὸ μύρον τοῦτο ἐπὶ τοῦ σώματός μου, πρὸς τὸ ἐνταφιάσαι με ἐποίησεν. 13 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅπου ἔὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, λαληθήσεται καὶ ὃ ἐποίησεν αὕτη εἰς μνημόσυνον αὐτῆς. 14 Τότε πορευείς εἰς τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Ἰούδας Ἰσκαριώτης, πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, 15 εἶπεν, Τί θέλετε μοι δοῦναι, κἀγὼ^c ὑμῖν παραδώσω αὐτόν; Οἱ δὲ ἔστησαν αὐτῷ τριάκοντα ἀργύρια, 16 καὶ ἀπὸ τότε ἐζήτει εὐκαιρίαν ἵνα αὐτὸν παραδῷ.

17 Τῇ δὲ πρώτῃ τῶν ἀζύμων προσῆλθον οἱ μαθηταὶ τῷ Ἰησοῦ, λέγοντες αὐτῷ,^d Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσομέν^e σοι φαγεῖν τὸ Πάσχα; 18 Οἱ δὲ εἶπεν, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὸν δεῖνα, καὶ εἴπατε αὐτῷ, Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ὁ καιρός μου ἐγγύς ἐστιν· πρὸς σε ποιῶ τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου. 19 Καὶ ἐποίησαν οἱ μαθηταὶ ὧς συνέταξεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

The Passover Meal and the Institution of the Lord's Supper

20 Ὁψίας δὲ γενομένης ἀνέκειτο μετὰ τῶν δώδεκα. 21 Καὶ ἐσθιόντων αὐτῶν εἶπεν, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἔξ ὑμῶν παραδώσει με. 22 Καὶ λυπούμενοι σφόδρα ἥρξαντο λέγειν αὐτῷ

^aπτωχοῖς • τοῖς πτωχοῖς ^bΠάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς • Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε κἀγὼ • καὶ ἐγὼ ^cἐτοιμάσομέν • ἐτοιμάσωμέν

¹γραμματεῖς καὶ οἱ • – ²ἀλάβαστρον μύρου ἔχουσα • ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου ³τὴν κεφαλὴν • τῆς κεφαλῆς ⁴αὐτοῦ • – ⁵Ἡδύνατο • Ἐδύνατο ⁶τὸ μύρον • – ⁷είργάσατο • ἡργάσατο ⁸αὐτῷ • – ⁹ἐτοιμάσομέν • ἐτοιμάσωμέν

ἔκαστος αὐτῶν.¹ Μήτι ἐγώ είμι, κύριε; 23 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ὁ ἐμβάψας μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα,² οὗτός με παραδώσει. 24 Ὁ μὲν οὐδὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνῳ δι' οὗ ὁ οὐδὲν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπὸς ἐκείνος. 25 Ἀποκριθεὶς δὲ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν εἶπεν, Μήτι ἐγώ είμι, ράββι; Λέγει αὐτῷ, Σὺ εἴπας. 26 Ἐσθιόντων δὲ αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς τὸν³ ἄρτον, καὶ εὐχαριστήσας⁴ ἔκλασεν καὶ ἐδίδου⁵ τοῖς μαθηταῖς, καὶ εἶπεν,⁶ Λάβετε· τοῦτο ἔστιν τὸ σῶμά μου. 27 Καὶ λαβὼν τὸ⁷ ποτήριον καὶ εὐχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες· 28 τοῦτο γάρ ἔστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς⁸ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον⁹ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. 29 Λέγω δὲ ὑμῖν ὅτι¹⁰ οὐ μὴ πίω ἀπ' ἄρτι ἐκ τούτου τοῦ γεννήματος¹¹ τῆς ἀμπέλου, ἔως τῆς ήμερας ἐκείνης ὅταν αὐτὸς πίνω μεθ' ὑμῶν καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ πατρός μου.

Events at Gethsemane

30 Καὶ ὑμνήσαντες ἔξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

31 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πάντες ὑμεῖς σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ· γέγραπται γάρ, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται¹² τὰ πρόβατα τῆς ποιμνῆς. 32 Μετὰ δὲ τὸ ἐγερθῆναι με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 33 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος εἶπεν αὐτῷ, Εἰ πάντες σκανδαλισθήσονται ἐν σοί, ἐγὼ δὲ οὐδέποτε^{a,13} σκανδαλισθήσομαι. 34 Ἔφη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην λέγω σοι ὅτι ἐν ταύτῃ τῇ νυκτί, πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. 35 Λέγει αὐτῷ ὁ Πέτρος, Κἀν δέη με σὺν σοὶ ἀποθανεῖν, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι.^{b,14} Ομοίως δὲ¹⁵ καὶ πάντες οἱ μαθηταὶ εἶπον.¹⁶

36 Τότε ἔρχεται μετ' αὐτῶν ὁ Ἰησοῦς εἰς χωρίον λεγόμενον Γεθσημανῆ,¹⁷ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς, Καθίσατε αὐτοῦ, ἔως οὗ¹⁸

^aδὲ οὐδέποτε • οὐδέποτε ^bἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι

¹ἔκαστος αὐτῶν • εἰς ἔκαστος ²ἐν τῷ τρυβλίῳ τὴν χεῖρα • τὴν χεῖρα ἐν τῷ τρυβλίῳ
³τὸν • – ⁴εὐχαριστήσας • εὐλογήσας ⁵ἐδίδου • δοὺς ⁶καὶ εἶπεν • εἶπεν ⁷τὸ •
⁸τὸ τῆς καινῆς • τῆς ⁹ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον ¹⁰ὅτι • – ¹¹γεννήματος
• γεννήματος ¹²διασκορπισθήσεται • διασκορπισθήσονται ¹³δὲ οὐδέποτε • οὐδέποτε
¹⁴ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσομαι ¹⁵δὲ • – ¹⁶εἶπον • εἶπαν ¹⁷Γεθσημανῆ • Γεθσημανί¹⁸
οὐ • [οὐ]

ἀπελθών προσεύξωμαι ἐκεῖ.¹ 37 Καὶ παραλαβών τὸν Πέτρον καὶ τοὺς δύο νιόὺς Ζεβεδαίου, ἥρξατο λυπεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 38 Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,² Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου· μείνατε ὅδε καὶ γρηγορεῖτε μετ' ἐμοῦ. 39 Καὶ προσελθών³ μικρόν, ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον αὐτοῦ προσευχόμενος καὶ λέγων, Πάτερ μου, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρελθέτω⁴ ἀπ' ἐμοῦ τὸ ποτήριον τοῦτο· πλὴν οὐχ ὡς ἐγὼ θέλω, ἀλλ' ὡς σύ. 40 Καὶ ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς καὶ εύρισκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Οὕτως οὐκ ἴσχύσατε μίαν ὥραν γρηγορῆσαι μετ' ἐμοῦ; 41 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 42 Πάλιν ἐκ δευτέρου ἀπελθών προσηύξατο, λέγων, Πάτερ μου, εἰ οὐ δύναται τοῦτο τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ,⁵ ἐὰν μὴ αὐτὸ πίω, γενηθήτω τὸ θέλημά σου. 43 Καὶ ἐλθών εύρισκει αὐτοὺς πάλιν⁶ καθεύδοντας· ἥσαν γὰρ αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοι βεβαρημένοι. 44 Καὶ ἀφεὶς αὐτοὺς ἀπελθών πάλιν⁷ προσηύξατο ἐκ τρίτου, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών.⁸ 45 Τότε ἔρχεται πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,⁹ καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε τὸ¹⁰ λοιπὸν καὶ ἀναπαύεσθε. Ἰδού, ἥγγικεν ἡ ὥρα, καὶ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ὀμαρτωλῶν. 46 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἰδού, ἥγγικεν ὁ παραδιδούς με.

The Betrayal and Arrest

47 Καὶ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἵδού, Ἰούδας, εἷς τῶν δώδεκα, ἥλθεν καὶ μετ' αὐτοῦ ὄχλος πολὺς μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, ἀπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ πρεσβυτέρων τοῦ λαοῦ. 48 Ό δὲ παραδιδοὺς αὐτὸν ἔδωκεν αὐτοῖς σημεῖον, λέγων, Ὁν ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν. 49 Καὶ εὐθέως προσελθών τῷ Ἰησοῦ εἶπεν, Χαῖρε, ράββι· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 50 Ό δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἐταῖρε, ἐφ' ὃ¹¹ πάρει; Τότε προσελθόντες ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπὶ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 51 Καὶ ἵδού, εἷς τῶν μετὰ Ἰησοῦ, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἀπέσπασεν τὴν μάχαιραν αὐτοῦ, καὶ πατάξας τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον.

¹ προσεύξωμαι ἐκεῖ • ἐκεῖ προσεύξωμαι ² ὁ Ἰησοῦς • – ³ προσελθών • προελθών
⁴ παρελθέτω • παρελθάτω ⁵ τὸ ποτήριον παρελθεῖν ἀπ' ἐμοῦ • παρελθεῖν ⁶ εύρισκει αὐτοὺς πάλιν • πάλιν εύρεν αὐτοὺς ⁷ ἀπελθών πάλιν • πάλιν ἀπελθών ⁸ εἰπών • εἰπών πάλιν ⁹ αὐτοῦ • – ¹⁰ τὸ • [τὸ] ¹¹ ὃ • ὁ

52 Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἀπόστρεψόν σου τὴν μάχαιραν¹ εἰς τὸν τόπον αὐτῆς· πάντες γὰρ οἱ λαβόντες μάχαιραν ἐν μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται.² 53 Ἡ δοκεῖς ὅτι οὐ δύναμαι ἄρτι³ παρακαλέσαι τὸν πατέρα μου, καὶ παραστήσει μοι πλείους ἡ δώδεκα λεγεωνας⁴ ἀγγέλων; 54 Πῶς οὖν πληρωθῶσιν αἱ γραφαί, ὅτι οὕτως δεῖ γενέσθαι; 55 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς τοῖς ὄχλοις, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἔξήλθετε⁵ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; Καθ' ἡμέραν πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ιερῷ,⁶ καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με. 56 Τοῦτο δὲ ὄλον γέγονεν, ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαὶ τῶν προφητῶν. Τότε οἱ μαθηταὶ πάντες ἀφέντες αὐτὸν ἔφυγον.

The Trial before Caiaphas and the Denial of Peter

57 Οἱ δὲ κρατήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήγαγον πρὸς Καϊάφαν τὸν ἀρχιερέα, ὅπου οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι συνήχθησαν. 58 Ὁ δὲ Πέτρος ἡκολούθει αὐτῷ ἀπὸ μακρόθεν, ἔως τῆς αὐλῆς τοῦ ἀρχιερέως· καὶ εἰσελθὼν ἔσω ἐκάθητο μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, ἰδεῖν τὸ τέλος. 59 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ⁷ τὸ συνέδριον ὄλον ἔζήτουν ψευδομαρτυρίαν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὅπως θανατώσωσιν αὐτόν,⁸ 60 καὶ οὐχ εὗρον. Καὶ πολλῶν⁹ ψευδομαρτύρων προσελθόντων, οὐχ εὗρον.¹⁰ 61 Ὅστερον δὲ προσελθόντες δύο ψευδομάρτυρες¹¹ εἶπον,¹² Οὗτος ἔφη, Δύναμαι καταλῦσαι τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν οἰκοδομῆσαι αὐτόν.¹³ 62 Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἶπεν αὐτῷ, Ἐξορκίζω σε κατὰ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος, ἵνα ἡμῖν εἴπης εὶ σὺ εἴ̄ ὁ χριστός, ὁ οὐδός τοῦ θεοῦ. 64 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Σὺ εἴπας. Πλὴν λέγω ὑμῖν, ἀπ' ἄρτι ὅψεσθε τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου καθήμενον ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως καὶ ἐρχόμενον ἐπὶ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. 65 Τότε ὁ ἀρχιερεὺς διέρρηξεν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, λέγων ὅτι¹⁵ Ἐβλασφήμησεν· τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; Ἰδε, νῦν

¹σου τὴν μάχαιραν • τὴν μάχαιράν σου ²μαχαίρᾳ ἀποθανοῦνται • μαχαίρῃ ἀπολοῦνται ³ἄρτι • – ⁴πλείους ἡ δώδεκα λεγεώνας • ἄρτι πλείω δώδεκα λεγιώνας ⁵ἔξήλθετε • ἔξήλθατε ⁶πρὸς ὑμᾶς ἐκαθεζόμην διδάσκων ἐν τῷ ιερῷ • ἐν τῷ ιερῷ ἐκαθεζόμην διδάσκων ⁷οἱ πρεσβύτεροι καὶ • – ⁸θανατώσωσιν αὐτόν • αὐτὸν θανατώσωσιν ⁹Καὶ πολλῶν • πολλῶν ¹⁰ψευδομαρτύρων προσελθόντων οὐχ εὗρον • προσελθόντων ψευδομαρτύρων ¹¹ψευδομάρτυρες • – ¹²εἶπον • εἶπαν ¹³αὐτόν • – ¹⁴ἀποκριθεὶς • – ¹⁵ὅτι • –

ἡκούσατε τὴν βλασφημίαν αὐτοῦ.¹ 66 Τί ύμιν δοκεῖ; Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον,² Ἐνοχὸς θανάτου ἐστίν. 67 Τότε ἐνέπτυσαν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ ἐκολάφισαν αὐτὸν· οἱ δὲ ἐρράπισαν,³ 68 λέγοντες, Προφήτευσον ἡμῖν, χριστέ. Τίς ἐστιν ὁ παίσας σε;

69 Ο δὲ Πέτρος ἔξω ἐκάθητο⁴ ἐν τῇ αὐλῇ· καὶ προσῆλθεν αὐτῷ μία παιδίσκη, λέγουσα, Καὶ σὺ ἡσθα μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Γαλιλαίου. 70 Ο δὲ ἥρνήσατο ἐμπροσθεν αὐτῶν⁵ πάντων, λέγων, Οὐκ οἶδα τί λέγεις. 71 Ἐξελθόντα δὲ αὐτὸν εἰς⁶ τὸν πυλῶνα, εἶδεν αὐτὸν ἄλλη, καὶ λέγει αὐτοῖς ἑκεῖ, Καὶ⁷ οὗτος ἦν μετὰ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου. 72 Καὶ πάλιν ἥρνήσατο μεθ'⁸ ὅρκου ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. 73 Μετὰ μικρὸν δὲ προσελθόντες οἱ ἐστῶτες εἶπον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς καὶ σὺ ἔξ αὐτῶν εἶ· καὶ γὰρ ἡ λαλιά σου δῆλόν σε ποιεῖ. 74 Τότε ἥρξατο καταθεματίζειν καὶ ὄμνύειν ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον. Καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. 75 Καὶ ἐμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ ῥήματος τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ⁹ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με. Καὶ ἔξελθὼν ἔξω ἐκλαυσεν πικρῶς.

The End of Judas

27 Πρωΐας δὲ γενομένης, συμβούλιον ἔλαβον πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τοῦ λαοῦ κατὰ τοῦ Ἰησοῦ, ὡστε θανατῶσαι αὐτόν· 2 καὶ δήσαντες αὐτὸν ἀπήγαγον καὶ παρέδωκαν αὐτὸν Ποντίῳ¹⁰ Πιλάτῳ τῷ ἡγεμόνι.

3 Τότε ίδων Ιούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν ὅτι κατεκρίθη, μεταμεληθεὶς ἀπέστρεψεν¹¹ τὰ τριάκοντα ἀργύρια τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις,¹² 4 λέγων, Ἡμαρτον παραδοὺς αἷμα ἀθῷον. Οἱ δὲ εἶπον,¹³ Τί πρὸς ἡμᾶς; Σὺ ὄψει.¹⁴ 5 Καὶ ρίψας τὰ ἀργύρια ἐν τῷ ναῷ,¹⁵ ἀνεχώρησεν· καὶ ἀπελθὼν ἀπήγατο. 6 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς λαβόντες τὰ ἀργύρια εἶπον,¹⁶ Οὐκ ἔξεστιν βαλεῖν αὐτὰ εἰς τὸν κορβανᾶν, ἐπεὶ τιμὴ αἵματός ἐστιν. 7 Συμβούλιον δὲ λαβόντες ἡγόρασαν ἔξ αὐτῶν τὸν ἀγρὸν τοῦ κεραμέως, εἰς ταφὴν τοῖς ξένοις. 8 Διὸ ἐκλήθη ὁ ἀγρὸς ἐκεῖνος Ἀγρὸς Αἵματος, ἔως τῆς σήμερον. 9 Τότε ἐπληρώθη τὸ ῥῆθὲν

¹βλασφημίαν αὐτοῦ • βλασφημίαν ²εἶπον • εἶπαν ³ἐρράπισαν • ἐράπισαν ⁴ἔξω ἐκάθητο • ἐκάθητο ἔξω ⁵αὐτῶν • – ⁶αὐτὸν εἰς • εἰς ⁷αὐτοῖς ἑκεῖ Καὶ • τοῖς ἑκεῖ ⁸μεθ' • μετά ⁹τοῦ Ἰησοῦ εἰρηκότος αὐτῷ • Ἰησοῦ εἰρηκότος ¹⁰αὐτὸν Ποντίῳ • – ¹¹ἀπέστρεψεν • ἐστρεψεν ¹²τοῖς πρεσβυτέροις • πρεσβυτέροις ¹³εἶπον • εἶπαν ¹⁴ὄψει • ὄψη ¹⁵ἐν τῷ ναῷ • εἰς τὸν ναόν ¹⁶εἶπον • εἶπαν

διὰ Ἰερεμίου τοῦ προφήτου, λέγοντος, Καὶ ἔλαβον τὰ τριάκοντα ἀργύρια, τὴν τιμὴν τοῦ τετιμημένου, ὃν ἐτιμήσαντο ἀπὸ νιῶν Ἰσραὴλ· **10** καὶ ἔδωκαν αὐτὰ εἰς τὸν ἄγρὸν τοῦ κεραμέως, καθὰ συνέταξέν μοι κύριος.

The Trial before Pilate

11Ο δὲ Ἰησοῦς ἔστη¹ ἔμπροσθεν τοῦ ἡγεμόνος· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ ἡγεμών, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἔφη αὐτῷ,² Σὺ λέγεις. **12**Καὶ ἐν τῷ κατηγορεῖσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων,³ οὐδὲν ἀπεκρίνατο. **13**Τότε λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκ ἀκούεις πόσα σου καταμαρτυροῦσιν; **14**Καὶ οὐκ ἀπεκρίθη αὐτῷ πρὸς οὐδὲ ἐν ρῆμα, ὥστε θαυμάζειν τὸν ἡγεμόνα λίαν. **15**Κατὰ δὲ ἑορτὴν εἰώθει ὁ ἡγεμὼν ἀπολύειν ἕνα τῷ ὄχλῳ δέσμιον, ὃν ἥθελον. **16**Εἶχον δὲ τότε δέσμιον ἐπίσημον, λεγόμενον Βαραββᾶν.⁴ **17**Συνηγμένων οὖν αὐτῶν, εἶπεν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τίνα θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν; Βαραββᾶν,⁵ ἦ Ιησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; **18**"Ηδει γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παρέδωκαν αὐτόν. **19**Καθημένου δὲ αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ βήματος, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ αὐτοῦ, λέγουσα, Μηδέν σοι καὶ τῷ δικαίῳ ἐκείνῳ· πολλὰ γὰρ ἔπαθον σήμερον κατ’ ὄναρ δι’ αὐτόν. **20**Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεισαν τοὺς ὄχλους ἵνα αἰτήσωνται τὸν Βαραββᾶν, τὸν δὲ Ἰησοῦν ἀπολέσωσιν. **21**Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἡγεμὼν εἶπεν αὐτοῖς, Τίνα θέλετε ἀπὸ τῶν δύο ἀπολύσω ὑμῖν; Οἱ δὲ εἶπον,⁶ Βαραββᾶν. **22**Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τί οὖν ποιήσω Ἰησοῦν τὸν λεγόμενον χριστόν; Λέγουσιν αὐτῷ⁷ πάντες, Σταυρωθήτω. **23**Ο δὲ ἡγεμὼν⁸ ἔφη, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν; Οἱ δὲ περισσῶς ἔκραζον, λέγοντες, Σταυρωθήτω. **24**Ιδὼν δὲ ὁ Πιλάτος ὅτι οὐδὲν ὠφελεῖ, ἀλλὰ μᾶλλον θόρυβος γίνεται, λαβὼν ὕδωρ, ἀπενίψατο τὰς χεῖρας ἀπέναντι τοῦ ὄχλου, λέγων, Ἀθῷός εἰμι ἀπὸ τοῦ αἵματος τοῦ δικαίου⁹ τούτου· ὑμεῖς ὅψεσθε. **25**Καὶ ἀποκριθεὶς πᾶς ὁ λαὸς εἶπεν, Τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐφ’ ἡμᾶς καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ἡμῶν. **26**Τότε ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· τὸν δὲ Ἰησοῦν φραγελλώσας παρέδωκεν ἵνα σταυρωθῇ.

¹ἔστη • ἔστάθη ²αὐτῷ • – ³τῶν πρεσβυτέρων • πρεσβυτέρων ⁴Βαραββᾶν • [Ιησοῦν]
Βαραββᾶν ⁵Βαραββᾶν • [Ιησοῦν τὸν] Βαραββᾶν ⁶εἶπον • εἶπαν Τὸν ⁷αὐτῷ • –
ἡγεμὼν • – ⁹τοῦ δικαίου • –

27 Τότε οἱ στρατιῶται τοῦ ἡγεμόνος, παραλαβόντες τὸν Ἰησοῦν εἰς τὸ πραιτώριον, συνήγαγον ἐπ’ αὐτὸν ὅλην τὴν σπεῖραν· 28 καὶ ἐκδύσαντες αὐτόν, περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην.¹ 29 Καὶ πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν, ἐπέθηκαν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν² αὐτοῦ, καὶ κάλαμον ἐπὶ τὴν δεξιὰν³ αὐτῷ· καὶ γονυπετήσαντες ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἐνέπαιξον⁴ αὐτῷ, λέγοντες, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς⁵ τῶν Ιουδαίων· 30 καὶ ἐμπτύσαντες εἰς αὐτόν, ἔλαβον τὸν κάλαμον, καὶ ἔτυπτον εἰς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

The Crucifixion and Death of Christ

31 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν χλαμύδα, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν εἰς τὸ σταυρῶσαι.

32 Ἐξερχόμενοι δὲ εὗρον ἄνθρωπον Κυρηναῖον, ὃνόματι Σίμωνα· τοῦτον ἡγγάρευσαν ἵνα ἅρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 33 Καὶ ἐλθόντες εἰς τόπον λεγόμενον Γολγοθᾶ, ὃ ἐστιν λεγόμενος Κρανίου Τόπος,⁶ 34 ἔδωκαν αὐτῷ πιεῖν ὥξος⁷ μετὰ κολῆς μεμιγμένον· καὶ γευσάμενος οὐκ ἦθελεν⁸ πιεῖν. 35 Σταυρώσαντες δὲ αὐτὸν, διεμερίσαντο τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον. 36 Καὶ καθήμενοι ἐτήρουν αὐτὸν ἐκεῖ. 37 Καὶ ἐπέθηκαν ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ τὴν αἵτιαν αὐτοῦ γεγραμμένην, Οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων. 38 Τότε σταυροῦνται σὺν αὐτῷ δύο λησταί, εἷς ἐκ δεξιῶν καὶ εἷς ἐξ εὐωνύμων. 39 Οἱ δὲ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτόν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, 40 καὶ λέγοντες, Ὁ καταλύων τὸν ναὸν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν, σῶσον σεαυτόν· εἰ νιός εἴ τοῦ θεοῦ, κατάβηθι⁹ ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 41 Ὁμοίως δὲ¹⁰ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες μετὰ τῶν γραμματέων καὶ πρεσβυτέρων καὶ Φαρισαίων¹¹ ἔλεγον, 42 Ἄλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. Εἰ¹² βασιλεὺς Ἰσραὴλ ἐστιν, καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, καὶ πιστεύσομεν ἐπ’ αὐτῷ.¹³ 43 Πέποιθεν ἐπὶ τὸν θεόν· ῥυσάσθω νῦν αὐτόν,¹⁴ εἰ θέλει αὐτόν. Εἶπεν γὰρ ὅτι θεοῦ εἰμι

¹ περιέθηκαν αὐτῷ χλαμύδα κοκκίνην • χλαμύδα κοκκίνην περιέθηκαν αὐτῷ ² τὴν κεφαλὴν • τῆς κεφαλῆς ³ ἐπὶ τὴν δεξιὰν • ἐν τῇ δεξιᾷ⁴ ⁴ ἐνέπαιξον • ἐνέπαιξαν ⁵ δόξαν • βασιλεὺς ⁶ λεγόμενος Κρανίου Τόπος • Κρανίου Τόπος λεγόμενος ⁷ ὥξος • οἷνον ⁸ ἦθελεν • ἥθελησεν ⁹ κατάβηθι • [καὶ] κατάβηθι ¹⁰ δὲ • – ¹¹ καὶ Φαρισαίων • – ¹² Εἰ • – ¹³ αὐτῷ • αὐτόν ¹⁴ νῦν αὐτόν • νῦν

νιός. **44** Τὸ δ' αὐτὸν καὶ οἱ λησταὶ οἱ συσταυρωθέντες αὐτῷ¹ ὠνείδιζον αὐτόν.

45 Ἀπὸ δὲ ἕκτης ὥρας σκότος ἐγένετο ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης. **46** Περὶ δὲ τὴν ἐνάτην ὥραν ἀνεβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων, Ἡλί, Ἡλί, λιμὰ² σαβαχθανί; Τοῦτ' ἔστιν, Θεέ μου, Θεέ μου, ἵνα τί³ με ἐγκατέλιπες; **47** Τινὲς δὲ τῶν ἐκεῖ ἐστώτων⁴ ἀκούσαντες ἔλεγον ὅτι Ἡλίαν φωνεῖ οὗτος. **48** Καὶ εὐθέως δραμάνεις ἐξ αὐτῶν, καὶ λαβὼν σπόγγον, πλήσας τε ὅξους, καὶ περιθεὶς καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν. **49** Οἱ δὲ λοιποὶ ἔλεγον, Ἄφες, Ἰδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας σώσων αὐτόν. **50** Ο δὲ Ἰησοῦς πάλιν κράξας φωνῇ μεγάλῃ ἀφῆκεν τὸ πνεῦμα. **51** Καὶ ἴδού, τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω.⁵ καὶ ἡ γῆ ἐσείσθη· καὶ αἱ πέτραι ἐσχίσθησαν· **52** καὶ τὰ μνημεῖα ἀνεῳχθησαν· καὶ πολλὰ σώματα τῶν κεκοιμημένων ἀγίων ἡγέρθη·⁶ **53** καὶ ἔξελθόντες ἐκ τῶν μνημείων μετὰ τὴν ἔγερσιν αὐτοῦ εἰσῆλθον εἰς τὴν ἀγίαν πόλιν, καὶ ἐνεφανίσθησαν πολλοῖς. **54** Ο δὲ ἐκατόνταρχος καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ τηροῦντες τὸν Ἰησοῦν, ἰδόντες τὸν σεισμὸν καὶ τὰ γενόμενα, ἐφοβήθησαν σφόδρα, λέγοντες, Ἀληθῶς θεοῦ υἱὸς ἦν οὗτος. **55** Ἡσαν δὲ ἐκεῖ γυναῖκες πολλαὶ ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, αἴτινες ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, διακονοῦσαι αὐτῷ, **56** ἐν αἷς ἦν Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ⁷ μήτηρ, καὶ ἡ μήτηρ τῶν υἱῶν Ζεβεδαίου.

The Burial of Christ

57 Οψίας δὲ γενομένης, ἥλιθεν ἄνθρωπος πλούσιος ἀπὸ Ἀρμαθαίας, τοῦνομα Ἰωσήφ, ὃς καὶ αὐτὸς ἐμαθήτευσεν⁸ τῷ Ἰησοῦ· **58** οὗτος προσελθών τῷ Πιλάτῳ, ἥτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. Τότε ὁ Πιλάτος ἐκέλευσεν ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα.⁹ **59** Καὶ λαβὼν τὸ σῶμα ὁ Ἰωσήφ ἐνετύλιξεν αὐτὸν σινδόνι¹⁰ καθαρὰ, **60** καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν τῷ καινῷ αὐτοῦ μνημείῳ, ὃ ἐλατόμησεν ἐν τῇ πέτρᾳ· καὶ προσκυλίσας λίθον μέγαν τῇ θύρᾳ τοῦ μνημείου, ἀπῆλθεν. **61** Ἡν δὲ ἐκεῖ Μαρία ἡ¹¹ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, καθήμεναι ἀπέναντι τοῦ τάφου.

¹ αὐτῷ • σὺν αὐτῷ ² λιμῷ • λεμα ³ ἵνα τί • ινατί ⁴ ἐστώτων • ἐστηκότων ⁵ εἰς δύο ἀπὸ ἄνωθεν ἔως κάτω • ἀπ' ἄνωθεν ἔως κάτω εἰς δύο ⁶ ἡγέρθη • ἡγέρθησαν ⁷ Ἰωσῆ • Ἰωσήφ ⁸ ἐμαθήτευσεν • ἐμαθήτεύῃ ⁹ ἀποδοθῆναι τὸ σῶμα • ἀποδοθῆναι ¹⁰ σινδόνι • [ἐν] σινδόνι ¹¹ Μαρία ἡ • Μαριάμ ἡ

62 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ἥτις ἐστὶν μετὰ τὴν Παρασκευήν, συνήχθησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς Πιλάτον, 63 λέγοντες, Κύριε, ἐμνήσθημεν ὅτι ἐκεῖνος ὁ πλάνος εἶπεν ἔτι ζῶν, Μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἐγείρομαι. 64 Κέλευσον οῦν ἀσφαλισθῆναι τὸν τάφον ἵως τῆς τρίτης ἡμέρας· μήποτε ἐλθόντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς¹ κλέψωσιν αὐτόν, καὶ εἰπωσιν τῷ λαῷ, Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἔσται ἡ ἐσχάτη πλάνη χείρων τῆς πρώτης. 65 Ἐφη δὲ² αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Ἐχετε κουστωδίαν· ὑπάγετε, ἀσφαλίσασθε ὡς οἴδατε. 66 Οἱ δὲ πορευθέντες ἡσφαλίσαντο τὸν τάφον, σφραγίσαντες τὸν λίθον, μετὰ τῆς κουστωδίας.

The Resurrection of Christ

28 Ὁψὲ δὲ σαββάτων, τῇ ἐπιφωσκούσῃ εἰς μίαν σαββάτων, ἥλθεν Μαρία ἡ³ Μαγδαληνή, καὶ ἡ ἄλλη Μαρία, Θεωρῆσαι τὸν τάφον. 2 Καὶ ἰδού, σεισμὸς ἐγένετο μέγας· ἄγγελος γάρ κυρίου καταβάς ἐξ οὐρανοῦ, προσελθὼν⁴ ἀπεκύλισεν τὸν λίθον ἀπὸ τῆς θύρας,⁵ καὶ ἐκάθητο ἐπάνω αὐτοῦ. 3 Ἡν δὲ ἡ ἰδέα⁶ αὐτοῦ ὡς ἀστραπή, καὶ τὸ ἔνδυμα αὐτοῦ λευκὸν ὡσεὶ⁷ χιών. 4 Ἀπὸ δὲ τοῦ φόβου αὐτοῦ ἐσείσθησαν οἱ τηροῦντες καὶ ἐγένοντο ὡσεὶ⁸ νεκροί. 5 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγγελος εἶπεν ταῖς γυναιξίν, Μὴ φοβεῖσθε ὑμεῖς· οἶδα γάρ ὅτι Ἰησοῦν τὸν ἐσταυρωμένον ζητεῖτε. 6 Οὐκ ἔστιν ὡδε· ἡγέρθη γάρ, καθὼς εἶπεν. Δεῦτε τὸν τόπον ὅπου ἔκειτο ὁ κύριος.⁹ 7 Καὶ ταχὺ πορευθεῖσαι εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὅτι Ἡγέρθη ἀπὸ τῶν νεκρῶν· καὶ ἰδού, προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεῖ αὐτὸν ὄψεσθε· ἰδού, εἴπον ὑμῖν. 8 Καὶ ἐξελθοῦσαι¹⁰ ταχὺ ἀπὸ τοῦ μνημείου μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς μεγάλης, ἔδραμον ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ.¹¹ 9 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,¹¹ καὶ ἰδού, Ἰησοῦς ἀπήντησεν¹² αὐταῖς, λέγων, Χαίρετε. Αἱ δὲ προσελθοῦσαι ἐκράτησαν αὐτοῦ τοὺς πόδας, καὶ προσεκύνησαν αὐτῷ. 10 Τότε λέγει αὐταῖς ὁ Ἰησοῦς· Μὴ φοβεῖσθε· ὑπάγετε, ἀπαγγείλατε τοῖς

¹ νυκτὸς • – ² δὲ • – ³ Μαρία ἡ • Μαριάμ ἡ • ⁴ προσελθὼν • καὶ προσελθὼν ⁵ ἀπὸ τῆς θύρας • – ⁶ ἰδέα • εἰδέα ⁷ ὡσεὶ • ὡς ⁸ ἐγένοντο ὡσεὶ • ἐγενήθησαν ὡς ⁹ ὁ κύριος • – ¹⁰ ἐξελθοῦσαι • ἀπελθοῦσαι ¹¹ Ὡς δὲ ἐπορεύοντο ἀπαγγεῖλαι τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ • – ¹² ἀπήντησεν • ὑπήντησεν

ἀδελφοῖς μου ἵνα ἀπέλθωσιν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ ἐκεῖ^{a,1} με ὅψονται.

11 Πορευομένων δὲ αὐτῶν, ιδού, τινὲς τῆς κουστωδίας ἐλθόντες εἰς τὴν πόλιν ἀπήγγειλαν τοῖς ἀρχιερεῦσιν ἄπαντα τὰ γενόμενα. **12** Καὶ συναχθέντες μετὰ τῶν πρεσβυτέρων, συμβούλιον τε λαβόντες, ἀργύρια ἵκανὰ ἔδωκαν τοῖς στρατιώταις, **13** λέγοντες, Εἴπατε ὅτι Οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ νυκτὸς ἐλθόντες ἔκλεψαν αὐτὸν ἡμῶν κοιμωμένων. **14** Καὶ ἐὰν ἀκουσθῇ τοῦτο ἐπὶ τοῦ ἡγεμόνος, ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν,² καὶ ὑμᾶς ἀμερίμνους ποιήσομεν. **15** Οἱ δὲ λαβόντες τὰ ἀργύρια ἐποίησαν ώς ἐδιδάχθησαν. Καὶ διεφημίσθη ὁ λόγος οὗτος παρὰ Ἰουδαίοις μέχρι τῆς σήμερον.³

The Great Missionary Command

16 Οἱ δὲ ἔνδεκα μαθηταὶ ἐπορεύθησαν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὸ ὄρος οὗ ἐτάξατο αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς. **17** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν προσεκύνησαν αὐτῷ.⁴ οἱ δὲ ἐδίστασαν. **18** Καὶ προσελθὼν ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν αὐτοῖς, λέγων, Ἐδόθη μοι πᾶσα ἔξουσία ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ γῆς.⁵ **19** Πορευθέντες μαθητεύσατε⁶ πάντα τὰ ἔθνη, βαπτίζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ Ἅγιου Πνεύματος· **20** διδάσκοντες αὐτοὺς τηρεῖν πάντα ὅσα ἐνετελάμην ὑμῖν· καὶ ιδού, ἐγὼ μεθ' ὑμῶν είμι πάσας τὰς ἡμέρας ἔως τῆς συντελείας τοῦ αἰώνος. Ἄμην.⁷

^aκαὶ ἐκεῖ • κάκει

¹καὶ ἐκεῖ • κάκει ²αὐτόν • [αὐτόν] ³σήμερον • σήμερον [ἡμέρας] ⁴αὐτῷ • – ⁵γῆς
• [τῆς] γῆς ⁶μαθητεύσατε • οὖν μαθητεύσατε ⁷Ἄμην • –

KATA MAPKON

According to Mark

The Ministry of John the Baptist

Αρχὴ τοῦ εὐαγγελίου Ἰησοῦ χριστοῦ, νίοῦ τοῦ θεοῦ.¹ 2Ως² γέγραπται ἐν τοῖς προφήταις,³ Ἰδού, ἐγὼ⁴ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἔμπροσθέν σου.⁵ 3Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 4Ἐγένετο Ἰωάννης βαπτίζων⁶ ἐν τῇ ἑρήμῳ, καὶ κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν. 5Καὶ ἐξεπορεύετο πρὸς αὐτὸν πᾶσα ή Ἰουδαία χώρα, καὶ οἱ Ἱεροσολυμῖται, καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες⁷ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ,⁸ ἐξομολογούμενοι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. 6Ἡν δὲ⁹ ὁ Ἰωάννης ἐνδεδυμένος τρίχας καμῆλου, καὶ ζώνην δερματίνην περὶ τὴν ὄσφὺν αὐτοῦ, καὶ ἐσθίων ἀκρίδας καὶ μέλι ἄγριον. 7Καὶ ἐκήρυξσεν, λέγων, Ἐρχεται ὁ ἰσχυρότερος μου ὀπίσω μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ίκανὸς κύψας λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ. 8Ἐγὼ μὲν¹⁰ ἐβάπτισα ὑμᾶς ἐν ὕδατι.¹¹ αὐτὸς δὲ βαπτίσει ὑμᾶς ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

The Baptism of Christ and the Beginning of His Ministry

9Καὶ ἐγένετο ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, ἥλθεν Ἰησοῦς ἀπὸ

¹νίοῦ τοῦ θεοῦ • [νίοῦ θεοῦ] ²Ως • Καθὼς ³τοῖς προφήταις • τῷ Ἡσαΐᾳ τῷ προφήτῃ
⁴ἐγώ • – ⁵ἔμπροσθέν σου • – ⁶βαπτίζων • [ό] βαπτίζων ⁷καὶ ἐβαπτίζοντο πάντες •
πάντες καὶ ἐβαπτίζοντο ⁸ἐν τῷ Ἰορδάνῃ ποταμῷ ὑπ' αὐτοῦ • ὑπ' αὐτοῦ ἐν τῷ Ἰορδάνῃ
ποταμῷ ⁹Ἡν δὲ • Καὶ ἦν ¹⁰μὲν • – ¹¹ὑμᾶς ἐν ὕδατι • ὑμᾶς ὕδατι

Ναζαρὲτ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐβαπτίσθη ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην.¹ **10** Καὶ εὐθέως² ἀναβαίνων ἀπὸ³ τοῦ ὕδατος, εἶδεν σχιζομένους τοὺς οὐρανούς, καὶ τὸ πνεῦμα ὡσεὶ⁴ περιστερὰν καταβαῖνον ἐπ'⁵ αὐτόν· **11** καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῶν οὐρανῶν, Σὺ εἶ ὁ νιός μου ὁ ἀγαπητός, ἐν ᾧ⁶ εὐδόκησα.

12 Καὶ εὐθὺς τὸ πνεῦμα αὐτὸν ἐκβάλλει εἰς τὴν ἔρημον. **13** Καὶ ἦν ἐκεῖ⁷ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἡμέρας τεσσαράκοντα⁸ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ ἦν μετὰ τῶν θηρίων, καὶ οἱ ἄγγελοι διηκόνουν αὐτῷ.

14 Μετὰ δὲ τὸ παραδοθῆναι τὸν Ἰωάννην, ἤλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν Γαλιλαίαν, κηρύσσων τὸ εὐαγγέλιον τῆς βασιλείας⁹ τοῦ Θεοῦ, **15** καὶ λέγων ὅτι Πεπλήρωται ὁ καιρός, καὶ ἥγγικεν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ· μετανοεῖτε, καὶ πιστεύετε ἐν τῷ εὐαγγελίῳ.

16 Περιπατῶν δὲ¹⁰ παρὰ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας εἶδεν Σίμωνα καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ τοῦ¹¹ Σίμωνος βάλλοντας ἀμφίβληστρον¹² ἐν τῇ θαλάσσῃ· ἥσαν γὰρ ἀλιεῖς. **17** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ὀπίσω μου, καὶ ποιήσω ὑμᾶς γενέσθαι ἀλιεῖς ἀνθρώπων. **18** Καὶ εὐθέως¹³ ἀφέντες τὰ δίκτυα αὐτῶν,¹⁴ ἥκολούθησαν αὐτῷ. **19** Καὶ προβὰς ἐκεῖθεν¹⁵ ὀλίγον, εἶδεν Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καὶ αὐτοὺς ἐν τῷ πλοίῳ καταρτίζοντας τὰ δίκτυα. **20** Καὶ εὐθέως¹⁶ ἐκάλεσεν αὐτούς· καὶ ἀφέντες τὸν πατέρα αὐτῶν Ζεβεδαίον ἐν τῷ πλοίῳ μετὰ τῶν μισθωτῶν ἀπῆλθον ὀπίσω αὐτοῦ.

Preaching and Healing in Capernaum

21 Καὶ εἰσπορεύονται εἰς Καπερναούμ· καὶ εὐθέως¹⁷ τοῖς σάββασιν εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγήν, ἐδίδασκεν. **22** Καὶ ἔξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ· ἦν γὰρ διδάσκων αὐτοὺς ὡς ἔξουσίαν ἔχων, καὶ οὐχ ὡς οἱ γραμματεῖς. **23** Καὶ ἦν¹⁸ ἐν τῇ συναγωγῇ αὐτῶν ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, καὶ ἀνέκραξεν, **24** λέγων, "Εα,¹⁹ τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ;

^aώσει • ως

¹ ὑπὸ Ἰωάννου εἰς τὸν Ἰορδάνην • εἰς τὸν Ἰορδάνην ὑπὸ Ἰωάννου ²εὐθέως • εὐθὺς
³ἀπὸ • ἐκ ⁴ώσει • ως ⁵ἐπ' • εἰς ⁶ὦ • σοὶ ⁷ἐκεῖ • – ⁸ἡμέρας τεσσαράκοντα •
 τεσσεράκοντα ἡμέρας ⁹τῆς βασιλείας • – ¹⁰Περιπατῶν δὲ • Καὶ παράγων ¹¹αὐτοῦ
 τοῦ • – ¹²βάλλοντας ἀμφίβληστρον • ἀμφιβάλλοντας ¹³εὐθέως • εὐθὺς ¹⁴αὐτῶν
 • – ¹⁵ἐκεῖθεν • – ¹⁶εὐθέως • εὐθὺς ¹⁷Καπερναούμ καὶ εὐθέως • Καφαρναούμ καὶ
 εὐθὺς ¹⁸ἦν • εὐθὺς ἦν ¹⁹Εα • –

Ἔλθες ἀπολέσαι ήμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, ὁ ὄγιος τοῦ θεοῦ. **25** Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ. **26** Καὶ σπαράξαν αὐτὸν τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον καὶ κράξαν¹ φωνῇ μεγάλῃ, ἔξῆλθεν ἐξ αὐτοῦ. **27** Καὶ ἐθαμβήθησαν πάντες,² ὅστε συζητεῖν πρὸς ἑαυτούς, λέγοντας, Τί ἐστιν τοῦτο; Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καὶ νὴ αὕτη, ὅτι³ κατ’ ἔξουσίαν καὶ τοῖς πνεύμασιν τοῖς ἀκαθάρτοις ἐπιτάσσει, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ; **28** Ἐξῆλθεν δὲ⁴ ἡ ἀκοὴ αὐτοῦ εὐθὺς εἰς⁵ ὅλην τὴν περίχωρον τῆς Γαλιλαίας.

29 Καὶ εὐθέως⁶ ἐκ τῆς συναγωγῆς ἔξελθόντες, ἤλθον εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος καὶ Ἀνδρέου, μετὰ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. **30** Ἡ δὲ πενθερὰ Σίμωνος κατέκειτο πυρέσσουσα, καὶ εὐθέως⁷ λέγουσιν αὐτῷ περὶ αὐτῆς· **31** καὶ προσελθὼν ἤγειρεν αὐτήν, κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς.⁸ καὶ ἀφῆκεν αὐτήν ὁ πυρετὸς εὐθέως,⁹ καὶ διηκόνει αὐτοῖς.

32 Οψίας δὲ γενομένης, ὅτε ἔδυ ὁ ἥλιος, ἔφερον πρὸς αὐτὸν πάντας τοὺς κακῶς ἔχοντας καὶ τοὺς δαιμονιζομένους· **33** καὶ ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν¹⁰ πρὸς τὴν θύραν. **34** Καὶ ἐθεράπευσεν πολλοὺς κακῶς ἔχοντας ποικίλαις νόσοις, καὶ δαιμόνια πολλὰ ἔξέβαλεν, καὶ οὐκ ἦφιεν λαλεῖν τὰ δαιμόνια, ὅτι ἥδεισαν αὐτόν.¹¹

35 Καὶ πρωῒ ἔννυχον¹² λίαν ἀναστὰς ἔξῆλθεν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς ἔρημον τόπον, κἀκεῖ προσηγένετο. **36** Καὶ κατεδίωξαν¹³ αὐτὸν δι¹⁴ Σύμψων καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ· **37** καὶ εὐρόντες αὐτὸν¹⁵ λέγουσιν αὐτῷ ὅτι Πάντες σε ζητοῦσιν.¹⁶ **38** Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἄγωμεν¹⁷ εἰς τὰς ἔχομένας κωμοπόλεις, ἵνα καὶ ἐκεῖ κηρύξω· εἰς τοῦτο γὰρ ἔξελήλυθα.¹⁸

The Healing of a Leper

39 Καὶ ἦν¹⁹ κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς²⁰ αὐτῶν εἰς ὅλην τὴν Γαλιλαίαν, καὶ τὰ δαιμόνια ἐκβάλλων.

^aαὐτόν • αὐτὸν χριστὸν εἶναι

¹κράξαν • φωνῆσαν ²πάντες • ἄπαντες ³Τίς ἡ διδαχὴ ἡ καὶ νὴ αὕτη ὅτι • Διδαχὴ καὶ νὴ ⁴Ἐξῆλθεν δὲ • Καὶ ἔξῆλθεν ⁵εἰς • πανταχοῦ εἰς ⁶εὐθέως • εὐθὺς ⁷εὐθέως • εὐθὺς ⁸αὐτῆς • – ⁹εὐθέως • – ¹⁰ἡ πόλις ὅλη ἐπισυνηγμένη ἦν • ἦν ὅλη ἡ πόλις ἐπισυνηγμένη ¹¹ἔννυχον • ἔννυχα ¹²κατεδίωξαν • κατεδίωξεν ¹³ό – – ¹⁴εὐρόντες αὐτὸν • εὗρον αὐτὸν καὶ ¹⁵σε ζητοῦσιν • ζητοῦσίν σε ¹⁶Ἄγωμεν • Ἄγωμεν ἀλλαχοῦ ¹⁷ἔξελήλυθα • ἔξῆλθον ¹⁸ἦν • ἥλθεν ¹⁹ἐν ταῖς συναγωγαῖς • εἰς τὰς συναγωγὰς

40 Καὶ ἔρχεται πρὸς αὐτὸν λεπρός, παρακαλῶν αὐτὸν καὶ γονυπετῶν αὐτόν,¹ καὶ λέγων αὐτῷ ὅτι Ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με καθαρίσαι. **41** Ο δὲ Ἰησοῦς² σπλαγχνισθείς, ἐκτείνας τὴν χεῖρα, ἥψατο αὐτοῦ,³ καὶ λέγει αὐτῷ, Θέλω, καθαρίσθητι. **42** Καὶ εἰπόντος αὐτοῦ⁴ εὐθέως⁵ ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ ἡ λέπρα, καὶ ἐκαθαρίσθη. **43** Καὶ ἐμβριψάμενος αὐτῷ, εὐθέως⁶ ἔξεβαλεν αὐτόν, **44** καὶ λέγει αὐτῷ, Ὁρα μηδενὶ μηδὲν εἴπης· ἀλλ’⁷ ὑπαγε, σεαυτὸν δεῖξον τῷ ιερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου ἣ προσέταξεν Μωσῆς,⁸ εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. **45** Ο δὲ ἔξελθὼν ἥρξατο κηρύσσειν πολλὰ καὶ διαφημίζειν τὸν λόγον, ὡστε μηκέτι αὐτὸν δύνασθαι φανερῶς εἰς πόλιν εἰσελθεῖν, ἀλλ’ ἔξω ἐν⁹ ἐρήμοις τόποις ἦν· καὶ ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν πανταχόθεν.¹⁰

Healing the Palsied Man

2 Καὶ εἰσῆλθεν¹¹ πάλιν εἰς Καπερναοῦμ¹² δι’ ἡμερῶν· καὶ ἡκούσθη¹³ ὅτι εἰς οἶκόν¹⁴ ἐστιν. **2** Καὶ εὐθέως¹⁵ συνήχθησαν πολλοί, ὡστε μηκέτι χωρεῖν μηδὲ τὰ πρὸς τὴν θύραν· καὶ ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον. **3** Καὶ ἔρχονται πρὸς αὐτὸν, παραλυτικὸν φέροντες,¹⁶ αἰρόμενον ὑπὸ τεσσάρων. **4** Καὶ μὴ δυνάμενοι προσεγγίσαι¹⁷ αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον, ἀπεστέγασαν τὴν στέγην ὃπου ἦν, καὶ ἔξορύξαντες χαλῶσιν τὸν κράββατον^a ἐφ’ ὃ¹⁸ ὁ παραλυτικὸς κατέκειτο. **5** Ιδών δὲ¹⁹ ὁ Ἰησοῦς τὴν πίστιν αὐτῶν λέγει τῷ παραλυτικῷ, Τέκνον, ἀφέωνταί σοι αἱ ὀμαρτίαι σου.²⁰ **6** Ἡσαν δέ τινες τῶν γραμματέων ἐκεῖ καθήμενοι, καὶ διαλογιζόμενοι ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, **7** Τί οὗτος οὕτως λαλεῖ βλασφημίας;²¹ Τίς δύναται ἀφίεναι ὀμαρτίας εἰ μὴ εἰς, ὁ θεός; **8** Καὶ εὐθέως²² ἐπιγνοὺς ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι αὐτοῦ ὅτι οὕτως αὐτοὶ²³ διαλογίζονται ἐν ἑαυτοῖς, εἶπεν²⁴ αὐτοῖς, Τί ταῦτα

^aκράββατον • κράβαττον

¹καὶ γονυπετῶν αὐτόν • [καὶ γονυπετῶν] ²Ο δὲ Ἰησοῦς • Καὶ ³ἥψατο αὐτοῦ • αὐτοῦ ἥψατο ⁴εἰπόντος αὐτοῦ • - ⁵εὐθέως • εὐθὺς ⁶εὐθέως • εὐθὺς ⁷ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁸Μωσῆς • Μωσῆς ⁹ἐν • ἐπ’ ¹⁰πανταχόθεν • πάντοθεν ¹¹εἰσῆλθεν • εἰσελθὼν ¹²Καπερναοῦμ • Καφαρναοῦμ ¹³καὶ ἡκούσθη • ἡκούσθη ¹⁴εἰς οἶκόν • ἐν οἴκῳ ¹⁵εὐθέως • - ¹⁶πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν φέροντες • φέροντες πρὸς αὐτὸν παραλυτικὸν ¹⁷προσεγγίσαι • προσενέγκαι ¹⁸κράββατον ἐφ’ ὃ • κράβαττον ὃπου ¹⁹Ιδών δὲ • Καὶ ιδὼν ²⁰ἀφέωνταί σοι αἱ ὀμαρτίαι σου • ἀφίενταί σου αἱ ὀμαρτίαι ²¹λαλεῖ βλασφημίας; • λαλεῖ; Βλασφημεῖ. ²²εὐθέως • εὐθὺς ²³αὐτοὶ • - ²⁴εἶπεν • λέγει

διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ύμῶν; **9** Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν τῷ παραλυτικῷ, Ἀφέωνταί¹ σου αἱ ἀμαρτίαι, ἢ εἰπεῖν, Ὑεγειραι,^{a,2} καὶ ἄρον σου τὸν κράββατον,^{b,3} καὶ περιπάτει; **10** Ἰνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔχουσίαν ἔχει ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς^c ἀμαρτίας^d—λέγει τῷ παραλυτικῷ— **11** Σοὶ λέγω, Ὑεγειραι^d καὶ^e ἄρον τὸν κράββατόν^{e,6} σου, καὶ ὑπαγε εἰς τὸν οἴκον σου. **12** Καὶ ἡγέρθη εὐθέως, καὶ^f ἄρας τὸν κράββατον,^{f,8} ἔξηλθεν ἐναντίον^g πάντων· ὥστε ἔξιστασθαι πάντας, καὶ δοξάζειν τὸν θέον, λέγοντας ὅτι Οὐδέποτε οὕτως¹⁰ εἶδομεν.

The Calling of Levi and the Dinner at His House

13 Καὶ ἔξηλθεν πάλιν παρὰ τὴν θάλασσαν· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἥρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ ἐδίδασκεν αὐτούς. **14** Καὶ παράγων εἶδεν Λευὶ^{g,11} τὸν τοῦ Ἀλφαίου καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. Καὶ ἀναστὰς ἤκολούθησεν αὐτῷ. **15** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ¹² κατακεῖσθαι αὐτὸν ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ, καὶ πολλοὶ τελῶναι καὶ ἀμαρτωλοὶ συνανέκειντο τῷ Ἰησοῦ καὶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ· ἡσαν γάρ πολλοί, καὶ ἤκολούθησαν¹³ αὐτῷ. **16** Καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι,¹⁴ ἰδόντες αὐτὸν ἐσθίοντα¹⁵ μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, ἔλεγον¹⁶ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Τί¹⁷ ὅτι μετὰ τῶν τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἐσθίει καὶ πίνει;¹⁸ **17** Καὶ ἀκούσας ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Οὐ¹⁹ χρείαν ἔχουσιν οἱ ἵσχυοντες ιατροῦ, ἀλλ’ οἱ κακῶς ἔχοντες. Οὐκ ἥλθον καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ἀμαρτωλοὺς εἰς μετάνοιαν.²⁰

18 Καὶ ἡσαν οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες·²¹ καὶ ἔρχονται καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ Ἰωάννου καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν,²² οἱ δὲ σοὶ μαθηταὶ

^aὙεγειραι • Ὑεγειρε ^bκράββατον • κράββατον ^cἀφιέναι ἐπὶ τῆς γῆς • ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ^dὝεγειραι • Ὕεγειρε ^eκράββατόν • κράββατόν ^fκράββατον • κράββατόν ^gΛευὶ • Λευὶν

¹Ἀφέωνται • Ἀφίενται ²Ὕεγειραι • Ὕεγειρε ³σου τὸν κράββατον • τὸν κράββατόν σου ⁴ἐπὶ τῆς γῆς ἀμαρτίας • ἀμαρτίας ἐπὶ τῆς γῆς ⁵Ὕεγειραι καὶ • Ὕεγειρε ⁶κράββατόν • κράββατόν ⁷εὐθέως καὶ • καὶ εὐθὺς ⁸κράββατον • κράββατον ⁹ἐναντίον • ἐμπροσθεν ¹⁰Οὐδέποτε οὕτως • Οὕτως οὐδέποτε ¹¹Λευὶ • Λευὶν ¹²ἐγένετο ἐν τῷ • γίνεται ¹³ἤκολούθησαν • ἤκολούθουν ¹⁴καὶ οἱ Φαρισαῖοι • τῶν Φαρισαίων ¹⁵αὐτὸν ἐσθίοντα • ὅτι ἐσθίει ¹⁶τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν ἔλεγον • ἀμαρτωλῶν καὶ τελωνῶν ἔλεγον ¹⁷Τί • – ¹⁸καὶ πίνει • – ¹⁹Οὐ • [ὅτι] Οὐ ²⁰εἰς μετάνοιαν • – ²¹τῶν Φαρισαίων νηστεύοντες • Φαρισαῖοι νηστεύοντες ²²τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν • μαθηταὶ τῶν Φαρισαίων νηστεύουσιν

οὐ νηστεύουσιν; **19** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Μὴ δύνανται οἱ υἱοὶ τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἔστιν, νηστεύειν; "Οσον χρόνον μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον,¹ οὐ δύνανται νηστεύειν. **20** ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, καὶ τότε νηστεύσουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις.² **21** Καὶ οὐδεὶς³ ἐπίβλημα ράκοις ἀγνάφου ἐπιτράπτει ἐπὶ ἴματίῳ παλαιῷ.⁴ εἰ δὲ μῆ, αἴρει τὸ πλήρωμα αὐτοῦ⁵ τὸ καινὸν τοῦ παλαιοῦ, καὶ χεῖρον σχίσμα γίνεται. **22** Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆ, ρήσσει⁶ ὁ οἶνος ὁ νέος⁷ τοὺς ἀσκούς, καὶ ὁ οἶνος ἐκχεῖται⁸ καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται.⁹ ἀλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς βλητέον.¹⁰

The Lord of the Sabbath

23 Καὶ ἐγένετο παραπορεύεσθαι αὐτὸν¹¹ ἐν τοῖς σάββασιν διὰ¹² τῶν σπορίμων, καὶ ἥρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹³ ὁδὸν ποιεῖν τίλλοντες τοὺς στάχυας. **24** Καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐλεγον αὐτῷ, "Ιδε, τί ποιοῦσιν ἐν¹⁴ τοῖς σάββασιν ὃ οὐκ ἔξεστιν; **25** Καὶ αὐτὸς ἐλεγεν¹⁵ αὐτοῖς, Οὐδέποτε ἀνέγνωτε τί ἐποίησεν Δανιήλ, ὅτε χρείαν ἔσχεν καὶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ; **26** Πῶς εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ ἐπὶ Ἀβιάθαρ ἀρχιερέως, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔφαγεν, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ τοῖς ιερεῦσιν,¹⁶ καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς σὺν αὐτῷ οὖσιν; **27** Καὶ ἐλεγεν αὐτοῖς, Τὸ σάββατον διὰ τὸν ἀνθρωπὸν ἐγένετο, οὐχ¹⁷ ὁ ἀνθρωπὸς διὰ τὸ σάββατον· **28** ὥστε κύριός ἐστιν ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.

Healing the Withered Hand

3 Καὶ εἰσῆλθεν πάλιν εἰς τὴν συναγωγήν, καὶ ἦν ἐκεῖ ἀνθρωπὸς ἔξηραμμένην ἔχων τὴν χεῖρα. **2** Καὶ παρετήρουν αὐτὸν εἰ τοῖς σάββασιν θεραπεύσει αὐτόν, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ. **3** Καὶ λέγει τῷ ἀνθρώπῳ τῷ ἔξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα, "Ἐγειραι¹⁸ εἰς τὸ μέσον. **4** Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ἐξεστιν

¹μεθ' ἑαυτῶν ἔχουσιν τὸν νυμφίον • ἔχουσιν τὸν νυμφίον μετ' αὐτῶν ²ἐκείναις ταῖς ἡμέραις • ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ ³Καὶ οὐδεῖς • Οὐδεὶς ⁴ἐπιτράπτει ἐπὶ ἴματίῳ παλαιῷ • ἐπιτράπτει ἐπὶ ἴματιον παλαιόν ⁵αὐτοῦ • ἀπ' αὐτοῦ ⁶ρήσσει • ρήξει ⁷ὁ νέος • – ⁸ἐκχεῖται • ἀπόλυται ⁹ἀπολοῦνται • – ¹⁰βλητέον • – ¹¹παραπορεύεσθαι αὐτὸν • αὐτὸν ¹²διὰ • παραπορεύεσθαι διὰ ¹³ἥρξαντο οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥρξαντο ¹⁴ἐν • – ¹⁵αὐτὸς ἐλεγεν • λέγει ¹⁶τοῖς ιερεῦσιν • τοὺς ιερεῖς ¹⁷οὐχ • καὶ οὐχ ¹⁸ἔξηραμμένην ἔχοντι τὴν χεῖρα "Ἐγειραι • τὴν ἔηρὰν χεῖρα ἔχοντι "Ἐγειρε

τοῖς σάββασιν ἀγαθοποιῆσαι¹ ἢ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἢ ἀποκτεῖναι; Οἱ δὲ ἐσιώπων. 5 Καὶ περιβλεψάμενος αὐτὸὺς μετ' ὄργῆς, συλλυπούμενος ἐπὶ τῇ πωρώσει τῆς καρδίας αὐτῶν, λέγει τῷ ἀνθρώπῳ, Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου.² Καὶ ἔξετεινεν, καὶ ἀποκατεστάθη³ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.⁴ 6 Καὶ ἔξελθόντες οἱ Φαρισαῖοι εὐθέως⁵ μετὰ τῶν Ἡρῳδιανῶν συμβούλιον ἐποίουν⁶ κατ' αὐτοῦ, ὅπως αὐτὸν ἀπολέσωσιν.

Miracles by the Seaside

7 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀνεχώρησεν μετὰ⁷ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς⁸ τὴν θάλασσαν· καὶ πολὺ πλῆθος ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἤκολούθησαν^b αὐτῷ,⁹ καὶ ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, 8 καὶ ἀπὸ Ἱεροσολύμων, καὶ ἀπὸ τῆς Ἰδουμαίας, καὶ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, καὶ οἱ¹⁰ περὶ Τύρου καὶ Σιδῶνα, πλῆθος πολύ, ἀκούσαντες¹¹ ὅσα ἐποίει, ἥλθον πρὸς αὐτόν. 9 Καὶ εἶπεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ἵνα πλοιάριον προσκαρτερῇ αὐτῷ διὰ τὸν ὅχλον, ἵνα μὴ θλίβωσιν αὐτόν. 10 Πολλοὶς γὰρ ἐθεράπευσεν, ὥστε ἐπιπίπτειν αὐτῷ, ἵνα αὐτοῦ ἄψωνται, ὅσοι εἶχον μάστιγας. 11 Καὶ τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα, ὅταν αὐτὸν ἐθεώρει, προσέπιπτεν¹² αὐτῷ, καὶ ἔκραζεν, λέγοντα¹³ ὅτι Σὺ ν εἶ ὁ νίος τοῦ θεοῦ. 12 Καὶ πολλὰ ἐπετίμα αὐτοῖς ἵνα μὴ φανερὸν αὐτὸν¹⁴ ποιήσωσιν.

13 Καὶ ἀναβαίνει εἰς τὸ ὅρος, καὶ προσκαλεῖται οὓς ἥθελεν αὐτός· καὶ ἀπῆλθον πρὸς αὐτόν. 14 Καὶ ἐποίησεν δώδεκα,¹⁵ ἵνα ὕσιν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἵνα ἀποστέλλῃ αὐτὸὺς κηρύσσειν, 15 καὶ ἔχειν ἔξουσίαν θεραπεύειν τὰς νόσους, καὶ¹⁶ ἐκβάλλειν τὰ δαιμόνια. 16 καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα¹⁷ Πέτρον. 17 καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν τοῦ Ἰακώβου· καὶ ἐπέθηκεν αὐτοῖς ὄνόματα Βοανεργές,¹⁸ ὃ ἐστιν, Υἱὸὶ Βροντῆς. 18 καὶ Ἀνδρέαν, καὶ Φίλιππον, καὶ Βαρθολομαῖον,

^aἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ^bἥκολούθησαν • ἥκολούθησεν

¹ἀγαθοποιῆσαι • ἀγαθὸν ποιῆσαι ²σου • – ³ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ⁴ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη • – ⁵εὐθέως • εὐθὺς ⁶ἐποίουν • ἐδίδουν ⁷ἀνεχώρησεν μετὰ • μετὰ ⁸πρὸς • ἀνεχώρησεν πρὸς ⁹ἥκολούθησαν αὐτῷ • [ἥκολούθησεν] ¹⁰οἱ • – ¹¹ἀκούσαντες • ἀκούντες ¹²ἐθεώρει προσέπιπτεν • ἐθεώρουν προσέπιπτον ¹³ἔκραζεν λέγοντα • ἔκραζον λέγοντες ¹⁴φανερὸν αὐτὸν • αὐτὸν φανερὸν ¹⁵δώδεκα • δώδεκα [οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν] ¹⁶θεραπεύειν τὰς νόσους καὶ • – ¹⁷καὶ ἐπέθηκεν τῷ Σίμωνι ὄνομα • [καὶ ἐποίησεν τοὺς δώδεκα] καὶ ἐπέθηκεν ὄνομα τῷ Σίμωνι ¹⁸ὄνόματα Βοανεργές • ὄνόματα] Βοανηργές

καὶ Ματθαῖον,¹ καὶ Θωμᾶν, καὶ Ἰάκωβον τὸν τοῦ Ἀλφαίου, καὶ Θαδδαῖον, καὶ Σίμωνα τὸν Κανανίτην,² 19 καὶ Ἰούδαν Ἰσκαριώτην,³ ὃς καὶ παρέδωκεν αὐτόν.

Καὶ ἔρχονται⁴ εἰς οἶκον· 20 καὶ συνέρχεται πάλιν ὥχλος,⁵ ὥστε μὴ δύνασθαι αὐτοὺς μήτε⁶ ἄρτον φαγεῖν. 21 Καὶ ἀκούσαντες οἱ παρ’ αὐτοῦ ἔξηλθον κρατῆσαι αὐτόν· ἔλεγον γὰρ ὅτι Ἐξέστη.

Discourse on the Casting Out of Demons

22 Καὶ οἱ γραμματεῖς οἱ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβάντες ἔλεγον ὅτι Βεελζεβοὺλ ἔχει, καὶ ὅτι Ἐν τῷ ἄρχοντι τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 23 Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτούς, ἐν παραβολαῖς ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς δύναται Σατανᾶς Σατανᾶν ἐκβάλλειν; 24 Καὶ ἐὰν βασιλεία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ βασιλεία ἐκείνη. 25 Καὶ ἐὰν οἰκία ἐφ’ ἑαυτὴν μερισθῇ, οὐ δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη.⁷ 26 Καὶ εἰ ὁ Σατανᾶς ἀνέστη ἐφ’ ἑαυτὸν καὶ μεμέρισται,⁸ οὐ δύναται σταθῆναι,⁹ ἀλλὰ τέλος ἔχει. 27 Οὐδεὶς δύναται¹⁰ τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ, εἰσελθών εἰς τὴν οἰκίαν¹¹ αὐτοῦ, διαρπάσαι, ἐὰν μὴ πρῶτον τὸν ἰσχυρὸν δήσῃ, καὶ τότε τὴν οἰκίαν αὐτοῦ διαρπάσῃ.^{4,12} 28 Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι πάντα ἀφεθήσεται τὰ ἀμαρτήματα τοῖς νιοῖς τῶν ἀνθρώπων,¹³ καὶ¹⁴ βλασφημίᾳ ὅσας ἀν¹⁵ βλασφημήσωσιν· 29 ὃς δ’ ἂν βλασφημήσῃ εἰς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, οὐκ ἔχει ἀφεσιν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀλλ’¹⁶ ἔνοχός ἐστιν αἰώνιου κρίσεως.¹⁷ 30 "Οτι ἔλεγον, Πνεῦμα ἀκάθαρτον ἔχει.

31 Ἔρχονται οὖν¹⁸ οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ,¹⁹ καὶ ἔξω ἐστῶτες²⁰ ἀπέστειλαν πρὸς αὐτόν, φωνοῦντες²¹ αὐτόν. 32 Καὶ ἐκάθητο ὥχλος περὶ αὐτόν·²² εἶπον δὲ²³ αὐτῷ, Ἰδού, ἡ μήτηρ

^aδιαρπάσῃ • διαρπάσει

¹Ματθαῖον • Μαθθαῖον ²Κανανίτην • Καναναῖον ³Ισκαριώτην • Ισκαριώθ

⁴ἔρχονται • ἔρχεται ⁵ὥχλος • [ό] ὥχλος ⁶μήτε • μηδὲ ⁷δύναται σταθῆναι ἡ οἰκία ἐκείνη • δυνήσεται ἡ οἰκία ἐκείνη σταθῆναι ⁸μεμέρισται • ἐμερίσθη ⁹σταθῆναι • στῆναι ¹⁰Οὐδεὶς δύναται • Άλλ’ οὐ δύναται οὐδεὶς ¹¹τὰ σκεύη τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών εἰς τὴν οἰκίαν • εἰς τὴν οἰκίαν τοῦ ἰσχυροῦ εἰσελθών τὰ σκεύη ¹²διαρπάσῃ • διαρπάσει

¹³τὰ ἀμαρτήματα τοῖς νιοῖς τῶν ἀνθρώπων • τοῖς νιοῖς τῶν ἀνθρώπων τὰ ἀμαρτήματα ¹⁴καὶ • καὶ αἱ ¹⁵ὅσας ἀν • ὅσα ἐὰν ¹⁶ἀλλ’ • ἀλλὰ ¹⁷κρίσεως • ἀμαρτήματος ¹⁸Ἐρχονται οὖν • Καὶ ἔρχεται ¹⁹οἱ ἀδελφοὶ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ • ἡ μήτηρ αὐτοῦ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ²⁰ἐστῶτες • στήκοντες ²¹φωνοῦντες • καλοῦντες ²²ὥχλος περὶ αὐτόν • περὶ αὐτὸν ὥχλος ²³εἶπον δὲ • καὶ λέγοντιν

σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου καὶ αἱ ἀδελφαί σου¹ ἔξω ζητοῦσίν σε. 33 Καὶ ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων,² Τίς ἐστιν ἡ μήτηρ μου ἢ οἱ³ ἀδελφοί μου;⁴ 34 Καὶ περιβλεψάμενος κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν⁵ καθημένους, λέγει, Ἰδε, ἡ μήτηρ μου καὶ οἱ ἀδελφοί μου. 35 Ὡς γὰρ⁶ ἂν ποιήσῃ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, οὗτος ἀδελφός μου καὶ ἀδελφή μου⁷ καὶ μήτηρ ἐστίν.

Teaching by Means of Parables

4 Καὶ πάλιν ἥρξατο διδάσκειν παρὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ συνήχθη⁸ πρὸς αὐτὸν ὄχλος πολύς,⁹ ὥστε αὐτὸν ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον¹⁰ καθῆσθαι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος πρὸς τὴν θάλασσαν ἐπὶ τῆς γῆς ἦν.¹¹ 2 Καὶ ἐδίδασκεν αὐτοὺς ἐν παραβολαῖς πολλά, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, 3 Ἀκούετε· ἴδού, ἔξηλθεν ὁ σπείρων τοῦ¹² σπεῖραι. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ σπείρειν, ὃ μὲν ἔπεσεν παρὰ τὴν ὄδόν, καὶ ἥλθεν τὰ πετεινὰ καὶ κατέφαγεν αὐτό. 5 Ἄλλο δὲ¹³ ἔπεσεν ἐπὶ τὸ πετρῶδες, ὅπου οὐκ εἶχεν γῆν πολλήν· καὶ εὐθέως¹⁴ ἔξανέτειλεν, διὰ τὸ μὴ ἔχειν βάθος γῆς· 6 ἥλιον δὲ ἀνατείλαντος¹⁵ ἐκαυματίσθη, καὶ διὰ τὸ μὴ ἔχειν ρίζαν ἔξηράνθη. 7 Καὶ ἄλλο ἔπεσεν εἰς τὰς ὄκανθας, καὶ ἀνέβησαν αἱ ὄκανθαι, καὶ συνέπνιξαν αὐτό, καὶ καρπὸν οὐκ ἔδωκεν. 8 Καὶ ἄλλο¹⁶ ἔπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν¹⁷ καλήν· καὶ ἐδίδουν καρπὸν ἀναβαίνοντα καὶ αὐξάνοντα,¹⁸ καὶ ἔφερεν ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἔξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν. 9 Καὶ ἔλεγεν, Ὁ ἔχων¹⁹ ὧτα ἀκούειν ἀκούετω.

10 Ὁτε δὲ ἐγένετο καταμόνας, ἡρώτησαν²⁰ αὐτὸν οἱ περὶ αὐτὸν σὺν τοῖς δώδεκα τὴν παραβολήν.²¹ 11 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ὅμιν δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον²² τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· ἐκείνοις δὲ τοῖς ἔξω, ἐν παραβολαῖς τὰ πάντα γίνεται. 12 Ἱνα βλέποντες βλέπωσιν, καὶ μὴ ἰδωσιν· καὶ ἀκούοντες ἀκούωσιν, καὶ μὴ συνιῶσιν· μήποτε ἐπιστρέψωσιν, καὶ ἀφεθῇ αὐτοῖς τὰ

¹καὶ αἱ ἀδελφαί σου • [καὶ αἱ ἀδελφαί σου] ²ἀπεκρίθη αὐτοῖς λέγων • ἀποκριθεὶς αὐτοῖς λέγει ³ἢ οἱ • καὶ οἱ ⁴ἀδελφοί μου • ἀδελφοί [μου] ⁵κύκλῳ τοὺς περὶ αὐτὸν • τοὺς περὶ αὐτὸν κύκλῳ ⁶γὰρ • [γὰρ] ⁷ἀδελφή μου • ἀδελφή ⁸συνήχθη • συνάγεται ⁹πολύς • πλεῖστος ¹⁰ἐμβάντα εἰς τὸ πλοῖον • εἰς πλοῖον ἐμβάντα ¹¹ἥν • ἥσαν ¹²τοῦ • – ¹³Ἄλλο δὲ • Καὶ ἄλλο ¹⁴εὐθέως • εὐθὺς ¹⁵ἥλιον δὲ ἀνατείλαντος • καὶ ὅτε ἀνέτειλεν ὁ ἥλιος ¹⁶ἄλλο • ἄλλα ¹⁷ἐν...ἐν...ἐν • ἐν...ἐν...ἐν ¹⁸αὐξάνοντα • αὐξάνομενα ¹⁹Ο ἔχων • Ὡς ἔχει ²⁰Οτε δὲ ἐγένετο καταμόνας ἡρώτησαν • Καὶ ὅτε ἐγένετο κατὰς μόνας ἡρώτων ²¹τὴν παραβολήν • τὰς παραβολάς ²²δέδοται γνῶναι τὸ μυστήριον • τὸ μυστήριον δέδοται

άμαρτήματα.¹ 13 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τὴν παραβολὴν ταύτην; Καὶ πῶς πάσας τὰς παραβολὰς γνώσεσθε; 14 Ὁ σπείρων τὸν λόγον σπείρει. 15 Οὗτοι δέ εἰσιν οἱ παρὰ τὴν ὁδὸν, ὅπου σπείρεται ὁ λόγος, καὶ ὅταν ἀκούσωσιν, εὐθέως² ἔρχεται ὁ Σατανᾶς καὶ αἱρεῖ τὸν λόγον τὸν ἐσπαρμένον ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν.³ 16 Καὶ οὗτοί εἰσιν ὄμοιώσ⁴ οἱ ἐπὶ τὰ πετρώδη σπειρόμενοι, οἵ, ὅταν ἀκούσωσιν τὸν λόγον, εὐθέως⁵ μετὰ χαρᾶς λαμβάνουσιν αὐτόν, 17 καὶ οὐκ ἔχουσιν ρίζαν ἐν ἑαυτοῖς, ἀλλὰ πρόσκαιροί εἰσιν· εἴτα γενομένης θλίψεως η̄ διωγμοῦ διὰ τὸν λόγον, εὐθέως⁶ σκανδαλίζονται. 18 Καὶ οὗτοί⁷ εἰσιν οἱ εἰς τὰς ἀκάνθας σπειρόμενοι, οἵ τὸν⁸ λόγον ἀκούοντες,⁹ 19 καὶ αἱ μέριμναι τοῦ αἰῶνος τούτου,¹⁰ καὶ ἡ ἀπάτη τοῦ πλούτου, καὶ αἱ περὶ τὰ λοιπὰ ἐπιθυμίαι εἰσπορευόμεναι συμπνίγουσιν τὸν λόγον, καὶ ἀκαρπος γίνεται. 20 Καὶ οὗτοί¹¹ εἰσιν οἱ ἐπὶ τὴν γῆν¹² τὴν καλὴν σπαρέντες, οἵτινες ἀκούουσιν τὸν λόγον, καὶ παραδέχονται, καὶ καρποφοροῦσιν, ἐν τριάκοντα, καὶ ἐν ἔξήκοντα, καὶ ἐν ἑκατόν.

21 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Μήτι ὁ λύχνος ἔρχεται¹³ ἵνα ὑπὸ τὸν μόδιον τεθῇ η̄ ὑπὸ τὴν κλίνην; Οὐχ ἵνα ἐπὶ τὴν λυχνίαν ἐπιτεθῇ;¹⁴ 22 Οὐ γάρ ἐστίν τι κρυπτόν, ὃ ἐὰν μὴ¹⁵ φανερωθῇ· οὐδὲ ἐγένετο ἀπόκρυφον, ἀλλ’ ἵνα εἰς φανερὸν ἔλθῃ.¹⁶ 23 Εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω. 24 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Βλέπετε τί ἀκούετε. Ἐν ᾧ μέτρῳ μετρεῖτε μετρηθήσεται ὑμῖν, καὶ προστεθήσεται ὑμῖν τοῖς ἀκούουσιν.¹⁷ 25 Ὡς γάρ ἀν ἔχῃ,¹⁸ δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς οὐκ ἔχει, καὶ ὃ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ.

26 Καὶ ἔλεγεν, Οὕτως ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ὡς ἐὰν¹⁹ ἀνθρωπος βάλῃ τὸν σπόρον ἐπὶ τῆς γῆς, 27 καὶ καθεύδῃ καὶ ἐγείρηται νύκτα καὶ ἡμέραν, καὶ ὁ σπόρος βλαστάνῃ²⁰ καὶ μηκύνηται ὡς οὐκ οἶδεν αὐτός. 28 Αὐτομάτῃ γὰρ²¹ ἡ γῆ καρποφορεῖ, πρῶτον χόρτον, εἴτα στάχυν, εἴτα πλήρη²² σῖτον ἐν

¹τὰ ἀμαρτήματα • – ²εὐθέως • εὐθὺς ³ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν • εἰς αὐτούς ⁴όμοιώσ
• – ⁵εὐθέως • εὐθὺς ⁶εὐθέως • εὐθὺς ⁷οὗτοί • ἄλλοι ⁸οἱ τὸν • οὗτοί εἰσιν οἱ τὸν
⁹ἀκούοντες • ἀκούσαντες ¹⁰τούτον • – ¹¹οὗτοί • ἐκεῖνοι ¹²ἐν...ἐν...ἐν • ἐν...ἐν...ἐν
¹³ὁ λύχνος ἔρχεται • ἔρχεται ὁ λύχνος ¹⁴ἐπιτεθῇ • τεθῇ ¹⁵τι κρυπτόν ὃ ἐὰν μὴ •
κρυπτόν ἐὰν μὴ ἵνα ¹⁶εἰς φανερὸν ἔλθῃ • ἔλθῃ εἰς φανερόν ¹⁷τοῖς ἀκούουσιν • –
¹⁸ἄν ἔχῃ • ἔχει ¹⁹ἐὰν • – ²⁰βλαστάνῃ • βλαστᾷ ²¹γὰρ • – ²²πλήρη • πλήρη[ζ]

τῷ στάχυι. 29 Ὄταν δὲ παραδῷ¹ ὁ καρπός, εὐθέως² ἀποστέλλει τὸ δρέπανον, ὅτι παρέστηκεν ὁ θερισμός.

30 Καὶ ἔλεγεν, Τίνι ὁμοιώσωμεν^{a,3} τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; "Ἡ ἐν ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν;⁴ 31 Ὡς κόκκον⁵ σινάπεως, ὃς, ὅταν σπαρῇ ἐπὶ τῆς γῆς, μικρότερος⁶ πάντων τῶν σπερμάτων ἐστὶν⁷ τῶν ἐπὶ τῆς γῆς· 32 καὶ ὅταν σπαρῇ, ἀναβαίνει, καὶ γίνεται πάντων τῶν λαχάνων μείζων,⁸ καὶ ποιεῖ κλάδους μεγάλους, ὥστε δύνασθαι ὑπὸ τὴν σκιὰν αὐτοῦ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνοῦν. 33 Καὶ τοιαύταις παραβολαῖς πολλαῖς ἐλάλει αὐτοῖς τὸν λόγον, καθὼς ἐδύναντο⁹ ἀκούειν. 34 χωρὶς δὲ παραβολῆς οὐκ ἐλάλει αὐτοῖς· κατ' ιδίαν δὲ τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ¹⁰ ἐπέλυεν πάντα.

Christ Stilling the Tempest

35 Καὶ λέγει αὐτοῖς ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁψίας γενομένης, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν. 36 Καὶ ἀφέντες τὸν ὄχλον, παραλαμβάνουσιν αὐτὸν ὡς ἦν ἐν τῷ πλοίῳ. Καὶ ἄλλα δὲ πλοιάρια¹¹ ἦν μετ' αὐτοῦ. 37 Καὶ γίνεται λαῖλαψ ἀνέμου μεγάλη.¹² τὰ δὲ¹³ κύματα ἐπέβαλλεν^b εἰς τὸ πλοῖον, ὥστε αὐτὸν ἥδη γεμίζεσθαι.¹⁴ 38 Καὶ ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ¹⁵ πρύμνῃ ἐπὶ τὸ προσκεφάλαιον καθεύδων· καὶ διεγείρουσιν¹⁶ αὐτόν, καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἀπολλύμεθα; 39 Καὶ διεγερθεὶς ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ, καὶ εἶπεν τῇ θαλάσσῃ, Σιώπα, πεφίμωσο. Καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος, καὶ ἐγένετο γαλήνη μεγάλη. 40 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί δειλοί ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ¹⁷ ἔχετε πίστιν; 41 Καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν, καὶ ἔλεγον πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ ὁ ἄνεμος καὶ ἡ θάλασσα ὑπακούουσιν¹⁸ αὐτῷ;

^aόμοιώσωμεν • όμοιώσομεν ^bἐπέβαλλεν • ἐπέβαλεν

¹παραδῷ • παραδοῖ ²εὐθέως • εὐθὺς ³Τίνι ὁμοιώσωμεν • Πῶς ὁμοιώσωμεν ⁴ποίᾳ παραβολῇ παραβάλωμεν αὐτήν • τίνι αὐτήν παραβολῇ θῶμεν ⁵κόκκον • κόκκω⁶μικρότερος • μικρότερον ὄν ⁷ἐστιν • – ⁸πάντων τῶν λαχάνων μείζων • μεῖζον πάντων τῶν λαχάνων ⁹ἐδύναντο • ηδύναντο ¹⁰μαθηταῖς αὐτοῦ • ιδίοις μαθηταῖς ¹¹δὲ πλοιάρια • πλοῖα ¹²ἀνέμου μεγάλη • μεγάλη ἀνέμου ¹³τὰ δὲ • καὶ τὰ ¹⁴αὐτὸν ἥδη γεμίζεσθαι • ἥδη γεμίζεσθαι τὸ πλοῖον ¹⁵ἦν αὐτὸς ἐπὶ τῇ • αὐτὸς ἦν ἐν τῇ ¹⁶διεγείρουσιν • ἐγείρουσιν ¹⁷ἐστε οὕτως; Πῶς οὐκ • ἐστε; Οὕτω ¹⁸ὑπακούουσιν • ὑπακούει

The Healing of a Demon-Possessed Man

5 Καὶ ἥλθον εἰς τὸ πέραν τῆς θαλάσσης, εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν.¹ **2** Καὶ ἐξελθόντι αὐτῷ² ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως ἀπήντησεν³ αὐτῷ ἐκ τῶν μνημείων ἄνθρωπος ἐν πνεύματι ἀκαθάρτῳ, **3** ὃς τὴν κατοίκησιν εἶχεν ἐν τοῖς μνήμασιν· καὶ οὕτε ἀλύσεσιν⁴ οὐδεὶς ἐδύνατο αὐτὸν δῆσαι, **4** διὰ τὸ αὐτὸν πολλάκις πέδαις καὶ ἀλύσεσιν δεδέσθαι, καὶ διεσπάσθαι ὑπ’ αὐτοῦ τὰς ἀλύσεις, καὶ τὰς πέδας συντετρίφθαι· καὶ οὐδεὶς αὐτὸν ἴσχυεν⁵ δαμάσαι· **5** καὶ διὰ παντός, νυκτὸς καὶ ἡμέρας, ἐν τοῖς ὅρεσιν⁶ καὶ ἐν τοῖς μνήμασιν⁷ ἦν κράζων καὶ κατακόπτων ἑαυτὸν λίθοις.

6 Ἰδὼν δὲ⁸ τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ μακρόθεν, ἔδραμεν καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ, **7** καὶ κράξας φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν,⁹ Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, νιè τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Ὁρκίω σε τὸν θεόν, μή με βασανίσῃς.

8 Ἐλεγεν γάρ αὐτῷ, Ἐξελθε, τὸ πνεῦμα τὸ ἀκάθαρτον, ἐκ τοῦ ἀνθρώπου. **9** Καὶ ἐπηρώτα αὐτόν, Τί σοι ὄνομα;¹⁰ Καὶ ἀπεκρίθη, λέγων,¹¹ Λεγεών¹² ὄνομά μοι, ὅτι πολλοί ἐσμεν. **10** Καὶ παρεκάλει αὐτὸν πολλὰ ἵνα μὴ αὐτοὺς¹³ ἀποστείλῃ ἔξω τῆς χώρας. **11** Ἡν δὲ ἐκεῖ πρὸς τῷ ὅρει ἀγέλῃ χοίρων μεγάλῃ βοσκομένῃ· **12** καὶ παρεκάλεσαν αὐτὸν πάντες οἱ δαιμονες,¹⁴ λέγοντες, Πέμψον ἡμᾶς εἰς τοὺς χοίρους, ἵνα εἰς αὐτοὺς εἰσέλθωμεν. **13** Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς εὐθέως ὁ Ἰησοῦς.¹⁵ Καὶ ἐξελθόντα τὰ πνεύματα τὰ ἀκάθαρτα εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλῃ κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· ἥσαν δὲ¹⁶ ὡς δισχίλιοι· καὶ ἐπνίγοντο ἐν τῇ θαλάσσῃ. **14** Οἱ δὲ¹⁷ βόσκοντες τοὺς χοίρους¹⁸ ἔφυγον, καὶ ἀνήγγειλαν¹⁹ εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. Καὶ ἐξῆλθον²⁰ ιδεῖν τί ἐστιν τὸ γεγονός· **15** καὶ ἔρχονται πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ θεωροῦσιν τὸν δαιμονιζόμενον καθήμενον καὶ ἰματισμένον²¹ καὶ σωφρονοῦντα, τὸν ἐσχηκότα τὸν Λεγεῶνα.²² καὶ ἐφοβήθησαν. **16** Διηγήσαντο δὲ²³ αὐτοῖς οἱ ιδόντες πῶς ἐγένετο τῷ δαιμονιζομένῳ, καὶ περὶ τῶν χοίρων. **17** Καὶ ἤρξαντο

¹Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν ²ἐξελθόντι αὐτῷ • ἐξελθόντος αὐτοῦ ³εὐθέως ἀπήντησεν • εὐθὺς ὑπήντησεν ⁴οὕτε ἀλύσεσιν • οὐδὲ ἀλύσει οὐκέτι ⁵αὐτὸν ἴσχυεν • ἴσχυεν αὐτὸν ⁶ὅρεσιν • μνήμασιν ⁷μνήμασιν • ὅρεσιν ⁸Ιδὼν δὲ • Καὶ ιδὼν ⁹εἶπεν • λέγει ¹⁰σοι ὄνομα • ὄνομά σοι ¹¹ἀπεκρίθη λέγων • λέγει αὐτῷ ¹²Λεγεών • Λεγάων ¹³αὐτοὺς • αὐτὸς ¹⁴πάντες οἱ δαιμονες • – ¹⁵εὐθέως ὁ Ἰησοῦς • – ¹⁶ἥσαν δὲ • – ¹⁷Οἱ δὲ • Καὶ οἱ ¹⁸τοὺς χοίρους • αὐτοὺς ¹⁹ἀνήγγειλαν • ἀπήγγειλαν ²⁰ἐξῆλθον • ἥλθον ²¹καθήμενον καὶ ἰματισμένον • καθήμενον ἰματισμένον ²²Λεγεῶνα • Λεγιῶνα ²³Διηγήσαντο δὲ • Καὶ διηγήσαντο

παρακαλεῖν αὐτὸν ἀπελθεῖν ἀπὸ τῶν ὄριων αὐτῶν. **18** Καὶ ἐμβάντος¹ αὐτοῦ εἰς τὸ πλοῖον, παρεκάλει αὐτὸν ὁ δαιμονισθείς, ἵνα ἢ μετ' αὐτοῦ.² **19** Ο δὲ Ἰησοῦς³ οὐκ ἀφῆκεν αὐτόν, ἀλλὰ λέγει αὐτῷ, "Υπαγε εἰς τὸν οἴκον σου πρὸς τοὺς σούς, καὶ ἀνάγγειλον⁴ αὐτοῖς ὅσα σοι ὁ κύριος⁵ πεποίηκεν, καὶ ἡλέησέν σε. **20** Καὶ ἀπῆλθεν καὶ ἤρξατο κηρύσσειν ἐν τῇ Δεκαπόλει ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς· καὶ πάντες ἐθαύμαζον.

Raising of the Daughter of Jairus

21 Καὶ διαπεράσαντος τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ πλοιώ⁶ πάλιν εἰς τὸ πέραν, συνήχθη ὥχλος πολὺς ἐπ' αὐτόν, καὶ ἦν παρὰ τὴν θάλασσαν. **22** Καὶ ἴδού,⁷ ἔρχεται εἰς τῶν ἀρχισυναγώγων, ὃνόματι Ἰάειρος,⁸ καὶ ἴδων αὐτόν, πίπτει πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ, **23** καὶ παρεκάλει⁹ αὐτὸν πολλά, λέγων ὅτι Τὸ θυγάτριόν μου ἐσχάτως ἔχει ἵνα ἐλθῶν ἐπιθῆς αὐτῇ τὰς χεῖρας, ὅπως¹⁰ σωθῇ καὶ ζήσεται.¹¹ **24** Καὶ ἀπῆλθεν μετ' αὐτοῦ· καὶ ἡκολούθει αὐτῷ ὥχλος πολύς, καὶ συνέθλιβον αὐτόν.

25 Καὶ γυνή τις¹² οὖσα ἐν ρύσει αἴματος ἔτη δώδεκα,^{13 **26** καὶ πολλὰ παθοῦσα ὑπὸ πολλῶν ἰατρῶν, καὶ δαπανήσασα τὰ παρ' αὐτῆς πάντα, καὶ μηδὲν ὠφεληθεῖσα, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς τὸ χεῖρον ἐλθοῦσα, **27** ἀκούσασα περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἐλθοῦσα ἐν τῷ ὥχλῳ ὅπισθεν, ἥψατο τοῦ ἱματίου αὐτοῦ. **28** ἔλεγεν γὰρ ὅτι Κἀν¹⁴ τῶν ἱματίων αὐτοῦ ἄψωμαι,¹⁵ σωθήσομαι. **29** Καὶ εὐθέως¹⁶ ἔξηράνθη ἡ πηγὴ τοῦ αἵματος αὐτῆς, καὶ ἔγνω τῷ σώματι ὅτι ἰσται ἀπὸ τῆς μάστιγος. **30** Καὶ εὐθέως¹⁷ ὁ Ἰησοῦς ἐπιγνοὺς ἐν ἑαυτῷ τὴν ἐξ αὐτοῦ δύναμιν ἐξελθοῦσαν, ἐπιστραφεὶς ἐν τῷ ὥχλῳ, ἔλεγεν, Τίς μου ἥψατο τῶν ἱματίων; **31** Καὶ ἔλεγον αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Βλέπεις τὸν ὥχλον συνθλίβοντά σε, καὶ λέγεις, Τίς μου ἥψατο; **32** Καὶ περιεβλέπετο ἴδειν τὴν τοῦτο ποιήσασαν. **33** Ή δὲ γυνὴ φοβηθεῖσα καὶ τρέμουσα, εἰδυῖα ὅ γέγονεν ἐπ'¹⁸ αὐτῇ, ἤλθεν καὶ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ εἶπεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. **34** Ο}

¹ ἐμβάντος • ἐμβαίνοντος ² ἢ μετ' αὐτοῦ • μετ' αὐτοῦ ἢ ³ Ο δὲ Ἰησοῦς • Καὶ
⁴ ἀνάγγειλον • ἀπάγγειλον ⁵ σοι ὁ κύριος • ὁ κύριός σοι ⁶ ἐν τῷ πλοιῷ • [ἐν τῷ πλοίῳ]
⁷ ἴδού • – ⁸ Ἰάειρος • Ἰάειρος ⁹ παρεκάλει • παρακαλεῖ ¹⁰ αὐτῇ τὰς χεῖρας
 ὅπως • τὰς χεῖρας αὐτῇ ἵνα ¹¹ ζήσεται • ζήσῃ ¹² τις • – ¹³ ἔτη δώδεκα • δώδεκα
 ἔτη ¹⁴ Κἀν • Έαν ἄψωμαι κἄν ¹⁵ ἄψωμαι • – ¹⁶ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁷ εὐθέως • εὐθὺς
¹⁸ ἐπ' • –

δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θύγατερ,¹ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· ὑπαγε εἰς εἰρήνην, καὶ ἵσθι ὑγιῆς ἀπὸ τῆς μάστιγός σου.

35 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχονται ἀπὸ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγοντες ὅτι Ἡ θυγάτηρ σου ἀπέθανεν· τί ἔτι σκύλλεις τὸν διδάσκαλον; 36 Ο δὲ Ἰησοῦς εὐθέως ἀκούσας² τὸν λόγον λαλούμενον λέγει τῷ ἀρχισυναγώγῳ, Μὴ φοβοῦ· μόνον πίστευε. 37 Καὶ οὐκ ἀφῆκεν οὐδένα αὐτῷ³ συνακολουθῆσαι, εἰ μὴ Πέτρον⁴ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην τὸν ἀδελφὸν Ἰακώβου. 38 Καὶ ἔρχεται⁵ εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἀρχισυναγώγου, καὶ θεωρεῖ θόρυβον, κλαίοντας⁶ καὶ ἀλαλάζοντας πολλά. 39 Καὶ εἰσελθὼν λέγει αὐτοῖς, Τί θορυβεῖσθε καὶ κλαίετε; Τὸ παιδίον οὐκ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 40 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ· Ο⁷ δέ, ἐκβαλῶν πάντας, παραλαμβάνει τὸν πατέρα τοῦ παιδίου καὶ τὴν μητέρα καὶ τοὺς μετ' αὐτοῦ, καὶ εἰσπορεύεται ὅπου ἦν τὸ παιδίον ἀνακείμενον.⁸ 41 Καὶ κρατήσας τῆς χειρὸς τοῦ παιδίου, λέγει αὐτῇ, Ταλιθά, κοῦμι.⁹ Ὁ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, Τὸ κοράσιον, σοὶ λέγω, ἔγειραι.¹⁰ 42 Καὶ εὐθέως¹¹ ἀνέστη τὸ κοράσιον καὶ περιεπάτει, ἦν γὰρ ἐτῶν δώδεκα· καὶ ἔξεστησαν ἐκστάσει¹² μεγάλη. 43 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς πολλὰ ἵνα μηδεὶς γνῷ¹³ τοῦτο· καὶ εἶπεν δοθῆναι αὐτῇ φαγεῖν.

Jesus at Nazareth

6 Καὶ ἔξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἥλθεν¹⁴ εἰς τὴν πατρίδα αὐτοῦ· καὶ ἀκολουθούσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Καὶ γενομένου σαββάτου, ἥρξατο ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν.¹⁵ καὶ πολλοὶ ἀκούοντες ἔξεπλήσσοντο, λέγοντες, Πόθεν τούτῳ ταῦτα; Καὶ τίς ἡ σοφία ἡ δοθεῖσα αὐτῷ, καὶ¹⁶ δυνάμεις τοιαῦται διὰ τῶν χειρῶν αὐτοῦ γίνονται;¹⁷ 3 Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ τέκτων, ὁ νίδος Μαρίας,¹⁸ ἀδελφὸς δὲ¹⁹ Ἰακώβου καὶ Ἰωσῆ²⁰ καὶ Ἰούδα καὶ Σίμωνος; Καὶ οὐκ εἰσὶν αἱ ἀδελφαὶ αὐτοῦ ὡδε πρὸς ἡμᾶς; Καὶ ἐσκανδαλίζοντο ἐν αὐτῷ. 4 Ἐλεγεν δὲ²¹ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Οὐκ ἔστιν προφήτης ἄτιμος, εἰ μὴ ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ, καὶ ἐν

¹Θύγατερ • Θυγάτηρ ²εὐθέως ἀκούσας • παρακούσας ³αὐτῷ • μετ' αὐτοῦ ⁴Πέτρον • τὸν Πέτρον ⁵ἔρχεται • ἔρχονται ⁶κλαίοντας • καὶ κλαίοντας ⁷Ο • Αὐτὸς ἀνακείμενον • • ⁹κοῦμι • κοῦμ ¹⁰ἔγειραι • ἔγειρε ¹¹εὐθέως • εὐθὺς ¹²ἐκστάσει • [εὐθὺς] ἐκστάσει ¹³γνῷ • γνοὶ ¹⁴ἥλθεν • ἔρχεται ¹⁵ἐν τῇ συναγωγῇ διδάσκειν • διδάσκειν ἐν τῇ συναγωγῇ ¹⁶αὐτῷ καὶ τούτῳ καὶ αἱ ¹⁷γίνονται • γινόμεναι ¹⁸Μαρίας • τῆς Μαρίας ¹⁹ἀδελφός δὲ • καὶ ἀδελφός ²⁰Ιωσῆ • Ιωσῆτος ²¹Ἐλεγεν δὲ • Καὶ ἔλεγεν

τοῖς συγγενέσιν¹ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 5 Καὶ οὐκ ἡδύνατο ἐκεῖ οὐδὲμίαν δύναμιν ποιῆσαι,² εἰ μὴ ὀλίγοις ἀρρώστοις ἐπιθεῖς τὰς χεῖρας, ἐθεράπευσεν.

The Mission of the Twelve

6 Καὶ ἐθαύμαζεν διὰ τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν. Καὶ περιῆγεν τὰς κώμας κύκλῳ διδάσκων.

7 Καὶ προσκαλεῖται τοὺς δώδεκα, καὶ ἥρξατο αὐτοὺς ἀποστέλλειν δύο δύο, καὶ ἐδίδουν αὐτοῖς ἔχουσίαν τῶν πνευμάτων τῶν ἀκαθάρτων. 8 Καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἵνα μηδὲν αἴρωσιν εἰς ὁδόν, εἰ μὴ ῥάβδον μόνον· μὴ πήραν, μὴ ἄρτον,³ μὴ εἰς τὴν ζώνην χαλκόν. 9 ἀλλ’⁴ ὑποδεδεμένους σανδάλια· καὶ μὴ ἐνδύσησθε δύο χιτῶνας. 10 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, "Οπου ἐὰν εἰσέλθητε εἰς οἰκίαν, ἐκεῖ μένετε ἕως ἂν ἐξέλθητε ἐκεῖθεν. 11 Καὶ ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται⁵ ὑμᾶς, μηδὲ ἀκούσωσιν ὑμῶν, ἐκπορευόμενοι ἐκεῖθεν, ἐκτινάξατε τὸν χοῦν τὸν ὑποκάτω τῶν ποδῶν ὑμῶν εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. Ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ.⁶ 12 Καὶ ἐξελθόντες ἐκήρυξσον ἵνα μετανοήσωσιν.⁷ 13 καὶ δαιμόνια πολλὰ ἐξέβαλλον, καὶ ἥλειφον ἐλαίῳ πολλοὺς ἀρρώστους καὶ ἐθεράπευσον.

Death of John the Baptist

14 Καὶ ἤκουσεν ὁ βασιλεὺς Ἡρώδης, φανερὸν γὰρ ἐγένετο τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν⁸ ὅτι Ἰωάννης ὁ βαπτίζων ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη,⁹ καὶ διὰ τοῦτο ἐνεργοῦσιν αἱ δυνάμεις ἐν αὐτῷ. 15 Ἄλλοι ἔλεγον¹⁰ ὅτι Ἡλίας ἐστίν· ἄλλοι δὲ ἔλεγον ὅτι Προφήτης ἐστίν, ὡς¹¹ εἰς τῶν προφητῶν. 16 Ἀκούσας δὲ Ἡρώδης^a εἶπεν ὅτι¹² "Ον ἐγὼ ἀπεκεφάλισα Ἰωάννην, οὗτός ἐστιν· αὐτὸς ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν."¹³ 17 Αὐτὸς γὰρ ὁ Ἡρώδης ἀποστείλας ἐκράτησεν τὸν Ἰωάννην, καὶ ἔδησεν αὐτὸν ἐν φυλακῇ, διὰ Ἡρῳδιάδα τὴν

^aἩρώδης • ὁ Ἡρώδης

¹συγγενέσιν • συγγενέσιν αὐτοῦ ²ἡδύνατο ἐκεῖ οὐδὲμίαν δύναμιν ποιῆσαι • ἐδύνατο ἐκεῖ ποιῆσαι οὐδὲμίαν δύναμιν ³πήραν μὴ ἄρτον • ἄρτον μὴ πήραν ⁴ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁵ὅσοι ἂν μὴ δέξωνται • ὅς ἂν τόπος μὴ δέξηται ⁶Ἀμήν λέγω ὑμῖν ἀνεκτότερον ἔσται Σοδόμοις ἢ Γομόρροις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ • – ⁷ἐκήρυξσον ἵνα μετανοήσωσιν • ἐκήρυξαν ἵνα μετανοῶσιν ⁸ἔλεγεν • ἔλεγον ⁹ἐκ νεκρῶν ἡγέρθη • ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν ¹⁰Ἄλλοι ἔλεγον • Ἄλλοι δὲ ἔλεγον ¹¹ἐστίν ως • ως ¹²Ἡρώδης εἶπεν ὅτι • ὁ Ἡρώδης ἔλεγεν ¹³ἐστιν αὐτὸς ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν • ἡγέρθη

γυναῖκα Φιλίππου τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, ὅτι αὐτὴν ἐγάμησεν. **18** Ἐλεγεν γὰρ ὁ Ἰωάννης τῷ Ἡρῷδῃ ὅτι Οὐκ ἔξεστίν σοι ἔχειν τὴν γυναῖκα τοῦ ἀδελφοῦ σου. **19** Ή δὲ Ἡρῳδιὰς ἐνεῖχεν αὐτῷ, καὶ ἥθελεν αὐτὸν ἀποκτεῖναι· καὶ οὐκ ἡδύνατο· **20** ὁ γὰρ Ἡρῷδης ἐφοβεῖτο τὸν Ἰωάννην, εἰδὼς αὐτὸν ἄνδρα δίκαιον καὶ ἄγιον, καὶ συνετήρει αὐτόν· καὶ ἀκούσας αὐτοῦ, πολλὰ ἐποίει,¹ καὶ ἥδεως αὐτοῦ ἥκουεν. **21** Καὶ γενομένης ἡμέρας εὐκαίρου, ὅτε Ἡρῷδης τοῖς γενεσίοις αὐτοῦ δεῖπνον ἐποίει² τοῖς μεγιστᾶσιν αὐτοῦ καὶ τοῖς χιλιάρχοις καὶ τοῖς πρώτοις τῆς Γαλιλαίας, **22** καὶ εἰσελθούσης τῆς θυγατρὸς αὐτῆς τῆς³ Ἡρῳδιάδος καὶ ὥρχησαμένης, καὶ ἀρεσάσης⁴ τῷ Ἡρῷδῃ καὶ τοῖς συνανακειμένοις, εἶπεν ὁ βασιλεὺς τῷ κορασίῳ, Αἴτησόν με ὃ ἐὰν θέλῃς, καὶ δώσω σοι· **23** καὶ ὥμοσεν αὐτῇ ὅτι “Ο⁵ ἐάν με αἰτήσῃς, δώσω σοι, ἔως ἡμίσους τῆς βασιλείας μου. **24** Ή δὲ ἐξελθοῦσα⁶ εἶπεν τῇ μητρὶ αὐτῆς, Τί αἰτήσομαι;⁷ Ή δὲ εἶπεν, Τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ.⁸ **25** Καὶ εἰσελθοῦσα εὐθέως⁹ μετὰ σπουδῆς πρὸς τὸν βασιλέα, ἥτήσατο, λέγουσα, Θέλω ἵνα μοι δῶς ἐξαυτῆς¹⁰ ἐπὶ πίνακι τὴν κεφαλὴν Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ. **26** Καὶ περίλυπος γενόμενος ὁ βασιλεὺς, διὰ τοὺς ὄρκους καὶ τοὺς συνανακειμένους¹¹ οὐκ ἥθελησεν αὐτὴν ἀθετῆσαι.¹² **27** Καὶ εὐθέως¹³ ἀποστείλας ὁ βασιλεὺς σπεκουλάτορα ἐπέταξεν ἐνεχθῆναι¹⁴ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **28** Ο δὲ¹⁵ ἀπελθὼν ἀπεκεφάλισεν αὐτὸν ἐν τῇ φυλακῇ, καὶ ἥνεγκεν τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ ἐπὶ πίνακι, καὶ ἔδωκεν αὐτὴν τῷ κορασίῳ· καὶ τὸ κοράσιον ἔδωκεν αὐτὴν τῇ μητρὶ αὐτῆς. **29** Καὶ ἀκούσαντες οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἥλθον, καὶ ἤραν τὸ πτῶμα αὐτοῦ, καὶ ἔθηκαν αὐτὸν ἐν μνημείῳ.

30 Καὶ συνάγονται οἱ ἀπόστολοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀπήγγειλαν αὐτῷ πάντα, καὶ¹⁶ ὅσα ἐποίησαν καὶ ὅσα ἐδίδαξαν. **31** Καὶ εἶπεν¹⁷ αὐτοῖς, Δεῦτε ὑμεῖς αὐτοὶ κατ’ ἴδιαν εἰς ἔρημον τόπον, καὶ ἀναπαύεσθε¹⁸ ὀλίγον. Ἡσαν γὰρ οἱ ἐρχόμενοι καὶ οἱ

¹ ἐποίει • ἡπόρει ² ἐποίει • ἐποίησεν ³ αὐτῆς τῆς • αὐτοῦ ⁴ καὶ ἀρεσάσης • ἥρεσεν ⁵ ὅτι “Ο • [πολλὰ]” Ο τι ⁶ Η δὲ ἐξελθοῦσα • Καὶ ἐξελθοῦσα ⁷ αἰτήσομαι • αἰτήσωμαι ⁸ βαπτιστοῦ • βαπτίζοντος ⁹ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁰ μοι δῶς ἐξαυτῆς • ἐξαυτῆς δῶς μοι ¹¹ συνανακειμένους • ἀνακειμένους ¹² αὐτὴν ἀθετῆσαι • ἀθετῆσαι αὐτὴν ¹³ εὐθέως • εὐθὺς ¹⁴ ἐνεχθῆναι • ἐνέγκαι ¹⁵ Ο δὲ • Καὶ ¹⁶ πάντα καὶ • πάντα ¹⁷ εἶπεν • λέγει ¹⁸ ἀναπαύεσθε • ἀναπαύσασθε

ύπάγοντες πολλοί, καὶ οὐδὲ φαγεῖν εὐκαίρουν. 32 Καὶ ἀπῆλθον εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοιώ¹ κατ' ἵδιαν.

The Feeding of the Five Thousand

33 Καὶ εἶδον αὐτὸὺς ὑπάγοντας καὶ ἐπέγνωσαν αὐτὸν πολλοί,² καὶ πεζῇ ἀπὸ πασῶν τῶν πόλεων συνέδραμον ἐκεῖ, καὶ προῆλθον αὐτούς, καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν.³ 34 Καὶ ἐξελθών εἶδεν ὁ Ἰησοῦς⁴ πολὺν ὄχλον, καὶ ἐσπλαγχνίσθη ἐπ' αὐτοῖς,⁵ ὅτι ἡσαν ὡς πρόβατα μὴ ἔχοντα ποιμένα· καὶ ἥρξατο διδάσκειν αὐτὸὺς πολλά. 35 Καὶ ἦδη ὥρας πολλῆς γενομένης, προσελθόντες αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγουσιν⁶ ὅτι "Ἐρημός ἐστιν ὁ τόπος, καὶ ἦδη ὥρα πολλή· 36 ἀπόλυσον αὐτὸύς, ἵνα ἀπελθόντες εἰς τοὺς κύκλῳ ἀγροὺς καὶ κώμας ἀγοράσωσιν ἑαυτοῖς ἄρτους. Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν."⁷ 37 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Καὶ λέγουσιν αὐτῷ, Ἀπελθόντες ἀγοράσωμεν δηναρίων διακοσίων ἄρτους, καὶ δῶμεν⁸ αὐτοῖς φαγεῖν; 38 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Πόσους ἄρτους ἔχετε; Ὑπάγετε καὶ ἰδετε.⁹ Καὶ γνόντες λέγουσιν, Πέντε, καὶ δύο ἰχθύας. 39 Καὶ ἐπέταξεν αὐτοῖς ἀνακλῖναι πάντας συμπόσια συμπόσια ἐπὶ τῷ χλωρῷ χόρτῳ. 40 Καὶ ἀνέπεσον¹⁰ πρασιὰι πρασιαί, ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ¹¹ πεντήκοντα. 41 Καὶ λαβὼν τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν, καὶ κατέκλασεν τοὺς ἄρτους, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ¹² ἵνα παραθῶσιν¹³ αὐτοῖς· καὶ τοὺς δύο ἰχθύας ἐμέρισεν πᾶσιν. 42 Καὶ ἔφαγον πάντες, καὶ ἔχορτάσθησαν. 43 καὶ ἥραν κλασμάτων δώδεκα κοφίνους πλήρεις,¹⁴ καὶ ἀπὸ τῶν ἰχθύων. 44 Καὶ ἡσαν οἱ φαγόντες τοὺς ἄρτους¹⁵ πεντακισχίλιοι ἄνδρες.

Christ Walking on the Sea and His Return to Galilee

45 Καὶ εὐθέως¹⁶ ἤναγκασεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἐμβῆναι εἰς τὸ πλοῖον, καὶ προάγειν εἰς τὸ πέραν πρὸς Βηθσαϊδάν, ἔως αὐτὸς ἀπολύσῃ¹⁷ τὸν ὄχλον. 46 Καὶ ἀποταξάμενος αὐτοῖς,

¹εἰς ἔρημον τόπον τῷ πλοιώ • ἐν τῷ πλοιώ εἰς ἔρημον τόπον ²αὐτὸν πολλοί • πολλοί
³καὶ συνῆλθον πρὸς αὐτόν • – ⁴ὁ Ἰησοῦς • – ⁵αὐτοῖς • αὐτούς ⁶λέγουσιν • ἔλεγον
⁷ἄρτους Τί γὰρ φάγωσιν οὐκ ἔχουσιν • τί φάγωσιν ⁸δῶμεν • δῶσομεν ⁹καὶ ἰδετε
• ἰδετε ¹⁰ἀνέπεσον • ἀνέπεσαν ¹¹ἀνὰ ἑκατὸν καὶ ἀνὰ • κατὰ ἑκατὸν καὶ κατὰ
¹²αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ¹³παραθῶσιν • παρατιθῶσιν ¹⁴κλασμάτων δώδεκα κοφίνους
πλήρεις • κλάσματα δώδεκα κοφίνων πληρώματα ¹⁵τοὺς ἄρτους • [τοὺς ἄρτους]
¹⁶εὐθέως • εὐθὺς ¹⁷ἀπολύσῃ • ἀπολύει

ἀπῆλθεν εἰς τὸ ὅρος προσεύξασθαι. **47** Καὶ ὁψίας γενομένης, ἦν τὸ πλοῖον ἐν μέσῳ τῆς θαλάσσης, καὶ αὐτὸς μόνος ἐπὶ τῆς γῆς. **48** Καὶ εἶδεν¹ αὐτοὺς βασανιζομένους ἐν τῷ ἐλαύνειν, ἦν γὰρ ὁ ἄνεμος ἐναντίος αὐτοῖς, καὶ περὶ² τετάρτην φυλακὴν τῆς νυκτὸς ἔρχεται πρὸς αὐτούς, περιπατῶν ἐπὶ τῆς θαλάσσης· καὶ ἥθελεν παρελθεῖν αὐτούς. **49** Οἱ δέ, ἵδοντες αὐτὸν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης,³ ἔδοξαν φάντασμα εἶναι,⁴ καὶ ἀνέκραξαν· **50** πάντες γὰρ αὐτὸν εἶδον, καὶ ἐταράχθησαν. Καὶ εὐθέως⁵ ἐλάλησεν μετ' αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Θαρσεῖτε· ἐγώ εἰμι, μὴ φοβεῖσθε. **51** Καὶ ἀνέβη πρὸς αὐτούς εἰς τὸ πλοῖον, καὶ ἐκόπασεν ὁ ἄνεμος· καὶ λίαν ἐκπεισσοῦ⁶ ἐν ἑαυτοῖς ἔξιταντο, καὶ ἐθαύμαζον.⁷ **52** Οὐ γὰρ συνῆκαν ἐπὶ τοῖς ἄρτοις· ἦν γὰρ⁸ αὐτῶν ἡ καρδία πεπωρωμένη.

53 Καὶ διαπεράσαντες ἥλθον ἐπὶ τὴν γῆν⁹ Γεννησαρέτ, καὶ προσωριμίσθησαν. **54** Καὶ ἔξελθόντων αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου, εὐθέως¹⁰ ἐπιγνόντες αὐτόν, **55** περιδραμόντες¹¹ ὅλην τὴν περίχωρον¹² ἐκείνην, ἥρξαντο¹³ ἐπὶ τοῖς κραββάτοις¹⁴ τοὺς κακῶς ἔχοντας περιφέρειν, ὅπου ἥκουον ὅτι ἐκεῖ¹⁵ ἐστιν. **56** Καὶ ὅπου ἂν εἰσεπορεύετο εἰς κώμας ἢ πόλεις ἢ¹⁶ ἀγρούς, ἐν ταῖς ἀγοραῖς ἐτίθουν¹⁷ τοὺς ἀσθενοῦντας, καὶ παρεκάλουν αὐτὸν ἵνα κάνῃ τοῦ κρασπέδου τοῦ ἴματίου αὐτοῦ ἄψωνται· καὶ ὅσοι ἂν ἥπτοντο¹⁸ αὐτοῦ ἐσώζοντο.

Concerning Ceremonial Washings

7 Καὶ συνάγονται πρὸς αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι, καὶ τινες τῶν γραμματέων, ἐλθόντες ἀπὸ Ιεροσολύμων· **2** καὶ ἵδοντες τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ κοιναῖς¹⁹ χερσίν, τοῦτ' ἔστιν ἀνίπτοις, ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο.²⁰ **3** Οἱ γὰρ Φαρισαῖοι καὶ πάντες οἱ Ἰουδαῖοι, ἐὰν μὴ πυγμῇ νίψωνται τὰς χεῖρας, οὐκ ἐσθίουσιν, κρατοῦντες τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων· **4** καὶ ἀπὸ²¹ ἀγορᾶς, ἐὰν μὴ βαπτίσωνται, οὐκ ἐσθίουσιν· καὶ

¹ εἶδεν • ἵδων ² καὶ περὶ • περὶ ³ περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης • ἐπὶ τῆς θαλάσσης περιπατοῦντα ⁴ φάντασμα εἶναι • ὅτι Φάντασμά ἐστιν ⁵ Καὶ εὐθέως • Ο δὲ εὐθὺς ⁶ ἐκπεισσοῦ • [ἐκ πεισσοῦ] ⁷ καὶ ἐθαύμαζον • – ⁸ ἦν γὰρ • ἀλλ' ἦν ⁹ ἥλθον ἐπὶ τὴν γῆν • ἐπὶ τὴν γῆν ἥλθον εἰς ¹⁰ εὐθέως • εὐθὺς ¹¹ περιδραμόντες • περιέδραμον ¹² περίχωρον • χώραν ¹³ ἥρξαντο • καὶ ἥρξαντο ¹⁴ κραββάτοις • κραββάτοις ¹⁵ ἐκεῖ • – ¹⁶ πόλεις ἢ • εἰς πόλεις ἢ εἰς ¹⁷ ἐτίθουν • ἐτίθεσαν ¹⁸ ἥπτοντο • ἥψαντο ¹⁹ κοιναῖς • ὅτι κοιναῖς ²⁰ ἐσθίοντας ἄρτους ἐμέμψαντο • ἐσθίουσιν τοὺς ἄρτους ²¹ ἀπὸ • ἀπ'

ἄλλα πολλά ἔστιν ἂ παρέλαβον κρατεῖν, βαπτισμοὺς ποτηρίων καὶ ξεστῶν καὶ χαλκίων καὶ κλινῶν.¹ 5 Ἐπειτα² ἐπερωτῶσιν αὐτὸν οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς, Διὰ τί οἱ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσιν³ κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν πρεσβυτέρων, ἀλλὰ ἀνίπτοις⁴ χερσὶν ἐσθίουσιν τὸν ἄρτον; 6 Ο δὲ ἀποκριθεὶς⁵ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι⁶ Καλῶς προεφήτευσεν⁷ Ἡσαΐας περὶ ὑμῶν τῶν ὑποκριτῶν, ὃς γέγραπται, Οὗτος⁸ ὁ λαὸς τοῖς χείλεσίν με τιμᾷ, ἡ δὲ καρδία αὐτῶν πόρρω ἀπέχει ἀπ’ ἐμοῦ. 7 Μάτην δὲ σέβονται με, διδάσκοντες διδασκαλίας ἐντάλματα ἀνθρώπων. 8 Ἄφεντες γὰρ⁹ τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, κρατεῖτε τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων· καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.¹⁰ 9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Καλῶς ἀθετεῖτε τὴν ἐντολὴν τοῦ θεοῦ, ἵνα τὴν παράδοσιν ὑμῶν τηρήσητε.¹¹ 10 Μωσῆς¹² γὰρ εἶπεν, Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου· καί, Ὁ κακολογῶν πατέρα ἡ μητέρα θανάτῳ τελευτάτῳ. 11 ὑμεῖς δὲ λέγετε, Ἐὰν εἴπῃ ἄνθρωπος τῷ πατρὶ ἡ τῇ μητρὶ, Κορβᾶν, ὅ ἐστιν, δῶρον, ὅ ἐὰν ἐξ ἐμοῦ ὠφεληθῆς· 12 καὶ¹³ οὐκέτι ἀφίετε αὐτὸν οὐδὲν ποιῆσαι τῷ πατρὶ αὐτοῦ ἡ¹⁴ τῇ μητρὶ αὐτοῦ,¹⁵ 13 ἀκυροῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ τῇ παραδόσει ὑμῶν ἡ παρεδώκατε· καὶ παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε.

Christ's Denunciation of the Pharisees

14 Καὶ προσκαλεσάμενος πάντα¹⁶ τὸν ὄχλον, ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀκούετέ¹⁷ μου πάντες, καὶ συνίετε.¹⁸ 15 Οὐδέν ἔστιν ἔξωθεν τοῦ ἀνθρώπου εἰσπορευόμενον εἰς αὐτὸν, ὃ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι.¹⁹ ἀλλὰ τὰ ἐκπορευόμενα ἀπ’ αὐτοῦ, ἐκεῖνά²⁰ ἔστιν τὰ κοινοῦντα τὸν ἄνθρωπον. 16 Εἴ τις ἔχει ὥτα ἀκούειν ἀκούετω. 17 Καὶ ὅτε εἰσῆλθεν εἰς οἶκον ἀπὸ τοῦ ὄχλου, ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τῆς παραβολῆς.²¹ 18 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Οὕτως καὶ ὑμεῖς ἀσύνετοί ἐστε; Οὐ νοεῖτε ὅτι πᾶν τὸ ἔξωθεν εἰσπορευόμενον εἰς τὸν ἄνθρωπον οὐ δύναται αὐτὸν κοινῶσαι,

¹καὶ κλινῶν • [καὶ κλινῶν] ²Ἐπειτα • Καὶ ³οἱ μαθηταὶ σου οὐ περιπατοῦσιν • οὐ περιπατοῦσιν οἱ μαθηταὶ σου ⁴ἀνίπτοις • κοινᾶς ⁵ἀποκριθεὶς • – ⁶ὅτι • – ⁷προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ⁸Οὗτος • [ὅτι] Οὗτος ⁹γὰρ • – ¹⁰βαπτισμοὺς ξεστῶν καὶ ποτηρίων καὶ ἄλλα παρόμοια τοιαῦτα πολλὰ ποιεῖτε • – ¹¹τηρήσητε • στήσητε ¹²Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹³καὶ • – ¹⁴αὐτοῦ ἡ • – ¹⁵μητρὶ αὐτοῦ • μητρὶ ¹⁶πάντα • πάλιν ¹⁷Ἀκούετε • Ακούσατε ¹⁸συνίετε • σύνετε ¹⁹αὐτὸν κοινῶσαι • κοινῶσαι αὐτὸν ²⁰ἐκπορεύμενα ἀπ’ αὐτοῦ ἐκεῖνά • ἐτοῦ ἀνθρώπου ἐκπορεύμενά ²¹περὶ τῆς παραβολῆς • τῇ παραβολήν

19 ὅτι οὐκ εἰσπορεύεται αὐτοῦ εἰς τὴν καρδίαν, ἀλλ’ εἰς τὴν κοιλίαν, καὶ εἰς τὸν ἀφεδρῶνα ἐκπορεύεται, καθαρίζον¹ πάντα τὰ βρώματα. **20** Ἐλεγεν δὲ ὅτι Τὸ ἐκ τοῦ ἀνθρώπου ἐκπορευόμενον, ἔκεινο κοινοῖ τὸν ἀνθρωπὸν. **21** Ἔσωθεν γάρ, ἐκ τῆς καρδίας τῶν ἀνθρώπων οἱ διαλογισμοὶ οἱ κακοὶ ἐκπορεύονται, μοιχεῖαι, πορνεῖαι,² φόνοι, **22** κλοπαί,³ πλεονεξίαι, πονηρίαι, δόλος, ἀσέλγεια, ὄφθαλμὸς πονηρός, βλασφημία, ὑπερηφανία, ἀφροσύνη. **23** πάντα ταῦτα τὰ πονηρὰ ἔσωθεν ἐκπορεύεται, καὶ κοινοῖ τὸν ἀνθρωπὸν.

The Syrophenician Woman

24 Καὶ ἔκειθεν⁴ ἀναστὰς ἀπῆλθεν εἰς τὰ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος.⁵ Καὶ εἰσελθὼν εἰς οἰκίαν, οὐδένα ἥθελεν γνῶναι, καὶ οὐκ ἡδυνήθη λαθεῖν. **25** Ἀκούσασα γὰρ⁶ γυνὴ περὶ αὐτοῦ, ἡς εἶχεν τὸ θυγάτριον αὐτῆς πνεῦμα ἀκάθαρτον, ἐλθοῦσα προσέπεσεν πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ. **26** ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς, Συραφοινίκισσα⁷ τῷ γένει· καὶ ἡρώτα αὐτὸν ἵνα τὸ δαιμόνιον ἐκβάλῃ ἐκ τῆς θυγατρὸς αὐτῆς. **27** Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν⁸ αὐτῇ, Ἀφες πρῶτον χορτασθῆναι τὰ τέκνα· οὐ γὰρ καλόν ἐστιν⁹ λαβεῖν τὸν ἄρτον τῶν τέκνων καὶ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις.¹⁰ **28** Ή δὲ ἀπεκρίθη καὶ λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· καὶ γὰρ¹¹ τὰ κυνάρια ὑποκάτω τῆς τραπέζης ἐσθίει¹² ἀπὸ τῶν ψιχίων τῶν παιδίων. **29** Καὶ εἶπεν αὐτῇ, Διὰ τοῦτον τὸν λόγον ὕπαγε· ἔξεληλυθεν τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου.¹³ **30** Καὶ ἀπελθοῦσα εἰς τὸν οἴκον αὐτῆς, εὗρεν τὸ δαιμόνιον ἔξεληλυθός, καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης.¹⁴

Healing of the Deaf Man

31 Καὶ πάλιν ἔξελθὼν ἐκ τῶν ὄριων Τύρου καὶ Σιδῶνος, ἥλθεν πρὸς¹⁵ τὴν θάλασσαν τῆς Γαλιλαίας, ἀνὰ μέσον τῶν

¹ καθαρίζον • καθαρίζων ² μοιχεῖαι πορνεῖαι • πορνεῖαι κλοπαί ³ κλοπαί • μοιχεῖαι

⁴ Καὶ ἔκειθεν • Ἐκεῖθεν δὲ ⁵ μεθόρια Τύρου καὶ Σιδῶνος • ὥρια Τύρου ⁶ Ἀκούσασα γὰρ • Ἄλλ’ εὐθὺς ἀκούσασα ⁷ ἦν δὲ ἡ γυνὴ Ἑλληνίς Συραφοινίκισσα • ἡ δὲ γυνὴ ἦν Ἑλληνίς Συραφοινίκισσα ⁸ Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν • Καὶ ἔλεγεν ⁹ καλόν ἐστιν • ἐστιν καλὸν ¹⁰ βαλεῖν τοῖς κυναρίοις • τοῖς κυναρίοις βαλεῖν ¹¹ Ναί κύριε καὶ γὰρ • Κύριε καὶ ¹² ἐσθίει • ἐσθίουσιν ¹³ τὸ δαιμόνιον ἐκ τῆς θυγατρός σου • ἐκ τῆς θυγατρός σου τὸ δαιμόνιον ¹⁴ δαιμόνιον ἔξεληλυθός καὶ τὴν θυγατέρα βεβλημένην ἐπὶ τῆς κλίνης • παιδίον βεβλημένον ἐπὶ τὴν κλίνην καὶ τὸ δαιμόνιον ἔξεληλυθός ¹⁵ καὶ Σιδῶνος ἥλθεν πρὸς • ἥλθεν διὰ Σιδῶνος εἰς

όριων Δεκαπόλεως. 32 Καὶ φέρουσιν αὐτῷ κωφὸν μογγιλάλον,^{a,1} καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα ἐπιθῇ αὐτῷ τὴν χεῖρα. 33 Καὶ ἀπολαβόμενος αὐτὸν ἀπὸ τοῦ ὄχλου κατ’ ιδίαν, ἔβαλεν τοὺς δακτύλους αὐτοῦ εἰς τὰ ὡτα αὐτοῦ, καὶ πτύσας ἤψατο τῆς γλώσσης αὐτοῦ, 34 καὶ ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, ἐστέναξεν, καὶ λέγει αὐτῷ, Ἐφφαθά, ὅ ἐστιν, Διανοίχθητι. 35 Καὶ εὐθέως διηνοίχθησαν² αὐτοῦ αἱ ἀκοαί· καὶ ἐλύθη ὁ δεσμὸς τῆς γλώσσης αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει ὁρθῶς. 36 Καὶ διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ εἴπωσιν.³ ὅσον δὲ αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο,⁴ μᾶλλον περισσότερον ἐκήρυξσον. 37 Καὶ ὑπερπερισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες, Καλῶς πάντα πεποίηκεν· καὶ τοὺς κωφοὺς ποιεῖ ἀκούειν, καὶ τοὺς ἀλάλους⁵ λαλεῖν.

The Feeding of the Four Thousand

8 Ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, παμπόλλου⁶ ὄχλου ὄντος, καὶ μὴ ἔχόντων τί φάγωσιν, προσκαλεσάμενος ὁ Ἰησοῦς⁷ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ⁸ λέγει αὐτοῖς, 2 Σπλαγχνίζομαι ἐπὶ τὸν ὄχλον, ὅτι ἥδη ἡμέραι^b τρεῖς προσμένουσιν μοι, καὶ οὐκ ἔχουσιν τί φάγωσιν. 3 καὶ ἐὰν ἀπολύσω αὐτοὺς νήστεις εἰς οἶκον αὐτῶν, ἐκλυθήσονται ἐν τῇ ὁδῷ τινὲς γὰρ⁹ αὐτῶν μακρόθεν ἥκουσιν.¹⁰ 4 Καὶ ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Πόθεν¹¹ τούτους δυνήσεται τις ὁδε χορτάσαι ἄρτων ἐπ’ ἐρημίας; 5 Καὶ ἐπηρώτα¹² αὐτούς, Πόσους ἔχετε ἄρτους; Οἱ δὲ εἶπον,¹³ Ἐπτά. 6 Καὶ παρήγγειλεν¹⁴ τῷ ὄχλῳ ἀναπεσεῖν ἐπὶ τῆς γῆς· καὶ λαβὼν τοὺς ἐπτὰ ἄρτους, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, ἵνα παραθῶσιν.¹⁵ καὶ παρέθηκαν τῷ ὄχλῳ. 7 Καὶ εἶχον ἱχθύδια ὀλίγα· καὶ εὐλογήσας εἶπεν παραθεῖναι^c καὶ αὐτά.¹⁶ 8 Ἔφαγον δέ,¹⁷ καὶ ἔχορτάσθησαν· καὶ ἦραν περισσεύματα κλασμάτων ἐπτὰ σπυρίδας. 9 Ἡσαν δὲ οἱ φαγόντες¹⁸ ὡς τετρακισχίλιοι· καὶ ἀπέλυσεν αὐτούς.

^aμογγιλάλον • καὶ μογιλάλον ^bἡμέραι • ἡμέρας ^cπαραθεῖναι • παραθῆναι

¹μογγιλάλον • καὶ μογιλάλον ²εὐθέως διηνοίχθησαν • [εὐθέως] ἥνοιγησαν ³εἴπωσιν • λέγωσιν ⁴αὐτὸς αὐτοῖς διεστέλλετο • αὐτοῖς διεστέλλετο αὐτοὶ ⁵τοὺς ἀλάλους • [τοὺς] ἀλάλους ⁶παμπόλλου • πάλιν πολλοῦ ⁷ο Ἰησοῦς • – ⁸αὐτοῦ • – ⁹τινὲς γὰρ • καὶ τινὲς ¹⁰μακρόθεν ἥκουσιν • ἀπὸ μακρόθεν ἥκασιν ¹¹Πόθεν • ὅτι Πόθεν ¹²ἐπηρώτα • ἡρώτα ¹³εἶπον • εἶπαν ¹⁴παρήγγειλεν • παραγγέλλει ¹⁵παραθῶσιν • παρατιθῶσιν ¹⁶εἶπεν παραθεῖναι καὶ αὐτά • αὐτά εἶπεν καὶ ταῦτα παρατιθέναι ¹⁷Ἐφαγον δέ • Καὶ ἔφαγον ¹⁸οἱ φαγόντες • –

The Leaven of the Pharisees

10 Καὶ εὐθέως¹ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, ἥλθεν εἰς τὰ μέρη Δαλμανουθά.

11 Καὶ ἔξῆλθον οἱ Φαρισαῖοι, καὶ ἤρχαντο συζητεῖν αὐτῷ, ζητοῦντες παρ’ αὐτοῦ σημεῖον ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, πειράζοντες αὐτόν. **12** Καὶ ἀναστενάξας τῷ πνεύματι αὐτοῦ λέγει, Τί ἡ γενεὰ αὕτη σημεῖον ἐπιζητεῖ;² Ἀμὴν λέγω ὑμῖν, εἰ δοθήσεται τῇ γενεᾷ ταύτη σημεῖον. **13** Καὶ ἀφεὶς αὐτούς, ἐμβὰς πάλιν εἰς³ πλοῖον,⁴ ἀπῆλθεν εἰς τὸ πέραν.

14 Καὶ ἐπελάθοντο λαβεῖν ἄρτους, καὶ εἰ μὴ ἔνα ἄρτον οὐκ εἶχον μεθ’ ἕαυτῶν ἐν τῷ πλοίῳ. **15** Καὶ διεστέλλετο αὐτοῖς, λέγων, Ὁρᾶτε, βλέπετε ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν Φαρισαίων καὶ τῆς ζύμης Ἡρώδου. **16** Καὶ διελογίζοντο πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες⁵ ὅτι Ἅρτους οὐκ ἔχομεν.⁶ **17** Καὶ γνοὺς ὁ Ἰησοῦς⁷ λέγει αὐτοῖς, Τί διαλογίζεσθε ὅτι ἄρτους οὐκ ἔχετε; Οὕπω νοεῖτε, οὐδὲ συνίετε; Ἐτι⁸ πεπωρωμένην ἔχετε τὴν καρδίαν ὑμῶν; **18** Ὁφθαλμοὺς⁹ ἔχοντες οὐ βλέπετε; Καὶ ὡτα¹⁰ ἔχοντες οὐκ ἀκούετε; Καὶ οὐ μνημονεύετε; **19** Ὁτε τοὺς πέντε ἄρτους ἔκλασα εἰς τοὺς πεντακισχιλίους, πόσους κοφίνους πλήρεις κλασμάτων⁸ ἤρατε; Λέγουσιν αὐτῷ, Δώδεκα. **20** Ὁτε δὲ τοὺς⁹ ἐπτὰ εἰς τοὺς τετρακισχιλίους, πόσων σπυρίδων πληρώματα κλασμάτων ἤρατε; Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Ἐπτά. **21** Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Πῶς οὐ¹¹ συνίετε;

The Blind Man of Bethsaida

22 Καὶ ἔρχεται¹² εἰς Βηθσαϊδάν. Καὶ φέρουσιν αὐτῷ τυφλόν, καὶ παρακαλοῦσιν αὐτὸν ἵνα αὐτοῦ ἄψηται. **23** Καὶ ἐπιλαβόμενος τῆς χειρὸς τοῦ τυφλοῦ, ἔξήγαγεν¹³ αὐτὸν ἔξω τῆς κώμης· καὶ πτύσας εἰς τὰ ὅμματα αὐτοῦ, ἐπιθεὶς τὰς χεῖρας αὐτῷ, ἐπηρώτα αὐτὸν εἴ τι βλέπει.¹⁴ **24** Καὶ ἀναβλέψας ἔλεγεν, Βλέπω τοὺς ἀνθρώπους, ὅτι ώς δένδρα ὄρω περιπατοῦντας. **25** Εἶτα πάλιν ἐπέθηκεν τὰς χεῖρας ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἐποίησεν

^{aεις • εις τὸ}

¹ εὐθέως • εὐθὺς ² σημεῖον ἐπιζητεῖ • ζητεῖ σημεῖον ³ ἐμβὰς πάλιν εἰς πλοῖον • πάλιν ἐμβὰς ⁴ λέγοντες • – ⁵ ἔχομεν • ἔχουσιν ⁶ ὁ Ἰησοῦς • – ⁷ Ἐτι • – ⁸ πλήρεις κλασμάτων • κλασμάτων πλήρεις ⁹ δὲ τοὺς • τοὺς ¹⁰ Οἱ δὲ εἶπον • Καὶ λέγουσιν [αὐτῷ] ¹¹ Πῶς οὐ • Οὕπω ¹² ἔρχεται • ἔρχονται ¹³ ἔξήγαγεν • ἔξήνεγκεν ¹⁴ εἴ τι βλέπει. • Εἴ τι βλέπεις;

αὐτὸν ἀναβλέψαι.¹ Καὶ ἀποκατεστάθη,² καὶ ἐνέβλεψεν^{a,3} τηλαυγῶς ἄπαντας.⁴ 26 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εἰς τὸν^{b,5} οἶκον αὐτοῦ, λέγων, Μηδὲ εἰς τὴν κώμην εἰσέλθης, μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ.⁶

Jesus the Christ and His Service

27 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὰς κώμας Καισαρείας τῆς Φιλίππου· καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐπηρώτα τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγων αὐτοῖς, Τίνα με λέγουσιν οἱ ἄνθρωποι εἶναι; 28 Οἱ δὲ ἀπεκρίθησαν,⁷ Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· καὶ ἄλλοι Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ ἔνα⁸ τῶν προφητῶν. 29 Καὶ αὐτὸς λέγει αὐτοῖς,⁹ Υμεῖς δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ¹⁰ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Σὺ εἶ ὁ χριστός. 30 Καὶ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, ἵνα μηδενὶ λέγωσιν περὶ αὐτοῦ. 31 Καὶ ἤρξατο διδάσκειν αὐτούς, ὅτι δεῖ τὸν οὐίον τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ¹¹ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀναστῆναι. 32 καὶ παρρησίᾳ τὸν λόγον ἐλάλει. Καὶ προσλαβόμενος αὐτὸν ὁ Πέτρος¹² ἤρξατο ἐπιτιμᾶν αὐτῷ. 33 Ὁ δὲ ἐπιστραφείς, καὶ ιδὼν τὸν μαθητὰς αὐτοῦ, ἐπετίμησεν τῷ Πέτρῳ, λέγων,¹³ "Υπαγε ὁπίσω μου, Σατανᾶ· ὅτι οὐ φρονεῖς τὰ τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τὰ τῶν ἀνθρώπων. 34 Καὶ προσκαλεσάμενος τὸν ὄχλον σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, "Οστις¹⁴ θέλει ὁπίσω μου ἀκολουθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ, καὶ ἀκολουθείτω μοι. 35 "Ος γάρ ἂν θέλῃ¹⁵ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· δος δ' ἂν ἀπολέσῃ¹⁶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν¹⁷ ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ τοῦ εὐαγγελίου, οὗτος¹⁸ σώσει αὐτήν. 36 Τί γάρ ὡφελήσει¹⁹ ἀνθρωπὸν, ἐὰν κερδήσῃ²⁰ τὸν κόσμον ὅλον, καὶ ζημιωθῇ²¹ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ; 37 "Η τί δώσει²² ἀνθρωπὸς ἀντάλλαγμα τῆς ψυχῆς αὐτοῦ; 38 "Ος γάρ ἐὰν^c ἐπαισχυνθῇ

^aἐνέβλεψεν • ἀνέβλεψεν ^bτὸν • – ^cἐὰν • ἐν

¹ἐποίησεν αὐτὸν ἀναβλέψαι • διέβλεψεν ²ἀποκατεστάθη • ἀπεκατέστη ³ἐνέβλεψεν • ἐνέβλεπεν ⁴ἄπαντας • ἄπαντα ⁵τὸν • – ⁶μηδὲ εἴπης τινὶ ἐν τῇ κώμῃ • – ⁷ἀπεκρίθησαν • εἶπαν αὐτῷ λέγοντες [ὅτι] ⁸ἔνα • ὅτι εἰς ⁹λέγει αὐτοῖς • ἐπηρώτα αὐτούς ¹⁰δὲ ὁ • ὁ ¹¹ἀπὸ • ὑπὸ ¹²αὐτὸν ὁ Πέτρος • ὁ Πέτρος αὐτὸν ¹³τῷ Πέτρῳ λέγων • Πέτρῳ καὶ λέγει ¹⁴Οστις • Εἴ τις ¹⁵ἄν θέλῃ • ἐὰν θέλῃ ¹⁶ἀπολέσῃ • ἀπολέσει ¹⁷έαυτοῦ ψυχὴν • ψυχὴν αὐτοῦ ¹⁸οὗτος • – ¹⁹ὠφελήσει • ὠφελεῖ ²⁰ἐὰν κερδήσῃ • κερδῆσαι ²¹ζημιωθῇ • ζημιωθῆναι ²²Η τί δώσει • Τί γάρ δοῖ

με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους ἐν τῇ γενεᾷ ταύτῃ τῇ μοιχαλίδι καὶ ὀμαρτωλῷ, καὶ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται αὐτόν, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀγγέλων τῶν ἄγιων.

The Transfiguration of Jesus

9 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς, Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰσίν τινες τῶν ὥδε¹ ἐστηκότων, οἵτινες οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἔως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ἐλήλυθυιαν ἐν δυνάμει.

2 Καὶ μεθ'² ἡμέρας ἔξι παραλαμβάνει ὁ Ἰησοῦς τὸν Πέτρον καὶ τὸν Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην,^{a,3} καὶ ἀναφέρει αὐτοὺς εἰς ὅρος ὑψηλὸν κατ' ιδίαν μόνους. Καὶ μετεμορφώθη ἐμπροσθεν αὐτῶν, 3 καὶ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ ἐγένοντο^{b,4} στίλβοντα, λευκὰ λίαν ὡς χιών,⁵ οἷα γναφεὺς ἐπὶ τῆς γῆς οὐ δύναται λευκᾶναι.⁶ 4 Καὶ ὥφθη αὐτοῖς Ἡλίας σὺν Μωσῇ,^{c,7} καὶ ἦσαν συλλαλοῦντες τῷ Ἰησοῦ. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Ραββί, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὥδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς,⁸ σοὶ μίαν, καὶ Μωσῆ^{d,9} μίαν, καὶ Ἡλία μίαν. 6 Οὐ γάρ ἥδει τί λαλήσει· ἦσαν γάρ ἔκφοβοι.¹⁰ 7 Καὶ ἐγένετο νεφέλη ἐπισκιάζουσα αὐτοῖς· καὶ ἥλθεν¹¹ φωνὴ ἐκ τῆς νεφέλης, Οὗτός ἐστιν ὁ υἱός μου ὁ ἀγαπητός· αὐτοῦ ἀκούετε.¹² 8 Καὶ ἐξάπινα περιβλεψάμενοι, οὐκέτι οὐδένα εἶδον, ἀλλὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον μεθ' ἑαυτῶν.

9 Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ¹³ τοῦ ὅρους, διεστείλατο αὐτοῖς ἵνα μηδενὶ διηγήσωνται ἡ εἶδον,¹⁴ εἰ μὴ ὅταν ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐκ τεκρῶν ἀναστῇ. 10 Καὶ τὸν λόγον ἐκράτησαν πρὸς ἑαυτούς, συζητοῦντες τί ἐστιν τὸ ἐκ τεκρῶν ἀναστῆναι. 11 Καὶ ἐπηρώτων αὐτόν, λέγοντες ὅτι Λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι Ἡλίαν δεῖ ἐλθεῖν πρῶτον; 12 Ο δὲ ἀποκριθεὶς, εἶπεν¹⁵ αὐτοῖς, Ἡλίας μὲν ἐλθὼν πρῶτον, ἀποκαθιστᾶ¹⁶ πάντα· καὶ πῶς γέγραπται ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἵνα πολλὰ πάθη καὶ ἐξουδενωθῇ.¹⁷

^aΙωάννην • τὸν Ἰωάννην ^bἐγένοντο • ἐγένετο ^cΜωσῆς • Μωσεῖ ^dΜωσῆς • Μωσεῖ

¹τῶν ὥδε • ὥδε τῶν ²μεθ' • μετὰ ³Ἰωάννην • τὸν Ἰωάννην ⁴ἐγένοντο • ἐγένετο
⁵ὡς χιών • – ⁶λευκᾶναι • οὕτως λευκᾶναι ⁷Μωσῆς • Μωϋσεῖ ⁸σκηνὰς τρεῖς
• τρεῖς σκηνάς ⁹Μωσῆς • Μωϋσεῖ ¹⁰λαλήσει ἦσαν γάρ ἔκφοβοι • ἀποκριθῆ
ἔκφοβοι γάρ ἐγένοντο ¹¹ἥλθεν • ἐγένετο ¹²αὐτοῦ ἀκούετε • ἀκούετε αὐτοῦ
¹³Καταβαινόντων δὲ αὐτῶν ἀπὸ • Καὶ καταβαινόντων αὐτῶν ἐκ ¹⁴διηγήσωνται ἡ
εἶδον • ἡ εἶδον διηγήσωνται ¹⁵ἀποκριθείς εἶπεν • ἔφη ¹⁶ἀποκαθιστᾶ • ἀποκαθιστάνει
¹⁷ἐξουδενωθῆ • ἐξουδενηθῆ

13 Άλλὰ λέγω ὑμῖν ὅτι καὶ Ἡλίας ἐλήλυθεν, καὶ ἐποίησαν αὐτῷ ὅσα ἡθέλησαν,¹ καθὼς γέγραπται ἐπ’ αὐτόν.

Casting Out an Unclean Spirit

14 Καὶ ἐλθὼν² πρὸς τοὺς μαθητάς, εἶδεν³ ὄχλον πολὺν περὶ αὐτούς, καὶ γραμματεῖς συζητοῦντας αὐτοῖς.⁴ **15** Καὶ εὐθέως⁵ πᾶς ὁ ὄχλος ἵδων αὐτὸν ἔξεθαμβήθη,⁶ καὶ προστρέχοντες ἤσπαζοντο αὐτόν. **16** Καὶ ἐπηρώτησεν τοὺς γραμματεῖς,⁷ Τί συζητεῖτε πρὸς αὐτούς; **17** Καὶ ἀποκριθεὶς⁸ εἶς ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν,⁹ Διδάσκαλε, ἦνεγκα τὸν υἱόν μου πρός σε, ἔχοντα πνεῦμα ἄλαλον. **18** Καὶ ὅπου ἀν¹⁰ αὐτὸν καταλάβη, ρήσσει αὐτόν· καὶ ἀφρίζει, καὶ τρίζει τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ,¹¹ καὶ ξηραίνεται· καὶ εἶπον¹² τοῖς μαθηταῖς σου ἵνα αὐτὸν ἐκβάλωσιν, καὶ οὐκ ἰσχυσαν. **19** Ο δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ¹³ λέγει, Ὡ γενεὰ ἀπιστος, ἔως πότε πρὸς ὑμᾶς ἔσομαι; Ἔως πότε ἀνέξομαι ὑμῶν; Φέρετε αὐτὸν πρός με. **20** Καὶ ἦνεγκαν αὐτὸν πρὸς αὐτόν· καὶ ἵδων αὐτόν, εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν¹⁴ αὐτόν· καὶ πεσὼν ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκυλίετο ἀφρίζων. **21** Καὶ ἐπηρώτησεν τὸν πατέρα αὐτοῦ, Πόσος χρόνος ἐστίν, ὡς τοῦτο γέγονεν αὐτῷ; Ο δὲ εἶπεν, Παιδιόθεν.¹⁵ **22** Καὶ πολλάκις αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ¹⁶ ἔβαλεν καὶ εἰς ὕδατα, ἵνα ἀπολέσῃ αὐτόν· ἀλλ’ εἴ τι δύνασαι,¹⁷ βοήθησον ἡμῖν, σπλαγχνισθεὶς ἐφ’ ἡμᾶς. **23** Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τὸ εἰ δύνασαι πιστεῦσαι,¹⁸ πάντα δυνατὰ τῷ πιστεύοντι. **24** Καὶ εὐθέως¹⁹ κράξας ὁ πατὴρ τοῦ παιδίου, μετὰ δακρύων²⁰ ἔλεγεν, Πιστεύω, κύριε,²¹ βοήθει μου τῇ ἀπιστίᾳ. **25** Ἰδών δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐπισυντρέχει ὄχλος, ἐπετίμησεν τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, λέγων αὐτῷ, Τὸ πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν,²² ἐγώ σοι ἐπιτάσσω,²³ ἔξελθε ἐξ αὐτοῦ, καὶ μηκέτι εἰσέλθῃς εἰς αὐτόν. **26** Καὶ κράξαν,²⁴ καὶ πολλὰ σπαράξαν αὐτόν,²⁵ ἔξηλθεν· καὶ ἐγένετο ὡσεὶ νεκρός, ὥστε πολλοὺς²⁶ λέγειν ὅτι ἀπέθανεν. **27** Ο δὲ Ἰησοῦς κρατήσας αὐτὸν τῆς χειρός,²⁷ ἤγειρεν αὐτόν· καὶ

¹ ἡθέλησαν • ηθελον ² ἐλθὼν • ἐλθόντες ³ εἶδεν • εἶδον ⁴ αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς ⁵ εὐθέως • εὐθὺς ⁶ ἵδων αὐτὸν ἔξεθαμβήθη • ἴδοντες αὐτὸν ἔξεθαμβήθησαν ⁷ τοὺς γραμματεῖς • αὐτούς ⁸ ἀποκριθεὶς • ἀπεκρίθη αὐτῷ ⁹ εἶπεν • – ¹⁰ ἀν • ἔσαν ¹¹ αὐτοῦ • – ¹² εἶπον • εἶπα ¹³ αὐτῷ • αὐτοῖς ¹⁴ εὐθέως τὸ πνεῦμα ἐσπάραξεν • τὸ πνεῦμα εὐθὺς συνεσπάραξεν ¹⁵ Παιδιόθεν • Ἐκ παιδιόθεν ¹⁶ αὐτὸν καὶ εἰς τὸ πῦρ • καὶ εἰς πῦρ αὐτὸν ¹⁷ δύνασαι • δύνη ¹⁸ δύνασαι πιστεῦσαι • δύνη ¹⁹ Καὶ εὐθέως • Εὐθὺς ²⁰ μετὰ δακρύων • – ²¹ κύριε • – ²² πνεῦμα τὸ ἄλαλον καὶ κωφόν • ἄλαλον καὶ κωφόν πνεῦμα ²³ σοι ἐπιτάσσω • ἐπιτάσσω σοι ²⁴ κράξαν • κράξας ²⁵ σπαράξαν αὐτόν • σπαράξας ²⁶ πολλοὺς • τοὺς πολλοὺς ²⁷ αὐτὸν τῆς χειρός • τῆς χειρὸς αὐτοῦ

ἀνέστη. 28 Καὶ εἰσελθόντα αὐτὸν¹ εἰς οἶκον, οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπηρώτων αὐτὸν κατ’ ιδίαν² ὅτι Ἡμεῖς οὐκ ἡδυνήθημεν ἐκβαλεῖν αὐτό; 29 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο τὸ γένος ἐν οὐδενὶ δύναται ἔξελθεῖν, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ.³

The Last Discourses of Christ in Galilee

30 Καὶ ἐκεῖθεν⁴ ἔξελθόντες παρεπορεύοντο διὰ τῆς Γαλιλαίας· καὶ οὐκ ἥθελεν ἵνα τις γνῷ.⁵ 31 Ἐδίδασκεν γάρ τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι Ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται εἰς χεῖρας ἀνθρώπων, καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ ἀποκτανθεῖς, τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁶ ἀναστήσεται. 32 Οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ῥῆμα, καὶ ἐφοβοῦντο αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

33 Καὶ ἦλθεν εἰς Καπερναούμ.⁷ καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ γενόμενος ἐπηρώτα αὐτούς, Τί ἐν τῇ ὁδῷ πρὸς ἑαυτοὺς⁸ διελογίζεσθε; 34 Οἱ δὲ ἐσιώπων· πρὸς ἀλλήλους γάρ διελέχθησαν ἐν τῇ ὁδῷ, τίς μείζων. 35 Καὶ καθίσας ἐφώνησεν τοὺς δώδεκα, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἴ τις θέλει πρῶτος εἶναι, ἔσται πάντων ἔσχατος, καὶ πάντων διάκονος. 36 Καὶ λαβὼν παιδίον, ἔστησεν αὐτὸν ἐν μέσῳ αὐτῶν· καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτό, εἶπεν αὐτοῖς· 37 Ὁς ἐὰν ἐν⁹ τῶν τοιούτων παιδίων δέξηται ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, ἐμὲ δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ δέξηται,¹⁰ οὐκ ἐμὲ δέχεται, ἀλλὰ τὸν ἀποστείλαντά με.

38 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης,¹¹ λέγων,¹¹ Διδάσκαλε, εἴδομέν τινα τῷ¹² ὄνόματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια, ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν· καὶ ἐκωλύσαμεν¹³ αὐτόν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ¹⁴ ἡμῖν. 39 Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Μὴ κωλύετε αὐτόν· οὐδεὶς γάρ ἐστιν ὃς ποιήσει δύναμιν ἐπὶ τῷ ὄνόματί μου, καὶ δυνήσεται ταχὺ κακολογῆσαι με. 40 Ὁς γάρ οὐκ ἔστιν καθ’ ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν¹⁵ ἔστιν. 41 Ὁς γάρ ἀν ποτίσῃ ὑμᾶς ποτήριον ὕδατος ἐν ὄνόματί μου,¹⁶ ὅτι χριστοῦ ἔστε, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ¹⁷ μὴ ἀπολέσῃ τὸν μισθὸν αὐτοῦ. 42 Καὶ

^aΙωάννης • ὁ Ιωάννης

1 εἰσελθόντα αὐτὸν • εἰσελθόντος αὐτοῦ 2 ἐπηρώτων αὐτὸν κατ’ ιδίαν • κατ’ ιδίαν ἐπηρώτων αὐτὸν 3 καὶ νηστείᾳ • – 4 Καὶ ἐκεῖθεν • Κἀκεῖθεν 5 γνῷ • γνοῖ 6 τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ • μετὰ τρεῖς ἡμέρας 7 ἦλθεν εἰς Καπερναούμ • ἦλθον εἰς Καφαρναούμ 8 πρὸς ἑαυτούς • – 9 ἐὰν ἐν • ἀν ἐν 10 ἐὰν ἐμὲ δέξηται • ἀν ἐμὲ δέχηται 11 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῷ Ἰωάννης λέγων • Ἐφη αὐτῷ ὁ Ιωάννης 12 τῷ • ἐν τῷ 13 ὃς οὐκ ἀκολουθεῖ ἡμῖν καὶ ἐκωλύσαμεν • καὶ ἐκωλύσομεν 14 ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ • ὅτι οὐκ ἡκολούθει 15 ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν • ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν 16 μου • – 17 οὐ • ὅτι οὐ

ὅς ἐὰν¹ σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τῶν πιστευόντων εἰς ἡμέ,² καλόν ἐστιν αὐτῷ μᾶλλον εἰ περικείται λίθος μυλικὸς³ περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ βέβληται εἰς τὴν θάλασσαν. 43 Καὶ ἐὰν σκανδαλίζῃ σε ἡ χείρ σου, ἀπόκοψον αὐτήν· καλόν σοι ἐστὶν⁴ κυλλὸν εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν,⁵ ἥ τὰς δύο χεῖρας ἔχοντα ἀπελθεῖν εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον, 44 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 45 Καὶ ἐὰν ὁ πούς σου σκανδαλίζῃ σε, ἀπόκοψον αὐτόν· καλόν ἐστιν σοι^{a,6} εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν χωλόν, ἥ τοὺς δύο πόδας ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν, εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον,⁷ 46 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 47 Καὶ ἐὰν ὁ ὄφθαλμός σου σκανδαλίζῃ σε, ἔκβαλε αὐτόν· καλόν σοι⁸ ἐστὶν μονόφθαλμον εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, ἥ δύο ὄφθαλμοὺς ἔχοντα βληθῆναι εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός,⁹ 48 ὅπου ὁ σκώληξ αὐτῶν οὐ τελευτᾷ, καὶ τὸ πῦρ οὐ σβέννυται. 49 Πᾶς γάρ πυρὶ ἀλισθήσεται, καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται.¹⁰ 50 Καλὸν τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ τὸ ἄλας ἄναλον γένηται, ἐν τίνι αὐτὸ ἀρτύσετε; Ἐχετε ἐν ἑαυτοῖς ἄλας, καὶ¹¹ εἰρηνεύετε ἐν ἀλλήλοις.

A Question concerning Divorce

10 Κἀκεῖθεν¹² ἀναστὰς ἔρχεται εἰς τὰ ὅρια τῆς Ἰουδαίας διὰ τοῦ¹³ πέραν τοῦ Ἰορδάνου· καὶ συμπορεύονται πάλιν ὅχλοι πρὸς αὐτόν· καί, ὡς εἰώθει, πάλιν ἐδίδασκεν αὐτούς. 2 Καὶ προσελθόντες Φαρισαῖοι^b ἐπηρώτησαν¹⁴ αὐτόν, Εἰ ἔξεστιν ἀνδρὶ γυναῖκα ἀπολῦσαι, πειράζοντες αὐτόν. 3 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς, Τί ὑμῖν ἐνετείλατο Μωσῆς;¹⁵ 4 Οἱ δὲ εἶπον, Μωσῆς ἐπέτρεψεν¹⁶ βιβλίον ἀποστασίου γράψαι, καὶ ἀπολῦσαι. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ¹⁷ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Πρὸς τὴν σκληροκαρδίαν ὑμῶν ἔγραψεν ὑμῖν τὴν ἐντολὴν ταύτην· 6 ἀπὸ δὲ ἀρχῆς κτίσεως, ἄρσεν καὶ θῆλυ ἐποίησεν αὐτοὺς ὁ θεός.¹⁸ 7 Ἔνεκεν τούτου

^aσοι • σε ^bΦαρισαῖοι • οἱ Φαρισαῖοι

¹ἐὰν • ἀν ²τῶν πιστευόντων εἰς ἡμέ • τούτων τῶν πιστευόντων [εἰς ἡμέ] ³λίθος μυλικὸς • μύλος ὄνικὸς ⁴σοι ἐστὶν • ἐστίν σε ⁵εἰς τὴν ζωὴν εἰσελθεῖν • εἰσελθεῖν εἰς τὴν ζωὴν ⁶σοι • σε ⁷εἰς τὸ πῦρ τὸ ἄσβεστον • – ⁸σοι • σέ ⁹τοῦ πυρός • – ¹⁰καὶ πᾶσα θυσία ἀλὶ ἀλισθήσεται • – ¹¹ἄλας καὶ • ἄλα καὶ ¹²Κἀκεῖθεν • Καὶ ἐκεῖθεν ¹³διὰ τοῦ • [καὶ] ¹⁴ἐπηρώτησαν • ἐπηρώτων ¹⁵Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁶εἰπον Μωσῆς ἐπέτρεψεν • εἶπαν Ἐπέτρεψεν Μωϋσῆς ¹⁷Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ • Ὁ δὲ ¹⁸ὁ θεός • –

καταλείψει ἄνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ,¹ 8 καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. "Ωστε οὐκέτι εἰσὶν δύο, ἀλλὰ μία σάρξ. 9 "Ο οὖν ὁ θεὸς συνέζευξεν, ἄνθρωπος μὴ χωριζέτω. 10 Καὶ ἐν τῇ οἰκίᾳ² πάλιν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν³ αὐτόν. 11 Καὶ λέγει αὐτοῖς, "Ος ἐὰν⁴ ἀπολύσῃ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ καὶ γαμήσῃ ἄλλην, μοιχᾶται ἐπ' αὐτήν. 12 καὶ ἐὰν γυνὴ ἀπολύσῃ⁵ τὸν ἄνδρα αὐτῆς καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ,⁶ μοιχᾶται.

Jesus Blesses Little Children

13 Καὶ προσέφερον αὐτῷ παιδία, ἵνα ἀψηται αὐτῶν.⁷ οἱ δὲ μαθηταὶ ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν.⁸ 14 Ἰδὼν δὲ ὁ Ἰησοῦς ἡγανάκτησεν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἀφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με· μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 15 Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν⁹ μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν. 16 Καὶ ἐναγκαλισάμενος αὐτά, τιθεὶς¹⁰ τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτά, εὐλόγει αὐτά.¹¹

The Rich Young Man

17 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ εἰς ὁδόν, προσδραμὼν εἰς καὶ γονυπετήσας αὐτὸν ἐπηρώτα αὐτόν, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσω ἵνα ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 18 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εἰς, ὁ θεός. 19 Τὰς ἐντολὰς οἴδας, Μὴ μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς,¹² μὴ κλέψῃς, μὴ ψευδομαρτυρήσῃς, μὴ ἀποστερήσῃς, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα. 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν¹³ αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην ἐκ νεότητός μου. 21 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἐμβλέψας αὐτῷ ἡγάπησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ἐν σοι¹⁴ ὑστερεῖ· ὑπαγε, ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ δὸς πτωχοῖς,¹⁵ καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ· καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι, ἄρας τὸν σταυρόν.¹⁶ 22 Ὁ

¹καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ • [καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναῖκα αὐτοῦ] ²ἐν τῇ οἰκίᾳ • εἰς τὴν οἰκίαν ³αὐτοῦ περὶ τοῦ αὐτοῦ ἐπηρώτησαν • περὶ τούτου ἐπηρώτων ⁴ἐὰν • ἐὰν ⁵γυνὴ ἀπολύσῃ • αὐτὴν ἀπολύσασα ⁶καὶ γαμηθῇ ἄλλῳ • γαμήσῃ ἄλλον ⁷ἀψηται αὐτῶν • αὐτῶν ἀψηται ⁸ἐπετίμων τοῖς προσφέρουσιν • ἐπετίμησαν αὐτοῖς ⁹ἐὰν • ἐὰν ¹⁰τιθεὶς • κατευλόγει τιθεὶς ¹¹εὐλόγει αὐτά • – ¹²μοιχεύσῃς μὴ φονεύσῃς • φονεύσῃς μὴ μοιχεύσῃς ¹³ἀποκριθεὶς εἶπεν • ἔφη ¹⁴σοι • σε ¹⁵πτωχοῖς • [τοῖς] πτωχοῖς ¹⁶ἄρας τὸν σταυρόν • –

δὲ στυγνάσας ἐπὶ τῷ λόγῳ ἀπῆλθεν λυπούμενος· ἦν γὰρ ἔχων κτήματα πολλά.

23 Καὶ περιβλεψάμενος ὁ Ἰησοῦς λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελεύσονται. 24 Οἱ δὲ μαθηταὶ ἐθαμβοῦντο ἐπὶ τοῖς λόγοις αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς πάλιν ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς, Τέκνα, πῶς δύσκολόν ἐστιν τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν¹ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 25 Εὔκοπώτερόν ἐστιν κάμηλον διὰ τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ράφιδος εἰσελθεῖν,² ἢ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Οἱ δὲ περισσῶς ἐξεπλήσσοντο, λέγοντες πρὸς ἑαυτούς, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ἐμβλέψας δὲ³ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς λέγει, Παρὰ ἀνθρώποις ἀδύνατον, ἀλλ’ οὐ παρὰ θεῷ πάντα γὰρ δυνατά ἐστιν⁴ παρὰ τῷ θεῷ. 28 Ἡρξατο ὁ Πέτρος λέγειν⁵ αὐτῷ, Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ ἡκολουθήσαμέν⁶ σοι. 29 Ἀποκριθεὶς^a ὁ Ἰησοῦς εἶπεν,⁷ Ἄμην λέγω ὑμῖν, οὐδείς ἐστιν ὃς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ γυναῖκα,⁸ ἢ τέκνα, ἢ ἀγρούς, ἔνεκεν ἐμοῦ καὶ ἔνεκεν τοῦ^b εὐαγγελίου, 30 ἐὰν μὴ λάβῃ ἐκατονταπλασίονα νῦν ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, οἰκίας καὶ ἀδελφούς καὶ ἀδελφάς καὶ μητέρας καὶ τέκνα καὶ ἀγρούς, μετὰ διωγμῶν, καὶ ἐν τῷ αἰώνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον. 31 Πολλοὶ δὲ ἔσονται πρῶτοι ἔσχατοι, καὶ ἔσχατοι^{c,9} πρῶτοι.

Priority in Christ's Kingdom

32 Ἡσαν δὲ ἐν τῇ ὁδῷ ἀναβαίνοντες εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἦν προάγων αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐθαμβοῦντο, καὶ ἀκολουθοῦντες¹⁰ ἐφοβοῦντο. Καὶ παραλαβὼν πάλιν τοὺς δώδεκα, ἥρξατο αὐτοῖς λέγειν τὰ μέλλοντα αὐτῷ συμβαίνειν. 33 ὅτι Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα, καὶ ὁ νιός τοῦ ἀνθρώπου παραδοθήσεται τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ γραμματεῦσιν,¹¹ καὶ κατακρινοῦσιν αὐτὸν θανάτῳ, καὶ παραδώσουσιν αὐτὸν τοῖς

^aἈποκριθεὶς • Ἀποκριθεὶς δὲ ^bἔνεκεν τοῦ • τοῦ ^cκαὶ ἔσχατοι • καὶ οἱ ἔσχατοι

¹τοὺς πεποιθότας ἐπὶ χρήμασιν • – ²τῆς τρυμαλιᾶς τῆς ράφιδος εἰσελθεῖν • [τῆς] τρυμαλιᾶς [τῆς] ράφιδος διελθεῖν ³δὲ • – ⁴ἐστιν • – ⁵ὁ Πέτρος λέγειν • λέγειν ὁ Πέτρος ⁶ἡκολουθήσαμέν • ἡκολουθήκαμέν ⁷Ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν • Ἔφη ὁ Ἰησοῦς ⁸πατέρα ἢ μητέρα ἢ γυναῖκα • μητέρα ἢ πατέρα ⁹καὶ ἔσχατοι • καὶ [οἱ] ἔσχατοι ¹⁰καὶ ἀκολουθοῦντες • οἱ δὲ ἀκολουθοῦντες ¹¹γραμματεῦσιν • τοῖς γραμματεῦσιν

ἔθνεσιν, 34 καὶ ἐμπαίξουσιν αὐτῷ, καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν, καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ,¹ καὶ ἀποκτενοῦσιν αὐτόν· καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ² ἀναστήσεται.

35 Καὶ προσπορεύονται αὐτῷ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης οἱ υἱοὶ Ζεβεδαίου, λέγοντες,³ Διδάσκαλε, θέλομεν ἵνα ὁ ἐὰν αἰτήσωμεν,⁴ ποιήσῃς ἡμῖν. 36 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Τί θέλετε ποιῆσαι με⁵ ὑμῖν; 37 Οἱ δὲ εἶπον⁶ αὐτῷ, Δός ἡμῖν, ἵνα εἰς ἐκ δεξιῶν σου⁷ καὶ εἰς ἐξ εὐωνύμων σου⁸ καθίσωμεν ἐν τῇ δόξῃ σου. 38 Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐκ οἴδατε τί αἰτεῖσθε. Δύνασθε πιεῖν τὸ ποτήριον ὃ ἔγὼ πίνω, καὶ⁹ τὸ βάπτισμα ὃ ἔγὼ βαπτίζομαι βαπτισθῆναι; 39 Οἱ δὲ εἶπον¹⁰ αὐτῷ, Λυνάμεθα. Ὁ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Τὸ μὲν¹¹ ποτήριον ὃ ἔγὼ πίνω πίεσθε, καὶ τὸ βάπτισμα ὃ ἔγὼ βαπτίζομαι βαπτισθήσεσθε. 40 τὸ δὲ καθίσαι ἐκ δεξιῶν μου καὶ¹² ἐξ εὐωνύμων οὐκ ἔστιν ἐμὸν δοῦναι, ἀλλ’ οἷς ἡτοίμασται. 41 Καὶ ἀκούσαντες οἱ δέκα ἥρξαντο ἀγανακτεῖν περὶ Ἰακώβου καὶ Ἰωάννου. 42 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς¹³ λέγει αὐτοῖς, Οἴδατε ὅτι οἱ δοκοῦντες ἄρχειν τῶν ἔθνων κατακυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ μεγάλοι αὐτῶν κατεξουσιάζουσιν αὐτῶν. 43 Οὐχ οὕτως δὲ ἔσται ἐν¹⁴ ὑμῖν· ἀλλ’ ὅς ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας¹⁵ ἐν ὑμῖν ἔσται ὑμῶν διάκονος· 44 καὶ ὃς ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι¹⁶ πρῶτος, ἔσται πάντων δοῦλος. 45 Καὶ γάρ ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἥλθεν διακονηθῆναι, ἀλλὰ διακονῆσαι, καὶ δοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ λύτρον ἀντὶ πολλῶν.

The Healing of Bartimaeus

46 Καὶ ἔρχονται εἰς Ἱεριχώ· καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἀπὸ Ἱεριχώ, καὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ ὅχλου ἱκανοῦ, υἱὸς¹⁷ Τιμαίου Βαρτίμαιος ὁ τυφλὸς¹⁸ ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.¹⁹ 47 Καὶ ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος²⁰ ἔστιν, ἥρξατο κράζειν καὶ λέγειν, Ὁ υἱὸς²¹ Δαυίδ, Ἰησοῦ, ἐλέησόν με. 48 Καὶ ἐπετίμων

¹μαστιγώσουσιν αὐτόν καὶ ἐμπτύσουσιν αὐτῷ • ἐμπτύσουσιν αὐτῷ καὶ μαστιγώσουσιν αὐτόν • ²αὐτόν καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ • καὶ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ³λέγοντες αὐτῷ ⁴αἰτήσωμεν • αἰτήσωμέν σε ⁵ποιῆσαι με • [με] ποιήσω ⁶εἶπον • εἶπαν ⁷ἐκ δεξιῶν σου • σου ἐκ δεξιῶν ⁸εὐωνύμων σου • ἀριστερῶν ⁹καὶ • ἦ ¹⁰εἶπον • εἶπαν ¹¹μὲν • – ¹²καὶ • ἦ ¹³Ο δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτοὺς • Καὶ προσκαλεσάμενος αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς ¹⁴ἔσται ἐν • ἔστιν ἐν ¹⁵ἐὰν θέλῃ γενέσθαι μέγας • ἀν θέλῃ μέγας γενέσθαι ¹⁶ἐὰν θέλῃ ὑμῶν γενέσθαι • ἀν θέλῃ ἐν ὑμῖν εἶναι ¹⁷υἱὸς • ὁ υἱὸς ¹⁸ὁ τυφλὸς • τυφλὸς προσαίτης ¹⁹προσαιτῶν • – ²⁰Ναζωραῖος • Ναζαρηνός ²¹Ο υἱὸς • Υἱὲ

αὐτῷ πολλοί, ἵνα σιωπήσῃ· ὁ δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δαυὶδ, ἐλέησόν με. 49 Καὶ στὰς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτὸν φωνῇθηναι¹ καὶ φωνοῦσιν τὸν τυφλόν, λέγοντες αὐτῷ, Θάρσει· ἔγειραι,² φωνεῖ σε. 50 Ὁ δὲ ἀποβαλὼν τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ ἀναστὰς³ ἤλθεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. 51 Καὶ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⁴ Τί θέλεις ποιήσω σοι;⁵ Ὁ δὲ τυφλὸς εἶπεν αὐτῷ, Ραββουνί, ἵνα ἀναβλέψω. 52 Ὁ δὲ⁶ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ὑπαγε· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. Καὶ εὐθέως⁷ ἀνέβλεψεν, καὶ ἤκολούθει τῷ Ἰησοῦ⁸ ἐν τῇ ὁδῷ.

Christ's Entry into Jerusalem

11 Καὶ ὅτε ἐγγίζουσιν εἰς Ἱερουσαλήμ, εἰς Βηθσφαγὴ^{a,9} καὶ Βηθανίαν, πρὸς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν, ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, 2 καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν κώμην τὴν κατέναντι ὑμῶν· καὶ εὐθέως¹⁰ εἰσπορευόμενοι εἰς αὐτὴν εὑρίστε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς ἀνθρώπων κεκάθικεν· λύσαντες αὐτὸν ἀγάγετε.¹¹ 3 Καὶ ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Τί ποιεῖτε τοῦτο; εἴπατε ὅτι¹² Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει· καὶ εὐθέως¹³ αὐτὸν ἀποστέλλει ὥδε.¹⁴ 4 Ἀπῆλθον δὲ¹⁵ καὶ εὗρον πῶλον^b δεδεμένον πρὸς τὴν¹⁶ θύραν ἔξω ἐπὶ τοῦ ἀμφόδου, καὶ λύουσιν αὐτόν. 5 Καί τινες τῶν ἐκεī ἐστηκότων ἔλεγον αὐτοῖς, Τί ποιεῖτε λύοντες τὸν πῶλον; 6 Οἱ δὲ εἶπον¹⁷ αὐτοῖς καθὼς ἐνετείλατο¹⁸ ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἀφῆκαν αὐτούς. 7 Καὶ ἥγαγον¹⁹ τὸν πῶλον πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπέβαλον²⁰ αὐτῷ τὰ ἱμάτια αὐτῶν, καὶ ἐκάθισεν ἐπ' αὐτῷ.²¹ 8 Πολλοὶ δὲ τὰ²² ἱμάτια αὐτῶν ἐστρωσαν εἰς τὴν ὁδὸν· ἄλλοι δὲ στοιβάδας ἔκοπτον²³ ἐκ τῶν δένδρων, καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδὸν.²⁴ 9 Καὶ οἱ προάγοντες καὶ οἱ ἀκολουθοῦντες ἔκραζον, λέγοντες,²⁵ Ωσαννά· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν

^aΒηθσφαγὴ • Βηθφαγὴ ^bπῶλον • τὸν πῶλον

¹αὐτὸν φωνῇθηναι • Φωνήσατε αὐτὸν ²ἔγειραι • ἔγειρε ³ἀναστὰς • ἀναπηδήσας
⁴λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς • αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ⁵θέλεις ποιήσω σοί • σοι θέλεις ποιήσω
⁶Ο δὲ • Καὶ ὁ⁷ εὐθέως • εὐθὺς⁸ τῷ Ἰησοῦ • αὐτῷ⁹ Ἱερουσαλήμ εἰς Βηθσφαγὴ •
 Ιεροσόλυμα εἰς Βηθσφαγὴ¹⁰ εὐθέως • εὐθὺς¹¹ ἀνθρώπων κεκάθικεν λύσαντες αὐτὸν
 ἀγάγετε • οὕπω ἀνθρώπων ἐκάθισεν λύσατε αὐτὸν καὶ φέρετε¹² ὅτι • –¹³ εὐθέως
 • εὐθὺς¹⁴ ὥδε • πάλιν ὥδε¹⁵ Απῆλθον δὲ • Καὶ ἀπῆλθον¹⁶ τὴν • –¹⁷ εἶπον •
 εἶπαν¹⁸ ἐνετείλατο • εἶπεν¹⁹ ἥγαγον • φέρουσιν²⁰ ἐπέβαλον • ἐπιβάλλουσιν²¹ ἐπ'
 αὐτῷ • ἐπ'²² αὐτόν • Πολλοὶ δὲ τὰ • Καὶ πολλοὶ τὰ²³ στοιβάδας ἔκοπτον • στιβάδας
 κόψαντες²⁴ δένδρων καὶ ἐστρώννυον εἰς τὴν ὁδὸν • ἀγρῶν²⁵ λέγοντες • –

ὸνόματι κυρίου. **10** Εὐλογημένη ἡ ἐρχομένη βασιλεία ἐν ὀνόματι κυρίου¹ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Δαυίδ. Ὁσαννὰ ἐν τοῖς ὑψίστοις.

11 Καὶ εἰσῆλθεν εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς, καὶ² εἰς τὸ ιερόν· καὶ περιβλεψάμενος πάντα, ὄψιας ἥδη οὕσης τῆς ὥρας, ἔξηλθεν εἰς Βηθανίαν μετὰ τῶν δώδεκα.

The Miracle of the Fig-Tree

12 Καὶ τῇ ἐπαύριον ἔξελθόντων αὐτῶν ἀπὸ Βηθανίας, ἐπείνασεν. **13** Καὶ ᾧδὲ συκῆν μακρόθεν,³ ἔχουσαν φύλλα, ἤλθεν εἰ ἄρα εύρήσει τι⁴ ἐν αὐτῇ· καὶ ἐλθὼν ἐπ' αὐτήν, οὐδὲν εὗρεν εἰ μὴ φύλλα· οὐ γάρ ἦν καιρὸς⁵ σύκων. **14** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς⁶ εἶπεν αὐτῇ, Μηκέτι ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα⁷ μηδεὶς καρπὸν φάγοι. Καὶ ἥκουν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐρχονται εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ εἰσελθὼν ὁ Ἰησοῦς⁸ εἰς τὸ ιερὸν ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας καὶ ἀγοράζοντας⁹ ἐν τῷ ιερῷ· καὶ τὰς τραπέζας τῶν κολλυβιστῶν, καὶ τὰς καθέδρας τῶν πωλούντων τὰς περιστεράς κατέστρεψεν. **16** καὶ οὐκ ἥφιεν ἵνα τις διενέγκῃ σκεῦος διὰ τοῦ ιεροῦ. **17** Καὶ ἐδίδασκεν, λέγων¹⁰ αὐτοῖς, Οὐ γέγραπται ὅτι Ὁ οἶκός μου οἶκος προσευχῆς κληθήσεται πᾶσιν τοῖς ἔθνεσιν; Ὅμεις δὲ ἐποιήσατε¹¹ αὐτὸν σπήλαιον ληστῶν. **18** Καὶ ἥκουσαν οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς,¹² καὶ ἐζήτουν πῶς αὐτὸν ἀπολέσωσιν· ἐφοβούντο γάρ αὐτόν, ὅτι πᾶς¹³ ὁ ὄχλος ἔξεπλήσσετο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ.

19 Καὶ ὅτε¹⁴ ὄψὲ ἐγένετο, ἔξεπορεύετο¹⁵ ἔξω τῆς πόλεως.

20 Καὶ πρωῒ παραπορεύόμενοι,¹⁶ εἰδόν τὴν συκῆν ἔξηραμμένην ἐκ ρίζῶν. **21** Καὶ ἀναμνησθεὶς ὁ Πέτρος λέγει αὐτῷ, Παββί, ἵδε, ἡ συκῆ ἦν κατηράσω ἔξήρανται. **22** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς λέγει αὐτοῖς, Ἐχετε πίστιν θεοῦ. **23** Ἄμην γάρ¹⁷ λέγω ὑμῖν ὅτι ὃς ἂν εἴπῃ τῷ ὄρει τούτῳ, Ἀρθητι, καὶ βλήθητι εἰς τὴν θάλασσαν, καὶ μὴ διακριθῇ ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ πιστεύσῃ¹⁸ ὅτι ἀ λέγει¹⁹ γίνεται· ἔσται αὐτῷ ὃ ἐὰν εἴπῃ.²⁰ **24** Διὰ τοῦτο λέγω ὑμῖν, Πάντα

¹ἐν ὀνόματι κυρίου • – ²ὁ Ἰησοῦς καὶ • – ³μακρόθεν • ἀπὸ μακρόθεν ⁴εύρήσει τι • τι εύρήσει ⁵οὐ γάρ ἦν καιρὸς • ὁ γάρ καιρὸς οὐκ ἦν ⁶ὁ Ἰησοῦς • – ⁷ἐκ σοῦ εἰς τὸν αἰῶνα • εἰς τὸν αἰῶνα ἐκ σοῦ ⁸ὁ Ἰησοῦς • – ⁹ἀγοράζοντας • τοὺς ἀγοράζοντας ¹⁰λέγων • καὶ ἐλεγεν ¹¹ἐποιήσατε • πεποιήκατε ¹²γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ¹³ὅτι πᾶς • πᾶς γάρ ¹⁴ὅτε • ὅταν ¹⁵ἔξεπορεύετο • ἔξεπορεύοντο ¹⁶πρωῒ παραπορεύόμενοι • παραπορεύόμενοι πρωΐ ¹⁷γάρ • – ¹⁸πιστεύσῃ • πιστεύῃ ¹⁹ἀ λέγει • ὁ λαλεῖ ²⁰ὁ ἐὰν εἴπῃ • –

ὅσα ἀν προσευχόμενοι αἰτήσθε,^{a,1} πιστεύετε ὅτι λαμβάνετε,² καὶ ἔσται ὑμῖν. 25 Καὶ ὅταν στήκητε³ προσευχόμενοι, ἀφίετε εἴ τι ἔχετε κατά τινος· ἵνα καὶ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῇ ὑμῖν τὰ παραπτώματα ὑμῶν. 26 Εἰ δὲ ὑμεῖς οὐκ ἀφίετε, οὐδὲ ὁ πατὴρ ὑμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς ἀφῆσει τὰ παραπτώματα ὑμῶν.

The Question concerning Christ's Authority

27 Καὶ ἔρχονται πάλιν εἰς Ἱεροσόλυμα· καὶ ἐν τῷ ἵερῷ περιπατοῦντος αὐτοῦ, ἔρχονται πρὸς αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι, 28 καὶ λέγουσιν⁴ αὐτῷ, Ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς; Καὶ τίς⁵ σοι τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἔδωκεν⁶ ἵνα ταῦτα ποιῆσ; 29 Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς⁷ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐπερωτήσω ὑμᾶς καὶ ἐγὼ⁸ ἔνα λόγον, καὶ ἀποκριθήτε μοι, καὶ ἐρῶ ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ. 30 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου⁹ ἔξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἔξ ἀνθρώπων; Ἀποκριθήτε μοι. 31 Καὶ ἐλογίζοντο¹⁰ πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες, Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὖν¹¹ οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 32 Ἄλλα¹² εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, ἐφοβοῦντο τὸν λαόν.¹³ ἀπαντες γὰρ εἶχον τὸν Ἰωάννην, ὅτι ὄντως¹⁴ προφήτης ἦν. 33 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ,¹⁵ Οὐκ οἴδαμεν. Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς¹⁶ λέγει αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

The Parable of the Vineyard

12 Καὶ ἥρξατο αὐτοῖς ἐν παραβολαῖς λέγειν,¹⁷ Ἀμπελῶνα ἐφύτευσεν ἄνθρωπος,¹⁸ καὶ περιέθηκεν φραγμόν, καὶ ὤρυξεν ὑπολήνιον, καὶ ὡκοδόμησεν πύργον, καὶ ἔξεδοτο¹⁹ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπέδήμησεν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τοὺς γεωργοὺς τῷ καιρῷ δοῦλον, ἵνα παρὰ τῶν γεωργῶν λάβῃ ἀπὸ τοῦ καρποῦ²⁰ τοῦ ἀμπελῶνος. 3 Οἱ δὲ²¹ λαβόντες αὐτὸν ἔδειραν, καὶ ἀπέστειλαν κενόν. 4 Καὶ πάλιν ἀπέστειλεν πρὸς αὐτοὺς

^aαἰτήσθε • αἰτεῖσθε

¹ἄν προσευχόμενοι αἰτήσθε • προσεύχεσθε καὶ αἰτεῖσθε ²λαμβάνετε • ἐλάβετε
³στήκητε • στήκετε ⁴λέγουσιν • ἔλεγον ⁵Καὶ τίς • Ἡ τίς ⁶τὴν ἔξουσίαν ταύτην ἔδωκεν • ἔδωκεν τὴν ἔξουσίαν ταύτην ⁷ἀποκριθεὶς • – ⁸καὶ ἐγὼ • – ⁹Ιωάννου • τὸ Ἰωάννου ¹⁰ἐλογίζοντο • διελογίζοντο ¹¹οὖν • [οὖν] ¹²Ἄλλα • Άλλα ¹³λαόν • ὄχλον
¹⁴ὅτι ὄντως • ὄντως ὅτι ¹⁵λέγουσιν τῷ Ἰησοῦ • τῷ Ἰησοῦ λέγουσιν ¹⁶ἀποκριθεὶς • – ¹⁷λέγειν • λαλεῖν ¹⁸ἐφύτευσεν ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἐφύτευσεν ¹⁹ἔξεδοτο • ἔξεδετο
²⁰τοῦ καρποῦ • τῶν καρπῶν ²¹Οἱ δὲ • Καὶ

ἄλλον δοῦλον· κάκεινον λιθοβολήσαντες¹ ἐκεφαλαίωσαν,² καὶ ἀπέστειλαν ἡτιμωμένον.³ 5 Καὶ πάλιν⁴ ἄλλον ἀπέστειλεν· κάκεινον ἀπέκτειναν· καὶ πολλοὺς ἄλλους, τοὺς μὲν δέροντες, τοὺς δὲ ἀποκτένοντες.⁵ 6 Ἐτι οὖν⁶ ἔνα νιὸν ἔχων⁷ ἀγαπητὸν αὐτοῦ,⁸ ἀπέστειλεν καὶ⁹ αὐτὸν πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον,¹⁰ λέγων ὅτι Ἐντραπήσονται τὸν νιόν μου. 7 Ἐκεῖνοι δὲ οἱ γεωργοὶ εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς¹¹ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε, ἀποκτείνωμεν αὐτόν, καὶ ἡμῶν ἔσται ἡ κληρονομία. 8 Καὶ λαβόντες αὐτὸν ἀπέκτειναν,¹² καὶ ἔξεβαλον¹³ ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος. 9 Τί οὖν¹⁴ ποιήσει ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργούς, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. 10 Οὐδὲ τὴν γραφὴν ταύτην ἀνέγνωτε, Λίθον δὲ ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας· 11 παρὰ κυρίου ἐγένετο αὕτη, καὶ ἔστιν θαυμαστὴ ἐν ὁφθαλμοῖς ἡμῶν; 12 Καὶ ἔζητον αὐτὸν κρατῆσαι, καὶ ἐφοβήθησαν τὸν ὄχλον· ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν εἶπεν· καὶ ἀφέντες αὐτὸν ἀπῆλθον.

Various Questions Proposed to Jesus

13 Καὶ ἀποστέλλοντες πρὸς αὐτὸν τινας τῶν Φαρισαίων καὶ τῶν Ἡρῳδιανῶν, ἵνα αὐτὸν ἀγρεύσωσιν λόγῳ. 14 Οἱ δὲ ἐλθόντες¹⁵ λέγουσιν αὐτῷ, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ἀληθῆς εἶ, καὶ οὐ μέλει σοι περὶ οὐδενός· οὐ γάρ βλέπεις εἰς πρόσωπον ἀνθρώπων, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. Ἐξεστιν κῆνσον Καίσαρι δοῦναι,¹⁶ ἢ οὐ; 15 Δῶμεν, ἢ μὴ δῶμεν; Οἱ δὲ εἰδώς αὐτῶν τὴν ὑπόκρισιν εἶπεν αὐτοῖς, Τί με πειράζετε; Φέρετέ μοι δηνάριον, ἵνα ἴδω. 16 Οἱ δὲ ἥνεγκαν. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Τίνος ἡ εἰκὼν αὕτη καὶ ἡ ἐπιγραφή; Οἱ δὲ εἶπον¹⁷ αὐτῷ, Καίσαρος. 17 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ¹⁸ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος¹⁹ Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. Καὶ ἐθαύμασαν²⁰ ἐπ’ αὐτῷ.

¹λιθοβολήσαντες • – ²ἐκεφαλαίωσαν • ἐκεφαλίωσαν ³ἀπέστειλαν ἡτιμωμένον • ἡτίμασαν ⁴πάλιν • – ⁵τοὺς μὲν δέροντες τοὺς δὲ ἀποκτένοντες • οὓς μὲν δέροντες οὓς δὲ ἀποκτένοντες ⁶οὖν • – ⁷νιὸν ἔχων • εἰχεν νιὸν ⁸αὐτοῦ • – ⁹καὶ • – ¹⁰πρὸς αὐτοὺς ἔσχατον • ἔσχατον πρὸς αὐτούς ¹¹εἶπον πρὸς ἑαυτοὺς • πρὸς ἑαυτοὺς εἶπαν ¹²αὐτὸν ἀπέκτειναν • ἀπέκτειναν αὐτὸν ¹³ἔξεβαλον • ἔξεβαλον αὐτὸν ¹⁴οὖν • [οὖν] ¹⁵Οἱ δὲ ἐλθόντες • Καὶ ἐλθόντες ¹⁶κῆνσον Καίσαρι δοῦναι • δοῦναι κῆνσον Καίσαρι ¹⁷εἶπον • εἶπαν ¹⁸Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ • Οἱ δὲ ¹⁹Ἀπόδοτε τὰ Καίσαρος • Τὰ Καίσαρος ἀπόδοτε ²⁰ἐθαύμασαν • ἔξεθαύμαζον

18 Καὶ ἔρχονται Σαδδουκαῖοι πρὸς αὐτόν, οἵτινες λέγουσιν ἀνάστασιν μὴ εἶναι· καὶ ἐπηρώτησαν¹ αὐτόν, λέγοντες, **19** Διδάσκαλε, Μωσῆς² ἔγραψεν ἡμῖν ὅτι Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ, καὶ καταλίπῃ γυναῖκα, καὶ τέκνα μὴ ἀφῇ,³ ἵνα λάβῃ ὁ ἀδελφὸς αὐτοῦ τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ⁴ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ. **20** Ἐπτὰ ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος ἔλαβεν γυναῖκα, καὶ ἀποθνήσκων οὐκ ἀφῆκεν σπέρμα· **21** καὶ ὁ δεύτερος ἔλαβεν αὐτήν, καὶ ἀπέθανεν, καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν⁵ σπέρμα· καὶ ὁ τρίτος ὡσαύτως. **22** Καὶ ἔλαβον αὐτήν⁶ οἱ ἐπτά, καὶ οὐκ⁷ ἀφῆκαν σπέρμα. Ἐσχάτη⁸ πάντων ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.⁹ **23** Ἐν τῇ ἀναστάσει, ὅταν ἀναστῶσιν,¹⁰ τίνος αὐτῶν ἔσται γυνή; Οἱ γάρ ἐπτὰ ἔσχον αὐτὴν γυναῖκα. **24** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς,¹¹ Οὐ διὰ τοῦτο πλανᾶσθε, μὴ εἰδότες τὰς γραφάς, μηδὲ τὴν δύναμιν τοῦ θεοῦ; **25** Ὁταν γάρ ἐκ νεκρῶν ἀναστῶσιν, οὕτε γαμοῦσιν, οὕτε γαμίσκονται,¹² ἀλλ’ εἰσὶν ὡς ἄγγελοι οἱ¹³ ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **26** Περὶ δὲ τῶν νεκρῶν, ὅτι ἐγείρονται, οὐκ ἀνέγνωτε ἐν τῇ βίβλῳ Μωσέως,^{a,14} ἐπὶ τοῦ βάτου, ὡς¹⁵ εἶπεν αὐτῷ ὁ θεός, λέγων, Ἐγὼ ὁ θεός Αβραάμ, καὶ ὁ θεός Ισαάκ,¹⁶ καὶ ὁ θεός Ιακώβ;¹⁷ **27** Οὐκ ἔστιν ὁ¹⁸ θεός νεκρῶν, ἀλλὰ θεός ζώντων.¹⁹ ὑμεῖς οὖν²⁰ πολὺ πλανᾶσθε.

28 Καὶ προσελθὼν εἰς τῶν γραμματέων, ἀκούσας αὐτῶν συζητούντων, εἰδὼς²¹ ὅτι καλῶς αὐτοῖς ἀπεκρίθη,²² ἐπηρώτησεν αὐτόν, Ποία ἔστιν πρώτη πάντων ἐντολή;²³ **29** Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ²⁴ ὅτι Πρώτη πάντων τῶν ἐντολῶν,²⁵ Ἀκουε, Ισραὴλ· κύριος ὁ θεός ἡμῶν, κύριος εἰς ἔστιν· **30** καὶ ἀγαπήσεις κύριον τὸν θεόν σου ἐξ ὅλης τῆς καρδίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς διανοίας σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς

^aΜωσέως • Μωϋσέως

¹ἐπηρώτησαν • ἐπηρώτων ²Μωσῆς • Μωϋσῆς ³τέκνα μὴ ἀφῇ • μὴ ἀφῇ τέκνον αὐτοῦ καὶ • καὶ ⁵καὶ οὐδὲ αὐτὸς ἀφῆκεν • μὴ καταλιπών ⁶ἔλαβον αὐτήν • – ⁷καὶ οὐκ • οὐκ ⁸Ἐσχάτη • Ἐσχατον ⁹ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνὴ • καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν ¹⁰ὅταν ἀναστῶσιν • [ὅταν ἀναστῶσιν] ¹¹Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς • Ἐφη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ¹²γαμίσκονται • γαμίζονται ¹³οἱ • – ¹⁴Μωσέως • Μωϋσέως ¹⁵ώς • πῶς ¹⁶ὁ θεός Ισαάκ • [ό] θεός Ισαάκ ¹⁷ὁ θεός Ιακώβ • [ό] θεός Ιακώβ ¹⁸ό • – ¹⁹θεός ζώντων • ζώντων ²⁰ὑμεῖς οὖν • – ²¹εἰδὼς • ιδών ²²αὐτοῖς ἀπεκρίθη • ἀπεκρίθη αὐτοῖς ²³πρώτη πάντων ἐντολή • ἐντολὴ πρώτη πάντων ²⁴Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίθη αὐτῷ • Ἀπεκρίθη ὁ Ἰησοῦς ²⁵πάντων τῶν ἐντολῶν • ἔστιν

ισχύος σου. Αὕτη πρώτη ἐντολή.¹ 31 Καὶ δευτέρα ὁμοίᾳ² αὕτη, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ως σεαυτόν. Μείζων τούτων ἄλλη ἐντολὴ οὐκ ἔστιν. 32 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ γραμματεύς, Καλῶς, διδάσκαλε, ἐπ’ ἀληθείας εἴπας³ ὅτι εἰς ἔστιν, καὶ οὐκ ἔστιν ἄλλος πλὴν αὐτοῦ· 33 καὶ τὸ ἀγαπᾶν αὐτὸν ἐξ ὅλης τῆς καρδίας, καὶ ἐξ ὅλης τῆς συνέσεως, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς, καὶ ἐξ ὅλης τῆς⁴ ισχύος, καὶ τὸ ἀγαπᾶν τὸν πλησίον ως ἔαυτόν, πλειόν⁵ ἔστιν πάντων τῶν ὀλοκαυτωμάτων καὶ θυσιῶν. 34 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἴδων αὐτὸν ὅτι⁶ νουνεχῶς ἀπεκρίθη, εἶπεν αὐτῷ, Οὐ μακρὰν εἴ ἀπὸ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. Καὶ οὐδεὶς οὐκέτι ἐτόλμα αὐτὸν ἐπερωτῆσαι.

David's Son and Lord

35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς ἔλεγεν, διδάσκων ἐν τῷ ιερῷ, Πῶς λέγουσιν οἱ γραμματεῖς ὅτι ὁ χριστὸς υἱός ἔστιν Δαυίδ;⁷ 36 Αὐτὸς γάρ⁸ Δαυὶδ εἶπεν ἐν πνεύματι ἀγίῳ,⁹ Λέγει ὁ¹⁰ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ὅν θῶ τοὺς ἔχθρούς σου ὑποπόδιον¹¹ τῶν ποδῶν σου. 37 Αὐτὸς οὖν¹² Δαυὶδ λέγει αὐτὸν κύριον· καὶ πόθεν υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν;¹³ Καὶ ὁ¹⁴ πολὺς ὄχλος ἤκουεν αὐτοῦ ἥδεως.

38 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ,¹⁵ Βλέπετε ἀπὸ τῶν γραμματέων, τῶν θελόντων ἐν στολαῖς περιπατεῖν, καὶ ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς, 39 καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· 40 οἱ κατεσθίοντες τὰς οἰκίας τῶν Χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσευχόμενοι οὗτοι λήψονται¹⁶ περισσότερον κρίμα.

41 Καὶ καθίσας ὁ Ἰησοῦς¹⁷ κατέναντι τοῦ γαζοφυλακίου ἐθεώρει πῶς ὁ ὄχλος βάλλει χαλκὸν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· καὶ πολλοὶ πλούσιοι ἔβαλλον πολλά. 42 Καὶ ἐλθοῦσα μία χήρα πτωχὴ ἔβαλεν λεπτὰ δύο, ὅ ἔστιν κοδράντης. 43 Καὶ προσκαλεσάμενος τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγει¹⁸ αὐτοῖς, Ἄμην λέγω ὅτι ἡ χήρα αὕτη ἡ πτωχὴ πλεῖον πάντων βέβληκεν¹⁹

¹Αὕτη πρώτη ἐντολή • – ²Καὶ δευτέρα ὁμοίᾳ • Δευτέρα ³εἴπας • εἰπεις ⁴ψυχῆς καὶ ἐξ ὅλης τῆς τῆς • – ⁵πλειόν • περισσότερόν ⁶αὐτὸν ὅτι • [αὐτὸν] ὅτι ⁷ἔστιν Δαυίδ • Δαυίδ ἔστιν ⁸γάρ • – ⁹πνεύματι ἀγίῳ • τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ¹⁰Λέγει ὁ • Εἶπεν ¹¹ὑποπόδιον • ύποκάτω ¹²οὖν • – ¹³υἱὸς αὐτοῦ ἔστιν • αὐτοῦ ἔστιν υἱός ¹⁴ο • [ό] ¹⁵ἔλεγεν αὐτοῖς ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ • ἐν τῇ διδαχῇ αὐτοῦ ἔλεγεν ¹⁶λήψονται • λήμψονται ¹⁷ο Ἰησοῦς • – ¹⁸λέγει • εἰπεν ¹⁹βέβληκεν • ἔβαλεν

τῶν βαλλόντων^a εἰς τὸ γαζοφυλάκιον· 44 πάντες γὰρ ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον· αὕτη δὲ ἐκ τῆς ὑστερήσεως αὐτῆς πάντα ὄσα εἶχεν ἔβαλεν, ὅλον τὸν βίον αὐτῆς.

Christ Foretells the Destruction of Jerusalem and the End of the World

13 Καὶ ἐκπορευομένου αὐτοῦ ἐκ τοῦ ἱεροῦ, λέγει αὐτῷ εἰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Διδάσκαλε, ἵδε, ποταποὶ λίθοι καὶ ποταπαὶ οἰκοδομαί. 2 Καὶ ὁ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς¹ εἶπεν αὐτῷ, Βλέπεις ταύτας τὰς μεγάλας οἰκοδομάς; Οὐ μὴ ἀφεθῇ λίθος ἐπὶ λίθῳ,² ὃς οὐ μὴ καταλυθῇ.

3 Καὶ καθημένου αὐτοῦ εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν κατέναντι τοῦ ἱεροῦ, ἐπηρώτων³ αὐτὸν κατ’ ιδίαν Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀνδρέας, 4 Εἰπὲ⁴ ἡμῖν, πότε ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι;⁵ 5 Ο δὲ Ἰησοῦς ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἥρξατο λέγειν,⁶ Βλέπετε μή τις ὑμᾶς πλανήσῃ. 6 Πολλοὶ γὰρ⁷ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὄνόματι μου, λέγοντες ὅτι Ἐγώ εἰμι· καὶ πολλοὺς πλανήσουσιν. 7 Ὁταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκοὰς πολέμων, μὴ θροεῖσθε· δεῖ γὰρ⁸ γενέσθαι, ἀλλ’ οὕπω τὸ τέλος. 8 Ἔγερθήσεται γὰρ ἔθνος ἐπὶ ἔθνος,⁹ καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· καὶ ἔσονται σεισμοὶ¹⁰ κατὰ τόπους, καὶ ἔσονται λιψοὶ καὶ ταραχαί· ἀρχαὶ¹¹ ὡδίνων ταῦτα.

9 Βλέπετε δὲ ὑμεῖς ἔαυτούς· παραδώσουσιν γὰρ¹² ὑμᾶς εἰς συνέδρια, καὶ εἰς συναγωγὰς δαρήσεσθε, καὶ ἐπὶ ἡγεμόνων καὶ βασιλέων σταθήσεσθε ἔνεκεν ἐμοῦ, εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 10 Καὶ εἰς πάντα τὰ ἔθνη δεῖ πρῶτον¹³ κηρυχθῆναι τὸ εὐαγγέλιον. 11 Ὁταν δὲ ἀγάγωσιν¹⁴ ὑμᾶς παραδιδόντες, μὴ προμεριψάτε τί λαλήσητε, μηδὲ μελετᾶτε.¹⁵ ἀλλ’ ὅ ἐὰν δοθῇ ὑμῖν ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ, τοῦτο λαλεῖτε· οὐ γάρ ἔστε ὑμεῖς οἱ λαλοῦντες, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον. 12 Παραδώσει δὲ¹⁶ ἀδελφὸς ἀδελφὸν εἰς θάνατον, καὶ πατήρ τέκνον· καὶ ἐπαναστήσονται τέκνα ἐπὶ γονεῖς, καὶ θανατώσουσιν αὐτούς. 13 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι

^aβαλλόντων • βαλόντων

¹ἀποκριθεὶς – ²λίθος ἐπὶ λίθῳ • ὥδε λίθος ἐπὶ λίθον ³ἐπηρώτων • ἐπηρώτα ⁴Εἰπὲ • Εἰπὸν ⁵πάντα ταῦτα συντελεῖσθαι • ταῦτα συντελεῖσθαι πάντα ⁶ἀποκριθεὶς αὐτοῖς ἥρξατο λέγειν • ἥρξατο λέγειν αὐτοῖς ⁷γὰρ • – ⁸γὰρ • – ⁹ἐπὶ ἔθνος • ἐπ’ ἔθνος ¹⁰καὶ ἔσονται σεισμοὶ • ἔσονται σεισμοὶ ¹¹καὶ ἔσονται λιψοὶ καὶ ταραχαί ἀρχαὶ • ἔσονται λιψοὶ ἀρχαὶ ¹²γὰρ • – ¹³δεῖ πρῶτον • πρῶτον δεῖ ¹⁴Οταν δὲ ἀγάγωσιν • Καὶ ὅταν ἄγωσιν ¹⁵μηδὲ μελετᾶτε • – ¹⁶Παραδώσει δὲ • Καὶ παραδώσει

ύπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου· ὁ δὲ ὑπομείνας εἰς τέλος, οὗτος σωθήσεται.

14 Ὁταν δὲ ἴδητε τὸ βδέλυγμα τῆς ἐρημώσεως, τὸ ρήθεν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου,¹ ἔστως² ὅπου οὐ δεῖ-ό ἀναγινώσκων νοείτω-τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη· 15 ὁ δὲ³ ἐπὶ τοῦ δώματος μὴ καταβάτω εἰς τὴν οἰκίαν,⁴ μηδὲ εἰσελθέτω⁵ ἀραί τι ἐκ τῆς οἰκίας αὐτοῦ· 16 καὶ ὁ εἰς τὸν ἀγρὸν ὕπερ⁶ μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὄπίσω, ἀραι τὸ ἴματιον αὐτοῦ. 17 Οὐαὶ δὲ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 18 Προσεύχεσθε δὲ ἵνα μὴ γένηται ἡ φυγὴ ὑμῶν⁷ χειμῶνος. 19 Ἐσονται γάρ αἱ ἡμέραι ἐκεῖναι θλίψις, οἵα οὐ γέγονεν τοιαύτῃ ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως ἡς⁸ ἔκτισεν ὁ Θεὸς ἔως τοῦ νῦν, καὶ οὐ μὴ γένηται. 20 Καὶ εἰ μὴ κύριος ἐκολόβωσεν⁹ τὰς ἡμέρας, οὐκ ἀν ἐσώθη πᾶσα σάρξ· ἀλλὰ διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, οὓς ἔξελέξατο, ἐκολόβωσεν τὰς ἡμέρας. 21 Τότε^{a,10} ἐάν τις ὑμῖν εἴπῃ, Ἰδού, ὥδε¹¹ ὁ χριστός, ἦ Ἰδού,¹² ἐκεῖ, μὴ πιστεύετε. 22 Ἐγερθήσονται γάρ ψευδόχριστοι καὶ ψευδοπροφῆται, καὶ δώσουσιν σημεῖα καὶ τέρατα, πρὸς τὸ ἀποπλανᾶν, εἰ δυνατόν, καὶ τοὺς¹³ ἐκλεκτούς. 23 Ὅμεις δὲ βλέπετε· Ἰδού,¹⁴ προείρηκα ὑμῖν πάντα.

24 Ἄλλ,¹⁵ ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις, μετὰ τὴν θλίψιν ἐκείνην, ὁ ἥλιος σκοτισθήσεται, καὶ ἡ σελήνη οὐ δώσει τὸ φέγγος αὐτῆς. 25 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται¹⁶ ἐκπίπτοντες,¹⁷ καὶ αἱ δυνάμεις αἱ ἐν τοῖς οὐρανοῖς σαλευθήσονται. 26 Καὶ τότε ὅψονται τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλαις μετὰ δυνάμεως πολλῆς καὶ δόξης. 27 Καὶ τότε ἀποστελεῖ τοὺς ἀγγέλους αὐτοῦ, καὶ¹⁸ ἐπισυνάξει τοὺς ἐκλεκτοὺς αὐτοῦ ἐκ¹⁹ τῶν τεσσάρων ἀνέμων, ἀπ’ ἄκρου γῆς ἔως ἄκρου οὐρανοῦ.

28 Ἀπὸ δὲ τῆς συκῆς μάθετε τὴν παραβολήν· ὅταν αὐτῆς ἥδη ὁ κλάδος²⁰ ἀπαλὸς γένηται, καὶ ἐκφύῃ τὰ φύλλα, γινώσκετε

^aΤότε • Καὶ τότε

¹τὸ ρήθεν ὑπὸ Δανιὴλ τοῦ προφήτου • - ²ἔστως • ἔστηκότα ³δὲ • [δὲ] ⁴εἰς τὴν οἰκίαν • - ⁵εἰσελθέτω • εἰσελθάτω ⁶ῶν • - ⁷ἡ φυγὴ ὑμῶν • - ⁸ἥς • ἦν ⁹κύριος ἐκολόβωσεν • ἐκολόβωσεν κύριος ¹⁰Τότε • Καὶ τότε ¹¹Ιδού ὥδε • Ἰδε ὥδε ¹²ἢ Ἰδού • Ἰδε ¹³καὶ τοὺς • τοὺς ¹⁴Ιδού • - ¹⁵Ἄλλ• Ἀλλὰ ¹⁶τοῦ οὐρανοῦ ἔσονται • ἔσονται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ¹⁷ἐκπίπτοντες • πίπτοντες ¹⁸αὐτοῦ καὶ • καὶ ¹⁹αὐτοῦ ἐκ • [αὐτοῦ] ἐκ ²⁰αὐτῆς ἥδη ὁ κλάδος • ἥδη ὁ κλάδος αὐτῆς

ὅτι ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν· 29 οὗτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ταῦτα ἴδητε¹ γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἐπὶ θύραις. 30 Ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, μέχρι² οὗ πάντα ταῦτα³ γένηται. 31 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσεται,^{a.4} οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.⁵ 32 Περὶ δὲ τῆς ἡμέρας ἐκείνης ἡ ὥρας⁶ οὐδεὶς οἶδεν, οὐδὲ οἱ ἄγγελοι οἱ ἐν⁷ οὐρανῷ, οὐδὲ ὁ νιός, εἰ μὴ ὁ πατήρ. 33 Βλέπετε, ἀγρυπνεῖτε καὶ προσεύχεσθε.⁸ οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ καιρός ἐστιν. 34 Ὡς ἀνθρωπος ἀπόδημος ἀφεὶς τὴν οἰκίαν αὐτοῦ, καὶ δοὺς τοῖς δούλοις αὐτοῦ τὴν ἔχουσίαν, καὶ ἐκάστῳ⁹ τὸ ἔργον αὐτοῦ, καὶ τῷ θυρωρῷ ἐνετείλατο ἵνα γρηγορῇ. 35 Γρηγορεῖτε οὖν· οὐκ οἴδατε γὰρ πότε ὁ κύριος τῆς οἰκίας ἔρχεται, ὁψέ, ἢ μεσονυκτίου,¹⁰ ἢ ἀλεκτοροφωνίας, ἢ πρωΐ· 36 μὴ ἐλθὼν ἔξαιρόντης εὑρῇ ὑμᾶς καθεύδοντας. 37 Ἄ¹¹ δὲ ὑμῖν λέγω πᾶσιν λέγω, Γρηγορεῖτε.

The Anointing of Jesus

14 Ἡν δὲ τὸ Πάσχα καὶ τὰ ἄχυμα μετὰ δύο ἡμέρας· καὶ ἔζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς πῶς αὐτὸν ἐν δόλῳ κρατήσαντες ἀποκτείνωσιν. 2 Ἐλεγον δέ,¹² Μὴ ἐν τῇ ἑορτῇ, μήποτε θόρυβος ἔσται¹³ τοῦ λαοῦ.

3 Καὶ ὅντος αὐτοῦ ἐν Βηθανίᾳ, ἐν τῇ οἰκίᾳ Σίμωνος τοῦ λεπροῦ, κατακειμένου αὐτοῦ, ἤλθεν γυνὴ ἔχουσα ἀλάβαστρον μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτελοῦς· καὶ συντρίψασα τὸ^{b.14} ἀλάβαστρον, κατέχεεν αὐτοῦ κατὰ¹⁵ τῆς κεφαλῆς. 4 Ἡσαν δέ τινες ἀγανακτοῦντες πρὸς ἐαυτούς, καὶ λέγοντες,¹⁶ Εἰς τί ἡ ἀπώλεια αὕτη τοῦ μύρου γέγονεν; 5 Ἡδύνατο γὰρ τοῦτο¹⁷ πραθῆναι ἐπάνω τριακοσίων δηναρίων,¹⁸ καὶ δοθῆναι τοῖς πτωχοῖς. Καὶ ἐνεβριμῶντο αὐτῇ. 6 Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἀφετε αὐτήν· τί αὐτῇ κόπους παρέχετε; Καλὸν ἔργον εἰργάσατο¹⁹ ἐν ἐμοί. 7 Πάντοτε γὰρ τοὺς πτωχοὺς ἔχετε μεθ' ἐαυτῶν, καὶ ὅταν

^aπαρελεύσεται • παρελεύσονται ^bτὸ • τὸν

¹ταῦτα ἴδητε • ἴδητε ταῦτα ²μέχρι • μέχρις ³πάντα ταῦτα • ταῦτα πάντα

⁴παρελεύσεται • παρελεύσονται ⁵παρέλθωσιν • παρελεύσονται ⁶ὥρας • τῆς ὥρας

⁷οἱ ἐν • ἐν ⁸καὶ προσεύχεσθε • – ⁹καὶ ἐκάστῳ • ἐκάστῳ ¹⁰ὁψέ ἢ μεσονυκτίου • ἢ

ὁψέ ἢ μεσονύκτιον ¹¹Ἄ • Ὁ ¹²δέ • γάρ ¹³θόρυβος ἔσται • ἔσται θόρυβος ¹⁴καὶ

συντρίψασα τὸ • συντρίψασα τὴν ¹⁵κατὰ • – ¹⁶καὶ λέγοντες • – ¹⁷τοῦτο • τοῦτο

τὸ μύρον ¹⁸τριακοσίων δηναρίων • δηναρίων τριακοσίων ¹⁹εἰργάσατο • ἡργάσατο

θέλητε δύνασθε αὐτοὺς¹ εῦ ποιῆσαι· ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.
 8 Ὁ ἔσχεν αὕτη² ἐποίησεν· προέλαβεν μυρίσαι μου τὸ σῶμα³ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν. 9 Ἀμήν λέγω^{a,4} ὑμῖν, ὅπου ἐὰν κηρυχθῇ τὸ εὐαγγέλιον τοῦτο⁵ εἰς ὅλον τὸν κόσμον, καὶ ὁ ἐποίησεν αὕτη λαληθήσεται εἰς μνημόσυνον αὐτῆς.

The Preparation for, and the Celebration of, the Passover

10 Καὶ ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης,⁶ εἰς τῶν δώδεκα, ἀπῆλθεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς, ἵνα παραδῷ αὐτὸν⁷ αὐτοῖς. 11 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἔχάρησαν, καὶ ἐπηγγείλαντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι, καὶ ἔζητει πῶς εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ.⁸

12 Καὶ τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ τῶν ἀζύμων, ὅτε τὸ Πάσχα ἔθυον, λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ποῦ θέλεις ἀπελθόντες ἐτοιμάσωμεν^b ἵνα φάγης τὸ Πάσχα; 13 Καὶ ἀποστέλλει δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ὑπάγετε εἰς τὴν πόλιν, καὶ ἀπαντήσει ὑμῖν ἄνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ, 14 καὶ ὅπου ἐὰν εἰσέλθῃ, εἴπατε τῷ οἰκοδεσπότῃ ὅτι Ὁ διδάσκαλος λέγει, Ποῦ ἔστιν τὸ κατάλυμα,⁹ ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 15 Καὶ αὐτὸς ὑμῖν δείξει ἀνώγεον^{c,10} μέγα ἐστρωμένον ἐτοιμον· ἐκεῖ¹¹ ἐτοιμάσατε ἥμιν. 16 Καὶ ἔξηλθον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,¹² καὶ ἥλθον εἰς τὴν πόλιν, καὶ εὗρον καθὼς εἶπεν αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

17 Καὶ ὄψιας γενομένης ἔρχεται μετὰ τῶν δώδεκα. 18 Καὶ ἀνακειμένων αὐτῶν καὶ ἐσθιόντων, εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,¹³ Ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἷς ἐξ ὑμῶν παραδώσει με, ὁ ἐσθίων μετ' ἐμοῦ. 19 Οἱ δὲ¹⁴ ἦρχαντο λυπεῖσθαι, καὶ λέγειν αὐτῷ εἷς καθ'¹⁵ εἰς, Μήτι ἐγώ; Καὶ ἄλλος,¹⁶ Μήτι ἐγώ; 20 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς¹⁷ εἶπεν αὐτοῖς, Εἰς ἐκ¹⁸ τῶν δώδεκα, ὁ ἐμβαπτόμενος μετ' ἐμοῦ εἰς τὸ τρυβλίον. 21 Ὁ μὲν¹⁹ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑπάγει, καθὼς γέγραπται περὶ αὐτοῦ· οὐάι δὲ

^aλέγω • δὲ λέγω ^bἐτοιμάσωμεν • ἐτοιμάσομεν ^cἀνώγεον • ἀνάγαιον

¹αὐτοὺς • αὐτοῖς ²αὕτη • – ³μου τὸ σῶμα • τὸ σῶμά μου ⁴λέγω • δὲ λέγω ⁵τοῦτο • – ⁶ὁ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης • Ἰούδας Ἰσκαριώτ ὁ ⁷παραδῷ αὐτὸν • αὐτὸν παραδοῖ
⁸εὐκαίρως αὐτὸν παραδῷ • αὐτὸν εὐκαίρως παραδοῖ ⁹κατάλυμα • κατάλυμα μου
¹⁰ἀνώγεον • ἀνάγαιον ¹¹ἐκεῖ • καὶ ἐκεῖ ¹²αὐτὸύ • – ¹³εἶπεν ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς εἶπεν ¹⁴Οἱ δὲ • – ¹⁵καθ' • κατὰ ¹⁶Μήτι ἐγώ Καὶ ἄλλος • – ¹⁷ἀποκριθεῖς • –
¹⁸ἔκ • – ¹⁹Ο μὲν • Ὄτι ὁ μὲν

τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι’ οὗ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου παραδίδοται· καλὸν ἦν¹ αὐτῷ εἰ οὐκ ἐγεννήθη ὁ ἀνθρωπὸς ἐκεῖνος.

22 Καὶ ἐσθίοντων αὐτῶν, λαβὼν ὁ Ἰησοῦς² ἄρτον, εὐλογήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε.³ τοῦτο ἐστιν τὸ σῶμά μου. 23 Καὶ λαβὼν τὸ⁴ ποτήριον, εύχαριστήσας ἔδωκεν αὐτοῖς, καὶ ἔπιον ἐξ αὐτοῦ πάντες. 24 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἐστιν τὸ αἷμά μου, τὸ τῆς καινῆς⁵ διαθήκης, τὸ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον.⁶ 25 Ἄμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐκέτι οὐ μὴ πίω ἐκ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ὡς τῆς ἡμέρας ἐκείνης ὅταν αὐτὸ πίνω καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ.

The Passion in Gethsemane

26 Καὶ ὑμνήσαντες ἔξῆλθον εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν.

27 Καὶ λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πάντες σκανδαλισθήσεσθε ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ.⁷ ὅτι γέγραπται, Πατάξω τὸν ποιμένα, καὶ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα.⁸ 28 Ἀλλὰ μετὰ τὸ ἐγερθῆναι με, προάξω ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν. 29 Ο δὲ Πέτρος ἔφη αὐτῷ, Καὶ εἰ⁹ πάντες σκανδαλισθήσονται, ἀλλ’ οὐκ ἐγώ. 30 Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἄμὴν λέγω σοι ὅτι σὺ σήμερον ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ,¹⁰ πρὶν ἡ δις ἀλέκτορα φωνῆσαι, τρὶς ἀπαρνήσῃ με.¹¹ 31 Ο δὲ ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον,¹² Ἐάν με δέῃ¹³ συναποθανεῖν σοι, οὐ μὴ σε ἀπαρνήσωμαι.¹⁴ Ὁσαύτως δὲ καὶ πάντες ἔλεγον.

32 Καὶ ἔρχονται εἰς χωρίον οὗ τὸ ὄνομα Γεθσημανῆ,¹⁵ καὶ λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Καθίσατε ὥδε, ὡς προσεύξωμαι. 33 Καὶ παραλαμβάνει τὸν Πέτρον καὶ Ἰάκωβον¹⁶ καὶ Ἰωάννην¹⁷ μεθ’ ἑαυτοῦ,¹⁸ καὶ ἥρξατο ἐκθαμβεῖσθαι καὶ ἀδημονεῖν. 34 Καὶ λέγει αὐτοῖς, Περίλυπός ἐστιν ἡ ψυχή μου ἔως θανάτου· μείνατε ὥδε καὶ γρηγορεῖτε. 35 Καὶ προσελθὼν¹⁹ μικρόν, ἔπεσεν²⁰ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ προσηγύχετο ἵνα, εἰ δυνατόν ἐστιν, παρέλθῃ ἀπ’ αὐτοῦ ἡ ὥρα. 36 Καὶ ἔλεγεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ, πάντα δυνατά σοι. Παρένεγκε τὸ ποτήριον ἀπ’ ἐμοῦ τοῦτο.²¹ ἀλλ’ οὐ τί ἐγὼ θέλω,

¹ ἦν • – ² ὁ Ἰησοῦς • – ³ φάγετε • – ⁴ τὸ • – ⁵ τὸ τῆς καινῆς • τῆς ⁶ περὶ πολλῶν ἐκχυνόμενον • ἐκχυννόμενον ὑπὲρ πολλῶν ⁷ ἐν ἐμοὶ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ • – ⁸ διασκορπισθήσεται τὰ πρόβατα • τὰ πρόβατα διασκορπισθήσονται ⁹ Καὶ εἰ • Εἰ καὶ ¹⁰ ἐν τῇ νυκτὶ ταύτῃ • ταύτῃ τῇ νυκτὶ ¹¹ ἀπαρνήσῃ με • με ἀπαρνήσῃ ¹² ἐκπερισσοῦ ἔλεγεν μᾶλλον • ἐκπερισσώς ἐλάλει ¹³ με δέῃ • δέῃ με ¹⁴ ἀπαρνήσωμαι • ἀπαρνήσωμαι

¹⁵ Γεθσημανῆ • Γεθσημανί ¹⁶ Ἰάκωβον • [τὸν] Ἰάκωβον ¹⁷ Ἰωάννην • [τὸν] Ἰωάννην

¹⁸ μεθ’ ἑαυτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ¹⁹ προσελθὼν • προελθὼν ²⁰ ἔπεσεν • ἔπιπτεν ²¹ ἀπ’ ἐμοῦ τοῦτο • τοῦτο ἀπ’ ἐμοῦ

ἀλλὰ τί σύ. 37 Καὶ ἔρχεται καὶ εὐρίσκει αὐτοὺς καθεύδοντας, καὶ λέγει τῷ Πέτρῳ, Σίμων, καθεύδεις; Οὐκ ἵσχυσας μίαν ὥραν γρηγορῆσαι; 38 Γρηγορεῖτε καὶ προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθῃτε¹ εἰς πειρασμόν. Τὸ μὲν πνεῦμα πρόθυμον, ἡ δὲ σὰρξ ἀσθενής. 39 Καὶ πάλιν ἀπελθών προσηύξατο, τὸν αὐτὸν λόγον εἰπών. 40 Καὶ ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν² καθεύδοντας· ἦσαν γὰρ οἱ ὄφθαλμοὶ αὐτῶν³ βεβαρημένοι,⁴ καὶ οὐκ ἥδεισαν τί αὐτῷ ἀποκριθῶσιν.⁵ 41 Καὶ ἔρχεται τὸ τρίτον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Καθεύδετε λοιπὸν⁶ καὶ ἀναπαύεσθε. Ἀπέχει· ἥλθεν ἡ ὥρα. Ἰδού, παραδίδοται ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀμαρτωλῶν. 42 Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν. Ἰδού, ὁ παραδιδούς με ἥγγικεν.

The Capture of Jesus

43 Καὶ εὐθέως,⁷ ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, παραγίνεται Ἰούδας, εἰς ὃν⁸ τῶν δώδεκα, καὶ μετ' αὐτοῦ ὅχλος πολὺς⁹ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων, παρὰ τῶν ἀρχιερέων καὶ τῶν γραμματέων καὶ τῶν πρεσβυτέρων. 44 Δεδώκει δὲ ὁ παραδιδούς αὐτὸν σύστημον αὐτοῖς, λέγων, "Ον ἂν φιλήσω, αὐτός ἐστιν· κρατήσατε αὐτόν, καὶ ἀπαγάγετε¹⁰ ἀσφαλῶς. 45 Καὶ ἐλθὼν, εὐθέως¹¹ προσελθὼν αὐτῷ λέγει αὐτῷ, Ραββί,¹² ραββί· καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. 46 Οἱ δὲ ἐπέβαλον ἐπ' αὐτὸν¹³ τὰς χεῖρας αὐτῶν,¹⁴ καὶ ἐκράτησαν αὐτόν. 47 Εἶς δέ τις¹⁵ τῶν παρεστηκότων σπασάμενος τὴν μάχαιραν ἔπαισεν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως, καὶ ἀφείλεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον.¹⁶ 48 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξήλθετε¹⁷ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων συλλαβεῖν με; 49 Καθ' ἡμέραν ἦμην πρὸς ὑμᾶς ἐν τῷ ιερῷ διδάσκων, καὶ οὐκ ἐκρατήσατέ με· ἀλλ’ ἵνα πληρωθῶσιν αἱ γραφαί. 50 Καὶ ἀφέντες αὐτὸν πάντες ἔφυγον.¹⁸

¹εἰσέλθῃτε • ἔλθητε ²ὑποστρέψας εὗρεν αὐτοὺς πάλιν • πάλιν ἔλθων εὗρεν αὐτοὺς ³οἱ ὄφθαλμοὶ αὐτῶν • αὐτῶν οἱ ὄφθαλμοὶ ⁴βεβαρημένοι • καταβαρυνόμενοι ⁵αὐτῷ ἀποκριθῶσιν • ἀποκριθῶσιν αὐτῷ ⁶λοιπὸν • τὸ λοιπὸν ⁷εὐθέως • εὐθύς ⁸ὠν • – ⁹πολὺς • – ¹⁰ἀπαγάγετε • ἀπάγετε ¹¹εὐθέως • εὐθὺς ¹²αὐτῷ Ραββί • – ¹³ἐπ· αὐτὸν • – ¹⁴αὐτῶν • αὐτῷ ¹⁵τις • [τις] ¹⁶ώτιον • ωτάριον ¹⁷ἐξήλθετε • ἐξήλθατε ¹⁸πάντες ἔφυγον • ἔφυγον πάντες

51 Καὶ εἶς τις νεανίσκος ἡκολούθησεν¹ αὐτῷ, περιβεβλημένος σινδόνα ἐπὶ γυμνοῦ. Καὶ κρατοῦσιν αὐτὸν οἱ νεανίσκοι.² **52** ὁ δὲ καταλιπὼν τὴν σινδόνα γυμνὸς ἔφυγεν ἀπ’ αὐτῶν.³

The Trial before the High Priest

53 Καὶ ἀπήγαγον τὸν Ἰησοῦν πρὸς τὸν ἀρχιερέα· καὶ συνέρχονται αὐτῷ⁴ πάντες οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ γραμματεῖς. **54** Καὶ ὁ Πέτρος ἀπὸ μακρόθεν ἡκολούθησεν αὐτῷ ἔως εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· καὶ ἦν συγκαθήμενος μετὰ τῶν ὑπηρετῶν, καὶ θερμαὶνόμενος πρὸς τὸ φῶς. **55** Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ ὅλον τὸ συνέδριον ἔζήτουν κατὰ τοῦ Ἰησοῦ μαρτυρίαν, εἰς τὸ θανατῶσαι αὐτόν, καὶ οὐχ εὑρισκον.⁵ **56** Πολλοὶ γὰρ ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, καὶ ἵσαι αἱ μαρτυρίαι οὐκ ἥσαν. **57** Καὶ τινες ἀναστάντες ἐψευδομαρτύρουν κατ’ αὐτοῦ, λέγοντες **58** ὅτι Ἡμεῖς ἡκούσαμεν αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἐγώ καταλύσω τὸν ναὸν τοῦτον τὸν χειροποίητον, καὶ διὰ τριῶν ἡμερῶν ἄλλον ἀχειροποίητον οἰκοδομήσω. **59** Καὶ οὐδὲ οὕτως ἴση ἦν ἡ μαρτυρία αὐτῶν. **60** Καὶ ἀναστὰς ὁ ἀρχιερεὺς εἰς μέσον ἐπηρώησεν τὸν Ἰησοῦν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; Τί οὗτοί σου καταμαρτυροῦσιν; **61** Οἱ δὲ ἐσιώπα, καὶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο.⁶ Πάλιν ὁ ἀρχιερεὺς ἐπηρώτα αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ, Σὺ εἴς ὁ χριστός, ὁ οὐδὲς τοῦ εὐλογητοῦ; **62** Οἱ δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐγώ εἰμι. Καὶ ὅψεσθε τὸν οὐδὲν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν καθήμενον τῆς δυνάμεως, καὶ ἐρχόμενον μετὰ τῶν νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ. **63** Οἱ δὲ ἀρχιερεὺς διαρρήξας τοὺς χιτῶνας αὐτοῦ λέγει, Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτύρων; **64** Ἡκούσατε τῆς βλασφημίας. Τί ὑμῖν φαίνεται; Οἱ δὲ πάντες κατέκριναν αὐτὸν εἶναι ἔνοχον⁷ θανάτου. **65** Καὶ ἥρξαντό τινες ἐμπτύειν αὐτῷ, καὶ περικαλύπτειν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ,⁸ καὶ κολαφίζειν αὐτόν, καὶ λέγειν αὐτῷ, Προφήτευσον. Καὶ οἱ ὑπηρέται ῥαπίσμασιν αὐτὸν ἔβαλλον.^{a,9}

^a ἔβαλλον • ἔβαλον

¹ εἶς τις νεανίσκος ἡκολούθησεν • νεανίσκος τις συνηκολούθει ² οἱ νεανίσκοι • – ³ ἀπ’ αὐτῶν • – ⁴ αὐτῷ • – ⁵ εὑρισκον • ηὕρισκον ⁶ οὐδὲν ἀπεκρίνατο • οὐκ ἀπεκρίνατο οὐδέν ⁷ εἶναι ἔνοχον • ἔνοχον εἶναι ⁸ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ • αὐτοῦ τὸ πρόσωπον ⁹ ἔβαλλον • ἔλαβον

The Denial of Peter

66 Καὶ ὅντος τοῦ Πέτρου ἐν τῇ αὐλῇ κάτω,¹ ἔρχεται μία τῶν παιδισκῶν τοῦ ἀρχιερέως, 67 καὶ ἰδούσα τὸν Πέτρον θερμαινόμενον, ἐμβλέψασα αὐτῷ λέγει, Καὶ σὺ μετὰ τοῦ Ναζαρηνοῦ Ἰησοῦ ἥσθα.² 68 Ο δὲ ἡρνήσατο, λέγων, Οὐκ³ οἶδα, οὐδὲ⁴ ἐπίσταμαι τί σὺ⁵ λέγεις. Καὶ ἔξηλθεν ἔξω εἰς τὸ προαύλιον· καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.⁶ 69 Καὶ ἡ παιδίσκη ἰδούσα αὐτὸν πάλιν ἤρξατο⁷ λέγειν τοῖς παρεστηκόσιν⁸ ὅτι Οὗτος ἐξ αὐτῶν ἐστίν. 70 Ο δὲ πάλιν ἤρνετο. Καὶ μετὰ μικρὸν πάλιν οἱ παρεστῶτες ἔλεγον τῷ Πέτρῳ, Ἀληθῶς ἐξ αὐτῶν εἰ· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος εῖ, καὶ ἡ λαλιά σου ὅμοιάζει.⁹ 71 Ο δὲ ἤρξατο ἀναθεματίζειν καὶ ὅμινοις ὅτι Οὐκ οἶδα τὸν ἄνθρωπον τοῦτον ὃν λέγετε. 72 Καὶ ἐκ¹⁰ δευτέρου ἀλέκτωρ ἐφώνησεν. Καὶ ἀνεμνήσθη ὁ Πέτρος τὸ ρῆμα ὃ εἶπεν¹¹ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι δίς, ἀπαρνήσῃ με τρίς.¹² Καὶ ἐπιβαλὼν ἔκλαιεν.

The Trial before Pilate

15 Καὶ εὐθέως ἐπὶ τὸ¹³ πρωῒ συμβούλιον ποιήσαντες οἱ ἀρχιερεῖς μετὰ τῶν πρεσβυτέρων καὶ γραμματέων, καὶ ὅλον τὸ συνέδριον, δήσαντες τὸν Ἰησοῦν ἀπήνεγκαν καὶ παρέδωκαν τῷ¹⁴ Πιλάτῳ. 2 Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτὸν ὁ Πιλάτος, Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; Ό δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ,¹⁵ Σὺ λέγεις. 3 Καὶ κατηγόρουν αὐτοῦ οἱ ἀρχιερεῖς πολλά· 4 ο δὲ Πιλάτος πάλιν ἐπηρώτησεν¹⁶ αὐτόν, λέγων, Οὐκ ἀποκρίνῃ οὐδέν; "Ιδε, πόσα σου καταμαρτυροῦσιν."¹⁷ 5 Ο δὲ Ἰησοῦς οὐκέτι οὐδὲν ἀπεκρίθη, ὥστε θαυμάζειν τὸν Πιλάτον.

6 Κατὰ δὲ ἑορτὴν ἀπέλυεν αὐτοῖς ἔνα δέσμιον, ὅνπερ ἦτοῦντο.¹⁸ 7 Ἡν δὲ ὁ λεγόμενος Βαραββᾶς μετὰ τῶν συστασιαστῶν¹⁹ δεδεμένος, οἴτινες ἐν τῇ στάσει φόνον πεποιήκεισαν. 8 Καὶ ἀναβοήσας²⁰ ὁ ὄχλος ἤρξατο αἰτεῖσθαι

αούδε • οὔτε

¹ἐν τῇ αὐλῇ κάτω • κάτω ἐν τῇ αὐλῇ ²Ἰησοῦ ἥσθα • ἥσθα τοῦ Ἰησοῦ ³Οὐκ • Οὕτε οὐδέ • οὔτε ⁵τί σὺ • σὺ τί ⁶καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν • [καὶ ἀλέκτωρ ἐφώνησεν] ⁷πάλιν ἤρξατο • ἤρξατο πάλιν ⁸παρεστηκόσιν • παρεστῶσιν ⁹καὶ ἡ λαλιά σου ὅμοιάζει • – ¹⁰ἐκ • εὐθὺς ἐκ ¹¹ὅ εἶπεν • ως εἶπεν ¹²ἀπαρνήσῃ με τρίς • τρίς με ἀπαρνήσῃ ¹³εὐθέως ἐπὶ τὸ • εὐθὺς ¹⁴τῷ • – ¹⁵εἶπεν αὐτῷ • αὐτῷ λέγει ¹⁶ἐπηρώτησεν • ἐπηρώτα ¹⁷καταμαρτυροῦσιν • κατηγοροῦσιν ¹⁸ὅνπερ ἦτοῦντο • ὃν παρηγοῦντο ¹⁹συστασιαστῶν • στασιαστῶν ²⁰ἀναβοήσας • ἀναβάς

καθὼς ἀεὶ¹ ἐποίει αὐτοῖς. 9 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀπεκρίθη αὐτοῖς, λέγων, Θέλετε ἀπολύσω ὑμῖν τὸν βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 10 Ἐγίνωσκεν γὰρ ὅτι διὰ φθόνον παραδεδώκεισαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς. 11 Οἱ δὲ ἀρχιερεῖς ἀνέσεισαν τὸν ὄχλον ἵνα μᾶλλον τὸν Βαραββᾶν ἀπολύσῃ αὐτοῖς. 12 Ὁ δὲ Πιλάτος ἀποκριθεὶς πάλιν εἰπεν² αὐτοῖς, Τί οὖν θέλετε ποιῆσω ὃν λέγετε³ βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; 13 Οἱ δὲ πάλιν ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν. 14 Ὁ δὲ Πιλάτος ἔλεγεν αὐτοῖς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν;⁴ Οἱ δὲ περισσοτέρως⁵ ἔκραξαν, Σταύρωσον αὐτόν.

Condemnation, Crucifixion, and Death of Jesus

15 Ὁ δὲ Πιλάτος βουλόμενος τῷ ὄχλῳ τὸ ἱκανὸν ποιῆσαι, ἀπέλυσεν αὐτοῖς τὸν Βαραββᾶν· καὶ παρέδωκεν τὸν Ἰησοῦν φραγελλώσας ἵνα σταυρωθῇ.

16 Οἱ δὲ στρατιῶται ἀπήγαγον αὐτὸν ἔσω τῆς αὐλῆς, ὅ ἐστιν πραιτώριον, καὶ συγκαλοῦσιν ὅλην τὴν σπεῖραν. 17 Καὶ ἐνδύουσιν⁶ αὐτὸν πορφύραν, καὶ περιτιθέασιν αὐτῷ πλέξαντες ἀκάνθινον στέφανον, 18 καὶ ἥρξαντο ἀσπάζεσθαι αὐτόν, Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς^a⁷ τῶν Ἰουδαίων. 19 καὶ ἔτυπτον αὐτοῦ τὴν κεφαλὴν καλάμῳ, καὶ ἐνέπτυνον αὐτῷ, καὶ τιθέντες τὰ γόνατα προσεκύνουν αὐτῷ. 20 Καὶ ὅτε ἐνέπαιξαν αὐτῷ, ἐξέδυσαν αὐτὸν τὴν πορφύραν, καὶ ἐνέδυσαν αὐτὸν τὰ ἴμάτια τὰ ἴδια,⁸ καὶ ἐξάγουσιν αὐτὸν ἵνα σταυρώσωσιν αὐτόν.

21 Καὶ ἀγγαρεύουσιν παράγοντά τινα Σίμωνα Κυρηναῖον, ἐρχόμενον ἀπ' ἀγροῦ, τὸν πατέρα Ἀλεξάνδρου καὶ Ρούφου, ἵνα ἅρῃ τὸν σταυρὸν αὐτοῦ. 22 Καὶ φέρουσιν αὐτὸν ἐπὶ Γολγοθᾶ⁹ τόπον, ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον Κρανίου Τόπος. 23 Καὶ ἐδίδουν αὐτῷ πιεῖν¹⁰ ἐσμυρνισμένον οἶνον· ὁ δὲ οὐκ ἔλαβεν. 24 Καὶ σταυρώσαντες αὐτόν,¹¹ διαμερίζονται τὰ ἴμάτια αὐτοῦ, βάλλοντες κλῆρον ἐπ' αὐτά, τίς τι ἅρῃ. 25 Ἡν δὲ ὥρα τρίτη, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. 26 Καὶ ἦν ἡ ἐπιγραφὴ τῆς αἰτίας αὐτοῦ ἐπιγεγραμμένη, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων. 27 Καὶ σὺν αὐτῷ

^aό βασιλεὺς • βασιλεῦ

¹ἀεὶ • – ²ἀποκριθεὶς πάλιν εἰπεν • πάλιν ἀποκριθεὶς ἔλεγεν ³θέλετε ποιῆσω ὃν λέγετε • [θέλετε] ποιῆσω [ὃν λέγετε] τὸν ⁴κακὸν ἐποίησεν • ἐποίησεν κακόν ⁵περισσοτέρως • περισσώς ⁶ἐνδύουσιν • ἐνδιδύσκουσιν ⁷ό βασιλεὺς • βασιλεῦ ⁸τὰ ἴδια • αὐτοῦ ⁹Γολγοθᾶ • τὸν Γολγοθᾶν ¹⁰πιεῖν • – ¹¹ό • δῆς ¹²σταυρώσαντες αὐτόν • σταυροῦσιν αὐτὸν καὶ

σταυροῦσιν δύο ληστάς, ἔνα ἐκ δεξιῶν καὶ ἔνα ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ. 28 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη. 29 Καὶ οἱ παραπορευόμενοι ἐβλασφήμουν αὐτὸν, κινοῦντες τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ λέγοντες, Οὐά, ὁ καταλύων τὸν ναόν καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν,¹ 30 σῶσον σεαυτόν, καὶ κατάβα² ἀπὸ τοῦ σταυροῦ. 31 Ὁμοίως καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ἐμπαίζοντες πρὸς ἀλλήλους μετὰ τῶν γραμματέων ἔλεγον, Ἀλλους ἔσωσεν, ἑαυτὸν οὐ δύναται σῶσαι. 32 Ο χριστὸς ὁ βασιλεὺς τοῦ Ἰσραὴλ³ καταβάτω νῦν ἀπὸ τοῦ σταυροῦ, ἵνα ἰδωμεν καὶ πιστεύσωμεν αὐτῷ.^{4,4} 33 Καὶ οἱ συνεσταυρωμένοι⁵ αὐτῷ ὠνείδιζον αὐτόν.

33 Γενομένης δὲ⁶ ὥρας ἕκτης, σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἔως ὥρας ἐνάτης. 34 Καὶ τῇ ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ⁷ ἐβόησεν ὁ Ἰησοῦς φωνῇ μεγάλῃ, λέγων,⁸ Ἐλώι, Ἐλώι, λιμὰ⁹ σαβαχθανί; Ὁ ἐστιν μεθερμηνεύμενον. Ὁ θεός μου, ὁ θεός μου, εἰς τί με ἐγκατέλιπες;¹⁰ 35 Καί τινες τῶν παρεστηκότων ἀκούσαντες ἔλεγον, Ἰδού,¹¹ Ἡλίαν φωνεῖ. 36 Δραμὼν δὲ εἶς, καὶ¹² γεμίσας σπόγγον ὄξους, περιθείς τε¹³ καλάμῳ, ἐπότιζεν αὐτόν, λέγων, Ἀφετε, ἰδωμεν εἰ ἔρχεται Ἡλίας καθελεῖν αὐτόν. 37 Ο δὲ Ἰησοῦς ἀφεὶς φωνῇ μεγάλῃ ἔξεπνευσεν.

The Burial of Jesus

38 Καὶ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ ἐσχίσθη εἰς δύο ἀπὸ¹⁴ ἄνωθεν ἔως κάτω. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ κεντυρίων ὁ παρεστηκὼς ἐξ ἐναντίας αὐτοῦ ὅτι οὕτως κράξας¹⁵ ἐξέπνευσεν, εἴπεν, Ἀληθῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος¹⁶ οὐδὲς ἦν θεοῦ.¹⁷ 40 Ἡσαν δὲ καὶ γυναῖκες ἀπὸ μακρόθεν θεωροῦσαι, ἐν αἷς ἦν¹⁸ καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή, καὶ Μαρία ἡ τοῦ Ἰακώβου¹⁹ τοῦ μικροῦ καὶ Ἰωσῆ²⁰ μῆτηρ, καὶ Σαλώμη, 41 αἱ καὶ,²¹ ὅτε ἦν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, ἡκολούθουν αὐτῷ, καὶ διηκόνουν αὐτῷ, καὶ ἄλλαι πολλαὶ αἱ συναναβᾶσαι αὐτῷ εἰς Ἱεροσόλυμα.

^aπιστεύσωμεν αὐτῷ • πιστεύσωμεν

¹ἐν τρισὶν ἡμέραις οἰκοδομῶν • οἰκοδομῶν ἐν τρισὶν ἡμέραις ²καὶ κατάβα • καταβάς ³τοῦ Ἰσραὴλ • Ἰσραὴλ ⁴πιστεύσωμεν αὐτῷ • πιστεύσωμεν ⁵συνεσταυρωμένοι • συνεσταυρωμένοι σύν ⁶Γενομένης δὲ • Καὶ γενομένης ⁷ὥρᾳ τῇ ἐνάτῃ • ἐνάτῃ ὥρᾳ ⁸λέγων • – ⁹λιμὰ • λεμα¹⁰ με ἐγκατέλιπες • ἐγκατέλιπες με ¹¹Ιδού • Ἰδε ¹²εἰς καὶ • τις [καὶ] ¹³τε • – ¹⁴ἀπὸ • ἀπ' ¹⁵κράξας • – ¹⁶ὁ ἄνθρωπος οὗτος • οὗτος ὁ ἄνθρωπος ¹⁷ἦν θεοῦ • θεοῦ ἦν ¹⁸ἦν • – ¹⁹τοῦ Ἰακώβου • Ἰακώβου ²⁰Ιωσῆ • Ιωσῆτος ²¹αἱ καὶ • αἱ

42 Καὶ ἡδη ὄψιας γενομένης, ἐπεὶ ἦν Παρασκευή, ὁ ἐστιν προσάββατον.^a 43 ἥλθεν Ἰωσῆφ ὁ¹ ἀπὸ Ἀριμαθαίας, εὐσχήμων βουλευτής, ὃς καὶ αὐτὸς ἦν προσδεχόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· τολμήσας εἰσῆλθεν πρὸς Πιλάτον,² καὶ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 44 Οὐ δὲ Πιλάτος ἔθαύμασεν εἰ τὴν τέθνηκεν· καὶ προσκαλεσάμενος τὸν κεντυρίωνα, ἐπηρώτησεν αὐτὸν εἰ πάλαι ἀπέθανεν. 45 Καὶ γνοὺς ἀπὸ τοῦ κεντυρίωνος, ἐδωρήσατο τὸ σῶμα³ τῷ Ἰωσῆφ. 46 Καὶ ἀγοράσας σινδόνα, καὶ καθελών⁴ αὐτὸν, ἐνείλησεν τῇ σινδόνι, καὶ κατέθηκεν⁵ αὐτὸν ἐν μνημείῳ, ὃ ἦν λελατομημένον ἐκ πέτρας· καὶ προσεκύλισεν λίθον ἐπὶ τὴν θύραν τοῦ μνημείου. 47 Ἡ δὲ Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰωσῆ⁶ ἐθεώρουν ποῦ τίθεται.⁷

The Resurrection of Jesus

16 Καὶ διαγενομένου τοῦ σαββάτου, Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ καὶ Μαρία Ἰακώβου^{b,8} καὶ Σαλώμη ἡγόρασαν ἀρώματα, ἵνα ἐλθοῦσαι ἀλείψωσιν αὐτόν. 2 Καὶ λίαν πρωῒ τῆς μιᾶς⁹ σαββάτων ἔρχονται ἐπὶ τὸ μνημεῖον, ἀνατείλαντος τοῦ ἥλιου. 3 Καὶ ἔλεγον πρὸς ἑαυτάς, Τίς ἀποκυλίσει ἡμῖν τὸν λίθον ἐκ τῆς θύρας τοῦ μνημείου; 4 Καὶ ἀναβλέψασαι θεωροῦσιν ὅτι ἀποκεκύλισται ὁ λίθος· ἦν γὰρ μέγας σφόδρα. 5 Καὶ εἰσελθοῦσαι εἰς τὸ μνημεῖον, εἶδον νεανίσκον καθήμενον ἐν τοῖς δεξιοῖς, περιβεβλημένον στολὴν λευκήν· καὶ ἔξεθαμβήθησαν. 6 Οὐ δὲ λέγει αὐτάς, Μή ἐκθαμβεῖσθε· Ἰησοῦν ζητεῖτε τὸν Ναζαρηνὸν τὸν ἐσταυρωμένον· ἥγερθη, οὐκ ἐστιν ὅδε· ἵδε, ὁ τόπος ὅπου ἔθηκαν αὐτόν. 7 Ἄλλ,¹⁰ ὑπάγετε, εἴπατε τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ καὶ τῷ Πέτρῳ ὅτι Προάγει ὑμᾶς εἰς τὴν Γαλιλαίαν· ἐκεὶ αὐτὸν ὅψεσθε, καθὼς εἰπεν ὑμῖν. 8 Καὶ ἔξελθοῦσαι ἔψυχον ἀπὸ τοῦ μνημείου· εἶχεν δὲ¹¹ αὐτὰς τρόμος καὶ ἔκστασις· καὶ οὐδενὶ οὐδὲν εἶπον,¹² ἐφοβοῦντο γάρ.¹³

^aπροσάββατον • πρὸς σάββατον ^bΙακώβου • ἡ τοῦ Ιακώβου

¹ἥλθεν Ἰωσῆφ ὁ • ἐλθὼν Ἰωσῆφ [ό] ²Πιλάτον • τὸν Πιλάτον ³σῶμα • πτῶμα ⁴καὶ καθελών • καθελών ⁵κατέθηκεν • ἔθηκεν ⁶Ἰωσῆ • ἡ Ἰωσῆτος ⁷τίθεται • τέθειται
⁸Ιακώβου • ἡ [τοῦ] Ιακώβου ⁹τῆς μιᾶς • τῇ μῆτρᾳ τῶν ¹⁰Ἄλλ· • Ἄλλα¹ ¹¹δὲ • γάρ
¹²εἶπον • εἶπαν ¹³γάρ • γάρ + [[SHORTER ENDING]]

The Appearances and the Ascension of Jesus

9 Ἀναστὰς¹ δὲ πρωὶ πρώτη σαββάτου ἐφάνη πρῶτον Μαρίᾳ τῇ Μαγδαληνῇ, ἀφ’² ἣς ἐκβεβλήκει ἐπτὰ δαιμόνια. 10 Ἐκείνη πορευθεῖσα ἀπήγγειλεν τοῖς μετ’ αὐτοῦ γενομένοις, πενθοῦσιν καὶ κλαίουσιν. 11 Κάκεινοι ἀκούσαντες ὅτι ζῇ καὶ ἐθεάθη ὑπὸ αὐτῆς ἡπίστησαν.

12 Μετὰ δὲ ταῦτα δυσὶν ἔξ αὐτῶν περιπατοῦσιν ἐφανερώθη ἐν ἑτέρᾳ μορφῇ, πορευομένοις εἰς ἄγρον. 13 Κάκεινοι ἀπελθόντες ἀπήγγειλαν τοῖς λοιποῖς· οὐδὲ ἐκείνοις ἐπίστευσαν.

14 Ὅτερον ἀνακειμένοις³ αὐτοῖς τοῖς ἔνδεκα ἐφανερώθη, καὶ ὥνείδισεν τὴν ἀπιστίαν αὐτῶν καὶ σκληροκαρδίαν, ὅτι τοῖς θεασαμένοις αὐτὸν ἐγηγερμένον οὐκ ἐπίστευσαν. 15 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἰς τὸν κόσμον ἄπαντα, κηρύξατε τὸ εὐαγγέλιον πάσῃ τῇ κτίσει. 16 Ὁ πιστεύσας καὶ βαπτισθεὶς σωθήσεται· ὁ δὲ ἀπιστήσας κατακριθήσεται. 17 Σημεῖα δὲ τοῖς πιστεύσασιν ταῦτα παρακολουθήσει· ἐν τῷ ὀνόματί μου δαιμόνια ἐκβαλοῦσιν· γλώσσαις λαλήσουσιν καιναῖς. 18 ὄφεις⁴ ἀροῦσιν· κανὸν θανάσιμὸν τι πίωσιν, οὐ μὴ αὐτοὺς βλάψῃ· ἐπὶ ἀρρώστους χεῖρας ἐπιθήσουσιν, καὶ καλῶς ἔξουσιν.

19 Ὁ μὲν οὖν κύριος,⁵ μετὰ τὸ λαλῆσαι αὐτοῖς, ἀνελήφθη⁶ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ ἐκάθισεν ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ. 20 Ἐκεῖνοι δὲ ἐξελθόντες ἐκήρυξαν πανταχοῦ, τοῦ κυρίου συνεργοῦντος, καὶ τὸν λόγον βεβαιοῦντος διὰ τῶν ἐπακολουθούντων σημείων. Ἄμήν.⁷

¹Ἀναστὰς • [[Ἀναστὰς ²ἀφ' • παρ' ³ἀνακειμένοις • [δὲ] ἀνακειμένοις ⁴ὄφεις • [καὶ ἐν ταῖς χερσὶν] ὄφεις ⁵κύριος • κύριος Ἰησοῦς ⁶ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη ⁷σημείων. Ἄμήν • σημείων.]]

KATA ΛΟΥΚΑΝ

According to Luke

The Preface to the Gospel

Ἐπειδήπερ πολλοὶ ἐπεχείρησαν ἀνατάξασθαι διήγησιν περὶ τῶν πεπληροφορημένων ἐν ἡμῖν πραγμάτων, 2 καθὼς παρέδοσαν ἡμῖν οἱ ἀπ' ἀρχῆς αὐτόπται καὶ ὑπηρέται γενόμενοι τοῦ λόγου, 3 ἔδοξεν κάμοι, παρηκολουθηκότι ἄνωθεν πᾶσιν ἀκριβῶς, καθεξῆς σοι γράψαι, κράτιστε Θεόφιλε, 4 ἵνα ἐπιγνῷς περὶ ὧν κατηχήθης λόγων τὴν ἀσφάλειαν.

The Announcement of John the Baptist's Birth

5 Ἔγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡρώδου τοῦ¹ βασιλέως τῆς Ἰουδαίας ἱερεύς τις ὀνόματι Ζαχαρίας, ἐξ ἐφημερίας Ἀβιά· καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ² ἐκ τῶν θυγατέρων Άαρών, καὶ τὸ ὄνομα αὐτῆς Ἐλισάβετ. 6 Ἡσαν δὲ δίκαιοι ἀμφότεροι ἐνώπιον³ τοῦ θεοῦ, πορευόμενοι ἐν πάσαις ταῖς ἐντολαῖς καὶ δικαιώμασιν τοῦ κυρίου ἅμεμπτοι. 7 Καὶ οὐκ ἦν αὐτοῖς τέκνον, καθότι ἡ Ἐλισάβετ ἦν⁴ στεῖρα, καὶ ἀμφότεροι προβεβηκότες ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῶν ἦσαν.

8 Ἔγένετο δὲ ἐν τῷ ἱερατεύειν αὐτὸν ἐν τῇ τάξει τῆς ἐφημερίας αὐτοῦ ἔναντι τοῦ θεοῦ, 9 κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἱερατείας, ἔλαχεν τοῦ θυμιᾶσαι εἰσελθών εἰς τὸν ναὸν τοῦ κυρίου. 10 Καὶ πᾶν τὸ πλῆθος ἦν τοῦ λαοῦ προσευχόμενον ἔξω τῇ ὥρᾳ τοῦ θυμιάματος. 11 Ὡφθῇ δὲ αὐτῷ ἄγγελος κυρίου, ἐστῶς ἐκ δεξιῶν

¹τοῦ • – ²ἡ γυνὴ αὐτοῦ • γυνὴ αὐτῷ ³ἐνώπιον • ἐναντίον ⁴ἡ Ἐλισάβετ ἦν • ἦν ἡ Ἐλισάβετ

τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ θυμιάματος. **12** Καὶ ἐταράχθη Ζαχαρίας ἵδων, καὶ φόβος ἐπέπεσεν ἐπ’ αὐτὸν. **13** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβοῦ, Ζαχαρίᾳ· διότι εἰσηκούσθη ἡ δέησίς σου, καὶ ἡ γυνή σου Ἐλισάβετ γεννήσει υἱόν σοι, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰωάννην. **14** Καὶ ἔσται χαρά σοι καὶ ἀγαλλίασις, καὶ πολλοὶ ἐπὶ τῇ γεννήσει¹ αὐτοῦ χαρήσονται. **15** Ἐσται γάρ μέγας ἐνώπιον τοῦ^{a,2} κυρίου, καὶ οὗνον καὶ σίκερα οὐ μὴ πίῃ, καὶ πνεύματος ἀγίου πλησθήσεται ἔτι ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ. **16** Καὶ πολλοὺς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ἐπιστρέψει ἐπὶ κύριον τὸν θεὸν αὐτῶν· **17** καὶ αὐτὸς προελεύσεται ἐνώπιον αὐτοῦ ἐν πνεύματι καὶ δυνάμει Ἡλίου, ἐπιστρέψαι καρδίας πατέρων ἐπὶ τέκνα, καὶ ἀπειθεῖς ἐν φρονήσει δικαίων, ἐτοιμάσαι κυρίω λαὸν κατεσκευασμένον. **18** Καὶ εἶπεν Ζαχαρίας πρὸς τὸν ἄγγελον, Κατὰ τί γνώσομαι τοῦτο; Ἐγὼ γάρ εἰμι πρεσβύτης, καὶ ἡ γυνή μου προβεβηκοῦ ἐν ταῖς ἡμέραις αὐτῆς. **19** Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῷ, Ἐγὼ εἰμι Γαβριὴλ ὁ παρεστηκὼς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ· καὶ ἀπεστάλην λαλῆσαι πρός σε, καὶ εὐαγγελίσασθαί σοι ταῦτα. **20** Καὶ ίδού, ἔσῃ σιωπῶν καὶ μὴ δυνάμενος λαλῆσαι, ἥχρι ἣς ἡμέρας γένηται ταῦτα, ἀνθ’ ὧν οὐκ ἐπίστευσας τοῖς λόγοις μου, οἵτινες πληρωθήσονται εἰς τὸν καιρὸν αὐτῶν. **21** Καὶ ἦν ὁ λαὸς προσδοκῶν τὸν Ζαχαρίαν· καὶ ἐθαύμαζον ἐν τῷ χρονίζειν αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ.³ **22** Ἐξελθὼν δὲ οὐκ ἡδύνατο⁴ λαλῆσαι αὐτοῖς· καὶ ἐπέγνωσαν ὅτι ὀπτασίαν ἐώρακεν ἐν τῷ ναῷ· καὶ αὐτὸς ἦν διανεύων αὐτοῖς, καὶ διέμενεν κωφός. **23** Καὶ ἐγένετο, ὡς ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τῆς λειτουργίας αὐτοῦ, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

24 Μετὰ δὲ ταύτας τὰς ἡμέρας συνέλαβεν Ἐλισάβετ ἡ γυνὴ αὐτοῦ, καὶ περιέκρυβεν ἑαυτὴν μῆνας πέντε, λέγουσα **25** ὅτι Οὕτως μοι πεποίηκεν ὁ⁵ κύριος ἐν ἡμέραις αἷς ἐπεῖδεν ἀφελεῖν τὸ⁶ ὄνειδός μου ἐν ἀνθρώποις.

The Annunciation to Mary

26 Ἐν δὲ τῷ μηνὶ τῷ ἔκτῳ ἀπεστάλη ὁ ἄγγελος Γαβριὴλ ὑπὸ⁷ τοῦ θεοῦ εἰς πόλιν τῆς Γαλιλαίας, ἦ ὄνομα Ναζαρέτ,⁸ **27** πρὸς

^aτοῦ • –

¹γεννήσει • γενέσει ²τοῦ • [τοῦ] ³αὐτὸν ἐν τῷ ναῷ • ἐν τῷ ναῷ αὐτὸν ⁴ἡδύνατο • ἐδύνατο ⁵ο • – ⁶τὸ • – ⁷ὑπὸ • ἀπὸ ⁸Ναζαρέτ • Ναζαρέθ

παρθένον μεμνηστευμένην¹ ἀνδρί, ὃ ὄνομα Ἰωσήφ, ἐξ οἴκου Δαυίδ· καὶ τὸ ὄνομα τῆς παρθένου Μαριάμ. 28 Καὶ εἰσελθών ὁ ἄγγελος² πρὸς αὐτὴν εἶπεν, Χαῖρε, κεχαριτωμένη· ὁ κύριος μετὰ σοῦ, εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν.³ 29 Ἡ δὲ ἰδοῦσα⁴ διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ,⁵ καὶ διελογίζετο ποταπὸς εἴη ὁ ἀσπασμὸς οὗτος. 30 Καὶ εἶπεν ὁ ἄγγελος αὐτῇ, Μή φοβοῦ, Μαριάμ· εῦρες γὰρ χάριν παρὰ τῷ θεῷ. 31 Καὶ ἴδού, συλλήψῃ⁶ ἐν γαστρί, καὶ τέξῃ υἱόν, καὶ καλέσεις τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦν. 32 Οὕτος ἔσται μέγας, καὶ νιὸς ὑψίστου κληθήσεται· καὶ δώσει αὐτῷ κύριος ὁ θεὸς τὸν θρόνον Δαυὶδ τοῦ πατρὸς αὐτοῦ, 33 καὶ βασιλεύσει ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰακὼβ εἰς τοὺς αἰῶνας, καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ἔσται τέλος. 34 Εἶπεν δὲ Μαριάμ πρὸς τὸν ἄγγελον, Πῶς ἔσται τοῦτο, ἐπεὶ ἄνδρα οὐ γινώσκω; 35 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ ἄγγελος εἶπεν αὐτῇ, Πνεῦμα ἄγιον ἐπελεύσεται ἐπὶ σέ, καὶ δύναμις ὑψίστου ἐπισκιάσει σοι· διὸ καὶ τὸ γεννώμενον ἄγιον κληθήσεται νιὸς θεοῦ. 36 Καὶ ἴδού, Ἐλισάβετ ἡ συγγενής⁷ σου, καὶ αὐτὴ συνειληφυῖα⁸ νιὸν ἐν γήρει αὐτῆς· καὶ οὗτος μὴν ἕκτος ἔστιν αὐτῇ τῇ καλούμενῃ στείρα. 37 Ὄτι οὐκ ἀδυνατήσει παρὰ τῷ θεῷ⁹ πᾶν ῥῆμα. 38 Εἶπεν δὲ Μαριάμ, Ἰδού, ἡ δούλη κυρίου· γένοιτο μοι κατὰ τὸ ῥῆμά σου. Καὶ ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτῆς ὁ ἄγγελος.

Mary's Visit to Elizabeth

39 Ἀναστᾶσα δὲ Μαριάμ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἐπορεύθη εἰς τὴν ὄρεινήν μετὰ σπουδῆς, εἰς πόλιν Ιούδα, 40 καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον Ζαχαρίου, καὶ ἡσπάσατο τὴν Ἐλισάβετ. 41 Καὶ ἐγένετο ὡς ἥκουσεν ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας,¹⁰ ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτῆς· καὶ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου ἡ Ἐλισάβετ, 42 καὶ ἀνεφώνησεν φωνῇ¹¹ μεγάλῃ, καὶ εἶπεν, Εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν, καὶ εὐλογημένος ὁ καρπὸς τῆς κοιλίας σου. 43 Καὶ πόθεν μοι τοῦτο, ἵνα ἔλθῃ ἡ μήτηρ τοῦ κυρίου μου πρός με;¹² 44 Ἰδού γάρ, ὡς ἐγένετο ἡ φωνὴ τοῦ ἀσπασμοῦ σου εἰς τὰ ὤτά μου, ἐσκίρτησεν τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει¹³ ἐν τῇ κοιλίᾳ μου. 45 Καὶ μακαρία ἡ πιστεύσασα,

¹μεμνηστευμένην • ἐμνηστευμένην ²ό ἄγγελος • - ³εὐλογημένη σὺ ἐν γυναιξίν • -

⁴ἰδοῦσα • - ⁵διεταράχθη ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ • ἐπὶ τῷ λόγῳ διεταράχθη ⁶συλλήψῃ

• συλλήψῃ ⁷συγγενής • συγγενίς ⁸συνειληφυῖα • συνειληφεν ⁹τῷ θεῷ • τοῦ θεοῦ

¹⁰ἡ Ἐλισάβετ τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας • τὸν ἀσπασμὸν τῆς Μαρίας ἡ Ἐλισάβετ

¹¹φωνῇ • κραυγῇ ¹²με • ἐμέ ¹³τὸ βρέφος ἐν ἀγαλλιάσει • ἐν ἀγαλλιάσει τὸ βρέφος

ὅτι ἔσται τελείωσις τοῖς λελαλημένοις αὐτῇ παρὰ κυρίου. **46** Καὶ εἰπεν Μαριάμ, Μεγαλύνει ἡ ψυχή μου τὸν κύριον, **47** καὶ ἡγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ σωτῆρί μου. **48** Ὄτι ἐπέβλεψεν ἐπὶ τὴν ταπείνωσιν τῆς δούλης αὐτοῦ. Ἰδοὺ γάρ, ἀπὸ τοῦ νῦν μακαριοῦσίν με πᾶσαι αἱ γενεαί. **49** Ὄτι ἐποίησέν μοι μεγαλεῖα¹ ὁ δυνατός, καὶ ἄγιον τὸ ὄνομα αὐτοῦ. **50** Καὶ τὸ ἔλεος αὐτοῦ εἰς γενεὰς γενεῶν² τοῖς φιβουμένοις αὐτόν. **51** Ἐποίησεν κράτος ἐν βραχίονι αὐτοῦ· διεσκόρπισεν ὑπερηφάνους διανοίᾳ καρδίας αὐτῶν. **52** Καθεῖλεν δυνάστας ἀπὸ θρόνων, καὶ ὑψώσεν ταπεινούς. **53** Πεινῶντας ἐνέπλησεν ἀγαθῶν, καὶ πλουτοῦντας ἐξαπέστειλεν κενούς. **54** Ἀντελάβετο Ἰσραὴλ παιδὸς αὐτοῦ, μνησθῆναι ἐλέους, **55** καθὼς ἐλάλησεν πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν, τῷ Ἀβραὰμ καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ εἰς τὸν αἰῶνα.

56 Ἐμεινεν δὲ Μαριὰμ σὺν αὐτῇ ώσει³ μῆνας τρεῖς, καὶ ὑπέστρεψεν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.

The Birth of John the Baptist

57 Τῇ δὲ Ἐλισάβετ ἐπλήσθη ὁ χρόνος τοῦ τεκεῖν αὐτήν, καὶ ἐγέννησεν υἱόν. **58** Καὶ ἥκουσαν οἱ περίοικοι καὶ οἱ συγγενεῖς αὐτῆς ὅτι ἐμεγάλυνεν κύριος τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετ' αὐτῆς, καὶ συνέχαιρον αὐτῇ. **59** Καὶ ἐγένετο ἐν τῇ ὄγδοῃ ἡμέρᾳ,⁴ ἦλθον περιτεμεῖν τὸ παιδίον· καὶ ἐκάλουν αὐτὸν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ πατρὸς αὐτοῦ Ζαχαρίαν. **60** Καὶ ἀποκριθεῖσα ἡ μῆτηρ αὐτοῦ εἰπεν, Οὐχὶ, ἀλλὰ κληθήσεται Ἰωάννης. **61** Καὶ εἰπον⁵ πρὸς αὐτήν ὅτι Οὐδείς ἔστιν ἐν τῇ συγγενείᾳ⁶ σου ὃς καλεῖται τῷ ὄνόματι τούτῳ. **62** Ἐνένευον δὲ τῷ πατρὶ αὐτοῦ, τὸ τί ἀν θέλοι καλεῖσθαι αὐτόν.⁷ **63** Καὶ αἰτήσας πινακίδιον ἔγραψεν, λέγων, Ἰωάννης ἔστιν τὸ⁸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἐθαύμασαν πάντες. **64** Ἀνεῳχθῇ δὲ τὸ στόμα αὐτοῦ παραχρῆμα καὶ ἡ γλῶσσα αὐτοῦ, καὶ ἐλάλει εὐλογῶν τὸν θεόν. **65** Καὶ ἐγένετο ἐπὶ πάντας φόβος τοὺς περιοικοῦντας αὐτούς· καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ὁρεινῇ τῆς Ἰουδαίας διελαλεῖτο πάντα τὰ ρήματα ταῦτα. **66** Καὶ ἔθεντο πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῶν, λέγοντες, Τί ἄρα τὸ παιδίον τοῦτο ἔσται; Καὶ χεὶρ⁹ κυρίου ἦν μετ' αὐτοῦ.

¹ μεγαλεῖα • μεγάλα ² γενεῶν • καὶ γενεὰς ³ ώσει • ώς ⁴ ὄγδοῃ ἡμέρᾳ • ἡμέρᾳ τῇ ὄγδοῃ ⁵ εἰπον • εἰπαν ⁶ ἐν τῇ συγγενείᾳ • ἐκ τῆς συγγενείας ⁷ αὐτόν • αὐτό ⁸ τὸ • – ⁹ χεὶρ • γάρ χεὶρ

67 Καὶ Ζαχαρίας ὁ πατὴρ αὐτοῦ ἐπλήσθη πνεύματος ἀγίου, καὶ προεφήτευσεν,¹ λέγων, **68** Εὐλογητὸς κύριος ὁ θεὸς τοῦ Ἰσραήλ, ὅτι ἐπεσκέψατο καὶ ἐποίησεν λύτρωσιν τῷ λαῷ αὐτοῦ, **69** καὶ ἡγειρεν κέρας σωτηρίας ἡμῖν ἐν τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ² παιδὸς αὐτοῦ— **70** καθὼς ἐλάλησεν διὰ στόματος τῶν ἀγίων τῶν ἀπ'³ αἰῶνος προφητῶν αὐτοῦ— **71** σωτηρίαν ἐξ ἔχθρῶν ἡμῶν, καὶ ἐκ χειρὸς πάντων τῶν μισούντων ἡμᾶς· **72** ποιῆσαι ἔλεος μετὰ τῶν πατέρων ἡμῶν, καὶ μνησθῆναι διαθήκης ἀγίας αὐτοῦ, **73** ὄρκον δὲν ὅμοσεν πρὸς Αἴβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν, τοῦ δοῦναι ἡμῖν, **74** ἀφόβως, ἐκ χειρὸς τῶν ἔχθρῶν ἡμῶν⁴ ῥυσθέντας, λατρεύειν αὐτῷ **75** ἐν ὁσιότητι καὶ δικαιούσῃ ἐνώπιον αὐτοῦ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς⁵ ἡμῶν. **76** Καὶ σύ,⁶ παιδίον, προφήτης ὑψίστου κληθήσῃ· προπορεύσῃ γὰρ πρὸ προσώπου⁷ κυρίου ἐτοιμάσαι ὁδοὺς αὐτοῦ· **77** τοῦ δοῦναι γνῶσιν σωτηρίας τῷ λαῷ αὐτοῦ ἐν ἀφέσει ἀμαρτιῶν αὐτῶν, **78** διὰ σπλάγχνα ἐλέους θεοῦ ἡμῶν, ἐν οἷς ἐπεσκέψατο⁸ ἡμᾶς ἀνατολὴ ἐξ ὑψους, **79** ἐπιφᾶναι τοῖς ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου καθημένοις, τοῦ κατευθῦναι τοὺς πόδας ἡμῶν εἰς ὁδὸν εἰρήνης.

80 Τὸ δὲ παιδίον ἦξανεν καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι, καὶ ἦν ἐν ταῖς ἐρήμοις ἔως ἡμέρας ἀναδείξεως αὐτοῦ πρὸς τὸν Ἰσραὴλ.

The Birth of Jesus and the Adoration of the Shepherds

2 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ἐξῆλθεν δόγμα παρὰ Καίσαρος Αὐγούστου, ἀπογράφεσθαι πᾶσαν τὴν οἰκουμένην. **2** Αὕτη ἡ⁹ ἀπογραφὴ πρώτη ἐγένετο ἡγεμονεύοντος τῆς Συρίας Κυρηνίου. **3** Καὶ ἐπορεύοντο πάντες ἀπογράφεσθαι, ἔκαστος εἰς τὴν ιδίαν¹⁰ πόλιν. **4** Ἀνέβη δὲ καὶ Ἰωσὴφ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ἐκ πόλεως Ναζαρέτ,¹¹ εἰς τὴν Ἰουδαίαν, εἰς πόλιν Δαυὶδ, ἥτις καλεῖται Βηθλέεμ, διὰ τὸ εἶναι αὐτὸν ἐξ οἴκου καὶ πατριᾶς Δαυὶδ, **5** ἀπογράψασθαι σὺν Μαριὰμ τῇ μεμνηστευμένῃ αὐτῷ γυναικὶ,¹² οὐσῃ ἐγκύῳ. **6** Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἶναι αὐτοὺς ἐκεῖ, ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ τεκεῖν αὐτήν. **7** Καὶ ἔτεκεν τὸν υἱὸν

¹ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν ² τῷ οἴκῳ Δαυὶδ τοῦ • οἴκῳ Δαυὶδ ³ τῶν ἀπ' • ἀπ' τῶν ἔχθρῶν ἡμῶν • ἔχθρῶν ⁵ πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς • πάσας ταῖς ἡμέραις ⁶ σύ • σὺ δέ ⁷ πρὸ προσώπου • ἐνώπιον ⁸ ἐπεσκέψατο • ἐπισκέψεται ⁹ ἡ • – ¹⁰ ιδίαν • ἔαντο ¹¹ Ναζαρέτ • Ναζαρέθ ¹² μεμνηστευμένη αὐτῷ γυναικί • ἐμνηστευμένη αὐτῷ

αὐτῆς τὸν πρωτότοκον, καὶ ἐσπαργάνωσεν αὐτόν, καὶ ἀνέκλινεν αὐτὸν ἐν τῇ¹ φάτνῃ, διότι οὐκ ἦν αὐτοῖς τόπος ἐν τῷ καταλύματι.

8 Καὶ ποιμένες ἦσαν ἐν τῇ χώρᾳ τῇ αὐτῇ ἀγραυλοῦντες καὶ φυλάσσοντες φυλακὰς τῆς νυκτὸς ἐπὶ τὴν ποίμνην αὐτῶν. **9** Καὶ ίδού,² ἄγγελος κυρίου ἐπέστη αὐτοῖς, καὶ δόξα κυρίου περιέλαμψεν αὐτούς· καὶ ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν. **10** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὁ ἄγγελος, Μὴ φοβεῖσθε· ίδού γάρ, εὐαγγελίζομαι ὑμῖν χαρὰν μεγάλην, ἣτις ἔσται παντὶ τῷ λαῷ. **11** ὅτι ἐτέχθη ὑμῖν σήμερον σωτήρ, ὃς ἔστιν χριστὸς κύριος, ἐν πόλει Δαυίδ. **12** Καὶ τοῦτο ὑμῖν τὸ σημεῖον· εὐρήσετε βρέφος ἐσπαργανωμένον, κείμενον³ ἐν φάτνῃ. **13** Καὶ ἔξαίφνης ἐγένετο σὺν τῷ ἀγγέλῳ πλῆθος στρατιᾶς οὐρανίου, αἰνοῦντων τὸν θεόν, καὶ λεγόντων, **14** Δόξα ἐν ὑψίστοις θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνη· ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίᾳ.⁴

15 Καὶ ἐγένετο, ὡς ἀπῆλθον ἀπ’ αὐτῶν εἰς τὸν οὐρανὸν οἱ ἄγγελοι, καὶ οἱ ἀνθρωποι⁵ οἱ ποιμένες εἴπον⁶ πρὸς ἀλλήλους, Διέλθωμεν δὴ ἔως Βηθλέεμ, καὶ ίδωμεν τὸ ρῆμα τοῦτο τὸ γεγονός, ὃ ὁ κύριος ἐγνώρισεν ἡμῖν. **16** Καὶ ἥλθον⁷ σπεύσαντες, καὶ ἀνεῦρον⁸ τὴν τε Μαριάμ καὶ τὸν Ἰωσήφ, καὶ τὸ βρέφος κείμενον ἐν τῇ φάτνῃ. **17** Ιδόντες δὲ διεγνώρισαν⁹ περὶ τοῦ ρήματος τοῦ λαληθέντος αὐτοῖς περὶ τοῦ παιδίου τούτου. **18** Καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες ἐθαύμασαν περὶ τῶν λαληθέντων ὑπὸ τῶν ποιμένων πρὸς αὐτούς. **19** Ἡ δὲ Μαριάμ πάντα συνετήρει τὰ ρήματα ταῦτα, συμβάλλουσα ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. **20** Καὶ ὑπέστρεψαν οἱ ποιμένες, δοξάζοντες καὶ αἰνοῦντες τὸν θεόν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἤκουσαν καὶ εἶδον, καθὼς ἐλαλήθη πρὸς αὐτούς.

The Circumcision and Presentation of Christ

21 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν ἡμέραι ὀκτὼ τοῦ περιτεμεῖν αὐτόν, καὶ ἐκλήθη τὸ ὄνομα αὐτοῦ Ἰησοῦς, τὸ κληθὲν ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πρὸ τοῦ συλληφθῆναι¹⁰ αὐτὸν ἐν τῇ κοιλίᾳ.

22 Καὶ ὅτε ἐπλήσθησαν αἱ ἡμέραι τοῦ καθαρισμοῦ αὐτῶν κατὰ τὸν νόμον Μωσέως,¹¹ ἀνήγαγον αὐτὸν εἰς Ἱεροσόλυμα, παραστῆσαι τῷ κυρίῳ· **23** καθὼς γέγραπται ἐν νόμῳ κυρίου

¹ τῇ • – ² ίδού • – ³ κείμενον • καὶ κείμενον ⁴ εὐδοκία • εὐδοκίας ⁵ καὶ οἱ ἀνθρωποι • – ⁶ εἴπον • ἐλάλουν ⁷ ἥλθον • ἥλθαν ⁸ ἀνεῦρον • ἀνεῦραν ⁹ διεγνώρισαν • ἐγνώρισαν ¹⁰ συλληφθῆναι • συλληφθῆναι ¹¹ Μωσέως • Μωϋσέως

ὅτι Πᾶν ἄρσεν διανοίγον μήτραν ἄγιον τῷ κυρίῳ κληθήσεται—
 24 καὶ τοῦ δοῦναι θυσίαν κατὰ τὸ εἰρημένον ἐν νόμῳ¹ κυρίου,
 Ζεῦγος τρυγόνων ἡ δύο νεοσσοὺς² περιστερῶν. 25 Καὶ ἴδού, ἡν
 ἄνθρωπος³ ἐν Ἱερουσαλήμ, ὃ ὄνομα Συμεών, καὶ ὁ ἄνθρωπος
 οὗτος δίκαιος καὶ εὐλαβῆς, προσδεχόμενος παράκλησιν
 τοῦ Ἰσραήλ, καὶ πνεῦμα ἦν ἄγιον ἐπ’ αὐτόν. 26 Καὶ ἦν αὐτῷ
 κεχρηματισμένον ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, μὴ ἵδειν θάνατον
 πρὶν ἡ⁴ ἤδη τὸν χριστὸν κυρίου. 27 Καὶ ἥλθεν ἐν τῷ πνεύματι εἰς
 τὸ ἱερόν· καὶ ἐν τῷ εἰσαγαγεῖν τοὺς γονεῖς τὸ παιδίον Ἰησοῦν, τοῦ
 ποιῆσαι αὐτοὺς κατὰ τὸ εἰθισμένον τοῦ νόμου περὶ αὐτοῦ, 28 καὶ
 αὐτὸς ἐδέξατο αὐτὸς εἰς τὰς ἀγκάλας αὐτοῦ,⁵ καὶ εὐλόγησεν τὸν
 θεόν, καὶ εἶπεν, 29 Νῦν ἀπολύεις τὸν δοῦλόν σου, δέσποτα, κατὰ
 τὸ ρήμα σου, ἐν εἰρήνῃ· 30 ὅτι εἴδον οἱ ὄφθαλμοί μου τὸ σωτήριόν
 σου, 31 ὃ ἡτοίμασας κατὰ πρόσωπον πάντων τῶν λαῶν· 32 φῶς
 εἰς ἀποκάλυψιν ἔθνων, καὶ δόξαν λαοῦ σου Ἰσραήλ. 33 Καὶ ἦν
 Ἰωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ⁶ θαυμάζοντες ἐπὶ τοῖς λαλουμένοις
 περὶ αὐτοῦ. 34 Καὶ εὐλόγησεν αὐτοὺς Συμεών, καὶ εἶπεν πρὸς
 Μαριὰμ τὴν μητέρα αὐτοῦ, Ἰδού, οὗτος κεῖται εἰς πτῶσιν καὶ
 ἀνάστασιν πολλῶν ἐν τῷ Ἰσραήλ, καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον·
 35 καὶ σοῦ δὲ⁷ αὐτῆς τὴν ψυχὴν διελεύσεται ρόμφαία· ὅπως ἂν
 ἀποκαλυφθῶσιν ἐκ πολλῶν καρδιῶν διαλογισμοί. 36 Καὶ ἦν Ἄννα
 προφῆτις, θυγάτηρ Φανουρήλ, ἐκ φυλῆς Ἀσήρ-αὕτη προβεβηκοῦσα
 ἐν ἡμέραις πολλαῖς, ζήσασα ἔτη μετὰ ἀνδρὸς⁸ ἐπτὰ ἀπὸ τῆς
 παρθενίας αὐτῆς, 37 καὶ αὕτη χήρα ὡς⁹ ἐτῶν ὄγδοηκοντα
 τεσσάρων—ή οὐκ ἀφίστατο ἀπὸ¹⁰ τοῦ ἱεροῦ, νηστείαις καὶ
 δεήσεσιν λατρεύουσα νύκτα καὶ ἡμέραν. 38 Καὶ αὕτη αὐτῇ¹¹ τῇ
 ὥρᾳ ἐπιστάσα ἀνθωμολογεῖτο τῷ κυρίῳ,¹² καὶ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ
 πᾶσιν τοῖς προσδεχομένοις λύτρωσιν ἐν¹³ Ἱερουσαλήμ. 39 Καὶ ὡς
 ἐτέλεσαν ἀπαντα¹⁴ τὰ κατὰ τὸν νόμον κυρίου, ὑπέστρεψαν¹⁵ εἰς
 τὴν Γαλιλαίαν, εἰς τὴν πόλιν¹⁶ ἑαυτῶν Ναζαρέτ.¹⁷

40 Τὸ δὲ παιδίον ηὔξανεν, καὶ ἐκραταιοῦτο πνεύματι,¹⁸
 πληρούμενον σοφίας.¹⁹ καὶ χάρις θεοῦ ἦν ἐπ’ αὐτό.

¹ νόμῳ • τῷ νόμῳ ² νεοσσοὺς • νοσσοὺς ³ ἡν ἄνθρωπος • ἄνθρωπος ἦν ⁴ ἡ • [ἡ]
 ἀν ⁵ αὐτοῦ • – ⁶ Ιωσήφ καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ • ὁ πατήρ αὐτοῦ καὶ ἡ μήτηρ ⁷ δὲ • [δὲ]
⁸ ἔτη μετὰ ἀνδρὸς • μετὰ ἀνδρὸς ἔτη ⁹ ὡς • ἔως ¹⁰ ἀπὸ • – ¹¹ αὕτη αὐτῇ • αὐτῇ
¹² κυρίῳ • θεῷ ¹³ ἐν • – ¹⁴ ἀπαντα • πάντα ¹⁵ ὑπέστρεψαν • ἐπέστρεψαν ¹⁶ τὴν
 πόλιν • πόλιν ¹⁷ Ναζαρέτ • Ναζαρέθ ¹⁸ πνεύματι • – ¹⁹ σοφίας • σοφίας

The Christ-Child in the Temple

41 Καὶ ἐπορεύοντο οἱ γονεῖς αὐτοῦ κατ’ ἔτος εἰς Ἱερουσαλήμ τῇ ἑορτῇ τοῦ Πάσχα. **42** Καὶ ὅτε ἐγένετο ἐτῶν δώδεκα, ἀναβάντων¹ αὐτῶν εἰς Ἱεροσόλυμα² κατὰ τὸ ἔθος τῆς ἑορτῆς, **43** καὶ τελειωσάντων τὰς ἡμέρας, ἐν τῷ ὑποστρέφειν αὐτούς, ὑπέμεινεν Ἰησοῦς ὁ παῖς ἐν Ἱερουσαλήμ· καὶ οὐκ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ³ αὐτοῦ. **44** νομίσαντες δὲ αὐτὸν ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι,⁴ ἥλθον ἡμέρας ὁδόν, καὶ ἀνεζήτουν αὐτὸν ἐν τοῖς συγγενέσιν καὶ ἐν⁵ τοῖς γνωστοῖς. **45** καὶ μή εὑρόντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν⁶ εἰς Ἱερουσαλήμ, ζητοῦντες⁷ αὐτόν. **46** Καὶ ἐγένετο, μεθ’⁸ ἡμέρας τρεῖς εὗρον αὐτὸν ἐν τῷ ἱερῷ, καθεζόμενον ἐν μέσῳ τῶν διδασκάλων, καὶ ἀκούοντα αὐτῶν, καὶ ἐπερωτῶντα αὐτούς. **47** Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ ἐπὶ τῇ συνέσει καὶ ταῖς ἀποκρίσεσιν αὐτοῦ. **48** Καὶ ἰδόντες αὐτὸν ἔξεπλάγησαν· καὶ πρὸς⁹ αὐτὸν ἡ μήτηρ αὐτοῦ εἶπεν.¹⁰ Τέκνον, τί ἐποίησας ἡμῖν οὕτως; Ἰδού, ὁ πατήρ σου κάγὼ ὀδυνώμενοι ἔζητοῦμέν σε. **49** Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί ὅτι ἔζητεῖτέ με; Οὐκ ἔδειτε ὅτι ἐν τοῖς τοῦ πατρός μου δεῖ εἶναι με; **50** Καὶ αὐτὸί οὐ συνῆκαν τὸ ρῆμα ὃ ἐλάλησεν αὐτοῖς. **51** Καὶ κατέβη μετ’ αὐτῶν, καὶ ἥλθεν εἰς Ναζαρέτ.¹¹ καὶ ἦν ὑποτασσόμενος αὐτοῖς. Καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ διετήρει πάντα τὰ ρήματα ταῦτα¹² ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς.

52 Καὶ Ἰησοῦς προέκοπτεν σοφία¹³ καὶ ἡλικία, καὶ χάριτι παρὰ θεῷ καὶ ἀνθρώποις.

The Ministry of John the Baptist

3 Ἐν ἔτει δὲ πεντεκαιδεκάτῳ τῆς ἡγεμονίας Τιβερίου Καίσαρος, ἡγεμονεύοντος Ποντίου Πιλάτου τῆς Ἰουδαίας, καὶ τετραρχοῦντος¹⁴ τῆς Γαλιλαίας Ἡρώδου, Φιλίππου δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ τετραρχοῦντος¹⁵ τῆς Ἰτουραίας καὶ Τραχωνίτιδος χώρας, καὶ Λυσανίου τῆς Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος,¹⁶ 2 ἐπὶ ἀρχιερέως Ἀννα καὶ Καϊάφα, ἐγένετο ρῆμα θεοῦ ἐπὶ Ἰωάννην τὸν Ζαχαρίου υἱὸν ἐν τῇ ἐρήμῳ. **3** Καὶ ἥλθεν εἰς πᾶσαν τὴν¹⁷

¹ ἀναβάντων • ἀναβαινόντων ² εἰς Ἱεροσόλυμα • – ³ ἔγνω Ἰωσὴφ καὶ ἡ μήτηρ • ἔγνωσαν οἱ γονεῖς ⁴ ἐν τῇ συνοδίᾳ εἶναι • εἶναι ἐν τῇ συνοδίᾳ ⁵ συγγενέσιν καὶ ἐν • συγγενέσιν καὶ ⁶ αὐτὸν ὑπέστρεψαν • ὑπέστρεψαν ⁷ ζητοῦντες • ἀναζητοῦντες ⁸ μεθ’ • μετὰ ⁹ πρὸς • εἶπεν πρὸς ¹⁰ εἶπεν • – ¹¹ Ναζαρέτ • Ναζαρέθ ¹² ταῦτα • – ¹³ σοφία • [ἐν τῇ] σοφίᾳ ¹⁴ καὶ τετραρχοῦντος • καὶ τετραρχοῦντος ¹⁵ αὐτοῦ τετραρχοῦντος • αὐτοῦ τετραρχοῦντος ¹⁶ Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος • Ἀβιληνῆς τετραρχοῦντος ¹⁷ τὴν • [τὴν]

περίχωρον τοῦ Ἰορδάνου, κηρύσσων βάπτισμα μετανοίας εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν· 4 ὡς γέγραπται ἐν βίβλῳ λόγων Ἡσαΐου τοῦ προφήτου, λέγοντος,¹ Φωνὴ βοῶντος ἐν τῇ ἑρήμῳ, Ἐτοιμάσατε τὴν ὁδὸν κυρίου· εὐθείας ποιεῖτε τὰς τρίβους αὐτοῦ. 5 Πᾶσα φάραγξ πληρωθήσεται, καὶ πᾶν ὅρος καὶ βουνὸς ταπεινωθήσεται· καὶ ἔσται τὰ σκολιὰ εἰς εὐθεῖαν, καὶ αἱ τραχεῖαι εἰς ὄδοις λείας· 6 καὶ ὅψεται πᾶσα σάρξ τὸ σωτήριον τοῦ θεοῦ.

7 Ἔλεγεν οὖν τοῖς ἐκπορευομένοις ὅχλοις βαπτισθῆναι ὑπὸ αὐτοῦ, Γεννήματα ἔχιδνῶν, τίς ὑπέδειξεν ὑμῖν φυγεῖν ἀπὸ τῆς μελλούσης ὥργης; 8 Ποιήσατε οὖν καρποὺς ἀξίους τῆς μετανοίας· καὶ μὴ ἄρξησθε λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Πατέρα ἔχομεν τὸν Ἀβραάμ· λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι δύναται ὁ θεὸς ἐκ τῶν λίθων τούτων ἐγεῖραι τέκνα τῷ Ἀβραάμ. 9 Ἡδη δὲ καὶ ἡ ἀξίνη πρὸς τὴν ρίζαν τῶν δένδρων κείται· πᾶν οὖν δένδρον μὴ ποιοῦν καρπὸν καλὸν ἐκκόπτεται καὶ εἰς πῦρ βάλλεται. 10 Καὶ ἐπηρώτων αὐτὸν οἱ ὅχλοι λέγοντες, Τί οὖν ποιήσομεν;² 11 Ἀποκριθεὶς δὲ λέγει³ αὐτοῖς, Ὁ ἔχων δύο χιτῶνας μεταδότω τῷ μὴ ἔχοντι· καὶ ὁ ἔχων βρώματα ὁμοίως ποιείτω. 12 Ἡλθον δὲ καὶ τελῶναι βαπτισθῆναι, καὶ εἶπον⁴ πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, τί ποιήσομεν;⁵ 13 Ὁ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν πλέον παρὰ τὸ διατεταγμένον ὑμῖν πράσσετε. 14 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν καὶ στρατευόμενοι, λέγοντες, Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν;⁶ Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδένα διασείσητε, μηδὲ συκοφαντήσητε· καὶ ἀρκεῖσθε τοῖς ὄψωνίοις ὑμῶν.

15 Προσδοκῶντος δὲ τοῦ λαοῦ, καὶ διαλογίζομένων πάντων ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν περὶ τοῦ Ἰωάννου, μήποτε αὐτὸς εἴη ὁ χριστός, 16 ἀπεκρίνατο ὁ Ἰωάννης, ἀπασιν λέγων,⁸ Ἐγὼ μὲν ὕδατι βαπτίζω ὑμᾶς· ἔρχεται δὲ ὁ ἰσχυρότερός μου, οὗ οὐκ εἰμὶ ἱκανὸς λῦσαι τὸν ἴμαντα τῶν ὑποδημάτων αὐτοῦ· αὐτὸς ὑμᾶς βαπτίσει ἐν πνεύματι ἀγίῳ καὶ πυρί· 17 οὗ τὸ πτύον ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ, καὶ διακαθαριεῖ⁹ τὴν ἄλωνα αὐτοῦ, καὶ συνάξει¹⁰ τὸν σῖτον εἰς τὴν ἀποθήκην αὐτοῦ, τὸ δὲ ἄχυρον κατακαύσει πυρὶ ἀσβέστῳ.

¹ λέγοντος • – ² ποιήσομεν • ποιήσωμεν ³ λέγει • ἔλεγεν ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ποιήσομεν • ποιήσωμεν ⁶ Καὶ ἡμεῖς τί ποιήσομεν • Τί ποιήσωμεν καὶ ἡμεῖς ⁷ πρὸς αὐτούς • αὐτοῖς ⁸ ὁ Ἰωάννης ἀπασιν λέγων • λέγων πᾶσιν ὁ Ἰωάννης ⁹ καὶ διακαθαριεῖ • διακαθᾶραι ¹⁰ συνάξει • συναγαγεῖν

18 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἔτερα παρακαλῶν εὐηγγελίζετο τὸν λαόν· **19** ὁ δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης,¹ ἐλεγχόμενος ὑπ’ αὐτοῦ περὶ Ἡρῳδιάδος τῆς γυναικὸς τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, καὶ περὶ πάντων ὧν ἐποίησεν πονηρῶν ὁ Ἡρώδης, **20** προσέθηκεν καὶ τοῦτο ἐπὶ πᾶσιν, καὶ κατέκλεισεν² τὸν Ἰωάννην ἐν τῇ³ φυλακῇ.

The Baptism and Genealogy of Christ

21 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ βαπτισθῆναι ἄπαντα τὸν λαόν, καὶ Ἰησοῦν βαπτισθέντος καὶ προσευχομένου, ἀνεῳχθῆναι τὸν οὐρανόν, **22** καὶ καταβῆναι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον σωματικῷ εἰδει ὡσεὶ⁴ περιστερὰν ἐπ’ αὐτόν, καὶ φωνὴν ἔξ οὐρανοῦ γενέσθαι, λέγουσαν,⁵ Σὺ εἶ ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητός, ἐν σοὶ εὐδόκησα.

23 Καὶ αὐτὸς ἦν ὁ Ἰησοῦς⁶ ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος,⁷ ὡν-ώς ἐνομίζετο-υἱὸς⁸ Ἰωσήφ, τοῦ Ἡλί, **24** τοῦ Ματθάτ,⁹ τοῦ Λευΐ, τοῦ Μελχί, τοῦ Ἰαννά,¹⁰ τοῦ Ἰωσήφ, **25** τοῦ Ματταθίου, τοῦ Ἀμώς, τοῦ Ναούμ, τοῦ Ἐσλί, τοῦ Ναγγαί, **26** τοῦ Μαάθ, τοῦ Ματταθίου, τοῦ Σεμεί,^a τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰούδα,¹¹ **27** τοῦ Ἰωανάν,^b τοῦ Ρησά, τοῦ Ζοροβάβελ, τοῦ Σαλαθιήλ, τοῦ Νηρί, **28** τοῦ Μελχί, τοῦ Ἀδδί, τοῦ Κωσάμ, τοῦ Ἐλμωδάμ,¹² τοῦ Ἡρ,²⁹ τοῦ Ἰωσῆ,¹³ τοῦ Ἐλιέζερ, τοῦ Ἰωρείμ, τοῦ Ματθάτ,¹⁴ τοῦ Λευΐ, **30** τοῦ Συμεών, τοῦ Ἰούδα, τοῦ Ἰωσήφ, τοῦ Ἰωνάν, τοῦ Ἐλιακείμ,¹⁵ **31** τοῦ Μελεᾶ, τοῦ Μαϊνάν,¹⁶ τοῦ Ματταθά, τοῦ Ναθάν,¹⁷ τοῦ Δαυίδ, **32** τοῦ Ἰεσσαί, τοῦ Ὁβήδ, τοῦ Βοόζ, τοῦ Σαλμών,¹⁸ τοῦ Ναασσών, **33** τοῦ Ἀμιναδάβ, τοῦ Ἀράμ,^c¹⁹ τοῦ Ἐσρώμ, τοῦ Φαρές, τοῦ Ἰούδα, **34** τοῦ Ἰακώβ, τοῦ Ἰσαάκ, τοῦ Ἀβραάμ, τοῦ Θάρα,^d τοῦ Ναχώρ, **35** τοῦ Σερούχ, τοῦ Ραγαῦ, τοῦ Φάλεγ,^e²⁰ τοῦ Ἐβέρ, τοῦ Σαλά, **36** τοῦ Καΐνάν,²¹ τοῦ Ἀρφαξάδ, τοῦ Σήμ, τοῦ Νῶε, τοῦ Λάμρεχ,

^aΣεμεί • Σεμεεῖ ^bΙωανάν • Ιωαννᾶ ^cἈράμ, • Ἀράμ, τοῦ Ἰωράμ, ^dΘάρα • Θάρρα
• Φάλεγ • Φαλέκ

¹τετράρχης • τετραάρχης ²καὶ κατέκλεισεν • [καὶ] κατέκλεισεν ³τῇ • – ⁴ώσει
• ώς ⁵λέγουσαν • – ⁶ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς ⁷ώσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ἀρχόμενος •
ἀρχόμενος ὡσεὶ ἐτῶν τριάκοντα ⁸ώς ἐνομίζετο υἱὸς • νίος ώς ἐνομίζετο ⁹Ματθάτ
• Μαθθάτ ¹⁰Ιαννά • Ἰανναί ¹¹Σεμεί τοῦ Ἰωσήφ τοῦ Ἰούδα • Σεμείν τοῦ Ἰωσήφ τοῦ
Ἰωδάτ ¹²Ἐλμωδάμ • Ἐλμωδάμ ¹³Ιωσήφ • Ἰησοῦς ¹⁴Ιωρείμ τοῦ Ματθάτ • Ἰωρίμ τοῦ
Μαθθάτ ¹⁵Ιωνάν τοῦ Ἐλιακείμ • Ιωνάμ τοῦ Ἐλιακέμ ¹⁶Μαϊνάν • Μεννά ¹⁷Ναθάν
• Ναθάμ ¹⁸Ωβήδ τοῦ Βοόζ τοῦ Σαλμών • Ιωβήδ τοῦ Βόος τοῦ Σαλά ¹⁹Ἀράμ • Ἀδμίν
τοῦ Ἀρνί ²⁰Φάλεγ • Φάλεκ ²¹Καΐνάν • Καΐνάμ

37 τοῦ Μαθουσάλα, τοῦ Ἐνώχ, τοῦ Ἰαρέδ,¹ τοῦ Μαλελεήλ, τοῦ Καϊνάν,² 38 τοῦ Ἐνώς, τοῦ Σήθ, τοῦ Ἀδάμ, τοῦ θεοῦ.

The Temptation of Christ

4 Ἰησοῦς δὲ πνεύματος ἀγίου πλήρης³ ὑπέστρεψεν ἀπὸ τοῦ Ιορδάνου, καὶ ἤγετο ἐν τῷ πνεύματι εἰς τὴν ἔρημον,⁴ 2 ἡμέρας τεσσαράκοντα⁵ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου. Καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις· καὶ συντελεσθεισῶν αὐτῶν, ὕστερον⁶ ἐπείνασεν. 3 Καὶ εἶπεν⁷ αὐτῷ ὁ διάβολος, Εἰ νιὸς εἶ τοῦ θεοῦ, εἰπὲ τῷ λίθῳ τούτῳ ἵνα γένηται ἄρτος. 4 Καὶ ἀπεκρίθη Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,⁸ λέγων,⁹ Γέγραπται ὅτι Οὐκ ἐπ’ ἄρτῳ μόνῳ ζήσεται ὃνθρωπος,¹⁰ ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ρήματι θεοῦ.¹¹ 5 Καὶ ἀναγαγάγὼν αὐτὸν ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν¹² ἔδειξεν αὐτῷ πάσας τὰς βασιλείας τῆς οἰκουμένης ἐν στιγμῇ χρόνου. 6 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ διάβολος, Σοὶ δώσω τὴν ἔχουσίαν ταύτην ἄπασαν καὶ τὴν δόξαν αὐτῶν· ὅτι ἐμοὶ παραδέδοται, καὶ ᾧ ἐὰν θέλω δίδωμι αὐτήν. 7 Σὺ οὖν ἐὰν προσκυνήσῃς ἐνώπιον ἐμοῦ, ἔσται σοῦ πᾶσα. 8 Καὶ ἀποκριθεὶς αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς,¹³ "Υπαγε ὁπίσω μου, Σατανᾶ·¹⁴ γέγραπται, Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου,¹⁵ καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσεις. 9 Καὶ ἤγαγεν¹⁶ αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ ἔστησεν αὐτὸν ἐπὶ¹⁷ τὸ πτερύγιον τοῦ ἱεροῦ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εἰ νιὸς εἶ τοῦ θεοῦ, βάλε σεαυτὸν ἐντεῦθεν κάτω· 10 γέγραπται γὰρ ὅτι Τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ ἐντελεῖται περὶ σοῦ, τοῦ διαφυλάξαι σε· 11 καὶ, Ἐπὶ¹⁸ χειρῶν ἀροῦσίν σε, μήποτε προσκόψῃς πρὸς λίθον τὸν πόδα σου. 12 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Εἴρηται, Οὐκ ἐκπειράσεις κύριον τὸν θεόν σου. 13 Καὶ συντελέσας πάντα πειρασμὸν ὁ διάβολος ἀπέστη ἀπ’ αὐτοῦ ἄχρι καιροῦ.

^a ὄνθρωπος • ὁ ὄνθρωπος

¹ Ἰαρέδ • ² Καϊνάν • ³ πνεύματος ἀγίου πλήρης • πλήρης πνεύματος ἀγίου • ⁴ εἰς τὴν ἔρημον • ἐν τῇ ἔρημῷ • ⁵ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα • ⁶ ὕστερον • – ⁷ Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ ⁸ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ⁹ λέγων • – ¹⁰ ὄνθρωπος • ὁ ὄνθρωπος ¹¹ ἀλλ’ ἐπὶ παντὶ ρήματι θεοῦ • – ¹² ὁ διάβολος εἰς ὅρος ὑψηλὸν • – ¹³ αὐτῷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ ¹⁴ "Υπαγε ὁπίσω μου Σατανᾶ· – ¹⁵ Προσκυνήσεις κύριον τὸν θεόν σου • Κύριον τὸν θεόν σου προσκυνήσεις ¹⁶ Καὶ ἤγαγεν • Ὅγαγεν δὲ ¹⁷ αὐτὸν ἐπὶ • ἐπὶ ¹⁸ Επὶ • ὅτι Επὶ

The Beginning of Christ's Ministry and His Teaching in Nazareth

14 Καὶ ὑπέστρεψεν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῇ δυνάμει τοῦ πνεύματος εἰς τὴν Γαλιλαίαν· καὶ φήμη ἔξηλθεν καθ' ὅλης τῆς περιχώρου περὶ αὐτοῦ. **15** Καὶ αὐτὸς ἐδίδασκεν ἐν ταῖς συναγωγαῖς αὐτῶν, δοξαζόμενος ὑπὸ πάντων.

16 Καὶ ἤλθεν εἰς τὴν Ναζαρέτ,¹ οὗ ἦν τεθραμμένος· καὶ εἰσῆλθεν, κατὰ τὸ εἰωθός αὐτῷ, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων εἰς τὴν συναγωγὴν, καὶ ἀνέστη ἀναγνῶναι. **17** Καὶ ἐπεδόθη αὐτῷ βιβλίον Ἡσαίου τοῦ προφήτου.² Καὶ ἀναπτύξας τὸ βιβλίον, εὗρεν τὸν τόπον οὗ ἦν γεγραμμένον, **18** Πνεῦμα κυρίου ἐπ' ἐμέ, οὗ εἶνεκεν ἔχρισέν με εὐαγγελίσασθαι πτωχοῖς· ἀπέσταλκέν με ἵασασθαι τοὺς συντετριψμένους τὴν καρδίαν.³ κηρύξαι αἱχμαλώτοις ἄφεσιν, καὶ τυφλοῖς ἀνάβλεψιν, ἀποστεῖλαι τεθραυσμένους ἐν ἀφέσει, **19** κηρύξαι ἐνιαυτὸν κυρίου δεκτόν. **20** Καὶ πτύξας τὸ βιβλίον, ἀποδοὺς τῷ ὑπηρέτῃ, ἐκάθισεν· καὶ πάντων ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὄφθαλμοι⁴ ἥσαν ἀτενίζοντες αὐτῷ. **21** Ἡρέστο δὲ λέγειν πρὸς αὐτοὺς ὅτι Σήμερον πεπλήρωται ἡ γραφὴ αὕτη ἐν τοῖς ὡσὶν ὑμῶν. **22** Καὶ πάντες ἐμαρτύρουν αὐτῷ, καὶ ἐθαύμαζον ἐπὶ τοῖς λόγοις τῆς χάριτος τοῖς ἐκπορευομένοις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ νίδος Ἰωσῆφ;⁵ **23** Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πάντως ἐρεῖτέ μοι τὴν παραβολὴν ταύτην, Ἰατρέ, θεράπευσον σεαυτόν· ὅσα ἡκούσαμεν γενόμενα ἐν τῇ Καπερναούμ,⁶ ποίησον καὶ ὕδε ἐν τῇ πατρίδι σου. **24** Εἶπεν δέ, Ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς προφήτης δεκτός ἐστιν ἐν τῇ πατρίδι αὐτοῦ. **25** Ἐπ' ἀληθείας δὲ λέγω ὑμῖν, πολλαὶ χῆραι ἥσαν ἐν ταῖς ἡμέραις Ἡλίου ἐν τῷ Ἰσραὴλ, ὅτε ἐκλείσθη ὁ οὐρανὸς ἐπὶ ἔτη τρία καὶ μῆνας ἔξ, ὡς ἐγένετο λιμὸς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν. **26** καὶ πρὸς οὐδεμίαν αὐτῶν ἐπέμφθη Ἡλίας, εἰ μὴ εἰς Σάρεπτα τῆς Σιδῶνος⁷ πρὸς γυναῖκα χήραν. **27** Καὶ πολλοὶ λεπροὶ ἥσαν ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ.⁸ καὶ οὐδεὶς αὐτῶν ἐκαθαρίσθη, εἰ μὴ Νεεμὰν⁹ ὁ Σύρος. **28** Καὶ ἐπλήσθησαν πάντες θυμοῦ ἐν τῇ συναγωγῇ, ἀκούοντες ταῦτα,

¹ τὴν Ναζαρέτ • Ναζαρά ² Ἡσαίου τοῦ προφήτου • τοῦ προφήτου Ἡσαίου ³ ἵασασθαι τοὺς συντετριψμένους τὴν καρδίαν • – ⁴ ἐν τῇ συναγωγῇ οἱ ὄφθαλμοι • οἱ ὄφθαλμοι ἐν τῇ συναγωγῇ ⁵ Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ νίδος Ἰωσῆφ • Οὐχὶ νίδος ἐστιν Ἰωσῆφ οὗτος ⁶ ἐν τῇ Καπερναούμ • εἰς τὴν Καφαρναούμ ⁷ Σιδῶνος • Σιδωνίας ⁸ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ἐν τῷ Ἰσραὴλ • ἐν τῷ Ἰσραὴλ ἐπὶ Ἐλισσαίου τοῦ προφήτου ⁹ Νεεμὰν • Ναυμὰν

29 καὶ ἀναστάντες ἐξέβαλον αὐτὸν ἔξω τῆς πόλεως, καὶ ἦγαγον αὐτὸν ἔως ὁφρύος τοῦ ὅρους ἐφ' οὗ ἡ πόλις αὐτῶν ὥκοδόμητο, εἰς τὸ¹ κατακρημνίσαι αὐτόν. **30** Αὐτὸς δὲ διελθὼν διὰ μέσου αὐτῶν ἐπορεύετο.

31 Καὶ κατῆλθεν εἰς Καπερναοὺμ² πόλιν τῆς Γαλιλαίας· καὶ ἦν διδάσκων αὐτοὺς ἐν τοῖς σάββασιν. **32** Καὶ ἐξεπλήσσοντο ἐπὶ τῇ διδαχῇ αὐτοῦ, ὅτι ἐν ἔχουσίᾳ ἦν ὁ λόγος αὐτοῦ.

Healing of a Demoniac and Other Miracles

33 Καὶ ἐν τῇ συναγωγῇ ἦν ἄνθρωπος ἔχων πνεῦμα δαιμονίου ἀκαθάρτου, καὶ ἀνέκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, **34** λέγων,³ "Εα, τί ἡμῖν καὶ σοί, Ἰησοῦ Ναζαρηνέ; Ἡλθες ἀπολέσαι ἡμᾶς; Οἶδά σε τίς εἶ, οἱ ἄγιοι τοῦ θεοῦ. **35** Καὶ ἐπετίμησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, λέγων, Φιμώθητι, καὶ ἐξελθε ἐξ⁴ αὐτοῦ. Καὶ ρίψαν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον εἰς μέσον⁵ ἐξῆλθεν ἀπ' αὐτοῦ, μηδὲν βλάψαν αὐτόν. **36** Καὶ ἐγένετο θάμβος ἐπὶ πάντας, καὶ συνελάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες, Τίς ὁ λόγος οὗτος, ὅτι ἐν ἔχουσίᾳ καὶ δυνάμει ἐπιτάσσει τοῖς ἀκαθάρτοις πνεύμασιν, καὶ ἐξέρχονται; **37** Καὶ ἐξεπορεύετο ἡχος περὶ αὐτοῦ εἰς πάντα τόπον τῆς περιχώρου.

38 Ἀναστὰς δὲ ἐκ⁶ τῆς συναγωγῆς, εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν Σίμωνος· πενθερὰ δὲ τοῦ Σίμωνος ἦν συνεχομένη πυρετῷ μεγάλῳ· καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν περὶ αὐτῆς. **39** Καὶ ἐπιστὰς ἐπάνω αὐτῆς, ἐπετίμησεν τῷ πυρετῷ, καὶ ἀφῆκεν αὐτήν· παραχρῆμα δὲ ἀναστᾶσα διηκόνει αὐτοῖς.

40 Δύνοντος δὲ τοῦ ἡλίου, πάντες⁷ ὅσοι εἶχον ἀσθενοῦντας νόσους ποικίλαις ἦγαγον αὐτοὺς πρὸς αὐτόν· ὁ δὲ ἐνὶ ἑκάστῳ αὐτῶν τὰς χεῖρας ἐπιθεὶς ἐθεράπευσεν⁸ αὐτούς. **41** Ἐξήρχετο δὲ καὶ δαιμόνια ἀπὸ πολλῶν, κράζοντα^{a,9} καὶ λέγοντα ὅτι Σὺ εἶ ὁ χριστὸς¹⁰ ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ. Καὶ ἐπιτιμῶν οὐκ εἴα αὐτὰ λαλεῖν, ὅτι ἥδεισαν τὸν χριστὸν αὐτὸν εἶναι.

42 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔρημον τόπον, καὶ οἱ ὄχλοι οἱ ἐπεξήτουν αὐτόν, καὶ ἦλθον ἔως αὐτοῦ, καὶ κατεῖχον αὐτὸν τοῦ μὴ πορεύεσθαι ἀπ' αὐτῶν. **43** Ο δὲ εἶπεν πρὸς αὐτοὺς

^aκράζοντα • κραυγάζοντα

¹αὐτῶν ὥκοδόμητο εἰς τὸ • ὥκοδόμητο αὐτῶν ὥστε ²Καπερναούμ • Καφαρναούμ
³λέγων • – ⁴ἐξ • ἀπ' ⁵μέσον • τὸ μέσον ⁶ἐκ • ἀπὸ ⁷πάντες • ἀπάντες ⁸ἐπιθεὶς
 ἐθεράπευσεν • ἐπιτιθεὶς ἐθεράπευεν ⁹κράζοντα • κραυγάζοντα ¹⁰ὁ χριστὸς • –

ὅτι Καὶ ταῖς ἑτέραις πόλεσιν εὐαγγελίσασθαί με δεῖ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· ὅτι εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι.¹

44 Καὶ ἦν κηρύσσων ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας.²

The Miraculous Draught of Fishes and the Call of the First Disciples

5 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ τὸν ὄχλον ἐπικεῖσθαι αὐτῷ τοῦ ἀκούειν³ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην Γεννησαρέτ· 2 καὶ εἶδεν δύο πλοῖα ἐστῶτα παρὰ τὴν λίμνην· οἱ δὲ ἀλιεῖς ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν⁴ τὰ δίκτυα. 3 Ἐμβὰς δὲ εἰς ἓν τῶν πλοίων, ὁ ἦν τοῦ Σίμωνος,⁵ ἡρώτησεν αὐτὸν ἀπὸ τῆς γῆς ἐπαναγαγεῖν ὀλίγον. Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοιού⁶ τοὺς ὄχλους. 4 Ὡς δὲ ἐπαύσατο λαλῶν, εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα, Ἐπανάγαγε εἰς τὸ βάθος, καὶ χαλάσατε τὰ δίκτυα ὑμῶν εἰς ἄγραν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Σίμων εἶπεν αὐτῷ,⁷ Ἐπιστάτα, δι’ ὅλης τῆς⁸ νυκτὸς κοπιάσαντες οὐδὲν ἐλάβομεν· ἐπὶ δὲ τῷ ρήματί σου χαλάσω τὸ δίκτυον.⁹ 6 Καὶ τοῦτο ποιήσαντες, συνέκλεισαν πλῆθος ἰχθύων πολὺ· διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον¹⁰ αὐτῶν. 7 καὶ κατένευσαν τοῖς μετόχοις τοῖς ἐν¹¹ τῷ ἑτέρῳ πλοίῳ, τοῦ ἐλθόντας συλλαβέσθαι αὐτοῖς· καὶ ἥλθον καὶ ἔπλησαν ἀμφότερα τὰ πλοῖα, ὥστε βυθίζεσθαι αὐτά. 8 Ἰδὼν δὲ Σίμων Πέτρος προσέπεσεν τοῖς γόνασιν Ἰησοῦ, λέγων, "Ἐξελθε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι ἀνὴρ ὁμαρτωλός εἰμι, κύριε. 9 Θάμβος γάρ περιέσχεν αὐτὸν καὶ πάντας τοὺς σὺν αὐτῷ, ἐπὶ τῇ ἄγρᾳ τῶν ἰχθύων ἦ¹² συνέλαβον. 10 ὁμοίως δὲ καὶ Ἰάκωβον καὶ Ἰωάννην, υἱοὺς Ζεβεδαίου, οἱ ἥσαν κοινωνοὶ τῷ Σίμωνι. Καὶ εἶπεν πρὸς τὸν Σίμωνα ὁ Ἰησοῦς, Μή φοβοῦ· ἀπὸ τοῦ νῦν ἀνθρώπους ἔσῃ ζωγρών. 11 Καὶ καταγαγόντες τὰ πλοῖα ἐπὶ τὴν γῆν, ἀφέντες ἀπαντα,¹³ ἤκολούθησαν αὐτῷ.

The Healing of a Leper and of a Paralytic

12 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν μιᾷ τῶν πόλεων, καὶ ἴδού, ἀνὴρ πλήρης λέπρας· καὶ ἰδὼν¹⁴ τὸν Ἰησοῦν, πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον, ἐδεήθη αὐτοῦ, λέγων, Κύριε, ἐὰν θέλῃς, δύνασαι με

¹εἰς τοῦτο ἀπέσταλμαι • ἐπὶ τοῦτο ἀπεστάλην ²ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῆς Γαλιλαίας • εἰς τὰς συναγωγὰς τῆς Ἰουδαίας ³τοῦ ἀκούειν • καὶ ἀκούειν ⁴ἀποβάντες ἀπ' αὐτῶν ἀπέπλυναν • ἀπ' αὐτῶν ἀποβάντες ἔπλυνον ⁵τοῦ Σίμωνος • Σίμωνος ⁶Καὶ καθίσας ἐδίδασκεν ἐκ τοῦ πλοίου • Καθίσας δὲ ἐκ τοῦ πλοίου ἐδίδασκεν ⁷οἱ Σίμων εἶπεν αὐτῷ • Σίμων εἶπεν ⁸τῆς • - ⁹τὸ δίκτυον • τὰ δίκτυα ¹⁰διερρήγνυτο δὲ τὸ δίκτυον • διερρήσσετο δὲ τὰ δίκτυα ¹¹τοῖς ἐν • ἐν ¹²ἦ • ὃν ¹³ἀπαντα • πάντα ¹⁴καὶ ἰδὼν δὲ

καθαρίσαι. 13 Καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἥψατο αὐτοῦ, εἰπών,¹ Θέλω, καθαρίσθητι. Καὶ εὐθέως ἡ λέπρα ἀπῆλθεν ἀπ’ αὐτοῦ. 14 Καὶ αὐτὸς παρήγγειλεν αὐτῷ μηδενὶ εἰπεῖν· ἀλλὰ ἀπελθὼν δεῖξον σεαυτὸν τῷ ἵερεῖ, καὶ προσένεγκε περὶ τοῦ καθαρισμοῦ σου, καθὼς προσέταξεν Μωσῆς,² εἰς μαρτύριον αὐτοῖς. 15 Διήρχετο δὲ μᾶλλον ὁ λόγος περὶ αὐτοῦ· καὶ συνήρχοντο ὅχλοι πολλοὶ ἀκούειν, καὶ θεραπεύεσθαι ὑπ’ αὐτοῦ³ ἀπὸ τῶν ἀσθενειῶν αὐτῶν. 16 Αὐτὸς δὲ ἦν ὑποχωρῶν ἐν ταῖς ἐρήμοις καὶ προσευχόμενος.

17 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἦν διδάσκων· καὶ ἦσαν καθήμενοι Φαρισαῖοι καὶ νομοδιδάσκαλοι, οἵ ἦσαν ἐληλυθότες ἐκ πάσης κώμης τῆς Γαλιλαίας καὶ Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ· καὶ δύναμις κυρίου ἦν εἰς τὸ ἵασθαι αὐτούς.⁴ 18 Καὶ ἴδού, ἄνδρες φέροντες ἐπὶ τοῦ κλίνης ἀνθρωπὸν ὃς ἦν παραλελυμένος, καὶ ἔζητον αὐτὸν εἰσενεγκεῖν καὶ θεῖναι ἐνώπιον⁵ αὐτοῦ· 19 καὶ μὴ εὑρόντες ποίας εἰσενέγκωσιν αὐτὸν διὰ τὸν ὅχλον, ἀναβάντες ἐπὶ τὸ δῶμα, διὰ τῶν κεράμων καθῆκαν αὐτὸν σὺν τῷ κλινίδιῳ εἰς τὸ μέσον ἔμπροσθεν τοῦ Ἰησοῦ. 20 Καὶ ἴδων τὴν πίστιν αὐτῶν, εἶπεν αὐτῷ,⁶ Ἄνθρωπε, ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου. 21 Καὶ ἤρξαντο διαλογίζεσθαι οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, λέγοντες, Τίς ἐστιν οὗτος ὃς λαλεῖ βλασφημίας; Τίς δύναται ἀφίεναι ἀμαρτίας,⁷ εἰ μὴ μόνος ὁ θεός; 22 Ἐπιγνοὺς δὲ ὁ Ἰησοῦς τοὺς διαλογίσμοὺς αὐτῶν ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί διαλογίζεσθε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν; 23 Τί ἐστιν εὐκοπώτερον, εἰπεῖν, Ἀφέωνταί σοι αἱ ἀμαρτίαι σου, ἢ εἰπεῖν, Ἔγειραι⁸ καὶ περιπάτει; 24 Ἰνα δὲ εἰδῆτε ὅτι ἔξουσίαν ἔχει ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου⁹ ἐπὶ τῆς γῆς ἀφιέναι ἀμαρτίας· εἶπεν τῷ παραλελυμένῳ· Σοὶ λέγω, Ἔγειραι,¹⁰ καὶ ἄρας τὸ κλινίδιόν σου, πορεύον εἰς τὸν οἶκόν σου. 25 Καὶ παραχρῆμα ἀναστὰς ἐνώπιον αὐτῶν, ἄρας ἐφ’ ὅ κατέκειτο, ἀπῆλθεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, δοξάζων τὸν θεόν. 26 Καὶ ἔκστασις ἔλαβεν ἀπαντας, καὶ ἐδόξαζον τὸν θεόν, καὶ ἐπλήσθησαν φόβου, λέγοντες ὅτι Εἴδομεν παράδοξα σήμερον.

¹εἰπών • λέγων ²Μωσῆς • Μωϋσῆς ³ὑπ’ αὐτοῦ • – ⁴αὐτούς • αὐτόν ⁵ἐνώπιον • [αὐτὸν] ἐνώπιον ⁶αὐτῷ • – ⁷ἀφίεναι ἀμαρτίας • ἀμαρτίας ἀφίεναι ⁸Ἐγειραι • Ἔγειρε ⁹ἔξουσίαν ἔχει ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου • ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔξουσίαν ἔχει ¹⁰ἔγειραι • Ἔγειρε

The Call of Levi and the Discourse Concerning Christ's Ministry

27 Καὶ μετὰ ταῦτα ἐξῆλθεν, καὶ ἐθεάσατο τελώνην, ὄνόματι Λευΐν, καθήμενον ἐπὶ τὸ τελώνιον, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. 28 Καὶ καταλιπὼν ἄπαντα,¹ ἀναστὰς ἡκολούθησεν² αὐτῷ. 29 Καὶ ἐποίησεν δοχὴν μεγάλην Λευΐς αὐτῷ ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ· καὶ ἦν ὅχλος τελωνῶν πολὺς,³ καὶ ὄλλων οἱ ἥσαν μετ' αὐτῶν κατακείμενοι. 30 Καὶ ἐγόγγυζον οἱ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι⁴ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, λέγοντες, Διὰ τί μετὰ τῶν^a τελωνῶν καὶ ὄμαρτωλῶν ἐσθίετε καὶ πίνετε; 31 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Οὐ χρείαν ἔχουσιν οἱ ὑγιαίνοντες ιατροῦ, ἀλλ'⁵ οἱ κακῶς ἔχοντες. 32 Οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους, ἀλλὰ ὄμαρτωλούς εἰς μετάνοιαν. 33 Οἱ δὲ εἶπον⁶ πρὸς αὐτόν, Διὰ τί οἱ⁷ μαθηταὶ Ἰωάννου νηστεύουσιν πυκνά, καὶ δεήσεις ποιοῦνται, ὅμοίως καὶ οἱ τῶν Φαρισαίων· οἱ δὲ σοὶ ἐσθίουσιν καὶ πίνουσιν; 34 Ὁ δὲ εἶπεν⁸ πρὸς αὐτούς, Μή δύνασθε τοὺς υἱοὺς τοῦ νυμφῶνος, ἐν ᾧ ὁ νυμφίος μετ' αὐτῶν ἐστιν, ποιῆσαι νηστεύειν;⁹ 35 Ἐλεύσονται δὲ ἡμέραι, καὶ ὅταν ἀπαρθῇ ἀπ' αὐτῶν ὁ νυμφίος, τότε νηστεύουσιν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις. 36 Ἐλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν πρὸς αὐτούς ὅτι Οὐδεὶς ἐπίβλημα ἴματίου καινοῦ¹⁰ ἐπιβάλλει ἐπὶ ἴματιον παλαιόν· εἰ δὲ μῆγε,¹¹ καὶ τὸ καινὸν σχίζει,¹² καὶ τῷ παλαιῷ οὐ συμφωνεῖ¹³ τὸ ἀπὸ τοῦ καινοῦ. 37 Καὶ οὐδεὶς βάλλει οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς παλαιούς· εἰ δὲ μῆγε,¹⁴ ρήξει ὁ νέος οἶνος¹⁵ τοὺς ἀσκούς, καὶ αὐτὸς ἐκχυθήσεται, καὶ οἱ ἀσκοὶ ἀπολοῦνται. 38 Ἄλλὰ οἶνον νέον εἰς ἀσκοὺς καινούς βλητέον, καὶ ὄμφοτεροι συντηροῦνται.¹⁶ 39 Καὶ¹⁷ οὐδεὶς πιῶν παλαιὸν εὐθέως¹⁸ θέλει νέον· λέγει γάρ, Ὁ παλαιὸς χρηστότερός¹⁹ ἐστιν.

^a τῶν • –

¹ ἄπαντα • πάντα ² ἡκολούθησεν • ἡκολούθει ³ τελωνῶν πολὺς • πολὺς τελωνῶν
⁴ γραμματεῖς αὐτῶν καὶ οἱ Φαρισαῖοι • Φαρισαῖοι καὶ οἱ γραμματεῖς αὐτῶν ⁵ ἀλλ' • ὄλλων ⁶ εἶπον • εἶπαν ⁷ Διὰ τί οἱ • Οἱ ⁸ εἶπεν • Ἰησοῦς εἶπεν ⁹ νηστεύειν • νηστεῦσαι
¹⁰ ἴματίου καινοῦ • ἀπὸ ἴματίου καινοῦ σχίσας ¹¹ μῆγε • μῆ γε ¹² σχίζει • σχίσει
¹³ συμφωνεῖ • συμφωνήσει τὸ ἐπίβλημα ¹⁴ μῆγε • μῆ γε ¹⁵ ὁ νέος οἶνος • οἱ οἶνοι ὁ νέος
¹⁶ καὶ ὄμφοτεροι συντηροῦνται • – ¹⁷ Καὶ • [Καὶ] ¹⁸ εὐθέως • – ¹⁹ χρηστότερός • χρηστός

Disputes Concerning Sabbath Observance

6 Ἐγένετο δὲ ἐν σαββάτῳ δευτεροπρώτῳ¹ διαπορεύεσθαι αὐτὸν διὰ τῶν² σπορίμων· καὶ ἔτιλλον οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ τοὺς στάχυας, καὶ ἥσθιον,³ ψώχοντες ταῖς χερσίν. 2 Τινὲς δὲ τῶν Φαρισαίων εἶπον αὐτοῖς,⁴ Τί ποιεῖτε ὃ οὐκ ἔξεστιν ποιεῖν ἐν⁵ τοῖς σάββασιν; 3 Καὶ ἀποκριθεὶς πρὸς αὐτὸὺς εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ τοῦτο ἀνέγνωτε, ὃ ἐποίησεν Δανιήλ, ὄπότε⁶ ἐπείνασεν αὐτὸς καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ ὄντες;⁷ 4 Ὡς⁸ εἰσῆλθεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς ἄρτους τῆς προθέσεως ἔλαβεν, καὶ⁹ ἔφαγεν, καὶ ἔδωκεν καὶ τοῖς¹⁰ μετ' αὐτοῦ, οὓς οὐκ ἔξεστιν φαγεῖν εἰ μὴ μόνους τοὺς ἵερεῖς; 5 Καὶ ἔλεγεν αὐτοῖς ὅτι¹¹ Κύριος ἐστιν ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου.¹²

6 Ἐγένετο δὲ καὶ ἐν¹³ ἑτέρῳ σαββάτῳ εἰσελθεῖν αὐτὸν εἰς τὴν συναγωγὴν καὶ διδάσκειν· καὶ ἦν ἐκεῖ ἀνθρωπος,¹⁴ καὶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ἡ δεξιὰ ἦν ξηρά. 7 Παρετίρουν δὲ¹⁵ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι, εἰ ἐν τῷ σαββάτῳ θεραπεύσει·¹⁶ ἵνα εὔρωσιν κατηγορίαν¹⁷ αὐτοῦ. 8 Αὐτὸς δὲ ἤδει τοὺς διαλογισμοὺς αὐτῶν, καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ¹⁸ τῷ ξηρὸν ἔχοντι τὴν χεῖρα, "Ἐγειραι,¹⁹ καὶ στῆθι εἰς τὸ μέσον. Οὐ δὲ²⁰ ἀναστὰς ἔστη. 9 Εἶπεν οὖν²¹ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτούς, Ἐπερωτήσω²² ὑμᾶς τί, "Εξεστιν²³ τοῖς σάββασιν²⁴ ἀγαθοποιῆσαι ἡ κακοποιῆσαι; Ψυχὴν σῶσαι ἡ ἀποκτεῖναι;²⁵ 10 Καὶ περιβλεψάμενος πάντας αὐτούς, εἶπεν αὐτῷ, "Ἐκτεινον τὴν χεῖρά σου. Οὐ δὲ ἐποίησεν καὶ ἀποκατεστάθη²⁶ ἡ χεὶρ αὐτοῦ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη.²⁷ 11 Αὐτοὶ δὲ ἐπλήσθησαν ἀνοίας· καὶ διελάλουν πρὸς ἄλλήλους, τί ἂν ποιήσειαν²⁸ τῷ Ἰησοῦ.

12 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἔξηλθεν²⁹ εἰς τὸ ὄρος προσεύξασθαι· καὶ ἦν διανυκτερεύων ἐν τῇ προσευχῇ τοῦ θεοῦ.

¹ δευτεροπρώτῳ • – ² τῶν • – ³ τοὺς στάχυας καὶ ἥσθιον • καὶ ἥσθιον τοὺς στάχυας
⁴ εἶπον αὐτοῖς • εἶπαν ⁵ ποιεῖν ἐν • – ⁶ ὄπότε • ὅτε ⁷ ὄντες • [ὄντες] ⁸ Ὡς • [Ως] ⁹ ἔλαβεν καὶ λαβὼν ¹⁰ καὶ τοῖς • τοῖς ¹¹ ὅτι • – ¹² ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου καὶ τοῦ σαββάτου • τοῦ σαββάτου ὁ νίδος τοῦ ἀνθρώπου ¹³ καὶ ἐν • ἐν ¹⁴ ἐκεῖ ἀνθρωπὸς • ἀνθρωπὸς ἐκεῖ ¹⁵ Παρετίρουν δὲ • Παρετηροῦντο δὲ αὐτὸν ¹⁶ θεραπεύει • θεραπεύει ¹⁷ κατηγορίαν • κατηγορεῖν ¹⁸ καὶ εἶπεν τῷ ἀνθρώπῳ • εἶπεν δὲ τῷ ἀνδρὶ ¹⁹ Ἐγειραι • Ἐγειρε ²⁰ Οὐ δὲ • Καὶ ²¹ οὖν • δὲ ²² Επερωτήσω • Ἐπερωτῶ ²³ ὑμᾶς τί, "Εξεστιν • ὑμᾶς, Εἰ ἔξεστιν ²⁴ τοῖς σάββασιν • τῷ σαββάτῳ ²⁵ ἀποκτεῖναι • ἀπολέσαι ²⁶ ἀποκατεστάθη • ἀπεκατεστάθη ²⁷ ὑγιὴς ὡς ἡ ἄλλη • – ²⁸ ποιήσειαν • ποιήσαιεν ²⁹ ἔξηλθεν • ἔξελθεῖν αὐτὸν

The Twelve Apostles

13 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡμέρα, προσεφώνησεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ· καὶ ἐκλεξάμενος ἀπ' αὐτῶν δώδεκα, οὓς καὶ ἀποστόλους ὠνόμασεν, **14** Σίμωνα ὃν καὶ ὠνόμασεν Πέτρον, καὶ Ἀνδρέαν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, Ἰάκωβον¹ καὶ Ἰωάννην, Φίλιππον² καὶ Βαρθολομαῖον, **15** Ματθαῖον³ καὶ Θωμᾶν, Ἰάκωβον τὸν τοῦ⁴ Αλφαίου, καὶ Σίμωνα τὸν καλούμενον Ζηλωτήν, **16** Ιούδαν Ἰακώβου,⁵ καὶ Ιούδαν Ἰσκαριώτην,⁶ ὃς καὶ⁷ ἐγένετο προδότης.

Miracles of Healing and Preaching

17 Καὶ καταβὰς μετ' αὐτῶν, ἔστη ἐπὶ τόπου πεδινοῦ, καὶ ὥχλος μαθητῶν⁸ αὐτοῦ, καὶ πλῆθος πολὺ τοῦ λαοῦ ἀπὸ πάσης τῆς Ἰουδαίας καὶ Ἱερουσαλήμ, καὶ τῆς παραλίου Τύρου καὶ Σιδῶνος, οἱ ἥλθον ἀκοῦσαι αὐτοῦ, καὶ ἰαθῆναι ἀπὸ τῶν νόσων αὐτῶν. **18** καὶ οἱ ὥχλούμενοι⁹ ὑπὸ^{a,10} πνευμάτων ἀκαθάρτων, καὶ ἐθεραπεύοντο.¹¹ **19** Καὶ πᾶς ὁ ὥχλος ἐζήτει¹² ἄπτεσθαι αὐτοῦ· ὅτι δύναμις παρ' αὐτοῦ ἐξήρχετο καὶ ἵστο πάντας.

20 Καὶ αὐτὸς ἐπάρας τοὺς ὄφθαλμούς αὐτοῦ εἰς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ ἔλεγεν,

Μακάριοι οἱ πτωχοί, ὅτι ὑμετέρα ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ.

21 Μακάριοι οἱ πεινῶντες νῦν, ὅτι χορτασθήσεσθε.

Μακάριοι οἱ κλαίοντες νῦν, ὅτι γελάσετε.

22 Μακάριοί ἐστε, ὅταν μισήσωσιν ὑμᾶς οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὅταν ἀφορίσωσιν ὑμᾶς, καὶ ὅνειδίσωσιν, καὶ ἐκβάλωσιν τὸ ὄνομα ὑμῶν ὡς πονηρόν, ἔνεκα τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. **23** Χάρητε ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ καὶ σκιρτήσατε· ἴδού γάρ, ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς ἐν τῷ οὐρανῷ· κατὰ ταῦτα¹³ γὰρ ἐποίουν τοῖς προφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

24 Πλὴν οὐαὶ ὑμῖν τοῖς πλουσίοις, ὅτι ἀπέχετε τὴν παράκλησιν ὑμῶν.

25 Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ ἐμπεπλησμένοι,¹⁴ ὅτι πεινάσετε.

^aύπὸ • ἀπὸ

¹Ιάκωβον • καὶ Ιάκωβον ²Φίλιππον • καὶ Φίλιππον ³Ματθαῖον • καὶ Μαθθαῖον

⁴Ιάκωβον τὸν τοῦ • καὶ Ιάκωβον ⁵Ιούδαν Ιακώβου • καὶ Ιούδαν Ιακώβου

⁶Ἴσκαριώτην • Ἴσκαριώθ ⁷ὅς καὶ • ὃς ⁸μαθητῶν • πολὺς μαθητῶν ⁹ὥχλούμενοι •

ἐνοχλούμενοι ¹⁰ὑπὸ • ἀπὸ ¹¹καὶ ἐθεραπεύοντο • ἐθεραπεύοντο ¹²ἐζήτει • ἐζήτουν

¹³ταῦτα • τὰ αὐτὰ ¹⁴ἐμπεπλησμένοι • ἐμπεπλησμένοι νῦν

Οὐαὶ ὑμῖν, οἱ γελῶντες¹ νῦν, ὅτι πενθήσετε καὶ κλαύσετε.

26 Οὐαὶ ὅταν καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν^{a,2} οἱ ἄνθρωποι· κατὰ ταῦτα³ γὰρ ἐποίουν τοῖς ψευδοπροφήταις οἱ πατέρες αὐτῶν.

27 Ἄλλ᾽^{b,4} ὑμῖν λέγω τοῖς ἀκούονσιν, Ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, καλῶς ποιεῖτε τοῖς μισοῦσιν ὑμᾶς, 28 εὐλογεῖτε τοὺς καταρωμένους ὑμῖν,⁵ προσεύχεσθε ὑπὲρ⁶ τῶν ἐπηρεαζόντων ὑμᾶς. 29 Τῷ τύπτοντί σε ἐπὶ τὴν σιαγόνα, πάρεχε καὶ τὴν ἄλλην· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντός σου τὸ ἴματιον, καὶ τὸν χιτῶνα μὴ κωλύσῃς. 30 Παντὶ δὲ τῷ⁷ αἰτοῦντί σε δίδου· καὶ ἀπὸ τοῦ αἴροντος τὰ σὰ μὴ ἀπαίτει. 31 Καὶ καθὼς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καὶ ὑμεῖς⁸ ποιεῖτε αὐτοῖς ὁμοίως. 32 Καὶ εἰ ἀγαπᾶτε τοὺς ἀγαπῶντας ὑμᾶς, ποίᾳ ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ οἱ ἀμαρτωλοὶ τοὺς ἀγαπῶντας αὐτοὺς ἀγαπῶσιν. 33 Καὶ ἐὰν⁹ ἀγαθοποιῆτε τοὺς ἀγαθοποιοῦντας ὑμᾶς, ποίᾳ ὑμῖν χάρις ἐστίν; Καὶ γὰρ¹⁰ οἱ ἀμαρτωλοὶ τὸ αὐτὸν ποιοῦσιν. 34 Καὶ ἐὰν δανείζητε¹¹ παρ᾽ ὅν ἐλπίζετε ἀπολαβεῖν,¹² ποίᾳ ὑμῖν χάρις ἐστίν;¹³ Καὶ γὰρ¹⁴ ἀμαρτωλοὶ ἀμαρτωλοῖς δανείζουσιν,¹⁵ ἵνα ἀπολάβωσιν τὰ ἵσα. 35 Πλὴν ἀγαπᾶτε τοὺς ἔχθροὺς ὑμῶν, καὶ ἀγαθοποιεῖτε, καὶ δανείζετε,¹⁶ μηδὲν ἀπελπίζοντες· καὶ ἔσται ὁ μισθὸς ὑμῶν πολὺς, καὶ ἔσεσθε νιοὶ ὑψίστου· ὅτι αὐτὸς χρηστός ἐστιν ἐπὶ τοὺς ἀχαρίστους καὶ πονηρούς. 36 Γίνεσθε οὖν¹⁷ οἰκτίρμονες, καθὼς καὶ¹⁸ ὁ πατὴρ ὑμῶν οἰκτίρμων ἐστίν. 37 Καὶ μὴ κρίνετε, καὶ οὐ μὴ κριθῆτε.¹⁹ Μή καταδικάζετε, καὶ οὐ μὴ καταδικασθῆτε· ἀπολύτε, καὶ ἀπολυθήσεσθε. 38 δίδοτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· μέτρον καλόν, πεπιεσμένον καὶ σεσαλευμένον²⁰ καὶ ὑπερεκχυνόμενον²¹ δώσουσιν εἰς τὸν κόλπον ὑμῶν. Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ ὡς²² μετρεῖτε ἀντιμετρηθῆσεται ὑμῖν.

39 Εἶπεν δὲ²³ παραβολὴν αὐτοῖς, Μήτι δύναται τυφλὸς τυφλὸν ὁδηγεῖν; Οὐχὶ ἀμφότεροι εἰς βόθυνον πεσοῦνται;²⁴ 40 Οὐκ

^aεἴπωσιν • εἴπωσιν πάντες ^bἌλλ' • Άλλα

¹ὑμῖν οἱ γελῶντες • οἱ γελῶντες ²καλῶς ὑμᾶς εἴπωσιν • ὑμᾶς καλῶς εἴπωσιν πάντες
³ταῦτα • τὰ αὐτὰ ⁴Άλλ' • Άλλα ⁵ὑμῖν • ὑμᾶς ⁶ὑπὲρ • περὶ ⁷δὲ τῷ • – ⁸καὶ
 ὑμεῖς • – ⁹ἐὰν • [γὰρ] ἐὰν ¹⁰γὰρ • – ¹¹δανείζητε • δανίσητε ¹²ἀπολαβεῖν •
 λαβεῖν ¹³ἔστιν • [ἔστιν] ¹⁴γάρ • – ¹⁵δανείζουσιν • δανίζουσιν ¹⁶δανείζετε •
 δανίζετε ¹⁷οὖν • – ¹⁸καὶ • [καὶ] ¹⁹κριθῆτε • κριθῆτε. Καὶ ²⁰καὶ σεσαλευμένον •
 σεσαλευμένον ²¹καὶ ὑπερεκχυνόμενον • ὑπερεκχυνόμενον ²²Τῷ γὰρ αὐτῷ μέτρῳ
 ὡς • Ω γὰρ μέτρῳ ²³δὲ • δὲ καὶ ²⁴πεσοῦνται • ἐμπεσοῦνται

ἔστιν μαθητὴς ὑπὲρ τὸν διδάσκαλον αὐτοῦ· κατηρτισμένος¹ δὲ πᾶς ἔσται ὡς ὁ διδάσκαλος αὐτοῦ. 41 Τί δὲ βλέπεις τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου, τὴν δὲ δοκὸν τὴν ἐν τῷ ἰδίῳ ὄφθαλμῷ οὐ κατανοεῖς; 42 Ἡ πῶς δύνασαι λέγειν τῷ ἀδελφῷ σου, Ἀδελφέ, ἄφες ἐκβάλω τὸ κάρφος τὸ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου, αὐτὸς τὴν ἐν τῷ ὄφθαλμῷ σου δοκὸν οὐ βλέπων; Ὑποκριτά, ἔκβαλε πρῶτον τὴν δοκὸν ἐκ τοῦ ὄφθαλμοῦ σου, καὶ τότε διαβλέψεις ἐκβαλεῖν τὸ³ κάρφος τὸ ἐν τῷ ὄφθαλμῷ τοῦ ἀδελφοῦ σου.⁴ 43 Οὐ γάρ ἔστιν δένδρον καλὸν ποιοῦν καρπὸν σαπρὸν· οὐδὲ⁵ δένδρον σαπρὸν ποιοῦν καρπὸν καλόν. 44 Ἔκαστον γὰρ δένδρον ἐκ τοῦ ἰδίου καρποῦ γινώσκεται. Οὐ γάρ ἔξ ἀκανθῶν συλλέγουσιν σῦκα, οὐδὲ ἐκ βάτου τρυγῶσιν σταφυλήν.⁶ 45 Ό αγαθὸς ἄνθρωπος ἐκ τοῦ ἀγαθοῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν,⁷ καὶ ὁ πονηρὸς ἄνθρωπος⁸ ἐκ τοῦ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ⁹ προφέρει τὸ πονηρόν· ἐκ γὰρ τοῦ περισσεύματος τῆς¹⁰ καρδίας λαλεῖ τὸ στόμα αὐτοῦ.

46 Τί δέ με καλεῖτε, Κύριε, κύριε, καὶ οὐ ποιεῖτε ἀ λέγω; 47 Πᾶς ὁ ἐρχόμενος πρός με καὶ ἀκούων μου τῶν λόγων καὶ ποιῶν αὐτούς, ὑποδείξω ὑμῖν τίνι ἔστιν ὅμοιος· 48 ὅμοιός ἔστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομοῦντι οἰκίαν, ὃς ἔσκαψεν καὶ ἐβάθυνεν, καὶ ἔθηκεν θεμέλιον ἐπὶ τὴν πέτραν· πλημμύρας¹¹ δὲ γενομένης, προσέρρηξεν¹² ὁ ποταμὸς τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ, καὶ οὐκ ἵσχυσεν σαλεῦσαι αὐτήν· τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν.¹³ 49 Ό δὲ ἀκούσας καὶ μὴ ποιήσας ὅμοιός ἔστιν ἀνθρώπῳ οἰκοδομήσαντι οἰκίαν ἐπὶ τὴν γῆν χωρὶς θεμελίου· ἢ προσέρρηξεν¹⁴ ὁ ποταμός, καὶ εὐθέως ἔπεσεν,¹⁵ καὶ ἐγένετο τὸ ρῆγμα τῆς οἰκίας ἐκείνης μέγα.

The Centurion of Capernaum

7 Ἐπεὶ δὲ¹⁶ ἐπλήρωσεν πάντα τὰ ῥήματα αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ λαοῦ, εἰσῆλθεν εἰς Καπερναούμ.¹⁷

¹ αὐτοῦ κατηρτισμένος • κατηρτισμένος ² Ἡ • - ³ ἐκβαλεῖν τὸ • τὸ ⁴ ἀδελφοῦ σου • ἀδελφοῦ σου ἐκβαλεῖν ⁵ οὐδὲ • οὐδὲ πάλιν ⁶ τρυγῶσιν σταφυλήν • σταφυλήν τρυγῶσιν ⁷ αὐτοῦ προφέρει τὸ ἀγαθόν • προφέρει τὸ ἀγαθόν ⁸ πονηρὸς ἄνθρωπος • πονηρὸς ⁹ πονηροῦ θησαυροῦ τῆς καρδίας αὐτοῦ • πονηροῦ ¹⁰ τοῦ περισσεύματος τῆς • περισσεύματος ¹¹ πλημμύρας • πλημμύρης ¹² προσέρρηξεν • προσέρρηξεν ¹³ τεθεμελίωτο γὰρ ἐπὶ τὴν πέτραν • διὰ τὸ καλῶς οἰκοδομῆσθαι αὐτήν ¹⁴ προσέρρηξεν • προσέρρηξεν ¹⁵ εὐθέως ἔπεσεν • εὐθὺς συνέπεσεν ¹⁶ Ἐπεὶ δὲ • Ἐπειδὴ ¹⁷ Καπερναούμ • Καφαρναούμ

2 Ἐκατοντάρχου δέ τινος δοῦλος κακῶς ἔχων ἔμελλεν¹ τελευτὴν, ὃς ἦν αὐτῷ ἔντιμος. 3 Ἀκούσας δὲ περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπέστειλεν πρὸς αὐτὸν πρεσβυτέρους τῶν Ἰουδαίων, ἐρωτῶν αὐτὸν ὅπως ἐλθὼν διασώσῃ τὸν δοῦλον αὐτοῦ. 4 Οἱ δέ, παραγενόμενοι πρὸς τὸν Ἰησοῦν, παρεκάλουν αὐτὸν σπουδαίως, λέγοντες ὅτι Ἄξιός ἐστιν ὁ παρέξει² τοῦτο· 5 ἀγαπᾷ γὰρ τὸ ἔθνος ἡμῶν, καὶ τὴν συναγωγὴν αὐτὸς ὠκοδόμησεν ἡμῖν. 6 Οὐ δὲ Ἰησοῦς ἐπορεύετο σὺν αὐτοῖς. Ἡδη δὲ αὐτοῦ οὐ μακρὰν ἀπέχοντος ἀπὸ τῆς οἰκίας, ἔπειψεν πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους,³ λέγων αὐτῷ, Κύριε, μὴ σκύλλου· οὐ γάρ εἴμι ἱκανὸς⁴ ἵνα ὑπὸ τὴν στέγην μου^a εἰσέλθῃς· 7 διὸ οὐδὲ ἐμαυτὸν ἥξιστα πρός σε ἐλθεῖν· ἀλλ’⁵ εἰπὲ λόγῳ, καὶ ιαθήσεται⁶ ὁ παῖς μου. 8 Καὶ γὰρ ἐγὼ ἄνθρωπός εἰμι ὑπὸ ἔχουσίαν τασσόμενος, ἔχων ὑπ’ ἐμαυτὸν στρατιώτας, καὶ λέγω τούτῳ, Πορεύθητι, καὶ πορεύεται· καὶ ἄλλω, Ἔρχου, καὶ ἔρχεται· καὶ τῷ δούλῳ μου, Ποίησον τοῦτο, καὶ ποιεῖ. 9 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Ἰησοῦς ἐθαύμασεν αὐτόν, καὶ στραφεὶς τῷ ἀκολουθοῦντι αὐτῷ ὅχλῳ εἶπεν, Λέγω ὑμῖν, οὕτε^{b,7} ἐν τῷ Ἰσραὴλ τοσαύτην πίστιν εὑρον. 10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον⁸ εὗρον τὸν ἀσθενοῦντα⁹ δοῦλον ὑγιαίνοντα.

Raising of the Widow's Son

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ^c ἔξης, ἐπορεύετο¹⁰ εἰς πόλιν καλούμενην Ναΐν· καὶ συνεπορεύοντο αὐτῷ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἱκανοί,¹¹ καὶ ὄχλος πολὺς. 12 Ὡς δὲ ἤγγισεν τῇ πύλῃ τῆς πόλεως, καὶ ἴδού, ἔξεκομιζετο τεθνηκώς, νιὸς μονογενῆς¹² τῇ μητρὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὴ χήρα·^{d,13} καὶ ὄχλος τῆς πόλεως ἱκανὸς σὺν¹⁴ αὐτῇ. 13 Καὶ ἴδων αὐτὴν ὁ κύριος ἐσπλαγχνίσθη ἐπ’ αὐτῇ, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Μή κλαīε. 14 Καὶ προσελθὼν ἥψατο τῆς σοροῦ· οἱ δὲ βαστάζοντες ἔστησαν. Καὶ εἶπεν, Νεανίσκε, σοὶ λέγω, ἐγέρθητι. 15 Καὶ ἀνεκάθισεν ὁ νεκρός, καὶ ἥρξατο λαλεῖν. Καὶ ἔδωκεν αὐτὸν τῇ μητρὶ αὐτοῦ. 16 Ἔλαβεν δὲ φόβος πάντας, καὶ ἐδόξαζον

^a ὑπὸ τὴν στέγην μου • μου ὑπὸ τὴν στέγην ^b οὕτε • οὐδὲ ^c τῷ • τῇ ^d χήρα • ἦν χήρα

¹ ἔμελλεν • ἔμελλεν ² παρέξει • παρέξῃ ³ πρὸς αὐτὸν ὁ ἐκατόνταρχος φίλους • φίλους ὁ ἐκατοντάρχης ⁴ εἴμι ἱκανός • ἱκανός εἴμι ⁵ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁶ ιαθήσεται • ιαθήτω ⁷ οὕτε • οὐδὲ ⁸ οἱ πεμφθέντες εἰς τὸν οἶκον • εἰς τὸν οἶκον οἱ πεμφθέντες ⁹ ἀσθενοῦντα • – ¹⁰ ἐπορεύετο • ἐπορεύθη ¹¹ ἱκανοί • – ¹² νιὸς μονογενῆς • μονογενῆς νιὸς ¹³ χήρα • ἦν χήρα ¹⁴ σὺν • ἦν σὺν

τὸν θεόν, λέγοντες ὅτι Προφήτης μέγας ἐγήγερται¹ ἐν ἡμῖν, καὶ ὅτι Ἐπεσκέψατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ. 17 Καὶ ἐξῆλθεν ὁ λόγος οὗτος ἐν ὅλῃ τῇ Ἰουδαίᾳ περὶ αὐτοῦ, καὶ ἐν πάσῃ² τῇ περιχώρᾳ.

The Embassy of John the Baptist

18 Καὶ ἀπήγγειλαν Ἰωάννη οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ περὶ πάντων τούτων. 19 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ὁ Ἰωάννης ἔπειμψεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν,³ λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 20 Παραγενόμενοι δὲ πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες εἰπον,⁴ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς ἀπέσταλκεν⁵ ήμᾶς πρός σε, λέγων, Σὺ εἶ ὁ ἐρχόμενος, ἢ ἄλλον προσδοκῶμεν; 21 Ἐν αὐτῇ δὲ⁶ τῇ ὥρᾳ ἐθεράπευσεν πολλοὺς ἀπὸ νόσων καὶ μαστίγων καὶ πνευμάτων πονηρῶν, καὶ τυφλοῖς πολλοῖς ἐχαρίσατο τὸ⁷ βλέπειν. 22 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς⁸ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἀπαγγείλατε Ἰωάννη ἂν εἴδετε καὶ ἡκούσατε· ὅτι⁹ τυφλοὶ ἀναβλέπουσιν, χωλοὶ περιπατοῦσιν, λεπροὶ καθαρίζονται, κωφοὶ¹⁰ ἀκούουσιν, νεκροὶ ἐγείρονται, πτωχοὶ εὐαγγελίζονται· 23 καὶ μακάριος ἐστιν, ὃς ἐὰν μὴ σκανδαλισθῇ ἐν ἐμοί.

24 Ἀπελθόντων δὲ τῶν ἀγγέλων Ἰωάννου, ἤρξατο λέγειν τοῖς ὄχλοις¹¹ περὶ Ἰωάννου, Τί ἐξεληλύθατε¹² εἰς τὴν ἔρημον Θεάσασθαι; Κάλαμον ὑπὸ ἀνέμου σαλευόμενον; 25 Ἄλλα τί ἐξεληλύθατε¹³ ιδεῖν; Ἀνθρωπὸν ἐν μαλακοῖς ἴματίοις ἡμφιεσμένον; Ἰδού, οἱ ἐν ἴματισμῷ ἐνδόξῳ καὶ τρυφῇ ὑπάρχοντες ἐν τοῖς βασιλείοις εἰσίν. 26 Ἄλλα τί ἐξεληλύθατε¹⁴ ιδεῖν; Προφήτην; Ναί, λέγω ὑμῖν, καὶ περισσότερον προφήτου. 27 Οὕτος ἐστιν περὶ οὓς γέγραπται, Ἰδού, ἐγὼ¹⁵ ἀποστέλλω τὸν ἄγγελόν μου πρὸ προσώπου σου, ὃς κατασκευάσει τὴν ὁδόν σου ἐμπροσθέν σου. 28 Λέγω γὰρ¹⁶ ὑμῖν, μείζων ἐν γεννητοῖς γυναικῶν προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ¹⁷ οὐδεὶς ἐστιν· ὁ δὲ μικρότερος ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ μείζων αὐτοῦ ἐστιν. 29 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἀκούσας καὶ οἱ τελῶναι ἐδικαίωσαν τὸν θεόν, βαπτισθέντες τὸ βάπτισμα Ἰωάννου· 30 οἱ δὲ Φαρισαῖοι καὶ οἱ νομικοὶ τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ ἥθετησαν εἰς ἑαυτούς, μὴ βαπτισθέντες ὑπ’ αὐτοῦ.

¹ ἐγήγερται • ηγέρθη ² ἐν πάσῃ • πάσῃ ³ Ἰησοῦν • κύριον ⁴ εἰπον • εἰπαν
⁵ ἀπέσταλκεν • ἀπέστειλεν ⁶ αὐτῇ δὲ • ἐκείνῃ ⁷ τὸ • - ⁸ ὁ Ἰησοῦς • - ⁹ ὅτι
 • - ¹⁰ κωφοὶ • καὶ κωφοὶ ¹¹ τοῖς ὄχλοις • πρὸς τοὺς ὄχλους ¹² ἐξεληλύθατε •
 ἐξῆλθατε ¹³ ἐξεληλύθατε • ἐξῆλθατε ¹⁴ ἐξεληλύθατε • ἐξῆλθατε ¹⁵ ἐγώ • - ¹⁶ γάρ
 • - ¹⁷ προφήτης Ἰωάννου τοῦ βαπτιστοῦ • Ἰωάννου

31 Τίνι οὖν όμοιώσω τοὺς ἀνθρώπους τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ τίνι εἰσὶν ὅμοιοι; 32 Ὁμοιοί εἰσιν παιδίοις τοῖς ἐν ἀγορᾷ καθημένοις, καὶ προσφωνοῦσιν ἀλλήλοις, καὶ λέγουσιν,¹ Ἡὐλήσαμεν ὑμῖν, καὶ οὐκ ὠρχήσασθε· ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν,² καὶ οὐκ ἐκλαύσατε. 33 Ἐλήλυθεν γὰρ Ἰωάννης ὁ βαπτιστὴς μήτε ἄρτον ἐσθίων³ μήτε οἶνον πίνων,⁴ καὶ λέγετε, Δαιμόνιον ἔχει· 34 ἐλήλυθεν ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐσθίων καὶ πίνων, καὶ λέγετε, Ἰδού, ἀνθρωπος φάγος καὶ οἰνοπότης, φίλος τελωνῶν καὶ ἀμαρτωλῶν. 35 Καὶ ἐδικιαώθη ἡ σοφία ἀπὸ τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων.⁵

The First Anointing of Jesus

36 Ἡρώτα δέ τις αὐτὸν τῶν Φαρισαίων ἵνα φάγῃ μετ' αὐτοῦ· καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν οἰκίαν⁶ τοῦ Φαρισαίου ἀνεκλίθη. 37 Καὶ ἰδού, γυνὴ ἐν τῇ πόλει, ἥτις ἦν⁸ ἀμαρτωλός, ἐπιγνοῦσα^{a,9} ὅτι ἀνάκειται¹⁰ ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ Φαρισαίου, κομίσασα ἀλάβαστρον μύρου, 38 καὶ στᾶσα παρὰ¹¹ τοὺς πόδας αὐτοῦ ὄπίσω κλαίουσα,¹² ἥρξατο βρέχειν τοὺς πόδας αὐτοῦ τοῖς δάκρυσιν,¹³ καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς αὐτῆς ἐξέμασσεν, καὶ κατεφίλει τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἥλειφεν τῷ μύρῳ. 39 Ἰδὼν δὲ ὁ Φαρισαῖος ὁ καλέσας αὐτὸν εἶπεν ἐν ἑαυτῷ λέγων, Οὗτος, εἰ ἦν προφήτης, ἐγίνωσκεν ἂν τίς καὶ ποταπὴ ἡ γυνὴ ἥτις ἀπτεται αὐτοῦ, ὅτι ἀμαρτωλός ἐστιν. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σίμων, ἔχω σοί τι εἰπεῖν. Ὁ δέ φησιν, Διδάσκαλε, εἰπέ.¹⁴ 41 Δύο χρεωφειλέται ἥσαν δανειστῇ¹⁵ τινί· ὁ εἰς ὧφειλεν δηνάρια πεντακόσια, ὁ δὲ ἔτερος πεντήκοντα. 42 Μὴ ἐχόντων δὲ¹⁶ αὐτῶν ἀποδοῦναι, ἀμφοτέροις ἐχαρίσατο. Τίς οὖν αὐτῶν, εἰπέ, πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει;¹⁷ 43 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ¹⁸ Σίμων εἶπεν, Ὅπολαμβάνω ὅτι ὃ τὸ πλεῖον ἐχαρίσατο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ὁρθῶς ἔκρινας. 44 Καὶ στραφεὶς πρὸς τὴν γυναῖκα, τῷ Σίμωνι ἔφη, Βλέπεις ταύτην τὴν

^aἐπιγνοῦσα • καὶ ἐπιγνοῦσσα

¹καὶ λέγουσιν • ἀλέγει ²ἐθρηνήσαμεν ὑμῖν • ἐθρηνήσαμεν ³μήτε ἄρτον ἐσθίων • μὴ ἐσθίων ἄρτον ⁴οἶνον πίνων • πίνων οἶνον ⁵τῶν τέκνων αὐτῆς πάντων • πάντων τῶν τέκνων αὐτῆς ⁶τὴν οἰκίαν • τὸν οἶκον ⁷ἀνεκλίθη • κατεκλίθη ⁸ἐν τῇ πόλει ἥτις ἦν • ἥτις ἦν ἐν τῇ πόλει ⁹ἐπιγνοῦσσα • καὶ ἐπιγνοῦσσα ¹⁰ἀνάκειται • κατάκειται ¹¹παρὰ • ὄπίσω παρὰ ¹²ὄπίσω κλαίουσα • κλαίουσα τοῖς δάκρυσιν ¹³τοῖς δάκρυσιν • – ¹⁴φησιν Διδάσκαλε εἰπέ • Διδάσκαλε εἰπέ φησιν ¹⁵χρεωφειλέται ἥσαν δανειστῇ • χρεοφειλέται ἥσαν δανιστῇ ¹⁶δὲ • – ¹⁷εἰπέ πλεῖον αὐτὸν ἀγαπήσει • πλεῖον ἀγαπήσει αὐτὸν ¹⁸δὲ ὁ • –

γυναῖκα; Εἰσῆλθόν σου εἰς τὴν οἰκίαν, ὅδωρ ἐπὶ τοὺς πόδας μου¹ οὐκ ἔδωκας· αὕτη δὲ τοῖς δάκρυσιν ἔβρεξέν μου τοὺς πόδας, καὶ ταῖς θριξὶν τῆς κεφαλῆς² αὐτῆς ἔξέμαχεν. 45 Φίλημά μοι οὐκ ἔδωκας· αὕτη δέ, ἀφ' ἣς εἰσῆλθον, οὐ διέλιπεν καταφιλοῦσά μου τοὺς πόδας. 46 Ἐλαίω τὴν κεφαλήν μου οὐκ ἤλειψας· αὕτη δὲ μύρῳ ἤλειψέν μου τοὺς πόδας.^{a,3} 47 Οὗ χάριν, λέγω σοι, ἀφέωνται αἱ ἀμαρτίαι αὐτῆς αἱ πολλαί, ὅτι ἡγάπησεν πολύ· ὃ δὲ ὀλίγον ἀφίεται, ὄλιγον ἀγαπᾷ. 48 Εἶπεν δὲ αὐτῇ, Ἀφέωνται σου αἱ ἀμαρτίαι. 49 Καὶ ἥρξαντο οἱ συνανακείμενοι λέγειν ἐν ἑαυτοῖς, Τίς οὗτός ἐστιν ὃς καὶ ἀμαρτίας ἀφίσιν; 50 Εἶπεν δὲ πρὸς τὴν γυναῖκα, Ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

Teaching in Parables

8 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ καθεξῆς, καὶ αὐτὸς διώδευεν κατὰ πόλιν τοῦ θεοῦ· καὶ οἱ δώδεκα σὺν αὐτῷ, 2 καὶ γυναικές τινες αἱ ἡσαν τεθεραπευμέναι ἀπὸ πνευμάτων πονηρῶν καὶ ἀσθενειῶν, Μαρίᾳ ἡ καλουμένη Μαγδαληνή, ἀφ' ἣς δαιμόνια ἐπτὰ ἔξεληλύθει, 3 καὶ Ἰωάννα γυνὴ Χουζᾶ ἐπιτρόπου Ἡρώδου, καὶ Σουσάννα,^b καὶ ἔτεραι πολλαί, αἵτινες διηκόνουν αὐτοῖς ἀπὸ⁴ τῶν ὑπαρχόντων αὐταῖς.

4 Συνιόντος δὲ ὅχλου πολλοῦ, καὶ τῶν κατὰ πόλιν ἐπιπορευομένων πρὸς αὐτόν, εἶπεν διὰ παραβολῆς, 5 Ἐξῆλθεν ὁ σπείρων τοῦ σπεῖραι τὸν σπόρον αὐτοῦ. Καὶ ἐν τῷ σπείρειν αὐτόν, ὃ μὲν ἐπεσεν παρὰ τὴν ὄδον, καὶ κατεπατήθη, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατέφαγεν αὐτό. 6 Καὶ ἔτερον ἐπεσεν⁵ ἐπὶ τὴν πέτραν, καὶ φυὲν ἐξηράνθη, διὰ τὸ μὴ ἔχειν ἵκμάδα. 7 Καὶ ἔτερον ἐπεσεν ἐν μέσῳ τῶν ἀκανθῶν, καὶ συμφυεῖσαι αἱ ἀκανθαὶ ἀπέπνιξαν αὐτό. 8 Καὶ ἔτερον ἐπεσεν εἰς τὴν γῆν τὴν ἀγαθήν, καὶ φυὲν ἐποίησεν καρπὸν ἐκατονταπλασίονα. Ταῦτα λέγων ἐφώνει, Ὁ ἔχων ὅτα ἀκούειν ἀκούέτω.

9 Ἐπηρώτων δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, λέγοντες,⁶ Τίς εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη;⁷ 10 Ό δὲ εἶπεν, Ὑμῖν δέδοται γνῶναι τὰ μυστήρια

^aμου τοὺς πόδας • τοὺς πόδας μου ^bΣουσάννα • Σωσάννα

1 ἐπὶ τοὺς πόδας μου • μοι ἐπὶ πόδας ²τῆς κεφαλῆς • - ³μου τοὺς πόδας • τοὺς πόδας μου ⁴ἀπὸ • ἐκ ⁵ἐπεσεν • κατέπεσεν ⁶λέγοντες • - ⁷εἴη ἡ παραβολὴ αὕτη • αὕτη εἴη ἡ παραβολή

τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ· τοῖς δὲ λοιποῖς ἐν παραβολαῖς, ἵνα βλέποντες μὴ βλέπωσιν, καὶ ἀκούοντες μὴ συνιῶσιν. **11** Ἐστιν δὲ αὕτη ἡ παραβολή· Ὁ σπόρος ἐστίν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. **12** Οἱ δὲ παρὰ τὴν ὄδὸν εἰσὶν οἱ ἀκούοντες,¹ εἴτα ἔρχεται ὁ διάβολος καὶ αἴρει τὸν λόγον ἀπὸ τῆς καρδίας αὐτῶν, ἵνα μὴ πιστεύσαντες σωθῶσιν. **13** Οἱ δὲ ἐπὶ τῆς πέτρας οἱ, ὅταν ἀκούσωσιν, μετὰ χαρᾶς δέχονται τὸν λόγον, καὶ οὗτοι ρίζαν οὐκ ἔχουσιν, οἵ πρὸς καιρὸν πιστεύουσιν, καὶ ἐν καιρῷ πειρασμοῦ ἀφίστανται. **14** Τὸ δὲ εἰς τὰς ἀκάνθας πεσόν, οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ μεριμνῶν καὶ πλούτου καὶ ἡδονῶν τοῦ βίου πορευόμενοι συμπνίγονται, καὶ οὐ τελεσφοροῦσιν. **15** Τὸ δὲ ἐν τῇ καλῇ γῇ, οὗτοί εἰσιν οἵτινες ἐν καρδίᾳ καλῇ καὶ ἀγαθῇ, ἀκούσαντες τὸν λόγον κατέχουσιν, καὶ καρποφοροῦσιν ἐν ὑπομονῇ.

16 Οὐδεὶς δὲ λύχνον ἄψας καλύπτει αὐτὸν σκεύει, ἥ ὑποκάτω κλίνης τίθησιν, ἀλλ’ ἐπὶ λυχνίας ἐπιτίθησιν,² ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι βλέπωσιν τὸ φῶς. **17** Οὐ γάρ ἐστιν κρυπτόν, ὃ οὐ φανερὸν γενήσεται· οὐδὲ ἀπόκρυφον, ὃ οὐ γνωσθήσεται³ καὶ εἰς φανερὸν ἔλθῃ. **18** Βλέπετε οὖν πῶς ἀκούετε· ὃς γὰρ ἐὰν⁴ ἔχῃ, δοθήσεται αὐτῷ· καὶ ὃς ἐὰν μὴ⁵ ἔχῃ, καὶ ὃ δοκεῖ ἔχειν ἀρθήσεται ἀπ’ αὐτοῦ.

19 Παρεγένοντο⁶ δὲ πρὸς αὐτὸν ἡ μήτηρ καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἡδύναντο συντυχεῖν αὐτῷ διὰ τὸν ὄχλον. **20** Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ, λεγόντων,⁷ Ἡ μήτηρ σου καὶ οἱ ἀδελφοί σου ἐστήκασιν ἔξω, ιδεῖν σε θέλοντες.⁸ **21** Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μήτηρ μου καὶ ἀδελφοί μου οὗτοί εἰσιν, οἱ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἀκούοντες καὶ ποιοῦντες αὐτόν.⁹

The Storm on the Sea

22 Καὶ ἐγένετο¹⁰ ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν, καὶ αὐτὸς ἐνέβη εἰς πλοϊον καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Διέλθωμεν εἰς τὸ πέραν τῆς λίμνης. Καὶ ἀνήχθησαν. **23** Πλεόντων δὲ αὐτῶν ἀφύπνωσεν· καὶ κατέβη λαῖλαψ ἀνέμου εἰς τὴν λίμνην, καὶ συνεπληροῦντο, καὶ ἐκινδύνευον. **24** Προσελθόντες δὲ διήγειραν αὐτόν, λέγοντες, Ἐπιστάτα, ἐπιστάτα, ἀπολλύμεθα. Ὁ

¹ἀκούοντες • ἀκούσαντες ²ἐπιτίθησιν • τίθησιν ³γνωσθήσεται • μὴ γνωσθῇ ⁴γάρ
ἐὰν • ἀν γάρ ⁵ἐὰν μὴ • ἀν μὴ ⁶Παρεγένοντο • Παρεγένετο ⁷Καὶ ἀπηγγέλη αὐτῷ
λεγόντων • Ἀπηγγέλη δὲ αὐτῷ ⁸σε θέλοντες • θέλοντές σε ⁹αὐτόν – – ¹⁰Καὶ ἐγένετο
• Ἐγένετο δὲ

δὲ ἐγερθεὶς¹ ἐπετίμησεν τῷ ἀνέμῳ καὶ τῷ κλύδωνι τοῦ ὕδατος· καὶ ἐπαύσαντο, καὶ ἐγένετο γαλήνη. 25 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ποῦ ἔστιν ἡ² πίστις ὑμῶν; Φοβήθεντες δὲ ἐθαύμασαν, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους, Τίς ἄρα οὗτός ἐστιν, ὅτι καὶ τοῖς ἀνέμοις ἐπιτάσσει καὶ τῷ ὕδατι, καὶ ὑπακούουσιν αὐτῷ;

In the Country of the Gadarenes

26 Καὶ κατέπλευσαν εἰς τὴν χώραν τῶν Γαδαρηνῶν,³ ἥτις ἔστιν ἀντιπέραν⁴ τῆς Γαλιλαίας. 27 Ἐξελθόντι δὲ αὐτῷ ἐπὶ τὴν γῆν, ὑπήντησεν αὐτῷ ἀνήρ⁵ τις ἐκ τῆς πόλεως, ὃς εἶχεν⁶ δαιμόνια ἐκ χρόνων ἱκανῶν, καὶ⁷ ἴματιον οὐκ ἐνεδιδύκετο,⁸ καὶ ἐν οἰκίᾳ οὐκ ἔμενεν, ἀλλ’ ἐν τοῖς μνήμασιν. 28 Ἰδὼν δὲ τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἀνακράξας,⁹ προσέπεσεν αὐτῷ, καὶ φωνῇ μεγάλῃ εἶπεν, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, Ἰησοῦ, νιέ τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου; Δέομαί σου, μή με βασανίσῃς. 29 Παρήγγειλεν γὰρ τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ ἔξελθεῖν ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου· πολλοῖς γὰρ χρόνοις συνηρπάκει αὐτόν, καὶ ἐδεσμεῖτο¹⁰ ἀλύσεσιν καὶ πέδαις φυλασσόμενος, καὶ διαρρήσσων τὰ δεσμὰ ἡλαύνετο ὑπὸ τοῦ δαίμονος¹¹ εἰς τὰς ἐρήμους. 30 Ἐπηρώτησεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, λέγων,¹² Τί σοι ἔστιν ὄνομα;¹³ Ό δὲ εἶπεν, Λεγεών,¹⁴ ὅτι δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν¹⁵ εἰς αὐτόν. 31 Καὶ παρεκάλει¹⁶ αὐτὸν ἵνα μὴ ἐπιτάξῃ αὐτοῖς εἰς τὴν ἄβυσσον ἀπελθεῖν. 32 Ἡν δὲ ἐκεī ἀγέλη χοίρων ἱκανῶν βοσκομένων¹⁷ ἐν τῷ ὅρει· καὶ παρεκάλουν¹⁸ αὐτὸν ἵνα ἐπιτρέψῃ αὐτοῖς εἰς ἐκείνους εἰσελθεῖν. Καὶ ἐπέτρεψεν αὐτοῖς. 33 Ἐξελθόντα δὲ τὰ δαιμόνια ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου εἰσῆλθον εἰς τοὺς χοίρους· καὶ ὥρμησεν ἡ ἀγέλη κατὰ τοῦ κρημνοῦ εἰς τὴν λίμνην, καὶ ἀπεπνίγη. 34 Ἰδόντες δὲ οἱ βόσκοντες τὸ γεγενημένον¹⁹ ἔφυγον, καὶ ἀπήγγειλαν εἰς τὴν πόλιν καὶ εἰς τοὺς ἀγρούς. 35 Ἐξῆλθον δὲ ἰδεῖν τὸ γεγονός· καὶ ἥλθον πρὸς τὸν Ἰησοῦν, καὶ εὗρον καθήμενον τὸν ἀνθρώπον ἀφ' οὗ τὰ δαιμόνια ἔξεληλύθει,²⁰ ἴματισμένον καὶ σωφρονοῦντα, παρὰ τοὺς πόδας

¹ ἐγερθεὶς • διεγερθεὶς ²ἔστιν ἡ • ἡ ³Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν ⁴ἀντιπέραν • ἀντιπέρα
⁵αὐτῷ ἀνήρ • ἀνήρ ⁶ὅς εἶχεν • ἔχων ⁷ἐκ χρόνων ἱκανῶν καὶ • καὶ χρόνῳ ἱκανῷ
⁸ἴματιον οὐκ ἐνεδιδύκετο • οὐκ ἐνεδύσατο ἴματιον ⁹καὶ ἀνακράξας • ἀνακράξας
¹⁰ἐδεσμεῖτο • ἐδεσμένετο ¹¹δαίμονος • δαιμονίου ¹²λέγων • - ¹³ἔστιν ὄνομα •
 ὄνομά ἔστιν ¹⁴Λεγεών • Λεγιών ¹⁵δαιμόνια πολλὰ εἰσῆλθεν • εἰσῆλθεν δαιμόνια
 πολλὰ ¹⁶παρεκάλει • παρεκάλουν ¹⁷βοσκομένων • βοσκομένη ¹⁸παρεκάλουν •
 παρεκάλεσαν ¹⁹γεγενημένον • γεγονός ²⁰ἔξεληλύθει • ἔξῆλθεν

τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐφοβήθησαν. **36** Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτοῖς καὶ¹ οἱ ιδόντες πῶς ἐσώθη ὁ δαιμονισθείς. **37** Καὶ ἡρώτησαν² αὐτὸν ἄπαν τὸ πλῆθος τῆς περιχώρου τῶν Γαδαρηνῶν³ ἀπελθεῖν ἀπ’ αὐτῶν, ὅτι φόβῳ μεγάλῳ συνείχοντο· αὐτὸς δὲ ἐμβὰς εἰς τὸ πλοῖον⁴ ὑπέστρεψεν. **38** Ἐδέετο⁵ δὲ αὐτοῦ ὁ ἀνὴρ ἀφ’ οὗ ἔξεληλύθει τὰ δαιμόνια εἶναι σὺν αὐτῷ. Ἀπέλυσεν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς⁶ λέγων, **39** Ὑπόστρεψε εἰς τὸν οἴκον σου, καὶ διηγοῦ ὅσα ἐποίησέν σοι⁷ ὁ θεός. Καὶ ἀπῆλθεν, καθ’ ὅλην τὴν πόλιν κηρύσσων ὅσα ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς.

The Woman with an Issue and the Daughter of Jairus

40 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ὑπόστρεψαι⁸ τὸν Ἰησοῦν, ἀπεδέξατο αὐτὸν ὁ ὄχλος· ἥσαν γάρ πάντες προσδοκῶντες αὐτόν. **41** Καὶ ίδού, ἤλθεν ἀνὴρ ὃ ὄνομα Ἰάειρος, καὶ αὐτὸς⁹ ἄρχων τῆς συναγωγῆς ὑπῆρχεν, καὶ πεσὼν παρὰ τοὺς πόδας τοῦ¹⁰ Ἰησοῦ παρεκάλει αὐτὸν εἰσελθεῖν εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ. **42** ὅτι θυγάτηρ μονογενῆς ἦν αὐτῷ ὡς ἐτῶν δώδεκα, καὶ αὕτη^{a,11} ἀπέθνησκεν. Ἐν δὲ τῷ ὑπάγειν αὐτὸν οἱ ὄχλοι συνέπνιγον αὐτόν.

43 Καὶ γυνὴ οὖσα ἐν ρύσει αἵματος ἀπὸ ἐτῶν δώδεκα, ἣτις ἱατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον¹² οὐκ ἴσχυσεν ὑπὸ¹³ οὐδενὸς θεραπευθῆναι, **44** προσελθοῦσα ὅπισθεν, ἥψατο τοῦ κρασπέδου τοῦ ἱματίου αὐτοῦ· καὶ παραχρῆμα ἔστη ἡ ρύσις τοῦ αἵματος αὐτῆς. **45** Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Τίς ὁ ἀψάμενός μου; Ἄρνουμένων δὲ πάντων, εἶπεν ὁ Πέτρος καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ,¹⁴ Ἐπιστάτα, οἱ ὄχλοι συνέχουσίν σε καὶ ἀποθλίβουσιν, καὶ λέγεις, Τίς ὁ ἀψάμενός μου;¹⁵ **46** Ο δὲ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἡψατό μού τις ἐγὼ γάρ ἔγνων δύναμιν ἔξελθοῦσαν¹⁶ ἀπ’ ἐμοῦ. **47** Ἰδοῦσα δὲ ἡ γυνὴ ὅτι οὐκ ἔλαθεν, τρέμουσα ἤλθεν, καὶ προσπεσοῦσα αὐτῷ, δι’ ἣν αἰτίαν ἥψατο αὐτοῦ ἀπήγγειλεν αὐτῷ ἐνώπιον¹⁷ παντὸς

^aαὕτη • αὐτὴ

¹καὶ • – ²ἡρώτησαν • ἡρώτησεν ³Γαδαρηνῶν • Γερασηνῶν ⁴τὸ πλοῖον • πλοῖον
⁵Ἐδέετο • Ἐδεῖτο ⁶ὁ Ἰησοῦς • – ⁷ἐποίησέν σοι • σοι ἐποίησεν ⁸Ἐγένετο δὲ
 ἐν τῷ ὑπόστρεψαι • Ἐν δὲ τῷ ὑπόστρεψειν ⁹Ιάειρος καὶ αὐτὸς • Ιάειρος καὶ οὗτος
¹⁰τοῦ • [τοῦ] ¹¹αὕτη • αὐτὴ ¹²ἱατροῖς προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον • [ἱατροῖς
 προσαναλώσασα ὅλον τὸν βίον] ¹³ὑπ’ • ἀπ’ ¹⁴καὶ οἱ μετ’ αὐτοῦ • – ¹⁵καὶ λέγεις
 Τίς ὁ ἀψάμενός μου • – ¹⁶ἔξελθοῦσαν • ἔξεληλυθεῖαν ¹⁷αὐτῷ ἐνώπιον • ἐνώπιον

τοῦ λαοῦ, καὶ ὡς ἱάθη παραχρῆμα. 48 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῇ, Θάρσει, θύγατερ,¹ ἡ πίστις σου σέσωκέν σε· πορεύου εἰς εἰρήνην.

49 Ἔτι αὐτοῦ λαλοῦντος, ἔρχεται τις παρὰ τοῦ ἀρχισυναγώγου, λέγων αὐτῷ² ὅτι Τέθνηκεν ἡ θυγάτηρ σου· μὴ³ σκύλλε τὸν διδάσκαλον. 50 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀκούσας ἀπεκρίθη αὐτῷ, λέγων,⁴ Μή φοβοῦ· μόνον πίστευε,⁵ καὶ σωθήσεται. 51 Ἐλθὼν δὲ εἰς τὴν οἰκίαν, οὐκ ἀφῆκεν εἰσελθεῖν οὐδένα,⁶ εἰ μὴ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, καὶ τὸν πατέρα τῆς παιδὸς καὶ τὴν μητέρα. 52 Ἔκλαιον δὲ πάντες, καὶ ἐκόπτοντο αὐτήν. Ὁ δὲ εἶπεν, Μή κλαίετε· οὐκ⁷ ἀπέθανεν, ἀλλὰ καθεύδει. 53 Καὶ κατεγέλων αὐτοῦ, εἰδότες ὅτι ἀπέθανεν. 54 Αὐτὸς δὲ ἐκβαλὼν ἔξω πάντας, καὶ⁸ κρατήσας τῆς χειρὸς αὐτῆς, ἐφώνησεν λέγων, Ἡ παῖς, ἐγείρου. 55 Καὶ ἐπέστρεψεν τὸ πνεῦμα αὐτῆς, καὶ ἀνέστη παραχρῆμα· καὶ διέταξεν αὐτῇ δοθῆναι φαγεῖν. 56 Καὶ ἐξέστησαν οἱ γονεῖς αὐτῆς· ὃ δὲ παρήγγειλεν αὐτοῖς μηδενὶ εἰπεῖν τὸ γεγονός.

The Mission of the Twelve

9 Συγκαλεσάμενος δὲ τοὺς δώδεκα, ἔδωκεν αὐτοῖς δύναμιν καὶ ἔξουσίαν ἐπὶ πάντα τὰ δαιμόνια, καὶ νόσους θεραπεύειν. 2 Καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς κηρύσσειν τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ἵασθαι τοὺς ἀσθενοῦντας.¹⁰ 3 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Μηδὲν αἴρετε εἰς τὴν ὁδὸν· μήτε ῥάβδους,¹¹ μήτε πήραν, μήτε ἄρτον, μήτε ἀργύριον, μήτε ἀνὰ¹² δύο χιτῶνας ἔχειν. 4 Καὶ εἰς ἣν ἀν οἰκίαν εἰσέλθητε, ἐκεὶ μένετε, καὶ ἐκεῖθεν ἐξέρχεσθε. 5 Καὶ ὅσοι ἐὰν μὴ δέξωνται¹³ ὑμᾶς, ἐξερχόμενοι ἀπὸ τῆς πόλεως ἐκείνης καὶ τὸν¹⁴ κονιορτὸν ἀπὸ τῶν ποδῶν ὑμῶν ἀποτινάξατε¹⁵ εἰς μαρτύριον ἐπ’ αὐτούς. 6 Ἐξερχόμενοι δὲ διήρχοντο κατὰ τὰς κώμας, εὐαγγελιζόμενοι καὶ θεραπεύοντες πανταχοῦ.

7 Ἡκουσεν δὲ Ἡρώδης ὁ τετράρχης¹⁶ τὰ γινόμενα ὑπ’ αὐτοῦ¹⁷ πάντα· καὶ διηπόρει, διὰ τὸ λέγεσθαι ὑπὸ τινων ὅτι Ἰωάννης ἐγήγερται¹⁸ ἐκ νεκρῶν· 8 ὑπὸ τινων δὲ ὅτι Ἡλίας ἐφάνη· ἀλλων

¹Θάρσει θύγατερ • Θυγάτηρ ²αὐτῷ • – ³μὴ • μηκέτι ⁴λέγων • – ⁵πίστευε • πίστευσον ⁶οὐδένα • τινα σὺν αὐτῷ ⁷οὐκ • οὐ γάρ ⁸ἐκβαλὼν ἔξω πάντας καὶ • – ⁹ἐγείρου • ἐγειρε ¹⁰τοὺς ἀσθενοῦντας • [τοὺς ἀσθενεῖς] ¹¹ῥάβδους • ράβδον ¹²ἀνὰ • [ἀνὰ] ¹³ἐὰν μὴ δέξωνται • ἐν μὴ δέχωνται ¹⁴καὶ τὸν • τὸν ¹⁵ἀποτινάξατε • ἀποτινάσσετε ¹⁶τετράρχης • τετραάρχης ¹⁷ὑπ’ αὐτοῦ • – ¹⁸ἐγήγερται • ἡγέρθη

δε ὅτι Προφήτης εἶς¹ τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 9 Καὶ εἶπεν Ἡρόδης,² Ἰωάννην ἐγὼ ἀπεκεφάλισα· τίς δέ ἐστιν οὗτος, περὶ οὗ ἐγὼ ἀκούω³ τοιαῦτα; Καὶ ἐζήτει ἵδεῖν αὐτόν.

The Feeding of the Five Thousand

10 Καὶ ὑποστρέψαντες οἱ ἀπόστολοι διηγήσαντο αὐτῷ ὅσα ἐποίησαν. Καὶ παραλαβὼν αὐτούς, ὑπεχώρησεν κατ’ ἴδιαν εἰς τόπον ἔρημον⁴ πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν.⁵ 11 Οἱ δὲ ὄχλοι γνόντες ἡκολούθησαν αὐτῷ· καὶ δεξάμενος⁶ αὐτούς, ἐλάλει αὐτοῖς περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, καὶ τοὺς χρείαν ἔχοντας θεραπείας ἰάτο. 12 Ἡ δὲ ἡμέρα ἥρξατο κλίνειν· προσελθόντες δὲ οἱ δώδεκα εἶπον⁷ αὐτῷ, Ἀπόλυσον τὸν ὄχλον, ἵνα ἀπελθόντες⁸ εἰς τὰς κύκλῳ κώμας καὶ τοὺς⁹ ἀγροὺς καταλύσωσιν, καὶ εὕρωσιν ἐπισιτισμόν· ὅτι ὡδε ἐν ἐρήμῳ τόπῳ ἐσμέν. 13 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Δότε αὐτοῖς ὑμεῖς φαγεῖν. Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Οὐκ εἰσὶν ἡμῖν πλεῖον ἢ πέντε ἄρτοι¹¹ καὶ ἰχθύες δύο, εἰ μήτι πορευθέντες ἡμεῖς ἀγοράσωμεν εἰς πάντα τὸν λαὸν τοῦτον βρώματα. 14 Ἡσαν γὰρ ὧσεὶ ἀνδρες πεντακισχίλιοι. Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, Κατακλίνατε αὐτοὺς κλισίας ἀνὰ¹² πεντήκοντα. 15 Καὶ ἐποίησαν οὕτως, καὶ ἀνέκλιναν¹³ ἀπαντας. 16 Λαβὼν δὲ τοὺς πέντε ἄρτους καὶ τοὺς δύο ἰχθύας, ἀναβλέψας εἰς τὸν οὐρανόν, εὐλόγησεν αὐτούς, καὶ κατέκλασεν, καὶ ἐδίδου τοῖς μαθηταῖς παρατιθέναι¹⁴ τῷ ὄχλῳ. 17 Καὶ ἔφαγον καὶ ἔχορτάσθησαν πάντες· καὶ ἥρθη τὸ περισσεῦσαν αὐτοῖς κλασμάτων, κόφινοι δώδεκα.

Peter's Confession and Christ's Answer

18 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν προσευχόμενον καταμόνας,¹⁵ συνῆσαν αὐτῷ οἱ μαθηταί· καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς, λέγων, Τίνα με λέγουσιν οἱ ὄχλοι εἶναι; 19 Οἱ δὲ ἀποκριθέντες εἶπον,¹⁶ Ἰωάννην τὸν βαπτιστήν· ἄλλοι δὲ Ἡλίαν· ἄλλοι δὲ ὅτι Προφήτης τις τῶν ἀρχαίων ἀνέστη. 20 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ὅμεις δὲ τίνα με λέγετε εἶναι; Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος¹⁷ εἶπεν, Τὸν χριστὸν τοῦ θεοῦ. 21 Οἱ δὲ ἐπιτιμήσας αὐτοῖς παρήγγειλεν μηδενὶ εἰπεῖν¹⁸

¹εἶς • τις ²Καὶ εἶπεν Ἡρόδης • Εἶπεν δὲ Ἡρόδης ³ἐγὼ ἀκούω • ἀκούω

⁴τόπον ἔρημον • – ⁵πόλεως καλουμένης Βηθσαϊδάν • πόλιν καλουμένην Βηθσαϊδά

⁶δεξάμενος • ἀποδεξάμενος ⁷εἶπον • εἶπαν ⁸ἀπελθόντες • πορευθέντες ⁹τοὺς • –

¹⁰εἶπον • εἶπαν ¹¹πέντε ἄρτοι • ἄρτοι πέντε ¹²ἀνὰ • [ώσει] ἀνὰ ¹³ἀνέκλιναν •

κατέκλιναν ¹⁴παρατιθέναι • παραθεῖναι ¹⁵καταμόνας • κατὰ μόνας ¹⁶εἶπον • εἶπαν

¹⁷Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Πέτρος • Πέτρος δὲ ἀποκριθεὶς ¹⁸εἰπεῖν • λέγειν

τοῦτο, 22 εἰπὼν ὅτι Δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου πολλὰ παθεῖν, καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων καὶ ἀρχιερέων καὶ γραμματέων, καὶ ἀποκτανθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι.^{a,1} 23 Ἐλεγεν δὲ πρὸς πάντας, Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω² ἑαυτόν, καὶ ἀράτω τὸν σταυρὸν αὐτοῦ,³ καὶ ἀκολουθείτω μοι. 24 Ὡς γὰρ ἐὰν⁴ θέλῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι, ἀπολέσει αὐτήν· ὃς δ’ ἂν ἀπολέσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔνεκεν ἐμοῦ, οὗτος σώσει αὐτήν. 25 Τί γὰρ ὠφελεῖται ἀνθρωπος, κερδήσας τὸν κόσμον ὄλον, ἑαυτὸν δὲ ἀπολέσας ἢ ζημιωθείς; 26 Ὡς γὰρ ἂν ἐπαισχυνθῇ με καὶ τοὺς ἐμοὺς λόγους, τούτον ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐπαισχυνθήσεται, ὅταν ἔλθῃ ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καὶ τοῦ πατρὸς καὶ τῶν ἀγίων ἀγγέλων. 27 Λέγω δὲ ὑμῖν ἀληθῶς, εἰσίν τινες τῶν ὥδε ἑστάτων,⁵ οἵ οὐ μὴ γεύσωνται θανάτου, ἔως ἂν ἴδωσιν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.

The Transfiguration

28 Ἐγένετο δὲ μετὰ τοὺς λόγους τούτους ὡσεὶ ἡμέραι ὀκτώ, καὶ παραλαβὼν⁶ Πέτρον καὶ Ἰωάννην καὶ Ἰάκωβον, ἀνέβη εἰς τὸ ὅρος προσεύξασθαι. 29 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ προσεύχεσθαι αὐτὸν, τὸ εἶδος τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἔτερον, καὶ ὁ ἴματισμὸς αὐτοῦ λευκὸς ἔξαστράπτων. 30 Καὶ ἰδού, ἄνδρες δύο συνελάλουν αὐτῷ, οἵτινες ἦσαν Μωσῆς⁷ καὶ Ἡλίας, 31 οἵ δοφθέντες ἐν δόξῃ ἔλεγον τὴν ἔξοδον αὐτοῦ ἦν ἐμελλεν⁸ πληροῦν ἐν Ἱερουσαλήμ. 32 Ο δὲ Πέτρος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ Ἠσαν βεβαρημένοι ὑπνῷ διαγρηγορήσαντες δὲ εἶδον τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ τοὺς δύο ἄνδρας τοὺς συνεστῶτας αὐτῷ. 33 Καὶ ἐγένετο, ἐν τῷ διαχωρίζεσθαι αὐτοὺς ἀπ’ αὐτοῦ, εἶπεν Πέτρος⁹ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Ἐπιστάτα, καλόν ἐστιν ἡμᾶς ὥδε εἶναι· καὶ ποιήσωμεν σκηνὰς τρεῖς, μίαν σοί, καὶ μίαν Μωσῆ,^{b,10} καὶ μίαν Ἡλίᾳ· μὴ εἰδῶς ὃ λέγει. 34 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ λέγοντος, ἐγένετο νεφέλη καὶ ἐπεσκίασεν¹¹ αὐτούς· ἐφοβήθησαν δὲ ἐν τῷ ἐκείνους εἰσελθεῖν¹² εἰς τὴν νεφέλην. 35 Καὶ φωνὴ ἐγένετο ἐκ τῆς νεφέλης, λέγουσα,

^aἀναστῆναι • ἐγερθῆναι ^bΜωσῆς • Μωσεῖ

¹ἀναστῆναι • ἐγερθῆναι ²ἐλθεῖν ἀπαρνησάσθω • ἔρχεσθαι ἀρνησάσθω ³αὐτοῦ • αὐτοῦ καθ’ ἡμέραν ⁴ἐὰν • ἂν ⁵ὥδε ἑστάτων • αὐτοῦ ἑστηκότων ⁶καὶ παραλαβὼν • [καὶ] παραλαβὼν ⁷Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁸ἐμελλεν • ἡμελλεν ⁹Πέτρος • ο Πέτρος ¹⁰Μωσῆς • Μωϋσεῖ ¹¹ἐπεσκίασεν • ἐπεσκίαζεν ¹²ἐκείνους εἰσελθεῖν • εἰσελθεῖν αὐτούς

Οὗτός ἐστιν ὁ νίος μου ὁ ἀγαπητός.¹ αὐτοῦ ἀκούετε. 36 Καὶ ἐν τῷ γενέσθαι τὴν φωνήν, εὑρέθη ὁ² Ἰησοῦς μόνος. Καὶ αὐτοὶ ἐσίγησαν, καὶ οὐδενὶ ἀπήγγειλαν ἐν ἐκείναις ταῖς ἡμέραις οὐδὲν ὃν ἑωράκασιν.³

The Healing of the Epileptic Boy

37 Ἐγένετο δὲ ἐν⁴ τῇ ἔξης ἡμέρᾳ, κατελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τοῦ ὄρους, συνήντησεν αὐτῷ ὅχλος πολύς. 38 Καὶ ἵδού, ἀνὴρ ἀπὸ τοῦ ὅχλου ἀνεβόησεν,⁵ λέγων, Διδάσκαλε, δέομαί σου, ἐπίβλεψαι⁶ ἐπὶ τὸν νίον μου, ὅτι μονογενῆς ἐστίν μοι.⁶ 39 καὶ ἵδού, πνεῦμα λαμβάνει αὐτὸν, καὶ ἔξαιφνης κράζει, καὶ σπαράσσει αὐτὸν μετὰ ἀφροῦ, καὶ μόγις ἀποχωρεῖ ἀπ’ αὐτοῦ, συντρίβον αὐτόν. 40 Καὶ ἐδεήθην τῶν μαθητῶν σου ἵνα ἐκβάλωσιν αὐτό, καὶ οὐκ ἡδυνήθησαν. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ὡ γενεὰ ἀπιστος καὶ διεστραμμένη, ἔως πότε ἔσομαι πρὸς ὑμᾶς, καὶ ἀνέξομαι ὑμῶν; Προσάγαγε τὸν νίον σου ὥδε.⁷ 42 Ἔτι δὲ προσερχομένου αὐτοῦ, ἔρρηξεν αὐτὸν τὸ δαιμόνιον καὶ συνεσπάραξεν· ἐπετίμησεν δὲ ὁ Ἰησοῦς τῷ πνεύματι τῷ ἀκαθάρτῳ, καὶ ἰάσατο τὸν παῖδα, καὶ ἀπέδωκεν αὐτὸν τῷ πατρὶ αὐτοῦ. 43 Ἐξεπλήσσοντο δὲ πάντες ἐπὶ τῇ μεγαλειότητι τοῦ θεοῦ.

Πάντων δὲ θαυμαζόντων ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς,⁸ εἶπεν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ, 44 Θέσθε ὑμεῖς εἰς τὰ ὕτα ὑμῶν τοὺς λόγους τούτους· ὁ γάρ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου μέλλει παραδίδοσθαι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων. 45 Οἱ δὲ ἡγνόουν τὸ ρῆμα τοῦτο, καὶ ἦν παρακεκαλυμμένον ἀπ’ αὐτῶν, ἵνα μὴ αἴσθωνται αὐτό· καὶ ἐφοβοῦντο ἐρωτῆσαι αὐτὸν περὶ τοῦ ρήματος τούτου.

Lessons in Humility

46 Εἰσῆλθεν δὲ διαλογισμὸς ἐν αὐτοῖς, τὸ τίς ἂν εἴη μείζων αὐτῶν. 47 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἤδων⁹ τὸν διαλογισμὸν τῆς καρδίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενος παιδίου,¹⁰ ἔστησεν αὐτὸν παρ’ ἑαυτῷ, 48 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὅς ἐάν δέξηται τοῦτο τὸ παιδίον ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου ἐμὲ

^aἐπίβλεψαι • ἐπίβλεψον

¹ἀγαπητός • ἐκλεγμένος ²οὐ • – ³ἑωράκασιν • ἑώρακαν ⁴ἐν • – ⁵ἀνεβόησεν • ἐβόησεν ⁶ἐστίν μοι • μοί ἐστιν ⁷τὸν νίον σου ὥδε • ὥδε τὸν νίον σου ⁸ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς • ἐποίει ⁹ἰδὼν • εἰδὼς ¹⁰παιδίου • παιδίον

δέχεται· καὶ ὃς ἐὰν ἐμὲ¹ δέξηται δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με· ὁ γάρ μικρότερος ἐν πᾶσιν ὑμῖν ὑπάρχων οὗτος ἔσται² μέγας.

49 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ³ Ιωάννης εἶπεν, Ἐπιστάτα, εἰδομέν τινα ἐπὶ⁴ τῷ ὄνοματί σου ἐκβάλλοντα δαιμόνια· καὶ ἐκωλύσαμεν⁵ αὐτὸν, ὅτι οὐκ ἀκολουθεῖ μεθ' ἡμῶν. **50** Καὶ εἶπεν⁶ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς, Μὴ κωλύετε· ὃς γάρ οὐκ ἔστιν καθ'⁷ ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν⁷ ἔστιν.

51 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὰς ἡμέρας τῆς ἀναλήψεως⁸ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἐστήριξεν⁹ τοῦ πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ, **52** καὶ ἀπέστειλεν ἀγγέλους πρὸ προσώπου αὐτοῦ· καὶ πορευθέντες εἰσῆλθον εἰς κώμην Σαμαρειτῶν, ὥστε¹⁰ ἐτοιμάσαι αὐτῷ. **53** Καὶ οὐκ ἐδέξαντο αὐτόν, ὅτι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἦν πορευόμενον εἰς Ἱερουσαλήμ. **54** Ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹¹ Ἰάκωβος καὶ Ιωάννης εἶπον,¹² Κύριε, θέλεις εἴπωμεν πῦρ καταβῆναι ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἀναλῶσαι αὐτούς, ώς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν;¹³ **55** Στραφεὶς δὲ ἐπετίμησεν αὐτοῖς, καὶ εἶπεν, Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἔστε ὑμεῖς.^{a,14} **56** ὁ γάρ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι, ἀλλὰ σῶσαι.^{b,15} Καὶ ἐπορεύθησαν εἰς ἑτέραν κώμην.

True Discipleship of Christ

57 Ἐγένετο δὲ¹⁶ πορευομένων αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ, εἶπέν τις πρὸς αὐτόν, Ἀκολουθήσω σοι ὅπου ἂν^{c,17} ἀπέρχῃ, κύριε.¹⁸ **58** Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Αἱ ἀλώπεκες φωλεούς ἔχουσιν, καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατασκηνώσεις· ὁ δὲ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἔχει ποῦ τὴν κεφαλὴν κλίνῃ. **59** Εἶπεν δὲ πρὸς ἔτερον, Ἀκολούθει μοι. Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε,¹⁹ ἐπίτρεψόν μοι ἀπελθόντι πρῶτον θάψαι τὸν πατέρα μου. **60** Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,²⁰ Ἀφες τοὺς νεκροὺς θάψαι τοὺς ἑαυτῶν νεκρούς· σὺ δὲ ἀπελθὼν διάγγελλε τὴν

^aκαὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἔστε ὑμεῖς • - ^bὁ γάρ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι • - ^cἄν • ἐὰν

¹ἐὰν ἐμὲ • ἀν ἐμὲ ²ἔσται • ἔστιν ³ό • - ⁴ἐπὶ • ἐν ⁵ἐκωλύσαμεν • ἐκωλύομεν ⁶Καὶ εἶπεν • Εἶπεν δὲ ⁷ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν • ὑμῶν ὑπὲρ ὑμῶν ⁸ἀναλήψεως • ἀναλήψεως ⁹αὐτοῦ ἐστήριξεν • ἐστήρισεν ¹⁰Σαμαρειτῶν ὥστε • Σαμαριτῶν ὡς ¹¹αὐτοῦ • - ¹²εἶπον • εἶπαν ¹³ώς καὶ Ἡλίας ἐποίησεν • - ¹⁴καὶ εἶπεν Οὐκ οἴδατε οἵου πνεύματός ἔστε ὑμεῖς • - ¹⁵ὁ γάρ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου οὐκ ἤλθεν ψυχὰς ἀνθρώπων ἀπολέσαι ἀλλὰ σῶσαι • - ¹⁶Ἐγένετο δὲ • Καὶ ¹⁷ἄν • ἐὰν ¹⁸κύριε • - ¹⁹Κύριε • [Κύριε] ²⁰ὁ Ἰησοῦς • -

βασιλείαν τοῦ θεοῦ. **61** Εἶπεν δὲ καὶ ἔτερος, Ἀκολουθήσω σοι, κύριε· πρῶτον δὲ ἐπίτρεψόν μοι ἀποτάξασθαι τοῖς εἰς τὸν οἶκόν μου. **62** Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν,¹ Οὐδείς, ἐπιβαλὼν τὴν χεῖρα αὐτοῦ² ἐπ’ ἄροτρον, καὶ βλέπων εἰς τὰ ὄπίσω, εὕθετός ἐστιν εἰς τὴν βασιλείαν³ τοῦ θεοῦ.

The Mission of the Seventy

10 Μετὰ δὲ ταῦτα ἀνέδειξεν ὁ κύριος καὶ ἔτέρους ἑβδομήκοντα,⁴ καὶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς ἀνὰ δύο⁵ πρὸ προσώπου αὐτοῦ εἰς πᾶσαν πόλιν καὶ τόπον οὗ ἔμελλεν⁶ αὐτὸς ἔρχεσθαι. **2** Ἐλεγεν οὖν πρὸς⁷ αὐτούς, Ὁ μὲν θερισμὸς πολύς, οἱ δὲ ἐργάται ὀλίγοι· δεήθητε οὖν τοῦ κυρίου τοῦ θερισμοῦ, ὅπως ἐκβάλῃ ἐργάτας⁸ εἰς τὸν θερισμὸν αὐτοῦ. **3** Ὑπάγετε· ἰδού, ἐγὼ⁹ ἀποστέλλω ὑμᾶς ὡς ἄρνας ἐν μέσῳ λύκων. **4** Μὴ βαστάζετε βαλάντιον,¹⁰ μηδὲ¹¹ ὑποδήματα· καὶ μηδένα κατὰ τὴν ὄδὸν ἀσπάσθητε. **5** Εἰς ἣν δ’ ἂν οἰκίαν εἰσέρχησθε,¹² πρῶτον λέγετε, Εἰρήνη τῷ οἴκῳ τούτῳ. **6** Καὶ ἐὰν ἢ ἐκεῖ¹³ νίδος εἰρήνης, ἐπαναπαύσεται¹⁴ ἐπ’ αὐτὸν ἡ εἰρήνη ὑμῶν· εἰ δὲ μήγε,¹⁵ ἐφ’ ὑμᾶς ἀνακάμψει. **7** Ἐν αὐτῇ δὲ τῇ οἰκίᾳ μένετε, ἐσθίοντες καὶ πίνοντες τὰ παρ’ αὐτῶν ἄξιος γάρ ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ ἐστίν.¹⁶ Μὴ μεταβαίνετε ἐξ οἰκίας εἰς οἰκίαν. **8** Καὶ εἰς ἣν ἂν πόλιν εἰσέρχησθε, καὶ δέχωνται ὑμᾶς, ἐσθίετε τὰ παρατιθέμενα ὑμῖν, **9** καὶ θεραπεύετε τοὺς ἐν αὐτῇ ἀσθενεῖς, καὶ λέγετε αὐτοῖς, Ἡγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **10** Εἰς ἣν δ’ ἂν πόλιν εἰσέρχησθε,¹⁷ καὶ μηδέχωνται ὑμᾶς, ἔξελθόντες εἰς τὰς πλατείας αὐτῆς εἴπατε, **11** Καὶ τὸν κονιορτὸν τὸν κολληθέντα ἡμῖν ἐκ τῆς πόλεως ὑμῶν ἀπομασσόμεθα¹⁸ ὑμῖν· πλὴν τοῦτο γινώσκετε, ὅτι ἥγγικεν ἐφ’ ὑμᾶς¹⁹ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. **12** Λέγω ὑμῖν ὅτι Σοδόμοις ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἀνεκτότερον ἔσται, ἢ τῇ πόλει ἐκείνῃ. **13** Οὐαὶ σοι, Χοραζίν, οὐαὶ σοι, Βηθσαϊδά· ὅτι εἰ ἐν Τύρῳ καὶ Σιδῶνι ἐγένοντο²⁰ αἱ δυνάμεις αἱ γενόμεναι ἐν ὑμῖν,

¹ ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν • [πρὸς αὐτὸν] ὁ Ἰησοῦς ² αὐτοῦ • – ³ εἰς τὴν βασιλείαν • τῇ βασιλείᾳ ⁴ καὶ ἔτέρους ἑβδομήκοντα • ἔτέρους ἑβδομήκοντα [δύο] ⁵ ἀνὰ δύο • ἀνὰ δύο [δύο] ⁶ ἔμελλεν • ἔμελλεν ⁷ οὖν πρὸς • δὲ πρὸς ⁸ ἐκβάλῃ ἐργάτας • ἐργάτας ἐκβάλῃ ⁹ ἐγὼ • – ¹⁰ βαλάντιον • βαλάντιον ¹¹ μηδὲ • μηδὲ ¹² οἰκίαν εἰσέρχησθε • εἰσέλθητε οἰκίαν ¹³ ἢ ἐκεῖ • ἐκεῖ ἢ ¹⁴ ἐπαναπαύσεται • ἐπαναπαήσεται ¹⁵ μήγε • μή γε ¹⁶ ἐστίν • – ¹⁷ εἰσέρχησθε • εἰσέλθητε ¹⁸ ἀπομασσόμεθα • εἰς τὸν πόδας ἀπομασσόμεθα ¹⁹ ἐφ’ ὑμᾶς • – ²⁰ ἐγένοντο • ἐγενήθησαν

πάλαι ἀν ἐν σάκκῳ καὶ σποδῷ καθήμεναι¹ μετενόησαν. 14 Πλὴν Τύρων καὶ Σιδῶνι ἀνεκτότερον ἔσται ἐν τῇ κρίσει, ἡ ὑμῖν. 15 Καὶ σύ, Καπερναούμ, ἡ² ἔως τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα,³ ἔως Ἀἰδου καταβιβασθήσῃ.⁴ 16 Οἱ ἀκούων ὑμῶν ἐμοῦ ἀκούει· καὶ ὁ ἀθετῶν ὑμᾶς ἐμὲ ἀθετεῖ· ὁ δὲ ἐμὲ ἀθετῶν ἀθετεῖ τὸν ἀποστείλαντά με.

17 Ὑπέστρεψαν δὲ οἱ ἐβδομήκοντα⁵ μετὰ χαρᾶς, λέγοντες, Κύριε, καὶ τὰ δαιμόνια ὑποτάσσεται ἡμῖν ἐν τῷ ὄνόματί σου. 18 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐθεώρουν τὸν Σατανᾶν ὡς ἀστραπὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεσόντα. 19 Ἰδού, δίδωμι⁶ ὑμῖν τὴν ἐξουσίαν τοῦ πατεῖν ἐπάνω ὅφεων καὶ σκορπίων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν δύναμιν τοῦ ἔχθρου· καὶ οὐδὲν ὑμᾶς οὐ μὴ ἀδικήσῃ. 20 Πλὴν ἐν τούτῳ μὴ χαίρετε ὅτι τὰ πνεύματα ὑμῖν ὑποτάσσεται· χαίρετε δὲ ὅτι τὰ ὄνόματα ὑμῶν ἐγράφη⁷ ἐν τοῖς οὐρανοῖς.

21 Ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἡγαλλιάσατο τῷ πνεύματι⁸ ὁ Ἰησοῦς,⁹ καὶ εἶπεν, Ἐξομολογοῦμαί σοι, πάτερ, κύριε τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὅτι ἀπέκρυψας ταῦτα ἀπὸ σοφῶν καὶ συνετῶν, καὶ ἀπεκάλυψας αὐτὰ τηπίοις. Ναί, ὁ πατήρ, ὅτι οὕτως ἐγένετο εὐδοκία¹⁰ ἐμπροσθέν σου. 22 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν,¹¹ Πάντα μοι παρεδόθη ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ οὐδεὶς γινώσκει τίς ἐστιν ὁ υἱός, εἰ μὴ ὁ πατήρ, καὶ τίς ἐστιν ὁ πατήρ, εἰ μὴ ὁ υἱός, καὶ φῶς ἐὰν βούληται ὁ υἱός ἀποκαλύψαι.

The Good Samaritan

23 Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς κατ’ ἰδίαν εἶπεν, Μακάριοι οἱ ὄφθαλμοὶ οἱ βλέποντες ἢ βλέπετε. 24 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι πολλοὶ προφῆται καὶ βασιλεῖς ἥθελησαν ἴδειν ἢ ὑμεῖς βλέπετε, καὶ οὐκ εἶδον.¹² καὶ ἀκοῦσαι ἢ ἀκούετε, καὶ οὐκ ἥκουσαν.

25 Καὶ ἰδού, νομικός τις ἀνέστη, ἐκπειράζων αὐτόν, καὶ λέγων,¹³ Διδάσκαλε, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 26 Οἱ δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐν τῷ νόμῳ τί γέγραπται; Πῶς ἀναγινώσκεις; 27 Οἱ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν, Ἀγαπήσεις κύριον τὸν Θεόν σου, ἐξ ὅλης τῆς καρδίας¹⁴ σου, καὶ ἐξ ὅλης τῆς ψυχῆς

¹καθήμεναι • καθήμενοι ²Καπερναούμ ἡ • Καφαρναούμ μὴ ³τοῦ οὐρανοῦ ὑψωθεῖσα • οὐρανοῦ ὑψωθήσῃ ⁴Ἄιδους καταβιβασθήσῃ • τοῦ Ἀἰδους καταβήσῃ ⁵ἐβδομήκοντα • ἐβδομήκοντα [δύο] ⁶δίδωμι • δέδωκα ⁷ἐγράφη • ἐγγέγραπται ⁸τῷ πνεύματι • [ἐν] τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ⁹ὁ Ἰησοῦς • – ¹⁰ἐγένετο εὐδοκία • εὐδοκία ἐγένετο ¹¹Καὶ στραφεὶς πρὸς τοὺς μαθητὰς εἶπεν • – ¹²εἶδον • εἶδαν ¹³καὶ λέγων • λέγων ¹⁴τῆς καρδίας • [τῆς] καρδίας

σου, καὶ ἔξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου, καὶ ἔξ ὅλης τῆς διανοίας¹ σου· καὶ τὸν πλησίον σου ως σεαυτόν. 28 Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Ὁρθῶς ἀπεκρίθης· τοῦτο ποίει, καὶ ζήσῃ. 29 Ο δὲ θέλων δικαιοῦν² ἔστι τὸν εἶπεν πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Καὶ τίς ἐστίν μου πλησίον; 30 Ὅπολαβών δὲ³ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἄνθρωπός τις κατέβαινεν ἀπὸ Ἱερουσαλὴμ εἰς Ἱεριχώ, καὶ λησταῖς περιέπεσεν, οἵ τις ἐκδύσαντες αὐτὸν καὶ πληγάς ἐπιθέντες ἀπῆλθον, ἀφέντες ἡμιθανῆ τυγχάνοντα.⁴ 31 Κατὰ συγκυρίαν δὲ ἴερεύς τις κατέβαινεν ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ· καὶ ἴδων αὐτὸν ἀντιπαρῆλθεν. 32 Ὁμοίως δὲ καὶ Λευίτης γενόμενος⁵ κατὰ τὸν τόπον ἐλθὼν καὶ ἴδων ἀντιπαρῆλθεν. 33 Σαμαρείτης⁶ δέ τις ὁδεύων ἥλθεν κατ’ αὐτόν, καὶ ἴδων αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη,⁷ 34 καὶ προσελθὼν κατέδησεν τὰ τραύματα αὐτοῦ, ἐπιχέων ἔλαιον καὶ οἶνον· ἐπιβιβάσας δὲ αὐτὸν ἐπὶ τὸ ἴδιον κτῆνος, ἥγαγεν αὐτὸν εἰς πανδοχεῖον, καὶ ἐπεμελήθη αὐτοῦ. 35 Καὶ ἐπὶ τὴν αὔριον ἔξελθών,⁸ ἐκβαλὼν δύο δηνάρια ἔδωκεν⁹ τῷ πανδοχεῖ, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐπιμελήθητι αὐτοῦ· καὶ ὃ τι ἀν προσδαπανήσῃς, ἐγὼ ἐν τῷ ἐπανέρχεσθαι με ἀποδώσω σοι. 36 Τίς οὖν¹¹ τούτων τῶν τριῶν πλησίον δοκεῖ σοι γεγονέναι τοῦ ἐμπεσόντος εἰς τοὺς ληστάς; 37 Ο δὲ εἶπεν, Ὁ ποιήσας τὸ ἔλεος μετ’ αὐτοῦ. Εἶπεν οὖν¹² αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου, καὶ σὺ ποίει ὄμοιώς.

Mary and Martha

38 Ἐγένετο δὲ ἐν¹³ τῷ πορεύεσθαι αὐτούς, καὶ¹⁴ αὐτὸς εἰσῆλθεν εἰς κώμην τινά· γυνὴ δέ τις ὄνοματι Μάρθα ὑπεδέξατο αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς.¹⁵ 39 Καὶ τῇδε ἦν ἀδελφὴ καλουμένη Μαρία, ἥ¹⁶ καὶ παρακαθίσασα παρὰ¹⁷ τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ¹⁸ ἤκουεν τὸν λόγον αὐτοῦ. 40 Ἡ δὲ Μάρθα περιεσπάτο περὶ πολλὴν διακονίαν· ἐπιστᾶσα δὲ εἶπεν, Κύριε, οὐ μέλει σοι ὅτι ἡ ἀδελφή μου μόνην με κατέλειπεν¹⁹ διακονεῖν; Εἰπὲ οὖν αὐτῇ ἵνα μοι συναντιλάβηται. 41 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,²⁰ Μάρθα, Μάρθα, μεριμνᾶς

¹ ἔξ ὅλης τῆς ψυχῆς σου καὶ ἔξ ὅλης τῆς ἰσχύος σου καὶ ἔξ ὅλης τῆς διανοίας • ἐν ὅλῃ τῇ ψυχῇ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἰσχύᾳ σου καὶ ἐν ὅλῃ τῇ διανοίᾳ • δικαιοῦν • δικαιῶσαι • δὲ
 • – ⁴ τυγχάνοντα • – ⁵ γενόμενος • [γενόμενος] • ⁶ Σαμαρείτης • Σαμαρίτης • αὐτὸν ἐσπλαγχνίσθη • ἐσπλαγχνίσθη • ⁸ ἔξελθών • – ⁹ δύο δηνάρια ἔδωκεν • ἔδωκεν δύο δηνάρια • ¹⁰ αὐτῷ • – ¹¹ οὖν • – ¹² οὖν • δὲ ¹³ Εγένετο δὲ ἐν • Ἐν δὲ ¹⁴ καὶ
 • – ¹⁵ εἰς τὸν οἶκον αὐτῆς • – ¹⁶ Μαρία ἥ • Μαριάμ [ἥ] • ¹⁷ παρακαθίσασα παρὰ
 • παρακαθεσθεῖσα πρὸς ¹⁸ Ἰησοῦ • κυρίου • ¹⁹ κατέλειπεν • κατέλιπεν ²⁰ Ἰησοῦ •
 κύριος

καὶ τυρβάζῃ¹ περὶ πολλά· 42 ἐνὸς δέ ἐστιν χρεία· Μαρία δὲ² τὴν ἀγαθὴν μερίδα ἔξελέξατο, ἥτις οὐκ ἀφαιρεθήσεται ἀπ'³ αὐτῆς.

A Lesson in Prayer

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ τινὶ προσευχόμενον, ὡς ἐπαύσατο, εἴπεν τις τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, Κύριε, δίδαξον ἡμᾶς προσεύχεσθαι, καθὼς καὶ Ἰωάννης ἐδίδαξεν τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ. 2 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, "Οταν προσεύχησθε, λέγετε, Πάτερ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς,⁴ ἀγιασθήτω τὸ ὄνομά σου. Ἐλθέτω ἡ βασιλεία σου. Γενηθήτω τὸ θέλημά σου, ὡς ἐν οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς.⁵ 3 Τὸν ἄρτον ἡμῶν τὸν ἐπιούσιον δίδου ἡμῖν τὸ καθ' ἡμέραν. 4 Καὶ ἀφες ἡμῖν τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν, καὶ γὰρ αὐτοὶ ἀφίεμεν⁶ παντὶ ὀφείλοντι ἡμῖν. Καὶ μὴ εἰσενέγκης ἡμᾶς εἰς πειρασμόν, ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ.⁷

5 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τίς ἔξει φίλον, καὶ πορεύσεται πρὸς αὐτὸν μεσονυκτίου, καὶ εἴπῃ αὐτῷ, Φίλε, χρῆσόν μοι τρεῖς ἄρτους, 6 ἐπειδὴ φίλος⁸ παρεγένετο ἔξι ὁδοῦ πρὸς με, καὶ οὐκ ἔχω ὅ παραθήσω αὐτῷ. 7 κἀκεῖνος ἔσωθεν ἀποκριθεὶς εἶπῃ, Μή μοι κόπους πάρεχε· ἥδη ἡ θύρα κέκλεισται, καὶ τὰ παιδία μου μετ' ἐμοῦ εἰς τὴν κοίτην εἰσίν· οὐ δύναμαι ἀναστὰς δοῦναί σοι. 8 Λέγω ὑμῖν, εἰ καὶ οὐ δώσει αὐτῷ ἀναστάς, διὰ τὸ εἶναι αὐτοῦ φίλον,⁹ διὰ γε τὴν ἀναίδειον αὐτοῦ ἐγερθεὶς δώσει αὐτῷ ὅσον¹⁰ χρήζει. 9 Κἀγάθω ὑμῖν λέγω, αἰτεῖτε, καὶ δοθήσεται ὑμῖν· ζητεῖτε, καὶ εὑρήσετε· κρούετε, καὶ ἀνοιγήσεται ὑμῖν. 10 Πᾶς γὰρ ὁ αἰτῶν λαμβάνει· καὶ ὁ ζητῶν εὑρίσκει· καὶ τῷ κρούοντι ἀνοιγήσεται.¹¹ 11 Τίνα δὲ ὑμῶν¹² τὸν πατέρα αἰτήσει ὁ νιὸς ἄρτον, μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ;¹³ 12 "Η καὶ ἰχθύν, μὴ¹⁴ ἀντὶ ἰχθύος ὄφιν ἐπιδώσει αὐτῷ;¹⁵ 13 Εἰ οὖν ὑμεῖς πονηροὶ ὑπάρχοντες οἴδατε δόματα ἀγαθὰ διδόναι τοῖς τέκνοις ὑμῶν, πόσῳ μᾶλλον ὁ πατήρ ὁ ἔξι¹⁷ οὐρανοῦ δώσει πνεῦμα ἄγιον τοῖς αἰτοῦσιν αὐτόν;

¹ τυρβάζῃ • θορυβάζῃ ² Μαρία δὲ • Μαριὰμ γὰρ ³ ἀπ' • – ⁴ ἡμῶν ὁ ἐν τοῖς οὐρανοῖς • –

⁵ Γενηθήτω τὸ θέλημά σου ὡς ἐν οὐρανῷ καὶ ἐπὶ τῆς γῆς • – ⁶ ἀφίεμεν • ἀφίομεν

⁷ ἀλλὰ ρῦσαι ἡμᾶς ἀπὸ τοῦ πονηροῦ • – ⁸ φίλος • φίλος μου ⁹ αὐτοῦ φίλον • φίλον αὐτοῦ ¹⁰ ὅσον • ὅσων ¹¹ ἀνοιγήσεται • ἀνοιγ[ήσ]εται ¹² ὑμῶν • ἔξ ὑμῶν ¹³ ἄρτον μὴ λίθον ἐπιδώσει αὐτῷ • – ¹⁴ "Η καὶ ἰχθύν μὴ • ἰχθύν καὶ ¹⁵ ἐπιδώσει αὐτῷ • αὐτῷ ἐπιδώσει ¹⁶ ἔὰν αἰτήσῃ φόν μὴ • αἰτήσει φόν ¹⁷ ὁ ἔξ • [οἱ] ἔξ

Christ Casts Out a Demon and Rebukes the Pharisees

14 Καὶ ἦν ἐκβάλλων δαιμόνιον, καὶ αὐτὸ ḥν¹ κωφόν. Ἐγένετο δέ, τοῦ δαιμονίου ἔξελθόντος, ἐλάλησεν ὁ κωφός· καὶ ἐθαύμασαν οἱ ὄχλοι. 15 Τινὲς δὲ ἔξ αὐτῶν εἶπον, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἄρχοντι² τῶν δαιμονίων ἐκβάλλει τὰ δαιμόνια. 16 Ἐτεροι δὲ πειράζοντες σημεῖον παρ’ αὐτοῦ ἔχήτουν ἔξ οὐρανοῦ.³ 17 Αὐτὸς δὲ εἰδὼς αὐτῶν τὰ διανοήματα εἶπεν αὐτοῖς, Πᾶσα βασιλεία ἐφ’ ἑαυτὴν διαμερισθεῖσα ἐρημοῦται· καὶ οἴκος ἐπὶ οἴκον, πίπτει. 18 Εἰ δὲ καὶ ὁ Σατανᾶς ἐφ’ ἑαυτὸν διεμερίσθη, πῶς σταθήσεται ἡ βασιλεία αὐτοῦ; “Οτι λέγετε, Ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλειν με τὰ δαιμόνια. 19 Εἰ δὲ ἐγὼ ἐν Βεελζεβοὺλ ἐκβάλλω τὰ δαιμόνια, οἱ νιὸι ὑμῶν ἐν τίνι ἐκβάλλουσιν; Διὰ τοῦτο κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ⁴ ἔσονται. 20 Εἰ δὲ ἐν δακτύλῳ θεοῦ ἐκβάλλω⁵ τὰ δαιμόνια, ἀρα ἔφθασεν ἐφ’ ὑμᾶς ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ. 21 Ὁταν ὁ ἰσχυρὸς καθωπλισμένος φυλάσσῃ τὴν ἑαυτοῦ αὐλήν, ἐν εἰρήνῃ ἔστιν τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 22 ἐπτὰν δὲ ὁ⁶ ἰσχυρότερος αὐτοῦ ἐπελθὼν νικήσῃ αὐτόν, τὴν πανοπλίαν αὐτοῦ αἴρει ἐφ’ ἥ ἐπεποίθει, καὶ τὰ σκῦλα αὐτοῦ διαδίδωσιν. 23 Ὁ μὴ ὧν μετ’ ἐμοῦ κατ’ ἐμοῦ ἔστιν· κοὶ ὁ μὴ συνάγων μετ’ ἐμοῦ σκορπίζει. 24 Ὁταν τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα ἔξέλθῃ ἀπὸ τοῦ ἀνθρώπου, διέρχεται δι’ ἀνύδρων τόπων, ζητοῦν ἀνάπαυσιν· καὶ μὴ εὑρίσκον λέγει,⁷ Ὑποστρέψω εἰς τὸν οἴκον μου ὅθεν ἔξῆλθον. 25 Καὶ ἐλθὸν εὐρίσκει σεσαρωμένον καὶ κεκοσμημένον. 26 Τότε πορεύεται καὶ παραλαμβάνει ἐπτὰ ἔτερα⁸ πνεύματα πονηρότερα ἑαυτοῦ, καὶ ἐλθόντα⁹ κατοικεῖ ἐκεῖ· καὶ γίνεται τὰ ἔσχατα τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου χείρονα τῶν πρώτων.

27 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λέγειν αὐτὸν ταῦτα, ἐπάρασά τις γυνὴ φωνῇν¹⁰ ἐκ τοῦ ὄχλου εἶπεν αὐτῷ, Μακαρία ἡ κοιλία ἡ βαστάσασά σε, καὶ μαστοὶ οὓς ἐθήλασας. 28 Αὐτὸς δὲ εἶπεν, Μενοῦνγε¹¹ μακάριοι οἱ ἀκούοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ φυλάσσοντες αὐτόν.¹²

¹καὶ αὐτὸ ḥν • [καὶ αὐτὸ ḥν] ²ἄρχοντι • τῷ ἄρχοντι ³παρ’ αὐτοῦ ἔχήτουν ἔξ οὐρανοῦ
• ἔξ οὐρανοῦ ἔχήτουν παρ’ αὐτοῦ ⁴κριταὶ ὑμῶν αὐτοὶ • αὐτοὶ ὑμῶν κριταὶ ⁵ἐκβάλλω
• [ἐγὼ] ἐκβάλλω ⁶ό – ⁷λέγει • [τότε] λέγει ⁸ἐπτὰ ἔτερα • ἔτερα ⁹καὶ ἐλθόντα •
ἐπτὰ καὶ εἰσελθόντα ¹⁰γυνὴ φωνῇν • φωνῇν γυνὴ ¹¹Μενοῦνγε • Μενοῦν ¹²αὐτόν
• –

The Sign of Jonah

29 Τῶν δὲ ὄχλων ἐπαθροιζομένων ἥρξατο λέγειν, Ἡ γενεὰ αὕτη πονηρά¹ ἐστιν· σημεῖον ἐπιζητεῖ,² καὶ σημεῖον οὐ δοθήσεται αὐτῇ, εἰ μὴ τὸ σημεῖον Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου.³ **30** Καθὼς γὰρ ἐγένετο Ἰωνᾶς σημεῖον τοῖς Νινευίταις,⁴ οὕτως ἔσται καὶ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου τῇ γενεᾷ ταύτῃ. **31** Βασίλισσα νότου ἐγερθήσεται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῶν ἀνδρῶν τῆς γενεᾶς ταύτης, καὶ κατακρινεῖ αὐτούς· ὅτι ἥλθεν ἐκ τῶν περάτων τῆς γῆς ἀκοῦσαι τὴν σοφίαν Σολομῶνος, καὶ ἰδού, πλεῖον Σολομῶνος ὡδε. **32** Ἀνδρες Νινευῖ^a.⁵ ὅναστήσονται ἐν τῇ κρίσει μετὰ τῆς γενεᾶς ταύτης καὶ κατακρινοῦσιν αὐτήν· ὅτι μετενόησαν εἰς τὸ κήρυγμα Ἰωνᾶ, καὶ ἰδού, πλεῖον Ἰωνᾶ ὡδε.

33 Οὐδεὶς δὲ⁶ λύχνον ἄψας εἰς κρύπτην τίθησιν, οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον,⁷ ἀλλ᾽ ἐπὶ τὴν λυχνίαν, ἵνα οἱ εἰσπορευόμενοι τὸ φέγγος⁸ βλέπωσιν. **34** Ο λύχνος τοῦ σώματός ἐστιν ὁ ὄφθαλμός⁹ ὅταν οὖν¹⁰ ὁ ὄφθαλμός σου ἀπλοῦς ἦ, καὶ ὅλον τὸ σῶμά σου φωτεινόν ἐστιν· ἐπὰν δὲ πονηρὸς ἦ, καὶ τὸ σῶμά σου σκοτεινόν. **35** Σκόπει οὖν μὴ τὸ φῶς τὸ ἐν σοὶ σκότος ἐστίν. **36** Εἰ οὖν τὸ σῶμά σου ὅλον φωτεινόν, μὴ ἔχον τι μέρος¹¹ σκοτεινόν, ἔσται φωτεινὸν ὅλον, ὡς ὅταν ὁ λύχνος τῇ ἀστραπῇ φωτίζῃ σε.

Woes upon the Pharisees and Lawyers

37 Ἐν δὲ τῷ λαλῆσαι, ἥρωτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις¹² ὅπως ἀριστήσῃ παρ' αὐτῷ· εἰσελθὼν δὲ ἀνέπεσεν. **38** Ο δὲ Φαρισαῖος ιδὼν ἔθαύμασεν ὅτι οὐ πρῶτον ἐβαπτίσθη πρὸ τοῦ ἀρίστου. **39** Εἶπεν δὲ ὁ κύριος πρὸς αὐτόν, Νῦν ὑμεῖς οἱ Φαρισαῖοι τὸ ἔξωθεν τοῦ ποτηρίου καὶ τοῦ πίνακος καθαρίζετε, τὸ δὲ ἔσωθεν ὑμῶν γέμει ἀρπαγῆς καὶ πονηρίας. **40** Ἀφρονες, οὐχ ὁ ποιήσας τὸ ἔξωθεν καὶ τὸ ἔσωθεν ἐποίησεν; **41** Πλὴν τὰ ἐνόντα δότε ἐλεημοσύνην· καὶ ἰδού, πάντα καθαρὰ ὑμῖν ἐστιν.

42 Ἀλλ'¹³ οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀποδεκατοῦτε τὸ ἡδύοσμον καὶ τὸ πήγανον καὶ πᾶν λάχανον, καὶ παρέρχεσθε τὴν

^aΝινευῖ • Νινευῖται

¹ πονηρά • γενεὰ πονηρά ² ἐπιζητεῖ • ζητεῖ ³ τοῦ προφήτου • – ⁴ σημεῖον τοῖς Νινευίταις • τοῖς Νινευίταις σημεῖον ⁵ Νινευῖ • Νινευῖται ⁶ δὲ • – ⁷ οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον • [οὐδὲ ὑπὸ τὸν μόδιον] ⁸ φέγγος • φῶς ⁹ ἐστιν ὁ ὄφθαλμός • ἐστιν ὁ ὄφθαλμός σου ¹⁰ οὖν • – ¹¹ τι μέρος • μέρος τι ¹² ἥρωτα αὐτὸν Φαρισαῖός τις • ἐρωτᾷ αὐτὸν Φαρισαῖος ¹³ Ἀλλ', • Άλλα

κρίσιν καὶ τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ· ταῦτα ἔδει¹ ποιῆσαι, κἀκεῖνα μὴ ἀφιέναι.² 43 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς Φαρισαίοις, ὅτι ἀγαπᾶτε τὴν πρωτοκαθεδρίαν ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ τοὺς ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς ἀγοραῖς. 44 Οὐαὶ ὑμῖν, γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι, ὑποκριταί,³ ὅτι ἐστὲ ὡς τὰ μνημεῖα τὰ ἄδηλα, καὶ οἱ ἄνθρωποι περιπατοῦντες⁴ ἐπάνω οὐκ οἴδασιν.

45 Ἀποκριθεὶς δέ τις τῶν νομικῶν λέγει αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταῦτα λέγων καὶ ἡμᾶς ὑβρίζεις. 46 Ο δὲ εἶπεν, Καὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς οὐαί, ὅτι φορτίζετε τοὺς ἀνθρώπους φορτία δυσβάστακτα, καὶ αὐτοὶ ἐνὶ τῶν δακτύλων ὑμῶν οὐ προσψάνετε τοῖς φορτίοις. 47 Οὐαὶ ὑμῖν, ὅτι οἰκοδομεῖτε τὰ μνημεῖα τῶν προφητῶν, οἱ δὲ πατέρες ὑμῶν ἀπέκτειναν αὐτούς. 48 Ἄρα μαρτυρεῖτε⁵ καὶ συνευδοκεῖτε τοῖς ἔργοις τῶν πατέρων ὑμῶν· ὅτι αὐτοὶ μὲν ἀπέκτειναν αὐτούς, ὑμεῖς δὲ οἰκοδομεῖτε αὐτῶν τὰ μνημεῖα.⁶ 49 Διὰ τοῦτο καὶ ἡ σοφία τοῦ θεοῦ εἶπεν, Αποστελὼ εἰς αὐτοὺς προφήτας καὶ ἀποστόλους, καὶ ἐξ αὐτῶν ἀποκτενοῦσιν καὶ ἐκδιώξουσιν.⁷ 50 Ἱνα ἐκζητηθῇ τὸ αἷμα πάντων τῶν προφητῶν τὸ ἐκχυνόμενον⁸ ἀπὸ καταβολῆς κόσμου ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης, 51 ἀπὸ τοῦ⁹ αἵματος Ἀβελ ἔως τοῦ¹⁰ αἵματος Ζαχαρίου τοῦ ἀπολομένου μεταξὺ τοῦ θυσιαστηρίου καὶ τοῦ οἴκου. Ναί, λέγω ὑμῖν, ἐκζητηθήσεται ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 52 Οὐαὶ ὑμῖν τοῖς νομικοῖς, ὅτι ἥρατε τὴν κλεῖδα τῆς γνώσεως· αὐτοὶ οὐκ εἰσήλθετε,¹¹ καὶ τοὺς εἰσερχομένους ἐκωλύσατε.

53 Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς,¹² ἥρξαντο οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι δεινῶς ἐνέχειν, καὶ ἀποστοματίζειν αὐτὸν περὶ πλειόνων, 54 ἐνεδρεύοντες αὐτόν, ζητοῦντες¹³ θηρεῦσαί τι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ.¹⁴

Warning against Hypocrisy and Covetousness

12 Ἐν οἷς ἐπισυναχθεισῶν τῶν μυριάδων τοῦ ὄχλου, ὡστε καταπατεῖν ἀλλήλους, ἥρξατο λέγειν πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ πρῶτον, Προσέχετε ἑαυτοῖς ἀπὸ τῆς ζύμης τῶν

¹ἔδει • δὲ ἔδει ²ἀφιέναι • παρεῖναι ³γραμματεῖς καὶ Φαρισαῖοι ὑποκριταί • –
⁴περιπατοῦντες • [οἱ] περιπατοῦντες ⁵μαρτυρεῖτε • μάρτυρες ἔστε ⁶αὐτῶν τὰ μνημεῖα
 • –⁷ἐκδιώξουσιν • διώξουσιν ⁸ἐκχυνόμενον • ἐκκεχυμένον ⁹ἀπὸ τοῦ • ἀπὸ ¹⁰ἔως
 τοῦ • ἔως ¹¹εἰσήλθετε • εἰσήλθατε ¹²Λέγοντος δὲ αὐτοῦ ταῦτα πρὸς αὐτούς •
 Κἀκεῖθεν ἐξελθόντος αὐτοῦ ¹³ζητοῦντες • – ¹⁴ἵνα κατηγορήσωσιν αὐτοῦ • –

Φαρισαίων, ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις.¹ 2 Οὐδὲν δὲ συγκεκαλυμμένον ἐστὶν ὃ οὐκ ἀποκαλυφθήσεται, καὶ κρυπτὸν ὃ οὐ γνωσθήσεται. 3 Ἀνθ' ὧν ὅσα ἐν τῇ σκοτίᾳ εἴπατε, ἐν τῷ φωτὶ ἀκουσθήσεται· καὶ ὃ πρὸς τὸ οὗς ἐλαλήσατε ἐν τοῖς ταμείοις, κηρυχθήσεται ἐπὶ τῶν δωμάτων. 4 Λέγω δὲ ὑμῖν τοῖς φίλοις μου, Μὴ φοβηθῆτε ἀπὸ τῶν ἀποκτενόντων² τὸ σῶμα, καὶ μετὰ ταῦτα μὴ ἔχόντων περισσότερόν τι ποιῆσαι. 5 Ὅποδείξω δὲ ὑμῖν τίνα φοβηθῆτε· φοβηθῆτε τὸν μετὰ τὸ ἀποκτεῖναι ἔξουσίαν ἔχοντα³ ἐμβαλεῖν εἰς τὴν γένναν· ναί, λέγω ὑμῖν, τοῦτον φοβηθῆτε. 6 Οὐχὶ πέντε στρουθία πωλεῖται⁴ ἀσσαρίων δύο; Καὶ ἐξ αὐτῶν οὐκ ἔστιν ἐπιλελησμένον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 7 Άλλὰ καὶ αἱ τρίχες τῆς κεφαλῆς ὑμῶν πᾶσαι ἡρίθμηνται. Μὴ οὖν⁵ φοβεῖσθε· πολλῶν στρουθίων διαφέρετε. 8 Λέγω δὲ ὑμῖν, Πᾶς ὃς ἂν ὁμοιογήσῃ ἐν ἐμοὶ ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, καὶ ὃ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ὁμοιογήσει ἐν αὐτῷ ἔμπροσθεν τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 9 ὁ δὲ ἀρνησάμενός με ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων ἀπαρνηθήσεται ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ. 10 Καὶ πᾶς ὃς ἐρεῖ λόγον εἰς τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου, ἀφεθήσεται αὐτῷ· τῷ δὲ εἰς τὸ ἄγιον πνεῦμα βλασφημήσαντι οὐκ ἀφεθήσεται. 11 Ὄταν δὲ προσφέρωσιν⁶ ὑμᾶς ἐπὶ τὰς συναγωγὰς καὶ τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας, μὴ μεριμνᾶτε⁷ πῶς ἡ τί ἀπολογήσησθε, ἡ τί εἴπητε· 12 τὸ γάρ ἄγιον πνεῦμα διδάξει ὑμᾶς ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, ἢ δεῖ εἰπεῖν.

13 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ ἐκ τοῦ ὄχλου,⁸ Διδάσκαλε, εἰπὲ τῷ ἀδελφῷ μου μερίσασθαι μετ' ἐμοῦ τὴν κληρονομίαν. 14 Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἄνθρωπε, τίς με κατέστησεν δικαστήν⁹ ἢ μεριστήν ἐφ' ὑμᾶς; 15 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Ὁράτε καὶ φυλάσσεσθε ἀπὸ τῆς¹⁰ πλεονεξίας· ὅτι οὐκ ἐν τῷ περισσεύειν τινὶ ἡ ζωὴ αὐτῷ¹¹ ἐστὶν ἐκ τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ.¹² 16 Εἶπεν δὲ παραβολὴν πρὸς αὐτούς, λέγων, Ἄνθρωπον τινὸς πλουσίου εὐφόρησεν ἡ χώρα· 17 καὶ διελογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων, Τί ποιήσω, ὅτι οὐκ ἔχω ποῦ συνάξω τοὺς καρπούς μου; 18 Καὶ εἶπεν, Τοῦτο ποιήσω· καθελῶ μου τὰς ἀποθήκας, καὶ μείζονας οἰκοδομήσω, καὶ συνάξω ἐκεῖ

¹ τῶν Φαρισαίων ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις • ἥτις ἐστὶν ὑπόκρισις τῶν Φαρισαίων

² ἀποκτενόντων • ἀποκτενόντων ³ ἔξουσίαν ἔχοντα • ἔχοντα ἔξουσίαν ⁴ πωλεῖται •

πωλοῦνται ⁵ οὖν • – ⁶ προσφέρωσιν • εἰσφέρωσιν ⁷ μεριμνᾶτε • μεριμνήσητε ⁸ αὐτῷ

ἐκ τοῦ ὄχλου • ἐκ τοῦ ὄχλου αὐτῷ ⁹ δικαστὴν • κριτὴν ¹⁰ τῆς • πάσης ¹¹ αὐτῷ •

αὐτοῦ ¹² αὐτοῦ • αὐτῷ

πάντα τὰ γενήματά μου¹ καὶ τὰ ἀγαθά μου. **19** Καὶ ἐρῶ τῇ ψυχῇ μου, Ψυχή, ἔχεις πολλὰ ἀγαθὰ κείμενα εἰς ἔτη πολλά· ἀναπαύου, φάγε, πίε, εὐφραίνου. **20** Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ θεός, Ἄφρον,² ταύτῃ τῇ νυκτὶ τὴν ψυχήν σου ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ σοῦ· ἀ δὲ ἡτοίμασας, τίνι ἔσται; **21** Οὕτως ὁ θησαυρίζων ἑαυτῷ, καὶ μὴ εἰς θεὸν πλουτῶν.

Of Trust in God and Preparation for Christ's Coming

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,³ Διὰ τοῦτο ὑμῖν λέγω,⁴ μὴ μεριμνᾶτε τῇ ψυχῇ ὑμῶν,⁵ τί φάγητε· μηδὲ τῷ σώματι, τί ἐνδύσησθε. **23** Ἡ ψυχὴ⁶ πλειόν ἐστιν τῆς τροφῆς, καὶ τὸ σῶμα τοῦ ἐνδύματος. **24** Κατανοήσατε τοὺς κόρακας, ὅτι οὐ σπείρουσιν, οὐδὲ θερίζουσιν, οἵτις οὐκ ἔστιν ταφεῖον οὐδὲ ἀποθήκη, καὶ ὁ θεὸς τρέφει αὐτούς· πόσῳ μᾶλλον ὑμεῖς διαφέρετε τῶν πετεινῶν; **25** Τίς δὲ ἐξ ὑμῶν μεριμνῶν δύναται προσθεῖναι⁷ ἐπὶ⁸ τὴν ἥλικιαν αὐτοῦ πῆχυν ἔνα;⁹ **26** Εἰ οὖν οὔτε¹⁰ ἐλάχιστον δύνασθε, τί περὶ τῶν λοιπῶν μεριμνᾶτε; **27** Κατανοήσατε τὰ κρίνα πῶς αὐξάνει· οὐ κοπιᾷ, οὐδὲ νήθει· λέγω δὲ ὑμῖν, οὐδὲ Σολομὼν ἐν πάσῃ τῇ δόξῃ αὐτοῦ περιεβάλετο ὡς ἐν τούτων. **28** Εἰ δὲ τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ στήμερον ὄντα,¹¹ καὶ αὐριον εἰς κλίβανον βαλλόμενον, ὁ θεὸς οὗτως ἀμφιέννυσιν,¹² πόσῳ μᾶλλον ὑμᾶς, ὀλιγόπιστοι; **29** Καὶ ὑμεῖς μὴ ζητεῖτε τί φάγητε, ἦ¹³ τί πίητε· καὶ μὴ μετεωρίζεσθε. **30** Ταῦτα γὰρ πάντα τὰ ἔθνη τοῦ κόσμου ἐπιζητεῖ.¹⁴ ὑμῶν δὲ ὁ πατὴρ οἶδεν ὅτι χρήζετε τούτων. **31** Πλὴν ζητεῖτε τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ ταῦτα πάντα¹⁵ προστεθήσεται ὑμῖν. **32** Μὴ φοβοῦ, τὸ μικρὸν ποίμνιον· ὅτι εὐδόκησεν ὁ πατὴρ ὑμῶν δοῦναι ὑμῖν τὴν βασιλείαν. **33** Πωλήσατε τὰ ὑπάρχοντα ὑμῶν καὶ δότε ἐλεημοσύνην. Ποιήσατε ἑαυτοῖς βαλάντια¹⁶ μὴ παλαιούμενα, θησαυρὸν ἀνέκλειπτον ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ὅπου κλέπτης οὐκ ἐγγίζει, οὐδὲ σῆς διαφθείρει. **34** ὅπου γάρ ἔστιν ὁ θησαυρὸς ὑμῶν, ἐκεῖ καὶ ἡ καρδία ὑμῶν ἔσται.

^aπροσθεῖναι • προσθῆναι

¹τὰ γενήματά μου • τὸν σῖτον ²Ἄφρον • Ἄφρων ³αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ⁴ὑμῖν λέγω • λέγω ὑμῖν ⁵ὑμῶν • – ⁶ψυχὴ • γὰρ ψυχὴ ⁷προσθεῖναι ἐπὶ • ἐπὶ ⁸πῆχυν ἔνα • προσθεῖναι πῆχυν ⁹οὔτε • οὐδὲ ¹⁰τὸν χόρτον ἐν τῷ ἀγρῷ στήμερον ὄντα • ἐν ἀγρῷ τὸν χόρτον ὄντα στήμερον ¹¹ἀμφιέννυσιν • ἀμφιέξει ¹²ἦ • καὶ ¹³ἐπιζητεῖ • ἐπιζητοῦσιν ¹⁴τοῦ θεοῦ καὶ ταῦτα πάντα • αὐτοῦ καὶ ταῦτα ¹⁵βαλάντια • βαλλάντια

35 Ἔστωσαν ύμῶν αἱ ὀσφύες περιεζωσμέναι, καὶ οἱ λύχνοι καιόμενοι· 36 καὶ ύμεις ὅμοιοι ἀνθρώποις προσδεχομένοις τὸν κύριον ἑαυτῶν, πότε ἀναλύσῃ ἐκ τῶν γάμων, ἵνα, ἐλθόντος καὶ κρούσαντος, εὐθέως ἀνοίξωσιν αὐτῷ. 37 Μακάριοι οἱ δοῦλοι ἔκεινοι, οὓς ἐλθὼν ὁ κύριος εύρησει γρηγοροῦντας· ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι περιζώσεται καὶ ἀνακλινεῖ αὐτούς, καὶ παρελθὼν διακονήσει αὐτοῖς. 38 Καὶ ἐὰν ἐλθῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ, καὶ¹ ἐν τῇ τρίτῃ φυλακῇ ἐλθῇ, καὶ εὕρῃ οὕτως, μακάριοι εἰσιν οἱ δοῦλοι² ἔκεινοι. 39 Τοῦτο δὲ γινώσκετε, ὅτι εἰ ἥδει ὁ οἰκοδεσπότης ποίᾳ ὥρᾳ ὁ κλέπτης ἔρχεται, ἐγρηγόρησεν ἄν, καὶ³ οὐκ ἄν ἀφῆκεν διορυγῆναι⁴ τὸν οἶκον αὐτοῦ. 40 Καὶ ύμεις οὖν⁵ γίνεσθε ἔτοιμοι· ὅτι ἡ ὥρα οὐ δοκεῖτε ὁ υἱὸς τοῦ ἀνθρώπου ἔρχεται.

41 Εἶπεν δὲ αὐτῷ⁶ ὁ Πέτρος, Κύριε, πρὸς ἡμᾶς τὴν παραβολὴν ταύτην λέγεις, ἡ καὶ πρὸς πάντας; 42 Εἶπεν δὲ⁷ ὁ κύριος, Τίς ἄρα ἔστιν ὁ πιστὸς οἰκονόμος καὶ φρόνιμος,⁸ δὸν καταστήσει ὁ κύριος ἐπὶ τῆς θεραπείας αὐτοῦ, τοῦ διδόναι ἐν καιρῷ τὸ⁹ σιτομέτριον; 43 Μακάριος ὁ δοῦλος ἔκεινος, δὸν ἐλθὼν ὁ κύριος αὐτοῦ εύρησει ποιοῦντα οὕτως. 44 Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ὑπάρχουσιν αὐτοῦ καταστήσει αὐτόν. 45 Ἐὰν δὲ εἴπῃ ὁ δοῦλος ἔκεινος ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, Χρονίζει ὁ κύριος μου ἔρχεσθαι, καὶ ἄρξηται τύπτειν τοὺς παῖδας καὶ τὰς παιδίσκας, ἐσθίειν τε καὶ πίνειν καὶ μεθύσκεσθαι· 46 ἥξει ὁ κύριος τοῦ δούλου ἔκεινου ἐν ἡμέρᾳ ἡ οὐ προσδοκᾷ, καὶ ἐν ὥρᾳ ἡ οὐ γινώσκει, καὶ διχοτομήσει αὐτόν, καὶ τὸ μέρος αὐτοῦ μετὰ τῶν ἀπίστων θήσει. 47 Ἔκεινος δὲ ὁ δοῦλος ὁ γνοὺς τὸ θέλημα τοῦ κυρίου ἑαυτοῦ,¹⁰ καὶ μὴ ἐτοιμάσας μηδὲ¹¹ ποιήσας πρὸς τὸ θέλημα αὐτοῦ, δαρήσεται πολλάς· 48 ὁ δὲ μὴ γνοὺς, ποιήσας δὲ ἄξια πληγῶν, δαρήσεται ὀλίγας. Παντὶ δὲ ὣς ἐδόθη πολύ, πολὺ ζητηθήσεται παρ’ αὐτοῦ· καὶ ὡς παρέθεντο πολύ, περισσότερον αἰτήσουσιν αὐτόν.

49 Πῦρ ἥλθον βαλεῖν εἰς¹² τὴν γῆν, καὶ τί θέλω εἰ ἥδη ἀνήφθη; 50 Βάπτισμα δὲ ἔχω βαπτισθῆναι, καὶ πῶς συνέχομαι ἔως οὖν¹³ τελεσθῇ. 51 Δοκεῖτε ὅτι εἰρήνην παρεγενόμην δοῦναι ἐν τῇ γῇ; Οὐχί, λέγω ὑμῖν, ἀλλ’ ἡ διαμερισμόν. 52 Ἔσονται γὰρ ἀπὸ τοῦ

¹Καὶ ἐὰν ἐλθῇ ἐν τῇ δευτέρᾳ φυλακῇ καὶ • Κἀν ἐν τῇ δευτέρᾳ κἄν 2οι δοῦλοι • – 3έγρηγόρησεν ἄν καὶ • – 4διορυγῆναι • διορυχθῆναι 5οὖν • – 6αὐτῷ • – 7Εἶπεν δὲ • Καὶ εἶπεν 8καὶ φρόνιμος • ὁ φρόνιμος 9τὸ • [τὸ] 10έαυτοῦ • αὐτοῦ 11μηδὲ • ἡ 12εἰς • ἐπὶ 13οὖν • ὅτου

νῦν πέντε ἐν οἴκῳ ἐνὶ¹ διαμεμερισμένοι, τρεῖς ἐπὶ δυσίν, καὶ δύο ἐπὶ τρισίν. 53 Διαμερισθήσεται² πατὴρ ἐπὶ υἱῷ, καὶ υἱὸς ἐπὶ πατρί· μήτηρ ἐπὶ θυγατρί,³ καὶ θυγάτηρ ἐπὶ μητρί.⁴ πενθερὰ ἐπὶ τὴν νύμφην αὐτῆς, καὶ νύμφη ἐπὶ τὴν πενθερὰν αὐτῆς.⁵ 54 Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῖς ὄχλοις, Ὅταν ἰδητε τὴν⁶ νεφέλην ἀνατέλλουσαν ἀπὸ⁷ δυσμῶν, εὐθέως λέγετε, Ὅμβρος⁸ ἔρχεται· καὶ γίνεται οὕτως. 55 Καὶ ὅταν νότον πνέοντα, λέγετε ὅτι Καύσων ἔσται· καὶ γίνεται. 56 Ὕποκριταί, τὸ πρόσωπον τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ οἴδατε δοκιμάζειν· τὸν δὲ καιρὸν⁹ τοῦτον πῶς οὐ δοκιμάζετε;¹⁰ 57 Τί δὲ καὶ ἀφ' ἑαυτῶν οὐ κρίνετε τὸ δίκαιον; 58 Ως γάρ ὑπάγεις μετὰ τοῦ ἀντιδίκου σου ἐπ' ἄρχοντα, ἐν τῇ ὁδῷ δός ἐργασίαν ἀπηλλάχθαι ἀπ' αὐτοῦ· μήποτε κατασύρῃ σε πρὸς τὸν κριτήν, καὶ ὁ κριτής σε παραδῷ¹¹ τῷ πράκτορι, καὶ ὁ πράκτωρ σε βάλῃ¹² εἰς φυλακήν. 59 Λέγω σοι, οὐ μὴ ἔξελθῃς ἐκεῖθεν, ἕως οὗ καὶ τὸν¹³ ἔσχατον λεπτὸν ἀποδῷς.

Last Admonitions to Repentance

13 Παρῆσαν δέ τινες ἐν αὐτῷ τῷ καιρῷ ἀπαγγέλλοντες αὐτῷ περὶ τῶν Γαλιλαίων, ὃν τὸ αἷμα Πιλάτος ἔμιξεν μετὰ τῶν θυσιῶν αὐτῶν. 2 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς¹⁴ εἶπεν αὐτοῖς, Δοκεῖτε ὅτι οἱ Γαλιλαῖοι οὗτοι ἀμαρτωλοὶ παρὰ πάντας τοὺς Γαλιλαίους ἐγένοντο, ὅτι τοιαῦτα¹⁵ πεπόνθασιν; 3 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὡσαύτως¹⁶ ἀπολεῖσθε. 4 Ἡ ἐκεῖνοι οἱ δέκα καὶ ὀκτώ,¹⁷ ἐφ' οὓς ἔπεσεν ὁ πύργος ἐν τῷ Σιλωάμ καὶ ἀπέκτεινεν αὐτούς, δοκεῖτε ὅτι οὗτοι¹⁸ ὀφειλέται ἐγένοντο παρὰ πάντας ἀνθρώπους¹⁹ τοὺς κατοικοῦντας ἐν²⁰ Ιερουσαλήμ; 5 Οὐχὶ, λέγω ὑμῖν· ἀλλ' ἐὰν μὴ μετανοήτε, πάντες ὁμοίως²¹ ἀπολεῖσθε. 6 Ἐλεγεν δὲ ταύτην τὴν παραβολήν· Συκῆν εἰχέν τις ἐν τῷ²² ἀμπελῶνι αὐτοῦ πεφυτευμένην.²³ καὶ ἥλθεν ζητῶν καρπὸν ἐν αὐτῇ, καὶ οὐχ εὑρεν. 7 Εἶπεν δὲ πρὸς τὸν ἀμπελουργόν, Ἰδού, τρία ἔτη ἔρχομαι²⁴ ζητῶν καρπὸν ἐν τῇ συκῇ ταύτῃ, καὶ

¹οἴκῳ ἐνὶ • ἐνὶ οἴκῳ ²Διαμερισθήσεται • Διαμερισθήσονται ³θυγατρί • τὴν θυγατέρα ⁴μητρί • τὴν μητέρα ⁵πενθερὰν αὐτῆς • πενθεράν ⁶τὴν • [τὴν] ⁷ἀπὸ • ἐπὶ ⁸Ομβρος • ὅτι Ὅμβρος ⁹δὲ καιρὸν • καιρὸν δὲ ¹⁰οὐ δοκιμάζετε • οὐκ οἴδατε δοκιμάζειν ¹¹παραδῷ • παραδῷσει ¹²βάλῃ • βαλεῖ ¹³οὐ καὶ τὸν • καὶ τὸ ¹⁴ό Ἰησοῦς • - ¹⁵τοιαῦτα • ταῦτα ¹⁶ώσαύτως • ὁμοίως ¹⁷δέκα καὶ ὀκτώ • δεκαοκτώ ¹⁸οὗτοι • αὐτοὶ ¹⁹ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους ²⁰κατοικοῦντας ἐν • κατοικοῦντας ²¹ὁμοίως • ὡσαύτως ²²ἐν τῷ • πεφυτευμένην ἐν τῷ ²³πεφυτευμένην • - ²⁴ἔρχομαι • ἀφ' οὐ ἔρχομαι

οὐχ εὐρίσκω· ἔκκοψον αὐτήν.¹ ἵνα τί² καὶ τὴν γῆν καταργεῖ; 8 Ο δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτῷ, Κύριε, ἄφες αὐτὴν καὶ τοῦτο τὸ ἔτος, ἔως ὅτου σκάψω περὶ αὐτήν, καὶ βάλω κόπρια· 9 καν μὲν ποιήσῃ καρπόν· εἰ δὲ μήγε, εἰς τὸ μέλλον³ ἐκκόψεις αὐτήν.

The Crippled Woman Healed

10 Ἡν δὲ διδάσκων ἐν μιᾷ τῶν συναγωγῶν ἐν τοῖς σάββασιν· 11 καὶ ἴδού, γυνὴ ἡν πνεῦμα⁴ ἔχουσα ἀσθενείας ἔτη δέκα καὶ ὀκτώ,⁵ καὶ ἡν συγκύπτουσα, καὶ μὴ δυναμένη ἀνακύψαι εἰς τὸ παντελές. 12 Ἰδὼν δὲ αὐτὴν ὁ Ἰησοῦς προσεφώνησεν, καὶ εἶπεν αὐτῇ, Γύναι, ἀπολέλυσαι τῆς ἀσθενείας σου. 13 Καὶ ἐπέθηκεν αὐτῇ τὰς χεῖρας· καὶ παραχρῆμα ἀνωρθώθη, καὶ ἐδόξαζεν τὸν θεόν. 14 Αποκριθεὶς δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος, ἀγανακτῶν ὅτι τῷ σαββάτῳ ἐθεράπευσεν ὁ Ἰησοῦς, ἔλεγεν τῷ ὄχλῳ, Ἐξ⁶ ημέραι εἰσὶν ἐν αἷς δεῖ ἐργάζεσθαι· ἐν ταύταις⁷ οὖν ἐρχόμενοι θεραπεύεσθε, καὶ μὴ τῇ ημέρᾳ τοῦ σαββάτου. 15 Ἀπεκρίθη οὖν⁸ αὐτῷ ὁ κύριος, καὶ εἶπεν, Ὑποκριταί, ἔκαστος ὑμῶν τῷ σαββάτῳ οὐ λύει τὸν βοῦν αὐτοῦ ἢ τὸν ὄνον ἀπὸ τῆς φάτνης, καὶ ἀπαγαγὼν ποτίζει; 16 Ταύτην δέ, θυγατέρα Ἀβραὰμ οὔσαν, ἡν ἔδησεν ὁ Σατανᾶς, ἴδού, δέκα καὶ ὀκτὼ ἔτη, οὐκ ἔδει λυθῆναι ἀπὸ τοῦ δεσμοῦ τούτου τῇ ημέρᾳ τοῦ σαββάτου; 17 Καὶ ταῦτα λέγοντος αὐτοῦ, κατησχύνοντο πάντες οἱ ἀντικείμενοι αὐτῷ· καὶ πᾶς ὁ ὄχλος ἔχαιρεν ἐπὶ πᾶσιν τοῖς ἐνδόξοις τοῖς γινομένοις ὑπ’ αὐτοῦ.

Parables and Teachings

18 Ἔλεγεν δέ,⁹ Τίνι ὁμοία ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ; Καὶ τίνι ὁμοιώσω αὐτήν; 19 Ὁμοία ἐστὶν κόκκῳ σινάπεως, ὃν λαβὼν ἀνθρωπος ἔβαλεν εἰς κῆπον ἑαυτοῦ· καὶ ηὗξησεν, καὶ ἐγένετο εἰς δένδρον μέγα,¹⁰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ κατεσκήνωσεν ἐν τοῖς κλάδοις αὐτοῦ. 20 Πάλιν¹¹ εἶπεν, Τίνι ὁμοιώσω τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ; 21 Ὁμοία ἐστὶν ζύμῃ, ἣν λαβοῦσα γυνὴ ἐνέκρυψεν¹² εἰς ἀλεύρου σάτα τρία, ἔως οὖν ἐζυμώθη ὅλον. 22 Καὶ διεπορεύετο κατὰ πόλεις καὶ κώμας διδάσκων, καὶ πορείαν ποιούμενος εἰς

¹ αὐτήν • [οὖν] αὐτήν ²ἵνα τί • ινατί ³εὶ δὲ μήγε εἰς τὸ μέλλον • εἰς τὸ μέλλον εἰ δὲ μή γε ⁴ἡν πνεῦμα • πνεῦμα ⁵δέκα καὶ ὀκτώ • δεκαοκτώ ⁶Ἐξ • ὅτι ⁷ταύταις • αὐταῖς ⁸οὖν • δὲ ⁹δέ • οὖν ¹⁰μέγα • – ¹¹Πάλιν • Καὶ πάλιν ¹²ἐνέκρυψεν • [ἐν]έκρυψεν

Ιερουσαλήμ.¹ 23 Εἶπεν δέ τις αὐτῷ, Κύριε, εἰ ὄλιγοι οἱ σωζόμενοι; Ό δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, 24 Ἀγωνίζεσθε εἰσελθεῖν διὰ τῆς στενῆς πύλης.² ὅτι πολλοί, λέγω ὑμῖν, ζητήσουσιν εἰσελθεῖν, καὶ οὐκ ισχύσουσιν. 25 Ἀφ' οὗ ἂν ἐγερθῇ ὁ οἰκοδεσπότης καὶ ἀποκλείσῃ τὴν θύραν, καὶ ἄρξησθε ἔξω ἐστάναι καὶ κρούειν τὴν θύραν, λέγοντες, Κύριε, κύριε,³ ἄνοιξον ὑμῖν· καὶ ἀποκριθεὶς ἐρεῖ ὑμῖν, Οὐκ οἶδα ὑμᾶς, πόθεν ἐστέ· 26 τότε ἄρξεσθε λέγειν, Ἐφάγομεν ἐνώπιόν σου καὶ ἐπίομεν, καὶ ἐν ταῖς πλατείαις ἡμῶν ἐδίδαξας. 27 Καὶ ἐρεῖ, Λέγω⁴ ὑμῖν, οὐκ οἶδα ὑμᾶς⁵ πόθεν ἐστέ· ἀπόστητε ἀπ' ἐμοῦ πάντες οἱ ἐργάται τῆς⁶ ἀδικίας. 28 Ἐκεῖ ἐσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ βρυγμὸς τῶν ὁδόντων, ὅταν ὅψησθε Ἀβραάμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακὼβ καὶ πάντας τοὺς προφήτας ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ, ὑμᾶς δὲ ἐκβαλλομένους ἔξω. 29 Καὶ ἥξουσιν ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν, καὶ βορρᾶ⁷ καὶ νότου, καὶ ἀνακλιθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 30 Καὶ ίδού, εἰσὶν ἔσχατοι οἱ ἔσονται πρῶτοι, καὶ εἰσὶν πρῶτοι οἱ ἔσονται ἔσχατοι.

31 Ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ προσῆλθόν⁸ τινες Φαρισαῖοι, λέγοντες αὐτῷ, Ἔξελθε καὶ πορεύου ἐντεῦθεν, ὅτι Ἡρώδης θέλει σε ἀποκτεῖναι. 32 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες εἴπατε τῇ ἀλώπεκι ταύτῃ, Ἰδού, ἐκβάλλω δαιμόνια καὶ ιάσεις ἐπιτελῶ⁹ σήμερον καὶ αὔριον, καὶ τῇ τρίτῃ τελειοῦμαι. 33 Πλὴν δεῖ με σήμερον καὶ αὔριον καὶ τῇ ἔχομένη πορεύεσθαι· ὅτι οὐκ ἐνδέχεται προφήτην ἀπολέσθαι ἔξω Ιερουσαλήμ. 34 Ιερουσαλήμ, Ιερουσαλήμ, ή ἀποκτένουσα^{a,10} τοὺς προφήτας καὶ λιθοβολοῦσα τοὺς ἀπεσταλμένους πρὸς αὐτήν, ποσάκις ἡθέλησα ἐπισυνάξαι τὰ τέκνα σου, ὃν τρόπον ὅρνις τὴν ἑαυτῆς νοσσιὰν ὑπὸ τὰς πτέρυγας, καὶ οὐκ ἡθελήσατε. 35 Ιδού, ἀφίεται ὑμῖν ὁ οἶκος ὑμῶν ἔρημος.¹¹ Λέγω δὲ¹² ὑμῖν ὅτι¹³ οὐ μή με ἴδητε¹⁴ ἔως ἂν ἥξει, ὅτε¹⁵ εἴπητε, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι κυρίου.

^aἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα

¹Ιερουσαλήμ • Ιεροσόλυμα ²πύλης • θύρας ³Κύριε κύριε • Κύριε ⁴Λέγω • λέγων
⁵ὑμᾶς • [ὑμᾶς] ⁶οἱ ἐργάται τῆς • ἐργάται ⁷βορρᾶ • ἀπὸ βορρᾶ ⁸ἡμέρᾳ προσῆλθόν
• ὥρᾳ προσῆλθάν ⁹ἐπιτελῶ • ἀποτελῶ ¹⁰ἀποκτένουσα • ἀποκτείνουσα ¹¹ἔρημος
• – ¹²δὲ • [δὲ] ¹³ὅτι • – ¹⁴με ἴδητε • ἴδητε με ¹⁵ἄν ἥξει ὅτε • [ἥξει ὅτε]

Christ the Guest of a Pharisee

14 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς οἶκόν τινος τῶν ἀρχόντων τῶν Φαρισαίων¹ σαββάτῳ φαγεῖν ἄρτον, καὶ αὐτοὶ ἥσαν παρατηρούμενοι αὐτόν. 2 Καὶ ἴδου, ἄνθρωπός τις ἦν ὑδρωπικὸς ἔμπροσθεν αὐτοῦ. 3 Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἰησοῦς εἶπεν πρὸς τοὺς νομικοὺς καὶ Φαρισαίους, λέγων, Εἰ² ἔξεστιν τῷ σαββάτῳ θεραπεύειν;³ 4 Οἱ δὲ ἡσύχασαν. Καὶ ἐπιλαβόμενος ἰάσατο αὐτόν, καὶ ἀπέλυσεν. 5 Καὶ ἀποκριθεὶς⁴ πρὸς αὐτοὺς εἶπεν, Τίνος ὑμῶν υἱὸς ἡ βοῦς εἰς φρέαρ ἐμπεσεῖται,⁵ καὶ οὐκ εὐθέως ἀνασπάσει αὐτὸν ἐν τῇ⁶ ἡμέρᾳ τοῦ σαββάτου; 6 Καὶ οὐκ ἵσχυσαν ἀνταποκριθῆναι αὐτῷ⁷ πρὸς ταῦτα.

7 Ἔλεγεν δὲ πρὸς τοὺς κεκλημένους παραβολήν, ἐπέχων πᾶς τὰς πρωτοκλισίας ἔξελέγοντο, λέγων πρὸς αὐτούς, 8 Ὁταν κληθῆς ὑπό τινος εἰς γάμους, μὴ κατακλιθῆς εἰς τὴν πρωτοκλισίαν· μήποτε ἐντιμότερός σου ἡ κεκλημένος ὑπ’ αὐτοῦ, 9 καὶ ἐλθὼν ὁ σὲ καὶ αὐτὸν καλέσας ἐρεῖ σοι, Δὸς τούτῳ τόπον· καὶ τότε ἄρξῃ μετ’⁸ αἰσχύνης τὸν ἔσχατον τόπον κατέχειν. 10 Ἄλλ’ ὅταν κληθῆς, πορευθεὶς ἀνάπεσε εἰς τὸν ἔσχατον τόπον· ἵνα, ὅταν ἐλθῃ ὁ κεκληκώς σε, εἴπῃ⁹ σοι, Φίλε, προσανάβηθι ἀνώτερον· τότε ἔσται σοι δόξα ἐνώπιον τῶν¹⁰ συνανακειμένων σοι. 11 Ὁτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἔαυτὸν ταπεινωθήσεται, καὶ ὁ ταπεινῶν ἔαυτὸν ὑψωθήσεται.

12 Ἔλεγεν δὲ καὶ τῷ κεκληκότι αὐτόν, Ὅταν ποιῆς ἄριστον ἡ δεῖπνον, μὴ φώνει τοὺς φίλους σου, μηδὲ τοὺς ἀδελφούς σου, μηδὲ τοὺς συγγενεῖς σου, μηδὲ γείτονας πλουσίους· μήποτε καὶ αὐτοὶ σε ἀντικαλέσωσιν,¹¹ καὶ γένηται σοι ἀνταπόδομα.¹² 13 Ἄλλ’ ὅταν ποιῆς δοχήν,¹³ κάλει πτωχούς, ἀναπήρους,¹⁴ χωλούς, τυφλούς· 14 καὶ μακάριος ἔστη, ὅτι οὐκ ἔχουσιν ἀνταποδοῦναί σοι· ἀνταποδοθήσεται γάρ σοι ἐν τῇ ἀναστάσει τῶν δικαίων.

The Great Supper

15 Ἀκούσας δέ τις τῶν συνανακειμένων ταῦτα εἶπεν αὐτῷ, Μακάριος, ὃς φάγεται ἄριστον¹⁵ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ.

¹ τῶν Φαρισαίων • [τῶν] Φαρισαίων ²Εἰ • – ³θεραπεύειν • θεραπεύσαι ἢ οὖ
⁴ἀποκριθεὶς • – ⁵ἐμπεσεῖται • πεσεῖται ⁶τῇ • – ⁷αὐτῷ • – ⁸μετ' • μετὰ ⁹εἴπῃ • ἐρεῖ
¹⁰τῶν • πάντων τῶν ¹¹σε ἀντικαλέσωσιν • ἀντικαλέσωσιν σε ¹²σοι ἀνταπόδομα
• ἀνταπόδομά σοι ¹³ποιῆς δοχήν • δοχήν ποιῆς ¹⁴ἀναπήρους • ἀναπέίρους ¹⁵ὅς
φάγεται ἄριστον • ὅστις φάγεται ἄρτον

16 Ο δὲ εἶπεν αὐτῷ, Ἀνθρωπός τις ἐποίησεν¹ δεῖπνον μέγα, καὶ ἐκάλεσεν πολλούς· 17 καὶ ἀπέστειλεν τὸν δοῦλον αὐτοῦ τῇ ὥρᾳ τοῦ δεῖπνου εἰπεῖν τοῖς κεκλημένοις, Ἐρχεσθε, ὅτι ἡδη ἔτοιμά ἔστιν πάντα.² 18 Καὶ ἥρξαντο ἀπὸ μιᾶς παραιτεῖσθαι πάντες.³ Ὁ πρῶτος εἶπεν αὐτῷ, Ἄγρὸν ἡγόρασα, καὶ ἔχω ἀνάγκην ἔξελθεῖν καὶ⁴ ἰδεῖν αὐτόν· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 19 Καὶ ἔτερος εἶπεν, Ζεύγη βιῶν ἡγόρασα πέντε, καὶ πορεύομαι δοκιμάσαι αὐτά· ἐρωτῶ σε, ἔχε με παρητημένον. 20 Καὶ ἔτερος εἶπεν, Γυναῖκα ἔγημα, καὶ διὰ τοῦτο οὐ δύναμαι ἔλθεῖν. 21 Καὶ παραγενόμενος ὁ δοῦλος ἐκεῖνος⁵ ἀπήγγειλεν τῷ κυρίῳ αὐτοῦ ταῦτα. Τότε ὄργισθεὶς ὁ οἰκοδεσπότης εἶπεν τῷ δούλῳ αὐτοῦ, Ἔξελθε ταχέως εἰς τὰς πλατείας καὶ ῥύμας τῆς πόλεως, καὶ τοὺς πτωχούς καὶ ἀναπήρους⁶ καὶ χωλούς καὶ τυφλούς⁷ εἰσάγαγε ὥδε. 22 Καὶ εἶπεν ὁ δοῦλος, Κύριε, γέγονεν ὡς⁸ ἐπέταξας, καὶ ἔτι τόπος ἔστιν. 23 Καὶ εἶπεν ὁ κύριος πρὸς τὸν δοῦλον, Ἔξελθε εἰς τὰς ὁδοὺς καὶ φραγμούς, καὶ ἀνάγκασον εἰσελθεῖν, ἵνα γεμισθῇ ὁ οἰκός μου.⁹ 24 Λέγω γάρ ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν ἔκείνων τῶν κεκλημένων γεύσεται μου τοῦ δεῖπνου. Πολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί, ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί.^{a,10}

The Obligations of Christ's Discipleship

25 Συνεπορεύοντο δὲ αὐτῷ ὥχλοι πολλοί· καὶ στραφεὶς εἶπεν πρὸς αὐτούς, 26 Εἴ τις ἐρχεται πρός με, καὶ οὐ μισεῖ τὸν πατέρα αὐτοῦ, καὶ¹¹ τὴν μητέρα, καὶ τὴν γυναῖκα, καὶ τὰ τέκνα, καὶ τοὺς ἀδελφούς, καὶ τὰς ἀδελφάς, ἔτι δε¹² καὶ τὴν ἑαυτοῦ ψυχήν,¹³ οὐ δύναται μου μαθητής εῖναι.¹⁴ 27 Καὶ ὅστις¹⁵ οὐ βαστάζει τὸν σταυρὸν αὐτοῦ¹⁶ καὶ ἐρχεται ὁπίσω μου, οὐ δύναται εἶναι μου μαθητής. 28 Τίς γάρ ἔξ ύμῶν, οἱ¹⁷ θέλων πύργον οἰκοδομῆσαι, οὐχὶ πρῶτον καθίσας ψηφίζει τὴν δαπάνην, εἰ ἔχει τὰ¹⁸ εἰς^b ἀπαρτισμόν; 29 Ἰνα μήποτε, θέντος αὐτοῦ θεμέλιον καὶ μὴ ἴσχύοντος ἐκτελέσαι, πάντες οἱ

^aΠολλοὶ γάρ εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • – ^bεἰς • πρὸς

¹ἐποίησεν • ἐποίει ²πάντα • – ³παραιτεῖσθαι πάντες • πάντες παραιτεῖσθαι

⁴ἔξελθεῖν καὶ • ἔξελθων ⁵ἐκεῖνος • – ⁶ἀναπήρους • ἀναπτέρους ⁷χωλούς καὶ

τυφλούς • τυφλούς καὶ χωλούς ⁸ώς • δ ⁹ὁ οἰκός μου • μου ὁ οἰκός ¹⁰Πολλοὶ γάρ

εἰσιν κλητοί ὀλίγοι δὲ ἐκλεκτοί • – ¹¹αὐτοῦ καὶ • ἑαυτοῦ καὶ ¹²δὲ • τε ¹³ἑαυτοῦ

ψυχήν • ψυχὴν ἑαυτοῦ ¹⁴μου μαθητῆς εῖναι • εἶναι μου μαθητῆς ¹⁵Καὶ ὅστις • Ὁστις

¹⁶αὐτοῦ • ἑαυτοῦ ¹⁷ὅ • – ¹⁸τὰ • –

θεωροῦντες ἄρξωνται ἐμπαίζειν αὐτῷ,¹ 30 λέγοντες, ὅτι Οὗτος δὸς ἀνθρωπος ἥρξατο οἰκοδομεῖν, καὶ οὐκ ἵσχυσεν ἐκτελέσαι. 31 Ἡ τίς βασιλεὺς πορευόμενος συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ² εἰς πόλεμον οὐχὶ καθίσας πρῶτον βουλεύεται³ εἰ δυνατός ἐστιν ἐν δέκα χιλιάσιν ἀπαντῆσαι⁴ τῷ μετὰ εἴκοσι χιλιάδων ἐρχομένῳ ἐπ’ αὐτόν; 32 Εἰ δὲ μήγε,⁵ ἔτι πόρρω αὐτοῦ⁶ ὄντος, πρεσβείαν ἀποστείλας ἐρωτᾷ τὰ πρὸς εἰρήνην. 33 Οὕτως οὖν πᾶς ἐξ ὑμῶν δὸς οὐκ ἀποτάσσεται πᾶσιν τοῖς ἑαυτοῦ ὑπάρχουσιν, οὐ δύναται μου εἶναι⁷ μαθητής. 34 Καλὸν⁸ τὸ ἄλας· ἐὰν δὲ⁹ τὸ ἄλας μωρανθῇ, ἐν τίνι ἀρτυθήσεται; 35 Οὔτε εἰς γῆν οὔτε εἰς κοπρίαν εὑθετόν ἐστιν· ἔξω βάλλουσιν αὐτό. Οἱ ἔχων ὡτα ἀκούειν ἀκούετω.

Parables of the Love of Christ to the Lost

15 Ἡσαν δὲ ἐγγίζοντες αὐτῷ¹⁰ πάντες οἱ τελῶναι καὶ οἱ ἀμαρτωλοί, ἀκούειν αὐτοῦ. 2 Καὶ διεγόγγυζον οἱ Φαρισαῖοι¹¹ καὶ οἱ γραμματεῖς λέγοντες ὅτι Οὗτος ἀμαρτωλοὺς προσδέχεται, καὶ συνεσθίει αὐτοῖς.

3 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην, λέγων, 4 Τίς ἀνθρωπος ἐξ ὑμῶν ἔχων ἑκατὸν πρόβατα, καὶ ἀπολέσας ἐν ἐξ αὐτῶν,¹² οὐ καταλείπει τὰ ἐνενήκοντα ἐννέα ἐν τῇ ἐρήμῳ, καὶ πορεύεται ἐπὶ τὸ ἀπολωλός, ἔως εὕρῃ αὐτό; 5 Καὶ εύρων ἐπιτίθησιν ἐπὶ τοὺς ὥμους ἑαυτοῦ¹³ χαίρων. 6 Καὶ ἐλθὼν εἰς τὸν οἶκον, συγκαλεῖ τοὺς φίλους καὶ τοὺς γείτονας, λέγων αὐτοῖς, Συγχάρητε μοι, ὅτι εὗρον τὸ πρόβατόν μου τὸ ἀπολωλός. 7 Λέγω ὑμῖν ὅτι οὕτως χαρὰ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ¹⁴ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι, ἢ ἐπὶ ἐνενήκοντα ἐννέα δικαίοις, οἵτινες οὐ χρείαν ἔχουσιν μετανοίας.

8 Ἡ τίς γυνὴ δραχμὰς ἔχουσα δέκα, ἐὰν ἀπολέσῃ δραχμὴν μίαν, οὐχὶ ἄπτει λύχνον, καὶ σαροῖ τὴν οἰκίαν, καὶ ζητεῖ ἐπιμελῶς ἔως ὅτου¹⁵ εὕρῃ; 9 Καὶ εύροῦσα συγκαλεῖται¹⁶ τὰς φίλας καὶ τὰς γείτονας,¹⁷ λέγουσα, Συγχάρητε μοι, ὅτι εὗρον τὴν δραχμὴν

¹ ἐμπαίζειν αὐτῷ • αὐτῷ ἐμπαίζειν ² συμβαλεῖν ἑτέρῳ βασιλεῖ • ἑτέρῳ βασιλεῖ
 συμβαλεῖν ³ βουλεύεται • βουλεύεται ⁴ ἀπαντῆσαι • ὑπαντῆσαι ⁵ μήγε • μή γε
 πόρρω αὐτοῦ • αὐτοῦ πόρρω ⁶ μου εἶναι • εἶναι μου ⁸ Καλὸν • Καλὸν οὖν ⁹ δὲ •
 δὲ καὶ ¹⁰ ἐγγίζοντες αὐτῷ • αὐτῷ ἐγγίζοντες ¹¹ Φαρισαῖοι • τε Φαρισαῖοι ¹² ἐν ἐξ
 αὐτῶν • ἐξ αὐτῶν ἐν ¹³ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ¹⁴ ἔσται ἐν τῷ οὐρανῷ • ἐν τῷ οὐρανῷ ἔσται
 ὅτου • οὗ ¹⁶ συγκαλεῖται • συγκαλεῖ ¹⁷ τὰς γείτονας • γείτονας

ἥν ἀπώλεσα. **10** Οὕτως, λέγω ὑμῖν, χαρὰ γίνεται¹ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων τοῦ θεοῦ ἐπὶ ἐνὶ ἀμαρτωλῷ μετανοοῦντι.

The Prodigal Son

11 Εἶπεν δέ, Ἀνθρωπός τις εἶχεν δύο νιόυς· **12** καὶ εἶπεν ὁ νεώτερος αὐτῶν τῷ πατρί, Πάτερ, δός μοι τὸ ἐπιβάλλον μέρος τῆς οὐσίας. Καὶ διεῖλεν² αὐτοῖς τὸν βίον. **13** Καὶ μετ' οὐ πολλὰς ἡμέρας συναγαγὼν ἀπαντα³ ὁ νεώτερος νιὸς ἀπεδήμησεν εἰς χώραν μακράν, καὶ ἐκεὶ διεσκόρπισεν τὴν οὐσίαν αὐτοῦ, ζῶν ἀσώτως. **14** Δαπανήσαντος δὲ αὐτοῦ πάντα, ἐγένετο λιμὸς ἴσχυρὸς⁴ κατὰ τὴν χώραν ἐκείνην, καὶ αὐτὸς ἥρξατο ὑστερεῖσθαι. **15** Καὶ πορευθεὶς ἐκολλήθη ἐνὶ τῶν πολιτῶν τῆς χώρας ἐκείνης· καὶ ἔπειψεν αὐτὸν εἰς τοὺς ἀγροὺς αὐτοῦ βόσκειν χοίρους. **16** Καὶ ἐπεθύμει γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ⁵ τῶν κερατίων ὃν ἥσθιον οἱ χοῖροι· καὶ οὐδεὶς ἐδίδου αὐτῷ. **17** Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἐλθὼν εἶπεν,⁶ Πόσοι μίσθιοι τοῦ πατρός μου περισσεύουσιν⁷ ἄρτων, ἐγὼ δὲ λιμῷ ἀπόλλυμαι.⁸ **18** ἀναστὰς πορεύσομαι πρὸς τὸν πατέρα μου, καὶ ἐρῶ αὐτῷ, Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου· **19** καὶ⁹ οὐκέτι εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι νιός σου· ποιήσόν με ὡς ἔνα τῶν μισθίων σου. **20** Καὶ ἀναστὰς ἤλθεν πρὸς τὸν πατέρα αὐτοῦ.^{a,10} **21** Ἔτι δὲ αὐτοῦ μακρὰν ἀπέχοντος, εἰδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ αὐτοῦ, καὶ ἐσπλαγχνίσθη, καὶ δραμὼν ἐπέπεσεν ἐπὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ κατεφίλησεν αὐτόν. **22** Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ νιός,¹¹ Πάτερ, ἡμαρτον εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐνώπιόν σου, καὶ οὐκέτι¹² εἰμὶ ἄξιος κληθῆναι νιός σου. **23** Εἶπεν δὲ ὁ πατὴρ πρὸς τοὺς δούλους αὐτοῦ, Ἐξενέγκατε τὴν¹³ στολὴν τὴν πρώτην καὶ ἐνδύσατε αὐτόν, καὶ δότε δακτύλιον εἰς τὴν χειρα αὐτοῦ, καὶ ὑποδήματα εἰς τοὺς πόδας· **24** διτι οὗτος ὁ νιός μου νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλώς ἦν,¹⁵ καὶ εὑρέθη. Καὶ ἥρξαντο εὐφραίνεσθαι. **25** Ἡν δὲ ὁ νιός αὐτοῦ

^aπατέρα αὐτοῦ • πατέρα ἑαυτοῦ

¹χαρὰ γίνεται • γίνεται χαρὰ ²Καὶ διεῖλεν • Ὁ δὲ διεῖλεν ³ἀπαντα • πάντα
⁴ἴσχυρὸς • ίσχυρὸς ⁵γεμίσαι τὴν κοιλίαν αὐτοῦ ἀπὸ • χορτασθῆναι ἐκ ⁶ἔπειν •
⁷ἔφη ⁸περισσεύουσιν • περισσεύονται ⁹καὶ • -
¹⁰πατέρα αὐτοῦ • πατέρα ἑαυτοῦ ¹¹αὐτῷ ὁ νιός • ὁ νιός αὐτῷ ¹²καὶ οὐκέτι • οὐκέτι
¹³Ἐξενέγκατε τὴν • Ταχὺ ἐξενέγκατε ¹⁴ἐνέγκαντες • φέρετε ¹⁵καὶ ἀπολωλώς ἦν •
 ἦν ἀπολωλώς

ὁ πρεσβύτερος ἐν ἀγρῷ· καὶ ὡς ἐρχόμενος ἤγγισεν τῇ οἰκίᾳ, ἥκουσεν συμφωνίας καὶ χορῶν. 26 Καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα τῶν παίδων, ἐπυνθάνετο τί εἴη¹ ταῦτα. 27 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ ὅτι Ὁ ἀδελφός σου ἦκει· καὶ ἔθυσεν ὁ πατήρ σου τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν, ὅτι ὑγιαίνοντα αὐτὸν ἀπέλαβεν. 28 Ὦργίσθη δέ, καὶ οὐκ ἥθελεν εἰσελθεῖν· ὁ οὖν² πατήρ αὐτοῦ ἔξελθὼν παρεκάλει αὐτόν. 29 Ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εἶπεν τῷ πατρὶ,³ Ἰδού, τοσαῦτα ἔτη δουλεύω σοι, καὶ οὐδέποτε ἐντολὴν σου παρῆλθον, καὶ ἐμοὶ οὐδέποτε ἔδωκας ἔριφον, ἵνα μετὰ τῶν φίλων μου εὐφρανθῶ. 30 Ὄτε δὲ ὁ νιός σου οὗτος ὁ καταφαγών σου τὸν βίον μετὰ πορνῶν ἥλθεν, ἔθυσας αὐτῷ τὸν μόσχον τὸν σιτευτόν.⁴ 31 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Τέκνον, σὺ πάντοτε μετ' ἐμοῦ εἶ, καὶ πάντα τὰ ἐμὰ σά ἔστιν. 32 Εὐφρανθήναι δὲ καὶ χαρήναι ἔδει· ὅτι ὁ ἀδελφός σου οὗτος νεκρὸς ἦν, καὶ ἀνέζησεν· καὶ ἀπολωλώς ἦν,⁵ καὶ εὐρέθη.

The Parable of the Unjust Steward and Its Lessons

16 Ἔλεγεν δὲ καὶ πρὸς τοὺς μαθητὰς αὐτοῦ,⁶ Ἀνθρωπός τις ἦν πλούσιος, ὃς εἶχεν οἰκονόμον· καὶ οὗτος διεβλήθη αὐτῷ ὡς διασκορπίζων τὰ ὑπάρχοντα αὐτοῦ. 2 Καὶ φωνήσας αὐτὸν εἶπεν αὐτῷ, Τί τοῦτο ἀκούω περὶ σοῦ; Ἀπόδος τὸν λόγον τῆς οἰκονομίας σου· οὐ γὰρ δυνήσῃ⁷ ἔτι οἰκονομεῖν. 3 Εἶπεν δὲ ἐν ἔαυτῷ ὁ οἰκονόμος, Τί ποιήσω, ὅτι ὁ κύριός μου ἀφαιρεῖται τὴν οἰκονομίαν ἀπ' ἐμοῦ; Σκάπτειν οὐκ ἴσχύω, ἐπαιτεῖν αἰσχύνομαι. 4 Ἔγνων τί ποιήσω, ἵνα, ὅταν μετασταθῶ τῆς⁸ οἰκονομίας, δέξωνται με εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν. 5 Καὶ προσκαλεσάμενος ἔνα ἔκαστον τῶν χρεωφειλετῶν⁹ τοῦ κυρίου ἔαυτοῦ, ἔλεγεν τῷ πρώτῳ, Πόσον ὀφείλεις τῷ κυρίῳ μου; 6 Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν βάτους ἐλαίου. Καὶ εἶπεν¹⁰ αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα,¹¹ καὶ καθίσας ταχέως γράψον πεντήκοντα. 7 Ἐπειτα ἐτέρῳ εἶπεν, Σὺ δὲ πόσον ὀφείλεις; Ὁ δὲ εἶπεν, Ἐκατὸν κόρους σίτου. Καὶ λέγει¹² αὐτῷ, Δέξαι σου τὸ γράμμα,¹³ καὶ γράψον ὄγδοήκοντα. 8 Καὶ ἐπήνεσεν ὁ κύριος τὸν οἰκονόμον τῆς ἀδικίας ὅτι φρονίμως ἐποίησεν· ὅτι οἱ νιόι τοῦ αἰῶνος τούτου φρονιμώτεροι ὑπὲρ τοὺς

¹εἴη • ἀν εἴη ²οὖν • δὲ ³πατρὶ • πατέρι αὐτοῦ ⁴μόσχον τὸν σιτευτόν • σιτευτὸν μόσχον ⁵ἀνέζησεν καὶ ἀπολωλώς ἦν • ἔξησεν καὶ ἀπολωλώς ⁶μαθητὰς αὐτοῦ • μαθητὰς ⁷δυνήσῃ • δύνη ⁸τῆς • ἐκ τῆς ⁹χρεωφειλετῶν • χρεωφειλετῶν ¹⁰Καὶ εἶπεν • Ὁ δὲ εἶπεν ¹¹τὸ γράμμα • τὰ γράμματα ¹²Καὶ λέγει • Λέγει ¹³τὸ γράμμα • τὰ γράμματα

υίοντος τοῦ φωτὸς εἰς τὴν γενεὰν τὴν ἑαυτῶν εἰσίν. **9** Κάγὼ¹ ὑμῖν λέγω, Ποιήσατε ἑαυτοῖς² φίλους ἐκ τοῦ μαμωνᾶ τῆς ἀδικίας, ἵνα, ὅταν ἐκλίπητε,³ δέξωνται ὑμᾶς εἰς τὰς αἰώνιους σκηνάς. **10** Ο πιστὸς ἐν ἐλαχίστῳ καὶ ἐν πολλῷ πιστός ἐστιν, καὶ ὁ ἐν ἐλαχίστῳ ἄδικος καὶ ἐν πολλῷ ἄδικός ἐστιν. **11** Εἰ οὖν ἐν τῷ ἀδίκῳ μαμωνᾷ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ἀληθινὸν τίς ὑμῖν πιστεύσει; **12** Καὶ εἰ ἐν τῷ ἀλλοτρίῳ πιστοὶ οὐκ ἐγένεσθε, τὸ ὑμέτερον τίς ὑμῖν δώσει; **13** Οὐδεὶς οἰκέτης δύναται δυσὶν κυρίοις δουλεύειν· ἡ γὰρ τὸν ἔνα μισήσει, καὶ τὸν ἔτερον ἀγαπήσει· ἡ ἐνὸς ἀνθέξεται, καὶ τοῦ ἔτερου καταφρονήσει. Οὐ δύνασθε θεῷ δουλεύειν καὶ μαμωνᾶ.

14 Ἡκουον δὲ ταῦτα πάντα καὶ οἱ⁴ Φαρισαῖοι φιλάργυροι ὑπάρχοντες, καὶ ἔξεμυκτήριζον αὐτόν. **15** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ὑμεῖς ἐστε οἱ δικαιοῦντες ἑαυτοὺς ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων, ὁ δὲ θεὸς γινώσκει τὰς καρδίας ὑμῶν· ὅτι τὸ ἐν ἀνθρώποις ὑψηλὸν βδέλυγμα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **16** Ο νόμος καὶ οἱ προφῆται ἔως⁵ Ἰωάννου· ἀπὸ τότε ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ εὐαγγελίζεται, καὶ πᾶς εἰς αὐτὴν βιάζεται. **17** Εὐκοπώτερον δέ ἐστιν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν παρελθεῖν, ἡ τοῦ νόμου μίαν κεραίαν πεσεῖν. **18** Πᾶς ὁ ἀπολύτων τὴν γυναικαν αὐτοῦ καὶ γαμῶν ἐτέραν μοιχεύει· καὶ πᾶς⁶ ὁ ἀπολελυμένην ἀπὸ ἀνδρὸς γαμῶν μοιχεύει.

The Rich Man and Lazarus, the Beggar

19 Ἀνθρωπος δέ τις ἦν πλούσιος, καὶ ἐνεδιδύσκετο πορφύραν καὶ βύσσον, εὐφραίνομενος καθ' ἡμέραν λαμπρῶς. **20** Πτωχὸς δέ τις ἦν ὀνόματι Λάζαρος, ὃς⁷ ἐβέβλητο πρὸς τὸν πυλῶνα αὐτοῦ ἥλκωμένος⁸ **21** καὶ ἐπιθυμῶν χορτασθῆναι ἀπὸ τῶν ψιχίων⁹ τῶν πιπτόντων ἀπὸ τῆς τραπέζης τοῦ πλουσίου· ἀλλὰ καὶ οἱ κύνες ἐρχόμενοι ἀπέλειχον¹⁰ τὰ ἔλκη αὐτοῦ. **22** Ἐγένετο δὲ ἀποθανεῖν τὸν πτωχόν, καὶ ἀπενεγκθῆναι αὐτὸν ὑπὸ τῶν ἀγγέλων εἰς τὸν κόλπον Ἀβραάμ· ἀπέθανεν δὲ καὶ ὁ πλούσιος, καὶ ἐτάφη. **23** Καὶ ἐν τῷ Ἄιδῃ ἐπάρας τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὑπάρχων ἐν βασάνοις, ὅρᾳ τὸν¹¹ Ἀβραάμ ἀπὸ μακρόθεν, καὶ Λάζαρον ἐν τοῖς κόλποις αὐτοῦ. **24** Καὶ αὐτὸς φωνήσας εἶπεν, Πάτερ Ἀβραάμ, ἐλέησόν με, καὶ πέμψον Λάζαρον, ἵνα βάψῃ τὸ ἄκρον τοῦ δακτύλου αὐτοῦ

¹Κάγὼ • Καὶ ἐγώ ²Ποιήσατε ἑαυτοῖς • Ἐαυτοῖς ποιήσατε ³ἐκλίπητε • ἐκλίπη ⁴καὶ οἱ • οἱ ⁵ἔως • μέχρι ⁶καὶ πᾶς • καὶ ⁷ἢν ὀνόματι Λάζαρος ὃς • ὀνόματι Λάζαρος ⁸ἥλκωμένος • εἰλκωμένος ⁹τῶν ψιχίων • – ¹⁰ἀπέλειχον • ἐπέλειχον ¹¹τὸν • –

ῦδατος, καὶ καταψύξῃ τὴν γλῶσσάν μου· ὅτι ὁδυνῶμαι ἐν τῇ φλογὶ ταύτῃ. 25 Εἶπεν δὲ Ἀβραάμ, Τέκνον, μνήσθητι ὅτι ἀπέλαβες σὺ τὰ¹ ἀγαθά σου ἐν τῇ ζωῇ σου, καὶ Λάζαρος ὄμοίως τὰ κακά· νῦν δὲ ὡδε παρακαλεῖται, σὺ δὲ ὁδυνᾶσαι. 26 Καὶ ἐπὶ² πᾶσιν τούτοις, μεταξὺ ήμών καὶ ὑμῶν χάσμα μέγα ἐστήρικται, ὥπως οἱ θέλοντες διαβῆναι ἔνθεν πρὸς ὑμᾶς μὴ δύνωνται, μηδὲ οἱ ἐκεῖθεν³ πρὸς ήμᾶς διαπερῶσιν. 27 Εἶπεν δέ, Ἐρωτῶ οὖν σε,⁴ πάτερ, ἵνα πέμψῃς αὐτὸν εἰς τὸν οἴκον τοῦ πατρός μου, 28 ἔχω γὰρ πέντε ἀδελφούς, ὥπως διαμαρτύρηται αὐτοῖς, ἵνα μὴ καὶ αὐτοὶ ἔλθωσιν εἰς τὸν τόπον τούτον τῆς βασάνου. 29 Λέγει αὐτῷ⁵ Ἀβραάμ, Ἐχουσιν Μωσέα⁶ καὶ τοὺς προφήτας· ἀκουσάτωσαν αὐτῶν. 30 Ο δὲ εἶπεν, Οὐχὶ, πάτερ Ἀβραάμ· ἀλλ’ ἔάν τις ἀπὸ νεκρῶν πορευθῆ πρὸς αὐτούς, μετανοήσουσιν. 31 Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Εἰ Μωσέως⁷ καὶ τῶν προφητῶν οὐκ ἀκούουσιν, οὐδέ,⁸ ἔάν τις ἐκ νεκρῶν ἀναστῇ, πεισθήσονται.

A Lesson on Offenses and Forgiveness

17 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς,⁹ Ἄνενδεκτόν ἐστιν τοῦ μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα¹⁰ οὐαὶ δὲ¹¹ δι’ οὗ ἔρχεται. 2 Λυσιτελεῖ αὐτῷ εἰ μύλος ὄνικός¹² περίκειται περὶ τὸν τράχηλον αὐτοῦ, καὶ ἔρριπται εἰς τὴν θάλασσαν, ἢ ἵνα σκανδαλίσῃ ἔνα τῶν μικρῶν τούτων.¹³ 3 Προσέχετε ἑαυτοῖς. Ἐὰν δὲ ἀμάρτη εἰς σὲ¹⁴ ὁ ἀδελφός σου, ἐπιτίμησον αὐτῷ· καὶ ἔὰν μετανοήσῃ, ἄφες αὐτῷ. 4 Καὶ ἔὰν ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἀμάρτη¹⁵ εἰς σέ, καὶ ἐπτάκις τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ,¹⁶ λέγων, Μετανοῶ, ἀφήσεις αὐτῷ.

5 Καὶ εἶπον¹⁷ οἱ ἀπόστολοι τῷ κυρίῳ, Πρόσθες ἡμῖν πίστιν. 6 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος, Εἰ ἔχετε πίστιν ὡς κόκκον σινάπεως, ἐλέγετε ἄν τῇ συκαμίνῳ ταύτῃ,¹⁸ Ἐκριζώθητι, καὶ φυτεύθητι ἐν τῇ θαλάσσῃ· καὶ ὑπήκουσεν ἄν ὑμῖν. 7 Τίς δὲ ἔξ ὑμῶν δοῦλον ἔχων ἀροτριῶντα ἢ ποιμαίνοντα, δος εἰσελθόντι ἐκ τοῦ ἀγροῦ ἐρεῖ¹⁹ εὐθέως, Παρελθὼν ἀνάπεσε· 8 ἀλλ’ οὐχὶ ἐρεῖ αὐτῷ, Ἐτοίμασον τί δειπνήσω, καὶ περιζωσάμενος διακόνει μοι, ἔως φάγω καὶ πίω·

¹ σὺ τὰ • τὰ ²ἐπὶ • ἐν ³οἱ ἐκεῖθεν • ἐκεῖθεν ⁴οὖν σε • σε οὖν ⁵Λέγει αὐτῷ • Λέγει δὲ ⁶Μωσέα • Μωσέα ⁷Μωσέως • Μωσέως ⁸οὐδέ • οὐδέ ⁹μαθητάς • μαθητάς αὐτοῦ ¹⁰μὴ ἔλθειν τὰ σκάνδαλα • τὰ σκάνδαλα μὴ ἔλθειν ¹¹οὐαὶ δὲ • πλὴν οὐαὶ ¹²μύλος ὄνικός • λίθος μυλικός ¹³ἕνα τῶν μικρῶν τούτων • τῶν μικρῶν τούτων ἔνα ¹⁴δὲ ἀμάρτη εἰς σέ • ἀμάρτη ¹⁵ἀμάρτη • ἀμαρτήσῃ ¹⁶τῆς ἡμέρας ἐπιστρέψῃ • ἐπιστρέψῃ πρὸς σέ ¹⁷εἶπον • εἶπαν ¹⁸ταύτῃ • [ταύτῃ] ¹⁹ἐρεῖ • ἐρεῖ αὐτῷ

καὶ μετὰ ταῦτα φάγεσαι καὶ πίεσαι σύ; 9 Μὴ χάριν ἔχει¹ τῷ δούλῳ ἐκείνῳ² ὅτι ἐποίησεν τὰ διαταχθέντα; Οὐ δοκῶ.³ 10 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ποιήσητε πάντα τὰ διαταχθέντα ὑμῖν, λέγετε ὅτι Δοῦλοι ἀχρεῖοι ἐσμεν· ὅτι ὁ ὄφειλομεν^{a,4} ποιῆσαι πεποιήκαμεν.

The Ten Lepers

11 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν⁵ εἰς Ιερουσαλήμ, καὶ αὐτὸς διήρχετο διὰ μέσου⁶ Σαμαρείας καὶ Γαλιλαίας. 12 Καὶ εἰσερχομένου αὐτοῦ εἴς τινα κώμην, ἀπήντησαν αὐτῷ⁷ δέκα λεπροὶ ἄνδρες, οἵ ἔστησαν πόρρωθεν· 13 καὶ αὐτοὶ ἦραν φωνήν, λέγοντες, Ἰησοῦ, ἐπιστάτα, ἐλέησον ἡμᾶς. 14 Καὶ ἵδων εἶπεν αὐτοῖς, Πορευθέντες ἐπιδείξατε ἑαυτοὺς τοῖς ιερεῦσιν. Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὑπάγειν αὐτούς, ἐκαθαρίσθησαν. 15 Εἴς δὲ ἐξ αὐτῶν, ἵδων ὅτι ιάθη, ὑπέστρεψεν, μετὰ φωνῆς μεγάλης δοξάζων τὸν θεόν· 16 καὶ ἔπεσεν ἐπὶ πρόσωπον παρὰ τοὺς πόδας αὐτοῦ, εὐχαριστῶν αὐτῷ· καὶ αὐτὸς ἦν Σαμαρείτης.⁸ 17 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Οὐχὶ οἱ δέκα ἐκαθαρίσθησαν; Οἱ δὲ ἐννέα ποῦ; 18 Οὐχ εὑρέθησαν ὑποστρέψαντες δοῦναι δόξαν τῷ θεῷ, εἰ μὴ ὁ ἀλλογενῆς οὗτος; 19 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἄναστας πορεύου· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε.

Concerning the Kingdom of God and the Coming of Christ

20 Ἐπερωτηθεὶς δὲ ὑπὸ τῶν Φαρισαίων, πότε ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀπεκρίθη αὐτοῖς καὶ εἶπεν, Οὐκ ἔρχεται ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ μετὰ παρατηρήσεως· 21 οὐδὲ ἐροῦσιν, Ἰδοὺ ὥδε, η, Ἰδοὺ ἐκεῖ.⁹ Ἰδοὺ γάρ, η βασιλεία τοῦ θεοῦ ἐντὸς ὑμῶν ἐστίν.

22 Εἶπεν δὲ πρὸς τοὺς μαθητάς, Ἐλεύσονται ἡμέραι ὅτε ἐπιθυμήσετε μίαν τῶν ἡμερῶν τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου ιδεῖν, καὶ οὐκ ὄψεσθε. 23 Καὶ ἐροῦσιν ὑμῖν, Ἰδοὺ ὥδε, η, Ἰδοὺ ἐκεῖ.¹⁰ μὴ ἀπέλθητε, μηδὲ διώξητε. 24 Ὁσπερ γάρ η ἀστραπὴ ἡ ἀστράπτουσα¹¹ ἐκ τῆς ὑπὸ οὐρανὸν εἰς¹² τὴν ὑπὸ οὐρανὸν λάμπει, οὕτως ἔσται ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ.¹³

^a ὄφειλομεν • ὄφειλομεν

¹ χάριν ᔁχει • ᔁχει χάριν ² ἐκείνῳ • – ³ Οὐ δοκῶ • – ⁴ ὅτι ὁ ὄφειλομεν • ὁ ὄφειλομεν
⁵ αὐτὸν • – ⁶ μέσου • μέσον ⁷ αὐτῷ • [αὐτῷ] ⁸ Σαμαρείτης • Σαμαρίτης ⁹ Ἰδοὺ
 ἐκεῖ • ἐκεῖ ¹⁰ ὥδε η Ἰδοὺ ἐκεῖ • ἐκεῖ [η] ¹¹ η ἀστράπτουσα • ἀστράπτουσα
¹² ὑπὸ οὐρανὸν εἰς • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν εἰς ¹³ ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ • [ἐν τῇ ἡμέρᾳ αὐτοῦ]

25 Πρῶτον δὲ δεῖ αὐτὸν πολλὰ παθεῖν καὶ ἀποδοκιμασθῆναι ἀπὸ τῆς γενεᾶς ταύτης. 26 Καὶ καθὼς ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Νῶε, οὕτως ἔσται καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου. 27 Ἡσθιον, ἔπινον, ἐγάμουν, ἔξεγαμίζοντο,¹ ἄχρι ἣς ἡμέρας εἰσῆλθεν Νῶε εἰς τὴν κιβωτόν, καὶ ἥλθεν ὁ κατακλυσμός, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.² 28 Ὄμοιώς καὶ ως³ ἐγένετο ἐν ταῖς ἡμέραις Λώτ· Ἡσθιον, ἔπινον, ἥγόραζον, ἐπώλουν, ἐφύτευον, φύκοδόμουν. 29 ἦ δὲ ἡμέρα ἐξῆλθεν Λώτ ἀπὸ Σοδόμων, ἔβρεξεν πῦρ καὶ θεῖον ἀπ’ οὐρανοῦ, καὶ ἀπώλεσεν ἅπαντας.⁴ 30 κατὰ ταῦτα⁵ ἔσται ἡ ἡμέρα ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀποκαλύπτεται. 31 Ἐν ἑκίνη τῇ ἡμέρᾳ, δος ἔσται ἐπὶ τοῦ δώματος, καὶ τὰ σκεύη αὐτοῦ ἐν τῇ οἰκίᾳ, μὴ καταβάτω ἄραι αὐτά· καὶ ὁ ἐν τῷ⁶ ἀγρῷ ὅμιοις μὴ ἐπιστρεψάτω εἰς τὰ ὄπισω. 32 Μνημονεύετε τῆς γυναικὸς Λώτ. 33 Ὡς ἐὰν ζητήσῃ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ σῶσαι⁷ ἀπολέσει αὐτήν· καὶ ὃς ἐὰν⁸ ἀπολέσῃ αὐτὴν⁹ ζωογονήσει αὐτήν. 34 Λέγω ὑμῖν, ταύτῃ τῇ νυκτὶ ἔσονται δύο ἐπὶ κλίνης μιᾶς· εἰς παραληφθῆσεται,¹⁰ καὶ ὁ ἔτερος ἀφεθῆσεται. 35 Δύο ἔσονται¹¹ ἀλήθουσαι ἐπὶ τὸ αὐτό· μία παραληφθῆσεται, καὶ ἡ¹² ἔτέρα ἀφεθῆσεται. 37 Καὶ ἀποκριθέντες λέγουσιν αὐτῷ, Ποῦ, κύριε; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ὁπου τὸ σῶμα, ἐκεῖ συναχθήσονται οἱ ἀετοί.¹³

The Unjust Judge

18 Ἔλεγεν δὲ καὶ παραβολὴν¹⁴ αὐτοῖς πρὸς τὸ δεῖν πάντοτε προσεύχεσθαι,¹⁵ καὶ μὴ ἐκκακεῖν,¹⁶ 2 λέγων, Κριτής τις ἦν ἐν τινι πόλει, τὸν θεὸν μὴ φοβούμενος, καὶ ἀνθρωπὸν μὴ ἐντρεπόμενος· 3 χήρα δὲ ἦν ἐν τῇ πόλει ἑκίνη, καὶ ἥρχετο πρὸς αὐτόν, λέγουσα, Ἐκδίκησόν με ἀπὸ τοῦ ἀντιδίκου μου. 4 Καὶ οὐκ ἡθέλησεν¹⁷ ἐπὶ χρόνον· μετὰ δὲ ταῦτα εἶπεν ἐν ἑαυτῷ, Εἰ καὶ τὸν θεὸν οὐ φοβοῦμαι, καὶ ἀνθρωπὸν οὐκ¹⁸ ἐντρέπομαι· 5 διά γε τὸ παρέχειν μοι κόπον τὴν χήραν ταύτην, ἐκδικήσω αὐτήν, ἵνα μὴ εἰς τέλος ἐρχομένη ὑποπιάζῃ¹⁹ με. 6 Εἶπεν δὲ ὁ

¹ ἔξεγαμίζοντο • ἐγαμίζοντο ² ἅπαντας • πάντας ³ καὶ ως • καθὼς ⁴ ἅπαντας • πάντας ⁵ ταῦτα • τὰ αὐτὰ ⁶ τῷ • • ⁷ σῶσαι • περιποίησασθαι ⁸ καὶ ὃς ἐὰν • ὃς ⁸ ἀν⁹ ἀπολέσῃ αὐτὴν¹⁰ ἀπολέσῃ ¹⁰ εἰς παραληφθῆσεται • ὁ εἰς παραληφθῆσεται ¹¹ Δύο ἔσονται • Ἔσονται δύο ¹² μία παραληφθῆσεται καὶ ἡ • ἡ μία παραληφθῆσεται ἡ δὲ ¹³ συναχθήσονται οἱ ἀετοί • καὶ οἱ ἀετοί ἐπισυναχθήσονται ¹⁴ καὶ παραβολὴν • παραβολὴν ¹⁵ προσεύχεσθαι • προσεύχεσθαι αὐτοὺς ¹⁶ ἐκκακεῖν • ἐγκακεῖν ¹⁷ ἡθέλησεν • ἥθελεν ¹⁸ καὶ ἀνθρωπὸν οὐκ • οὐδὲ ἀνθρωπὸν ¹⁹ ὑποπιάζῃ • ὑπωπιάζῃ

κύριος, Ἀκούσατε τί ὁ κριτὴς τῆς ἀδικίας λέγει. 7 Ὁ δὲ θεὸς οὐ μὴ ποιήσῃ^a τὴν ἐκδίκησιν τῶν ἐκλεκτῶν αὐτοῦ τῶν βιώντων πρὸς αὐτὸν¹ ἡμέρας καὶ νυκτός, καὶ μακροθυμῶν² ἐπ' αὐτοῖς; 8 Λέγω ὑμῖν ὅτι ποιήσει τὴν ἐκδίκησιν αὐτῶν ἐν τάχει. Πλὴν ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ἐλθὼν ἄρα εὑρήσει τὴν πίστιν ἐπὶ τῆς γῆς;

The Pharisee and the Publican

9 Εἶπεν δὲ πρός³ τινας τοὺς πεποιθότας ἐφ' ἑαυτοῖς ὅτι εἰσὶν δίκαιοι, καὶ ἔξουθενοῦντας τοὺς λοιπούς, τὴν παραβολὴν ταύτην· 10 Ἀνθρωποι δύο ἀνέβησαν εἰς τὸ ἱερὸν προσεύξασθαι· ὁ εἷς Φαρισαῖος, καὶ ὁ ἔτερος τελώνης. 11 Ὁ Φαρισαῖος σταθεὶς πρὸς ἑαυτὸν ταῦτα προσηγέρθη, Ὅ θεός, εὐχαριστῶ σοι ὅτι οὐκ εἰμὶ ὥσπερ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, ἄρπαγες, ἄδικοι, μοιχοί, ἢ καὶ ώς οὗτος ὁ τελώνης. 12 Νηστεύω δίς τοῦ σαββάτου, ἀποδεκατῶ πάντα ὄσα κτῶμαι. 13 Καὶ ὁ⁴ τελώνης μακρόθεν ἐστῶς οὐκ ἥθελεν οὐδὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι,⁵ ἀλλ’ ἔτυπτεν εἰς⁶ τὸ στῆθος αὐτοῦ, λέγων, Ὅ θεός, ίλασθητί μοι τῷ ἀμαρτωλῷ. 14 Λέγω ὑμῖν, κατέβη οὗτος δεδικιαωμένος εἰς τὸν οἴκον αὐτοῦ ἡ γὰρ ἐκεῖνος.⁷ ὅτι πᾶς ὁ ὑψῶν ἑαυτὸν ταπεινωθήσεται, ὁ δὲ ταπεινῶν ἑαυτὸν ὑψωθήσεται.

Christ Blesses Little Children

15 Προσέφερον δὲ αὐτῷ καὶ τὰ βρέφη, ἵνα αὐτῶν ἄπτηται· ἰδόντες δὲ οἱ μαθηταὶ ἐπετίμησαν⁸ αὐτοῖς. 16 Ὁ δὲ Ἰησοῦς προσκαλεσάμενος αὐτὰ· εἶπεν,⁹ Ἄφετε τὰ παιδία ἔρχεσθαι πρός με, καὶ μὴ κωλύετε αὐτά· τῶν γὰρ τοιούτων ἐστὶν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 17 Ἄμην λέγω ὑμῖν, ὃς ἐὰν¹⁰ μὴ δέξηται τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ ὡς παιδίον, οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν.

Denying All for Christ's Sake

18 Καὶ ἐπηρώτησέν τις αὐτὸν ἄρχων, λέγων, Διδάσκαλε ἀγαθέ, τί ποιήσας ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσω; 19 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί με λέγεις ἀγαθόν; Οὐδεὶς ἀγαθός, εἰ μὴ εῖς, ὁ θεός. 20 Τὰς ἐντολὰς οἰδας, Μή μοιχεύσῃς, μὴ φονεύσῃς, μὴ κλέψῃς,

^aποιήσῃ • ποιήσει

¹πρὸς αὐτὸν • αὐτῷ ²μακροθυμῶν • μακροθυμεῖ ³πρός • καὶ πρός ⁴Καὶ ὁ • Ὁ δὲ ⁵εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπᾶραι • ἐπᾶραι εἰς τὸν οὐρανὸν ⁶ἔτυπτεν εἰς • ἔτυπτεν ⁷ἡ γὰρ ἐκεῖνος • παρ' ἐκεῖνον ⁸ἐπετίμησαν • ἐπετίμων ⁹προσκαλεσάμενος αὐτὰ· εἶπεν • προσεκαλέσατο αὐτὰ λέγων ¹⁰ἐὰν • ἂν

μὴ ψευδομαρτυρήσης, τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα σου.¹ 21 Ὁ δὲ εἶπεν, Ταῦτα πάντα ἐφυλαξάμην² ἐκ νεότητός μου.³ 22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα⁴ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, "Ἐτι ἔν σοι λείπει· πάντα ὅσα ἔχεις πώλησον, καὶ διάδος πτωχοῖς, καὶ ἔξεις θησαυρὸν ἐν οὐρανῷ⁵ καὶ δεῦρο, ἀκολούθει μοι. 23 Ὁ δὲ ἀκούσας ταῦτα περιίλυπος ἐγένετο.⁶ ἦν γὰρ πλούσιος σφόδρα. 24 Ἰδὼν δὲ αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς περιίλυπον γενόμενον⁷ εἶπεν, Πῶς δυσκόλως οἱ τὰ χρήματα ἔχοντες εἰσελεύσονται⁸ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.⁹ 25 Εὔκοπώτερον γάρ ἐστιν κάμηλον διὰ τρυμαλιᾶς ράφιδος¹⁰ εἰσελθεῖν, ἡ πλούσιον εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ εἰσελθεῖν. 26 Εἴπον¹¹ δὲ οἱ ἀκούσαντες, Καὶ τίς δύναται σωθῆναι; 27 Ὁ δὲ εἶπεν, Τὰ ἀδύνατα παρὰ ἀνθρώποις δυνατά ἐστιν παρὰ τῷ Θεῷ.¹² 28 Εἶπεν δὲ Πέτρος,¹³ Ἰδού, ἡμεῖς ἀφήκαμεν πάντα καὶ¹⁴ ἡκολουθήσαμέν σοι. 29 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐστιν δੂς ἀφῆκεν οἰκίαν, ἢ γονεῖς,¹⁵ ἢ ἀδελφούς, ἢ γυναῖκα,¹⁶ ἢ τέκνα, ἔνεκεν τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ, 30 δੂς οὐ μὴ ἀπολάβῃ¹⁷ πολλαπλασίονα ἐν τῷ καιρῷ τούτῳ, καὶ ἐν τῷ αἰῶνι τῷ ἐρχομένῳ ζωὴν αἰώνιον.

The Lord's Third Prediction of His Passion

31 Παραλαβὼν δὲ τοὺς δώδεκα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἰδού, ἀναβαίνομεν εἰς Ἱεροσόλυμα,¹⁸ καὶ τελεσθήσεται πάντα τὰ γεγραμμένα διὰ τῶν προφητῶν τῷ σιώ τοῦ ἀνθρώπου. 32 Παραδοθήσεται γὰρ τοῖς ἔθνεσιν, καὶ ἐμπαιχθήσεται, καὶ ὑβρισθήσεται, καὶ ἐμπτυσθήσεται, 33 καὶ μαστιγώσαντες ἀποκτενοῦσιν αὐτὸν· καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ἀναστήσεται. 34 Καὶ αὐτοὶ οὐδὲν τούτων συνῆκαν, καὶ ἦν τὸ ρῆμα τοῦτο κεκρυμμένον ἀπ' αὐτῶν, καὶ οὐκ ἐγίνωσκον τὰ λεγόμενα.

The Blind Man of Jericho

35 Ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγύζειν αὐτὸν εἰς Ἱεριχώ, τυφλός τις ἐκάθητο παρὰ τὴν ὁδὸν προσαιτῶν.¹⁹ 36 ἀκούσας δὲ ὄχλου

¹ μητέρα σου • μητέρα ² ἐφυλαξάμην • ἐφύλαξα ³ μου • - ⁴ ταῦτα • - ⁵ οὐρανῷ • [τοῖς] οὐρανοῖς ⁶ ἐγένετο • ἐγενήθη ⁷ περιίλυπον γενόμενον • [περιίλυπον γενόμενον] ⁸ εἰσελεύσονται • - ⁹ θεοῦ • θεοῦ εἰσπορεύονται ¹⁰ τρυμαλιᾶς ράφιδος • τρίματος βελόνης ¹¹ Εἴπον • Εἴπαν ¹² ἐστιν παρὰ τῷ θεῷ • παρὰ τῷ θεῷ ἐστιν ¹³ Πέτρος • ὁ Πέτρος ¹⁴ ἀφήκαμεν πάντα καὶ • ἀφέντες τὰ ἔδια ¹⁵ γονεῖς • γυναῖκα ¹⁶ γυναῖκα • γονεῖς ¹⁷ οὐ μὴ ἀπολάβῃ • οὐχὶ μὴ [ἀπο]λάβῃ ¹⁸ Ιεροσόλυμα • Ἱερουσαλήμ ¹⁹ προσαιτῶν • ἐπαιτῶν

διαπορευομένου, ἐπυνθάνετο τί εἴη τοῦτο. 37 Ἀπήγγειλαν δὲ αὐτῷ ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος παρέρχεται. 38 Καὶ ἐβόησεν, λέγων, Ἰησοῦ, νιὲ Δανίδ, ἐλέησόν με. 39 Καὶ οἱ προάγοντες ἐπετίμων αὐτῷ ἵνα σιωπήσῃ.¹ αὐτὸς δὲ πολλῷ μᾶλλον ἔκραζεν, Υἱὲ Δανίδ, ἐλέησόν με. 40 Σταθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐκέλευσεν αὐτὸν ἀχθῆναι πρὸς αὐτόν· ἐγγίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐπηρώτησεν αὐτόν, 41 λέγων,² Τί σοι θέλεις ποιήσω; Ὁ δὲ εἶπεν, Κύριε, ἵνα ἀναβλέψω. 42 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτῷ, Ἄναβλεψον· ἡ πίστις σου σέσωκέν σε. 43 Καὶ παραχρῆμα ἀνέβλεψεν, καὶ ἡκολούθει αὐτῷ, δοξάζων τὸν θεόν· καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἵδων ἔδωκεν αἷνον τῷ θεῷ.

Zacchaeus the Publican

19 Καὶ εἰσελθών διήρχετο τὴν Ἱεριχώ. 2 Καὶ ἴδού, ἀνὴρ ὄνοματι καλούμενος Ζακχαῖος, καὶ αὐτὸς ἦν ἀρχιτελώνης, καὶ οὗτος ἦν³ πλούσιος. 3 Καὶ ἐζήτει ἰδεῖν τὸν Ἰησοῦν τίς ἔστιν, καὶ οὐκ ἡδύνατο ἀπὸ τοῦ ὅχλου, ὅτι τῇ ἡλικίᾳ μικρὸς ἦν. 4 Καὶ προδραμών ἐμπροσθεν⁴ ἀνέβη ἐπὶ συκομωραίαν⁵ ἵνα ἴδῃ αὐτόν· ὅτι ἐκείνης^a ἐμελλεν^b διέρχεσθαι. 5 Καὶ ὡς ἦλθεν ἐπὶ τὸν τόπον, ἀναβλέψας ὁ Ἰησοῦς εἶδεν αὐτόν, καὶ^c εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ζακχαῖε, σπεύσας κατάβηθι· σήμερον γὰρ ἐν τῷ οἴκῳ σου δεῖ με μεῖναι. 6 Καὶ σπεύσας κατέβη, καὶ ὑπεδέξατο αὐτὸν χαίρων. 7 Καὶ ἴδοντες πάντες διεγόγγυζον, λέγοντες ὅτι Παρὰ ἀμαρτωλῷ ἀνδρὶ εἰσῆλθεν καταλῦσαι. 8 Σταθεὶς δὲ Ζακχαῖος εἶπεν πρὸς τὸν κύριον, Ἰδού, τὰ ἡμίση^d τῶν ὑπαρχόντων μου, κύριε,^e δίδωμι τοῖς πτωχοῖς.^f καὶ εἴ τινός τι ἐσυκοφάντησα, ἀποδίδωμι τετραπλοῦν. 9 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ὅτι Σήμερον σωτηρία τῷ οἴκῳ τούτῳ ἐγένετο, καθότι καὶ αὐτὸς νιὸς Ἀβραάμ ἐστιν. 10 Ἡλθεν γὰρ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ζητῆσαι καὶ σῶσαι τὸ ἀπολωλός.

The Parable of the Talents

11 Ἅκουοντων δὲ αὐτῶν ταῦτα, προσθεὶς εἶπεν παραβολήν, διὰ τὸ ἐγγὺς αὐτὸν εἶναι Ἱερουσαλήμ,¹¹ καὶ δοκεῖν αὐτοὺς ὅτι παραχρῆμα μέλλει ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἀναφαίνεσθαι. 12 Εἶπεν

^aἐκείνης • ^bδι' ἐκείνης

¹σιωπήσῃ • σιγήσῃ ²λέγων • – ³οὗτος ἦν • αὐτὸς ⁴ἐμπροσθεν • εἰς τὸ ἐμπροσθεν
⁵συκομωραίαν • συκομορέαν ⁶ἐμελλεν • ἡμελλεν ⁷εἶδεν αὐτόν καὶ • – ⁸ἡμίση •
 ἡμίσιά μου ⁹μου κύριε • κύριε ¹⁰δίδωμι τοῖς πτωχοῖς • τοῖς πτωχοῖς δίδωμι ¹¹αὐτὸν
 εἶναι Ἱερουσαλήμ • εἶναι Ἱερουσαλήμ αὐτόν

οῦν, Ἀνθρωπός τις εὐγενής ἐπορεύθη εἰς χώραν μακράν, λαβεῖν ἔαυτῷ βασιλείαν, καὶ ὑποστρέψαι. 13 Καλέσας δὲ δέκα δούλους ἔαυτοῦ, ἔδωκεν αὐτοῖς δέκα μνᾶς, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Πραγματεύσασθε ἔως¹ ἔρχομαι. 14 Οἱ δὲ πολῖται αὐτοῦ ἐμίσουν αὐτόν, καὶ ἀπέστειλαν πρεσβείαν ὥπιστα αὐτοῦ, λέγοντες, Οὐ θέλομεν τοῦτον βασιλεῦσαι ἐφ' ἡμᾶς. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ἐπανελθεῖν αὐτὸν λαβόντα τὴν βασιλείαν, καὶ εἶπεν^a φωνῇθῆναι αὐτῷ τοὺς δούλους τούτους, οἵς ἔδωκεν² τὸ ἀργύριον, ἵνα γνῷ τίς τι διεπραγματεύσατο.³ 16 Παρεγένετο δὲ ὁ πρῶτος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου προσειργάσατο δέκα⁴ μνᾶς. 17 Καὶ εἶπεν αὐτῷ, Εὖ,⁵ ἀγαθὲ δοῦλε· ὅτι ἐν ἐλαχίστῳ πιστὸς ἐγένου, ἵσθι ἔξουσίαν ἔχων ἐπάνω δέκα πόλεων. 18 Καὶ ἤλθεν ὁ δεύτερος, λέγων, Κύριε, ἡ μνᾶ σου⁶ ἐποίησεν πέντε μνᾶς. 19 Εἶπεν δὲ καὶ τούτῳ, Καὶ σὺ γίνου ἐπάνω⁷ πέντε πόλεων. 20 Καὶ ἔτερος⁸ ἤλθεν, λέγων, Κύριε, ίδού, ἡ μνᾶ σου, ἦν εἰχον ἀποκειμένην ἐν σουδαρίῳ· 21 ἐφοβούμην γάρ σε, ὅτι ἄνθρωπος αὐστηρὸς εἴ· αἴρεις ὁ οὐκ ἔθηκας, καὶ θερίζεις ὁ οὐκ ἐσπειρας. 22 Λέγει δὲ⁹ αὐτῷ, Ἐκ τοῦ στόματός σου κρινῶ σε, πονηρὲ δοῦλε. "Ηιδεις ὅτι ἐγὼ ἄνθρωπος αὐστηρός εἰμι, αἴρων ὁ οὐκ ἔθηκα, καὶ θερίζων ὁ οὐκ ἐσπειρα· 23 καὶ διὰ τί οὐκ ἔδωκας τὸ ἀργύριον μου¹⁰ ἐπὶ τράπεζαν, καὶ ἐγὼ¹¹ ἐλθὼν σὺν τόκῳ ἄν ἐπραξα αὐτό;¹² 24 Καὶ τοῖς παρεστῶσιν εἶπεν, Ἄρατε ἀπ' αὐτοῦ τὴν μνᾶν, καὶ δότε τῷ τὰς δέκα μνᾶς ἔχοντι. 25 Καὶ εἶπον¹³ αὐτῷ, Κύριε, ἔχει δέκα μνᾶς. 26 Λέγω γάρ¹⁴ ὑμῖν ὅτι παντὶ τῷ ἔχοντι δοθήσεται· ἀπὸ δὲ τοῦ μὴ ἔχοντος, καὶ ὁ ἔχει ἀρθήσεται ἀπ' αὐτοῦ.¹⁵ 27 Πλήν τοὺς ἐχθρούς μου ἐκείνους,¹⁶ τοὺς μὴ θελήσαντάς με βασιλεῦσαι ἐπ' αὐτούς, ἀγάγετε ὕδε, καὶ κατασφάξατε ἔμπροσθέν¹⁷ μου.

Christ's Entry into Jerusalem

28 Καὶ εἰπὼν ταῦτα, ἐπορεύετο ἔμπροσθεν, ἀναβαίνων εἰς Ιεροσόλυμα.

^aκαὶ εἶπεν • εἶπεν

1 ἔως • ἐν φῷ² ἔδωκεν • δεδώκει³ γνῷ τίς τι διεπραγματεύσατο • γνοὶ τί διεπραγματεύσαντο⁴ προσειργάσατο δέκα • δέκα προσηργάσατο⁵ Εὖ • Εὖ γε⁶ Κύριε ἡ μνᾶ σου • Ἡ μνᾶ σου κύριε⁷ γίνου ἐπάνω • ἐπάνω γίνου⁸ ἔτερος • ὁ ἔτερος⁹ δὲ • –¹⁰ τὸ ἀργύριον μου • μου τὸ ἀργύριον¹¹ καὶ ἐγὼ • κάλῳ¹² ἐπραξα αὐτό • αὐτὸν ἐπραξα¹³ εἶπον • εἶπαν¹⁴ γάρ • –¹⁵ ἀπ' αὐτοῦ • –¹⁶ ἐκείνους • τούτους¹⁷ ἔμπροσθέν • αὐτοὺς ἔμπροσθέν

29 Καὶ ἐγένετο ὡς ἥγγισεν εἰς Βηθσφαγὴ^a καὶ Βηθανίαν¹ πρὸς τὸ ὄρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν, ἀπέστειλεν δύο τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,² 30 εἰπών,³ Ὑπάγετε εἰς τὴν κατέναντι κώμην· ἐν ᾧ εἰσπορευόμενοι εὑρήσετε πῶλον δεδεμένον, ἐφ' ὃν οὐδεὶς πώποτε ἀνθρώπων ἐκάθισεν· λύσαντες⁴ αὐτὸν ἀγάγετε. 31 Καὶ ἐάν τις ὑμᾶς ἐρωτᾷ, Διὰ τί λύετε; οὕτως ἐρεῖτε αὐτῷ⁵ ὅτι Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 32 Ἀπελθόντες δὲ οἱ ἀπεσταλμένοι εὗρον καθὼς εἴπεν αὐτοῖς, 33 Λυόντων δὲ αὐτῶν τὸν πῶλον, εἶπον⁶ οἱ κύριοι αὐτοῦ πρὸς αὐτούς, Τί λύετε τὸν πῶλον; 34 Οἱ δὲ εἶπον,⁷ Ὁ κύριος αὐτοῦ χρείαν ἔχει. 35 Καὶ ἥγαγον αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν· καὶ ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν⁸ τὰ ἱμάτια ἐπὶ τὸν πῶλον, ἐπεβίβασαν τὸν Ἰησοῦν. 36 Πορευομένου δὲ αὐτοῦ, ὑπεστρώννυνον τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐν τῇ ὁδῷ. 37 Ἔγγιζοντος δὲ αὐτοῦ ἡδη πρὸς τῇ καταβάσει τοῦ ὄρους τῶν Ἐλαιῶν, ἥρξαντο ἀπαν τὸ πλῆθος τῶν μαθητῶν χαίροντες αἰνεῖν τὸν θεὸν φωνῇ μεγάλῃ περὶ πασῶν ὧν εἶδον δυνάμεων, 38 λέγοντες,

Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος βασιλεὺς⁹ ἐν ὀνόματι κυρίου· εἰρήνη ἐν οὐρανῷ,¹⁰ καὶ δόξα ἐν ὑψίστοις.

39 Καί τινες τῶν Φαρισαίων ἀπὸ τοῦ ὄχλου εἶπον¹¹ πρὸς αὐτόν, Διδάσκαλε, ἐπιτίμησον τοῖς μαθηταῖς σου. 40 Καὶ ἀποκριθεὶς εἶπεν αὐτοῖς,¹² Λέγω ὑμῖν ὅτι¹³ ἐὰν οὗτοι σιωπήσωσιν,¹⁴ οἱ λίθοι κεκράξονται.¹⁵

41 Καὶ ὡς ἥγγισεν, ἵδων τὴν πόλιν, ἔκλαυσεν ἐπ' αὐτῇ,¹⁶ 42 λέγων ὅτι Εἰ ἔγνως καὶ σύ, καὶ γε¹⁷ ἐν τῇ ἡμέρᾳ σου ταύτῃ,¹⁸ τὰ πρὸς εἰρήνην σου·¹⁹ νῦν δὲ ἐκρύβῃ ἀπὸ ὄφθαλμῶν σου. 43 Ὄτι ἥξουσιν ἡμέραι ἐπὶ σέ, καὶ περιβαλοῦσιν²⁰ οἱ ἔχθροι σου χάρακά σοι, καὶ περικυκλώσουσίν σε, καὶ συνέξουσίν σε πάντοθεν, 44 καὶ ἐδαιφιοῦσίν σε καὶ τὰ τέκνα σου ἐν σοί, καὶ οὐκ ἀφήσουσίν σεν τοῖς λίθοιν ἐπὶ λίθῳ.²¹ ἀνθ' ὧν οὐκ ἔγνως τὸν καιρὸν τῆς ἐπισκοπῆς σου.

^aΒηθσφαγὴ • Βηθφαγὴ

¹Βηθσφαγὴ καὶ Βηθανίαν • Βηθφαγὴ καὶ Βηθανία[ν] ²αὐτοῦ • – ³εἰπών • λέγων
⁴λύσαντες • καὶ λύσαντες ⁵αὐτῷ • – ⁶εἶπον • εἶπαν ⁷εἶπον • εἶπαν ὅτι
⁸ἐπιρρίψαντες ἑαυτῶν • ἐπιρρίψαντες αὐτῶν ⁹βασιλεὺς • ὁ βασιλεὺς ¹⁰εἰρήνη ἐν οὐρανῷ • ἐν οὐρανῷ εἰρήνη ¹¹εἶπον • εἶπαν ¹²αὐτοῖς • – ¹³ὅτι • – ¹⁴σιωπήσωσιν • σιωπήσουσιν ¹⁵κεκράξονται • κράξουσιν ¹⁶αὐτῇ • αὐτήν ¹⁷καὶ σύ καὶ γε • – ¹⁸σου ταύτῃ • ταύτῃ καὶ σὺ ¹⁹εἰρήνην σου • εἰρήνην ²⁰περιβαλοῦσιν • παρεμβαλοῦσιν
²¹ἐν σοὶ λίθον ἐπὶ λίθῳ • λίθον ἐπὶ λίθον ἐν σοὶ

45 Καὶ εἰσελθών εἰς τὸ ἱερόν, ἥρξατο ἐκβάλλειν τοὺς πωλοῦντας ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας.¹ 46 λέγων αὐτοῖς, Γέγραπται, Ὁ² οἶκος μου οἴκος προσευχῆς ἔστιν.³ ὑμεῖς δὲ αὐτὸν ἐποιήσατε σπήλαιον ληστῶν. 47 Καὶ ἦν διδάσκων τὸ καθ' ἡμέραν ἐν τῷ ἱερῷ· οἱ δὲ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς ἐζήτουν αὐτὸν ἀπολέσαι, καὶ οἱ πρῶτοι τοῦ λαοῦ· 48 καὶ οὐχ εὕρισκον τὸ τί ποιήσωσιν, ὁ λαὸς γὰρ ἄπας ἔξεκρέματο αὐτοῦ ἀκούων.

The Authority of Jesus

20 Καὶ ἐγένετο ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἐκείνων,⁴ διδάσκοντος αὐτοῦ τὸν λαὸν ἐν τῷ ἱερῷ καὶ εὐαγγελιζομένου, ἐπέστησαν οἱ ἱερεῖς⁵ καὶ οἱ γραμματεῖς σὺν τοῖς πρεσβυτέροις, 2 καὶ εἶπον πρὸς αὐτόν, λέγοντες, Εἰπὲ⁶ ὑμῖν, ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιεῖς, ἢ τίς ἔστιν ὁ δούς σοι τὴν ἔξουσίαν ταύτην; 3 Ἀποκριθεὶς δὲ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐρωτήσω ὑμᾶς κἀγὼ ἔνα⁷ λόγον, καὶ εἴπατε μοι· 4 Τὸ βάπτισμα Ἰωάννου ἐξ οὐρανοῦ ἦν, ἢ ἐξ ἀνθρώπων; 5 Οἱ δὲ συνελογίσαντο πρὸς ἑαυτούς, λέγοντες ὅτι Ἐὰν εἴπωμεν, Ἐξ οὐρανοῦ, ἐρεῖ, Διὰ τί οὐκ ἐπιστεύσατε αὐτῷ; 6 Ἐὰν δὲ εἴπωμεν, Ἐξ ἀνθρώπων, πᾶς ὁ λαὸς⁸ καταλιθάσει ἡμᾶς· πεπεισμένος γάρ ἔστιν Ἰωάννην προφήτην εἶναι. 7 Καὶ ἀπεκρίθησαν μὴ εἰδέναι πόθεν. 8 Καὶ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν αὐτοῖς, Οὐδὲ ἐγὼ λέγω ὑμῖν ἐν ποίᾳ ἔξουσίᾳ ταῦτα ποιῶ.

9 Ἡρξατο δὲ πρὸς τὸν λαὸν λέγειν τὴν παραβολὴν ταύτην· Ἀνθρωπος ἐφύτευσεν⁹ ἀμπελῶνα, καὶ ἔξεδοτο¹⁰ αὐτὸν γεωργοῖς, καὶ ἀπεδήμησεν χρόνους ἰκανούς. 10 καὶ ἐν¹¹ καιρῷ ἀπέστειλεν πρὸς τὸν γεωργούς δοῦλον, ἵνα ἀπὸ τοῦ καρποῦ τοῦ ἀμπελῶνος δῶσιν¹² αὐτῷ. Οἱ δὲ γεωργοὶ δείραντες αὐτὸν ἔξαπέστειλαν¹³ κενόν. 11 Καὶ προσέθετο πέμψαι ἔτερον¹⁴ δοῦλον· οἱ δὲ κἀκεῖνον δείραντες καὶ ἀτιμάσαντες ἔξαπέστειλαν κενόν. 12 Καὶ προσέθετο πέμψαι τρίτον.¹⁵ οἱ δὲ καὶ τοῦτον τραυματίσαντες ἔξέβαλον. 13 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος, Τί ποιήσω; Πέμψω τὸν νιόν μου τὸν ἀγαπητόν· ἵσως τοῦτον ἴδοντες¹⁶ ἐντραπήσονται.

¹ἐν αὐτῷ καὶ ἀγοράζοντας • – ²Ο • Καὶ ἔσται ὁ ³ἔστιν • – ⁴ἐκείνων • – ⁵ἱερεῖς • ἀρχιερεῖς ⁶εἶπον πρὸς αὐτόν λέγοντες Εἰπὲ • εἶπαν λέγοντες πρὸς αὐτόν Εἰπὸν ⁷Ἔνα • – ⁸πᾶς ὁ λαός • ὁ λαός ἄπας ⁹ἐφύτευσεν • [τις] ἐφύτευσεν ¹⁰ἔξεδοτο • ἔξεδετο ¹¹ἐν • – ¹²δῶσιν • δῶσονσιν ¹³δείραντες αὐτὸν ἔξαπέστειλαν • ἔξαπέστειλαν αὐτὸν δείραντες ¹⁴πέμψαι ἔτερον • ἔτερον πέμψαι ¹⁵πέμψαι τρίτον • τρίτον πέμψαι ¹⁶ἴδοντες • –

14 Ιδόντες δὲ αὐτὸν οἱ γεωργοὶ διελογίζοντο πρὸς ἑαυτούς,¹ λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ κληρονόμος· δεῦτε,² ἀποκτείνωμεν αὐτόν, ἵνα ἡμῶν γένηται ἡ κληρονομία. **15** Καὶ ἐκβαλόντες αὐτὸν ἔξω τοῦ ἀμπελῶνος, ἀπέκτειναν. Τί οὖν ποιήσει αὐτοῖς ὁ κύριος τοῦ ἀμπελῶνος; **16** Ἐλεύσεται καὶ ἀπολέσει τοὺς γεωργοὺς τούτους, καὶ δώσει τὸν ἀμπελῶνα ἄλλοις. Ἀκούσαντες δὲ εἶπον,³ Μὴ γένοιτο. **17** Ο δὲ ἐμβλέψας αὐτοῖς εἶπεν, Τί οὖν ἐστιν τὸ γεγραμμένον τοῦτο, Λίθον ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας; **18** Πᾶς ὁ πεσὼν ἐπ’ ἐκεῖνον τὸν λίθον συνθλασθήσεται· ἐφ’ ὃν δ’ ἀν πέσῃ, λικμήσει αὐτόν.

The Pharisees and Sadducees Confounded

19 Καὶ ἐζήτησαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς⁴ ἐπιβαλεῖν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας ἐν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ, καὶ ἐφοβήθησαν.⁵ ἔγνωσαν γὰρ ὅτι πρὸς αὐτοὺς τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν.⁶ **20** Καὶ παρατηρήσαντες ἀπέστειλαν ἐγκαθέτους, ὑποκρινομένους ἑαυτοὺς δικαίους εἶναι, ἵνα ἐπιλάβωνται αὐτοῦ λόγου, εἰς τὸ⁷ παραδοῦναι αὐτὸν τῇ ἀρχῇ καὶ τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἡγεμόνος. **21** Καὶ ἐπηρώτησαν αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, οἴδαμεν ὅτι ὁρθῶς λέγεις καὶ διδάσκεις· καὶ οὐ λαμβάνεις πρόσωπον, ἀλλ’ ἐπ’ ἀληθείας τὴν ὁδὸν τοῦ θεοῦ διδάσκεις. **22** Ἐξεστιν ἡμῖν⁸ Καίσαρι φόρον δοῦναι, ἢ οὐ; **23** Κατανοήσας δὲ αὐτῶν τὴν πανουργίαν, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί με πειράζετε;⁹ **24** Ἐπιδείξατέ¹⁰ μοι δηνάριον· τίνος ἔχει εἰκόνα καὶ ἐπιγραφήν; Άποκριθέντες δὲ εἶπον,¹¹ Καίσαρος. **25** Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς,¹² Άποδοτε τοίνυν¹³ τὰ Καίσαρος Καίσαρι, καὶ τὰ τοῦ θεοῦ τῷ θεῷ. **26** Καὶ οὐκ ἴσχυσαν ἐπιλαβέσθαι αὐτοῦ ρήματος ἐναντίον τοῦ λαοῦ· καὶ θαυμάσαντες ἐπὶ τῇ ἀποκρίσει αὐτοῦ, ἐσίγησαν.

27 Προσελθόντες δέ τινες τῶν Σαδδουκαίων, οἱ ἀντιλέγοντες¹⁴ ἀνάστασιν μὴ εἶναι, ἐπηρώτησαν αὐτόν, **28** λέγοντες, Διδάσκαλε, Μωσῆς¹⁵ ἔγραψεν ἡμῖν, Ἐάν τινος ἀδελφὸς ἀποθάνῃ ἔχων γυναῖκα, καὶ οὗτος ἀτεκνος ἀποθάνῃ, ἵνα¹⁶ λάβῃ ὁ ἀδελφὸς

¹ ἑαυτούς • ἀλλήλους ² δεῦτε • – ³ εἶπον • εἶπαν ⁴ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς • γραμματεῖς καὶ οἱ ἀρχιερεῖς ⁵ ἐφοβήθησαν • ἐφοβήθησαν τὸν λαόν ⁶ τὴν παραβολὴν ταύτην εἶπεν • εἶπεν τὴν παραβολὴν ταύτην ⁷ εἰς τὸ • ὥστε ⁸ ἡμῖν • ήμάς ⁹ Τί με πειράζετε • – ¹⁰ Ἐπιδείξατέ • Δεῖξατέ ¹¹ Άποκριθέντες δὲ εἶπον • Οἱ δὲ εἶπαν ¹² αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς ¹³ Άποδοτε τοίνυν • Τοίνυν ἀπόδοτε ¹⁴ ἀντιλέγοντες • [ἀντι]λέγοντες ¹⁵ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁶ ἀποθάνῃ ἵνα • ἢ ἵνα

αύτοῦ τὴν γυναικα, καὶ ἔξαναστήσῃ σπέρμα τῷ ἀδελφῷ αὐτοῦ.
29 Ἐπτὰ οὖν ἀδελφοὶ ἦσαν· καὶ ὁ πρῶτος λαβὼν γυναικα,
 ἀπέθανεν ἄτεκνος· **30** καὶ ἔλαβεν¹ ὁ δεύτερος τὴν γυναικα,
 καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος.² **31** Καὶ ὁ τρίτος ἔλαβεν αὐτὴν
 ώσαύτως.³ Ὁσαύτως δὲ καὶ οἱ ἐπτά· οὐ κατέλιπον τέκνα, καὶ
 ἀπέθανον. **32** "Υστερὸν δὲ^a πάντων⁴ ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή.⁵ **33** Ἐν
 τῇ οὖν⁶ ἀναστάσει, τίνος αὐτῶν γίνεται γυνή; Οἱ γὰρ ἐπτὰ ἔσχον
 αὐτὴν γυναικα. **34** Καὶ ἀποκριθεὶς⁷ εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Οἱ
 νιοὶ τοῦ αἰῶνος τούτου γαμοῦσιν καὶ ἐκγαμίσκονται.⁸ **35** οἱ δὲ
 καταξιωθέντες τοῦ αἰῶνος ἐκείνου τυχεῖν καὶ τῆς ἀναστάσεως
 τῆς ἐκ νεκρῶν οὕτε γαμοῦσιν οὕτε ἐκγαμίζονται.⁹ **36** οὕτε¹⁰ γὰρ
 ἀποθανεῖν ἔτι δύνανται· ἵσαγγελοι γάρ εἰσιν, καὶ νιοὶ εἰσιν τοῦ¹¹
 θεοῦ, τῆς ἀναστάσεως νιοὶ ὅντες. **37** "Οτι δὲ ἐγείρονται οἱ νεκροί,
 καὶ Μωσῆς^{b,12} ἐμήνυσεν ἐπὶ τῆς βάτου, ὡς λέγει, Κύριον τὸν θεὸν
 Ἀβραὰμ καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ¹³ καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ.¹⁴ **38** Θεὸς
 δὲ οὐκ ἔστιν νεκρῶν, ἀλλὰ ζώντων· πάντες γὰρ αὐτῷ ζῶσιν.
39 Ἀποκριθέντες δέ τινες τῶν γραμματέων εἶπον,¹⁵ Διδάσκαλε,
 καλῶς εἴπας. **40** Οὐκέτι δὲ¹⁶ ἐτόλμων ἐπερωτᾶν αὐτὸν οὐδέν.

41 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Πῶς λέγουσιν τὸν χριστὸν νιὸν
 Δαυὶδ εἶναι;¹⁷ **42** Καὶ αὐτὸς¹⁸ Δαυὶδ λέγει ἐν βίβλῳ ψαλμῶν, Εἶπεν
 δὲ¹⁹ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, **43** ἔως ἂν θῶ τοὺς
 ἔχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. **44** Δαυὶδ οὖν κύριον
 αὐτὸν καλεῖ, καὶ πῶς νιὸς αὐτοῦ²⁰ ἔστιν;

45 Ἀκούοντος δὲ παντὸς τοῦ λαοῦ, εἶπεν τοῖς μαθηταῖς
 αὐτοῦ,²¹ **46** Προσέχετε ἀπὸ τῶν γραμματέων τῶν θελόντων
 περιπατεῖν ἐν στολαῖς, καὶ φιλούντων ἀσπασμοὺς ἐν ταῖς
 ἀγοραῖς, καὶ πρωτοκαθεδρίας ἐν ταῖς συναγωγαῖς, καὶ
 πρωτοκλισίας ἐν τοῖς δείπνοις· **47** οἵ τε κατεσθίουσιν τὰς οἰκίας

^aδὲ • – ^bΜωσῆς • Μωϋσῆς

¹ἔλαβεν • – ²τὴν γυναικα καὶ οὗτος ἀπέθανεν ἄτεκνος • – ³αὐτὴν ώσαύτως • αὐτὴν
⁴δὲ πάντων • – ⁵ἀπέθανεν καὶ ἡ γυνή • καὶ ἡ γυνὴ ἀπέθανεν ⁶Ἐν τῇ οὖν • Ἡ γυνὴ
 οὖν ἐν τῇ ⁷ἀποκριθεὶς • – ⁸ἐκγαμίσκονται • γαμίσκονται ⁹ἐκγαμίζονται • γαμίζονται
¹⁰οὕτε • οὐδὲ ¹¹τοῦ • – ¹²Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹³καὶ τὸν θεὸν Ἰσαὰκ • καὶ θεὸν Ἰακὼκ
¹⁴καὶ τὸν θεὸν Ἰακώβ • καὶ θεὸν Ἰακώβ ¹⁵εἶπον • εἴπαν ¹⁶δὲ • γάρ ¹⁷νιὸν Δαυὶδ
 εἶναι • εἶναι Δαυὶδ νιόν ¹⁸Καὶ αὐτὸς • Αὐτὸς γάρ ¹⁹ο – ²⁰νιὸς αὐτοῦ • αὐτοῦ
 νιός ²¹αὐτοῦ • [αὐτοῦ]

τῶν χηρῶν, καὶ προφάσει μακρὰ προσεύχονται. Οὗτοι λήψονται¹ περισσότερον κρίμα.

The Widow's Gift

21 Ἀναβλέψας δὲ εἶδεν τοὺς βάλλοντας τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον² πλουσίους· 2 εἶδεν δέ τινα καὶ³ χήραν πενιχρὰν βάλλονταν ἐκεῖ δύο λεπτά,⁴ 3 καὶ εἶπεν, Ἀληθῶς λέγω ὑμῖν ὅτι ἡ χήρα ἡ πτωχὴ αὐτῇ⁵ πλεῖον πάντων ἔβαλεν· 4 ἄπαντες⁶ γάρ οὗτοι ἐκ τοῦ περισσεύοντος αὐτοῖς ἔβαλον εἰς τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ.⁷ αὕτη δὲ ἐκ τοῦ ὑστερήματος αὐτῆς ἄπαντα⁸ τὸν βίον ὃν εἶχεν ἔβαλεν.

The Destruction of Jerusalem and the End of the World

5 Καὶ τινων λεγόντων περὶ τοῦ ἱεροῦ, ὅτι λίθοις καλοῖς καὶ ἀναθήμασιν κεκόσμηται, εἶπεν, 6 Ταῦτα ἂ θεωρεῖτε, ἐλεύσονται ἡμέραι ἐν αἷς οὐκ ἀφεθήσεται λίθος ἐπὶ λίθῳ, ὃς οὐ καταλυθήσεται. 7 Ἐπηρώτησαν δὲ αὐτόν, λέγοντες, Διδάσκαλε, πότε οὖν ταῦτα ἔσται; Καὶ τί τὸ σημεῖον ὅταν μέλλῃ ταῦτα γίνεσθαι; 8 Ο δὲ εἶπεν, Βλέπετε μὴ πλανηθῆτε· πολλοὶ γάρ ἐλεύσονται ἐπὶ τῷ ὀνόματί μου, λέγοντες ὅτι⁹ Ἔγώ εἰμι· καί, Ὁ καιρὸς ἥγγικεν, μὴ οὖν¹⁰ πορευθῆτε ὀπίσω αὐτῶν. 9 Ὅταν δὲ ἀκούσητε πολέμους καὶ ἀκαταστασίας, μὴ πτοηθῆτε· δεῖ γάρ ταῦτα γενέσθαι πρῶτον, ἀλλ’ οὐκ εὐθέως τὸ τέλος.

10 Τότε ἐλεγεν αὐτοῖς, Ἐγερθήσεται ἔθνος ἐπὶ ἔθνος,¹¹ καὶ βασιλεία ἐπὶ βασιλείαν· 11 σεισμοί τε μεγάλοι κατὰ τόπους καὶ¹² λιμοὶ καὶ λοιμοὶ ἔσονται, φόβητρά τε καὶ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ¹³ μεγάλα ἔσται. 12 Πρὸ δὲ τούτων πάντων ἐπιβαλοῦσιν ἐφ' ὑμᾶς τὰς χειρας αὐτῶν, καὶ διώξουσιν, παραδιδόντες εἰς συναγωγὰς¹⁴ καὶ φυλακάς, ἀγομένους¹⁵ ἐπὶ βασιλεῖς καὶ ἡγεμόνας, ἔνεκεν τοῦ ὀνόματός μου. 13 Ἀποβήσεται δὲ¹⁶ ὑμῖν εἰς μαρτύριον. 14 Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας¹⁷ ὑμῶν μὴ προμελετᾶν ἀπολογηθῆναι· 15 ἐγὼ γάρ δώσω ὑμῖν στόμα καὶ σοφίαν, ἢ οὐ δυνήσονται ἀντειπεῖν

¹ λήψονται • λήμψονται ² τὰ δῶρα αὐτῶν εἰς τὸ γαζοφυλάκιον • εἰς τὸ γαζοφυλάκιον τὰ δῶρα αὐτῶν ³ καὶ • – ⁴ δύο λεπτά • λεπτά δύο ⁵ ἡ πτωχὴ αὐτῇ • αὐτῇ ἡ πτωχὴ ⁶ ἄπαντες • πάντες ⁷ τοῦ θεοῦ • – ⁸ ἄπαντα • πάντα ⁹ ὅτι • – ¹⁰ οὖν • – ¹¹ ἐπὶ ἔθνος • ἐπ' ἔθνος ¹² κατὰ τόπους καὶ • καὶ κατὰ τόπους ¹³ σημεῖα ἀπ' οὐρανοῦ • ἀπ' οὐρανοῦ σημεῖα ¹⁴ συναγωγὰς • τὰς συναγωγὰς ¹⁵ ἀγομένους • ἀπαγομένους ¹⁶ δὲ • – ¹⁷ Θέσθε οὖν εἰς τὰς καρδίας • Θέτε οὖν ἐν ταῖς καρδίαις

ούδε ἀντιστῆναι πάντες¹ οἱ ἀντικείμενοι ὑμῖν. 16 Παραδοθήσεσθε δὲ καὶ ὑπὸ γονέων καὶ συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν,² καὶ θανατώσουσιν ἐξ ὑμῶν. 17 Καὶ ἔσεσθε μισούμενοι ὑπὸ πάντων διὰ τὸ ὄνομά μου. 18 Καὶ θρὶξ ἐκ τῆς κεφαλῆς ὑμῶν οὐ μὴ ἀπόληται. 19 Ἐν τῇ ὑπομονῇ ὑμῶν κτήσασθε τὰς ψυχὰς ὑμῶν.

20 Ὁταν δὲ ἴδητε κυκλουμένην ὑπὸ στρατοπέδων τὴν³ Ἱερουσαλήμ, τότε γνώτε ὅτι ἥγγικεν ἡ ἐρήμωσις αὐτῆς. 21 Τότε οἱ ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ φευγέτωσαν εἰς τὰ ὅρη· καὶ οἱ ἐν μέσῳ αὐτῆς ἐκχωρείτωσαν· καὶ οἱ ἐν ταῖς χώραις μὴ εἰσερχέσθωσαν εἰς αὐτήν. 22 Ὁτι ἡμέραι ἐκδικήσεως αὗται εἰσιν, τοῦ πλησθῆναι⁴ πάντα τὰ γεγραμμένα. 23 Οὐαὶ δὲ⁴ ταῖς ἐν γαστρὶ ἔχούσαις καὶ ταῖς θηλαζούσαις ἐν ἕκείναις ταῖς ἡμέραις· ἔσται γὰρ ἀνάγκη μεγάλῃ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὄργῃ ἐν τῷ⁵ λαῷ τούτῳ. 24 Καὶ πεσοῦνται στόματι μαχαίρας,⁶ καὶ αἷχμαλωτισθήσονται εἰς πάντα τὰ ἔθνη.⁷ καὶ Ἱερουσαλήμ ἔσται πατούμενη ὑπὸ ἔθνων, ἄχρι⁸ πληρωθῶσιν καιροὶ ἔθνων. 25 Καὶ ἔσται⁹ σημεῖα ἐν ἡλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ ἀστροῖς, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς συνοχὴ ἔθνων ἐν ἀπορίᾳ, ἡχούσης¹⁰ θαλάσσης καὶ σάλου, 26 ἀπὸψυχόντων ἀνθρώπων ἀπὸ φόβου καὶ προσδοκίας τῶν ἐπερχομένων τῇ οἰκουμένῃ· αἱ γὰρ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν σαλευθήσονται. 27 Καὶ τότε ὅψονται τὸν νίὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐρχόμενον ἐν νεφέλῃ μετὰ δυνάμεως καὶ δόξης πολλῆς. 28 Ἀρχομένων δὲ τούτων γίνεσθαι, ἀνακύψατε καὶ ἐπάρατε τὰς κεφαλὰς ὑμῶν· διότι ἐγγίζει ἡ ἀπολύτρωσις ὑμῶν.

29 Καὶ εἶπεν παραβολὴν αὐτοῖς. Ἰδετε τὴν συκῆν καὶ πάντα τὰ δένδρα· 30 ὅταν προβάλωσιν ἥδη, βλέποντες ἀφ' ἑαυτῶν γινώσκετε ὅτι ἥδη ἐγγὺς τὸ θέρος ἐστίν. 31 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ὅταν ἴδητε ταῦτα γινόμενα, γινώσκετε ὅτι ἐγγύς ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ. 32 Ἄμην λέγω ὑμῖν ὅτι οὐ μὴ παρέλθῃ ἡ γενεὰ αὕτη, ἕως ἂν πάντα γένηται. 33 Ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ παρελεύσονται, οἱ δὲ λόγοι μου οὐ μὴ παρέλθωσιν.¹¹

34 Προσέχετε δὲ ἑαυτοῖς, μήποτε βαρηθῶσιν ὑμῶν αἱ καρδίαι ἐν κραιπάλῃ καὶ μέθῃ καὶ μερίμναις βιωτικαῖς, καὶ αἰφνίδιος

^aπλησθῆναι • πληρωθῆναι

¹ ἀντιτεπεῖν οὐδὲ ἀντιστῆναι πάντες • ἀντιστῆναι ἡ ἀντιτεπεῖν ἀπαντεῖς ²συγγενῶν καὶ φίλων καὶ ἀδελφῶν • ἀδελφῶν καὶ συγγενῶν καὶ φίλων ³τὴν • – ⁴δὲ • – ⁵ἐν τῷ • τῷ ⁶μαχαίρας • μαχαίρης ⁷πάντα τὰ ἔθνη • τὰ ἔθνη πάντα ⁸ἄχρι • ἄχρι οὐ ⁹ἔσται • ἔσονται ¹⁰ἡχούσης • ἡχους ¹¹παρέλθωσιν • παρελεύσονται

έφ' ὑμᾶς ἐπιστῆ¹ ἡ ἡμέρα ἐκείνη. 35 ὡς παγὶς γὰρ ἐπελεύσεται² ἐπὶ πάντας τοὺς καθημένους ἐπὶ πρόσωπον πάσης τῆς γῆς. 36 Ἀγρυπνεῖτε οὖν³ ἐν παντὶ καιρῷ δεόμενοι, ἵνα καταξιωθῆτε⁴ ἐκφυγεῖν πάντας τὰ μέλλοντα γίνεσθαι, καὶ σταθῆναι ἔμπροσθεν τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου.

37 Ἡν δὲ τὰς ἡμέρας ἐν τῷ ἵερῷ διδάσκων· τὰς δὲ νύκτας ἐξερχόμενος ηὐλίζετο εἰς τὸ ὅρος τὸ καλούμενον Ἐλαιῶν. 38 Καὶ πᾶς ὁ λαὸς ὥρθιζεν πρὸς αὐτὸν ἐν τῷ ἵερῷ ἀκούειν αὐτοῦ.

The Preparation for, and the Celebration of, the Passover

22 Ἡγιζεν δὲ ἡ ἑορτὴ τῶν ἀζύμων, ἡ λεγομένη Πάσχα. 2 Καὶ ἐζήτουν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς τὸ πῶς ἀνέλωσιν αὐτόν· ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν.

3 Εἰσῆλθεν δὲ Σατανᾶς εἰς Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον⁶ Ἰσκαριώτην, ὃντα ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τῶν δώδεκα. 4 Καὶ ἀπελθὼν συνελάλησεν τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ στρατηγοῖς τὸ πῶς αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς.⁷ 5 Καὶ ἐχάρησαν, καὶ συνέθεντο αὐτῷ ἀργύριον δοῦναι. 6 Καὶ ἐξωμολόγησεν καὶ ἐζήτει εὐκαιρίαν τοῦ παραδοῦναι αὐτὸν αὐτοῖς ἀτερ ὄχλου.⁸

7 Ἡλθεν δὲ ἡ ἡμέρα τῶν ἀζύμων, ἐν⁹ ᾧ ἔδει θύεσθαι τὸ Πάσχα. 8 Καὶ ἀπέστειλεν Πέτρον καὶ Ἰωάννην, εἰπών, Πορευθέντες ἐτοιμάσατε ἡμῖν τὸ Πάσχα, ἵνα φάγωμεν. 9 Οἱ δὲ εἶπον¹⁰ αὐτῷ, Ποῦ θέλεις ἐτοιμάσομεν;^{a,11} 10 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰδού, εἰσελθόντων ὑμῶν εἰς τὴν πόλιν, συναντήσει ὑμῖν ἀνθρωπος κεράμιον ὕδατος βαστάζων· ἀκολουθήσατε αὐτῷ εἰς τὴν οἰκίαν οὗ¹² εἰσπορεύεται. 11 Καὶ ἐρεῖτε τῷ οἰκοδεσπότῃ τῆς οἰκίας, Λέγει σοι ὁ διδάσκαλος, Ποῦ ἐστιν τὸ κατάλυμα, ὅπου τὸ Πάσχα μετὰ τῶν μαθητῶν μου φάγω; 12 Κἀκεῖνος ὑμῖν δεῖξει ἀνώγεον¹³ μέγα ἐστρωμένον· ἐκεῖ ἐτοιμάσατε. 13 Ἀπελθόντες δὲ εὗρον καθὼς εἴρηκεν¹⁴ αὐτοῖς, καὶ ἡτοίμασαν τὸ Πάσχα.

^aέτοιμάσομεν • ἔτοιμάσωμεν

¹αἰφνίδιος ἐφ' ὑμᾶς ἐπιστῇ • ἐπιστῇ ἐφ' ὑμᾶς αἰφνίδιος ²γὰρ ἐπελεύσεται • ἐπεισελεύσεται γὰρ ³οὖν • δὲ ⁴καταξιωθῆτε • κατισχύσητε ⁵πάντα • ταῦτα πάντα ⁶ἐπικαλούμενον • καλούμενον ⁷αὐτὸν παραδῷ αὐτοῖς • αὐτοῖς παραδῷ αὐτὸν ⁸αὐτοῖς ἀτερ ὄχλου • ἀτερ ὄχλου αὐτοῖς ⁹ἐν • [ἐν] ¹⁰εἶπον • εἶπαν ¹¹έτοιμάσομεν • ἔτοιμάσωμεν ¹²οὖν • εἰς ἥν ¹³ἀνώγεον • ἀνάγαιον ¹⁴εἴρηκεν • εἰρήκει

14 Καὶ ὅτε ἐγένετο ἡ ὥρα, ἀνέπεσεν, καὶ οἱ δώδεκα¹ ἀπόστολοι σὺν αὐτῷ. 15 Καὶ εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἐπιθυμίᾳ ἐπεθύμησα τοῦτο τὸ Πάσχα φαγεῖν μεθ' ὑμῶν πρὸ τοῦ με παθεῖν· 16 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι οὐκέτι² οὐ μὴ φάγω ἐξ αὐτοῦ,³ ἔως ὅτου πληρωθῇ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ θεοῦ. 17 Καὶ δεξάμενος ποτήριον, εὐχαριστήσας εἶπεν, Λάβετε τοῦτο, καὶ διαμερίσατε ἑαυτοῖς.⁴ 18 λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι⁵ οὐ μὴ πίω ἀπὸ⁶ τοῦ γενήματος τῆς ἀμπέλου, ἔως ὅτου⁷ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἔλθῃ. 19 Καὶ λαβὼν ἄρτον, εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς, λέγων, Τοῦτο ἔστιν τὸ σῶμά μου τὸ ὑπὲρ ὑμῶν διδόμενον· τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 20 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον⁸ μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καὶ νὴ διαθήκη ἐν τῷ αἷματί μου, τὸ ὑπὲρ ὑμῶν ἐκχυνόμενον.⁹ 21 Πλὴν ίδού, ἡ χεὶρ τοῦ παραδιδόντος με μετ'¹⁰ ἐμοῦ ἐπὶ τῆς τραπέζης. 22 Καὶ ὁ μὲν νιός¹⁰ τοῦ ἀνθρώπου πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον·¹¹ πλὴν οὐαὶ τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ δι' οὗ παραδίδοται. 23 Καὶ αὐτοὶ ἥρξαντο συζητεῖν πρὸς ἑαυτοὺς τὸ τίς ἄρα εἴη ἐξ αὐτῶν ὁ τοῦτο μέλλων πράσσειν.

A Lesson on Humility

24 Ἐγένετο δὲ καὶ φιλονεικία ἐν αὐτοῖς τὸ τίς αὐτῶν δοκεῖ εἶναι μείζων. 25 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Οἱ βασιλεῖς τῶν ἐθνῶν κυριεύουσιν αὐτῶν, καὶ οἱ ἔχουσιάζοντες αὐτῶν εὐεργέται καλοῦνται. 26 Ὅμεις δὲ οὐχ οὕτως· ἀλλ' ὁ μείζων ἐν ὑμῖν γενέσθω¹² ὡς ὁ νεώτερος· καὶ ὁ ἡγούμενος ὡς ὁ διακονῶν. 27 Τίς γάρ μείζων, ὁ ἀνακείμενος ἢ ὁ διακονῶν; Οὐχὶ ὁ ἀνακείμενος; Ἐγὼ δέ εἰμι ἐν μέσῳ ὑμῶν¹³ ὡς ὁ διακονῶν. 28 Ὅμεις δέ ἐστε οἱ διαμεμενηκότες μετ' ἐμοῦ ἐν τοῖς πειρασμοῖς μου· 29 κἀγὼ διατίθεμαι ὑμῖν, καθὼς διέθετό μοι ὁ πατήρ μου, βασιλείαν, 30 ἵνα ἐσθίητε¹⁴ καὶ πίνητε ἐπὶ τῆς τραπέζης μου^{a.15} καὶ καθίσεσθε¹⁶ ἐπὶ θρόνων, κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς¹⁷ τοῦ Ἰσραήλ.

^aμου • μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου

¹δώδεκα • – ²οὐκέτι • – ³ἐξ αὐτοῦ • αὐτό ⁴ἑαυτοῖς • εἰς ἑαυτούς ⁵ὅτι • [ὅτι] ⁶ἀπὸ • ἀπὸ τοῦ νῦν ἀπὸ ⁷ὅτου • οὐ ⁸Ωσαύτως καὶ τὸ ποτήριον • Καὶ τὸ ποτήριον ὡσαύτως ⁹ἐκχυνόμενον • ἐκχυνόμενον ¹⁰Καὶ ὁ μὲν νιός ¹⁰Οὐ τὸ νιός μὲν ¹¹πορεύεται κατὰ τὸ ὠρισμένον • κατὰ τὸ ὠρισμένον πορεύεται ¹²γενέσθω • γινέσθω ¹³εἴμι ἐν μέσῳ ὑμῶν • ἐν μέσῳ ὑμῶν εἴμι ¹⁴ἐσθίητε • ἐσθίητε ¹⁵μου • μου ἐν τῇ βασιλείᾳ μου ¹⁶καθίσεσθε • καθίσεσθε ¹⁷κρίνοντες τὰς δώδεκα φυλὰς • τὰς δώδεκα φυλὰς κρίνοντες

The Walk to Gethsemane and the Agony

31 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος,¹ Σύμων, Σίμων, ἰδού, ὁ Σατανᾶς ἐξητήσατο ὑμᾶς, τοῦ σινιάσαι ως τὸν σῖτον· 32 ἐγὼ δὲ ἐδεήθην περὶ σοῦ, ἵνα μὴ ἐκλίπῃ² ἡ πίστις σου· καὶ σύ ποτε ἐπιστρέψας στήριξον³ τοὺς ἀδελφούς σου. 33 Ὁ δὲ εἶπεν αὐτῷ, Κύριε, μετὰ σοῦ ἔτοιμός εἰμι καὶ εἰς φυλακὴν καὶ εἰς θάνατον πορεύεσθαι. 34 Ὁ δὲ εἶπεν, Λέγω σοι, Πέτρε, οὐ μὴ φωνήσῃ⁴ σήμερον ἀλέκτωρ, πρὶν ἥ⁵ τρὶς ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με.⁵

35 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, "Οτε ἀπέστειλα ὑμᾶς ἄτερ βαλαντίου⁶ καὶ πήρας καὶ ὑποδημάτων, μὴ τινος ὑστερήσατε; Οἱ δὲ εἶπον,⁷ Οὐθενός. 36 Εἶπεν οὖν⁸ αὐτοῖς, Ἀλλὰ νῦν ὁ ἔχων βαλάντιον⁹ ἀράτω, ὅμοιως καὶ πήραν· καὶ ὁ μὴ ἔχων, πωλήσει¹⁰ τὸ ἴμάτιον αὐτοῦ, καὶ ἀγοράσει¹¹ μάχαιραν. 37 Λέγω γὰρ ὑμῖν ὅτι ἔτι¹² τοῦτο τὸ γεγραμμένον δεῖ τελεσθῆναι ἐν ἡμοί, τὸ Καὶ μετὰ ἀνόμων ἐλογίσθη· καὶ γὰρ τὰ¹³ περὶ ἡμοῦ τέλος ἔχει. 38 Οἱ δὲ εἶπον,¹⁴ Κύριε, ἰδού, μάχαιραι ὥδε δύο. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἰκανόν ἐστιν.

39 Καὶ ἔξελθὼν ἐπορεύθη κατὰ τὸ ἔθος εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν· ἡκολούθησαν δὲ αὐτῷ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.¹⁵ 40 Γενόμενος δὲ ἐπὶ τοῦ τόπου, εἶπεν αὐτοῖς, Προσεύχεσθε μὴ εἰσελθεῖν εἰς πειρασμόν. 41 Καὶ αὐτὸς ἀπεσπάσθη ἀπ' αὐτῶν ὡσεὶ λίθου βολήν, καὶ θεὶς τὰ γόνατα προσηύχετο, 42 λέγων, Πάτερ, εἰ βούλει παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο¹⁶ ἀπ' ἡμοῦ· πλὴν μὴ τὸ θέλημά μου, ἀλλὰ τὸ σὸν γενέσθω.^{b,17} 43 Ὡφθῇ¹⁸ δὲ αὐτῷ ἄγγελος ἀπ' οὐρανοῦ ἐνισχύων αὐτόν. 44 Καὶ γενόμενος ἐν ἀγνίᾳ, ἐκτενέστερον προσηύχετο. Ἐγένετο δὲ¹⁹ ὁ ἰδρὼς αὐτοῦ ὡσεὶ θρόμβοι αἵματος καταβαίνοντες ἐπὶ τὴν γῆν.²⁰ 45 Καὶ ἀναστὰς ἀπὸ τῆς προσευχῆς, ἐλθὼν πρὸς τοὺς μαθητὰς εῦρεν αὐτοὺς κοιμωμένους²¹ ἀπὸ τῆς λύπης, 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί καθεύδετε; Ἀναστάντες προσεύχεσθε, ἵνα μὴ εἰσέλθητε εἰς πειρασμόν.

^aέκλιπη • ἐκλείπῃ ^bγενέσθω • γινέσθω

¹Εἶπεν δὲ ὁ κύριος • – ²στήριξον • στήρισον ³οὐ μὴ φωνήσῃ • οὐ φωνήσει ⁴πρὶν ἥ • ἔως ⁵ἀπαρνήσῃ μὴ εἰδέναι με • με ἀπαρνήσῃ εἰδέναι ⁶βαλαντίον • βαλλαντίον ⁷εἶπον • εἶπαν ⁸οὖν • δὲ ⁹βαλάντιον • βαλλάντιον ¹⁰πωλήσει • πωλησάτω ¹¹ἀγοράσει • ἀγορασάτω ¹²ἔτι • – ¹³τὰ • τὸ ¹⁴εἶπον • εἶπαν ¹⁵αὐτοῦ • – ¹⁶παρενεγκεῖν τὸ ποτήριον τοῦτο • παρένεγκε τοῦτο τὸ ποτήριον ¹⁷γενέσθω • γινέσθω ¹⁸Ωφθῇ • [[Ωφθῇ ¹⁹Ἐγένετο δὲ • Καὶ ἐγένετο ²⁰γῆν • γῆν]] ²¹αὐτοὺς κοιμωμένους • κοιμωμένους αὐτοὺς

47 Ἔτι δὲ¹ αὐτοῦ λαλοῦντος, ἵδού, ὅχλος καὶ ὁ λεγόμενος Ἰούδας, εἰς τῶν δώδεκα, προήρχετο αὐτούς, καὶ ἥγγισεν τῷ Ἰησοῦ φιλῆσαι αὐτόν. 48 Ὁ δὲ Ἰησοῦς² εἶπεν αὐτῷ, Ἰούδα, φιλήματι τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου παραδίδως; 49 Ἰδόντες δὲ οἱ περὶ αὐτὸν τὸ ἐσόμενον εἶπον αὐτῷ,³ Κύριε, εἰ πατάχομεν ἐν μαχαίρᾳ;⁴ 50 Καὶ ἐπάταξεν εἰς τις ἐξ αὐτῶν τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως,⁵ καὶ ἀφεῖλεν αὐτοῦ τὸ οὖς⁶ τὸ δεξιόν. 51 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Ἐᾶτε ἔως τούτου. Καὶ ἀψάμενος τοῦ ὡτίου αὐτοῦ,⁷ ιάσατο αὐτόν. 52 Εἶπεν δὲ ὁ⁸ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς παραγενομένους ἐπ’ αὐτὸν ἀρχιερεῖς καὶ στρατηγοὺς τοῦ ἱεροῦ καὶ πρεσβυτέρους, Ὡς ἐπὶ ληστὴν ἐξεληλύθατε⁹ μετὰ μαχαιρῶν καὶ ξύλων; 53 Καθ’ ἡμέραν ὄντος μου μεθ’ ὑμῶν ἐν τῷ ἱερῷ, οὐκ ἐξετείνατε τὰς χειρας ἐπ’ ἐμέ. Ἄλλ’ αὕτη ὑμῶν ἐστιν¹⁰ ἡ ὥρα, καὶ ἡ ἐξουσία τοῦ σκότους.

Christ before Caiaphas and The Denial of Peter

54 Συλλαβόντες δὲ αὐτὸν ἥγαγον, καὶ εἰσῆγαγον αὐτὸν εἰς τὸν οἶκον¹¹ τοῦ ἀρχιερέως· ὁ δὲ Πέτρος ἡκολούθει μακρόθεν. 55 Ἀψάντων¹² δὲ πῦρ ἐν μέσῳ τῆς αὐλῆς, καὶ συγκαθισάντων αὐτῶν, ἐκάθητο¹³ ὁ Πέτρος ἐν μέσῳ αὐτῶν.¹⁴ 56 Ἰδοῦσα δὲ αὐτὸν παιδίσκη τις καθήμενον πρὸς τὸ φῶς, καὶ ἀτενίσασα αὐτῷ, εἶπεν, Καὶ οὗτος σὺν αὐτῷ ἦν. 57 Ὁ δὲ ἡρνήσατο αὐτόν,¹⁵ λέγων, Γύναι, οὐκ οἶδα αὐτόν.¹⁶ 58 Καὶ μετὰ βραχὺ ἔτερος ἴδων αὐτὸν ἔφη, Καὶ σὺ ἐξ αὐτῶν εἶ. Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν,¹⁷ Ἀνθρωπε, οὐκ εἰμί. 59 Καὶ διαστάσης ὡσεὶ ὥρας μιᾶς, ἄλλος τις διῆσχυριζετο, λέγων, Ἐπ’ ἀληθείας καὶ οὗτος μετ’ αὐτοῦ ἦν· καὶ γὰρ Γαλιλαῖος ἐστιν. 60 Εἶπεν δὲ ὁ Πέτρος, Ἀνθρωπε, οὐκ οἶδα ὁ λέγεις. Καὶ παραχρῆμα, ἔτι λαλοῦντος αὐτοῦ, ἐφώνησεν ἀλέκτωρ. 61 Καὶ στραφεὶς ὁ κύριος ἐνέβλεψεν τῷ Πέτρῳ. Καὶ ὑπεμνήσθη ὁ Πέτρος τοῦ λόγου¹⁸ τοῦ κυρίου, ὡς εἶπεν αὐτῷ ὅτι Πρὶν ἀλέκτορα φωνῆσαι, ἀπαρνήσῃ¹⁹ με τρίς. 62 Καὶ ἐξελθὼν ἔξω ὁ Πέτρος²⁰ ἔκλαυσεν πικρῶς.

1δὲ • – 2Ὁ δὲ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς δὲ 3εἶπον αὐτῷ • εἶπαν 4μαχαίρᾳ • μαχαίρῃ
 5τὸν δοῦλον τοῦ ἀρχιερέως • τοῦ ἀρχιερέως τὸν δοῦλον 6αὐτοῦ τὸ οὖς • τὸ οὖς αὐτοῦ
 7αὐτοῦ • – 8ό • – 9ἐξεληλύθατε • ἐξήλθατε 10ὑμῶν ἐστιν • ἐστὶν ὑμῶν 11αὐτὸν εἰς
 τὸν οἶκον • εἰς τὴν οἰκίαν 12Ἀψάντων • Περιαψάντων 13αὐτῶν ἐκάθητο • ἐκάθητο
 14ἐν μέσῳ αὐτῶν • μέσος αὐτῶν 15ἡρνήσατο αὐτόν • ἡρνήσατο 16Γύναι οὐκ οἶδα
 αὐτόν • Οὐκ οἶδα αὐτόν γύναι 17εἶπεν • ἔφη 18λόγου • ρήματος 19ἀπαρνήσῃ •
 σήμερον ἀπαρνήσῃ 20ὁ Πέτρος • –

63 Καὶ οἱ ἄνδρες οἱ συνέχοντες τὸν Ἰησοῦν¹ ἐνέπαιζον αὐτῷ, δέροντες. **64** Καὶ περικαλύψαντες αὐτόν, ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, καὶ ἐπηρώτων αὐτόν,² λέγοντες, Προφήτευσον. Τίς ἐστιν ὁ παίσας σε; **65** Καὶ ἔτερα πολλὰ βλασφημοῦντες ἔλεγον εἰς αὐτόν.

66 Καὶ ὡς ἐγένετο ἡμέρα, συνήχθη τὸ πρεσβυτέριον τοῦ λαοῦ, ἀρχιερεῖς³ καὶ γραμματεῖς, καὶ ἀνήγαγον⁴ αὐτὸν εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν, λέγοντες, **67** Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ⁵ ἡμῖν. Εἶπεν δὲ αὐτοῖς, Ἐὰν ὑμῖν εἴπω, οὐ μὴ πιστεύσητε· **68** ἐὰν δὲ καὶ⁶ ἐρωτήσω, οὐ μὴ ἀποκριθῆτε μοι, ἢ ἀπολύσητε.⁷ **69** Ἀπὸ τοῦ νῦν ἔσται⁸ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου καθήμενος ἐκ δεξιῶν τῆς δυνάμεως τοῦ θεοῦ. **70** Εἶπον⁹ δὲ πάντες, Σὺ οὖν εἶ ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ; Ό δὲ πρὸς αὐτοὺς ἔφη, Ὦμεις λέγετε ὅτι ἐγώ εἰμι. **71** Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Τί ἔτι χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας;¹¹ Αὐτοὶ γὰρ ἡκούσαμεν ἀπὸ τοῦ στόματος αὐτοῦ.

The Trial before Pilate

23 Καὶ ἀναστὰν ἄπαν τὸ πλῆθος αὐτῶν, ἥγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸν Πιλάτον. **2** Ἡρξαντο δὲ κατηγορεῖν αὐτοῦ, λέγοντες, Τοῦτον εὑρομεν¹² διαστρέφοντα τὸ ἔθνος,¹³ καὶ κωλύοντα Καίσαρι φόρους¹⁴ διδόναι, λέγοντα¹⁵ ἐαυτὸν χριστὸν βασιλέα εἶναι. **3** Ο δὲ Πιλάτος ἐπηρώτησεν¹⁶ αὐτὸν, λέγων, Σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων; Ό δὲ ἀποκριθεὶς αὐτῷ ἔφη, Σὺ λέγεις. **4** Ο δὲ Πιλάτος εἶπεν πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ὄχλους, Οὐδὲν εὐρίσκω αἴτιον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ. **5** Οἱ δὲ ἐπίσχυον, λέγοντες ὅτι Ἀνασείει τὸν λαόν, διδάσκων καθ’ ὅλης τῆς Ιουδαίας, ἀρξάμενος¹⁷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας ἔως ὁδε. **6** Πιλάτος δὲ ἀκούσας Γαλιλαίαν¹⁸ ἐπηρώτησεν εἰ ὁ ἀνθρωπὸς Γαλιλαῖός ἐστιν. **7** Καὶ ἐπιγνοὺς ὅτι ἐκ τῆς ἔξουσίας Ἡρώδου ἐστίν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν πρὸς Ἡρώδην, ὅντα καὶ αὐτὸν ἐν Ιεροσολύμοις ἐν ταύταις ταῖς ἡμέραις.

¹ τὸν Ἰησοῦν • αὐτὸν ² ἔτυπτον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον καὶ ἐπηρώτων αὐτόν • ἐπηρώτων ³ ἀρχιερεῖς • ἀρχιερεῖς τε ⁴ ἀνήγαγον • ἀπήγαγον ⁵ εἰπὲ • εἰπὸν ⁶ καὶ • – ⁷ μοι ἢ ἀπολύσητε • – ⁸ ἔσται • δὲ ἔσται ⁹ Εἶπον • Εἶπαν ¹⁰ εἶπον • εἶπαν ¹¹ χρείαν ἔχομεν μαρτυρίας • ἔχομεν μαρτυρίας χρείαν ¹² εὑρομεν • εύραμεν ¹³ ἔθνος • ἔθνος ἥμων ¹⁴ Καίσαρι φόρους • φόρους Καίσαρι ¹⁵ λέγοντα • καὶ λέγοντα ¹⁶ ἐπηρώτησεν • ἡρώτησεν ¹⁷ ἀρξάμενος • καὶ ἀρξάμενος ¹⁸ Γαλιλαίαν • –

8'Ο δὲ Ἡρώδης ἵδων τὸν Ἰησοῦν ἔχάρη λίαν· ἦν γὰρ θέλων ἔξ ίκανοῦ¹ ἰδεῖν αὐτόν, διὰ τὸ ἀκούειν πολλὰ² περὶ αὐτοῦ· καὶ ἥλπιζέν τι σημεῖον ἰδεῖν ὑπ’ αὐτοῦ γινόμενον. 9Ἐπηρώτα δὲ αὐτὸν ἐν λόγοις ἱκανοῖς· αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἀπεκρίνατο αὐτῷ. 10Εἰστήκεισαν δὲ οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ γραμματεῖς, εὐτόνως κατηγοροῦντες αὐτοῦ. 11Ἐξουθενήσας δὲ αὐτὸν ὁ³ Ἡρώδης σὺν τοῖς στρατεύμασιν αὐτοῦ, καὶ ἐμπαιξας, περιβαλὼν αὐτὸν ἐσθῆτα⁴ λαμπράν, ἀνέπεμψεν αὐτὸν τῷ Πιλάτῳ. 12Ἐγένοντο δὲ φίλοι ὁ τε Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης⁵ ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ μετ' ἀλλήλων· προϋπῆρχον γὰρ ἐν ἔχθρᾳ ὅντες πρὸς ἑαυτούς.⁶

13Πιλάτος δὲ συγκαλεσάμενος τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ τοὺς ἄρχοντας καὶ τὸν λαόν, 14εἶπεν πρὸς αὐτούς, Προσηνέγκατέ μοι τὸν ἄνθρωπον τοῦτον, ὡς ἀποστρέφοντα τὸν λαόν· καὶ ἴδού, ἐγὼ ἐνώπιον ὑμῶν ἀνακρίνας οὐδὲν⁷ εὔρον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ αἴτιον ὃν κατηγορεῖτε κατ' αὐτοῦ· 15ἀλλ' οὐδὲ Ἡρώδης· ἀνέπεμψα γὰρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν,⁸ καὶ ἴδού, οὐδὲν ἄξιον θανάτου ἔστιν πεπραγμένον αὐτῷ. 16Παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 17Ἀνάγκην δὲ εἶχεν ἀπολύειν αὐτοῖς κατὰ ἐօρτὴν ἔνα. 18Ἀνέκραξαν⁹ δὲ παμπληθεί, λέγοντες, Αἴρε τοῦτον, ἀπόλυσον δὲ ἡμῖν Βαραββᾶν.¹⁰ 19ὅστις ἦν διὰ στάσιν τινὰ γενομένην ἐν τῇ πόλει καὶ φόνον βεβλημένος εἰς φυλακήν.¹¹ 20Πάλιν οὖν¹² ὁ Πιλάτος προσεφώνησεν,¹³ θέλων ἀπολῦσαι τὸν Ἰησοῦν. 21Οἱ δὲ ἐπεφώνουν, λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον¹⁴ αὐτόν. 22Ο δὲ τρίτον εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τί γὰρ κακὸν ἐποίησεν οὗτος; Οὐδὲν αἴτιον θανάτου εὔρον ἐν αὐτῷ· παιδεύσας οὖν αὐτὸν ἀπολύσω. 23Οἱ δὲ ἐπέκειντο φωναῖς μεγάλαις, αἰτούμενοι αὐτὸν σταυρωθῆναι· καὶ κατίσχυνον αἱ φωναὶ αὐτῶν καὶ τῶν ἀρχιερέων.¹⁵ 24Ο δὲ¹⁶ Πιλάτος ἐπέκρινεν γενέσθαι τὸ αἴτημα αὐτῶν. 25Ἀπέλυσεν δὲ τὸν διὰ στάσιν καὶ φόνον βεβλημένον εἰς τὴν¹⁷ φυλακήν, ὃν ἦτοῦντο· τὸν δὲ Ἰησοῦν παρέδωκεν τῷ θελήματι αὐτῶν.

¹θέλων ἔξ ίκανοῦ • ἔξ ίκανῶν χρόνων θέλων ²πολλὰ • – ³ό • [καὶ] ὁ ⁴αὐτὸν ἐσθῆτα • ἐσθῆτα ⁵Πιλάτος καὶ ὁ Ἡρώδης • Ἡρώδης καὶ ὁ Πιλάτος ⁶έαυτούς • αὐτούς ⁷οὐδὲν • οὐθὲν ⁸ἀνέπεμψα γάρ ὑμᾶς πρὸς αὐτόν • ἀνέπεμψεν γάρ αὐτὸν πρὸς ἡμᾶς ⁹Ἀνέκραξαν • Ἀνέκραγον ¹⁰Βαραββᾶν • τὸν Βαραββᾶν ¹¹βεβλημένος εἰς φυλακήν • βληθεὶς ἐν τῇ φυλακῇ ¹²οὖν • δὲ ¹³προσεφώνησεν • προσεφώνησεν αὐτοῖς ¹⁴Σταύρωσον σταύρωσον • Σταύρου σταύρου ¹⁵καὶ τῶν ἀρχιερέων • – ¹⁶Ο δὲ • Καὶ ¹⁷τὴν • –

The Crucifixion, Death, and Burial of Christ

26 Καὶ ὡς ἀπήγαγον αὐτὸν, ἐπιλαβόμενοι Σύμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου¹ ἀπ' ἄγροῦ, ἐπέθηκαν αὐτῷ τὸν σταυρόν, φέρειν ὅπισθεν τοῦ Ἰησοῦ.

27 Ἡκολούθει δὲ αὐτῷ πολὺ πλῆθος τοῦ λαοῦ, καὶ γυναικῶν αἱ καὶ ἐκόπτοντο² καὶ ἐθρήνουν αὐτόν. 28 Στραφεὶς δὲ πρὸς αὐτὰς ὁ³ Ἰησοῦς εἶπεν, Θυγατέρες Ἱερουσαλήμ, μὴ κλαίετε ἐπ' ἐμέ, πλὴν ἐφ' ἑαυτὰς κλαίετε καὶ ἐπὶ τὰ τέκνα ὑμῶν. 29 Ὁτι ἴδού, ἐρχονται ἡμέραι ἐν αἷς ἐροῦσιν, Μακάριαι αἱ στείραι, καὶ κοιλίαι αἱ οὐκ⁴ ἐγέννησαν, καὶ μαστοὶ οἱ οὐκ ἐθήλασαν.⁵ 30 Τότε ἄρξονται λέγειν τοῖς ὄρεσιν, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς· καὶ τοῖς βουνοῖς, Καλύψατε ἡμᾶς. 31 Ὁτι εἰ ἐν τῷ ὑγρῷ ξύλῳ ταῦτα ποιοῦσιν, ἐν τῷ ξηρῷ τί γένηται;

32 Ἡγοντο δὲ καὶ ἔτεροι δύο κακούργοι⁶ σὺν αὐτῷ ἀναιρεθῆναι.

33 Καὶ ὅτε ἀπῆλθον⁷ ἐπὶ τὸν τόπον τὸν καλούμενον Κρανίον, ἐκεὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν, καὶ τοὺς κακούργους, ὃν μὲν ἐκ δεξιῶν, ὃν δὲ ἐξ ἀριστερῶν. 34 Ὁ⁸ δὲ Ἰησοῦς ἔλεγεν, Πάτερ, ἄφες αὐτοῖς· οὐ γὰρ οἴδασιν τί ποιοῦσιν.⁹ Διαμεριζόμενοι δὲ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἔβαλον κλῆρον.¹⁰ 35 Καὶ εἰστήκει ὁ λαὸς θεωρῶν. Ἐξεμυκτήριζον δὲ καὶ οἱ ἄρχοντες σὺν αὐτοῖς,¹¹ λέγοντες, Ἄλλους ἔσωσεν, σωσάτω ἑαυτόν, εἰ οὗτός ἐστιν ὁ χριστός, ὁ τοῦ θεοῦ¹² ἐκλεκτός. 36 Ἐνέπαιξον¹³ δὲ αὐτῷ καὶ οἱ στρατιῶται, προσερχόμενοι καὶ ὅξος¹⁴ προσφέροντες αὐτῷ, 37 καὶ λέγοντες, Εἰ σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων, σῶσον σεαυτόν. 38 Ἡν δὲ καὶ ἐπιγραφὴ γεγραμμένη¹⁵ ἐπ' αὐτῷ γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἐβραϊκοῖς, Οὗτός ἐστιν¹⁶ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων.¹⁷

39 Εἶς δὲ τῶν κρεμασθέντων κακούργων ἐβλασφήμει αὐτόν, λέγων, Εἰ σὺ¹⁸ εἶ ὁ χριστός, σῶσον σεαυτὸν καὶ ἡμᾶς. 40 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἔτερος ἐπετίμα αὐτῷ, λέγων,¹⁹ Οὐδὲ φοβῇ σὺ τὸν θεόν, ὅτι ἐν τῷ αὐτῷ κρίματι εἶ; 41 Καὶ ἡμεῖς μὲν δικαίως, ἄξια γὰρ ὡν ἐπράξαμεν ἀπολαμβάνομεν· οὗτος δὲ οὐδὲν ἄτοπον

¹Σύμωνός τινος Κυρηναίου ἐρχομένου • Σύμωνά τινα Κυρηναίον ἐρχόμενον ²καὶ ἐκόπτοντο • ἐκόπτοντο ³ὅ • [ό] ⁴κοιλίαι αἱ οὐκ • αἱ κοιλίαι αἱ οὐκ ⁵ἐθήλασαν • ἔθρεψαν ⁶δύο κακούργοι • κακούργοι δύο ⁷ἀπῆλθον • ἥλθον ⁸Ο [Ο] ⁹ποιοῦσιν • ποιοῦσιν]] ¹⁰κλῆρον • κλήρους ¹¹σὺν αὐτοῖς • – ¹²ο τοῦ θεοῦ • τοῦ θεοῦ ¹³Ἐνέπαιξον • Ἐνέπαιξαν ¹⁴καὶ ὅξος • ὅξος ¹⁵γεγραμμένη • – ¹⁶γράμμασιν Ἑλληνικοῖς καὶ Ῥωμαϊκοῖς καὶ Ἐβραϊκοῖς Οὗτός ἐστιν • – ¹⁷Ιουδαίων • Ιουδαίων οὗτος ¹⁸Εἰ σὺ • Οὐχὶ σὺ ¹⁹ἐπετίμα αὐτῷ λέγων • ἐπιτιμῶν αὐτῷ ἔφη

ἐπραξεν. 42 Καὶ ἔλεγεν τῷ Ἰησοῦ, Μνήσθητί¹ μου, κύριε,² ὅταν ἔλθης ἐν τῇ βασιλείᾳ³ σου. 43 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⁴ Ἀμὴν λέγω σοι,⁵ σήμερον μετ' ἐμοῦ ἔσῃ ἐν τῷ παραδείσῳ.

44 Ἡν δὲ⁶ ὥσει ὡρα ἔκτη, καὶ σκότος ἐγένετο ἐφ' ὅλην τὴν γῆν ἕως ὥρας ἐνάτης. 45 Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος,⁷ καὶ ἐσχίσθη⁸ τὸ καταπέτασμα τοῦ ναοῦ μέσον. 46 Καὶ φωνήσας φωνῇ μεγάλῃ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Πάτερ, εἰς χειράς σου παραθήσομαι⁹ τὸ πνεῦμά μου· καὶ ταῦτα¹⁰ εἰπὼν ἔξεπνευσεν. 47 Ἰδών δὲ ὁ ἑκατόνταρχος¹¹ τὸ γενόμενον, ἐδόξασεν¹² τὸν θεόν, λέγων, "Οὐτως ὁ ἄνθρωπος οὗτος δίκαιος ἦν. 48 Καὶ πάντες οἱ συμπαραγενόμενοι ὅχλοι ἐπὶ τὴν θεωρίαν ταύτην, θεωροῦντες¹³ τὰ γενόμενα, τύπτοντες ἔαυτῶν¹⁴ τὰ στήθη ὑπέστρεφον. 49 Εἰστήκεισαν δὲ πάντες οἱ γνωστοὶ αὐτοῦ¹⁵ μακρόθεν, καὶ γυναῖκες αἱ συνακολουθήσασαι¹⁶ αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, ὥρσασαι ταῦτα.

50 Καὶ ἴδού, ἀνὴρ ὀνόματι Ἰωσήφ, βουλευτὴς ὑπάρχων,¹⁷ ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ δίκαιος – 51 οὗτος οὐκ ἦν συγκατατεθειμένος τῇ βουλῇ καὶ τῇ πράξει αὐτῶν-ἀπὸ Ἀρμαθαίας πόλεως τῶν Ιουδαίων, ὃς καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς¹⁸ τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ· 52 οὗτος προσελθὼν τῷ Πιλάτῳ ἤτήσατο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 53 Καὶ καθελὼν αὐτὸν¹⁹ ἐνετύλιξεν αὐτὸν σινδόνι, καὶ ἔθηκεν αὐτὸν ἐν²⁰ μνήματι λαξευτῷ, οὗ οὐκ ἦν οὐδέπω οὐδὲις²¹ κείμενος. 54 Καὶ ἡμέρα ἦν Παρασκευή,²² σάββατον ἐπέφωσκεν. 55 Κατακολουθήσασαι δὲ γυναῖκες,²³ αἵτινες ἦσαν συνεληλυθοῦσαι αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας,²⁴ ἐθεάσαντο τὸ μνημεῖον, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ σῶμα αὐτοῦ. 56 Ὅποστρέψασαι δὲ ἡτοίμασαν ἀρώματα καὶ μύρα. Καὶ τὸ μὲν σάββατον ἡσύχασαν κατὰ τὴν ἐντολήν.

¹ τῷ Ἰησοῦ Μνήσθητί • Ἰησοῦ μνήσθητί ²κύριε • – ³ἐν τῇ βασιλείᾳ • εἰς τὴν βασιλείαν ⁴ὁ Ἰησοῦς • – ⁵λέγω σοι • σοι λέγω ⁶Ἡν δὲ • Καὶ ἦν ἡδη ⁷Καὶ ἐσκοτίσθη ὁ ἥλιος • Τοῦ ἥλιου ἐκλιπόντος ⁸καὶ ἐσχίσθη • ἐσχίσθη δὲ ⁹παραθήσομαι • παρατίθεμαι ¹⁰καὶ ταῦτα • τοῦτο δὲ ¹¹έκατοντάρχος • ἔκατοντάρχης ¹²ἐδόξασεν • ἐδόξαζεν ¹³θεωροῦντες • θεωρήσαντες ¹⁴ἔαυτῶν • – ¹⁵αὐτοῦ • αὐτῷ ἀπὸ ¹⁶συνακολουθήσασαι • συνακολουθοῦσαι ¹⁷ὑπάρχων • ύπαρχων [καὶ] ¹⁸καὶ προσεδέχετο καὶ αὐτὸς • προσεδέχετο ¹⁹καθελὼν αὐτὸν • καθελὼν ²⁰αὐτὸν ἐν • αὐτὸν ἐν ²¹οὐδέπω οὐδὲις • οὐδὲις οὕπω ²²Παρασκευή • Παρασκευής καὶ ²³γυναῖκες • αἱ γυναῖκες ²⁴αὐτῷ ἐκ τῆς Γαλιλαίας • ἐκ τῆς Γαλιλαίας αὐτῷ

The Resurrection of Christ

24 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων, ὅρθρου βαθέος,^a ἥλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα,¹ φέρουσαι ἀ ήτοίμασαν ἀρώματα, καὶ τινες σὺν αὐταῖς.² 2 Εὗρον δὲ τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον ἀπὸ τοῦ μνημείου. 3 Καὶ εἰσελθοῦσαι³ οὐχ εὗρον τὸ σῶμα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 4 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ διαπορεῖσθαι⁴ αὐτάς περὶ τούτου, καὶ ίδού, ἄνδρες δύο ἐπέστησαν αὐταῖς ἐν ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις:⁵ 5 ἐμφόβων δὲ γενομένων αὐτῶν, καὶ κλινουσῶν τὸ πρόσωπον⁶ εἰς τὴν γῆν, εἶπον⁷ πρὸς αὐτάς, Τί ζητεῖτε τὸν ζῶντα μετὰ τῶν νεκρῶν; 6 Οὐκ ἔστιν ὡδε, ἀλλ’⁸ ἡγέρθη μνήσθητε ὡς ἐλάλησεν ὑμῖν, ἔτι ὧν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ, 7 λέγων ὅτι δεῖ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου⁹ παραδοθῆναι εἰς χεῖρας ἀνθρώπων ἀμαρτωλῶν, καὶ σταυρωθῆναι, καὶ τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ἀναστῆναι. 8 Καὶ ἐμνήσθησαν τῶν ῥημάτων αὐτοῦ, 9 καὶ ὑποστρέψασι ἀπὸ τοῦ μνημείου, ἀπήγγειλαν ταῦτα πάντα τοῖς ἔνδεκα καὶ πᾶσιν τοῖς λοιποῖς. 10 Ἡσαν δὲ ἡ Μαγδαληνὴ Μαρία καὶ Ἰωάννα καὶ Μαρία Ἰακώβου,^{b,10} καὶ αἱ λοιπαὶ σὺν αὐταῖς, αἱ ἔλεγον¹¹ πρὸς τοὺς ἀποστόλους ταῦτα. 11 Καὶ ἐφάνησαν ἐνώπιον αὐτῶν ὡσεὶ λῆρος τὰ ῥήματα αὐτῶν, καὶ¹² ἡπίστουν αὐταῖς. 12 Ό δὲ Πέτρος ἀναστὰς ἔδραμεν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ παρακύψας βλέπει τὰ θύρονια κείμενα¹³ μόνα· καὶ ἀπῆλθεν πρὸς ἑαυτὸν θαυμάζων τὸ γεγονός.

The Emmaus Disciples

13 Καὶ ίδού, δύο ἔξ αὐτῶν ἥσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ¹⁴ εἰς κώμην ἀπέχουσαν σταδίους ἔξήκοντα ἀπὸ Ἱερουσαλήμ, ᾧ ὅνομα Ἐμμαούς. 14 Καὶ αὐτοὶ ώμίλουν πρὸς ἀλλήλους περὶ πάντων τῶν συμβεβηκότων τούτων. 15 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ ὄμιλειν αὐτοὺς καὶ συζητεῖν, καὶ αὐτὸς ὁ¹⁵ Ἰησοῦς ἐγγίσας συνεπορεύετο αὐτοῖς. 16 Οἱ δὲ ὄφθαλμοὶ

^aβαθέος • βαθέως ^bΙακώβου • ἡ Ἰακώβου

¹βαθέος ἥλθον ἐπὶ τὸ μνῆμα • βαθέως ἐπὶ τὸ μνῆμα ἥλθον ²καὶ τινες σὺν αὐταῖς • – ³Καὶ εἰσελθοῦσαι • Εἰσελθοῦσαι δὲ ⁴διαπορεῖσθαι • ἀπορεῖσθαι ⁵ἐσθήσεσιν ἀστραπτούσαις • ἐσθῆτι ἀστραπτούσῃ ⁶τὸ πρόσωπον • τὰ πρόσωπα ⁷εἶπον • εἶπαν ⁸ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁹ὅτι δεῖ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου • τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπουν ὅτι δεῖ ¹⁰Ιακώβου • ἡ Ἰακώβου ¹¹αἱ ἔλεγον • ἔλεγον ¹²αὐτῶν καὶ • ταῦτα καὶ ¹³κείμενα • – ¹⁴ἥσαν πορευόμενοι ἐν αὐτῇ τῇ ἡμέρᾳ ¹⁵ἥσαν πορευόμενοι ¹⁵ο

αύτῶν ἐκρατοῦντο τοῦ μὴ ἐπιγνῶναι αὐτόν. **17** Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Τίνες οἱ λόγοι οὗτοι οὓς ἀντιβάλλετε πρὸς ἀλλήλους περιπατοῦντες, καὶ ἐστε¹ σκυθρωποί; **18** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς, φῶ ὄνομα² Κλεοπᾶς, εἶπεν πρὸς αὐτόν, Σὺ μόνος παροικεῖς Ιερουσαλήμ, καὶ οὐκ ἔγνως τὰ γενόμενα ἐν αὐτῇ ἐν ταῖς ήμέραις ταύταις; **19** Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ποῖα; Οἱ δὲ εἶπον³ αὐτῷ, Τὰ περὶ Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου,⁴ ὃς ἐγένετο ἀνὴρ προφήτης δυνατὸς ἐν ἔργῳ καὶ λόγῳ ἐναντίον τοῦ θεοῦ καὶ παντὸς τοῦ λαοῦ. **20** ὅπως τε παρέδωκαν αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ἄρχοντες ήμῶν εἰς κρίμα θανάτου, καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν. **21** Ἡμεῖς δὲ ἡλπίζομεν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μέλλων λυτροῦσθαι τὸν Ἰσραὴλ. Ἀλλά γε σὺν⁵ πᾶσιν τούτοις τρίτην ταύτην ήμέραν ἄγει σήμερον⁶ ἀφ' οὗ ταῦτα ἐγένετο. **22** Ἀλλὰ καὶ γυναῖκές τινες ἔξ ήμῶν ἐξέστησαν ήμᾶς, γενόμεναι ὄρθριαι⁷ ἐπὶ τὸ μνημεῖον. **23** καὶ μὴ εὔροῦσαι τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἥλθον λέγοντες καὶ ὀπτασίαν ἀγγέλων ἑωρακέναι, οἵ λέγοντες αὐτὸν ζῆν. **24** Καὶ ἀπῆλθόν τινες τῶν σὺν ήμῖν ἐπὶ τὸ μνημεῖον, καὶ εὔρον οὕτως καθώς καὶ αἱ γυναῖκες εἶπον· αὐτὸν δὲ οὐκ εἶδον. **25** Καὶ αὐτὸς εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ὡ ἀνόητοι καὶ βραδεῖς τῇ καρδίᾳ τοῦ πιστεύειν ἐπὶ πᾶσιν οἷς ἐλάλησαν οἱ προφῆται· **26** οὐχὶ ταῦτα ἔδει παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ εἰσελθεῖν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ; **27** Καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ Μωσέως⁸ καὶ ἀπὸ πάντων τῶν προφητῶν, διηρμήνευεν⁹ αὐτοῖς ἐν πάσαις ταῖς γραφαῖς τὰ περὶ ἑαυτοῦ. **28** Καὶ ἥγγισαν εἰς τὴν κώμην οὖν ἐπορεύοντο· καὶ αὐτὸς προσεποιεῖτο πορρωτέρω¹⁰ πορεύεσθαι. **29** Καὶ παρεβιάσαντο αὐτόν, λέγοντες, Μεῖνον μεθ' ήμῶν, ὅτι πρὸς ἐσπέραν ἐστίν, καὶ κέκλικεν ἡ¹¹ ήμέρα. Καὶ εἰσῆλθεν τοῦ μεῖναι σὺν αὐτοῖς. **30** Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ κατακλιθῆναι αὐτὸν μετ' αὐτῶν, λαβὼν τὸν ἄρτον εὐλόγησεν, καὶ κλάσας ἐπεδίδου αὐτοῖς. **31** Αὐτῶν δὲ διηνοίχθησαν οἱ ὄφθαλμοί, καὶ ἐπέγνωσαν αὐτόν· καὶ αὐτὸς ἀφαντος ἐγένετο ἀπ' αὐτῶν. **32** Καὶ εἶπον¹² πρὸς ἀλλήλους, Οὐχὶ ἡ καρδία ήμῶν καιομένη ἦν ἐν ήμῖν,¹³ ὡς ἐλάλει ήμῖν ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς¹⁴ διήνοιγεν ήμῖν τὰς γραφάς; **33** Καὶ ἀναστάντες αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὑπέστρεψαν εἰς Ιερουσαλήμ, καὶ εὔρον

¹ἐστε • ἐστάθησαν ²ό εἰς φῶ ὄνομα • εἰς ὄνόματι ³εἶπον • εἶπαν ⁴Ναζωραίου • Ναζαρηνοῦ ⁵σὺν • καὶ σὺν ⁶σήμερον • - ⁷ὄρθριαι • ὄρθριναι ⁸Μωσέως • Μωϋσέως ⁹διηρμήνευεν • διερμήνευσεν ¹⁰προσεποιεῖτο πορρωτέρω • προσεποιήσατο πορρώτερον ¹¹ἡ • ἥδη ἡ ¹²εἶπον • εἶπαν ¹³ἐν ήμῖν • [ἐν ήμῖν] ¹⁴καὶ ὡς • ὡς

συνηθροισμένους¹ τοὺς ἔνδεκα καὶ τὸν αὐτοῖς, 34 λέγοντας ὅτι Ἡγέρθη ὁ κύριος ὅντως,² καὶ ὥφθη Σίμωνι. 35 Καὶ αὐτοὶ ἐξηγοῦντο τὰ ἐν τῇ ὁδῷ, καὶ ὡς ἐγνώσθη αὐτοῖς ἐν τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου.

The Last Appearances of Christ

36 Ταῦτα δὲ αὐτῶν λαλούντων, αὐτὸς ὁ Ἰησοῦς³ ἦστη ἐν μέσῳ αὐτῶν, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. 37 Πτοηθέντες δὲ καὶ ἔμφοβοι γενόμενοι ἐδόκουν πνεῦμα θεωρεῖν. 38 Καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τί τεταραγμένοι ἐστέ, καὶ διὰ τί διαλογισμοὶ ἀναβαίνουσιν ἐν ταῖς καρδίαις⁴ ὑμῶν; 39 Ἰδετε τὰς χεῖράς μου καὶ τὸν πόδας μου, ὅτι αὐτὸς ἐγώ εἰμι.⁵ Ψηλαφήσατε με καὶ ἰδετε, ὅτι πνεῦμα σάρκα καὶ ὄστέα οὐκ ἔχει, καθὼς ἐμὲ θεωρεῖτε ἔχοντα. 40 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐπέδειξεν⁶ αὐτοῖς τὰς χεῖρας καὶ τὸν πόδας. 41 Ἔτι δὲ ἀπιστούντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς χαρᾶς καὶ θαυμαζόντων, εἶπεν αὐτοῖς, Ἐχετέ τι βρώσιμον ἐνθάδε; 42 Οἱ δὲ ἐπέδωκαν αὐτῷ ἰχθύος ὀπτοῦ μέρος, καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου.⁷ 43 Καὶ λαβὼν ἐνώπιον αὐτῶν ἔφαγεν.

44 Εἶπεν δὲ αὐτοῖς,⁸ Οὗτοι οἱ λόγοι⁹ οὓς ἐλάλησα πρὸς ὑμᾶς ἔτι ὧν σὺν ὑμῖν, ὅτι δεῖ πληρωθῆναι πάντα τὰ γεγραμμένα ἐν τῷ νόμῳ Μωσέως καὶ¹⁰ προφήταις καὶ ψαλμοῖς περὶ ἐμοῦ. 45 Τότε διηνοίξεν αὐτῶν τὸν νοῦν, τοῦ συνιέναι τὰς γραφάς· 46 καὶ εἶπεν αὐτοῖς ὅτι Οὕτως γέγραπται, καὶ οὕτως ἔδει¹¹ παθεῖν τὸν χριστόν, καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ, 47 καὶ κηρυχθῆναι ἐπὶ τῷ ὄνόματι αὐτοῦ μετάνοιαν καὶ ἀφεσιν¹² ἀμαρτιῶν εἰς πάντα τὰ ἔθνη, ἀρξάμενον¹³ ἀπὸ Ἱερουσαλήμ. 48 Ὦμεις δέ ἐστε¹⁴ μάρτυρες τούτων. 49 Καὶ ἴδού,¹⁵ ἐγώ ἀποστέλλω τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός μου ἐφ' ὑμᾶς· ὑμεῖς δὲ καθίσατε ἐν τῇ πόλει Ἱερουσαλήμ,¹⁶ ὡς οὐ ἐνδύσησθε δύναμιν ἔξ ψυχους.¹⁷

50 Ἐξήγαγεν δὲ αὐτοὺς ἔξω ἔως εἰς¹⁸ Βηθανίαν· καὶ ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εὐλόγησεν αὐτούς. 51 Καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εὐλογεῖν αὐτὸν αὐτούς, διέστη ἀπ’ αὐτῶν, καὶ ἀνεφέρετο εἰς τὸν οὐρανόν.

¹ συνηθροισμένους • ήθροισμένους ² Ἡγέρθη ὁ κύριος ὅντως • Ὁντως ἡγέρθη ὁ κύριος ³ ὁ Ἰησοῦς • – ⁴ ταῖς καρδίαις • τῇ καρδίᾳ ⁵ αὐτὸς ἐγώ εἰμι • ἐγώ εἰμι αὐτός ⁶ ἐπέδειξεν • ἔδειξεν ⁷ καὶ ἀπὸ μελισσίου κηρίου • – ⁸ αὐτοῖς • πρὸς αὐτούς ⁹ λόγοι μου ¹⁰ Μωσέως καὶ • Μωϋσέως καὶ τοῖς ¹¹ καὶ οὕτως ἔδει • – ¹² καὶ ἀφεσιν • εἰς ἀφεσιν ¹³ ἀρξάμενον • ἀρξάμενοι ¹⁴ δέ ἐστε • – ¹⁵ ίδού • [ιδού] ¹⁶ Ἱερουσαλήμ • – ¹⁷ δύναμιν ἔξ ψυχους • ἔξ ψυχους δύναμιν ¹⁸ ἔξω ἔως εἰς • [ἔξω] ἔως πρὸς

52 Καὶ αὐτοὶ προσκυνήσαντες αὐτόν, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλὴμ
μετὰ χαρᾶς μεγάλης· 53 καὶ ἥσαν διὰ παντὸς ἐν τῷ ἱερῷ, αἰνοῦντες
καὶ¹ εὐλογοῦντες τὸν θεόν. Ἀμήν.²

¹ αἰνοῦντες καὶ • – ² Αμήν • –

KATA IΩΑΝΝΗΝ

According to John

The Word Became Flesh

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ λόγος, καὶ ὁ λόγος ἦν πρὸς τὸν θεόν, καὶ θεὸς ἦν ὁ λόγος. 2 Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ πρὸς τὸν θεόν. 3 Πάντα δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ χωρὶς αὐτοῦ ἐγένετο οὐδὲ ἐν Ὁ γέγονεν. 4 Ἐν αὐτῷ ζωὴ ἦν, καὶ ἡ ζωὴ ἦν τὸ φῶς τῶν ἀνθρώπων, 5 καὶ τὸ φῶς ἐν τῇ σκοτίᾳ φαίνει, καὶ ἡ σκοτία αὐτὸν οὐ κατέλαβεν. 6 Ἐγένετο ἄνθρωπος ἀπεσταλμένος παρὰ θεοῦ, ὃνομα αὐτῷ Ἰωάννης. 7 Οὗτος ἤλθεν εἰς μαρτυρίαν, ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός, ἵνα πάντες πιστεύσωσιν δι’ αὐτοῦ. 8 Οὐκ ἦν ἐκεῖνος τὸ φῶς, ἀλλ’ ἵνα μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ φωτός. 9 Ἡν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον.

Jesus at the Feast of Tabernacles

10 Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. 11 Εἰς τὰ ἴδια ἤλθεν, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. 12 Ὅσοι δὲ ἐλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἔξουσίαν τέκνα θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 οἱ οὐκ ἔξ αἰμάτων, οὐδὲ ἐκ θελήματος σαρκός, οὐδὲ ἐκ θελήματος ἀνδρός, ἀλλ’ ἐκ θεοῦ ἐγεννήθησαν. 14 Καὶ ὁ λόγος σὰρξ ἐγένετο, καὶ ἐσκήνωσεν ἐν ἡμῖν—καὶ ἐθεασάμεθα τὴν δόξαν αὐτοῦ, δόξαν ὡς μονογενοῦς παρὰ πατρός—πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας. 15 Ἰωάννης μαρτυρεῖ περὶ αὐτοῦ, καὶ κέκραγεν λέγων, Οὗτος ἦν ὁν εἶπον, Ὁ ὅπισα μου ἐρχόμενος ἔμπροσθέν μου γέγονεν· ὅτι

πρωτός μου ἦν. **16** Καὶ ἐκ¹ τοῦ πληρώματος αὐτοῦ ἡμεῖς πάντες ἐλάβομεν, καὶ χάριν ἀντὶ χάριτος. **17** Οτι δὲ νόμος διὰ Μωσέως² ἐδόθη, ἡ χάρις καὶ ἡ ἀλήθεια διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ ἐγένετο. **18** Θεὸν οὐδεὶς ἑώρακεν πώποτε· ὁ μονογενὴς υἱός,³ ὁ ὃν εἰς τὸν κόλπον τοῦ πατρός, ἐκεῖνος ἐξηγήσατο.

The Testimony of John the Baptist

19 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ Ἰωάννου, ὅτε ἀπέστειλαν οἵ⁴ Ιουδαῖοι ἔξι Ἱεροσολύμων ἱερεῖς καὶ Λευΐτας ἵνα ἐρωτήσωσιν αὐτόν, Σὺ τίς εἶ; **20** Καὶ ὠμολόγησεν, καὶ οὐκ ἤρνήσατο· καὶ ὠμολόγησεν ὅτι Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ⁵ ὁ χριστός. **21** Καὶ ἡρώτησαν αὐτόν, Τί οὖν; Ἡλίας εἶ σύ;⁶ Καὶ λέγει, Οὐκ εἰμί. Ό προφήτης εἶ σύ; Καὶ ἀπεκρίθη, Οὕ. **22** Εἶπον⁷ οὖν αὐτῷ, Τίς εἶ; Ἰνα ἀπόκρισιν δῶμεν τοῖς πέμψασιν ἡμᾶς. Τί λέγεις περὶ σεαυτοῦ; **23** Ἔφη, Ἐγὼ φωνὴ βιωντος ἐν τῇ ἐρήμῳ, Εὐθύνατε τὴν ὁδὸν κυρίου, καθὼς εἴπεν Ἡσαΐας ὁ προφήτης. **24** Καὶ οἱ⁸ ἀπεσταλμένοι ἤσαν ἐκ τῶν Φαρισαίων. **25** Καὶ ἡρώτησαν αὐτόν, καὶ εἶπον⁹ αὐτῷ, Τί οὖν βαπτίζεις, εἰ σὺ οὐκ εἶ ὁ χριστός, οὔτε Ἡλίας, οὔτε¹⁰ ὁ προφήτης; **26** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰωάννης λέγων, Ἐγὼ βαπτίζω ἐν ὕδατι μέσος δὲ¹¹ ὑμῶν ἐστηκεν ὃν ἡμεῖς οὐκ οἴδατε. **27** Αὐτός ἐστιν¹² ὁ ὄπισω μου ἐρχόμενος, ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν.¹³ οὗ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ¹⁴ ἄξιος ἵνα λύσω αὐτοῦ τὸν ἴμαντα τοῦ ὑποδήματος. **28** Ταῦτα ἐν Βηθανίᾳ ἐγένετο πέραν τοῦ Ἰορδάνου, ὅπου ἦν Ἰωάννης¹⁵ βαπτίζων.

29 Τῇ ἐπαύριον βλέπει^a τὸν Ἰησοῦν ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει, Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ, ὁ αἱρων τὴν ἀμαρτίαν τοῦ κόσμου. **30** Οὗτός ἐστιν περὶ¹⁶ οὗ ἐγὼ εἶπον, Ὁπίσω μου ἐρχεται ἀνήρ ὃς ἔμπροσθέν μου γέγονεν, ὅτι πρωτός μου ἦν. **31** Καγὼ οὐκ ἤδειν αὐτόν· ἀλλ᾽ ἵνα φανερωθῇ τῷ Ἰσραήλ, διὰ τοῦτο ἥλθον ἐγὼ ἐν τῷ ὕδατι¹⁷ βαπτίζων. **32** Καὶ ἐμαρτύρησεν Ἰωάννης λέγων ὅτι Τεθέαμαι τὸ πνεῦμα καταβαῖνον ὧσει^{b,18} περιστερὰν ἐξ οὐρανοῦ,

^aβλέπει • βλέπει ὁ Ἰωάννης ^bώσει • ώς

¹Καὶ ἐκ • Ὅτι ἐκ ²Μωσέως • Μωϋσέως ³ὁ μονογενὴς υἱός • μονογενὴς θεός ⁴οἱ • [πρὸς αὐτὸν] οἱ ⁵Οὐκ εἰμὶ ἐγὼ • Ἐγὼ οὐκ εἰμί ⁶Ἡλίας εἶ σύ • Σὺ Ἡλίας εἶ ⁷Ἐπον • Εἶπαν ⁸οἱ • – ⁹εἶπον • εἶπαν ¹⁰οὔτε Ἡλίας οὔτε • οὐδὲ Ἡλίας οὐδὲ ¹¹δὲ • – ¹²Αὐτός ἐστιν • – ¹³ὅς ἔμπροσθέν μου γέγονεν • – ¹⁴ἐγὼ οὐκ εἰμὶ • οὐκ εἰμὶ [ἐγὼ] ¹⁵Ιωάννης • ὁ Ἰωάννης ¹⁶περὶ • ὑπὲρ ¹⁷τῷ ὕδατι • ὕδατι ¹⁸ώσει • ώς

καὶ ἔμεινεν ἐπ’ αὐτόν. 33 Κάγὼ οὐκ ἥδειν αὐτόν· ἀλλ’ ὁ πέμψας με βαπτίζειν ἐν ὕδατι, ἐκεῖνός μοι εἴπεν, Ἐφ’ ὃν ἂν ἰδης τὸ πνεῦμα καταβαῖνον καὶ μένον ἐπ’ αὐτόν, οὗτός ἐστιν ὁ βαπτίζων ἐν πνεύματι ἄγιῳ. 34 Κάγὼ ἑώρακα, καὶ μεμαρτύρηκα ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ νίδος τοῦ θεοῦ.

The First Disciples of Jesus

35 Τῇ ἐπαύριον πάλιν είστηκε ὁ Ἰωάννης, καὶ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο· 36 καὶ ἐμβλέψας τῷ Ἰησοῦ περιπατοῦντι, λέγει, Ἰδε ὁ ἀμνὸς τοῦ θεοῦ. 37 Καὶ ἤκουσαν αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ¹ λαλοῦντος, καὶ ἡκολούθησαν τῷ Ἰησοῦ. 38 Στραφεὶς δὲ ὁ Ἰησοῦς καὶ θεασάμενος αὐτοὺς ἀκολουθοῦντας, λέγει αὐτοῖς, Τί ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον² αὐτῷ, Παββῖ—ὅ λέγεται ἐρμηνευόμενον,³ Διδάσκαλε—ποῦ μένεις; 39 Λέγει αὐτοῖς, Ἐρχεσθε καὶ ἵδετε.⁴ Ἡλθον καὶ εἶδον⁵ ποῦ μένει· καὶ παρ’ αὐτῷ ἔμειναν τὴν ἡμέραν ἐκείνην· ὥρα ἦν ὡς δεκάτη. 40 Ἡν Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου εἷς ἐκ τῶν δύο τῶν ἀκουσάντων παρὰ Ἰωάννου καὶ ἀκολουθησάντων αὐτῷ. 41 Εὑρίσκει οὗτος πρῶτος⁶ τὸν ἀδελφὸν τὸν ἴδιον Σίμωνα, καὶ λέγει αὐτῷ, Εὐρήκαμεν τὸν Μεσίαν⁷—ὅ ἐστιν μεθερμηνευόμενον, χριστός. 42 Καὶ⁸ ἥγαγεν αὐτὸν πρὸς τὸν Ἰησοῦν. Ἐμβλέψας⁹ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Σὺ εἰς Σίμων ὁ νίδος Ἰωνᾶ¹⁰ σὺ κληθήσῃ Κηφᾶς—ὅ ἐρμηνεύεται Πέτρος.

43 Τῇ ἐπαύριον ἡθέλησεν ἐξελθεῖν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, καὶ εὐρίσκει Φίλιππον, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,^b Ἀκολούθει μοι. 44 Ἡν δὲ ὁ Φίλιππος ἀπὸ Βηθσαϊδά, ἐκ τῆς πόλεως Ἄνδρεου καὶ Πέτρου. 45 Εὑρίσκει Φίλιππος τὸν Ναθαναήλ, καὶ λέγει αὐτῷ, “Ον ἔγραψεν Μωσῆς¹¹ ἐν τῷ νόμῳ καὶ οἱ προφῆται εὐρήκαμεν, Ἰησοῦν τὸν νιὸν¹² τοῦ Ἰωσήφ τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ. 46 Καὶ εἶπεν αὐτῷ Ναθαναήλ, Ἐκ Ναζαρὲτ δύναται τι ἀγαθὸν εἶναι; Λέγει αὐτῷ Φίλιππος,¹² Ἐρχου καὶ ἵδε. 47 Εἶδεν ὁ Ἰησοῦς τὸν Ναθαναήλ ἐρχόμενον πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει περὶ αὐτοῦ, Ἰδε ἀληθῶς Ἰσραηλίτης, ἐν ᾧ δόλος οὐκ ἔστιν. 48 Λέγει αὐτῷ Ναθαναήλ,

^aἘμβλέψας • Ἐμβλέψας δὲ ^b ὁ Ἰησοῦς • —

¹ αὐτοῦ οἱ δύο μαθηταὶ • οἱ δύο μαθηταὶ αὐτοῦ ² εἶπον • εἶπαν ³ ἐρμηνευόμενον • μεθερμηνευόμενον ⁴ ἵδετε • ὅψεσθε ⁵ Ἡλθον καὶ εἶδον • Ἡλθαν οὖν καὶ εἶδαν ⁶ πρῶτος • πρῶτον ⁷ Μεσίαν • Μεσσίαν ⁸ Καὶ • — ⁹ Ιωνᾶ • Ιωάννου ¹⁰ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹¹ τὸν νιὸν • νιὸν ¹² Φίλιππος • [ό] Φίλιππος

Πόθεν με γινώσκεις; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πρὸ τοῦ σε Φίλιππον φωνῆσαι, ὅντα ὑπὸ τὴν συκῆν, εἶδόν σε. **49** Ἀπεκρίθη Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ,¹ Ραββί, σὺ εἶ ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ, σὺ εἶ ὁ βασιλεὺς² τοῦ Ἰσραήλ. **50** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὄτι εἰπόν σοι, Εἶδόν³ σε ὑποκάτω τῆς συκῆς, πιστεύεις; Μείζω τούτων ὄψει.⁴ **51** Καὶ λέγει αὐτῷ, Ἀμήν ἀμήν λέγω ὑμῖν, ἀπ’ ἄρτι⁵ ὄψεσθε τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγότα, καὶ τοὺς ἀγγέλους τοῦ θεοῦ ἀναβαίνοντας καὶ καταβαίνοντας ἐπὶ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου.

The Marriage at Cana

2 Καὶ τῇ ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ γάμος ἐγένετο ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἦν ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ ἐκεῖ· **2** ἐκλήθη δὲ καὶ ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὸν γάμον. **3** Καὶ ὑστερήσαντος οἴνου, λέγει ἡ μήτηρ τοῦ Ἰησοῦ πρὸς αὐτόν, Οἶνον οὐκ ἔχουσιν. **4** Λέγει⁶ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τί ἐμοὶ καὶ σοί, γύναι; Οὕπω ἥκει ἡ ὥρα μου. **5** Λέγει ἡ μήτηρ αὐτοῦ τοῖς διακόνοις, Ὁ τι ἀν λέγῃ ὑμῖν, ποιήσατε. **6** Ἡσαν δὲ ἐκεὶ ὑδρίαι λίθιναι ἔξ κείμεναι κατὰ⁷ τὸν καθαρισμὸν τῶν Ιουδαίων, χωροῦσαι⁸ ἀνὰ μετρητὰς δύο ἥ τρεῖς. **7** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Γεμίσατε τὰς ὑδρίας ὕδατος. Καὶ ἐγέμισαν αὐτὰς ἔως ἄνω. **8** Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἀντλήσατε νῦν, καὶ φέρετε τῷ ἀρχιτρικλίνῳ. Καὶ ἤνεγκαν.⁹ **9** Ὡς δὲ ἐγεύσατο ὁ ἀρχιτρίκλινος τὸ ὕδωρ οἵνον γεγενημένον, καὶ οὐκ ἥδει πόθεν ἐστίν—οἱ δὲ διάκονοι ἥδεισαν οἱ ἡντληκότες τὸ ὕδωρ—φωνεῖ τὸν νυμφίον ὁ ἀρχιτρίκλινος, **10** καὶ λέγει αὐτῷ, Πᾶς ἄνθρωπος πρῶτον τὸν καλὸν οínον τίθησιν, καὶ ὅταν μεθυσθῶσιν, τότε¹⁰ τὸν ἐλάσσω· σὺ τετήρηκας τὸν καλὸν οínον ἔως ἄρτι. **11** Ταύτην ἐποίησεν τὴν ἀρχὴν¹¹ τῶν σημείων ὁ Ἰησοῦς ἐν Κανᾷ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἐφανέρωσεν τὴν δόξαν αὐτοῦ· καὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ.

The Purgation of the Temple and Its Results

12 Μετὰ τοῦτο κατέβη εἰς Καπερναούμ,¹² αὐτὸς καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ,¹³ καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ· καὶ ἐκεῖ ἔμειναν οὐ πολλὰς ἡμέρας.

¹Ναθαναήλ καὶ λέγει αὐτῷ • αὐτῷ Ναθαναήλ ²εἶ ὁ βασιλεὺς • βασιλεὺς εἶ ³Εἶδόν • ὅτι εἶδόν ⁴ὄψει • ὄψη ⁵ἄπ' ἄρτι • – ⁶Λέγει • [Καὶ] λέγει ⁷ὑδρίαι λίθιναι ἔξ κείμεναι κατὰ • λίθιναι ὑδρίαι ἔξ κατὰ ⁸χωροῦσαι • κείμεναι χωροῦσαι ⁹Καὶ ἤνεγκαν • Οἱ δὲ ἤνεγκαν ¹⁰τότε • – ¹¹τὴν ἀρχὴν • ἀρχὴν ¹²Καπερναούμ • Καφαρναούμ ¹³ἀδελφοὶ αὐτοῦ • ἀδελφοὶ [αὐτοῦ]

13 Καὶ ἐγγὺς ἦν τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ὁ Ἰησοῦς. 14 Καὶ εὗρεν ἐν τῷ ἱερῷ τοὺς πωλοῦντας βόας καὶ πρόβατα καὶ περιστεράς, καὶ τοὺς κερματιστὰς καθημένους. 15 Καὶ ποιήσας φραγέλλιον ἐκ σχοινίων πάντας ἐξέβαλεν ἐκ τοῦ ἱεροῦ, τά τε πρόβατα καὶ τοὺς βόας· καὶ τῶν κολλυβιστῶν ἐξέχεεν τὸ κέρμα, καὶ τὰς τραπέζας ἀνέστρεψεν.¹ 16 καὶ τοῖς τὰς περιστερὰς πωλοῦσιν εἶπεν, Ἀρατε ταῦτα ἐντεῦθεν· μὴ ποιεῖτε τὸν οἶκον τοῦ πατρός μου οἴκον ἐμπορίου. 17 Ἐμνήσθησαν δὲ² οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι γεγραμμένον ἐστίν, Ὁ ζῆλος τοῦ οἴκου σου καταφάγεται με. 18 Ἀπεκρίθησαν οὖν οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον³ αὐτῷ, Τί σημεῖον δεικνύεις ἡμῖν, ὅτι ταῦτα ποιεῖς; 19 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Λύσατε τὸν ναὸν τοῦτον, καὶ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερὼ αὐτόν. 20 Εἶπον⁴ οὖν οἱ Ἰουδαῖοι, Τεσσαράκοντα⁵ καὶ ἔξ ἔτεσιν ὥκοδομήθη⁶ ὁ ναὸς οὗτος, καὶ σὺ ἐν τρισὶν ἡμέραις ἐγερεῖς αὐτόν; 21 Ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν περὶ τοῦ ναοῦ τοῦ σώματος αὐτοῦ. 22 Ὁτε οὖν ἡγέρθη ἐκ νεκρῶν, ἐμνήσθησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ὅτι τοῦτο ἔλεγεν· καὶ ἐπίστευσαν τῇ γραφῇ, καὶ τῷ λόγῳ ὃ⁷ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς.

23 Ὡς δὲ ἦν ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐν τῷ Πάσχα, ἐν τῇ ἑορτῇ, πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, θεωροῦντες αὐτοῦ τὰ σημεῖα ἀ ἐποίει. 24 Αὐτὸς δὲ ὁ⁸ Ἰησοῦς οὐκ ἐπίστευεν ἐαυτὸν⁹ αὐτοῖς, διὰ τὸ αὐτὸν γινώσκειν πάντας, 25 καὶ ὅτι οὐ χρείαν εἶχεν ἵνα τις μαρτυρήσῃ περὶ τοῦ ἀνθρώπου· αὐτὸς γὰρ ἐγίνωσκεν τί ἦν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ.

The Visit of Nicodemus

3 Ἡν δὲ ἄνθρωπος ἐκ τῶν Φαρισαίων, Νικόδημος ὄνομα αὐτῷ, ἄρχων τῶν Ἰουδαίων· 2 οὗτος ἦλθεν πρὸς αὐτὸν^a νυκτός, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ῥαββί, οἴδαμεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐλήλυθας διδάσκαλος· οὐδεὶς γὰρ ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται¹⁰ ποιεῖν ἀ σὺ ποιεῖς, ἐὰν μὴ ἦ ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ. 3 Ἀπεκρίθη ὁ¹¹ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἄμην ἀμήν λέγω σοι, ἐὰν μὴ τις γεννηθῇ ἄνωθεν, οὐ δύναται ιδεῖν τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 4 Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ¹²

^aαὐτὸν • τὸν Ἰησοῦν

¹ἀνέστρεψεν • ἀνέτρεψεν ²δὲ • – ³εἶπον • εἶπαν ⁴Εἶπον • Εἶπαν ⁵Τεσσαράκοντα • Τεσσεράκοντα ⁶ὥκοδομήθη • οἰκοδομήθη ⁷ὃ • ὃν ⁸ό • – ⁹ἐαυτὸν • αὐτὸν ¹⁰ταῦτα τὰ σημεῖα δύναται • δύναται ταῦτα τὰ σημεῖα ¹¹ό • – ¹²ό • [ό]

Νικόδημος, Πῶς δύναται ἄνθρωπος γεννηθῆναι γέρων ὡν; Μὴ δύναται εἰς τὴν κοιλίαν τῆς μητρὸς αὐτοῦ δεύτερον εἰσελθεῖν καὶ γεννηθῆναι; 5 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμήν λέγω σοι, ἐὰν μή τις γεννηθῇ ἐξ ὕδατος καὶ πνεύματος, οὐ δύναται εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 6 Τὸ γεγεννημένον ἐκ τῆς σαρκὸς σάρξ ἔστιν· καὶ τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ πνεύματος πνεῦμά ἔστιν. 7 Μὴ θαυμάσῃς ὅτι εἴπον σοι, Δεῖ οὐμᾶς γεννηθῆναι ἄνωθεν. 8 Τὸ πνεῦμα ὃπου θέλει πνεῖ, καὶ τὴν φωνὴν αὐτοῦ ἀκούεις, ἀλλ’ οὐκ οἶδας πόθεν ἔρχεται καὶ ποῦ ὑπάγει· οὕτως ἔστιν πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ πνεύματος. 9 Ἀπεκρίθη Νικόδημος καὶ εἶπεν αὐτῷ, Πῶς δύναται ταῦτα γενέσθαι; 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἰ ὁ διδάσκαλος τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ταῦτα οὐ γινώσκεις; 11 Ἄμην ἀμήν λέγω σοι ὅτι ὁ οἶδαμεν λαλοῦμεν, καὶ ὁ ἐωράκαμεν μαρτυροῦμεν· καὶ τὴν μαρτυρίαν ἡμῶν οὐ λαμβάνετε. 12 Εἰ τὰ ἐπίγεια εἴπον ὑμῖν καὶ οὐ πιστεύετε, πῶς, ἐὰν εἴτω ὑμῖν τὰ ἐπουράνια, πιστεύσετε; 13 Καὶ οὐδὲὶς ἀναβέβηκεν εἰς τὸν οὐρανόν, εἰ μὴ ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς, ὁ οὐδὲς τοῦ ἀνθρώπου ὃ ὡν ἐν τῷ οὐρανῷ.¹ 14 Καὶ καθὼς Μωσῆς² ὑψωσεν τὸν ὄφιν ἐν τῇ ἐρήμῳ, οὕτως ὑψωθῆναι δεῖ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου· 15 ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν³ μὴ ἀπόληται, ἀλλ’⁴ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον.

16 Οὕτως γὰρ ἡγάπησεν ὁ θεὸς τὸν κόσμον, ὥστε τὸν υἱὸν αὐτοῦ⁵ τὸν μονογενῆ ἔδωκεν, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς αὐτὸν μὴ ἀπόληται, ἀλλ’ ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον. 17 Οὐ γὰρ ἀπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ εἰς⁶ τὸν κόσμον ἵνα κρίνῃ τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σωθῇ ὁ κόσμος δι’ αὐτοῦ. 18 Ο πιστεύων εἰς αὐτὸν οὐ κρίνεται· ὁ δὲ μὴ πιστεύων ἥδη κέκριται, ὅτι μὴ πεπίστευκεν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ μονογενοῦς υἱοῦ τοῦ θεοῦ. 19 Αὕτη δέ ἔστιν ἡ κρίσις, ὅτι τὸ φῶς ἐλήλυθεν εἰς τὸν κόσμον, καὶ ἡγάπησαν οἱ ἄνθρωποι μᾶλλον τὸ σκότος ἢ τὸ φῶς· ἦν γὰρ πονηρὰ αὐτῶν⁷ τὰ ἔργα. 20 Πᾶς γὰρ ὁ φαῦλα πράσσων μισεῖ τὸ φῶς, καὶ οὐκ ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα μὴ ἐλεγχθῇ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 21 Ο δὲ ποιῶν τὴν ἀλήθειαν ἔρχεται πρὸς τὸ φῶς, ἵνα φανερωθῇ αὐτοῦ τὰ ἔργα, ὅτι ἐν θεῷ ἔστιν εἰργασμένα.

¹ ὃ ὡν ἐν τῷ οὐρανῷ • – ² Μωσῆς • Μωϋσῆς ³ εἰς αὐτὸν • ἐν αὐτῷ ⁴ μὴ ἀπόληται ἀλλ’ • – ⁵ αὐτοῦ • – ⁶ αὐτοῦ εἰς • εἰς ⁷ πονηρὰ αὐτῶν • αὐτῶν πονηρὰ

John's Second Testimony of Christ

22 Μετὰ ταῦτα ἥλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ εἰς τὴν Ἰουδαίαν γῆν· καὶ ἐκεῖ διέτριβεν μετ' αὐτῶν καὶ ἐβάπτιζεν. 23 Ἡν δὲ καὶ Ἰωάννης¹ βαπτίζων ἐν Αἶνών ἐγγὺς τοῦ Σαλήμ,^{a,2} ὅτι ὕδατα πολλὰ ἦν ἐκεῖ· καὶ παρεγίνοντο καὶ ἐβαπτίζοντο. 24 Οὕτω γάρ ἦν βεβλημένος εἰς τὴν φυλακὴν ὁ Ἰωάννης. 25 Ἐγένετο οὖν ζήτησις ἐκ τῶν μαθητῶν Ἰωάννου μετὰ Ἰουδαίου περὶ καθαρισμοῦ. 26 Καὶ ἥλθον πρὸς τὸν Ἰωάννην καὶ εἶπον³ αὐτῷ, Ῥαββί, ὃς ἦν μετὰ σοῦ πέραν τοῦ Ἰορδάνου, φ σὺ μεμαρτύρηκας, ἵδε οὗτος βαπτίζει, καὶ πάντες ἔρχονται πρὸς αὐτόν. 27 Ἀπεκρίθη Ἰωάννης καὶ εἶπεν, Οὐ δύναται ἄνθρωπος λαμβάνειν οὐδέν,⁴ ἐὰν μὴ ἡ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 28 Αὐτοὶ ὑμεῖς μαρτυρεῖτε⁵ ὅτι εἶπον, Οὐκ⁶ εἰμὶ ἐγὼ ὁ χριστός, ἀλλ’ ὅτι Ἀπεσταλμένος εἰμὶ ἔμπροσθεν ἐκείνου. 29 Ο ἔχων τὴν νῦμφην, νυμφίος ἐστιν· ὁ δὲ φίλος τοῦ νυμφίου, ὁ ἐστηκώς καὶ ἀκούων αὐτοῦ, χαρᾶ χαίρει διὰ τὴν φωνὴν τοῦ νυμφίου· αὕτη οὖν ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ πεπλήρωται. 30 Ἐκεῖνον δεῖ αὐξάνειν, ἐμὲ δὲ ἐλαττοῦσθαι.

31 Ο ἄνωθεν ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν. Ο ὧν ἐκ τῆς γῆς, ἐκ τῆς γῆς ἐστιν, καὶ ἐκ τῆς γῆς λαλεῖ· ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων ἐστίν.⁷ 32 Καὶ ὁ⁸ ἐώρακεν καὶ ἤκουσεν, τοῦτο μαρτυρεῖ· καὶ τὴν μαρτυρίαν αὐτοῦ οὐδεὶς λαμβάνει. 33 Ο λαβὼν αὐτοῦ τὴν μαρτυρίαν ἐσφράγισεν ὅτι ὁ θεὸς ἀληθῆς ἐστιν. 34 Ὁν γάρ ἀπέστειλεν ὁ θεός, τὰ ρήματα τοῦ θεοῦ λαλεῖ· οὐ γάρ ἐκ μέτρου δίδωσιν ὁ θεός τὸ⁹ πνεῦμα. 35 Ο πατήρ ἀγαπᾷ τὸν οὐίον, καὶ πάντα δέδωκεν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 36 Ο πιστεύων εἰς τὸν οὐίον ἔχει ζωὴν αἰώνιον· ὁ δὲ ἀπειθῶν τῷ οὐίῳ, οὐκ ὄψεται ζωὴν,^b ἀλλ’ ἡ ὄργὴ τοῦ θεοῦ μένει ἐπ’ αὐτόν.

Christ and the Woman of Samaria

4 Ὡς οὖν ἔγνω ὁ κύριος¹⁰ ὅτι ἤκουσαν οἱ Φαρισαῖοι ὅτι Ἰησοῦς πλείονας μαθητὰς ποιεῖ καὶ βαπτίζει ἡ Ἰωάννης-2 καίτοι γε Ἰησοῦς αὐτὸς οὐκ ἐβάπτιζεν, ἀλλ’ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ-3 ἀφῆκεν τὴν Ἰουδαίαν, καὶ ἀπῆλθεν εἰς¹¹ τὴν Γαλιλαίαν. 4 Ἔδει

^aΣαλήμ • Σαλείμ • ^bζωὴν • τὴν ζωὴν

¹Ιωάννης • ὁ Ἰωάννης ²Σαλήμ • Σαλείμ ³εἶπον • εἶπαν ⁴οὐδέν • οὐδὲ ἔν
⁵μαρτυρεῖτε • μοι μαρτυρεῖτε ⁶Οὐκ • [ὅτι] Οὐκ ⁷οὐρανοῦ ἐρχόμενος ἐπάνω πάντων
 ἐστίν • οὐρανοῦ ἐρχόμενος [ἐπάνω πάντων ἐστίν] ⁸Καὶ ὁ • Ὁ ⁹ὁ θεός τὸ • τὸ
¹⁰κύριος • Ἰησοῦς ¹¹εἰς • πάλιν εἰς

δὲ αὐτὸν διέρχεσθαι διὰ τῆς Σαμαρείας. 5 Ἐρχεται οὖν εἰς πόλιν τῆς Σαμαρείας λεγομένην Συχάρ, πλησίον τοῦ χωρίου ὃ ἔδωκεν Ἰακώβ Ἰωσήφ¹ τῷ σιώπῃ αὐτοῦ. 6 ἦν δὲ ἐκεῖ πηγὴ τοῦ Ἰακώβ. Ὁ οὖν Ἰησοῦς κεκοπιακῶς ἐκ τῆς ὁδοιπορίας ἐκαθέζετο οὕτως ἐπὶ τῇ πηγῇ. Ὡρα ἦν ὡσεὶ² ἕκτη. 7 Ἐρχεται γυνὴ ἐκ τῆς Σαμαρείας ἀντλῆσαι ὕδωρ· λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Δός μοι πιεῖν.³ 8 Οἱ γὰρ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπεληλύθεισαν εἰς τὴν πόλιν, ἵνα τροφὰς ἀγοράσωσιν. 9 Λέγει οὖν αὐτῷ ἡ γυνὴ ἡ Σαμαρεῖτις,⁴ Πᾶς σὺ Ἰουδαῖος ὃν παρ’ ἐμοῦ πιεῖν⁵ αἴτεις, οὕσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος;⁶—Οὐ γάρ συγχρῶνται Ἰουδαῖοι Σαμαρεῖταις.⁷ 10 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Εἰ ηδεις τὴν δωρεὰν τοῦ Θεοῦ, καὶ τίς ἐστιν ὁ λέγων σοι, Δός μοι πιεῖν,⁸ σὺ ἂν ἥτησας αὐτόν, καὶ ἔδωκεν ἄν σοι ὕδωρ ζῶν. 11 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ,⁹ Κύριε, οὕτε ἀντλημα ἔχεις, καὶ τὸ φρέαρ ἐστὶν βαθὺ· πόθεν οὖν ἔχεις τὸ ὕδωρ τὸ ζῶν; 12 Μή σὺ μείζων εἴ̄ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἰακώβ, ὃς ἔδωκεν ἡμῖν τὸ φρέαρ, καὶ αὐτὸς ἐξ αὐτοῦ ἔπιεν, καὶ οἱ υἱοὶ αὐτοῦ, καὶ τὰ θρέμματα αὐτοῦ; 13 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῇ, Πᾶς ὁ πίνων ἐκ τοῦ ὕδατος τούτου, διψήσει πάλιν. 14 ὃς δ’ ἂν πίῃ ἐκ τοῦ ὕδατος οὗ ἐγὼ δώσω αὐτῷ, οὐ μὴ διψήσῃ¹⁰ εἰς τὸν αἰώνα· ἀλλὰ τὸ ὕδωρ ὃ δώσω αὐτῷ γενήσεται ἐν αὐτῷ πηγὴ ὕδατος ἀλλομένου εἰς ζωὴν αἰώνιον. 15 Λέγει πρὸς αὐτὸν ἡ γυνὴ, Κύριε, δός μοι τοῦτο τὸ ὕδωρ, ἵνα μὴ διψῶ, μηδὲ ἔρχομαι¹¹ ἐνθάδε ἀντλεῖν. 16 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,¹² Ὅπαγε, φώνησον τὸν ἄνδρα σου, καὶ ἐλθὲ ἐνθάδε. 17 Ἀπεκρίθη ἡ γυνὴ καὶ εἶπεν,¹³ Οὐκ ἔχω ἄνδρα. Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Καλῶς εἶπας ὅτι Ἄνδρα οὐκ ἔχω· 18 πέντε γάρ ἄνδρας ἔσχεις, καὶ νῦν ὃν ἔχεις οὐκ ἐστιν σου ἀνήρ· τοῦτο ἀληθὲς εἴρηκας. 19 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνὴ, Κύριε, θεωρῶ ὅτι προφήτης εἴ̄ σου. 20 Οἱ πατέρες ἡμῶν ἐν τῷ ὄρει τούτῳ προσεκύνησαν· καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι ἐν Ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὃπου δεῖ προσκυνεῖν.¹⁴ 21 Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Γύναι, πίστευσόν μοι¹⁵ ὅτι ἔρχεται ὥρα, ὅτε οὕτε ἐν τῷ ὄρει τούτῳ οὕτε ἐν Ἱεροσολύμοις προσκυνήσετε τῷ πατρί. 22 Υμεῖς

¹ Ἰωσήφ • [τῷ] Ἰωσήφ ² ὡσεὶ • ὡς ³ πιεῖν • πιεῖν ⁴ Σαμαρεῖτις • Σαμαρίτις ⁵ πιεῖν • πιεῖν ⁶ οὕσης γυναικὸς Σαμαρείτιδος • γυναικὸς Σαμαρίτιδος οὕσης ⁷ Σαμαρεῖταις • Σαμαρίταις ⁸ πιεῖν • πιεῖν ⁹ ἡ γυνὴ • [ἡ γυνὴ] ¹⁰ διψήσῃ • διψήσει ¹¹ ἔρχομαι • διέρχωμαι ¹² ὁ Ἰησοῦς • – ¹³ εἶπεν • εἶπεν αὐτῷ ¹⁴ δεῖ προσκυνεῖν • προσκυνεῖν δεῖ ¹⁵ Γύναι πίστευσόν μοι • Πίστευέ μοι γύναι

προσκυνεῖτε ὁ οὐκ οἴδατε· ἡμεῖς προσκυνοῦμεν ὁ οἴδαμεν· ὅτι ἡ σωτηρία ἐκ τῶν Ἰουδαίων ἔστιν. 23 Ἄλλ'¹ ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἔστιν, ὅτε οἱ ἀληθινοὶ προσκυνηταὶ προσκυνήσουσιν τῷ πατρὶ ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ· καὶ γὰρ ὁ πατὴρ τοιούτους ζητεῖ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν. 24 Πνεῦμα ὁ θεός· καὶ τοὺς προσκυνοῦντας αὐτόν, ἐν πνεύματι καὶ ἀληθείᾳ δεῖ προσκυνεῖν. 25 Λέγει αὐτῷ ἡ γυνή, Οἶδα ὅτι Μεσίας² ἔρχεται—ὁ λεγόμενος χριστός· ὅταν ἔλθῃ ἐκεῖνος, ἀναγγελεῖ ἡμῖν πάντα.³ 26 Λέγει αὐτῇ ὡς Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι, ὁ λαλῶν σοι.

27 Καὶ ἐπὶ τούτῳ ἥλθον⁴ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ ἐθαύμασαν⁵ ὅτι μετὰ γυναικὸς ἐλάλει· οὐδεὶς μέντοι εἶπεν, Τί ζητεῖς; ἢ, Τί λαλεῖς μετ' αὐτῆς; 28 Ἀφῆκεν οὖν τὴν ύδριάν αὐτῆς ἡ γυνή, καὶ ἀπῆλθεν εἰς τὴν πόλιν, καὶ λέγει τοῖς ἀνθρώποις, 29 Δεῦτε, ἵδετε ἄνθρωπον, ὃς εἶπέν μοι πάντα ὅσα ἐποίησα· μήτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός; 30 Ἐξῆλθον ἐκ τῆς πόλεως, καὶ ἤρχοντο πρὸς αὐτόν. 31 Ἐν δὲ⁶ τῷ μεταξὺ ἥρωτων αὐτὸν οἱ μαθηταί, λέγοντες, Ραββί, φάγε. 32 Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐγὼ βρῶσιν ἔχω φαγεῖν ἣν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. 33 Ἐλεγον οὖν οἱ μαθηταὶ πρὸς ἀλλήλους, Μή τις ἦνεγκεν αὐτῷ φαγεῖν; 34 Λέγει αὐτοῖς ὡς Ἰησοῦς, Ἐμὸν βρῶμά ἐστιν, ἵνα ποιῶ⁷ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με, καὶ τελειώσω αὐτοῦ τὸ ἔργον. 35 Οὐχ ὑμεῖς λέγετε ὅτι Ἐτι τετράμηνός ἐστιν, καὶ ὁ θερισμὸς ἔρχεται; Ἰδού, λέγω ὑμῖν, ἐπάρατε τοὺς ὄφθαλμοὺς ὑμῶν, καὶ θεάσασθε τὰς χώρας, ὅτι λευκαὶ εἰσιν πρὸς θερισμὸν ἥδη. 36 Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν⁸ λαμβάνει, καὶ συνάγει καρπὸν εἰς ζωὴν αἰώνιον· ἵνα καὶ⁹ ὁ σπείρων ὄμοῦ χαίρῃ καὶ ὁ θερίζων. 37 Ἐν γὰρ τούτῳ ὁ λόγος ἐστὶν ὁ ἀληθινός,¹⁰ ὅτι Ἄλλος ἐστὶν ὁ σπείρων, καὶ ἄλλος ὁ θερίζων. 38 Ἐγὼ ἀπέστειλα ὑμᾶς θερίζειν ὃ οὐχ ὑμεῖς κεκοπιάκατε· ἄλλοι κεκοπιάκασιν, καὶ ὑμεῖς εἰς τὸν κόπον αὐτῶν εἰσεληλύθατε.

39 Ἐκ δὲ τῆς πόλεως ἐκείνης πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν τῶν Σαμαρειτῶν¹¹ διὰ τὸν λόγον τῆς γυναικὸς μαρτυρούσης ὅτι Εἶπέν μοι πάντα ὅσα¹² ἐποίησα. 40 Ὡς οὖν ἥλθον πρὸς αὐτὸν οἱ Σαμαρεῖται,¹³ ἥρωτων αὐτὸν μεῖναι παρ' αὐτοῖς· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ

¹Ἄλλ· • Άλλα² Μεσίας • Μεσσίας³ πάντα • ἀπαντα⁴ ἥλθον • ἥλθαν⁵ ἐθαύμασαν⁶ θαύμαζον⁶ δὲ • —⁷ ποιῶ • ποιήσω⁸ Καὶ ὁ θερίζων μισθὸν • Ο θερίζων μισθὸν⁹ ἵνα καὶ • ἵνα¹⁰ ὁ ἀληθινός • ἀληθινός¹¹ Σαμαρειτῶν • Σαμαριτῶν¹² ὅσα • ἀ¹³ Σαμαρεῖται • Σαμαρῖται

δύο ήμέρας. **41** Καὶ πολλῷ πλείους ἐπίστευσαν διὰ τὸν λόγον αὐτοῦ, **42** τῇ τε γυναικὶ ἔλεγον ὅτι Οὐκέτι διὰ τὴν σὴν λαλιὰν πιστεύομεν· αὐτοὶ γὰρ ἀκηκόαμεν, καὶ οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ σωτὴρ τοῦ κόσμου, ὁ χριστός.¹

The Healing of the Nobleman's Son

43 Μετὰ δὲ τὰς δύο ήμέρας ἔξῆλθεν ἐκεῖθεν, καὶ ἀπῆλθεν² εἰς τὴν Γαλιλαίαν. **44** Αὐτὸς γὰρ ὁ³ Ἰησοῦς ἐμαρτύρησεν ὅτι προφήτης ἐν τῇ ιδίᾳ πατρίδι τιμὴν οὐκ ἔχει. **45** Ὁτε οὖν ἦλθεν εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἐδέξαντο αὐτὸν οἱ Γαλιλαῖοι, πάντα ἑωρακότες ὃ⁴ ἐποίησεν ἐν Ἱεροσολύμοις ἐν τῇ ἑορτῇ· καὶ αὐτοὶ γὰρ ἦλθον εἰς τὴν ἑορτήν.

46 ἦλθεν οὖν πάλιν ὁ Ἰησοῦς⁵ εἰς τὴν Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, ὅπου ἐποίησεν τὸ ὕδωρ οἶνον. Καὶ ἦν τις βασιλικός, οὗ ὁ νίδος ἡσθένει ἐν Καπερναούμ.⁶ **47** Οὗτος ἀκούσας ὅτι Ἰησοῦς ἤκει ἐκ τῆς Ιουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν, ἀπῆλθεν πρὸς αὐτόν, καὶ ἥρωτα αὐτὸν ἵνα⁷ καταβῇ καὶ ιάσηται αὐτοῦ τὸν νιόν· ἔμελλεν⁸ γὰρ ἀποθνήσκειν. **48** Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς αὐτόν, Ἐὰν μὴ σημεῖα καὶ τέρατα ἴδητε, οὐ μὴ πιστεύσητε. **49** Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ βασιλικός, Κύριε, κατάβηθι πρὶν ἀποθανεῖν τὸ παιδίον μου. **50** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Πορεύου· ὁ νιός σου ζῇ. Καὶ ἐπίστευσεν⁹ ὁ ἄνθρωπος τῷ λόγῳ ὃ¹⁰ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπορεύετο. **51** Ἡδη δὲ αὐτοῦ καταβαίνοντος, οἱ δοῦλοι αὐτοῦ ἀπήντησαν αὐτῷ, καὶ ἀπήγγειλαν¹¹ λέγοντες ὅτι Ὁ παῖς σου¹² ζῇ. **52** Ἐπύθετο οὖν παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν¹³ ἐν ᾧ κομψότερον ἔσχεν. Καὶ εἶπον¹⁴ αὐτῷ ὅτι Χθές¹⁵ ὥραν ἐβδόμην ἀφῆκεν αὐτὸν ὁ πυρετός. **53** Ἐγνω οὖν ὁ πατὴρ ὅτι ἐν ἐκείνῃ¹⁶ τῇ ὥρᾳ, ἐν ᾧ εἶπεν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς ὅτι Ὁ¹⁷ νιός σου ζῇ· καὶ ἐπίστευσεν αὐτὸς καὶ ἡ οἰκία αὐτοῦ ὅλη. **54** Τοῦτο πάλιν¹⁸ δεύτερον σημεῖον ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἐλθών ἐκ τῆς Ιουδαίας εἰς τὴν Γαλιλαίαν.

^aἔμελλεν • ἤμελλεν

¹ο χριστός • – ²καὶ ἀπῆλθεν • – ³ο • – ⁴α • ὥστα ⁵ο Ἰησοῦς • – ⁶Καπερναούμ • Καφαρναούμ ⁷αὐτὸν ἵνα • ἵνα ⁸ἔμελλεν • ἤμελλεν ⁹Καὶ ἐπίστευσεν • Ἐπίστευσεν ¹⁰ὅ • ὁν ¹¹ἀπήντησαν αὐτῷ καὶ ἀπήγγειλαν • ὑπήντησαν αὐτῷ ¹²σου • αὐτοῦ ¹³παρ' αὐτῶν τὴν ὥραν • τὴν ὥραν παρ' αὐτῶν ¹⁴Καὶ εἶπον • Εἶπαν οὖν ¹⁵Χθές • Χθές ¹⁶ἐν ἐκείνῃ • [ἐν] ἐκείνῃ ¹⁷ὅτι Ὁ • Ο ¹⁸πάλιν • [δὲ] πάλιν

The Sick Man of Bethesda

5 Μετὰ ταῦτα ἦν ἡ^{a,1} ἐօρτὴ τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἀνέβη ὁ² Ἰησοῦς εἰς Ἱεροσόλυμα.

2 Ἐστιν δὲ ἐν τοῖς Ἱεροσολύμοις ἐπὶ τῇ προβατικῇ κολυμβήθρᾳ, ἡ ἐπιλεγομένη Ἐβραϊστὶ Βηθεσδά,³ πέντε στοὰς ἔχουσα. 3 Ἐν ταύταις κατέκειτο πλῆθος πολὺ⁴ τῶν ἀσθενούντων, τυφλῶν, χωλῶν, ξηρῶν, ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν.⁵ 4 Ἀγγελος γὰρ κατὰ καιρὸν κατέβαινεν ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, καὶ ἐτάρασσεν τὸ ὕδωρ· ὃ οὖν πρῶτος ἐμβάς μετὰ τὴν ταραχὴν τοῦ ὕδατος, ὑγιὴς ἐγίνετο, ὃ δήποτε κατείχετο νοσήματι. 5 Ἡν δέ τις ἄνθρωπος ἐκεῖ τριάκοντα ὥκτω^{b,6} ἔτη ἔχων ἐν τῇ ἀσθενείᾳ.⁷ 6 Τοῦτον ἴδων ὁ Ἰησοῦς κατακείμενον, καὶ γνοὺς ὅτι πολὺν ἥδη χρόνον ἔχει, λέγει αὐτῷ, Θέλεις ὑγιὴς γενέσθαι; 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἀσθενῶν, Κύριε, ἄνθρωπον οὐκ ἔχω ἵνα, ὅταν ταραχθῇ τὸ ὕδωρ, βάλῃ με εἰς τὴν κολυμβήθραν· ἐν φύῳ δὲ ἔρχομαι ἐγώ, ἄλλος πρὸ ἐμοῦ καταβαίνει. 8 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἔγειραι,⁸ ἄρον τὸν κράββατόν⁹ σου, καὶ περιπάτει. 9 Καὶ εὐθέως ἐγένετο ὑγιὴς ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἦρεν τὸν κράββατον¹⁰ αὐτοῦ καὶ περιεπάτει. Ἡν δὲ σάββατον ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ.

10 Ἐλεγον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ τεθεραπευμένῳ, Σάββατόν ἐστιν· οὐκ¹¹ ἔξεστίν σοι ἄραι τὸν κράββατον.¹² 11 Ἀπεκρίθη¹³ αὐτοῖς, Ὁ ποιήσας με ὑγιῆ, ἐκεῖνός μοι εἴπεν, Ἄρον τὸν κράββατόν¹⁴ σου καὶ περιπάτει. 12 Ἡρώτησαν οὖν¹⁵ αὐτόν, Τίς ἐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ εἰπὼν σοι, Ἄρον τὸν κράββατόν σου¹⁶ καὶ περιπάτει; 13 Ὁ δὲ ιαθεὶς οὐκ ἔδει τίς ἐστιν· ὁ γὰρ Ἰησοῦς ἔξενευσεν, ὅχλου ὄντος ἐν τῷ τόπῳ. 14 Μετὰ ταῦτα εύρισκει αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἱερῷ, καὶ εἴπεν αὐτῷ, Ἰδε ὑγιὴς γέγονας· μηκέτι ἀμάρτανε, ἵνα μὴ χειρόν τί σοις.¹⁷ γένηται. 15 Ἀπῆλθεν ὁ ἄνθρωπος, καὶ ἀνήγγειλεν τοῖς Ἰουδαίοις ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν ὁ ποιήσας αὐτὸν ὑγιῆ. 16 Καὶ διὰ τοῦτο

^a ἡ • – ^b ὥκτω • καὶ ὥκτω ^c τί σοι • σοί τι

¹ ἡ • – ² ὁ • – ³ Βηθεσδά • Βηθαθά ⁴ πολὺ • – ⁵ ἐκδεχομένων τὴν τοῦ ὕδατος κίνησιν • – ⁶ ὥκτω • [καὶ] ὥκτω ⁷ ἀσθενείᾳ • ἀσθενείᾳ αὐτοῦ ⁸ Ἔγειραι • Ἔγειρε ⁹ κράββατόν • κράββατόν ¹⁰ κράββατον • κράββατον ¹¹ οὐκ • καὶ οὐκ ¹² κράββατον • κράββατόν σου ¹³ Ἀπεκρίθη • Ὁ δὲ ἀπεκρίθη ¹⁴ κράββατόν • κράββατόν ¹⁵ οὖν • – ¹⁶ τὸν κράββατόν σου • – ¹⁷ τί σοι • σοί τι

έδίωκον τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι,¹ καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι,² ὅτι ταῦτα ἐποίει ἐν σαββάτῳ.

The Relation between the Father and the Son

17 Ὁ δὲ Ἰησοῦς³ ἀπεκρίνατο αὐτοῖς, Ὁ πατὴρ μου ἔως ἅρτι ἐργάζεται, καὶ γὰρ ἐργάζομαι. 18 Διὰ τοῦτο οὖν μᾶλλον ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι, ὅτι οὐ μόνον ἔλυεν τὸ σάββατον, ἀλλὰ καὶ πατέρα ἴδιον ἐλεγεν τὸν θεόν, ἵσον ἑαυτὸν ποιῶν τῷ θεῷ.

19 Ἀπεκρίνατο οὖν ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν⁴ αὐτοῖς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ δύναται ὁ νιὸς ποιεῖν ἀφ' ἑαυτοῦ οὐδέν, ἐὰν μή τι βλέπῃ τὸν πατέρα ποιοῦντα· ἀ γὰρ ἀν ἐκεῖνος ποιῇ, ταῦτα καὶ ὁ νιὸς ὁμοίως ποιεῖ. 20 Ὁ γὰρ πατὴρ φιλεῖ τὸν νιόν, καὶ πάντα δείκνυσιν αὐτῷ ἡ αὐτὸς ποιεῖ· καὶ μείζονα τούτων δεῖξει αὐτῷ ἔργα, ἵνα ὑμεῖς θαυμάζητε. 21 Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἐγείρει τοὺς νεκροὺς καὶ ζωοποιεῖ, οὕτως καὶ ὁ νιὸς οὓς θέλει ζωοποιεῖ. 22 Οὐδὲ γὰρ ὁ πατὴρ κρίνει οὐδένα, ἀλλὰ τὴν κρίσιν πᾶσαν δέδωκεν τῷ νιῷ. 23 Ἱνα πάντες τιμῶσιν τὸν νιόν, καθὼς τιμῶσιν τὸν πατέρα. Ὁ μὴ τιμῶν τὸν νιόν, οὐ τιμᾷ τὸν πατέρα τὸν πέμψαντα αὐτόν. 24 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὁ τὸν λόγον μου ἀκούων, καὶ πιστεύων τῷ πέμψαντί με, ἔχει ζωὴν αἰώνιον· καὶ εἰς κρίσιν οὐκ ἔρχεται, ἀλλὰ μεταβέβηκεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωήν. 25 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν ἐστιν, ὅτε οἱ νεκροὶ ἀκούσονται⁵ τῆς φωνῆς τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ, καὶ οἱ ἀκούσαντες ζήσονται.⁶ 26 Ὡσπερ γὰρ ὁ πατὴρ ἔχει ζωὴν ἐν ἑαυτῷ, οὕτως ἔδωκεν καὶ τῷ νιῷ⁷ ζωὴν ἔχειν ἐν ἑαυτῷ. 27 καὶ ἔξουσίαν ἔδωκεν αὐτῷ καὶ κρίσιν⁸ ποιεῖν, ὅτι νιὸς ἀνθρώπου ἐστίν. 28 Μή θαυμάζετε τοῦτο· ὅτι ἔρχεται ὥρα, ἐν ᾧ πάντες οἱ ἐν τοῖς μνημείοις ἀκούσονται⁹ τῆς φωνῆς αὐτοῦ, 29 καὶ ἐκπορεύσονται, οἱ τὰ ἀγαθὰ ποιήσαντες, εἰς ἀνάστασιν ζωῆς· οἱ δὲ τὰ φαῦλα πράξαντες, εἰς ἀνάστασιν κρίσεως.

30 Οὐ δύναμαι ἔγω ποιεῖν ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐδέν· καθὼς ἀκούω, κρίνω· καὶ ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ δικαία ἐστίν· ὅτι οὐ ζητῶ τὸ θέλημα τὸ ἔμον, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με πατρός.¹⁰

¹ τὸν Ἰησοῦν οἱ Ἰουδαῖοι • οἱ Ἰουδαῖοι τὸν Ἰησοῦν ²καὶ ἐζήτουν αὐτὸν ἀποκτεῖναι • – ³Ιησοῦς • [Ιησοῦς] ⁴εἶπεν • ἐλεγεν ⁵ἀκούσονται • ἀκούσουσιν ⁶ζήσονται • ζήσουσιν ⁷ἔδωκεν καὶ τῷ νιῷ • καὶ τῷ νιῷ ἔδωκεν ⁸καὶ κρίσιν • κρίσιν ⁹ἀκούσονται • ἀκούσουσιν ¹⁰πατρός • –

The Witness of John, of the Father, and of Scriptures

31 Ἐὰν ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἡ μαρτυρία μου οὐκ ἔστιν ἀληθής. 32 Ἀλλος ἔστιν ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμοῦ, καὶ οἶδα ὅτι ἀληθής ἔστιν ἡ μαρτυρία ἣν μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. 33 Ὕμεις ἀπεστάλκατε πρὸς Ἰωάννην, καὶ μεμαρτύρηκεν τῇ ἀληθείᾳ. 34 Ἔγὼ δὲ οὐ παρὰ ἀνθρώπου τὴν μαρτυρίαν λαμβάνω, ἀλλὰ ταῦτα λέγω ἵνα ὑμεῖς σωθῆτε. 35 Ἐκεῖνος ἢν ὁ λύχνος ὁ καιόμενος καὶ φαίνων, ὑμεῖς δὲ ἡθελήσατε ἀγαλλιαθῆναι πρὸς ὡραν ἐν τῷ φωτὶ αὐτοῦ. 36 Ἔγὼ δὲ ἔχω τὴν μαρτυρίαν μείζω τοῦ Ἰωάννου· τὰ γὰρ ἔργα ἃ ἔδωκέν¹ μοι ὁ πατήρ ἵνα τελειώσω αὐτά, αὐτὰ τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ,² μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὅτι ὁ πατήρ με ἀπέσταλκεν. 37 Καὶ ὁ πέμψας με πατήρ, αὐτὸς³ μεμαρτύρηκεν περὶ ἐμοῦ. Οὕτε φωνὴν αὐτοῦ ἀκηκόατε πώποτε,⁴ οὕτε εἶδος αὐτοῦ ἐωράκατε. 38 Καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ οὐκ ἔχετε μένοντα ἐν ὑμῖν,⁵ ὅτι δὲν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος, τούτῳ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε. 39 Ἐρευνᾶτε⁶ τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν, καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ. 40 καὶ οὐ θέλετε ἐλθεῖν πρός με, ἵνα ζωὴν ἔχητε. 41 Δόξαν παρὰ ἀνθρώπων οὐ λαμβάνω. 42 ἀλλ'⁷ ἔγνωκα ὑμᾶς, ὅτι τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ οὐκ ἔχετε ἐν ἑαυτοῖς. 43 Ἔγὼ ἐλήλυθα ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ πατρός μου, καὶ οὐ λαμβάνετε με· ἐὰν ἀλλος ἐλθῃ ἐν τῷ ὀνόματι τῷ ιδιῷ, ἐκεῖνον λήψεσθε.⁸ 44 Πῶς δύνασθε ὑμεῖς πιστεῦσαι, δόξαν παρὰ ἀλλήλων λαμβάνοντες, καὶ τὴν δόξαν τὴν παρὰ τοῦ μόνου θεοῦ οὐ ζητεῖτε; 45 Μὴ δοκεῖτε ὅτι ἐγὼ κατηγορήσω ὑμῶν πρὸς τὸν πατέρα· ἔστιν ὁ κατηγορῶν ὑμῶν, Μωσῆς,⁹ εἰς δὲν ὑμεῖς ἥλπικατε. 46 Εἰ γὰρ ἐπιστεύετε Μωσῆ^{a,10}, ἐπιστεύετε ἀνέμοι· περὶ γὰρ ἐμοῦ ἐκεῖνος ἔγραψεν. 47 Εἰ δὲ τοῖς ἐκείνου γράμμασιν οὐ πιστεύετε, πῶς τοῖς ἐμοῖς ρήμασιν πιστεύσετε;

The Feeding of the Five Thousand

6 Μετὰ ταῦτα ἀπῆλθεν ὁ Ἰησοῦς πέραν τῆς θαλάσσης τῆς Γαλιλαίας, τῆς Τιβεριάδος. 2 Καὶ ἤκολούθει¹¹ αὐτῷ ὅχλος πολύς, ὅτι ἐώρων αὐτοῦ¹² τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει ἐπὶ τῶν

^aΜωσῆ • Μωσεῖ

¹ἔδωκέν • δέδωκέν ²ἐγὼ ποιῶ • ποιῶ ³αὐτὸς • ἐκεῖνος ⁴ἀκηκόατε πώποτε • πώποτε ἀκηκόατε ⁵μένοντα ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν μένοντα ⁶Ἐρευνᾶτε • Ἐρευνᾶτε ⁷ἀλλ' • ἀλλὰ ⁸λήψεσθε • λήμψεσθε ⁹Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁰Μωσῆ • Μωϋσεῖ ¹¹Καὶ ἤκολούθει • Ἦκολούθει δὲ ¹²ἐώρων αὐτοῦ • ἐθεώρουν

ἀσθενούντων. 3 Ἀνῆλθεν δὲ εἰς τὸ ὄρος ὁ¹ Ἰησοῦς, καὶ ἐκεῖ ἐκάθητο μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 4 Ἡν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα, ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων. 5 Ἐπάρας οὖν ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄφθαλμούς,² καὶ θεασάμενος ὅτι πολὺς ὄχλος ἔρχεται πρὸς αὐτόν, λέγει πρὸς τὸν³ Φίλιππον, Πόθεν ἀγοράσομεν⁴ ἄρτους, ἵνα φάγωσιν οὗτοι; 6 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν πειράζων αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ἥδει τί ἔμελλεν ποιεῖν. 7 Ἀπεκρίθη αὐτῷ Φίλιππος,⁵ Διακοσίων δηναρίων ἄρτοι οὐκ ἀρκοῦσιν αὐτοῖς, ἵνα ἔκαστος αὐτῶν βραχύ τι⁶ λάβῃ. 8 Λέγει αὐτῷ εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἀνδρέας ὁ ἀδελφὸς Σίμωνος Πέτρου, 9 Ἔστιν παιδάριον ἐν ᾧδε, ὃ⁷ ἔχει πέντε ἄρτους κριθίνους καὶ δύο ὄψαρια· ἀλλὰ ταῦτα τί ἔστιν εἰς τοσούτους; 10 Εἶπεν δὲ ὁ⁸ Ἰησοῦς, Ποιήσατε τοὺς ἀνθρώπους ἀναπεσεῖν. Ἡν δὲ χόρτος πολὺς ἐν τῷ τόπῳ. Ἀνέπεσον^{9,10} οὖν οἱ ἄνδρες τὸν ἀριθμὸν ὡσεὶ¹⁰ πεντακισχίλιοι. 11 Ἐλαβεν δὲ τοὺς¹¹ ἄρτους ὁ Ἰησοῦς, καὶ εὐχαριστήσας διέδωκεν τοῖς μαθηταῖς, οἱ δὲ μαθηταὶ¹² τοῖς ἀνακεψένοις· ὅμοιώς καὶ ἐκ τῶν ὄψαρίων ὅσον ἥθελον. 12 Ὡς δὲ ἐνεπλήσθησαν, λέγει τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ, Συναγάγετε τὰ περισσεύσαντα κλάσματα, ἵνα μή τι ἀπόληται. 13 Συνήγαγον οὖν, καὶ ἐγέμισαν δώδεκα κοφίνους κλασμάτων ἐκ τῶν πέντε ἄρτων τῶν κριθίνων, ἢ ἐπερίσσευσεν¹³ τοῖς βεβρωκόσιν. 14 Οἱ οὖν ἀνθρωποι ιδόντες ὃ ἐποίησεν σημεῖον ὁ Ἰησοῦς,¹⁴ ἔλεγον ὅτι Οὗτός ἔστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης ὁ ἐρχόμενος εἰς τὸν κόσμον.

Christ Walks on the Sea

15 Ἰησοῦς οὖν γνοὺς ὅτι μέλλουσιν ἔρχεσθαι καὶ ἀρπάζειν αὐτόν, ἵνα ποιήσωσιν αὐτὸν¹⁵ βασιλέα, ἀνεχώρησεν¹⁶ εἰς τὸ ὄρος αὐτὸς μόνος.

16 Ὡς δὲ ὄψια ἐγένετο, κατέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἐπὶ τὴν θάλασσαν, 17 καὶ ἐμβάντες εἰς τὸ¹⁷ πλοῖον, ἥρχοντο πέραν τῆς θαλάσσης εἰς Καπερναούμ.¹⁸ Καὶ σκοτία ἥδη ἐγεγόνει, καὶ οὐκ¹⁹ ἐληλύθει πρὸς αὐτοὺς ὁ Ἰησοῦς. 18 Ἡ τε θάλασσα ἀνέμου

^aἈνέπεσον • Ἀνέπεσαν

¹ο· – ²ὁ Ἰησοῦς τοὺς ὄφθαλμούς • τοὺς ὄφθαλμούς ὁ Ἰησοῦς ³τὸν • – ⁴ἀγοράσμεν
• ἀγοράσωμεν ⁵Φίλιππος • [ό] Φίλιππος ⁶αὐτῶν βραχύ τι • βραχύ [τι] ⁷ἐν ᾧδε
ὅ • ᾧδε ὃς ⁸δὲ ὁ • ὁ ⁹Ἀνέπεσον • Ἀνέπεσαν ¹⁰ώσει • ως ¹¹δὲ τοὺς • οὖν τοὺς
¹²τοῖς μαθηταῖς οἱ δὲ μαθηταὶ • – ¹³ἐπερίσσευσεν • ἐπερίσσευσαν ¹⁴ὁ Ἰησοῦς • –
¹⁵ποιήσωσιν αὐτὸν • ποιήσωσιν ¹⁶ἀνεχώρησεν • ἀνεχώρησεν πάλιν ¹⁷τὸ • –
¹⁸Καπερναούμ • Καφαρναούμ ¹⁹οὐκ • οὕπω

μεγάλου πνέοντος διηγείρετο.¹ 19 Ἐληλακότες οὖν ώς σταδίους εἴκοσι πέντε ἡ τριάκοντα, θεωροῦσιν τὸν Ἰησοῦν περιπατοῦντα ἐπὶ τῆς θαλάσσης, καὶ ἐγγὺς τοῦ πλοίου γινόμενον· καὶ ἐφοβήθησαν. 20 Ὁ δὲ λέγει αὐτοῖς, Ἐγώ εἰμι· μὴ φοβεῖσθε. 21 Ἡθελον οὖν λαβεῖν αὐτὸν εἰς τὸ πλοῖον· καὶ εύθέως τὸ πλοῖον ἐγένετο² ἐπὶ τῆς γῆς εἰς ἣν ὑπῆγον.

Christ the Bread of Life

22 Τῇ ἐπαύριον ὁ ὄχλος ὁ ἑστηκὼς πέραν τῆς θαλάσσης, ἵδων³ ὅτι πλοιάριον ἄλλο οὐκ ἦν ἐκεῖ εἰ μὴ ἐν ἐκεῖνῳ εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ,⁴ καὶ ὅτι οὐ συνεισῆλθεν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ πλοιάριον, ἀλλὰ⁵ μόνοι οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ἀπῆλθον— 23 ἄλλα δὲ⁶ ἥλθεν πλοιάρια⁷ ἐκ Τιβεριάδος ἐγγὺς τοῦ τόπου ὅπου ἔφαγον τὸν ἄρτον, εὐχαριστήσαντος τοῦ κυρίου— 24 ὅτε οὖν εἶδεν ὁ ὄχλος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ἐκεῖ οὐδὲ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, ἐνέβησαν αὐτοὶ εἰς τὰ πλοῖα,⁸ καὶ ἥλθον εἰς Καπερναούμ,⁹ ζητοῦντες τὸν Ἰησοῦν. 25 Καὶ εύροντες αὐτὸν πέραν τῆς θαλάσσης, εἶπον αὐτῷ, Πάρβι, πότε ὕδε γέγονας; 26 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ζητεῖτέ με, οὐχ ὅτι εἰδετε σημεῖα, ἀλλ’ ὅτι ἐφάγετε ἐκ τῶν ἄρτων καὶ ἔχορτάσθητε. 27 Ἐργάζεσθε μὴ τὴν βρῶσιν τὴν ἀπολλυμένην, ἀλλὰ τὴν βρῶσιν τὴν μένουσαν εἰς ζωὴν αἰώνιον, ἣν ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου ὑμῖν δώσει· τοῦτον γὰρ ὁ πατήρ ἐσφράγισεν, ὁ θεός. 28 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Τί ποιῶμεν, ἵνα ἐργαζόμεθα τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ; 29 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς¹⁰ καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτό ἔστιν τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ, ἵνα πιστεύσητε¹¹ εἰς ὃν ἀπέστειλεν ἐκεῖνος. 30 Εἶπον οὖν αὐτῷ, Τί οὖν ποιεῖς σὺ σημεῖον, ἵνα ἰδωμεν καὶ πιστεύσωμέν σοι; Τί ἐργάζῃ; 31 Οἱ πατέρες ἡμῶν τὸ μάννα ἔφαγον ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς ἔστιν γεγραμμένον, Ἀρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔδωκεν αὐτοῖς φαγεῖν. 32 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, οὐ Μωσῆς¹² δέδωκεν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ· ἀλλ’ ὁ πατήρ μου δίδωσιν ὑμῖν τὸν ἄρτον ἐκ τοῦ οὐρανοῦ τὸν ἀληθινόν. 33 Ὁ γὰρ ἄρτος τοῦ θεοῦ ἔστιν ὁ καταβαίνων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ζωὴν διδοὺς τῷ κόσμῳ.

¹διηγείρετο • διεγείρετο ²τὸ πλοῖον ἐγένετο • ἐγένετο τὸ πλοῖον ³ἵδων • εἶδον ⁴ἐκεῖνο εἰς ὃ ἐνέβησαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • – ⁵πλοιάριον ἀλλὰ • πλοῖον ἀλλὰ ⁶δὲ • – ⁷πλοιάρια • πλοιάρια] ⁸πλοῖα • πλοιάρια ⁹Καπερναούμ • Καφαρναούμ ¹⁰Ἰησοῦς • [οἱ] Ἰησοῦς ¹¹πιστεύσητε • πιστεύητε ¹²Μωσῆς • Μωϋσῆς

34 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτόν, Κύριε, πάντοτε δὸς ἡμῖν τὸν ἄρτον τοῦτον. 35 Εἶπεν δὲ¹ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς· ὁ ἐρχόμενος πρός με² οὐ μὴ πεινάσῃ· καὶ ὁ πιστεύων εἰς ἐμὲ οὐ μὴ διψήσῃ³ πώποτε. 36 Ἄλλ᾽ εἶπον ὑμῖν ὅτι καὶ ἐωράκατέ με,⁴ καὶ οὐ πιστεύετε. 37 Πᾶν ὁ δίδωσίν μοι ὁ πατήρ πρὸς ἐμὲ ἥξει· καὶ τὸν ἐρχόμενον πρός με⁵ οὐ μὴ ἐκβάλω ἔξω. 38 Ὅτι καταβέβηκα ἐκ⁶ τοῦ οὐρανοῦ, οὐχ ἵνα ποιῶ τὸ θέλημα τὸ ἐμόν, ἀλλὰ τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με. 39 Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,⁷ ἵνα πᾶν ὁ δέδωκέν μοι, μὴ ἀπολέσω ἔξι αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀναστήσω αὐτὸ^a τῇ^b⁸ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 40 Τοῦτο δέ⁹ ἐστιν τὸ θέλημα τοῦ πέμψαντός με,¹⁰ ἵνα πᾶς ὁ θεωρῶν τὸν νιὸν καὶ πιστεύων εἰς αὐτόν, ἔχῃ ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἀναστήσω αὐτὸν ἐγὼ τῇ¹¹ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ.

41 Ἔγόγγυζον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι εἶπεν, Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ καταβάς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ. 42 Καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν Ἰησοῦς ὁ υἱὸς Ἰωσήφ, οὗτος οὐδαμεν τὸν πατέρα καὶ τὴν μητέρα; Πῶς οὖν λέγει οὗτος¹² ὅτι Ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβέβηκα; 43 Ἀπεκρίθη οὖν ὁ¹³ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Μὴ γογγύζετε μετ' ἀλλήλων. 44 Οὐδεὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ὁ πατήρ ὁ πέμψας με ἐλκύσῃ αὐτόν, καὶ ἐγὼ¹⁴ ἀναστήσω αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 45 Ἐστιν γεγραμμένον ἐν τοῖς προφήταις, Καὶ ἔσονται πάντες διδακτοὶ θεοῦ. Πᾶς οὖν ὁ ἀκούων¹⁵ παρὰ τοῦ πατρὸς καὶ μαθὼν, ἔρχεται πρός με.¹⁶ 46 Οὐχ ὅτι τὸν πατέρα τις ἐώρακεν,¹⁷ εἰ μὴ ὁ ὕν παρὰ τοῦ θεοῦ, οὗτος ἐώρακεν τὸν πατέρα. 47 Ἀμήν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ,¹⁸ ἔχει ζωὴν αἰώνιον. 48 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος τῆς ζωῆς. 49 Οἱ πατέρες ύμων ἔφαγον τὸ μάννα ἐν τῇ ἐρήμῳ,¹⁹ καὶ ἀπέθανον. 50 Οὗτός ἐστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνων, ἵνα τις ἔξι αὐτοῦ φάγῃ καὶ μὴ ἀποθάνῃ. 51 Ἐγώ εἰμι ὁ ἄρτος ὁ ζῶν, ὁ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβάς· ἐάν τις φάγῃ ἐκ τούτου τοῦ ἄρτου, ζήσεται²⁰ εἰς τὸν αἰῶνα. Καὶ ὁ ἄρτος

^aαὐτὸ • αὐτὸν ^bτῇ • ἐν τῇ

1δὲ • – 2πρὸς με • πρὸς ἐμὲ 3διψήσῃ • διψήσει 4με • [με] 5με • ἐμὲ 6ἐκ • ἀπὸ
7πατρός • – 8τῇ • [ἐν] τῇ 9δέ • γάρ 10πέμψαντός με • πατρός μου 11τῇ • [ἐν] τῇ
12οὖν λέγει οὗτος • νῦν λέγει 13οὖν ὁ • – 14καὶ ἐγὼ • κάγὼ 15οὖν ὁ ἀκούων • ὁ
ἀκούσας 16με • ἐμέ 17τις ἐώρακεν • ἐώρακέν τις 18εἰς ἐμέ • – 19τὸ μάννα ἐν τῇ
ἐρήμῳ • ἐν τῇ ἐρήμῳ τὸ μάννα 20ζήσεται • ζήσει

δὲ ὃν ἐγὼ δώσω, ἡ σάρξ μου ἔστιν, ἦν ἐγὼ δώσω¹ ὑπὲρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς.

52 Ἐμάχοντο οὖν πρὸς ἀλλήλους οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς δύναται οὗτος ἡμῖν δοῦναι τὴν σάρκα² φαγεῖν; 53 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ φάγητε τὴν σάρκα τοῦ νιοῦ τοῦ ἀνθρώπου καὶ πίνητε αὐτοῦ τὸ αἷμα, οὐκ ἔχετε ζωὴν ἐν ἑαυτοῖς. 54 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἔχει ζωὴν αἰώνιον, καὶ ἐγὼ³ ἀναστήσω αὐτὸν τῇ^a ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 55 Ἡ γὰρ σάρξ μου ἀληθῶς ἔστιν βρῶσις,⁴ καὶ τὸ αἷμά μου ἀληθῶς ἔστιν πόσις.⁵ 56 Ὁ τρώγων μου τὴν σάρκα καὶ πίνων μου τὸ αἷμα, ἐν ἐμοὶ μένει, κἀγὼ ἐν αὐτῷ. 57 Καθὼς ἀπέστειλέν με ὁ ζῶν πατήρ, κἀγὼ ζῶ διὰ τὸν πατέρα· καὶ ὁ τρώγων με, κἀκεῖνος ζήσεται⁶ δι’ ἐμέ. 58 Οὗτός ἔστιν ὁ ἄρτος ὁ ἐκ τοῦ⁷ οὐρανοῦ καταβάς· οὐ καθὼς ἔφαγον οἱ πατέρες ὑμῶν τὸ μάννα,⁸ καὶ ἀπέθανον· ὁ τρώγων τοῦτον τὸν ἄρτον, ζήσεται^{b,9} εἰς τὸν αἰώνα. 59 Ταῦτα εἶπεν ἐν συναγωγῇ διδάσκων ἐν Καπερναούμ.¹⁰

The Offense of Many Disciples

60 Πολλοὶ οὖν ἀκούσαντες ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶπον,¹¹ Σκληρός ἔστιν οὗτος ὁ λόγος.¹² τίς δύναται αὐτοῦ ἀκούειν; 61 Εἰδὼς δὲ ὁ Ἰησοῦς ἐν ἑαυτῷ ὅτι γογγύζουσιν περὶ τούτου οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, εἶπεν αὐτοῖς, Τοῦτο ὑμᾶς σκανδαλίζει; 62 ΕἏν οὖν θεωρῆτε τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἀναβαίνοντα ὅπου ἦν τὸ πρότερον; 63 Τὸ πνεῦμά ἔστιν τὸ ζωοποιοῦν, ἡ σάρξ οὐκ ὡφελεῖ οὐδέν· τὰ ρήματα ἡ ἐγὼ λαλῶ¹³ ὑμῖν, πνεῦμά ἔστιν καὶ ζωὴ ἔστιν. 64 Ἄλλ᾽ εἰσὶν ἐξ ὑμῶν τινες οἵ οὐ πιστεύουσιν. "Ηδει γὰρ ἐξ ἀρχῆς ὁ Ἰησοῦς, τίνες εἰσὶν οἱ μὴ πιστεύοντες, καὶ τίς ἔστιν ὁ παραδώσων αὐτόν. 65 Καὶ ἔλεγεν, Διὰ τοῦτο εἴρηκα ὑμῖν ὅτι οὐδὲὶς δύναται ἐλθεῖν πρός με, ἐὰν μὴ ἢ δεδομένον αὐτῷ ἐκ τοῦ πατρός μου.¹⁴

^aτῇ • ἐν τῇ ^bζήσεται • ζήσει

¹ἦν ἐγὼ δώσω • – ²σάρκα • σάρκα [αὐτοῦ] ³καὶ ἐγὼ • κἀγὼ ⁴ἀληθῶς ἔστιν βρῶσις • ἀληθῆς ἔστιν βρῶσις ⁵ἀληθῶς ἔστιν πόσις • ἀληθῆς ἔστιν πόσις ⁶ζήσεται • ζήσει ⁷ἐκ τοῦ • ἐξ ⁸ὑμῶν τὸ μάννα • – ⁹ζήσεται • ζήσει ¹⁰Καπερναούμ • Καφαρναούμ ¹¹εἶπον • εἶπαν ¹²οὗτος ὁ λόγος • ὁ λόγος οὗτος ¹³λαλῶ • λελάληκα ¹⁴μου • –

66 Ἐκ τούτου πολλοὶ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ¹ εἰς τὰ ὄπισω, καὶ οὐκέτι μετ' αὐτοῦ περιεπάτουν. 67 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τοῖς δώδεκα, Μὴ καὶ ὑμεῖς θέλετε ὑπάγειν; 68 Ἀπεκρίθη οὖν² αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, πρὸς τίνα ἀπελευσόμεθα; Ρήματα ζωῆς αἰώνιου ἔχεις. 69 Καὶ ὑμεῖς πεπιστεύκαμεν καὶ ἐγνώκαμεν ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστὸς ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος.³ 70 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁴ Οὐκ ἐγὼ ὑμᾶς τοὺς δώδεκα ἔξελεξάμην, καὶ ἐξ ὑμῶν εἴς διάβολός ἐστιν; 71 Ἐλεγεν δὲ τὸν Ἰούδαν Σίμωνος Ἰσκαριώτην·⁵ οὗτος γὰρ ἔμελλεν αὐτὸν παραδιδόναι,⁶ εἰς ὃν⁶ ἐκ τῶν δώδεκα.

The Unbelief of Christ's Relatives

7 Καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα⁷ ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ· οὐ γὰρ ἦθελεν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ περιπατεῖν, ὅτι ἐζήτουν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι ἀποκτεῖναι. 2 Ἡν δὲ ἐγγὺς ἡ ἑορτὴ τῶν Ἰουδαίων ἡ Σκηνοπηγία. 3 Εἶπον οὖν πρὸς αὐτὸν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, Μετάβηθι ἐντεῦθεν, καὶ ὑπαγε εἰς τὴν Ἰουδαίαν, ἵνα καὶ οἱ μαθηταί σου θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου⁸ ἢ ποιεῖς. 4 Οὐδεὶς γὰρ ἐν κρυπτῷ τι⁹ ποιεῖ, καὶ ζητεῖ αὐτὸς ἐν παρρησίᾳ εἶναι. Εἰ ταῦτα ποιεῖς, φανέρωσον σεαυτὸν τῷ κόσμῳ. 5 Οὐδὲ γὰρ οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 6 Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς οὕπω πάρεστιν, ὁ δὲ καιρὸς ὁ ὑμέτερος πάντοτέ ἐστιν ἔτοιμος. 7 Οὐ δύναται ὁ κόσμος μισεῖν ὑμᾶς· ἐμὲ δὲ μισεῖ, ὅτι ἐγὼ μαρτυρῶ περὶ αὐτοῦ, ὅτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρά ἐστιν. 8 Ὅμεις ἀνάβητε εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην· ἐγὼ οὕπω¹⁰ ἀναβαίνω εἰς τὴν ἑορτὴν ταύτην, ὅτι ὁ καιρὸς ὁ ἐμὸς¹¹ οὕπω πεπλήρωται. 9 Ταῦτα δὲ εἰπὼν αὐτοῖς,¹² ἔμεινεν ἐν τῇ Γαλιλαίᾳ.

10 Ὡς δὲ ἀνέβησαν οἱ ἀδελφοὶ αὐτοῦ, τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν,¹³ οὐ φανερῶς, ἀλλ’ ὡς¹⁴ ἐν κρυπτῷ. 11 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι ἐζήτουν αὐτὸν ἐν τῇ ἑορτῇ, καὶ ἔλεγον, Ποῦ ἐστιν

^a ὁ Ἰησοῦς • –

¹ ἀπῆλθον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ • [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἀπῆλθον ² οὖν • – ³ χριστὸς ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος • ἄγιος τοῦ θεοῦ ⁴ Ἰσκαριώτην • Ἰσκαριώτουν ⁵ αὐτὸν παραδιδόναι • παραδιδόναι αὐτὸν ⁶ οὖν • – ⁷ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς μετὰ ταῦτα • μετὰ ταῦτα περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ⁸ θεωρήσωσιν τὰ ἔργα σου • θεωρήσουσιν σου τὰ ἔργα ⁹ ἐν κρυπτῷ τι • τι ἐν κρυπτῷ ¹⁰ ταύτην ἐγὼ οὕπω • ἐγὼ οὐκ ¹¹ καιρὸς ὁ ἐμὸς • ἐμὸς καιρὸς ¹² αὐτοῖς • αὐτὸς ¹³ τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη εἰς τὴν ἑορτὴν • εἰς τὴν ἑορτὴν τότε καὶ αὐτὸς ἀνέβη ¹⁴ ἀλλ’ ὡς • ἀλλὰ [ώς]

έκεινος; **12** Καὶ γογγυσμὸς πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν¹ ἐν τοῖς ὄχλοις· οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι Ἀγαθός ἐστιν· ἀλλοὶ² ἔλεγον, Οὐ, ἀλλὰ πλανᾶ τὸν ὄχλον. **13** Οὓδεὶς μέντοι παρρησίᾳ ἐλάλει περὶ αὐτοῦ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων.

14 Ἡδὴ δὲ τῆς ἑορτῆς μεσούσης, ἀνέβη ὁ³ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ ἐδίδασκεν. **15** Καὶ ἐθαύμαζον⁴ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες, Πῶς οὗτος γράμματα οἶδεν, μὴ μεμαθηκώς; **16** Ἀπεκρίθη οὖν αὐτοῖς ὁ⁵ Ἰησοῦς καὶ εἶπεν, Ἡ ἐμὴ διδαχὴ οὐκ ἐστιν ἐμή, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με. **17** Εάν τις θέλῃ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιεῖν, γνώσεται περὶ τῆς διδαχῆς, πότερον ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστιν, ἢ ἐγὼ ἀπ' ἐμαυτοῦ λαλῶ. **18** Ο ἀφ' ἑαυτοῦ λαλῶν, τὴν δόξαν τὴν ἰδίαν ζητεῖ· ὁ δὲ ζητῶν τὴν δόξαν τοῦ πέμψαντος αὐτόν, οὗτος ἀληθῆς ἐστιν, καὶ ἀδικία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν. **19** Οὐ Μωσῆς⁶ δέδωκεν ὑμῖν τὸν νόμον, καὶ οὐδεὶς ἔξ ὑμῶν ποιεῖ τὸν νόμον; Τί με ζητεῖτε ἀποκτεῖναι; **20** Ἀπεκρίθη ὁ ὄχλος καὶ εἶπεν,⁷ Δαμόνιον ἔχεις· τίς σε ζητεῖ ἀποκτεῖναι; **21** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν ἔργον ἐποίησα, καὶ πάντες θαυμάζετε. **22** Διὰ τοῦτο Μωσῆς⁸ δέδωκεν ὑμῖν τὴν περιτομήν—οὐχ ὅτι ἐκ τοῦ Μωσέως⁹ ἐστίν, ἀλλ’ ἐκ τῶν πατέρων—καὶ ἐν σαββάτῳ περιτέμνετε ἀνθρωπον. **23** Εἰ περιτομὴν λαμβάνει ἀνθρωπος ἐν σαββάτῳ, ἵνα μὴ λυθῇ ὁ νόμος Μωσέως,¹⁰ ἐμοὶ χολάτε ὅτι ὅλον ἀνθρωπον ὑγιῆ ἐποίησα ἐν σαββάτῳ; **24** Μὴ κρίνετε κατ' ὄψιν, ἀλλὰ τὴν δικαίαν κρίσιν κρίνατε.¹¹

25 Ἔλεγον οὖν τινες ἐκ τῶν Ἱεροσολυμιτῶν, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁν ζητοῦσιν ἀποκτεῖναι; **26** Καὶ ἵδε παρρησίᾳ λαλεῖ, καὶ οὐδὲν αὐτῷ λέγουσιν. Μήποτε ἀληθῶς ἔγνωσαν οἱ ἄρχοντες ὅτι οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ¹² χριστός; **27** Ἀλλὰ τοῦτον οἴδαμεν πόθεν ἐστίν· ὁ δὲ χριστὸς ὅταν ἔρχηται, οὐδεὶς γινώσκει πόθεν ἐστίν. **28** Ἐκραξεν οὖν ἐν τῷ ἱερῷ διδάσκων ὁ Ἰησοῦς καὶ λέγων, Κάμε οἴδατε, καὶ οἴδατε πόθεν εἰμί· καὶ ἀπ' ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλήλυθα, ἀλλ’ ἐστιν ἀληθινὸς ὁ πέμψας με, ὃν ὑμεῖς οὐκ οἴδατε. **29** Ἐγὼ οἶδα αὐτόν, ὅτι παρ' αὐτοῦ εἰμι, κἀκεῖνός με ἀπέστειλεν. **30** Ἐζήτουν οὖν αὐτὸν πιάσαι. Καὶ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ' αὐτὸν τὴν χεῖρα,

¹ πολὺς περὶ αὐτοῦ ἦν • περὶ αὐτοῦ ἦν πολὺς ² ἄλλοι • ἄλλοι [δὲ] ³ ὁ • — ⁴ Καὶ ἐθαύμαζον • Ἐθαύμαζον οὖν ⁵ ὁ • [ό] ⁶ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁷ καὶ εἶπεν • — ⁸ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁹ Μωσέως • Μωϋσέως ¹⁰ Μωσέως • Μωϋσέως ¹¹ κρίνατε • κρίνετε ¹² ἀληθῶς ὁ • ὁ

ὅτι οὕπω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ. 31 Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου¹ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν, καὶ ἔλεγον ὅτι² Ὁ χριστὸς ὅταν ἔλθῃ, μήτι³ πλείονα σημεῖα τούτων⁴ ποιήσει ὡν οὗτος ἐποίησεν; 32 Ἡκουσαν οἱ Φαρισαῖοι τοῦ ὄχλου γογγύζοντος περὶ αὐτοῦ ταῦτα· καὶ ἀπέστειλαν ὑπῆρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⁵ ἵνα πιάσωσιν αὐτόν. 33 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, "Ετι μικρὸν χρόνον⁶ μεθ' ὑμῶν εἰμι, καὶ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με. 34 Ζητήσετέ με, καὶ οὐχ εὑρήσετε⁷ καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν. 35 Εἶπον οὖν οἱ Ιουδαῖοι πρὸς ἑαυτούς, Ποῦ οὗτος μέλλει πορεύεσθαι ὅτι ἡμεῖς οὐχ εὑρήσομεν αὐτόν; Μὴ εἰς τὴν διασπορὰν τῶν Ἐλλήνων μέλλει πορεύεσθαι, καὶ διδάσκειν τοὺς Ἐλληνας; 36 Τίς ἐστιν οὗτος ὁ λόγος⁸ ὃν εἶπεν, Ζητήσετε με, καὶ οὐχ εὑρήσετε⁹ καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἔλθειν;

37 Ἐν δὲ τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ τῇ μεγάλῃ τῆς ἑορτῆς εἰστήκει ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔκραξεν, λέγων, Ἐάν τις διψᾷ, ἐρχέσθω πρός με καὶ πινέτω. 38 Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, καθὼς εἶπεν ἡ γραφή, ποταμοὶ ἐκ τῆς κοιλίας αὐτοῦ ῥεύσουσιν ὕδατος ζῶντος. 39 Τοῦτο δὲ εἶπεν περὶ τοῦ πνεύματος οὗ¹⁰ ἔμελλον λαμβάνειν οἱ πιστεύοντες¹¹ εἰς αὐτόν· οὕπω γὰρ ἦν πνεῦμα ἄγιον,¹² ὅτι Ἰησοῦς οὐδέπω ἐδοξάσθη. 40 Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου¹³ ἀκούσαντες τὸν λόγον¹⁴ ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ἀληθῶς ὁ προφήτης. 41 Ἄλλοι ἔλεγον, Οὗτός ἐστιν ὁ χριστός. Ἄλλοι¹⁵ ἔλεγον, Μὴ γὰρ ἐκ τῆς Γαλιλαίας ὁ χριστὸς ἐρχεται; 42 Οὐχὶ¹⁶ ἡ γραφὴ εἶπεν ὅτι ἐκ τοῦ σπέρματος Δαυίδ, καὶ ἀπὸ Βηθλεέμ, τῆς κώμης ὅπου ἦν Δαυίδ, ὁ χριστὸς ἐρχεται;¹⁷ 43 Σχίσμα οὖν ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο¹⁸ δι’ αὐτόν. 44 Τινὲς δὲ θήθελον ἐξ αὐτῶν πιάσαι αὐτόν, ἀλλ’ οὐδεὶς ἐπέβαλεν ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας.

45 Ἡλθον οὖν οἱ ὑπηρέται πρὸς τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ Φαρισαίους· καὶ εἶπον αὐτοῖς ἐκεῖνοι, Διὰ τί οὐκ ἡγάγετε αὐτόν;

¹οὖς • ὁ

²Πολλοὶ δὲ ἐκ τοῦ ὄχλου • Ἐκ τοῦ ὄχλου δὲ πολλοὶ ²ὅτι • – ³μήτι • μὴ ⁴τούτων • – ⁵ὑπηρέτας οἱ Φαρισαῖοι καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι ὑπηρέτας ⁶μικρὸν χρόνον • χρόνον μικρὸν ⁷εὑρήσετε • εὑρήσετε [με] ⁸οὗτος ὁ λόγος • ὁ λόγος οὗτος ⁹εὑρήσετε • εὑρήσετε [με] ¹⁰οὖς • δὲ ¹¹πιστεύοντες • πιστεύσαντες ¹²ἄγιον • – ¹³Πολλοὶ οὖν ἐκ τοῦ ὄχλου • Ἐκ τοῦ ὄχλου οὖν ¹⁴τὸν λόγον • τῶν λόγων τούτων ¹⁵χριστός Ἄλλοι • χριστός Οἱ δὲ ¹⁶Οὐχὶ • Οὐχ ¹⁷ὁ χριστὸς ἐρχεται • ἐρχεται ὁ χριστός ¹⁸ἐν τῷ ὄχλῳ ἐγένετο • ἐγένετο ἐν τῷ ὄχλῳ

46 Ἀπεκρίθησαν οἱ ύπηρέται, Οὐδέποτε οὕτως ἐλάλησεν¹ ἄνθρωπος, ὃς οὗτος ὁ ἄνθρωπος.² 47 Ἀπεκρίθησαν οὖν αὐτοῖς οἱ Φαρισαῖοι, Μή καὶ ὑμεῖς πεπλάνησθε; 48 Μή τις ἐκ τῶν ἀρχόντων ἐπίστευσεν εἰς αὐτόν, ἡ ἐκ τῶν Φαρισαίων; 49 Ἄλλ'³ ὁ ὄχλος οὗτος ὁ μὴ γινώσκων τὸν νόμον ἐπικατάρατοί⁴ εἰσιν. 50 Λέγει Νικόδημος πρὸς αὐτούς—ὅτι ἔλθων νυκτὸς πρὸς αὐτόν,⁵ εἰς ὧν ἐξ αὐτῶν— 51 Μή ὁ νόμος ἡμῶν κρίνει τὸν ἄνθρωπον, ἐὰν μὴ ἀκούσῃ παρ' αὐτοῦ πρότερον⁶ καὶ γνῷ τί ποιεῖ; 52 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἴπον⁷ αὐτῷ, Μή καὶ σὺ ἐκ τῆς Γαλιλαίας εἶ; Ἐρεύνησον⁸ καὶ ἴδε ὅτι προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας⁹ οὐκ ἐγήγερται.¹⁰ 53 Καὶ¹¹ ἐπορεύθη¹² ἔκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ.

The Woman Taken in Adultery

8 Ἰησοῦς δὲ ἐπορεύθη εἰς τὸ ὅρος τῶν Ἐλαιῶν.

2 Ὁρθρου δὲ πάλιν παρεγένετο εἰς τὸ ιερόν, καὶ πᾶς ὁ λαὸς ἥρχετο.¹³ καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. 3 Ἀγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν¹⁴ γυναῖκα ἐν μοιχείᾳ¹⁵ καταληφθεῖσαν.¹⁶ καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν μέσῳ, 4 λέγουσιν αὐτῷ, πειράζοντες,¹⁷ Διδάσκαλε, αὕτη ἡ γυνὴ κατελήφθη¹⁸ ἐπ' αὐτοφόρῳ^{a,19} μοιχευομένη. 5 Ἐν δὲ τῷ νόμῳ Μωσῆς^b ἡμῖν²⁰ ἐνετείλατο τὰς τοιαύτας λιθοβολεῖσθαι.²¹ σὺ οὖν τί λέγεις; 6 Τούτο δὲ ἔλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορεῖν αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν^{c,22} εἰς τὴν γῆν, μὴ προσποιούμενος.²³ 7 Ὡς δὲ ἐπέμενον ἐρωτῶντες αὐτόν, ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς,²⁴ Ὁ ἀναμάρτητος ὑψών, πρῶτον^{d,25} ἐπ' αὐτὴν τὸν^e λίθον βαλέτω.^{f,26} 8 Καὶ πάλιν κάτω

^aαὐτοφόρῳ • αὐτοφόρῳ ^bΜωσῆς • Μωϋσῆς ^cἔγραφεν • κατέγραφεν ^dπρῶτον • πρῶτος ^eτὸν • – ^fβαλέτω • βαλλέτω

¹οὕτως ἐλάλησεν • ἐλάλησεν οὕτως ²ώς οὗτος ὁ ἄνθρωπος • – ³Ἄλλ' • Ἄλλα ⁴ἐπικατάρατοί • ἐπάρατοί ⁵νυκτὸς πρὸς αὐτόν • πρὸς αὐτὸν [τὸ] πρότερον ⁶παρ' αὐτοῦ πρότερον • πρῶτον παρ' αὐτοῦ ⁷εἴπον • εἴπαν ⁸Ἐρεύνησον • Ἐραύνησον ⁹προφήτης ἐκ τῆς Γαλιλαίας • ἐκ τῆς Γαλιλαίας προφήτης ¹⁰ἐγήγερται • ἐγείρεται ¹¹Καὶ [[Καὶ ¹²ἐπορεύθη • ἐπορεύθησαν ¹³ἥρχετο • ἥρχετο πρὸς αὐτόν ¹⁴πρὸς αὐτὸν • – ¹⁵ἐν μοιχείᾳ • ἐπὶ μοιχείᾳ ¹⁶καταληφθεῖσαν • κατειλημένην ¹⁷πειράζοντες • – ¹⁸κατελήφθη • κατείληπται ¹⁹αὐτοφόρῳ • αὐτοφόρῳ ²⁰Μωσῆς ἡμῖν • ἡμῖν Μωϋσῆς ²¹λιθοβολεῖσθαι • λιθάζειν ²²ἔγραφεν • κατέγραφεν ²³μὴ προσποιούμενος • – ²⁴ἀνακύψας εἶπεν πρὸς αὐτούς • ἀνέκυψεν καὶ εἶπεν αὐτοῖς ²⁵πρῶτον • πρῶτος ²⁶τὸν λίθον βαλέτω • βαλλέτω λίθον

κύψας¹ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. **9** Οἱ δέ, ἀκούσαντες, καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι,² ἐξήρχοντο εἰς καθ'³ εἶς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,⁴ καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὗσα. **10** Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός,⁴ εἶπεν αὐτῇ,⁵ Ποῦ εἰσιν ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου;⁶ Οὐδείς σε κατέκρινεν; **11** Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, κύριε. Εἶπεν δὲ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κρίνω.⁷ πορεύου καὶ⁸ μηκέτι ἀμάρτανε.⁹

Jesus the Light of the World

12 Πάλιν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν¹⁰ λέγων, Ἐγώ εἰμι τὸ φῶς τοῦ κόσμου· ὁ ἀκολουθῶν ἐμοὶ οὐ μὴ περιπατήσῃ ἐν τῇ σκοτίᾳ, ἀλλ' ἔξει τὸ φῶς τῆς ζωῆς. **13** Εἶπον οὖν αὐτῷ οἱ Φαρισαῖοι, Σὺ περὶ σεαυτοῦ μαρτυρεῖς· ἡ μαρτυρία σου οὐκ ἔστιν ἀληθής. **14** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Κανένας ἐγώ μαρτυρῶ περὶ ἐμαυτοῦ, ἀληθής ἔστιν ἡ μαρτυρία μου· ὅτι οἶδα πόθεν ἦλθον, καὶ ποῦ ὑπάγω· ύμεις δὲ οὐκ οἴδατε πόθεν ἔρχομαι, καὶ¹¹ ποῦ ὑπάγω. **15** Υμεῖς κατὰ τὴν σάρκα κρίνετε· ἐγὼ οὐ κρίνω

μ⁶ alternative to main text **μ⁵** in John 7:53–8:11:

53 Καὶ ἀπῆλθεν ἔκαστος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ. **1** καὶ ὁ Ἰησοῦς ἐπορεύθη εἰς τὸ ὄρος τῶν Ἐλαιῶν. **2** Ὁρθρον δὲ πάλιν βαθέος^a ἦλθεν ὁ Ἰησοῦς εἰς τὸ ἱερόν, καὶ πᾶς ὁ λαός ἤρχετο πρὸς αὐτόν, καὶ καθίσας ἐδίδασκεν αὐτούς. **3** Ἄγουσιν δὲ οἱ γραμματεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι πρὸς αὐτὸν^b γυναικαὶ ἐπὶ μοιχείᾳ κατειλημένην, καὶ στήσαντες αὐτὴν ἐν τῷ μέσῳ, **4** εἶπον αὐτῷ, Διδάσκαλε, ταύτην εὑρομεν ἐπ' αὐτοφώρῳ^c μοιχευομένην. **5** Ἐν δὲ τῷ νόμῳ ἡμῶν Μωϋσῆς^d ἐνετείλατο τὰς τουάτας λιθάζειν· σὺ οὖν τί λέγεις περὶ αὐτῆς;^e **6** Τοῦτο δὲ ἐλεγον πειράζοντες αὐτόν, ἵνα ἔχωσιν κατηγορίαν κατ' αὐτοῦ. Ὁ δὲ Ἰησοῦς κάτω κύψας, τῷ δακτύλῳ ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. **7** Ως δὲ ἐπέμενον ἐπερωτῶντες αὐτόν, ἀναβλέψας εἶπεν αὐτοῖς, Ὁ ἀναμάρτητος ὑμῶν, πρῶτος λίθον βαλέτω ἐπ' αὐτήν. **8** Καὶ πάλιν κάτω κύψας ἔγραφεν εἰς τὴν γῆν. **9** Οἱ δέ, ἀκούσαντες, ἐξήρχοντο^f εἰς καθ'³ εἶς, ἀρξάμενοι ἀπὸ τῶν πρεσβυτέρων ἔως τῶν ἐσχάτων· καὶ κατελείφθη μόνος ὁ Ἰησοῦς,^g καὶ ἡ γυνὴ ἐν μέσῳ οὗσα. **10** Ἀνακύψας δὲ ὁ Ἰησοῦς, εἶδεν αὐτὴν καὶ εἶπεν, Γύναι, ποῦ εἰσιν;^h Οὐδείς σε κατέκρινεν; **11** Ἡ δὲ εἶπεν, Οὐδείς, κύριε. Εἶπεν δὲ αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Οὐδὲ ἐγώ σε κατακρίνω· πορεύου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦνⁱ μηκέτι ἀμάρτανε.

^aβαθέος • βαθέως ^bπρὸς αὐτὸν • – ^cαὐτοφώρῳ • αὐτοφόρῳ ^dΜωϋσῆς • Μωσῆς
^eπερὶ αὐτῆς • – ^fἐξήρχοντο • καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι ἐξήρχοντο ^gμόνος ὁ Ἰησοῦς • ὁ Ἰησοῦς μόνος ^hεἰσιν • εἰσιν οἱ κατήγοροί σου ⁱκαὶ ἀπὸ τοῦ νῦν • ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ

¹κάτω κύψας • κατακύψας ²καὶ ὑπὸ τῆς συνειδήσεως ἐλεγχόμενοι • – ³ὁ Ἰησοῦς • – ⁴καὶ μηδένα θεασάμενος πλὴν τῆς γυναικός • – ⁵αὐτῇ • αὐτῇ Γύναι ⁶ἐκεῖνοι οἱ κατήγοροί σου • – ⁷κρίνω • κατακρίνω ⁸καὶ • [καὶ] ἀπὸ τοῦ νῦν ⁹ἀμάρτανε • ἀμάρτανε]] ¹⁰ὁ Ἰησοῦς ἐλάλησεν • ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς ¹¹ἔρχομαι καὶ • ἔρχομαι ἦ

οὐδένα. **16** Καὶ ἐὰν κρίνω δὲ ἐγώ, ἡ κρίσις ἡ ἐμὴ ἀληθῆς¹ ἐστιν· ὅτι μόνος οὐκ εἰμί, ἀλλ’ ἐγώ καὶ ὁ πέμψας με πατήρ. **17** Καὶ ἐν τῷ νόμῳ δὲ τῷ ὑμετέρῳ γέγραπται ὅτι δύο ἀνθρώπων ἡ μαρτυρία ἀληθῆς ἐστιν. **18** Ἐγώ εἰμι ὁ μαρτυρῶν περὶ ἐμαυτοῦ, καὶ μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ ὁ πέμψας με πατήρ. **19** Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ὁ πατήρ σου; Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὕτε ἐμὲ οἴδατε, οὕτε τὸν πατέρα μου· εἰ ἐμὲ ἥδειτε, καὶ τὸν πατέρα μου ἥδειτε ἄν.² **20** Ταῦτα τὰ ρήματα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς³ ἐν τῷ γαζοφυλακίῳ, διδάσκων ἐν τῷ ιερῷ· καὶ οὐδεὶς ἐπίασεν αὐτόν, ὅτι οὕτω ἐληλύθει ἡ ὥρα αὐτοῦ.

21 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς.⁴ Ἐγὼ ὑπάγω, καὶ ζητήσετέ με, καὶ ἐν τῇ ἀμαρτίᾳ ὑμῶν ἀποθανεῖσθε· ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν. **22** Ἐλεγον οὖν οἱ Ιουδαῖοι, Μήτι ἀποκτενεῖ ἑαυτόν, ὅτι λέγει, Ὅπου ἐγὼ ὑπάγω, ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν; **23** Καὶ εἶπεν⁵ αὐτοῖς, Ὕμεις ἐκ τῶν κάτω ἐστέ, ἐγὼ ἐκ τῶν ἄνω εἰμί· ὑμεῖς ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ,⁶ ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου. **24** Εἶπον οὖν ὑμῖν ὅτι ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν· ἐὰν γὰρ μὴ πιστεύσητε ὅτι ἐγὼ εἰμι, ἀποθανεῖσθε ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. **25** Ἐλεγον οὖν αὐτῷ, Σὺ τίς εἶ; Καὶ εἶπεν⁷ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Τὴν ἀρχὴν ὅ τι καὶ λαλῶ ὑμῖν. **26** Πολλὰ ἔχω περὶ ὑμῶν λαλεῖν καὶ κρίνειν· ἀλλ’ ὁ πέμψας με ἀληθῆς ἐστιν, καγώ ἂ ἥκουσα παρ’ αὐτοῦ, ταῦτα λέγω⁸ εἰς τὸν κόσμον. **27** Οὐκ ἔγνωσαν ὅτι τὸν πατέρα αὐτοῖς ἔλεγεν. **28** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς⁹ ὁ Ἰησοῦς, Ὅταν ὑψώσῃ τὸν υἱὸν τοῦ ἀνθρώπου, τότε γνώσεσθε ὅτι ἐγώ εἰμι, καὶ ἀπ’ ἐμαυτοῦ ποιῶ οὐδέν, ἀλλὰ καθὼς ἐδίδαξέν με ὁ πατήρ μου,¹⁰ ταῦτα λαλῶ. **29** καὶ ὁ πέμψας με μετ’ ἐμοῦ ἐστιν· οὐκ ἀφῆκέν με μόνον ὁ πατήρ,¹¹ ὅτι ἐγὼ τὰ ἀρεστὰ αὐτῷ ποιῶ πάντοτε. **30** Ταῦτα αὐτοῦ λαλοῦντος πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν.

The True Liberty of the Gospel

31 Ἐλεγεν οὖν ὁ Ἰησοῦς πρὸς τοὺς πεπιστευκότας αὐτῷ Ιουδαίους, Ἐὰν ὑμεῖς μείνητε ἐν τῷ λόγῳ τῷ ἐμῷ, ἀληθῶς μαθηταί μου ἐστέ· **32** καὶ γνώσεσθε τὴν ἀλήθειαν, καὶ ἡ ἀλήθεια ἐλευθερώσει ὑμᾶς. **33** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ,¹² Σπέρμα Αβραάμ

¹ ἀληθῆς • ἀληθινή ² ἥδειτε ἄν • ἀν ἥδειτε ³ ὁ Ἰησοῦς • – ⁴ ὁ Ἰησοῦς • – ⁵ εἶπεν • ἔλεγεν ⁶ τοῦ κόσμου τούτου ἐστέ • τούτου τοῦ κόσμου ἐστέ ⁷ Καὶ εἶπεν • Εἶπεν ⁸ λέγω • λαλῶ ⁹ αὐτοῖς • [αὐτοῖς] ¹⁰ μου • – ¹¹ ὁ πατήρ • – ¹² αὐτῷ • πρὸς αὐτόν

ἐσμεν, καὶ οὐδενὶ δεδουλεύκαμεν πώποτε· πῶς σὺ λέγεις ὅτι Ἐλεύθεροι γενήσεσθε; 34 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν δοῦλός ἐστιν τῆς ἀμαρτίας. 35 Ὁ δὲ δοῦλος οὐ μένει ἐν τῇ οἰκίᾳ εἰς τὸν αἰῶνα· ὁ νιὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 36 Ἐὰν οὖν ὁ νιὸς ὑμᾶς ἐλευθερώσῃ, ὄντως ἐλεύθεροι ἔσεσθε. 37 Οἶδα ὅτι σπέρματα Ἀβραάμ ἔστε· ἀλλὰ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναι, ὅτι ὁ λόγος ὁ ἐμὸς οὐ χωρεῖ ἐν ὑμῖν. 38 Ἔγὼ δὲ¹ ἐώρακα παρὰ τῷ πατρὶ μου,² λαλῶ· καὶ ὑμεῖς οὖν δὲ ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν,³ ποιεῖτε. 39 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁴ αὐτῷ, Ὁ πατὴρ ἡμῶν Ἀβραάμ ἔστιν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τέκνα τοῦ Ἀβραάμ ἦτε,⁵ τὰ ἔργα τοῦ Ἀβραάμ ἐποιεῖτε.^a 40 Νῦν δὲ ζητεῖτε με ἀποκτεῖναι, ἀνθρωπὸν δὲς τὴν ἀλήθειαν ὑμῖν λελάληκα, ἣν ἤκουσα παρὰ τοῦ θεοῦ· τοῦτο Ἀβραάμ οὐκ ἐποίησεν. 41 Ὅμεις ποιεῖτε τὰ ἔργα τοῦ πατρὸς ὑμῶν. Εἴπον οὖν⁶ αὐτῷ, Ἡμεῖς ἐκ πορνείας οὐ γεγενήμεθα· ἔνα πατέρα ἔχομεν, τὸν θεόν. 42 Εἴπεν οὖν⁷ αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ ὁ θεὸς πατὴρ ὑμῶν ἦν, ἥγαπατε ἄν ἐμέ· ἐγὼ γάρ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐξῆλθον καὶ ἥκω· οὐδὲ γάρ ἀπ' ἐμαυτοῦ ἐλήλυθα, ἀλλ' ἐκεῖνός με ἀπέστειλεν. 43 Διὰ τί τὴν λαλιὰν τὴν ἐμὴν οὐ γινώσκετε; Ὁτι οὐ δύνασθε ἀκούειν τὸν λόγον τὸν ἐμόν. 44 Ὅμεις ἐκ τοῦ πατρὸς τοῦ διαβόλου ἔστε, καὶ τὰς ἐπιθυμίας τοῦ πατρὸς ὑμῶν θέλετε ποιεῖν. Ἐκεῖνος ἀνθρωποκτόνος ἦν ἀπ' ἀρχῆς, καὶ ἐν τῇ ἀλήθειᾳ οὐχ ἔστηκεν,⁸ ὅτι οὐκ ἔστιν ἀλήθεια ἐν αὐτῷ. Ὅταν λαλῇ τὸ ψεῦδος, ἐκ τῶν ιδίων λαλεῖ· ὅτι ψεύστης ἔστιν καὶ ὁ πατὴρ αὐτοῦ. 45 Ἔγὼ δὲ ὅτι τὴν ἀλήθειαν λέγω, οὐ πιστεύετε μοι. 46 Τίς ἔξ ὑμῶν ἐλέγχει με περὶ ἀμαρτίας; Εἰ δὲ⁹ ἀλήθειαν λέγω, διὰ τί ὑμεῖς οὐ πιστεύετε μοι; 47 Ὅων ἐκ τοῦ θεοῦ τὰ ῥήματα τοῦ θεοῦ ἀκούει· διὰ τοῦτο ὑμεῖς οὐκ ἀκούετε, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔστε. 48 Ἀπεκρίθησαν οὖν¹⁰ οἱ Ἰουδαῖοι καὶ εἶπον¹¹ αὐτῷ, Οὐ καλῶς λέγομεν ἡμεῖς ὅτι Σαμαρείτης¹² εἰ σύ, καὶ δαιμόνιον ἔχεις; 49 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἔγὼ δαιμόνιον οὐκ ἔχω, ἀλλὰ τιμῶ τὸν πατέρα μου, καὶ ὑμεῖς ἀτιμάζετε με. 50 Ἔγὼ δὲ οὐ ζητῶ τὴν δόξαν μου· ἔστιν ὁ ζητῶν

^a ἐποιεῖτε • ἐποιεῖτε ἄν

¹ Ἔγὼ δὲ • Ἄ ἐγὼ ² μου • – ³ ὁ ἐωράκατε παρὰ τῷ πατρὶ ὑμῶν • ἀ ἥκουσατε παρὰ τοῦ πατρός ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ἦτε • ἔστε ⁶ Εἴπον οὖν • Εἶπαν [οὖν] ⁷ οὖν • – ⁸ οὐχ ἔστηκεν • οὐκ ἔστηκεν ⁹ δὲ • – ¹⁰ οὖν • – ¹¹ εἶπον • εἶπαν ¹² Σαμαρείτης • Σαμαρίτης

καὶ κρίνων. 51 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐάν τις τὸν λόγον τὸν ἐμὸν¹ τηρήσῃ, θάνατον οὐ μὴ θεωρήσῃ εἰς τὸν αἰῶνα. 52 Εἶπον οὖν² αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Νῦν ἐγνώκαμεν ὅτι δαιμόνιον ἔχεις. Ἀβραὰμ ἀπέθανεν καὶ οἱ προφῆται, καὶ σὺ λέγεις, Ἐάν τις τὸν λόγον μου τηρήσῃ, οὐ μὴ γεύσηται θανάτου εἰς τὸν αἰῶνα. 53 Μὴ σὺ μεῖζων εἴ τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραὰμ, ὅστις ἀπέθανεν; Καὶ οἱ προφῆται ἀπέθανον· τίνα σεαυτὸν σὺ ποιεῖς;³ 54 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Ἐάν ἐγὼ δοξάζω⁴ ἐμαυτόν, ή δόξα μου οὐδέν εἶστιν· εἶστιν ὁ πατήρ μου ὃ δοξάζων με, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι Θεὸς ἡμῶν εἶστιν, 55 καὶ οὐκ ἐγνώκατε αὐτόν· ἐγὼ δὲ οἶδα αὐτόν, καὶ ἐάν⁵ εἴπω ὅτι οὐκ οἶδα αὐτόν, ἔσομαι ὄμοιος ὑμῶν,⁶ ψεύστης· ἀλλ’⁷ οἶδα αὐτόν, καὶ τὸν λόγον αὐτοῦ τηρῶ. 56 Ἀβραὰμ ὁ πατήρ ὑμῶν ἡγαλλιάσατο ἵνα ἴδῃ τὴν ἡμέραν τὴν ἐμήν, καὶ εἶδεν καὶ ἔχαρη. 57 Εἶπον οὖν οἱ Ἰουδαῖοι πρὸς αὐτόν, Πεντήκοντα ἔτη οὕπω ἔχεις, καὶ Ἀβραὰμ ἔωρακας; 58 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ⁸ Ἰησοῦς, Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν, πρὶν Ἀβραὰμ γενέσθαι, ἐγὼ εἰμι. 59 Ἡραν οὖν λίθους ἵνα βάλωσιν ἐπ’ αὐτόν· Ἰησοῦς δὲ ἐκρύψη, καὶ ἐξῆλθεν ἐκ τοῦ ιεροῦ, διελθών διὰ μέσου αὐτῶν· καὶ παρῆγεν οὕτως.⁹

Healing of the Man That was Born Blind

9 Καὶ παράγων εἶδεν ἄνθρωπον τυφλὸν ἐκ γενετῆς. 2 Καὶ ἡρώτησαν αὐτὸν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ λέγοντες, Ῥαββί, τίς ἡμαρτεν, οὗτος ἢ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ἵνα τυφλὸς γεννηθῇ; 3 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὔτε οὗτος ἡμαρτεν οὔτε οἱ γονεῖς αὐτοῦ· ἀλλ’ ἵνα φανερωθῇ τὰ ἔργα τοῦ θεοῦ ἐν αὐτῷ. 4 Ἐμὲ¹⁰ δεῖ ἐργάζεσθαι τὰ ἔργα τοῦ πέμψαντός με ἔως ἡμέρα εἶστιν· ἔρχεται νῦν, ὅτε οὐδεὶς δύναται ἐργάζεσθαι. 5 Ὁταν ἐν τῷ κόσμῳ ὥ, φῶς εἰμι τοῦ κόσμου. 6 Ταῦτα εἰπών, ἔπιτυσεν χαμαί, καὶ ἐποίησεν πηλὸν ἐκ τοῦ πτύσματος, καὶ ἐπέχρισεν τὸν¹¹ πηλὸν ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ,¹² 7 καὶ εἶπεν αὐτῷ, “Υπαγε νίψαι εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ Σιλωάμ-ὅ ἐρμηνεύεται, Ἀπεσταλμένος. Απῆλθεν οὖν καὶ ἐνίψατο, καὶ ἤλθεν βλέπων. 8 Οἱ οὖν γείτονες καὶ οἱ θεωροῦντες αὐτὸν τὸ πρότερον ὅτι τυφλὸς¹³ ἦν, ἔλεγον, Οὐχ οὗτός εἶστιν ὁ καθήμενος καὶ προσαιτῶν; 9 Ἄλλοι ἔλεγον ὅτι

¹ λόγον τὸν ἐμὸν • ἐμὸν λόγον ² οὖν • [οὖν] ³ σὺ ποιεῖς • ποιεῖς ⁴ δοξάζω • δοξάσω

⁵ καὶ ἐάν • κἄν ⁶ ὑμῶν • ὑμῖν ⁷ ἀλλ’ • ἀλλά ⁸ ὁ • – ⁹ διελθών διὰ μέσου αὐτῶν καὶ

παρῆγεν οὕτως • – ¹⁰ Ἐμὲ • Ἡμᾶς ¹¹ τὸν • αὐτοῦ τὸν ¹² τοῦ τυφλοῦ • – ¹³ τυφλὸς

• προσαιτῆς

Οὗτός ἐστιν· ἄλλοι δὲ ὅτι¹ Ὁμοιος αὐτῷ ἐστιν. Ἐκεῖνος ἔλεγεν ὅτι Ἐγώ εἰμι. **10** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ, Πῶς ἀνεῳχθησάν^{a,2} σου οἱ ὄφθαλμοί; **11** Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Ἄνθρωπος³ λεγόμενος Ἰησοῦς πηλὸν ἐποίησεν, καὶ ἐπέχρισέν μου τοὺς ὄφθαλμούς, καὶ εἶπέν μοι,⁴ Ὅπαγε εἰς τὴν κολυμβήθραν τοῦ⁵ Σιλωάμ, καὶ νίψαι. Ἀπελθὼν δὲ⁶ καὶ νιψάμενος, ἀνέβλεψα. **12** Εἶπον οὖν⁷ αὐτῷ, Ποῦ ἐστιν ἐκεῖνος; Λέγει, Οὐκ οἶδα.

13 Ἀγουσιν αὐτὸν πρὸς τὸν Φαρισαίους, τὸν ποτε τυφλόν. **14** Ἡν δὲ σάββατον ὅτε⁸ τὸν πηλὸν ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἀνέῳξεν αὐτοῦ τὸν ὄφθαλμούς. **15** Πάλιν οὖν ἡρώτων αὐτὸν καὶ οἱ Φαρισαῖοι, πῶς ἀνέβλεψεν. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Πηλὸν ἐπέθηκέν μου ἐπὶ τοὺς ὄφθαλμούς, καὶ ἐνιψάμην, καὶ βλέπω. **16** Ἔλεγον οὖν ἐκ τῶν Φαρισαίων τινές, Οὗτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστιν παρὰ τοῦ θεοῦ,⁹ ὅτι τὸ σάββατον οὐ τηρεῖ. Ἀλλοι¹⁰ ἔλεγον, Πῶς δύναται ἄνθρωπος ἀμαρτωλὸς τοιαῦτα σημεῖα ποιεῖν; Καὶ σχίσμα ἦν ἐν αὐτοῖς. **17** Λέγουσιν τῷ¹¹ τυφλῷ πάλιν, Σὺ τί¹² λέγεις περὶ αὐτοῦ, ὅτι ἥνοιξέν¹³ σου τὸν ὄφθαλμούς; Ὁ δὲ εἶπεν ὅτι Προφήτης ἐστίν. **18** Οὐκ ἐπίστευσαν οὖν οἱ Ιουδαῖοι περὶ αὐτοῦ, ὅτι τυφλὸς ἦν¹⁴ καὶ ἀνέβλεψεν, ἔως ὅτου ἐφώνησαν τὸν γονεῖς αὐτοῦ τοῦ ἀναβλέψαντος, **19** καὶ ἡρώτησαν αὐτοὺς λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ὁ νιὸς ὑμῶν, ὃν ὑμεῖς λέγετε ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη; Πῶς οὖν ἄρτι βλέπει;¹⁵ **20** Ἀπεκρίθησαν δὲ αὐτοῖς¹⁶ οἱ γονεῖς αὐτοῦ καὶ εἶπον,¹⁷ Οἴδαμεν ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ νιὸς ἡμῶν, καὶ ὅτι τυφλὸς ἐγεννήθη. **21** πῶς δὲ νῦν βλέπει, οὐκ οἴδαμεν· ἢ τίς ἥνοιξεν αὐτοῦ τὸν ὄφθαλμούς, ἡμεῖς οὐκ οἴδαμεν· αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει· αὐτὸν ἐρωτήσατε,¹⁸ αὐτὸς περὶ ἑαυτοῦ λαλήσει. **22** Ταῦτα εἶπον¹⁹ οἱ γονεῖς αὐτοῦ, ὅτι ἐφοβοῦντο τὸν Ιουδαίους· ἵδη γάρ συνετέθειντο οἱ Ιουδαῖοι, ἵνα ἐάν τις αὐτὸν ὄμολογήσῃ χριστόν, ἀποσυνάγωγος γένηται. **23** Διὰ τοῦτο οἱ γονεῖς αὐτοῦ

^aἀνεῳχθησάν • ἥνεῳχθησάν

¹δὲ ὅτι • ἔλεγον Οὐχί ἄλλα² ἀνεῳχθησάν • [οὖν] ἥνεῳχθησάν³ καὶ εἶπεν Ἄνθρωπος⁴ • Ὁ ἄνθρωπος ὁ⁴ μοι[•] μοι ὅτι⁵ τὴν κολυμβήθραν τοῦ[•] τὸν⁶ δὲ • οὖν⁷ Εἶπον οὖν⁸ • Καὶ εἶπαν⁸ ὅτε[•] ἐν ἥ ἡμέρᾳ⁹ Οὕτος ὁ ἄνθρωπος οὐκ ἐστιν παρὰ τοῦ θεοῦ[•] Οὐκ¹⁰ ἐστιν οὗτος παρὰ θεοῦ ὁ ἄνθρωπος¹⁰ Άλλοι[•] Άλλοι [δὲ]¹¹ τῷ[•] οὖν τῷ¹² Σὺ τί[•] Τί σὺ¹³ ἥνοιξέν[•] ἥνεῳξέν¹⁴ τυφλὸς ἦν[•] ἥ τυφλὸς¹⁵ ἄρτι βλέπει[•] βλέπει¹⁶ δὲ αὐτοῖς[•] οὖν¹⁷ εἶπον[•] εἶπαν¹⁸ αὐτὸς ἡλικίαν ἔχει αὐτὸν ἐρωτήσατε[•] αὐτὸν ἐρωτήσατε ἡλικίαν ἔχει¹⁹ εἶπον[•] εἶπαν

εἶπον¹ ὅτι Ἡλικίαν ἔχει, αὐτὸν ἐρωτήσατε.² 24 Ἐφώνησαν οὖν ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον³ ὃς ἦν τυφλός, καὶ εἶπον⁴ αὐτῷ, Δός δόξαν τῷ θεῷ· ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος⁵ ἀμαρτωλός ἐστιν. 25 Ἀπεκρίθη οὖν ἐκεῖνος καὶ εἶπεν,⁶ Εἰ ἀμαρτωλός ἐστιν, οὐκ οἶδα· ἐν οἴδα, ὅτι τυφλὸς ὁν, ἄρτι βλέπω. 26 Εἶπον δὲ αὐτῷ πάλιν,⁷ Τί ἐποίησέν σοι; Πῶς ἦνοιξέν σου τοὺς ὄφθαλμούς; 27 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς, Εἶπον ὑμῖν ἥδη, καὶ οὐκ ἤκουόσατε. Τί πάλιν θέλετε ἀκούειν; Μή καὶ ὑμεῖς θέλετε αὐτοῦ μαθηταὶ γενέσθαι; 28 Ἐλοιδόρησαν⁸ αὐτόν, καὶ εἶπον, Σὺ εἰ μαθητὴς⁹ ἐκείνου· ἡμεῖς δὲ τοῦ Μωσέως¹⁰ ἐσμὲν μαθηταί. 29 Ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι Μωσῆ¹¹ λελάληκεν ὁ θεός· τοῦτον δὲ οὐκ οἴδαμεν πόθεν ἐστίν. 30 Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐν γὰρ τούτῳ¹² θαυμαστόν ἐστιν, ὅτι ὑμεῖς οὐκ οἴδατε πόθεν ἐστίν, καὶ ἀνέῳχξέν¹³ μου τοὺς ὄφθαλμούς. 31 Οἴδαμεν δὲ¹⁴ ὅτι ἀμαρτωλῶν ὁ θεὸς οὐκ ἀκούει· ἀλλ’ ἔάν τις θεοσεβῆς ἦ, καὶ τὸ θέλημα αὐτοῦ ποιῆ, τούτου ἀκούει. 32 Ἐκ τοῦ αἰῶνος οὐκ ἤκουόσθη ὅτι ἦνοιξέν¹⁵ τις ὄφθαλμούς τυφλοῦ γεγεννημένου. 33 Εἰ μὴ ἦν οὗτος παρὰ θεοῦ, οὐκ ἥδύνατο ποιεῖν οὐδέν. 34 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον¹⁶ αὐτῷ, Ἐν ἀμαρτίαις σὺ ἐγεννήθης ὄλος, καὶ σὺ διδάσκεις ἡμᾶς; Καὶ ἔξέβαλον αὐτὸν ἔξω.

35 Ἡκουσεν ὁ¹⁷ Ἰησοῦς ὅτι ἔξέβαλον αὐτὸν ἔξω· καὶ εύρων αὐτόν, εἶπεν αὐτῷ,¹⁸ Σὺ πιστεύεις εἰς τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ;¹⁹ 36 Ἀπεκρίθη ἐκεῖνος καὶ εἶπεν, Καὶ τίς ἐστιν, κύριε, ἵνα πιστεύσω εἰς αὐτόν; 37 Εἶπεν δὲ²⁰ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Καὶ ἐώρακας αὐτόν, καὶ ὁ λαλῶν μετὰ σοῦ ἐκείνός ἐστιν. 38 Οἱ δὲ ἔφη, Πιστεύω, κύριε· καὶ προσεκύνησεν αὐτῷ. 39 Καὶ εἶπεν ὁ Ἰησοῦς, Εἰς κρίμα ἐγὼ εἰς τὸν κόσμον τοῦτον ἥλθον, ἵνα οἱ μὴ βλέποντες βλέπωσιν, καὶ οἱ βλέποντες τυφλοὶ γένωνται. 40 Καὶ ἤκουσαν²¹ ἐκ τῶν Φαρισαίων ταῦτα οἱ ὄντες μετ’ αὐτοῦ,²² καὶ εἶπον αὐτῷ, Μή καὶ ἡμεῖς τυφλοί ἐσμεν; 41 Εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἰ τυφλοὶ ἦτε, οὐκ ἂν εἴχετε

¹ εἶπον • εἶπαν ² ἐρωτήσατε • ἐπερωτήσατε ³ ἐκ δευτέρου τὸν ἄνθρωπον • τὸν ἄνθρωπον ἐκ δευτέρου ⁴ εἶπον • εἶπαν ⁵ ὁ ἄνθρωπος οὗτος • οὗτος ὁ ἄνθρωπος
⁶ καὶ εἶπεν • – ⁷ δὲ αὐτῷ πάλιν • οὖν αὐτῷ ⁸ Ἐλοιδόρησαν • Καὶ ἐλοιδόρησαν ⁹ εἰ μαθητὴς • μαθητὴς εἰ ¹⁰ Μωσέως • Μωσέως ¹¹ Μωσῆ • Μωϋσεῖ ¹² γὰρ τούτῳ • τούτῳ γὰρ τὸ ¹³ ἀνέῳχξεν • ἦνοιξέν ¹⁴ δὲ • – ¹⁵ ἦνοιξέν • ἡνέῳχξεν ¹⁶ εἶπον • εἶπαν
¹⁷ ὁ • – ¹⁸ αὐτῷ • – ¹⁹ θεοῦ • ἀνθρώπου ²⁰ δὲ • – ²¹ Καὶ ἤκουσαν • Ἡκουσαν
²² ὄντες μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ὄντες

ἀμαρτίαν· νῦν δὲ λέγετε ὅτι Βλέπομεν· ἡ οὖν¹ ἀμαρτία ύμῶν μένει.

Jesus the Good Shepherd

10 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ύμῖν, ὁ μὴ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας εἰς τὴν αὐλὴν τῶν προβάτων, ἀλλὰ ἀναβαίνων ἀλλαχόθεν, ἐκεῖνος κλέπτης ἔστιν καὶ ληστής. 2 Ὁ δὲ εἰσερχόμενος διὰ τῆς θύρας ποιμὴν ἔστιν τῶν προβάτων. 3 Τούτῳ ὁ θυρωρὸς ἀνοίγει, καὶ τὰ πρόβατα τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούει, καὶ τὰ ἴδια πρόβατα καλεῖ² κατ' ὄνομα, καὶ ἔξαγει αὐτά. 4 Καὶ ὅταν³ τὰ ἴδια πρόβατα ἐκβάλῃ,⁴ ἔμπροσθεν αὐτῶν πορεύεται· καὶ τὰ πρόβατα αὐτῷ ἀκολουθεῖ, ὅτι οἴδασιν τὴν φωνὴν αὐτοῦ. 5 Ἀλλοτρίω δὲ οὐ μὴ ἀκολουθήσωσιν,⁵ ἀλλὰ φεύξονται ἀπ' αὐτοῦ· ὅτι οὐκ οἴδασιν τῶν ἀλλοτρίων τὴν φωνήν. 6 Ταύτην τὴν παροιμίαν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς· ἐκεῖνοι δὲ οὐκ ἔγνωσαν τίνα ἦν ἢ ἐλάλει αὐτοῖς.

7 Εἶπεν οὖν πάλιν αὐτοῖς⁶ ὁ Ἰησοῦς. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ύμῖν ὅτι ἐγώ εἰμι ἡ θύρα τῶν προβάτων. 8 Πάντες ὅσοι ἥλθον⁷ κλέπται εἰσὶν καὶ λησταί· ἀλλ' οὐκ ἡκουσαν αὐτῶν τὰ πρόβατα. 9 Ἐγώ εἰμι ἡ θύρα· δι' ἐμοῦ ἔαν τις εἰσέλθῃ, σωθήσεται, καὶ εἰσελέυσεται καὶ ἔξελεύσεται, καὶ νομὴν εὑρήσει. 10 Ὁ κλέπτης οὐκ ἔρχεται εἰ μὴ ἵνα κλέψῃ καὶ θύσῃ καὶ ἀπολέσῃ· ἐγὼ ἥλθον ἵνα ζωὴν ἔχωσιν, καὶ περισσὸν ἔχωσιν. 11 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός· ὁ ποιμὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν ὑπὲρ τῶν προβάτων. 12 Ὁ μισθωτὸς δέ,⁸ καὶ οὐκ ὡν ποιμήν, οὗ οὐκ εἰσὶν⁹ τὰ πρόβατα ἴδια, θεωρεῖ τὸν λύκον ἐρχόμενον, καὶ ἀφίησιν τὰ πρόβατα, καὶ φεύγει· καὶ ὁ λύκος ἀρπάζει αὐτά, καὶ σκορπίζει τὰ πρόβατα.¹⁰ 13 Ὁ δὲ μισθωτὸς φεύγει,¹¹ ὅτι μισθωτός ἔστιν, καὶ οὐ μέλει αὐτῷ περὶ τῶν προβάτων. 14 Ἐγώ εἰμι ὁ ποιμὴν ὁ καλός, καὶ γινώσκω τὰ ἐμά, καὶ γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν.¹² 15 Καθὼς γινώσκει με ὁ πατήρ, κἀγὼ γινώσκω τὸν πατέρα· καὶ τὴν ψυχὴν μου τίθημι ὑπὲρ τῶν προβάτων. 16 Καὶ ἄλλα πρόβατα ἔχω, ἢ οὐκ ἔστιν ἐκ τῆς αὐλῆς ταύτης· κἀκεῖνά με δεῖ¹³ ἀγαγεῖν, καὶ τῆς φωνῆς μου ἀκούσουσιν· καὶ γενήσεται¹⁴ μία ποίμνη, εἰς ποιμήν. 17 Διὰ τοῦτο

¹ οὖν • – ² καλεῖ • φωνεῖ ³ Καὶ ὅταν • Ὄταν ⁴ πρόβατα ἐκβάλῃ • πάντα ἐκβάλῃ ⁵ ἀκολουθήσωσιν • ἀκολουθήσουσιν ⁶ αὐτοῖς • – ⁷ ἥλθον • ἥλθον [πρὸ ἐμοῦ] ⁸ δέ • – ⁹ εἰσὶν • ἔστιν ¹⁰ σκορπίζει τὰ πρόβατα • σκορπίζει ¹¹ Ο δὲ μισθωτὸς φεύγει • – ¹² γινώσκομαι ὑπὸ τῶν ἐμῶν • γινώσκουσιν με τὰς ἐμάς ¹³ με δεῖ • δεῖ με ¹⁴ γενήσεται • γενήσονται

ο πατήρ με¹ ἀγαπᾶ, ὅτι ἐγὼ τίθημι τὴν ψυχήν μου, ἵνα πάλιν λάβω αὐτήν. **18** Οὐδεὶς αἴρει αὐτὴν ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ’ ἐγὼ τίθημι αὐτὴν ἀπ' ἐμαυτοῦ. Ἐξουσίαν ἔχω θεῖναι αὐτήν, καὶ ἔξουσίαν ἔχω πάλιν λαβεῖν αὐτήν. Ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔλαβον παρὰ τοῦ πατρός μου.

19 Σχίσμα οὖν² πάλιν ἐγένετο ἐν τοῖς Ἰουδαίοις διὰ τοὺς λόγους τούτους. **20** Ἐλεγον δὲ πολλοὶ ἐξ αὐτῶν, Δαιμόνιον ἔχει καὶ μαίνεται· τί αὐτοῦ ἀκούετε; **21** Ἄλλοι οὐδεγον, Ταῦτα τὰ ῥήματα οὐκ ἔστιν δαιμονιζομένου· μὴ δαιμόνιον δύναται τυφλῶν ὄφθαλμοὺς ἀνοίγειν;³

Christ's Sermon at the Feast of Dedication

22 Ἐγένετο δὲ⁴ τὰ Ἑγκαίνια ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ⁵ χειμῶν ἦν· **23** καὶ περιεπάτει ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ιερῷ ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶνος.⁶ **24** Ἐκύκλωσαν οὖν αὐτὸν οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ ἔλεγον αὐτῷ, Ἔως πότε τὴν ψυχὴν ἡμῶν αἴρεις; Εἰ σὺ εἶ ὁ χριστός, εἰπὲ ἡμῖν παρρησίᾳ. **25** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Εἶπον ὑμῖν, καὶ οὐ πιστεύετε· τὰ ἔργα ἃ ἐγὼ ποιῶ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ πατρός μου, ταῦτα μαρτυρεῖ περὶ ἐμοῦ. **26** ἀλλ’⁷ ὑμεῖς οὐ πιστεύετε· οὐ γάρ⁸ ἐστε ἐκ τῶν προβάτων τῶν ἐμῶν, καθὼς εἶπον ὑμῖν.⁹ **27** Τὰ πρόβατα τὰ ἐμὰ τῆς φωνῆς μου ἀκούει,¹⁰ κάγὼ γινώσκω αὐτά, καὶ ἀκολουθοῦσίν μοι· **28** κάγὼ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς.¹¹ καὶ οὐ μη ἀπόλωνται εἰς τὸν αἰῶνα, καὶ οὐχ ἀρπάσει τις αὐτὰ ἐκ τῆς χειρός μου. **29** Ο πατήρ μου δος δέδωκέν μοι, μεῖζων πάντων¹² ἔστιν· καὶ οὐδεὶς δύναται ἀρπάζειν ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ πατρός μου.¹³ **30** Ἐγὼ καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐσμεν. **31** Ἐβάστασαν οὖν¹⁴ πάλιν λίθους οἱ Ἰουδαῖοι ἵνα λιθάσωσιν αὐτόν. **32** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Πολλὰ καλὰ ἔργα¹⁵ ἔδειξα ὑμῖν ἐκ τοῦ πατρός μου.¹⁶ διὰ ποιῶν αὐτῶν ἔργον λιθάζετε με;¹⁷ **33** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι λέγοντες,¹⁸ Περὶ καλοῦ ἔργου οὐ λιθάζομέν σε, ἀλλὰ περὶ βλασφημίας, καὶ ὅτι σὺ ἄνθρωπος ὃν ποιεῖς σεαυτὸν θεόν. **34** Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ¹⁹ Ἰησοῦς, Οὐκ ἔστιν γεγραμμένον ἐν τῷ νόμῳ ὑμῶν, Ἐγὼ²⁰

¹ ὁ πατήρ με • με ὁ πατήρ ² οὖν • – ³ ἀνοίγειν • ἀνοίξαι ⁴ δὲ • τότε ⁵ Ἱεροσολύμοις καὶ • τοῖς Ἱεροσολύμοις ⁶ Σολομῶνος • τοῦ Σολομῶνος ⁷ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁸ οὐ γάρ • ὅτι οὐκ ⁹ καθὼς εἶπον ὑμῖν • – ¹⁰ ἀκούει • ἀκούουσιν ¹¹ ζωὴν αἰώνιον δίδωμι αὐτοῖς • δίδωμι αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον ¹² δος δέδωκέν μοι μεῖζων πάντων • δέδωκέν μοι πάντων μεῖζόν ¹³ πατρός μου • πατρός ¹⁴ οὖν • – ¹⁵ καλὰ ἔργα • ἔργα καλὰ ¹⁶ μου • – ¹⁷ λιθάζετε με • ἐμὲ λιθάζετε ¹⁸ λέγοντες • – ¹⁹ ὁ • [ό] ²⁰ Ἐγὼ • ὅτι Ἐγὼ

εἶπα, Θεοί ἐστε; 35 Εἰ ἐκείνους εἶπεν θεούς, πρὸς οὓς ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐγένετο—καὶ οὐ δύναται λυθῆναι ἡ γραφή— 36 ὃν ὁ πατὴρ ἡγίασεν καὶ ἀπέστειλεν εἰς τὸν κόσμον, ὑμεῖς λέγετε ὅτι Βλασφημεῖς, ὅτι εἶπον, Υἱὸς τοῦ θεοῦ εἰμι; 37 Εἰ οὐ ποιῶ τὰ ἔργα τοῦ πατρός μου, μὴ πιστεύετε· 38 εἰ δὲ ποιῶ, κἀν ἐμοὶ μὴ πιστεύητε, τοῖς ἔργοις πιστεύσατε.¹ ἵνα γνῶτε καὶ πιστεύσητε² ὅτι ἐν ἐμοὶ ὁ πατὴρ, κἀγὼ ἐν αὐτῷ.³ 39 Ἔζήτουν οὖν^a πάλιν αὐτὸν⁴ πιάσαι· καὶ ἔξηλθεν ἐκ τῆς χειρὸς αὐτῶν.

40 Καὶ ἀπῆλθεν πάλιν πέραν τοῦ Ιορδάνου εἰς τὸν τόπον ὅπου ἦν Ἰωάννης τὸ πρῶτον βαπτίζων· καὶ ἔμεινεν ἐκεῖ. 41 Καὶ πολλοὶ ἥλθον πρὸς αὐτόν, καὶ ἐλεγον ὅτι Ἰωάννης μὲν σημεῖον ἐποίησεν οὐδέν· πάντα δὲ ὅσα εἶπεν Ἰωάννης περὶ τούτου, ἀληθῆ ἦν. 42 Καὶ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν.⁵

The Raising of Lazarus

11 Ἡν δέ τις ἀσθενῶν Λάζαρος ἀπὸ Βηθανίας, ἐκ τῆς κώμης Μαρίας καὶ Μάρθας τῆς ἀδελφῆς αὐτῆς. 2 Ἡν δὲ Μαρίᾳ^b ἡ ἀλειψύαστα τὸν κύριον μύρῳ, καὶ ἐκμάξαστα τοὺς πόδας αὐτοῦ ταῖς θριξὶν αὐτῆς, ἢς ὁ ἀδελφὸς Λάζαρος ἡσθένει. 3 Ἀπέστειλαν οὖν αἱ ἀδελφαὶ πρὸς αὐτὸν λέγουσαι, Κύριε, ἵδε ὁν φιλεῖς ἀσθενεῖ. 4 Ἄκουσας δὲ ὁ Ἰησοῦς εἶπεν, Αὕτη ἡ ἀσθένεια οὐκ ἔστιν πρὸς θάνατον, ἀλλ᾽ ὑπὲρ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, ἵνα δοξασθῇ ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ δι' αὐτῆς. 5 Ἡγάπα δὲ ὁ Ἰησοῦς τὴν Μάρθαν καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτῆς καὶ τὸν Λάζαρον. 6 Ὡς οὖν ἤκουσεν ὅτι ἀσθενεῖ, τότε μὲν ἔμεινεν ἐν ᾧ ἦν τόπῳ δύο ἡμέρας. 7 Ἔπειτα μετὰ τοῦτο λέγει τοῖς μαθηταῖς, Ἀγωμεν εἰς τὴν Ιουδαίαν πάλιν. 8 Λέγουσιν αὐτῷ οἱ μαθηταί, Ραββί, νῦν ἐζήτουν σε λιθάσαι οἱ Ιουδαῖοι, καὶ πάλιν ὑπάγεις ἐκεῖ; 9 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Οὐχὶ δώδεκά εἰσιν ὥραι^c τῆς ἡμέρας; Ἐάν τις περιπατῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ, οὐ προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς τοῦ κόσμου τούτου βλέπει. 10 Ἐάν δέ τις περιπατῇ ἐν τῇ νυκτὶ, προσκόπτει, ὅτι τὸ φῶς οὐκ ἔστιν ἐν αὐτῷ. 11 Ταῦτα εἶπεν, καὶ μετὰ τοῦτο λέγει αὐτοῖς, Λάζαρος ὁ φίλος ἡμῶν κεκοίμηται· ἀλλὰ πορεύομαι ἵνα ἔξυπνίσω αὐτόν. 12 Εἶπον^d οὖν

^a οὖν • –

¹ πιστεύσατε • πιστεύετε ² πιστεύσητε • γινώσκητε ³ αὐτῷ • τῷ πατρὶ ⁴ οὖν πάλιν αὐτὸν • [οὖν] αὐτὸν πάλιν ⁵ ἐπίστευσαν πολλοὶ ἐκεῖ εἰς αὐτόν • πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτὸν ἐκεῖ ⁶ Μαρία • Μαριὰμ ⁷ εἰσιν ὥραι • ὥραι εἰσιν ⁸ Εἶπον • Εἶπαν

οι μαθηταὶ αὐτοῦ,¹ Κύριε, εἰ κεκοίμηται, σωθήσεται. **13** Εἰρήκει δὲ ὁ Ἰησοῦς περὶ τοῦ θανάτου αὐτοῦ· ἐκεῖνοι δὲ ἔδοξαν ὅτι περὶ τῆς κοιμήσεως τοῦ ὑπνου λέγει. **14** Τότε οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς παρρησίᾳ, Λάζαρος ἀπέθανεν. **15** Καὶ χαίρω δι’ ὑμᾶς, ἵνα πιστεύσῃτε, ὅτι οὐκ ἡμην ἐκεῖ· ἀλλὰ ἄγωμεν πρὸς αὐτόν. **16** Εἶπεν οὖν Θωμᾶς, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, τοῖς συμμαθηταῖς, Ἀγωμεν καὶ ἡμεῖς, ἵνα ἀποθάνωμεν μετ’ αὐτοῦ.

17 Ἐλθὼν οὖν ὁ Ἰησοῦς εὗρεν αὐτὸν τέσσαρας ἡμέρας ἥδη² ἔχοντα ἐν τῷ μνημείῳ. **18** Ἡν δὲ ἡ Βηθανία ἐγγὺς τῶν Ιεροσολύμων, ὡς ἀπὸ σταδίων δεκαπέντε· **19** καὶ πολλοὶ³ ἐκ τῶν Ιουδαίων ἐληλύθεισαν πρὸς τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν,⁴ ἵνα παραμυθίσωνται αὐτὰς περὶ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτῶν.⁵ **20** Ἡ οὖν Μάρθα, ὡς ἡκουσεν ὅτι Ἰησοῦς ἔρχεται, ὑπήντησεν αὐτῷ· Μαρία⁶ δὲ ἐν τῷ οἴκῳ ἐκαθέζετο. **21** Εἶπεν οὖν Μάρθα⁷ πρὸς τὸν Ἰησοῦν, Κύριε, εἰ ἡς ὥδε, ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει.⁸ **22** Ἀλλὰ⁹ καὶ νῦν οἶδα ὅτι ὅσα ἂν αἰτήσῃ τὸν θεόν, δώσει σοι ὁ θεός. **23** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἄναστήσεται ὁ ἀδελφός σου. **24** Λέγει αὐτῷ Μάρθα,¹⁰ Οἶδα ὅτι ἀναστήσεται ἐν τῇ ἀναστάσει ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. **25** Εἶπεν αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ἀνάστασις καὶ ἡ ζωὴ· ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, κἀν ἀποθάνῃ, ζήσεται· **26** καὶ πᾶς ὁ ζῶν καὶ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ μὴ ἀποθάνῃ εἰς τὸν αἰῶνα. Πιστεύεις τοῦτο; **27** Λέγει αὐτῷ, Ναί, κύριε· ἐγὼ πεπίστευκα, ὅτι σὺ εἶ ὁ χριστός, ὁ οὐίος τοῦ θεοῦ, ὁ εἰς τὸν κόσμον ἐρχόμενος. **28** Καὶ ταῦτα¹¹ εἰποῦσα ἀπῆλθεν, καὶ ἐφώνησεν Μαρίαν¹² τὴν ἀδελφὴν λάθρᾳ, εἰποῦσα, Ὁ διδάσκαλος πάρεστιν καὶ φωνεῖ σε. **29** Ἐκείνη ὡς¹³ ἡκουσεν, ἐγείρεται¹⁴ ταχὺ καὶ ἔρχεται¹⁵ πρὸς αὐτόν. **30** Οὕπω δὲ ἐληλύθει ὁ Ἰησοῦς εἰς τὴν κώμην, ἀλλ’ ἦν ἐν¹⁶ τῷ τόπῳ ὃπου ὑπήντησεν αὐτῷ ἡ Μάρθα. **31** Οἱ οὖν Ιουδαῖοι οἱ ὄντες μετ’ αὐτῆς ἐν τῇ οἰκίᾳ καὶ παραμυθίσμενοι αὐτήν, ἴδοντες τὴν Μαρίαν¹⁷ ὅτι ταχέως ἀνέστη καὶ ἐξῆλθεν, ἡκολούθησαν αὐτῇ, λέγοντες¹⁸ ὅτι Ὅπαγε εἰς τὸ μνημεῖον, ἵνα κλαύσῃ ἐκεῖ. **32** Ἡ οὖν Μαρία,¹⁹ ὡς ἦλθεν ὅπου ἦν ὁ

¹ αὐτοῦ • αὐτῷ ² ἡμέρας ἥδη • ἥδη ἡμέρας ³ καὶ πολλοὶ • πολλοὶ δὲ ⁴ τὰς περὶ Μάρθαν καὶ Μαρίαν • τὴν Μάρθαν καὶ Μαρίαν ⁵ αὐτῶν • – ⁶ Μαρία • Μαριάμ
⁷ Μάρθα • ἡ Μάρθα ⁸ ὁ ἀδελφός μου οὐκ ἂν ἐτεθνήκει • οὐκ ἂν ἀπέθανεν ὁ ἀδελφός μου
⁹ Ἀλλὰ • [Ἀλλὰ] ¹⁰ Μάρθα • ἡ Μάρθα ¹¹ ταῦτα • τοῦτο ¹² Μαρίαν • Μαριάμ
¹³ ὡς • δὲ ὡς ¹⁴ ἐγείρεται • ἡγέρθη ¹⁵ ἔρχεται • ἥρχετο ¹⁶ ἐν • ἔτι ἐν ¹⁷ Μαρίαν • Μαριάμ
¹⁸ λέγοντες • δόξαντες ¹⁹ Μαρία • Μαριάμ

Ίησοῦς,¹ ίδουσα αὐτόν, ἔπεσεν αὐτοῦ εἰς² τοὺς πόδας λέγουσα αὐτῷ, Κύριε, εἰ ἡς ὁδε, οὐκ ἀν ἀπέθανεν μου³ ὁ ἀδελφός. 33 Ίησοῦς οὖν ως εἶδεν αὐτὴν κλαίονταν, καὶ τοὺς συνελθόντας αὐτῇ Ιουδαίους κλαίοντας, ἐνεβριμήσατο τῷ πνεύματι, καὶ ἐτάραξεν ἑαυτόν, 34 καὶ εἶπεν, Ποῦ τεθείκατε αὐτόν; Λέγουσιν αὐτῷ, Κύριε, ἔρχου καὶ ἵδε. 35 Ἐδάκρυσεν ὁ Ίησοῦς. 36 Ἔλεγον οὖν οἱ Ιουδαῖοι, Ἰδε πῶς ἐφίλει αὐτόν. 37 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἶπον, Οὐκ ἡδύνατο⁴ οὗτος, ὁ ἀνοίξας τοὺς ὄφθαλμοὺς τοῦ τυφλοῦ, ποιῆσαι ἵνα καὶ οὗτος μὴ ἀποθάνῃ; 38 Ίησοῦς οὖν πάλιν ἐμβριμώμενος ἐν ἑαυτῷ ἔρχεται εἰς τὸ μνημεῖον. Ἡν δὲ σπήλαιον, καὶ λίθος ἐπέκειτο ἐπ' αὐτῷ. 39 Λέγει ὁ Ίησοῦς, Ἀρατε τὸν λίθον. Λέγει αὐτῷ ἡ ἀδελφὴ τοῦ τεθνηκότος⁵ Μάρθα, Κύριε, ἥδη ὅζει τεταρταῖς γάρ ἐστιν. 40 Λέγει αὐτῇ ὁ Ίησοῦς, Οὐκ εἴπόν σοι ὅτι ἐὰν πιστεύσῃς, ὅψει⁶ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ; 41 Ἡραν οὖν τὸν λίθον, οὗ ἦν ὁ τεθνηκώς κείμενος. ⁷Ο δὲ Ίησοῦς ἥρεν τοὺς ὄφθαλμοὺς ἄνω, καὶ εἶπεν, Πάτερ, εὐχαριστῶ σοι ὅτι ἥκουσάς μου. 42 Ἐγὼ δὲ ἥδειν ὅτι πάντοτε μου ἀκούεις· ἀλλὰ διὰ τὸν ὄχλον τὸν περιεστῶτα εἶπον, ἵνα πιστεύσωσιν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 43 Καὶ ταῦτα εἰπών, φωνῇ μεγάλῃ ἐκραύγασεν, Λάζαρε, δεῦρο ἔξω. 44 Καὶ ἐξῆλθεν⁸ ὁ τεθνηκώς, δεδεμένος τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας κειρίαις, καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ σουδαρίῳ περιεδέδετο. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ίησοῦς, Λύσατε αὐτόν, καὶ ἄφετε ὑπάγειν.⁹

45 Πολλοὶ οὖν ἐκ τῶν Ιουδαίων, οἱ ἐλθόντες πρὸς τὴν Μαρίαν¹⁰ καὶ θεασάμενοι ἢ ἐποίησεν ὁ Ίησοῦς,¹¹ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν. 46 Τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν ἀπῆλθον πρὸς τοὺς Φαρισαίους, καὶ εἶπον¹² αὐτοῖς ἢ ἐποίησεν ὁ¹³ Ίησοῦς.

The Council concerning Christ's Removal

47 Συνήγαγον οὖν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ Φαρισαῖοι συνέδριον, καὶ ἔλεγον, Τί ποιοῦμεν; Ὅτι οὗτος ὁ ἀνθρωπος πολλὰ σημεῖα ποιεῖ.¹⁴ 48 Ἐὰν ἀφῶμεν αὐτὸν οὕτως, πάντες πιστεύσουσιν εἰς αὐτόν· καὶ ἔλευσονται οἱ Ψωμαῖοι καὶ ἀροῦσιν ἡμῶν καὶ τὸν τόπον καὶ τὸ ἔθνος. 49 Εἰς δέ τις ἐξ αὐτῶν Καϊάφας,

¹ ὁ Ίησοῦς • Ίησοῦς ²εἰς • πρὸς ³ἀπέθανεν μου • μου ἀπέθανεν ⁴εἶπον Οὐκ ἡδύνατο • εἶπαν Οὐκ ἐδύνατο ⁵τεθνηκότος • τετελευτηκότος ⁶ὅψει • ὅψη ⁷οὗ ἦν ὁ τεθνηκώς κείμενος • – ⁸Καὶ ἐξῆλθεν • ἐξῆλθεν ⁹ὑπάγειν • αὐτὸν ὑπάγειν ¹⁰Μαρίαν • Μαριάμ ¹¹ὁ Ίησοῦς • – ¹²εἶπον • εἶπαν ¹³ὁ • – ¹⁴σημεῖα ποιεῖ • ποιεῖ σημεῖα

ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, εἶπεν αὐτοῖς, Ὅμεις οὐκ οἴδατε οὐδέν, **50** οὐδὲ διαλογίζεσθε¹ ὅτι συμφέρει ἡμῖν² ἵνα εἰς ἄνθρωπος ἀποθάνῃ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ, καὶ μὴ ὅλον τὸ ἔθνος ἀπόληται. **51** Τοῦτο δὲ ἀφ' ἑαυτοῦ οὐκ εἶπεν, ἀλλὰ ἀρχιερεὺς ὃν τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου, προεφήτευσεν³ ὅτι ἔμελλεν Ἰησοῦς ἀποθνήσκειν ὑπὲρ τοῦ ἔθνους, **52** καὶ οὐχ ὑπὲρ τοῦ ἔθνους μόνον, ἀλλ' ἵνα καὶ τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ τὰ διεσκορπισμένα συναγάγῃ εἰς Ἑν. **53** Ἀπ' ἐκείνης οὖν τῆς ἡμέρας συνεβούλευσαντο⁴ ἵνα ἀποκτείνωσιν αὐτόν.

54 Ἰησοῦς οὗν⁵ οὐκέτι παρρησίᾳ περιεπάτει ἐν τοῖς Ἰουδαίοις, ἀλλὰ ἀπῆλθεν ἐκεῖθεν εἰς τὴν χώραν ἐγγὺς τῆς ἑρήμου, εἰς Ἐφραΐμ λεγομένην πόλιν, κακεῖ διέτριβεν⁶ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ.⁷ **55** Ἡν δὲ ἐγγὺς τὸ Πάσχα τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἀνέβησαν πολλοὶ εἰς Ἱεροσόλυμα ἐκ τῆς χώρας πρὸ τοῦ Πάσχα, ἵνα ἀγνίσωσιν ἑαυτούς. **56** Ἐζήτουν οὖν τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔλεγον μετ' ἀλλήλων ἐν τῷ ιερῷ ἐστηκότες, Τί δοκεῖ ὑμῖν; Ὁτι οὐ μὴ ἔλθῃ εἰς τὴν ἑορτήν; **57** Δεδώκεισαν δὲ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς⁸ καὶ οἱ Φαρισαῖοι ἐντολήν,⁹ ἵνα ἐάν τις γνῷ ποῦ ἐστιν, μηνύσῃ, ὅπως πιάσωσιν αὐτόν.

The Anointing of Jesus

12 Ο οὖν Ἰησοῦς πρὸ ἔξη ἡμερῶν τοῦ Πάσχα ἥλθεν εἰς Βηθανίαν, ὅπου ἦν Λάζαρος ὁ τεθνηκώς,¹⁰ ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν.¹¹ **2** Ἐποίησαν οὖν αὐτῷ δεῖπνον ἐκεῖ, καὶ ἡ Μάρθα διηκόνει· ὁ δὲ Λάζαρος εἰς ἦν τῶν¹² ἀνακειμένων σὺν αὐτῷ. **3** Ἡ οὖν Μαρία¹³ λαβοῦσα λίτραν μύρου νάρδου πιστικῆς πολυτίμου, ἥλειψεν τοὺς πόδας τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἐξέμαξεν ταῖς θριξὶν αὐτῆς τοὺς πόδας αὐτοῦ· ἡ δὲ οἰκία ἐπληρώθη ἐκ τῆς ὁσμῆς τοῦ μύρου. **4** Λέγει οὖν εἰς ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης,¹⁴ ὁ μέλλων αὐτὸν παραδιδόναι, **5** Διὰ τί τοῦτο τὸ μύρον οὐκ ἐπράθη τριακοσίων δηναρίων, καὶ ἐδόθη πτωχοῖς; **6** Εἶπεν δὲ τοῦτο, οὐχ ὅτι περὶ τῶν πτωχῶν ἔμελεν αὐτῷ, ἀλλ'

¹ διαλογίζεσθε • λογίζεσθε ² ἡμῖν • ὑμῖν ³ προεφήτευσεν • ἐπροφήτευσεν

⁴ συνεβούλευσαντο • ἐβούλευσαντο ⁵ Ἰησοῦς οὖν • Ὁ οὖν Ἰησοῦς ⁶ διέτριβεν • ἔμεινεν

⁷ αὐτοῦ • – ⁸ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς • οἱ ἀρχιερεῖς ⁹ ἐντολήν • ἐντολάς ¹⁰ ὁ τεθνηκώς •

– ¹¹ νεκρῶν • νεκρῶν Ἰησοῦ ¹² τῶν • ἐκ τῶν ¹³ Μαρία • Μαρίαμ ¹⁴ οὖν εἰς ἐκ

τῶν μαθητῶν αὐτοῦ Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτης • δὲ Ἰούδας ὁ Ἰσκαριώτης εἰς [ἐκ] τῶν μαθητῶν αὐτοῦ

ὅτι κλέπτης ἦν, καὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν, καὶ¹ τὰ βαλλόμενα ἐβάσταξεν. 7 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς, Ἀφες αὐτήν· εἰς² τὴν ἡμέραν τοῦ ἐνταφιασμοῦ μου τετήρηκεν³ αὐτό. 8 Τοὺς πτωχοὺς γὰρ πάντοτε ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν, ἐμὲ δὲ οὐ πάντοτε ἔχετε.

9 Ἔγνω οὖν ὅχλος⁴ πολὺς ἐκ τῶν Ἰουδαίων ὅτι ἐκεῖ ἐστιν· καὶ ἥλθον οὐ διὰ τὸν Ἰησοῦν μόνον, ἀλλ’ ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἰδωσιν, ὃν ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν. 10 Ἐβουλεύσαντο δὲ οἱ ἀρχιερεῖς ἵνα καὶ τὸν Λάζαρον ἀποκτείνωσιν· 11 ὅτι πολλοὶ δι’ αὐτὸν ὑπῆγον τῶν Ἰουδαίων, καὶ ἐπίστευον εἰς τὸν Ἰησοῦν.

Christ's Entry into Jerusalem

12 Τῇ ἐπαύριον ὅχλος⁵ πολὺς ὁ ἐλθὼν εἰς τὴν ἑορτήν, ἀκούσαντες ὅτι ἔρχεται Ἰησοῦς⁶ εἰς Ἱεροσόλυμα, 13 ἔλαβον τὰ βαῖα τῶν φοινίκων, καὶ ἐξῆλθον εἰς ὑπάντησιν αὐτῷ, καὶ ἔκραζον,⁷ Ὡσαννά· εὐλογημένος ὁ ἔρχόμενος ἐν ὄνόματι κυρίου, βασιλεὺς⁸ τοῦ Ἰσραὴλ. 14 Εὐρών δὲ ὁ Ἰησοῦς ὅνάριον, ἐκάθισεν ἐπ' αὐτό, καθώς ἐστιν γεγραμμένον, 15 Μὴ φοβοῦ, θύγατερ⁹ Σιών· ἴδού, ὁ βασιλεὺς σου ἔρχεται, καθήμενος ἐπὶ πῶλον ὅνου. 16 Ταῦτα δὲ¹⁰ οὐκ ἔγνωσαν οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ¹¹ τὸ πρῶτον· ἀλλ’ ὅτε ἐδοξάσθη Ἰησοῦς,^a τότε ἐμνήσθησαν ὅτι ταῦτα ἦν ἐπ' αὐτῷ γεγραμμένα, καὶ ταῦτα ἐποίησαν αὐτῷ. 17 Ἐμαρτύρει οὖν ὁ ὅχλος ὃ ὠν μετ' αὐτοῦ ὅτε τὸν Λάζαρον ἐφώνησεν ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 18 Διὰ τοῦτο καὶ¹² ὑπήντησεν αὐτῷ ὁ ὅχλος, ὅτι ἥκουσεν¹³ τοῦτο αὐτὸν πεποιηκέναι τὸ σημεῖον. 19 Οἱ οὖν Φαρισαῖοι εἶπον¹⁴ πρὸς ἑαυτούς, Θεωρεῖτε ὅτι οὐκ ὠφελεῖτε οὐδέν· ἵδε ὁ κόσμος ὀπίσω αὐτοῦ ἀπῆλθεν.

Some Greeks Seek Jesus

20 Ἡσαν δέ τινες "Ἐλληνες¹⁵ ἐκ τῶν ἀναβαίνοντων ἵνα προσκυνήσωσιν ἐν τῇ ἑορτῇ· 21 οὗτοι οὖν προσῆλθον Φιλίππῳ τῷ ἀπὸ Βηθσαϊδὰ τῆς Γαλιλαίας, καὶ ἡρώτων αὐτὸν λέγοντες, Κύριε, θέλομεν τὸν Ἰησοῦν ἴδειν. 22 Ἐρχεται¹⁶ Φίλιππος καὶ λέγει

^aἼησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

1 εἶχεν καὶ • ἔχων 2 εἰς • ἵνα εἰς 3 τετήρηκεν • τηρήσῃ 4 ὅχλος • [ό] ὅχλος 5 ὅχλος • ὁ ὅχλος 6 Ἴησοῦς • ὁ Ἰησοῦς 7 ἔκραζον • ἔκραυγαζον 8 βασιλεὺς • [καὶ] ὁ βασιλεὺς 9 θύγατερ • θυγάτηρ 10 δὲ • – 11 οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ • αὐτοῦ οἱ μαθηταὶ 12 καὶ • [καὶ] 13 ἥκουσεν • ἥκουσαν 14 εἶπον • εἶπαν 15 τινες "Ἐλληνες • "Ἐλληνές τινες 16 Ἐρχεται • Ἐρχεται ὁ

τῷ Ἀνδρέᾳ· καὶ πάλιν¹ Ἀνδρέας καὶ Φίλιππος λέγουσιν² τῷ Ἰησοῦ. 23 Ὁ δὲ Ἰησοῦς ἀπεκρίνατο³ αὐτοῖς λέγων, Ἐλήλυθεν ἡ ὥρα ἵνα δοξασθῇ ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου. 24 Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ἐὰν μὴ ὁ κόκκος τοῦ σίτου πεσὼν εἰς τὴν γῆν ἀποθάνῃ, αὐτὸς μόνος μένει· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ, πολὺν καρπὸν φέρει. 25 Ὁ φιλῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἀπολέσει⁴ αὐτήν· καὶ ὁ μισῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ εἰς ζωὴν αἰώνιον φυλάξει αὐτήν. 26 Ἐὰν ἐμοὶ διακονῇ τις,⁵ ἐμοὶ ἀκολουθείτω· καὶ ὅπου εἰμὶ ἐγώ, ἐκεῖ καὶ ὁ διάκονος ὁ ἐμὸς ἔσται· καὶ ἐάν⁶ τις ἐμοὶ διακονῇ, τιμήσει αὐτὸν ὁ πατήρ. 27 Νῦν ἡ ψυχὴ μου τετάρακται· καὶ τί εἴπω; Πάτερ, σῶσόν με ἐκ τῆς ὥρας ταύτης. Ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἥλθον εἰς τὴν ὥραν ταύτην. 28 Πάτερ, δόξασόν σου τὸ ὄνομα. Ἡλθεν οὖν φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Καὶ ἐδόξασα, καὶ πάλιν δοξάσω. 29 Ὁ οὖν ὄχλος ὁ ἔστως καὶ ἀκούσας ἔλεγεν βροντὴν γεγονέναι· ἄλλοι ἔλεγον, Ἀγγελος αὐτῷ λελάληκεν. 30 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς^a καὶ εἶπεν, Οὐ δι’ ἐμὲ αὕτη ἡ φωνὴ⁷ γέγονεν, ἀλλὰ δι’ ὑμᾶς. 31 Νῦν κρίσις ἔστιν τοῦ κόσμου τούτου· νῦν ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου ἐκβληθήσεται ἔξω. 32 Κἀγώ ἐὰν ὑψωθῶ ἐκ τῆς γῆς, πάντας ἐλκύσω πρὸς ἐμαυτόν. 33 Τοῦτο δὲ ἔλεγεν, σημαίνων ποίω θανάτῳ ἔμελλεν⁸ ἀποθνήσκειν.

Walking in the Light

34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ⁹ ὁ ὄχλος, Ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐκ τοῦ νόμου ὅτι ὁ χριστὸς μένει εἰς τὸν αἰῶνα· καὶ πῶς σὺ λέγεις,¹⁰ Δεῖ ψυχθῆναι τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου; Τίς ἔστιν οὗτος ὁ νιὸς τοῦ ἀνθρώπου; 35 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἔτι μικρὸν χρόνον τὸ φῶς μεθ’ ὑμῶν¹¹ ἔστιν. Περιπατεῖτε ἔως¹² τὸ φῶς ἔχετε, ἵνα μὴ σκοτία ὑμᾶς καταλάβῃ· καὶ ὁ περιπατῶν ἐν τῇ σκοτίᾳ οὐκ οἶδεν ποῦ ὑπάγει. 36 Ἔως¹³ τὸ φῶς ἔχετε, πιστεύετε εἰς τὸ φῶς, ἵνα νιὸι φωτὸς γένησθε.

Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ¹⁴ Ἰησοῦς, καὶ ἀπελθὼν ἐκρύβη ἀπ’ αὐτῶν. 37 Τοσαῦτα δὲ αὐτοῦ σημεῖα πεποιηκότος ἔμπροσθεν αὐτῶν, οὐκ ἐπίστευον εἰς αὐτόν. 38 Ἱνα ὁ λόγος Ἡσαΐου τοῦ προφήτου

^aΙησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

¹καὶ πάλιν • ἔρχεται ²λέγουσιν • καὶ λέγουσιν ³ἀπεκρίνατο • ἀποκρίνεται
⁴ἀπολέσει • ἀπολλύει ⁵διακονῇ τις • τις διακονῇ ⁶καὶ ἐάν • ἐάν ⁷αὕτη ἡ φωνὴ •
 ἡ φωνὴ αὕτη ⁸ἔμελλεν • ἔμελλεν ⁹αὐτῷ • οὖν αὐτῷ ¹⁰σὺ λέγεις • λέγεις σὺ ὅτι
¹¹μεθ’ ὑμῶν • ἐν ὑμῖν ¹²ἔως • ὡς ¹³Ἐως • Ως ¹⁴ο –

πληρωθῆ, ὃν εἶπεν, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; Καὶ ὁ βραχίων κυρίου τίνι ἀπεκαλύφθη; 39 Διὰ τοῦτο οὐκ ἡδύναντο πιστεύειν, ὅτι πάλιν εἶπεν Ἡσαΐας, 40 Τετύφλωκεν αὐτῶν τοὺς ὄφθαλμούς, καὶ πεπώρωκεν¹ αὐτῶν τὴν καρδίαν· ἵνα μὴ ἰδωσιν τοῖς ὄφθαλμοῖς, καὶ νοήσωσιν τῇ καρδίᾳ, καὶ ἐπιστραφῶσιν, καὶ ἴασωμαι^{a,2} αὐτούς. 41 Ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας, ὅτε³ εἶδεν τὴν δόξαν αὐτοῦ, καὶ ἐλάλησεν περὶ αὐτοῦ.

Of Faith in Christ and God

42 Ὁμως μέντοι καὶ ἐκ τῶν ἀρχόντων πολλοὶ ἐπίστευσαν εἰς αὐτόν· ἀλλὰ διὰ τοὺς Φαρισαίους οὐχ ὡμολόγουν, ἵνα μὴ ἀποσυνάγωγοι γένωνται. 43 Ὑγάπησαν γὰρ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων μᾶλλον ἥπερ τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

44 Ἰησοῦς δὲ ἔκραξεν καὶ εἶπεν, Ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, οὐ πιστεύει εἰς ἐμέ, ἀλλ’⁴ εἰς τὸν πέμψαντά με. 45 καὶ ὁ θεωρῶν ἐμέ, θεωρεῖ τὸν πέμψαντά με. 46 Ἐγὼ φῶς εἰς τὸν κόσμον ἐλήλυθα, ἵνα πᾶς ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, ἐν τῇ σκοτίᾳ μὴ μείνῃ. 47 Καὶ ἐάν τίς μου ἀκούσῃ τῶν ῥημάτων καὶ μὴ πιστεύσῃ,⁵ ἐγὼ οὐ κρίνω αὐτόν· οὐ γὰρ ἤλθον ἵνα κρίνω τὸν κόσμον, ἀλλ’ ἵνα σώσω τὸν κόσμον. 48 Ὁ ἀθετῶν ἐμὲ καὶ μὴ λαμβάνων τὰ ῥήματά μου, ἔχει τὸν κρίνοντα αὐτόν· ὁ λόγος ὃν ἐλάλησα, ἐκεῖνος κρινεῖ αὐτὸν ἐν τῇ ἐσχάτῃ ἡμέρᾳ. 49 Ὅτι ἐγὼ ἔξ ἐμαυτοῦ οὐκ ἐλάλησα· ἀλλ’ ὁ πέμψας με πατέρα, αὐτός μοι ἐντολὴν ἔδωκεν,⁶ τί εἴπω καὶ τί λαλήσω. 50 Καὶ οἶδα ὅτι ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ ζωὴ αἰώνιός ἐστιν· ἀ οὖν λαλῶ ἐγώ,⁷ καθὼς εἴρηκέν μοι ὁ πατέρα, οὕτως λαλῶ.

Jesus Washing the Disciples' Feet

13 Πρὸ δὲ τῆς ἑορτῆς τοῦ Πάσχα, εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς ὅτι ἐλήλυθεν⁸ αὐτοῦ ἡ ὥρα ἵνα μεταβῇ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου πρὸς τὸν πατέρα, ἀγαπήσας τοὺς ιδίους τοὺς ἐν τῷ κόσμῳ, εἰς τέλος ἡγάπησεν αὐτούς. 2 Καὶ δείπνου γενομένου,⁹ τοῦ διαβόλου ἥδη βεβληκότος εἰς τὴν καρδίαν Ἰούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα

^aιάσωμαι • ⁱάσομαι

¹πεπώρωκεν • ἐπώρωσεν ²ἐπιστραφῶσιν καὶ ιάσωμαι • στραφῶσιν καὶ ιάσομαι ³ὅτε • ὅτι ⁴ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁵πιστεύσῃ • φυλάξῃ ⁶ἔδωκεν • δέδωκεν ⁷λαλῶ ἐγώ • ἐγώ λαλῶ ⁸ἐλήλυθεν • ἤλθεν ⁹γενομένου • γινομένου

αὐτὸν παραδῷ,¹ 3 εἰδὼς ὁ Ἰησοῦς² ὅτι πάντα δέδωκεν³ αὐτῷ ὁ πατὴρ εἰς τὰς χεῖρας, καὶ ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθεν καὶ πρὸς τὸν θεὸν ὑπάγει, 4 ἐγείρεται ἐκ τοῦ δείπνου, καὶ τίθησιν τὰ ἱμάτια, καὶ λαβὼν λέντιον διέζωσεν ἑαυτόν. 5 Εἶτα βάλλει ὅδωρ εἰς τὸν νιπτῆρα, καὶ ἥρξατο νίπτειν τοὺς πόδας τῶν μαθητῶν, καὶ ἐκμάσσειν τῷ λεντίῳ ὡς ἦν διεζωσμένος. 6 Ἔρχεται οὖν πρὸς Σίμωνα Πέτρον· καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος,⁴ Κύριε, σύ μου νίπτεις τοὺς πόδας; 7 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, "Ο ἐγὼ ποιῶ, σὺ οὐκ οἶδας ἅρτι, γνώσῃ δὲ μετὰ ταῦτα. 8 Λέγει αὐτῷ Πέτρος, Οὐ μὴ νίψῃς τοὺς πόδας μου⁵ εἰς τὸν αἰῶνα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,⁶ Ἐὰν μὴ νίψω σε, οὐκ ἔχεις μέρος μετ' ἐμοῦ. 9 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, μὴ τοὺς πόδας μου μόνον, ἀλλὰ καὶ τὰς χεῖρας καὶ τὴν κεφαλήν. 10 Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, 'Ο λελουμένος οὐ χρείαν ἔχει ἢ⁷ τοὺς πόδας νίψασθαι, ἀλλ' ἔστιν καθαρὸς ὄλος· καὶ ὑμεῖς καθαροί ἔστε, ἀλλ' οὐχὶ πάντες. 11 Ἡδει γάρ τὸν παραδιδόντα αὐτόν· διὰ τοῦτο εἶπεν, Οὐχὶ⁸ πάντες καθαροί ἔστε.

12 Ὁτε οὖν ἔνιψεν τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ ἔλαβεν⁹ τὰ ἱμάτια αὐτοῦ, ἀναπεσὼν¹⁰ πάλιν, εἶπεν αὐτοῖς, Γινώσκετε τί πεποίηκα ὑμῖν; 13 Ὅμεις φωνεῖτέ με, 'Ο διδάσκαλος, καὶ Ὅ κύριος· καὶ καλῶς λέγετε, εἰμὶ γάρ. 14 Εἰ οὖν ἐγὼ ἔνιψα ὑμῶν τοὺς πόδας, ὁ κύριος καὶ ὁ διδάσκαλος, καὶ ὑμεῖς ὄφείλετε ἀλλήλων νίπτειν τοὺς πόδας. 15 Ὑπόδειγμα γάρ ἔδωκα ὑμῖν, ἵνα καθὼς ἐγὼ ἐποίησα ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ποιῆτε. 16 Ἄμην ἀμήν λέγω ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ, οὐδὲ ἀπόστολος μείζων τοῦ πέμψαντος αὐτόν. 17 Εἰ ταῦτα οἴδατε, μακάριοι ἔστε ἐὰν ποιήτε αὐτά. 18 Οὐ περὶ πάντων ὑμῶν λέγω· ἐγὼ οἶδα οὓς¹¹ ἐξελέξαμην· ἀλλ' ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, 'Ο τρώγων μετ' ἐμοῦ¹² τὸν ἄρτον ἐπῆρεν ἐπ' ἐμὲ τὴν πτέρναν αὐτοῦ. 19 Ἄπ' ἄρτι λέγω ὑμῖν πρὸ τοῦ γενέσθαι, ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε¹³ ὅτι ἐγὼ εἰμι. 20 Ἄμην ἀμήν λέγω ὑμῖν, 'Ο λαμβάνων ἔαν¹⁴ τινα πέμψω, ἐμὲ λαμβάνει· ὁ δὲ ἐμὲ λαμβάνων, λαμβάνει τὸν πέμψαντά με.

¹Ιούδα Σίμωνος Ἰσκαριώτου ἵνα αὐτὸν παραδῷ • ἵνα παραδοῖ αὐτὸν Ἰούδας Σίμωνος Ἰσκαριώτου ²ο Ἰησοῦς • – ³δέδωκεν • ἐδωκεν ⁴καὶ λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος • λέγει αὐτῷ ⁵τοὺς πόδας μου • μου τοὺς πόδας ⁶αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς αὐτῷ ⁷οὐ χρείαν ἔχει ἢ • οὐκ ἔχει χρείαν εἰ μὴ ⁸Οὐχὶ • δι τι Οὐχὶ ⁹καὶ ἔλαβεν • [καὶ] ἔλαβεν ¹⁰ἀναπεσὼν • καὶ ἀνέπεσεν ¹¹οὓς • τίνας ¹²μετ' ἐμοῦ • μου ¹³ὅταν γένηται πιστεύσητε • πιστεύσητε ὅταν γένηται ¹⁴ἔαν • ἄν

The Traitor at the Table

21 Ταῦτα εἰπὼν ὁ¹ Ἰησοῦς ἐταράχθη τῷ πνεύματι, καὶ ἐμαρτύρησεν καὶ εἶπεν, Ἄμην ἀμήν λέγω ὑμῖν ὅτι εἰς ἔξ οὐδὲν παραδώσει με. 22 Ἐβλεπον οὖν² εἰς ἀλλήλους οἱ μαθηταί, ἀπορούμενοι περὶ τίνος λέγει. 23 Ἡν δὲ³ ἀνακείμενος εἰς⁴ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ ἐν τῷ κόλπῳ τοῦ Ἰησοῦ, ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς· 24 νεύει οὖν τούτῳ Σίμων Πέτρος πυθέσθαι τίς ἂν εἴη περὶ οὗ λέγει. 25 Ἐπιπεσών δὲ⁵ ἐκεῖνος οὕτως ἐπὶ τὸ στῆθος τοῦ Ἰησοῦ, λέγει αὐτῷ, Κύριε, τίς ἐστιν; 26 Ἀποκρίνεται ὁ⁶ Ἰησοῦς, Ἐκεῖνός ἐστιν ὃ ἐγὼ βάψας⁷ τὸ ψωμίον ἐπιδώσω.⁸ Καὶ ἐμβάψας⁹ τὸ ψωμίον, δίδωσιν¹⁰ Ιούδᾳ Σίμωνος Ἰσκαριώτῃ.¹¹ 27 Καὶ μετὰ τὸ ψωμίον, τότε εἰσῆλθεν εἰς ἐκεῖνον ὁ Σατανᾶς. Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὁ ποιεῖς, ποίησον τάχιον. 28 Τοῦτο δὲ¹² οὐδεὶς ἔγνω τῶν ἀνακειμένων πρὸς τί εἶπεν αὐτῷ. 29 Τινὲς γὰρ ἐδόκουν, ἐπεὶ τὸ γλωσσόκομον εἶχεν ὁ Ιούδας,¹³ ὅτι λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹⁴ Ἀγόρασον ὃν χρείαν ἔχομεν εἰς τὴν ἑορτήν· ἥ τοις πτωχοῖς ἵνα τι δῷ. 30 Λαβὼν οὖν τὸ ψωμίον ἐκεῖνος, εὐθέως ἐξῆλθεν.¹⁵ ἦν δὲ νύξ.

Concerning Christ's Glorification

31 Ὁτε¹⁶ ἐξῆλθεν, λέγει ὁ¹⁷ Ἰησοῦς, Νῦν ἐδοξάσθη ὁ νίδις τοῦ ἀνθρώπου, καὶ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ. 32 Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ,¹⁸ καὶ ὁ θεὸς δοξάσει αὐτὸν ἐν ἑαυτῷ,¹⁹ καὶ εὐθὺς δοξάσει αὐτόν. 33 Τεκνία, ἔτι μικρὸν μεθ' ὑμῶν είμι. Ζητήσετέ με, καὶ καθὼς εἶπον τοῖς Ιουδαίοις ὅτι Ὅπου ὑπάγω ἐγώ,²⁰ ὑμεῖς οὐ δύνασθε ἐλθεῖν, καὶ ὑμῖν λέγω ἄρτι. 34 Ἐντολὴν καινὴν δίδωμι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους· καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς, ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. 35 Ἐν τούτῳ γνώσονται πάντες ὅτι ἐμοὶ μαθηταί ἐστε, ἐὰν ἀγάπην ἔχητε ἐν ἀλλήλοις.

36 Λέγει αὐτῷ Σίμων Πέτρος, Κύριε, ποῦ ὑπάγεις; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ²¹ Ἰησοῦς, Ὅπου ὑπάγω, οὐ δύνασαί μοι νῦν ἀκολουθῆσαι, ὕστερον δὲ ἀκολουθήσεις μοι.²² 37 Λέγει αὐτῷ Πέτρος,²³ Κύριε,

¹ο • [ό] ²οὖν • – ³δὲ • – ⁴εἰς • εἰς ἐκ ⁵Ἐπιπεσών δὲ • Αναπεσών οὖν ⁶ό
• [ό] ⁷βάψας • βάψω ⁸ἐπιδώσω • καὶ δώσω αὐτῷ ⁹Καὶ ἐμβάψας • Βάψας οὖν
¹⁰δίδωσιν • [λαμβάνει καὶ] δίδωσιν ¹¹Ισκαριώτῃ • Ἰσκαριώτου ¹²δὲ • [δέ] ¹³ὁ
Ιούδας • Ιούδας ¹⁴ὁ Ἰησοῦς • [ό] Ἰησοῦς ¹⁵εὐθέως ἐξῆλθεν • ἐξῆλθεν εὐθύς ¹⁶Ὅτε
• Ὁτε οὖν ¹⁷λέγει ὁ • λέγει ¹⁸Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν αὐτῷ • [Εἰ ὁ θεὸς ἐδοξάσθη ἐν
αὐτῷ] ¹⁹ἑαυτῷ • αὐτῷ ²⁰ὑπάγω ἐγώ • ἐγώ ὑπάγω ²¹αὐτῷ ὁ • [αὐτῷ] ²²ὕστερον
δὲ ἀκολουθήσεις μοι • ἀκολουθήσεις δὲ ὕστερον ²³Πέτρος • ὁ Πέτρος

διὰ τί οὐ δύναμαι σοι ἀκολουθῆσαι ἄρτι; Τὴν ψυχήν μου ὑπὲρ σοῦ θήσω. **38** Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹ Ἰησοῦς, Τὴν ψυχήν σου ὑπὲρ ἐμοῦ θήσεις; Ἄμην ἀμὴν λέγω σοι, οὐ μὴ ἀλέκτωρ φωνήσῃ ἔως οὗ ἀπαρνήσῃ² με τρίς.

Of Christ's Going to the Father

14 Μὴ ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία· πιστεύετε εἰς τὸν θεόν, καὶ εἰς ἐμὲ πιστεύετε. **2** Ἐν τῇ οἰκίᾳ τοῦ πατρός μου μοναὶ πολλαὶ εἰσιν· εἰ δὲ μή, εἴπον ἂν ὑμῖν· Πορεύομαι³ ἐτομάσαι τόπον ὑμῖν. **3** Καὶ ἐὰν πορευθῶ, ἐτομάσω^{a,4} ὑμῖν τόπον⁵ πάλιν ἔρχομαι καὶ παραλήψομαι⁶ ὑμᾶς πρὸς ἐμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμὶ ἔγω, καὶ ὑμεῖς ἥτε. **4** Καὶ ὅπου ἔγώ⁷ ὑπάγω οἴδατε, καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε.⁸ **5** Λέγει αὐτῷ Θωμᾶς, Κύριε, οὐκ οἴδαμεν ποῦ ὑπάγεις· καὶ⁹ πῶς δυνάμεθα τὴν ὁδὸν εἰδέναι; **6** Λέγει αὐτῷ ὁ¹⁰ Ἰησοῦς, Ἐγώ εἰμι ἡ ὁδὸς καὶ ἡ ἀλήθεια καὶ ἡ ζωή· οὐδεὶς ἔρχεται πρὸς τὸν πατέρα, εἰ μὴ δι’ ἐμοῦ. **7** Εἰ ἔγνώκειτε με,¹¹ καὶ τὸν πατέρα μου ἔγνώκειτε ἂν.¹² καὶ ἀπ’ ἄρτι γινώσκετε αὐτόν, καὶ ἐωράκατε αὐτόν. **8** Λέγει αὐτῷ Φίλιππος, Κύριε, δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα, καὶ ἀρκεῖ ἡμῖν. **9** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Τοσοῦτον χρόνον¹³ μεθ’ ὑμῶν εἴμι, καὶ οὐκ ἔγνωκάς με, Φίλιππε; Ὁ ἐωρακώς ἐμέ, ἐώρακεν τὸν πατέρα· καὶ πῶς¹⁴ σὺ λέγεις, Δεῖξον ἡμῖν τὸν πατέρα; **10** Οὐ πιστεύεις ὅτι ἔγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοὶ ἐστιν; Τὰ ρήματα ἂν ἔγὼ λαλῶ ὑμῖν,¹⁵ ἀπ’ ἐμαυτοῦ οὐ λαλῶ· ὁ δὲ πατήρ ὁ ἐν¹⁶ ἐμοὶ μένων, αὐτὸς¹⁷ ποιεῖ τὰ ἔργα.¹⁸ **11** Πιστεύετε μοι ὅτι ἔγὼ ἐν τῷ πατρί, καὶ ὁ πατήρ ἐν ἐμοὶ· εἰ δὲ μή, διὰ τὰ ἔργα αὐτὰ πιστεύετε μοι.¹⁹ **12** Ἄμην ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὁ πιστεύων εἰς ἐμέ, τὰ ἔργα ἂν ἔγὼ ποιῶ κάκεινος ποιήσει, καὶ μείζονα τούτων ποιήσει· ὅτι ἔγὼ πρὸς τὸν πατέρα μου²⁰ πορεύομαι. **13** Καὶ ὅ τι ἂν αἰτήσῃς τὸν ὄνοματί μου, τοῦτο ποιήσω, ἵνα δοξασθῇ ὁ πατήρ ἐν τῷ υἱῷ. **14** Εάν τι αἰτήσῃς με^b ἐν τῷ ὄνοματί μου, ἔγὼ ποιήσω.

^aἐτομάσω • καὶ ἐτομάσω = ἐτομάσαι ^bμε • –

¹Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ • Ἀποκρίνεται ²ἀπαρνήσῃ • ἀρνήσῃ ³Πορεύομαι • ὅτι πορεύομαι
⁴ἐτομάσω • καὶ ἐτομάσω ⁵ὑμῖν τόπον • τόπον ὑμῖν ⁶παραλήψομαι • παραλήψομαι
⁷ἔγω • [έγω] ⁸καὶ τὴν ὁδὸν οἴδατε • τὴν ὁδὸν ⁹καὶ • – ¹⁰ὁ • [ό] ¹¹ἔγνώκειτε
 με • ἔγνώκατε με ¹²ἔγνώκειτε ἂν • γνώσεσθε ¹³Τοσοῦτον χρόνον • Τοσούτῳ χρόνῳ
¹⁴καὶ πῶς • πῶς ¹⁵λαλῶ ὑμῖν • λέγω ὑμῖν ¹⁶ὁ ἐν • ἐν ¹⁷αὐτὸς • – ¹⁸ἔργα • ἔργα
 αὐτοῦ ¹⁹αὐτὰ πιστεύετε μοι • αὐτὰ πιστεύετε ²⁰μου • –

Of Love and Life

15 Ἐὰν ἀγαπᾶτέ με, τὰς ἐντολὰς τὰς ἐμὰς τηρήσατε.¹ 16 Καὶ ἐγὼ² ἐρωτήσω τὸν πατέρα, καὶ ἄλλον παράκλητον δώσει ὑμῖν, ἵνα μένη³ μεθ' ὑμῶν εἰς τὸν αἰῶνα,⁴ 17 τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ ὁ κόσμος οὐδὲ γινώσκει αὐτό.⁵ Ὅμεις δὲ⁶ γινώσκετε αὐτό, ὅτι παρ' ὑμῖν μένει, καὶ ἐν ὑμῖν ἔσται. 18 Οὐκ ἀφήσω ὑμᾶς ὄφανούς· ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. 19 Ἔτι μικρὸν καὶ ὁ κόσμος με οὐκέτι θεωρεῖ, ὑμεῖς δὲ θεωρεῖτε με· ὅτι ἐγὼ ζῶ, καὶ ὑμεῖς ζήσεσθε.⁷ 20 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ γινώσεσθε ὑμεῖς ὅτι ἐγὼ ἐν τῷ πατρί μου, καὶ ὑμεῖς ἐν ἐμοί, καὶ ἐγὼ⁸ ἐν ὑμῖν. 21 Ὁ ἔχων τὰς ἐντολάς μου καὶ τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με· ὃ δὲ ἀγαπῶν με, ἀγαπηθήσεται ὑπὸ τοῦ πατρός μου· καὶ ἐγὼ⁹ ἀγαπήσω αὐτόν, καὶ ἐμφανίσω αὐτῷ ἐμαυτόν. 22 Λέγει αὐτῷ Ἰούδας, οὐχ ὁ Ἰσκαριώτης, Κύριε, καὶ τί¹⁰ γέγονεν ὅτι ἡμῖν μέλλεις ἐμφανίζειν σεαυτόν, καὶ οὐχὶ τῷ κόσμῳ; 23 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ἐάν τις ἀγαπᾷ με, τὸν λόγον μου τηρήσει, καὶ ὁ πατήρ μου ἀγαπήσει αὐτόν, καὶ πρὸς αὐτὸν ἐλευσόμεθα, καὶ μονὴν παρ' αὐτῷ ποιήσομεν.¹¹

Of the Work of the Spirit

24 Ὁ μὴ ἀγαπῶν με, τοὺς λόγους μου οὐ τηρεῖ· καὶ ὁ λόγος ὃν ἀκούετε οὐκ ἐστιν ἐμός, ἀλλὰ τοῦ πέμψαντός με πατρός.

25 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν παρ'¹² ὑμῖν μένων. 26 Ὁ δὲ παράκλητος, τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, ὃ πέμψει ὁ πατήρ ἐν τῷ ὀνόματί μου, ἐκεῖνος ὑμᾶς διδάξει πάντα, καὶ ὑπομνήσει ὑμᾶς πάντα ἀ εἰπον ὑμῖν.¹³ 27 Εἰρήνην ἀφίημι ὑμῖν, εἰρήνην τὴν ἐμὴν δίδωμι ὑμῖν· οὐ καθὼς ὁ κόσμος δίδωσιν, ἐγὼ δίδωμι ὑμῖν. Μή ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδία, μηδὲ δειλιάτω. 28 Ἡκούσατε ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Ὑπάγω καὶ ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Εἰ ἡγαπᾶτέ με, ἔχάρητε ἀν ὅτι εἶπον, Πορεύομαι¹⁴ πρὸς τὸν πατέρα· ὅτι ὁ πατήρ μου μείζων¹⁵ μού ἐστιν. 29 Καὶ νῦν εἴρηκα ὑμῖν πρὶν γενέσθαι· ἵνα, ὅταν γένηται, πιστεύσητε. 30 Οὐκέτι πολλὰ λαλήσω μεθ' ὑμῶν· ἔρχεται γὰρ ὁ τοῦ κόσμου ἄρχων, καὶ ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔχει οὐδέν·

¹ τηρήσατε • τηρήσετε ² Καὶ ἐγὼ • Κἀγώ ³ μένη • – ⁴ αἰῶνα • αἰῶνα ἢ ⁵ γινώσκει αὐτό • γινώσκει ⁶ δὲ • – ⁷ ζήσεσθε • ζήσετε ⁸ καὶ ἐγὼ • κἀγώ ⁹ καὶ ἐγὼ • κἀγώ ¹⁰ καὶ τί • [καὶ] τί ¹¹ ποιήσομεν • ποιησόμεθα ¹² ὑμῖν • ὑμῖν [ἐγώ] ¹³ εἶπον Πορεύομαι • πορεύομαι ¹⁴ μον μείζων • μείζων

31 ἀλλ’ ἵνα γνῷ ὁ κόσμος ὅτι ἀγαπῶ τὸν πατέρα, καὶ καθὼς ἐνετείλατό μοι ὁ πατήρ, οὕτως ποιῶ. Ἐγείρεσθε, ἄγωμεν ἐντεῦθεν.

Christ the True Vine

15 Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος ἡ ἀληθινή, καὶ ὁ πατήρ μου ὁ γεωργός ἐστιν. **2** Πᾶν κλῆμα ἐν ἐμοὶ μὴ φέρον καρπόν, αἴρει αὐτό· καὶ πᾶν τὸ καρπὸν φέρον, καθαίρει αὐτό, ἵνα πλείονα καρπὸν¹ φέρῃ. **3** Ἡδη ὑμεῖς καθαροί ἐστε διὰ τὸν λόγον ὃν λελάηκα ὑμῖν. **4** Μείνατε ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν ὑμῖν. Καθὼς τὸ κλῆμα οὐδὲ δύναται καρπὸν φέρειν ἀφ’ ἔαυτοῦ, ἐὰν μὴ μείνῃ² ἐν τῇ ἄμπελῳ, οὕτως οὐδὲ ὑμεῖς, ἐὰν μὴ ἐν ἐμοὶ μείνητε.³ **5** Ἐγώ εἰμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τὰ κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολὺν· ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν. **6** Εἳνα μὴ τις μείνῃ⁴ ἐν ἐμοί, ἐβλήθη ἔξω ὡς τὸ κλῆμα, καὶ ἔξηράνθη, καὶ συνάγουσιν αὐτὰ καὶ εἰς τὸ πῦρ βάλλουσιν, καὶ καίεται. **7** Εἳνα μείνητε ἐν ἐμοί, καὶ τὰ ρήματά μου ἐν ὑμῖν μείνῃ, ὅ ἐὰν θέλητε αἰτήσεσθε,⁵ καὶ γενήσεται ὑμῖν. **8** Ἐν τούτῳ ἐδοξάσθη ὁ πατήρ μου, ἵνα καρπὸν πολὺν φέρητε· καὶ γενήσεσθε⁶ ἐμοὶ μαθηταί. **9** Καθὼς ἡγάπησέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ ἡγάπησα ὑμᾶς.⁷ μείνατε ἐν τῇ ἀγάπῃ τῇ ἐμῇ. **10** Εἳνα τὰς ἐντολὰς μου τηρήσητε, μενεῖτε ἐν τῇ ἀγάπῃ μου· καθὼς ἐγὼ τὰς ἐντολὰς τοῦ πατρός μου τετήρηκα, καὶ μένω αὐτοῦ ἐν τῇ ἀγάπῃ.

The New Status of Christ's Disciples

11 Ταῦτα λελάηκα ὑμῖν, ἵνα ἡ χαρὰ ἡ ἐμὴ ἐν ὑμῖν μείνῃ,⁸ καὶ ἡ χαρὰ ὑμῶν πληρωθῇ. **12** Αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ ἡ ἐμή, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους, καθὼς ἡγάπησα ὑμᾶς. **13** Μείζονα ταύτης ἀγάπην οὐδεὶς ἔχει, ἵνα τις τὴν ψυχὴν αὐτοῦ θῇ ὑπὲρ τῶν φίλων αὐτοῦ. **14** Ὅμεις φίλοι μου ἐστέ, ἐὰν ποιήτε ὅσα⁹ ἐγὼ ἐντέλλομαι ὑμῖν. **15** Οὐκέτι ὑμᾶς λέγω¹⁰ δούλους, ὅτι ὁ δοῦλος οὐκ οἶδεν τί ποιεῖ αὐτοῦ ὁ κύριος· ὑμᾶς δὲ εἱρηκα φίλους, ὅτι πάντα ἡ ἥκουσα παρὰ τοῦ πατρός μου ἐγνώρισα ὑμῖν. **16** Οὐχ ὑμεῖς με ἔξελέξασθε, ἀλλ’ ἐγὼ ἔξελέξαμην ὑμᾶς, καὶ ἔθηκα ὑμᾶς, ἵνα ὑμεῖς ὑπάγητε καὶ καρπὸν φέρητε, καὶ ὁ καρπὸς ὑμῶν μένῃ· ἵνα ὅ τι ἀν αἰτήσητε τὸν

¹ πλείονα καρπὸν • καρπὸν πλείονα ² μείνῃ • μένῃ ³ μείνητε • μένητε ⁴ μείνῃ • μένῃ

⁵ αἰτήσεσθε • αἰτήσασθε ⁶ γενήσεσθε • γένησθε ⁷ ἡγάπησα ὑμᾶς • ὑμᾶς ἡγάπησα

⁸ μείνῃ • ἢ ⁹ ὅσα • ἡ ¹⁰ ὑμᾶς λέγω • λέγω ὑμᾶς

πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δῶ^a ὑμῖν. **17** Ταῦτα ἐντέλλομαι ὑμῖν, ἵνα ἀγαπᾶτε ἀλλήλους. **18** Εἰ ὁ κόσμος ὑμᾶς μισεῖ, γινώσκετε ὅτι ἔμε πρῶτον ὑμῶν μεμίσηκεν. **19** Εἰ ἐκ τοῦ κόσμου ἦτε, ὁ κόσμος ἂν τὸ ἴδιον ἐφίλει· ὅτι δὲ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ ἐστέ, ἀλλ’ ἐγὼ ἐξελεξάμην ὑμᾶς ἐκ τοῦ κόσμου, διὰ τούτο μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος. **20** Μνημονεύετε τοῦ λόγου οὗ ἐγὼ εἶπον ὑμῖν, Οὐκ ἔστιν δοῦλος μείζων τοῦ κυρίου αὐτοῦ. Εἰ ἔμε ἐδίωξαν, καὶ ὑμᾶς διώξουσιν· εἰ τὸν λόγον μου ἐτήρησαν, καὶ τὸν ὑμέτερον τηρήσουσιν. **21** Ἀλλὰ ταῦτα πάντα ποιήσουσιν ὑμῖν¹ διὰ τὸ ὄνομά μου, ὅτι οὐκ οἴδασιν τὸν πέμψαντά με. **22** Εἰ μὴ ἥλθον καὶ ἐλαλησα αὐτοῖς, ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον.² νῦν δὲ πρόφασιν οὐκ ἔχουσιν περὶ τῆς ἀμαρτίας αὐτῶν. **23** Οἱ ἔμε μισῶν, καὶ τὸν πατέρα μου μισεῖ. **24** Εἰ τὰ ἔργα μὴ ἐποίησα ἐν αὐτοῖς ἢ οὐδεὶς ἄλλος πεποίηκεν,³ ἀμαρτίαν οὐκ εἶχον.⁴ νῦν δὲ καὶ ἐωράκασιν καὶ μεμισήκασιν καὶ ἔμε καὶ τὸν πατέρα μου. **25** Ἀλλ’ ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος ἐν⁵ τῷ νόμῳ αὐτῶν ὅτι⁶ Ἐμίσησάν με δωρεάν.

26 Ὅταν δὲ⁷ ἔλθῃ ὁ παράκλητος, ὃν ἐγὼ πέμψω ὑμῖν παρὰ τοῦ πατρός, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὃ παρὰ τοῦ πατρὸς ἐκπορεύεται, ἐκεῖνος μαρτυρήσει περὶ ἐμοῦ. **27** καὶ ὑμεῖς δὲ μαρτυρεῖτε, ὅτι ἀπ’ ἀρχῆς μετ’ ἐμοῦ ἐστε.

Comfort against the World's Hatred

16 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα μὴ σκανδαλισθῆτε. **2** Ἀποσυναγώγους ποιήσουσιν ὑμᾶς· ἀλλ’ ἔρχεται ὥρα, ἵνα πᾶς ὁ ἀποκτείνας ὑμᾶς δόξῃ λατρείαν προσφέρειν τῷ θεῷ. **3** Καὶ ταῦτα ποιήσουσιν, ὅτι οὐκ ἔγνωσαν τὸν πατέρα οὐδὲ ἔμε. **4** Ἀλλὰ ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ὅταν ἔλθῃ ἡ ὥρα,⁸ μνημονεύητε αὐτῶν, ὅτι ἐγὼ εἶπον ὑμῖν. Ταῦτα δὲ ὑμῖν ἐξ ἀρχῆς οὐκ εἶπον, ὅτι μεθ’ ὑμῶν ἥμην. **5** Νῦν δὲ ὑπάγω πρὸς τὸν πέμψαντά με, καὶ οὐδεὶς ἐξ ὑμῶν ἐρωτᾷ με, Ποῦ ὑπάγεις; **6** Ἀλλ’ ὅτι ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἡ λύπη πεπλήρωκεν ὑμῶν τὴν καρδίαν. **7** Ἀλλ’ ἐγὼ τὴν ἀλήθειαν λέγω ὑμῖν· συμφέρει ὑμῖν ἵνα ἐγὼ ἀπέλθω· ἐὰν γὰρ ἐγὼ μὴ⁹ ἀπέλθω, ὁ παράκλητος οὐκ ἐλεύσεται πρὸς ὑμᾶς· ἐὰν δὲ πορευθῶ, πέμψω αὐτὸν πρὸς ὑμᾶς. **8** Καὶ ἐλθῶν

^aδῶ • δῷ

1ὑμῖν • εἰς ὑμᾶς 2εἶχον • εἶχοσαν 3πεποίηκεν • ἐποίησεν 4εἶχον • εἶχοσαν
5γεγραμμένος ἐν • ἐν 6ὅτι • γεγραμμένος ὅτι 7δὲ • – 8ὥρα • ὥρα αὐτῶν 9ἐγὼ
μὴ • μὴ

ἐκεῖνος ἐλέγξει τὸν κόσμον περὶ ὄμαρτίας καὶ περὶ δικαιοσύνης καὶ περὶ κρίσεως· 9 περὶ ὄμαρτίας μέν, ὅτι οὐ πιστεύουσιν εἰς ἐμέ· 10 περὶ δικαιοσύνης δέ, ὅτι πρὸς τὸν πατέρα μου¹ ὑπάγω, καὶ οὐκέτι θεωρεῖτε με· 11 περὶ δὲ κρίσεως, ὅτι ὁ ἄρχων τοῦ κόσμου τούτου κέκριται. 12 Ἔτι πολλὰ ἔχω λέγειν ὑμῖν,² ἀλλ’ οὐ δύνασθε βαστάζειν ἄρτι. 13 Ὄταν δὲ ἔλθῃ ἐκεῖνος, τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ὁδηγήσει ὑμᾶς εἰς πᾶσαν τὴν ἀληθειαν.³ οὐ γάρ λαλήσει ἀφ’ ἑαυτοῦ, ἀλλ’ ὅσα ἂν ἀκούσῃ⁴ λαλήσει, καὶ τὰ ἐρχόμενα ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 14 Ἐκεῖνος ἐμὲ δοξάσει, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λήψεται,⁵ καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν. 15 Πάντα ὅσα ἔχει ὁ πατὴρ ἐμά ἐστιν· διὰ τοῦτο εἶπον, ὅτι ἐκ τοῦ ἐμοῦ λαμβάνει, καὶ ἀναγγελεῖ ὑμῖν.

The Comfort of Christ's Second Advent

16 Μικρὸν καὶ οὐ⁶ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με, ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα.⁷ 17 Εἶπον⁸ οὖν ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ πρὸς ἀλλήλους, Τί ἐστιν τοῦτο ὃ λέγει ἡμῖν, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; Καὶ ὅτι Ἐγὼ⁹ ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα; 18 Ἐλεγον οὖν, Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει,¹⁰ τὸ μικρόν; Οὐκ οἴδαμεν τί λαλεῖ. 19 Ἔγνω οὖν ὁ¹¹ Ἰησοῦς ὅτι ἥθελον αὐτὸν ἐρωτᾶν, καὶ εἶπεν αὐτοῖς, Περὶ τούτου ζητεῖτε μετ’ ἀλλήλων, ὅτι εἶπον, Μικρὸν καὶ οὐ θεωρεῖτε με, καὶ πάλιν μικρὸν καὶ ὄψεσθέ με; 20 Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι κλαυστετε καὶ θρηνήσετε ὑμεῖς, ὃ δὲ κόσμος χαρήσεται· ὑμεῖς δὲ λυπηθήσεσθε,¹² ἀλλ’ ἡ λύπη ὑμῶν εἰς χαρὰν γενήσεται. 21 Ἡ γυνὴ ὅταν τίκτῃ λύπην ἔχει, ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα αὐτῆς· ὅταν δὲ γεννήσῃ τὸ παιδίον, οὐκέτι μνημονεύει τῆς θλίψεως, διὰ τὴν χαρὰν ὅτι ἐγεννήθη ἀνθρωπὸς εἰς τὸν κόσμον. 22 Καὶ ὑμεῖς οὖν λύπην μὲν νῦν¹³ ἔχετε· πάλιν δὲ ὄψομαι ὑμᾶς, καὶ χαρήσεται ὑμῶν ἡ καρδία, καὶ τὴν χαρὰν ὑμῶν οὐδεὶς αἴρει ἀφ’ ὑμῶν. 23 Καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐμὲ οὐκ ἐρωτήσετε οὐδέν. Ἀμὴν ἀμὴν λέγω ὑμῖν ὅτι ὅσα ἂν¹⁴ αἰτήσητε τὸν πατέρα ἐν τῷ ὀνόματί μου, δώσει

¹μου • – ²λέγειν ὑμῖν • ὑμῖν λέγειν ³εἰς πᾶσαν τὴν ἀληθείαν • ἐν τῇ ἀληθείᾳ πάσῃ ⁴ἄν ἀκούσῃ • ἀκούσει ⁵λήψεται • λήμψεται ⁶οὐ • οὐκέτι ⁷ὅτι ὑπάγω πρὸς τὸν πατέρα • – ⁸Εἶπον • Εἶπαν ⁹Ἐγὼ • – ¹⁰Τοῦτο τί ἐστιν ὃ λέγει • Τί ἐστιν τοῦτο [οἱ λέγει] ¹¹οὖν ὁ • [δέ] ¹²δὲ λυπηθήσεσθε • λυπηθήσεσθε ¹³λύπην μὲν νῦν • νῦν μὲν λύπην ¹⁴ὅτι ὅσα ἄν • ἄν τι

ύμιν. 24 Ἔως ἄρτι οὐκ ἥτήσατε οὐδὲν ἐν τῷ ὀνόματί μου· αἰτεῖτε, καὶ λήψεσθε,¹ ἵνα ἡ χαρὰ ὑμῶν ἡ πεπληρωμένη.

25 Ταῦτα ἐν παροιμίαις λελάληκα ὑμῖν· ἀλλ'² ἔρχεται ὥρα ὅτε οὐκέτι ἐν παροιμίαις λαλήσω ὑμῖν, ἀλλὰ παρρησίᾳ περὶ τοῦ πατρὸς ἀναγγελῶ³ ὑμῖν. 26 Ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ὀνόματί μου αἰτήσεσθε· καὶ οὐ λέγω ὑμῖν ὅτι ἐγώ ἐρωτήσω τὸν πατέρα περὶ ὑμῶν· 27 αὐτὸς γὰρ ὁ πατὴρ φιλεῖ ὑμᾶς, ὅτι ὑμεῖς ἔμετε πεφιλήκατε, καὶ πεπιστεύκατε ὅτι ἐγὼ παρὰ τοῦ⁴ θεοῦ ἐξῆλθον. 28 Ἐξῆλθον παρὰ τοῦ πατρός, καὶ ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον· πάλιν ἀφίημι τὸν κόσμον, καὶ πορεύομαι πρὸς τὸν πατέρα. 29 Λέγουσιν αὐτῷ⁵ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, Ἰδε, νῦν παρρησίᾳ⁶ λαλεῖς, καὶ παροιμίαν οὐδεμίαν λέγεις. 30 Νῦν οἴδαμεν ὅτι οἶδας πάντα, καὶ οὐ χρείαν ἔχεις ἵνα τίς σε ἐρωτᾷ· ἐν τούτῳ πιστεύομεν ὅτι ἀπὸ θεοῦ ἐξῆλθες. 31 Ἀπεκρίθη αὐτοῖς ὁ⁷ Ἰησοῦς, Ἄρτι πιστεύετε; 32 Ἰδού, ἔρχεται ὥρα καὶ νῦν⁸ ἐλήλυθεν, ἵνα σκορπισθῆτε ἔκαστος εἰς τὰ ἴδια, καὶ ἔμετε⁹ μόνον ἀφῆτε· καὶ οὐκ εἰμὶ μόνος, ὅτι ὁ πατὴρ μετ' ἐμοῦ ἐστιν. 33 Ταῦτα λελάληκα ὑμῖν, ἵνα ἐν ἐμοὶ εἰρήνην ἔχητε. Ἐν τῷ κόσμῳ θλίψιν ἔχετε· ἀλλὰ θαρσεῖτε, ἐγώ νενίκηκα τὸν κόσμον.

Christ's Great Sacerdotal Prayer

17 Ταῦτα ἐλάλησεν ὁ Ἰησοῦς, καὶ ἐπῆρεν¹⁰ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανόν, καὶ εἶπεν,¹¹ Πάτερ, ἐλήλυθεν ἡ ὥρα· δόξασόν σου τὸν νιόν, ἵνα καὶ ὁ νιός σου¹² δοξάσῃ σε· 2 καθὼς ἔδωκας αὐτῷ ἔξουσίαν πάσης σαρκός, ἵνα πᾶν ὃ δέδωκας αὐτῷ, δώσει¹³ αὐτοῖς ζωὴν αἰώνιον. 3 Αὕτη δέ ἐστιν ἡ αἰώνιος ζωὴ, ἵνα γινώσκωσίν σε τὸν μόνον ἀληθινὸν θεόν, καὶ ὃν ἀπέστειλας Ἰησοῦν χριστόν. 4 Ἐγώ σε ἐδόξασα ἐπὶ τῆς γῆς· τὸ ἔργον ἐτελείωσα¹⁴ ὃ δέδωκάς μοι ἵνα ποιήσω. 5 Καὶ νῦν δόξασόν με σύ, πάτερ, παρὰ σεαυτῷ τῇ δόξῃ ἡ εἰχον πρὸ τοῦ τὸν κόσμον εἶναι παρὰ σοί. 6 Ἐφανέρωσά σου τὸ ὄνομα τοῖς ἀνθρώποις οὓς δέδωκάς μοι¹⁵ ἐκ τοῦ κόσμου· σοὶ ησαν, καὶ ἐμοὶ¹⁶ αὐτοὺς δέδωκας· καὶ¹⁷ τὸν λόγον σου τετηρήκασιν.¹⁸ 7 Νῦν ἔγνωκαν ὅτι πάντα ὅσα δέδωκάς μοι, παρὰ σοῦ ἐστιν.¹⁹ 8 ὅτι τὰ

¹λήψεσθε • λήμψεσθε ²ἀλλ' • – ³ἀναγγελῶ • ἀπαγγελῶ ⁴τοῦ • [τοῦ] ⁵αὐτῷ • – ⁶παρρησίᾳ • ἐν παρρησίᾳ ⁷ό • – ⁸νῦν • – ⁹καὶ ἔμετε • κάμετε ¹⁰ὁ Ἰησοῦς καὶ ἐπῆρεν • Ἰησοῦς καὶ ἐπάρας ¹¹καὶ εἶπεν • εἶπεν ¹²καὶ ὁ νιός σου • ὁ νιός ¹³δώσει • δώσῃ ¹⁴ἐτελείωσα • τελειώσας ¹⁵δέδωκάς μοι • ἔδωκάς μοι ¹⁶καὶ ἐμοὶ • κάμοι ¹⁷δέδωκας καὶ • ἔδωκας καὶ ¹⁸τετηρήκασιν • τετηρηκαν ¹⁹ἐστιν • εἰσιν

ρήματα ἂ δέδωκάς¹ μοι, δέδωκα αὐτοῖς· καὶ αὐτοὶ ἔλαβον, καὶ ἔγνωσαν ἀληθῶς ὅτι παρὰ σοῦ ἐξῆλθον, καὶ ἐπίστευσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 9 Ἐγὼ περὶ αὐτῶν ἐρωτῶ· οὐ περὶ τοῦ κόσμου ἐρωτῶ, ἀλλὰ περὶ ὧν δέδωκάς μοι, ὅτι σοι εἰσιν. 10 καὶ τὰ ἡμὰ πάντα σά ἐστιν, καὶ τὰ σὰ ἡμά· καὶ δεδόξασμαι ἐν αὐτοῖς. 11 Καὶ οὐκέτι εἰμὶ ἐν τῷ κόσμῳ, καὶ οὗτοί² ἐν τῷ κόσμῳ εἰσίν, καὶ ἐγὼ³ πρός σε ἔρχομαι. Πάτερ ἄγιε, τίρησον αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου, φῶ δέδωκάς μοι, ἵνα ὕστιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς. 12 Ὁτε ἥμην μετ' αὐτῶν ἐν τῷ κόσμῳ,⁴ ἐγὼ ἐτήρουν αὐτοὺς ἐν τῷ ὄνόματί σου· οὓς⁵ δέδωκάς μοι,⁶ ἐφύλαξα, καὶ οὐδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπώλετο, εἰ μὴ ὁ νιὸς τῆς ἀπωλείας, ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ. 13 Νῦν δὲ πρός σε ἔρχομαι, καὶ ταῦτα λαλῶ ἐν τῷ κόσμῳ, ἵνα ἔχωσιν τὴν χαρὰν τὴν ἐμὴν πεπληρωμένην ἐν αὐτοῖς.⁷ 14 Ἐγὼ δέδωκα αὐτοῖς τὸν λόγον σου, καὶ ὁ κόσμος ἐμίσησεν αὐτούς, ὅτι οὐκ εἰσὶν ἐκ τοῦ κόσμου, καθὼς ἐγὼ οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου. 15 Οὐκ ἐρωτῶ ἵνα ἄρης αὐτοὺς ἐκ τοῦ κόσμου, ἀλλ’ ἵνα τηρήσῃς αὐτοὺς ἐκ τοῦ πονηροῦ. 16 Ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰσίν, καθὼς ἐγὼ ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί.⁸ 17 Ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῇ ἀληθείᾳ σου.⁹ ὁ λόγος ὁ σὸς ἀλήθειά ἐστιν. 18 Καθὼς ἐμὲ ἀπέστειλας εἰς τὸν κόσμον, κἀγὼ ἀπέστειλα αὐτοὺς εἰς τὸν κόσμον. 19 Καὶ ὑπὲρ αὐτῶν ἐγὼ ἀγιάζω ἐμαυτόν, ἵνα καὶ αὐτοὶ ὕστιν¹⁰ ἡγιασμένοι ἐν ἀληθείᾳ. 20 Οὐ περὶ τούτων δὲ ἐρωτῶ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ τῶν πιστευόντων διὰ τοῦ λόγου αὐτῶν εἰς ἐμέ· 21 ἵνα πάντες ἔν ὕστιν· καθὼς σύ, πάτερ, ἐν ἐμοί, κἀγὼ ἐν σοί, ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐν ἡμῖν ἔν¹¹ ὕστιν· ἵνα ὁ κόσμος πιστεύῃ¹² ὅτι σύ με ἀπέστειλας. 22 Καὶ ἐγὼ¹³ τὴν δόξαν ἣν δέδωκάς μοι, δέδωκα αὐτοῖς, ἵνα ὕστιν ἔν, καθὼς ἡμεῖς ἔν ἐσμεν.¹⁴ 23 Ἐγὼ ἐν αὐτοῖς, καὶ σὺ ἐν ἐμοί, ἵνα ὕστιν τετελειωμένοι εἰς ἔν, καὶ ἵνα¹⁵ γινώσκῃ ὁ κόσμος ὅτι σύ με ἀπέστειλας, καὶ ἡγάπησας αὐτούς, καθὼς ἐμὲ ἡγάπησας. 24 Πάτερ, οὓς¹⁶ δέδωκάς μοι, θέλω ἵνα ὅπου εἰμὶ ἐγὼ κἀκεῖνοι ὕστιν μετ' ἐμοῦ· ἵνα θεωρῶσιν τὴν δόξαν τὴν ἐμὴν ἣν ἔδωκάς^{a,17} μοι, ὅτι ἡγάπησάς με πρὸ

^aἔδωκάς • δέδωκάς

¹δέδωκάς • ἔδωκάς ²οὗτοί • αὐτοὶ ³καὶ ἐγὼ • κἀγὼ ⁴ἐν τῷ κόσμῳ • – ⁵οὓς • φῶ ⁶μοι • μοι καὶ ⁷αὐτοῖς • ἔαντοις ⁸ἐκ τοῦ κόσμου οὐκ εἰμί • οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ κόσμου ⁹σου • – ¹⁰καὶ αὐτοὶ ὕστιν • ὕστιν καὶ αὐτοὶ ¹¹ἡμῖν ἔν • ἡμῖν ¹²πιστεύῃ • πιστεύῃ ¹³Καὶ ἐγὼ • Κἀγὼ ¹⁴ἐσμεν • – ¹⁵καὶ ἵνα • ἵνα ¹⁶οὓς • ὁ ¹⁷ἔδωκάς • δέδωκάς

καταβολῆς κόσμου. 25 Πάτερ δίκαιε, καὶ ὁ κόσμος σε οὐκ ἔγνω, ἐγὼ δέ σε ἔγνων, καὶ οὗτοι ἔγνωσαν ὅτι σύ με ἀπέστειλας· 26 καὶ ἔγνώρισα αὐτοῖς τὸ ὄνομά σου, καὶ γνωρίσω· ἵνα ἡ ἀγάπη, ἣν ἦγάπησάς με, ἐν αὐτοῖς ἦ, καγώ ἐν αὐτοῖς.

The Arrest of Jesus

18 Ταῦτα εἰπὼν ὁ¹ Ἰησοῦς ἐξῆλθεν σὺν τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ πέραν τοῦ χειμάρρου τῶν² Κέδρων, ὅπου ἦν κῆπος, εἰς ὃν εἰσῆλθεν αὐτὸς καὶ οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ. 2 Ἡδει δὲ καὶ Ἰούδας, ὁ παραδιδοὺς αὐτόν, τὸν τόπον· ὅτι πολλάκις συνήχθη^a ὁ Ἰησοῦς³ ἐκεῖ μετὰ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ. 3 Ὁ οὖν Ἰούδας, λαβὼν τὴν σπεῖραν, καὶ ἐκ τῶν ἀρχιερέων καὶ Φαρισαίων⁴ ὑπηρέτας, ἔρχεται ἐκεῖ μετὰ φανῶν καὶ λαμπάδων καὶ ὥπλων. 4 Ἰησοῦς οὖν, εἰδὼς πάντα τὰ ἐρχόμενα ἐπ' αὐτόν, ἐξελθὼν εἶπεν⁵ αὐτοῖς, Τίνα ζητεῖτε; 5 Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς,⁶ Ἐγώ εἰμι. Εἰστήκει δὲ καὶ Ἰούδας ὁ παραδιδοὺς αὐτὸν μετ' αὐτῶν. 6 Ὡς οὖν εἶπεν αὐτοῖς ὅτι⁷ Ἐγώ εἰμι, ἀπῆλθον εἰς τὰ ὄπίσω, καὶ ἔπεσον⁸ χαμαί. 7 Πάλιν οὖν αὐτοὺς ἐπηρώτησεν,⁹ Τίνα ζητεῖτε; Οἱ δὲ εἶπον,¹⁰ Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον. 8 Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς, Εἴπον νῦν ὅτι ἐγώ εἰμι· εἰ οὖν ἐμὲ ζητεῖτε, ἄφετε τούτους ὑπάγειν. 9 ἵνα πληρωθῇ ὁ λόγος ὃν εἶπεν ὅτι Οὓς δέδωκάς μοι, οὐκ ἀπώλεστα ἐξ αὐτῶν οὐδένα. 10 Σίμων οὖν Πέτρος ἔχων μάχαιραν εἶλκυσεν αὐτήν, καὶ ἔπαισεν τὸν τοῦ ἀρχιερέως δοῦλον, καὶ ἀπέκοψεν αὐτοῦ τὸ ὡτίον¹¹ τὸ δεξιόν. Ἡν δὲ ὄνομα τῷ δούλῳ Μάλχος. 11 Εἶπεν οὖν ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Βάλε τὴν μάχαιράν σου¹² εἰς τὴν θήκην· τὸ ποτήριον δέδωκέν μοι ὁ πατήρ, οὐ μὴ πίω αὐτό;

12 Ἡ οὖν σπεῖρα καὶ ὁ χιλίαρχος καὶ οἱ ὑπηρέται τῶν Ἰουδαίων συνέλαβον τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἔδησαν αὐτόν, 13 καὶ ἀπήγαγον αὐτὸν¹³ πρὸς Ἀνναν πρῶτον· ἦν γὰρ πενθερὸς τοῦ Καϊάφα, ὃς ἦν ἀρχιερεὺς τοῦ ἐνιαυτοῦ ἐκείνου. 14 Ἡν δὲ Καϊάφας

^aσυνήχθη • συνήχθη καὶ

¹ο· – ²τῶν • τοῦ ³οἱ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς ⁴Φαρισαίων • ἐκ τῶν Φαρισαίων ⁵ἐξελθὼν εἶπεν • ἐξῆλθεν καὶ λέγει ⁶οἱ Ἰησοῦς • – ⁷ὅτι • – ⁸ἔπεσον • ἔπεσαν ⁹αὐτοὺς ἐπηρώτησεν • ἐπηρώτησεν αὐτούς ¹⁰εἶπον • εἶπαν ¹¹ώτιον • ώτάριον ¹²σου • –

¹³ἀπήγαγον αὐτὸν • ἥγαγον

ο συμβουλεύσας τοῖς Ἰουδαίοις, ὅτι συμφέρει ἔνα ἄνθρωπον ἀπολέσθαι¹ ὑπὲρ τοῦ λαοῦ.

Jesus Arraigned, and the Denial of Peter

15 Ἕκολούθει δὲ τῷ Ἰησοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ ὁ ἄλλος² μαθητής. Ὁ δὲ μαθητὴς ἐκεῖνος ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ, καὶ συνεισῆλθεν τῷ Ἰησοῦ εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ ἀρχιερέως· 16 ὁ δὲ Πέτρος εἰστήκει πρὸς τῇ θύρᾳ ἔξω. Ἐξῆλθεν οὖν ὁ μαθητὴς ὁ ἄλλος ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ,³ καὶ εἶπεν τῇ θυρωρῷ, καὶ εἰσήγαγεν τὸν Πέτρον. 17 Λέγει οὖν ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ,⁴ Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν εἴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; Λέγει ἐκεῖνος, Οὐκ εἰμί. 18 Εἰστήκεισαν δὲ οἱ δοῦλοι καὶ οἱ ύπηρέται ἀνθρακιὰν πεποιηκότες, ὅτι ψύχος ἦν, καὶ ἐθερμαίνοντο· ἦν δὲ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος⁵ ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος.

19 Ὁ οὖν ἀρχιερεὺς ἤρωτησεν τὸν Ἰησοῦν περὶ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ, καὶ περὶ τῆς διδαχῆς αὐτοῦ. 20 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ⁶ Ἰησοῦς, Ἐγὼ παρρησίᾳ ἐλάλησα τῷ⁷ κόσμῳ· ἐγὼ πάντοτε ἐδίδαξα ἐν συναγωγῇ καὶ ἐν τῷ ιερῷ, ὅπου πάντοτε οἱ⁸ Ἰουδαῖοι συνέρχονται, καὶ ἐν κρυπτῷ ἐλάλησα οὐδέν. 21 Τί με ἐπερωτᾶς; Ἐπερωτησον⁹ τοὺς ἀκηκοότας, τί ἐλάλησα αὐτοῖς· ἵδε, οὗτοι οἴδασιν ἂν εἶπον ἐγώ. 22 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ εἰπόντος, εἶς τῶν ύπηρετῶν παρεστηκώς¹⁰ ἔδωκεν ράπισμα τῷ Ἰησοῦ, εἰπών, Οὕτως ἀποκρίνῃ τῷ ἀρχιερεῖ; 23 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹¹ Ἰησοῦς, Εἰ κακῶς ἐλάλησα, μαρτύρησον περὶ τοῦ κακοῦ· εἰ δὲ καλῶς, τί με δέρεις; 24 Ἀπέστειλεν αὐτὸν¹² ὁ Ἄννας δεδεμένον πρὸς Καιάφαν τὸν ἀρχιερέα.

25 Ἡν δὲ Σίμων Πέτρος ἐστὼς καὶ θερμαινόμενος· εἶπον οὖν αὐτῷ, Μὴ καὶ σὺ ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ εἶ; Ἡρνήσατο οὖν ἐκεῖνος,¹³ καὶ εἶπεν, Οὐκ εἰμί. 26 Λέγει εἶς ἐκ τῶν δούλων τοῦ ἀρχιερέως, συγγενῆς ὧν οὖν ἀπέκοψεν Πέτρος τὸ ὡτίον, Οὐκ

¹ ἀπολέσθαι • ἀποθανεῖν ² ὁ ἄλλος • ἄλλος ³ ὃς ἦν γνωστὸς τῷ ἀρχιερεῖ • ὁ γνωστὸς τοῦ ἀρχιερέως ⁴ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρὸς τῷ Πέτρῳ • τῷ Πέτρῳ ἡ παιδίσκη ἡ θυρωρός ⁵ μετ' αὐτῶν ὁ Πέτρος • καὶ ὁ Πέτρος μετ' αὐτῶν ⁶ ὁ • – ⁷ ἐλάλησα τῷ • λελάληκα τῷ ⁸ πάντοτε οἱ • πάντες οἱ ⁹ ἐπερωτᾶς Ἐπερωτησον • ἐρωτᾶς Ἐρωτησον ¹⁰ τῶν ύπηρετῶν παρεστηκώς • παρεστηκώς τῶν ύπηρετῶν ¹¹ ὁ • – ¹² αὐτὸν • οὖν αὐτὸν ¹³ οὖν ἐκεῖνος • ἐκεῖνος

έγώ σε είδον ἐν τῷ κήπῳ μετ' αὐτοῦ; 27 Πάλιν οὖν ἤρνήσατο ὁ¹ Πέτρος, καὶ εὐθέως ἀλέκτωρ ἐφώνησεν.

The Trial before Pilate

28 Ἀγούσιν οὖν τὸν Ἰησοῦν ἀπὸ τοῦ Καϊάφα εἰς τὸ πραιτώριον· ἦν δὲ πρωΐ,^a καὶ αὐτοὶ οὐκ εἰσῆλθον εἰς τὸ πραιτώριον, ἵνα μὴ μιανθῶσιν, ἀλλ’ ἵνα² φάγωσιν τὸ Πάσχα. 29 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πιλάτος πρὸς³ αὐτούς, καὶ εἶπεν,⁴ Τίνα κατηγορίαν φέρετε κατὰ⁵ τοῦ ἀνθρώπου τούτου; 30 Ἀπεκρίθησαν καὶ εἶπον⁶ αὐτῷ, Εἰ μὴ ἦν οὗτος κακοποιός,⁷ οὐκ ἂν σοι παρεδώκαμεν αὐτόν. 31 Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς, καὶ κατὰ τὸν νόμον ὑμῶν κρίνατε αὐτόν. Εἶπον οὖν αὐτῷ⁸ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμῖν οὐκ ἔξεστιν ἀποκτεῖναι οὐδένα· 32 ἵνα ὁ λόγος τοῦ Ἰησοῦ πληρωθῇ, ὃν εἶπεν, σημαίνων ποίῳ θανάτῳ ἥμελλεν ἀποθνήσκειν.

33 Εἰσῆλθεν οὖν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν⁹ ὁ Πιλάτος, καὶ ἐφώνησεν τὸν Ἰησοῦν, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Σὺ εἰ ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων; 34 Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ¹⁰ Ἰησοῦς, Ἄφ’ ἑαυτοῦ¹¹ σὺ τοῦτο λέγεις, ή ἄλλοι σοι εἶπον¹² περὶ ἐμοῦ; 35 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Μήτι ἔγὼ Ἰουδαῖός εἰμι; Τὸ ἔθνος τὸ σὸν καὶ οἱ ἀρχιερεῖς παρέδωκάν σε ἐμοὶ· τί ἐποίησας; 36 Ἀπεκρίθη ὁ¹³ Ἰησοῦς, Ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ κόσμου τούτου· εἰ ἐκ τοῦ κόσμου τούτου ἦν ἡ βασιλεία ἡ ἐμή, οἱ ὑπηρέται ἀν¹⁴ οἱ ἐμοὶ ἡγωνίζοντο, ἵνα¹⁵ μὴ παραδοθῶ τοῖς Ἰουδαίοις· νῦν δὲ ἡ βασιλεία ἡ ἐμὴ οὐκ ἔστιν ἐντεῦθεν. 37 Εἶπεν οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Οὐκοῦν βασιλεὺς εἴσι σύ; Ἀπεκρίθη ὁ¹⁶ Ἰησοῦς,^b Σὺ λέγεις, ὅτι βασιλεύς εἶμι ἔγώ.¹⁷ Εγὼ εἰς τοῦτο γεγέννημαι, καὶ εἰς τοῦτο ἐλήλυθα εἰς τὸν κόσμον, ἵνα μαρτυρήσω τῇ ἀληθείᾳ. Πᾶς ὁ ὡν ἐκ τῆς ἀληθείας ἀκούει μου τῆς φωνῆς. 38 Λέγει αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Τί ἔστιν ἀλήθεια;

Καὶ τοῦτο εἰπών, πάλιν ἐξῆλθεν πρὸς τὸν Ἰουδαίον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἐγὼ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ.¹⁷ 39 Ἐστιν

^aπρωΐ • πρωΐα ^bΙησοῦς • ὁ Ἰησοῦς

¹ό – ²ἄλλ’ ἵνα • ἀλλὰ ³πρὸς • ἔξω πρὸς ⁴εἶπεν • φησίν ⁵κατὰ • [κατὰ] ⁶εἶπον • εἶπαν ⁷κακοποιός • κακὸν ποιῶν ⁸οὖν αὐτῷ • αὐτῷ ⁹εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν • πάλιν εἰς τὸ πραιτώριον ¹⁰αὐτῷ ὁ • – ¹¹Ἄφ’ ἑαυτοῦ • Απὸ σεαυτοῦ ¹²σοι εἶπον • εἶπόν σοι ¹³ἀν • – ¹⁴ἵνα • [ὅν] ἵνα ¹⁵Ιησοῦς • ὁ Ἰησοῦς ¹⁶εἶμι ἔγώ • εἶμι ¹⁷αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ • εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν

δὲ συνήθεια ὑμῖν, ἵνα ἔνα ὑμῖν ἀπολύσω ἐν¹ τῷ Πάσχα· βούλεσθε οὖν ὑμῖν ἀπολύσω τὸν² βασιλέα τῶν Ἰουδαίων; **40** Ἐκραύγασαν οὖν πάλιν πάντες,³ λέγοντες, Μὴ τοῦτον, ἀλλὰ τὸν Βαραββᾶν· ἦν δὲ ὁ Βαραββᾶς ληστής.

The Condemnation of Jesus

19 Τότε οὖν ἔλαβεν ὁ Πιλάτος τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐμαστίγωσεν. **2** Καὶ οἱ στρατιῶται πλέξαντες στέφανον ἐξ ἀκανθῶν ἐπέθηκαν αὐτοῦ τῇ κεφαλῇ, καὶ ἴμάτιον πορφυροῦ περιέβαλον αὐτόν, **3** καὶ ἔλεγον,⁴ Χαῖρε, ὁ βασιλεὺς τῶν Ἰουδαίων· καὶ ἐδίδουν⁵ αὐτῷ ράπίσματα. **4** Ἐξῆλθεν οὖν⁶ πάλιν ἔχω ὁ Πιλάτος, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἰδε, ἄγω ὑμῖν αὐτὸν ἔχω, ἵνα γνώτε ὅτι ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω.⁷ **5** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Ἰησοῦς ἔχω, φορῶν τὸν ἀκάνθινον στέφανον καὶ τὸ πορφυροῦ ἴμάτιον. Καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἰδε,⁸ ὁ ἄνθρωπος. **6** Ὁτε οὖν εἶδον αὐτὸν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ ὑπηρέται, ἐκραύγασαν λέγοντες, Σταύρωσον, σταύρωσον αὐτόν. Λέγει⁹ αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Λάβετε αὐτὸν ὑμεῖς καὶ σταυρώσατε· ἐγὼ γὰρ οὐχ εὑρίσκω ἐν αὐτῷ αἰτίαν. **7** Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ οἱ Ἰουδαῖοι, Ἡμεῖς νόμον ἔχομεν, καὶ κατὰ τὸν νόμον ἡμῶν¹⁰ ὄφείλει ἀποθανεῖν, ὅτι ἔαυτὸν νιὸν θεοῦ¹¹ ἐποίησεν. **8** Ὁτε οὖν ἤκουσεν ὁ Πιλάτος τοῦτον τὸν λόγον, μᾶλλον ἐφοβήθη, **9** καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ πραιτώριον πάλιν, καὶ λέγει τῷ Ἰησοῦ, Πόθεν εἴ σύ; Ο δὲ Ἰησοῦς ἀπόκρισιν οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ. **10** Λέγει οὖν αὐτῷ ὁ Πιλάτος, Ἐμοὶ οὐ λαλεῖς; Οὐκ οἶδας ὅτι ἔξουσίαν ἔχω σταυρῶσαί¹² σε, καὶ ἔξουσίαν ἔχω ἀπολύσαί¹³ σε; **11** Ἀπεκρίθη Ἰησοῦς,¹⁴ Οὐκ εἶχες ἔξουσίαν οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ,¹⁵ εἰ μὴ ἣν σοι δεδομένον¹⁶ ἄνωθεν· διὰ τοῦτο ὁ παραδιδόν¹⁷ μέ σοι μείζονα ἀμαρτίαν ἔχει. **12** Ἐκ τούτου ἔζήτει ὁ Πιλάτος¹⁸ ἀπολῦσαι αὐτόν. Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι ἔκραζον¹⁹ λέγοντες, Ἐὰν τοῦτον ἀπολύσῃς, οὐκ εἴ φίλος τοῦ Καίσαρος· πᾶς ὁ βασιλέας ἔαυτὸν ποιῶν, ἀντιλέγει τῷ Καίσαρι. **13** Ο οὖν

¹ὑμῖν ἀπολύσω ἐν • ἀπολύσω ὑμῖν ἐν • 2ὑμῖν ἀπολύσω τὸν • ἀπολύσω ὑμῖν τὸν

³πάντες• – ⁴ἔλεγον • ἥρχοντο πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγον ⁵ἐδίδουν • ἐδίδοσαν ⁶Ἐξῆλθεν οὖν • Καὶ ἔξῆλθεν ⁷ἐν αὐτῷ οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω • οὐδεμίαν αἰτίαν εὑρίσκω ἐν αὐτῷ ⁸Ἰδε • Ἰδού ⁹αὐτὸν. Λέγει • Λέγει ¹⁰ἡμῶν • – ¹¹έαυτὸν νιὸν θεοῦ • νιὸν θεοῦ ἔαυτὸν ¹²σταυρῶσαί • ἀπολῦσαί ¹³ἀπολῦσαί • σταυρῶσαί ¹⁴Ἰησοῦς • [αὐτῷ] Ἰησοῦς ¹⁵οὐδεμίαν κατ' ἐμοῦ • κατ' ἐμοῦ οὐδεμίαν ¹⁶σοι δεδομένον • δεδομένον σοι ¹⁷παραδιδόν¹⁸ παραδούν ¹⁸ἔζήτει ὁ Πιλάτος • ὁ Πιλάτος ἔζήτει ¹⁹ἔκραζον • ἐκραύγασαν

Πιλάτος ἀκούσας τοῦτον τὸν λόγον¹ ἥγαγεν ἔξω τὸν Ἰησοῦν, καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ² βῆματος, εἰς τόπον λεγόμενον Λιθόστρωτον, Ἐβραϊστὶ δὲ Γαββαθᾶ· 14 ἦν δὲ Παρασκευὴ τοῦ Πάσχα, ὥρα δὲ ώσει^{a,3} ἕκτῃ· καὶ λέγει τοῖς Ιουδαίοις, "Ιδε, ὁ βασιλεὺς ὑμῶν. 15 Οἱ δὲ ἐκραύγασαν,⁴ Ἄρον, ἄρον, σταυρώσον αὐτόν. Λέγει αὐτοῖς ὁ Πιλάτος, Τὸν βασιλέα ὑμῶν σταυρώσω; Ἀπεκρίθησαν οἱ ἀρχιερεῖς, Οὐκ ἔχομεν βασιλέα εἰ μὴ Καίσαρα.

The Crucifixion

16 Τότε οὖν παρέδωκεν αὐτὸν αὐτοῖς ἵνα σταυρώθῃ. Παρέλαβον δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἥγαγον.⁵ 17 καὶ βαστάζων τὸν σταυρὸν αὐτοῦ⁶ ἔξηλθεν εἰς τόπον⁷ λεγόμενον Κρανίου Τόπον, ὃς⁸ λέγεται Ἐβραϊστὶ Γολγοθᾶ· 18 ὅπου αὐτὸν ἐσταύρωσαν, καὶ μετ' αὐτοῦ ἄλλους δύο, ἐντεῦθεν καὶ ἐντεῦθεν, μέσον δὲ τὸν Ἰησοῦν. 19 Ἔγραψεν δὲ καὶ τίτλον ὁ Πιλάτος, καὶ ἔθηκεν ἐπὶ τοῦ σταυροῦ· ἦν δὲ γεγραμμένον, Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων. 20 Τοῦτον οὖν τὸν τίτλον πολλοὶ ἀνέγνωσαν τῶν Ιουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν ὁ τόπος τῆς πόλεως ὅπου ἐσταυρώθη ὁ Ἰησοῦς· καὶ ἦν γεγραμμένον Ἐβραϊστὶ, Ἐλληνιστὶ, Ρωμαϊστὶ.⁹ 21 Ἐλεγον οὖν τῷ Πιλάτῳ οἱ ἀρχιερεῖς τῶν Ιουδαίων, Μή γράφε, Ὁ βασιλεὺς τῶν Ιουδαίων· ἀλλ’ ὅτι Ἐκεῖνος εἶπεν, Βασιλεὺς εἴμι τῶν Ιουδαίων. 22 Ἀπεκρίθη ὁ Πιλάτος, Ὁ γέγραφα, γέγραφα.

23 Οἱ οὖν στρατιῶται, ὅτε ἐσταύρωσαν τὸν Ἰησοῦν, ἔλαβον τὰ ἴματια αὐτοῦ, καὶ ἐποίησαν τέσσαρα μέρη, ἐκάστῳ στρατιώτῃ μέρος, καὶ τὸν χιτῶνα. Ἡν δὲ ὁ χιτὼν ἄραφος, ἐκ τῶν ἄνωθεν ὑφαντὸς δι' ὄλου. 24 Εἶπον¹⁰ οὖν πρὸς ἄλλήλους, Μή σχίσωμεν αὐτόν, ἀλλὰ λάχωμεν περὶ αὐτοῦ, τίνος ἔσται· ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ ἡ λέγουσα,¹¹ Διεμερίσαντο τὰ ἴματιά μου ἑαυτοῖς, καὶ ἐπὶ τὸν ἴματισμόν μου ἔβαλον κλῆρον. Οἱ μὲν οὖν στρατιῶται ταῦτα ἐποίησαν. 25 Είστηκεισαν δὲ παρὰ τῷ σταυρῷ τοῦ Ἰησοῦ ἡ μήτηρ αὐτοῦ, καὶ ἡ ἀδελφὴ τῆς μητρὸς αὐτοῦ, Μαρία ἡ τοῦ Κλωπᾶ, καὶ Μαρία ἡ Μαγδαληνή. 26 Ἰησοῦς οὖν ἰδὼν τὴν

^aώσει • ως

¹τοῦτον τὸν λόγον • τῶν λόγων τούτων ²τοῦ – ³δὲ ὥσει • ἦν ως ⁴Οἱ δὲ ἐκραύγασαν • Ἐκραύγασαν οὖν ἐκείνοι ⁵δὲ τὸν Ἰησοῦν καὶ ἥγαγον • οὖν τὸν Ἰησοῦν ⁶τὸν σταυρὸν αὐτοῦ • ἑαυτῷ τὸν σταυρὸν ⁷εἰς τόπον • εἰς τὸν ⁸ὅς • ὁ ⁹Ἐλληνιστὶ Ρωμαϊστὶ • Ρωμαϊστὶ Ἐλληνιστὶ ¹⁰Εἶπον • Εἶπαν ¹¹ἡ λέγουσα • [ἡ λέγουσα]

μητέρα, καὶ τὸν μαθητὴν παρεστῶτα ὃν ἡγάπα, λέγει τῇ μητρὶ αὐτοῦ,¹ Γύναι, ἰδοὺ^{a,2} ὁ νιός σου. 27 Εἶτα λέγει τῷ μαθητῇ, Ἰδοὺ³ ἡ μήτηρ σου. Καὶ ἀπ’ ἐκείνης τῆς ὥρας ἔλαβεν ὁ μαθητὴς αὐτὴν εἰς τὰ ἴδια.

28 Μετὰ τοῦτο ἰδὼν⁴ ὁ Ἰησοῦς ὅτι πάντα ἥδη⁵ τετέλεσται, ἵνα τελειωθῇ ἡ γραφή, λέγει, Διψῶ. 29 Σκεῦος οὖν⁶ ἔκειτο ὄξους μεστόν· οἱ δέ, πλήσαντες⁷ σπόγγον⁸ ὄξους, καὶ⁹ ὑστάπω περιθέντες, προσήνεγκαν αὐτοῦ τῷ στόματi. 30 Ὁτε οὖν ἔλαβεν τὸ ὄξος ὁ¹⁰ Ἰησοῦς, εἶπεν, Τετέλεσται· καὶ κλίνας τὴν κεφαλήν, παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

The Burial of Jesus

31 Οἱ οὖν Ἰουδαῖοι, ἵνα μὴ¹¹ μείνῃ ἐπὶ τοῦ σταυροῦ τὰ σώματα ἐν τῷ σαββάτῳ, ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν¹²—ἥν γάρ μεγάλη ἡ ἡμέρα ἐκείνου τοῦ σαββάτου—ήρωτησαν τὸν Πιλάτον ἵνα κατεαγῶσιν αὐτῶν τὰ σκέλη, καὶ ἀρθῶσιν. 32 Ἡλθον οὖν οἱ στρατιῶται, καὶ τοῦ μὲν πρώτου κατέαζαν τὰ σκέλη καὶ τοῦ ἄλλου τοῦ συσταυρωθέντος αὐτῷ. 33 ἐπὶ δὲ τὸν Ἰησοῦν ἐλθόντες, ὡς εἶδον αὐτὸν ἥδη¹³ τεθνηκότα, οὐ κατέαζαν αὐτοῦ τὰ σκέλη. 34 ἀλλ’ εἰς τῶν στρατιωτῶν λόγχῃ αὐτοῦ τὴν πλευρὰν ἔνυξεν, καὶ εὐθέως ἐξῆλθεν¹⁴ αἷμα καὶ ὕδωρ. 35 Καὶ ὁ ἑωρακὼς μεμαρτύρηκεν, καὶ ἀληθινή ἐστιν αὐτοῦ^{b,15} ἡ μαρτυρία, κἀκεῖνος¹⁶ οἶδεν ὅτι ἀληθῆ λέγει, ἵνα ὑμεῖς πιστεύσητε.¹⁷ 36 Ἐγένετο γὰρ ταῦτα ἵνα ἡ γραφὴ πληρωθῇ, Ὁστοῦν οὐ συντριβήσεται ἀπ’¹⁸ αὐτοῦ. 37 Καὶ πάλιν ἐτέρα γραφὴ λέγει, Ὅψονται εἰς ὃν ἐξεκέντησαν.

38 Μετὰ ταῦτα¹⁹ ἡρώτησεν τὸν Πιλάτον Ἰωσὴφ^c ὁ ἀπὸ²⁰ Ἀριμαθαίας, ὃν μαθητὴς τοῦ Ἰησοῦ, κεκρυμμένος δὲ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἵνα ἄρῃ τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ· καὶ ἐπέτρεψεν ὁ Πιλάτος. Ἡλθεν οὖν καὶ ἥρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ.²¹ 39 Ἡλθεν δὲ καὶ Νικόδημος, ὁ ἐλθὼν πρὸς τὸν Ἰησοῦν²² νυκτὸς τὸ πρῶτον,

^aιδού • ^bιδε ^cἐστιν αὐτοῦ • αὐτοῦ ἐστιν ^cΙωσὴφ • δ Ἰωσὴφ

¹αὐτοῦ • – ²ἰδού • ³ἴδε ⁴ἰδὼν • εἰδῶς ⁵πάντα ἥδη • ἥδη πάντα οὖν • – ⁶οἱ δέ πλήσαντες • – ⁸σπόγγον • σπόγγον οὖν ⁹όξους καὶ • μεστὸν τοῦ ὄξους ¹⁰ό • [ό] ¹¹ἵνα μὴ • ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν ἵνα μὴ ¹²ἐπεὶ Παρασκευὴ ἦν • – ¹³αὐτὸν ἥδη • ἥδη αὐτὸν ¹⁴εὐθέως ἐξῆλθεν • ἐξῆλθεν εὐθὺς ¹⁵ἐστιν αὐτοῦ • αὐτοῦ ἐστιν ¹⁶κἀκεῖνος • καὶ ἐκεῖνος ¹⁷ὑμεῖς πιστεύσητε • καὶ ὑμεῖς πιστεύ[σ]ητε ¹⁸ἀπ’ • – ¹⁹ταῦτα • δὲ ταῦτα ²⁰ο ἀπὸ • [ό] ἀπὸ ²¹ἥρεν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ • ἥρεν τὸ σῶμα αὐτοῦ ²²τὸν Ἰησοῦν • αὐτὸν

φέρων μίγμα σμύρνης καὶ ἀλόης ώς^a λίτρας ἑκατόν. 40 Ἔλαβον οὖν τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἔδησαν αὐτὸν ἐν¹ ὁθονίοις μετὰ τῶν ἀρωμάτων, καθὼς ἔθος ἐστὶν τοῖς Ἰουδαίοις ἐνταφιάζειν. 41 Ἡν δὲ ἐν τῷ τόπῳ ὅπου ἐσταυρώθη κῆπος, καὶ ἐν τῷ κήπῳ μνημεῖον καινόν, ἐν ᾧ οὐδέπω οὐδεὶς ἐτέθη.² 42 Ἐκεῖ οὖν διὰ τὴν Παρασκευὴν τῶν Ἰουδαίων, ὅτι ἐγγὺς ἦν τὸ μνημεῖον, ἔθηκαν τὸν Ἰησοῦν.

Easter Morning

20 Τῇ δὲ μιᾷ τῶν σαββάτων Μαρία ἡ Μαγδαληνὴ ἔρχεται πρωΐ, σκοτίας ἔτι οὔσης, εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ βλέπει τὸν λίθον ἡρμένον ἐκ τοῦ μνημείου. 2 Τρέχει οὖν καὶ ἔρχεται πρὸς Σίμωνα Πέτρον καὶ πρὸς τὸν ἄλλον μαθητὴν ὃν ἐφίλει ὁ Ἰησοῦς, καὶ λέγει αὐτοῖς, Ἡραν τὸν κύριον ἐκ τοῦ μνημείου, καὶ οὐκ οἴδαμεν ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 3 Ἐξῆλθεν οὖν ὁ Πέτρος καὶ ὁ ἄλλος μαθητής, καὶ ἥρχοντο εἰς τὸ μνημεῖον. 4 Ἐτρεχον δὲ οἱ δύο δόμοι· καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς προέδραμεν τάχιον τοῦ Πέτρου, καὶ ἤλθεν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, 5 καὶ παρακύψας βλέπει κείμενα τὰ ὄθόνια, οὐ μέντοι εἰσῆλθεν. 6 Ἐρχεται οὖν Σίμων³ Πέτρος ἀκολουθῶν αὐτῷ, καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ θεωρεῖ τὰ ὄθόνια κείμενα, 7 καὶ τὸ σουδάριον ὃ ἦν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, οὐ μετὰ τῶν ὄθονίων κείμενον, ἀλλὰ χωρὶς ἐντετυλιγμένον εἰς ἓνα τόπον. 8 Τότε οὖν εἰσῆλθεν καὶ ὁ ἄλλος μαθητὴς ὁ ἐλθὼν πρῶτος εἰς τὸ μνημεῖον, καὶ εἶδεν, καὶ ἐπίστευσεν· 9 οὐδέπω γάρ ἥδεισαν τὴν γραφήν, ὅτι δεῖ αὐτὸν ἐκ νεκρῶν ἀναστῆναι. 10 Ἀπῆλθον οὖν πάλιν πρὸς ἑαυτοὺς⁴ οἱ μαθηταί.

11 Μαρία δὲ εἰστήκει πρὸς τὸ μνημεῖον^{b,5} κλαίουσα ἔξω.⁶ ως οὖν ἔκλαιεν, παρέκυψεν εἰς τὸ μνημεῖον, 12 καὶ θεωρεῖ δύο ἀγγέλους ἐν λευκοῖς καθεζομένους, ἕνα πρὸς τῇ κεφαλῇ, καὶ ἕνα πρὸς τοῖς ποσίν, ὅπου ἔκειτο τὸ σῶμα τοῦ Ἰησοῦ. 13 Καὶ λέγουσιν αὐτῇ ἐκεῖνοι, Γύναι, τί κλαίεις; Λέγει αὐτοῖς, ὅτι Ἡραν τὸν κύριόν μου, καὶ οὐκ οἴδα ποῦ ἔθηκαν αὐτόν. 14 Καὶ ταῦτα⁷ εἰποῦσα ἐστράφη εἰς τὰ ὄπισω, καὶ θεωρεῖ τὸν Ἰησοῦν ἐστῶτα,

^aώς • ώσει ^bπρὸς τὸ μνημεῖον • πρὸς τῷ μνημείῳ

¹ἐν • – ²ἐτέθη • ἦν τεθειμένος ³Σίμων • καὶ Σίμων ⁴ἑαυτοὺς • αὐτοὺς ⁵πρὸς τὸ μνημεῖον • πρὸς τῷ μνημείῳ ⁶κλαίουσα ἔξω • ἔξω κλαίουσα ⁷Καὶ ταῦτα • Ταῦτα

καὶ οὐκ ἥδει ὅτι Ἰησοῦς ἐστιν. **15** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς,¹ Γύναι, τί κλαίεις; Τίνα ζητεῖς; Ἐκείνη, δοκοῦσα ὅτι ὁ κηπουρός ἐστιν, λέγει αὐτῷ, Κύριε, εἰ σὺ ἐβάστασας αὐτόν, εἰπέ μοι ποῦ ἔθηκας αὐτόν, κἀγὼ αὐτὸν ἀρῶ. **16** Λέγει αὐτῇ ὁ Ἰησοῦς, Μαρίᾳ.² Στραφεῖσα ἐκείνη λέγει αὐτῷ, Ραββουνί³–λό λέγεται, Διδάσκαλε. **17** Λέγει αὐτῇ ὁ⁴ Ἰησοῦς, Μή μου ἄπτου, οὕπω γὰρ ἀναβέβηκα πρὸς τὸν πατέρα μου· πορεύου⁵ δὲ πρὸς τὸν ἀδελφούς μου, καὶ εἰπὲ αὐτοῖς, Ἀναβαίνω πρὸς τὸν πατέρα μου καὶ πατέρα ὑμῶν, καὶ θεόν μου καὶ θεὸν ὑμῶν. **18** Ἔρχεται Μαρία⁶ ἡ Μαγδαληνὴ ἀπαγγέλλουσα⁷ τοῖς μαθηταῖς ὅτι ἐώρακεν⁸ τὸν κύριον, καὶ ταῦτα εἶπεν αὐτῇ.

Two Appearances to the Assembled Disciples

19 Οὕσης οὖν ὄψίας, τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων,⁹ καὶ τῶν θυρῶν κεκλεισμένων ὅπου ἦσαν οἱ μαθηταὶ συνηγμένοι,¹⁰ διὰ τὸν φόβον τῶν Ἰουδαίων, ἥλθεν ὁ Ἰησοῦς καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον, καὶ λέγει αὐτοῖς, Εἰρήνη ὑμῖν. **20** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔδειξεν αὐτοῖς τὰς¹¹ χεῖρας καὶ τὴν πλευρὰν αὐτοῦ.¹² Ἐχάρησαν οὖν οἱ μαθηταὶ ιδόντες τὸν κύριον. **21** Εἶπεν οὖν αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς¹³ πάλιν, Εἰρήνη ὑμῖν· καθὼς ἀπέσταλκέν με ὁ πατήρ, κἀγὼ πέμπω ὑμᾶς. **22** Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνεφύσησεν καὶ λέγει αὐτοῖς, Λάβετε πνεῦμα ἄγιον. **23** Ἄν τινων ἀφῆτε τὰς ἀμαρτίας, ἀφίενται¹⁴ αὐτοῖς· ἂν τινων κρατῆτε, κεκράτηνται.

24 Θωμᾶς δέ, εἰς ἐκ τῶν δώδεκα, ὁ λεγόμενος Δίδυμος, οὐκ ἦν μετ' αὐτῶν ὅτε ἥλθεν ὁ Ἰησοῦς.¹⁵ **25** Ἔλεγον οὖν αὐτῷ οἱ ἄλλοι μαθηταί, Έωράκαμεν τὸν κύριον. Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Ἐὰν μὴ ἵδω ἐν ταῖς χερσὶν αὐτοῦ τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὸν δάκτυλόν μου εἰς τὸν τύπον τῶν ἥλων, καὶ βάλω τὴν χεῖρά μου¹⁶ εἰς τὴν πλευρὰν αὐτοῦ, οὐ μὴ πιστεύσω.

26 Καὶ μεθ' ἡμέρας ὀκτὼ πάλιν ἦσαν ἔσω οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ, καὶ Θωμᾶς μετ' αὐτῶν. Ἔρχεται ὁ Ἰησοῦς, τῶν θυρῶν κεκλεισμένων, καὶ ἔστη εἰς τὸ μέσον καὶ εἶπεν, Εἰρήνη ὑμῖν. **27** Εἶτα λέγει τῷ Θωμᾷ, Φέρε τὸν δάκτυλόν σου ὥδε, καὶ ἵδε τὰς χεῖράς μου· καὶ

¹ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς ² ὁ Ἰησοῦς Μαρία • Ἰησοῦς Μαριάμ ³ Ραββουνί • Ἐβραϊστί Ραββουνί ⁴ ὁ · – ⁵ μου πορεύουν • πορεύουν ⁶ Μαρία • Μαριάμ ⁷ ἀπαγγέλλουσα • ἀγγέλλουσα ⁸ ἐώρακεν • Ἐώρακα ⁹ τῶν σαββάτων • σαββάτων ¹⁰ συνηγμένοι • – ¹¹ αὐτοῖς τὰς • τὰς ¹² αὐτοῦ • αὐτοῖς ¹³ ὁ Ἰησοῦς • [ὁ Ἰησοῦς] ¹⁴ ἀφίενται • ἀφέωνται ¹⁵ ὁ Ἰησοῦς • Ἰησοῦς ¹⁶ τὴν χεῖρά μου • μου τὴν χεῖρα

φέρε τὴν χεῖρά σου, καὶ βάλε εἰς τὴν πλευράν μου· καὶ μὴ γίνου ἀπιστος, ἀλλὰ πιστός. **28** Καὶ ἀπεκρίθη¹ Θωμᾶς, καὶ εἶπεν αὐτῷ, Ὁ κύριός μου καὶ ὁ θεός μου. **29** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ὄτι ἐώρακάς με, πεπίστευκας; Μακάριοι οἱ μὴ ἰδόντες, καὶ πιστεύσαντες.

30 Πολλὰ μὲν οὖν καὶ ἄλλα σημεῖα ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς ἐνώπιον τῶν μαθητῶν αὐτοῦ,² ἢ οὐκ ἔστιν γεγραμμένα ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. **31** Ταῦτα δὲ γέγραπται, ἵνα πιστεύσῃτε³ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν ὁ χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ θεοῦ, καὶ ἵνα πιστεύοντες ζωὴν ἔχητε ἐν τῷ ὄντι μαθητήσαντες.

The Appearance of Christ at the Sea of Tiberias

21 Μετὰ ταῦτα ἐφανέρωσεν ἑαυτὸν πάλιν ὁ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς⁴ ἐπὶ τῆς θαλάσσης τῆς Τιβεριάδος· ἐφανέρωσεν δὲ οὕτως. **2** Ἡσαν ὁμοῦ Σίμων Πέτρος, καὶ Θωμᾶς ὁ λεγόμενος Δίδυμος, καὶ Ναθαναὴλ ὁ ἀπὸ Κανᾶ τῆς Γαλιλαίας, καὶ οἱ τοῦ Ζεβεδαίου, καὶ ἄλλοι ἐκ τῶν μαθητῶν αὐτοῦ δύο. **3** Λέγει αὐτοῖς Σίμων Πέτρος, Ὑπάγω ἀλιεύειν. Λέγουσιν αὐτῷ, Ἐρχόμεθα καὶ ἡμεῖς σὺν σοί. Ἐξῆλθον καὶ ἐνέβησαν εἰς τὸ πλοῖον εὐθύς,⁵ καὶ ἐν ἐκείνῃ τῇ νυκτὶ ἐπίασαν οὐδέν. **4** Πρωΐας δὲ ἦδη γενομένης ἔστη ὁ⁶ Ἰησοῦς εἰς τὸν αἰγιαλόν· οὐ μέντοι ἥδεισαν οἱ μαθηταὶ ὅτι Ἰησοῦς ἔστιν. **5** Λέγει οὖν αὐτοῖς ὁ⁶ Ἰησοῦς, Παιδία, μή τι προσφάγιον ἔχετε; Ἀπεκρίθησαν αὐτῷ, Οὐ. **6** Ο δὲ εἶπεν αὐτοῖς, Βάλετε εἰς τὰ δεξιὰ μέρη τοῦ πλοίου τὸ δίκτυον, καὶ εὑρήσετε. Ἐβαλον οὖν, καὶ οὐκέτι αὐτὸν ἐλκύσαι ἵσχυσαν⁷ ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν ἰχθύων. **7** Λέγει οὖν ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος ὃν ἡγάπα ὁ Ἰησοῦς τῷ Πέτρῳ, Ὁ κύριός ἔστιν. Σίμων οὖν Πέτρος, ἀκούσας ὅτι ὁ κύριός ἔστιν, τὸν ἐπενδύτην διεζώσατο—ἥν γὰρ γυμνός—καὶ ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τὴν θάλασσαν. **8** Οἱ δὲ ἄλλοι μαθηταὶ τῷ πλοιαρίῳ ἥλθον—οὐ γὰρ ἦσαν μακρὰν ἀπὸ τῆς γῆς, ἀλλ’⁸ ὡς ἀπὸ πηχῶν διακοσίων—σύροντες τὸ δίκτυον τῶν ἰχθύων. **9** Ὡς οὖν ἀπέβησαν εἰς τὴν γῆν, βλέπουσιν ἀνθρακιὰν κειμένην καὶ ὄψαριον ἐπικείμενον, καὶ ἀρτον. **10** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Ἐνέγκατε ἀπὸ τῶν ὄψαριών ὧν ἐπιάσατε νῦν. **11** Ἀνέβη

¹ Καὶ ἀπεκρίθη • Ἀπεκρίθη ² αὐτοῦ • [αὐτοῦ] ³ πιστεύσῃτε • πιστεύ[σ]ητε ⁴ εὐθύς
• — ⁵ ὁ • — ⁶ ὁ • [ὁ] ⁷ ἵσχυσαν • ἵσχυον ⁸ ἀλλ' • ἀλλὰ

Σίμων¹ Πέτρος, καὶ εἱλκυσεν τὸ δίκτυον ἐπὶ τῆς γῆς,² μεστὸν ἵχθυών μεγάλων ἐκατὸν πεντήκοντα τριῶν· καὶ τοσούτων ὄντων, οὐκ ἐσχίσθη τὸ δίκτυον. **12** Λέγει αὐτοῖς ὁ Ἰησοῦς, Δεῦτε ἀριστήσατε. Οὐδεὶς δὲ ἐτόλμα τῶν μαθητῶν ἐξετάσαι αὐτὸν, Σὺ τίς εἶ; εἰδότες ὅτι ὁ κύριος ἔστιν. **13** Ἐρχεται οὖν ὁ³ Ἰησοῦς, καὶ λαμβάνει τὸν ἄρτον, καὶ δίδωσιν αὐτοῖς, καὶ τὸ ὄψαριον ὅμοιός. **14** Τοῦτο ἡδη τρίτον ἐφανερώθη ὁ⁴ Ἰησοῦς τοῖς μαθηταῖς αὐτοῦ,⁵ ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν.

The Test of Peter's Love

15 Οτε οὖν ἥριστησαν, λέγει τῷ Σίμωνι Πέτρῳ ὁ Ἰησοῦς, Σίμων Ἰωνᾶ,⁶ ἀγαπᾶς με πλειον⁷ τούτων; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Βόσκε τὰ ἀρνία μου. **16** Λέγει αὐτῷ πάλιν δεύτερον, Σίμων Ἰωνᾶ,⁸ ἀγαπᾶς με; Λέγει αὐτῷ, Ναὶ κύριε· σὺ οἶδας ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ, Ποιήσαινε τὰ πρόβατά μου. **17** Λέγει αὐτῷ τὸ τρίτον, Σίμων Ἰωνᾶ,⁹ φιλεῖς με; Ἐλυπήθη ὁ Πέτρος ὅτι εἴπεν αὐτῷ τὸ τρίτον, Φιλεῖς με; Καὶ εἴπεν¹⁰ αὐτῷ, Κύριε, σὺ πάντα¹¹ οἶδας· σὺ γινώσκεις ὅτι φιλῶ σε. Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς,¹² Βόσκε τὰ πρόβατά μου. **18** Ἀμήν ἀμήν λέγω σοι, ὅτε ἡς νεώτερος, ἔχώννυες σεαυτόν, καὶ περιεπάτεις ὅπου ἥθελες· ὅταν δὲ γηράσῃς, ἐκτενεῖς τὰς χειράς σου, καὶ ἄλλος σε ζώσει, καὶ οἴσει ὅπου οὐ θέλεις. **19** Τοῦτο δὲ εἴπεν, σημαίνων ποίω θανάτῳ δοξάσει τὸν θεόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν λέγει αὐτῷ, Ἀκολούθει μοι. **20** Ἐπιστραφεὶς δὲ¹³ ὁ Πέτρος βλέπει τὸν μαθητὴν ὃν ἤγάπα ὁ Ἰησοῦς ἀκολουθοῦντα, ὃς καὶ ἀνέπεσεν ἐν τῷ δείπνῳ ἐπὶ τὸ στῆθος αὐτοῦ καὶ εἴπεν, Κύριε, τίς ἔστιν ὁ παραδιδούς σε; **21** Τοῦτον ἰδὼν¹⁴ ὁ Πέτρος λέγει τῷ Ἰησοῦ, Κύριε, οὗτος δὲ τί; **22** Λέγει αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρός σε; Σὺ ἀκολούθει μοι.¹⁵ **23** Ἐξῆλθεν οὖν ὁ λόγος οὗτος¹⁶ εἰς τοὺς ἀδελφούς, ὅτι ὁ μαθητὴς ἐκεῖνος οὐκ ἀποθνήσκει· καὶ οὐκ εἴπεν¹⁷ αὐτῷ ὁ Ἰησοῦς, ὅτι οὐκ ἀποθνήσκει ἀλλ', Ἐὰν αὐτὸν θέλω μένειν ἔως ἔρχομαι, τί πρός σε;¹⁸

¹ Σίμων • οὖν Σίμων ² ἐπὶ τῆς γῆς • εἰς τὴν γῆν ³ οὖν ὁ • - ⁴ ὁ • - ⁵ αὐτοῦ • - ⁶ Ἰωνᾶ • Ἰωάννου ⁷ πλειον • πλέον ⁸ Ἰωνᾶ • Ἰωάννου ⁹ Ἰωνᾶ • Ἰωάννου ¹⁰ Καὶ εἴπεν • Καὶ λέγει ¹¹ σὺ πάντα • πάντα σὺ ¹² ὁ Ἰησοῦς • [οἱ Ἰησοῦς] ¹³ δὲ • - ¹⁴ ἰδὼν • οὖν ἰδὼν ¹⁵ ἀκολούθει μοι • μοι ἀκολούθει ¹⁶ ὁ λόγος οὗτος • οὗτος ὁ λόγος ¹⁷ καὶ οὐκ εἴπεν • οὐκ εἴπεν δὲ ¹⁸ τί πρός σε • [τί πρός σέ]

24 Οὗτος ἐστιν ὁ μαθητὴς ὁ μαρτυρῶν περὶ τούτων, καὶ γράψας¹ ταῦτα· καὶ οἴδαμεν ὅτι ἀληθής ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ.²

25 Ἔστιν δὲ καὶ ἄλλα πολλὰ ὄσα³ ἐποίησεν ὁ Ἰησοῦς, ἀτινα ἐὰν γράφηται καθ' ἓν, οὐδὲ⁴ αὐτὸν οἷμαι τὸν κόσμον χωρῆσαι τὰ γραφόμενα βιβλία. Ἀμήν.⁵

¹ γράψας • ὁ γράψας ² ἐστιν ἡ μαρτυρία αὐτοῦ • αὐτοῦ ἡ μαρτυρία ἐστίν ³ ὄσα • ἄ
⁴ οὐδὲ • οὐδ' ⁵ Αμήν • –

Part II

Acts

of the Apostles

ΠΡΑΞΕΙΣ ΑΠΟΣΤΟΛΩΝ

Acts of the Apostles

The Ascension of Jesus

Τὸν μὲν πρῶτον λόγον ἐποιησάμην περὶ πάντων, ὡς Θεόφιλε,
ѡν ἥρξατο ὁ Ἰησοῦς ποιεῖν τε καὶ διδάσκειν, 2 ἄχρι ἣς
ἡμέρας, ἐντειλάμενος τοῖς ἀποστόλοις διὰ πνεύματος ἀγίου
οὓς ἔξελέξατο, ἀνελήφθη.¹ 3 οἵς καὶ παρέστησεν ἐαυτὸν ζῶντα
μετὰ τὸ παθεῖν αὐτὸν ἐν πολλοῖς τεκμηρίοις, δι’ ἡμερῶν
τεσσαράκοντα² ὅπτανόμενος αὐτοῖς, καὶ λέγων τὰ περὶ
τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. 4 Καὶ συναλιζόμενος παρήγγειλεν
αὐτοῖς ἀπὸ Ἱεροσολύμων μὴ χωρίζεσθαι, ἀλλὰ περιμένειν τὴν
ἐπαγγελίαν τοῦ πατρός, “Ὕν ήκουόσατέ μου· 5 ὅτι Ἰωάννης μὲν
ἔβαπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι³ ἀγίῳ οὐ
μετὰ πολλὰς ταύτας ἡμέρας.

6 Οἱ μὲν οὖν συνελθόντες ἐπηρώτων⁴ αὐτὸν λέγοντες, Κύριε,
εἰ ἐν τῷ χρόνῳ τούτῳ ἀποκαθιστάνεις τὴν βασιλείαν τῷ Ἰσραὴλ;
7 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτούς, Οὐχ ὑμῶν ἔστιν γνῶναι χρόνους ἢ
καιροὺς οὓς ὁ πατὴρ ἔθετο ἐν τῇ ἴδιᾳ ἔξουσίᾳ. 8 Ἄλλὰ λήψεσθε⁵
δύναμιν, ἐπελθόντος τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐφ’ ὑμᾶς· καὶ ἔσεσθέ
μοι⁶ μάρτυρες ἐν τε Ἱερουσαλήμ, καὶ ἐν πάσῃ⁷ τῇ Ἰουδαίᾳ
καὶ Σαμαρείᾳ, καὶ ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. 9 Καὶ ταῦτα εἰπών,
βλεπόντων αὐτῶν ἐπήρθη, καὶ νεφέλῃ ὑπέλαβεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν
ὄφθαλμῶν αὐτῶν. 10 Καὶ ὡς ἀτενίζοντες ἦσαν εἰς τὸν οὐρανόν,

¹ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη ² τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ³ βαπτισθήσεσθε ἐν
πνεύματι • ἐν πνεύματι βαπτισθήσεσθε ⁴ ἐπηρώτων • ἥρωτων ⁵ λήψεσθε • λήμψεσθε
⁶ μοι • μου ⁷ ἐν πάσῃ • [ἐν] πάσῃ

πορευομένου αύτοῦ, καὶ ἴδοὺ ἄνδρες δύο παρειστήκεισαν αὐτοῖς ἐν ἐσθῆτι λευκῇ,¹ 11 οἱ καὶ εἶπον,² Ἐνδρες Γαλιλαῖοι, τί ἔστήκατε ἐμβλέποντες³ εἰς τὸν οὐρανόν; Οὗτος ὁ Ἰησοῦς, ὁ ἀναληφθεὶς⁴ ἀφ' ὑμῶν εἰς τὸν οὐρανόν, οὕτως ἐλεύσεται ὃν τρόπον ἐθεάσασθε αὐτὸν πορευόμενον εἰς τὸν οὐρανόν.

The Election of Matthias

12 Τότε ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ ἀπὸ ὅρους τοῦ καλουμένου Ἐλαιῶνος, ὃ ἐστιν ἐγγὺς Ἱερουσαλήμ, σαββάτου ἔχον ὄδόν. 13 Καὶ ὅτε εἰσῆλθον, ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον⁵ οὓς ἦσαν καταμένοντες, ὃ τε Πέτρος καὶ Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης⁶ καὶ Ἀνδρέας, Φίλιππος καὶ Θωμᾶς, Βαρθολομαῖος καὶ Ματθαῖος,⁷ Ἰάκωβος Ἀλφαίου καὶ Σίμων ὁ Ζηλώτης, καὶ Ἰούδας Ἰακώβου. 14 Οὗτοι πάντες ἦσαν προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει,⁸ σὺν γυναιξὶν καὶ Μαρίᾳ⁹ τῇ μητρὶ τοῦ Ἰησοῦ, καὶ σὺν¹⁰ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ.

15 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις ἀναστὰς Πέτρος ἐν μέσῳ τῶν μαθητῶν¹¹ εἶπεν—ἥν τε ὄχλος ὀνομάτων ἐπὶ τὸ αὐτὸν ὡς¹² ἑκατὸν εἴκοσι— 16 Ἐνδρες ἀδελφοί, ἔδει πληρωθῆναι τὴν γραφὴν ταύτην,¹³ ἥν προεἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον διὰ στόματος Δαυὶδ περὶ Ἰούδα, τοῦ γενομένου ὁδηγοῦ τοῖς συλλαβοῦσιν τὸν¹⁴ Ἰησοῦν. 17 Ὄτι κατηριθμημένος ἥν σὺν¹⁵ ἡμῖν, καὶ ἔλαχεν τὸν κλῆρον τῆς διακονίας ταύτης— 18 Οὗτος μὲν οὖν ἐκτήσατο χωρίον ἐκ μισθοῦ τῆς ἀδικίας, καὶ πρηνής γενόμενος ἐλάκησεν μέσος, καὶ ἐξεχύθη πάντα τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ. 19 Καὶ γνωστὸν ἐγένετο πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλήμ, ὥστε κληθῆναι τὸ χωρίον ἐκεῖνο τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ αὐτῶν Ἀκελδαμά,¹⁶ τοῦτ' ἐστιν, χωρίον αἴματος— 20 Γέγραπται γὰρ ἐν βίβλῳ Ψαλμῶν, Γενηθήτω ἡ ἐπαυλις αὐτοῦ ἔρημος, καὶ μὴ ἔστω ὁ κατοικῶν ἐν αὐτῇ· καί, Τὴν ἐπισκοπὴν αὐτοῦ λάβοι¹⁷ ἔτερος. 21 Δεῖ οὖν τῶν συνελθόντων ἡμῖν ἀνδρῶν ἐν παντὶ χρόνῳ ἐν φῷ¹⁸ εἰσῆλθεν καὶ ἐξῆλθεν ἐφ' ἡμᾶς ὁ κύριος Ἰησοῦς, 22 ἀρξάμενος ἀπὸ τοῦ

¹ἐσθῆτι λευκῇ • ἐσθήσεσιν λευκαῖς ²εἶπον • εἶπαν ³ἐμβλέποντες [έμ]βλέποντες
⁴ἀναληφθεὶς • ἀναλημφθεὶς ⁵ἀνέβησαν εἰς τὸ ὑπερῷον • εἰς τὸ ὑπερῷον ἀνέβησαν
⁶Ἰάκωβος καὶ Ἰωάννης • Ἰωάννης καὶ Ἰάκωβος ⁷Ματθαῖος • Μαθθαῖος ⁸καὶ τῇ δεήσει— ⁹Μαρία • Μαριάμ ¹⁰καὶ σὺν • καὶ ¹¹μαθητῶν • ἀδελφῶν ¹²ώς • ώσει
¹³ταύτην • — ¹⁴τὸν • — ¹⁵σὺν • ἐν ¹⁶Ἀκελδαμά • Ἀκελδαμάχ ¹⁷λάβοι • λαβέτω
¹⁸ἐν φῷ • φῷ

βαπτίσματος Ἰωάννου, ἔως τῆς ἡμέρας ἣς ἀνελήφθη¹ ἀφ' ἡμῶν, μάρτυρα τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ γενέσθαι σὺν ἡμῖν² ἐνα τούτων. 23 Καὶ ἔστησαν δύο, Ἰωσὴφ τὸν καλούμενον Βαρσαβᾶν,³ ὃς ἐπεκλήθη Ἰοῦστος, καὶ Ματθίαν.⁴ 24 Καὶ προσευξάμενοι εἶπον,⁵ Σὺ κύριε καρδιογνῶστα πάντων, ἀνάδειξον ὃν ἔξελέξω, ἐκ τούτων τῶν δύο ἐνα 25 λαβεῖν τὸν κλῆρον⁶ τῆς διακονίας ταύτης καὶ ἀποστολῆς, ἔξ⁷ ἣς παρέβη Ἰούδας, πορευθῆναι εἰς τὸν τόπον τὸν ἴδιον. 26 Καὶ ἐδωκαν κλήρους αὐτῶν,⁸ καὶ ἐπεσεν ὁ κλῆρος ἐπὶ Ματθίαν,⁹ καὶ συγκατεψηφίσθη μετὰ τῶν ἑνδεκα ἀποστόλων.

The Pentecost Miracle

2 Καὶ ἐν τῷ συμπληροῦσθαι τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς, ἦσαν ἄπαντες ὁμοιθυμαδὸν¹⁰ ἐπὶ τὸ αὐτό. 2 Καὶ ἐγένετο ἄφρω ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἥχος ὥσπερ φερομένης πνοῆς βιαίας, καὶ ἐπλήρωσεν ὅλον τὸν οἶκον οὗ ἦσαν καθήμενοι. 3 Καὶ ὥφθησαν αὐτοῖς διαμεριζόμεναι γλῶσσαι ὧσεὶ πυρός, ἐκάθισέν τε¹¹ ἐφ' ἐνα ἔκαστον αὐτῶν. 4 Καὶ ἐπλήρωσεν ἄπαντες¹² πνεύματος ἀγίου, καὶ ἤρξαντο λαλεῖν ἑτέραις γλώσσαις, καθὼς τὸ πνεῦμα ἐδίδου αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι.¹³

5 Ἡσαν δὲ ἐν¹⁴ Ἱερουσαλήμ κατοικοῦντες Ἰουδαῖοι, ἄνδρες εὐλαβεῖς, ἀπὸ παντὸς ἔθνους τῶν ὑπὸ τὸν οὐρανόν. 6 Γενομένης δὲ τῆς φωνῆς ταύτης, συνήλθεν τὸ πλῆθος καὶ συνεχύθη, ὅτι ἥκουν εἰς ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ λαλούντων αὐτῶν. 7 Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ¹⁵ ἐθαύμαζον, λέγοντες πρὸς ἀλλήλους,¹⁶ Οὐκ¹⁷ ἴδοὺ πάντες¹⁸ οὗτοί εἰσιν οἱ λαλούντες Γαλιλαῖοι; 8 Καὶ πῶς ἡμεῖς ἀκούομεν ἔκαστος τῇ ἰδίᾳ διαλέκτῳ ἡμῶν ἐν ᾧ ἐγεννήθημεν; 9 Πάρθοι καὶ Μῆδοι καὶ Ἐλαμῖται, καὶ οἱ κατοικοῦντες τὴν Μεσοποταμίαν, Ἰουδαίαν τε καὶ Καππαδοκίαν, Πόντον καὶ τὴν Ἀσίαν, 10 Φρυγίαν τε καὶ Παμφυλίαν, Αἴγυπτον καὶ τὰ μέρη τῆς Λιβύης τῆς κατὰ Κυρήνην, καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες Ῥωμαῖοι, Ἰουδαῖοί τε καὶ προσήλυτοι, 11 Κρῆτες καὶ Ἀραβεῖς, ἀκούομεν λαλούντων αὐτῶν ταῖς ἡμετέραις γλώσσαις τὰ

¹ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη ² γενέσθαι σὺν ἡμῖν • σὺν ἡμῖν γενέσθαι ³ Βαρσαβᾶν
• Βαρσαβᾶν ⁴ Ματθίαν • Ματθίαν ⁵ εἶπον • εἶπαν ⁶ κλῆρον • τόπον ⁷ ἔξ •
ἀφ' ⁸ αὐτῶν • αὐτοῖς ⁹ Ματθίαν • Μαθθίαν ¹⁰ ἄπαντες ὁμοιθυμαδὸν • πάντες
ὅμοι ¹¹ ἐκάθισέν τε • καὶ ἐκάθισεν ¹² ἄπαντες • πάντες ¹³ αὐτοῖς ἀποφθέγγεσθαι •
ἀποφθέγγεσθαι αὐτοῖς ¹⁴ ἐν • εἰς ¹⁵ πάντες καὶ • καὶ ¹⁶ πρὸς ἀλλήλους • – ¹⁷ Οὐκ
• Οὐχ ¹⁸ ίδού πάντες • ίδού ἄπαντες

μεγαλεῖα τοῦ θεοῦ. **12** Ἐξίσταντο δὲ πάντες καὶ διηπόρουν, ἄλλος πρὸς ἄλλον λέγοντες, Τί ἂν θέλοι¹ τοῦτο εἶναι; **13** Ἔτεροι δὲ χλευάζοντες² ἔλεγον ὅτι Γλεύκους μεμεστωμένοι εἰσίν.

The Sermon of Peter and Its Effect

14 Σταθεὶς δὲ Πέτρος³ σὺν τοῖς ἑνδεκα, ἐπῆρεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ, καὶ ἀπεφθέγξατο αὐτοῖς, Ἀνδρες Ἰουδαῖοι, καὶ οἱ κατοικοῦντες Ἱερουσαλήμ ἀπαντες,⁴ τοῦτο ὑμῖν γνωστὸν ἔστω, καὶ ἐνωτίσασθε τὰ ρήματά μου. **15** Οὐ γάρ, ως ὑμεῖς ὑπολαμβάνετε, οὗτοι μεθύουσιν· ἔστιν γὰρ ὥρα τρίτη τῆς ἡμέρας· **16** ἀλλὰ τοῦτο ἔστιν τὸ εἰρημένον διὰ τοῦ προφήτου Ἰωάλ, **17** Καὶ ἔσται ἐν ταῖς ἐσχάταις ἡμέραις, λέγει ὁ θεός, ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου ἐπὶ πᾶσαν σάρκα· καὶ προφητεύσουσιν οἱ νιοὶ ὑμῶν καὶ αἱ θυγατέρες ὑμῶν, καὶ οἱ νεανίσκοι ὑμῶν ὁράσεις ὄψονται, καὶ οἱ πρεσβύτεροι ὑμῶν ἐνύπνια⁵ ἐνυπνιασθήσονται· **18** καὶ γε ἐπὶ τοὺς δούλους μου καὶ ἐπὶ τὰς δούλας μου ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἐκχεῶ ἀπὸ τοῦ πνεύματός μου, καὶ προφητεύσουσιν. **19** Καὶ δώσω τέρατα ἐν τῷ οὐρανῷ ἀνω, καὶ σημεῖα ἐπὶ τῆς γῆς κάτω, αἷμα καὶ πῦρ καὶ ἀτμίδα καπνοῦ· **20** ὁ ἥλιος μεταστραφήσεται εἰς σκότος, καὶ ἡ σελήνη εἰς αἷμα, πρὶν ἡ ἐλθεῖν τὴν⁶ ἡμέραν κυρίου τὴν μεγάλην καὶ ἐπιφανῆ· **21** καὶ ἔσται, πᾶς ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. **22** Ἀνδρες Ἰσραηλῖται, ἀκούσατε τοὺς λόγους τούτους· Ἰησοῦν τὸν Ναζωραῖον, ἄνδρα ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον⁷ εἰς ὑμᾶς δυνάμειν καὶ τέρασιν καὶ σημείοις, οἵς ἐποίησεν δι' αὐτοῦ ὁ θεός ἐν μέσῳ ὑμῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ⁸ οἴδατε, **23** τοῦτον τῇ ὠρισμένῃ βουλῇ καὶ προγνώσει τοῦ θεοῦ ἔκδοτον λαβόντες,⁹ διὰ χειρῶν¹⁰ ἀνόμων προσπῆξαντες ἀνείλετε.¹¹ **24** ὃν ὁ θεός ἀνέστησεν, λύσας τὰς ὡδίνας τοῦ θανάτου, καθότι οὐκ ἦν δυνατὸν κρατεῖσθαι αὐτὸν ὑπ’ αὐτοῦ. **25** Δαυὶδ γὰρ λέγει εἰς αὐτόν, Προωρώμην¹² τὸν κύριον ἐνώπιόν μου διὰ παντός· ὅτι ἐκ δεξιῶν μου ἔστιν, ἵνα μὴ σαλευθῶ· **26** διὰ τοῦτο εὑφράνθη¹³ ἡ καρδία μου, καὶ ἡγαλλιάσατο ἡ γλῶσσά μου· ἔτι δὲ καὶ ἡ σάρξ μου κατασκηνώσει

¹ἄν θέλοι • θέλει ²χλευάζοντες • διαχλευάζοντες ³Πέτρος • ὁ Πέτρος ⁴ἀπαντες • πάντες ⁵ἐνύπνια • ἐνυπνίοις ⁶ἡ ἐλθεῖν τὴν • ἐλθεῖν ⁷ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἀποδεδειγμένον • ἀποδεδειγμένον ἀπὸ τοῦ θεοῦ ⁸καὶ αὐτοὶ • αὐτοὶ ⁹λαβόντες • – ¹⁰χειρῶν • χειρὸς ¹¹ἀνείλετε • ἀνείλατε ¹²Προωρώμην • Προωρώμην ¹³εὑφράνθη • ηύφρανθη

ἐπ’ ἐλπίδι· 27 ὅτι οὐκ ἐγκαταλείψεις τὴν ψυχήν μου εἰς Ἄιδου,¹ οὐδὲ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἵδεῖν διαφθοράν. 28 Ἐγνώρισάς μοι ὁδοὺς ζωῆς· πληρώσεις με εὐφροσύνης μετὰ τοῦ προσώπου σου. 29 Ἄνδρες ἀδελφοί, ἔξὸν εἰπεῖν μετὰ παρρησίας πρὸς ὑμᾶς περὶ τοῦ πατριάρχου Δανιδ, ὅτι καὶ ἐτελεύτησεν καὶ ἐτάφη, καὶ τὸ μνῆμα αὐτοῦ ἐστιν ἐν ἡμῖν ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης. 30 Προφήτης οὖν ὑπάρχων, καὶ εἰδὼς ὅτι ὄρκῳ ὅμοσεν αὐτῷ ὁ θεός, ἐκ καρποῦ τῆς ὄσφύος αὐτοῦ τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν,² καθίσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου³ αὐτοῦ, 31 προϊδὼν ἐλάλησεν περὶ τῆς ἀναστάσεως τοῦ χριστοῦ, ὅτι οὐ κατελείφθη⁴ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ⁵ εἰς Ἄιδου, οὐδὲ⁶ ἡ σάρξ αὐτοῦ εἶδεν διαφθοράν. 32 Τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ἀνέστησεν ὁ θεός, οὗ πάντες ἡμεῖς ἐσμεν μάρτυρες. 33 Τῇ δεξιᾷ οὖν τοῦ θεοῦ ὑψωθείς, τὴν τε ἐπαγγελίαν τοῦ ἀγίου πνεύματος⁷ λαβὼν παρὰ τοῦ πατρός, ἔξεχεεν τοῦτο ὃ νῦν ὑμεῖς⁸ βλέπετε καὶ ἀκούετε. 34 Οὐ γάρ Δανιδ ἀνέβη εἰς τὸν οὐρανόν, λέγει δὲ αὐτός, Εἴπεν ὁ⁹ κύριος τῷ κυρίῳ μου, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, 35 ἔως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου. 36 Ἀσφαλῶς οὖν γινωσκέτω πᾶς οἶκος Ἰσραήλ, ὅτι καὶ κύριον καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν,¹⁰ τοῦτον τὸν Ἰησοῦν ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε.

37 Ἀκούσαντες δὲ κατενύγησαν τῇ καρδίᾳ,¹¹ εἰπόν τε πρὸς τὸν Πέτρον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀποστόλους, Τί ποιήσομεν,¹² ἄνδρες ἀδελφοί; 38 Πέτρος δὲ ἔφη¹³ πρὸς αὐτούς, Μετανοήσατε,¹⁴ καὶ βαπτισθήτω ἔκαστος ὑμῶν ἐπὶ τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν,¹⁵ καὶ λήψεσθε¹⁶ τὴν δωρεὰν τοῦ ἀγίου πνεύματος. 39 Ὅμιν γάρ ἐστιν ἡ ἐπαγγελία, καὶ τοῖς τέκνοις ὑμῶν, καὶ πᾶσιν τοῖς εἰς μακράν, ὅσους ἂν προσκαλέσηται κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν. 40 Ἐτέροις τε λόγοις πλείοσιν διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει¹⁷ λέγων, Σώθητε ἀπὸ τῆς γενεᾶς τῆς σκολιᾶς

^aποιήσομεν • ποιήσωμεν

¹Ἄιδου • Ἄιδην ²τὸ κατὰ σάρκα ἀναστήσειν τὸν χριστόν • – ³τοῦ θρόνου • τὸν θρόνον ⁴οὐ κατελείφθη • οὕτε ἐγκατελείφθη ⁵ἡ ψυχὴ αὐτοῦ • – ⁶Ἄιδου οὐδὲ • Ἄιδην οὕτε ⁷ἀγίου πνεύματος • πνεύματος τοῦ ἀγίου ⁸νῦν ὑμεῖς • ὑμεῖς [καὶ] ⁹ὅ • [ό] ¹⁰καὶ χριστὸν αὐτὸν ὁ θεὸς ἐποίησεν • αὐτὸν καὶ χριστὸν ἐποίησεν ὁ θεός ¹¹τῇ καρδίᾳ • τῇ καρδίᾳν ¹²ποιήσομεν • ποιήσωμεν ¹³ἔφη • – ¹⁴Μετανοήσατε • Μετανοήσατε [φησίν] ¹⁵ἀμαρτιῶν • τῶν ἀμαρτιῶν ὑμῶν ¹⁶λήψεσθε • λήμψεσθε ¹⁷διεμαρτύρετο καὶ παρεκάλει • διεμαρτύρατο καὶ παρεκάλει αὐτοὺς

ταύτης. **41** Οἱ μὲν οὖν ἀσμένως¹ ἀποδεξάμενοι τὸν λόγον αὐτοῦ ἐβαπτίσθησαν· καὶ προσετέθησαν τῇ² ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ψυχαὶ ώσει τρισχίλιαι. **42** Ἡσαν δὲ προσκαρτεροῦντες τῇ διδαχῇ τῶν ἀποστόλων καὶ τῇ κοινωνίᾳ, καὶ³ τῇ κλάσει τοῦ ἄρτου καὶ ταῖς προσευχαῖς.

43 Ἐγένετο⁴ δὲ πάσῃ ψυχῇ φόβος, πολλὰ τε τέρατα καὶ σημεῖα διὰ τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο. **44** Πάντες δὲ οἱ πιστεύοντες ἦσαν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ εἶχον ἅπαντα κοινά, **45** καὶ τὰ κτήματα καὶ τὰς ὑπάρχεις ἐπίπρασκον, καὶ διεμέριζον αὐτὰ πᾶσιν, καθότι ἂν τις χρείαν εἶχεν. **46** Καθ' ἡμέραν τε προσκαρτεροῦντες ὁμοθυμαδὸν ἐν τῷ ιερῷ, κλῶντες τε κατ' οἴκον ἄρτον, μετελάμβανον τροφῆς ἐν ἀγαλλιάσει καὶ ἀφελότητι καρδίας, **47** αἰνοῦντες τὸν θεόν, καὶ ἔχοντες χάριν πρὸς ὅλον τὸν λαόν. Ὁ δὲ κύριος προσετίθει τοὺς σωζόμενους καθ' ἡμέραν τῇ ἐκκλησίᾳ.⁵

The Healing of the Lame Man

3 Ἐπὶ τὸ αὐτὸν δὲ Πέτρος⁶ καὶ Ἰωάννης ἀνέβαινον εἰς τὸ ιερὸν ἐπὶ τὴν ὥραν τῆς προσευχῆς τὴν ἐνάτην. **2** Καὶ τις ἀνὴρ χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων ἐβαστάζετο· ὃν ἐτίθουν καθ' ἡμέραν πρὸς τὴν θύραν τοῦ ιεροῦ τὴν λεγομένην Ὥραίαν, τοῦ αἵτειν ἐλεημοσύνην παρὰ τῶν εἰσπορευομένων εἰς τὸ ιερόν. **3** Ὅς ίδων Πέτρον καὶ Ἰωάννην μέλλοντας εἰσιέναι εἰς τὸ ιερόν, ἡρώτα ἐλεημοσύνην.⁷ **4** Ἄτενίσας δὲ Πέτρος εἰς αὐτὸν σὺν τῷ Ἰωάννῃ, εἶπεν, Βλέψον εἰς ἡμᾶς. **5** Ο δὲ ἐπεῖχεν αὐτοῖς, προσδοκῶν τι παρ’ αὐτῶν λαβεῖν. **6** Εἶπεν δὲ Πέτρος, Ἀργύριον καὶ χρυσίον οὐχ ὑπάρχει μοι· ὃ δὲ ἔχω, τοῦτό σοι δίδωμι. Ἐν τῷ ὀνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ἔγειραι⁸ καὶ⁹ περιπάτει. **7** Καὶ πιάσας αὐτὸν τῆς δεξιᾶς χειρὸς ἤγειρεν παραχρῆμα¹⁰ δὲ ἐστερεώθησαν αὐτοῦ αἱ βάσεις¹¹ καὶ τὰ σφυρά.¹¹ **8** Καὶ ἔξαλλόμενος ἐστη καὶ περιεπάτει, καὶ εἰσῆλθεν σὺν αὐτοῖς εἰς τὸ ιερόν, περιπατῶν καὶ ἀλλόμενος καὶ αἰνῶν τὸν θεόν. **9** Καὶ εἶδεν αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς¹² περιπατοῦντα καὶ αἰνοῦντα τὸν θεόν·

^aἔγειραι • ^bἔγειρε

¹ἀσμένως • – ²τῇ • ἐν τῇ ³κοινωνίᾳ καὶ • κοινωνίᾳ ⁴Ἐγένετο • Ἐγίνετο ⁵τῇ ἐκκλησίᾳ • ἐπὶ τὸ αὐτό ⁶Ἐπὶ τὸ αὐτὸν δὲ Πέτρος • Πέτρος δὲ ⁷ἐλεημοσύνην • ἐλεημοσύνην λαβεῖν ⁸ἔγειραι καὶ • [ἔγειρε καὶ] ⁹παραχρῆμα • αὐτὸν παραχρῆμα ¹⁰αὐτοῦ αἱ βάσεις • αἱ βάσεις αὐτοῦ ¹¹σφυρά • σφυρά ¹²αὐτὸν πᾶς ὁ λαὸς • πᾶς ὁ λαὸς αὐτὸν

10 ἐπεγίνωσκόν τε¹ αὐτὸν ὅτι οὗτος² ἦν ὁ πρὸς τὴν ἐλεημοσύνην καθήμενος ἐπὶ τῇ Ὁραίᾳ πύλῃ τοῦ ἱεροῦ· καὶ ἐπλήσθησαν θάμβους καὶ ἐκστάσεως ἐπὶ τῷ συμβεβηκότι αὐτῷ.

11 Κρατοῦντος δὲ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ³ τὸν Πέτρον καὶ Ἰωάννην,⁴ συνέδραμεν πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς⁵ ἐπὶ τῇ στοᾷ τῇ καλούμενῃ Σολομῶντος, ἔκθαμψι.

The Address of Peter in the Temple

12 Ἰδὼν δὲ Πέτρος⁶ ἀπεκρίνατο πρὸς τὸν λαόν, Ἀνδρες Ἰσραηλῖται, τί θαυμάζετε ἐπὶ τούτῳ, ἢ ἡμῖν τί ἀτενίζετε, ὡς ἴδια δυνάμει ἡ εὐσεβείᾳ πεποιηκόσιν τοῦ περιπατεῖν αὐτὸν; **13** Ο θεὸς Ἄβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ⁷ Ἰακὼβ, ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν, ἐδόξασεν τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν· ὃν ὑμεῖς μὲν παρεδώκατε, καὶ ἡρνήσασθε αὐτὸν⁸ κατὰ πρόσωπον Πιλάτου, κρίναντος ἐκείνου ἀπολύειν. **14** Υμεῖς δὲ τὸν ἄγιον καὶ δίκαιον ἡρνήσασθε, καὶ ἡτήσασθε ἄνδρα φονέα χαρισθῆναι ὑμῖν, **15** τὸν δὲ ἀρχηγὸν τῆς ζωῆς ἀπεκτείνατε· ὃν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, οὗ ὑμεῖς μάρτυρες ἐσμεν. **16** Καὶ ἐπὶ τῇ πίστει τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ, τοῦτον ὃν θεωρεῖτε καὶ οἴδατε ἐστερέωσεν τὸ ὄνομα αὐτοῦ· καὶ ἡ πίστις ἡ δι' αὐτοῦ ἔδωκεν αὐτῷ τὴν ὀλοκληρίαν ταύτην ἀπέναντι πάντων ὑμῶν. **17** Καὶ νῦν, ἀδελφοί, οἴδα ὅτι κατὰ ἄγνοιαν ἐπράξατε, ὥσπερ καὶ οἱ ἄρχοντες ὑμῶν. **18** Ο δὲ θεὸς ἀπροκατήγγειλεν διὰ στόματος πάντων τῶν προφητῶν αὐτοῦ, παθεῖν τὸν χριστόν,⁹ ἐπλήρωσεν οὕτως. **19** Μετανοήσατε οὖν καὶ ἐπιστρέψατε, εἰς τὸ ἔξαλειφθῆναι ὑμῶν τὰς ἀμαρτίας, ὅπως ἂν ἔλθωσιν καιροὶ ἀναψύξεως ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου, **20** καὶ ἀποστείλῃ τὸν προκεχειρισμένον ὑμῖν χριστὸν Ἰησοῦν· **21** ὃν δεῖ οὐρανὸν μὲν δέξασθαι ἄχρι χρόνων ἀποκαταστάσεως πάντων, ὃν ἐλάλησεν ὁ θεὸς διὰ στόματος πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ¹⁰ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος.¹¹ **22** Μωσῆς¹² μὲν γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας¹³ εἶπεν ὅτι Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν¹⁴ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ· αὐτοῦ ἀκούσεσθε κατὰ

¹ τε • δὲ ² οὗτος • αὐτὸς ³ τοῦ ἰαθέντος χωλοῦ • αὐτοῦ ⁴ Ἰωάννην • τὸν Ἰωάννην

⁵ πρὸς αὐτοὺς πᾶς ὁ λαὸς • πᾶς δὲ λαὸς πρὸς αὐτοὺς ⁶ Πέτρος • ὁ Πέτρος ⁷ Ἰσαὰκ καὶ

• [ὁ θεὸς] Ἰσαὰκ καὶ [ὁ θεὸς] ⁸ αὐτὸν • – ⁹ αὐτοῦ παθεῖν τὸν χριστόν • παθεῖν τὸν

χριστὸν αὐτοῦ ¹⁰ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ • τῶν ἀγίων ¹¹ προφητῶν ἀπ' αἰῶνος

• ἀπ' αἰῶνος αὐτοῦ προφητῶν ¹² Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹³ γὰρ πρὸς τοὺς πατέρας • –

¹⁴ ἡμῶν • ὑμῶν

πάντα ὅσα ἀν λαλήσῃ πρὸς ὑμᾶς. 23 Ἐσται δέ, πᾶσα ψυχή, ἣ τις ἔὰν^a μὴ ἀκούσῃ τοῦ προφήτου ἐκείνου, ἔξολοθρευθήσεται¹ ἐκ τοῦ λαοῦ. 24 Καὶ πάντες δὲ οἱ προφῆται ἀπὸ Σαμουὴλ καὶ τῶν καθεξῆς, ὅσοι ἐλάλησαν, καὶ κατήγγειλαν^b τὰς ἡμέρας ταύτας. 25 Ὅμεις ἐστε νιοὶ² τῶν προφητῶν, καὶ τῆς διαθήκης ἣς διέθετο ὁ θεὸς πρὸς τοὺς πατέρας ὑμῶν,³ λέγων πρὸς Ἀβραάμ, Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται⁴ πᾶσαι αἱ πατριαι τῆς γῆς. 26 Ὅμιν πρῶτον ὁ θεός, ἀναστήσας⁵ τὸν παῖδα αὐτοῦ Ἰησοῦν,⁶ ἀπέστειλεν αὐτὸν εὐλόγοῦντα ὑμᾶς, ἐν τῷ ἀποστρέφειν ἕκαστον ἀπὸ τῶν πονηριῶν ὑμῶν.

Peter and John before the Council

4 Λαλούντων δὲ αὐτῶν πρὸς τὸν λαόν, ἐπέστησαν αὐτοῖς οἱ ιερεῖς καὶ ὁ στρατηγὸς τοῦ ιεροῦ καὶ οἱ Σαδδουκαῖοι, 2 διαπονούμενοι διὰ τὸ διδάσκειν αὐτοὺς τὸν λαόν, καὶ καταγγέλλειν ἐν τῷ Ἰησοῦ τὴν ἀνάστασιν τῶν⁷ νεκρῶν. 3 Καὶ ἐπέβαλον αὐτοῖς τὰς χεῖρας, καὶ ἔθεντο εἰς τήρησιν εἰς τὴν αὔριον· ἦν γὰρ ἐσπέρα ἥδη. 4 Πολλοὶ δὲ τῶν ἀκουσάντων τὸν λόγον ἐπίστευσαν· καὶ ἐγενήθη ὁ⁸ ἀριθμὸς τῶν ἀνδρῶν ὡσεὶ⁹ χιλιάδες πέντε.

5 Ἔγένετο δὲ ἐπὶ τὴν αὔριον συναχθῆναι αὐτῶν τοὺς ἀρχοντας καὶ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς εἰς¹⁰ Ιερουσαλήμ, 6 καὶ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα, καὶ Καϊάφαν, καὶ Ἰωάννην, καὶ Ἀλέξανδρον,¹¹ καὶ ὅσοι ἦσαν ἐκ γένους ἀρχιερατικοῦ. 7 Καὶ στήσαντες αὐτοὺς ἐν μέσῳ¹² ἐπυνθάνοντο, Ἐν ποίᾳ δυνάμει ἡ ἐν ποίῳ ὄνόματι ἐποιήσατε τοῦτο ὑμεῖς; 8 Τότε Πέτρος πλησθεὶς πνεύματος ἀγίου εἶπεν πρὸς αὐτούς, Ἀρχοντες τοῦ λαοῦ καὶ πρεσβύτεροι τοῦ Ἰσραήλ,¹³ 9 εἰ ἡμεῖς σήμερον ἀνακρινόμεθα ἐπὶ εὐεργεσίᾳ ἀνθρώπου ἀσθενοῦς, ἐν τίνι οὗτος σέσωσται.¹⁴ 10 γνωστὸν ἐστω πᾶσιν ὑμῖν καὶ παντὶ τῷ λαῷ Ἰσραήλ, ὅτι ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ Ναζωραίου, ὃν ὑμεῖς ἐσταυρώσατε,

^a ἔὰν • ἂν ^b κατήγγειλαν • προκατήγγειλαν

¹ ἔξολοθρευθήσεται • ἔξολοθρευθήσεται ² νιοὶ • οἱ νιοὶ ³ ὑμῶν

⁴ ἐνευλογηθήσονται • [ἐν]ευλογηθήσονται ⁵ ὁ θεός ἀναστήσας • ἀναστήσας ὁ θεός

⁶ Ἰησοῦν • – ⁷ τῶν • τὴν ἐκ ⁸ ὁ • [ό] ⁹ ὡσεὶ • [ώς] ¹⁰ πρεσβυτέρους καὶ γραμματεῖς

εἰς • τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς ἐν ¹¹ Ἄνναν τὸν ἀρχιερέα καὶ Καϊάφαν καὶ Ἰωάννην καὶ Ἀλέξανδρον • Ἄννας ὁ ἀρχιερέυς καὶ Καϊάφας καὶ Ἰωάννης καὶ Ἀλέξανδρος ¹² μέσῳ • τῷ μέσῳ ¹³ τοῦ Ἰσραήλ • – ¹⁴ σέσωσται • σέσωται

ὅν ὁ θεὸς ἤγειρεν ἐκ νεκρῶν, ἐν τούτῳ οὗτος παρέστηκεν ἐνώπιον ὑμῶν ὑγιῆς. **11** Οὗτός ἐστιν ὁ λίθος ὃ ἔξουθενηθεὶς ὑφ' ὑμῶν τῶν οἰκοδομούντων,¹ ὃ γενόμενος εἰς κεφαλὴν γωνίας. **12** Καὶ οὐκ ἐστιν ἐν ἄλλῳ οὐδενὶ ἡ σωτηρίᾳ· οὕτε² γάρ ὅνομά ἐστιν ἔτερον^a τὸ³ δεδομένον ἐν ἀνθρώποις, ἐν ᾧ δεῖ σωθῆναι ἡμᾶς.

13 Θεωροῦντες δὲ τὴν τοῦ Πέτρου παρρησίαν καὶ Ἰωάννου, καὶ καταλαβόμενοι ὅτι ἄνθρωποι ἀγράμματοι εἰσιν καὶ ἰδιῶται, ἐθαύμαζον, ἐπεγίνωσκόν τε αὐτοὺς ὅτι σὺν τῷ Ἰησοῦ ἥσαν. **14** Τὸν δὲ⁴ ἄνθρωπον βλέποντες σὺν αὐτοῖς ἐστῶτα τὸν τεθεραπευμένον, οὐδὲν εἶχον ἀντειπεῖν. **15** Κελεύσαντες δὲ αὐτοὺς ἔξω τοῦ συνεδρίου ἀπελθεῖν, συνέβαλλον πρὸς ἀλλήλους, **16** λέγοντες, Τί ποιήσομεν^{b,5} τοῖς ἀνθρώποις τούτοις; Ὅτι μὲν γάρ γνωστὸν σημεῖον γέγονεν δι’ αὐτῶν, πᾶσιν τοῖς κατοικοῦσιν Ἱερουσαλὴμ φανερόν, καὶ οὐ δυνάμεθα ἀρνήσασθαι.⁶ **17** Ἄλλ’ ἵνα μὴ ἐπὶ πλεῖον διανεμηθῇ εἰς τὸν λαόν, ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα^{c,7} αὐτοῖς μηκέτι λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τούτῳ μηδενὶ ἀνθρώπων. **18** Καὶ καλέσαντες αὐτούς, παρήγγειλαν αὐτοῖς⁸ τὸ καθόλου μὴ φθέγγεσθαι μηδὲ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ. **19** Ο δὲ Πέτρος καὶ Ἰωάννης ἀποκριθέντες πρὸς αὐτοὺς εἶπον,⁹ Εἰ δίκαιοιν ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὑμῶν ἀκούειν μᾶλλον ἢ τοῦ θεοῦ, κρίνατε. **20** Οὐ δυνάμεθα γάρ ἡμεῖς, ἡ εἴδομεν¹⁰ καὶ ἡκούσαμεν, μὴ λαλεῖν. **21** Οἱ δὲ προσαπειλησάμενοι ἀπέλυσαν αὐτούς, μηδὲν εὐρίσκοντες τὸ πῶς κολάσονται¹¹ αὐτούς, διὰ τὸν λαόν, ὅτι πάντες ἐδόξαζον τὸν θεόν ἐπὶ τῷ γεγονότι. **22** Ετῶν γὰρ ἦν πλειόνων τεσσαράκοντα¹² ὃ ἄνθρωπος ἐφ’ ὃν ἐγεγόνει¹³ τὸ σημεῖον τοῦτο τῆς ἱάσεως.

The Prayer and the Further Establishment of the Congregation

23 Ἀπολυθέντες δὲ ἥλθον πρὸς τοὺς ἰδίους, καὶ ἀπήγγειλαν ὅσα πρὸς αὐτοὺς οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι εἶπον.¹⁴ **24** Οἱ δὲ ἀκούσαντες ὁμοθυμαδὸν ἤραν φωνὴν πρὸς τὸν θεόν, καὶ

^aἔτερον • ἔτερον ὑπὸ τὸν οὐρανὸν ^bποιήσομεν • ποιήσωμεν ^cἀπειλησόμεθα • ἀπειλησώμεθα

¹οἰκοδομούντων • οἰκοδόμων ²οὕτε • οὐδὲ ³τὸ • ὑπὸ τὸν οὐρανὸν τὸ ⁴δὲ • τε ⁵ποιήσομεν • ποιήσωμεν ⁶ἀρνήσασθαι • ἀρνεῖσθαι ⁷ἀπειλῇ ἀπειλησόμεθα • ἀπειλησώμεθα ⁸αὐτοῖς • – ⁹πρὸς αὐτοὺς εἶπον • εἶπον πρὸς αὐτούς ¹⁰εἴδομεν • εἴδαμεν ¹¹κολάσονται • κολάσωνται ¹²τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹³ἐγεγόνει • γεγόνει ¹⁴εἶπον • εἶπαν

εἶπον,¹ Δέσποτα, σὺ ὁ θεὸς ὁ² ποιήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 25 ὁ διὰ³ στόματος Δαυὶδ παιδός σου εἰπών, Ἰνα τί⁴ ἐφρύαξαν ἔθνη, καὶ λαοὶ ἐμελέτησαν κενά; 26 Παρέστησαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ ἄρχοντες συνήχθησαν ἐπὶ τὸ αὐτὸ κατὰ τοῦ κυρίου, καὶ κατὰ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· 27 συνήχθησαν γὰρ ἐπ’ ἀληθείας ἐπὶ⁵ τὸν ἄγιον παῖδά σου Ἰησοῦν, ὃν ἔχρισας, Ἡρῷδης τε καὶ Πόντιος Πιλάτος, σὺν ἔθνεσιν καὶ λαοῖς Ἰσραήλ, 28 ποιῆσαι ὅσα ἡ χείρ σου καὶ ἡ βουλὴ σου⁶ προώρισεν γενέσθαι. 29 Καὶ τὰ νῦν, κύριε, ἔπιδε ἐπὶ τὰς ἀπειλὰς αὐτῶν, καὶ δός τοῖς δούλοις σου μετὰ παρρησίας πάσης λαλεῖν τὸν λόγον σου, 30 ἐν τῷ τὴν χειρά σου⁷ ἐκτείνειν σε εἰς ἵασιν, καὶ σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τοῦ ὄνόματος τοῦ ἄγιον παιδός σου Ἰησοῦ. 31 Καὶ δεηθέντων αὐτῶν ἐσαλεύθη ὁ τόπος ἐν ᾧ ἦσαν συνηγμένοι, καὶ ἐπλήσθησαν ἀπαντες πνεύματος ἄγιου,⁸ καὶ ἐλάλουν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ μετὰ παρρησίας.

32 Τοῦ δὲ πλήθους τῶν πιστευσάντων ἡν ἡ καρδία⁹ καὶ ἡ ψυχὴ¹⁰ μία· καὶ οὐδὲ εἰς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτῶν^{a,11} ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ’ ἡν αὐτοῖς ἀπαντα κοινά. 33 Καὶ μεγάλῃ δυνάμει¹² ἀπεδίδουν τὸ μαρτύριον οἱ ἀπόστολοι τῆς ἀναστάσεως τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, χάρις τε μεγάλῃ ἡν ἐπὶ πάντας αὐτούς. 34 Οὐδὲ γὰρ ἐνδεής τις ὑπῆρχεν¹³ ἐν αὐτοῖς· ὅσοι γὰρ κτήτορες χωρίων ἡ οἰκιῶν ὑπῆρχον, πωλοῦντες ἔφερον τὰς τιμὰς τῶν πιπρασκομένων, 35 καὶ ἐτίθουν παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων· διεδίδοτο¹⁴ δὲ ἐκάστῳ καθότι ἄν τις χρείαν εἶχεν.

36 Ἰωσῆς¹⁵ δέ, ὁ ἐπικληθεὶς Βαρνάβας ἀπὸ τῶν ἀποστόλων—ὅ ἐστιν, μεθερμηνεύμενον, νιὸς παρακλήσεως—Λευίτης, Κύπριος τῷ γένει, 37 ὑπάρχοντος αὐτῷ ἄγροῦ, πωλήσας ἦνεγκεν τὸ χρῆμα, καὶ ἔθηκεν παρὰ¹⁶ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων.

^aαὐτῶν • αὐτῷ

¹εἶπον • εἶπαν ²θεὸς ὁ • – ³διὰ • τοῦ πατρὸς ἡμῶν διὰ πνεύματος ἄγιον ⁴Ἰνα τί • Ἰνατί ⁵ἐπὶ • ἐν τῇ πόλει ταύτῃ ἐπὶ ⁶βουλή σου • βουλή [σου] ⁷χειρά σου • χειρά [σου] ⁸πνεύματος ἄγιον • τοῦ ἄγιον πνεύματος ⁹ἡ καρδία • καρδία ¹⁰ἡ ψυχὴ • ψυχὴ ¹¹αὐτῶν • αὐτῷ ¹²μεγάλῃ δυνάμει • δυνάμει μεγάλῃ ¹³ὑπῆρχεν • ἦν ¹⁴διεδίδοτο • διεδίδετο ¹⁵Ἰωσῆς • Ἰωσήφ ¹⁶παρὰ • πρὸς

Ananias and Sapphira

5 Ἄνιjrο δέ τις Ἀνανίας ὄνόματι, σὺν Σαπφείρῃ¹ τῇ γυναικὶ αὐτοῦ, ἐπώλησεν κτῆμα, 2 καὶ ἐνοσφίσατο ἀπὸ τῆς τιμῆς, συνειδύιας² καὶ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ,³ καὶ ἐνέγκας μέρος τι παρὰ τοὺς πόδας τῶν ἀποστόλων ἔθηκεν. 3 Εἶπεν δὲ Πέτρος,⁴ Ἀνανία, διὰ τί ἐπλήρωσεν ὁ Σατανᾶς τὴν καρδίαν σου, ψεύσασθαί σε τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ νοσφίσασθαί σε ἀπὸ⁵ τῆς τιμῆς τοῦ χωρίου; 4 Οὐχὶ μένον σοὶ ἔμενεν, καὶ πραθὲν ἐν τῇ σῇ ἔξουσίᾳ ὑπῆρχεν; Τί ὅτι ἔθου ἐν τῇ καρδίᾳ σου τὸ πρᾶγμα τοῦτο; Οὐκ ἐψεύσω ἀνθρώποις, ἀλλὰ τῷ θεῷ. 5 Ἀκούων δὲ ὁ Ἀνανίας τοὺς λόγους τούτους, πεσὼν ἐξέψυξεν· καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.⁶ 6 Ἀναστάντες δὲ οἱ νεώτεροι συνέστειλαν αὐτόν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν.

7 Ἐγένετο δὲ ὡς ὥρῶν τριῶν διάστημα, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ μὴ εἰδυῖα τὸ γεγονὸς εἰσῆλθεν. 8 Ἀπεκρίθη δὲ αὐτῇ ὁ⁷ Πέτρος, Εἰπέ μοι, εἰ τοσούτου τὸ χωρίον ἀπέδοσθε; Ἡ δὲ εἶπεν, Ναί, τοσούτου. 9 Ὁ δὲ Πέτρος εἶπεν⁸ πρὸς αὐτήν, Τί ὅτι συνεφωνήθη ὑμῖν πειράσαι τὸ πνεῦμα κυρίου; Ἰδού, οἱ πόδες τῶν θαψάντων τὸν ἄνδρα σου ἐπὶ τῇ θύρᾳ, καὶ ἔξοισουσίν σε. 10 Ἔπεσεν δὲ παραχρῆμα παρὰ⁹ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐξέψυξεν· εἰσελθόντες δὲ οἱ νεανίσκοι εὗρον αὐτὴν νεκράν, καὶ ἐξενέγκαντες ἔθαψαν πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς. 11 Καὶ ἐγένετο φόβος μέγας ἐφ' ὅλην τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

The Prosperity of the Church

12 Διὰ δὲ τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων ἐγίνετο^a σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τῷ λαῷ πολλά.¹⁰ καὶ ἥσαν ὄμοθυμαδὸν ἀπαντες ἐν τῇ στοᾷ Σολομῶντος. 13 Τῶν δὲ λοιπῶν οὐδεὶς ἐτόλμα κολλᾶσθαι αὐτοῖς, ἀλλ᾽ ἐμεγάλυνεν αὐτοὺς ὁ λαός· 14 μᾶλλον δὲ προσετίθεντο πιστεύοντες τῷ κυρίῳ, πλήθη ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν. 15 ὥστε κατὰ τὰς¹¹ πλατείας ἐκφέρειν τοὺς ἀσθενεῖς, καὶ τιθέναι ἐπὶ κλινῶν καὶ κραββάτων,¹² ὥνα ἐρχομένου Πέτρου κανὴ σκιὰ ἐπισκιάσῃ τινὶ αὐτῶν. 16 Συνήρχετο δὲ καὶ τὸ πλῆθος

^aἐγίνετο • ἐγένετο

¹Σαπφείρη • Σαπφίρῃ ²συνειδύιας • συνειδύνης ³αὐτοῦ • – ⁴Πέτρος • ὁ Πέτρος ⁵σε ἀπὸ • ἀπὸ ⁶ταῦτα • – ⁷αὐτῇ ὁ • πρὸς αὐτήν ⁸εἶπεν • – ⁹παρὰ • πρὸς ¹⁰ἐν τῷ λαῷ πολλά • πολλὰ ἐν τῷ λαῷ ¹¹κατὰ τὰς • καὶ εἰς τὰς ¹²κλινῶν καὶ κραββάτων • κλιναρίων καὶ κραβάττων

τῶν πέριξ πόλεων εἰς¹ Ἱερουσαλήμ, φέροντες ἀσθενεῖς καὶ ὄχλους μένους ὑπὸ πνευμάτων ἀκαθάρτων, οἵτινες ἐθεραπεύοντο ἅπαντες.

The Imprisonment, Deliverance, and Defense of the Apostles

17 Ἀναστὰς δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ πάντες οἱ σὺν αὐτῷ·—ἡ οὖσα αἵρεσις τῶν Σαδδουκαίων·—ἐπλήσθησαν ζήλου, 18 καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας αὐτῶν² ἐπὶ τοὺς ἀποστόλους, καὶ ἔθεντο αὐτὸὺς ἐν τηρήσει δημοσίᾳ. 19 Ἄγγελος δὲ κυρίου διὰ τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν³ τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, ἔξαγαγών τε αὐτὸὺς εἶπεν, 20 Πορεύεσθε, καὶ σταθέντες λαλεῖτε ἐν τῷ ιερῷ τῷ λαῷ πάντα τὰ ρήματα τῆς ζωῆς ταύτης. 21 Ἀκούσαντες δὲ εἰσῆλθον ὑπὸ τὸν ὄρθρον εἰς τὸ ιερόν, καὶ ἐδίδασκον. Παραγενόμενος δὲ ὁ ἀρχιερεὺς καὶ οἱ σὺν αὐτῷ, συνεκάλεσαν τὸ συνέδριον καὶ πᾶσαν τὴν γερουσίαν τῶν νιῶν Ἰσραὴλ, καὶ ἀπέστειλαν εἰς τὸ δεσμωτήριον, ἀχθῆναι αὐτούς. 22 Οἱ δὲ ὑπηρέται παραγενόμενοι⁴ οὐχ εὗρον αὐτούς ἐν τῇ φυλακῇ· ἀναστρέψαντες δὲ ἀπήγγειλαν, 23 λέγοντες ὅτι Τὸ μὲν⁵ δεσμωτήριον εὕρομεν κεκλεισμένον ἐν πάσῃ ἀσφαλείᾳ, καὶ τοὺς φύλακας ἐστῶτας πρὸ⁶ τῶν θυρῶν· ἀνοίξαντες δέ, ἔσω οὐδένα εὗρομεν. 24 Ὡς δὲ ἥκουσαν τοὺς λόγους τούτους ὅ τε ιερεὺς καὶ ὁ⁷ στρατηγὸς τοῦ ιεροῦ καὶ οἱ ἀρχιερεῖς, διηπόρουν περὶ αὐτῶν, τί ἂν γένοιτο τοῦτο. 25 Παραγενόμενος δέ τις ἀπήγγειλεν αὐτοῖς ὅτι Ἰδού, οἱ ἄνδρες οὓς ἔθεσθε ἐν τῇ φυλακῇ εἰσὶν ἐν τῷ ιερῷ ἐστῶτες καὶ διδάσκοντες τὸν λαόν. 26 Τότε ἀπελθὼν ὁ στρατηγὸς σὺν τοῖς ὑπηρέταις ἤγαγεν⁸ αὐτούς, οὐ μετὰ βίας, ἐφοβοῦντο γὰρ τὸν λαόν, ἵνα⁹ μὴ λιθασθῶσιν. 27 Ἅγαγόντες δὲ αὐτούς ἐστησαν ἐν τῷ συνεδρίῳ. Καὶ ἐπηρώτησεν αὐτούς ὁ ἀρχιερεὺς, 28 λέγων, Οὐ¹⁰ παραγγελίᾳ παρηγγείλαμεν ὑμῖν μὴ διδάσκειν ἐπὶ τῷ ὄνόματι τούτῳ; Καὶ ἴδού πεπληρώκατε τὴν Ἱερουσαλήμ τῆς διδαχῆς ὑμῶν, καὶ βούλεσθε ἐπαγαγεῖν ἐφ' ἡμᾶς τὸ αἷμα τοῦ ἀνθρώπου τούτου. 29 Ἀποκριθεὶς δὲ Πέτρος καὶ οἱ ἀπόστολοι εἶπον,¹¹ Πειθαρχεῖν δεῖ θεῷ μᾶλλον ἢ ἀνθρώποις. 30 Ο θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν ἤγειρεν Ἰησοῦν, ὃν ὑμεῖς διεχειρίσασθε, κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 31 Τοῦτον ὁ θεὸς

¹ εἰς·—² αὐτῶν·—³ τῆς νυκτὸς ἤνοιξεν· νυκτὸς ἀνοίξας ⁴ ὑπηρέται παραγενόμενοι • παραγενόμενοι ὑπηρέται ⁵ μὲν ·—⁶ πρὸ · ἐπὶ ⁷ ιερεὺς καὶ ὁ ·—⁸ ἤγαγεν · ἤγεν ⁹ ἵνα ·—¹⁰ Οὐ · [Οὐ] ¹¹ εἶπον · εἶπαν

ἀρχηγὸν καὶ σωτῆρα ὕψωσεν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, δοῦναι¹ μετάνοιαν τῷ Ἰσραὴλ καὶ ἀφεσιν ἀμαρτιῶν. 32 Καὶ ἡμεῖς ἐσμεν αὐτοῦ² μάρτυρες τῶν ῥημάτων τούτων, καὶ τὸ πνεῦμα δὲ³ τὸ ἅγιον, ὃ ἔδωκεν ὁ θεὸς τοῖς πειθαρχοῦσιν αὐτῷ.

33 Οἱ δὲ ἀκούοντες⁴ διεπρίοντο, καὶ ἐβουλεύοντο⁵ ἀνελεῖν αὐτούς. 34 Ἀναστὰς δέ τις ἐν τῷ συνεδρίῳ Φαρισαῖος, ὄνοματι Γαμαλιὴλ, νομοδιδάσκαλος, τίμιος παντὶ τῷ λαῷ, ἐκέλευσεν ἔξω βραχὺ τι τοὺς ἀποστόλους⁶ ποιῆσαι. 35 Εἶπέν τε πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες Ἰσραὴλίται, προσέχετε ἑαυτοῖς ἐπὶ τοῖς ἀνθρώποις τούτοις, τί μέλετε πράσσειν. 36 Πρὸ γάρ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀνέστη Θευδᾶς, λέγων εἶναί τινα ἑαυτόν, φῶ προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ⁷ τετρακοσίων· ὃς ἀνηρέθη, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διελύθησαν καὶ ἐγένοντο εἰς οὐδέν. 37 Μετὰ τοῦτον ἀνέστη Ἰούδας ὁ Γαλιλαῖος ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς ἀπογραφῆς, καὶ ἀπέστησεν λαὸν ἰκανὸν⁸ ὅπιστα αὐτοῦ· κακεῖνος ἀπώλετο, καὶ πάντες ὅσοι ἐπείθοντο αὐτῷ διεσκορπίσθησαν. 38 Καὶ τὰ νῦν λέγω ὑμῖν, ἀπόστητε ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων τούτων, καὶ ἐάσατε⁹ αὐτούς· ὅτι ἐὰν ἡ ἔξ ἀνθρώπων ἡ βουλὴ¹⁰ ἡ τὸ ἔργον τοῦτο, καταλυθήσεται· 39 εἰ δὲ ἐκ θεοῦ ἐστιν, οὐ δύνασθε¹¹ καταλῦσαι αὐτό,¹² μήποτε καὶ θεομάχοι εύρεθῆτε. 40 Ἐπείσθησαν δὲ αὐτῷ· καὶ προσκαλεσάμενοι τοὺς ἀποστόλους, δείραντες παρήγγειλαν μὴ λαλεῖν ἐπὶ τῷ ὄνοματι τοῦ Ἰησοῦ, καὶ ἀπέλυσαν αὐτούς.¹³ 41 Οἱ μὲν οὖν ἐπορεύοντο χαίροντες ἀπὸ προσώπου τοῦ συνεδρίου, ὅτι ὑπὲρ τοῦ ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ^b κατηξιώθησαν¹⁴ ἀτιμασθῆναι. 42 Πᾶσάν τε ἡμέραν, ἐν τῷ ἱερῷ καὶ κατ’ οἴκον, οὐκ ἐπαύοντο διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι Ἰησοῦν τὸν χριστόν.¹⁵

The Choosing of the First Deacons

6 Ἐν δὲ ταῖς ἡμέραις ταύταις, πληθυνόντων τῶν μαθητῶν, ἐγένετο γογγυσμὸς τῶν Ἑλληνιστῶν πρὸς τοὺς Ἐβραίους,

^aἀκούοντες • ἀκούσαντες ^bτοῦ Ἰησοῦ • αὐτοῦ

¹δοῦναι • [τοῦ] δοῦναι ²αὐτοῦ • – ³δὲ • – ⁴ἀκούοντες • ἀκούσαντες ⁵ἐβουλεύοντο • ἐβούλοντο ⁶τι τοὺς ἀποστόλους • τοὺς ἀνθρώπους ⁷προσεκλήθη ἀριθμὸς ἀνδρῶν ὡσεὶ • προσεκλίθη ἀνδρῶν ἀριθμὸς ὡς ⁸ἰκανὸν • – ⁹ἐάσατε • ἀφετε ¹⁰βουλὴ • βουλὴ αὐτῇ ¹¹δύνασθε • δυνήσεσθε ¹²αὐτό • αὐτοῦς ¹³αὐτούς • – ¹⁴ὑπὲρ τοῦ ὄνοματος τοῦ Ἰησοῦ κατηξιώθησαν • κατηξιώθησαν ὑπὲρ τοῦ ὄνοματος ¹⁵Ιησοῦν τὸν χριστόν • τὸν χριστὸν Ἰησοῦν

ὅτι παρεθεωροῦντο ἐν τῇ διακονίᾳ τῇ καθημερινῇ αἱ χῆραι αὐτῶν. 2 Προσκαλεσάμενοι δὲ οἱ δώδεκα τὸ πλήθος τῶν μαθητῶν, εἶπον,¹ Οὐκ ἀρεστόν ἔστιν ἡμᾶς, καταλείψαντας τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, διακονεῖν τραπέζαις. 3 Ἐπισκέψασθε οὖν,² ἀδελφοί, ἄνδρας ἔξ ὑμῶν μαρτυρουμένους ἐπτά, πλήρεις πνεύματος ἀγίου³ καὶ σοφίας, οὓς καταστήσωμεν^{a,4} ἐπὶ τῆς χρείας ταύτης. 4 Ἡμεῖς δὲ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ διακονίᾳ τοῦ λόγου προσκαρτερήσομεν. 5 Καὶ ἥρεσεν ὁ λόγος ἐνώπιον παντὸς τοῦ πλήθους· καὶ ἔξελέξαντο Στέφανον, ἄνδρα πλήρης^b πίστεως καὶ πνεύματος ἀγίου, καὶ Φίλιππον, καὶ Πρόχορον, καὶ Νικάνορα, καὶ Τίμωνα, καὶ Παρμενᾶν, καὶ Νικόλαον προσήλυτον Ἀντιοχέα, 6 οὓς ἔστησαν ἐνώπιον τῶν ἀποστόλων· καὶ προσευχάμενοι ἐπέθηκαν αὐτοῖς τὰς χεῖρας.

7 Καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ᾔξανεν, καὶ ἐπληθύνετο ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐν Ἱερουσαλήμ σφόδρα, πολὺς τε ὅχλος τῶν ἱερέων ὑπήκουον τῇ πίστει.

8 Στέφανος δὲ πλήρης πίστεως⁵ καὶ δυνάμεως ἐποίει τέρατα καὶ σημεῖα μεγάλα ἐν τῷ λαῷ.

The Testimony of Stephen

9 Ἄνέστησαν δέ τινες τῶν ἐκ τῆς συναγωγῆς τῆς λεγομένης Λιβερτίνων, καὶ Κυρηναίων, καὶ Ἀλεξανδρέων, καὶ τῶν ἀπὸ Κιλικίας καὶ Ἀσίας, συζητοῦντες τῷ Στεφάνῳ. 10 Καὶ οὐκ ἴσχυον ἀντιστῆναι τῇ σοφίᾳ καὶ τῷ πνεύματι ὃ ἐλάλει. 11 Τότε ὑπέβαλον ἄνδρας λέγοντας ὅτι Ἀκηκόαμεν αὐτοῦ λαλοῦντος ρήματα βλάσφημα εἰς Μωσῆν⁶ καὶ τὸν θεόν. 12 Συνεκίνησάν τε τὸν λαὸν καὶ τοὺς πρεσβυτέρους καὶ τοὺς γραμματεῖς, καὶ ἐπιστάντες συνήρπασαν αὐτόν, καὶ ἤγαγον εἰς τὸ συνέδριον, 13 ἔστησάν τε μάρτυρας ψευδεῖς λέγοντας, Ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐ παύεται ρήματα βλάσφημα λαλῶν⁷ κατὰ τὸν τόπον τοῦ ἀγίου καὶ⁸ τοῦ νόμου. 14 ἀκηκόαμεν γὰρ αὐτοῦ λέγοντος ὅτι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος οὗτος καταλύσει τὸν τόπον τούτον, καὶ ἀλλάξει τὰ ἔθη ἡ παρέδωκεν ἡμῖν Μωσῆς.⁹ 15 Καὶ ἀτενίσαντες εἰς αὐτὸν

^aκαταστήσωμεν • καταστήσομεν ^bπλήρης • πλήρη

¹εἶπον • εἶπαν ²οὖν • δέ ³ἀγίου • – ⁴καταστήσωμεν • καταστήσομεν ⁵πίστεως
• χάριτος ⁶Μωσῆν • Μωϋσῆν ⁷ρήματα βλάσφημα λαλῶν • λαλῶν ρήματα ⁸καὶ •
[τούτον] καὶ ⁹Μωσῆς • Μωϋσῆς

ἄπαντες¹ οἱ καθεζόμενοι ἐν τῷ συνεδρίῳ, εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὥσει πρόσωπον ἀγγέλου.

The Defense of Stephen and His Death

7 Εἶπεν δὲ ὁ ἀρχιερεύς, Εἰ ἄρα² ταῦτα οὕτως ἔχει; 2 Ὁ δὲ ἔφη, Ἀνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατε. Ὁ θεὸς τῆς δόξης ὡφθη τῷ πατρὶ ἡμῶν Ἀβραὰμ ὅντι ἐν τῇ Μεσοποταμίᾳ, πρὶν ἦ κατοικῆσαι αὐτὸν ἐν Χαρράν, 3 καὶ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Ἐξελθε ἐκ τῆς γῆς σου καὶ ἐκ³ τῆς συγγενείας σου, καὶ δεῦρο εἰς γῆν⁴ ἣν ἂν σοι δείξω. 4 Τότε ἐξελθὼν ἐκ γῆς Χαλδαίων κατώκησεν ἐν Χαρράν· κἀκεῖθεν, μετὰ τὸ ἀποθανεῖν τὸν πατέρα αὐτοῦ, μετώκισεν αὐτὸν εἰς τὴν γῆν ταύτην εἰς ἣν ὑμεῖς νῦν κατοικεῖτε. 5 καὶ οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ κληρονομίαν ἐν αὐτῇ, οὐδὲ βῆμα ποδός· καὶ ἐπηγγείλατο δοῦναι αὐτῷ⁵ εἰς κατάσχεσιν αὐτήν, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ μετ' αὐτόν, οὐκ ὄντος αὐτῷ τέκνου. 6 Ἐλάλησεν δὲ οὕτως ὁ θεός, ὅτι ἔσται τὸ σπέρμα αὐτοῦ πάροικον ἐν γῇ ἀλλοτρίᾳ, καὶ δουλώσουσιν αὐτὸν καὶ κακώσουσιν, ἔτη τετρακόσια. 7 Καὶ τὸ ἔθνος, ὃ ἐὰν δουλεύσωσιν,⁵ κρινῶ ἐγώ, εἶπεν ὁ θεός.⁶ καὶ μετὰ ταῦτα ἐξελεύσονται, καὶ λατρεύσουσίν μοι ἐν τῷ τόπῳ τούτῳ. 8 Καὶ ἔδωκεν αὐτῷ διαθήκην περιτομῆς· καὶ οὕτως ἐγέννησεν τὸν Ἰσαάκ, καὶ περιέτεμεν αὐτὸν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ὄγδόῃ· καὶ ὁ Ἰσαάκ⁷ τὸν Ἰακώβ, καὶ ὁ Ἰακώβ⁸ τοὺς δώδεκα πατριάρχας. 9 Καὶ οἱ πατριάρχαι ζηλώσαντες τὸν Ἰωσὴφ ἀπέδοντο εἰς Αἴγυπτον· καὶ ἦν ὁ θεὸς μετ' αὐτοῦ, 10 καὶ ἐξείλετο⁹ αὐτὸν ἐκ πασῶν τῶν θλίψεων αὐτοῦ, καὶ ἔδωκεν αὐτῷ χάριν καὶ σοφίαν ἐναντίον Φαραὼ βασιλέως Αἴγυπτου, καὶ κατέστησεν αὐτὸν ἡγούμενον ἐπ' Αἴγυπτον καὶ ὄλον¹⁰ τὸν οἶκον αὐτοῦ. 11 Ἡλθεν δὲ λιμὸς ἐφ' ὄλην τὴν γῆν Αἴγυπτου¹¹ καὶ Χαναάν, καὶ θλίψις μεγάλη· καὶ οὐχ εὑρισκον¹² χορτάσματα οἱ πατέρες ἡμῶν. 12 Ἀκούσας δὲ Ἰακώβ ὄντα σῖτα ἐν Αἴγυπτῳ,¹³ ἐξαπέστειλεν τοὺς πατέρας ἡμῶν πρῶτον. 13 Καὶ ἐν τῷ δευτέρῳ ἀνεγνωρίσθη Ἰωσὴφ τοῖς ἀδελφοῖς αὐτοῦ, καὶ φανερὸν ἐγένετο τῷ Φαραὼ τὸ

^aδοῦναι αὐτῷ • αὐτῷ δοῦναι

¹ἄπαντες • πάντες ²ἄρα • – ³καὶ ἐκ • καὶ [ἐκ] ⁴γῆν • τὴν γῆν ⁵δουλεύσωσιν • δουλεύσουσιν ⁶εἶπεν ὁ θεός • ὁ θεός εἶπεν ⁷ὁ Ἰσαάκ • Ἰσαάκ ⁸ὁ Ἰακώβ • Ἰακώβ • ⁹ἐξείλετο • ἐξείλατο ¹⁰ὄλον • [ἐφ'] ὄλον ¹¹γῆν Αἴγυπτου • Αἴγυπτον ¹²εὑρισκον • ηύρισκον ¹³σῖτα ἐν Αἴγυπτῳ • σῖτια εἰς Αἴγυπτον

γένος τοῦ¹ Ἰωσήφ. 14 Ἀποστείλας δὲ Ἰωσήφ μετεκαλέσατο τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ,² καὶ πᾶσαν τὴν συγγένειαν,³ ἐν ψυχαῖς ἔβδομήκοντα πέντε. 15 Κατέβη δὲ⁴ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ ἐτελεύτησεν αὐτὸς καὶ οἱ πατέρες ἡμῶν· 16 καὶ μετετέθησαν εἰς Συχέμ, καὶ ἐτέθησαν ἐν τῷ μνήματι δὲ⁵ ὧν ἡμήσατο Ἀβραάμ τιμῆς ἀργυρίου παρὰ τῶν υἱῶν Ἐμμὸρ τοῦ⁶ Συχέμ. 17 Καθὼς δὲ ἦγγιζεν ὁ χρόνος τῆς ἐπαγγελίας ἡς ὥμοσεν⁶ ὁ θεὸς τῷ Ἀβραάμ, ηὔξησεν ὁ λαὸς καὶ ἐπληθύνθη ἐν Αἴγυπτῳ, 18 ἄχρι οὗ ἀνέστη βασιλεὺς ἔτερος, ὃς⁷ οὐκ ἦδει τὸν Ἰωσήφ. 19 Οὗτος κατασοφισάμενος τὸ γένος ἡμῶν, ἐκάκωσεν τοὺς πατέρας ἡμῶν,⁸ τοῦ ποιεῖν ἔκθετα τὰ βρέφη⁹ αὐτῶν, εἰς τὸ μὴ ζωογονεῖσθαι. 20 Ἐν φῷ καιρῷ ἐγεννήθη Μωσῆς,¹⁰ καὶ ἦν ἀστεῖος τῷ θεῷ· ὃς ἀνετράφη μῆνας τρεῖς ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ πατρός. 21 Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν, ἀνείλετο¹¹ ἡ θυγάτηρ Φαραώ, καὶ ἀνέθρεψατο αὐτὸν ἑαυτῇ εἰς νίον. 22 Καὶ ἐπαιδεύθη Μωσῆς¹² πάσῃ σοφίᾳ Αἴγυπτίων· ἦν δὲ δυνατὸς ἐν λόγοις καὶ ἔργοις.¹³ 23 Ὡς δὲ ἐπληροῦτο αὐτῷ τεσσαρακονταετής¹⁴ χρόνος, ἀνέβη ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ἐπισκέψασθαι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ τοὺς υἱοὺς Ἰσραήλ. 24 Καὶ ἴδων τινα ἀδικούμενον, ἡμύνατο καὶ ἐποίησεν ἐκδίκησιν τῷ καταπονούμένῳ, πατάξας τὸν Αἴγυπτιον· 25 ἐνόμιζεν δὲ συνιέναι τοὺς ἀδελφοὺς αὐτοῦ ὅτι¹⁵ ὁ θεὸς διὰ χειρὸς αὐτοῦ δίδωσιν αὐτοῖς σωτηρίαν.¹⁶ οἱ δὲ οὐ συνῆκαν. 26 Τῇ τε ἐπιούσῃ ἡμέρᾳ ὥφθη αὐτοῖς μαχομένοις, καὶ συνήλασεν¹⁷ αὐτὸὺς εἰς εἰρήνην, εἰπών, Ἄνδρες, ἀδελφοί ἐστε ὑμεῖς·¹⁸ ἵνα τί¹⁹ ἀδικεῖτε ἀλλήλους; 27 Ο δὲ ἀδικῶν τὸν πλησίον ἀπώσατο αὐτόν, εἰπών, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστὴν ἐφ' ἡμᾶς;^{b,20} 28 Μὴ ἀνελεῖν με σὺ θέλεις, ὃν τρόπον ἀνείλες χθὲς²¹ τὸν Αἴγυπτιον; 29 Ἐφυγεν δὲ Μωσῆς²² ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ, καὶ ἐγένετο πάροικος ἐν γῇ Μαδιάμ, οὗ ἐγέννησεν υἱὸν δύο.

^aσυγγένειαν • συγγένειαν αὐτοῦ ^bἡμᾶς • ἡμῶν

¹τοῦ • [τοῦ] ²τὸν πατέρα αὐτοῦ Ἰακώβ • Ἰακώβ τὸν πατέρα αὐτοῦ ³Κατέβη δὲ • Καὶ κατέβη ⁴ὅ • ⁵φῷ Ἐμμὸρ τοῦ • Ἐμμὼρ ἐν ⁶ὅμοσεν • ὥμολόγησεν ⁷ὅς • [ἐπ'] Αἴγυπτον] ὃς ⁸πατέρας ἡμῶν • πατέρας [ἡμῶν] ⁹ἔκθετα τὰ βρέφη • τὰ βρέφη ἔκθετα ¹⁰Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹¹Ἐκτεθέντα δὲ αὐτὸν ἀνείλετο • Ἐκτεθέντος δὲ αὐτὸν ἀνείλατο αὐτὸν ¹²Μωσῆς • Μωϋσῆς [ἐν] ¹³ἔργοις • ἔργοις αὐτοῦ ¹⁴τεσσαρακονταετής • τεσσερακονταετής ¹⁵αὐτοῦ ὅτι • [αὐτοῦ] ὅτι ¹⁶αὐτοῖς σωτηρίαν • σωτηρίαν αὐτοῖς ¹⁷συνήλασεν • συνήλλασεν ¹⁸ὑμεῖς • - ¹⁹ἵνα τί • ἵνατί ²⁰ἡμᾶς • ἡμῶν ²¹χθὲς • ἔχθὲς ²²Μωσῆς • Μωϋσῆς

30 Καὶ πληρωθέντων ἐτῶν τεσσαράκοντα,¹ ὥφθη αὐτῷ ἐν τῇ ἐρήμῳ τοῦ ὄρους Σινᾶ ἄγγελος κυρίου² ἐν φλογὶ πυρὸς βάτου.

31 Ὁ δὲ Μωσῆς³ ἵδων ἐθαύμαζεν^a τὸ ὄραμα· προσερχομένου δὲ αὐτοῦ κατανοήσαι, ἐγένετο φωνὴ κυρίου πρὸς αὐτόν,⁴ 32 Ἐγώ ὁ θεὸς τῶν πατέρων σου, ὁ θεὸς Ἀβραὰμ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς⁵ Ἰακὼβ. Ἐντρομοις δὲ γενόμενος Μωσῆς⁶ οὐκ ἐτόλμα κατανοήσαι. 33 Εἶπεν δὲ αὐτῷ ὁ κύριος, Λῦσον τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν σου· ὁ γάρ τόπος ἐν⁷ ᾧ ἔστηκας γῆ ἀγία ἐστίν.

34 Ἰδὼν εἰδὸν τὴν κάκωσιν τοῦ λαοῦ μου τοῦ ἐν Αἴγυπτῳ, καὶ τοῦ στεναγμοῦ αὐτῶν ἡκουσα· καὶ κατέβην ἐξελέσθαι αὐτούς· καὶ νῦν δεῦρο, ἀποστελῶ⁸ σε εἰς Αἴγυπτον. 35 Τοῦτον τὸν Μωσῆν⁹ ὃν ἡρνήσαντο εἰπόντες, Τίς σε κατέστησεν ἄρχοντα καὶ δικαστήν; τοῦτον ὁ θεὸς¹⁰ ἄρχοντα καὶ λυτρωτὴν ἀπέστειλεν ἐν¹¹ χειρὶ ἀγγέλου τοῦ ὄφθέντος αὐτῷ ἐν τῇ βάτῳ. 36 Οὗτος ἔξήγαγεν αὐτούς, ποιήσας τέρατα καὶ σημεῖα ἐν γῇ Αἴγυπτῳ καὶ ἐν Ἐρυθρᾷ θαλάσσῃ, καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ ἔτη τεσσαράκοντα.¹²

37 Οὗτός ἐστιν ὁ Μωσῆς ὁ εἰπὼν¹³ τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ, Προφήτην ὑμῖν ἀναστήσει κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν¹⁴ ἐκ τῶν ἀδελφῶν ὑμῶν ὡς ἐμέ. 38 Οὗτός ἐστιν ὁ γενόμενος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐν τῇ ἐρήμῳ μετὰ τοῦ ἀγγέλου τοῦ λαλοῦντος αὐτῷ ἐν τῷ ὅρει Σινᾶ καὶ τῶν πατέρων ἡμῶν· ὃς ἐδέξατο λόγον^b,¹⁵ ζῶντα δοῦναι ἡμῖν. 39 ὃ οὐκ ἡθέλησαν ὑπήκοοι γενέσθαι οἱ πατέρες ἡμῶν, ἀλλ᾽¹⁶ ἀπώσαντο, καὶ ἐστράφησαν τῇ καρδίᾳ¹⁷ αὐτῶν εἰς Αἴγυπτον, 40 εἰπόντες τῷ Ἀαρών, Ποίησον ἡμῖν θεοὺς οἵ προπορεύσονται ἡμῶν· ὁ γάρ Μωσῆς¹⁸ οὗτος, ὃς ἔξήγαγεν ἡμᾶς ἐκ γῆς Αἴγυπτου, οὐκ οἴδαμεν τί γέγονεν¹⁹ αὐτῷ. 41 Καὶ ἐμοσχοποίησαν ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, καὶ ἀνήγαγον θυσίαν τῷ εἰδώλῳ, καὶ εὐφραίνοντο ἐν τοῖς ἔργοις τῶν χειρῶν αὐτῶν. 42 Ἐστρεψεν δὲ ὁ θεός, καὶ παρέδωκεν αὐτοὺς λατρεύειν τῇ στρατιᾷ τοῦ οὐρανοῦ· καθὼς γέγραπται ἐν βίβλῳ τῶν προφητῶν, Μὴ σφάγια καὶ θυσίας

^a ἐθαύμαζεν • ἐθαύμασεν ^b λόγον • λόγια

¹ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ² κυρίου • – ³ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁴ πρὸς αὐτόν • –
⁵ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ὁ θεὸς Ἰσαὰκ καὶ ⁶ Μωσῆς • Μωϋσῆς ⁷ ἐν • ἐφ' ⁸ ἀποστελῶ •
 ἀποστείλω ⁹ Μωσῆν • Μωϋσῆν ¹⁰ θεός • θεός [καὶ] ¹¹ ἀπέστειλεν ἐν • ἀπέσταλκεν
 σὺν ¹² τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹³ Μωσῆς ὁ εἰπὼν • Μωϋσῆς ὁ εἴπας ¹⁴ κύριος
 ὁ θεός ἡμῶν • ὁ θεός ¹⁵ λόγον • λόγια ¹⁶ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹⁷ τῇ καρδίᾳ • ἐν ταῖς καρδίαις
¹⁸ Μωσῆς • Μωϋσῆς ¹⁹ γέγονεν • ἐγένετο

προσηνέγκατέ μοι ἔτη τεσσαράκοντα¹ ἐν τῇ ἐρήμῳ, οἶκος Ἰσραήλ; 43 Καὶ ἀνελάβετε τὴν σκηνὴν τοῦ Μολόχ, καὶ τὸ ἄστρον τοῦ θεοῦ ὑμῶν Ῥεμφάν,^{a,2} τοὺς τύπους οὓς ἐποιήσατε προσκυνεῖν αὐτοῖς· καὶ μετοικιώ ὑμᾶς ἐπέκεινα Βαθυλῶνος. 44 Ἡ σκηνὴ τοῦ μαρτυρίου ἦν τοῖς πατράσιν ὑμῶν ἐν τῇ ἐρήμῳ, καθὼς διετάξατο ὁ λαλῶν τῷ Μωσῆ,³ ποιῆσαι αὐτὴν κατὰ τὸν τύπον ὃν ἐωράκει. 45 Ἡν καὶ εἰσήγαγον διαδεξάμενοι οἱ πατέρες ὑμῶν μετὰ Ἰησοῦ ἐν τῇ κατασχέσει τῶν ἐθνῶν, ὃν ἐξώσεν ὁ θεὸς ἀπὸ προσώπου τῶν πατέρων ὑμῶν, ἔως τῶν ἡμερῶν Δαυΐδ· 46 ὃς εὔρεν χάριν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ ἡτήσατο εὐρέεν σκήνωμα τῷ θεῷ⁴ Ἰακώβ. 47 Σολομῶν δὲ φοιδόμησεν⁵ αὐτῷ οἶκον. 48 Άλλ’ οὐχ ὁ ὑψιστος ἐν χειροποιήτοις ναοῖς⁶ κατοικεῖ, καθὼς ὁ προφήτης λέγει, 49 Ὁ οὐρανός μοι θρόνος, ἡ δὲ γῆ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν μου· ποιον οἶκον οἰκοδομήσετε μοι; λέγει κύριος· ἡ τίς τόπος τῆς καταπαύσεως μου; 50 Οὐχὶ ἡ χείρ μου ἐποίησεν ταῦτα πάντα;

51 Σκληροτράχηλοι καὶ ἀπερίτμητοι τῇ καρδίᾳ⁷ καὶ τοῖς ὠσίν, ὑμεῖς ἀεὶ τῷ πνεύματι τῷ ἀγίῳ ἀντιπίπτετε· ὡς οἱ πατέρες ὑμῶν, καὶ ὑμεῖς. 52 Τίνα τῶν προφητῶν οὐκ ἐδίωξαν οἱ πατέρες ὑμῶν; Καὶ ἀπέκτειναν τοὺς προκαταγγείλαντας περὶ τῆς ἐλεύσεως τοῦ δικαίου, οὗ νῦν ὑμεῖς προδόται καὶ φονεῖς γεγένησθε.⁸ 53 οἵτινες ἐλάβετε τὸν νόμον εἰς διαταγὰς ἀγγέλων, καὶ οὐκ ἐφυλάξατε.

54 Ἀκούοντες δὲ ταῦτα, διεπρίοντο ταῖς καρδίαις αὐτῶν, καὶ ἔβρυχον τοὺς ὀδόντας ἐπ’ αὐτόν. 55 Ὕπαρχων δὲ πλήρης πνεύματος ἀγίου, ἀτενίσας εἰς τὸν οὐρανόν, εἰδεν δόξαν θεοῦ, καὶ Ἰησοῦν ἐστῶτα ἐκ δεξιῶν τοῦ θεοῦ, 56 καὶ εἶπεν, Ἰδού, θεωρῶ τοὺς οὐρανοὺς ἀνεῳγμένους,⁹ καὶ τὸν νιὸν τοῦ ἀνθρώπου ἐκ δεξιῶν ἐστῶτα τοῦ θεοῦ. 57 Κράξαντες δὲ φωνῇ μεγάλῃ, συνέσχον τὰ ὤτα αὐτῶν, καὶ ὥρμησαν ὁμοθυμαδὸν ἐπ’ αὐτόν· 58 καὶ ἐκβαλόντες ἔξω τῆς πόλεως, ἐλιθοβόλουν· καὶ οἱ μάρτυρες ἀπέθεντο τὰ ἱμάτια παρὰ¹⁰ τοὺς πόδας νεανίου καλουμένου Σαύλου. 59 Καὶ ἐλιθοβόλουν τὸν Στέφανον, ἐπικαλούμενον καὶ λέγοντα, Κύριε Ἰησοῦ, δέξαι τὸ πνεῦμά μου. 60 Θεὶς δὲ τὰ γόνατα,

^aῬεμφάν • Ρεφάν

¹τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ²ὑμῶν Ῥεμφάν • [ὑμῶν] Ραιφάν ³Μωσῆ • Μωϋσῆ
⁴θεῷ • οἴκῳ ⁵φοιδόμησεν • οἰκοδόμησεν ⁶ναοῖς • – ⁷τῇ καρδίᾳ • καρδίαις
⁸γεγένησθε • ἐγένεσθε ⁹ἀνεῳγμένους • διηνοιγμένους ¹⁰παρὰ • αὐτῶν παρὰ

έκραξεν φωνῇ μεγάλῃ, Κύριε, μὴ στήσῃς αὐτοῖς τὴν ἀμαρτίαν ταύτην.¹ Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐκομῆθη.

The Gospel Planted in Samaria

8 Σαῦλος δὲ ἦν συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ. Ἐγένετο δὲ ἐκείνη τῇ ἡμέρᾳ διωγμὸς μέγας ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν τὴν ἐν Ἱεροσολύμοις· πάντες δὲ διεσπάρησαν κατὰ τὰς χώρας τῆς Ἰουδαίας καὶ Σαμαρείας, πλὴν τῶν ἀποστόλων. 2 Συνεκόμισαν δὲ τὸν Στέφανον ἄνδρες εὐλαβεῖς, καὶ ἐποιήσαντο² κοπετὸν μέγαν ἐπ' αὐτῷ. 3 Σαῦλος δὲ ἐλυμαίνετο τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ τοὺς οἴκους εἰσπορευόμενος, σύρων τε ἄνδρας καὶ γυναῖκας παρεδίδου εἰς φυλακήν.

4 Οἱ μὲν οὖν διασπαρέντες διῆλθον, εὐαγγελιζόμενοι τὸν λόγον. 5 Φίλιππος δὲ κατελθὼν εἰς πόλιν³ τῆς Σαμαρείας, ἐκήρυξσεν αὐτοῖς τὸν χριστόν. 6 Προσεῖχόν τε⁴ οἱ ὄχλοι τοῖς λεγομένοις ὑπὸ τοῦ Φιλίππου ὅμοθυμαδόν, ἐν τῷ ἀκούειν αὐτοὺς καὶ βλέπειν τὰ σημεῖα ἃ ἐποίει. 7 Πολλῶν⁵ γάρ τῶν ἔχοντων πνεύματα ἀκάθαρτα, βοῶντα φωνῇ μεγάλῃ ἐξήρχετο⁶ πολλοὶ δὲ παραλελυμένοι καὶ χωλοὶ ἐθεραπεύθησαν. 8 Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη⁷ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

9 Ἀνὴρ δέ τις ὄνοματι Σίμων προϋπῆρχεν ἐν τῇ πόλει μαγεύων καὶ ἐξιτῶν⁸ τὸ ἔθνος τῆς Σαμαρείας, λέγων εἶναί τινα ἑαυτὸν μέγαν. 10 Ὡς προσεῖχον ἀπὸ⁹ μικροῦ ἔως μεγάλου, λέγοντες, Οὗτός ἐστιν ἡ δύναμις τοῦ θεοῦ ἡ μεγάλη.¹⁰ 11 Προσεῖχον δὲ αὐτῷ, διὰ τὸ ἱκανῷ χρόνῳ ταῖς μαγείαις ἐξεστακέναι αὐτούς. 12 Ὁτε δὲ ἐπίστευσαν τῷ Φιλίππῳ εὐαγγελιζομένῳ τὰ¹¹ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ὄνοματος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐβαπτίζοντο ἄνδρες τε καὶ γυναῖκες. 13 Οἱ δὲ Σίμων καὶ αὐτὸς ἐπίστευσεν, καὶ βαπτισθεὶς ἦν προσκαρτερῶν τῷ Φιλίππῳ. Θεωρῶν τε δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα,¹² ἐξίστατο.

14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἐν Ἱεροσολύμοις ἀπόστολοι ὅτι δέδεκται ἡ Σαμάρεια τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀπέστειλαν πρὸς αὐτοὺς τὸν Πέτρον¹³ καὶ Ἰωάννην. 15 οἵτινες καταβάντες προσηγένετο περὶ

¹τὴν ἀμαρτίαν ταύτην • ταύτην τὴν ἀμαρτίαν ²ἐποιήσαντο • ἐποίησαν ³πόλιν • [τὴν] πόλιν ⁴τε • δὲ ⁵Πολλῶν • Πολλοὶ ⁶ἐξήρχετο • ἐξήρχοντο ⁷Καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη • Ἐγένετο δὲ πολλὴ χαρὰ ⁸ἐξιτῶν • ἐξιστάνων ⁹ἀπὸ • πάντες ἀπὸ ¹⁰μεγάλη • καλούμενη μεγάλη ¹¹τὰ • – ¹²δυνάμεις καὶ σημεῖα γινόμενα • σημεῖα καὶ δυνάμεις μεγάλας γινομένας ¹³τὸν Πέτρον • Πέτρον

αὐτῶν, ὅπως λάβωσιν πνεῦμα ἄγιον· **16** οὕπω¹ γὰρ ἦν ἐπ’ οὐδενὶ αὐτῶν ἐπιπεπτωκός, μόνον δὲ βεβαπτισμένοι ὑπῆρχον εἰς τὸ ὄνομα τοῦ χριστοῦ² Ἰησοῦ. **17** Τότε ἐπετίθουν³ τὰς χεῖρας ἐπ’ αὐτούς, καὶ ἐλάμβανον πνεῦμα ἄγιον. **18** Θεασάμενος⁴ δὲ ὁ Σίμων ὅτι διὰ τῆς ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τῶν ἀποστόλων δίδοται τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον,⁵ προσήνεγκεν αὐτοῖς χρήματα, **19** λέγων, Δότε κάμοι τὴν ἔξουσίαν ταύτην, ἵνα φέντας ἐπιθῶ τὰς χεῖρας, λαμβάνῃ πνεῦμα ἄγιον. **20** Πέτρος δὲ εἶπεν πρὸς αὐτόν, Τὸ ἀργύριον σου σὺν σοὶ εἴη εἰς ἀπώλειαν, ὅτι τὴν δωρεὰν τοῦ θεοῦ ἐνόμισας διὰ χρημάτων κτᾶσθαι. **21** Οὐκ ἔστιν σοι μερὶς οὐδὲ κλῆρος ἐν τῷ λόγῳ τούτῳ. Ἡ γὰρ καρδία σου οὐκ ἔστιν εὐθεῖα ἐνώπιον⁶ τοῦ θεοῦ. **22** Μετανόησον οὖν ἀπὸ τῆς κακίας σου ταύτης, καὶ δεήθητι τοῦ θεοῦ,⁷ εἰ ἄρα ἀφεθήσεται σοι ἡ ἐπίνοια τῆς καρδίας σου. **23** Εἰς γὰρ χολὴν πικρίας καὶ σύνδεσμον ἀδικίας ὄρῳ σε ὄντα. **24** Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ Σίμων εἶπεν, Δεήθητε ὑμεῖς ὑπέρ ἐμοῦ πρὸς τὸν κύριον, ὅπως μηδὲν ἐπέλθῃ ἐπ’ ἐμὲ ὃν εἰρήκατε.

25 Οἱ μὲν οὖν διαμαρτυράμενοι καὶ λαλήσαντες τὸν λόγον τοῦ κυρίου, ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ,⁸ πολλάς τε κώμας τῶν Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο.⁹

The Ethiopian Eunuch

26 Ἄγγελος δὲ κυρίου ἐλάλησεν πρὸς Φίλιππον, λέγων, Ἀνάστηθι καὶ πορεύου κατὰ μεσημβρίαν ἐπὶ τὴν ὁδὸν τὴν καταβαίνουσαν ἀπὸ Ἱερουσαλήμ εἰς Γάζαν· αὕτη ἔστιν ἔρημος. **27** Καὶ ἀναστὰς ἐπορεύθη· καὶ ἰδού, ἀνὴρ Αἰθίοψ εὔνοῦχος δυνάστης Κανδάκης τῆς βασιλίσσης¹⁰ Αἰθιόπων, ὃς ἦν ἐπὶ πάσης τῆς γάζης αὐτῆς, ὃς ἐληλύθει προσκυνήσων εἰς Ἱερουσαλήμ, **28** ἦν τε ὑποστρέψαν καὶ καθήμενος ἐπὶ τοῦ ἄρματος αὐτοῦ, καὶ ἀνεγίνωσκεν τὸν προφήτην Ἡσαΐαν. **29** Εἶπεν δὲ τὸ πνεῦμα τῷ Φιλίππῳ, Πρόσελθε καὶ κολλήθητι τῷ ἄρματι τούτῳ. **30** Προσδραμών δὲ ὁ Φίλιππος ἥκουσεν αὐτοῦ ἀναγινώσκοντος τὸν προφήτην Ἡσαΐαν,¹¹ καὶ εἶπεν, Ἐάρα γε γινώσκεις ἂν αναγινώσκεις; **31** Ο δὲ εἶπεν, Πῶς γὰρ ἂν δυναίμην,

¹ οὕπω • οὐδέπω ² χριστοῦ • κυρίου ³ ἐπετίθουν • ἐπετίθεσαν ⁴ Θεασάμενος • Ιδών ⁵ τὸ ἄγιον • – ⁶ ἐνώπιον • ἔναντι ⁷ θεοῦ • κυρίου ⁸ ὑπέστρεψαν εἰς Ἱερουσαλήμ • ὑπέστρεφον εἰς Ἱεροσόλυμα ⁹ Σαμαρειτῶν εὐηγγελίσαντο • Σαμαριτῶν εὐηγγελίζοντο ¹⁰ τῆς βασιλίσσης • βασιλίσσης ¹¹ τὸν προφήτην Ἡσαΐαν • Ἡσαΐαν τὸν προφήτην

έὰν μή τις ὁδηγήσῃ¹ με; Παρεκάλεσέν τε τὸν Φίλιππον ἀναβάντα καθίσαι σὺν αὐτῷ. 32 Ἡ δὲ περιοχὴ τῆς γραφῆς ἡνὶ ἀνεγίνωσκεν ἡνὶ αὕτη, Ὡς πρόβατον ἐπὶ σφαγὴν ἥχθη, καὶ ὡς ὄμνὸς ἐναντίον τοῦ κείροντος² αὐτὸν ἄφωνος, οὕτως οὐκ ἀνοίγει τὸ στόμα αὐτοῦ. 33 Ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ ἡ³ κρίσις αὐτοῦ ἥρθη, τὴν δὲ⁴ γενεὰν αὐτοῦ τίς διηγήσεται; "Οτι αἱρεται ἀπὸ τῆς γῆς ἡ ζωὴ αὐτοῦ. 34 Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εὐνοῦχος τῷ Φιλίππῳ εἶπεν, Δέομαι σου, περὶ τίνος ὁ προφήτης λέγει τοῦτο; Περὶ ἑαυτοῦ, ἡ περὶ ἑτέρου τινός; 35 Ἀνοίξας δὲ ὁ Φίλιππος τὸ στόμα αὐτοῦ, καὶ ἀρξάμενος ἀπὸ τῆς γραφῆς ταύτης, εὐηγγελίσατο αὐτῷ τὸν Ἰησοῦν. 36 Ὡς δὲ ἐπορεύοντο κατὰ τὴν ὁδὸν, ἥλθον ἐπὶ τινὸν ὕδωρ· καὶ φησιν ὁ εὐνοῦχος, Ἰδού, ὕδωρ· τί κωλύει με βαπτισθῆναι; 38 Καὶ ἐκέλευσεν στῆναι τὸ ἄρμα· καὶ κατέβησαν ἀμφότεροι εἰς τὸ ὕδωρ, ὃ τε Φίλιππος καὶ ὁ εὐνοῦχος· καὶ ἐβάπτισεν αὐτόν. 39 Ὁτε δὲ ἀνέβησαν ἐκ τοῦ ὕδατος, πνεῦμα κυρίου ἤρπασεν τὸν Φίλιππον· καὶ οὐκ εἶδεν αὐτὸν οὐκέτι ὁ εὐνοῦχος, ἐπορεύετο γὰρ τὴν ὁδὸν αὐτοῦ χαίρων. 40 Φίλιππος δὲ εὐρέθη εἰς Ἀζωτον· καὶ διερχόμενος εὐηγγελίζετο τὰς πόλεις πάσας, ἔως τοῦ ἐλθεῖν αὐτὸν εἰς Καισάρειαν.

The Conversion and Early Labors of Paul

9 Ὁ δὲ Σαῦλος ἔτι ἐμπνέων ἀπειλῆς καὶ φόνου εἰς τοὺς μαθητὰς τοῦ κυρίου, προσελθὼν τῷ ἀρχιερεῖ, 2 ἥτήσατο παρ' αὐτοῦ ἐπιστολὰς εἰς Δαμασκὸν πρὸς τὰς συναγωγάς, ὅπως ἔαν τινας εὕρῃ τῆς ὁδοῦ ὄντας ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας, δεδεμένους ἀγάγῃ εἰς Ἱερουσαλήμ. 3 Ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι, ἐγένετο αὐτὸν ἐγγίζειν τῇ Δαμασκῷ· καὶ ἔξαιφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ⁵ τοῦ οὐρανοῦ· 4 καὶ πεσὼν ἐπὶ τὴν γῆν, ἤκουσεν φωνὴν λέγουσαν αὐτῷ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; 5 Εἶπεν δέ, Τίς εἰ, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν,⁶ Ἔγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις· 6 ἀλλὰ ἀνάστηθι καὶ εἰσελθε εἰς τὴν πόλιν, καὶ λαληθήσεταί σοι τί⁷ σε δεῖ ποιεῖν. 7 Οἱ δὲ ἄνδρες οἱ συνοδεύοντες αὐτῷ εἰστήκεισαν ἐνεοί,^a ἀκούοντες μὲν τῆς φωνῆς, μηδένα δὲ θεωροῦντες. 8 Ἡγέρθη

^aἐνεοί • ἐννεοί

¹οδηγήσῃ • ὁδηγήσει ²κείροντος • κείραντος ³αὐτοῦ ἡ • [αὐτοῦ] ἡ ⁴δὲ • -
⁵καὶ ἔξαιφνης περιήστραψεν αὐτὸν φῶς ἀπὸ • ἔξαιφνης τε αὐτὸν περιήστραψεν φῶς
⁶κύριος εἶπεν • - ⁷τί • ὅ τι

δὲ ὁ¹ Σαῦλος ἀπὸ τῆς γῆς· ἀνεῳγμένων τε² τῶν ὄφθαλμῶν αὐτοῦ, οὐδένα³ ἔβλεπεν, χειραγωγοῦντες δὲ αὐτὸν εἰσήγαγον εἰς Δαμασκόν. 9 Καὶ ἦν ἡμέρας τρεῖς μὴ βλέπων, καὶ οὐκ ἔφαγεν οὐδὲ ἔπιεν.

10 Ἡν δέ τις μαθητὴς ἐν Δαμασκῷ ὀνόματι Ἀνανίας, καὶ εἶπεν πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος ἐν ὄράματι,⁴ Ἀνανία. Ὁ δὲ εἶπεν, Ἰδοὺ ἐγώ, κύριε. 11 Ο δὲ κύριος πρὸς αὐτόν, Ἀναστὰς πορεύθητι ἐπὶ τὴν ρύμην τὴν καλουμένην Εὐθεῖαν, καὶ ζήτησον ἐν οἰκίᾳ Ἰούδα Σαῦλον ὀνόματι, Ταρσέα· ἵδού γὰρ προσεύχεται, 12 καὶ εἴδεν ἐν ὄράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν⁵ εἰσελθόντα καὶ ἐπιθέντα αὐτῷ χεῖρα,⁶ ὅπως ἀναβλέψῃ. 13 Απεκρίθη δὲ Ἀνανίας, Κύριε, ἀκήκοα⁷ ἀπὸ πολλῶν περὶ τοῦ ἄνδρος τούτου, ὅσα κακὰ ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου⁸ ἐν Ιερουσαλήμ· 14 καὶ ὥδε ἔχει ἔξουσίαν παρὰ τῶν ἀρχιερέων, δῆσαι πάντας τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομά σου. 15 Εἶπεν δὲ πρὸς αὐτὸν ὁ κύριος, Πορεύου, ὅτι σκεῦος ἐκλογῆς μοι ἐστὶν⁹ οὗτος, τοῦ βαστάσαι τὸ ὄνομά μου ἐνώπιον ἐθνῶν καὶ¹⁰ βασιλέων, νιῶν τε Ἰσραήλ· 16 ἐγὼ γὰρ ὑποδείξω αὐτῷ ὅσα δεῖ αὐτὸν ὑπὲρ τοῦ ὄνοματός μου παθεῖν. 17 Ἀπῆλθεν δὲ Ἀνανίας καὶ εἰσῆλθεν εἰς τὴν οἰκίαν, καὶ ἐπιθεὶς ἐπ’ αὐτὸν τὰς χεῖρας εἶπεν, Σαούλ ἀδελφέ, ὁ κύριος ἀπέσταλκέν με,¹¹ ὁ ὄφθείς σοι ἐν τῇ ὁδῷ ἦ ἥρχου, ὅπως ἀναβλέψῃς καὶ πλησθῆς πνεύματος ἀγίου. 18 Καὶ εὐθέως ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὄφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ¹² λεπίδες, ἀνέβλεψέν τε καὶ¹³ ἀναστὰς ἐβαπτίσθη, 19 καὶ λαβών τροφὴν ἐνίσχυσεν.

Ἐγένετο δὲ ὁ Σαῦλος¹³ μετὰ τῶν ἐν Δαμασκῷ μαθητῶν ἡμέρας τινάς. 20 Καὶ εὐθέως ἐν ταῖς συναγωγαῖς ἐκήρυξσεν τὸν χριστόν,¹⁴ ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ νιὸς τοῦ Θεοῦ. 21 Ἐξίσταντο δὲ πάντες οἱ ἀκούοντες καὶ ἔλεγον, Οὐχ οὗτός ἐστιν ὁ πορθήσας ἐν Ιερουσαλήμ¹⁵ τοὺς ἐπικαλουμένους τὸ ὄνομα τοῦτο, καὶ ὥδε εἰς τοῦτο ἐλήλυθεν¹⁶ ἵνα δεδεμένους αὐτοὺς ἀγάγῃ ἐπὶ τοὺς

^a τε καὶ • τε παραχρῆμα, καὶ

1 ὁ • – 2 τε • δὲ 3 οὐδένα • οὐδὲν 4 ὁ κύριος ἐν ὄράματι • ἐν ὄράματι ὁ κύριος 5 ἐν ὄράματι ἄνδρα ὀνόματι Ἀνανίαν • ἄνδρα [ἐν ὄράματι] Ἀνανίαν ὀνόματι 6 χεῖρα • [τὰς] χεῖρας 7 ἀκήκοα • ἥκουσα 8 ἐποίησεν τοῖς ἀγίοις σου • τοῖς ἀγίοις σου ἐποίησεν 9 μοι ἐστίν • ἐστίν μοι 10 καὶ • τε καὶ 11 με • με Ἰησοῦς 12 ἀπέπεσον ἀπὸ τῶν ὄφθαλμῶν αὐτοῦ ὡσεὶ • ἀπέπεσαν αὐτοῦ ἀπὸ τῶν ὄφθαλμῶν ὡς 13 ὁ Σαῦλος • – 14 χριστόν • Ἰησοῦν 15 ἐν Ιερουσαλήμ • εἰς Ιερουσαλήμ 16 ἐλήλυθεν • ἐληλύθει

ἀρχιερεῖς; 22 Σαῦλος δὲ μᾶλλον ἐνεδυναμοῦτο, καὶ συνέχυνεν τοὺς¹ Ἰουδαίους τοὺς κατοικοῦντας ἐν Δαμασκῷ, συμβιβάζων ὅτι οὗτός ἐστιν ὁ χριστός.

23 Ὡς δὲ ἐπληροῦντο ἡμέραι ἱκαναί, συνεβούλεύσαντο οἱ Ἰουδαῖοι ἀνελεῖν αὐτὸν· 24 ἐγνώσθη δὲ τῷ Σαύλῳ ἡ ἐπιβούλη αὐτῶν. Παρετήρουν τε² τὰς πύλας ἡμέρας τε καὶ νυκτός, ὥπερ αὐτὸν ἀνέλωσιν. 25 λαβόντες δὲ αὐτὸν οἱ μαθηταὶ³ νυκτός, καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους,⁴ χαλάσαντες ἐν σπυρίδι.

26 Παραγενόμενος δὲ ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ, ἐπειράτο⁵ κολλᾶσθαι τοῖς μαθηταῖς· καὶ πάντες ἐφοβοῦντο αὐτόν, μὴ πιστεύοντες ὅτι ἐστὶν μαθητής. 27 Βαρνάβας δὲ ἐπιλαβόμενος αὐτὸν ἤγαγεν πρὸς τοὺς ἀποστόλους, καὶ διηγήσατο αὐτοῖς πῶς ἐν τῇ ὁδῷ εἶδεν τὸν κύριον, καὶ ὅτι ἐλάλησεν αὐτῷ, καὶ πῶς ἐν Δαμασκῷ ἐπαρρησιάσατο ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ Ἰησοῦ. 28 Καὶ ἦν μετ' αὐτῶν εἰσπορευόμενος^a εἰς^{b,6} Ἱερουσαλήμ, καὶ παρρησιάζόμενος⁷ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,⁸ 29 ἐλάλει τε καὶ συνεζήτει πρὸς τοὺς Ἑλληνιστάς· οἱ δὲ ἐπεχείρουν αὐτὸν ἀνελεῖν.⁹ 30 Ἐπιγνόντες δὲ οἱ ὀδελφοὶ κατήγαγον αὐτὸν εἰς Καισάρειαν, καὶ ἔξαπέστειλαν αὐτὸν εἰς Ταρσόν. 31 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι¹⁰ καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας καὶ Γαλιλαίας καὶ Σαμαρείας εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναί, καὶ πορευόμεναι¹¹ τῷ φόβῳ τοῦ κυρίου καὶ τῇ παρακλήσει τοῦ ἀγίου πνεύματος ἐπληθύνοντο.¹²

Two Miracles Performed by Peter

32 Ἐγένετο δὲ Πέτρον διερχόμενον διὰ πάντων κατελθεῖν καὶ πρὸς τοὺς ἀγίους τοὺς κατοικοῦντας Λύδδαν.¹³ 33 Εὗρεν δὲ ἐκεῖ ἄνθρωπόν τινα Αἰνέαν ὄνόματι,¹⁴ ἐξ ἑτῶν ὀκτὼ κατακείμενον ἐπὶ κραββάτῳ,^{c,15} ὃς ἦν παραλελυμένος. 34 Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ Πέτρος, Αἰνέα, ιᾶταί σε Ἰησοῦς ὁ χριστός.¹⁶ ἀνάστηθι καὶ

^aεἰσπορευόμενος • εἰσπορευόμενος καὶ ἐκπορευόμενος ^bεἰς • ἐν ^cκραββάτῳ • κραββάτου

¹συνέχυνεν τοὺς • συνέχυννεν [τοὺς] ²Παρετήρουν τε • Παρετηροῦντο δὲ καὶ ³αὐτὸν οἱ μαθηταὶ • οἱ μαθηταὶ αὐτοῦ ⁴καθῆκαν διὰ τοῦ τείχους • διὰ τοῦ τείχους καθῆκαν αὐτὸν ⁵ὁ Σαῦλος ἐν Ἱερουσαλήμ ἐπειράτο • εἰς Ἱερουσαλήμ ἐπείραξεν ⁶εἰς • καὶ ἐκπορεύμενος εἰς ⁷καὶ παρρησιαζόμενος • παρρησιαζόμενος ⁸Ιησοῦ • – ⁹αὐτὸν ἀνελεῖν • ἀνελεῖν αὐτὸν ¹⁰Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι • Ἡ μὲν οὖν ἐκκλησία ¹¹εἶχον εἰρήνην οἰκοδομούμεναί καὶ πορευόμεναι • εἶχεν εἰρήνην οἰκοδομούμενή καὶ πορευομένη ¹²ἐπληθύνοντο • ἐπληθύνετο ¹³Λύδδαν • Λύδδα ¹⁴Αἰνέαν ὄνόματι • ὄνόματι Αἰνέαν ¹⁵κραββάτῳ • κραββάτου ¹⁶ὁ χριστός • χριστός

στρῶσον σεαυτῷ. Καὶ εὐθέως ἀνέστη. 35 Καὶ εἶδον¹ αὐτὸν πάντες οἱ κατοικοῦντες Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα,² οἵτινες ἐπέστρεψαν ἐπὶ τὸν κύριον.

36 Ἐν Ἰόπη δέ τις ἦν μαθήτρια ὀνόματι Ταβηθά,³ ἥ διερμηνευομένη λέγεται Δορκάς· αὕτη ἦν πλήρης ἀγαθῶν ἔργων⁴ καὶ ἐλεημοσυνῶν ὡν ἐποίει. 37 Ἐγένετο δὲ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἀσθενήσασαν αὐτὴν ἀποθανεῖν· λούσαντες δὲ αὐτὴν ἔθηκαν⁵ ἐν ὑπερώφῳ. 38 Ἔγγὺς δὲ οὖσης Λύδδης⁶ τῇ Ἰόπη, οἱ μαθηταὶ ἀκούσαντες ὅτι Πέτρος ἐστὶν ἐν αὐτῇ, ἀπέστειλαν πρὸς⁷ αὐτὸν, παρακαλοῦντες μὴ ὀκνῆσαι⁸ διελθεῖν ἔως αὐτῶν.⁹ 39 Ἀναστὰς δὲ Πέτρος συνήλθεν αὐτοῖς· ὃν παραγενόμενον ἀνήγαγον εἰς τὸ ὑπερῷον, καὶ παρέστησαν αὐτῷ πᾶσαι αἱ χῆραι κλαίουσαι καὶ ἐπιδεικνύμεναι χιτῶνας καὶ ἴματια ὅσα ἐποίει μετ' αὐτῶν οὖσα ἡ Δορκάς. 40 Ἐκβαλὼν δὲ ἔξω πάντας ὁ Πέτρος θεῖς¹⁰ τὰ γόνατα προσηύξατο· καὶ ἐπιστρέψας πρὸς τὸ σῶμα, εἶπεν, Ταβηθά,¹¹ ἀνάστηθι. Ἡ δὲ ἥνοιξεν τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῆς· καὶ ἰδοὺς τὸν Πέτρον, ἀνεκάθισεν. 41 Δοὺς δὲ αὐτῇ χεῖρα, ἀνέστησεν αὐτὴν· φωνήσας δὲ τοὺς ἀγίους καὶ τὰς χήρας, παρέστησεν αὐτὴν ζῶσαν. 42 Γνωστὸν δὲ ἐγένετο καθ' ὅλης τῆς Ἰόπης, καὶ πολλοὶ ἐπίστευσαν¹² ἐπὶ τὸν κύριον. 43 Ἐγένετο δὲ ἡμέρας ἵκανας μεῖναι αὐτὸν¹³ ἐν Ἰόπη παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ.

Cornelius the Centurion

10 Ἄνὴρ δέ τις ἦν¹⁴ ἐν Καισαρείᾳ ὀνόματι Κορνήλιος, ἐκατοντάρχης ἐκ σπείρης τῆς καλουμένης Ἰταλικῆς, 2 εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν θεὸν σὺν παντὶ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, ποιῶν τε¹⁵ ἐλεημοσύνας πολλὰς τῷ λαῷ, καὶ δεόμενος τοῦ θεοῦ διὰ παντός. 3 Εἶδεν ἐν ὄράματι φανερῶς, ὡσεὶ ὥραν¹⁶ ἐνάτην^a τῆς ἡμέρας, ἄγγελον τοῦ θεοῦ εἰσελθόντα πρὸς αὐτόν, καὶ εἰπόντα αὐτῷ, Κορνήλιε. 4 Ο δὲ ἀτενίσας αὐτῷ καὶ ἔμφοβος γενόμενος εἶπεν, Τί ἐστιν, κύριε; Εἶπεν δὲ αὐτῷ, Αἱ προσευχαὶ

^aἐνάτην • ἐννάτην

1εἶδον • εἶδαν 2Λύδδαν καὶ τὸν Ἀσσάρωνα • Λύδδα καὶ τὸν Σαρῶνα 3Ταβηθά • Ταβηθά 4ἀγαθῶν ἔργων • ἔργων ἀγαθῶν 5αὐτὴν ἔθηκαν • ἔθηκαν [αὐτὴν] 6Λύδδης • Λύδδας 7πρὸς • δύο ἄνδρας πρὸς 8όκνησαι • ὀκνήσῃς 9αὐτῶν • ἡμῶν 10θεῖς • καὶ θεῖς 11Ταβηθά • Ταβηθά 12πολλοὶ ἐπίστευσαν • ἐπίστευσαν πολλοὶ 13αὐτὸν • – 14ἦν • – 15τε • – 16ὥραν • περὶ ὥραν

σου καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἀνέβησαν εἰς μνημόσυνον ἐνώπιον¹ τοῦ θεοῦ. 5 Καὶ νῦν πέμψον εἰς Ἰόππην ἄνδρας,² καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον.^{a,3} 6 οὗτος ξενίζεται παρά τινι Σίμωνι βυρσεῖ, ὃ ἐστιν οἰκία παρὰ θάλασσαν. 7 Ὡς δὲ ἀπῆλθεν ὁ ἄγγελος ὁ λαλῶν τῷ Κορνηλίῳ,⁴ φωνήσας δύο τῶν οἰκετῶν αὐτοῦ,⁵ καὶ στρατιώτην εὐσέβη τῶν προσκαρτερούντων αὐτῷ,⁶ 8 καὶ ἔχηγησάμενος αὐτοῖς ἀπαντα,⁶ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς τὴν Ἰόππην.

9 Τῇ δὲ ἐπαύριον, ὁδοιπορούντων ἐκείνων καὶ τῇ πόλει ἐγγιζόντων, ἀνέβη Πέτρος ἐπὶ τὸ δῶμα προσεύξασθαι, περὶ ὥραν ἕκτην· 10 ἐγένετο δὲ πρόσπεινος, καὶ ἥθελεν γεύσασθαι· παρασκευαζόντων δὲ ἐκείνων, ἐπέπεσεν⁷ ἐπ’ αὐτὸν ἔκστασις, 11 καὶ θεωρεῖ τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον, καὶ καταβαῖνον ἐπ’ αὐτὸν⁸ σκεῦός τι ὡς ὅθόνην μεγάλην, τέσσαρσιν ἀρχαῖς δεδεμένον, καὶ⁹ καθιέμενον ἐπὶ τῆς γῆς· 12 ἐν ὃ ὑπῆρχεν πάντα τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ¹⁰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 13 Καὶ ἐγένετο φωνὴ πρὸς αὐτόν, Ἀναστάς, Πέτρε, θύσον καὶ φάγε. 14 Ο δὲ Πέτρος εἶπεν, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι οὐδέποτε ἔφαγον πᾶν κοινὸν ἦ¹¹ ἀκάθαρτον. 15 Καὶ φωνὴ πάλιν ἐκ δευτέρου πρὸς αὐτόν, Ἄ ὁ θεός ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 16 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς· καὶ πάλιν ἀνελήφθη¹² τὸ σκεῦος εἰς τὸν οὐρανόν.

17 Ὡς δὲ ἐν ἑαυτῷ διηπόρει ὁ Πέτρος τί ἂν εἴη τὸ ὅραμα ὃ εἶδεν, καὶ¹³ ἴδού, οἱ ἄνδρες οἱ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ¹⁴ τοῦ Κορνηλίου, διερωτήσαντες τὴν οἰκίαν Σίμωνος,¹⁵ ἐπέστησαν ἐπὶ τὸν πυλῶνα, 18 καὶ φωνήσαντες ἐπυνθάνοντο εἰς Σίμων, ὁ ἐπικαλούμενος Πέτρος, ἐνθάδε ξενίζεται. 19 Τοῦ δὲ Πέτρου διενθυμούμενον περὶ τοῦ ὀράματος, εἶπεν αὐτῷ¹⁶ τὸ πνεῦμα, Ἰδού, ἄνδρες ζητοῦσίν¹⁷ σε. 20 Ἄλλὰ ἀναστὰς κατάβηθι, καὶ πορεύου σὺν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενος· διότι¹⁸ ἐγὼ ἀπέσταλκα αὐτούς. 21 Καταβὰς δὲ

^aτὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον • ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος

¹ἐνώπιον • ἔμπροσθεν ²εἰς Ἰόππην ἄνδρας • ἄνδρας εἰς Ἰόππην ³τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον • τινα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος ⁴τῷ Κορνηλίῳ • αὐτῷ ⁵αὐτοῦ • – ⁶αὐτοῖς ἀπαντα • ἀπαντα αὐτοῖς ⁷ἐκείνων ἐπέπεσεν • αὐτῶν ἐγένετο ⁸ἐπ’ αὐτὸν • – ⁹δεδεμένον καὶ • – ¹⁰τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἔρπετά καὶ τὰ • καὶ ἔρπετά τῆς γῆς καὶ ¹¹ἦ • καὶ ¹²πάλιν ἀνελήφθη • εὐθὺς ἀνελήμφθη ¹³καὶ • – ¹⁴ἀπὸ • ὑπὸ ¹⁵Σίμωνος • τοῦ Σίμωνος ¹⁶αὐτῷ • [αὐτῷ] ¹⁷ζητοῦσίν ¹⁸διότι • ὅτι

Πέτρος πρὸς τοὺς ἄνδρας εἶπεν, Ἰδού, ἐγώ εἰμι ὃν ζητεῖτε· τίς ἡ αἰτία δι’ ἣν πάρεστε; 22 Οἱ δὲ εἶπον,¹ Κορνήλιος ἐκατοντάρχης, ἀνὴρ δίκαιος καὶ φιβούμενος τὸν θεόν, μαρτυρούμενός τε ὑπὸ ὅλου τοῦ ἔθνους τῶν Ιουδαίων, ἐχρηματίσθη ὑπὸ ἀγγέλου ἀγίου μεταπέμψασθαί σε εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, καὶ ἀκοῦσαι ρήματα παρὰ σοῦ. 23 Εἰσκαλεσάμενος οὖν αὐτὸὺς ἐξένισεν.

Τῇ δὲ ἐπαύριον ὁ Πέτρος² ἐξῆλθεν σὺν αὐτοῖς, καὶ τινες τῶν ἀδελφῶν τῶν ἀπὸ Ἰόπης συνῆλθον αὐτῷ. 24 Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον³ εἰς τὴν Καισάρειαν. Ὁ δὲ Κορνήλιος ἦν προσδοκῶν αὐτούς, συγκαλεσάμενος τοὺς συγγενεῖς αὐτοῦ καὶ τοὺς ἀναγκαίους φίλους. 25 Ὡς δὲ ἐγένετο τοῦ εἰσελθεῖν τὸν Πέτρον, συναντήσας αὐτῷ ὁ Κορνήλιος, πεσὼν ἐπὶ τοὺς πόδας, προσεκύνησεν. 26 Ὁ δὲ Πέτρος αὐτὸν ἥγειρεν⁴ λέγων, Ἄναστηθι· κἀγὼ⁵ αὐτὸς ἀνθρωπός εἰμι. 27 Καὶ συνομιλῶν αὐτῷ εἰσῆλθεν, καὶ εὐρίσκει συνεληλυθότας πολλούς, 28 ἔφη τε πρὸς αὐτούς, Ὅμεις ἐπίστασθε ὡς ἀθέμιτόν ἐστιν ἀνδρὶ Ιουδαίῳ κολλᾶσθαι ἢ προσέρχεσθαι ἀλλοφύλῳ· καὶ ἐμοὶ⁶ ὁ θεὸς ἔδειξεν μηδένα κοινὸν ἢ ἀκάθαρτον λέγειν ἀνθρωπον· 29 διὸ καὶ ἀναντιρρήτως ἥλθον μεταπεμφθείς. Πυνθάνομαι οὖν, τίνι λόγῳ μετεπέμψασθε με. 30 Καὶ ὁ Κορνήλιος ἔφη, Ἀπὸ τετάρτης ήμέρας μέχρι ταύτης τῆς ὥρας ἥμην νηστεύων, καὶ⁷ τὴν ἐνάτην ὥραν⁸ προσευχόμενος ἐν τῷ οἴκῳ μου· καὶ ἰδού, ἀνὴρ ἐστη ἐνώπιον μου ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ, 31 καὶ φησιν, Κορνήλιε, εἰσηκούσθη σου ἡ προσευχή, καὶ αἱ ἐλεημοσύναι σου ἐμνήσθησαν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 32 Πέμψον οὖν εἰς Ἰόπην, καὶ μετακάλεσαι Σίμωνα ὃς ἐπικαλεῖται Πέτρος· οὗτος ξενίζεται ἐν οἰκίᾳ Σίμωνος βυρσέως παρὰ θάλασσαν· ὃς παραγενόμενος λαλήσει σοι.⁹ 33 Ἐξαυτῆς οὖν ἐπεμψα πρός σε· σύ τε καλῶς ἐποίησας παραγενόμενος. Νῦν οὖν πάντες ἡμεῖς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ πάρεσμεν ἀκοῦσαι πάντα τὰ προστεταγμένα σοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ.¹⁰ 34 Ἀνοίξας δὲ Πέτρος τὸ στόμα εἶπεν,

Ἐπ’ ἀληθείας καταλαμβάνομαι ὅτι οὐκ ἐστιν προσωπολήπτης¹¹ ὁ θεός· 35 ἀλλ’ ἐν παντὶ ἔθνει ὁ φιβούμενος αὐτὸν καὶ ἐργαζόμενος δικαιοσύνην, δεκτὸς αὐτῷ ἐστιν. 36 Τὸν

¹εἶπον • εἶπαν ²ὁ Πέτρος • ἀναστὰς ³Καὶ τῇ ἐπαύριον εἰσῆλθον • Τῇ δὲ ἐπαύριον εἰσῆλθεν ⁴αὐτὸν ἥγειρεν • ἥγειρεν αὐτὸν ⁵κἀγώ • καὶ ἐγώ ⁶καὶ ἐμοὶ • κἀμοὶ ⁷νηστεύων καὶ • – ⁸ὥραν • – ⁹ὅς παραγενόμενος λαλήσει σοι • – ¹⁰ὑπὸ τοῦ θεοῦ • ὑπὸ τοῦ κυρίου ¹¹προσωπολήπτης • προσωπολήμπτης

λόγον ὃν¹ ἀπέστειλεν τοῖς νιοῖς Ἰσραὴλ, εὐαγγελιζόμενος εἰρήνην διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ—οὗτός ἐστιν πάντων κύριος— 37 ὑμεῖς οἴδατε, τὸ γενόμενον ρῆμα καθ' ὅλης τῆς Ἰουδαίας, ἀρξάμενον² ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας, μετὰ τὸ βάπτισμα ὃ ἐκήρυξεν Ἰωάννης· 38 Ἰησοῦν τὸν ἀπὸ Ναζαρέτ,³ ὃς ἔχρισεν αὐτὸν ὁ θεὸς πνεύματι ἄγιῳ καὶ δυνάμει, ὃς διῆλθεν εὐεργετῶν καὶ ἵωμενος πάντας τοὺς καταδυναστευομένους ὑπὸ τοῦ διαβόλου, ὅτι ὁ θεὸς ἦν μετ' αὐτοῦ. 39 Καὶ ὑμεῖς ἐσμεν⁴ μάρτυρες πάντων ὡν ἐποίησεν ἐν τε τῇ χώρᾳ τῶν Ἰουδαίων καὶ ἐν Ἱερουσαλήμ.⁵ ὃν καὶ ἀνεῖλον⁶ κρεμάσαντες ἐπὶ ξύλου. 40 Τούτον ὁ θεὸς ἤγειρεν τῇ⁷ τρίτῃ ἡμέρᾳ, καὶ ἔδωκεν αὐτὸν ἐμφανῆ γενέσθαι, 41 οὐ παντὶ τῷ λαῷ, ἀλλὰ μάρτυριν τοῖς προκεχειροτονημένοις ὑπὸ τοῦ θεοῦ, ἡμῖν, οἵτινες συνεφάγομεν καὶ συνεπίομεν αὐτῷ μετὰ τὸ ἀναστῆναι αὐτὸν ἐκ νεκρῶν. 42 Καὶ παρήγγειλεν ἡμῖν κηρύξαι τῷ λαῷ, καὶ διαμαρτύρασθαι ὅτι αὐτός⁸ ἐστιν ὁ ὠρισμένος ὑπὸ τοῦ θεοῦ κριτής ζώντων καὶ νεκρῶν. 43 Τούτῳ πάντες οἱ προφῆται μαρτυροῦσιν, ἅφεσιν ἀμαρτιῶν λαβεῖν διὰ τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ πάντα τὸν πιστεύοντα εἰς αὐτόν.

44 Ἔτι λαλούντος τοῦ Πέτρου τὰ ρήματα ταῦτα, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπὶ πάντας τοὺς ἀκούοντας τὸν λόγον. 45 Καὶ ἐξέστησαν οἱ ἐκ περιτομῆς πιστοί, ὅσοι συνῆλθον⁹ τῷ Πέτρῳ, ὅτι καὶ ἐπὶ τὰ ἔθνη ἡ δωρεὰ τοῦ ἄγιου πνεύματος ἐκκέχυται. 46 Ἡκουον γὰρ αὐτῶν λαλούντων γλώσσαις, καὶ μεγαλυνόντων τὸν θεόν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ¹⁰ Πέτρος, 47 Μήτι τὸ ὕδωρ κωλῦσαι δύναται¹¹ τις, τοῦ μὴ βαπτισθῆναι τούτους, οἵτινες τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔλαβον καθὼς¹² καὶ ὑμεῖς; 48 Προσέταξέν τε¹³ αὐτοὺς βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου.¹⁴ Τότε ἡρώτησαν αὐτὸν ἐπιμεῖναι ἡμέρας τινάς.

Jewish Brethren Rejoice that Gentiles Granted Repentance

11 Ἡκουσαν δὲ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ ἀδελφοὶ οἱ ὄντες κατὰ τὴν Ἰουδαίαν ὅτι καὶ τὰ ἔθνη ἐδέξαντο τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 2 Καὶ ὅτε¹⁵ ἀνέβη Πέτρος εἰς Ἱεροσόλυμα,¹⁶

¹ ὃν • [ὅν] ²ἀρξάμενον • ἀρξάμενος ³Ναζαρέτ • Ναζαρέθ ⁴ἐσμεν • – ⁵ἐν Ἱερουσαλήμ • [ἐν] Ἱερουσαλήμ ⁶ἀνεῖλον • ἀνεῖλαν ⁷τῇ • [ἐν] τῇ ⁸αὐτός • οὗτος ⁹συνῆλθον • συνῆλθαν ¹⁰ο – ¹¹κωλῦσαι δύναται • δύναται κωλῦσαι ¹²καθὼς • ὡς ¹³τε • δὲ ¹⁴βαπτισθῆναι ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου • ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ χριστοῦ βαπτισθῆναι ¹⁵Καὶ ὅτε • Ὁτε δὲ ¹⁶Ιεροσόλυμα • Ἱερουσαλήμ

διεκρίνοντο πρὸς αὐτὸν οἱ ἐκ περιτομῆς, 3 λέγοντες ὅτι Πρὸς¹ ἄνδρας ἀκροβυθτίαν ἔχοντας εἰσῆλθες,² καὶ συνέφαγες αὐτοῖς. 4 Ἀρξάμενος δὲ ὁ³ Πέτρος ἐξετίθετο αὐτοῖς καθεξῆς λέγων, 5 Ἐγὼ ἡμῖν ἐν πόλει Ἰόπη προσευχόμενος, καὶ εἶδον ἐν ἐκστάσει ὥραμα, καταβαῖνον σκεῦός τι, ὡς ὅθόνην μεγάλην τέσσαρσιν ἀρχαῖς καθιεμένην ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἥλθεν ἄχρι ἐμοῦ· 6 εἰς ἣν ἀτενίσας κατενόουν, καὶ εἶδον τὰ τετράποδα τῆς γῆς καὶ τὰ θηρία καὶ τὰ ἑρπετὰ καὶ τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ. 7 Ἡκουσα δὲ φωνῆς⁴ λεγούσης μοι, Ἄναστάς, Πέτρε, θῦσον καὶ φάγε. 8 Εἶπον δέ, Μηδαμῶς, κύριε· ὅτι πᾶν⁵ κοινὸν ἡ ἀκάθαρτον οὐδέποτε εἰσῆλθεν εἰς τὸ στόμα μου. 9 Ἀπεκρίθη δέ μοι⁶ φωνὴ ἐκ δευτέρου ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, Ἄ ο θεὸς ἐκαθάρισεν, σὺ μὴ κοίνου. 10 Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ τρίς, καὶ πάλιν ἀνεσπάσθη⁷ ἀπαντα εἰς τὸν οὐρανόν. 11 Καὶ ἴδου, ἔχαυτης τρεῖς ἄνδρες ἐπέστησαν ἐπὶ τὴν οἰκίαν ἐν ἣν ἡμῖν,⁸ ἀπεσταλμένοι ἀπὸ Καισαρείας πρός με. 12 Εἶπεν δέ μοι τὸ πνεῦμα⁹ συνελθεῖν αὐτοῖς, μηδὲν διακρινόμενον.¹⁰ Ἡλθον δὲ σὺν ἐμοὶ καὶ οἱ ἔξ ἀδελφοὶ οὗτοι, καὶ εἰσῆλθομεν εἰς τὸν οἶκον τοῦ ἄνδρός· 13 ἀπήγγειλέν τε¹¹ ἡμῖν πῶς εἶδεν τὸν ἄγγελον¹² ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ σταθέντα, καὶ εἰπόντα αὐτῷ,¹³ Ἀπόστειλον εἰς Ἰόπην ἄνδρας,¹⁴ καὶ μετάπεμψαι Σίμωνα, τὸν ἐπικαλούμενον Πέτρον, 14 ὃς λαλήσει ῥήματα πρός σε, ἐν οἷς σωθήσῃ σὺ καὶ πᾶς ὁ οἰκός σου. 15 Ἐν δὲ τῷ ἀρχασθαί με λαλεῖν, ἐπέπεσεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐπ' αὐτούς, ὥσπερ καὶ ἐφ' ἡμᾶς ἐν ἀρχῇ. 16 Ἐμνήσθην δὲ τοῦ ῥήματος κυρίου,¹⁵ ως ἔλεγεν, Ἰωάννης μὲν ἐβάπτισεν ὕδατι, ὑμεῖς δὲ βαπτισθήσεσθε ἐν πνεύματι ἀγίῳ. 17 Εἰ οὖν τὴν ἵσην δωρεὰν ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς ως καὶ ἡμῖν, πιστεύσασιν ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, ἐγὼ δὲ¹⁶ τίς ἡμῖν δυνατὸς κωλῦσαι τὸν θεόν; 18 Ἀκούσαντες δὲ ταῦτα ἱσύχασαν, καὶ ἐδόξαζον¹⁷ τὸν θεόν, λέγοντες, Ἐρα γε¹⁸ καὶ τοῖς ἔθνεσιν ὁ θεὸς τὴν μετάνοιαν ἔδωκεν εἰς ζωήν.¹⁹

¹Πρὸς • Εἰσῆλθες πρὸς ²εἰσῆλθες • - ³ό • - ⁴φωνῆς • καὶ φωνῆς ⁵πᾶν • -
 μοι • - ⁷πάλιν ἀνεσπάσθη • ἀνεσπάσθη πάλιν ⁸ἡμην • ἡμεν ⁹μοι τὸ πνεῦμα • τὸ
 πνεῦμά μοι ¹⁰διακρινόμενον • διακρίναντα ¹¹τε • δὲ ¹²τὸν ἄγγελον • [τὸν] ἄγγελον
¹³αὐτῷ • - ¹⁴ἄνδρας • - ¹⁵κυρίου • τοῦ κυρίου ¹⁶δὲ • - ¹⁷ἐδόξαζον • ἐδόξασαν
¹⁸Ἐρα γε • Ἐρα ¹⁹ἔδωκεν εἰς ζωήν • εἰς ζωὴν ἔδωκεν

The Establishment of the Congregation at Antioch

19 Οι μὲν οὖν διασπαρέντες ἀπὸ τῆς θλίψεως τῆς γενομένης ἐπὶ Στεφάνῳ διηλθον ἔως Φοινίκης καὶ Κύπρου καὶ Ἀντιοχείας, μηδενὶ λαλοῦντες τὸν λόγον εἰ μὴ μόνον Ἰουδαίοις. 20 Ἡσαν δέ τινες ἔξ αὐτῶν ἄνδρες Κύπριοι καὶ Κυρηναῖοι, οἵτινες εἰσελθόντες¹ εἰς Ἀντιοχειαν, ἐλάλουν πρὸς² τοὺς Ἐλληνιστάς, εὐαγγελιζόμενοι τὸν κύριον Ἰησοῦν. 21 Καὶ ἦν χεὶρ κυρίου μετ' αὐτῶν· πολὺς τε ἀριθμὸς πιστεύσας³ ἐπέστρεψεν ἐπὶ τὸν κύριον. 22 Ἡκούσθη δὲ ὁ λόγος εἰς τὰ ὡτα τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Ἱεροσολύμοις⁴ περὶ αὐτῶν· καὶ ἔχαπέστειλαν Βαρνάβαν διελθεῖν⁵ ὥστις Ἀντιοχείας· 23 ὃς παραγενόμενος καὶ ἰδὼν τὴν χάριν τοῦ⁶ θεοῦ ἔχαρη, καὶ παρεκάλει πάντας τῇ προθέσει τῆς καρδίας προσμένειν τῷ κυρίῳ· 24 ὅτι ἦν ἀνήρ ἀγαθὸς καὶ πλήρης πνεύματος ἀγίου καὶ πίστεως· καὶ προσετέθη ὅχλος ἱκανὸς τῷ κυρίῳ. 25 Ἐξῆλθεν δὲ εἰς Ταρσὸν ὁ Βαρνάβας⁷ ἀναζητησαι Σαῦλον, 26 καὶ εύρων ἥγαγεν αὐτὸν⁸ εἰς Ἀντιοχειαν. Ἐγένετο δὲ αὐτοὺς⁹ ἐνιαυτὸν ὅλον συναχθῆναι τῇ¹⁰ ἐκκλησίᾳ καὶ διδάξαι ὅχλον ἱκανόν, χρηματίσαι τε πρῶτον¹¹ ἐν Ἀντιοχείᾳ τοὺς μαθητὰς Χριστιανούς.

27 Ἐν ταύταις δὲ ταῖς ἡμέραις κατῆλθον ἀπὸ Ἱεροσολύμων προφῆται εἰς Ἀντιοχειαν. 28 Ἄναστας δὲ εἰς ἔξ αὐτῶν ὀνόματι Ἀγαβος, ἐσήμανεν διὰ τοῦ πνεύματος λιμὸν μέγαν¹² μέλλειν ἔσεσθαι ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὅστις καὶ¹³ ἐγένετο ἐπὶ Κλαυδίου Καίσαρος.¹⁴ 29 Τῶν δὲ μαθητῶν καθὼς εὐπορεῖτο τις, ὤρισαν ἔκαστος αὐτῶν εἰς διακονίαν πέμψαι τοῖς κατοικοῦσιν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἀδελφοῖς· 30 ὃ καὶ ἐποίησαν, ἀποστείλαντες πρὸς τοὺς πρεσβυτέρους διὰ χειρὸς Βαρνάβα καὶ Σαύλου.

Herod Persecutes the Church at Jerusalem and is Punished by God

12 Κατ' ἑκεῖνον δὲ τὸν καιρὸν ἐπέβαλεν Ἡρώδης ὁ βασιλεὺς τὰς χειρας κακῶσαί τινας τῶν ἀπὸ τῆς ἐκκλησίας. 2 Ἀνεῖλεν δὲ Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν Ἰωάννου μαχαίρᾳ.¹⁵ 3 Καὶ ἴδων¹⁶ ὅτι ἀρεστόν ἐστιν τοῖς Ἰουδαίοις, προσέθετο συλλαβεῖν

¹εἰσελθόντες • ἐλθόντες ²πρὸς • καὶ πρὸς ³πιστεύσας • ὁ πιστεύσας ⁴ἐν Ἱεροσολύμοις • οὕσης ἐν Ἱερουσαλήμ ⁵διελθεῖν • [διελθεῖν] ⁶τοῦ • [τὴν] τοῦ ⁷Βαρνάβας • – ⁸αὐτὸν • – ⁹αὐτοὺς • αὐτοῖς καὶ ¹⁰τῇ • ἐν τῇ ¹¹πρῶτον • πρῶτως ¹²μέγαν • μεγάλην ¹³ὅστις καὶ • ἡτις ¹⁴Καίσαρος • – ¹⁵μαχαίρα • μαχαίρῃ ¹⁶Καὶ ἴδων • ἴδων δὲ

καὶ Πέτρον—ῆσαν δὲ αἱ¹ ἡμέραι τῶν ἀζύμων— 4 ὅν καὶ πιάσας ἔθετο εἰς φυλακήν, παραδοὺς τέσσαρσιν τετραδίοις στρατιωτῶν φυλάσσειν αὐτόν, βουλόμενος μετὰ τὸ Πάσχα ἀναγαγεῖν αὐτὸν τῷ λαῷ. 5 Ό μὲν οὖν Πέτρος ἐτηρεῖτο ἐν τῇ φυλακῇ· προσευχῇ δὲ ἦν ἐκτενὴς² γινομένη ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας πρὸς τὸν θεὸν ὑπὲρ³ αὐτοῦ. 6 Ὁτε δὲ ἔμελλεν⁴ αὐτὸν προάγειν⁵ ὁ Ἡρώδης, τῇ νυκτὶ ἐκείνῃ ἦν ὁ Πέτρος κοιμώμενος μεταξὺ δύο στρατιωτῶν, δεδεμένος ἀλύσεσιν δυσίν· φύλακές τε πρὸ τῆς θύρας ἐτήρουν τὴν φυλακήν. 7 Καὶ ίδού, ἄγγελος κυρίου ἐπέστη, καὶ φῶς ἔλαμψεν ἐν τῷ οἰκήματι· πατάξας δὲ τὴν πλευρὰν τοῦ Πέτρου, ἤγειρεν αὐτὸν λέγων, Ανάστα ἐν τάχει. Καὶ ἐξέπεσον⁶ αὐτοῦ αἱ ἀλύσεις ἐκ τῶν χειρῶν. 8 Εἶπέν τε⁷ ὁ ἄγγελος πρὸς αὐτόν, Περιζωσαι⁸ καὶ ὑπόδησαι τὰ σανδάλια σου. Ἐποίησεν δὲ οὕτως. Καὶ λέγει αὐτῷ, Περιβαλοῦ τὸ ἴματιόν σου, καὶ ἀκολούθει μοι. 9 Καὶ ἐξελθὼν ἡκολούθει αὐτῷ⁹ καὶ οὐκ ἥδει ὅτι ἀληθές ἐστιν τὸ γινόμενον διὰ τοῦ ἀγγέλου, ἐδόκει δὲ ὅραμα βλέπειν. 10 Διελθόντες δὲ πρώτην φυλακὴν καὶ δευτέραν, ἥλθον¹⁰ ἐπὶ τὴν πύλην τὴν σιδηρᾶν, τὴν φέρουσαν εἰς τὴν πόλιν, ἣτις αὐτομάτῃ ἡνοίχθῃ¹¹ αὐτοῖς· καὶ ἐξελθόντες προηλθον ῥύμην μίαν, καὶ εὐθέως ἀπέστη ὁ ἄγγελος ἀπ’ αὐτοῦ. 11 Καὶ ὁ Πέτρος, γενόμενος ἐν ἑαυτῷ,¹² εἶπεν, Νῦν οἶδα ἀληθῶς ὅτι ἐξαπέστειλεν κύριος¹³ τὸν ἄγγελον αὐτοῦ, καὶ ἐξείλετο¹⁴ με ἐκ χειρὸς Ἡρώδου καὶ πάσης τῆς προσδοκίας τοῦ λαοῦ τῶν Ιουδαίων. 12 Συνιδών τε ἥλθεν ἐπὶ τὴν οἰκίαν Μαρίας¹⁵ τῆς μητρὸς Ἰωάννου τοῦ ἐπικαλουμένου Μάρκου, οὗ ἦσαν ἱκανοὶ συνηθροισμένοι καὶ προσευχόμενοι. 13 Κρούσαντος δὲ τοῦ Πέτρου¹⁶ τὴν θύραν τοῦ πυλῶνος, προσῆλθεν παιδίσκη ὑπακοῦσα, ὀνόματι Ρόδη. 14 Καὶ ἐπιγνοῦσα τὴν φωνὴν τοῦ Πέτρου, ἀπὸ τῆς χαρᾶς οὐκ ἦνοιξεν τὸν πυλῶνα, εἰσδραμοῦσα δὲ ἀπήγγειλεν ἐστάναι τὸν Πέτρον πρὸ τοῦ πυλῶνος. 15 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὴν εἶπον,¹⁷ Μαίνη. Ἡ δὲ διῆσχυρίζετο οὕτως ἔχειν. Οἱ δὲ ἔλεγον, Ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἐστιν.¹⁸ 16 Οἱ δὲ Πέτρος ἐπέμενεν κρούσων· ἀνοίξαντες δὲ

¹αἱ • [αἱ] ²ἐκτενὴς • ἐκτενῶς ³ὑπὲρ • περὶ ⁴ἔμελλεν • ἡμελλεν ⁵αὐτὸν προάγειν
• προαγαγεῖν αὐτὸν ⁶ἐξέπεσον • ἐξέπεσαν ⁷τε • δὲ ⁸Περιζωσαι • Ζῶσαι ⁹αὐτῷ •
— ¹⁰ἥλθον • ἥλθαν ¹¹ἡνοίχθη • ἡνοίγη ¹²γενόμενος ἐν ἑαυτῷ • ἐν ἑαυτῷ γενόμενος
¹³κύριος • [ό] κύριος ¹⁴ἐξείλετο • ἐξείλατο ¹⁵Μαρίας • τῆς Μαρίας ¹⁶τοῦ Πέτρου
• αὐτοῦ ¹⁷εἶπον • εἶπαν ¹⁸αὐτοῦ ἐστιν • ἐστιν αὐτοῦ

εἰδον¹ αὐτόν, καὶ ἐξέστησαν. **17** Κατασείσας δὲ αὐτοῖς τῇ χειρὶ σιγᾶν, διηγήσατο αὐτοῖς πῶς² ὁ κύριος αὐτὸν ἐξήγαγεν ἐκ τῆς φυλακῆς. Εἶπεν δέ,³ Ἀπαγγείλατε Ἰακώβῳ καὶ τοῖς ἀδελφοῖς ταῦτα. Καὶ ἐξελθὼν ἐπορεύθη εἰς ἔτερον τόπον. **18** Γενομένης δὲ ἡμέρας, ἦν τάραχος οὐκ ὄλιγος ἐν τοῖς στρατιώταις, τί ἄρα ὁ Πέτρος ἐγένετο. **19** Ἡρώδης δὲ ἐπιζητήσας αὐτὸν καὶ μὴ εὑρών, ἀνακρίνας τοὺς φύλακας, ἐκέλευσεν ἀπαχθῆναι. Καὶ κατελθὼν ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας εἰς τὴν⁴ Καισάρειαν διέτριβεν.

20 Ἡν δὲ ὁ Ἡρώδης⁵ θυμομαχῶν Τυρίοις καὶ Σιδωνίοις· ὅμιθυμαδὸν δὲ παρῆσαν πρὸς αὐτόν, καὶ πείσαντες Βλάστον τὸν ἐπὶ τοῦ κοιτῶνος τοῦ βασιλέως, ἥτοῦντο εἰρήνην, διὰ τὸ τρέφεσθαι αὐτῶν τὴν χώραν ἀπὸ τῆς βασιλικῆς. **21** Τακτῇ δὲ ἡμέρᾳ ὁ Ἡρώδης ἐνδυσάμενος ἐσθῆτα βασιλικήν, καὶ⁶ καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐδημηγόρει πρὸς αὐτούς. **22** Ο δὲ δῆμος ἐπεφώνει, Φωνὴ θεοῦ⁷ καὶ οὐκ ἀνθρώπου. **23** Παραχρῆμα δὲ ἐπάταξεν αὐτὸν ἄγγελος κυρίου, ἀνθ' ὧν οὐκ ἔδωκεν δόξαν⁸ τῷ θεῷ· καὶ γενόμενος σκωληκόβρωτος, ἐξέψυξεν.

24 Ο δὲ λόγος τοῦ θεοῦ ηὕξανεν καὶ ἐπληθύνετο.

25 Βαρνάβας δὲ καὶ Σαῦλος ὑπέστρεψαν εἰς⁹ Ἱερουσαλήμ, πληρώσαντες τὴν διακονίαν, συμπαραλαβόντες καὶ Ἰωάννην⁹ τὸν ἐπικληθέντα Μάρκον.

Paul and Barnabas on the Island of Cyprus

13 Ἡσαν δέ τινες¹⁰ ἐν Ἀντιοχείᾳ κατὰ τὴν οὖσαν ἐκκλησίαν προφῆται καὶ διδάσκαλοι, ὁ τε Βαρνάβας καὶ Συμεὼν ὁ καλούμενος Νίγερ, καὶ Λούκιος ὁ Κυρηναῖος, Μαναήν τε Ἡρώδου τοῦ τετράρχου¹¹ σύντροφος, καὶ Σαῦλος. **2** Λειτουργούντων δὲ αὐτῶν τῷ κυρίῳ καὶ νηστευόντων, εἶπεν τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, Ἀφορίσατε δή μοι τὸν Βαρνάβαν καὶ τὸν Σαῦλον¹² εἰς τὸ ἔργον ὃ προσκέκλημαι αὐτούς. **3** Τότε νηστεύσαντες καὶ προσευξάμενοι καὶ ἐπιθέντες τὰς χειρας αὐτοῖς, ἀπέλυσαν.

^aΦωνὴ θεοῦ • Θεοῦ φωνὴ ^bεἰς • ἀπὸ

¹εἰδον • εἰδαν ²αὐτοῖς πῶς • [αὐτοῖς] πῶς ³Εἶπεν δέ • Εἶπέν τε ⁴τὴν – ⁵ό Ἡρώδης – ⁶καὶ • [καὶ] ⁷Φωνὴ θεοῦ • Θεοῦ φωνὴ ⁸δόξαν • τὴν δόξαν ⁹καὶ Ἰωάννην • Ἰωάννην ¹⁰τινες – ¹¹τετράρχου • τετραάρχου ¹²τὸν Σαῦλον • Σαῦλον

4 Οὗτοι¹ μὲν οὖν, ἐκπεμφθέντες ὑπὸ τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου,² κατῆλθον εἰς τὴν Σελεύκειαν.³ ἐκεῖθεν δὲ^{a,4} ἀπέπλευσαν εἰς τὴν Κύπρον.⁵ 5 Καὶ γενόμενοι ἐν Σαλαμῖνι, κατήγγελλον τὸν λόγον τοῦ θεοῦ ἐν ταῖς συναγωγαῖς τῶν Ἰουδαίων· εἶχον δὲ καὶ Ἰωάννην ὑπηρέτην. 6 Διελθόντες δὲ τὴν⁶ νῆσον ἄχρι Πάφου, εὐρόν τινα⁷ μάγον ψευδοπροφήτην Ἰουδαῖον, ὃ ὄνομα Βαριῆσοῦς.^{b,8} 7 ὃς ἦν σὺν τῷ ἀνθυπάτῳ Σεργίῳ Παύλῳ, ἀνδρὶ συνετῷ. Οὗτος προσκαλεσάμενος Βαρνάβαν καὶ Σαῦλον ἐπεζήτησεν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. 8 Ἀνθίστατο δὲ αὐτοῖς Ἐλύμας, ὁ μάγος—οὕτως γὰρ μεθερμηνεύεται τὸ ὄνομα αὐτοῦ—ζητῶν διαστρέψαι τὸν ἀνθύπατον ἀπὸ τῆς πίστεως. 9 Σαῦλος δέ, ὁ καὶ Παῦλος, πλησθεὶς πνεύματος ἀγίου, καὶ ἀτενίσας⁹ εἰς αὐτὸν 10 εἶπεν, Ὡ πλήρης παντὸς δόλου καὶ πάσης ῥᾳδιουργίας, νιè διαβόλου, ἔχθρε πάσης δικαιοσύνης, οὐ παύσῃ διαστρέφων τὰς ὁδοὺς κυρίου¹⁰ τὰς εὐθείας; 11 Καὶ νῦν ίδού, χεὶρ κυρίου ἐπὶ σέ, καὶ ἔση τυφλός, μὴ βλέπων τὸν ἥλιον ἄχρι καιροῦ. Παραχρῆμα δὲ ἐπέπεσεν¹¹ ἐπ’ αὐτὸν ἀχλὺς καὶ σκότος, καὶ περιάγων ἐζήτει χειραγωγούς. 12 Τότε ίδων ὁ ἀνθύπατος τὸ γεγονός ἐπίστευσεν, ἐκπληγσόμενος ἐπὶ τῇ διδαχῇ τοῦ κυρίου.

At Antioch, in Pisidia

13 Ἀναχθέντες δὲ ἀπὸ τῆς Πάφου οἱ περὶ τὸν¹² Παῦλον ἥλθον εἰς Πέργην τῆς Παμφυλίας. Ἰωάννης δὲ ἀποχωρήσας ἀπ’ αὐτῶν ὑπέστρεψεν εἰς Ἱεροσόλυμα. 14 Αὐτοὶ δὲ διελθόντες ἀπὸ τῆς Πέργης, παρεγένοντο εἰς Ἀντιόχειαν τῆς Πισιδίας,¹³ καὶ εἰσελθόντες¹⁴ εἰς τὴν συναγωγὴν τῇ ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων, ἐκάθισαν. 15 Μετὰ δὲ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν, ἀπέστειλαν οἱ ἀρχισυνάγωγοι πρὸς αὐτούς, λέγοντες, Ἀνδρες ἀδελφοί, εἰ ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν¹⁵ παρακλήσεως πρὸς τὸν λαόν, λέγετε. 16 Ἀναστὰς δὲ Παῦλος, καὶ κατασείσας τῇ χειρὶ, εἶπεν,

^aδὲ • τε ^bΒαριῆσοῦς • Βαριῆσοῦν

¹Οὗτοι • Αὐτοὶ ²πνεύματος τοῦ ἀγίου • ἀγίου πνεύματος ³τὴν Σελεύκειαν • Σελεύκειαν ⁴δὲ • τε ⁵τὴν Κύπρον • Κύπρον ⁶τὴν • ὅλην τὴν ⁷τινα • ἀνδρα τινὰ ⁸Βαριῆσοῦς • Βαριῆσοῦ ⁹καὶ ἀτενίσας • ἀτενίσας ¹⁰κυρίου • [τοῦ] κυρίου ¹¹δὲ ἐπέπεσεν • τε ἐπέσεν ¹²τὸν • – ¹³τῆς Πισιδίας • τὴν Πισιδίαν ¹⁴εἰσελθόντες • [εἰσ]ελθόντες ¹⁵ἔστιν λόγος ἐν ὑμῖν • τίς ἔστιν ἐν ὑμῖν λόγος

Ἄνδρες Ἰσραὴλιται, καὶ οἱ φιβούμενοι τὸν θεόν, ἀκούσατε. 17 Ο θεὸς τοῦ λαοῦ τούτου ἐξελέξατο¹ τοὺς πατέρας ἡμῶν, καὶ τὸν λαὸν ὑψώσεν ἐν τῇ παροικίᾳ ἐν γῇ Αἰγύπτῳ,² καὶ μετὰ βραχίονος ὑψηλοῦ ἐξήγαγεν αὐτοὺς ἐξ αὐτῆς. 18 Καὶ ὡς τεσσαρακονταετῆ³ χρόνον ἐτροποφόρησεν αὐτοὺς ἐν τῇ ἐρήμῳ. 19 Καὶ καθελὼν ἔθνη ἐπτὰ ἐν γῇ Χαναάν, κατεκληρονόμησεν αὐτοῖς⁴ τὴν γῆν αὐτῶν. 20 Καὶ μετὰ ταῦτα,⁵ ὡς ἔτεσιν τετρακοσίοις καὶ πεντήκοντα,⁶ ἔδωκεν κριτὰς ἔως Σαμουὴλ τοῦ⁷ προφήτου. 21 Κάκειθεν ἡτίσαντο βασιλέα, καὶ ἔδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς τὸν Σαοὺλ νιὸν Κίς, ἄνδρα ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, ἔτη τεσσαράκοντα.⁸ 22 Καὶ μεταστήσας αὐτὸν, ἤγειρεν αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ εἰς βασιλέα, ὃς καὶ εἶπεν μαρτυρήσας, Εὗρον Δαυὶδ τὸν τοῦ Ἰεσσαί, ἄνδρα κατὰ τὴν καρδίαν μου, δις ποιήσει πάντα τὰ θελήματά μου. 23 Τούτου ὁ θεὸς ἀπὸ τοῦ σπέρματος κατ’ ἐπαγγελίαν ἤγαγεν τῷ Ἰσραὴλ σωτηρίαν,¹⁰ 24 προκηρύξαντος Ἰωάννου πρὸ προσώπου τῆς εἰσόδου αὐτοῦ βάπτισμα μετανοίας τῷ¹¹ Ἰσραὴλ. 25 Ὡς δὲ ἐπλήρουν ὁ^a¹² Ἰωάννης τὸν δρόμον, ἔλεγεν, Τίνα με¹³ ὑπονοεῖτε εἰναῖ; Οὐκ εἰμὶ ἐγώ. Ἄλλ’ ἴδού, ἔρχεται μετ’ ἐμέ, οὗ οὐκ εἰμὶ ἄξιος τὸ ὑπόδημα τῶν ποδῶν λῦσαι. 26 Ἄνδρες ἀδελφοί, υἱοί γένους Ἀβραάμ, καὶ οἱ ἐν ὑμῖν φιβούμενοι τὸν θεόν, ὑμῖν ὁ¹⁴ λόγος τῆς σωτηρίας ταύτης ἀπεστάλη.¹⁵ 27 Οἱ γὰρ κατοικοῦντες ἐν^b Ἱερουσαλήμ καὶ οἱ ἄρχοντες αὐτῶν, τοῦτον ἀγνοήσαντες, καὶ τὰς φωνὰς τῶν προφητῶν τὰς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκομένας, κρίναντες ἐπλήρωσαν. 28 Καὶ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου εύρόντες, ἡτίσαντο Πιλάτον ἀναιρεθῆναι αὐτόν. 29 Ὡς δὲ ἐτέλεσαν πάντα τὰ περὶ αὐτοῦ γεγραμμένα, καθελόντες ἀπὸ τοῦ ξύλου, ἔθηκαν εἰς μνημεῖον. 30 Ο δὲ θεὸς ἤγειρεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν· 31 ὃς ὥφθη ἐπὶ ἡμέρας πλείους τοῖς συναναβάσιν αὐτῷ ἀπὸ τῆς Γαλιλαίας εἰς Ἱερουσαλήμ, οἵτινές εἰσιν¹⁶ μάρτυρες αὐτοῦ πρὸς τὸν λαόν. 32 Καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς εὐαγγελιζόμεθα τὴν πρὸς τοὺς πατέρας

^aό • – ^bἐν • –

¹ἐξελέξατο • Ἰσραὴλ ἐξελέξατο ²Αἰγύπτῳ • Αἰγύπτου ³τεσσαρακονταετῆ • τεσσερακονταετῆ ⁴αὐτοῖς • – ⁵Καὶ μετὰ ταῦτα • – ⁶πεντήκοντα • πεντήκοντα. Καὶ μετὰ ταῦτα ⁷τοῦ • [τοῦ] ⁸τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁹αὐτοῖς τὸν Δαυὶδ • τὸν Δαυὶδ αὐτοῖς ¹⁰σωτηρίαν • σωτῆρα Ἰησοῦν ¹¹τῷ • παντὶ τῷ λαῷ ¹²ό • – ¹³Τίνα με • Τί ἐμε ¹⁴ὑμῖν ὁ • ἡμῖν ὁ ¹⁵ἀπεστάλη • ἐξαπεστάλη ¹⁶εἰσιν • [νῦν] εἰσιν

ἐπαγγελίαν γενομένην, ὅτι ταύτην ὁ θεὸς ἐκπεπλήρωκεν τοῖς τέκνοις αὐτῶν¹ ἡμῖν, ἀναστήσας Ἰησοῦν· 33 ὡς καὶ ἐν τῷ ψαλμῷ τῷ δευτέρῳ γέγραπται,² Υἱός μου εἶ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. 34 Ὄτι δὲ ἀνέστησεν αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, μηκέτι μέλλοντα ὑποστρέφειν εἰς διαφθοράν, οὕτως εἴρηκεν ὅτι Δώσω ὑμῖν τὰ ὄσια Δαυὶδ τὰ πιστά. 35 Διὸς³ καὶ ἐν ἑτέρῳ λέγει, Οὐ δώσεις τὸν ὄσιόν σου ἵδειν διαφθοράν· 36 Δαυὶδ μὲν γὰρ ἵδια γενεᾶς ὑπηρετήσας τῇ τοῦ θεοῦ βουλῇ ἐκοψήθη, καὶ προσετέθη πρὸς τοὺς πατέρας αὐτοῦ, καὶ εἶδεν διαφθοράν. 37 ὃν δὲ ὁ θεὸς ἤγειρεν, οὐκ εἶδεν διαφθοράν. 38 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν, ἄνδρες ἀδελφοί, ὅτι διὰ τούτου ὑμῖν ἀφεσις ἀμαρτιῶν καταγγέλλεται· 39 καὶ⁴ ἀπὸ πάντων ὃν οὐκ ἡδυνήθητε ἐν τῷ⁵ νόμῳ Μωϋσέως^a δικαιωθῆναι, ἐν τούτῳ πᾶς ὁ πιστεύων δικαιοῦται. 40 Βλέπετε οὖν μὴ ἐπέλθῃ ἐφ' ὑμᾶς⁶ τὸ εἰρημένον ἐν τοῖς προφήταις, 41 Ἰδετε, οἱ καταφρονηταί, καὶ θαυμάσατε, καὶ ἀφανίσθητε· ὅτι ἔργον ἐγὼ ἐργάζομαι⁷ ἐν ταῖς ἡμέραις ὑμῶν, δὲ⁸ οὐ μὴ πιστεύσητε, ἔάν τις ἐκδιηγήται ὑμῖν.

42 Ἐξίοντων δὲ^b ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων,⁹ παρεκάλουν τὰ ἔθνη¹⁰ εἰς τὸ μεταξὺ σάββατον λαληθῆναι αὐτοῖς τὰ ρήματα.^{c,11} 43 Λυθείσης δὲ τῆς συναγωγῆς, ἡκολούθησαν πολλοὶ τῶν Ἰουδαίων καὶ τῶν σεβομένων προσηλύτων τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ· οἵτινες προσλαλοῦντες, ἔπειθον¹² αὐτοὺς ἐπιμένειν¹³ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ.

44 Τῷ τε¹⁴ ἐρχομένῳ σαββάτῳ σχεδὸν πᾶσα ἡ πόλις συνήχθη ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.¹⁵ 45 Ἰδόντες δὲ οἱ Ἰουδαῖοι τοὺς ὄχλους ἐπλήσθησαν ζήλου, καὶ ἀντέλεγον τοῖς ὑπὸ τοῦ¹⁶ Παύλου λεγομένοις,¹⁷ ἀντιλέγοντες καὶ¹⁸ βλασφημοῦντες. 46 Παρρησιασάμενοι δὲ ὁ¹⁹ Παῦλος καὶ ὁ Βαρνάβας εἶπον,²⁰ Ὑμῖν ἦν ἀναγκαῖον πρῶτον λαληθῆναι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ. Ἐπειδὴ δὲ ἀπωθεῖσθε²¹ αὐτὸν, καὶ οὐκ ἀξίους κρίνετε ἔαυτοὺς

^aΜωϋσέως • Μωσέως ^bδὲ • δὲ αὐτῶν ^cρήματα • ρήματα ταῦτα

¹αὐτῶν • [αὐτῶν] ²τῷ δευτέρῳ γέγραπται • γέγραπται τῷ δευτέρῳ ³Διὸς • Διότι
⁴καὶ • [καὶ] ⁵τῷ • – ⁶ἐφ' ὑμᾶς • – ⁷ἐγὼ ἐργάζομαι • ἐργάζομαι ἐγὼ ⁸δὲ • ἔργον
^{δὲ} ⁹ἐκ τῆς συναγωγῆς τῶν Ἰουδαίων • αὐτῶν ¹⁰τὰ ἔθνη • – ¹¹ρήματα • ρήματα
 ταῦτα ¹²ἔπειθον • αὐτοῖς ἔπειθον ¹³ἐπιμένειν • προσμένειν ¹⁴τε • δὲ ¹⁵θεοῦ •
 κυρίου ¹⁶τοῦ • – ¹⁷λεγομένοις • λαλουμένοις ¹⁸ἀντιλέγοντες καὶ • – ¹⁹δὲ ὁ • τε ὁ
²⁰εἶπον • εἶπαν ²¹δὲ ἀπωθεῖσθε • ἀπωθεῖσθε

τῆς αἰώνιου ζωῆς, ἵδού στρεφόμεθα εἰς τὰ ἔθνη. **47** Οὕτως γὰρ ἐντέταλται ἡμῖν ὁ κύριος, Τέθεικά σε εἰς φῶς ἔθνῶν, τοῦ εἰναί σε εἰς σωτηρίαν ἔως ἐσχάτου τῆς γῆς. **48** Ἀκούοντα δὲ τὰ ἔθνη ἔχαιρεν,^{a,1} καὶ ἐδόξαζον τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ ἐπίστευσαν ὅσοι ἦσαν τεταγμένοι εἰς ζωὴν αἰώνιον. **49** Διεφέρετο δὲ ὁ λόγος τοῦ κυρίου δι’ ὄλης τῆς χώρας. **50** Οἱ δὲ Ἰουδαῖοι παρώτρυναν τὰς σεβομένας γυναῖκας καὶ τὰς² εὐσχήμονας καὶ τοὺς πρώτους τῆς πόλεως, καὶ ἐπήγειραν διωγμὸν ἐπὶ τὸν Παῦλον καὶ τὸν Βαρνάβαν,³ καὶ ἐξέβαλον αὐτοὺς ἀπὸ τῶν ὁρίων αὐτῶν. **51** Οἱ δὲ ἐκτιναξάμενοι τὸν κονιορτὸν τῶν ποδῶν αὐτῶν⁴ ἐπ’ αὐτούς, ἥλθον εἰς Ἰκόνιον. **52** Οἱ δὲ⁵ μαθηταὶ ἐπληροῦντο χαρᾶς καὶ πνεύματος ἀγίου.

Paul and Barnabas at Iconium and Lystra

14 Ἐγένετο δὲ ἐν Ἰκονίῳ, κατὰ τὸ αὐτὸν εἰσελθεῖν αὐτοὺς ὥστε πιστεῦσαι Ἰουδαίων τε καὶ Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος. **2** Οἱ δὲ ἀπειθοῦντες⁶ Ἰουδαῖοι ἐπήγειραν καὶ ἐκάκωσαν τὰς ψυχὰς τῶν ἔθνῶν κατὰ τῶν ἀδελφῶν. **3** Ἰκανὸν μὲν οὖν χρόνον διέτριψαν παρρησιαζόμενοι ἐπὶ τῷ κυρίῳ τῷ μαρτυροῦντι⁷ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, διδόντι σημεῖα καὶ τέρατα γίνεσθαι διὰ τῶν χειρῶν αὐτῶν. **4** Ἔσχισθη δὲ τὸ πλῆθος τῆς πόλεως· καὶ οἱ μὲν ἦσαν σὺν τοῖς Ἰουδαίοις, οἱ δὲ σὺν τοῖς ἀποστόλοις. **5** Ὡς δὲ ἐγένετο ὄρμὴ τῶν ἔθνῶν τε καὶ Ἰουδαίων σὺν τοῖς ἄρχουσιν αὐτῶν, ὑβρίσαι καὶ λιθοβολῆσαι αὐτούς, **6** συνιδόντες κατέφυγον εἰς τὰς πόλεις τῆς Λυκαονίας, Λύστραν καὶ Δέρβην, καὶ τὴν περίχωρον· **7** κἀκεῖ ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι.⁸

8 Καί τις ἀνὴρ ἐν Λύστροις ἀδύνατος⁹ τοῖς ποσὶν ἐκάθητο, χωλὸς ἐκ κοιλίας μητρὸς αὐτοῦ ὑπάρχων,¹⁰ ὃς οὐδέποτε περιπεπατήκει.¹¹ **9** Οὗτος ἤκουσεν^b τοῦ Παύλου λαλοῦντος· ὃς ἀτενίσας αὐτῷ, καὶ ἰδὼν ὅτι πίστιν ἔχει¹² τοῦ σωθῆναι, **10** εἶπεν μεγάλῃ τῇ¹³ φωνῇ, Ἄναστηθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου ὄρθως.^{c,14} Καὶ

^aἔχαιρεν • ἔχαιρον ^bἤκουσεν • ἤκουεν ^cὄρθως • ὄρθος

¹ἔχαιρεν • ἔχαιρον ²καὶ τὰς • τὰς ³τὸν Βαρνάβαν • Βαρναβᾶν ⁴αὐτῶν • – ⁵δὲ • τε ⁶ἀπειθοῦντες • ἀπειθήσαντες ⁷μαρτυροῦντι • μαρτυροῦντι [ἐπί] ⁸ἦσαν εὐαγγελιζόμενοι • εὐαγγελιζόμενοι ἦσαν ⁹ἐν Λύστροις ἀδύνατος • ἀδύνατος ἐν Λύστροις ¹⁰ὑπάρχων • – ¹¹περιπεπατήκει • περιπεπατήσεν ¹²πίστιν ἔχει • ἔχει πίστιν ¹³τῇ • – ¹⁴ὄρθως • ὄρθος

ἥλλετο¹ καὶ περιεπάτει. 11 Οἱ δὲ² ὄχλοι, ιδόντες ὃ ἐποίησεν ὁ Παῦλος,³ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν Λυκαονιστὶ λέγοντες, Οἱ θεοὶ ὁμοιωθέντες ἀνθρώποις κατέβησαν πρὸς ἡμᾶς. 12 Ἐκάλουν τε τὸν μὲν⁴ Βαρνάβαν, Δία· τὸν δὲ Παῦλον, Ἐρμῆν, ἐπειδὴ αὐτὸς ἦν ὁ ἡγούμενος τοῦ λόγου. 13 Ὁ δὲ⁵ ιερεὺς τοῦ Διὸς τοῦ ὄντος πρὸ τῆς πόλεως αὐτῶν,⁶ ταύρους καὶ στέμματα ἐπὶ τοὺς πυλῶνας ἐνέγκας, σὺν τοῖς ὄχλοις ἥθελεν θύειν. 14 Ἀκούσαντες δὲ οἱ ἀπόστολοι Βαρνάβας καὶ Παῦλος, διαρρήξαντες τὰ ἴματια αὐτῶν, εἰσεπήδησαν⁷ εἰς τὸν ὄχλον, κράζοντες 15 καὶ λέγοντες, Ἀνδρες, τί ταῦτα ποιεῖτε; Καὶ ἡμεῖς ὁμοιοπαθεῖς ἐσμεν ὑμῖν ἀνθρώποι, εὐαγγελιζόμενοι ὑμᾶς ἀπὸ τούτων τῶν ματαίων ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεὸν τὸν⁸ ζῶντα, ὃς ἐποίησεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· 16 ὃς ἐν ταῖς παρῳχημέναις γενεαῖς εἴασεν πάντα τὰ ἔθνη πορεύεσθαι ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν. 17 Καίτοι γε⁹ οὐκ ἀμάρτυρον ἐστὸν¹⁰ ἀφῆκεν ἀγαθοποιῶν,¹¹ οὐρανόθεν ὑμῖν ὑετοὺς διδοὺς καὶ καιροὺς καρποφόρους, ἐμπιπλῶν τροφῆς καὶ εὐφροσύνης τὰς καρδίας ἡμῶν.¹² 18 Καὶ ταῦτα λέγοντες, μόλις κατέπαυσαν τοὺς ὄχλους τοῦ μὴ θύειν αὐτοῖς.

The Return Journey to Syria

19 Ἐπῆλθον¹³ δὲ ἀπὸ Ἀντιοχείας καὶ Ἰκονίου Ἰουδαῖοι, καὶ πείσαντες τοὺς ὄχλους, καὶ λιθάσαντες τὸν Παῦλον, ἔσυρον ἔξω τῆς πόλεως, νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι.¹⁴ 20 Κυκλωσάντων δὲ αὐτὸν τῶν μαθητῶν,¹⁵ ἀναστὰς εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν· καὶ τῇ ἐπαύριον ἐξῆλθεν σὺν τῷ Βαρνάβᾳ εἰς Δέρβην. 21 Εὐαγγελισάμενοί τε τὴν πόλιν ἐκείνην, καὶ μαθητεύσαντες ἱκανούς, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν Λύστραν καὶ Ἰκόνιον¹⁶ καὶ Ἀντιόχειαν,¹⁷ 22 ἐπιστηρίζοντες τὰς ψυχὰς τῶν μαθητῶν, παρακαλοῦντες ἐμμένειν τῇ πίστει, καὶ ὅτι διὰ πολλῶν θλίψεων δεῖ ἡμᾶς εἰσελθεῖν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ. 23 Χειροτονήσαντες δὲ αὐτοῖς πρεσβυτέρους κατ'

¹ἥλλετο • ἥλατο ²δὲ • τε ³ὁ Παῦλος • Παῦλος ⁴μὲν • – ⁵δὲ • τε ⁶αὐτῶν • – ⁷εἰσεπήδησαν • ἐξεπήδησαν ⁸τὸν θεὸν τὸν • θεὸν ⁹Καίτοιγε • Καίτοι ¹⁰ἐστὸν • αὐτὸν ¹¹ἀγαθοποιῶν • ἀγαθουργῶν ¹²ἡμῶν • ὑμῶν ¹³Ἐπῆλθον • Ἐπῆλθαν ¹⁴νομίσαντες αὐτὸν τεθνάναι • νομίζοντες αὐτὸν τεθνηκέναι ¹⁵αὐτὸν τῶν μαθητῶν • τῶν μαθητῶν αὐτὸν ¹⁶Ἰκόνιον • εἰς Ἰκόνιον ¹⁷Ἀντιόχειαν • εἰς Ἀντιόχειαν

ἐκκλησίαν,¹ προσευξάμενοι μετὰ νηστειῶν, παρέθεντο αὐτοὺς τῷ κυρίῳ εἰς ὃν πεπιστεύκεισαν. 24 Καὶ διελθόντες τὴν Πισιδίαν ἥλθον εἰς Παμφυλίαν.² 25 Καὶ λαλήσαντες ἐν Πέργῃ τὸν λόγον, κατέβησαν εἰς Ἀττάλειαν. 26 κἀκεῖθεν ἀπέπλευσαν εἰς Ἀντιόχειαν, ὅθεν ἡσαν παραδεδομένοι τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ εἰς τὸ ἔργον ὃ ἐπλήρωσαν. 27 Παραγενόμενοι δὲ καὶ συναγαγόντες τὴν ἐκκλησίαν, ἀνήγγειλαν³ ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς μετ' αὐτῶν, καὶ ὅτι ἦνοιξεν τοῖς ἔθνεσιν θύραν πίστεως. 28 Διέτριψον δὲ ἐκεῖ⁴ χρόνον οὐκ ὄλιγον σὺν τοῖς μαθηταῖς.

The Convention at Jerusalem

15 Καί τινες κατελθόντες ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας, ἐδίδασκον τοὺς ἀδελφοὺς ὅτι Ἐὰν μὴ περιτέμνησθε τῷ ἔθει⁵ Μωϋσέως, οὐ δύνασθε σωθῆναι. 2 Γενομένης οὖν⁶ στάσεως καὶ ζητήσεως οὐκ ὄλιγης τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Βαρνάβᾳ πρὸς αὐτούς, ἔταξαν ἀναβαίνειν Παῦλον καὶ Βαρνάβαν καὶ τινας ἄλλους ἔξ αὐτῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους καὶ πρεσβυτέρους εἰς Ἱερουσαλήμ περὶ τοῦ ζητήματος τούτου. 3 Οἱ μὲν οὖν, προπεμφθέντες ὑπὸ τῆς ἐκκλησίας, διήρχοντο τὴν Φοινίκην⁷ καὶ Σαμάρειαν, ἐκδιηγούμενοι τὴν ἐπιστροφὴν τῶν ἔθνῶν· καὶ ἐποίουν χαρὰν μεγάλην πᾶσιν τοῖς ἀδελφοῖς. 4 Παραγενόμενοι δὲ εἰς Ἱερουσαλήμ, ἀπεδέχθησαν ὑπὸ⁸ τῆς ἐκκλησίας καὶ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν πρεσβυτέρων, ἀνήγγειλάν τε ὅσα ὁ θεὸς ἐποίησεν μετ' αὐτῶν. 5 Εξανέστησαν δέ τινες τῶν ἀπὸ τῆς αἵρεσεως τῶν Φαρισαίων πεπιστευκότες, λέγοντες ὅτι Δεῖ περιτέμνειν αὐτούς, παραγγέλλειν τε τηρεῖν τὸν νόμον Μωϋσέως.

6 Συνήχθησαν δὲ⁹ οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἵδειν περὶ τοῦ λόγου τούτου. 7 Πολλῆς δὲ συζητήσεως¹⁰ γενομένης, ἀναστὰς Πέτρος εἶπεν πρὸς αὐτούς,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ὑμεῖς ἐπίστασθε ὅτι ἀφ' ἡμερῶν ἀρχαίων ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο,¹¹ διὰ τοῦ στόματός μου ἀκοῦσαι τὰ ἔθνη τὸν λόγον τοῦ εὐαγγελίου, καὶ πιστεῦσαι. 8 Καὶ ὁ καρδιογνώστης θεὸς ἐμαρτύρησεν αὐτοῖς, δοὺς αὐτοῖς τὸ¹² πνεῦμα τὸ ἄγιον,

¹πρεσβυτέρους κατ' ἐκκλησίαν • κατ' ἐκκλησίαν πρεσβυτέρους • τὴν Παμφυλίαν • ²Παμφυλίαν • τὴν Παμφυλίαν • ³Ἀνήγγειλαν • ἀνήγγελλον • ⁴ἐκεῖ • – • ⁵περιτέμνησθε τῷ ἔθει • περιτημῆτε τῷ ἔθει τῷ • ⁶οὖν • δὲ • ⁷Φοινίκην • τε Φοινίκην • ⁸ἀπεδέχθησαν ὑπὸ • παρεδέχθησαν ἀπὸ • ⁹δὲ • τε • ¹⁰συζητήσεως • ζητήσεως • ¹¹ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν ἐξελέξατο • ἐν ὑμῖν ἐξελέξατο ὁ θεὸς • ¹²αὐτοῖς τὸ • τὸ

καθώς καὶ ἡμῖν· **9** καὶ οὐδὲν¹ διέκρινεν μεταξὺ ἡμῶν τε καὶ αὐτῶν, τῇ πίστει καθαρίσας τὰς καρδίας αὐτῶν. **10** Νῦν οὖν τί πειράζετε τὸν θεόν, ἐπιθεῖναι ζυγὸν ἐπὶ τὸν τράχηλον τῶν μαθητῶν, ὃν οὕτε οἱ πατέρες ἡμῶν οὕτε ἡμεῖς ἴσχύσαμεν βαστάσαι; **11** Ἄλλὰ διὰ τῆς χάριτος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ πιστεύομεν σωθῆναι, καθ' ὃν τρόπον κάκεῖνοι.

12 Ἐσίγησεν δὲ πᾶν τὸ πλῆθος, καὶ ἥκουν Βαρνάβα καὶ Παύλου ἔξηγουμένων ὅσα ἐποίησεν ὁ θεὸς σημεῖα καὶ τέρατα ἐν τοῖς ἔθνεσιν δι' αὐτῶν. **13** Μετὰ δὲ τὸ σιγῆσαι αὐτούς, ἀπεκρίθη Ἰάκωβος λέγων,

Ἄνδρες ἀδελφοί, ἀκούσατέ μου· **14** Συμεὼν ἔξηγήσατο καθώς πρῶτον ὁ θεὸς ἐπεσκέψατο λαβεῖν ἐξ ἔθνῶν λαὸν ἐπὶ² τῷ ὄνόματι αὐτοῦ. **15** Καὶ τούτῳ συμφωνοῦσιν οἱ λόγοι τῶν προφητῶν, καθώς γέγραπται, **16** Μετὰ ταῦτα ἀναστρέψω, καὶ ἀνοικοδομήσω τὴν σκηνὴν Δαυὶδ τὴν πεπτωκυῖαν· καὶ τὰ κατεσκαμμένα αὐτῆς ἀνοικοδομήσω, καὶ ἀνορθώσω αὐτήν. **17** ὅπως ἂν ἐκζητήσωσιν οἱ κατάλοιποι τῶν ἀνθρώπων τὸν κύριον, καὶ πάντα τὰ ἔθνη, ἐφ' οὓς ἐπικέκληται τὸ ὄνομά μου ἐπ' αὐτούς, λέγει κύριος ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα.³ **18** Γνωστὰ ἀπ' αἰδόνος ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ.⁴ **19** Διὸ ἐγὼ κρίνω μὴ παρενοχλεῖν τοῖς ἀπὸ τῶν ἔθνῶν ἐπιστρέφουσιν ἐπὶ τὸν θεόν· **20** ἄλλὰ ἐπιστεῖλαι αὐτοῖς τοῦ ἀπέχεσθαι ἀπὸ⁵ τῶν ἀλισγημάτων τῶν εἰδώλων καὶ τῆς πορνείας καὶ τοῦ πνικτοῦ καὶ τοῦ ἀϊματος. **21** Μωϋσῆς γάρ ἐκ γενεῶν ἀρχαίων κατὰ πόλιν τοὺς κηρύσσοντας αὐτὸν ἔχει, ἐν ταῖς συναγωγαῖς κατὰ πᾶν σάββατον ἀναγινωσκόμενος.

22 Τότε ἔδοξεν τοῖς ἀποστόλοις καὶ τοῖς πρεσβυτέροις σὺν ὅλῃ τῇ ἐκκλησίᾳ, ἐκλεξαμένους ἄνδρας ἐξ αὐτῶν πέμψαι εἰς Ἀντιόχειαν σὺν Παύλῳ⁶ καὶ Βαρνάβᾳ, Ἰούδαν τὸν ἐπικαλούμενον⁷ Βαρσαββᾶν,⁸ καὶ Σίλαν, ἄνδρας ἡγουμένους ἐν τοῖς ἀδελφοῖς, **23** γράψαντες διὰ χειρὸς αὐτῶν τάδε.⁹ Οἱ ἀπόστολοι καὶ οἱ πρεσβύτεροι καὶ οἱ ἀδελφοὶ⁹ τοῖς κατὰ τὴν Ἀντιόχειαν καὶ Συρίαν καὶ Κιλικίαν ἀδελφοῖς τοῖς ἐξ ἔθνῶν, χαίρειν· **24** ἐπειδὴ ἡκούσαμεν ὅτι τινὲς ἐξ ἡμῶν

¹ οὐδὲν • οὐθὲν ² ἐπὶ • – ³ ὁ ποιῶν ταῦτα πάντα • ποιῶν ταῦτα ⁴ ἐστιν τῷ θεῷ πάντα τὰ ἔργα αὐτοῦ • – ⁵ ἀπὸ • – ⁶ Παύλῳ • τῷ Παύλῳ ⁷ ἐπικαλούμενον • καλούμενον ⁸ τάδε • – ⁹ καὶ οἱ ἀδελφοὶ • ἀδελφοὶ

ἐξελθόντες¹ ἐτάραξαν ὑμᾶς λόγοις, ἀνασκευάζοντες τὰς ψυχὰς ὑμῶν, λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον,² οἵς οὐ διεστειλάμεθα. 25 ἔδοξεν ἡμῖν γενομένοις ὄμοθυμαδόν, ἐκλεξαμένους³ ἄνδρας πέμψαι πρὸς ὑμᾶς, σὺν τοῖς ἀγαπητοῖς ἡμῶν Βαρνάβᾳ καὶ Παῦλῳ, 26 ἀνθρώποις παραδεδωκόσιν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ὑπὲρ τοῦ ὄντος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 27 Ἀπεστάλκαμεν οὖν Ἰούδαν καὶ Σίλαν, καὶ αὐτοὺς διὰ λόγου ἀπαγγέλλοντας τὰ αὐτά. 28 Ἔδοξεν γὰρ τῷ ἀγίῳ πνεύματι,⁴ καὶ ἡμῖν, μηδὲν πλέον ἐπιτίθεσθαι ὑμῖν βάρος, πλὴν τῶν ἐπάναγκες τούτων,⁵ 29 ἀπέχεσθαι εἰδωλοθύτων καὶ αἴματος καὶ πνικτοῦ⁶ καὶ πορνείας· ἐξ ὧν διατηροῦντες ἔαυτούς, εὗ πράξετε.” Ἐρρωσθε.

30 Οἱ μὲν οὖν ἀπολυθέντες ἥλθον⁷ εἰς Ἀντιόχειαν· καὶ συναγαγόντες τὸ πλῆθος, ἐπέδωκαν τὴν ἐπιστολήν. 31 Ἀναγνόντες δέ, ἔχάρησαν ἐπὶ τῇ παρακλήσει. 32 Ἰούδας τε καὶ Σίλας, καὶ αὐτοὶ προφῆται ὅντες, διὰ λόγου πολλοῦ παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς, καὶ ἐπεστήριξαν. 33 Ποιήσαντες δὲ χρόνον, ἀπελύθησαν μετ' εἰρήνης ἀπὸ τῶν ἀδελφῶν πρὸς τοὺς ἀποστόλους.⁸ 35 Παῦλος δὲ καὶ Βαρνάβας διέτριψον ἐν Ἀντιοχείᾳ, διδάσκοντες καὶ εὐαγγελιζόμενοι, μετὰ καὶ ἑτέρων πολλῶν, τὸν λόγον τοῦ κυρίου.

The Beginning of Paul's Second Missionary Journey

36 Μετὰ δέ τινας ἡμέρας εἶπεν Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν,⁹ Ἐπιστρέψαντες δὴ ἐπισκεψώμεθα τοὺς ἀδελφοὺς ὑμῶν¹⁰ κατὰ πᾶσαν πόλιν,¹¹ ἐν αἷς κατηγγείλαμεν τὸν λόγον τοῦ κυρίου, πῶς ἔχουσιν. 37 Βαρνάβας δὲ ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν¹² τὸν Ἰωάννην, τὸν καλούμενον Μάρκον. 38 Παῦλος δὲ ἦξιον, τὸν ἀποστάντα ἀπ' αὐτῶν ἀπὸ Παμφυλίας, καὶ μὴ συνελθόντα αὐτοῖς εἰς τὸ ἔργον, μὴ συμπαραλαβεῖν¹³ τοῦτον. 39 Ἐγένετο οὖν¹⁴ παροξυσμός, ὡστε ἀποχωρισθῆναι αὐτοὺς ἀπ' ἀλλήλων, τόν τε Βαρνάβαν παραλαβόντα τὸν Μάρκον ἐκπλεῦσαι εἰς Κύπρον. 40 Παῦλος δὲ ἐπιλεξάμενος Σίλαν ἐξῆλθεν, παραδοθεὶς

¹ἐξελθόντες • [ἐξελθόντες] ²λέγοντες περιτέμνεσθαι καὶ τηρεῖν τὸν νόμον • -

³ἐκλεξαμένους • ἐκλεξαμένοις ⁴ἀγίῳ πνεύματι • πνεύματι τῷ ἀγίῳ ⁵τῶν ἐπάναγκες τούτων • τούτων τῶν ἐπάναγκες ⁶πνικτοῦ • πνικτῶν ⁷ἥλθον • κατῆλθον

⁸ἀποστόλους • ἀποστειλαντας αὐτούς ⁹Παῦλος πρὸς Βαρνάβαν • πρὸς Βαρνάβαν Παῦλος ¹⁰ἡμῶν • - ¹¹πᾶσαν πόλιν • πόλιν πᾶσαν ¹²ἐβουλεύσατο συμπαραλαβεῖν • ἐβούλετο συμπαραλαβεῖν καὶ ¹³συμπαραλαβεῖν • συμπαραλαμβάνειν ¹⁴οὖν • δὲ

τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ¹ ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν. **41** Διήρχετο δὲ τὴν Συρίαν καὶ Κιλικίαν,² ἐπιστηρίζων τὰς ἐκκλησίας.

Paul and Silas in Asia Minor

16 Κατήντησεν δὲ εἰς³ Δέρβην καὶ Λύστραν.⁴ καὶ ιδού, μαθητής τις ἦν ἐκεῖ, ὄνόματι Τιμόθεος, νιὸς γυναικός τινος⁵ Ἰουδαίας πιστῆς, πατρὸς δὲ Ἐλληνος· 2 ὃς ἐμαρτυρεῖτο ὑπὸ τῶν ἐν Λύστροις καὶ Ἰκονίῳ ἀδελφῶν. 3 Τοῦτον ἡθέλησεν ὁ Παῦλος σὺν αὐτῷ ἔξελθεῖν, καὶ λαβὼν περιέτεμεν αὐτὸν, διὰ τοὺς Ἰουδαίους τοὺς ὄντας ἐν τοῖς τόποις ἐκείνοις· ἥδεισαν γὰρ ἀπαντες τὸν πατέρα αὐτοῦ, ὅτι Ἐλλην⁶ ὑπῆρχεν. 4 Ὡς δὲ διεπορεύοντο τὰς πόλεις, παρεδίδουν⁷ αὐτοῖς φυλάσσειν τὰ δόγματα τὰ κεκριμένα ὑπὸ τῶν ἀποστόλων καὶ τῶν⁸ πρεσβυτέρων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ.⁹ 5 Αἱ μὲν οὖν ἐκκλησίαι ἐστερεοῦντο τῇ πίστει, καὶ ἐπερίσσευν τῷ ἀριθμῷ καθ' ἡμέραν.

6 Διελθόντες¹⁰ δὲ τὴν Φρυγίαν καὶ τὴν Γαλατικὴν¹¹ χώραν, κωλυθέντες ὑπὸ τοῦ ἀγίου πνεύματος λαλῆσαι τὸν λόγον ἐν τῇ Ἀσίᾳ, 7 ἐλθόντες¹² κατὰ τὴν Μυσίαν ἐπείραζον κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι.¹³ καὶ οὐκ εἴασεν αὐτοὺς τὸ πνεῦμα.¹⁴ 8 παρελθόντες δὲ τὴν Μυσίαν κατέβησαν εἰς Τρῳάδα. 9 Καὶ ὅραμα διὰ τῆς¹⁵ νυκτὸς ὡφθη τῷ Παύλῳ.¹⁶ ἀνήρ τις ἦν Μακεδὼν¹⁷ ἐστώς,¹⁸ παρακαλῶν αὐτὸν καὶ λέγων, Διαβάς εἰς Μακεδονίαν, βοήθησον ἡμῖν. **10** Ὡς δὲ τὸ ὅραμα εἶδεν, εὐθέως ἔζητήσαμεν ἔξελθεῖν εἰς τὴν¹⁹ Μακεδονίαν, συμβιβάζοντες ὅτι προσκέληται ἡμᾶς ὁ κύριος²⁰ εὐαγγελίσασθαι αὐτούς.

Paul and His Companions at Philippi

11 Ἄναχθέντες οὖν ἀπὸ τῆς²¹ Τρῳάδος, εὐθυδρομήσαμεν εἰς Σαμοθράκην, τῇ τε²² ἐπιούσῃ εἰς Νεάπολιν,²³ **12** ἐκεῖθέν τε²⁴ εἰς Φιλίππους, ἥτις ἐστὶν πρώτη τῆς²⁵ μερίδος τῆς Μακεδονίας

¹θεοῦ • κυρίου ²Κιλικίαν • [τὴν] Κιλικίαν ³εἰς • [καὶ] εἰς ⁴Λύστραν • εἰς Λύστραν ⁵τινος • – ⁶τὸν πατέρα αὐτοῦ ὅτι Ἐλλην • ὅτι Ἐλλην ὁ πατήρ αὐτοῦ ⁷παρεδίδουν • παρεδίδοσαν ⁸καὶ τῶν • καὶ ⁹Ιερουσαλήμ • Ιεροσολύμοις ¹⁰Διελθόντες • Διῆλθον ¹¹τὴν Γαλατικὴν • Γαλατικὴν ¹²ἐλθόντες • ἐλθόντες δὲ ¹³κατὰ τὴν Βιθυνίαν πορεύεσθαι • εἰς τὴν Βιθυνίαν πορευθῆναι ¹⁴πνεῦμα • πνεῦμα Ἰησοῦ ¹⁵τῆς • [τῆς] ¹⁶ωφθη τῷ Παύλῳ • τῷ Παύλῳ ὡφθη ¹⁷τις ἦν Μακεδὼν • Μακεδὼν τις ἦν ¹⁸ἐστώς • ἐστώς καὶ ¹⁹τὴν • – ²⁰κύριος • θεός ²¹οὖν ἀπὸ τῆς • δὲ ἀπὸ ²²τε • δὲ ²³Νεάπολιν • Νέαν Πόλιν ²⁴ἐκεῖθέν τε • κἀκεῖθεν ²⁵πρώτη τῆς • πρώτη[ς]

πόλις, κολωνεία.¹ ἥμεν δὲ ἐν αὐτῇ² τῇ πόλει διατρίβοντες ἡμέρας τινάς. **13** Τῇ τε ἡμέρᾳ τῶν σαββάτων ἔξήλθομεν ἔξω τῆς πόλεως³ παρὰ ποταμόν, οὗ ἐνομίζετο προσευχὴ⁴ εἶναι, καὶ καθίσαντες ἐλαλοῦμεν ταῖς συνελθούσαις γυναιξίν. **14** Καὶ τις γυνὴ ὀνόματι Λυδίᾳ, πορφυρόπωλις πόλεως Θυατείρων, σεβομένη τὸν θεόν, ἤκουεν· ἡς ὁ κύριος διήνοιξεν τὴν καρδίαν, προσέχειν τοῖς λαλουμένοις ὑπὸ τοῦ Παύλου. **15** Ὡς δὲ ἐβαπτίσθη, καὶ ὁ οἶκος αὐτῆς, παρεκάλεσεν λέγουσα, Εἰ κεκρίκατε με πιστὴν τῷ κυρίῳ εἶναι, εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκόν μου, μείνατε.⁵ Καὶ παρεβιάσατο ἡμᾶς.

16 Ἐγένετο δὲ πορευομένων ἡμῶν εἰς προσευχήν,⁶ παιδίσκην τινὰ ἔχουσαν πνεῦμα Πύθωνος ἀπαντῆσαι⁷ ἡμῖν, ἣτις ἐργασίαν πολλὴν παρεῖχεν τοῖς κυρίοις αὐτῆς, μαντευομένη. **17** Αὕτη κατακολουθήσασα⁸ τῷ Παύλῳ καὶ ἡμῖν,⁹ ἔκραζεν λέγουσα, Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι δοῦλοι τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου εἰσίν, οἵτινες καταγγέλλουσιν ἡμῖν ὄδὸν¹⁰ σωτηρίας. **18** Τοῦτο δὲ ἐποίει ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας. Διαπονηθεὶς δὲ ὁ¹¹ Παῦλος, καὶ ἐπιστρέψας, τῷ πνεύματι εἴπεν, Παραγγέλλω σοι ἐν τῷ ὀνόματι¹² Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔξελθεῖν ἀπ' αὐτῆς. Καὶ ἔξῆλθεν αὐτῇ τῇ ὥρᾳ.

19 Ἰδόντες δὲ οἱ κύριοι αὐτῆς ὅτι ἔξῆλθεν ἡ ἐλπὶς τῆς ἐργασίας αὐτῶν, ἐπιλαβόμενοι τὸν Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν, εἴλκυσαν εἰς τὴν ἀγορὰν ἐπὶ τοὺς ἄρχοντας, **20** καὶ προσαγαγόντες αὐτὸὺς τοῖς στρατηγοῖς εἴπον.¹² Οὗτοι οἱ ἄνθρωποι ἐκταράσσουσιν ἡμῶν τὴν πόλιν, Ἰουδαῖοι ὑπάρχοντες, **21** καὶ καταγγέλλουσιν ἔθη ἢ οὐκ ἔξεστιν ἡμῖν παραδέχεσθαι οὐδὲ ποιεῖν, Ἄρωμαίοις οὖσιν. **22** Καὶ συνεπέστη ὁ ὄχλος κατ' αὐτῶν, καὶ οἱ στρατηγοὶ περιρρήξαντες¹³ αὐτῶν τὰ ἴμάτια ἐκέλευον ῥαβδίζειν. **23** Πολλὰς τε ἐπιθέντες αὐτοῖς πληγὰς ἔβαλον εἰς φυλακήν, παραγγείλαντες τῷ δεσμοφύλακι ἀσφαλῶς τηρεῖν αὐτούς· **24** ὃς, παραγγείλαντες τοιαύτην εἰληφώς,¹⁴ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν ἐσωτέραν φυλακήν, καὶ τοὺς πόδας αὐτῶν ἡσφαλίσατο¹⁵ εἰς τὸ ξύλον. **25** Κατὰ

^aκαὶ ἡμῖν • καὶ τῷ Σίλᾳ

¹κολωνεία • κολωνία ²αὐτῇ • ταύτῃ ³πόλεως • πύλης ⁴ἐνομίζετο προσευχὴ • ἐνομίζομεν προσευχὴν ⁵μείνατε • μένετε ⁶προσευχήν • τὴν προσευχήν ⁷Πύθωνος ἀπαντῆσαι • Πύθωνα ὑπαντῆσαι ⁸κατακολουθήσασα • κατακολουθοῦσα ⁹ἡμῖν ὄδὸν • ὄδὸν ¹⁰ό – ¹¹τῷ ὀνόματι • ὀνόματι ¹²εἴπον • εἴπαν ¹³περιρρήξαντες • περιρρήξαντες ¹⁴εἰληφώς • λαβών ¹⁵αὐτῶν ἡσφαλίσατο • ἡσφαλίσατο αὐτῶν

δὲ τὸ μεσονύκτιον Παῦλος καὶ Σίλας προσευχόμενοι ὥμνουν τὸν θεόν, ἐπηκροῶντο δὲ αὐτῶν οἱ δέσμιοι· 26 ἄφνω δὲ σεισμὸς ἐγένετο μέγας, ὥστε σαλευθῆναι τὰ θεμέλια τοῦ δεσμωτηρίου· ἀνεῳχθησάν τε¹ παραχρῆμα αἱ θύραι πᾶσαι, καὶ πάντων τὰ δεσμὰ ἀνέθη. 27 Ἔξυπνος δὲ γενόμενος ὁ δεσμοφύλακς, καὶ ιδὼν ἀνεῳγμένας τὰς θύρας τῆς φυλακῆς, σπασάμενος μάχαιραν, ἔμελλεν² ἀευτὸν ἀναιρεῖν, νομίζων ἐκπεφευγέναι τοὺς δεσμίους. 28 Ἐφώνησεν δὲ φωνῇ μεγάλῃ ὁ³ Παῦλος λέγων, Μηδὲν πράξῃς σεαυτῷ κακόν· ἀπαντες γάρ ἐσμεν ἐνθάδε. 29 Αἰτήσας δὲ φῶτα εἰσεπήδησεν, καὶ ἐντρομος γενόμενος προσέπεσεν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ,⁴ 30 καὶ προαγαγών αὐτοὺς ἔξω ἔφη, Κύριοι, τί με δεῖ ποιεῖν ἵνα σωθῶ; 31 Οἱ δὲ εἶπον,⁵ Πίστευσον ἐπὶ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν,⁶ καὶ σωθήσῃ σὺ καὶ ὁ οἰκός σου. 32 Καὶ ἐλάλησαν αὐτῷ τὸν λόγον τοῦ κυρίου, καὶ πᾶσιν⁷ τοῖς ἐν τῇ οἰκίᾳ αὐτοῦ. 33 Καὶ παραλαβών αὐτοὺς ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ τῆς νυκτὸς ἔλουσεν ἀπὸ τῶν πληγῶν, καὶ ἐβαπτίσθη αὐτὸς καὶ οἱ αὐτοῦ πάντες παραχρῆμα. 34 Ἀναγαγών τε αὐτοὺς εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ⁸ παρέθηκεν τράπεζαν, καὶ ἡγαλλιάτο πανοικὶ⁹ πεπιστευκώς τῷ θεῷ.

35 Ἡμέρας δὲ γενομένης, ἀπέστειλαν οἱ στρατηγοὶ τοὺς ῥαβδούχους λέγοντες, Ἀπόλυσον τοὺς ἀνθρώπους ἐκείνους. 36 Ἀπήγγειλεν δὲ ὁ δεσμοφύλακς τοὺς λόγους τούτους¹⁰ πρὸς τὸν Παῦλον ὅτι Ἀπεστάλκασιν¹¹ οἱ στρατηγοί, ἵνα ἀπολυθῆτε· νῦν οὖν ἔξελθόντες πορεύεσθε ἐν εἰρήνῃ. 37 Ο δὲ Παῦλος ἔφη πρὸς αὐτούς, Δείραντες ήμᾶς δημοσίᾳ, ἀκατακρίτους, ἀνθρώπους Ῥωμαίους ὑπάρχοντας, ἔβαλον¹² εἰς φυλακήν, καὶ νῦν λάθρᾳ ήμᾶς ἐκβάλλουσιν; Οὐ γάρ ἀλλὰ ἐλθόντες αὐτοὶ ἔξαγαγέτωσαν.¹³ 38 Ἀνήγγειλαν¹⁴ δὲ τοῖς στρατηγοῖς οἱ ῥαβδοῦχοι τὰ ρήματα ταῦτα· καὶ ἐφοβήθησαν¹⁵ ἀκούσαντες ὅτι Ῥωμαῖοί εἰσιν, 39 καὶ ἐλθόντες παρεκάλεσαν αὐτούς, καὶ ἔξαγαγόντες ἡρώτων ἔξελθειν¹⁶ τῆς πόλεως. 40 Ἐξελθόντες δὲ

¹ ἀνεῳχθησάν τε • ἡνεῳχθησαν δὲ ² μάχαιραν ἔμελλεν • [τὴν] μάχαιραν ἤμελλεν ³ φωνῇ μεγάλῃ ὁ • μεγάλῃ φωνῇ [ό] ⁴ τῷ Σίλᾳ • [τῷ] Σιλᾶ ⁵ εἶπον • εἶπαν ⁶ χριστὸν • - ⁷ καὶ πᾶσιν • σὺν πᾶσιν ⁸ αὐτῷ • - ⁹ ἡγαλλιάτο πανοικί • ἡγαλλιάσατο πανοικεῖ ¹⁰ τούτους • [τούτους] ¹¹ Απεστάλκασιν • Απέσταλκαν ¹² ἔβαλον • ἔβαλαν ¹³ ἔξαγαγέτωσαν • ήμᾶς ἔξαγαγέτωσαν ¹⁴ Ανήγγειλαν • Απήγγειλαν ¹⁵ καὶ ἐφοβήθησαν • ἐφοβήθησαν δὲ ¹⁶ ἔξελθεῖν • ἀπελθεῖν ἀπὸ

ἐκ¹ τῆς φυλακῆς εἰσῆλθον πρὸς τὴν Λυδίαν· καὶ ιδόντες τοὺς ἀδελφούς, παρεκάλεσαν αὐτούς,² καὶ ἐξῆλθον.³

Paul and Silas in Thessalonica and Berea

17 Διοδεύσαντες δὲ τὴν Ἀμφίπολιν καὶ Ἀπολλωνίαν,⁴ ἦλθον εἰς Θεσσαλονίκην, ὅπου ἦν ἡ⁵ συναγωγὴ τῶν Ιουδαίων· 2 κατὰ δὲ τὸ εἰωθός τῷ Παύλῳ εἰσῆλθεν πρὸς αὐτούς, καὶ ἐπὶ σάββατα τρία διελέχατο αὐτοῖς ἀπὸ τῶν γραφῶν, 3 διανοίγων καὶ παρατιθέμενος, ὅτι Τὸν χριστὸν ἔδει παθεῖν καὶ ἀναστῆναι ἐκ νεκρῶν, καὶ ὅτι Οὗτός ἐστιν ὁ χριστὸς Ἰησοῦς,⁶ ὃν ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. 4 Καὶ τινες ἔξ αὐτῶν ἐπείσθησαν, καὶ προσεκληρώθησαν τῷ Παύλῳ καὶ τῷ Σίλᾳ, τῶν τε σεβομένων Ἑλλήνων πολὺ πλῆθος,⁷ γυναικῶν τε τῶν πρώτων οὐκ ὀλίγαι. 5 Προσλαβόμενοι⁸ δὲ οἱ Ιουδαῖοι οἱ ἀπειθοῦντες,⁹ τῶν ἀγοραίων τινὰς ἄνδρας¹⁰ πονηρούς, καὶ ὀχλοποιήσαντες, ἐθορύβουν τὴν πόλιν· ἐπιστάντες τε¹¹ τῇ οἰκίᾳ Ἰάσονος, ἐζήτουν αὐτοὺς ἀγαγεῖν¹² εἰς τὸν δῆμον. 6 Μή εὑρόντες δὲ αὐτούς, ἐσυρον τὸν¹³ Ἰάσονα καὶ τινας ἀδελφοὺς ἐπὶ τοὺς πολιτάρχας, βιώντες ὅτι Οἱ τὴν οἰκουμένην ἀναστατώσαντες, οὗτοι καὶ ἐνθάδε πάρεισιν, 7 οὓς ὑποδέδεκται Ἰάσων· καὶ οὗτοι πάντες ἀπέναντι τῶν δογμάτων Καίσαρος πράσσουσιν, βασιλέα λέγοντες ἐτερον¹⁴ εἶναι, Ἰησοῦν. 8 Ἐτάραξαν δὲ τὸν ὄχλον καὶ τοὺς πολιτάρχας ἀκούοντας ταῦτα. 9 Καὶ λαβόντες τὸ ίκανὸν παρὰ τοῦ Ἰάσονος καὶ τῶν λοιπῶν, ἀπέλυσαν αὐτούς.

10 Οἱ δὲ ἀδελφοὶ εὐθέως διὰ τῆς¹⁵ νυκτὸς ἐξέπεμψαν τὸν τε Παῦλον καὶ τὸν Σίλαν εἰς Βέροιαν· οἵτινες παραγενόμενοι εἰς τὴν συναγωγὴν ἀπήεσαν τῶν Ιουδαίων.¹⁶ 11 Οὗτοι δὲ ἥσαν εὐγενέστεροι τῶν ἐν Θεσσαλονίκῃ, οἵτινες ἐδέξαντο τὸν λόγον μετὰ πάσης προθυμίας, τὸ¹⁷ καθ' ἡμέραν ἀνακρίνοντες τὰς γραφάς, εἰ ἔχοι ταῦτα οὕτως. 12 Πολλοὶ μὲν οὖν ἔξ αὐτῶν ἐπίστευσαν, καὶ τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν τῶν εὐσχημόνων καὶ ἀνδρῶν οὐκ ὀλίγοι. 13 Ὡς δὲ ἔγνωσαν οἱ ἀπὸ τῆς Θεσσαλονίκης

¹ἐκ • ἀπὸ ²τοὺς ἀδελφούς παρεκάλεσαν αὐτούς • παρεκάλεσαν τοὺς ἀδελφούς

³ἐξῆλθον • ἐξῆλθαν ⁴Ἀπολλωνίαν • τὴν Ἀπολλωνίαν ⁵ἡ • – ⁶Ἰησοῦς • [ό] Ἰησοῦς

⁷πολὺ πλῆθος • πλῆθος πολύ ⁸Προσλαβόμενοι • Ζηλώσαντες ⁹οἱ ἀπειθοῦντες • καὶ

προσλαβόμενοι ¹⁰τινὰς ἄνδρας • ἄνδρας τινὰς ¹¹ἐπιστάντες τε • καὶ ἐπιστάντες

¹²ἀγαγεῖν • προαγαγεῖν ¹³τὸν • – ¹⁴λέγοντες ἐτερον • ἐτερον λέγοντες ¹⁵τῆς • –

¹⁶ἀπήεσαν τῶν Ιουδαίων • τῶν Ιουδαίων ἀπήεσαν ¹⁷τὸ • –

Ίουδαῖοι ὅτι καὶ ἐν τῇ Βεροίᾳ κατηγγέλη ὑπὸ τοῦ Παύλου ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, ἥλθον κάκει σαλεύοντες τοὺς¹ ὄχλους. **14** Εὐθέως δὲ τότε τὸν Παῦλον ἔξαπέστειλαν οἱ ἀδελφοὶ πορεύεσθαι ὡς² ἐπὶ τὴν θάλασσαν· ὑπέμενον δὲ³ ὅ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος ἐκεῖ.

Paul in Athens

15 Οἱ δὲ καθιστῶντες⁴ τὸν Παῦλον, ἥγαγον αὐτὸν ἔως⁵ Ἀθηνῶν· καὶ λαβόντες ἐντολὴν πρὸς τὸν Σίλαν καὶ Τιμόθεον,⁶ ἵνα ὡς τάχιστα ἔλθωσιν πρὸς αὐτὸν, ἔξησαν.

16 Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ἐκδεχομένου αὐτούς τοῦ Παύλου, παρωξύνετο τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ, θεωροῦντι⁷ κατείδωλον οὖσαν τὴν πόλιν. **17** Διελέγετο μὲν οὖν ἐν τῇ συναγωγῇ τοῖς Ίουδαίοις καὶ τοῖς σεβομένοις, καὶ ἐν τῇ ἀγορᾷ κατὰ πᾶσαν ἡμέραν πρὸς τὸν παρατυγχάνοντας. **18** Τινὲς δὲ καὶ τῶν Ἐπικουρείων καὶ τῶν Στοϊκῶν^{a,8} φιλοσόφων συνέβαλλον αὐτῷ. Καὶ τινες ἔλεγον, Τί ἂν θέλοι ὁ σπερμολόγος οὗτος λέγειν; Οἱ δέ, Ξένων δαιμονίων δοκεῖ καταγγελεὺς εἶναι· ὅτι τὸν Ἰησοῦν καὶ τὴν ἀνάστασιν εὐηγγελίζετο. **19** Ἐπιλαβόμενοί τε αὐτοῦ, ἐπὶ τὸν Ἄρειον πάγον ἥγαγον λέγοντες, Δυνάμεθα γνῶναι, τίς ἡ καινὴ αὔτη ἡ ὑπὸ σοῦ λαλουμένη διδαχὴ; **20** Ξενίζοντα γάρ τινα εἰσφέρεις εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν· βουλόμεθα οὖν γνῶναι, τί ἂν θέλοι⁹ ταῦτα εἶναι· **21** Ἀθηναῖοι δὲ πάντες καὶ οἱ ἐπιδημοῦντες ξένοι εἰς οὐδὲν ἔτερον εὐκαίρουν,¹⁰ ἢ λέγειν τι καὶ ἀκούειν¹¹ καινότερον.

22 Σταθεὶς δὲ ὁ¹² Παῦλος ἐν μέσῳ τοῦ Ἄρειου πάγου ἔφη, Ἀνδρες Ἀθηναῖοι, κατὰ πάντα ὡς δεισιδαιμονεστέρους ὑμᾶς θεωρῶ. **23** Διερχόμενος γάρ καὶ ἀναθεωρῶν τὰ σεβάσματα ὑμῶν, εὗρον καὶ βωμὸν ἐν ᾧ ἐπεγέγραπτο, Ἀγνώστῳ θεῷ. "Ον¹³ οὖν ἀγνοοῦντες εὐσεβεῖτε, τοῦτον¹⁴ ἐγὼ καταγγέλλω ὑμῖν. **24** Ο θεὸς δὲ ποιήσας τὸν κόσμον καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτῷ, οὗτος, οὐρανοῦ καὶ γῆς κύριος ὑπάρχων,¹⁵ οὐκ ἐν χειροποιήτοις ναοῖς κατοικεῖ, **25** οὐδὲ ὑπὸ χειρῶν ἀνθρώπων¹⁶ θεραπεύεται, προσδεόμενός

^aΣτοϊκῶν • Στωϊκῶν

¹τοὺς • καὶ ταράσσοντες τοὺς ²ώς • ἔως ³ὑπέμενον δὲ • ὑπέμενάν τε ⁴καθιστῶντες • καθιστάντες ⁵αὐτὸν ἔως • ἔως ⁶Τιμόθεον • τὸν Τιμόθεον ⁷θεωροῦντι • θεωροῦντος ⁸τῶν Στοϊκῶν • Στοϊκῶν ⁹τί ἂν θέλοι • τίνα θέλει ¹⁰εὐκαίρουν • ηύκαίρουν ¹¹καὶ ἀκούειν • ἢ ἀκούειν τι ¹²ὁ • [ό] ¹³"Ον • "Ο ¹⁴τοῦτο • τοῦτο ¹⁵κύριος ὑπάρχων • ὑπάρχων κύριος ¹⁶ἀνθρώπων • ἀνθρωπίνων

τινος, αὐτὸς διδοὺς πᾶσιν ζωὴν καὶ πνοὴν κατὰ¹ πάντα· 26 ἐποίησέν τε εἶς ἐνὸς αἴματος² πᾶν ἔθνος ἀνθρώπων, κατοικεῖν ἐπὶ πᾶν τὸ πρόσωπον³ τῆς γῆς, ὁρίσας προστεταγμένους καιροὺς καὶ τὰς ὄροθεσίας τῆς κατοικίας αὐτῶν· 27 ζητεῖν τὸν κύριον,⁴ εἰ ἄρα γε ψηλαφήσειαν αὐτὸν καὶ εὑροιεν, καὶ γε οὐ μακρὰν ἀπὸ ἐνὸς ἑκάστου ἡμῶν ὑπάρχοντα. 28 Ἐν αὐτῷ γὰρ ζῶμεν καὶ κινούμεθα καὶ ἐσμεν· ως καὶ τινες τῶν καθ' ὑμᾶς ποιητῶν εἰρήκασιν, Τοῦ γὰρ καὶ γένος ἐσμέν. 29 Γένος οὖν ὑπάρχοντες τοῦ θεοῦ, οὐκ ὀφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χαράγματι τέχνης καὶ ἐνθυμήσεως ἀνθρώπου, τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον. 30 Τοὺς μὲν οὖν χρόνους τῆς ἀγνοίας ὑπεριδῶν ὁ θεός, τὰ νῦν παραγγέλλει τοῖς ἀνθρώποις πᾶσιν⁵ πανταχοῦ μετανοεῖν· 31 διότι⁶ ἔστησεν ἡμέραν, ἐν ᾧ μέλλει κρίνειν τὴν οἰκουμένην ἐν δικαιοσύνῃ, ἐν ἀνδρὶ φῷ ὥρισεν, πίστιν παρασχὼν πᾶσιν, ἀναστήσας αὐτὸν ἐκ νεκρῶν.

32 Ἄκούσαντες δὲ ἀνάστασιν νεκρῶν, οἱ μὲν ἐχλεύαζον· οἱ δὲ εἶπον,⁷ Ἅκουσόμεθά σου πάλιν περὶ τούτου.⁸ 33 Καὶ⁹ οὕτως ὁ Παῦλος ἔξηλθεν ἐκ μέσου αὐτῶν. 34 Τινὲς δὲ ἄνδρες κολληθέντες αὐτῷ, ἐπίστευσαν· ἐν οἷς καὶ Διονύσιος ὁ Ἀρεοπαγίτης, καὶ γυνὴ ὀνόματι Δάμαρις, καὶ ἔτεροι σὺν αὐτοῖς.

Paul at Corinth

18 Μετὰ δὲ¹⁰ ταῦτα χωρισθεὶς ὁ Παῦλος¹¹ ἐκ τῶν Ἀθηνῶν ἦλθεν εἰς Κόρινθον. 2 Καὶ εὐρών τινα Ἰουδαῖον ὀνόματι Ἀκύλαν, Ποντικὸν τῷ γένει, προσφάτως ἐληλυθότα ἀπὸ τῆς Ἰταλίας, καὶ Πρίσκιλλαν γυναικαν αὐτοῦ, διὰ τὸ τεταχέναι^{a,12} Κλαύδιον χωρίζεσθαι πάντας τοὺς Ἰουδαίους ἐκ¹³ τῆς Ἱώμης, προσῆλθεν αὐτοῖς· 3 καὶ διὰ τὸ ὄμότεχνον εἶναι, ἔμενεν παρ’ αὐτοῖς καὶ εἰργάζετο.¹⁴ Ἡσαν γὰρ σκηνοποιὸν τὴν τέχνην.^{b,15} 4 Διελέγετο δὲ ἐν τῇ συναγωγῇ κατὰ πᾶν σάββατον, ἔπειθέν τε Ἰουδαίους καὶ Ἑλληνας.

^aτεταχέναι • διατεταχέναι ^bτὴν τέχνην • τῇ τέχνῃ

¹κατὰ • καὶ τὰ ²αἴματος • – ³πᾶν τὸ πρόσωπον • παντὸς προσώπου ⁴κύριον • θεόν ⁵πᾶσιν • πάντας ⁶διότι • καθότι ⁷εἶπον • εἶπαν ⁸πάλιν περὶ τούτου • περὶ τούτου καὶ πάλιν ⁹Καὶ • – ¹⁰δὲ • – ¹¹ὁ Παῦλος • – ¹²τεταχέναι • διατεταχέναι ¹³ἐκ • ἀπὸ ¹⁴εἰργάζετο • ἡργάζετο ¹⁵τὴν τέχνην • τῇ τέχνῃ

5 Ὡς δὲ κατῆλθον ἀπὸ τῆς Μακεδονίας ὁ τε Σίλας καὶ ὁ Τιμόθεος, συνείχετο τῷ πνεύματι¹ ὁ Παῦλος, διαμαρτυρόμενος τοῖς Ἰουδαίοις τὸν² χριστὸν Ἰησοῦν. 6 Ἀντιτασσομένων δὲ αὐτῶν καὶ βλασφημούντων, ἐκτιναξάμενος τὰ ἴματα, εἶπεν πρὸς αὐτούς, Τὸ αἷμα ὑμῶν ἐπὶ τὴν κεφαλὴν ὑμῶν· καθαρὸς ἐγώ· ἀπὸ τοῦ νῦν εἰς τὰ ἔθνη πορεύσομαι. 7 Καὶ μεταβὰς ἐκεῖθεν ἥλθεν³ εἰς οἰκίαν τινὸς ὀνόματι Ἰούστου,⁴ σεβομένου τὸν θεόν, οὗ ἡ οἰκία ἦν συνομοροῦσα τῇ συναγωγῇ. 8 Κρίσπος δὲ ὁ ἀρχισυνάγωγος ἐπίστευσεν τῷ κυρίῳ σὺν ὄλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ· καὶ πολλοὶ τῶν Κορινθίων ἀκούοντες ἐπίστευον καὶ ἐβαπτίζοντο. 9 Εἶπεν δὲ ὁ κύριος δι’ ὄράματος ἐν νυκτὶ⁵ τῷ Παύλῳ, Μή φοβοῦ, ἀλλὰ λάλει καὶ μὴ σιωπήσῃς· 10 διότι ἐγώ εἰμι μετὰ σοῦ, καὶ οὐδεὶς ἐπιθήσεται σοι τοῦ κακῶσαί σε· διότι λαός ἐστίν μοι πολὺς ἐν τῇ πόλει ταύτῃ. 11 Ἐκάθισέν τε⁶ ἐνιαυτὸν καὶ μῆνας ᾔξ, διδάσκων ἐν αὐτοῖς τὸν λόγον τοῦ θεοῦ.

12 Γαλλίωνος δὲ ἀνθυπατεύοντος⁷ τῆς Ἀχαΐας, κατεπέστησαν ὄμοιθυμαδὸν οἱ Ἰουδαῖοι τῷ Παύλῳ, καὶ ἢγαγον αὐτὸν ἐπὶ τὸ βῆμα, 13 λέγοντες ὅτι Παρὰ τὸν νόμον οὗτος ἀναπείθει⁸ τοὺς ἀνθρώπους σέβεσθαι τὸν θεόν. 14 Μέλλοντος δὲ τοῦ Παύλου ἀνοίγειν τὸ στόμα, εἶπεν ὁ Γαλλίων πρὸς τοὺς Ἰουδαίους, Εἰ μὲν οὖν⁹ ἦν ἀδίκημά τι ἡ ῥᾳδιούργημα πονηρόν, ὡς Ἰουδαῖοι, κατὰ λόγον ἀν ἡνεσχόμην¹⁰ ὑμῶν· 15 εἰ δὲ ζήτημά¹¹ ἐστιν περὶ λόγου καὶ ὀνομάτων καὶ νόμου τοῦ καθ’ ὑμᾶς, ὃψεσθε αὐτοί· κριτής γὰρ¹² ἐγώ τούτων οὐ βούλομαι εἶναι. 16 Καὶ ἀπήλασεν αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ βήματος. 17 Ἐπιλαβόμενοι δὲ πάντες οἱ “Ἐλληνες”¹³ Σωσθένην τὸν ἀρχισυνάγωγον ἔτυπτον ἐμπροσθεν τοῦ βήματος. Καὶ οὐδὲν τούτων τῷ Γαλλίωνι ἔμελλεν.¹⁴

The Return Trip to Antioch and the Beginning of the Third Journey

18 Ὁ δὲ Παῦλος ἔτι προσμείνας ἡμέρας ἵκανάς, τοῖς ὀδελφοῖς ἀποταξάμενος, ἔξεπλει εἰς τὴν Συρίαν, καὶ σὺν αὐτῷ Πρίσκιλλα καὶ Ἀκύλας, κειράμενος τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς·¹⁵ εἶχεν

¹ πνεύματι • λόγῳ ² τὸν • εἶναι τὸν ³ ἥλθεν • εἰσῆλθεν ⁴ Ιούστου • Τιτίου Ιούστου ⁵ δι· ὄράματος ἐν νυκτὶ • ἐν νυκτὶ δι’ ὄράματος ⁶ τε • δὲ ⁷ ἀνθυπατεύοντος • ἀνθυπάτου ὄντος ⁸ οὕτος ἀναπείθει • ἀναπείθει οὕτος ⁹ οὖν • – ¹⁰ ἡνεσχόμην • ἡνεσχόμην ¹¹ ζήτημά • ζητήματά ¹² γὰρ • – ¹³ οἱ “Ἐλληνες” • – ¹⁴ ἔμελλεν • ἔμελεν ¹⁵ τὴν κεφαλὴν ἐν Κεγχρεαῖς • ἐν Κεγχρεαῖς τὴν κεφαλήν

γάρ εὐχήν. **19** Κατήντησεν¹ δὲ εἰς Ἐφεσον, καὶ ἐκείνους^{a,2} κατέλιπεν αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ εἰσελθὼν εἰς τὴν συναγωγὴν διελέχθη³ τοῖς Ἰουδαίοις. **20** Ἐρωτώντων δὲ αὐτῶν ἐπὶ πλείονα χρόνον μεῖναι παρ’ αὐτοῖς,⁴ οὐκ ἐπένευσεν. **21** ἀλλ’⁵ ἀπετάξατο αὐτοῖς⁶ εἰπών, Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα.⁷ πάλιν δὲ⁸ ἀνακάμψω πρὸς ὑμᾶς, τοῦ θεοῦ θέλοντος. Ἀνήχθη ἀπὸ τῆς Ἐφέσου, **22** καὶ κατελθὼν εἰς Καισάρειαν, ἀναβὰς καὶ ἀσπασάμενος τὴν ἐκκλησίαν, κατέβη εἰς Ἀντιόχειαν. **23** Καὶ ποιήσας χρόνον τινὰ ἔξηλθεν, διερχόμενος καθεξῆς τὴν Γαλατικὴν χώραν καὶ Φρυγίαν, ἐπιστηρίζων πάντας τοὺς μαθητάς.

24 Ἰουδαῖος δέ τις Ἀπολλώς ὄνοματι, Ἀλεξανδρεὺς τῷ γένει, ἀνὴρ λόγιος, κατήντησεν εἰς Ἐφεσον, δυνατὸς ὡν ἐν ταῖς γραφαῖς. **25** Οὗτος ἦν κατηχημένος τὴν ὁδὸν τοῦ κυρίου, καὶ ζέων τῷ πνεύματι ἐλάλει καὶ ἐδίδασκεν ἀκριβῶς τὰ περὶ τοῦ κυρίου, ἐπιστάμενος⁹ μόνον τὸ βάπτισμα Ἰωάννου. **26** οὗτός τε ἦρχατο παρρησιάζεσθαι ἐν τῇ συναγωγῇ. Ἀκούσαντες δὲ αὐτοῦ Ἄκυλας καὶ Πρίσκιλλα,¹⁰ προσελάβοντο αὐτόν, καὶ ἀκριβέστερον αὐτῷ ἔξεθεντο τὴν τοῦ θεοῦ ὁδὸν.¹¹ **27** Βουλομένου δὲ αὐτοῦ διελθεῖν εἰς τὴν Ἀχαΐαν, προτρεψάμενοι οἱ ἀδελφοὶ ἔγραψαν τοῖς μαθηταῖς ἀποδέξασθαι αὐτόν· ὃς παραγενόμενος συνεβάλετο πολὺ τοῖς πεπιστευκόσιν διὰ τῆς χάριτος· **28** εὔτόνως γάρ τοῖς Ἰουδαίοις διακατέλεγχετο δημοσίᾳ, ἐπιδεικνὺς διὰ τῶν γραφῶν εἶναι τὸν χριστὸν Ἰησοῦν.

Paul's Work at Ephesus

19 Ἐγένετο δέ, ἐν τῷ τὸν Ἀπολλὼ εἶναι ἐν Κορίνθῳ, Παῦλον διελθόντα τὰ ἀνωτερικὰ μέρη ἐλθεῖν¹² εἰς Ἐφεσον· καὶ εὐρών¹³ τινας μαθητὰς 2 εἶπεν¹⁴ πρὸς αὐτούς, Εἰ πνεῦμα ἄγιον ἐλάβετε πιστεύσαντες; Οἱ δὲ εἶπον¹⁵ πρὸς αὐτόν, Ἄλλ’ οὐδὲ¹⁶ εἰ πνεῦμα ἄγιον ἐστιν, ἡκούσαμεν. 3 Εἶπεν τε πρὸς αὐτούς,¹⁷ Εἰς τί

^aκαὶ ἐκείνους • κάκείνους

¹Κατήντησεν • Κατήντησαν ²καὶ ἐκείνους • κάκείνους ³διελέχθη • διελέξατο ⁴παρ’ αὐτοῖς • – ⁵ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁶ἀπετάξατο αὐτοῖς • ἀποτάξαμενος καὶ ⁷Δεῖ με πάντως τὴν ἑορτὴν τὴν ἐρχομένην ποιῆσαι εἰς Ἱεροσόλυμα • – ⁸δὲ • – ⁹κυρίου ἐπιστάμενος • Ιησοῦ ἐπιστάμενος ¹⁰Ἄκυλας καὶ Πρίσκιλλα • Πρίσκιλλα καὶ Ἄκυλας ¹¹τοῦ θεοῦ ὁδὸν • ὁδὸν [τοῦ θεοῦ] ¹²ἐλθεῖν • [κατ]ελθεῖν ¹³εὐρών • εὐρεῖν ¹⁴εἶπεν • εἶπεν τε ¹⁵εἶπον • – ¹⁶οὐδὲ • οὐδ’ ¹⁷πρὸς αὐτούς • –

οῦν ἐβαπτίσθητε; Οἱ δὲ εἶπον,¹ Εἰς τὸ Ἰωάννου βάπτισμα. **4** Εἶπεν δὲ Παῦλος, Ἰωάννης μὲν² ἐβάπτισεν βάπτισμα μετανοίας, τῷ λαῷ λέγων εἰς τὸν ἐρχόμενον μετ' αὐτὸν ἵνα πιστεύσωσιν, τοῦτ' ἔστιν, εἰς τὸν χριστὸν³ Ἰησοῦν. **5** Ἀκούσαντες δὲ ἐβαπτίσθησαν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **6** Καὶ ἐπιθέντος αὐτοῖς τοῦ Παύλου τὰς⁴ χειρας, ἥλθεν τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον ἐπ' αὐτούς, ἐλάλουν τε γλώσσαις καὶ προεφήτευον.⁵ **7** Ἡσαν δὲ οἱ πάντες ἄνδρες ὡσεὶ δεκαδύο.⁶

8 Εἰσελθὼν δὲ εἰς τὴν συναγωγὴν ἐπαρρησιάζετο, ἐπὶ μῆνας τρεῖς διαλεγόμενος καὶ πείθων τὰ⁷ περὶ τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ. **9** Ὡς δέ τινες ἐσκληρύνοντο καὶ ἤπειθουν, κακολογοῦντες τὴν ὁδὸν ἐνώπιον τοῦ πλήθους, ἀποστάς ἀπ' αὐτῶν ἀφώρισεν τοὺς μαθητάς, καθ' ἡμέραν διαλεγόμενος ἐν τῇ σχολῇ Τυράννου τινός.⁸ **10** Τοῦτο δὲ ἐγένετο ἐπὶ ἔτη δύο, ὥστε πάντας τοὺς κατοικοῦντας τὴν Ἀσίαν ἀκοῦσαι τὸν λόγον τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,⁹ Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλληνας. **11** Δυνάμεις τε οὐ τὰς τυχούσας ἐποίει ὁ θεὸς¹⁰ διὰ τῶν χειρῶν Παύλου, **12** ὥστε καὶ ἐπὶ τοὺς ἀσθενοῦντας ἐπιφέρεσθαι¹¹ ἀπὸ τοῦ χρωτὸς αὐτοῦ σουδάρια ἢ σιμικίνθια, καὶ ἀπαλλάσσεσθαι ἀπ' αὐτῶν τὰς νόσους, τά τε πνεύματα τὰ πονηρὰ ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν.¹² **13** Ἐπεχείρησαν δέ τινες ἀπὸ¹³ τῶν περιερχομένων Ἰουδαίων ἐξορκιστῶν ὄνομάζειν ἐπὶ τοὺς ἔχοντας τὰ πνεύματα τὰ πονηρὰ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, λέγοντες, Ὁρκίζομεν¹⁴ ὑμᾶς τὸν Ἰησοῦν ὃν ὁ¹⁵ Παῦλος κηρύσσει. **14** Ἡσαν δέ τινες νιοὶ Σκευᾶ¹⁶ Ἰουδαίου ἀρχιερέως ἐπτὰ οἱ¹⁷ τοῦτο ποιοῦντες. **15** Ἀποκριθὲν δὲ τὸ πνεῦμα τὸ πονηρὸν εἶπεν,¹⁸ Τὸν Ἰησοῦν¹⁹ γινώσκω, καὶ τὸν Παῦλον ἐπίσταμαι· ὑμεῖς δὲ τίνες ἔστε; **16** Καὶ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος²⁰ ἐν ᾧ ἦν τὸ πνεῦμα τὸ πονηρόν, καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν,²¹ ἴσχυσεν κατ' αὐτῶν, ὥστε γυμνοὺς καὶ τετραυματισμένους ἐκφυγεῖν ἐκ τοῦ οἴκου ἐκείνου. **17** Τοῦτο δὲ ἐγένετο γνωστὸν πᾶσιν Ἰουδαίοις τε καὶ Ἑλλησιν τοῖς κατοικοῦσιν τὴν Ἔφεσον,

¹ εἶπον • εἶπαν ² μὲν • – ³ χριστὸν • – ⁴ τὰς • [τὰς] ⁵ προεφήτευον • ἐπροεφήτευον
⁶ δεκαδύο • δώδεκα ⁷ τὰ • [τὰ] ⁸ τινός • – ⁹ Ἰησοῦ • – ¹⁰ ἐποίει ὁ θεὸς ἐποίει
¹¹ ἐπιφέρεσθαι • ἀποφέρεσθαι ¹² ἐξέρχεσθαι ἀπ' αὐτῶν • ἐκπορεύεσθαι ¹³ ἀπὸ • καὶ
¹⁴ Ὁρκίζομεν • Ὁρκίζω ¹⁵ ὃ • – ¹⁶ τινες νιοὶ Σκευᾶ • τινος Σκευᾶ ¹⁷ οἱ • νιοὶ ¹⁸ εἶπεν
• εἶπεν αὐτοῖς ¹⁹ Ἰησοῦν • [μὲν] Ἰησοῦν ²⁰ ἐφαλλόμενος ἐπ' αὐτοὺς ὁ ἄνθρωπος •
 ἐφαλλόμενος ὁ ἄνθρωπος ἐπ' αὐτοὺς ²¹ καὶ κατακυριεύσαν αὐτῶν • κατακυριεύσας
 ὅμφοτέρων

καὶ ἐπέπεσεν φόβος ἐπὶ πάντας αὐτούς, καὶ ἐμεγαλύνετο τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. **18** Πολλοί τε τῶν πεπιστευκότων ἥρχοντο, ἔξομολογούμενοι, καὶ ἀναγγέλλοντες τὰς πράξεις αὐτῶν. **19** Ἰκανοὶ δὲ τῶν τὰ περιέργα πραξάντων συνενέγκαντες τὰς βίβλους κατέκαιον ἐνώπιον πάντων· καὶ συνεψήφισαν τὰς τιμὰς αὐτῶν, καὶ εὗρον ἀργυρίου μυριάδας πέντε. **20** Οὕτως κατὰ κράτος ὁ λόγος τοῦ κυρίου¹ ηὔξανεν καὶ ἵσχυεν.

The Tumult of Demetrius

21 Ὡς δὲ ἐπληρώθη ταῦτα, ἔθετο ὁ Παῦλος ἐν τῷ πνεύματι, διελθὼν τὴν Μακεδονίαν καὶ Ἀχαΐαν, πορεύεσθαι εἰς Ιερουσαλήμ,² εἰπών ὅτι Μετὰ τὸ γενέσθαι με ἐκεῖ, δεῖ με καὶ Ῥώμην ἴδειν. **22** Ἀποστείλας δὲ εἰς τὴν Μακεδονίαν δύο τῶν διακονούντων αὐτῷ, Τιμόθεον καὶ Ἐραστον, αὐτὸς ἐπέσχεν χρόνον εἰς τὴν Ἀσίαν.

23 Ἐγένετο δὲ κατὰ τὸν καιρὸν ἐκεῖνον τάραχος οὐκ ὄλιγος περὶ τῆς ὁδοῦ. **24** Δημήτριος γάρ τις ὀνόματι, ἀργυροκόπος, ποιῶν ναοὺς ἀργυροῦς Ἀρτέμιδος, παρείχετο τοῖς τεχνίταις ἐργασίαν οὐκ ὄλιγην.³ **25** οὖς συναθροίσας, καὶ τοὺς περὶ τὰ τοιαῦτα ἐργάτας, εἶπεν, Ἄνδρες, ἐπίστασθε ὅτι ἐκ ταύτης τῆς ἐργασίας ἡ εὐπορία ἡμῶν⁴ ἔστιν. **26** Καὶ θεωρεῖτε καὶ ἀκούετε ὅτι οὐ μόνον Ἐφέσου, ἀλλὰ σχεδὸν πάσης τῆς Ἀσίας, ὁ Παῦλος οὗτος πείσας μετέστησεν ἰκανὸν ὄχλον, λέγων ὅτι οὐκ εἰσὶν θεοὶ οἱ διὰ χειρῶν γινόμενοι. **27** Οὐ μόνον δὲ τοῦτο κινδυνεύει ἡμῖν τὸ μέρος εἰς ἀπελεγμὸν ἐλθεῖν, ἀλλὰ καὶ τὸ τῆς μεγάλης θεᾶς ἱερὸν Ἀρτέμιδος^{a,5} εἰς οὐθὲν λογισθῆναι, μέλλειν δὲ καὶ⁶ καθαιρεῖσθαι τὴν μεγαλειότητα⁷ αὐτῆς, ἦν δὲ η Ἀσία καὶ η οἰκουμένη σέβεται. **28** Ἀκούσαντες δὲ καὶ γενόμενοι πλήρεις θυμοῦ, ἔκραζον λέγοντες, Μεγάλη η Ἀρτέμις Ἐφεσίων. **29** Καὶ ἐπλήσθη ἡ πόλις ὄλη⁸ τῆς συγχύσεως· ὥρμησάν τε ὁδοθυμαδὸν εἰς τὸ θέατρον, συναρπάσαντες Γάϊον καὶ Ἀρίσταρχον Μακεδόνας, συνεκδήμους Παύλου. **30** Τοῦ δὲ Παύλου⁹ βουλομένου εἰσελθεῖν εἰς τὸν δῆμον, οὐκ εἴων αὐτὸν οἱ μαθηταί. **31** Τινὲς δὲ καὶ

^aιερὸν Ἀρτέμιδος • Ἀρτέμιδος ιερὸν

¹ ὁ λόγος τοῦ κυρίου • τοῦ κυρίου ὁ λόγος ²Ιερουσαλήμ • Ιεροσόλυμα ³ἐργασίαν οὐκ ὄλιγην • οὐκ ὄλιγην ἐργασίαν ⁴ἡμῶν • ἡμῖν ⁵ιερὸν Ἀρτέμιδος • Ἀρτέμιδος ιερὸν
⁶δὲ καὶ • τε καὶ ⁷τὴν μεγαλειότητα • τῆς μεγαλειότητος ⁸ὅλη • – ⁹Τοῦ δὲ Παύλου • Παύλου δὲ

τῶν Ἀσιαρχῶν, ὅντες αὐτῷ φίλοι, πέμψαντες πρὸς αὐτόν, παρεκάλουν μὴ δοῦναι ἐαυτὸν εἰς τὸ θέατρον. 32 Ἄλλοι μὲν οὖν ἄλλο τι ἔκραζον· ἦν γὰρ ἡ ἐκκλησία συγκεχυμένη, καὶ οἱ πλείους οὐκ ἤδεισαν τίνος ἔνεκεν¹ συνεληλύθεισαν. 33 Ἐκ δὲ τοῦ ὄχλου προεβίβασαν² Ἀλέξανδρον, προβαλόντων αὐτὸν τῶν Ἰουδαίων. Ὁ δὲ Ἀλέξανδρος, κατασείσας τὴν χεῖρα, ἥθελεν ἀπολογεῖσθαι τῷ δῆμῳ. 34 Ἐπιγνόντες δὲ ὅτι Ἰουδαῖός ἐστιν, φωνῇ ἐγένετο μία ἐκ πάντων ὡς ἐπὶ ὥρας δύο κραζόντων, Μεγάλη ἡ Ἀρτεμις Ἐφεσίων. 35 Καταστείλας δὲ ὁ γραμματεὺς τὸν ὄχλον φησίν, Ἀνδρες Ἐφέσιοι, τίς γάρ ἐστιν ἀνθρωπος³ ὃς οὐ γινώσκει τὴν Ἐφεσίων πόλιν νεωκόρον οὖσαν τῆς μεγάλης θεᾶς⁴ Ἀρτέμιδος καὶ τοῦ Διοπετοῦ; 36 Ἀναντιρρήτων οὖν ὄντων τούτων, δέον ἐστὶν ὑμᾶς κατεσταλμένους ὑπάρχειν, καὶ μηδὲν προπετὲς πράσσειν. 37 Ἡγάγετε γὰρ τοὺς ἄνδρας τούτους, οὕτε ιεροσύλους οὕτε βλασφημοῦντας τὴν θεὸν ὑμῶν.⁵ 38 Εἰ μὲν οὖν Δημήτριος καὶ οἱ σὺν αὐτῷ τεχνῖται ἔχουσιν πρός τινα λόγον, ἀγοραῖοι ἄγονται, καὶ ἀνθύπατοί εἰσιν· ἐγκαλείτωσαν ἀλλήλοις. 39 Εἰ δέ τι περὶ ἐτέρων⁶ ἐπιζητεῖτε, ἐν τῇ ἐννόμῳ ἐκκλησίᾳ ἐπιλυθήσεται. 40 Καὶ γὰρ κινδυνεύομεν ἐγκαλεῖσθαι στάσεως περὶ τῆς σήμερον, μηδενὸς αἰτίου ὑπάρχοντος περὶ οὗ οὐ⁷ δυνησόμεθα δοῦναι^{8,9} λόγον⁹ τῆς συστροφῆς ταύτης. 41 Καὶ ταῦτα εἰπών, ἀπέλυσεν τὴν ἐκκλησίαν.

The Journey to Macedonia and Back to Miletus

20 Μετὰ δὲ τὸ παύσασθαι τὸν θόρυβον, προσκαλεσάμενος¹⁰ ὁ Παῦλος τοὺς μαθητάς, καὶ ἀσπασάμενος,¹¹ ἐξῆλθεν πορευθῆναι¹² εἰς τὴν¹³ Μακεδονίαν. 2 Διελθὼν δὲ τὰ μέρη ἐκεῖνα, καὶ παρακαλέσας αὐτοὺς λόγῳ πολλῷ, ἥλθεν εἰς τὴν Ἐλλάδα. 3 Ποιήσας τε μῆνας τρεῖς, γενομένης αὐτῷ ἐπιβουλῆς¹⁴ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων μέλλοντι ἀνάγεσθαι εἰς τὴν Συρίαν, ἐγένετο γνώμη¹⁵ τοῦ ὑποστρέφειν διὰ Μακεδονίας. 4 Συνείπετο δὲ αὐτῷ ἄχρι τῆς

^aδοῦναι • ἀποδοῦναι

¹ἔνεκεν • ἔνεκα ²προεβίβασαν • συνεβίβασαν ³ἀνθρωπος • ἀνθρώπων ⁴θεᾶς • – ⁵ὑμῶν • ἡμῶν ⁶περὶ ἐτέρων • περαιτέρω ⁷οὐδὲ οὐ • οὐδὲ [οὐ] ⁸δοῦναι • ἀποδοῦναι ⁹λόγον • λόγον περὶ ¹⁰προσκαλεσάμενος • μεταπεμψάμενος ¹¹ἀσπασάμενος • παρακαλέσας ἀσπασάμενος ¹²πορευθῆναι • πορεύεσθαι ¹³τὴν • – ¹⁴αὐτῷ ἐπιβουλῆς • ἐπιβουλῆς αὐτῷ ¹⁵γνώμη • γνώμης

Ἄσιας Σώπατρος¹ Βεροιαῖος· Θεσσαλονικέων δέ, Ἀρίσταρχος καὶ Σεκοῦνδος, καὶ Γάϊος Δερβαῖος, καὶ Τιμόθεος· Ἄσιανοὶ δέ, Τυχικὸς καὶ Τρόφιμος. 5 Οὗτοι προσελθόντες² ἔμενον ἡμᾶς ἐν Τρφάδι. 6 Ἡμεῖς δὲ ἔξεπλεύσαμεν μετὰ τὰς ἡμέρας τῶν ἀζύμων ἀπὸ Φιλίππων, καὶ ἥλθομεν πρὸς αὐτοὺς εἰς τὴν Τρφάδα ἄχρι ἡμερῶν πέντε, οὗ³ διετρίψαμεν ἡμέρας ἔπτα.

7 Ἐν δὲ τῇ μιᾷ τῶν σαββάτων, συνηγμένων τῶν μαθητῶν⁴ κλάσαι ἄρτον, ὁ Παῦλος διελέγετο αὐτοῖς, μέλλων ἔξιέναι τῇ ἐπαύριον, παρέτεινέν τε τὸν λόγον μέχρι μεσονυκτίου. 8 Ἡσαν δὲ λαμπάδες ἰκαναὶ ἐν τῷ ὑπερῷῳ οὖν ἥμεν συνηγμένοι. 9 Καθήμενος⁵ δέ τις νεανίας ὄνόματι Εὔτυχος ἐπὶ τῆς θυρίδος, καταφερόμενος ὑπνῷ βαθεῖ, διαλεγομένου τοῦ Παύλου ἐπὶ πλεῖον, κατενεχθεὶς ἀπὸ τοῦ ὑπνου ἔπεσεν ἀπὸ τοῦ τριστέγου κάτω, καὶ ἥρθη νεκρός. 10 Καταβὰς δὲ ὁ Παῦλος ἐπέπεσεν αὐτῷ, καὶ συμπεριλαβὼν εἶπεν, Μὴ θορυβεῖσθε· ἡ γὰρ ψυχὴ αὐτοῦ ἐν αὐτῷ ἐστιν. 11 Αναβὰς δὲ καὶ κλάσαις ἄρτον⁶ καὶ γευσάμενος, ἐφ’ ἰκανόν τε ὄμιλήσας ἄχρι αὐγῆς, οὕτως ἔξηλθεν. 12 Ἡγαγον δὲ τὸν παῖδα ζῶντα, καὶ παρεκλήθησαν οὓς μετρίως.

13 Ἡμεῖς δέ, προσελθόντες⁷ ἐπὶ τὸ πλοῖον, ἀνήχθημεν εἰς τὴν⁸ Ἀσσον, ἐκεῖθεν μέλλοντες ἀναλαμβάνειν τὸν Παῦλον· οὕτως γὰρ ἦν διατεταγμένος,⁹ μέλλων αὐτὸς πεζεύειν. 14 Ὡς δὲ συνέβαλεν¹⁰ ἡμῖν εἰς τὴν Ἀσσον, ἀναλαβόντες αὐτὸν ἥλθομεν εἰς Μιτυλήνην. 15 Κάκεῖθεν ἀποπλεύσαντες, τῇ ἐπιούσῃ κατηντήσαμεν ἀντικρὺ¹¹ Χίου· τῇ δὲ ἐτέρᾳ παρεβάλομεν εἰς Σάμον· καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ,¹² τῇ ἐχομένῃ¹³ ἥλθομεν εἰς Μίλητον. 16 Ἔκρινεν¹⁴ γὰρ ὁ Παῦλος παραπλεύσαι τὴν Ἐφεσον, ὅπως μὴ γένηται αὐτῷ χρονοτριβήσαι ἐν τῇ Ἀσίᾳ· ἔσπευδεν γάρ, εἰ δυνατὸν ἦν¹⁵ αὐτῷ, τὴν ἡμέραν τῆς Πεντηκοστῆς γενέσθαι εἰς Ιεροσόλυμα.

Paul and the Elders of Ephesus

17 Ἀπὸ δὲ τῆς Μιλήτου πέμψας εἰς Ἐφεσον μετεκαλέσατο τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας. 18 Ὡς δὲ παρεγένοντο πρὸς αὐτόν, εἶπεν αὐτοῖς,

¹ἄχρι τῆς Ἀσίας Σώπατρος • Σώπατρος Πύρρου ²προσελθόντες • δὲ προελθόντες

³οὐ • δόπου ⁴τῶν μαθητῶν • ἡμῶν ⁵Καθήμενος • Καθεζόμενος ⁶ἄρτον • τὸν ἄρτον

⁷προσελθόντες • προελθόντες ⁸εἰς τὴν • ἐπὶ τὴν ⁹ἡν διατεταγμένος • διατεταγμένος

¹⁰ἡν συνέβαλεν • συνέβαλλεν ¹¹ἀντικρὺ • ἀντικρὺς ¹²καὶ μείναντες ἐν Τρωγυλλίῳ

• – ¹³ἐχομένῃ • δὲ ἐχομένῃ ¹⁴Ἐκρινεν • Κεκρίκει ¹⁵ἡν • εἴη

‘Υμεῖς ἐπίστασθε, ἀπὸ πρώτης ἡμέρας ἀφ’ ἣς ἐπέβην εἰς τὴν Ἀσίαν, πῶς μεθ’ ὑμῶν τὸν πάντα χρόνον ἐγενόμην, 19 δουλεύων τῷ κυρίῳ μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πολλῶν¹ δακρύων καὶ πειρασμῶν τῶν συμβάντων μοι ἐν ταῖς ἐπιβουλαῖς τῶν Ἰουδαίων· 20 ὡς οὐδὲν ὑπεστειλάμην τῶν συμφερόντων, τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν καὶ διδάξαι ὑμᾶς δημοσίᾳ καὶ κατ’ οἴκους, 21 διαμαρτυρόμενος Ἰουδαίους τε καὶ Ἑλλησιν τὴν εἰς τὸν θεὸν² μετάνοιαν, καὶ πίστιν τὴν³ εἰς τὸν κύριον ὑμῶν Ἰησοῦν. 22 Καὶ νῦν ἵδού, ἐγὼ δεδεμένος⁴ τῷ πνεύματι πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, τὰ ἐν αὐτῇ συναντήσοντά μοι μὴ εἰδώς, 23 πλὴν ὅτι τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον κατὰ πόλιν διαμαρτύρεται λέγον⁵ ὅτι δεσμά με καὶ θλίψεις⁶ μένουσιν. 24 Ἄλλ’ οὐδενὸς λόγον⁷ ποιοῦμαι, οὐδὲ ἔχω⁸ τὴν ψυχήν μου⁹ τιμίαν ἐμαυτῷ, ὡς τελειώσαι τὸν δρόμον μου μετὰ χαρᾶς,¹⁰ καὶ τὴν διακονίαν ἣν ἔλαβον παρὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, διαμαρτύρασθαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ. 25 Καὶ νῦν ἵδού, ἐγὼ οἶδα ὅτι οὐκέτι ὁψεσθε τὸ πρόσωπόν μου ὑμεῖς πάντες, ἐν οἷς διῆλθον κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ.¹¹ 26 Διότι^a μαρτύρομαι ὑμῖν ἐν τῇ σήμερον ἡμέρᾳ, ὅτι καθαρὸς ἐγὼ¹² ἀπὸ τοῦ αἵματος πάντων. 27 Οὐ γάρ ὑπεστειλάμην τοῦ μὴ ἀναγγεῖλαι ὑμῖν¹³ πᾶσαν τὴν βουλὴν τοῦ θεοῦ.¹⁴ 28 Προσέχετε οὖν¹⁵ ἑαυτοῖς καὶ παντὶ τῷ ποιμνίῳ, ἐν ᾧ ὑμᾶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἔθετο ἐπισκόπους, ποιμαίνειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ κυρίου καὶ¹⁶ θεοῦ, ἣν περιεποίήσατο διὰ τοῦ ἵδιου αἵματος.¹⁷ 29 Ἐγὼ γάρ οἶδα τοῦτο,¹⁸ ὅτι εἰσελεύσονται μετὰ τὴν ἀφιξίν μου λύκοι βαρεῖς εἰς ὑμᾶς, μὴ φειδόμενοι τοῦ ποιμνίου· 30 καὶ ἔξ ὑμῶν αὐτῶν ἀναστήσονται ἄνδρες λαλοῦντες διεστραφμένα, τοῦ ἀποσπάν τοὺς μαθητὰς ὀπίσω αὐτῶν. 31 Διὸ γρηγορεῖτε, μνημονεύοντες ὅτι τριετίαν νύκτα καὶ ἡμέραν οὐκ ἐπαυτάμην μετὰ δακρύων νουθετῶν ἔνα ἔκαστον. 32 Καὶ τὰ νῦν παρατίθεμαι ὑμᾶς, ἀδελφοί,¹⁹ τῷ θεῷ καὶ τῷ λόγῳ τῆς χάριτος αὐτοῦ, τῷ δυναμένῳ ἐποικοδομῆσαι,²⁰ καὶ δοῦναι ὑμῖν²¹ κληρονομίαν ἐν

^aΔιότι • Διό

1 πολλῶν • – 2 τὸν θεὸν • θεὸν 3 πίστιν τὴν • πίστιν 4 ἐγὼ δεδεμένος • δεδεμένος ἐγὼ
 5 λέγον • μοι λέγον 6 με καὶ θλίψεις • καὶ θλίψεις με 7 λόγον • λόγου 8 οὐδὲν ἔχω • –
 9 ψυχήν μου • ψυχὴν 10 μετὰ χαρᾶς • – 11 τοῦ θεοῦ • – 12 ἐγὼ • εἰμι 13 ὑμῖν • –
 14 θεοῦ • θεοῦ ὑμῖν 15 οὖν • – 16 κυρίου καὶ • – 17 ἵδιον αἵματος • αἵματος τοῦ ἵδιον
 18 γάρ οἶδα τοῦτο • οἶδα 19 ἀδελφοί • – 20 ἐποικοδομῆσαι • οἰκοδομῆσαι 21 ὑμῖν •
 τὴν

τοῖς ἡγιασμένοις πᾶσιν. 33 Ἀργυρίου ἡ χρυσίου ἡ ἱματισμοῦ οὐδενὸς ἐπεθύμησα. 34 Αὐτοὶ γινώσκετε ὅτι ταῖς χρείαις μου καὶ τοῖς οὖσιν μετ' ἐμοῦ ὑπηρέτησαν αἱ χεῖρες αὗται. 35 Πάντα ὑπέδειξα ὑμῖν, ὅτι οὕτως κοπιῶντας δεῖ ἀντιλαμβάνεσθαι τῶν ἀσθενούντων, μνημονεύειν τε τῶν λόγων τοῦ κυρίου Ἰησοῦ, ὅτι αὐτὸς εἶπεν, Μακάριόν ἐστιν μᾶλλον διδόναι ἡ λαμβάνειν.

36 Καὶ ταῦτα εἰπών, θεὶς τὰ γόνατα αὐτοῦ, σὺν πᾶσιν αὐτοῖς προσηγένετο. 37 Ἰκανὸς δὲ ἐγένετο κλαυθμὸς¹ πάντων· καὶ ἐπιπεσόντες ἐπὶ τὸν τράχηλον τοῦ Παύλου κατεφίλουν αὐτόν, 38 ὁδυνώμενοι μάλιστα ἐπὶ τῷ λόγῳ ὃ εἰρήκει, ὅτι οὐκέτι μέλλουσιν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ θεωρεῖν. Προέπεμπον δὲ αὐτὸν εἰς τὸ πλοϊον.

The Trip to Jerusalem

21 Ὡς δὲ ἐγένετο ἀναχθῆναι ἡμᾶς ἀποσπασθέντας ἀπ’ αὐτῶν, εὐθυδρομήσαντες ἥλθομεν εἰς τὴν Κῶν,² τῇ δὲ ἔξης εἰς τὴν Ῥόδον, κἀκεῖθεν εἰς Πάταρα· 2 καὶ εύροντες πλοῖον διαπερῶν εἰς Φοινίκην, ἐπιβάντες ἀνήχθημεν. 3 Ἀναφανέντες³ δὲ τὴν Κύπρον, καὶ καταλιπόντες αὐτὴν εὐώνυμον, ἐπλέομεν εἰς Συρίαν, καὶ κατήχθημεν⁴ εἰς Τύρον· ἐκεῖσε γὰρ ἦν τὸ πλοῖον⁵ ἀποφορτιζόμενον τὸν γόμον. 4 Καὶ ἀνευρόντες⁶ μαθητάς, ἐπεμείναμεν αὐτοῦ ἡμέρας ἐπτά· οἵτινες τῷ Παύλῳ ἔλεγον διὰ τοῦ πνεύματος, μὴ ἀναβαίνειν εἰς Ιερουσαλήμ.⁷ 5 “Οτε δὲ ἐγένετο ἡμᾶς ἔξαρτίσαι τὰς ἡμέρας, ἔξελθόντες ἐπορευόμεθα, προπεμπόντων ἡμᾶς πάντων σὺν γυναιξὶν καὶ τέκνοις ἕως ἔξω τῆς πόλεως· καὶ θέντες τὰ γόνατα ἐπὶ τὸν αἰγιαλὸν προσηγένεμεθα.⁸ 6 Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους, ἐπέβημεν⁹ εἰς τὸ πλοῖον, ἐκεῖνοι δὲ ὑπέστρεψαν εἰς τὰ ἵδια.

7 Ἡμεῖς δέ, τὸν πλοῦν διανύσαντες ἀπὸ Τύρου, κατηντήσαμεν εἰς Πτολεμαΐδα, καὶ ἀσπασάμενοι τοὺς ἀδελφοὺς ἐμείναμεν ἡμέραν μίαν παρ'¹⁰ αὐτοῖς. 8 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔξελθόντες οἱ περὶ

¹ ἐγένετο κλαυθμὸς • κλαυθμὸς ἐγένετο ² Κῶν • Κῶ ³ Ἀναφανέντες • Αναφάνναντες
⁴ κατήχθημεν • κατήλθομεν ⁵ ἦν τὸ πλοῖον • τὸ πλοῖον ἦν ⁶ Καὶ ἀνευρόντες
• ἀνευρόντες δὲ τοὺς ⁷ ἀναβαίνειν εἰς Ιερουσαλήμ • ἐπιβαίνειν εἰς Ιεροσόλυμα
⁸ προσηγένεμεθα. • προσενξάμενοι ⁹ Καὶ ἀσπασάμενοι ἀλλήλους ἐπέβημεν •
ἀπησπασάμεθα ἀλλήλους καὶ ἀνέβημεν

τὸν Παῦλον ἥλθον^{a,1} εἰς Καισάρειαν· καὶ εἰσελθόντες εἰς τὸν οἶκον Φιλίππου τοῦ εὐαγγελιστοῦ, ὃντος ἐκ τῶν ἐπτά, ἐμείναμεν παρ’ αὐτῷ. 9 Τούτῳ δὲ ἡσαν θυγατέρες παρθένοι τέσσαρες² προφητεύουσαι. 10 Ἐπιμενόντων δὲ ἡμῶν³ ἡμέρας πλείους, κατῆλθέν τις ἀπὸ τῆς Ἰουδαίας προφήτης ὄνοματι Ἀγαβος. 11 Καὶ ἐλθὼν πρὸς ἡμᾶς, καὶ ἄρας τὴν ζώνην τοῦ Παύλου, δήσας τε αὐτοῦ⁴ τοὺς πόδας καὶ τὰς χεῖρας εἶπεν, Τάδε λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, Τὸν ἄνδρα οὗ ἔστιν ἡ ζώνη αὕτη, οὕτως δήσουσιν ἐν Ιερουσαλήμ οἱ Ἰουδαῖοι, καὶ παραδώσουσιν εἰς χεῖρας ἑθνῶν. 12 Ὡς δὲ ἡκούσαμεν ταῦτα, παρεκαλοῦμεν ἡμεῖς τε καὶ οἱ ἐντόπιοι, τοῦ μὴ ἀναβαίνειν αὐτὸν εἰς Ιερουσαλήμ. 13 Απεκρίθη τε⁵ ὁ Παῦλος, Τί ποιεῖτε κλαίοντες καὶ συνθρύπτοντές μου τὴν καρδίαν; Ἔγὼ γὰρ οὐ μόνον δεθῆναι, ἀλλὰ καὶ ἀποθανεῖν εἰς Ιερουσαλήμ ἐτοίμως ἔχω ὑπὲρ τοῦ ὄνοματος τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 14 Μή πειθομένου δὲ αὐτοῦ, ἡσυχάσαμεν εἰπόντες, Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω.⁶

15 Μετὰ δὲ τὰς ἡμέρας ταύτας ἐπισκευασάμενοι ἀνεβαίνομεν εἰς Ιερουσαλήμ.⁷ 16 Συνῆλθον δὲ καὶ τῶν μαθητῶν ἀπὸ Καισαρείας σὺν ἡμῖν, ἄγοντες παρ’ ὁ ξενισθῶμεν, Μνάσωνί τινι Κυπρίῳ, ἀρχαίῳ μαθητῇ.

The Uprising against Paul

17 Γενομένων δὲ ἡμῶν εἰς Ιεροσόλυμα, ἀσμένως ἐδέξαντο⁸ ἡμᾶς οἱ ἀδελφοί. 18 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ εἰσήρει ὁ Παῦλος σὺν ἡμῖν πρὸς Ἱάκωβον, πάντες τε παρεγένοντο οἱ πρεσβύτεροι. 19 Καὶ ἀσπασάμενος αὐτούς, ἔξηγεῖτο καθ’ ἓν ἔκαστον ὡν ἐποίησεν ὁ θεὸς ἐν τοῖς ἔθνεσιν διὰ τῆς διακονίας αὐτοῦ. 20 Οἱ δὲ ἀκούσαντες ἐδόξαζον τὸν κύριον, εἰπόντες⁹ αὐτῷ, Θεωρεῖς, ἀδελφέ, πόσαι μυριάδες εἰσὶν Ἰουδαίων¹⁰ τῶν πεπιστευκότων· καὶ πάντες ζηλωταὶ τοῦ νόμου ὑπάρχουσιν. 21 κατηχήθησαν δὲ περὶ σοῦ, ὅτι ἀποστασίαν διδάσκεις ἀπὸ Μωϋσέως^b τοὺς κατὰ τὰ ἔθνη πάντας Ἰουδαίους, λέγων μὴ περιτέμνειν αὐτοὺς

^aοἱ περὶ τὸν Παῦλον ἥλθον • ἥλθομεν ^bΜωϋσέως • Μωϋσέος

¹οἱ περὶ τὸν Παῦλον ἥλθον • ἥλθομεν ²παρθένοι τέσσαρες • τέσσαρες παρθένοι 3 ἡμῶν • – ⁴τε αὐτοῦ • ἔαντος ⁵Απεκρίθη τε • Τότε ἀπεκρίθη ⁶Τὸ θέλημα τοῦ κυρίου γενέσθω • Τοῦ κυρίου τὸ θέλημα γινέσθω ⁷Ιερουσαλήμ • Ιεροσόλυμα ⁸ἐδέξαντο • ἀπεδέξαντο ⁹κύριον, εἰπόντες • θεὸν εἴπον τε ¹⁰Ιουδαίων • ἐν τοῖς Ἰουδαίοις

τὰ τέκνα, μηδὲ τοῖς ἔθεσιν περιπατεῖν. 22 Τί οὖν ἐστιν; Πάντως δεῖ πλῆθος συνελθεῖν.¹ ἀκούσονται γὰρ² ὅτι ἐλήλυθας. 23 Τοῦτο οὖν ποίησον ὃ σοι λέγομεν· εἰσὶν ἡμῖν ἄνδρες τέσσαρες εὐχὴν ἔχοντες ἐφ' ἑαυτῶν· 24 τούτους παραλαβὼν ἀγνίσθητι σὺν αὐτοῖς, καὶ δαπάνησον ἐπ' αὐτοῖς, ἵνα χυρήσωνται³ τὴν κεφαλήν, καὶ γνῶσιν⁴ πάντες ὅτι ὁν κατήχηνται περὶ σοῦ οὐδέν οὐστιν, ἀλλὰ στοιχεῖς καὶ αὐτὸς τὸν νόμον φυλάσσων.⁵ 25 Περὶ δὲ τῶν πεπιστευκότων ἐθνῶν ἡμεῖς ἐπεστείλαμεν, κρίναντες μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς, εἰ μὴ⁶ φυλάσσεσθαι αὐτοὺς τό τε εἰδωλόθυτον καὶ τὸ⁷ αἷμα καὶ πνικτὸν καὶ πορνείαν. 26 Τότε ὁ Παῦλος παραλαβὼν τοὺς ἄνδρας, τῇ ἐχομένῃ ἡμέρᾳ σὺν αὐτοῖς ἀγνισθεὶς εἰσῆρε εἰς τὸ ιερόν, διαγγέλλων τὴν ἐκπλήρωσιν τῶν ἡμερῶν τοῦ ἀγνισμοῦ, ἕως οὗ προσηνέχθη ὑπὲρ ἐνὸς ἑκάστου αὐτῶν ἡ προσφορά.

27 Ὡς δὲ ἔμελλον αἱ ἑπτὰ ἡμέραι συντελεῖσθαι, οἱ ἀπὸ τῆς Ἀσίας Ἰουδαίοι, θεασάμενοι αὐτὸν ἐν τῷ ιερῷ, συνέχεον πάντα τὸν ὅχλον, καὶ ἐπέβαλον τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν,⁸ 28 κράζοντες, Ἄνδρες Ἰσραὴλιται, βοηθείτε. Οὗτός οὐστιν ὁ ἄνθρωπος ὁ κατὰ τοῦ λαοῦ καὶ τοῦ νόμου καὶ τοῦ τόπου τούτου πάντας πανταχοῦ⁹ διδάσκων· ἔτι τε καὶ Ἐλληνας εἰσήγαγεν εἰς τὸ ιερόν, καὶ κεκοίνωκεν τὸν ἄγιον τόπον τοῦτον. 29 Ἡσαν γὰρ ἑώρακότες¹⁰ Τρόφιμον τὸν Ἐφέσιον ἐν τῇ πόλει σὺν αὐτῷ, ὃν ἐνόμιζον ὅτι εἰς τὸ ιερὸν εἰσήγαγεν ὁ Παῦλος. 30 Ἔκινήθη τε ἡ πόλις ὅλη, καὶ ἐγένετο συνδρομὴ τοῦ λαοῦ· καὶ ἐπιλαβόμενοι τοῦ Παύλου εἶλκον αὐτὸν ἔξω τοῦ ιεροῦ· καὶ εὐθέως ἐκλείσθησαν αἱ θύραι. 31 Ζητούντων δὲ¹¹ αὐτὸν ἀποκτεῖναι, ἀνέβη φάσις τῷ χιλιάρχῳ τῆς σπείρης, ὅτι ὅλη συγκέχυται¹² Ἱερουσαλήμ· 32 ὃς ἐξαυτῆς παραλαβὼν στρατιώτας καὶ ἐκατοντάρχους,¹³ κατέδραμεν ἐπ' αὐτούς· οἱ δέ, ἰδόντες τὸν χιλιάρχον καὶ τοὺς στρατιώτας, ἐπαύσαντο τύπτοντες τὸν Παῦλον. 33 Ἔγγίσας δὲ¹⁴ ὁ χιλιάρχος ἐπελάβετο αὐτοῦ, καὶ ἐκέλευσεν δεθῆναι ἀλύσεσιν δυσίν· καὶ ἐπυνθάνετο τίς ἄν¹⁵ εἴη, καὶ τί οὐστιν πεποιηκώς. 34 Ἄλλοι

¹δεῖ πλῆθος συνελθεῖν • – ²γὰρ • – ³χυρήσωνται • χυρήσονται ⁴γνῶσιν • γνώσονται
⁵τὸν νόμον φυλάσσων • φυλάσσων τὸν νόμον ⁶μηδὲν τοιοῦτον τηρεῖν αὐτούς εἰ μὴ
• – ⁷καὶ τὸ • καὶ ⁸τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτόν • ἐπ' αὐτὸν τὰς χεῖρας ⁹πανταχοῦ •
πανταχῇ ¹⁰έωρακότες • προεωρακότες ¹¹δὲ • τε ¹²συγκέχυται • συγχύννεται
¹³ἐκατοντάρχους • ἐκατοντάρχας ¹⁴Ἐγγίσας δὲ • Τότε ἐγγίσας ¹⁵ἄν • –

δὲ ἄλλο τι ἐβόων¹ ἐν τῷ ὅχλῳ μὴ δυνάμενος δὲ² γνῶναι τὸ ἀσφαλὲς διὰ τὸν θόρυβον, ἐκέλευσεν ἄγεσθαι αὐτὸν εἰς τὴν παρεμβολήν. 35 Ὁτε δὲ ἐγένετο ἐπὶ τοὺς ἀναβαθμούς, συνέβη βαστάζεσθαι αὐτὸν ὑπὸ τῶν στρατιωτῶν διὰ τὴν βίαν τοῦ ὅχλου. 36 Ἡκολούθει γὰρ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ κράζον,³ Αἴρε αὐτόν.

37 Μέλλων τε εἰσάγεσθαι εἰς τὴν παρεμβολὴν ὁ Παῦλος λέγει τῷ χιλιάρχῳ, Εἰ ἔξεστίν μοι εἰπεῖν πρός⁴ σε; Ὁ δὲ ἔφη, Ἐλληνιστὶ γινώσκεις; 38 Οὐκ ἄρα σὺ εἴς ὁ Αἰγύπτιος ὁ πρὸ τούτων τῶν ἡμερῶν ἀναστατώσας καὶ ἔξαγαγὼν εἰς τὴν ἔρημον τοὺς τετρακισχιλίους ἄνδρας τῶν σικαρίων; 39 Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐγὼ ἀνθρωπος μέν εἰμι Ἰουδαῖος, Ταρσεὺς τῆς Κυλικίας, οὐκ ἀσήμιον πόλεως πολίτης· δέομαι δέ σου, ἐπίτρεψόν μοι λαλῆσαι πρὸς τὸν λαόν.

Paul Address in Hebrew

40 Ἐπιτρέψαντος δὲ αὐτοῦ, ὁ Παῦλος ἐστὼς ἐπὶ τῶν ἀναβαθμῶν κατέσεισεν τῇ χειρὶ τῷ λαῷ πολλῆς δὲ σιγῆς γενομένης, προσεφώνει⁵ τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ λέγων,

22 Ἄνδρες ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, ἀκούσατέ μου τῆς πρὸς ὑμᾶς νῦνὶ ἀπολογίας.

2 Ἀκούσαντες δὲ ὅτι τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ προσεφώνει αὐτοῖς, μᾶλλον παρέσχον ἡσυχίαν. Καὶ φησιν,

3 Ἐγὼ μέν⁶ εἰμι ἀνήρ Ἰουδαῖος, γεγεννημένος ἐν Ταρσῷ τῆς Κυλικίας, ἀνατεθραφμένος δὲ ἐν τῇ πόλει ταύτῃ παρὰ τοὺς πόδας Γαμαλιήλ, πεπαιδευμένος κατὰ ἀκρίβειαν τοῦ πατρῷου νόμουν, ζηλωτὴς ὑπάρχων τοῦ θεοῦ, καθὼς πάντες ὑμεῖς ἐστε σήμερον· 4 ὃς ταύτην τὴν ὁδὸν ἐδίωξα ἄχρι θανάτου, δεσμεύων καὶ παραδίδοντας εἰς φυλακὰς ἄνδρας τε καὶ γυναῖκας. 5 Ὡς καὶ ὁ ἀρχιερεὺς μαρτυρεῖ μοι, καὶ πᾶν τὸ πρεσβυτέριον· παρ’ ὧν καὶ ἐπιστολὰς δεξάμενος πρὸς τοὺς ἀδελφούς, εἰς Δαμασκὸν ἐπορευόμην, ἄξων καὶ τοὺς ἐκεῖσε ὄντας δεδεμένους εἰς Ἱερουσαλήμ, ἵνα τιμωρηθῶσιν. 6 Ἐγένετο δέ μοι πορευομένῳ καὶ ἐγγίζοντι τῇ Δαμασκῷ, περὶ μεσημβρίαν, ἔξαίφνης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ περιαστράψαι φῶς ἱκανὸν περὶ ἐμέ. 7 Ἔπεσά^a τε εἰς τὸ ἔδαφος, καὶ ἥκουσα φωνῆς λεγούσης μοι, Σαούλ, Σαούλ, τί με

^a"Ἐπεσά • Ἔπεσόν

¹ἐβόων • ἐπεφώνουν ²δυνάμενος δὲ • δυναμένου δὲ αὐτοῦ ³κράζον • κράζοντες

⁴πρός • τι πρός ⁵προσεφώνει • προσεφώνησεν ⁶μέν • –

διώκεις; 8 Ἐγὼ δὲ ἀπεκρίθην, Τίς εἶ, κύριε; Εἴπεν τε πρός με, Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὁ Ναζωραῖος ὃν σὺ διώκεις. 9 Οἱ δὲ σὺν ἐμοὶ ὅντες τὸ μὲν φῶς ἐθεάσαντο, καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο.¹ τὴν δὲ φωνὴν οὐκ ἥκουσαν τοῦ λαλοῦντός μοι. 10 Εἶπον δέ, Τί ποιήσω, κύριε; Ὁ δὲ κύριος εἶπεν πρός με, Ἀναστὰς πορεύου εἰς Δαμασκόν· κἀκεῖ σοι λαληθήσεται περὶ πάντων ὧν τέτακταί σοι ποιῆσαι. 11 Ὡς δὲ οὐκ ἐνέβλεπον ἀπὸ τῆς δόξης τοῦ φωτὸς ἐκείνου, χειραγωγούμενος ὑπὸ τῶν συνόντων μοι, ἥλθον εἰς Δαμασκόν. 12 Ἀνανίας δέ τις, ἀνὴρ εὐσεβῆς² κατὰ τὸν νόμον, μαρτυρούμενος ὑπὸ πάντων τῶν κατοικούντων Ἰουδαίων, 13 ἐλθὼν πρός με καὶ ἐπιστὰς εἶπεν μοι, Σαούλ ἀδελφέ, ἀνάβλεψον. Κάγω αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀνέβλεψα εἰς αὐτόν. 14 Ο δὲ εἶπεν, Ὁ θεὸς τῶν πατέρων ἡμῶν προεχειρίσατό σε γνῶναι τὸ θέλημα αὐτοῦ, καὶ ἰδεῖν τὸν δίκαιον, καὶ ἀκοῦσαι φωνὴν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ. 15 Ὄτι ἔσῃ μάρτυς αὐτῷ πρὸς πάντας ἀνθρώπους ὧν ἐώρακας καὶ ἥκουσας. 16 Καὶ νῦν τί μέλλεις; Ἀναστὰς βάπτισαι καὶ ἀπόλουσαι τὰς ἀμαρτίας σου, ἐπικαλεσάμενος τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου.³ 17 Ἐγένετο δέ μοι ὑποστρέψαντι εἰς Ἱερουσαλήμ, καὶ προσευχομένου μου ἐν τῷ ιερῷ, γενέσθαι με ἐν ἐκστάσει, 18 καὶ ἰδεῖν αὐτὸν λέγοντά μοι, Σπεῦσον καὶ ἔξελθε ἐν τάχει ἐξ Ἱερουσαλήμ· διότι οὐ παραδέξονται σου τὴν⁴ μαρτυρίαν περὶ ἐμοῦ. 19 Κάγω εἶπον, Κύριε, αὐτοὶ ἐπίστανται ὅτι ἐγὼ ἡμην φυλακίων καὶ δέρων κατὰ τὰς συναγωγὰς τοὺς πιστεύοντας ἐπὶ σέ· 20 καὶ ὅτε ἔξεχεῖτο⁵ τὸ αἷμα Στεφάνου τοῦ μάρτυρός σου, καὶ αὐτὸς ἡμην ἐφεστώς καὶ συνευδοκῶν τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ,⁶ φυλάσσων^a τὰ ἱμάτια τῶν ἀναιρούντων αὐτόν. 21 Καὶ εἶπεν πρός με, Πορεύου, ὅτι ἐγὼ εἰς ἔθνη μακρὰν ἔξαποστελῶ σε.

Paul and the Chief Captain

22 Ἦκουον δὲ αὐτοῦ ἄχρι τούτου τοῦ λόγου, καὶ ἐπῆραν τὴν φωνὴν αὐτῶν λέγοντες, Αἴρε ἀπὸ τῆς γῆς τὸν τοιοῦτον· οὐ γάρ καθῆκεν αὐτὸν ζῆν. 23 Κραζόντων^b δε⁷ αὐτῶν, καὶ ῥιπτούντων τὰ ἱμάτια, καὶ κονιορτὸν βαλλόντων εἰς τὸν ἀέρα,

^aφυλάσσων • καὶ φυλάσσων ^bΚραζόντων • Κραυγαζόντων

¹καὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο • – ²εὐσεβῆς • εὐλαβῆς ³τοῦ κυρίου • αὐτοῦ ⁴τὴν • – ⁵ἔξεχεῖτο • ἔξεχύννετο ⁶τῇ ἀναιρέσει αὐτοῦ • καὶ ⁷Κραζόντων δὲ • Κραυγαζόντων τε

24 ἐκέλευσεν αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι¹ εἰς τὴν παρεμβολήν, εἰπὼν² μάστιξιν ἀνετάξεσθαι αὐτὸν, ἵνα ἐπιγνῷ δι’ ἣν αἰτίαν οὕτως ἐπεφώνουν αὐτῷ. 25 Ὡς δὲ προέτεινεν³ αὐτὸν τοῖς ἴμασιν, εἶπεν πρὸς τὸν ἐστῶτα ἐκατόνταρχον ὁ Παῦλος, Εἰ ἄνθρωπον Ρωμαῖον καὶ ἀκατάκριτον ἔξεστιν ὑμῖν μαστίζειν; 26 Ἀκούσας δὲ ὁ ἐκατόνταρχος,⁴ προσελθὼν ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ⁵ λέγων, Ὁρα⁶ τί μέλλεις ποιεῖν· ὁ γὰρ ἄνθρωπος οὗτος Ρωμαῖός ἐστιν. 27 Προσελθὼν δὲ ὁ χιλίαρχος εἶπεν αὐτῷ, Λέγε μοι, εἰ σὺ⁷ Ρωμαῖος εἶ; Ὁ δὲ ἔφη, Ναί. 28 Ἀπεκρίθη τε⁸ ὁ χιλίαρχος, Ἐγὼ πολλοῦ κεφαλαίου τὴν πολιτείαν ταύτην ἐκτησάμην. Ὁ δὲ Παῦλος ἔφη, Ἐγὼ δὲ καὶ γεγέννημαι. 29 Εὐθέως οὖν ἀπέστησαν ἀπ’ αὐτοῦ οἱ μέλλοντες αὐτὸν ἀνετάξειν. Καὶ ὁ χιλίαρχος δὲ ἐφοβήθη, ἐπιγνοὺς ὅτι Ρωμαῖός ἐστιν, καὶ ὅτι ἣν αὐτὸν⁹ δεδεκώς.

30 Τῇ δὲ ἐπαύριον βουλόμενος γνῶναι τὸ ἀσφαλές, τὸ τί κατηγορεῖται παρὰ¹⁰ τῶν Ιουδαίων, ἔλυσεν αὐτὸν ἀπὸ τῶν δεσμῶν,¹¹ καὶ ἐκέλευσεν ἐλθεῖν¹² τοὺς ἀρχιερεῖς καὶ ὄλον¹³ τὸ συνέδριον αὐτῶν,¹⁴ καὶ καταγαγών τὸν Παῦλον ἔστησεν εἰς αὐτούς.

The Hearing in the Presence of the Sanhedrin

23 Ἄτενίσας δὲ ὁ Παῦλος τῷ συνεδρίῳ εἶπεν, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγὼ πάσῃ συνειδήσει ἀγαθῇ πεπολίτευμαι τῷ θεῷ ὅχρι ταύτης τῆς ήμέρας. 2 Ὁ δὲ ἀρχιερεὺς Ἄνανίας ἐπέταξεν τοῖς παρεστῶσιν αὐτῷ τύπτειν αὐτοῦ τὸ στόμα. 3 Τότε ὁ Παῦλος πρὸς αὐτὸν εἶπεν, Τύπτειν σε μέλλει ὁ θεός, τοῖχε κεκονιαμένε· καὶ σὺ κάθῃ κρίνων με κατὰ τὸν νόμον, καὶ παρανομῶν κελεύεις με τύπτεσθαι; 4 Οἱ δὲ παρεστῶτες εἶπον,¹⁵ Τὸν ἀρχιερέα τοῦ θεοῦ λοιδορεῖς; 5 Ἔφη τε ὁ Παῦλος, Οὐκ ἥδειν, ἀδελφοί, ὅτι ἐστὶν ἀρχιερεύς γέγραπται γάρ, Ἀρχοντα¹⁶ τοῦ λαοῦ σου οὐκ ἐρεῖς κακῶς. 6 Γνοὺς δὲ ὁ Παῦλος ὅτι τὸ ἐν μέρος ἐστὶν Σαδδουκαίων, τὸ δὲ ἔτερον Φαρισαίων, ἔκραξεν¹⁷ ἐν τῷ συνεδρίῳ, Ἄνδρες

^aπροέτεινεν • προέτειναν

¹αὐτὸν ὁ χιλίαρχος ἄγεσθαι • ὁ χιλίαρχος εἰσάγεσθαι αὐτὸν ²εἰπὼν • εἴπας
³προέτεινεν • προέτειναν ⁴ἐκατόνταρχος • ἐκατοντάρχης ⁵ἀπήγγειλεν τῷ χιλιάρχῳ
• τῷ χιλιάρχῳ ἀπήγγειλεν ⁶Ὤρα • - ⁷εἰ σὺ • σὺ ⁸τε • δὲ ⁹ἢν αὐτὸν • αὐτὸν ἣν
¹⁰παρὰ • ύπο ¹¹ἀπὸ τῶν δεσμῶν • - ¹²ἐλθεῖν • συνελθεῖν ¹³ὅλον • πᾶν ¹⁴αὐτῶν
• - ¹⁵εἶπον • εἶπαν ¹⁶Ἄρχοντα • ὅτι Ἀρχοντα ¹⁷ἔκραξεν • ἔκραξεν

ἀδελφοί, ἐγώ Φαρισαῖός εἰμι, νίδις Φαρισαίου.¹ περὶ ἐλπίδος καὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγώ κρίνομαι.² 7 Τοῦτο δὲ αὐτοῦ λαλήσαντος,³ ἐγένετο στάσις τῶν Φαρισαίων,^{a,4} καὶ ἐσχίσθη τὸ πλῆθος. 8 Σαδδουκαῖοι μὲν γὰρ λέγουσιν μὴ εἶναι ἀνάστασιν, μηδὲ⁵ ἄγγελον, μήτε πνεῦμα· Φαρισαῖοι δὲ ὁμολογοῦσιν τὰ ἀμφότερα. 9 Ἐγένετο δὲ κραυγὴ μεγάλη· καὶ ἀναστάντες οἱ γραμματεῖς⁶ τοῦ μέρους τῶν Φαρισαίων διεμάχοντο λέγοντες, Οὐδὲν κακὸν εὑρίσκομεν ἐν τῷ ἀνθρώπῳ τούτῳ· εἰ δὲ πνεῦμα ἐλάλησεν αὐτῷ ἡ ἄγγελος, μὴ θεομαχῶμεν.⁷ 10 Πολλῆς δὲ γενομένης⁸ στάσεως, εὐλαβηθεὶς⁹ ὁ χιλιάρχος μὴ διασπασθῆ ὁ Παῦλος ὑπ’ αὐτῶν, ἐκέλευσεν τὸ στράτευμα καταβῆναι καὶ¹⁰ ἀρπάσαι αὐτὸν ἐκ μέσου αὐτῶν, ἔγειν τε εἰς τὴν παρεμβολήν.

11 Τῇ δὲ ἐπιούσῃ νυκτὶ ἐπιστὰς αὐτῷ ὁ κύριος ἐίπεν, Θάρσει Παῦλε·¹¹ ως γὰρ διεμαρτύρω τὰ περὶ ἐμοῦ εἰς Ἱερουσαλήμ, οὕτως¹² σε δεῖ καὶ εἰς Ρώμην μαρτυρῆσαι.

The Plot to Kill Paul

12 Γενομένης δὲ ἡμέρας, ποιήσαντές τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν,¹³ ὀνειθεμάτισαν ἑαυτούς, λέγοντες μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως οὗ ἀποκτείνωσιν τὸν Παῦλον. 13 Ἡσαν δὲ πλείους τεσσαράκοντα¹⁴ οἱ ταύτην τὴν συνωμοσίαν πεποιηκότες.¹⁵ 14 οἵτινες προσελθόντες τοῖς ἀρχιερεῦσιν καὶ τοῖς πρεσβυτέροις εἶπον,¹⁶ Ἀναθέματι ἀνεθεματίσαμεν ἑαυτούς, μηδενὸς γεύσασθαι ἔως οὗ ἀποκτείνωμεν τὸν Παῦλον. 15 Νῦν οὖν ὑμεῖς ἐμφανίσατε τῷ χιλιάρχῳ σὺν τῷ συνεδρίῳ, ὅπως αὐριον αὐτὸν καταγάγῃ^b πρὸς¹⁷ ὑμᾶς, ως μέλλοντας διαγινώσκειν ἀκριβέστερον τὰ περὶ αὐτοῦ· ἡμεῖς δέ, πρὸ τοῦ ἐγγίσαι αὐτόν, ἔτοιμοι ἐσμεν τοῦ ἀνελεῖν αὐτόν. 16 Ἄκούσας δὲ ὁ νίδις τῆς ἀδελφῆς Παύλου τὸ ἔνεδρον,¹⁸ παραγενόμενος καὶ εἰσελθὼν εἰς τὴν παρεμβολήν, ἀπῆγγειλεν τῷ Παύλῳ. 17 Προσκαλεσάμενος δὲ ὁ Παῦλος

^aΦαρισαίων • Φαρισαίων καὶ τῶν Σαδδουκαίων ^bαὐτὸν καταγάγῃ • καταγάγῃ αὐτὸν

¹Φαρισαίου • Φαρισαίων ²ἐγώ κρίνομαι • [έγώ] κρίνομαι ³λαλήσαντος • εἰπόντος

⁴Φαρισαίων • Φαρισαίων καὶ Σαδδουκαίων ⁵μηδὲ • μήτε ⁶οἱ γραμματεῖς • τινές τῶν γραμματέων ⁷μὴ θεομαχῶμεν • – ⁸γενομένης • γινομένης ⁹εὐλαβηθεῖς • φοβηθεῖς

¹⁰καταβῆναι καὶ • καταβάντων ¹¹Παῦλε • – ¹²οὕτως • οὕτω ¹³τινες τῶν Ἰουδαίων συστροφήν • συστροφήν οἱ Ἰουδαῖοι ¹⁴τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹⁵πεποιηκότες • ποιησάμενοι ¹⁶εἶπον • εἶπαν ¹⁷αὐριον αὐτὸν καταγάγῃ πρὸς • καταγάγῃ αὐτὸν εἰς ¹⁸τὸ ἔνεδρον • τὴν ἐνέδραν

ἔνα τῶν ἑκατοντάρχων ἔφη, Τὸν νεανίαν τοῦτον ἀπάγαγε πρὸς τὸν χιλίαρχον· ἔχει γάρ τι ἀπαγγεῖλαι¹ αὐτῷ. 18 Ὁ μὲν οὖν παραλαβὼν αὐτὸν ἦγαγεν πρὸς τὸν χιλίαρχον, καὶ φησιν, Ὁ δέσμιος Παῦλος προσκαλεσάμενός με ἡρώτησεν τοῦτον τὸν νεανίαν² ἀγαγεῖν πρός σε, ἔχοντά τι λαλῆσαι σοι. 19 Ἐπιλαβόμενος δὲ τῆς χειρὸς αὐτοῦ ὁ χιλίαρχος, καὶ ἀναχωρήσας κατ' ίδιαν ἐπυνθάνετο, Τί ἐστιν ὃ ἔχεις ἀπαγγεῖλαί μοι; 20 Εἶπεν δὲ ὅτι Οἱ Ἰουδαῖοι συνέθεντο τοῦ ἐρωτῆσαι σε, ὅπως αὐριον εἰς τὸ συνέδριον καταγάγῃς τὸν Παῦλον,³ ὡς μέλλοντά^{4,4} τι ἀκριβέστερον πυνθάνεσθαι περὶ αὐτοῦ. 21 Σὺ οὖν μὴ πεισθῆς αὐτοῖς ἐνεδρεύουσιν γὰρ αὐτὸν ἐξ αὐτῶν ἄνδρες πλείους τεσσαράκοντα,⁵ οἵτινες ἀνεθεμάτισαν ἑαυτοὺς μήτε φαγεῖν μήτε πιεῖν ἔως οὗ ἀνέλωσιν αὐτὸν· καὶ νῦν ἔτοιμοι εἰσιν⁶ προσδεχόμενοι τὴν ἀπὸ σοῦ ἐπαγγελίαν. 22 Ὁ μὲν οὖν χιλίαρχος ἀπέλυσεν τὸν νεανίαν,⁷ παραγγείλας Μηδενὶ ἐκλαλῆσαι ὅτι ταῦτα ἐνεφάνισας πρός με.

Paul Brought to Caesarea

23 Καὶ προσκαλεσάμενος δύο τινὰς⁸ τῶν ἑκατοντάρχων εἶπεν, Ἐτοιμάσατε στρατιώτας διακοσίους ὥπας πορευθῶσιν ἔως Καισαρείας, καὶ ἵππεῖς ἑβδομήκοντα, καὶ δεξιολάβους διακοσίους, ἀπὸ τρίτης ὥρας τῆς νυκτός. 24 κτήνη τε παραστῆσαι, ἵνα ἐπιβιβάσαντες τὸν Παῦλον διασώσωσιν πρὸς Φήλικα τὸν ἡγεμόνα. 25 γράψας ἐπιστολὴν περιέχουσαν⁹ τὸν τύπον τοῦτον.

26 Κλαύδιος Λυσίας τῷ κρατίστῳ ἡγεμόνι Φήλικι χαίρειν. 27 Τὸν ἄνδρα τοῦτον συλληφθέντα¹⁰ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, καὶ μέλλοντα ἀναιρεῖσθαι ὑπ’ αὐτῶν, ἐπιστὰς σὺν τῷ στρατεύματι ἔξειλόμην αὐτὸν,¹¹ μαθὼν ὅτι Ρώμαϊός ἐστιν. 28 Βουλόμενος δὲ γνῶναι¹² τὴν αἰτίαν δι’ ἣν ἐνεκάλουν αὐτῷ, κατήγαγον αὐτὸν¹³ εἰς τὸ συνέδριον αὐτῶν. 29 ὃν εὔρον ἐγκαλούμενον περὶ

^aμέλλοντά • μέλλοντές

¹τι ἀπαγγεῖλαι • ἀπαγγεῖλαί τι ²νεανίαν • νεανίσκον ³εἰς τὸ συνέδριον καταγάγης τὸν Παῦλον • τὸν Παῦλον καταγάγῃς εἰς τὸ συνέδριον ⁴μέλλοντά • μέλλον ⁵τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁶ἔτοιμοι εἰσιν • εἰσιν ἔτοιμοι ⁷νεανίαν • νεανίσκον ⁸τινὰς • [τινὰς] ⁹περιέχουσαν • ἔχουσαν ¹⁰συλληφθέντα • συλλημφθέντα ¹¹ἔξειλόμην αὐτὸν • ἔξειλάμην ¹²δὲ γνῶναι • τε ἐπιγνῶναι ¹³αὐτὸν • -

ζητημάτων τοῦ νόμου αὐτῶν, μηδὲν ἄξιον¹ θανάτου ἢ δεσμῶν ἔγκλημα ἔχοντα.² 30 Μηνυθείσης δέ μοι ἐπιβουλῆς εἰς τὸν ἄνδρα μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων,³ ἔξαυτῆς ἔπειμψα πρός σε, παραγγείλας καὶ τοῖς κατηγόροις λέγειν τὰ⁴ πρὸς αὐτὸν ἐπὶ σοῦ. "Ἐρρωσο.⁵

31 Οἱ μὲν οὖν στρατιώται, κατὰ τὸ διατεταγμένον αὐτοῖς, ἀναλαβόντες τὸν Παῦλον, ἥγαγον διὰ τῆς⁶ νυκτὸς εἰς τὴν Ἀντιπατρίδα. 32 Τῇ δὲ ἐπαύριον ἔάσαντες τοὺς ἵπτεῖς πορεύεσθαι⁷ σὺν αὐτῷ, ὑπέστρεψαν εἰς τὴν παρεμβολήν· 33 οἵτινες εἰσελθόντες εἰς τὴν Καισάρειαν, καὶ ἀναδόντες τὴν ἐπιστολὴν τῷ ἡγεμόνι, παρέστησαν καὶ τὸν Παῦλον αὐτῷ. 34 Ἄναγνοὺς δὲ ὁ ἡγεμόνις,⁸ καὶ ἐπερωτήσας ἐκ ποίας ἐπαρχίας⁹ ἐστίν, καὶ πυθόμενος ὅτι ἀπὸ Κιλικίας, 35 Διακούσομαι σου, ἔφη, ὅταν καὶ οἱ κατήγοροί σου παραγένωνται. Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν¹⁰ ἐν τῷ πραιτωρίῳ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι.¹¹

Paul's Trial before Felix

24 Μετὰ δὲ πέντε ἡμέρας κατέβη ὁ ἀρχιερεὺς Ἀνανίας μετὰ τῶν πρεσβυτέρων¹² καὶ ῥήτορος Τερτύλου τινός, οἵτινες ἐνεφάνισαν τῷ ἡγεμόνι κατὰ τοῦ Παύλου. 2 Κληθέντος δὲ αὐτοῦ, ἦρξατο κατηγορεῖν ὁ Τέρτυλος λέγων,

Πολλῆς εἰρήνης τυγχάνοντες διὰ σοῦ, καὶ κατορθωμάτων¹³ γινομένων τῷ ἔθνει τούτῳ διὰ τῆς σῆς προνοίας, 3 πάντῃ τε καὶ πανταχοῦ ἀποδεχόμεθα, κράτιστε Φῆλιξ, μετὰ πάσης εὐχαριστίας. 4 Ἰνα δὲ μὴ ἐπὶ πλειόν σε ἔγκοπτω, παρακαλῶ ἀκοῦσαι σε ἡμῶν συντόμως τῇ σῇ ἐπιεικείᾳ. 5 Εὔρόντες γὰρ τὸν ἄνδρα τούτον λοιμόν, καὶ κινοῦντα στάσιν¹⁴ πᾶσιν τοῖς Ἰουδαίοις τοῖς κατὰ τὴν οἰκουμένην, πρωτοστάτην τε τῆς τῶν Ναζωραίων αἱρέσεως· 6 δὸς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπείρασεν βεβηλώσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· 8 παρ' οὐ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ

¹ἄξιον • δὲ ἄξιον ²ἔγκλημα ἔχοντα • ἔχοντα ἔγκλημα ³μέλλειν ἔσεσθαι ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων • ἔσεσθαι ⁴τὰ • [τὰ] ⁵"Ἐρρωσο • - ⁶τῆς • - ⁷πορεύεσθαι • ἀπέρχεσθαι
⁸ὁ ἡγεμόνις • - ⁹ἐπαρχίας • ἐπαρχείας ¹⁰Ἐκέλευσέν τε αὐτὸν • Κελεύσας ¹¹Ἡρώδου φυλάσσεσθαι • τοῦ Ἡρώδου φυλάσσεσθαι αὐτὸν ¹²τῶν πρεσβυτέρων • πρεσβυτέρων τινῶν ¹³κατορθωμάτων • διορθωμάτων ¹⁴στάσιν • στάσεις

πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὡν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.
9 Συνεπέθεντο δὲ καὶ οἱ Ἰουδαῖοι, φάσκοντες ταῦτα οὕτως ἔχειν.

10 Ἀπεκρίθη δὲ¹ ὁ Παῦλος, νεύσαντος αὐτῷ τοῦ ἡγεμόνος λέγειν,

Ἐκ πολλῶν ἐτῶν ὄντα σε κριτὴν τῷ ἔθνει τούτῳ ἐπιστάμενος, εὐθυμότερον² τὰ περὶ ἐμαυτοῦ ἀπολογοῦμαι, 11 δυναμένου σου γνῶναι³ ὅτι οὐ πλείους εἰσίν μοι ἡμέραι δεκαδύο,⁴ ἀφ' ἣς ἀνέβην προσκυνήσων ἐν⁵ Ἱερουσαλήμ. 12 καὶ οὕτε ἐν τῷ ἵερῷ εὗρόν με πρός τινα διαλεγόμενον ἥτις ἐπισύστασιν⁶ ποιοῦντα ὄχλου, οὕτε ἐν ταῖς συναγωγαῖς, οὕτε κατὰ τὴν πόλιν. 13 Οὕτε⁷ παραστῆσαι με δύνανται⁸ περὶ ὡν νῦν⁹ κατηγοροῦσίν μου. 14 Ομολογῶ δὲ τοῦτο σοι, ὅτι κατὰ τὴν ὄδον ἦν λέγουσιν αἴρεσιν, οὕτως λατρεύω τῷ πατρῷ φεῦ, πιστεύων πᾶσιν τοῖς κατὰ τὸν νόμον καὶ τοῖς προφήταις¹⁰ γεγραμμένοις. 15 ἐλπίδα ἔχων εἰς τὸν θεόν, ἦν καὶ αὐτὸι οὗτοι προσδέχονται, ἀνάστασιν μέλλειν ἔσεσθαι νεκρῶν,¹¹ δικαίων τε καὶ ἀδίκων. 16 Ἐν τούτῳ δὲ¹² αὐτὸς ἀσκῶ, ἀπρόσκοπον συνείδησιν ἔχων¹³ πρὸς τὸν θεόν καὶ τοὺς ἀνθρώπους διὰ παντός. 17 Δι’ ἐτῶν δὲ πλειόνων παρεγενόμην¹⁴ ἐλεημοσύνας ποιήσων εἰς τὸ ἔθνος μου καὶ¹⁵ προσφοράς. 18 ἐν οἷς¹⁶ εὗρόν με ἡγνισμένον ἐν τῷ ἵερῷ, οὐ μετὰ ὄχλου οὐδὲ μετὰ θορύβου, τινὲς ἀπὸ¹⁷ τῆς Ἀσίας Ἰουδαῖοι. 19 οὓς δεῖ¹⁸ ἐπὶ σοῦ παρεῖναι καὶ κατηγορεῖν εἰ τι ἔχοιεν πρός με.¹⁹ 20 Ἡ αὐτοὶ οὗτοι εἰπάτωσαν, τί εὑρον ἐν ἐμοὶ²⁰ ἀδίκημα, στάντος μου ἐπὶ τοῦ συνεδρίου, 21 ἥτις περὶ μιᾶς ταύτης φωνῆς, ἣς ἔκραξα ἐστὼς ἐν αὐτοῖς,²¹ ὅτι Περὶ ἀναστάσεως νεκρῶν ἐγὼ κρίνομαι σήμερον ὑφ'²² ὑμῶν.

A divided Byzantine alternative to Acts 24:6–8:

6 ὃς καὶ τὸ ἱερὸν ἐπέιρασεν βεβηλῶσαι· ὃν καὶ ἐκρατήσαμεν· καὶ κατὰ τὸν ἡμέτερον νόμον ἡθελήσαμεν κρῖναι. 7 Παρελθὼν δὲ Λυσίας ὁ χιλίαρχος μετὰ πολλῆς βίας ἐκ τῶν χειρῶν ἡμῶν ἀπήγαγεν, 8 κελεύσας τοὺς κατηγόρους αὐτοῦ ἔρχεσθαι ἐπὶ σοῦ^a παρ’ οὐ δυνήσῃ, αὐτὸς ἀνακρίνας, περὶ πάντων τούτων ἐπιγνῶναι ὡν ἡμεῖς κατηγοροῦμεν αὐτοῦ.

^aσοῦ • σέ

1 δὲ • τε^b εὐθυμότερον • εὐθύμως^c γνῶναι • ἐπιγνῶναι^d δεκαδύο • δώδεκα^e ἐν • εἰς^f ἐπισύστασιν • ἐπίστασιν^g Οὕτε • Οὐδὲ^h με δύνανται • δύνανται σοιⁱ νῦν^j • νῦν^k προφήταις • ἐν τοῖς προφήταις^l νεκρῶν • –^m δὲ • καὶⁿ ἔχων • ἔχειν^o παρεγενόμην • –^p καὶ • παρεγενόμην καὶ^q οἰς^r αἰς^s ἀπὸ • δὲ ἀπὸ^t δεῖ^u • ἔδει^v με • ἔμε^w ἐν ἐμοὶ • –^x ἔκραξα ἐστὼς ἐν αὐτοῖς • ἔκέκραξα ἐν αὐτοῖς ἐστὼς^y ὑφ' • ἔφ'

22 Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς,¹ ἀκριβέστερον εἰδὼς τὰ περὶ τῆς ὁδοῦ, εἰπών,² "Οταν Λυσίας ὁ χιλίαρχος καταβῇ, διαγνώσομαι τὰ καθ' ὑμᾶς·

Paul Retained a Prisoner

23 διαταξάμενός τε τῷ³ ἑκατοντάρχῃ τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον,⁴ ἔχειν τε ἄνεσιν, καὶ μηδένα κωλύειν τῶν ιδίων αὐτοῦ ὑπηρετεῖν ἥ προσέρχεσθαι⁵ αὐτῷ.

24 Μετὰ δὲ ἡμέρας τινάς, παραγενόμενος ὁ Φῆλιξ σὺν Δρουσίλῃ τῇ γυναικὶ⁶ οὕσῃ Ἰουδαίᾳ, μετεπέμψατο τὸν Παῦλον, καὶ ἤκουσεν αὐτοῦ περὶ τῆς εἰς χριστὸν πίστεως.⁷ 25 Διαλεγομένου δὲ αὐτοῦ περὶ δικαιοσύνης καὶ ἐγκρατείας καὶ τοῦ κρίματος τοῦ μέλλοντος ἔσεσθαι,⁸ ἔμφοβος γενόμενος ὁ Φῆλιξ ἀπεκρίθη. Τὸ νῦν ἔχον πορεύουν· καιρὸν δὲ μεταλαβὼν μετακαλέσομαι σε· 26 ἅμα καὶ ἐλπίζων ὅτι χρήματα δοθήσεται αὐτῷ ὑπὸ τοῦ Παύλου, ὅπως λύσῃ αὐτόν.⁹ διὸ καὶ πυκνότερον αὐτὸν μεταπεμπόμενος ώμίλει αὐτῷ. 27 Διετίας δὲ πληρωθείσης, ἔλαβεν διάδοχον ὁ Φῆλιξ Πόρκιον Φῆστον· θέλων τε χάριτας¹⁰ καταθέσθαι τοῖς Ἰουδαίοις ὁ Φῆλιξ κατέλιπεν τὸν Παῦλον δεδεμένον.

Paul Appeals to Caesar

25 Φῆστος οὖν ἐπιβάς τῇ ἐπαρχίᾳ,¹¹ μετὰ τρεῖς ἡμέρας ἀνέβη εἰς Ἱεροσόλυμα ἀπὸ Καισαρείας. 2 Ἐνεφάνισαν δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς¹² καὶ οἱ πρῶτοι τῶν Ἰουδαίων κατὰ τοῦ Παύλου, καὶ παρεκάλουν αὐτόν, 3 αἰτούμενοι χάριν κατ' αὐτοῦ, ὅπως μεταπέμψηται αὐτὸν εἰς Ἱερουσαλήμ, ἐνέδραν ποιοῦντες ἀνελεῖν αὐτὸν κατὰ τὴν ὁδόν. 4 Ὁ μὲν οὖν Φῆστος ἀπεκρίθη, τηρεῖσθαι τὸν Παῦλον ἐν Καισαρείᾳ,¹³ ἔσαυτὸν δὲ μέλλειν ἐν τάχει ἐκπορεύεσθαι. 5 Οἱ οὖν δυνατοὶ ἐν ὑμῖν, φησίν,¹⁴ συγκαταβάντες, εἴ τι ἔστιν ἐν τῷ ἀνδρὶ τούτῳ,¹⁵ κατηγορείτωσαν αὐτοῦ.

6 Διατρίψας δὲ ἐν αὐτοῖς ἡμέρας πλείους¹⁶ ἥ δέκα, καταβὰς εἰς Καισάρειαν, τῇ ἐπαύριον καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος ἐκέλευσεν

¹ Ἀκούσας δὲ ταῦτα ὁ Φῆλιξ ἀνεβάλετο αὐτούς • Ἀνεβάλετο δὲ αὐτούς ὁ Φῆλιξ ² εἰπών • εἴπας ³ τε τῷ • τῷ ⁴ τὸν Παῦλον • αὐτὸν ⁵ ἥ προσέρχεσθαι • – ⁶ γυναικί • ιδίᾳ γυναικί ⁷ πίστεως • Ἰησοῦν πίστεως ⁸ ἔσεσθαι • – ⁹ ὅπως λύσῃ αὐτόν • – ¹⁰ χάριτας • χάριτα ¹¹ ἐπαρχίᾳ • ἐπαρχείᾳ ¹² δὲ αὐτῷ ὁ ἀρχιερεὺς • τε αὐτῷ οἱ ἀρχιερεῖς ¹³ ἐν Καισάρειᾳ • εἰς Καισάρειαν ¹⁴ δυνατοὶ ἐν ὑμῖν φησίν • ἐν ὑμῖν φησίν δυνατοὶ ¹⁵ τούτῳ • ἀποπον ¹⁶ πλείους • οὐ πλείους ὀκτὼ

τὸν Παῦλον ἀχθῆναι. 7 Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ, περιέστησαν οἱ¹ ἀπὸ Ἱεροσολύμων καταβεβηκότες Ἰουδαῖοι, πολλὰ καὶ βαρέα αἰτιώματα² φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου,² ἢ οὐκ ἴσχυον ἀποδεῖξαι, 8 ἀπολογουμένου αὐτοῦ³ ὅτι Οὕτε εἰς τὸν νόμον τῶν Ἰουδαίων, οὕτε εἰς τὸ ἱερόν, οὕτε εἰς Καίσαρά τι ἥμαρτον. 9 Ὁ Φῆστος δὲ τοῖς Ἰουδαίοις θέλων⁴ χάριν καταθέσθαι, ἀποκριθεὶς τῷ Παύλῳ εἶπεν, Θέλεις εἰς Ἱεροσόλυμα ἀναβάς, ἐκεῖ περὶ τούτων κρίνεσθαι⁵ ἐπ' ἐμοῦ; 10 Εἶπεν δὲ ὁ Παῦλος, Ἐπὶ τοῦ βήματος Καίσαρος ἔστως εἰμι, οὐ με δεῖ κρίνεσθαι· Ἰουδαίους οὐδὲν ἡδίκησα, ὡς καὶ σὺ κάλλιον ἐπιγινώσκεις. 11 Εἰ μὲν γὰρ⁶ ἀδικῶ καὶ ἄξιον θανάτου πέπραχά τι, οὐ παραιτοῦμαι τὸ ἀποθανεῖν· εἰ δὲ οὐδέν ἔστιν ὃν οὗτοι κατηγοροῦσίν μου, οὐδεὶς με δύναται αὐτοῖς χαρίσασθαι. Καίσαρα ἐπικαλοῦμαι. 12 Τότε ὁ Φῆστος συλλαλήσας μετὰ τοῦ συμβουλίου ἀπεκρίθη, Καίσαρα ἐπικέκλησαι; Ἐπὶ Καίσαρα πορεύσῃ.

Agrippa and Bernice in Caesarea

13 Ἡμερῶν δὲ διαγενομένων τινῶν, Ἀγρίππας ὁ βασιλεὺς καὶ Βερνίκη κατήντησαν εἰς Καισάρειαν, ἀσπασάμενοι⁷ τὸν Φῆστον. 14 Ὡς δὲ πλείους ἡμέρας διέτριβεν⁸ ἐκεῖ, ὁ Φῆστος τῷ βασιλεῖ ἀνέθετο τὰ κατὰ τὸν Παῦλον, λέγων, Ἄνήρ τις ἔστιν καταλειψμένος ὑπὸ Φήλικος δέσμιος, 15 περὶ οὗ, γενομένου μου εἰς Ἱεροσόλυμα, ἐνεφάνισαν οἱ ἀρχιερεῖς καὶ οἱ πρεσβύτεροι τῶν Ἰουδαίων, αἰτούμενοι κατ' αὐτοῦ δίκην.⁹ 16 Πρὸς οὓς ἀπεκρίθην, ὅτι οὐκ ἔστιν ἔθος Ῥωμαίοις χαρίζεσθαι τινα ἄνθρωπον εἰς ἀπώλειαν,⁹ πρὶν ἢ ὁ κατηγορούμενος κατὰ πρόσωπον ἔχοι τοὺς κατηγόρους, τόπον τε ἀπολογίας λάβοι περὶ τοῦ ἐγκλήματος. 17 Συνελθόντων οὖν αὐτῶν¹⁰ ἐνθάδε, ἀναβολὴν μηδεμίαν ποιησάμενος, τῇ ἔξῆς καθίσας ἐπὶ τοῦ βήματος, ἐκέλευσα ἀχθῆναι τὸν ἄνδρα· 18 περὶ οὗ σταθέντες οἱ κατήγοροι οὐδεμίαν αἰτίαν ἐπέφερον¹¹ ὃν ὑπενόουν ἐγώ,¹²

^aαἰτιώματα • αἰτιάματα ^bἀσπασάμενοι • ἀσπασόμενοι ^cδιέτριβεν • διέτριβον

¹οἱ • αὐτὸν οἱ ²φέροντες κατὰ τοῦ Παύλου • καταφέροντες ³ἀπολογουμένου αὐτοῦ • τοῦ Παύλου ἀπολογουμένου ⁴τοῖς Ἰουδαίοις θέλων • θέλων τοῖς Ἰουδαίοις ⁵κρίνεσθαι • κριθῆναι ⁶γὰρ • οὖν ⁷διέτριβεν • διέτριβον ⁸δίκην • καταδίκην ⁹εἰς ἀπώλειαν • – ¹⁰αὐτῶν • [αὐτῶν] ¹¹ἐπέφερον • ἐφερον ¹²ὑπενόουν ἐγώ • ἐγώ ὑπενόουν πονηρῶν

19 ζήτηματα δέ τινα περὶ τῆς ἡδίας δεισιδαιμονίας εἶχον πρὸς αὐτόν, καὶ περὶ τίνος Ἰησοῦ τεθνηκότος, δὸν ἔφασκεν ὁ Παῦλος ζῆν. **20** Ἀπορούμενος δὲ ἐγὼ τὴν περὶ τούτου¹ ζήτησιν, ἔλεγον, εἰ βούλοιτο πορεύεσθαι εἰς Ἱερουσαλήμ,² κἀκεῖ κρίνεσθαι περὶ τούτων. **21** Τοῦ δὲ Παύλου ἐπικαλεσαμένου τηρηθῆναι αὐτὸν εἰς τὴν τοῦ Σεβαστοῦ διάγνωσιν, ἐκέλευσα τηρεῖσθαι αὐτόν, ἔως οὗ πέμψω³ αὐτὸν πρὸς Καίσαρα. **22** Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Φῆστον ἔφη,⁴ Ἐβουλόμην καὶ αὐτὸς τοῦ ἀνθρώπου ἀκούσαι. Ὁ δέ,⁵ Αὔριον, φησίν, ἀκούσῃ αὐτοῦ.

23 Τῇ οὖν ἐπαύριον, ἐλθόντος τοῦ Ἀγρίππα καὶ τῆς Βερνίκης μετὰ πολλῆς φαντασίας, καὶ εἰσελθόντων εἰς τὸ ἀκροατήριον, σύν τε τοῖς χιλιάρχοις⁶ καὶ ἀνδράσιν τοῖς κατ’ ἔξοχὴν οὖσιν⁷ τῆς πόλεως, καὶ κελεύσαντος τοῦ Φῆστου, ἥχθη ὁ Παῦλος. **24** Καὶ φησιν ὁ Φῆστος, Ἀγρίππα βασιλεῦ, καὶ πάντες οἱ συμπαρόντες ἡμῖν ἄνδρες, θεωρεῖτε τούτον περὶ οὗ πᾶν⁸ τὸ πλῆθος τῶν Ἰουδαίων ἐνέτυχόν μοι ἐν τε Ἱεροσολύμοις καὶ ἐνθάδε, ἐπιβοῶντες⁹ μὴ δεῖν ζῆν αὐτὸν¹⁰ μηκέτι. **25** Ἐγὼ δὲ καταλαβόμενος¹¹ μηδὲν ἄξιον θανάτου αὐτὸν¹² πεπραχέναι, καὶ¹³ αὐτοῦ δὲ τούτου ἐπικαλεσαμένου τὸν Σεβαστόν, ἔκρινα πέμπειν αὐτόν.¹⁴ **26** Περὶ οὗ ἀσφαλές τι γράψαι τῷ κυρίῳ οὐκ ἔχω. Διὸ προήγαγον αὐτὸν ἐφ’ ὑμῶν, καὶ μάλιστα ἐπὶ σοῦ, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὅπως τῆς ἀνακρίσεως γενομένης σχῶ τι γράψαι.¹⁵ **27** Ἀλογον γάρ μοι δοκεῖ, πέμποντα δέσμιον, μὴ καὶ τὰς κατ’ αὐτοῦ αἰτίας σημᾶναι.

The Hearing before Agrippa

26 Ἀγρίππας δὲ πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη, Ἐπιτρέπεταί σοι ὑπὲρ¹⁶ σεαυτοῦ λέγειν. Τότε ὁ Παῦλος ἀπελογεῖτο, ἐκτείνας τὴν χεῖρα,¹⁷

2 Περὶ πάντων ὡν ἐγκαλοῦμαι ὑπὸ Ἰουδαίων, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ἥγημαι ἐμαυτὸν μακάριον ἐπὶ σοῦ μέλλων ἀπολογεῖσθαι σήμερον.¹⁸ 3 μάλιστα γνώστην ὄντα σὲ πάντων

¹ τούτου • τούτων ² Ἱερουσαλήμ • Ἱεροσόλυμα ³ πέμψω • ἀναπέμψω ⁴ ἔφη • – ⁵ Ο δέ • – ⁶ τοῖς χιλιάρχοις • χιλιάρχοις ⁷ οὖσιν • – ⁸ πᾶν • ἄπαν ⁹ ἐπιβοῶντες • βιοῦντες ¹⁰ ζῆν αὐτὸν • αὐτὸν ζῆν ¹¹ καταλαβόμενος • κατελαβόμην ¹² θανάτου αὐτὸν • αὐτὸν θανάτου ¹³ καὶ • – ¹⁴ πέμπειν αὐτὸν • πέμπειν ¹⁵ σχῶ τι γράψαι • σχῶ τι γράψω ¹⁶ ὑπὲρ • περὶ ¹⁷ ἀπελογεῖτο ἐκτείνας τὴν χεῖρα • ἐκτείνας τὴν χεῖρα ἀπελογεῖτο ¹⁸ ἀπολογεῖσθαι σήμερον • σήμερον ἀπολογεῖσθαι

τῶν κατὰ Ἰουδαίους ἡθῶν^{a,1} τε καὶ ζητημάτων· διὸ δέομαι σου,² μακροθύμως ἀκοῦσαι μου. 4 Τὴν μὲν οὖν βίωσίν μου τὴν ἐκ³ νεότητος, τὴν ἀπ' ἀρχῆς γενομένην ἐν τῷ ἔθνει μου ἐν Ἱεροσολύμοις,⁴ ἵσασιν πάντες οἱ⁵ Ἰουδαῖοι, 5 προγινώσκοντές με ἄνωθεν, ἐὰν θέλωσιν μαρτυρεῖν, ὅτι κατὰ τὴν ἀκριβεστάτην αἵρεσιν τῆς ἡμετέρας θρησκείας ἔζησα Φαρισαῖος. 6 Καὶ νῦν ἐπ' ἐλπίδι τῆς πρὸς⁶ τοὺς πατέρας⁷ ἐπαγγελίας γενομένης ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἔστηκα κρινόμενος, 7 εἰς ἣν τὸ δωδεκάφυλον ἡμῶν ἐν ἐκτενείᾳ νύκτα καὶ ἡμέραν λατρεῦον ἐλπίζει καταντῆσαι· περὶ ἣς ἐλπίδος ἐγκαλοῦμαι, βασιλεῦ Ἀγρίππα, ὑπὸ Ἰουδαίων.⁸ 8 Τί ἀπιστον κρίνεται παρ' ὑμῖν, εἰ ὁ θεός νεκροὺς ἐγείρει; 9 Ἐγὼ μὲν οὖν ἔδοξα ἐμαυτῷ πρὸς τὸ ὄνομα Ἰησοῦ τοῦ Ναζωραίου δεῖν πολλὰ ἐναντία πρᾶξαι. 10 ὁ καὶ ἐποίησα ἐν Ἱεροσολύμοις, καὶ πολλοὺς⁹ τῶν ἀγίων ἐγὼ φυλακαῖς¹⁰ κατέκλεισα, τὴν παρὰ τῶν ἀρχιερέων ἔχουσίαν λαβών, ἀναιρουμένων τε αὐτῶν κατήνεγκα ψῆφον. 11 Καὶ κατὰ πάσας τὰς συναγωγὰς πολλάκις τιμωρῶν αὐτούς, ἡνάγκαζον βλασφημεῖν· περισσῶς τε ἐμμαίνομενος αὐτοῖς, ἐδίωκον ἔως καὶ εἰς τὰς ἔξω πόλεις. 12 Ἐν οἷς καὶ πορευόμενος¹¹ εἰς τὴν Δαμασκὸν μετ' ἔχουσίας καὶ ἐπιτροπῆς τῆς παρὰ¹² τῶν ἀρχιερέων, 13 ἡμέρας μέσης, κατὰ τὴν ὁδὸν εἶδον, βασιλεῦ, οὐρανόθεν ὑπὲρ τὴν λαμπρότητα τοῦ ἡλίου, περιλάμψαν με φῶς καὶ τοὺς σὺν ἐμοὶ πορευομένους. 14 Πάντων δὲ¹³ καταπεσόντων ἡμῶν εἰς τὴν γῆν, ἥκουσα φωνὴν λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν¹⁴ τῇ Ἐβραΐδι διαλέκτῳ, Σαούλ, Σαούλ, τί με διώκεις; Σκληρόν σοι πρὸς κέντρα λακτίζειν. 15 Ἐγὼ δὲ εἶπον,¹⁵ Τίς εἰ, κύριε; Ο δὲ εἶπεν,¹⁶ Ἐγώ εἰμι Ἰησοῦς ὃν σὺ διώκεις. 16 Ἄλλὰ ἀνάστηθι, καὶ στῇθι ἐπὶ τοὺς πόδας σου· εἰς τοῦτο γὰρ ὥφθην σοι, προχειρίσασθαί σε ὑπηρέτην καὶ μάρτυρα ὃν τε εἶδες¹⁷ ὃν τε ὄφθησομά σοι, 17 ἐξαιρούμενός σε ἐκ τοῦ λαοῦ καὶ τῶν¹⁸ ἔθνων, εἰς οὓς ἐγώ σε ἀποστέλλω,¹⁹ 18 ἀνοίξαι ὄφθαλμοὺς

ἀήθων • ἔθων

¹ ἀήθων • ἔθων ² σου • - ³ τὴν ἐκ • [τὴν] ἐκ ⁴ Ἱεροσολύμοις • τε Ἱεροσολύμοις ⁵ οἱ
• [οἱ] ⁶ πρὸς • εἰς ⁷ πατέρας • πατέρας ἡμῶν ⁸ βασιλεῦ Ἀγρίππα ὑπὸ Ἰουδαίων •
ὑπὸ Ἰουδαίων βασιλεῦ ⁹ πολλοὺς • πολλούς τε ¹⁰ φυλακαῖς • ἐν φυλακαῖς ¹¹ καὶ
πορευόμενος • πορευόμενος ¹² παρὰ • - ¹³ δὲ • τε ¹⁴ λαλοῦσαν πρός με καὶ λέγουσαν
• λέγουσαν πρός με ¹⁵ εἶπον • εἶπα ¹⁶ εἶπεν • κύριος εἶπεν ¹⁷ εἶδες • εἶδές [με] ¹⁸ τῶν
• ἐκ τῶν ¹⁹ σε ἀποστέλλω • ἀποστέλλω σε

αὐτῶν, τοῦ ὑποστρέψαι^{a,1} ἀπὸ σκότους εἰς φῶς καὶ τῆς ἔξουσίας τοῦ Σατανᾶ ἐπὶ τὸν θεόν, τοῦ λαβεῖν αὐτὸὺς ἄφεσιν ἀμαρτιῶν, καὶ κλῆρον ἐν τοῖς ἡγιασμένοις πίστει τῇ εἰς ἐμέ. 19 Ὁθεν, βασιλεῦ Ἀγρίππα, οὐκ ἐγενόμην ἀπειθῆς τῇ οὐρανίῳ ὀπτασίᾳ, 20 ἀλλὰ τοῖς ἐν Δαμασκῷ πρῶτον καὶ Ἱεροσολύμοις, εἰς² πᾶσάν τε τὴν χώραν τῆς Ἰουδαίας, καὶ τοῖς ἔθνεσιν, ἀπαγγέλλων³ μετανοεῖν, καὶ ἐπιστρέφειν ἐπὶ τὸν θεόν, ἄξια τῆς μετανοίας ἔργα πράσσοντας. 21 Ἔνεκα τούτων οἱ Ἰουδαῖοι με^{b,4} συλλαβόμενοι ἐν⁵ τῷ Ἱερῷ ἐπειρῶντο διαχειρίσασθαι. 22 Ἐπικουρίας οὖν τυχών τῆς παρὰ⁶ τοῦ θεοῦ, ἄχρι τῆς ἡμέρας ταύτης ἔστηκα μαρτυρόμενος μικρῷ τε καὶ μεγάλῳ, οὐδὲν ἐκτὸς λέγων ὃν τε οἱ προφῆται ἐλάλησαν μελλόντων γίνεσθαι καὶ Μωϋσῆς, 23 εἰ παθήτος ὁ χριστός, εἰ πρῶτος ἐξ ἀναστάσεως νεκρῶν φῶς μέλλει καταγγέλλειν τῷ λαῷ⁷ καὶ τοῖς ἔθνεσιν.

24 Ταῦτα δὲ αὐτοῦ ἀπολογούμένου, ὁ Φῆστος μεγάλῃ τῇ φωνῇ ἔφη,⁸ Μαίνῃ, Παῦλε· τὰ πολλά σε γράμματα εἰς μανίαν περιτρέπει. 25 Ὁ δέ, Οὐ⁹ μαίνομαι, φησίν, κράτιστε Φῆστε, ἀλλὰ ἀληθείας καὶ σωφροσύνης ὥρματα ἀποφθέγγομαι. 26 Ἐπίσταται γὰρ περὶ τούτων ὁ βασιλεὺς, πρὸς ὃν καὶ παρρησιαζόμενος λαλῶ· λανθάνειν γὰρ αὐτὸν τι¹⁰ τούτων οὐ πείθομαι οὐδέν· οὐ γὰρ¹¹ ἐν γνωνίᾳ πεπραγμένον τοῦτο. 27 Πιστεύεις, βασιλεῦ Ἀγρίππα, τοῖς προφήταις; Οἶδα ὅτι πιστεύεις. 28 Ὁ δὲ Ἀγρίππας πρὸς τὸν Παῦλον ἔφη,¹² Ἐν διλίγω με πείθεις Χριστιανὸν γενέσθαι.¹³ 29 Ὁ δὲ Παῦλος εἶπεν,¹⁴ Εὔξαίμην ἀν τῷ θεῷ, καὶ ἐν διλίγω καὶ ἐν πολλῷ¹⁵ οὐ μόνον σε, ἀλλὰ καὶ πάντας τοὺς ἀκούοντάς μου σήμερον, γενέσθαι τοιούτους ὅποιος κάγω¹⁶ εἴμι, παρεκτὸς τῶν δεσμῶν τούτων.

30 Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ, ἀνέστη¹⁷ ὁ βασιλεὺς καὶ ὁ ἡγεμὼν, ἥ τε Βερνίκη, καὶ οἱ συγκαθήμενοι αὐτοῖς· 31 καὶ ἀναχωρήσαντες ἐλάλουν πρὸς ἀλλήλους, λέγοντες ὅτι

^aὑποστρέψαι • ἐπιστρέψαι ^bοἱ Ἰουδαῖοι με • με οἱ Ἰουδαῖοι

¹ὑποστρέψαι • ἐπιστρέψαι ²καὶ Ἱεροσολύμοις εἰς • τε καὶ Ἱεροσολύμοις ³ἀπαγγέλλων • ἀπήγγελλον ⁴οἱ Ἰουδαῖοι με • με Ἰουδαῖοι ⁵ἐν • [σόντα] ἐν ⁶παρά • ἀπὸ ⁷λαῷ • τε λαῷ ⁸ἔφη • φησίν ⁹Οὐ • Παῦλος, Οὐ ¹⁰τι • [τι] ¹¹οὐδέν οὐ γάρ • οὐθέν οὐ γάρ ἐστιν ¹²ἔφη • – ¹³γενέσθαι • ποιῆσαι ¹⁴εἶπεν • – ¹⁵πολλῷ • μεγάλῳ ¹⁶κάγω • καὶ ἐγώ ¹⁷Καὶ ταῦτα εἰπόντος αὐτοῦ ἀνέστη • Ἀνέστη τε

Ούδεν θανάτου ἄξιον ἡ δεσμῶν¹ πράσσει ὁ ἀνθρωπος οὗτος.
 32 Ἀγρίππας δὲ τῷ Φήστῳ ἔφη, Ἀπολελύσθαι ἐδύνατο ὁ
 ἀνθρωπος οὗτος, εἰ μὴ ἐπεκέκλητο Καίσαρα.

The Voyage from Caesarea to Melita

27 Ὡς δὲ ἐκρίθη τοῦ ἀποπλεῖν ἡμᾶς εἰς τὴν Ἰταλίαν,
 παρεδίδουν τόν τε Παῦλον καὶ τινας ἑτέρους δεσμώτας
 ἐκατοντάρχη, ὃνόματι Ἰουλίῳ, σπείρης Σεβαστῆς. 2 Ἐπιβάντες
 δὲ πλοίῳ Ἀδραμυττηνῷ, μέλλοντες πλεῖν² τοὺς κατὰ τὴν Ἀσίαν
 τόπους, ἀνήχθημεν, ὅντος σὺν ἡμῖν Ἀριστάρχου Μακεδόνος
 Θεσσαλονικέως. 3 Τῇ τε ἑτέρᾳ κατήχθημεν εἰς Σιδῶνα·
 φιλανθρώπως τε ὁ Ἰούλιος τῷ Παύλῳ χρησάμενος ἐπέτρεψεν
 πρὸς τοὺς φίλους πορευθέντα³ ἐπιμελείας τυχεῖν. 4 Κάκειθεν
 ἀναχθέντες ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κύπρον, διὰ τὸ τοὺς ἀνέμους
 εἶναι ἐναντίους. 5 Τό τε πέλαγος τὸ κατὰ τὴν Κιλικίαν καὶ
 Παμφυλίαν διαπλεύσαντες, κατήλθομεν εἰς Μύρα τῆς Λυκίας.
 6 Κάκει εύρων ὁ ἐκατόνταρχος⁴ πλοϊον Ἄλεξανδρῖνον πλέον εἰς
 τὴν Ἰταλίαν, ἐνεβίβασεν ἡμᾶς εἰς αὐτό. 7 Ἐν ίκαναῖς δὲ ἡμέραις
 βραδυπλοοῦντες, καὶ μόλις γενόμενοι κατὰ τὴν Κίδον, μὴ
 προσεῶντος ἡμᾶς τοῦ ἀνέμου, ὑπεπλεύσαμεν τὴν Κρήτην κατὰ
 Σαλμώνην. 8 μόλις τε παραλεγόμενοι αὐτὴν ἥλθομεν εἰς τόπον
 τινὰ καλούμενον Καλοὺς Λιμένας, ὃ ἐγγὺς ἦν πόλις⁵ Λασαίᾳ.

9 Ικανοῦ δὲ χρόνου διαγενομένου, καὶ ὅντος ἥδη ἐπισφαλοῦς
 τοῦ πλοός, διὰ τὸ καὶ τὴν νηστείαν ἥδη παρεληλυθέναι, παρήνει
 ὁ Παῦλος 10 λέγων αὐτοῖς, Ἀνδρες, θεωρῶ ὅτι μετὰ ὑβρεως
 καὶ πολλῆς ζημίας, οὐ μόνον τοῦ φορτίου καὶ τοῦ πλοίου
 ἀλλὰ καὶ τῶν ψυχῶν ἡμῶν, μέλλειν ἔσεσθαι τὸν πλοῦν. 11 Ο
 δὲ ἐκατοντάρχης⁶ τῷ κυβερνήτῃ καὶ τῷ ναυκλήρῳ ἐπείθετο
 μᾶλλον⁶ ἡ τοῖς ὑπὸ τοῦ⁷ Παύλου λεγομένοις. 12 Ἀνευθέτου δὲ τοῦ
 λιμένος ὑπάρχοντος πρὸς παραχειμασίαν, οἱ πλείους⁸ ἔθεντο
 βουλὴν ἀναχθῆναι κάκειθεν,⁹ εἴ πως δύναιντο καταντήσαντες
 εἰς Φοίνικα παραχειμάσαι, λιμένα τῆς Κρήτης βλέποντα κατὰ
 λίβα καὶ κατὰ χῶρον. 13 Ὅποπνεύσαντος δὲ νότου, δόξαντες

¹ἄξιον ἡ δεσμῶν • ἡ δεσμῶν ἄξιόν [τι] ²μέλλοντες πλεῖν • μέλλοντι πλεῖν εἰς
³πορευθέντα • πορευθέντι ⁴ἐκατόνταρχος • ἐκατοντάρχης ⁵ἥν πόλις • πόλις ἥν
⁶ἐπείθετο μᾶλλον • μᾶλλον ἐπείθετο ⁷τοῦ • - ⁸πλείους • πλείουνες ⁹κάκειθεν •
 ἔκειθεν

τῆς προθέσεως κεκρατηκέναι, ἄραντες ἀσσον παρελέγοντο τὴν Κρήτην. **14** Μετ' οὐ πολὺ δὲ ἔβαλεν κατ' αὐτῆς ἄνεμος τυφωνικός, ὁ καλούμενος Εύροκλύδων.¹ **15** συναρπασθέντος δὲ τοῦ πλοίου, καὶ μὴ δυναμένου ἀντοφθαλμεῖν τῷ ἀνέμῳ, ἐπιδόντες ἐφερόμεθα. **16** Νησίον δέ τι ὑποδραμόντες καλούμενον Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν² περικρατεῖς γενέσθαι τῆς σκάφης· **17** ἦν ἄραντες, βοηθείαις ἐχρῶντο, ὑποζωννύντες τὸ πλοίον φοβούμενοί τε μὴ εἰς τὴν Σύρτην³ ἐκπέσωσιν, χαλάσαντες τὸ σκευός, οὕτως ἐφέροντο. **18** Σφοδρῶς δὲ χειμαζομένων ἡμῶν, τῇ ἔξης ἐκβολὴν ἐποιοῦντο· **19** καὶ τῇ τρίτῃ αὐτόχειρες τὴν σκευὴν τοῦ πλοίου ἐρρίψαμεν.⁴ **20** Μήτε δὲ ήλίου μήτε ἀστρων ἐπιφαινόντων ἐπὶ πλείονας ἡμέρας, χειμῶνός τε οὐκ ὀλίγου ἐπικεμένου, λοιπὸν περιηρεῖτο πᾶσα ἐλπὶς⁵ τοῦ σώζεσθαι ἡμᾶς. **21** Πολλῆς δὲ⁶ ἀσιτίας ὑπαρχούσης, τότε σταθεὶς ὁ Παῦλος ἐν μέσῳ αὐτῶν εἶπεν, "Ἐδει μέν, ὃ ἄνδρες, πειθαρχήσαντάς μοι μὴ ἀνάγεσθαι ἀπὸ τῆς Κρήτης, κερδῆσαι τε τὴν ὕβριν ταύτην καὶ τὴν ζημίαν. **22** Καὶ τὰ νῦν παραινῶ ὑμᾶς εὐθύμειν· ἀποβολὴ γάρ ψυχῆς οὐδεμίᾳ ἔσται ἐξ ὑμῶν, πλὴν τοῦ πλοίου. **23** Παρέστη γάρ μοι ταύτη τῇ νυκτὶ ἄγγελος⁷ τοῦ θεοῦ, οὗ εἰμι, ψ⁸ καὶ λατρεύω,⁹ **24** λέγων, Μὴ φοβοῦ, Παῦλε· Καίσαρί σε δεῖ παραστῆναι· καὶ ίδού, κεχάρισταί σοι ὁ θεὸς πάντας τοὺς πλέοντας μετὰ σοῦ. **25** Διὸ εὐθύμειτε ἄνδρες· πιστεύω γάρ τῷ θεῷ ὅτι οὕτως ἔσται καθ' ὃν τρόπον λελάληται μοι. **26** Εἰς νῆσον δέ τινα δεῖ ἡμᾶς ἐκπεσεῖν.

27'Ως δὲ τεσσαρεσκαιδεκάτη νὺξ ἐγένετο, διαφερομένων ἡμῶν ἐν τῷ Ἄδρια, κατὰ μέσον τῆς νυκτὸς ὑπενόουν οἱ ναυταὶ προσάγειν τινὰ αὐτοῖς χώραν· **28** καὶ βολίσαντες εὔρον ὄργυιάς εἴκοσι· βραχὺ δὲ διαστήσαντες, καὶ πάλιν βολίσαντες, εὔρον ὄργυιάς δεκαπέντε· **29** φοβούμενοί τε μήπως εἰς¹⁰ τραχεῖς τόπους ἐκπέσωμεν, ἐκ πρύμνης ρίψαντες ἀγκύρας τέσσαρας, ηὕχοντο ἡμέραν γενέσθαι. **30** Τῶν δὲ ναυτῶν ζητούντων φυγεῖν ἐκ τοῦ πλοίου, καὶ χαλασάντων τὴν σκάφην εἰς τὴν θάλασσαν, προφάσει ὡς ἐκ πρώρας μελλόντων ἀγκύρας¹¹ ἐκτείνειν,

¹Εύροκλύδων • Εύρακύλων ²Κλαύδην μόλις ἰσχύσαμεν • Καῦδα ἰσχύσαμεν μόλις
³Σύρτην • Σύρτιν ⁴ἐρρίψαμεν • ἔρριψαν ⁵πᾶσα ἐλπὶς • ἐλπὶς πᾶσα ⁶δὲ • τε
⁷ἄγγελος • – ⁸ψ • [ἔγὼ] ψ ⁹λατρεύω • λατρεύω ἄγγελος ¹⁰μήπως εἰς • μή που
κατὰ ¹¹πρώρας μελλόντων ἀγκύρας • πρώρης ἀγκύρας μελλόντων

31 εἶπεν ὁ Παῦλος τῷ ἑκατοντάρχῃ καὶ τοῖς στρατιώταις, Ἐὰν μὴ οὗτοι μείνωσιν ἐν τῷ πλοίῳ, ὑμεῖς σωθῆναι οὐ δύνασθε. 32 Τότε οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν¹ τὰ σχοινία τῆς σκάφης, καὶ εἴασαν αὐτὴν ἐκπεσεῖν. 33 Ἄχρι δὲ οὗ ἡμελλεν^a ἡμέρα² γίνεσθαι, παρεκάλει ὁ Παῦλος ἄπαντας μεταλαβεῖν τροφῆς, λέγων, Τεσσαρεσκαιδεκάτην σήμερον ἡμέραν προσδοκῶντες ἄσιτοι διατελεῖτε, μηδὲν³ προσλαβόμενοι. 34 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς προσλαβεῖν⁴ τροφῆς· τοῦτο γάρ πρὸς τῆς ὑμετέρας σωτηρίας ὑπάρχει· οὐδενὸς γάρ ὑμῶν θριξ ἐκ⁵ τῆς κεφαλῆς πεσεῖται.⁶ 35 Εἰπὼν⁷ δὲ ταῦτα, καὶ λαβών ἄρτον, εὐχαρίστησεν τῷ θεῷ ἐνώπιον πάντων· καὶ κλάσας ἥρξατο ἐσθίειν. 36 Εὕθυμοι δὲ γενόμενοι πάντες καὶ αὐτοὶ προσελάβοντο τροφῆς. 37 Ἡμεν⁸ δὲ ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί,⁹ διακόσιαι ἑβδομήκοντα ἔξ. 38 Κορεσθέντες δὲ τῆς^{b,10} τροφῆς ἐκούφιζον τὸ πλοῖον, ἐκβαλλόμενοι τὸν σῖτον εἰς τὴν θάλασσαν. 39 Ὁτε δὲ ἡμέρα ἐγένετο, τὴν γῆν οὐκ ἐπεγίνωσκον· κόλπον δέ τινα κατενόουν ἔχοντα αἰγιαλόν, εἰς ὃν ἐβούλευσαντο, εἰ δυνατόν,¹¹ ἔξωσαι τὸ πλοῖον. 40 Καὶ τὰς ἀγκύρας περιελόντες εἴων εἰς τὴν θάλασσαν, ἅμα ἀνέντες τὰς ζευκτηρίας τῶν πηδαλίων· καὶ ἐπάραντες τὸν ἀρτέμονα¹² τῇ πνεούσῃ κατεῖχον εἰς τὸν αἰγιαλόν. 41 Περιπεσόντες δὲ εἰς τόπον διθάλασσον ἐπώκειλαν¹³ τὴν ναῦν· καὶ ἡ μὲν πρῷρα ἐρείσασα ἔμεινεν ἀσάλευτος, ἡ δὲ πρύμνα ἐλύετο ὑπὸ τῆς βίᾳς τῶν κυμάτων.¹⁴ 42 Τῶν δὲ στρατιωτῶν βουλὴ ἐγένετο ἵνα τοὺς δεσμώτας ἀποκτείνωσιν, μή τις ἐκκολυμβήσας διαφύγῃ. 43 Ὁ δὲ ἑκατόνταρχος,¹⁵ βουλόμενος διασώσαι τὸν Παῦλον, ἐκώλυσεν αὐτοὺς τοῦ βουλήματος, ἐκέλευσέν τε τοὺς δυναμένους κολυμβᾶν ἀπορρίψαντας¹⁶ πρώτους ἐπὶ τὴν γῆν ἔξιένναι· 44 καὶ τοὺς λοιπούς, οὓς μὲν ἐπὶ σανίσιν, οὓς δὲ ἐπὶ τινῶν τῶν ἀπὸ τοῦ πλοίου. Καὶ οὕτως ἐγένετο πάντας διασωθῆναι ἐπὶ τὴν γῆν.

^aἡμελλεν • ἡμελλεν ^bτῆς • -

1οἱ στρατιῶται ἀπέκοψαν • ἀπέκοψαν οἱ στρατιῶται 2ἡμελλεν ἡμέρα • ἡμέρα ἡμελλεν
 3μηδὲν • μηθὲν 4προσλαβεῖν • μεταλαβεῖν 5ἐκ • ἀπὸ 6πεσεῖται • ἀπολεῖται
 7Εἰπὼν • 8Εἰπας 8Ἡμεν 9ἐν τῷ πλοίῳ αἱ πᾶσαι ψυχαί • αἱ πᾶσαι ψυχαί
 ἐν τῷ πλοίῳ 10τῆς • - 11ἐβούλευσαντο εἰ δυνατόν • ἐβούλευντο εἰ δύναντο
 12ἀρτέμονα • ἀρτέμωνα 13ἐπώκειλαν • ἐπέκειλαν 14τῶν κυμάτων • [τῶν κυμάτων]
 15ἑκατόνταρχος • ἑκατοντάρχης 16ἀπορρίψαντας • ἀπορρίψαντας

The Journey from Melita to Rome

28 Καὶ διασωθέντες, τότε ἐπέγνωσαν¹ ὅτι Μελίτη ἡ νῆσος καλεῖται. 2 Οἱ δὲ² βάρβαροι παρεῖχον οὐ τὴν τυχοῦσαν φιλανθρωπίαν ἡμῖν· ἀνάψαντες³ γὰρ πυράν, προσελάβοντο πάντας ἡμᾶς, διὰ τὸν ὑετὸν τὸν ἐφεστῶτα, καὶ διὰ τὸ ψῦχος. 3 Συστρέψαντος δὲ τοῦ Παύλου φρυγάνων πλῆθος,⁴ καὶ ἐπιθέντος ἐπὶ τὴν πυράν, ἔχιδνα ἐκ⁵ τῆς θέρμης διεξελθοῦσα^{a,6} καθῆψεν τῆς χειρὸς αὐτοῦ. 4 Ὡς δὲ εἶδον οἱ βάρβαροι κρεμάμενον τὸ θηρίον ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ, ἔλεγον πρὸς ἄλλήλους,⁷ Πάντως φονεύς ἐστιν ὁ ἀνθρωπὸς οὗτος, ὃν διασωθέντα ἐκ τῆς θαλάσσης ἡ Δίκη ζῆν οὐκ εἴασεν. 5 Οἱ μὲν οὖν, ἀποτινάξας τὸ θηρίον εἰς τὸ πῦρ, ἔπαθεν οὐδὲν κακόν. 6 Οἱ δὲ προσεδόκων αὐτὸν μέλλειν πίμπρασθαι ἢ καταπίπτειν ἄφνω νεκρόν· ἐπὶ πολὺ δὲ αὐτῶν προσδοκώντων, καὶ θεωρούντων μηδὲν ἄτοπον εἰς αὐτὸν γινόμενον, μεταβαλλόμενοι⁸ ἔλεγον θεὸν αὐτὸν εἶναι.⁹

7 Ἐν δὲ τοῖς περὶ τὸν τόπον ἐκεῖνον ὑπῆρχεν χωρία τῷ πρώτῳ τῆς νῆσου, ὀνόματι Ποπλίω, ὃς ἀναδεξάμενος ἡμᾶς τρεῖς ἡμέρας φιλοφρόνως ἔξενισεν. 8 Ἐγένετο δὲ τὸν πατέρα τοῦ Ποπλίου πυρετοῖς καὶ δυσεντερίᾳ¹⁰ συνεχόμενον κατακεῖσθαι· πρὸς ὃν ὁ Παῦλος εἰσελθών, καὶ προσευξάμενος, ἐπιθεὶς τὰς χειρας αὐτῷ, ιάσατο αὐτόν. 9 Τούτου οὖν¹¹ γενομένου, καὶ οἱ λοιποὶ οἱ ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ¹² προσήρχοντο καὶ ἐθεραπεύοντο· 10 οἱ καὶ πολλαῖς τιμαῖς ἐτίμησαν ἡμᾶς, καὶ ἀναγομένοις ἐπέθεντο τὰ πρὸς τὴν χρείαν.¹³

11 Μετὰ δὲ τρεῖς μῆνας ἥχθημεν^{b,14} ἐν πλοίῳ παρακεχειμακότι ἐν τῇ νήσῳ, Ἄλεξανδρίῳ, παρασήμῳ Διοσκούροις. 12 Καὶ καταχθέντες εἰς Συρακούσας ἐπεμείναμεν ἡμέρας τρεῖς. 13 ὅθεν περιελθόντες¹⁵ κατηντήσαμεν εἰς Ρήγιον, καὶ μετὰ μίαν ἡμέραν ἐπιγενομένου νότου, δευτεραῖοι ἥλθομεν εἰς Ποτιόλους· 14 οὖν εὑρόντες ἀδελφούς, παρεκλήθημεν ἐπ'¹⁶ αὐτοῖς ἐπιμεῖναι

^aδιεξελθοῦσα • ἔξελθοῦσα ^bἥχθημεν • ἀνήχθημεν

¹ἐπέγνωσαν • ἐπέγνωμεν ²δὲ • τε ³ἀνάψαντες • ἀψάντες ⁴πλῆθος • τι πλῆθος ⁵ἐκ • ἀπὸ ⁶διεξελθοῦσα • ἔξελθοῦσα ⁷ἔλεγον πρὸς ἄλλήλους • πρὸς ἄλλήλους ἔλεγον ⁸μεταβαλλόμενοι • μεταβαλλόμενοι ⁹θεὸν αὐτὸν εἶναι • αὐτὸν εἶναι θεόν ¹⁰δυσεντερίᾳ • δυσεντερίῳ ¹¹οὖν • δὲ ¹²ἔχοντες ἀσθενείας ἐν τῇ νήσῳ • ἐν τῇ νήσῳ ἔχοντες ἀσθενείας ¹³τὴν χρείαν • τὰς χρείας ¹⁴ἥχθημεν • ἀνήχθημεν ¹⁵περιελθόντες • περιελόντες ¹⁶ἐπ' • παρ'

ἡμέρας ἐπτά· καὶ οὕτως εἰς τὴν Ῥώμην ἥλθομεν.¹ 15 Κἀκεῖθεν οἱ ἀδελφοὶ ἀκούσαντες τὰ περὶ ἡμῶν, ἔξηλθον² εἰς ἀπάντησιν ἡμῖν ἄχρι Ἀππίου Φόρου καὶ Τριῶν Ταβερνῶν· οὓς ιδὼν ὁ Παῦλος, εὐχαριστήσας τῷ θεῷ, ἔλαβεν θάρσος.

16 Ὁτε δὲ ἥλθομεν³ εἰς Ῥώμην, ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ^{a,4} τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη⁵ μένειν καθ' ἑαυτόν, σὺν τῷ φυλάσσοντι αὐτὸν στρατιώτῃ.

Two Years at Rome

17 Ἐγένετο δὲ μετὰ ἡμέρας τρεῖς συγκαλέσασθαι τὸν Παῦλον⁶ τοὺς ὅντας τῶν Ιουδαίων πρώτους· συνελθόντων δὲ αὐτῶν, ἔλεγεν πρὸς αὐτούς, Ἄνδρες ἀδελφοί, ἐγώ⁷ οὐδὲν ἐναντίον ποιήσας τῷ λαῷ ἡ τοῖς ἔθεσιν τοῖς πατρώοις, δέσμιος ἐξ Ιεροσολύμων παρεδόθην εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ῥωμαίων· 18 οἵτινες ἀνακρίναντές με ἐβούλοντο ἀπολῦσαι, διὰ τὸ μηδεμίαν αἰτίαν θανάτου ὑπάρχειν ἐν ἐμοί. 19 Ἀντιλεγόντων δὲ τῶν Ιουδαίων, ἡναγκάσθην ἐπικαλέσασθαι Καίσαρα, οὐχ ὡς τοῦ ἔθνους μου ἔχων τι κατηγορῆσαι.⁸ 20 Διὰ ταύτην οὖν τὴν αἰτίαν παρεκάλεσα ὑμᾶς ἵδειν καὶ προσλαλῆσαι· ἔνεκεν γὰρ τῆς ἐλπίδος τοῦ Ἰσραὴλ τὴν ἄλυσιν ταύτην περίκειμαι. 21 Οἱ δὲ πρὸς αὐτὸν εἶπον,⁹ Ήμεῖς οὔτε γράμματα περὶ σοῦ ἐδεξάμεθα ἀπὸ τῆς Ιουδαίας, οὔτε παραγενόμενός τις τῶν ἀδελφῶν ἀπήγγειλεν ἡ ἐλάλησέν τι περὶ σοῦ πονηρόν. 22 Ἀξιοῦμεν δὲ παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι ἡ φρονεῖς· περὶ μὲν γὰρ τῆς αἰρέσεως ταύτης γνωστόν ἐστιν ἡμῖν¹⁰ ὅτι πανταχοῦ ἀντιλέγεται.

23 Ταξάμενοι δὲ αὐτῷ ἡμέραν, ἥκον¹¹ πρὸς αὐτὸν εἰς τὴν ξενίαν πλείονες· οἵς ἔξετίθετο διαμαρτυρόμενος τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, πείθων τε αὐτὸν τὰ¹² περὶ τοῦ Ἰησοῦ, ἀπό τε τοῦ νόμου Μωϋσέως καὶ τῶν προφητῶν, ἀπὸ πρωΐ ἔως ἐσπέρας. 24 Καὶ οἱ μὲν ἐπείθοντο τοῖς λεγομένοις, οἱ δὲ ἡπίστουν. 25 Ἀσύμφωνοι δὲ ὄντες πρὸς ἀλλήλους ἀπελύοντο, εἰπόντος τοῦ Παύλου ρῆμα ἔν, ὅτι Καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον ἐλάλησεν διὰ Ἡσαίου τοῦ

^aστρατοπεδάρχη • στρατοπεδάρχω

¹ἥλθομεν • ἥλθαμεν ²ἔξηλθον • ἥλθαν ³ἥλθομεν • εἰσῆλθομεν ⁴ὁ ἑκατόνταρχος παρέδωκεν τοὺς δεσμίους τῷ στρατοπεδάρχῃ • – ⁵τῷ δὲ Παύλῳ ἐπετράπη • ἐπετράπη τῷ Παύλῳ ⁶τὸν Παῦλον • αὐτὸν ⁷Ἄνδρες ἀδελφοί ἐγώ • Ἐγώ ἄνδρες ἀδελφοί ⁸κατηγορῆσαι • κατηγορεῖν ⁹εἶπον • εἶπαν ¹⁰ἐστιν ἡμῖν • ἡμῖν ἐστιν ¹¹ἥκον • ἥλθον ¹²τὰ • –

προφήτου πρὸς τοὺς πατέρας ἡμῶν,¹ 26 λέγον,² Πορεύθητι πρὸς τὸν λαὸν τοῦτον καὶ εἰπόν, Ἀκοῇ ἀκούσετε, καὶ οὐ μὴ συνῆτε· καὶ βλέποντες βλέψετε, καὶ οὐ μὴ ἴδητε. 27 Ἐπαχύνθη γὰρ ἡ καρδία τοῦ λαοῦ τούτου, καὶ τοῖς ὡσὶν βαρέως ἥκουσαν, καὶ τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτῶν ἐκάμψισαν· μήποτε ἰδωσιν τοῖς ὄφθαλμοῖς, καὶ τοῖς ὡσὶν ἀκούσωσιν, καὶ τῇ καρδίᾳ συνῶσιν, καὶ ἐπιστρέψωσιν, καὶ ίάσομαι^a αὐτούς. 28 Γνωστὸν οὖν ἔστω ὑμῖν ὅτι τοῖς ἔθνεσιν ἀπεστάλη τὸ³ σωτήριον τοῦ θεοῦ, αὐτοὶ καὶ ἀκούσονται. 29 Καὶ ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἀπῆλθον οἱ Ἰουδαῖοι, πολλὴν ἔχοντες ἐν ἑαυτοῖς συζήτησιν.

30 Ἔμεινεν⁴ δὲ ὁ Παῦλος⁵ διετίαν ὅλην ἐν ιδίῳ μισθώματι, καὶ ἀπεδέχετο πάντας τοὺς εἰσπορευομένους πρὸς αὐτόν, 31 κηρύσσων τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, καὶ διδάσκων τὰ περὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, μετὰ πάσης παρρησίας, ἀκωλύτως.

^aιάσομαι • ιάσωμαι

¹ἡμῶν • ύμῶν ²λέγον • λέγων ³τὸ • τοῦτο τὸ ⁴Ἐμεινεν • Ἐνέμεινεν ⁵ὁ Παῦλος • –

Part III

The Pauline Epistles

ΠΡΟΣ ΡΩΜΑΙΟΥΣ

To the Romans

The Salutation of the Letter

Παῦλος, δοῦλος Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ κλητὸς ἀπόστολος,
ἀφωρισμένος εἰς εὐαγγέλιον θεοῦ, 2 ὁ προεπηγγείλατο
διὰ τῶν προφητῶν αὐτοῦ ἐν γραφαῖς ἀγίαις, 3 περὶ τοῦ νίου
αὐτοῦ, τοῦ γενομένου ἐκ σπέρματος Δανιὴλ κατὰ σάρκα, 4 τοῦ
ὅρισθέντος νίοῦ θεοῦ ἐν δυνάμει, κατὰ πνεῦμα ἀγιωσύνης, ἐξ
ἀναστάσεως νεκρῶν, Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν, 5 δι’ οὗ
ἐλάβομεν χάριν καὶ ἀποστολὴν εἰς ὑπακοὴν πίστεως ἐν πᾶσιν
τοῖς ἔθνεσιν, ὑπὲρ τοῦ ὀνόματος αὐτοῦ, 6 ἐν οἷς ἐστὲ καὶ ὑμεῖς,
κλητοὶ Ἰησοῦ χριστοῦ· 7 πᾶσιν τοῖς οὖσιν ἐν Ρώμῃ ἀγαπητοῖς
θεοῦ, κλητοῖς ἀγίοις· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς
ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Introduction to the Letter

8 Πρῶτον μὲν εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ
ὑπὲρ² πάντων ὑμῶν, ὅτι ἡ πίστις ὑμῶν καταγγέλλεται ἐν ὅλῳ
τῷ κόσμῳ. 9 Μάρτυς γάρ μου ἐστιν ὁ θεός, ὃ λατρεύω ἐν τῷ
πνεύματι μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ νίοῦ αὐτοῦ, ὡς ἀδιαλείπτως
μνείαν ὑμῶν ποιοῦμαι, 10 πάντοτε ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου
δεόμενος, εἴ πως ἥδη ποτὲ εὐοδωθήσομαι ἐν τῷ θελήματι τοῦ
θεοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς. 11 Ἐπιποθῶ γάρ ιδεῖν ὑμᾶς, ἵνα τι μεταδῶ
χάρισμα ὑμῖν πνευματικόν, εἰς τὸ στηριχθῆναι ὑμᾶς, 12 τοῦτο δέ
ἐστιν, συμπαρακληθῆναι ἐν ὑμῖν διὰ τῆς ἐν ἀλλήλοις πίστεως

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²ὑπὲρ • περὶ

νύμῶν τε καὶ ἐμοῦ. 13 Οὐ θέλω δὲ νῦμας ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι πολλάκις προεθέμην ἐλθεῖν πρὸς νῦμας—καὶ ἐκωλύθην ἄχρι τοῦ δεῦρο—ἴνα τινὰ καρπὸν σχῶ καὶ ἐν νῦν, καθὼς καὶ ἐν τοῖς λοιποῖς ἔθνεσιν. 14 Ἔλλησίν τε καὶ βαρβάροις, σοφοῖς τε καὶ ἀνοήτοις ὁφειλέτης εἰμί· 15 οὕτως τὸ κατ’ ἐμὲ πρόθυμον καὶ νῦν τοῖς ἐν Ἱώνῃ εὐαγγελίσασθαι.

The Theme of the Letter

16 Οὐ γὰρ ἐπαισχύνομαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ.¹ δύναμις γὰρ θεοῦ ἔστιν εἰς σωτηρίαν παντὶ τῷ πιστεύοντι, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ Ἔλληνι. 17 Δικαιοσύνη γὰρ θεοῦ ἐν αὐτῷ ἀποκαλύπτεται ἐκ πίστεως εἰς πίστιν, καθὼς γέγραπται, Ὁ δὲ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται.

The Moral Decay of the Gentile World

18 Ἀποκαλύπτεται γὰρ ὄργὴ θεοῦ ἀπ’ οὐρανοῦ ἐπὶ πᾶσαν ἀσέβειαν καὶ ἀδικίαν ἀνθρώπων τῶν τὴν ἀλήθειαν ἐν ἀδικίᾳ κατεχόντων. 19 διότι τὸ γνωστὸν τοῦ θεοῦ φανερόν ἔστιν ἐν αὐτοῖς· ὁ γὰρ θεὸς² αὐτοῖς ἐφανέρωσεν. 20 Τὰ γὰρ ἀόρατα αὐτοῦ ἀπὸ κτίσεως κόσμου τοῖς ποιήμασιν νοούμενα καθορᾶται, ἡ τε ἀίδιος αὐτοῦ δύναμις καὶ θειότης, εἰς τὸ εἶναι αὐτοὺς ἀναπολογήτους· 21 διότι γνόντες τὸν θεόν, οὐχ ὡς θεὸν ἐδόξασαν ἡ εὐχαρίστησαν,³ ἀλλ’ ἐματαιώθησαν ἐν τοῖς διαλογισμοῖς αὐτῶν, καὶ ἐσκοτίσθη ἡ ἀσύνετος αὐτῶν καρδία. 22 Φάσκοντες εἶναι σοφοὶ ἐμωράνθησαν, 23 καὶ ἥλλαξαν τὴν δόξαν τοῦ ἀφθάρτου θεοῦ ἐν ὁμοιώματι εἰκόνος φθαρτοῦ ἀνθρώπου καὶ πετεινῶν καὶ τετραπόδων καὶ ἑρπετῶν.

24 Διὸ καὶ⁴ παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῶν καρδιῶν αὐτῶν εἰς ἀκαθαρσίαν, τοῦ ἀτιμάζεσθαι τὰ σώματα αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς.⁵ 25 οἵτινες μετήλλαξαν τὴν ἀλήθειαν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ψεύδει, καὶ ἐσεβάσθησαν καὶ ἐλάτρευσαν τῇ κτίσει παρὰ τὸν κτίσαντα, ὃς ἔστιν εὐλογητὸς εἰς τὸν αἰῶνας. Ἀμήν.

26 Διὰ τοῦτο παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς πάθη ἀτιμίας· αἱ τε γὰρ θήλειαι αὐτῶν μετήλλαξαν τὴν φυσικὴν χρῆσιν εἰς τὴν παρὰ φύσιν· 27 ὁμοίως τε⁶ καὶ οἱ ἄρρενες,⁶ ἀφέντες

^aτε • δε

¹τοῦ χριστοῦ • – ²γὰρ θεὸς • θεὸς γὰρ ³εὐχαρίστησαν • ηὐχαρίστησαν ⁴καὶ • – ⁵ἑαυτοῖς • αὐτοῖς ⁶ἄρρενες • ἄρσενες

τὴν φυσικὴν χρῆσιν τῆς θηλείας, ἐξεκαύθησαν ἐν τῇ ὄρέξει αὐτῶν εἰς ἀλλήλους, ἅρσενες ἐν ἄρσεσιν τὴν ἀσχημοσύνην κατεργαζόμενοι, καὶ τὴν ἀντιμισθίαν ἦν ἔδει τῆς πλάνης αὐτῶν ἐν ἑαυτοῖς ἀπολαμβάνοντες.

28 Καὶ καθὼς οὐκ ἐδοκίμασαν τὸν θεὸν ἔχειν ἐν ἐπιγνώσει, παρέδωκεν αὐτοὺς ὁ θεὸς εἰς ἀδόκιμον νοῦν, ποιεῖν τὰ μὴ καθήκοντα, **29** πεπληρωμένους πάσῃ ἀδικίᾳ, πορνείᾳ,¹ πονηρίᾳ, πλεονεξίᾳ, κακίᾳ· μεστοὺς φθόνου, φόνου, ἔριδος, δόλου, κακοθείας· ψιθυριστάς, **30** καταλάλους, θεοστυγεῖς, ύβριστάς, ὑπερηφάνους, ἀλαζόνας, ἐφευρετὰς κακῶν, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, **31** ἀσυνέτους, ἀσυνθέτους, ἀστόργους, ἀσπόνδους,² ἀνελεήμονας· **32** οἵτινες τὸ δικαίωμα τοῦ θεοῦ ἐπιγνόντες, ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες ἄξιοι θανάτου εἰσίν, οὐ μόνον αὐτὰ ποιοῦσιν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦσιν τοῖς πράσσουσιν.

God's Righteous Judgment

2 Διὸ ἀναπολόγητος εῖ, ὡς ἄνθρωπε πᾶς ὁ κρίνων· ἐν ᾧ γὰρ κρίνεις τὸν ἔτερον, σεαυτὸν κατακρίνεις, τὰ γὰρ αὐτὰ πράσσεις ὁ κρίνων. **2** Οἴδαμεν δὲ ὅτι τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ ἐστιν κατὰ ἀλήθειαν ἐπὶ τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας. **3** Λογίζῃ δὲ τοῦτο, ὡς ἄνθρωπε ὁ κρίνων τοὺς τὰ τοιαῦτα πράσσοντας καὶ ποιῶν αὐτά, ὅτι σὺ ἐκφεύγῃ τὸ κρίμα τοῦ θεοῦ; **4** "Η τοῦ πλούτου τῆς χρηστότητος αὐτοῦ καὶ τῆς ἀνοχῆς καὶ τῆς μακροθυμίας καταφρονεῖς, ἀγνοῶν ὅτι τὸ χρηστὸν τοῦ θεοῦ εἰς μετάνοιάν σε ἄγει; **5** Κατὰ δὲ τὴν σκληρότητά σου καὶ ἀμετανόητον καρδίαν θησαυρίζεις σεαυτῷ ὄργὴν ἐν ἡμέρᾳ ὄργῆς καὶ ἀποκαλύψεως καὶ δικαιοκρισίας³ τοῦ θεοῦ, **6** ὃς ἀποδώσει ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· **7** τοῖς μὲν καθ' ὑπομονὴν ἔργου ἀγαθοῦ δόξαν καὶ τιμὴν καὶ ἀφθαρσίαν ζητοῦσιν, ζωὴν αἰώνιον· **8** τοῖς δὲ ἐξ ἐριθείας, καὶ ἀπειθοῦσιν μὲν⁴ τῇ ἀληθείᾳ πειθομένοις δὲ τῇ ἀδικίᾳ, θυμὸς καὶ ὄργη,⁵ **9** θλίψις καὶ στενοχωρία, ἐπὶ πᾶσαν ψυχὴν ἀνθρώπου τοῦ κατεργαζομένου τὸ κακόν, Ἰουδαίου τε πρῶτον καὶ "Ἐλληνος· **10** δόξα δὲ καὶ τιμὴ καὶ εἰρήνη παντὶ τῷ ἐργαζομένῳ τὸ ἀγαθόν, Ἰουδαίῳ τε πρῶτον καὶ "Ἐλληνι·

¹ πορνείᾳ • – ² ἀσπόνδους • – ³ καὶ δικαιοκρισίας • δικαιοκρισίας ⁴ μὲν • – ⁵ θυμὸς καὶ ὄργη • ὄργη καὶ θυμός

The Necessity of Keeping the Law Properly

11 οὐ γάρ ἐστιν προσωποληψία¹ παρὰ τῷ θεῷ. **12** Ὁσιοι γὰρ ἀνόμως ἥμαρτον, ἀνόμως καὶ ἀπολοῦνται· καὶ ὅσοι ἐν νόμῳ ἥμαρτον, διὰ νόμου κριθήσονται. **13** οὐ γάρ οἱ ἀκροαταὶ τοῦ² νόμου δίκαιοι παρὰ τῷ³ θεῷ, ἀλλ' οἱ ποιηταὶ τοῦ⁴ νόμου δικαιωθήσονται. **14** Ὅταν γὰρ ἔθνη τὰ μὴ νόμον ἔχοντα φύσει τὰ τοῦ νόμου ποιῇ,⁵ οὗτοι, νόμον μὴ ἔχοντες, ἑαυτοῖς εἰσιν νόμος· **15** οἵτινες ἐνδείκνυνται τὸ ἔργον τοῦ νόμου γραπτὸν ἐν ταῖς καρδίαις αὐτῶν, συμμαρτυρούσης αὐτῶν τῆς συνειδήσεως, καὶ μεταξὺ ἀλλήλων τῶν λογισμῶν κατηγορούντων ἣ καὶ ἀπολογουμένων, **16** ἐν ἡμέρᾳ ὅτε κρινεῖ⁶ ὁ θεὸς τὰ κρυπτὰ τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὸ εὐναγγέλιον μου, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ.⁷

17 Ἰδε⁸ σὺ Ἰουδαῖος ἐπονομάζῃ, καὶ ἐπαναπαύῃ τῷ⁹ νόμῳ, καὶ καυχᾶσαι ἐν θεῷ, **18** καὶ γινώσκεις τὸ θέλημα, καὶ δοκιμάζεις τὰ διαφέροντα, κατηχούμενος ἐκ τοῦ νόμου, **19** πέποιθάς τε σεαυτὸν δόηγὸν εἶναι τυφλῶν, φῶς τῶν ἐν σκότει, **20** παιδευτὴν ἀφρόνων, διδάσκαλον νηπίων, ἔχοντα τὴν μόρφωσιν τῆς γνώσεως καὶ τῆς ἀληθείας ἐν τῷ νόμῳ. **21** οὖν διδάσκων ἔτερον, σεαυτὸν οὐ διδάσκεις; Ὁ κηρύσσων μὴ κλέπτειν, κλέπτεις; **22** Ὁ λέγων μὴ μοιχεύειν, μοιχεύεις; Ὁ βδελυσσόμενος τὰ εἰδωλα, ιεροσυλεῖς; **23** Ὁς ἐν νόμῳ καυχᾶσαι, διὰ τῆς παραβάσεως τοῦ νόμου τὸν θεὸν ἀτιμάζεις; **24** Τὸ γὰρ ὄνομα τοῦ θεοῦ δι' ὑμᾶς βλασφημεῖται ἐν τοῖς ἔθνεσιν, καθὼς γέγραπται. **25** Περιτομὴ μὲν γὰρ ὡφελεῖ, ἐὰν νόμον πράσσῃς: ἐὰν δὲ παραβάτης νόμου ἦς, ἡ περιτομή σου ἀκροβυστία γέγονεν. **26** Ἐὰν οὖν ἡ ἀκροβυστία τὰ δικαιώματα τοῦ νόμου φυλάσσῃ, οὐχὶ¹⁰ ἡ ἀκροβυστία αὐτοῦ εἰς περιτομὴν λογισθήσεται; **27** Καὶ κρινεῖ ἡ ἐκ φύσεως ἀκροβυστία, τὸν νόμον τελοῦσα, σὲ τὸν διὰ γράμματος καὶ περιτομῆς παραβάτην νόμου; **28** Οὐ γὰρ ὁ ἐν τῷ φανερῷ Ἰουδαίος ἐστιν, οὐδὲ ἡ ἐν τῷ φανερῷ ἐν σαρκὶ περιτομή· **29** ἀλλ' ὁ ἐν τῷ κρυπτῷ Ἰουδαῖος, καὶ περιτομὴ καρδίας ἐν πνεύματι, οὐ γράμματι· οὖν ὁ ἔπαινος οὐκ ἐξ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐκ τοῦ θεοῦ.

¹ προσωποληψία • προσωπολημψία ² ἀκροαταὶ τοῦ • ἀκροαταὶ ³ τῷ • [τῷ] ⁴ ποιηταὶ τοῦ • ποιηταὶ ⁵ ποιῇ • ποιῶσιν ⁶ κρινεῖ • κρίνει ⁷ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ⁸ Ἰδε • Εἰ δὲ ⁹ τῷ • – ¹⁰ οὐχὶ • οὐχ

Man's Guilt and God's Righteousness

3 Τί οὖν τὸ περισσὸν τοῦ Ἰουδαίου, ἡ τίς ἡ ὥφέλεια τῆς περιτομῆς; **2** Πολὺ κατὰ πάντα τρόπον πρῶτον μὲν γὰρ¹ ὅτι ἐπιστεύθησαν τὰ λόγια τοῦ θεοῦ. **3** Τί γὰρ εἰ ἡπίστησάν τινες; Μή ἡ ἀπιστία αὐτῶν τὴν πίστιν τοῦ θεοῦ καταργήσει; **4** Μή γένοιτο· γινέσθω δὲ ὁ θεὸς ἀληθῆς, πᾶς δὲ ἄνθρωπος ψεύστης, καθὼς γέγραπται, "Οπως ἂν δικαιωθῆς ἐν τοῖς λόγοις σου, καὶ νικήσῃς"^{a,2} ἐν τῷ κρίνεσθαι σε. **5** Εἰ δὲ ἡ ἀδικία ἡμῶν θεοῦ δικαιοσύνην συνίστησιν, τί ἔροῦμεν; Μή ἄδικος ὁ θεὸς ὁ ἐπιφέρων τὴν ὄργήν;—κατὰ ἄνθρωπον λέγω— **6** Μή γένοιτο· ἐπεὶ πῶς κρινεῖ ὁ θεὸς τὸν κόσμον; **7** Εἰ γὰρ³ ἡ ἀλήθεια τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ἐμῷ ψεύσματι ἐπερίσσευσεν εἰς τὴν δόξαν αὐτοῦ, τί ἔτι κάγω ὡς ἀμαρτωλὸς κρίνομαι; **8** Καὶ μή—καθὼς βλασφημούμεθα, καὶ καθὼς φασίν τινες ἡμᾶς λέγειν—ὅτι Ποιήσωμεν τὰ κακὰ ἵνα ἔλθῃ τὰ ἀγαθά; **9** Ων τὸ κρίμα ἔνδικόν ἐστιν.

The Scriptural Proof for the Universal Guilt of Mankind

9 Τί οὖν; Προεχόμεθα; Οὐ πάντως προητιασάμεθα γὰρ Ἰουδαίους τε καὶ Ἐλληνας πάντας ὑφ' ἀμαρτίαν εἶναι, **10** καθὼς γέγραπται ὅτι^b Οὐκ ἔστιν δίκαιος οὐδὲ εἰς. **11** οὐκ ἔστιν ὁ συνιῶν, οὐκ ἔστιν ὁ ἐκζητῶν τὸν θεόν· **12** πάντες ἔξεκλιναν, ἄμα ἡχρειώθησαν.⁴ οὐκ ἔστιν ποιῶν⁵ χρηστότητα, οὐκ ἔστιν ἔως⁶ ἐνός· **13** τάφος ἀνεῳγμένος ὁ λάρυγξ αὐτῶν, ταῖς γλώσσαις αὐτῶν ἐδολιοῦσαν· ἴὸς ἀσπίδων ὑπὸ τὰ χείλη αὐτῶν· **14** ὃν τὸ στόμα ἀρᾶς καὶ πικρίας γέμει· **15** ὁξεῖς οἱ πόδες αὐτῶν ἐκχέαι αἷμα· **16** σύντριψαν καὶ ταλαιπωρία ἐν ταῖς ὁδοῖς αὐτῶν, **17** καὶ ὁδὸν εἰρήνης οὐκ ἔγνωσαν· **18** οὐκ ἔστιν φόβος θεοῦ ἀπέναντι τῶν ὄφθαλμῶν αὐτῶν.

19 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὅσα ὁ νόμος λέγει, τοῖς ἐν τῷ νόμῳ λαλεῖ, ἵνα πᾶν στόμα φραγῇ, καὶ ὑπόδικος γένηται πᾶς ὁ κόσμος τῷ θεῷ· **20** διότι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται πᾶσα σὰρξ ἐνώπιον αὐτοῦ· διὰ γὰρ νόμου ἐπίγνωσις ἀμαρτίας.

^a νικήσῃς • νικήσεις ^b ὅτι • —

¹ γὰρ • [γὰρ] ² νικήσῃς • νικήσεις ³ γὰρ • δὲ ⁴ ἡχρειώθησαν • ἡχρεώθησαν ⁵ ποιῶν • ὁ ποιῶν ⁶ οὐκ ἔστιν ἔως • [οὐκ ἔστιν] ἔως

Justification by Faith

21 Νυνὶ δὲ χωρὶς νόμου δικαιοσύνη θεοῦ πεφανέρωται, μαρτυρούμενη ὑπὸ τοῦ νόμου καὶ τῶν προφητῶν· 22 δικαιοσύνη δὲ θεοῦ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς πάντας καὶ ἐπὶ πάντας¹ τοὺς πιστεύοντας· οὐ γάρ ἐστιν διαστολή· 23 πάντες γάρ ἡμαρτον καὶ ὑστεροῦνται τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, 24 δικαιούμενοι δωρεὰν τῇ αὐτοῦ χάριτι διὰ τῆς ἀπολυτρώσεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 25 ὃν προέθετο ὁ θεὸς ἵλαστήριον, διὰ τῆς πίστεως,² ἐν τῷ αὐτοῦ αἵματι, εἰς ἔνδειξιν τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ, διὰ τὴν πάρεστιν τῶν προγεγονότων ἀμαρτημάτων, 26 ἐν τῇ ἀνοχῇ τοῦ θεοῦ· πρὸς ἔνδειξιν³ τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ ἐν τῷ νῦν καιρῷ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν δίκαιον καὶ δικαιοῦντα τὸν ἐκ πίστεως Ἰησοῦ. 27 Ποῦ οὖν ἡ καύχησις; Ἐξεκλείσθη. Διὰ ποίου νόμου; Τῶν ἔργων; Οὐχί, ἀλλὰ διὰ νόμου πίστεως. 28 Λογιζόμεθα οὖν πίστει δικαιοῦσθαι⁴ ἀνθρώπον, χωρὶς ἔργων νόμου. 29 Ἡ Ιουδαίων ὁ θεὸς μόνον; Οὐχὶ δὲ⁵ καὶ ἐθνῶν; Ναὶ καὶ ἐθνῶν· 30 ἐπείπερ⁶ εἰς ὁ θεός, ὃς δικαιώσει περιτομήν ἐκ πίστεως, καὶ ἀκροβυστίαν διὰ τῆς πίστεως. 31 Νόμον οὖν καταργοῦμεν διὰ τῆς πίστεως; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ νόμον ἴστῳμεν.⁷

The Righteousness of God Demonstrated from History

4 Τί οὖν ἐροῦμεν Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι⁸ κατὰ σάρκα; 2 Εἰ γάρ Ἀβραὰμ ἐξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἔχει καύχημα, ἀλλ’ οὐ πρὸς τὸν⁹ θεόν. 3 Τί γάρ ἡ γραφὴ λέγει; Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίζεται κατὰ χάριν, ἀλλὰ κατὰ ὄφείλημα. 5 Τῷ δὲ μὴ ἐργαζομένῳ, πιστεύοντι δὲ ἐπὶ τὸν δικαιοῦντα τὸν ἀσεβῆ, λογίζεται ἡ πίστις αὐτοῦ εἰς δικαιοσύνην. 6 Καθάπερ καὶ Δαυὶδ λέγει τὸν μακαρισμὸν τοῦ ἀνθρώπου, ὃ ὁ θεὸς λογίζεται δικαιοσύνην χωρὶς ἔργων, 7 Μακάριοι ὅν ἀφέθησαν αἱ ἀνομίαι, καὶ ὅν ἐπεκαλύφθησαν αἱ ἀμαρτίαι. 8 Μακάριος ἀνὴρ ὁ¹⁰ οὐ μὴ λογίσηται κύριος ἀμαρτίαν. 9 Οἱ μακαρισμὸς οὖν οὕτος ἐπὶ τὴν περιτομήν, ἥ καὶ ἐπὶ τὴν ἀκροβυστίαν; Λέγομεν γάρ ὅτι¹¹ Ἐλογίσθη τῷ Ἀβραὰμ ἡ πίστις

¹ καὶ ἐπὶ πάντας • – ² τῆς πίστεως • [τῆς] πίστεως ³ ἔνδειξιν • τὴν ἔνδειξιν ⁴ οὖν πίστει δικαιοῦσθαι • γάρ δικαιοῦσθαι πίστει ⁵ δὲ • – ⁶ ἐπείπερ • εἴπερ ⁷ ἴστῳμεν • ἴστάνομεν ⁸ Ἀβραὰμ τὸν πατέρα ἡμῶν εὐρηκέναι • εὐρηκέναι Ἀβραὰμ τὸν προπάτορα ἡμῶν ⁹ τὸν • – ¹⁰ ὁ • οὐ ¹¹ ὅτι • –

εἰς δικαιοσύνην. **10** Πῶς οὖν ἐλογίσθη; Ἐν περιτομῇ ὅντι, ἡ ἐν ἀκροβυστίᾳ; Οὐκ ἐν περιτομῇ, ἀλλ’ ἐν ἀκροβυστίᾳ· **11** καὶ σημεῖον ἔλαβεν περιτομῆς, σφραγῖδα τῆς δικαιοσύνης τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ· εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πατέρα πάντων τῶν πιστευόντων δι’ ἀκροβυστίας, εἰς τὸ λογισθῆναι καὶ αὐτοῖς τὴν¹ δικαιοσύνην· **12** καὶ πατέρα περιτομῆς τοῖς οὐκ ἐκ περιτομῆς μόνον, ἀλλὰ καὶ τοῖς στοιχοῦσιν τοῖς ἵχνεσιν τῆς πίστεως τῆς ἐν τῇ^a ἀκροβυστίᾳ² τοῦ πατρὸς ἡμῶν Ἀβραάμ. **13** Οὐ γάρ διὰ νόμου ἡ ἐπαγγελία τῷ Ἀβραάμ ἡ τῷ σπέρματι αὐτοῦ, τὸ κληρονόμον αὐτὸν εἶναι τοῦ³ κόσμου, ἀλλὰ διὰ δικαιοσύνης πίστεως. **14** Εἰ γάρ οἱ ἐκ νόμου κληρονόμοι, κεκένωται ἡ πίστις, καὶ κατήργηται ἡ ἐπαγγελία· **15** οὐ γάρ νόμος ὄργὴν κατεργάζεται· οὐ γάρ οὐκ⁴ ἔστιν νόμος, οὐδὲ παράβασις. **16** Διὰ τοῦτο ἐκ πίστεως, ἵνα κατὰ χάριν, εἰς τὸ εἶναι βεβαίαν τὴν ἐπαγγελίαν παντὶ τῷ σπέρματι, οὐ τῷ ἐκ τοῦ νόμου μόνον, ἀλλὰ καὶ τῷ ἐκ πίστεως Ἀβραάμ, ὃς ἔστιν πατήρ πάντων ἡμῶν— **17** καθὼς γέγραπται ὅτι Πατέρα πολλῶν ἐθνῶν τέθεικά σε—κατέναντι οὐ ἐπίστευσεν θεοῦ, τοῦ ζωοποιοῦντος τοὺς νεκρούς, καὶ καλοῦντος τὰ μὴ ὄντα ως ὄντα. **18** “Ος παρ’ ἐλπίδα ἐπ’ ἐλπίδι ἐπίστευσεν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν πατέρα πολλῶν ἐθνῶν, κατὰ τὸ εἰρημένον, Οὕτως ἔσται τὸ σπέρμα σου. **19** Καὶ μὴ ἀσθενήσας τῇ πίστει, οὐ⁵ κατενόησεν τὸ ἑαυτοῦ σῶμα ἥδη⁶ νενεκρωμένον—έκατονταέτης που ὑπάρχων—καὶ τὴν νέκρωσιν τῆς μήτρας Σάρρας· **20** εἰς δὲ τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ θεοῦ οὐ διεκρίθη τῇ ἀπιστίᾳ, ἀλλ’ ἐνεδυναμώθη τῇ πίστει, δοὺς δόξαν τῷ θεῷ, **21** καὶ πληροφορηθεὶς ὅτι ὁ ἐπήγγελται, δυνατός ἔστιν καὶ ποιῆσαι. **22** Διὸ καὶ⁷ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. **23** Οὐκ ἐγράφη δὲ δι’ αὐτὸν μόνον, ὅτι ἐλογίσθη αὐτῷ· **24** ἀλλὰ καὶ δι’ ἡμᾶς, οἵς μέλλει λογίζεσθαι, τοῖς πιστεύονσιν ἐπὶ τὸν ἐγείραντα Ἰησοῦν τὸν κύριον ἡμῶν ἐκ νεκρῶν, **25** ὃς παρεδόθη διὰ τὰ παραπτώματα ἡμῶν, καὶ ἡγέρθη διὰ τὴν δικαίωσιν ἡμῶν.

^aτῇ • –

¹καὶ αὐτοῖς τὴν • [καὶ] αὐτοῖς [τῇ]ν ²πίστεως τῆς ἐν τῇ ἀκροβυστίᾳ • ἐν ἀκροβυστίᾳ πίστεως ³τοῦ • – ⁴γάρ οὐκ • δὲ οὐκ ⁵οὐ • – ⁶ἥδη • [ἥδη] ⁷καὶ • [καὶ]

The Blessed Consequences of Justification

5 Δικαιωθέντες οὖν ἐκ πίστεως, εἰρήνην ἔχομεν^a πρὸς τὸν θεὸν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 2 δι’ οὗ καὶ τὴν προσαγωγὴν ἐσχήκαμεν τῇ πίστει¹ εἰς τὴν χάριν ταύτην ἐν ᾧ ἐστήκαμεν, καὶ καυχώμεθα ἐπ’ ἐλπίδι τῆς δόξης τοῦ θεοῦ. 3 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμεθα ἐν ταῖς θλίψεσιν, εἰδότες ὅτι ἡ θλίψις ὑπομονὴν κατεργάζεται, 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ δοκιμή, ἡ δὲ δοκιμὴ ἐλπίδα· 5 ἡ δὲ ἐλπὶς οὐ καταισχύνει, ὅτι ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐκκέχυται ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν διὰ πνεύματος ἀγίου τοῦ δοθέντος ἡμῖν. 6 Ἔτι γὰρ χριστός, ὅντων ἡμῶν ἀσθενῶν, κατὰ² καιρὸν ὑπὲρ ἀσεβῶν ἀπέθανεν. 7 Μόλις γὰρ ὑπὲρ δικαίου τις ἀποθανεῖται· ὑπὲρ γὰρ τοῦ ἀγαθοῦ τάχα τις καὶ τολμᾶ ἀποθανεῖν. 8 Συνίστησιν δὲ τὴν ἑαυτοῦ ἀγάπην εἰς ἡμᾶς ὁ θεός, ὅτι ἔτι ἀμαρτωλῶν ὅντων ἡμῶν χριστὸς ὑπὲρ ἡμῶν ἀπέθανεν. 9 Πολλῷ οὖν μᾶλλον, δικαιωθέντες νῦν ἐν τῷ αἴματι αὐτοῦ, σωθησόμεθα δι’ αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ὀργῆς. 10 Εἰ γὰρ ἔχθροὶ ὅντες κατηλλάγημεν τῷ θεῷ διὰ τοῦ θανάτου τοῦ νιοῦ αὐτοῦ, πολλῷ μᾶλλον καταλλαγέντες σωθησόμεθα ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ. 11 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ καυχώμενοι ἐν τῷ θεῷ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, δι’ οὗ νῦν τὴν καταλλαγὴν ἐλάβομεν.

The First and the Second Adam

12 Διὰ τοῦτο, ὥσπερ δι’ ἐνὸς ἀνθρώπου ἡ ἀμαρτία εἰς τὸν κόσμον εἰσῆλθεν, καὶ διὰ τῆς ἀμαρτίας ὁ θάνατος, καὶ οὕτως εἰς πάντας ἀνθρώπους ὁ θάνατος διῆλθεν, ἐφ’ ὃ πάντες ἥμαρτον—**13** ἄχρι γὰρ νόμου ἀμαρτία ἦν ἐν κόσμῳ· ἀμαρτία δὲ οὐκ ἐλλογεῖται, μηδ ὅντος νόμου. **14** Ἀλλ’³ ἐβασίλευσεν ὁ θάνατος ἀπὸ Ἀδάμ μέχρι Μωϋσέως^b καὶ ἐπὶ τοὺς μὴ ἀμαρτήσαντας ἐπὶ τῷ ὁμοιώματι τῆς παραβάσεως Ἀδάμ, ὃς ἐστιν τύπος τοῦ μέλλοντος. **15** Ἀλλ’ οὐχ ὡς τὸ παραπτωμα, οὕτως καὶ τὸ χάρισμα. Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι οἱ πολλοὶ ἀπέθανον, πολλῷ μᾶλλον ἡ χάρις τοῦ θεοῦ καὶ ἡ δωρεὰ ἐν χάριτι τῇ τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς τοὺς πολλοὺς ἐπερίσσευσεν. **16** Καὶ οὐχ ὡς δι’ ἐνὸς ἀμαρτήσαντος, τὸ δώρημα· τὸ μὲν γὰρ κρίμα ἐξ ἐνὸς εἰς κατάκριμα, τὸ δὲ χάρισμα ἐκ πολλῶν παραπτωμάτων

^a ἔχομεν • ἔχωμεν ^b Μωϋσέως • Μωσέως

¹ τῇ πίστει • [τῇ πίστει] ² κατὰ • ἔτι κατὰ ³ Ἀλλ’ • Ἀλλὰ

εἰς δικαίωμα. **17** Εἰ γὰρ τῷ τοῦ ἐνὸς παραπτώματι ὁ θάνατος ἐβασίλευσεν διὰ τοῦ ἐνός, πολλῷ μᾶλλον οἱ τὴν περισσείαν τῆς χάριτος καὶ τῆς δωρεᾶς τῆς δικαιοσύνης λαμβάνοντες ἐν ζωῇ βασιλεύσουσιν διὰ τοῦ ἐνὸς Ἰησοῦ χριστοῦ. **18** Ἄρα οὖν ὡς δὶ’ ἐνὸς παραπτώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς κατάκριμα, οὕτως καὶ δὶ’ ἐνὸς δικαιώματος εἰς πάντας ἀνθρώπους εἰς δικαιώσιν ζωῆς. **19** Ὡσπέρ γὰρ διὰ τῆς παρακοής τοῦ ἐνὸς ἀνθρώπου ἀμαρτωλοὶ κατεστάθησαν οἱ πολλοί, οὕτως καὶ διὰ τῆς ὑπακοῆς τοῦ ἐνὸς δίκαιοι καταστάθησονται οἱ πολλοί. **20** Νόμος δὲ παρεισῆλθεν, ἵνα πλεονάσῃ τὸ παραπτώμα· οὗ δὲ ἐπλεόνασεν ἡ ἀμαρτία, ὑπερεπερίσσευσεν ἡ χάρις· **21** ἵνα ὥσπερ ἐβασίλευσεν ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θανάτῳ, οὕτως καὶ ἡ χάρις βασιλεύσῃ διὰ δικαιοσύνης εἰς ζωὴν αἰώνιον, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Sanctification as a Fruit of Justification

6 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ἐπιμένομεν^a· **1** τῇ ἀμαρτίᾳ, ἵνα ἡ χάρις πλεονάσῃ; **2** Μή γένοιτο. Οὕτινες ἀπεθάνομεν τῇ ἀμαρτίᾳ, πῶς ἔτι ζήσομεν ἐν αὐτῇ; **3** Ἡ ἀγνοεῖτε ὅτι ὅσοι ἐβαπτίσθημεν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν, εἰς τὸν θάνατον αὐτοῦ ἐβαπτίσθημεν; **4** Συνετάφημεν οὖν αὐτῷ διὰ τοῦ βαπτίσματος εἰς τὸν θάνατον· ἵνα ὥσπερ ἡγέρθη χριστὸς ἐκ νεκρῶν διὰ τῆς δόξης τοῦ πατρός, οὕτως καὶ ἡμεῖς ἐν καινότητι ζωῆς περιπατήσωμεν. **5** Εἰ γὰρ σύμφυτοι γεγόναμεν τῷ ὄμοιώματι τοῦ θανάτου αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τῆς ἀναστάσεως ἐσόμεθα· **6** τοῦτο γινώσκοντες, ὅτι ὁ παλαιὸς ἡμῶν ἀνθρωπὸς συνεσταυρώθη, ἵνα καταργηθῇ τὸ σῶμα τῆς ἀμαρτίας, τοῦ μηκέτι δουλεύειν ἡμᾶς τῇ ἀμαρτίᾳ· **7** ὁ γὰρ ἀποθανὼν δεδικαίωται ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας. **8** Εἰ δὲ ἀπεθάνομεν σὺν χριστῷ, πιστεύομεν ὅτι καὶ συζήσομεν αὐτῷ· **9** εἰδότες ὅτι χριστὸς ἐγερθεὶς ἐκ νεκρῶν οὐκέτι ἀποθνήσκει· θάνατος αὐτοῦ οὐκέτι κυριεύει. **10** Ὁ γὰρ ἀπέθανεν, τῇ ἀμαρτίᾳ ἀπέθανεν ἐφάπταξ· ὃ δὲ ζῇ, ζῇ τῷ θεῷ. **11** Οὕτως καὶ ὡμεῖς λογίζεσθε ἑαυτοὺς νεκροὺς μὲν εἶναι^b τῇ ἀμαρτίᾳ, ζῶντας δὲ τῷ θεῷ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.^c

^aἘπιμένομεν • Ἐπιμένωμεν = Ἐπιμενοῦμεν

^bἘπιμένομεν • Ἐπιμένωμεν ²νεκροὺς μὲν εἶναι • [εἶναι] νεκροὺς μὲν ³τῷ κυρίῳ ἡμῶν
• –

12 Μὴ οὖν βασιλευέτω ἡ ἀμαρτία ἐν τῷ θνητῷ ὑμῶν σώματι, εἰς τὸ ὑπακούειν αὐτῇ ἐν¹ ταῖς ἐπιθυμίαις αὐτοῦ· **13** μηδὲ παριστάνετε τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα ἀδικίας τῇ ἀμαρτίᾳ· ἀλλὰ παραστήσατε ἔαυτοὺς τῷ θεῷ ὡς² ἐκ νεκρῶν ζῶντας, καὶ τὰ μέλη ὑμῶν ὅπλα δικαιοσύνης τῷ θεῷ. **14** Ἀμαρτία γάρ ὑμῶν οὐ κυριεύσει· οὐ γάρ ἐστε ὑπὸ νόμου, ἀλλ’³ ὑπὸ χάριν.

The Service of Righteousness

15 Τί οὖν; Ἀμαρτήσομεν,⁴ ὅτι οὐκ ἐσμὲν ὑπὸ νόμου, ἀλλ’⁵ ὑπὸ χάριν; Μὴ γένοιτο. **16** Οὐκ οἴδατε ὅτι ὁ παριστάνετε ἔαυτοὺς δούλους εἰς ὑπακοήν, δοῦλοι ἐστε ὁ ὑπακούετε, ἢτοι ἀμαρτίας εἰς θάνατον, ἡ ὑπακοῆς εἰς δικαιοσύνην; **17** Χάρις δὲ τῷ θεῷ, ὅτι ἡτε δοῦλοι τῆς ἀμαρτίας, ὑπηκούσατε δὲ ἐκ καρδίας εἰς ὃν παρεδόθητε τύπον διδαχῆς. **18** ἐλευθερωθέντες δὲ ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, ἐδουλώθητε τῇ δικαιοσύνῃ. **19** Ἀνθρώπινον λέγω διὰ τὴν ἀσθένειαν τῆς σαρκὸς ὑμῶν· ὥσπερ γάρ παρεστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ τῇ ἀνομίᾳ εἰς τὴν ἀνομίαν, οὕτως νῦν παραστήσατε τὰ μέλη ὑμῶν δοῦλα τῇ δικαιοσύνῃ εἰς ἀγιασμόν. **20** Ὄτε γάρ δοῦλοι ἡτε τῆς ἀμαρτίας, ἐλεύθεροι ἡτε τῇ δικαιοσύνῃ. **21** Τίνα οὖν καρπὸν εἴχετε τότε ἐφ' οὓς νῦν ἐπαισχύνεσθε; Τὸ γὰρ τέλος ἐκείνων θάνατος. **22** Νυνὶ δὲ ἐλευθερωθέντες ἀπὸ τῆς ἀμαρτίας, δουλωθέντες δὲ τῷ θεῷ, ἔχετε τὸν καρπὸν ὑμῶν εἰς ἀγιασμόν, τὸ δὲ τέλος ζωὴν αἰώνιον. **23** Τὰ γάρ ὄψωνια τῆς ἀμαρτίας θάνατος, τὸ δὲ χάρισμα τοῦ θεοῦ ζωὴν αἰώνιος ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ήμῶν.

Freedom from the Law

7 Ἡ ἀγνοεῖτε, ἀδελφοί—γινώσκουσιν γάρ νόμον λαλῶ—ὅτι ὁ νόμος κυριεύει τοῦ ἀνθρώπου ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ; **2** Ἡ γὰρ ὕπανδρος γυνὴ τῷ ζῶντι ἀνδρὶ δέδεται νόμῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, κατήργηται ἀπὸ τοῦ νόμου τοῦ ἀνδρός. **3** Ἀρα οὖν ζῶντος τοῦ ἀνδρὸς μοιχαλὶς χρηματίσει, ἐὰν γένηται ἀνδρὶ ἐτέρῳ· ἐὰν δὲ ἀποθάνῃ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἐστὶν ἀπὸ τοῦ νόμου, τοῦ μὴ εἶναι αὐτῇ μοιχαλίδα, γενομένην ἀνδρὶ ἐτέρῳ. **4** Ὁστε, ἀδελφοί μου, καὶ ὑμεῖς ἐθανατώθητε τῷ νόμῳ διὰ τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ γενέσθαι ὑμᾶς ἐτέρῳ, τῷ ἐκ νεκρῶν ἐγερθέντι,

¹ αὐτῇ ἐν • – ² ὡς • ὡσεὶ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ Ἀμαρτήσομεν • Ἀμαρτήσωμεν ⁵ ἀλλ' • ἀλλὰ

ἴνα καρποφορήσωμεν τῷ θεῷ. 5 Ὁτε γὰρ ἡμεν ἐν τῇ σαρκὶ, τὰ παθήματα τῶν ἀμαρτιῶν τὰ διὰ τοῦ νόμου ἐνηργεῖτο ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν εἰς τὸ καρποφορῆσαι τῷ θανάτῳ. 6 Νυνὶ δὲ κατηργήθημεν ἀπὸ τοῦ νόμου, ἀποθανόντες ἐν ᾧ κατειχόμεθα, ὥστε δουλεύειν ἡμᾶς ἐν καινότητι πνεύματος, καὶ οὐ παλαιότητι γράμματος.

The Purpose of the Law and Its Effect

7 Τί οὖν ἐροῦμεν; Ὅτι νόμος ἀμαρτία; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τὴν ἀμαρτίαν οὐκ ἔγνων, εἰ μὴ διὰ νόμου· τὴν τε γὰρ ἐπιθυμίαν οὐκ ἢδειν, εἰ μὴ ὁ νόμος ἔλεγεν, Οὐκ ἐπιθυμήσεις· 8 ἀφορμὴν δὲ λαβοῦσα ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς κατειργάσατο ἐν ἐμοὶ πᾶσαν ἐπιθυμίαν· χωρὶς γὰρ νόμου ἀμαρτία νεκρά. 9 Ἐγὼ δὲ ἔζων χωρὶς νόμου ποτέ· ἐλθούσης δὲ τῆς ἐντολῆς, ἡ ἀμαρτία ἀνέζησεν, ἐγὼ δὲ ἀπέθανον· 10 καὶ εὐρέθη μοι ἡ ἐντολὴ ἡ εἰς ζωήν, αὕτη εἰς θάνατον· 11 ἡ γὰρ ἀμαρτία ἀφορμὴν λαβοῦσα διὰ τῆς ἐντολῆς ἐξηπάτησέν με, καὶ δι’ αὐτῆς ἀπέκτεινεν. 12 Ὡστε δὲ μὲν νόμος ἄγιος, καὶ ἡ ἐντολὴ ἀγία καὶ δικαία καὶ ἀγαθή· 13 Τὸ οὖν ἀγαθὸν ἐμοὶ γέγονεν¹ θάνατος; Μὴ γένοιτο. Ἀλλὰ ἡ ἀμαρτία, ἵνα φανῇ ἀμαρτία, διὰ τοῦ ἀγαθοῦ μοι κατεργαζομένη θάνατον—ἵνα γένηται καθ’ ὑπερβολὴν ἀμαρτωλὸς ἡ ἀμαρτία διὰ τῆς ἐντολῆς. 14 Οἶδαμεν γὰρ ὅτι ὁ νόμος πνευματικός ἐστιν· ἐγὼ δὲ σαρκικός² εἰμι, πεπραμένος ὑπὸ τὴν ἀμαρτίαν. 15 Ὁ γὰρ κατεργάζομαι, οὐ γινώσκω· οὐ γὰρ ὁ θέλω, τοῦτο πράσσω· ἀλλ’ ὁ μισῶ, τοῦτο ποιῶ. 16 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω, τοῦτο ποιῶ, σύμφωνη τῷ νόμῳ ὅτι καλός. 17 Νυνὶ δὲ οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ’³ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. 18 Οἶδα γὰρ ὅτι οὐκ οἰκεῖ ἐν ἐμοί, τοῦτ’ ἐστιν ἐν τῇ σαρκὶ μου, ἀγαθόν· τὸ γὰρ θέλειν παράκειται μοι, τὸ δὲ κατεργάζεσθαι τὸ καλὸν οὐχ εὑρίσκω.⁴ 19 Οὐ γὰρ ὁ θέλω, ποιῶ ἀγαθόν· ἀλλ’⁵ οὐ θέλω κακόν, τοῦτο πράσσω. 20 Εἰ δὲ ὁ οὐ θέλω ἐγώ, τοῦτο⁶ ποιῶ, οὐκέτι ἐγὼ κατεργάζομαι αὐτό, ἀλλ’⁷ ἡ οἰκοῦσα ἐν ἐμοὶ ἀμαρτία. 21 Εὑρίσκω ἄρα τὸν νόμον τῷ θέλοντι ἐμοὶ ποιεῖν τὸ καλόν, ὅτι ἐμοὶ τὸ κακὸν παράκειται. 22 Συνήδομαι γὰρ τῷ νόμῳ τοῦ θεοῦ κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον· 23 βλέπω δὲ ἔτερον νόμον ἐν τοῖς μέλεσιν μου ἀντιστρατεύομενον τῷ νόμῳ

¹ γέγονεν • ἐγένετο ² σαρκικός • σάρκινός ³ ἀλλ’ • ἀλλά ⁴ οὐχ εὑρίσκω • οὐ ⁵ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁶ ἐγώ τοῦτο • [ἐγώ] τοῦτο ⁷ ἀλλ’ • ἀλλὰ

τοῦ νοός μου, καὶ αἰχμαλωτίζοντά με^{a,1} τῷ νόμῳ τῆς ἀμαρτίας τῷ ὅντι ἐν τοῖς μέλεσίν μου. 24 Ταλαίπωρος ἐγὼ ἀνθρωπος· τίς με ῥύσεται ἐκ τοῦ σώματος τοῦ θανάτου τούτου; 25 Εὐχαριστῶ² τῷ Θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν. Ἀρα οὖν αὐτὸς ἐγὼ τῷ μὲν νοὶ δουλεύω νόμῳ θεοῦ, τῇ δὲ σαρκὶ νόμῳ ἀμαρτίας.

The Life in the Spirit

8 Οὐδὲν ἄρα νῦν κατάκριμα τοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα.³ 2 Ο γὰρ νόμος τοῦ πνεύματος τῆς ζωῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἡλευθέρωσέν με⁴ ἀπὸ τοῦ νόμου τῆς ἀμαρτίας καὶ τοῦ θανάτου. 3 Τὸ γὰρ ἀδύνατον τοῦ νόμου, ἐν ᾧ ἡσθένει διὰ τῆς σαρκός, ὁ θεὸς τὸν ἑαυτοῦ υἱὸν πέμψας ἐν ὁμοιώματι σαρκὸς ἀμαρτίας καὶ περὶ ἀμαρτίας κατέκρινεν τὴν ἀμαρτίαν ἐν τῇ σαρκὶ. 4 ἵνα τὸ δικαίωμα τοῦ νόμου πληρωθῇ ἐν ἡμῖν, τοῖς μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν, ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα. 5 Οἱ γὰρ κατὰ σάρκα ὄντες τὰ τῆς σαρκὸς φρονοῦσιν· οἱ δὲ κατὰ πνεῦμα τὰ τοῦ πνεύματος. 6 Τὸ γὰρ φρόνημα τῆς σαρκὸς θάνατος· τὸ δὲ φρόνημα τοῦ πνεύματος ζωὴ καὶ εἰρήνη. 7 διότι τὸ φρόνημα τῆς σαρκὸς ἔχθρα εἰς θεόν, τῷ γὰρ νόμῳ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑποτάσσεται, οὐδὲ γὰρ δύναται. 8 οἱ δὲ ἐν σαρκὶ ὄντες θεῷ ἀρέσαι οὐ δύνανται. 9 Ὦμεῖς δὲ οὐκ ἔστε ἐν σαρκὶ, ἀλλ’⁵ ἐν πνεύματι, εἴπερ πνεῦμα θεοῦ οἰκεῖ ἐν ὑμῖν. Εἰ δέ τις πνεῦμα χριστοῦ οὐκ ἔχει, οὗτος οὐκ ἔστιν αὐτοῦ. 10 Εἰ δὲ χριστὸς ἐν ὑμῖν, τὸ μὲν σῶμα νεκρὸν διὰ ἀμαρτίαν, τὸ δὲ πνεῦμα ζωὴ διὰ δικαιοσύνην. 11 Εἰ δὲ τὸ πνεῦμα τοῦ ἐγείραντος Ἰησοῦν⁶ ἐκ νεκρῶν οἰκεῖ ἐν ὑμῖν, ὁ ἐγείρας τὸν⁷ χριστὸν ἐκ νεκρῶν ζωοποιήσει καὶ τὰ θνητὰ σώματα ὑμῶν, διὰ τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα⁸ ἐν ὑμῖν.

12 Ἀρα οὖν, ἀδελφοί, ὁφειλέται ἐσμέν, οὐ τῇ σαρκὶ, τοῦ κατὰ σάρκα ζῆν. 13 εἰ γὰρ κατὰ σάρκα ζῆτε, μέλλετε ἀποθνήσκειν· εἰ δὲ πνεύματι τὰς πράξεις τοῦ σώματος θανατοῦτε, ζήσεσθε. 14 Ὅσοι γὰρ πνεύματι θεοῦ ἄγονται, οὗτοί εἰσιν νίοι θεοῦ.⁹ 15 Οὐ γὰρ ἐλάβετε πνεῦμα δουλείας πάλιν εἰς φόβον, ἀλλ’¹⁰

^aμε • με ἐν

¹με • με ἐν ²Εὐχαριστῶ • Χάρις δὲ ³μὴ κατὰ σάρκα περιπατοῦσιν ἀλλὰ κατὰ πνεῦμα • – ⁴με • σε ⁵ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁶Ιησοῦν • τὸν Ἰησοῦν ⁷τὸν • – ⁸τὸ ἐνοικοῦν αὐτοῦ πνεῦμα • τοῦ ἐνοικοῦντος αὐτοῦ πνεύματος ⁹εἰσιν νίοι θεοῦ • νίοι θεοῦ εἰσιν ¹⁰ἀλλ’ • ἀλλὰ

έλάβετε πνεῦμα νίοθεσίας, ἐν τῷ κράζομεν, Ἀββᾶ, ὁ πατήρ. **16** Αὐτὸν τὸ πνεῦμα συμμαρτυρεῖ τῷ πνεύματι ἡμῶν, ὅτι ἐσμὲν τέκνα θεοῦ. **17** εἰ δὲ τέκνα, καὶ κληρονόμοι· κληρονόμοι μὲν θεοῦ, συγκληρονόμοι δὲ χριστοῦ· εἴπερ συμπάσχομεν, ἵνα καὶ συνδοξασθῶμεν.

Comfort in the Manifold Afflictions of this Life

18 Λογίζομαι γὰρ ὅτι οὐκ ἄξια τὰ παθήματα τοῦ νῦν καιροῦ πρὸς τὴν μέλλουσαν δόξαν ἀποκαλυφθῆναι εἰς ἡμᾶς. **19** Ἡ γὰρ ἀποκαραδοκία τῆς κτίσεως τὴν ἀποκάλυψιν τῶν σιῶν τοῦ θεοῦ ἀπεκδέχεται. **20** Τῇ γὰρ ματαιότητι ἡ κτίσις ὑπετάγῃ, οὐχ ἔκουσα, ἀλλὰ διὰ τὸν ὑποτάξαντα, ἐπ' ἐλπίδι.¹ **21** ὅτι καὶ αὐτὴ ἡ κτίσις ἐλευθερωθήσεται ἀπὸ τῆς δουλείας τῆς φθορᾶς εἰς τὴν ἐλευθερίαν τῆς δόξης τῶν τέκνων τοῦ θεοῦ. **22** Οἴδαμεν γὰρ ὅτι πᾶσα ἡ κτίσις συστενάζει καὶ συνωδίνει ἄχρι τοῦ νῦν. **23** Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ αὐτοὶ τὴν ἀπαρχὴν τοῦ πνεύματος ἔχοντες, καὶ ἡμεῖς² αὐτοὶ ἐν ἑαυτοῖς στενάζομεν, νίοθεσίαν ἀπεκδεχόμενοι, τὴν ἀπολύτρωσιν τοῦ σώματος ἡμῶν. **24** Τῇ γὰρ ἐλπίδι ἐσώθημεν· ἐλπὶς δὲ βλεπομένη οὐκ ἔστιν ἐλπίς· ὅ γὰρ βλέπει τις, τί καὶ³ ἐλπίζει; **25** Εἰ δὲ ὁ οὐ βλέπομεν ἐλπίζομεν, δι' ὑπομονῆς ἀπεκδεχόμεθα.

26 Ὦσαύτως δέ καὶ τὸ πνεῦμα συναντιλαμβάνεται ταῖς ἀσθενείαις⁴ ἡμῶν· τὸ γὰρ τί προσευχόμεθα⁵ καθὸ δεῖ, οὐκ οἴδαμεν, ἀλλ᾽⁶ αὐτὸν τὸ πνεῦμα ὑπερεντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν⁷ στεναγμοῖς ἀλαλήτοις· **27** οὐ δὲ ἐρευνῶν⁸ τὰς καρδίας οἴδεν τί τὸ φρόνημα τοῦ πνεύματος, ὅτι κατὰ θεὸν ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἀγίων. **28** Οἴδαμεν δὲ ὅτι τοῖς ἀγαπῶσιν τὸν θεὸν πάντα συνεργεῖ εἰς ἀγαθόν, τοῖς κατὰ πρόθεσιν κλητοῖς οὖσιν. **29** Ὅτι οὓς προέγνω, καὶ προώρισεν συμμόρφους τῆς εἰκόνος τοῦ νιοῦ αὐτοῦ, εἰς τὸ εἶναι αὐτὸν πρωτότοκον ἐν πολλοῖς ἀδελφοῖς· **30** οὓς δὲ προώρισεν, τούτους καὶ ἐκάλεσεν· καὶ οὓς ἐκάλεσεν, τούτους καὶ ἐδικαίωσεν· οὓς δὲ ἐδικαίωσεν, τούτους καὶ ἐδόξασεν.

31 Τί οὖν ἐροῦμεν πρὸς ταῦτα; Εἰ ὁ θεὸς ὑπὲρ ἡμῶν, τίς καθ' ἡμῶν; **32** Ὁς γε τοῦ ιδίου νιοῦ οὐκ ἐφείσατο, ἀλλ᾽⁹ ὑπὲρ ἡμῶν πάντων παρέδωκεν αὐτόν, πῶς οὐχὶ καὶ σὺν αὐτῷ τὰ πάντα ἡμῖν

¹ ἐπ' ἐλπίδι • ἐφ' ἐλπίδι ² καὶ ἡμεῖς • ἡμεῖς καὶ ³ τις τί καὶ • τίς ⁴ ταῖς ἀσθενείαις
• τῇ ἀσθενείᾳ ⁵ προσευχόμεθα • προσευχόμεθα ⁶ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷ ὑπὲρ ἡμῶν • –
⁸ ἐρευνῶν • ἐρευνῶν ⁹ ἀλλ' • ἀλλὰ

χαρίσεται; 33 Τίς ἐγκαλέσει κατὰ ἐκλεκτῶν θεοῦ; Θεὸς ὁ δικαιῶν· 34 τίς ὁ κατακρίνων;¹ Χριστὸς² ὁ ἀποθανών, μᾶλλον δὲ καὶ ἐγερθεῖς,³ ὃς καὶ ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ὃς καὶ ἐντυγχάνει ὑπὲρ ἡμῶν. 35 Τίς ἡμᾶς χωρίσει ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ χριστοῦ; Θλίψις, ἡ στενοχωρία, ἡ διωγμός, ἡ λιμός, ἡ γυμνότης, ἡ κίνδυνος, ἡ μάχαιρα; 36 Καθὼς γέγραπται ὅτι Ἱερεῖς σου θανατούμεθα ὅλην τὴν ἡμέραν· ἐλογίσθημεν ὡς πρόβατα σφαγῆς. 37 Ἀλλ’ ἐν τούτοις πᾶσιν ὑπερνικῶμεν διὰ τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς. 38 Πέπεισμαι γὰρ ὅτι οὐτε θάνατος οὐτε ζωὴ οὐτε ἄγγελοι οὐτε ἀρχαὶ οὐτε δυνάμεις οὐτε ἐνεστῶτα οὐτε μέλλοντα⁴ 39 οὐτε ὕψωμα οὐτε βάθος οὐτε τις κτίσις ἐτέρα δυνήσεται ἡμᾶς χωρίσαι ἀπὸ τῆς ἀγάπης τοῦ θεοῦ τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν.

The Distinction between the True and the False Israel

9 Ἄλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ, οὐ ψεύδομαι, συμμαρτυρούστης μοι τῆς συνειδήσεώς μου ἐν πνεύματι ἀγίῳ, 2 ὅτι λύπη μοι ἔστιν μεγάλη, καὶ ἀδιάλειπτος ὁδύνη τῇ καρδίᾳ μου. 3 Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι⁵ ἀπὸ τοῦ χριστοῦ ὑπὲρ τῶν ἀδελφῶν μου, τῶν συγγενῶν μου κατὰ σάρκα· 4 οἵτινές εἰσιν Ἰσραὴλίται, ὡν ἡ νιοθεσία καὶ ἡ δόξα καὶ αἱ διαθῆκαι καὶ ἡ νομοθεσία καὶ ἡ λατρεία καὶ αἱ ἐπαγγελίαι, 5 ὡν οἱ πατέρες, καὶ ἐξ ὧν ὁ χριστὸς τὸ κατὰ σάρκα, ὁ ὧν ἐπὶ πάντων, θεὸς εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν. 6 Οὐχ οἶον δὲ ὅτι ἐκπέπτωκεν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. Οὐ γὰρ πάντες οἱ ἐξ Ἰσραὴλ, οὗτοι Ἰσραὴλ· 7 οὐδὲ ὅτι εἰσὶν σπέρμα Ἀβραάμ, πάντες τέκνα· ἀλλ’ Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα. 8 Τοῦτ’ ἔστιν, οὐ τὰ τέκνα τῆς σαρκός, ταῦτα τέκνα τοῦ θεοῦ· ἀλλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐπαγγελίας λογίζεται εἰς σπέρμα. 9 Ἔπαγγελίας γὰρ ὁ λόγος οὗτος, Κατὰ τὸν καιρὸν τοῦτον ἐλεύσομαι, καὶ ἔσται τῇ Σάρρᾳ νιός. 10 Οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ Ρεβέκκα ἐξ ἐνὸς κοίτην ἔχουσα, Ἰσαὰκ τοῦ πατρὸς ἡμῶν· 11 μήπω γὰρ γεννηθέντων, μηδὲ πραξάντων τι ἀγαθὸν ἡ κακόν,⁶ ἵνα ἡ κατ’ ἐκλογὴν πρόθεσις τοῦ θεοῦ μένῃ, οὐκ ἐξ ἔργων, ἀλλ’ ἐκ τοῦ καλοῦντος, 12 ἐρρήθη⁷ αὐτῇ ὅτι Ὁ μείζων δουλεύσει τῷ

¹ κατακρίνων • κατακρίνων ²Χριστὸς • Χριστὸς [Ιησοῦς] ³καὶ ἐγερθεῖς • ἐγερθεῖς

⁴ δυνάμεις οὐτε ἐνεστῶτα οὐτε μέλλοντα • ἐνεστῶτα οὐτε μέλλοντα οὐτε δυνάμεις

⁵ Εὐχόμην γὰρ αὐτὸς ἐγὼ ἀνάθεμα εἶναι • Ηὐχόμην γὰρ ἀνάθεμα εἶναι αὐτὸς ἐγὼ

⁶ κακόν • φαῦλον ⁷ἐρρήθη • ἐρρέθη

έλασσονι. 13 Καθώς γέγραπται, Τὸν Ἰακὼβ ἡγάπησα, τὸν δὲ Ἡσαῦ ἐμίσησα.

The Divine Sovereignty and Its Result

14 Τί οὖν ἐροῦμεν; Μή ἀδικία παρὰ τῷ θεῷ; Μή γένοιτο. 15 Τῷ γὰρ Μωϋσῆ^a,¹ λέγει, Ἐλεήσω ὃν ἂν ἐλεῶ, καὶ οἰκτειρήσω² ὃν ἂν οἰκτείρω.³ 16 Ἄρα οὖν οὐ τοῦ θέλοντος, οὐδὲ τοῦ τρέχοντος, ἀλλὰ τοῦ ἐλεούντος⁴ θεοῦ. 17 Λέγει γὰρ ἡ γραφὴ τῷ Φαραὼ ὅτι Εἰς αὐτὸ τοῦτο ἔξήγειρά σε, ὅπως ἐνδείξωμαι ἐν σοὶ τὴν δύναμίν μου, καὶ ὅπως διαγγελῇ τὸ ὄνομά μου ἐν πάσῃ τῇ γῇ. 18 Ἄρα οὖν ὃν θέλει ἐλεεῖ· ὃν δὲ θέλει σκληρύνει.

19 Ἐρεῖς οὖν μοι, Τί⁵ ἔτι μέμφεται; Τῷ γὰρ βουλήματι αὐτοῦ τίς ἀνθέστηκεν; 20 Μενοῦνγε, ὡς ἄνθρωπε,⁶ σὺ τίς εἶ ὁ ἀνταποκρινόμενος τῷ θεῷ; Μὴ ἐρεῖ τὸ πλάσμα τῷ πλάσαντι, Τί με ἐποίησας οὕτως; 21 Ἡ οὐκ ἔχει ἔξουσίαν ὁ κεραμεὺς τοῦ πηλοῦ, ἐκ τοῦ αὐτοῦ φυράματος ποιῆσαι ὃ μὲν εἰς τιμὴν σκεῦος, ὃ δὲ εἰς ἀτιμίαν; 22 Εἰ δὲ θέλων ὁ θεὸς ἐνδείξασθαι τὴν ὄργην, καὶ γνωρίσαι τὸ δυνατὸν αὐτοῦ, ἥνεγκεν ἐν πολλῇ μακροθυμίᾳ σκεύη ὄργης κατηρτισμένα εἰς ἀπώλειαν· 23 καὶ ἵνα γνωρίσῃ τὸν πλοῦτον τῆς δόξης αὐτοῦ ἐπὶ σκεύη ἐλέους, ἢ προητοίμασεν εἰς δόξαν, 24 οὓς καὶ ἐκάλεσεν ἡμᾶς οὐ μόνον ἐξ Ἰουδαίων, ἀλλὰ καὶ ἐξ ἑθνῶν; 25 Ως καὶ ἐν τῷ Ὁστὴ λέγει, Καλέσω τὸν οὐ λαόν μου λαόν μου· καὶ τὴν οὐκ ἡγαπημένην ἡγαπημένην. 26 Καὶ ἔσται, ἐν τῷ τόπῳ οὐ ἐρρήθη⁷ αὐτοῖς, Οὐ λαός μου ύμεις, ἐκεῖ κληθήσονται υἱοὶ θεοῦ ζῶντος. 27 Ἡσαΐας δὲ κράζει ὑπὲρ τοῦ Ἰσραὴλ, Ἐὰν ἦ ὁ ἀριθμὸς τῶν υἱῶν Ἰσραὴλ ὡς ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης, τὸ κατάλειμμα⁸ σωθήσεται· 28 λόγον γὰρ συντελῶν καὶ συντέμινων ἐν δικαιοσύνῃ· ὅτι λόγον συντετμημένον⁹ ποιήσει κύριος ἐπὶ τῆς γῆς. 29 Καὶ καθὼς προείρηκεν Ἡσαΐας, Εἰ μὴ κύριος Σαβαὼθ ἐγκατέλιπεν ἡμῖν σπέρμα, ὡς Σόδομα ἀν ἐγενήθημεν, καὶ ὡς Γόμορρα ἀν ὠμοιώθημεν.

^aΜωϋσῆ • Μωσῆ

¹γὰρ Μωϋσῆ • Μωϋσεῖ γὰρ ²οἰκτειρήσω • οἰκτιρήσω ³οἰκτείρω • οἰκτίρω

⁴ἐλεούντος • ἐλεῶντος ⁵οὖν μοι Τί • μοι οὖν Τί [οὖν] ⁶Μενοῦνγε ὡς ἄνθρωπε •

⁷Ως ἄνθρωπε μενοῦνγε ⁷ἐρρήθη • ἐρρέθη ⁸κατάλειμμα • ὑπόλειμμα ⁹ἐν δικαιοσύνῃ
ὅτι λόγον συντετμημένον • –

Israel's Unbelief

30 Τί οὖν ἐροῦμεν; "Οτι ἔθνη τὰ μὴ διώκοντα δικαιοσύνην, κατέλαβεν δικαιοσύνην, δικαιοσύνην δὲ τὴν ἐκ πίστεως· **31** Ἰσραὴλ δέ, διώκων νόμου δικαιοσύνης, εἰς νόμον δικαιοσύνης οὐκ¹ ἐφθασεν. **32** Διὰ τί; "Οτι οὐκ ἐκ πίστεως, ἀλλ' ὡς ἐξ ἔργων νόμου· προσέκοψαν γάρ² τῷ λίθῳ τοῦ προσκόμματος, **33** καθὼς γέγραπται, Ἰδοὺ τίθημι ἐν Σιών λίθον προσκόμματος καὶ πέτραν σκανδάλου· καὶ πᾶς³ ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται.

10 Ἀδελφοί, ἡ μὲν εὐδοκία τῆς ἐμῆς καρδίας καὶ ἡ δέσις ἡ πρὸς⁴ τὸν θεὸν ὑπέρ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστιν⁵ εἰς σωτηρίαν. **2** Μαρτυρῶ γάρ αὐτοῖς ὅτι ζῆλον θεοῦ ἔχουσιν, ἀλλ' οὐ κατ' ἐπίγνωσιν. **3** Ἄγνοοῦντες γάρ τὴν τοῦ θεοῦ δικαιοσύνην, καὶ τὴν ιδίαν δικαιοσύνην ζητοῦντες⁶ στῆσαι, τῇ δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ οὐχ ὑπετάγησαν. **4** Τέλος γάρ νόμου χριστὸς εἰς δικαιοσύνην παντὶ τῷ πιστεύοντι. **5** Μωϋσῆς γάρ γράφει τὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ τοῦ⁷ νόμου, ὅτι ὁ ποιήσας αὐτὰ ἀνθρωπος ζήσεται ἐν αὐτοῖς. **6** Ἡ δὲ ἐκ πίστεως δικαιοσύνη οὕτως λέγει, Μή εἴπῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου, Τίς ἀναβήσεται εἰς τὸν οὐρανόν;—τοῦτ' ἐστιν χριστὸν καταγαγεῖν— **7** ή, Τίς καταβήσεται εἰς τὴν ἀβύσσον;—τοῦτ' ἐστιν χριστὸν ἐκ νεκρῶν ἀναγαγεῖν. **8** Ἄλλὰ τί λέγει; Ἐγγύς σου τὸ ρῆμά ἐστιν, ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἐν τῇ καρδίᾳ σου· τοῦτ' ἐστιν τὸ ρῆμα τῆς πίστεως ὃ κηρύσσομεν. **9** ὅτι ἐὰν ὄμολογήσῃς ἐν τῷ στόματί σου κύριον Ἰησοῦν, καὶ πιστεύσῃς ἐν τῇ καρδίᾳ σου ὅτι ὁ θεὸς αὐτὸν ἥγειρεν ἐκ νεκρῶν, σωθήσῃ. **10** καρδίᾳ γάρ πιστεύεται εἰς δικαιοσύνην, στόματι δὲ ὄμολογεῖται εἰς σωτηρίαν. **11** Λέγει γάρ ἡ γραφή, Πᾶς ὁ πιστεύων ἐπ' αὐτῷ οὐ καταισχυνθήσεται. **12** Οὐ γάρ ἐστιν διαστολὴ Ἰουδαίου τε καὶ Ἑλληνος· ὁ γάρ αὐτὸς κύριος πάντων, πλουτῶν εἰς πάντας τοὺς ἐπικαλούμενους αὐτόν. **13** Πᾶς γάρ ὃς ἂν ἐπικαλέσηται τὸ ὄνομα κυρίου σωθήσεται. **14** Πῶς οὖν ἐπικαλέσονται⁸ εἰς ὃν οὐκ ἐπίστευσαν; Πῶς δὲ πιστεύσουσιν⁹ οὗ οὐκ ἥκουσαν; Πῶς δὲ ἀκούσουσιν¹⁰ χωρὶς κηρύσσοντος; **15** Πῶς δὲ κηρύξουσιν¹¹ ἐὰν

¹ δικαιοσύνης οὐκ • οὐκ ² νόμου προσέκοψαν γάρ • προσέκοψαν ³ πᾶς • – ⁴ ἡ πρὸς • πρὸς ⁵ τοῦ Ἰσραὴλ ἐστιν • αὐτῶν ⁶ δικαιοσύνην ζητοῦντες • [δικαιοσύνη] ζητοῦντες ⁷ τοῦ • [τοῦ] ⁸ ἐπικαλέσονται • ἐπικαλέσωνται ⁹ πιστεύσουσιν • πιστεύσωσιν ¹⁰ ἀκούσουσιν • ἀκούσωσιν ¹¹ κηρύξουσιν • κηρύξωσιν

μὴ ἀποσταλῶσιν; Καθὼς γέγραπται, Ὡς ὠραῖοι οἱ πόδες τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην,¹ τῶν εὐαγγελιζομένων τὰ² ἀγαθά.

16 Ἀλλ' οὐ πάντες ὑπῆκουσαν τῷ εὐαγγελίῳ. Ἡσαΐας γὰρ λέγει, Κύριε, τίς ἐπίστευσεν τῇ ἀκοῇ ἡμῶν; **17** Ἄρα ή πίστις ἔξ ἀκοῆς, ή δὲ ἀκοὴ διὰ ρήματος θεοῦ.³ **18** Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἥκουσαν; Μενοῦνγε· Εἰς πᾶσαν τὴν γῆν ἔξηλθεν ὁ φθόγγος αὐτῶν, καὶ εἰς τὰ πέρατα τῆς οἰκουμένης τὰ ρήματα αὐτῶν. **19** Ἀλλὰ λέγω, μὴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ,⁴ Πρῶτος Μωϋσῆς λέγει, Ἐγώ παραχηλώσω ὑμᾶς ἐπ' οὐκ ἔθνει, ἐπὶ⁵ ἔθνει ἀσυνέτῳ παροργιῶ ὑμᾶς. **20** Ἡσαΐας δὲ ἀποτολμᾷ καὶ λέγει, Εὐρέθην⁶ τοῖς ἐμὲ μὴ ζητοῦσιν, ἐμφανῆς ἐγενόμην τοῖς ἐμὲ μὴ ἐπερωτῶσιν. **21** Πρὸς δὲ τὸν Ἰσραὴλ λέγει, Ὁλην τὴν ἡμέραν ἔξεπέτασα τὰς χεῖράς μου πρὸς λαὸν ἀπειθοῦντα καὶ ἀντιλέγοντα.

A Remnant of Israel Saved

11 Λέγω οὖν, μὴ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ; Μὴ γένοιτο. Καὶ γὰρ ἐγὼ Ἰσραηλίτης εἰμί, ἐκ σπέρματος Ἀβραάμ, φυλῆς Βενιαμίν. **2** Οὐκ ἀπώσατο ὁ θεὸς τὸν λαὸν αὐτοῦ ὃν προέγνω. "Η οὐκ οἴδατε ἐν Ἡλίᾳ τί λέγει ἡ γραφή; Ὡς ἐντυγχάνει τῷ θεῷ κατὰ τοῦ Ἰσραὴλ, λέγων,⁷ **3** Κύριε, τοὺς προφήτας σου ἀπέκτειναν, καὶ τὰ⁸ θυσιαστήριά σου κατέσκαψαν· κάγω ὑπελείφθην μόνος, καὶ ζητοῦσιν τὴν ψυχήν μου. **4** Ἀλλὰ τί λέγει αὐτῷ ὁ χρηματισμός; Κατέλιπον ἐμαυτῷ ἐπτακισχιλίους ἄνδρας, οἵτινες οὐκ ἔκαμψαν γόνυν τῇ Βάσαλ. **5** Οὕτως οὖν καὶ ἐν τῷ νῦν καιρῷ λεῖμμα κατ' ἐκλογὴν χάριτος γέγονεν. **6** Εἰ δὲ χάριτι, οὐκέτι ἔξ ἔργων· ἐπεὶ ἡ χάρις οὐκέτι γίνεται χάρις. Εἰ δὲ ἔξ ἔργων, οὐκέτι ἐστὶν χάρις· ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον.⁹ **7** Τί οὖν; "Ο ἐπίζητε Ἰσραὴλ, τοῦτο οὐκ ἐπέτυχεν, ή δὲ ἐκλογὴ ἐπέτυχεν, οἱ δὲ λοιποὶ ἐπωρώθησαν· **8** καθὼς γέγραπται, "Εδωκεν αὐτοῖς ὁ θεὸς πνεῦμα κατανύξεως, ὁφθαλμοὺς τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ ὅτα τοῦ μὴ ἀκούειν, ἔως τῆς σήμερον ἡμέρας. **9** Καὶ Δαυὶδ λέγει, Γενηθήτω ἡ τράπεζα αὐτῶν εἰς παγίδα καὶ εἰς θήραν, καὶ εἰς σκάνδαλον, καὶ εἰς ἀνταπόδομα αὐτοῖς· **10** σκοτισθήτωσαν οἱ ὁφθαλμοὶ αὐτῶν τοῦ μὴ βλέπειν, καὶ τὸν νῶτον αὐτῶν διὰ παντὸς σύγκαμψον.

¹ τῶν εὐαγγελιζομένων εἰρήνην • – ² τὰ • [τὰ] ³ θεοῦ • χριστοῦ ⁴ οὐκ ἔγνω Ἰσραὴλ • Ἰσραὴλ οὐκ ἔγνω ⁵ ἐπὶ • ἐπ’ ⁶ Εὐρέθην • Εύρεθην [ἐν] ⁷ λέγων • – ⁸ καὶ τὰ • τὰ ⁹ Εἰ δὲ ἔξ ἔργων οὐκέτι ἐστὶν χάρις ἐπεὶ τὸ ἔργον οὐκέτι ἐστὶν ἔργον • –

An Admonition and Encouragement to Gentiles and Jews

11 Λέγω οὖν, μὴ ἔπταισαν ἵνα πέσωσιν; Μὴ γένοιτο· ἀλλὰ τῷ αὐτῷ παραπτώματι ἡ σωτηρία τοῖς ἔθνεσιν, εἰς τὸ παραζηλῶσαι αὐτούς. **12** Εἰ δὲ τὸ παράπτωμα αὐτῶν πλοῦτος κόσμου, καὶ τὸ ἥττημα αὐτῶν πλοῦτος ἔθνῶν, πόσῳ μᾶλλον τὸ πλήρωμα αὐτῶν;

13 Ὦ μῆν γάρ¹ λέγω τοῖς ἔθνεσιν. Ἐφ' ὅσον μέν² εἴμι ἐγὼ ἔθνῶν ἀπόστολος, τὴν διακονίαν μου δοξάζω. **14** εἴ πως παραζηλώσω μου τὴν σάρκα, καὶ σώσω τινάς ἐξ αὐτῶν. **15** Εἰ γὰρ η ἀποβολὴ αὐτῶν καταλλαγὴ κόσμου, τίς η πρόσληψις,³ εἰ μὴ ζωὴ ἐκ νεκρῶν; **16** Εἰ δὲ η ἀπαρχὴ ἀγία, καὶ τὸ φύραμα· καὶ εἰ η ρίζα ἀγία, καὶ οἱ κλάδοι. **17** Εἰ δέ τινες τῶν κλάδων ἔξεκλάσθησαν, σὺ δὲ ἀγριέλαιος ὃν ἐνεκεντρίσθης ἐν αὐτοῖς, καὶ συγκοινωνὸς τῆς ρίζης καὶ τῆς⁴ πιότητος τῆς ἑλαίας ἐγένουν, **18** μὴ κατακαυχῶ τῶν κλάδων· εἰ δὲ κατακαυχᾶσαι, οὐ σὺ τὴν ρίζαν βαστάζεις, ἀλλ'⁵ η ρίζα σέ. **19** Ἐρεῖς οὖν, Ἐξεκλάσθησαν κλάδοι, ἵνα ἐγὼ ἐγκεντρίσθω. **20** Καλῶς· τῇ ἀπιστίᾳ ἔξεκλάσθησαν, σὺ δὲ τῇ πίστει ἔστηκας. Μὴ ὑψηλοφρόνει,⁶ ἀλλὰ φοβοῦ. **21** εἰ γὰρ ὁ θεὸς τῶν κατὰ φύσιν κλάδων οὐκ ἐφείσατο, μήπως⁷ οὐδέ σου φείσεται. **22** Ἰδε οὖν χρηστότητα καὶ ἀποτομίαν θεοῦ· ἐπὶ μὲν τοὺς πεσόντας, ἀποτομίαν· ἐπὶ⁸ δὲ σὲ, χρηστότητα, ἐὰν ἐπιμείνῃς⁹ τῇ χρηστότητῃ· ἐπεὶ καὶ σὺ ἐκκοπήσῃ. **23** Καὶ ἐκεῖνοι¹⁰ δέ, ἐὰν μὴ ἐπιμείνωσιν¹¹ τῇ ἀπιστίᾳ, ἐγκεντρίσθησονται· δυνατὸς γὰρ ὁ θεός ἐστιν¹² πάλιν ἐγκεντρίσαι αὐτούς. **24** Εἰ γὰρ σὺ ἐκ τῆς κατὰ φύσιν ἔξεκόπης ἀγριελαίου, καὶ παρὰ φύσιν ἐνεκεντρίσθης εἰς καλλιέλαιον, πόσῳ μᾶλλον οὗτοι, οἱ κατὰ φύσιν, ἐγκεντρισθήσονται τῇ ἴδιᾳ ἑλαίᾳ;

25 Οὐ γὰρ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, τὸ μυστήριον τοῦτο, ἵνα μὴ ἡτε παρ'¹³ ἔαυτοῖς φρόνιμοι, ὅτι πώρωσις ἀπὸ μέρους τῷ Ἰσραὴλ γέγονεν, ἄχρι οὗ τὸ πλήρωμα τῶν ἔθνῶν εἰσέλθῃ· **26** καὶ οὕτως πᾶς Ἰσραὴλ σωθήσεται· καθὼς γέγραπται, "Ἡξει ἐκ Σιών ὁ ρύμονος, καὶ ἀποστρέψει¹⁴ ἀσεβείας ἀπὸ Ἱακώβ· **27** καὶ αὕτη αὐτοῖς η παρ' ἐμοῦ διαθήκη, ὅταν ἀφέλωμαι τὰς ἀμαρτίας αὐτῶν. **28** Κατὰ μὲν τὸ εὐαγγέλιον, ἔχθροὶ δι' ὑμᾶς· κατὰ δὲ τὴν

¹ γὰρ • δὲ ²μέν • μὲν οὖν ³πρόσληψις • πρόσληψις ⁴καὶ τῆς • τῆς ⁵ἀλλ' • ἀλλὰ ⁶ὑψηλοφρόνει • ὑψηλὸς φρόνει ⁷μήπως • [μή πως] ⁸ἀποτομίαν ἐπὶ • ἀποτομία ⁹χρηστότητα ἐὰν ἐπιμείνῃς • χρηστότης θεοῦ ἐὰν ἐπιμένῃς ¹⁰Καὶ ἐκεῖνοι • Κάκείνοι ¹¹ἐπιμείνωσιν • ἐπιμένωσιν ¹²ὁ θεός ἐστιν • ἐστιν ὁ θεός ¹³παρ' • [παρ'] ¹⁴καὶ ἀποστρέψει • ἀποστρέψει

έκλογήν, ἀγαπητοὶ διὰ τοὺς πατέρας. 29 Ἀμεταμέλητα γὰρ τὰ χαρίσματα καὶ ἡ κλῆσις τοῦ θεοῦ. 30 Ὡσπερ γὰρ καὶ¹ ὑμεῖς ποτὲ ἡπειθήσατε τῷ θεῷ, νῦν δὲ ἡλεήθητε τῇ τούτων ἀπειθείᾳ· 31 οὕτως καὶ οὗτοι νῦν ἡπειθησαν, τῷ ὑμετέρῳ ἐλέει ἵνα καὶ αὐτοὶ ἐλεηθῶσιν.² 32 συνέκλεισεν γὰρ ὁ θεὸς τοὺς πάντας εἰς ἀπειθειαν, ἵνα τοὺς πάντας ἐλεήσῃ.

33 Ὡς βάθος πλούτου καὶ σοφίας καὶ γνώσεως θεοῦ. Ὡς ἀνεξερεύνητα³ τὰ κρίματα αὐτοῦ, καὶ ἀνεξιχνίαστοι αἱ ὄδοι αὐτοῦ. 34 Τίς γὰρ ἔγνω νοῦν κυρίου; Ἡ τίς σύμβουλος αὐτοῦ ἐγένετο; 35 Ἡ τίς προέδωκεν αὐτῷ, καὶ ἀνταποδοθήσεται αὐτῷ; 36 Ὁτι ἐξ αὐτοῦ καὶ δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν τὰ πάντα· αὐτῷ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

The Christian's Life a Reasonable Service to God

12 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τῶν οἰκτιρμῶν τοῦ θεοῦ, παραστῆσαι τὰ σώματα ὑμῶν θυσίαν ζῶσαν, ἀγίαν, εὐάρεστον τῷ θεῷ, τὴν λογικὴν λατρείαν ὑμῶν, 2 καὶ μὴ συσχηματίζεσθαι⁴ τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ μεταμορφοῦσθαι⁵ τῇ ἀνακαινώσει τοῦ νοὸς ὑμῶν,⁶ εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τί τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ τὸ ἀγαθὸν καὶ εὐάρεστον καὶ τέλειον.

3 Λέγω γάρ, διὰ τῆς χάριτος τῆς δοθείσης μοι, παντὶ τῷ ὄντι ἐν ὑμῖν, μὴ ὑπερφρονεῖν παρ' ὅ δει φρονεῖν, ἀλλὰ φρονεῖν εἰς τὸ σωφρονεῖν, ἐκάστῳ ὡς ὁ θεὸς ἐμέρισεν μέτρον πίστεως. 4 Καθάπερ γὰρ ἐν ἐνὶ σώματι μέλη πολλὰ⁷ ἔχομεν, τὰ δὲ μέλη πάντα οὐ τὴν αὐτὴν ἔχει πρᾶξιν. 5 οὕτως οἱ πολλοὶ ἐν σῶμά ἐσμεν ἐν χριστῷ, ὁ⁸ δὲ καθ' εἰς ἀλλήλων μέλη. 6 Ἐχοντες δὲ χαρίσματα κατὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν διάφορα, εἴτε προφητείαν, κατὰ τὴν ἀναλογίαν τῆς πίστεως. 7 εἴτε διακονίαν, ἐν τῇ διακονίᾳ· εἴτε ὁ διδάσκων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ. 8 εἴτε ὁ παρακαλῶν, ἐν τῇ παρακλήσει· ὁ μεταδιδούς, ἐν ἀπλότητι· ὁ προϊστάμενος, ἐν σπουδῇ· ὁ ἐλεῶν, ἐν ἱλαρότητι. 9 Ἡ ἀγάπη ἀνυπόκριτος. Ἀποστυγοῦντες τὸ πονηρόν, κολλώμενοι τῷ ἀγαθῷ. 10 Τῇ φιλαδελφίᾳ εἰς ἀλλήλους φιλόστοργοι· τῇ τιμῇ

^aσυσχηματίζεσθαι • συσχηματίζεσθε ^bμεταμορφοῦσθαι • μεταμορφοῦσθε

¹καὶ • - ²ἐλεηθῶσιν • [νῦν] ἐλεηθῶσιν ³ἀνεξερεύνητα • ἀνεξερεύνητα

⁴συσχηματίζεσθαι • συσχηματίζεσθε ⁵μεταμορφοῦσθαι • μεταμορφοῦσθε ⁶ὑμῶν •

- ⁷μέλη πολλὰ • πολλὰ μέλη ⁸οἱ • τὸ

ἀλλήλους προηγούμενοι. **11** τῇ σπουδῇ μὴ ὀκνηροί· τῷ πνεύματι ζέοντες· τῷ κυρίῳ δουλεύοντες. **12** τῇ ἐλπίδι χαίροντες· τῇ θλίψει ὑπομένοντες· τῇ προσευχῇ προσκαρτεροῦντες· **13** ταῖς χρείαις τῶν ἀγίων κοινωνοῦντες· τὴν φιλοξενίαν διώκοντες. **14** Εὐλογεῖτε τοὺς διώκοντας ὑμᾶς,¹ εὐλογεῖτε, καὶ μὴ καταρᾶσθε. **15** Χαίρειν μετὰ χαιρόντων, καὶ² κλαίειν μετὰ κλαίοντων. **16** Τὸ αὐτὸ εἰς ἀλλήλους φρονοῦντες. Μὴ τὰ ὑψηλὰ φρονοῦντες, ἀλλὰ τοῖς ταπεινοῖς συναπαγόμενοι. Μὴ γίνεσθε φρόνιμοι παρ’ ἔαυτοῖς. **17** Μηδενὶ κακὸν ἀντὶ κακοῦ ἀποδιδόντες. Προνοούμενοι καλὰ ἐνώπιον πάντων ἀνθρώπων. **18** Εἰ δυνατόν, τὸ ἔξ ὑμῶν, μετὰ πάντων ἀνθρώπων εἰρηνεύοντες. **19** Μὴ ἔαυτοὺς ἐκδικοῦντες, ἀγαπητοί, ἀλλὰ δότε τόπον τῇ ὄργῃ· γέγραπται γάρ, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος. **20** Ἐὰν οὖν³ πεινᾷ ὁ ἔχθρός σου, ψώμιζε αὐτόν· ἐὰν διψᾷ, πότιζε αὐτόν· τοῦτο γάρ ποιῶν, ἄνθρακας πυρὸς σωρεύσεις ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **21** Μὴ νικῶ ὑπὸ τοῦ κακοῦ, ἀλλὰ νίκα ἐν τῷ ἀγαθῷ τὸ κακόν.

Obedience to the Government

13 Πᾶσα ψυχὴ ἔξουσίαις ὑπερεχούσαις ὑποτασσέσθω· οὐ γάρ ἐστιν ἔξουσία εἰ μὴ ὑπὸ θεοῦ, αἱ δὲ οὖσαι ἔξουσίαι ὑπὸ τοῦ⁴ θεοῦ τεταγμέναι εἰσίν. **2** Ὁστε ὁ ἀντιτασσόμενος τῇ ἔξουσίᾳ, τῇ τοῦ θεοῦ διαταγῇ ἀνθέστηκεν· οἱ δὲ ἀνθεστηκότες ἔαυτοῖς κρίμα λήψονται.⁵ **3** Οἱ γάρ ἀρχοντες οὐκ εἰσὶν φόβος τῶν ἀγαθῶν ἔργων, ἀλλὰ τῶν κακῶν.⁶ Θέλεις δὲ μὴ φοβεῖσθαι τὴν ἔξουσίαν; Τὸ ἀγαθὸν ποίει, καὶ ἔξεις ἔπαινον ἐξ αὐτῆς· **4** θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν σοι εἰς τὸ ἀγαθόν. Ἐὰν δὲ τὸ κακὸν ποιῆσ, φοβοῦ· οὐ γὰρ εἰκῇ τὴν μάχαιραν φορεῖ· θεοῦ γὰρ διάκονός ἐστιν, ἔκδικος εἰς ὄργὴν τῷ τὸ κακὸν πράσσοντι. **5** Διὸ ἀνάγκη ὑποτάσσεσθαι, οὐ μόνον διὰ τὴν ὄργην, ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν συνείδησιν. **6** Διὰ τοῦτο γὰρ καὶ φόρους τελεῖτε· λειτουργοὶ γὰρ θεοῦ εἰσιν, εἰς αὐτὸ τοῦτο προσκαρτεροῦντες. **7** Ἀπόδοτε οὖν⁷ πᾶσιν τὰς ὄφειλάς· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὸ τέλος τὸ τέλος· τῷ τὸν φόρον τὸν φόρον· τῷ τὴν τιμὴν τὴν τιμήν.

¹ ὑμᾶς • [ὑμᾶς] ² καὶ • – ³ Εὰν οὖν • Ἀλλὰ ἐὰν ⁴ ἔξουσίαι ὑπὸ τοῦ • ὑπὸ ⁵ λήψονται
• λήψονται ⁶ τῶν ἀγαθῶν ἔργων ἀλλὰ τῶν κακῶν • τῷ ἀγαθῷ ἔργῳ ἀλλὰ τῷ κακῷ
⁷ οὖν • –

Love toward One's Neighbor, the Walk in the Light

8 Μηδενὶ μηδὲν ὄφειλετε, εἰ μὴ τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους.¹ ὁ γὰρ ἀγαπῶν τὸν ἔτερον, νόμον πεπλήρωκεν. **9** Τὸ γάρ, Οὐ μοιχεύσεις, οὐ φονεύσεις, οὐ κλέψεις,^a οὐκ ἐπιθυμήσεις, καὶ εἴ τις ἔτέρα ἐντολή, ἐν τούτῳ τῷ λόγῳ² ἀνακεφαλαιοῦται, ἐν τῷ,³ Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν. **10** Ἡ ἀγάπη τῷ πλησίον κακὸν οὐκ ἐργάζεται· πλήρωμα οὖν νόμου ἡ ἀγάπη.

11 Καὶ τοῦτο, εἰδότες τὸν καιρόν, ὅτι ὥρα ἡμᾶς ἥδη⁴ ἐξ ὑπνου ἐγερθῆναι· νῦν γὰρ ἐγγύτερον ἡμῶν ἡ σωτηρία ἡ ὅτε ἐπιστεύσαμεν. **12** Ἡ νὺξ προέκοψεν, ἡ δὲ ἡμέρα ἡγγικεν· ἀποθώμεθα οὖν τὰ ἔργα τοῦ σκότους, καὶ ἐνδυσώμεθα⁵ τὰ ὅπλα τοῦ φωτός. **13** Ὡς ἐν ἡμέρᾳ, εὐσχημόνως περιπατήσωμεν, μὴ κώμοις καὶ μέθαις, μὴ κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μὴ ἔριδι καὶ ζήλῳ. **14** Ἄλλο⁶ ἐνδύσασθε τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τῆς σαρκὸς πρόνοιαν μὴ ποιεῖσθε, εἰς ἐπιθυμίας.

The Conduct of Christians toward Such as Are Weak in Faith

14 Τὸν δὲ ἀσθενοῦντα τῇ πίστει προσλαμβάνεσθε, μὴ εἰς διακρίσεις διαλογισμῶν. **2** Ὁς μὲν πιστεύει φαγεῖν πάντα, ὁ δὲ ἀσθενῶν λάχανα ἐσθίει. **3** Ὁ ἐσθίων τὸν μὴ ἐσθίοντα μὴ ἔξουθενείτω, καὶ ὁ⁷ μὴ ἐσθίων τὸν ἐσθίοντα μὴ κρινέτω· ὁ θεὸς γὰρ αὐτὸν προσελάβετο. **4** Σὺ τίς εἶ ὁ κρίνων ἀλλότριον οἰκέτην; Τῷ ιδίῳ κυρίῳ στήκει ἡ πίπτει. Σταθήσεται δέ· δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς⁸ στῆσαι αὐτόν. **5** Ὁς μὲν⁹ κρίνει ἡμέραν παρ’ ἡμέραν, ὃς δὲ κρίνει πᾶσαν ἡμέραν. “Ἐκαστος ἐν τῷ ιδίῳ νοὶ πληροφορείσθω. **6** Ὁ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ φρονεῖ· καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν, κυρίῳ οὐ φρονεῖ.¹⁰ Καὶ ὁ ἐσθίων κυρίῳ ἐσθίει, εὐχαριστεῖ γὰρ τῷ θεῷ· καὶ ὁ μὴ ἐσθίων κυρίῳ οὐκ ἐσθίει, καὶ εὐχαριστεῖ τῷ θεῷ. **7** Οὐδεὶς γὰρ ἡμῶν ἔαυτῷ ζῆ, καὶ οὐδεὶς ἔαυτῷ ἀποθνήσκει. **8** Εάν τε γὰρ ζῶμεν, τῷ κυρίῳ ζῶμεν· εάν τε ἀποθνήσκωμεν, τῷ κυρίῳ ἀποθνήσκομεν· εάν τε οὖν ζῶμεν, εάν τε ἀποθνήσκωμεν, τοῦ κυρίου ἐσμέν. **9** Εἰς τοῦτο γὰρ χριστὸς καὶ

^aκλέψεις • κλέψεις, οὐ ψευδομαρτυρήσεις

¹ἀγαπᾶν ἀλλήλους • ἀλλήλους ἀγαπᾶν ²τούτῳ τῷ λόγῳ • τῷ λόγῳ τούτῳ ³ἐν τῷ • [ἐν τῷ] ⁴ἡμᾶς ἥδη • ἥδη ὑμᾶς ⁵καὶ ἐνδυσώμεθα • ἐνδυσώμεθα [δὲ] ⁶Ἄλλο• Ἄλλα ⁷καὶ ὁ • ὁ δὲ ⁸δυνατὸς γάρ ἐστιν ὁ θεὸς • δυνατεῖ γὰρ ὁ κύριος ⁹μὲν • μὲν [γὰρ] ¹⁰καὶ ὁ μὴ φρονῶν τὴν ἡμέραν κυρίῳ οὐ φρονεῖ • –

ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη¹ καὶ ἔζησεν, ἵνα καὶ νεκρῶν καὶ ζώντων κυριεύσῃ. **10** Σὺ δὲ τί κρίνεις τὸν ἀδελφόν σου; "Ἡ καὶ σὺ τί ἔξουθενεῖς τὸν ἀδελφόν σου; Πάντες γὰρ παραστησόμεθα τῷ βήματι τοῦ χριστοῦ.² **11** Γέγραπται γάρ, Ζῶ ἐγώ, λέγει κύριος· ὅτι ἐμοὶ κάμψει πᾶν γόνν, καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσεται τῷ θεῷ. **12** Ἀρα οὖν³ ἔκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ θεῷ.⁴

13 Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν· ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθέναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον. **14** Οἶδα καὶ πέπεισμαι ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, ὅτι οὐδὲν κοινὸν δι’ αὐτοῦ.⁵ εἰ μὴ τῷ λογιζομένῳ τι κοινὸν εἶναι, ἐκείνῳ κοινόν. **15** Εἰ δὲ⁶ διὰ βρῶμα ὁ ἀδελφός σου λυπεῖται, οὐκέτι κατὰ ἀγάπην περιπατεῖς. Μὴ τῷ βρῶματί σου ἐκεῖνον ἀπόλλυε, ὑπὲρ οὗ χριστὸς ἀπέθανεν. **16** Μὴ βλασφημείσθω οὖν ὑμῶν τὸ ἀγαθόν· **17** οὐ γάρ ἐστιν ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ βρῶσις καὶ πόσις, ἀλλὰ δικαιοσύνη καὶ εἰρήνη καὶ χαρὰ ἐν πνεύματι ἀγίῳ. **18** Ο γάρ ἐν τούτοις⁷ δουλεύων τῷ χριστῷ εὐάρεστος τῷ θεῷ, καὶ δόκιμος τοῖς ἀνθρώποις. **19** Ἀρα οὖν τὰ τῆς εἰρήνης διώκωμεν, καὶ τὰ τῆς οἰκοδομῆς τῆς εἰς ἀλλήλους. **20** Μὴ ἔνεκεν βρώματος κατάλυε τὸ ἔργον τοῦ θεοῦ. Πάντα μὲν καθαρά, ἀλλὰ κακὸν τῷ ἀνθρώπῳ τῷ διὰ προσκόμματος ἐσθίοντι. **21** Καλὸν τὸ μὴ φαγεῖν κρέα, μηδὲ πιεῖν οἶνον, μηδὲ ἐν ᾧ ὁ ὁ ἀδελφός σου προσκόπτει ἢ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ.⁸ **22** Σὺ πίστιν ἔχεις;⁹ Κατὰ σεαυτὸν ἔχει ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. Μακάριος ὁ μὴ κρίνων ἑαυτὸν ἐν ᾧ δοκιμάζει. **23** Ο δὲ διακρινόμενος, ἐὰν φάγῃ, κατακέριται, ὅτι οὐκ ἐκ πίστεως· πᾶν δὲ ὃ οὐκ ἐκ πίστεως, ἀμαρτία ἐστίν.

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑμᾶς στηρίξαι κατὰ τὸ εὐαγγέλιόν μου καὶ τὸ κήρυγμα Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ ἀποκάλυψιν μυστηρίου χρόνοις αἰώνιοις σεσιγημένου, **25** φανερωθέντος δὲ νῦν, διά τε γραφῶν προφητικῶν, κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ αἰώνιου θεοῦ, εἰς ὑπακοήν πίστεως εἰς πάντα τὰ ἔθνη γνωρισθέντος, **26** μόνῳ σοφῷ θεῷ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὃς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

An Admonition to Patience and Harmony

15 Ὁφείλομεν δὲ ἡμεῖς οἱ δυνατοὶ τὰ ἀσθενήματα τῶν ἀδυνάτων βαστάζειν, καὶ μὴ ἑαυτοῖς ἀρέσκειν.

¹ καὶ ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη • ἀπέθανεν ² χριστοῦ • θεοῦ ³ οὖν • [οὖν] ⁴ τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ] ⁵ αὐτοῦ • ἑαυτοῦ ⁶ δὲ • γάρ ⁷ τούτοις • τούτῳ ⁸ ἡ σκανδαλίζεται ἢ ἀσθενεῖ
• – ⁹ ἔχεις • [ῆν] ἔχεις

2 Ἔκαστος ήμῶν τῷ πλησίον ἀρεσκέτω εἰς τὸ ἀγαθὸν πρὸς οἰκοδομήν. 3 Καὶ γὰρ ὁ χριστὸς οὐχ ἐαυτῷ ἥρεσεν, ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἱ ὄνειδισμοὶ τῶν ὀνειδιζόντων σε ἐπέπεσον¹ ἐπ’ ἐμέ. 4 Ὁσα γὰρ προεγράφη, εἰς τὴν ἡμετέραν διδασκαλίαν προεγράφη, ἵνα² διὰ τῆς ὑπομονῆς καὶ διὰ τῆς παρακλήσεως τῶν γραφῶν τὴν ἐλπίδα ἔχωμεν. 5 Ό δὲ θεὸς τῆς ὑπομονῆς καὶ τῆς παρακλήσεως δῷῃ ὑμῖν τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν ἀλλήλοις κατὰ χριστὸν Ἰησοῦν. 6 ἵνα ὁμοθυμαδὸν ἐν ἐνὶ στόματι δοξάζητε τὸν θεὸν καὶ πατέρα τοῦ κυρίου ήμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 7 Διὸ προσλαμβάνεσθε ἀλλήλους, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς προσελάβετο ὑμᾶς,³ εἰς δόξαν θεοῦ.³ 8 Λέγω δέ, χριστὸν Ἰησοῦν⁴ διάκονον γεγενῆσθαι περιτομῆς ὑπὲρ ἀληθείας θεοῦ, εἰς τὸ βεβαιῶσαι τὰς ἐπαγγελίας τῶν πατέρων. 9 τὰ δὲ ἔθνη ὑπὲρ ἐλέους δοξάσαι τὸν θεόν, καθὼς γέγραπται, Διὰ τοῦτο ἔξομολογήσομαι σοι ἐν ἔθνεσιν, καὶ τῷ ὄνόματί σου ψαλῶ. 10 Καὶ πάλιν λέγει, Εὐφράνθητε, ἔθνη, μετὰ τοῦ λαοῦ αὐτοῦ. 11 Καὶ πάλιν, Αἰνεῖτε τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη,⁵ καὶ ἐπαινέσατε⁶ αὐτὸν πάντες οἱ λαοί. 12 Καὶ πάλιν Ἡσαΐας λέγει, Ἐσται ἡ ρίζα τοῦ Ἱεσσαί, καὶ ὁ ἀνιστάμενος ἄρχειν ἔθνῶν· ἐπ’ αὐτῷ ἔθνη ἐλπιοῦσιν. 13 Ό δὲ θεὸς τῆς ἐλπίδος πληρώσαι ὑμᾶς πάσης χαρᾶς καὶ εἰρήνης ἐν τῷ πιστεύειν, εἰς τὸ περιστεύειν ὑμᾶς ἐν τῇ ἐλπίδι, ἐν δυνάμει πνεύματος ἀγίου.

The Epilog of the Letter

14 Πέπεισμαι δέ, ἀδελφοί μου, καὶ αὐτὸς ἐγὼ περὶ ὑμῶν, ὅτι καὶ αὐτοὶ μεστοί ἐστε ἀγαθωσύνης, πεπληρωμένοι πάσης γνώσεως,⁷ δυνάμενοι καὶ ἄλλους⁸ νουθετεῖν. 15 Τολμηρότερον δὲ ἔγραψα ὑμῖν, ἀδελφοί,⁹ ἀπὸ μέρους, ως ἐπαναμιμήσκων ὑμᾶς, διὰ τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι ὑπὸ τοῦ θεοῦ, 16 εἰς τὸ εἶναί με λειτουργὸν Ἰησοῦ χριστοῦ¹⁰ εἰς τὰ ἔθνη, ιερουργοῦντα τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἵνα γένηται ἡ προσφορὰ τῶν ἔθνῶν εὐπρόσδεκτος, ἡγιασμένη ἐν πνεύματι ἀγίω. 17 Ἐχω οὖν

^aὑμᾶς • ἡμᾶς

¹ἐπέπεσον • ἐπέπεσαν ²προεγράφη ἵνα • ἔγραψη ἵνα ³θεοῦ • τοῦ θεοῦ ⁴δέ
χριστὸν Ἰησοῦν • γάρ χριστὸν ⁵τὸν κύριον πάντα τὰ ἔθνη • πάντα τὰ ἔθνη τὸν κύριον
⁶ἐπαινέσατε • ἐπαινεσάτωσαν ⁷γνώσεως • [τῆς] γνώσεως ⁸ἄλλους • ἀλλήλους
⁹ἀδελφοί • – ¹⁰Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

καύχησιν¹ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τὰ πρὸς τὸν θεόν. **18** Οὐ γὰρ τολμήσω λαλεῖν τι² ὃν οὐ κατειργάσατο χριστὸς δι’ ἐμοῦ, εἰς ὑπακοὴν ἔθνῶν, λόγῳ καὶ ἔργῳ, **19** ἐν δυνάμει σημείων καὶ τεράτων, ἐν δυνάμει πνεύματος θεοῦ³ ὥστε με ἀπὸ Ἱερουσαλήμ καὶ κύκλῳ μέχρι τοῦ Ἰλυρικοῦ πεπληρωκέναι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ· **20** οὕτως δὲ φιλοτιμούμενον εὐαγγελίζεσθαι, οὐχ ὅπου ὠνομάσθη χριστός, ἵνα μὴ ἐπ’ ἀλλότριον θεμέλιον οἰκοδομῶ· **21** ἀλλά, καθὼς γέγραπται, Οἶς οὐκ ἀνηγγέλῃ περὶ αὐτοῦ, ὅψονται· καὶ οἱ οὐκ ἀκηκόασιν συνήσουσιν.

22 Διὸ καὶ ἐνεκοπτόμην τὰ πολλὰ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς· **23** νυνὶ δὲ μηκέτι τόπον ἔχων ἐν τοῖς κλίμασιν τούτοις, ἐπιποθίαν δὲ ἔχων τοῦ ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς ἀπὸ πολλῶν ἔτῶν, **24** ὡς ἐὰν πορεύωμαι⁴ εἰς τὴν Σπανίαν, ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς⁵ ἐλπίζω γὰρ διαπορευόμενος θεάσασθαι ὑμᾶς, καὶ ὑφ’ ὑμῶν προπεμφθῆναι ἔκει, ἐὰν ὑμῶν πρῶτον ἀπὸ μέρους ἐμπλησθῶ. **25** Νυνὶ δὲ πορεύομαι εἰς Ἱερουσαλήμ, διακονῶν τοῖς ἀγίοις. **26** Εὐδόκησαν γὰρ Μακεδονίᾳ καὶ Ἀχαΐᾳ κοινωνίαν τινὰ ποιήσασθαι εἰς τοὺς πτωχοὺς τῶν ἀγίων τῶν ἐν Ἱερουσαλήμ. **27** Εὐδόκησαν γάρ, καὶ ὄφειλέται αὐτῶν εἰσιν.⁶ Εἰ γὰρ τοῖς πνευματικοῖς αὐτῶν ἐκοινώησαν τὰ ἔθνη, ὄφειλουσιν καὶ ἐν τοῖς σαρκικοῖς λειτουργῆσαι αὐτοῖς. **28** Τοῦτο οὖν ἐπιτελέσας, καὶ σφραγισάμενος αὐτοῖς τὸν καρπὸν τοῦτον, ἀπελεύσομαι δι’ ὑμῶν εἰς τὴν⁷ Σπανίαν. **29** Οἶδα δὲ ὅτι ἐρχόμενος πρὸς ὑμᾶς ἐν πληρώματι εὐλογίας τοῦ εὐαγγελίου τοῦ⁸ χριστοῦ ἐλεύσομαι.

30 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,⁹ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ διὰ τῆς ἀγάπης τοῦ πνεύματος, συναγωνίσασθαί μοι ἐν ταῖς προσευχαῖς ὑπὲρ ἐμοῦ πρὸς τὸν θεόν· **31** ἵνα ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν ἀπειθούντων ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ, καὶ ἵνα ἡ¹⁰ διακονία μου ἡ εἰς Ἱερουσαλήμ εὐπρόσδεκτος γένηται τοῖς ἀγίοις.¹¹ **32** ἵνα ἐν χαρᾷ ἐλθω¹² πρὸς ὑμᾶς διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ¹³ συναναπαύσωμαι ὑμῖν. **33** Οὐ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμην.

¹ καύχησιν • [τὴν] καύχησιν ² λαλεῖν τι • τι λαλεῖν ³ θεοῦ • [θεοῦ] ⁴ ἐὸν πορεύωμαι • ὃν πορεύωμαι ⁵ ἐλεύσομαι πρὸς ὑμᾶς • – ⁶ αὐτῶν εἰσιν • εἰσιν αὐτῶν ⁷ τὴν • – ⁸ τοῦ εὐαγγελίου τοῦ • – ⁹ ἀδελφοί • [ἀδελφοί] ¹⁰ ἵνα ἡ • ἡ ¹¹ γένηται τοῖς ἀγίοις • τοῖς ἀγίοις γένηται ¹² ἐλθω • ἐλθῶν ¹³ καὶ • –

A Recommendation, Greetings, and a Final Admonition

16 Συνίστημι δὲ ὑμῖν Φοίβην τὴν ἀδελφὴν ἡμῶν, οὗσαν διάκονον¹ τῆς ἐκκλησίας τῆς ἐν Κεγχρεαῖς· 2 ἵνα αὐτὴν προσδέξησθε ἐν κυρίῳ ἀξίως τῶν ἀγίων, καὶ παραστῆτε αὐτῇ ἐν ᾧ ἂν ὑμῶν χρήζῃ πράγματι· καὶ γὰρ αὐτῇ προστάτις πολλῶν ἐγενήθη, καὶ αὐτοῦ ἐμοῦ.²

3 Ἀσπάσασθε Πρίσκαν^a καὶ Ἀκύλαν τοὺς συνεργούς μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 4 οἵτινες ὑπὲρ τῆς ψυχῆς μου τὸν ἔαυτῶν τράχηλον ὑπέθηκαν, οἵς οὐκ ἐγώ μόνος εὐχαριστῶ, ἀλλὰ καὶ πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι τῶν ἔθνων· 5 καὶ τὴν κατ' οἶκον αὐτῶν ἐκκλησίαν. Ἀσπάσασθε Ἐπαίνετον τὸν ἀγαπητόν μου, ὃς ἐστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας³ εἰς χριστόν. 6 Ἀσπάσασθε Μαριάμ,⁴ ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν εἰς ἡμᾶς.⁵ 7 Ἀσπάσασθε Ἀνδρόνικον καὶ Ἰουνίαν τοὺς συγγενεῖς μου καὶ συναιχμαλώτους μου, οἵτινες εἰσιν ἐπίσημοι ἐν τοῖς ἀποστόλοις, οἵ καὶ πρὸ ἐμοῦ γεγόνασιν⁶ ἐν χριστῷ. 8 Ἀσπάσασθε Ἄμπλιαν⁷ τὸν ἀγαπητόν μου ἐν κυρίῳ. 9 Ἀσπάσασθε Οὐρβανὸν τὸν συνεργὸν ἡμῶν ἐν χριστῷ, καὶ Στάχυν τὸν ἀγαπητόν μου. 10 Ἀσπάσασθε Ἀπελλῆν τὸν δόκιμον ἐν χριστῷ. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ἀριστοβούλου. 11 Ἀσπάσασθε Ἡρῷδίωνα τὸν συγγενῆ μου. Ἀσπάσασθε τοὺς ἐκ τῶν Ναρκίσσου, τοὺς ὄντας ἐν κυρίῳ. 12 Ἀσπάσασθε Τρύφαιναν καὶ Τρυφῶσαν τὰς κοπιώσας ἐν κυρίῳ. Ἀσπάσασθε Περσίδα τὴν ἀγαπητήν, ἣτις πολλὰ ἐκοπίασεν ἐν κυρίῳ. 13 Ἀσπάσασθε Ροῦφον τὸν ἐκλεκτὸν ἐν κυρίῳ, καὶ τὴν μητέρα αὐτοῦ καὶ ἐμοῦ. 14 Ἀσπάσασθε Ἀσύγκριτον, Φλέγοντα, Ἐρμᾶν, Πατρόβαν, Ἐρμῆν,⁸ καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς ἀδελφούς. 15 Ἀσπάσασθε Φιλόλογον καὶ Ἰουλίαν, Νηρέα καὶ τὴν ἀδελφὴν αὐτοῦ, καὶ Ὁλυμπᾶν, καὶ τοὺς σὺν αὐτοῖς πάντας ἀγίους. 16 Ἀσπάσασθε ὁλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τοῦ⁹ χριστοῦ.

17 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, σκοπεῖν τοὺς τὰς διχοστασίας καὶ τὰ σκάνδαλα, παρὰ τὴν διδαχὴν ἣν ὑμεῖς ἐμάθετε, ποιοῦντας· καὶ ἐκκλίνατε¹⁰ ἀπ' αὐτῶν. 18 Οἱ γὰρ

^aΠρίσκαν • Πρίσκιλλαν

¹διάκονον • [καὶ] διάκονον ²αὐτοῦ ἐμοῦ • ἐμοῦ αὐτοῦ ³Ἀχαΐας • Ασίας ⁴Μαριάμ
• Μαρίαν ⁵ἡμᾶς • ὑμᾶς ⁶γεγόνασιν • γέγοναν ⁷Ἄμπλιαν • Άμπλιατον ⁸Ἐρμᾶν
Πατρόβαν Ἐρμῆν • Ἐρμῆν Πατροβάν Ἐρμᾶν ⁹τοῦ • πᾶσαι τοῦ ¹⁰ἐκκλίνατε •
ἐκκλίνετε

τοιοῦτοι τῷ κυρίῳ ἡμῶν Ἰησοῦ¹ χριστῷ οὐ δουλεύουσιν, ἀλλὰ τῇ ἑαυτῶν κοιλίᾳ· καὶ διὰ τῆς χρηστολογίας καὶ εὐλογίας ἔξαπατῶσιν τὰς καρδίας τῶν ἀκάκων. **19** Ἡ γὰρ ὑμῶν ὑπακοὴ εἰς πάντας ἀφίκετο. Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν θέλω² δὲ ὑμᾶς σοφοὺς μὲν³ εἶναι εἰς τὸ ἀγαθόν, ἀκεραίους δὲ εἰς τὸ κακόν. **20** Οὐ δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης συντρίψει τὸν Σατανᾶν ὑπὸ τοὺς πόδας ὑμῶν ἐν τάχει.

Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ⁴ μεθ' ὑμῶν.

21 Ἀσπάζονται⁵ ὑμᾶς Τιμόθεος ὁ συνεργός μου, καὶ Λούκιος καὶ Ἰάσων καὶ Σωσίπατρος οἱ συγγενεῖς μου. **22** Ἀσπάζομαι ὑμᾶς ἐγὼ Τέρτιος, ὁ γράψας τὴν ἐπιστολήν, ἐν κυρίῳ. **23** Ἀσπάζεται ὑμᾶς Γάϊος ὁ ξένος μου καὶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης.⁶ Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐραστος ὁ οἰκονόμος τῆς πόλεως, καὶ Κούαρτος ὁ ἀδελφός.⁷ **24** Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμην.

¹ Ἰησοῦ • - ² Χαίρω οὖν τὸ ἐφ' ὑμῖν θέλω • Ἐφ' ὑμῖν οὖν χαίρω θέλω ³ μὲν • -
⁴ χριστοῦ • - ⁵ Ἀσπάζονται • Ἀσπάζεται ⁶ τῆς ἐκκλησίας ὅλης • ὅλης τῆς ἐκκλησίας
⁷ ἀδελφός • ἀδελφός + [14.24–26]

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Α First to the Corinthians

Salutation and Thanksgiving

Παῦλος κλητὸς ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Σωσθένης ὁ ἀδελφός, 2 τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὕσῃ ἐν Κορίνθῳ, ἡγιασμένοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, κλητοῖς ἀγίοις, σὺν πᾶσιν τοῖς ἐπικαλουμένοις τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐν παντὶ τόπῳ, αὐτῶν τε² καὶ ἡμῶν· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἐπὶ τῇ χάριτι τοῦ θεοῦ τῇ δοθείσῃ ὑμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 5 ὅτι ἐν παντὶ ἐπλουτίσθητε ἐν αὐτῷ, ἐν παντὶ λόγῳ καὶ πάσῃ γνώσει, 6 καθὼς τὸ μαρτύριον τοῦ χριστοῦ ἐβεβαιώθη ἐν ὑμῖν. 7 ὥστε ὑμᾶς μὴ ὑστερεῖσθαι ἐν μηδενὶ χαρίσματι, ἀπεκδεχομένους τὴν ἀποκάλυψιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 8 ὃς καὶ βεβαιώσει ὑμᾶς ἔως τέλους, ἀνεγκλήτους ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ.³ 9 Πιστὸς ὁ θεός, δι’ οὗ ἐκλήθητε εἰς κοινωνίαν τοῦ νίοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

A Reproof of Disharmony

10 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, διὰ τοῦ ὄνόματος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἵνα τὸ αὐτὸ λέγητε πάντες, καὶ μὴ ἦ ἐν ὑμῖν σχίσματα, ἢτε δὲ κατηρτισμένοι ἐν τῷ αὐτῷ νοΐ καὶ ἐν τῇ αὐτῇ γνώμῃ. 11 Ἐδηλώθη γάρ μοι περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί μου, ὑπὸ τῶν Χλόης, ὅτι ἔριδες ἐν ὑμῖν εἰσιν. 12 Λέγω δὲ τοῦτο, ὅτι

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²τε • – ³χριστοῦ • [χριστοῦ]

ἔκαστος ὑμῶν λέγει, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλου, Ἐγὼ δὲ Ἀπολλώ, Ἐγὼ δὲ Κηφᾶ, Ἐγὼ δὲ χριστοῦ. **13** Μεμέρισται ὁ χριστός; Μὴ Παῦλος ἐσταυρώθη ὑπὲρ ὑμῶν, ἢ εἰς τὸ ὄνομα Παύλου ἐβαπτίσθητε; **14** Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ¹ ὅτι οὐδένα ὑμῶν ἐβάπτισα, εἰ μὴ Κρίσπον καὶ Γάϊον· **15** ἵνα μή τις εἴπῃ ὅτι εἰς τὸ ἡμὸν ὄνομα ἐβάπτισα.² **16** Ἐβάπτισα δὲ καὶ τὸν Στεφανᾶ οἴκον· λοιπὸν οὐκ οἶδα εἴ τινα ἄλλον ἐβάπτισα.

The Wisdom of God and the Foolishness of Men

17 Οὐ γάρ ἀπέστειλέν με χριστὸς βαπτίζειν, ἀλλ’³ εὐαγγελίζεσθαι· οὐκ ἐν σοφίᾳ λόγου, ἵνα μὴ κενωθῇ ὁ σταυρὸς τοῦ χριστοῦ.

18 Ο λόγος γάρ ὁ τοῦ σταυροῦ τοῖς μὲν ἀπολλυμένοις μωρίᾳ ἐστίν, τοῖς δὲ σωζομένοις ἡμῖν δύναμις θεοῦ ἐστιν. **19** Γέγραπται γάρ, Ἀπολῶ τὴν σοφίαν τῶν σοφῶν, καὶ τὴν σύνεσιν τῶν συνετῶν ἀθετήσω. **20** Ποῦ σοφός; Ποῦ γραμματεύς; Ποῦ συζητητής τοῦ αἰῶνος τούτου; Οὐχὶ ἐμώρανεν ὁ θεὸς τὴν σοφίαν τοῦ κόσμου τούτου;⁴ **21** Ἐπειδὴ γάρ ἐν τῇ σοφίᾳ τοῦ θεοῦ οὐκ ἔγνω ὁ κόσμος διὰ τῆς σοφίας τὸν θεόν, εὐδόκησεν ὁ θεὸς διὰ τῆς μωρίας τοῦ κηρύγματος σῶσαι τοὺς πιστεύοντας. **22** Ἐπειδὴ καὶ Ἰουδαῖοι σημεῖον⁵ αἴτοῦσιν, καὶ Ἐλληνες σοφίαν ζητοῦσιν. **23** ἡμεῖς δὲ κηρύσσομεν χριστὸν ἐσταυρωμένον, Ἰουδαίοις μὲν σκάνδαλον, Ἐλλησιν⁶ δὲ μωρίαν. **24** αὐτοῖς δὲ τοῖς κλητοῖς, Ἰουδαίοις τε καὶ Ἐλλησιν, χριστὸν θεοῦ δύναμιν καὶ θεοῦ σοφίαν. **25** Ὁτι τὸ μωρὸν τοῦ θεοῦ σοφώτερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν, καὶ τὸ ἀσθενὲς τοῦ θεοῦ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν.⁷

26 Βλέπετε γάρ τὴν κλῆσιν ὑμῶν, ἀδελφοί, ὅτι οὐ πολλοὶ σοφοὶ κατὰ σάρκα, οὐ πολλοὶ δυνατοί, οὐ πολλοὶ εὐγενεῖς. **27** ἀλλὰ τὰ μωρὰ τοῦ κόσμου ἔξελέξατο ὁ θεός, ἵνα τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ⁸ καὶ τὰ ἀσθενῆ τοῦ κόσμου ἔξελέξατο ὁ θεός, ἵνα καταισχύνῃ τὰ ἰσχυρά. **28** καὶ τὰ ἀγενῆ τοῦ κόσμου καὶ τὰ ἔξουθενημένα ἔξελέξατο ὁ θεός, καὶ τὰ μὴ⁹ ὄντα, ἵνα τὰ ὄντα καταργήσῃ. **29** ὅπως μὴ καυχήσηται πᾶσα σάρξ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **30** Ἐξ αὐτοῦ δὲ ὑμεῖς ἐστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ὃς ἐγενήθη ἡμῖν

¹ τῷ θεῷ • [τῷ θεῷ] ² ἐβάπτισα • ἐβαπτίσθητε ³ ἄλλο • ἄλλα ⁴ κόσμου τούτου • κόσμου ⁵ σημεῖον • σημεῖα ⁶ Ἐλλησιν • ἔθνεσιν ⁷ ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ἐστίν • ἰσχυρότερον τῶν ἀνθρώπων ⁸ τοὺς σοφοὺς καταισχύνῃ • καταισχύνῃ τοὺς σοφούς ⁹ καὶ τὰ μὴ • τὰ μὴ

σοφία¹ ἀπὸ θεοῦ, δικαιοσύνη τε καὶ ἀγιασμός, καὶ ἀπολύτρωσις· 31 ἵνα, καθὼς γέγραπται, Ὁ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω.

The Preaching of the Cross

2 Καγὼ ἐλθὼν πρὸς ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἥλθον οὐ καθ' ὑπεροχὴν λόγου ἢ σοφίας καταγγέλλων ὑμῖν τὸ μαρτύριον² τοῦ θεοῦ. 2 Οὐ γάρ ἔκρινα τοῦ εἰδέναι τι³ ἐν ὑμῖν, εἰ μὴ Ἰησοῦν χριστόν, καὶ τοῦτον ἐσταυρωμένον. 3 Καὶ ἐγὼ⁴ ἐν ἀσθενείᾳ καὶ ἐν φόβῳ καὶ ἐν τρόμῳ πολλῷ ἐγενόμην πρὸς ὑμᾶς. 4 Καὶ ὁ λόγος μου καὶ τὸ κήρυγμά μου οὐκ ἐν πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις,⁵ ἀλλ' ἐν ἀποδείξει πνεύματος καὶ δυνάμεως· 5 ἵνα ἡ πίστις ὑμῶν μὴ ἦν σοφίᾳ ἀνθρώπων, ἀλλ' ἐν δυνάμει θεοῦ.

6 Σοφίαν δὲ λαλοῦμεν ἐν τοῖς τελείοις· σοφίαν δὲ οὐ τοῦ αἰῶνος τούτου, οὐδὲ τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου, τῶν καταργουμένων· 7 ἀλλὰ λαλοῦμεν σοφίαν θεοῦ⁶ ἐν μυστηρίῳ, τὴν ἀποκεκρυμμένην, ἣν προώρισεν ὁ θεὸς πρὸ τῶν αἰώνων εἰς δόξαν ἡμῶν· 8 ἢν οὐδεὶς τῶν ἀρχόντων τοῦ αἰῶνος τούτου ἔγνωκεν· εἰ γάρ ἔγνωσαν, οὐκ ἂν τὸν κύριον τῆς δόξης ἐσταύρωσαν· 9 ἀλλὰ καθὼς γέγραπται, Ἄ δόφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὗς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, ἢ ήτοίμασεν ὁ θεὸς τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 10 Ἡμῖν δὲ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν⁷ διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ·⁸ τὸ γάρ πνεῦμα πάντα ἐρευνᾷ,⁹ καὶ τὰ βάθη τοῦ θεοῦ. 11 Τίς γάρ οἶδεν ἀνθρώπων τὰ τοῦ ἀνθρώπου, εἰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ ἀνθρώπου τὸ ἐν αὐτῷ; Οὕτως καὶ τὰ τοῦ θεοῦ οὐδεὶς οἶδεν, εἰ¹⁰ μὴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ. 12 Ἡμεῖς δὲ οὐ τὸ πνεῦμα τοῦ κόσμου ἐλάβομεν, ἀλλὰ τὸ πνεῦμα τὸ ἐκ τοῦ θεοῦ, ἵνα εἰδῶμεν τὰ ὑπὸ τοῦ θεοῦ χαρισθέντα ἡμῖν. 13 Ἄ καὶ λαλοῦμεν, οὐκ ἐν διδακτοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις, ἀλλ' ἐν διδακτοῖς πνεύματος ἀγίου,¹¹ πνευματικοῖς πνευματικὰ συγκρίνοντες. 14 Ψυχικὸς δὲ ἀνθρωπος οὐ δέχεται τὰ τοῦ πνεύματος τοῦ θεοῦ· μωρία γάρ αὐτῷ ἐστιν, καὶ οὐ δύναται γνῶναι, ὅτι πνευματικῶς ἀνακρίνεται. 15 Οὐ δὲ πνευματικὸς ἀνακρίνει μὲν¹² πάντα, αὐτὸς δὲ ὑπ’ οὐδενὸς ἀνακρίνεται. 16 Τίς γάρ ἔγνω νοῦν κυρίου, ὃς συμβιβάσει αὐτόν; Ἡμεῖς δὲ νοῦν χριστοῦ ἔχομεν.

¹ ἡμῖν σοφία • σοφία ἡμῖν ² μαρτύριον • μυστήριον ³ τοῦ εἰδέναι τι • τι εἰδέναι ⁴ Καὶ ἐγὼ • Καγὼ ⁵ πειθοῖς ἀνθρωπίνης σοφίας λόγοις • πειθοῖς[ζ] σοφίας [λόγοις] ⁶ σοφίαν θεοῦ • θεοῦ σοφίαν ⁷ ὁ θεὸς ἀπεκάλυψεν • ἀπεκάλυψεν ὁ θεὸς ⁸ αὐτοῦ • – ⁹ ἐρευνᾷ • ἐρευνᾷ ¹⁰ οἶδεν εἰ • ἔγνωκεν εἰ ¹¹ ἀγίου • – ¹² μὲν • [τὰ]

A Reproof of Spiritual Pride

3 Καὶ ἐγώ,¹ ἀδελφοί, οὐκ ἡδυνήθην ὑμῖν λαλῆσαι² ὡς πνευματικοῖς, ἀλλ’ ὡς σαρκικοῖς,³ ὡς νηπίοις ἐν χριστῷ. 2 Γάλα ύμᾶς ἐπότισα, καὶ⁴ οὐ βρῶμα· οὕπω γὰρ ἐδύνασθε, ἀλλ’ οὔτε⁵ ἔτι νῦν δύνασθε· 3 ἔτι γὰρ σαρκικοί ἔστε· ὅπου γὰρ ἐν ύμῖν ζῆλος καὶ ἔρις καὶ διχοστασία,⁶ οὐχὶ σαρκικοί ἔστε, καὶ κατὰ ἄνθρωπον περιπατεῖτε; 4 Ὁταν γὰρ λέγῃ τις, Ἐγὼ μέν εἰμι Παύλος, ἔτερος δέ, Ἐγὼ Ἀπολλώ, οὐχὶ σαρκικοί⁷ ἔστε; 5 Τίς οὖν ἔστιν Παύλος, τίς δὲ Ἀπολλώς, ἀλλ’ ἦ⁸ διάκονοι δι’ ὧν ἐπιστεύσατε, καὶ ἑκάστῳ ὡς ὁ κύριος ἔδωκεν; 6 Ἐγὼ ἐφύτευσα, Ἀπολλώς ἐπότισεν, ἀλλ’⁹ ὁ θεὸς ηὔξανεν. 7 Ὡστε οὕτε ὁ φυτεύων ἔστιν τι, οὕτε ὁ ποτίζων, ἀλλ’ ὁ αὐξάνων θεός. 8 Ο φυτεύων δὲ καὶ ὁ ποτίζων ἔν εἰσιν· ἔκαστος δὲ τὸν ἴδιον μισθὸν λήψεται¹⁰ κατὰ τὸν ἴδιον κόπον. 9 Θεοῦ γάρ ἐσμεν συνεργοί· θεοῦ γεώργιον, θεοῦ οἰκοδομή ἔστε.

10 Κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι, ὡς σοφὸς ἀρχιτέκτων θεμέλιον τέθεικα,¹¹ ἄλλος δὲ ἐποικοδομεῖ. Ἔκαστος δὲ βλεπέτω πῶς ἐποικοδομεῖ. **11** Θεμέλιον γὰρ ἄλλον οὐδεὶς δύναται θεῖναι παρὰ τὸν κείμενον, ὃς ἔστιν Ἰησοῦς χριστός. **12** Εἰ δέ τις ἐποικοδομεῖ ἐπὶ τὸν θεμέλιον τοῦτον¹² χρυσόν, ἄργυρον, λίθους τιμίους, ξύλα, χόρτον, καλάμην, **13** ἑκάστου τὸ ἔργον φανερὸν γενήσεται· ή γὰρ ἡμέρα δηλώσει, ὅτι ἐν πυρὶ ἀποκαλύπτεται· καὶ ἑκάστου τὸ ἔργον ὅποιόν ἔστιν τὸ πῦρ δοκιμάσει.¹³ **14** Εἴ τινος τὸ ἔργον μένει¹⁴ ὁ ἐποικοδόμησεν, μισθὸν λήψεται.¹⁵ **15** Εἴ τινος τὸ ἔργον κατακαήσεται, ζημιωθήσεται· αὐτὸς δὲ σωθήσεται, οὕτως δὲ ὡς διὰ πυρός.

16 Οὐκ οἴδατε ὅτι ναὸς θεοῦ ἔστε, καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ οἱκεῖ ἐν ύμῖν; **17** Εἴ τις τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ φθείρει, φθερεῖ τοῦτον ὁ θεός· ὁ γὰρ ναὸς τοῦ θεοῦ ἄγιός ἔστιν, οἵτινές ἔστε ύμεις.

18 Μηδεὶς ἔαυτὸν ἔχαπατάτω· εἴ τις δοκεῖ σοφὸς εἶναι ἐν ύμῖν ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, μωρὸς γενέσθω, ἵνα γένηται σοφός. **19** Ή γὰρ σοφία τοῦ κόσμου τούτου μωρία παρὰ τῷ θεῷ ἔστιν. Γέγραπται

¹Καὶ ἐγώ • Κάγω ²ὑμῖν λαλῆσαι • λαλῆσαι ύμῖν ³σαρκικοῖς • σαρκίνοις ⁴καὶ • – ⁵οὕτε • οὐδὲ ⁶καὶ διχοστασίᾳ • – ⁷οὐχὶ σαρκικοί • οὐκ ἄνθρωποι ⁸Τίς οὖν ἔστιν Παύλος, τίς δὲ Ἀπολλώς, ἀλλ’ ἦ • ⁹Τί οὖν ἔστιν Ἀπολλώς, τί δέ ἔστιν Παύλος ¹⁰ἀλλὰ ¹¹λήψεται • λήμψεται ¹²τέθεικα • ἔθηκα ¹³δοκιμάσει • [αὐτὸς] δοκιμάσει ¹⁴μένει • μενεῖ ¹⁵λήψεται • λήμψεται

γάρ, Ὁ δρασσόμενος τοὺς σοφοὺς ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτῶν. **20** Καὶ πάλιν, Κύριος γινώσκει τοὺς διαλογισμοὺς τῶν σοφῶν, ὅτι εἰσὶν μάταιοι. **21** Ὡστε μηδεὶς καυχάσθω ἐν ἀνθρώποις· πάντα γὰρ ὑμῶν ἔστιν, **22** εἴτε Παῦλος, εἴτε Ἀπολλώς, εἴτε Κηφᾶς, εἴτε κόσμος, εἴτε ζωή, εἴτε θάνατος, εἴτε ἐνεστῶτα, εἴτε μέλλοντα· πάντα ὑμῶν ἔστιν,¹ **23** ὑμεῖς δὲ χριστοῦ, χριστὸς δὲ θεοῦ.

The Work of the Ministers of Christ

4 Οὕτως ἡμᾶς λογιζέσθω ἀνθρωπος, ὃς ὑπηρέτας χριστοῦ καὶ οἰκονόμος μυστηρίων θεοῦ. **2** Ὁ δὲ² λοιπόν, ζητεῖται ἐν τοῖς οἰκονόμοις, ἵνα πιστός τις εύρεθῇ. **3** Ἐμοὶ δὲ εἰς ἐλάχιστόν ἔστιν ἵνα ὑφ' ὑμῶν ἀνακριθῶ, ἢ ὑπὸ ἀνθρωπίνης ἡμέρας· ἀλλ' οὐδὲ ἐμαυτὸν ἀνακρίνω. **4** Οὐδὲν γὰρ ἐμαυτῷ σύνοιδα, ἀλλ' οὐκ ἐν τούτῳ δεδικαίωμαι· ὁ δὲ ἀνακρίνων με κύριός ἔστιν. **5** Ὡστε μὴ πρὸ καιροῦ τι κρίνετε, ἔως ἂν ἔλθῃ ὁ κύριος, ὃς καὶ φωτίσει τὰ κρυπτὰ τοῦ σκότους, καὶ φανερώσει τὰς βουλὰς τῶν καρδιῶν· καὶ τότε ὁ ἔπαινος γενήσεται ἐκάστῳ ἀπὸ τοῦ θεοῦ.

6 Ταῦτα δέ, ἀδελφοί, μετεσχημάτισα εἰς ἐμαυτὸν καὶ Ἀπολλὼ³ δι’ ὑμᾶς, ἵνα ἐν ἡμῖν μάθητε τὸ μὴ ὑπὲρ ὃ γέγραπται φρονεῖν,⁴ ἵνα μὴ εἰς ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς φυσιοῦσθε κατὰ τοῦ ἐτέρου. **7** Τίς γάρ σε διακρίνει; Τί δὲ ἔχεις ὃ οὐκ ἔλαβες; Εἰ δὲ καὶ ἔλαβες, τί καυχᾶσαι ὡς μὴ λαβὼν; **8** Ἡδη κεκορεσμένοι ἔστε, ἥδη ἐπλουτήσατε, χωρὶς ὑμῶν ἐβασιλεύσατε· καὶ ὄφελόν γε ἐβασιλεύσατε, ἵνα καὶ ἡμεῖς ὑμῖν συμβασιλεύσωμεν. **9** Δοκῶ γὰρ ὅτι ὁ⁵ θεὸς ἡμᾶς τοὺς ἀποστόλους ἐσχάτους ἀπέδειξεν ὡς ἐπιθανατίους· ὅτι θέατρον ἐγενήθημεν τῷ κόσμῳ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις. **10** Ἡμεῖς μωροὶ διὰ χριστόν, ὑμεῖς δὲ φρόνιμοι ἐν χριστῷ· ἡμεῖς ἀσθενεῖς, ὑμεῖς δὲ ἴσχυροί· ὑμεῖς ἔνδοξοι, ἡμεῖς δὲ ἄτιμοι. **11** Ἄχρι τῆς ἄρτι ὥρας καὶ πεινῶμεν, καὶ διψῶμεν, καὶ γυμνητεύομεν,⁶ καὶ κολαφιζόμεθα, καὶ ἀστατοῦμεν, **12** καὶ κοπιῶμεν ἐργαζόμενοι ταῖς ιδίαις χερσίν· λοιδορούμενοι εὐλογοῦμεν· διωκόμενοι ἀνεχόμεθα· **13** βλασφημούμενοι⁷ παρακαλοῦμεν· ὡς περικαθάρματα τοῦ κόσμου ἐγενήθημεν, πάντων περίψημα ἔως ἄρτι.

14 Οὐκ ἐντρέπων ὑμᾶς γράφω ταῦτα, ἀλλ' ὡς τέκνα μου ἀγαπητὰ νουθετῶ.⁸ **15** Εάν γὰρ μυρίους παιδαγωγοὺς ἔχητε ἐν

¹ ἔστιν • – ² Ὁ δὲ • ³ Ἀπολλὼ • Ἀπολλῶν ⁴ ὃ γέγραπται φρονεῖν • ὃ γέγραπται

⁵ ὅτι ὁ • ὁ ⁶ γυμνητεύομεν • γυμνητεύομεν ⁷ βλασφημούμενοι • δισφημούμενοι

⁸ νουθετῶ • νουθετῶ[ν]

χριστῷ, ἀλλ’ οὐ πολλοὺς πατέρας· ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἐγὼ ὑμᾶς ἐγέννησα. **16** Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς, μιμηταὶ μου γίνεσθε. **17** Διὸ τοῦτο ἔπειτα ὑμῖν Τιμόθεον, ὃς ἐστιν τέκνον μου¹ ἀγαπητὸν καὶ πιστὸν ἐν κυρίῳ, ὃς ὑμᾶς ἀναμνήσει τὰς δόδούς μου τὰς ἐν χριστῷ,² καθὼς πανταχοῦ ἐν πάσῃ ἐκκλησίᾳ διδάσκω. **18** Ως μὴ ἐρχομένου δέ μου πρὸς ὑμᾶς ἐφυσιώθησάν τινες. **19** Ἐλεύσομαι δὲ ταχέως πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ γνώσομαι οὐ τὸν λόγον τῶν πεφυσιωμένων, ἀλλὰ τὴν δύναμιν. **20** Οὐ γὰρ ἐν λόγῳ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ, ἀλλ’ ἐν δυνάμει. **21** Τί θέλετε; Ἐν ῥάβδῳ ἔλθω πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐν ἀγάπῃ πνεύματι τε πραότητος;³

The Necessity of Church Discipline

5 "Ολως ἀκούεται ἐν ὑμῖν πορνεία, καὶ τοιαύτη πορνεία, ἣτις οὐδὲ ἐν τοῖς ἔθνεσιν ὄνομάζεται,⁴ ὥστε γυναικά τινα τοῦ πατρὸς ἔχειν. **2** Καὶ ὑμεῖς πεφυσιωμένοι ἐστέ, καὶ οὐχὶ μᾶλλον ἐπενθήσατε, ἵνα ἔξαρθῇ⁵ ἐκ μέσου ὑμῶν ὁ τὸ ἔργον τοῦτο ποιήσας.⁶ **3** Ἔγὼ μὲν γὰρ ως ἀπώλ⁷ τῷ σώματι παρὼν δὲ τῷ πνεύματι, ἥδη κέκρικα ως παρών, τὸν οὕτως τοῦτο κατεργασάμενον, **4** ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, συναχθέντων⁸ ὑμῶν καὶ τοῦ ἐμοῦ πνεύματος, σὺν τῇ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,⁹ **5** παραδοῦναι τὸν τοιοῦτον τῷ Σατανᾷ εἰς ὅλεθρον τῆς σαρκός, ἵνα τὸ πνεῦμα σωθῇ ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.¹⁰ **6** Οὐ καλὸν τὸ καύχημα ὑμῶν. Οὐκ οἴδατε ὅτι μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ; **7** Ἐκκαθάρατε τὴν^a παλαιὰν ζύμην, ἵνα ἡτε νέον φύραμα, καθὼς ἐστε ἄζυμοι. Καὶ γὰρ τὸ Πάσχα ἡμῶν ὑπὲρ ἡμῶν¹¹ ἐτύθη χριστός. **8** ὥστε ἐօρτάζωμεν, μὴ ἐν ζύμῃ παλαιᾶ, μηδὲ ἐν ζύμῃ κακίας καὶ πονηρίας, ἀλλ’ ἐν ἄζυμοις εἰλικρινείας καὶ ἀληθείας.

9 Ἔγραψα ύμῖν ἐν τῇ ἐπιστολῇ μὴ συναναμίγνυσθαι πόρνοις· **10** καὶ οὐ¹² πάντως τοῖς πόρνοις τοῦ κόσμου τούτου ἢ τοῖς πλεονέκταις, ἢ ἄρπαξιν,¹³ ἢ εἰδωλολάτραις· ἐπεὶ ὄφείλετε¹⁴

^a τὴν • οὖν τὴν

¹ τέκνον μου • μου τέκνον ² χριστῷ • χριστῷ [Ιησοῦ] ³ πραότητος • πραότητος
⁴ ὄνομάζεται • – ⁵ ἔξαρθῇ • ἀρθῇ ⁶ ποιήσας • πράξας ⁷ ως ἀπώλ • ἀπώλ ⁸ ἡμῶν
⁹ Ἰησοῦ χριστοῦ συναχθέντων • [ἡμῶν] Ἰησοῦ συναχθέντων ⁹ δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν
¹⁰ Ἰησοῦ χριστοῦ • δυνάμει τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ ¹⁰ Ἰησοῦ • – ¹¹ ὑπὲρ ἡμῶν • – ¹² καὶ
^{ou} • οὐ ¹³ ἄρπαξιν • καὶ ἄρπαξιν ¹⁴ ὄφείλετε • ὄφείλετε

ἄρα ἐκ τοῦ κόσμου ἔξελθεῖν. **11** Νῦν δὲ ἔγραψα ὑμῖν μὴ συναναμίγνυσθαι, ἐάν τις ἀδελφὸς ὄνομαζόμενος ἢ πόρνος, ἢ πλεονέκτης, ἢ εἰδωλολάτρης, ἢ λοιδορος, ἢ μέθυσος, ἢ ἄρπαξ· τῷ τοιούτῳ μηδὲ συνεσθίειν. **12** Τί γάρ μοι καὶ¹ τοὺς ἔξω κρίνειν; Οὐχὶ τοὺς ἔσω ὑμεῖς κρίνετε; **13** Τοὺς δὲ ἔξω ὁ θεὸς κρινεῖ. Καὶ ἔξαρεῖτε² τὸν πονηρὸν ἔξ ύμῶν αὐτῶν.

Lawsuits against Believers

6 Τολμᾶτις τις ὑμῶν, πρᾶγμα ἔχων πρὸς τὸν ἔτερον, κρίνεσθαι ἐπὶ τῶν ἀδίκων, καὶ οὐχὶ ἐπὶ τῶν ἀγίων; **2** Οὐκ³ οἴδατε ὅτι οἱ ἄγιοι τὸν κόσμον κρινοῦσιν; Καὶ εἰ ἐν ὑμῖν κρίνεται ὁ κόσμος, ἀνάξιοι ἔστε κριτηρίων ἐλαχίστων; **3** Οὐκ οἴδατε ὅτι ἀγγέλους κρινοῦμεν; Μήτι γε βιωτικά; **4** Βιωτικὰ μὲν οὖν κριτήρια ἐὰν ἔχητε, τοὺς ἔξουθενημένους ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, τούτους καθίζετε. **5** Πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω. Οὕτως οὐκ ἔνι ἐν ὑμῖν σοφὸς οὐδὲ εἰς,⁴ ὃς δυνήσεται διακρῖναι ἀνὰ μέσον τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ, **6** ἀλλὰ ἀδελφὸς μετὰ ἀδελφοῦ κρίνεται, καὶ τοῦτο ἐπὶ ἀπίστων; **7** Ἡδη μὲν οὖν⁵ ὅλως ἡττημα ὑμῖν ἐστιν, ὅτι κρίματα ἔχετε μεθ' ἑαυτῶν. Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀδικεῖσθε; Διὰ τί οὐχὶ μᾶλλον ἀποστερεῖσθε; **8** Ἀλλὰ ὑμεῖς ἀδικεῖτε καὶ ἀποστερεῖτε, καὶ ταῦτα⁶ ἀδελφούς. **9** Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι ἀδικοὶ βασιλείαν θεοῦ⁷ οὐ κληρονομήσουσιν; Μή πλανᾶσθε· οὕτε πόρνοι, οὕτε εἰδωλολάτραι, οὕτε μοιχοί, οὕτε μαλακοί, οὕτε ἀρσενοκοῖται, **10** οὕτε πλεονέκται, οὕτε κλέπται, οὕτε⁸ μέθυσοι, οὐ λοιδοροι, οὐχ ἄρπαγες, βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν.⁹ **11** Καὶ ταῦτα τινες ἥτε· ἀλλὰ ἀπελούσασθε, ἀλλὰ ἡγιάσθητε, ἀλλὰ¹⁰ ἐδικαιώθητε ἐν τῷ ὀνόματι τοῦ κυρίου Ἰησοῦ,¹¹ καὶ ἐν τῷ πνεύματι τοῦ θεοῦ ἡμῶν.

The Necessity of Keeping the Body Undefined

12 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐ πάντα συμφέρει· πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ' οὐκ ἐγὼ ἔξουσιασθήσομαι ὑπό τινος. **13** Τὰ βρώματα τῇ κοιλίᾳ, καὶ ἡ κοιλία τοῖς βρώμασιν· ὁ δὲ θεὸς καὶ ταῦτην καὶ ταῦτα καταργήσει. Τὸ δὲ σῶμα οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ

¹καὶ • – ²Καὶ ἔξαρεῖτε • Ἐξάρατε ³Οὐκ • Ἡ οὐκ ⁴σοφὸς οὐδὲ εἰς • οὐδεὶς σοφός ⁵οὖν • [οὖν] ⁶ταῦτα • τοῦτο ⁷βασιλείαν θεοῦ • θεοῦ βασιλείαν ⁸πλεονέκται οὕτε κλέπται οὕτε • κλέπται οὕτε πλεονέκται οὐ ⁹οὐ κληρονομήσουσιν • κληρονομήσουσιν ¹⁰ἀλλ' • ἀλλὰ ¹¹Ιησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ

τῷ κυρίῳ, καὶ ὁ κύριος τῷ σώματι· 14 ὁ δὲ θεὸς καὶ τὸν κύριον ἥγειρεν καὶ ἡμᾶς ἔξεγερεῖ διὰ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 15 Οὐκ οἴδατε ὅτι τὰ σώματα ὑμῶν μέλη χριστοῦ ἔστιν; Ἄρας οὖν τὰ μέλη τοῦ χριστοῦ ποιήσω πόρνης μέλη; Μή γένοιτο. 16 Οὐκ^{a,1} οἴδατε ὅτι ὁ κολλώμενος τῇ πόρνῃ ἐν σῶμά ἔστιν; "Ἐσονται γάρ, φησίν, οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 17 Ὁ δὲ κολλώμενος τῷ κυρίῳ ἐν πνεῦμα ἔστιν. 18 Φεύγετε τὴν πορνείαν. Πᾶν ἀμάρτημα ὃ ἐὰν ποιήσῃ ἄνθρωπος ἐκτὸς τοῦ σώματός ἔστιν· ὃ δὲ πορνεύων εἰς τὸ ἴδιον σῶμα ἀμαρτάνει. 19 "Ἡ οὐκ οἴδατε ὅτι τὸ σῶμα ὑμῶν ναὸς τοῦ ἐν ὑμῖν ἀγίου πνεύματός ἔστιν, οὗ ἔχετε ἀπὸ θεοῦ; Καὶ οὐκ ἔστε ἔσωτῶν, 20 ἡγοράσθητε γὰρ τιμῆς· δοξάσατε δὴ τὸν θεὸν ἐν τῷ σώματι ὑμῶν, καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν, ἄτινά ἔστιν τοῦ θεοῦ.²

Instructions with Regard to Marriage

7 Περὶ δὲ ὣν ἐγράψατε μοι,³ καλὸν ἀνθρώπῳ γυναικὸς μὴ ἀπτεσθαι. 2 Διὰ δὲ τὰς πορνείας ἕκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναικα ἔχετω, καὶ ἑκάστη τὸν ἴδιον ἄνδρα ἔχετω. 3 Τῇ γυναικὶ ὃ ἀνὴρ τὴν ὄφειλομένην εὔνοιαν⁴ ἀποδιδότω· ὅμοίως δὲ καὶ ἡ γυνὴ τῷ ἀνδρί. 4 Ἡ γυνὴ τοῦ ἴδιον σώματος οὐκ ἔξουσιάζει, ἀλλ’ ὁ⁵ ἀνὴρ ὅμοίως δὲ καὶ ὁ ἀνὴρ τοῦ ἴδιον σώματος οὐκ ἔξουσιάζει, ἀλλ’ ἡ⁶ γυνὴ. 5 Μὴ ἀποστερεῖτε ἀλλήλους, εἰ μήτι ἀν ἐκ συμφώνου πρὸς καιρόν, ἵνα σχολάζητε⁷ τῇ νηστείᾳ καὶ⁸ τῇ προσευχῇ, καὶ πάλιν ἐπὶ τὸ αὐτὸ συνέρχησθε,⁹ ἵνα μὴ πειράζῃ ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς διὰ τὴν ἀκρασίαν ὑμῶν. 6 Τοῦτο δὲ λέγω κατὰ συγγνώμην, οὐ κατ’ ἐπιταγήν. 7 Θέλω γὰρ¹⁰ πάντας ἀνθρώπους εἶναι ὡς καὶ ἐμαυτόν· ἀλλ’¹¹ ἔκαστος ἴδιον χάρισμα ἔχει¹² ἐκ θεοῦ, ὃς μὲν οὕτως, ὃς¹³ δὲ οὕτως.

8 Λέγω δὲ τοῖς ἀγάμοις καὶ ταῖς χήραις, καλὸν αὐτοῖς ἔστιν¹⁴ ἔαν μείνωσιν ὡς κάγω. 9 Εἰ δὲ οὐκ ἐγκρατεύονται, γαμησάτωσαν· κρείσσον¹⁵ γάρ ἔστιν γαμῆσαι ἡ πυροῦσθαι. 10 Τοῖς δὲ γεγαμηκόσιν παραγγέλλω, οὐκ ἐγώ, ἀλλ’¹⁶ ὁ κύριος, γυναικα ἀπὸ ἀνδρὸς μὴ χωρισθῆναι. 11 ἐὰν δὲ καὶ χωρισθῇ,

^aΟὐκ • ^bἩ οὐκ

¹Οὐκ • [H] οὐκ ²καὶ ἐν τῷ πνεύματι ὑμῶν ἄτινά ἔστιν τοῦ θεοῦ • - ³μοι • - ⁴ὄφειλομένην εὔνοιαν • ὄφειλήν ⁵ἀλλ’ ὁ • ἀλλὰ ὁ ⁶ἀλλ’ ἡ • ἀλλὰ ἡ ⁷σχολάζητε • σχολάσητε ⁸τῇ νηστείᾳ καὶ • - ⁹συνέρχησθε • ἥτε ¹⁰γάρ • δὲ ¹¹ἀλλ’ • ἀλλὰ ¹²χάρισμα ἔχει • ἔχει χάρισμα ¹³ὅς μὲν οὕτως, ὃς • ὁ μὲν οὕτως, ὁ ¹⁴ἔστιν • - ¹⁵κρείσσον • κρείττον ¹⁶ἀλλ’ • ἀλλὰ

μενέτω ἄγαμος, ἢ τῷ ἀνδρὶ καταλλαγήτω—καὶ ἄνδρα γυναικα
μὴ ἀφιέναι. **12** Τοῖς δὲ λοιποῖς ἐγὼ λέγω,¹ οὐχ ὁ κύριος· εἴ τις
ἀδελφὸς γυναικα ἔχει ἀπιστον, καὶ αὐτῇ² συνευδοκεῖ οἰκεῖν
μετ' αὐτοῦ, μὴ ἀφιέτω αὐτήν. **13** Καὶ γυνὴ ἡτις³ ἔχει ἄνδρα
ἀπιστον, καὶ αὐτὸς⁴ συνευδοκεῖ οἰκεῖν μετ' αὐτῆς, μὴ ἀφιέτω
αὐτόν.⁵ **14** Ἡγίασται γὰρ ὁ ἀνὴρ ὁ ἀπιστος ἐν τῇ γυναικί, καὶ
ἡγίασται ἡ γυνὴ ἡ ἀπιστος ἐν τῷ ἀνδρὶ.⁶ ἐπεὶ ἄρα τὰ τέκνα
ὑμῶν ἀκάθαρτά ἔστιν, νῦν δὲ ἄγια ἔστιν. **15** Εἰ δὲ ὁ ἀπιστος
χωρίζεται, χωριζέσθω. Οὐ δεδούλωται ὁ ἀδελφὸς ἢ ἡ ἀδελφὴ
ἐν τοῖς τοιούτοις· ἐν δὲ εἰρήνῃ κέκληκεν ἡμᾶς⁷ ὁ θεός. **16** Τί
γὰρ οἴδας, γύναι, εἰ τὸν ἄνδρα σώσεις; “Ἡ τί οἴδας, ἄνερ, εἰ τὴν
γυναικα σώσεις; **17** Εἰ μὴ ἑκάστῳ ως ἐμέρισεν ὁ θεός,⁸ ἔκαστον
ως κέκληκεν ὁ κύριος,⁹ οὕτως περιπατείω. Καὶ οὕτως ἐν ταῖς
ἐκκλησίαις πάσαις διατάσσομαι. **18** Περιτεμημένος τις ἐκλήθη;
Μὴ ἐπισπάσθω. Ἐν ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη;¹⁰ Μὴ περιτεμνέσθω.
19 Ἡ περιτομὴ οὐδέν ἔστιν, καὶ ἡ ἀκροβυστία οὐδέν ἔστιν, ἀλλὰ
τήρησις ἐντολῶν θεοῦ. **20** Ἔκαστος ἐν τῇ κλήσει ἢ ἐκλήθη,
ἐν ταύτῃ μενέτω. **21** Δοῦλος ἐκλήθης; Μὴ σοι μελέτω· ἀλλ’ εἰ
καὶ δύνασαι ἐλεύθερος γενέσθαι, μᾶλλον χρῆσαι. **22** Ο γὰρ ἐν
κυρίῳ κληθεὶς δοῦλος, ἀπελεύθερος κυρίου ἔστιν· ὄμοιώς καὶ¹¹ ὁ
ἐλεύθερος κληθείς, δοῦλός ἔστιν χριστοῦ. **23** Τιμῆς ἡγοράσθητε·
μὴ γίνεσθε δοῦλοι ἀνθρώπων. **24** Ἔκαστος ἐνῷ ἐκλήθη, ἀδελφοί,
ἐν τούτῳ μενέτω παρὰ θεῷ.

25 Περὶ δὲ τῶν παρθένων ἐπιταγὴν κυρίου οὐκ ἔχω· γνώμην
δὲ δίδωμι ως ἡλεγμένος ὑπὸ κυρίου πιστὸς εἶναι. **26** Νομίζω οὖν
τοῦτο καλὸν ὑπάρχειν διὰ τὴν ἐνεστῶσαν ἀνάγκην, ὅτι καλὸν
ἀνθρώπῳ τὸ οὕτως εἶναι. **27** Δέδεσαι γυναικί; Μὴ ζήτει λύσιν.
Λέλυσαι ἀπὸ γυναικός; Μὴ ζήτει γυναικα. **28** Εὰν δὲ καὶ γήμῃς,¹²
οὐχ ἡμαρτεῖς· καὶ ἐὰν γήμῃ ἡ παρθένος, οὐχ ἡμαρτεῖν. Θλίψιν δὲ
τῇ σαρκὶ ἔχουσιν οἱ τοιοῦτοι· ἐγὼ δὲ ὑμῶν φείδομαι. **29** Τοῦτο δέ
φημι, ἀδελφοί, ὁ καιρὸς συνεστολμένος· τὸ λοιπόν ἔστιν¹³ ἵνα
καὶ οἱ ἔχοντες γυναικας ως μὴ ἔχοντες ὕσιν· **30** καὶ οἱ κλαίοντες,
ως μὴ κλαίοντες· καὶ οἱ χαίροντες, ως μὴ χαίροντες· καὶ οἱ

¹ ἐγὼ λέγω • λέγω ἐγώ ² αὐτῇ • αὐτῇ ³ ἡτις • εἴ τις ⁴ αὐτὸς • οὗτος ⁵ αὐτόν
• τὸν ἄνδρα ⁶ ἀνὴρ • ἀδελφῷ ⁷ ἡμᾶς • ὑμᾶς ⁸ θεός • κύριος ⁹ κύριος • θεός
¹⁰ ἀκροβυστίᾳ τις ἐκλήθη • ἀκροβυστίᾳ κέκληται τις ¹¹ καὶ • – ¹² γήμῃς • γαμήσῃς
¹³ τὸ λοιπόν ἔστιν • ἔστιν· τὸ λοιπόν

ἀγοράζοντες, ὡς μὴ κατέχοντες· 31 καὶ οἱ χρώμενοι τῷ κόσμῳ τούτῳ,¹ ὡς μὴ καταχράμενοι παράγει γάρ τὸ σχῆμα τοῦ κόσμου τούτου. 32 Θέλω δὲ ὑμᾶς ἀμερίμνους εἶναι. Ὁ ἄγαμος μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, πῶς ἀρέσει² τῷ κυρίῳ· 33 ὁ δὲ γαμήσας μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει³ τῇ γυναικί. 34 Μεμέρισται καὶ⁴ ἡ γυνὴ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος⁵ μεριμνᾷ τὰ τοῦ κυρίου, ἵνα ἡ ἀγία καὶ σώματι καὶ⁶ πνεύματι· ἡ δὲ γαμήσασα μεριμνᾷ τὰ τοῦ κόσμου, πῶς ἀρέσει⁷ τῷ ἀνδρί. 35 Τοῦτο δὲ πρὸς τὸ ὑμῶν αὐτῶν συμφέρον⁸ λέγω· οὐχ ἵνα βρόχον ὑμῖν ἐπιβάλω, ἀλλὰ πρὸς τὸ εὖσχημον καὶ εὐπρόσεδρον⁹ τῷ κυρίῳ ἀπερισπάστως. 36 Εἰ δέ τις ἀσχημονεῖν ἐπὶ τὴν παρθένον αὐτοῦ νομίζει, ἐὰν ἢ ὑπέρακμος, καὶ οὕτως ὀφείλει γίνεσθαι, ὃ θέλει ποιείτω· οὐχ ἀμαρτάνει γαμείτωσαν. 37 Ὡς δὲ ἔστηκεν ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ,¹⁰ μὴ ἔχων ἀνάγκην, ἔξουσίαν δὲ ἔχει περὶ τοῦ ἰδίου θελήματος, καὶ τοῦτο κέκρικεν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, τοῦ¹¹ τηρεῖν τὴν ἑαυτοῦ παρθένον, καλῶς ποιεῖ.¹² 38 Ὡστε καὶ ὁ ἐκγαμίζων¹³ καλῶς ποιεῖ· ὁ δὲ¹⁴ μὴ ἐκγαμίζων¹⁵ κρεῖσσον ποιεῖ.¹⁶ 39 Γυνὴ δέδεται νόμῳ¹⁷ ἐφ' ὅσον χρόνον ζῇ ὁ ἀνήρ αὐτῆς· ἐὰν δὲ καὶ¹⁸ κοιμηθῇ ὁ ἀνήρ, ἐλευθέρα ἔστιν ὡς θέλει γαμηθῆναι, μόνον ἐν κυρίῳ. 40 Μακαριωτέρα δέ ἔστιν ἐὰν οὕτως μείνῃ, κατὰ τὴν ἐμὴν γνώμην· δοκῶ δὲ κάγὼ πνεῦμα θεοῦ ἔχειν.

Christian Liberty in the Matter of Eating Meat Offered to Idols

8 Περὶ δὲ τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι πάντες γνῶσιν ἔχομεν. Ἡ γνῶσις φυσιοῖ, ἡ δὲ ἀγάπη οἰκοδομεῖ. 2 Εἰ δέ¹⁹ τις δοκεῖ εἰδέναι²⁰ τι, οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν²¹ καθὼς δεῖ γνῶναι· 3 εἰ δέ τις ἀγαπᾷ τὸν θεόν, οὗτος ἔγνωσται ὑπ' αὐτοῦ. 4 Περὶ τῆς βρώσεως οὖν τῶν εἰδωλοθύτων, οἴδαμεν ὅτι οὐδὲν εἰδωλον ἐν κόσμῳ, καὶ ὅτι οὐδεὶς θεὸς ἔτερος²² εἰ μὴ εἰς. 5 Καὶ γὰρ εἰπερ εἰσὶν λεγόμενοι

¹ τῷ κόσμῳ τούτῳ • τὸν κόσμον ² ἀρέσει • ἀρέσῃ ³ ἀρέσει • ἀρέσῃ ⁴ Μεμέρισται καὶ • καὶ μεμέρισται. Καὶ ⁵ καὶ ἡ παρθένος. Ἡ ἄγαμος • ἡ ἄγαμος καὶ ἡ παρθένος ⁶ σώματι καὶ • τῷ σώματι καὶ τῷ ⁷ ἀρέσει • ἀρέσῃ ⁸ συμφέρον • σύμφορον ⁹ εὐπρόσεδρον • εὐπάρεδρον ¹⁰ ἐδραῖος ἐν τῇ καρδίᾳ • ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ ἐδραῖος ¹¹ καρδίᾳ αὐτοῦ τοῦ • ἰδίᾳ καρδίᾳ ¹² ποιεῖ • ποιήσει ¹³ ὁ ἐκγαμίζων • ὁ γαμίζων τὴν ἑαυτοῦ παρθένον ¹⁴ ὁ δὲ • καὶ ὁ ¹⁵ μὴ ἐκγαμίζων • μὴ γαμίζων ¹⁶ κρεῖσσον ποιεῖ • κρεῖσσον ποιήσει ¹⁷ νόμῳ • – ¹⁸ καὶ • – ¹⁹ δέ • – ²⁰ εἰδέναι • ἔγνωκέναι ²¹ οὐδέπω οὐδὲν ἔγνωκεν • οὖπω ἔγνω ²² ἔτερος • –

θεοί, εἴτε ἐν οὐρανῷ εἴτε ἐπὶ γῆς^a ὥσπερ εἰσὶν θεοὶ πολλοί, καὶ κύριοι πολλοί· 6 ἀλλ’ ἡμῖν εἰς θεὸς ὁ πατήρ, ἐξ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς εἰς αὐτόν· καὶ εἰς κύριος Ἰησοῦς χριστός, δι’ οὗ τὰ πάντα, καὶ ἡμεῖς δι’ αὐτοῦ. 7 Ἀλλ’ οὐκ ἐν πᾶσιν ἡ γνῶσις· τινὲς δὲ τῇ συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἔως ἄρτι¹ ὡς εἰδωλόθυτον ἐσθίουσιν, καὶ ἡ συνείδησις αὐτῶν ἀσθενής οὕσα μολύνεται. 8 Βρῶμα δὲ ἡμᾶς οὐ παρίστησιν² τῷ θεῷ· οὕτε γάρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν, οὕτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα.³ 9 Βλέπετε δὲ μήπως⁴ ἡ ἔχουσία ὑμῶν αὐτῇ πρόσκομμα γένηται τοῖς ἀσθενοῦσιν.⁵ 10 Ἐὰν γάρ τις ἵδῃ σε τὸν ἔχοντα γνῶσιν ἐν εἰδωλείῳ κατακείμενον, οὐχὶ ἡ συνείδησις αὐτοῦ ἀσθενοῦς ὅντος οἰκοδομηθήσεται εἰς τὸ τὰ εἰδωλόθυτα ἐσθίειν; 11 Καὶ ἀπολεῖται⁶ ὁ ἀσθενῶν ἀδελφὸς ἐπὶ⁷ τῇ γνώσει,⁸ δι’ ὃν χριστὸς ἀπέθανεν; 12 Οὕτως δὲ ἀμαρτάνοντες εἰς τοὺς ἀδελφούς, καὶ τύπτοντες αὐτῶν τὴν συνείδησιν ἀσθενοῦσαν, εἰς χριστὸν ἀμαρτάνετε. 13 Διόπερ εἰ βρῶμα σκανδαλίζει τὸν ἀδελφόν μου, οὐ μὴ φάγω κρέα εἰς τὸν αἰῶνα, ἵνα μὴ τὸν ἀδελφόν μου σκανδαλίσω.

Paul the Free Servant of Christ

9 Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; Οὐκ εἰμὶ ἐλεύθερος;⁹ Οὐχὶ Ἰησοῦν χριστὸν¹⁰ τὸν κύριον ἡμῶν ἔωρακα;¹¹ Οὐ τὸ ἔργον μου ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ; 2 Εἰ ἄλλοις οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος, ἀλλά γε ὑμῖν εἰμὶ ἡ γάρ σφραγὶς τῆς ἐμῆς¹² ἀποστολῆς ὑμεῖς ἔστε ἐν κυρίῳ. 3 Ἡ ἐμὴ ἀπολογία τοῖς ἐμὲ ἀνακρίνουσιν αὕτη ἐστίν.¹³ 4 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἔχουσίαν φαγεῖν καὶ πιεῖν;¹⁴ 5 Μὴ οὐκ ἔχομεν ἔχουσίαν ἀδελφὴν γυναικα περιάγειν, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ ἀπόστολοι, καὶ οἱ ἀδελφοὶ τοῦ κυρίου, καὶ Κηφᾶς; 6 Ἡ μόνος ἐγὼ καὶ Βαρνάβας οὐκ ἔχομεν ἔχουσίαν τοῦ¹⁵ μὴ ἐργάζεσθαι; 7 Τίς στρατεύεται ἰδίοις ὄψωνίοις ποτὲ; Τίς φυτεύει ἀμπελῶνα, καὶ ἐκ τοῦ καρποῦ¹⁶ αὐτοῦ οὐκ ἐσθίει; Ἡ τίς ποιμαίνει ποιμνην, καὶ ἐκ τοῦ γάλακτος τῆς ποιμνῆς

^aγῆς • τῆς γῆς

¹συνειδήσει τοῦ εἰδώλου ἔως ἄρτι • συνηθείᾳ ἔως ἄρτι τοῦ εἰδώλου ²παρίστησιν • παραστήσει ³γάρ ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν οὕτε ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα • ἐὰν μὴ φάγωμεν ὑστερούμεθα οὕτε ἐὰν φάγωμεν περισσεύομεν ⁴μήπως • μὴ πιεῖς ⁵ἀσθενοῦσιν • ἀσθενέσιν ⁶Καὶ ἀπολεῖται • Ἀπόλλυται γάρ ⁷ἀδελφὸς ἐπὶ • ἐν ⁸γνώσει • γνώσει ὁ ἀδελφὸς ⁹ἀπόστολος; Οὐ εἰμὶ ἐλεύθερος; • ἐλεύθερος; Οὐκ εἰμὶ ἀπόστολος; ¹⁰χριστὸν • – ¹¹ἔωρακα • ἔρακα ¹²τῆς ἐμῆς • μον τῆς ¹³αὕτη ἐστίν • ἐστιν αὕτη ¹⁴πιεῖν • πιεῖν ¹⁵τοῦ • – ¹⁶ἐκ τοῦ καρποῦ • τὸν καρπὸν

οὐκ ἐσθίει; 8 Μὴ κατὰ ἄνθρωπον ταῦτα λαλῶ; "Η οὐχὶ¹ καὶ ὁ νόμος ταῦτα λέγει;² 9 Ἐν γὰρ τῷ Μωϋσέως^a νόμῳ γέγραπται, Οὐ φιμώσεις³ βοῦν ἀλοῶντα. Μὴ τῶν βιῶν μέλει τῷ θεῷ; 10 "Η δι' ἡμᾶς πάντως λέγει; Δι' ἡμᾶς γὰρ ἐγράφη, ὅτι ἐπ' ἐλπίδι ὄφείλει⁴ ὁ ἀροτριῶν ἀροτριῶν, καὶ ὁ ἀλοῶν τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι.⁵ 11 Εἰ ἡμεῖς ὑμῖν τὰ πνευματικὰ ἐσπείραμεν, μέγα εἰ ἡμεῖς ὑμῶν τὰ σαρκικὰ θερίσομεν; 12 Εἰ ἄλλοι τῆς ἔξουσίας ὑμῶν⁶ μετέχουσιν, οὐ μᾶλλον ἡμεῖς; Ἀλλ’ οὐκ ἐχρησάμεθα τῇ ἔξουσίᾳ ταύτη, ἀλλὰ πάντα στέγομεν, ἵνα μὴ ἐγκοπήν τινα⁷ δῶμεν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. 13 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ τὰ ίερὰ ἐργαζόμενοι ἐκ⁸ τοῦ ιεροῦ ἐσθίουσιν, οἱ τῷ θυσιαστηρίῳ προσεδρεύοντες⁹ τῷ θυσιαστηρίῳ συμμεριζόνται; 14 Οὕτως καὶ ὁ κύριος διέταξεν τοῖς τὸ εὐαγγέλιον καταγγέλλοντας ἐκ τοῦ εὐαγγελίου ζῆν. 15 Ἐγὼ δὲ οὐδενὶ ἐχρησάμην¹⁰ τούτων· οὐκ ἐγραψα δὲ ταῦτα ἵνα οὕτως γένηται ἐν ἐμοί· καλὸν γάρ μοι μᾶλλον ἀποθανεῖν, ή τὸ καύχημά μου ἵνα τις κενώσῃ.¹¹ 16 Ἐὰν γὰρ εὐαγγελίζωμαι, οὐκ ἔστιν μοι καύχημα· ἀνάγκη γάρ μοι ἐπίκειται· οὐαὶ δέ¹² μοι ἔστιν, ἐὰν μὴ εὐαγγελίζωμαι.¹³ 17 Εἰ γὰρ ἐκὼν τοῦτο πράσσω, μισθὸν ἔχω· εἰ δὲ ἄκων, οἰκονομίαν πεπίστευμαι. 18 Τίς οὖν μοί¹⁴ ἔστιν ὁ μισθός; Ἰνα εὐαγγελιζόμενος ἀδάπτανον θήσω τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ,¹⁵ εἰς τὸ μὴ καταχρήσασθαι τῇ ἔξουσίᾳ μου ἐν τῷ εὐαγγελίῳ. 19 Ἐλεύθερος γὰρ ὧν ἐκ πάντων, πᾶσιν ἐμαυτὸν ἐδούλωσα, ἵνα τοὺς πλείονας κερδήσω. 20 Καὶ ἐγενόμην τοῖς Ιουδαίοις ὡς Ιουδαῖος, ἵνα Ιουδαίους κερδήσω· τοῖς ὑπὸ νόμον ὡς ὑπὸ νόμον,¹⁶ ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμον κερδήσω· 21 τοῖς ἀνόμοις ὡς ἄνομος, μὴ ὧν ἄνομος θεῷ¹⁷ ἀλλ’ ἔννομος χριστῷ,¹⁸ ἵνα κερδήσω¹⁹ ἀνόμους. 22 Ἐγενόμην τοῖς ἀσθενέσιν ὡς²⁰ ἀσθενής, ἵνα τοὺς ἀσθενεῖς κερδήσω. Τοῖς πᾶσιν γέγονα τὰ²¹ πάντα, ἵνα πάντως τινὰς σώσω. 23 Τοῦτο²² δὲ ποιῶ διὰ τὸ εὐαγγέλιον, ἵνα

^aΜωϋσέως • Μωσέως

1 οὐχὶ • – 2 λέγει • οὐ λέγει 3 φιμώσεις • κημώσεις 4 ἐπ' ἐλπίδι ὄφείλει • ὄφείλει ἐπ' ἐλπίδι 5 τῆς ἐλπίδος αὐτοῦ μετέχειν ἐπ' ἐλπίδι • ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μετέχειν 6 ἔξουσίας ὑμῶν • ὑμῶν ἔξουσίας 7 ἐγκοπήν τινα • τινα ἐγκοπήν 8 ἐκ • [τὰ] ἐκ 9 προσεδρεύοντες • παρεδρεύοντες 10 οὐδενὶ ἐχρησάμην • οὐ κέχρημα οὐδενὶ 11 ἵνα τις κενώσῃ • οὐδεὶς κενώσει 12 δέ • γάρ 13 μὴ εὐαγγελίζωμαι • μὴ εὐαγγελίσωμαι 14 μοί • μού 15 τοῦ χριστοῦ • – 16 ὡς ὑπὸ νόμον • ὡς ὑπὸ νόμον μὴ ὧν αὐτός ὑπὸ νόμον 17 θεῷ • θεοῦ 18 χριστῷ • χριστοῦ 19 κερδήσω • κερδάνω τοὺς 20 ὡς • – 21 τὰ • – 22 Τοῦτο • Πάντα

συγκοινωνὸς αὐτοῦ γένωμαι. 24 Οὐκ οἴδατε ὅτι οἱ ἐν σταδίῳ τρέχοντες πάντες μὲν τρέχουσιν, εἰς δὲ λαμβάνει τὸ βραβεῖον; Οὕτως τρέχετε, ἵνα καταλάβητε. 25 Πᾶς δὲ ὁ ἀγωνιζόμενος πάντα ἐγκρατεύεται· ἐκεῖνοι μὲν οὖν ἵνα φθαρτὸν στέφανον λάβωσιν, ἡμεῖς δὲ ἄφθαρτον. 26 Ἐγὼ τοίνυν οὕτως τρέχω ὡς οὐκ ἀδήλως· οὕτως πυκτεύω, ὡς οὐκ ἀέρα δέρων· 27 ἀλλ᾽¹ ὑπωπιάζω μου τὸ σῶμα καὶ δουλαγωγῶ, μήπως,² ἄλλοις κηρύξας, αὐτὸς ἀδόκιμος γένωμαι.

A Warning against Carnal Security

10 Οὐ θέλω δὲ³ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὅτι οἱ πατέρες ἡμῶν πάντες ὑπὸ τὴν νεφέλην ἥσαν, καὶ πάντες διὰ τῆς θαλάσσης διῆλθον, 2 καὶ πάντες εἰς τὸν Μωϋσῆν ἐβαπτίσαντο⁴ ἐν τῇ νεφέλῃ καὶ ἐν τῇ θαλάσσῃ, 3 καὶ πάντες τὸ αὐτὸν βρῶμα πνευματικὸν⁵ ἔφαγον, 4 καὶ πάντες τὸ αὐτὸν πόμα πνευματικὸν ἔπιον.⁶ ἔπινον γὰρ ἐκ πνευματικῆς ἀκολουθούσης πέτρας· ἡ δὲ πέτρα⁷ ἦν ὁ χριστός. 5 Ἄλλ’ οὐκ ἐν τοῖς πλείοσιν αὐτῶν εὐδόκησεν ὁ θεός· κατεστρώθησαν γὰρ ἐν τῇ ἐρήμῳ. 6 Ταῦτα δὲ τύποι ἡμῶν ἐγενήθησαν, εἰς τὸ μὴ εἶναι ἡμᾶς ἐπιθυμητὰς κακῶν, καθὼς κάκεῖνοι ἐπεθύμησαν. 7 Μηδὲ εἰδωλολάτραι γίνεσθε, καθὼς τινες αὐτῶν ὥσπερ γέγραπται, Ἐκάθισεν ὁ λαὸς φαγεῖν καὶ πιεῖν,⁸ καὶ ἀνέστησαν ποίζειν. 8 Μηδὲ πορνεύωμεν, καθὼς τινες αὐτῶν ἐπόρνευσαν, καὶ ἔπεισον ἐν⁹ μιᾷ ἡμέρᾳ εἴκοσι τρεῖς χιλιάδες. 9 Μηδὲ ἐκπειράζωμεν τὸν χριστόν, καθὼς καὶ τινες¹⁰ αὐτῶν ἐπείρασαν, καὶ ὑπὸ τῶν ὅφεων ἀπώλοντο.¹¹ 10 Μηδὲ γογγύζετε, καθὼς καὶ¹² τινες αὐτῶν ἐγόγγυσαν, καὶ ἀπώλοντο ὑπὸ τοῦ ὀλοθρευτοῦ. 11 Ταῦτα δὲ πάντα τύποι συνέβαινον¹³ ἐκείνοις· ἐγράφη δὲ πρὸς νοοθεσίαν ἡμῶν, εἰς οὓς τὰ τέλη τῶν αἰώνων κατήντησεν.¹⁴ 12 Ὡστε ὁ δοκῶν ἐστάναι, βλεπέτω μὴ πέσῃ. 13 Πειρασμὸς ὑμᾶς οὐκ εἴληφεν εἰ μὴ ἀνθρώπινος· πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὃς οὐκ ἔάσει ὑμᾶς πειρασθῆναι ὑπὲρ ὁ δύνασθε, ἀλλὰ ποιήσει σὺν τῷ πειρασμῷ καὶ τὴν ἔκβασιν, τοῦ δύνασθαι ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν.¹⁵

¹ἀλλ᾽ • ἀλλὰ ²μήπως • μή πως ³δὲ • γὰρ ⁴ἐβαπτίσαντο • ἐβαπτίσθησαν ⁵βρῶμα πνευματικὸν • πνευματικὸν βρῶμα ⁶πόμα πνευματικὸν ἔπιον • πνευματικὸν ἔπιον πόμα ⁷δὲ πέτρα • πέτρα δὲ ⁸πιεῖν • πιεῖν ⁹ἔπεισον ἐν • ἔπεισαν ¹⁰καὶ τινες • τινες ¹¹ἀπώλοντο • ἀπώλλυντο ¹²καθὼς καὶ • καθάπερ ¹³πάντα τύποι συνέβαινον • τυπικῶς συνέβαινεν ¹⁴κατήντησεν • κατήντηκεν ¹⁵ὑμᾶς ὑπενεγκεῖν • ὑπενεγκεῖν

Conduct toward the Weak

14 Διόπερ, ἀγαπητοί μου, φεύγετε ἀπὸ τῆς εἰδωλολατρείας.¹ **15** Ὡς φρονίμοις λέγω, κρίνατε ὑμεῖς ὅ φημι. **16** Τὸ ποτήριον τῆς εὐλογίας ὃ εὐλογοῦμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν;² Τὸν ἄρτον ὃν κλῶμεν, οὐχὶ κοινωνία τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν; **17** Ὄτι εἰς ἄρτος, ἐν σῶμα, οἱ πολλοὶ ἐσμεν· οἱ γὰρ πάντες ἔκ τοῦ ἐνὸς ἄρτου μετέχομεν. **18** Βλέπετε τὸν Ἰσραὴλ κατὰ σάρκα· οὐχὶ³ οἱ ἐσθίοντες τὰς θυσίας κοινωνοὶ τοῦ θυσιαστηρίου εἰσίν; **19** Τί οὖν φημι; “Οτι εἰδωλόν⁴ τί ἐστιν;” Ή ὅτι εἰδωλόθυτόν⁵ τί ἐστιν; **20** Ἄλλ’ ὅτι ἂ θύει τὰ ἔθνη, δαιμονίοις θύει,⁶ καὶ οὐ Θεῷ⁷ οὐ θέλω δὲ ὑμᾶς κοινωνοὺς τῶν δαιμονίων γίνεσθαι. **21** Οὐ δύνασθε ποτήριον κυρίου πίνειν καὶ ποτήριον δαιμονίων· οὐ δύνασθε τραπέζης κυρίου μετέχειν καὶ τραπέζης δαιμονίων. **22** Ἡ παραζηλοῦμεν τὸν κύριον; Μή ἰσχυρότεροι αὐτοῦ ἐσμέν;

23 Πάντα μοι ἔξεστιν, ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει. Πάντα μοι ἔξεστιν,⁸ ἀλλ’ οὐ πάντα οἰκοδομεῖ. **24** Μηδεὶς τὸ ἑαυτοῦ ζητείτω, ἀλλὰ τὸ τοῦ ἑτέρου ἔκαστος.⁹ **25** Πᾶν τὸ ἐν μακέλλῳ πωλούμενον ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. **26** Τοῦ γὰρ κυρίου¹⁰ ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς. **27** Εἰ δέ¹¹ τις καλεῖ ὑμᾶς τῶν ἀπίστων, καὶ θέλετε πορεύεσθαι, πᾶν τὸ παρατιθέμενον ὑμῖν ἐσθίετε, μηδὲν ἀνακρίνοντες διὰ τὴν συνείδησιν. **28** ΕἏν δέ τις ὑμῖν εἴπῃ, Τοῦτο εἰδωλόθυτόν¹² ἐστιν, μὴ ἐσθίετε δι’ ἐκείνον τὸν μηνύσαντα καὶ τὴν συνείδησιν· Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς.¹³ **29** Συνείδησιν δὲ λέγω, οὐχὶ τὴν ἑαυτοῦ, ἀλλὰ τὴν τοῦ ἑτέρου· ἵνα τι¹⁴ γὰρ ἡ ἐλευθερία μου κρίνεται ὑπὸ ἀλλης συνειδήσεως; **30** Εἰ ἐγὼ χάριτι μετέχω, τί βλασφημοῦμαι ὑπὲρ οὗ ἐγὼ εὐχαριστῶ; **31** Εἴτε οὖν ἐσθίετε, εἴτε πίνετε, εἴτε τι ποιεῖτε, πάντα εἰς δόξαν θεοῦ ποιεῖτε. **32** Ἀπρόσκοποι γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις¹⁵ καὶ Ἐλλησιν καὶ τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ. **33** καθὼς κάγὼ πάντα πᾶσιν ἀρέσκω, μὴ ζητῶν τὸ ἐμαυτοῦ συμφέρον,¹⁶ ἀλλὰ τὸ τῶν πολλῶν, ἵνα σωθῶσιν.

¹εἰδωλολατρείας • εἰδωλολατρίας ²τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ἐστίν • ἐστὶν τοῦ αἵματος τοῦ χριστοῦ ³οὐχὶ • οὐχ ⁴εἰδωλόν • εἰδωλόθυτόν ⁵εἰδωλόθυτόν • εἰδωλόν ⁶θύει τὰ ἔθνη δαμονίοις θύει • θύουσιν δαμονίοις ⁷θεῷ • θεῷ [θύουσιν] ⁸Πάντα μοι ἔξεστιν ἀλλ’ οὐ πάντα συμφέρει Πάντα μοι ἔξεστιν ⁹ἔκαστος • – ¹⁰γὰρ κυρίου • κυρίου γὰρ ¹¹δέ • – ¹²εἰδωλόθυτόν • ιερόθυτόν ¹³Τοῦ γὰρ κυρίου ἡ γῆ καὶ τὸ πλήρωμα αὐτῆς • – ¹⁴ἵνα τι • ίνατί ¹⁵γίνεσθε καὶ Ἰουδαίοις • καὶ Ἰουδαίοις γίνεσθε ¹⁶συμφέρον • σύμφορον

Conduct in Public Worship

11 Μιμηταί μου γίνεσθε, καθώς κάγω χριστοῦ.

2 Ἐπαινῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί,¹ ὅτι πάντα μου μέμνησθε, καὶ καθὼς παρέδωκα ὑμῖν τὰς παραδόσεις κατέχετε. **3** Θέλω δὲ ὑμᾶς εἰδέναι, ὅτι παντὸς ἀνδρὸς ἡ κεφαλὴ ὁ χριστός ἐστιν· κεφαλὴ δὲ γυναικός, ὁ ἀνήρ· κεφαλὴ δὲ χριστοῦ,² ὁ θεός. **4** Πᾶς ἀνήρ προσευχόμενος ἢ προφητεύων, κατὰ κεφαλῆς ἔχων, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ. **5** Πᾶσα δὲ γυνὴ προσευχομένη ἢ προφητεύουσα ἀκατακαλύπτω τῇ κεφαλῇ, καταισχύνει τὴν κεφαλὴν ἑαυτῆς.³ Ἐν γάρ ἐστιν καὶ τὸ αὐτὸ τῇ ἔξυρημένη. **6** Εἰ γάρ οὐκ οὐκ εἰσιν κατακαλύπτεται γυνή, καὶ κειράσθω· εἰ δὲ αἰσχρὸν γυναικὶ τὸ κείρασθαι ἢ ξυράσθαι, κατακαλυπτέσθω. **7** Ἀνήρ μὲν γάρ οὐκ ὄφείλει κατακαλύπτεσθαι τὴν κεφαλήν, εἰκὼν καὶ δόξα θεοῦ ὑπάρχων· γυνὴ⁴ δὲ δόξα ἀνδρός ἐστιν. **8** Οὐ γάρ ἐστιν ἀνήρ ἐκ γυναικός, ἀλλὰ γυνὴ ἔξ ἀνδρός; **9** καὶ γάρ οὐκ ἐκτίσθη ἀνήρ διὰ τὴν γυναικα, ἀλλὰ γυνὴ διὰ τὸν ἀνδρα· **10** διὰ τοῦτο ὄφείλει ἡ γυνὴ ἔξουσίαν ἔχειν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς διὰ τοὺς ἀγγέλους. **11** Πλὴν οὕτε ἀνήρ χωρὶς γυναικός, οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός,⁵ ἐν κυρίῳ. **12** Ὡσπερ γάρ ἡ γυνὴ ἐκ τοῦ ἀνδρός, οὕτως καὶ ὁ ἀνήρ διὰ τῆς γυναικός, τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ. **13** Ἐν ὑμῖν αὐτοῖς κρίνατε· πρέπον ἐστὶν γυναικα ἀκατακαλυπτον τῷ θεῷ προσεύχεσθαι; **14** Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις⁶ διδάσκει ὑμᾶς, ὅτι ἀνήρ μὲν ἐὰν κομῷ, ἀτιμία αὐτῷ ἐστίν; **15** Γυνὴ δὲ ἐὰν κομῷ, δόξα αὐτῇ ἐστίν. “Οτι ἡ κόμη ἀντὶ περιβολαίου δέδοται.”⁷ **16** Εἰ δέ τις δοκεῖ φιλόνεικος εἶναι, ἡμεῖς τοιαύτην συνήθειαν οὐκ ἔχομεν, οὐδὲ αἱ ἐκκλησίαι τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦτο δὲ παραγγέλλων οὐκ ἐπαινῶ, ὅτι οὐκ εἰς τὸ κρείττον ἀλλ’ εἰς τὸ ἥττον⁸ συνέρχεσθε. **18** Πρῶτον μὲν γάρ συνερχομένων ὑμῶν ἐν ἐκκλησίᾳ, ἀκούω σχίσματα ἐν ὑμῖν ὑπάρχειν, καὶ μέρος τι πιστεύω. **19** Δεῖ γάρ καὶ αἱρέσεις ἐν ὑμῖν εἶναι, ἵνα οἱ⁹ δόκιμοι φανεροὶ γένωνται ἐν ὑμῖν. **20** Συνερχομένων οὖν ὑμῶν ἐπὶ τὸ αὐτό, οὐκ ἔστιν κυριακὸν δεῖπνον φαγεῖν. **21** Ἐκαστος γάρ τὸ ἴδιον δεῖπνον προλαμβάνει ἐν τῷ φαγεῖν, καὶ ὃς μὲν πεινᾷ, ὃς δὲ

¹ ἀδελφοί • – ² χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ ³ ἑαυτῆς • αὐτῆς ⁴ γυνὴ • ἡ γυνὴ ⁵ ἀνήρ χωρὶς γυναικός οὕτε γυνὴ χωρὶς ἀνδρός • γυνὴ χωρὶς ἀνδρός οὕτε ἀνήρ χωρὶς γυναικός ⁶ Ἡ οὐδὲ αὐτὴ ἡ φύσις • Οὐδὲ ἡ φύσις αὐτῇ ⁷ δέδοται • δέδοται [αὐτῇ] ⁸ κρείττον ἀλλ’ εἰς τὸ ἥττον • κρείσσον ἀλλὰ εἰς τὸ ἥσσον ⁹ οἱ • [καὶ] οἱ

μεθύει. 22 Μὴ γὰρ οἰκίας οὐκ ἔχετε εἰς τὸ ἐσθίειν καὶ πίνειν; "Η τῆς ἐκκλησίας τοῦ θεοῦ καταφρονεῖτε, καὶ καταισχύνετε τοὺς μὴ ἔχοντας; Τί ύμιν εἴπω; ¹ Ἐπαινέσω ὑμᾶς ἐν τούτῳ; Οὐκ ἐπαινῶ. 23 Ἐγὼ γὰρ παρέλαβον ἀπὸ τοῦ κυρίου ὃ καὶ παρέδωκα ὑμῖν, ὅτι ὁ κύριος Ἰησοῦς ἐν τῇ νυκτὶ ἡ παρεδίδοτο ² ἐλαβεν ἄρτον, 24 καὶ εὐχαριστήσας ἔκλασεν καὶ εἶπεν, Λάβετε, φάγετε.³ τοῦτό μού ἐστιν τὸ σῶμα τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κλώμενον.⁴ τοῦτο ποιεῖτε εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 25 Ὡσαύτως καὶ τὸ ποτήριον μετὰ τὸ δειπνῆσαι, λέγων, Τοῦτο τὸ ποτήριον ἡ καὶνὴ διαθήκη ἐστὶν ἐν τῷ ἐμῷ αἷματι· τοῦτο ποιεῖτε, ὁσάκις ἂν⁵ πίνητε, εἰς τὴν ἐμὴν ἀνάμνησιν. 26 Ὁσάκις γὰρ ἂν ἐσθίητε⁶ τὸν ἄρτον τοῦτον, καὶ τὸ ποτήριον τοῦτο⁷ πίνητε, τὸν θάνατον τοῦ κυρίου καταγγέλλετε ἄχρι οὗ ἂν ἔλθῃ.⁸ 27 Ὡστε δὲ ἂν ἐσθίῃ τὸν ἄρτον τοῦτον⁹ ἡ πίνη τὸ ποτήριον τοῦ κυρίου ἀναξίως τοῦ κυρίου,¹⁰ ἔνοχος ἐσται τοῦ σώματος καὶ τοῦ αἵματος τοῦ κυρίου. 28 Δοκιμαζέτω δὲ ἀνθρωπος ἑαυτόν, καὶ οὕτως ἐκ τοῦ ἄρτου ἐσθίετω, καὶ ἐκ τοῦ ποτηρίου πινέτω. 29 Ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ πίνων ἀναξίως,¹¹ κρίμα ἑαυτῷ ἐσθίει καὶ πίνει, μὴ διακρίνων τὸ σῶμα τοῦ κυρίου.¹² 30 Διὰ τοῦτο ἐν ὑμῖν πολλοὶ ἀσθενεῖς καὶ ἄρρωστοι, καὶ κοιμῶνται ἱκανοί. 31 Εἰ γὰρ¹³ ἑαυτοὺς διεκρίνομεν, οὐκ ἂν ἐκρινόμεθα. 32 Κρινόμενοι δέ, ὑπὸ κυρίου¹⁴ παιδευόμεθα, ἵνα μὴ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῶμεν. 33 Ὡστε, ἀδελφοί μου, συνερχόμενοι εἰς τὸ φαγεῖν, ἀλλήλους ἐκδέχεσθε. 34 Εἰ δέ τις¹⁵ πεινᾷ, ἐν οἴκῳ ἐσθίετω· ἵνα μὴ εἰς κρίμα συνέρχησθε. Τὰ δὲ λοιπά, ὡς ἂν ἔλθω, διατάξομαι.

Of the Use and Purpose of Spiritual Gifts

12 Περὶ δὲ τῶν πνευματικῶν, ἀδελφοί, οὐ θέλω ὑμᾶς ἀγνοεῖν. 2 Οἴδατε ὅτι ὅτε ἔθνη ἡτε πρὸς τὰ εἰδωλα τὰ ἀφωνα, ὡς ἀν ἥγεσθε, ἀπαγόμενοι. 3 Διὸ γνωρίζω ὑμῖν ὅτι οὐδεὶς ἐν πνεύματι θεοῦ λαλῶν λέγει Ἀνάθεμα Ἰησοῦν· καὶ¹⁶ οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν, Κύριον Ἰησοῦν,¹⁷ εἰ μὴ ἐν πνεύματι ἀγίῳ.

4 Διαιρέσεις δὲ χαρισμάτων εἰσίν, τὸ δὲ αὐτὸ πνεῦμα. 5 Καὶ διαιρέσεις διακονιῶν εἰσίν, καὶ ὁ αὐτὸς κύριος. 6 Καὶ διαιρέσεις

¹ ὑμῖν εἴπω • εἴπω ὑμῖν ² παρεδίδοτο • παρεδίδετο ³ Λάβετε φάγετε • – ⁴ κλώμενον
 • – ⁵ ὂν • ἔαν ⁶ ὂν ἐσθίητε • ἔαν ἐσθίητε ⁷ τοῦτο • – ⁸ ὂν ἔλθῃ • ἔλθῃ ⁹ τοῦτο
 • – ¹⁰ ἀναξίως τοῦ κυρίου • ἀναξίως ¹¹ ἀναξίως • – ¹² τοῦ κυρίου • – ¹³ γὰρ • δὲ
¹⁴ κυρίου • [τοῦ] κυρίου ¹⁵ δέ τις • τις ¹⁶ Ἰησοῦν καὶ • Ἰησοῦς καὶ ¹⁷ Κύριον Ἰησοῦν
 • Κύριος Ἰησοῦς

ἐνεργημάτων εἰσίν, ὁ δὲ αὐτός ἐστιν¹ θεός, ὁ ἐνεργῶν τὰ πάντα ἐν πᾶσιν. 7 Ἐκάστῳ δὲ δίδοται ἡ φανέρωσις τοῦ πνεύματος πρὸς τὸ συμφέρον. 8 Ὡι μὲν γὰρ διὰ τοῦ πνεύματος δίδοται λόγος σοφίας, ἄλλῳ δὲ λόγος γνώσεως, κατὰ τὸ αὐτὸ πνεῦμα. 9 ἐτέρῳ δὲ πίστις,² ἐν τῷ αὐτῷ πνεύματι· ἄλλῳ δὲ χαρίσματα ιαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ³ πνεύματι· 10 ἄλλῳ δὲ ἐνεργήματα δυνάμεων, ἄλλῳ δὲ προφητεία, ἄλλῳ δὲ⁴ διακρίσεις πνευμάτων, ἐτέρῳ δὲ γένη⁵ γλωσσῶν, ἄλλῳ δὲ ἔρμηνεία γλωσσῶν· 11 πάντα δὲ ταῦτα ἐνεργεῖ τὸ ἐν καὶ τὸ αὐτὸ πνεῦμα, διαιροῦν ιδίᾳ ἑκάστῳ καθὼς βούλεται.

12 Καθάπερ γὰρ τὸ σῶμα ἐν ἐστιν, καὶ μέλη ἔχει πολλά,⁶ πάντα δὲ τὰ μέλη τοῦ σώματος τοῦ ἑνός,⁷ πολλὰ ὄντα, ἐν ἐστιν σῶμα· οὕτως καὶ ὁ χριστός. 13 Καὶ γὰρ ἐν ἐνὶ πνεύματι ἡμεῖς πάντες εἰς ἐν σῶμα ἐβαπτίσθημεν, εἴτε Ἰουδαῖοι εἴτε "Ἐλληνες, εἴτε δοῦλοι εἴτε ἐλεύθεροι· καὶ πάντες εἰς ἐν πνεῦμα⁸ ἐποτίσθημεν. 14 Καὶ γὰρ τὸ σῶμα οὐκ ἐστιν ἐν μέλος ἀλλὰ πολλά. 15 Ἐὰν εἴπῃ ὁ πούς, "Οτι οὐκ εἰμὶ χείρ, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ σώματος; 16 Καὶ ἐὰν εἴπῃ τὸ οὖς, "Οτι οὐκ εἰμὶ ὄφθαλμός, οὐκ εἰμὶ ἐκ τοῦ σώματος· οὐ παρὰ τοῦτο οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ σώματος; 17 Εἰ ὅλον τὸ σῶμα ὄφθαλμός, ποῦ ἡ ἀκοή; Εἰ ὅλον ἀκοή, ποῦ ἡ ὄσφρησις; 18 Νυνὶ δὲ ὁ θεὸς ἔθετο τὰ μέλη ἐν ἑκαστον αὐτῶν ἐν τῷ σώματι, καθὼς ἡθέλησεν. 19 Εἰ δὲ ἦν τὰ πάντα ἐν μέλος, ποῦ τὸ σῶμα; 20 Νῦν δὲ πολλὰ μὲν μέλη, ἐν δὲ σῶμα. 21 Οὐ δύναται δὲ ὁ ὄφθαλμὸς εἰπεῖν τῇ χειρὶ, Χρείαν σου οὐκ ἔχω· ἡ πάλιν ἡ κεφαλὴ τοῖς ποσίν, Χρείαν ὑμῶν οὐκ ἔχω. 22 Ἀλλὰ πολλῷ μᾶλλον τὰ δοκοῦντα μέλη τοῦ σώματος ἀσθενέστερα ὑπάρχειν, ἀναγκαῖα ἐστιν. 23 καὶ ἡ δοκοῦμεν ἀτιμότερα εἶναι τοῦ σώματος, τούτοις τιμὴν περισσοτέραν περιτίθεμεν· καὶ τὰ ἀσχήμονα ὑμῶν εὐσχημοσύνην περισσοτέραν ἔχει. 24 τὰ δὲ εὐσχήμονα ὑμῶν οὐ χρείαν ἔχει· ἀλλ'⁹ ὁ θεὸς συνεκέρασεν τὸ σῶμα, τῷ ὑστεροῦντι¹⁰ περισσοτέραν δοὺς τιμήν, 25 ἵνα μὴ ἡ σχίσματα¹¹ ἐν τῷ σώματι, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ ὑπὲρ ἀλλήλων μεριμνῶσιν τὰ μέλη. 26 Καὶ εἴτε πάσχει ἐν μέλος, συμπάσχει πάντα τὰ μέλη· εἴτε δοξάζεται ἐν¹² μέλος, συγχαίρει

¹ἐστιν • – ²δὲ πίστις • πίστις ³ιαμάτων ἐν τῷ αὐτῷ • ιαμάτων ἐν τῷ ἐνι ⁴δὲ προφητεία ἄλλῳ δὲ • [δὲ] προφητεία ἄλλων [δὲ] ⁵δὲ γένη • γένη ⁶ἔχει πολλά • πολλὰ ἔχει ⁷τοῦ ἑνός • – ⁸εἰς ἐν πνεῦμα • ἐν πνεῦμα ⁹ἀλλ' • ἀλλὰ ¹⁰ὑστεροῦντι • ὑστερούμενῳ ¹¹σχίσματα • σχίσμα ¹²δοξάζεται ἐν • δοξάζεται [ἐν]

πάντα τὰ μέλη. 27 Ὅμεις δέ ἐστε σῶμα χριστοῦ, καὶ μέλη ἐκ μέρους. 28 Καὶ οὓς μὲν ἔθετο ὁ θεὸς ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ πρῶτον ἀποστόλους, δεύτερον προφήτας, τρίτον διδασκάλους, ἐπειτα δυνάμεις, εἶτα¹ χαρίσματα ιαμάτων, ἀντιλήψεις,² κυβερνήσεις, γένη γλωσσῶν. 29 Μὴ πάντες ἀπόστολοι; Μὴ πάντες προφῆται; Μὴ πάντες διδάσκαλοι; Μὴ πάντες δυνάμεις; 30 Μὴ πάντες χαρίσματα ἔχουσιν ιαμάτων; Μὴ πάντες γλώσσαις λαλοῦσιν; Μὴ πάντες διερμηνεύουσιν; 31 Ζηλοῦτε δὲ τὰ χαρίσματα τὰ κρείττονα.³ Καὶ ἔτι καθ' ὑπερβολὴν ὅδὸν ὑμῖν δείκνυμι.

A Psalm of Love

13 Ἐὰν ταῖς γλώσσαις τῶν ἀνθρώπων λαλῶ καὶ τῶν ἀγγέλων, ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, γέγονα χαλκὸς ἡχῶν ἢ κύμβαλον ἀλαλάζον. 2 Καὶ ἔὰν ἔχω προφητείαν, καὶ εἰδῶ τὰ μυστήρια πάντα καὶ πᾶσαν τὴν γνῶσιν, καὶ ἔὰν ἔχω πᾶσαν τὴν πίστιν, ὥστε ὅρη μεθιστάνειν,⁴ ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδένεν εἰμι. 3 Καὶ ἔὰν ψωμίσω⁵ πάντα τὰ ὑπάρχοντά μου, καὶ ἔὰν παραδῷ τὸ σῶμά μου ἵνα καυθήσωμαι,^{a,6} ἀγάπην δὲ μὴ ἔχω, οὐδὲν ὠφελοῦμαι. 4 Ἡ ἀγάπη μακροθυμεῖ, χρηστεύεται· ἡ ἀγάπη οὐ ζηλοῖ· ἡ ἀγάπη⁷ οὐ περπερεύεται, οὐ φυσιοῦται, 5 οὐκ ἀσχημονεῖ, οὐ ζητεῖ τὰ ἑαυτῆς, οὐ παροξύνεται, οὐ λογίζεται τὸ κακόν, 6 οὐ χάρει ἐπὶ τῇ ἀδικίᾳ, συγχαίρει δὲ τῇ ἀληθείᾳ, 7 πάντα στέγει, πάντα πιστεύει, πάντα ἐλπίζει, πάντα ὑπομένει. 8 Ἡ ἀγάπη οὐδέποτε ἐκπίπτει.⁸ εἴτε δὲ προφητεῖαι, καταργηθήσονται· εἴτε γλῶσσαι, παύσονται· εἴτε γνῶσις, καταργηθήσεται. 9 Ἐκ μέρους δὲ⁹ γινώσκομεν, καὶ ἐκ μέρους προφητεύομεν. 10 ὅταν δὲ ἔλθῃ τὸ τέλειον, τότε¹⁰ τὸ ἐκ μέρους καταργηθήσεται. 11 Ὁτε ἥμην νήπιος, ως νήπιος ἐλάλουν,¹¹ ως νήπιος ἐφρόνουν,¹² ως νήπιος ἐλογιζόμην.¹³ ὅτε δὲ¹⁴ γέγονα ἀνήρ, κατήργηκα τὰ τοῦ νηπίου. 12 Βλέπομεν γὰρ ἄρτι δι’ ἐσόπτρου ἐν αἰνίγματι, τότε δὲ πρόσωπον πρόσωπον· ἄρτι γινώσκω ἐκ μέρους, τότε δὲ

^aκαυθήσωμαι • καυθήσομαι

¹εἶτα • ἐπειτα ²ἀντιλήψεις • ἀντιλήψεις ³κρείττονα • μείζονα ⁴μεθιστάνειν • μεθιστάναι ⁵Καὶ ἔὰν ψωμίσω • Κἀν ψωμίσω ⁶καυθήσωμαι • καυθήσομαι ⁷ζηλοῖ ἡ ἀγάπη • ζηλοῖ [ἡ ἀγάπη] ⁸ἐκπίπτει • πίπτει ⁹δὲ • γὰρ ¹⁰τότε • – ¹¹ώς νήπιος ἐλάλουν • ἐλάλουν ως νήπιος ¹²ώς νήπιος ἐφρόνουν • ἐφρόνουν ως νήπιος ¹³ώς νήπιος ἐλογιζόμην • ἐλογιζόμην ως νήπιος ¹⁴δὲ • –

ἐπιγνώσομαι καθὼς καὶ ἐπεγνώσθην. 13 Νυνὶ δὲ μένει πίστις, ἐλπίς, ἀγάπη, τὰ τρία ταῦτα· μείζων δὲ τούτων ἡ ἀγάπη.

The Use of Spiritual Gifts in Public Worship

14 Διώκετε τὴν ἀγάπην· ζηλοῦτε δὲ τὰ πνευματικά, μᾶλλον ἀνθρώποις λαλεῖ, ἀλλὰ τῷ¹ θεῷ· οὐδεὶς γάρ ἀκούει, πνεύματι δὲ λαλεῖ μυστήρια. 3 Ό δὲ προφητεύων ἀνθρώποις λαλεῖ οἰκοδομὴν καὶ παράκλησιν καὶ παραμυθίαν. 4 Ό λαλῶν γλώσσῃ ἑαυτὸν οἰκοδομεῖ, ὁ δὲ προφητεύων ἐκκλησίαν οἰκοδομεῖ. 5 Θέλω δὲ πάντας ὑμᾶς λαλεῖν γλώσσαις, μᾶλλον δὲ ἵνα προφητεύητε· μείζων γάρ² ὁ προφητεύων ἥτις ὁ λαλῶν γλώσσαις, ἐκτὸς εἰς μὴ διερμηνεύει,³ ἵνα ἡ ἐκκλησία οἰκοδομὴν λάβῃ. 6 Νυνὶ⁴ δέ, ἀδελφοί, ἐὰν ἔλθω πρὸς ὑμᾶς γλώσσαις λαλῶν, τί ὑμᾶς ὠφελήσω, ἐὰν μὴ ὑμῖν λαλήσω ἥτις ἐν ἀποκαλύψει, ἥτις ἐν γνώσει, ἥτις ἐν προφητείᾳ, ἥτις ἐν διδαχῇ,⁵ 7 Ὁμως τὰ ἄψυχα φωνὴν διδόντα, εἴτε αὐλός, εἴτε κιθάρα, ἐὰν διαστολὴν τοῖς φθόγγοις μὴ διδῷ,⁶ πῶς γνωσθήσεται τὸ αὐλούμενον ἥτις τὸ κιθαριζόμενον; 8 Καὶ γάρ ἐὰν ἄδηλον φωνὴν σάλπιγξ⁷ δῷ, τίς παρασκευάσεται εἰς πόλεμον; 9 Οὕτως καὶ ὑμεῖς διὰ τῆς γλώσσης ἐὰν μὴ εὔσημον λόγον δῶτε, πῶς γνωσθήσεται τὸ λαλούμενον; "Ἐσεσθε γάρ εἰς ἀέρα λαλοῦντες. 10 Τοσαῦτα, εἰ τύχοι, γένη φωνῶν ἐστίν⁸ ἐν κόσμῳ καὶ οὐδὲν αὐτῶν⁹ ἄφωνον. 11 Ἐὰν οὖν μὴ εἰδῶ τὴν δύναμιν τῆς φωνῆς, ἔσομαι τῷ λαλοῦντι βάρβαρος, καὶ ὁ λαλῶν ἐν ἐμοὶ βάρβαρος. 12 Οὕτως καὶ ὑμεῖς, ἐπεὶ ζηλωταί ἐστε πνευμάτων, πρὸς τὴν οἰκοδομὴν τῆς ἐκκλησίας ζητεῖτε ἵνα περιστεύητε. 13 Διόπερ¹⁰ ὁ λαλῶν γλώσσῃ προσευχέσθω ἵνα διερμηνεύῃ. 14 Ἐὰν γάρ¹¹ προσεύχωμαι γλώσσῃ, τὸ πνεῦμά μου προσεύχεται, ὁ δὲ νοῦς μου ἀκαρπός ἐστιν. 15 Τί οὖν ἐστίν; Προσεύχομαι τῷ πνεύματι, προσεύχομαι δὲ καὶ τῷ νοΐ· ψαλῶ τῷ πνεύματι, ψαλῶ δὲ καὶ τῷ νοΐ. 16 Ἐπεὶ ἐὰν εὐλογήσῃς τῷ¹² πνεύματι, ὁ ἀναπληρῶν τὸν τόπον τοῦ ιδιώτου πῶς ἐρεῖ τὸ ἄμην ἐπὶ τῇ σῇ εὐχαριστίᾳ, ἐπειδὴ τί λέγεις οὐκ οἶδεν; 17 Σὺ μὲν γάρ καλῶς εὐχαριστεῖς, ἀλλ’ ὁ ἔτερος οὐκ οἰκοδομεῖται. 18 Εὐχαριστῶ τῷ

¹τῷ • – ²γάρ • δὲ ³διερμηνεύει • διερμηνεύῃ ⁴Νυνὶ • Νῦν ⁵ἐν διδαχῇ • [ἐν]
διδαχῇ ⁶διδῷ • δῷ ⁷φωνὴν σάλπιγξ • σάλπιγξ φωνὴν ⁸ἐστίν • εἰσιν ⁹αὐτῶν • –
¹⁰Διόπερ • Διό ¹¹γάρ • [γάρ] ¹²εὐλογήσῃς τῷ • εὐλογῆς [ἐν]

θεῷ μου,¹ πάντων ὑμῶν μᾶλλον γλώσσαις λαλῶν² **19** ἀλλ'³ ἐν ἐκκλησίᾳ θέλω πέντε λόγους διὰ τοῦ νοός⁴ μου λαλῆσαι, ἵνα καὶ ἄλλους κατηχήσω, ἢ μυρίους λόγους ἐν γλώσσῃ.

20 Ἀδελφοί, μὴ παιδία γίνεσθε ταῖς φρεσίν· ἀλλὰ τῇ κακίᾳ νηπιάζετε, ταῖς δὲ φρεσὶν τέλειοι γίνεσθε. **21** Ἐν τῷ νόμῳ γέγραπται ὅτι Ἐν ἑτερογλώσσοις καὶ ἐν χείλεσιν ἐτέροις⁵ λαλήσω τῷ λαῷ τούτῳ, καὶ οὐδ' οὕτως εἰσακούσονται μου, λέγει κύριος. **22** Ὡστε αἱ γλώσσαι εἰς σημεῖόν εἰσιν, οὐ τοῖς πιστεύουσιν, ἀλλὰ τοῖς ἀπίστοις· ἡ δὲ προφητεία, οὐ τοῖς ἀπίστοις, ἀλλὰ τοῖς πιστεύουσιν. **23** Ἐὰν οὖν συνέλθῃ ἡ ἐκκλησία ὅλη ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντες γλώσσαις λαλῶσιν,⁶ εἰσέλθωσιν δὲ ιδιῶται ἢ ἀπίστοι, οὐκ ἐροῦσιν ὅτι μαίνεσθε; **24** Ἐὰν δὲ πάντες προφητεύωσιν, εἰσέλθῃ δέ τις ἀπίστος ἢ ιδιώτης, ἐλέγχεται ὑπὸ πάντων, ἀνακρίνεται ὑπὸ πάντων, **25** καὶ οὕτως τὰ⁷ κρυπτὰ τῆς καρδίας αὐτοῦ φανερὰ γίνεται· καὶ οὕτως πεσὼν ἐπὶ πρόσωπον προσκυνήσει τῷ θεῷ ἀπαγγέλλων ὅτι Ὁ θεὸς ὅντως⁸ ἐν ὑμῖν ἔστιν.

26 Τί οὖν ἔστιν, ἀδελφοί; Ὅταν συνέρχησθε, ἔκαστος ὑμῶν⁹ ψαλμὸν ἔχει, διδαχὴν ἔχει, γλώσσαν ἔχει, ἀποκάλυψιν¹⁰ ἔχει, ἐρμηνείαν ἔχει. Πάντα πρὸς οἰκοδομὴν γινέσθω. **27** Εἴτε γλώσσῃ τις λαλεῖ, κατὰ δύο ἢ τὸ πλεῖστον τρεῖς, καὶ ἀνὰ μέρος, καὶ εἰς διερμηνεύετω· **28** ἐὰν δὲ μὴ ἢ διερμηνευτής, σιγάτω ἐν ἐκκλησίᾳ· ἑαυτῷ δὲ λαλείτω καὶ τῷ θεῷ. **29** Προφήται δὲ δύο ἢ τρεῖς λαλείτωσαν, καὶ οἱ ἄλλοι διακρινέτωσαν. **30** Ἐὰν δὲ ἄλλων ἀποκαλυφθῇ καθημένῳ, ὁ πρῶτος σιγάτω. **31** Δύνασθε γάρ καθ' ἓν πάντες προφητεύειν, ἵνα πάντες μανθάνωσιν, καὶ πάντες παρακαλῶνται· **32** καὶ πνεύματα προφητῶν προφήταις ὑποτάσσεται. **33** Οὐ γάρ ἔστιν ἀκαταστατίας ὁ θεός, ἀλλὰ εἰρήνης, ὡς ἐν πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῶν ἀγίων.

34 Αἱ γυναῖκες ὑμῶν¹¹ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις σιγάτωσαν· οὐ γάρ ἐπιτέτραπται¹² αὐταῖς λαλεῖν, ἀλλ' ¹³ ὑποτάσσεσθαι,¹⁴ καθὼς καὶ ὁ νόμος λέγει. **35** Εἰ δέ τι μαθεῖν θέλουσιν, ἐν οἴκῳ τοὺς ιδίους ἄνδρας ἐπερωτάτωσαν· αἰσχρὸν γάρ ἔστιν γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ

¹ μου • – ² λαλῶν • λαλῶ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ διὰ τοῦ νοός • τῷ νοΐ ⁵ ἐτέροις • ἐτέρων

⁶ γλώσσαις λαλῶσιν • λαλῶσιν γλώσσαις ⁷ καὶ οὕτως τὰ • τὰ ⁸ Ο θεὸς ὅντως •

"Οντως ὁ θεός" ⁹ ὑμῶν • – ¹⁰ γλώσσαν ἔχει ἀποκάλυψιν • ἀποκάλυψιν ἔχει γλώσσαν

¹¹ ὑμῶν • – ¹² ἐπιτέτραπται • ἐπιτρέπεται ¹³ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹⁴ ὑποτάσσεσθαι • ὑποτασσέσθωσαν

λαλεῖν.¹ 36 Ἡ ἀφ' ὑμῶν ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐξῆλθεν; Ἡ εἰς ὑμᾶς μόνους κατήντησεν;

37 Εἴ τις δοκεῖ προφήτης εἶναι ᾧ πνευματικός, ἐπιγινωσκέτω ἂ γράφω ὑμῖν, ὅτι κυρίου εἰσὶν ἐντολαί.² 38 Εἰ δέ τις ἀγνοεῖ, ἀγνοεῖτω.³

39 Ὡστε, ἀδελφοί,⁴ ζηλοῦτε τὸ προφητεύειν, καὶ τὸ λαλεῖν γλώσσαις μὴ κωλύετε.⁵ 40 πάντα⁶ εὐσχημόνως καὶ κατὰ τάξιν γινέσθω.

Of the Resurrection of the Dead

15 Γνωρίζω δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον ὃ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, ὃ καὶ παρελάβετε, ἐν ᾧ καὶ ἐστήκατε, 2 δι' οὗ καὶ σφόζεσθε· τίνι λόγῳ εὐηγγελισάμην ὑμῖν, εἰ κατέχετε, ἐκτὸς εἰ μὴ εἰκῇ ἐπιστεύσατε. 3 Παρέδωκα γὰρ ὑμῖν ἐν πρώτοις, ὃ καὶ παρέλαβον, ὅτι χριστὸς ἀπέθανεν ὑπὲρ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν κατὰ τὰς γραφάς· 4 καὶ ὅτι ἐτάφη· καὶ ὅτι ἐγήγερται τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ⁷ κατὰ τὰς γραφάς· 5 καὶ ὅτι ὥφθη Κηφᾶ, εἴτα τοῖς δώδεκα· 6 ἔπειτα ὥφθη ἐπάνω πεντακοσίοις ἀδελφοῖς ἐφάπαξ, ἐξ ὧν οἱ πλείους⁸ μένουσιν ἔως ἅρτι, τινὲς δὲ καὶ⁹ ἐκοιμήθησαν· 7 ἔπειτα ὥφθη Ἰακώβῳ, εἴτα τοῖς ἀποστόλοις πᾶσιν· 8 ἔσχατον δὲ πάντων, ὡσπερεὶ τῷ ἐκτρώματι, ὥφθη κάμοι. 9 Ἐγὼ γάρ εἴμι ὁ ἐλάχιστος τῶν ἀποστόλων, δος οὐκ εἰμὶ ίκανὸς καλεῖσθαι ἀπόστολος, διότι ἐδίωξα τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ. 10 Χάριτι δὲ θεοῦ εἴμι ὁ εἴμι, καὶ ἡ χάρις αὐτοῦ ἡ εἰς ἐμὲ οὐ κενὴ ἐγενήθη, ἀλλὰ περισσότερον αὐτῶν πάντων ἐκοπίασα, οὐκ ἐγὼ δέ, ἀλλ᾽¹⁰ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σὺν¹¹ ἐμοί. 11 Εἴτε οὖν ἐγώ, εἴτε ἐκεῖνοι, οὕτως κηρύσσομεν καὶ οὕτως ἐπιστεύσατε.

12 Εἰ δὲ χριστὸς κηρύσσεται ὅτι ἐκ νεκρῶν ἐγήγερται, πῶς λέγουσίν τινες ἐν ὑμῖν¹² ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν; 13 Εἰ δὲ ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ ἔστιν, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· 14 εἰ δὲ χριστὸς οὐκ ἐγήγερται, κενὸν ἄρα τὸ¹³ κήρυγμα ἡμῶν, κενὴ δὲ καὶ¹⁴ ἡ πίστις ὑμῶν. 15 Εύρισκόμεθα δὲ καὶ ψευδομάρτυρες τοῦ θεοῦ, ὅτι ἐμαρτυρήσαμεν κατὰ τοῦ θεοῦ ὅτι ἥγειρεν τὸν χριστόν,

¹γυναιξὶν ἐν ἐκκλησίᾳ λαλεῖν • γυναικὶ λαλεῖν ἐν ἐκκλησίᾳ • ²εἰσὶν ἐντολαὶ • ἔστιν ἐντολὴ ³ἀγνοεῖτω • ἀγνοεῖται ⁴ἀδελφοί • ἀδελφοί [μου] ⁵γλώσσαις μὴ κωλύετε • μὴ κωλύετε γλώσσαις ⁶πάντα • πάντα δὲ ⁷τρίτῃ ἡμέρᾳ • ἡμέρᾳ τῇ τρίτῃ ⁸πλείους • πλείους ⁹καὶ • - ¹⁰ἀλλ᾽ • ἀλλὰ ¹¹ἡ σὺν • [ἥ] σὺν ¹²τινες ἐν ὑμῖν • ἐν ὑμῖν τινες ¹³τὸ • [καὶ] τὸ ¹⁴δὲ καὶ • καὶ

δν ούκ ἥγειρεν, εἴπερ ἄρα νεκροὶ ούκ ἐγείρονται. **16** Εἰ γὰρ νεκροὶ ούκ ἐγείρονται, οὐδὲ χριστὸς ἐγήγερται· **17** εὶ δὲ χριστὸς ούκ ἐγήγερται, ματαία ἡ πίστις ὑμῶν· ἔτι ἐστὲ ἐν ταῖς ἀμαρτίαις ὑμῶν. **18** Ἄρα καὶ οἱ κοιμηθέντες ἐν χριστῷ ἀπώλοντο. **19** Εἰ ἐν τῇ ζωῇ ταύτῃ ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ¹ μόνον, ἐλεεινότεροι πάντων ἀνθρώπων ἐσμέν.

20 Νυνὶ δὲ χριστὸς ἐγήγερται ἐκ νεκρῶν, ἀπαρχὴ τῶν κεκοιμημένων ἐγένετο.² **21** Ἐπειδὴ γὰρ δι’ ἀνθρώπου ὁ³ θάνατος, καὶ δι’ ἀνθρώπου ἀνάστασις νεκρῶν. **22** Ὡσπερ γὰρ ἐν τῷ Ἀδάμ πάντες ἀποθνήσκουσιν, οὕτως καὶ ἐν τῷ χριστῷ πάντες ζωοποιηθήσονται. **23** Ἔκαστος δὲ ἐν τῷ ίδιῳ τάγματι· ἀπαρχὴ χριστός, ἐπειτα οἱ τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. **24** Εἴτα τὸ τέλος, ὅταν παραδῷ⁴ τὴν βασιλείαν τῷ θεῷ καὶ πατρί, ὅταν καταργήσῃ πᾶσαν ἀρχὴν καὶ πᾶσαν ἔξουσίαν καὶ δύναμιν. **25** Δεῖ γὰρ αὐτὸν βασιλεύειν, ἄχρι οὗ ἂν⁵ θῇ πάντας τοὺς ἔχθροὺς ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. **26** Ἔσχατος ἔχθρὸς καταργεῖται ὁ θάνατος. **27** Πάντα γὰρ ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ. Ὅταν δὲ εἴπη ὅτι Πάντα ὑποτέτακται, δῆλον ὅτι ἐκτὸς τοῦ ὑποτάξαντος αὐτῷ τὰ πάντα. **28** Ὅταν δὲ ὑποταγῇ αὐτῷ τὰ πάντα, τότε καὶ⁶ αὐτὸς ὁ υἱὸς ὑποταγήσεται τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, ἵνα ἢ ὁ θεὸς τὰ⁷ πάντα ἐν πᾶσιν.

29 Ἐπεὶ τί ποιήσουσιν οἱ βαπτιζόμενοι ὑπὲρ τῶν νεκρῶν; Εἰ δὲ λως νεκροὶ ούκ ἐγείρονται, τί καὶ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν;⁸ **30** Τί καὶ ἡμεῖς κινδυνεύομεν πᾶσαν ὥραν; **31** Καθ’ ἡμέραν ἀποθνήσκω, νῆ τὴν ὑμετέραν καύχησιν, ἦν⁹ ἔχω ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. **32** Εἰ κατὰ ἀνθρωπὸν ἐθηριομάχησα ἐν Ἐφέσῳ, τί μοι τὸ ὄφελος, εἰ νεκροὶ ούκ ἐγείρονται; Φάγωμεν καὶ πίωμεν, αὔριον γὰρ ἀποθνήσκομεν. **33** Μή πλανᾶσθε· Φθείρουσιν ἡθη χρηστὰ ὄμιλίαι κακαῖ. **34** Ἐκνήψατε δικαίως καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ἀγνωσίαν γὰρ θεοῦ τινὲς ἔχουσιν· πρὸς ἐντροπὴν ὑμῖν λέγω.¹⁰

35 Ἄλλ·¹¹ ἐρεῖ τις, Πῶς ἐγείρονται οἱ νεκροί; Ποίω δὲ σώματι ἔρχονται; **36** Ἄφρον,¹² σὺ ὁ σπείρεις, οὐ ζωοποιεῖται ἐὰν μὴ

¹ ἡλπικότες ἐσμὲν ἐν χριστῷ • ἐν χριστῷ ἡλπικότες ἐσμὲν ² ἐγένετο • - ³ ὁ • - ⁴ παραδῷ • παραδιδῷ ⁵ ἂν • - ⁶ καὶ • [καὶ] ⁷ θεός τὰ • θεός [τὰ] ⁸ βαπτίζονται ὑπὲρ τῶν νεκρῶν • βαπτίζονται ὑπὲρ αὐτῶν ⁹ ἦν • [ἄδελφοι] ἦν ¹⁰ λέγω • λαλῶ ¹¹ Ἄλλ· • Ἄλλα ¹² Ἄφρον • Ἄφρων

ἀποθάνῃ· 37 καὶ ὁ σπείρεις, οὐ τὸ σῶμα τὸ γενησόμενον σπείρεις, ἀλλὰ γυμνὸν κόκκον, εἰ τύχοι, σίτου ἡ τινος τῶν λοιπῶν· 38 ὁ δὲ θεὸς αὐτῷ δίδωσιν¹ σῶμα καθὼς ἡθέλησεν, καὶ ἐκάστῳ τῶν σπερμάτων τὸ² ἴδιον σῶμα. 39 Οὐ πᾶσα σάρξ ἡ αὐτὴ σάρξ· ἀλλὰ ἄλλη μὲν ἀνθρώπων, ἄλλη δὲ σάρξ κτηνῶν, ἄλλη δὲ ἰχθύων,³ ἄλλη δὲ πτηνῶν.⁴ 40 Καὶ σώματα ἐπουράνια, καὶ σώματα ἐπίγεια· ἀλλ'⁵ ἔτέρα μὲν ἡ τῶν ἐπουρανίων δόξα, ἔτέρα δὲ ἡ τῶν ἐπιγείων. 41 Ἀλλη δόξα ἡλίου, καὶ ἄλλη δόξα σελήνης, καὶ ἄλλη δόξα ἀστέρων· ἀστὴρ γάρ ἀστέρος διαφέρει ἐν δόξῃ. 42 Οὔτως καὶ ἡ ἀνάστασις τῶν νεκρῶν. Σπείρεται ἐν φθορᾷ, ἐγείρεται ἐν ἀφθαρσίᾳ· 43 σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ, ἐγείρεται ἐν δόξῃ· σπείρεται ἐν ἀσθενείᾳ, ἐγείρεται ἐν δυνάμει· 44 σπείρεται σῶμα ψυχικόν, ἐγείρεται σῶμα πνευματικόν. "Εστιν σῶμα ψυχικόν,⁶ καὶ ἔστιν σῶμα⁷ πνευματικόν. 45 Οὔτως καὶ γέγραπται, Ἐγένετο ὁ πρῶτος ἄνθρωπος Ἄδαμ εἰς ψυχὴν ζῶσαν. Ὁ ἔσχατος Ἄδαμ εἰς πνεῦμα ζωοποιοῦν. 46 Ἀλλ' οὐ πρῶτον τὸ πνευματικόν, ἀλλὰ τὸ ψυχικόν, ἔπειτα τὸ πνευματικόν. 47 Ὁ πρῶτος ἄνθρωπος ἐκ γῆς, χοϊκός· ὁ δεύτερος ἄνθρωπος ὁ κύριος⁸ ἐξ οὐρανοῦ. 48 Οὗτος ὁ χοϊκός, τοιοῦτοι καὶ οἱ χοϊκοί, καὶ οἶος ὁ ἐπουράνιος, τοιοῦτοι καὶ οἱ ἐπουράνιοι· 49 καὶ καθὼς ἐφορέσαμεν τὴν εἰκόνα τοῦ χοϊκοῦ, φορέσωμεν⁹ καὶ τὴν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου.

50 Τοῦτο δέ φημι, ἀδελφοί, ὅτι σάρξ καὶ αἵμα βασιλείαν θεοῦ κληρονομῆσαι οὐ δύνανται,¹⁰ οὐδὲ ἡ φθορὰ τὴν ἀφθαρσίαν κληρονομεῖ. 51 Ἰδού, μυστήριον ὑμῖν λέγω· πάντες μὲν¹¹ οὐ κοιμηθησόμεθα, πάντες δὲ ἀλλαγησόμεθα, 52 ἐν ἀτόμῳ, ἐν ρίπῃ ὄφθαλμοῦ, ἐν τῇ ἐσχάτῃ σάλπιγγι· σαλπίσει γάρ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐγερθήσονται ἀφθαρτοί, καὶ ἡμεῖς ἀλλαγησόμεθα. 53 Δεῖ γάρ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν. 54 Ὄταν δὲ τὸ φθαρτὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀφθαρσίαν, καὶ τὸ θνητὸν τοῦτο ἐνδύσηται ἀθανασίαν, τότε γενήσεται ὁ λόγος ὁ γεγραμμένος, Κατεπόθη ὁ θάνατος εἰς νῖκος. 55 Ποῦ σου, Θάνατε, τὸ κέντρον; Ποῦ σου, Ἄιδη, τὸ νῖκος;¹² 56 Τὸ δὲ κέντρον τοῦ θανάτου ἡ ἀμαρτία· ἡ δὲ δύναμις τῆς ἀμαρτίας ὁ

¹ αὐτῷ δίδωσιν • δίδωσιν αὐτῷ ² τὸ • – ³ ἰχθύων • σάρξ πτηνῶν ⁴ πτηνῶν • ἰχθύων
⁵ ἄλλ' • ἀλλὰ ⁶ Ἔστιν σῶμα ψυχικόν • Εἰ ἔστιν σῶμα ψυχικόν ⁷ καὶ ἔστιν σῶμα •
 ἔστιν καὶ ⁸ ὁ κύριος • – ⁹ φορέσωμεν • φορέσομεν ¹⁰ δύνανται • δύναται ¹¹ μὲν • –
¹² κέντρον Ποῦ σου Ἄιδη τὸ νῖκος • νῖκος Ποῦ σου Θάνατε τὸ κέντρον

νόμος· 57 τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ διδόντι ἡμῖν τὸ νῖκος διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 58 Ὡστε, ἀδελφοί μου ὄγαπητοί, ἐδραῖοι γίνεσθε, ἀμετακίνητοι, περισσεύοντες ἐν τῷ ἔργῳ τοῦ κυρίου πάντοτε, εἰδότες ὅτι ὁ κόπος ὑμῶν οὐκ ἔστιν κενὸς ἐν κυρίῳ.

Concluding Admonitions

16 Περὶ δὲ τῆς λογίας¹ τῆς εἰς τοὺς ἀγίους, ὥσπερ διέταξα ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας, οὕτως καὶ ὑμεῖς ποιήσατε. 2 Κατὰ μίαν σαββάτων² ἔκαστος ὑμῶν παρ’ ἑαυτῷ τιθέτω, Θησαυρίζων ὃ τι ἀν³ εὐοδῶται, ἵνα μή, ὅταν ἔλθω, τότε λογίαι⁴ γίνωνται. 3 Ὄταν δὲ παραγένωμαι, οὓς ἐὰν δοκιμάσητε δι’ ἐπιστολῶν, τούτους πέμψω ἀπενεγκεῖν τὴν χάριν ὑμῶν εἰς Ἱερουσαλήμ· 4 ἐὰν δὲ ἢ ἄξιον⁵ τοῦ κάμε πορεύεσθαι, σὺν ἐμοὶ πορεύσονται. 5 Ἐλεύσομαι δὲ πρὸς ὑμᾶς, ὅταν Μακεδονίαν διέλθω· Μακεδονίαν γάρ διέρχομαι· 6 πρὸς ὑμᾶς δὲ τυχὸν παραμενῶ, ἣ καὶ παραχειμάσω, ἵνα ὑμεῖς με προπέμψητε οὗ ἐὰν πορεύωμαι. 7 Οὐ θέλω γάρ ὑμᾶς ἄρτι ἐν παρόδῳ ίδεῖν· ἔλπιζω δὲ⁶ χρόνον τινὰ ἐπιμεῖναι πρὸς ὑμᾶς, ἐὰν ὁ κύριος ἐπιτρέπῃ.⁷ 8 Ἐπιμενὼ δὲ ἐν Ἐφέσῳ ἔως τῆς Πεντηκοστῆς· 9 θύρα γάρ μοι ἀνέῳγεν μεγάλη καὶ ἐνεργής, καὶ ἀντικείμενοι πολλοί.

10 Ἐὰν δὲ ἔλθῃ Τιμόθεος, βλέπετε ἵνα ἀφόβως γένηται πρὸς ὑμᾶς· τὸ γάρ ἔργον κυρίου ἐργάζεται ὡς καὶ ἐγώ.⁸ 11 Μή τις οὖν αὐτὸν ἔχουθενήσῃ· προπέμψατε δὲ αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ, ἵνα ἔλθῃ πρός με· ἐκδέχομαι γάρ αὐτὸν μετὰ τῶν ἀδελφῶν. 12 Περὶ δὲ Ἀπολλώ τοῦ ἀδελφοῦ, πολλὰ παρεκάλεσα αὐτὸν ἵνα ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς μετὰ τῶν ἀδελφῶν· καὶ πάντως οὐκ ἦν θέλημα ἵνα νῦν ἔλθῃ, ἐλεύσεται δὲ ὅταν εὐκαιρήσῃ.

13 Γρηγορεῖτε, στήκετε ἐν τῇ πίστει, ἀνδρίζεσθε, κραταίοῦσθε.

14 Πάντα ὑμῶν ἐν ἀγάπῃ γινέσθω.

15 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί—οἴδατε τὴν οἰκίαν Στεφανᾶ, ὅτι ἔστιν ἀπαρχὴ τῆς Ἀχαΐας, καὶ εἰς διακονίαν τοῖς ἀγίοις ἔταξαν ἑαυτούς— 16 ἵνα καὶ ὑμεῖς ὑποτάσσησθε τοῖς τοιούτοις, καὶ παντὶ τῷ συνεργοῦντι καὶ κοπιῶντι. 17 Χαίρω δὲ ἐπὶ τῇ παρουσίᾳ Στεφανᾶ καὶ Φουρτουνάτου⁹ καὶ Ἀχαϊκοῦ, ὅτι τὸ

¹λογίας • λογείας ²σαββάτων • σαββάτου ³ἄν • ἐὰν ⁴λογίαι • λογεῖαι ⁵ἢ ἄξιον
• ἄξιον ἢ ⁶δὲ • γάρ ⁷ἐπιτρέπῃ • ἐπιτρέψῃ ⁸καὶ ἐγώ • κάγω ⁹Φουρτουνάτου •
Φορτουνάτου

ύμῶν¹ ύστερημα οὗτοι ἀνεπλήρωσαν. 18 Ἀνέπαυσαν γὰρ τὸ ἐμὸν πνεῦμα καὶ τὸ ὑμῶν· ἐπιγινώσκετε οὖν τοὺς τοιούτους.

19 Ἄσπαζονται ὑμᾶς αἱ ἐκκλησίαι τῆς Ἀσίας· ἀσπάζονται² ὑμᾶς ἐν κυρίῳ πολλὰ ἄκυλας καὶ Πρίσκιλλα,³ σὺν τῇ κατ’ οἴκον αὐτῶν ἐκκλησίᾳ. 20 Ἄσπαζονται ὑμᾶς οἱ ἀδελφοὶ πάντες. Ἄσπασασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγίῳ.

21 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου. 22 Εἴ τις οὐ φιλεῖ τὸν κύριον Ἰησοῦν χριστόν,⁴ ἥτω ἀνάθεμα. Μαρὰν ἀθά.⁵ 23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ⁶ μεθ’ ὑμῶν. 24 Ἡ ἀγάπη μου μετὰ πάντων ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀμήν.⁷

¹ὑμῶν • ὑμέτερον ²Ἄσιας ἀσπάζονται • Άσιας ἀσπάζεται ³Πρίσκιλλα • Πρίσκα
⁴Ἰησοῦν χριστόν • – ⁵Μαρὰν ἀθά • Μαρανα θα ⁶χριστοῦ • – ⁷Αμήν • –

ΠΡΟΣ ΚΟΡΙΝΘΙΟΥΣ Β Second to the Corinthians

Address, Thanksgiving, and Consolation

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ,
καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ θεοῦ τῇ οὖσῃ ἐν
Κορίνθῳ, σὺν τοῖς ἀγίοις πάσιν τοῖς οὖσιν ἐν ὅλῃ τῇ Ἀχαΐᾳ·
2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ
χριστοῦ. 3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατήρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν καὶ θεὸς πάσης παρακλήσεως,
4 ὁ παρακαλῶν ἡμᾶς ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψει ἡμῶν, εἰς τὸ δύνασθαι
ἡμᾶς παρακαλεῖν τοὺς ἐν πάσῃ θλίψει, διὰ τῆς παρακλήσεως
ἥς παρακαλούμεθα αὐτοὶ ὑπὸ τοῦ θεοῦ. 5 ὅτι καθὼς περισσεύει
τὰ παθήματα τοῦ χριστοῦ εἰς ἡμᾶς, οὕτως διὰ τοῦ χριστοῦ
περισσεύει καὶ ἡ παράκλησις ἡμῶν. 6 Εἴτε δὲ θλιβόμεθα, ὑπὲρ τῆς
ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας, τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ
τῶν αὐτῶν² παθημάτων ὡν καὶ ἡμεῖς πάσχομεν· καὶ ἡ ἐλπὶς
ἡμῶν βεβαίᾳ ὑπὲρ ὑμῶν· εἴτε παρακαλούμεθα, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν
παρακλήσεως καὶ σωτηρίας.³ 7 εἰδότες ὅτι ὕσπερ⁴ κοινωνοὶ ἔστε
τῶν παθημάτων, οὕτως καὶ τῆς παρακλήσεως. 8 Οὐ γὰρ θέλομεν
ἡμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς θλίψεως ἡμῶν τῆς γενομένης
ἡμῖν⁵ ἐν τῇ Ἀσίᾳ, ὅτι καθ' ὑπερβολὴν ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν,⁶
ώστε ἔξαπορηθῆναι ἡμᾶς καὶ τοῦ ζῆν. 9 Ἄλλὰ αὐτοὶ ἐν ἔαυτοῖς

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν • εἴτε
παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως τῆς ἐνεργουμένης ἐν ὑπομονῇ τῶν αὐτῶν
³εἴτε παρακαλούμεθα ὑπὲρ τῆς ὑμῶν παρακλήσεως καὶ σωτηρίας • – ⁴ὕσπερ • ως
⁵ἡμῖν • – ⁶ἐβαρήθημεν ὑπὲρ δύναμιν • ὑπὲρ δύναμιν ἐβαρήθημεν

τὸ ἀπόκριμα τοῦ θανάτου ἐσχήκαμεν, ἵνα μὴ πεποιθότες ὅμεν ἐφ' ἑαυτοῖς ἀλλ' ἐπὶ τῷ θεῷ τῷ ἐγείροντι τοὺς νεκρούς· **10** ὅς ἐκ τηλικούτου θανάτου ἐρρύσατο ἡμᾶς καὶ ῥύεται,¹ εἰς ὃν ἡλπίκαμεν ὅτι² καὶ ἔτι ῥύεται, **11** συνυπουργούντων καὶ ὑμῶν ὑπὲρ ἡμῶν τῇ δεήσει, ἵνα ἐκ πολλῶν προσώπων τὸ εἰς ἡμᾶς χάρισμα διὰ πολλῶν εὐχαριστηθῇ ὑπὲρ ὑμῶν.³

Paul's Vindication of His Conduct and Life

12 Ἡ γὰρ καύχησις ἡμῶν αὕτη ἐστίν, τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως ἡμῶν, ὅτι ἐν ἀπλότητι καὶ εἰλικρινείᾳ θεοῦ, οὐκ⁴ ἐν σοφίᾳ σαρκικῇ ἀλλ' ἐν χάριτι θεοῦ, ἀνεστράφημεν ἐν τῷ κόσμῳ, περισσοτέρως δὲ πρὸς ὑμᾶς. **13** Οὐ γὰρ ἄλλα γράφομεν ὑμῖν, ἀλλ' ἡ ἡ ἀναγινώσκετε ἡ καὶ ἐπιγινώσκετε, ἐλπίζω δὲ ὅτι καὶ ἔως⁵ τέλους ἐπιγινώσεσθε· **14** καθὼς καὶ ἐπέγνωτε ἡμᾶς ἀπὸ μέρους, ὅτι καύχημα ὑμῶν ἐσμέν, καθάπερ καὶ ὑμεῖς ἡμῶν, ἐν τῇ ἡμέρᾳ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ.⁶

15 Καὶ ταύτῃ τῇ πεποιθήσει ἐβουλόμην ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον,⁷ ἵνα δευτέραν χάριν ἔχητε.⁸ **16** καὶ δι' ὑμῶν διελθεῖν εἰς Μακεδονίαν, καὶ πάλιν ἀπὸ Μακεδονίας ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ ὑφ' ὑμῶν προπεμφθῆναι εἰς τὴν Ἰουδαίαν. **17** Τοῦτο οὖν βουλευόμενος,⁹ μήτι ἄρα τῇ ἐλαφρίᾳ ἔχρησάμην; "Ἡ ἡ βουλεύομαι, κατὰ σάρκα βουλεύομαι, ἵνα ἡ παρ' ἐμοὶ τὸ Ναὶ, ναὶ καὶ τὸ Οὐ, οὐ; **18** Πιστὸς δὲ ὁ θεός, ὅτι ὁ λόγος ἡμῶν ὁ πρὸς ὑμᾶς οὐκ ἐγένετο¹⁰ Ναὶ καὶ οὐ. **19** Οὐ γὰρ τοῦ θεοῦ¹¹ νιὸς Ἰησοῦς χριστὸς ὁ ἐν ὑμῖν δι' ἡμῶν κηρυχθείς, δι' ἐμοῦ καὶ Σιλουανοῦ καὶ Τιμοθέου, οὐκ ἐγένετο Ναὶ καὶ Οὐ, ἀλλὰ Ναὶ ἐν αὐτῷ γέγονεν. **20** "Οσαι γὰρ ἐπαγγελίαι θεοῦ, ἐν αὐτῷ τὸ Ναὶ, καὶ ἐν αὐτῷ¹² τὸ Ἀμήν, τῷ θεῷ πρὸς δόξαν δι' ἡμῶν. **21** Οὐ δὲ βεβαιῶν ἡμᾶς σὺν ὑμῖν εἰς χριστόν, καὶ χρίσας ἡμᾶς, θεός· **22** οὐ καὶ σφραγισάμενος ἡμᾶς, καὶ δοὺς τὸν ἀρραβῶνα τοῦ πνεύματος ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν.

23 Ἐγὼ δὲ μάρτυρα τὸν θεὸν ἐπικαλοῦμαι ἐπὶ τὴν ἐμὴν ψυχήν, ὅτι φειδόμενος ὑμῶν οὐκέτι ἥλθον εἰς Κόρινθον. **24** Οὐχ ὅτι

¹ῥύεται • ῥύεται ²ὅτι • [ὅτι] ³ὑπὲρ ὑμῶν • ὑπὲρ ἡμῶν ⁴θεοῦ οὐκ • τοῦ θεοῦ [καὶ] οὐκ ⁵καὶ ἔως • ἔως ⁶Ἰησοῦ • [ἡμῶν] Ἰησοῦ ⁷ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς τὸ πρότερον • πρότερον πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν ⁸ἔχητε • σχῆτε ⁹βουλευόμενος • βουλόμενος ¹⁰ἐγένετο • ἐστιν ¹¹γὰρ τοῦ θεοῦ • τοῦ θεοῦ γὰρ ¹²καὶ ἐν αὐτῷ • διὸ καὶ δι' αὐτοῦ

κυριεύομεν ὑμῶν τῆς πίστεως, ἀλλὰ συνεργοί ἐσμεν τῆς χαρᾶς ὑμῶν· τῇ γάρ πίστει ἔστηκατε.

Paul's Apostolic Kindness

2 Ἔκρινα δὲ¹ ἐμαυτῷ τοῦτο, τὸ μὴ πάλιν ἐν λύπῃ πρὸς ὑμᾶς ἐλθεῖν. 2 Εἰ γάρ ἐγὼ λυπῶ ὑμᾶς, καὶ τίς ἔστιν² ὁ εὐφραίνων με, εἰ μὴ ὁ λυπούμενος ἔξ ἐμοῦ; 3 Καὶ ἔγραψα ὑμῖν³ τοῦτο αὐτό, ἵνα μὴ ἐλθῶν λύπην ἔχω⁴ ἀφ' ὧν ἔδει με χαιρεῖν, πεποιθὼς ἐπὶ πάντας ὑμᾶς, ὅτι ἡ ἐμὴ χαρὰ πάντων ὑμῶν ἔστιν. 4 Εκ γὰρ πολλῆς θλίψεως καὶ συνοχῆς καρδίας ἔγραψα ὑμῖν διὰ πολλῶν δακρύων, οὐχ ἵνα λυπηθῆτε, ἀλλὰ τὴν ἀγάπην ἵνα γνῶτε ἦν ἔχω περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς.

5 Εἰ δέ τις λελύπηκεν, οὐκ ἐμὲ λελύπηκεν, ἀλλὰ ἀπὸ μέρους—ἵνα μὴ ἐπιβαρῶ—πάντας ὑμᾶς. 6 Ικανὸν τῷ τοιούτῳ ἡ ἐπιτιμία αὕτη ἡ ὑπὸ τῶν πλειόνων· 7 ὥστε τούναντίον μᾶλλον ὑμᾶς χαρίσασθαι καὶ παρακαλέσαι, μήπως⁵ τῇ περισσοτέρᾳ λύπῃ καταποθῇ ὁ τοιοῦτος. 8 Διὸ παρακαλῶ ὑμᾶς κυρῶσαι εἰς αὐτὸν ἀγάπην. 9 Εἰς τοῦτο γάρ καὶ ἔγραψα, ἵνα γνῶ τὴν δοκιμὴν ὑμῶν, εἰ εἰς πάντα ὑπήκοοί ἔστε. 10 Ὡς δέ τι χαρίζεσθε, καὶ ἐγώ.⁶ καὶ γὰρ ἐγὼ εἴ τι⁷ κεχάρισμαι, φέρε κεχάρισμαι,⁸ δι' ὑμᾶς ἐν προσώπῳ χριστοῦ, 11 ἵνα μὴ πλεονεκτηθῶμεν ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ· οὐ γὰρ αὐτοῦ τὰ νοήματα ἀγνοοῦμεν.

Paul's Triumph in Christ

12 Ἐλθῶν δὲ εἰς τὴν Τρφάδα εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ θύρας μοι ἀνεῳγμένης ἐν κυρίῳ, 13 οὐκ ἔσχηκα ἄνεσιν τῷ πνεύματί μου, τῷ μὴ εὐρεῖν με Τίτον τὸν ἀδελφόν μου· ἀλλὰ ἀποτεξάμενος αὐτοῖς ἔξῆλθον εἰς Μακεδονίαν. 14 Τῷ δὲ θεῷ χάρις τῷ πάντοτε θριαμβεύοντι ἡμᾶς ἐν τῷ χριστῷ, καὶ τὴν ὁσμὴν τῆς γνώσεως αὐτοῦ φανεροῦντι δι' ἡμῶν ἐν παντὶ τόπῳ. 15 Ὁτι χριστοῦ εὐωδία ἐσμὲν τῷ θεῷ ἐν τοῖς σωζομένοις καὶ ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις· 16 οἵς μὲν ὁσμὴ θανάτου⁹ εἰς θάνατον, οἵς δὲ ὁσμὴ ζωῆς¹⁰ εἰς ζωήν. Καὶ πρὸς ταῦτα τίς ίκανός; 17 Οὐ γάρ ἐσμεν ὡς οἱ λοιποί,^{a,11} καπηλεύοντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ἀλλ'

^aλοιποί • πολλοί

¹δὲ • γὰρ ²ἔστιν • – ³ὑμῖν • – ⁴ἔχω • σχῶ ⁵μήπως • μή πως ⁶καὶ ἐγώ • κάγω
⁷εἴ τι • ὁ ⁸φέρε κεχάρισμαι • εἴ τι κεχάρισμαι ⁹θανάτου • ἐκ θανάτου ¹⁰ζωῆς • ἐκ
 ζωῆς ¹¹λοιποί • πολλοί

ώς ἐξ εἰλικρινείας, ἀλλ’ ὡς ἐκ θεοῦ, κατενώπιον τοῦ¹ θεοῦ, ἐν χριστῷ λαλοῦμεν.

The Glory of the New Testament Ministry

3 Ἀρχόμεθα πάλιν ἑαυτοὺς συνιστάνειν; Εἰ² μὴ χρήζομεν, ὡς τινες, συστατικῶν ἐπιστολῶν πρὸς ὑμᾶς, ἢ ἐξ ὑμῶν συστατικῶν;³ **2** Ἡ ἐπιστολὴ ἡμῶν ὑμεῖς ἔστε, ἐγγεγραμμένη ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν, γινωσκομένη καὶ ἀναγινωσκομένη ὑπὸ πάντων ἀνθρώπων· **3** φανερούμενοι ὅτι ἔστε ἐπιστολὴ χριστοῦ διακονηθεῖσα ὑφ' ἡμῶν, ἐγγεγραμμένη οὐ μέλανι, ἀλλὰ πνεύματι θεοῦ ζῶντος, οὐκ ἐν πλαξὶν λιθίναις, ἀλλ’ ἐν πλαξὶν καρδίαις σαρκίναις. **4** Πεποίθησιν δὲ τοιαύτην ἔχομεν διὰ τοῦ χριστοῦ πρὸς τὸν θεόν· **5** οὐχ ὅτι ίκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν⁴ λογίσασθαι τι ὡς ἐξ ἑαυτῶν, ἀλλ’ ἡ ίκανότης ἡμῶν ἐκ τοῦ θεοῦ· **6** ὃς καὶ ίκάνωσεν ἡμᾶς διακόνους καινῆς διαθήκης, οὐ γράμματος, ἀλλὰ πνεύματος· τὸ γὰρ γράμμα ἀποκτένει,⁵ τὸ δὲ πνεῦμα ζωοποιεῖ. **7** Εἰ δὲ ἡ διακονία τοῦ θανάτου ἐν γράμμασιν, ἐντετυπωμένη ἐν λίθοις,⁶ ἐγενήθη ἐν δόξῃ, ὥστε μὴ δύνασθαι ἀτενίσαι τοὺς νιόὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ πρόσωπον Μωϋσέως διὰ τὴν δόξαν τοῦ προσώπου αὐτοῦ, τὴν καταργουμένην, **8** πῶς οὐχὶ μᾶλλον ἡ διακονία τοῦ πνεύματος ἔσται ἐν δόξῃ; **9** Εἰ γὰρ ἡ διακονία⁷ τῆς κατακρίσεως δόξα, πολλῷ μᾶλλον περισσεύει ἡ διακονία τῆς δικαιοσύνης ἐν⁸ δόξῃ. **10** Καὶ γὰρ οὐ δεδόξασται τὸ δεδοξασμένον ἐν τούτῳ τῷ μέρει, ἔνεκεν⁹ τῆς ὑπερβαλλούσης δόξης. **11** Εἰ γὰρ τὸ καταργούμενον, διὰ δόξης, πολλῷ μᾶλλον τὸ μένον, ἐν δόξῃ.

12 Ἐχοντες οὖν τοιαύτην ἐλπίδα, πολλῇ παρρησίᾳ χρώμεθα. **13** καὶ οὐ καθάπερ Μωϋσῆς ἐτίθει κάλυμμα ἐπὶ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ,¹⁰ πρὸς τὸ μὴ ἀτενίσαι τοὺς νιόὺς Ἰσραὴλ εἰς τὸ τέλος τοῦ καταργουμένου· **14** ἀλλ’¹¹ ἐπωρώθη τὰ νοήματα αὐτῶν· ὅχρι γὰρ τῆς σήμερον τὸ¹² αὐτὸ κάλυμμα ἐπὶ τῇ ἀναγνώσει τῆς παλαιᾶς διαθήκης μένει μὴ ἀνακαλυπτόμενον, ὅ τι¹³ ἐν χριστῷ καταργεῖται. **15** Ἀλλ’ ἔως σήμερον, ήνίκα ἀναγινώσκεται¹⁴ Μωϋσῆς, κάλυμμα ἐπὶ τὴν καρδίαν αὐτῶν κεῖται. **16** Ἦνίκα δ’

¹ κατενώπιον τοῦ • κατέναντι ² Εἰ • Ἡ ³ ὑμῶν συστατικῶν • ὑμῶν ⁴ ίκανοί ἐσμεν ἀφ' ἑαυτῶν • ἀφ' ἑαυτῶν ίκανοί ἐσμεν ⁵ ἀποκτένει • ἀποκτέννει ⁶ ἐν λίθοις • λίθοις
⁷ γὰρ ἡ διακονία • γὰρ τῇ διακονίᾳ ⁸ ἐν • – ⁹ ἔνεκεν • εἴνεκεν ¹⁰ ἑαυτοῦ • αὐτοῦ
¹¹ ἀλλ’ • ἀλλὰ ¹² τὸ • ἡμέρας τὸ ¹³ ὅ τι • ὅτι ¹⁴ ἀναγινώσκεται • ὃν ἀναγινώσκηται

ἀν¹ ἐπιστρέψῃ πρὸς κύριον, περιαιρεῖται τὸ κάλυμμα. 17 Ὁ δὲ κύριος τὸ πνεῦμα ἔστιν· οὐδὲ τὸ πνεῦμα κυρίου, ἐκεῖ² ἐλευθερία. 18 Ἡμεῖς δὲ πάντες, ἀνακεκαλυμμένω προσώπῳ τὴν δόξαν κυρίου κατοπτριζόμενοι, τὴν αὐτὴν εἰκόνα μεταμορφούμεθα ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν, καθάπερ ἀπὸ κυρίου πνεύματος.

The Gospel-MESSAGE of Light and Life

4 Διὰ τοῦτο ἔχοντες τὴν διακονίαν ταύτην, καθὼς ἡλεήθημεν, οὐκ ἐκκακοῦμεν.³ 2 ἀλλὰ ἀπειπάμεθα τὰ κρυπτὰ τῆς αἰσχύνης, μὴ περιπατοῦντες ἐν πανουργίᾳ μηδὲ δολοῦντες τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ τῇ φανερώσει τῆς ἀληθείας συνιστῶντες⁴ ἑαυτοὺς πρὸς πᾶσαν συνείδησιν ἀνθρώπων ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 3 Εἰ δὲ καὶ ἔστιν κεκαλυμμένον τὸ εὐαγγέλιον ἡμῶν, ἐν τοῖς ἀπολλυμένοις ἔστιν κεκαλυμμένον. 4 ἐν οἷς ὁ θεὸς τοῦ αἰῶνος τούτου ἐτύφλωσεν τὰ νοήματα τῶν ἀπίστων, εἰς τὸ μὴ αὐγάσαι αὐτοῖς⁵ τὸν φωτισμὸν τοῦ εὐαγγέλιου τῆς δόξης τοῦ χριστοῦ, ὃς ἔστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ. 5 Οὐ γάρ ἑαυτοὺς κηρύσσομεν, ἀλλὰ χριστὸν Ἰησοῦν⁶ κύριον· ἑαυτοὺς δὲ δούλους ὑμῶν διὰ Ἰησοῦν. 6 Ὅτι ὁ θεὸς ὁ εἰπὼν ἐκ σκότους φῶς λάμψαι,⁷ ὃς ἔλαμψεν ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν πρὸς φωτισμὸν τῆς γνώσεως τῆς δόξης τοῦ θεοῦ ἐν προσώπῳ Ἰησοῦ⁸ χριστοῦ.

7 Ἐχομεν δὲ τὸν θησαυρὸν τοῦτον ἐν ὀστρακίνοις σκευέσιν, ἵνα ἡ ὑπερβολὴ τῆς δυνάμεως ἦ τοῦ θεοῦ, καὶ μὴ ἐξ ἡμῶν· 8 ἐν παντὶ θλιβόμενοι, ἀλλ’ οὐ στενοχωροῦμενοι· ἀποροῦμενοι, ἀλλ’ οὐκ ἐξαπορούμενοι· 9 διωκόμενοι, ἀλλ’ οὐκ ἐγκαταλειπόμενοι· καταβαλλόμενοι, ἀλλ’ οὐκ ἀπολλύμενοι· 10 πάντοτε τὴν νέκρωσιν τοῦ κυρίου⁹ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι περιφέροντες, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι ἡμῶν φανερωθῇ. 11 Άει γάρ ἡμεῖς οἱ ζῶντες εἰς θάνατον παραδιδόμεθα διὰ Ἰησοῦν, ἵνα καὶ ἡ ζωὴ τοῦ Ἰησοῦ φανερωθῇ ἐν τῇ θνητῇ σαρκὶ ἡμῶν. 12 Ὡστε ὁ μὲν¹⁰ θάνατος ἐν ἡμῖν ἐνεργεῖται, ἡ δὲ ζωὴ ἐν ὑμῖν. 13 Ἐχοντες δὲ τὸ αὐτὸ πνεῦμα τῆς πίστεως, κατὰ τὸ γεγραμμένον, Ἐπίστευσα, διὸ ἐλάλησα, καὶ ἡμεῖς πιστεύομεν, διὸ καὶ λαλοῦμεν· 14 εἰδότες ὅτι ὁ ἐγείρας τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ ἡμᾶς διὰ¹¹ Ἰησοῦ ἐγερεῖ, καὶ παραστήσει σὺν ὑμῖν. 15 Τὰ γάρ πάντα δι’ ὑμᾶς, ἵνα ἡ χάρις

¹δ' ἀν• δὲ ἐὰν 2 ἐκεῖ• – 3 ἐκκακοῦμεν• ἐγκακοῦμεν 4 συνιστῶντες • συνιστάνοντες

⁵ αὐτοῖς • – 6 χριστὸν Ἰησοῦν • Ἰησοῦν χριστὸν 7 λάμψαι • λάμψει 8 Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ] κυρίου • – 10 μὲν • – 11 διὰ • σὺν

πλεονάσασα διὰ τῶν πλειόνων τὴν εὐχαριστίαν περισσεύσῃ εἰς τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ.

16 Διὸ οὐκ ἐκκακοῦμεν,¹ ἀλλ’ εἰ καὶ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, ἀλλ’ ὁ ἔσωθεν² ἀνακαινοῦται ἡμέρᾳ καὶ ἡμέρᾳ. **17** Τὸ γὰρ παραυτίκα ἐλαφρὸν τῆς θλίψεως ἡμῶν καθ’ ὑπερβολὴν εἰς ὑπερβολὴν αἰώνιον βάρος δόξης κατεργάζεται ἡμῖν, **18** μὴ σκοπούντων ἡμῶν τὰ βλεπόμενα, ἀλλὰ τὰ μὴ βλεπόμενα· τὰ γὰρ βλεπόμενα πρόσκαιρα· τὰ δὲ μὴ βλεπόμενα αἰώνια.

Paul's Longing for the Future Glory

5 Οἴδαμεν γὰρ ὅτι ἔὰν ἡ ἐπίγειος ἡμῶν οἰκία τοῦ σκήνους καταλυθῇ, οἰκοδομὴν ἐκ θεοῦ ἔχομεν, οἰκίαν ἀχειροποίητον, αἰώνιον ἐν τοῖς οὐρανοῖς. **2** Καὶ γὰρ ἐν τούτῳ στενάζομεν, τὸ οἰκητήριον ἡμῶν τὸ ἔξ οὐρανοῦ ἐπενδύσασθαι ἐπιποθοῦντες· **3** εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι³ οὐ γυμνοὶ εὐρεθῆσόμεθα. **4** Καὶ γὰρ οἱ ὄντες ἐν τῷ σκήνει στενάζομεν βαρούμενοι· ἐφ’ ᾧ οὐ θέλομεν ἐκδύσασθαι, ἀλλ’ ἐπενδύσασθαι, ἵνα καταποθῇ τὸ θητὸν ὑπὸ τῆς ζωῆς. **5** Ο δὲ κατεργασάμενος ἡμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο θεός, ὁ καὶ⁴ δοὺς ἡμῖν τὸν ἄρραβνα τοῦ πνεύματος. **6** Θαρροῦντες οὖν πάντοτε, καὶ εἰδότες ὅτι ἐνδημοῦντες ἐν τῷ σώματι ἐκδημοῦμεν ἀπὸ τοῦ κυρίου· **7** διὰ πίστεως γὰρ περιπατοῦμεν, οὐ διὰ εἴδους· **8** θαρροῦμεν δέ, καὶ εὐδοκοῦμεν μᾶλλον ἐκδημῆσαι ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ἐνδημῆσαι πρὸς τὸν κύριον. **9** Διὸ καὶ φιλοτιμούμεθα, εἴτε ἐνδημοῦντες, εἴτε ἐκδημοῦντες, εὐάρεστοι αὐτῷ εἶναι. **10** Τοὺς γὰρ πάντας ἡμᾶς φανερωθῆναι δεῖ ἐμπροσθεν τοῦ βήματος τοῦ χριστοῦ, ἵνα κομίσηται ἕκαστος τὰ διὰ τοῦ σώματος, πρὸς ἄ ἔπραξεν, εἴτε ἀγαθόν, εἴτε κακόν.⁵

Paul an Ambassador of Christ

11 Εἰδότες οὖν τὸν φόβον τοῦ κυρίου ἀνθρώπους πείθομεν, θεῷ δὲ πεφανερώμεθα· ἐλπίζω δὲ καὶ ἐν ταῖς συνειδήσεσιν ὑμῶν πεφανερῶσθαι. **12** Οὐ γὰρ⁶ πάλιν ἐαυτοὺς συνιστάνομεν ὑμῖν, ἀλλὰ ἀφορμὴν διδόντες ὑμῖν καυχήματος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα ἔχητε πρὸς τοὺς ἐν προσώπῳ καυχωμένους καὶ οὐ καρδίᾳ.⁷ **13** Εἴτε γὰρ ἔξεστημεν, θεῷ· εἴτε σωφρονοῦμεν, ὑμῖν. **14** Ή γὰρ ἀγάπη

¹ ἐκκακοῦμεν • ἐγκακοῦμεν ² ἔσωθεν • ἔσω ἡμῶν ³ εἴγε καὶ ἐνδυσάμενοι • εἴ γε καὶ ἐκδυσάμενοι ⁴ καὶ • – ⁵ κακόν • φαῦλον ⁶ γὰρ • – ⁷ οὐ καρδίᾳ • μὴ ἐν καρδίᾳ

τοῦ χριστοῦ συνέχει ἡμᾶς, κρίναντας τοῦτο, ὅτι εἰ^{a,1} εῖς ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν, ἄρα οἱ πάντες ἀπέθανον· 15 καὶ ὑπὲρ πάντων ἀπέθανεν ἵνα οἱ ζῶντες μηκέτι ἔσυτοις ζῶσιν, ἀλλὰ τῷ ὑπὲρ αὐτῶν ἀποθανόντι καὶ ἐγερθέντι. 16 Ὡστε ήμεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν οὐδένα οἴδαμεν κατὰ σάρκα· εἰ δὲ² καὶ ἐγνώκαμεν κατὰ σάρκα χριστόν, ἀλλὰ νῦν οὐκέτι γινώσκομεν. 17 Ὡστε εἴ τις ἐν χριστῷ, καὶνὴ κτίσις· τὰ ἀρχαῖα παρῆλθεν, ίδού, γέγονεν καὶνὰ τὰ πάντα.^{b,3} 18 Τὰ δὲ πάντα ἐκ τοῦ θεοῦ, τοῦ καταλλάξαντος ἡμᾶς ἔσυτῷ διὰ Ἰησοῦ⁴ χριστοῦ, καὶ δόντος ἡμῖν τὴν διακονίαν τῆς καταλλαγῆς· 19 ὡς ὅτι θεὸς ἦν ἐν χριστῷ κόσμον καταλλάσσων ἔσυτῷ, μὴ λογιζόμενος αὐτοῖς τὰ παραπτώματα αὐτῶν, καὶ θέμενος ἐν ἡμῖν τὸν λόγον τῆς καταλλαγῆς.

20 Ὑπὲρ χριστοῦ οὖν πρεσβεύομεν, ὡς τοῦ θεοῦ παρακαλοῦντος δλ' ἡμῶν· δεόμεθα ὑπὲρ χριστοῦ, καταλλάγητε τῷ θεῷ. 21 Τὸν γάρ⁵ μὴ γνόντα ἀμαρτίαν, ὑπὲρ ἡμῶν ἀμαρτίαν ἐποίησεν, ἵνα ήμεῖς γενώμεθα δικαιοσύνη θεοῦ ἐν αὐτῷ.

Paul's Ministry in the Midst of Difficulties

6 Συνεργοῦντες δὲ καὶ παρακαλοῦμεν μὴ εἰς κενὸν τὴν χάριν τοῦ θεοῦ δέξασθαι ὑμᾶς· 2 λέγει γάρ, Καιρῷ δεκτῷ ἐπήκουοςά σου, καὶ ἐν ἡμέρᾳ σωτηρίας ἐβοήθησά σοι· ίδού, νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ίδού, νῦν ἡμέρα σωτηρίας· 3 μηδεμίαν ἐν μηδενὶ διδόντες προσκοπήν, ἵνα μὴ μωμηθῇ ἡ διακονία· 4 ἀλλ' ἐν παντὶ συνιστῶντες⁶ ἔσυτοὺς ὡς θεοῦ διάκονοι, ἐν ὑπομονῇ πολλῇ, ἐν θλίψεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις, 5 ἐν πληγαῖς, ἐν φυλακαῖς, ἐν ἀκαταστασίαις, ἐν κόποις, ἐν ἀγρυπνίαις, ἐν νηστείαις, 6 ἐν ἀγνότητι, ἐν γνώσει, ἐν μακροθυμίᾳ, ἐν χρηστότητι, ἐν πνεύματι ἀγίῳ, ἐν ἀγάπῃ ἀνυποκρίτῳ, 7 ἐν λόγῳ ἀληθείᾳς, ἐν δυνάμει θεοῦ, διὰ τῶν ὅπλων τῆς δικαιοσύνης τῶν δεξιῶν καὶ ἀριστερῶν, 8 διὰ δόξης καὶ ἀτιμίας, διὰ δυσφημίας καὶ εὐφημίας· ὡς πλάνοι καὶ ἀληθεῖς· 9 ὡς ἀγνοούμενοι, καὶ ἐπιγινωσκόμενοι· ὡς ἀποθνήσκοντες, καὶ ίδού, ζῶμεν· ὡς παιδευόμενοι, καὶ μὴ θανατούμενοι· 10 ὡς λυπούμενοι, ἀεὶ δὲ

^aεἰ • – ^bκαὶνὰ τὰ πάντα • τὰ πάντα καὶνά

¹εἰ • – ²δὲ • – ³τὰ πάντα • – ⁴Ιησοῦ • – ⁵γάρ • – ⁶συνιστῶντες • συνιστάντες

χαίροντες· ώς πτωχοί, πολλοὺς δὲ πλουτίζοντες· ώς μηδὲν ἔχοντες, καὶ πάντα κατέχοντες.

Admonition to Flee the Fellowship of Unbelievers

11 Τὸ στόμα ἡμῶν ἀνέῳγεν πρὸς ὑμᾶς, Κορίνθιοι, ἡ καρδία ἡμῶν πεπλάτυνται. 12 Οὐ στενοχωρεῖσθε ἐν ἡμῖν, στενοχωρεῖσθε δὲ ἐν τοῖς σπλάγχνοις ὑμῶν. 13 Τὴν δὲ αὐτὴν ἀντιμισθίαν—ώς τέκνοις λέγω—πλατύνθητε καὶ ὑμεῖς.

14 Μή γίνεσθε ἐτεροζυγοῦντες ἀπίστοις· τίς γάρ μετοχὴ δικαιοσύνης καὶ ἀνομίας; Τίς δὲ¹ κοινωνία φωτὶ πρὸς σκότος; 15 Τίς δὲ συμφώνησις χριστῷ² πρὸς Βελίαρ; Ἡ τίς μερὶς πιστῷ μετὰ ἀπίστου; 16 Τίς δὲ συγκατάθεσις ναῷ θεοῦ μετὰ εἰδώλων; Ὅμεις³ γάρ ναὸς θεοῦ ἐστε⁴ ζῶντος, καθὼς εἶπεν ὁ θεὸς ὅτι Ἐνοικήσω ἐν αὐτοῖς, καὶ ἐμπεριπατήσω· καὶ ἔσομαι αὐτῶν θεός, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι⁵ λαός. 17 Διό, Ἐξέλθετε⁶ ἐκ μέσου αὐτῶν καὶ ἀφορίσθητε, λέγει κύριος, καὶ ἀκαθάρτου μη ἄπτεσθε· κἀγὼ εἰσδέξομαι ὑμᾶς, 18 καὶ ἔσομαι ὑμῖν εἰς πατέρα, καὶ ὑμεῖς ἔσεσθε μοι εἰς νιοὺς καὶ θυγατέρας, λέγει κύριος παντοκράτωρ.

Paul's Consolation and Joy because of the Corinthians

7 Ταύτας οὖν ἔχοντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀγαπητοί, καθαρίσωμεν ἑαυτὸν ἀπὸ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ἐπιτελοῦντες ἀγιωσύνην ἐν φόβῳ θεοῦ.

2 Χωρήσατε ἡμᾶς· οὐδένα ἡδικήσαμεν, οὐδένα ἐφθείραμεν, οὐδένα ἐπλεονεκτήσαμεν. 3 Οὐ πρὸς κατάκρισιν⁷ λέγω· προείρηκα γάρ, ὅτι ἐν ταῖς καρδίαις ἡμῶν ἐστὲ εἰς τὸ συναποθανεῖν καὶ συζῆν. 4 Πολλή μοι παρρησία πρὸς ὑμᾶς, πολλή μοι καύχησις ὑπὲρ ὑμῶν· πεπλήρωμαι τῇ παρακλήσει, ὑπερπεριστεύομαι τῇ χαρᾷ ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψῃ ἡμῶν.

5 Καὶ γάρ ἐλθόντων ἡμῶν εἰς Μακεδονίαν οὐδεμίαν ἔσχηκεν ἄνεσιν ἡ σὰρξ ἡμῶν, ἀλλ’ ἐν παντὶ θλιβόμενοι· ἔξωθεν μάχαι, ἔσωθεν φόβοι. 6 Ἀλλ’ ὁ παρακαλῶν τοὺς ταπεινοὺς παρεκάλεσεν ἡμᾶς, ὁ θεός, ἐν τῇ παρουσίᾳ Τίτου· 7 οὐ μόνον δὲ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῇ παρακλήσει ἡ παρεκλήθη ἐφ' ὑμῖν, ἀναγγέλλων ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἐπιπόθησιν, τὸν ὑμῶν δόδυρμόν, τὸν ὑμῶν ζῆλον ὑπὲρ ἐμοῦ, ὥστε με μᾶλλον χαρῆναι. 8 Ὅτι

¹ Τίς δὲ • Ἡ τίς ² χριστῷ • χριστοῦ ³ Ὅμεις • Ὅμεις ⁴ ἐστε • ἐσμεν ⁵ μοι • μον ⁶ Εξέλθετε • Εξέλθατε ⁷ Οὐ πρὸς κατάκρισιν • Πρὸς κατάκρισιν οὐ

εὶ καὶ ἐλύπησα ὑμᾶς ἐν τῇ ἐπιστολῇ, οὐ μεταμέλομαι, εἰ καὶ μετεμελόμην· βλέπω γὰρ¹ ὅτι ἡ ἐπιστολὴ ἐκείνη, εἰ καὶ πρὸς ὥραν, ἐλύπησεν ὑμᾶς. 9 Νῦν χαίρω, οὐχ ὅτι ἐλυπήθητε, ἀλλ’ ὅτι ἐλυπήθητε εἰς μετάνοιαν· ἐλυπήθητε γὰρ κατὰ θεόν, ἵνα ἐν μηδενὶ ζημιώθητε ἔξ ήμων. 10 Ἡ γὰρ κατὰ θεὸν λύπη μετάνοιαν εἰς σωτηρίαν ἀμεταμέλητον κατεργάζεται;² ἡ δὲ τοῦ κόσμου λύπη θάνατον κατεργάζεται. 11 Ἰδοὺ γάρ, αὐτὸ τούτο, τὸ κατὰ θεὸν λυπηθῆναι ὑμᾶς,³ πόσην κατειργάσατο ὑμῖν σπουδήν, ἀλλὰ ἀπολογίαν, ἀλλὰ ἀγανάκτησιν, ἀλλὰ φόβον, ἀλλὰ ἐπιπόθησιν, ἀλλὰ ζῆλον, ἀλλὰ ἐκδίκησιν. Ἐν παντὶ συνεστήσατε ἑαυτοὺς ἀγνοούς εἶναι ἐν τῷ⁴ πράγματι. 12 Ἄρα εἰ καὶ ἔγραψα ὑμῖν, οὐχ εἴνεκεν^{a,5} τοῦ ἀδικήσαντος, οὐδὲ εἴνεκεν^{b,6} τοῦ ὀδικηθέντος, ἀλλ’ εἴνεκεν^{c,7} τοῦ φανερωθῆναι τὴν σπουδὴν ὑμῶν τὴν ὑπὲρ ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 13 Διὰ τούτο παρακεκλήμεθα.

Ἐπὶ δὲ^d τῇ παρακλήσει ὑμῶν περισσοτέρως^{e,8} μᾶλλον ἔχάρημεν ἐπὶ τῇ χαρᾶ Τίτου, ὅτι ἀναπέπαυται τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ἀπὸ πάντων ὑμῶν. 14 Ὁτι εἴ τι αὐτῷ ὑπὲρ ὑμῶν κεκαύχημαι, οὐ κατησχύνθην· ἀλλ’ ὡς πάντα ἐν ἀληθείᾳ ἐλαλήσαμεν ὑμῖν, οὕτως καὶ ἡ καύχησις ἡμῶν ἡ ἐπὶ Τίτου ἀλήθεια ἐγενήθη. 15 Καὶ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ περισσοτέρως εἰς ὑμᾶς ἐστίν, ἀναμμυνησκομένου τὴν πάντων ὑμῶν ὑπακοήν, ὡς μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐδέξασθε αὐτόν. 16 Χαίρω ὅτι ἐν παντὶ θαρρῶ ἐν ὑμῖν.

Paul's Tactful Appeal and Recommendation

8 Γνωρίζομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὴν χάριν τοῦ θεοῦ τὴν δεδομένην ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Μακεδονίας. 2 ὅτι ἐν πολλῇ δοκιμῇ θλίψεως ἡ περισσεία τῆς χαρᾶς αὐτῶν καὶ ἡ κατὰ βάθους πτωχεία αὐτῶν ἐπερίσσευσεν εἰς τὸν πλοῦτον⁹ τῆς ἀπλότητος αὐτῶν. 3 Ὁτι κατὰ δύναμιν, μαρτυρῶ, καὶ ὑπὲρ¹⁰ δύναμιν αὐθαίρετοι, 4 μετὰ πολλῆς παρακλήσεως δεόμενοι ἡμῶν, τὴν χάριν καὶ τὴν κοινωνίαν τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους· 5 καὶ οὐ καθὼς ἡλπίσαμεν, ἀλλ’¹¹ ἑαυτοὺς ἔδωκαν πρῶτον τῷ

^aεἴνεκεν • ^bεἴνεκεν • ^cεἴνεκεν • ^dεἴνεκεν • ^eὑμῶν περισσοτέρως • ^fὑμῶν περισσοτέρως δὲ

¹γὰρ • [γάρ] ²ἀμεταμέλητον κατεργάζεται • ἀμεταμέλητον ἐργάζεται ³ὑμᾶς • – ⁴ἐν τῷ • τῷ ⁵οὐχ εἴνεκεν • οὐχ ἔνεκεν ⁶οὐδὲ εἴνεκεν • οὐδὲ ἔνεκεν ⁷ἀλλ’ εἴνεκεν • ἀλλ’ εἴνεκεν ⁸ὑμῶν περισσοτέρως • ὑμῶν περισσοτέρως ⁹τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ¹⁰ὑπὲρ • παρὰ ¹¹ἀλλ’ • ἀλλὰ

κυρίω, καὶ ἡμῖν διὰ θελήματος θεοῦ 6 εἰς τὸ παρακαλέσαι ἡμᾶς Τίτον, ἵνα καθὼς προενήρξατο, οὕτως καὶ ἐπιτελέσῃ εἰς ὑμᾶς καὶ τὴν χάριν ταύτην. 7 Άλλ’ ὥσπερ ἐν παντὶ περισσεύετε, πίστει, καὶ λόγῳ, καὶ γνώσει, καὶ πάσῃ σπουδῇ, καὶ τῇ ἔξ ὑμῶν ἐν ἡμῖν¹ ἀγάπῃ, ἵνα καὶ ἐν ταύτῃ τῇ χάριτι περισσεύητε. 8 Οὐ κατ’ ἐπιταγὴν λέγω, ἀλλὰ διὰ τῆς ἑτέρων σπουδῆς καὶ τὸ τῆς ὑμετέρας ἀγάπης γνήσιον δοκιμάζων. 9 Γινώσκετε γάρ τὴν χάριν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅτι δι’ ὑμᾶς ἐπτώχευσεν, πλούσιος ὁν, ἵνα ὑμεῖς τῇ ἐκείνου πτωχείᾳ πλουτήσητε. 10 Καὶ γνώμην ἐν τούτῳ δίδωμι· τοῦτο γάρ ὑμῖν συμφέρει, οἵτινες οὐ μόνον τὸ ποιῆσαι ἀλλὰ καὶ τὸ θέλειν προενήρξασθε ἀπὸ πέρυσι. 11 Νυνὶ δὲ καὶ τὸ ποιῆσαι ἐπιτελέσατε, ὅπως, καθάπερ ἡ προθυμία τοῦ θέλειν, οὕτως καὶ τὸ ἐπιτελέσαι ἐκ τοῦ ἔχειν. 12 Εἰ γάρ ἡ προθυμία πρόκειται, καθὸ ἐὰν ἔχῃ τις,² εὐπρόσδεκτος, οὐ καθὸ οὐκ ἔχει. 13 Οὐ γάρ ἵνα ἄλλοις ἄνεσις, ὑμῖν δὲ³ θλίψις· ἀλλ’ ἔξ ισότητος, ἐν τῷ νῦν καιρῷ τὸ ὑμῶν περίσσευμα εἰς τὸ ἐκείνων ὑστέρημα, 14 ἵνα καὶ τὸ ἐκείνων περίσσευμα γένηται εἰς τὸ ὑμῶν ὑστέρημα· ὅπως γένηται ισότης, 15 καθὼς γέγραπται, Ὁ τὸ πολύ, οὐκ ἐπλεόνασεν· καὶ ὁ τὸ ὄλιγον, οὐκ ἡλαττόνησεν.

16 Χάρις δὲ τῷ θεῷ τῷ διδόντι⁴ τὴν αὐτὴν σπουδὴν ὑπὲρ ὑμῶν ἐν τῇ καρδίᾳ Τίτου. 17 Ὄτι τὴν μὲν παράκλησιν ἐδέξατο, σπουδαιότερος δὲ ὑπάρχων, αὐθαίρετος ἐξῆλθεν πρὸς ὑμᾶς. 18 Συνεπέμψαμεν δὲ μετ’ αὐτοῦ τὸν ἀδελφόν, οὗ δὲ ἐπαινος ἐν τῷ εὐαγγελίῳ διὰ πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν· 19 οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ χειροτονηθεὶς ὑπὸ τῶν ἐκκλησιῶν συνέκδημος ἡμῶν σὺν τῇ χάριτι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν πρὸς τὴν αὐτοῦ⁵ τοῦ κυρίου δόξαν καὶ προθυμίαν ἡμῶν· 20 στελλόμενοι τοῦτο, μή τις ἡμᾶς μωμήσηται ἐν τῇ ἀδρότητι ταύτῃ τῇ διακονουμένῃ ὑφ' ἡμῶν· 21 προνοούμενοι⁶ καλὰ οὐ μόνον ἐνώπιον κυρίου ἀλλὰ καὶ ἐνώπιον ἀνθρώπων. 22 Συνεπέμψαμεν δὲ αὐτοῖς τὸν ἀδελφὸν ἡμῶν, ὃν ἐδοκιμάσαμεν ἐν πολλοῖς πολλάκις σπουδαῖον ὄντα, νυνὶ δὲ πολὺ σπουδαιότερον, πεποιθήσει πολλῇ τῇ εἰς ὑμᾶς. 23 Εἴτε ὑπὲρ Τίτου, κοινωνὸς ἐμὸς καὶ εἰς ὑμᾶς συνεργός· εἴτε ἀδελφοὶ ἡμῶν, ἀπόστολοι ἐκκλησιῶν, δόξα χριστοῦ. 24 Τὴν οὖν

¹ ὑμῶν ἐν ἡμῖν • ἡμῶν ἐν ὑμῖν ² τις • – ³ δὲ • – ⁴ διδόντι • δόντι ⁵ αὐτοῦ • [αὐτοῦ]

⁶ προνοούμενοι • προνοούμεν γάρ

ἐνδειξιν τῆς ἀγάπης ὑμῶν, καὶ ἡμῶν καυχήσεως ὑπὲρ ὑμῶν, εἰς αὐτοὺς ἐνδείξασθε¹ εἰς πρόσωπον τῶν ἐκκλησιῶν.

Paul's Final Instructions Concerning the Collection

9 Περὶ μὲν γὰρ τῆς διακονίας τῆς εἰς τοὺς ἀγίους περισσόν μοί ἐστιν τὸ γράφειν ὑμῖν· 2 οἶδα γὰρ τὴν προθυμίαν ὑμῶν, ἣν ὑπὲρ ὑμῶν καυχῶμαι Μακεδόσιν, ὅτι Ἀχαΐα παρεσκεύασται ἀπὸ πέρυσι· καὶ ὁ ἔξ² ὑμῶν ζῆλος ἡρέθισεν τοὺς πλείονας. 3 Ἐπεμψα δὲ τοὺς ἀδελφούς, ἵνα μὴ τὸ καυχήμα ἡμῶν τὸ ὑπὲρ ὑμῶν κενωθῇ ἐν τῷ μέρει τούτῳ. ἵνα, καθὼς ἔλεγον, παρεσκευασμένοι ἦτε· 4 μήπως,³ ἐὰν ἔλθωσιν σὺν ἐμοὶ Μακεδόνες καὶ εὑρώσιν ὑμᾶς ἀπαρασκευάστους, καταισχυνθῶμεν ἡμεῖς—ἵνα μὴ λέγωμεν⁴ ὑμεῖς—ἐν τῇ ὑποστάσει ταύτῃ τῆς καυχήσεως.⁵ 5 Ἄναγκαίον οὖν ἡγησάμην παρακαλέσαι τοὺς ἀδελφούς, ἵνα προέλθωσιν εἰς ὑμᾶς, καὶ προκαταρτίσωσιν τὴν προκατηγγελμένην⁶ εὐλογίαν ὑμῶν, ταύτην ἐτοίμην εἶναι, οὕτως ὡς εὐλογίαν καὶ μὴ ὡς πλεονεξίαν.

6 Τούτο δέ, ὁ σπείρων φειδομένως, φειδομένως καὶ θερίσει· καὶ ὁ σπείρων ἐπ' εὐλογίαις, ἐπ' εὐλογίαις καὶ θερίσει. 7 Ἔκαστος καθὼς προαιρεῖται⁷ τῇ καρδίᾳ· μὴ ἐκ λύπης ἢ ἔξ ἀνάγκης· ἵλαρὸν γὰρ δότην ἀγαπᾶ ὁ θεός. 8 Δυνατὸς⁸ δὲ ὁ θεὸς πᾶσαν χάριν περισσεῦσαι εἰς ὑμᾶς, ἵνα ἐν παντὶ πάντοτε πᾶσαν αὐτάρκειαν ἔχοντες περισσεύητε εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθόν. 9 καθὼς γέγραπται, Ἐσκόρπισεν, ἔδωκεν τοῖς πένησιν· ἡ δικαιοσύνη αὐτοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα. 10 Οὐ δὲ ἐπιχορηγῶν σπέρμα⁹ τῷ σπείροντι, καὶ ἄρτον εἰς βρῶσιν χορηγήσαι, καὶ πληθύναι¹⁰ τὸν σπόρον ὑμῶν, καὶ αὐξήσαι¹¹ τὰ γενήματα τῆς δικαιοσύνης ὑμῶν. 11 ἐν παντὶ πλουτιζόμενοι εἰς πᾶσαν ἀπλότητα, ἥτις κατεργάζεται δι' ἡμῶν εὐχαριστίαν τῷ θεῷ. 12 Ὅτι ἡ διακονία τῆς λειτουργίας ταύτης οὐ μόνον ἐστὶν προσαναπληροῦσσα τὰ ὑστερήματα τῶν ἀγίων, ἀλλὰ καὶ περισσεύουσα διὰ πολλῶν εὐχαριστιῶν τῷ θεῷ· 13 διὰ τῆς δοκιμῆς τῆς διακονίας ταύτης δοξάζοντες τὸν θεὸν ἐπὶ τῇ ὑποταγῇ τῆς ὁμολογίας ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ, καὶ ἀπλότητι τῆς κοινωνίας εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς πάντας· 14 καὶ αὐτῶν

¹ ἐνδείξασθε • ἐνδεικνύμενοι ² ὁ ἔξ • τὸ ³ μήπως • μή πως ⁴ λέγωμεν • λέγω ⁵ τῆς καυχήσεως • – ⁶ προκατηγγελμένην • προεπηγγελμένην ⁷ προαιρεῖται • προϊήρται ⁸ Δυνατὸς • Δυνατεῖ ⁹ σπέρμα • σπόρον ¹⁰ χορηγήσαι καὶ πληθύναι • χορηγήσει καὶ πληθυνεῖ ¹¹ αὐξήσαι • αὐξήσει

δεήσει ύπερ ύμῶν ἐπιποθούντων ύμᾶς διὰ τὴν ὑπερβάλλουσαν χάριν τοῦ θεοῦ ἐφ' ὑμῖν. 15 Χάρις δὲ¹ τῷ θεῷ ἐπὶ τῇ ἀνεκδιηγήτῳ αὐτοῦ δωρεᾶ.

Paul's Apostolic Authority

10 Αὐτὸς δὲ ἐγὼ Παῦλος παρακαλῶ ύμᾶς διὰ τῆς πραότητος² καὶ ἐπιεικείας τοῦ χριστοῦ, ὃς κατὰ πρόσωπον μὲν ταπεινὸς ἐν ύμῖν, ἀπὸν δὲ θαρρῶ εἰς ύμᾶς· 2 δέομαι δέ, τὸ μὴ παρὰν θαρρῆσαι τῇ πεποιθήσει ἥ λογίζομαι τολμῆσαι ἐπὶ τινας τοὺς λογιζομένους ἡμᾶς ὡς κατὰ σάρκα περιπατοῦντας. 3 Ἐν σαρκὶ γὰρ περιπατοῦντες, οὐ κατὰ σάρκα στρατευόμεθα— 4 τὰ γὰρ ὅπλα τῆς στρατείας ἡμῶν οὐ σαρκικά, ἀλλὰ δυνατὰ τῷ θεῷ πρὸς καθαίρεσιν ὀχυρωμάτων— 5 λογισμοὺς καθαιροῦντες καὶ πᾶν ὑψωμα ἐπαιρόμενον κατὰ τὴν γνώσεως τοῦ θεοῦ, καὶ αἷμαλωτίζοντες πᾶν νόημα εἰς τὴν ὑπακοὴν τοῦ χριστοῦ, 6 καὶ ἐν ἔτοιμῳ ἔχοντες ἐκδικῆσαι πᾶσαν παρακοήν, ὅταν πληρωθῇ ύμῶν ἡ ὑπακοή. 7 Τὰ κατὰ πρόσωπον βλέπετε; Εἴ τις πέποιθεν ἔαυτῷ χριστοῦ εἶναι, τοῦτο λογιζέσθω πάλιν ἀφ'³ ἔαυτοῦ, ὅτι καθὼς αὐτὸς χριστοῦ, οὕτως καὶ ἡμεῖς χριστοῦ.⁴ 8 Ἔάν τε γὰρ καὶ⁵ περισσότερόν τι καυχήσωμαι περὶ τῆς ἔξουσίας ἡμῶν—ἥς ἔδωκεν ὁ κύριος ἡμῖν⁶ εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν ύμῶν—οὐκ αἰσχυνθήσομαι· 9 ἵνα μὴ δόξω ὡς ἀν ἐκφοβεῖν ύμᾶς διὰ τῶν ἐπιστολῶν. 10 Ὁτι, Αἱ μὲν ἐπιστολαί,⁷ φησίν, βαρεῖαι καὶ ισχυραί· ἡ δὲ παρουσία τοῦ σώματος ἀσθενής, καὶ ὁ λόγιος ἔξουθενημένος. 11 Τοῦτο λογιζέσθω ὁ τοιοῦτος, ὅτι οἱοί ἔσμεν τῷ λόγῳ δι’ ἐπιστολῶν ἀπόντες, τοιοῦτοι καὶ παρόντες τῷ ἔργῳ. 12 Οὐ γὰρ τολμῶμεν ἐγκρῖναι ἥ συγκρῖναι ἔαυτούς τισιν τῶν ἔαυτοὺς συνιστανόντων· ἀλλὰ αὐτοὶ ἐν ἔαυτοῖς ἔαυτοὺς μετροῦντες, καὶ συγκρίνοντες ἔαυτοὺς ἔαυτοῖς, οὐ συνιοῦσιν.⁸ 13 Ἡμεῖς δὲ οὐχὶ⁹ εἰς τὰ ἄμετρα καυχησόμεθα, ἀλλὰ κατὰ τὸ μέτρον τοῦ κανόνος οὐ ἐμέρισεν ἡμῖν ὁ θεός, μέτρου, ἐφικέσθαι ἄχρι καὶ ύμῶν. 14 Οὐ γὰρ ὡς μὴ ἐφικνούμενοι εἰς ύμᾶς ὑπερεκτείνομεν ἔαυτούς· ἄχρι γὰρ καὶ ύμῶν ἐφθάσαμεν ἐν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ. 15 οὐκ εἰς τὰ ἄμετρα καυχώμενοι, ἐν ἀλλοτρίοις κόποις, ἐλπίδα δὲ ἔχοντες, αὐξανομένης τῆς

¹δὲ • – ²πραότητος • πραύτητος ³ἀφ' • ἐφ' ⁴ἡμεῖς χριστοῦ • ἡμεῖς ⁵τε γὰρ καὶ • [τε] γὰρ ⁶ἡμῖν • – ⁷μὲν ἐπιστολαί • ἐπιστολαὶ μὲν ⁸συνιοῦσιν • συνιᾶσιν ⁹οὐχὶ • οὐκ

πίστεως ὑμῶν, ἐν ὑμῖν μεγαλυνθῆναι κατὰ τὸν κανόνα ὑμῶν εἰς περισσείαν, 16 εἰς τὰ ὑπερέκεινα ὑμῶν εὐαγγελίσασθαι, οὐκ ἐν ἀλλοτρίῳ κανόνι εἰς τὰ ἔτοιμα καυχήσασθαι. 17 Ο δὲ καυχώμενος, ἐν κυρίῳ καυχάσθω. 18 Οὐ γὰρ ὁ ἑαυτὸν συνιστῶν,¹ ἐκεῖνός ἐστιν δόκιμος, ἀλλ'² ὃν ὁ κύριος συνίστησιν.

The True Apostle and the False Teachers

11 Ὅφελον ἀνείχεσθέ μου μικρὸν τῇ ἀφροσύνῃ.³ ἀλλὰ καὶ ἀνέχεσθέ μου. 2 Ζηλῶ γὰρ ὑμᾶς θεοῦ ζήλω· ήρμοσάμην γὰρ ὑμᾶς ἐνὶ ἀνδρὶ παρθένον ἀγνήν παραστῆσαι τῷ χριστῷ. 3 Φοβοῦμαι δὲ μήπως⁴ ὡς ὁ ὄφις Εὕαν ἔξηπάτησεν⁵ ἐν τῇ πανουργίᾳ αὐτοῦ, οὕτως⁶ φθαρῇ τὰ νοήματα ὑμῶν ἀπὸ τῆς ἀπλότητος⁷ τῆς εἰς τὸν χριστόν. 4 Εἰ μὲν γὰρ ὁ ἐρχόμενος ἄλλον Ἰησοῦν κηρύσσει ὃν οὐκ ἐκηρύξαμεν, ἢ πνεῦμα ἔτερον λαμβάνετε ὃ οὐκ ἐλάβετε, ἢ εὐαγγέλιον ἔτερον ὃ οὐκ ἐδέξασθε, καλῶς ἡνείχεσθε.^{8,9} 5 Λογίζομαι γὰρ μηδὲν ὑστερηκέναι τῶν ὑπὲρ λίαν¹⁰ ἀποστόλων. 6 Εἰ δὲ καὶ ἴδιωτης τῷ λόγῳ, ἀλλ' οὐ τῇ γνώσει· ἀλλ' ἐν παντὶ φανερωθέντες¹⁰ ἐν πᾶσιν εἰς ὑμᾶς. 7 Ἡ ἀμαρτίαν ἐποίησα ἐμαυτὸν ταπεινῶν ἵνα ὑμεῖς ὑψωθῆτε, ὅτι δωρεὰν τὸ τοῦ θεοῦ εὐαγγέλιον εὐηγγελισάμην ὑμῖν; 8 Ἄλλας ἐκκλησίας ἐσύλησα, λαβὼν ὄψινιον πρὸς τὴν ὑμῶν διακονίαν. 9 καὶ παρὼν πρὸς ὑμᾶς καὶ ὑστερηθεὶς, οὐ κατενάρκησα οὐδενός,¹¹ τὸ γὰρ ὑστέρημά μου προσανεπλήρωσαν οἱ ἀδελφοί, ἐλθόντες ἀπὸ Μακεδονίας· καὶ ἐν παντὶ ἀβαρῇ ὑμῖν ἐμαυτὸν¹² ἐτήρησα καὶ τηρήσω. 10 Ἐστιν ἀλήθεια χριστοῦ ἐν ἐμοί, ὅτι ἡ καύχησις αὕτη οὐ φραγήσεται εἰς ἐμὲ ἐν τοῖς κλίμασιν τῆς Ἀχαΐας. 11 Διὰ τί; Ὁτι οὐκ ἀγαπῶ ὑμᾶς; Ὁ θεὸς οἶδεν. 12 Ο δὲ ποιῶ, καὶ ποιήσω, ἵνα ἐκκόψω τὴν ἀφορμὴν τῶν θελόντων ἀφορμήν, ἵνα ἐν ᾧ καυχῶνται, εὑρεθῶσιν καθὼς καὶ ἡμεῖς. 13 Οἱ γὰρ τοιοῦτοι ψευδαπόστολοι, ἐργάται δόλιοι, μετασχηματιζόμενοι εἰς ἀποστόλους χριστοῦ. 14 Καὶ οὐ θαυμαστόν.¹³ αὐτὸς γὰρ ὁ Σατανᾶς μετασχηματίζεται εἰς ἄγγελον φωτός. 15 Οὐ μέγα

^aἡνείχεσθε • ἀνείχεσθε

¹συνιστῶν • συνιστάνων ²ἄλλ' • ἀλλὰ ³τῇ ἀφροσύνῃ • τι ἀφροσύνης ⁴μήπως • μή πως ⁵Εὕαν ἔξηπάτησεν • ἔξηπάτησεν Εὕαν ⁶οὕτως • – ⁷ἀπλότητος • ἀπλότητος [καὶ τῆς ἀγνότητος] ⁸ἡνείχεσθε • ἀνέχεσθε ⁹ὑπὲρ λίαν • ὑπερλίαν ¹⁰φανερωθέντες • φανερώσαντες ¹¹οὐδενός • οὐθενός ¹²ὑμῖν ἐμαυτὸν • ἐμαυτὸν ὑμῖν ¹³θαυμαστόν • θαῦμα

οῦν εἰ καὶ οἱ διάκονοι αὐτοῦ μετασχηματίζονται ὡς διάκονοι δικαιοσύνης, ὃν τὸ τέλος ἔσται κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν.

Paul's Boast of His Apostolic Calling

16 Πάλιν λέγω, μή τίς με δόξῃ ἄφρονα εἶναι· εἰ δὲ μήγε,¹ κανὸν ὡς ἄφρονα δέξασθέ με, ἵνα κἀγὼ μικρὸν τι καυχήσωμαι. 17 Ὁ λαλῶ, οὐ λαλῶ κατὰ κύριον,² ἀλλ’ ὡς ἐν ἀφροσύνῃ, ἐν ταύτῃ τῇ ὑποστάσει τῆς καυχήσεως. 18 Ἐπεὶ πολλοὶ καυχῶνται κατὰ τὴν³ σάρκα, κἀγὼ καυχήσομαι. 19 Ἡδέως γάρ ἀνέχεσθε τῶν ἀφρόνων, φρόνιμοι ὅντες. 20 Ἀνέχεσθε γάρ, εἴ τις ὑμᾶς καταδουλοῖ, εἴ τις κατεσθίει, εἴ τις λαμβάνει, εἴ τις ἐπαίρεται, εἴ τις ὑμᾶς εἰς πρόσωπον⁴ δέρει. 21 Κατὰ ὀτιμίαν λέγω, ὡς ὅτι ἡμεῖς ἡσθενήσαμεν.⁵ ἐν ᾧ δ’ ἂν τις τολμᾷ·ἐν ἀφροσύνῃ λέγω·τολμῶ κἀγώ. 22 Ἐβραῖοί εἰσιν; Κἀγώ. Ἰσραηλῖται εἰσιν; Κἀγώ. Σπέρμα Ἀβραάμ εἰσιν; Κἀγώ. 23 Διάκονοι χριστοῦ εἰσιν;—παραφρονῶν λαλῶ·—Ὑπὲρ ἐγώ. Ἐν κόποις περισσοτέρως, ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως, ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως,⁶ ἐν θανάτοις πολλάκις, 24 ὑπὸ Ἰουδαίων πεντάκις τεσσαράκοντα⁷ παρὰ μίαν ἔλαβον. 25 Τρὶς ἐραβδίσθην,⁸ ἄπαξ ἐλιθάσθην, τρὶς ἐναυάγησα, νυχθήμερον ἐν τῷ βυθῷ πεποίηκα· 26 ὄδοιπορίαις πολλάκις, κινδύνοις ποταμῶν, κινδύνοις ληστῶν, κινδύνοις ἐκ γένους, κινδύνοις ἐξ ἔθνων, κινδύνοις ἐν πόλει, κινδύνοις ἐν ἐρημίᾳ, κινδύνοις ἐν θαλάσσῃ, κινδύνοις ἐν ψευδαδέλφοις· 27 ἐν κόπῳ⁹ καὶ μόχθῳ, ἐν ἀγρυπνίαις πολλάκις, ἐν λιμῷ καὶ δίψῃ, ἐν νηστείαις πολλάκις, ἐν ψύχει καὶ γυμνότητι. 28 Χωρὶς τῶν παρεκτός, ἡ ἐπισύστασίς μου¹⁰ ἡ καθ’ ἡμέραν, ἡ μέριμνα πασῶν τῶν ἐκκλησιῶν. 29 Τίς ἀσθενεῖ, καὶ οὐκ ἀσθενῶ; Τίς σκανδαλίζεται, καὶ οὐκ ἐγὼ πυροῦμαι; 30 Εἰ καυχᾶσθαι δεῖ, τὰ τῆς ἀσθενείας μου καυχήσομαι. 31 Ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ¹¹ οἶδεν, ὁ ὃν εὐλογητὸς εἰς τοὺς αἰῶνας, ὅτι οὐ ψεύδομαι. 32 Ἐν Δαμασκῷ ὁ ἐθνάρχης Ἀρέτα τοῦ βασιλέως ἐφορύρει τὴν Δαμασκηνῶν πόλιν,¹² πιάσαι με θέλων.¹³ 33 καὶ διὰ

¹μήγε • μή γε ²λαλῶ κατὰ κύριον • κατὰ κύριον λαλῶ ³τὴν • – ⁴ὑμᾶς εἰς πρόσωπον • εἰς πρόσωπον ὑμᾶς ⁵ἡσθενήσαμεν • ἡσθενήκαμεν ⁶πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ἐν φυλακαῖς περισσοτέρως • φυλακαῖς περισσοτέρως ἐν πληγαῖς ὑπερβαλλόντως ⁷τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁸ἐραβδίσθην • ἐρραβδίσθην ⁹ἐν κόπῳ • κόπῳ ¹⁰ἐπισύστασίς μου • ἐπίστασίς μοι ¹¹χριστοῦ • – ¹²Δαμασκηνῶν πόλιν • πόλιν Δαμασκηνῶν ¹³θέλων • –

θυρίδος ἐν σαργάνῃ ἔχαλάσθην διὰ τοῦ τείχους καὶ ἐξέφυγον τὰς χεῖρας αὐτοῦ.

Paul's Boast of His Weakness

12 Καυχᾶσθαι δὴ οὐ συμφέρει μοι¹ ἐλεύσομαι γὰρ² εἰς ὁπτασίας καὶ ἀποκαλύψεις κυρίου. 2 Οἶδα ἄνθρωπον ἐν χριστῷ πρὸ ἑτῶν δεκατεσσάρων—εἴτε ἐν σώματι οὐκ οἶδα· εἴτε ἐκτὸς τοῦ σώματος οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν—ἀρπαγέντα τὸν τοιοῦτον ἔως τρίτου οὐρανοῦ. 3 Καὶ οἶδα τὸν τοιοῦτον ἄνθρωπον—εἴτε ἐν σώματι, εἴτε ἐκτὸς³ τοῦ σώματος, οὐκ οἶδα· ὁ θεὸς οἶδεν— 4 ὅτι ἡρπάγη εἰς τὸν παράδεισον, καὶ ἤκουσεν ἄρρητα ρήματα, ἃ οὐκ ἔξον ἀνθρώπῳ λαλῆσαι. 5 Ὑπὲρ τοῦ τοιούτου καυχήσομαι· ὑπὲρ δὲ ἐμαυτοῦ οὐ καυχήσομαι, εἰ μὴ ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου⁴ 6 ἐὰν γὰρ θελήσω καυχήσασθαι, οὐκ ἔσομαι ἄφρων· ἀλήθειαν γὰρ ἐρῶ· φείδομαι δέ, μὴ τις εἰς ἐμὲ λογίσηται ὑπὲρ ὃ βλέπει με, ἢ ἀκούει τι⁵ ἐξ ἐμοῦ. 7 Καὶ τῇ ὑπερβολῇ τῶν ἀποκαλύψεων ἵνα⁶ μὴ ὑπεραίρωμαι, ἐδόθη μοι σκόλοψ τῇ σαρκὶ, ἄγγελος Σατᾶν,⁷ ἵνα με κολαφίζῃ, ἵνα μὴ ὑπεραίρωμαι. 8 Ὑπὲρ τούτου τρὶς τὸν κύριον παρεκάλεσα ἵνα ἀποστῇ ἀπ' ἐμοῦ. 9 Καὶ εἰρηκέν μοι, Ἀρκεῖ σοι ἡ χάρις μου· ἡ γὰρ δύναμις μου ἐν⁸ ἀσθενείᾳ τελειοῦται.⁹ "Ηδιστα οὖν μᾶλλον καυχήσομαι ἐν ταῖς ἀσθενείαις μου, ἵνα ἐπισκηνώσῃ ἐπ' ἐμὲ ἡ δύναμις τοῦ χριστοῦ. 10 Διὸ εὐδοκῶ ἐν ἀσθενείαις, ἐν ὕβρεσιν, ἐν ἀνάγκαις, ἐν διωγμοῖς, ἐν στενοχωρίαις,¹⁰ ὑπὲρ χριστοῦ· ὅταν γὰρ ἀσθενῶ, τότε δυνατός εἰμι.

What Paul Expects of the Corinthians

11 Γέγονα ἄφρων καυχώμενος¹¹ ὑμεῖς με ἡναγκάσατε· ἐγὼ γὰρ ὥφειλον ὑφ' ὑμῶν συνίστασθαι· οὐδὲν γὰρ ὑστέρησα τῶν ὑπὲρ λίαν¹² ἀποστόλων, εἰ καὶ οὐδέν εἰμι. 12 Τὰ μὲν σημεῖα τοῦ ἀποστόλου κατειργάσθη ἐν ὑμῖν ἐν πάσῃ ὑπομονῇ, ἐν σημείοις¹³ καὶ τέρασιν καὶ δυνάμεσιν. 13 Τί γάρ ἐστιν ὃ ἡττήθητε¹⁴ ὑπὲρ τὰς λοιπὰς ἐκκλησίας, εἰ μὴ ὅτι αὐτὸς ἐγὼ οὐ κατενάρκησα ὑμῶν; Χαρίσασθέ μοι τὴν ἀδικίαν ταύτην.

¹δὴ οὐ συμφέρει μοι • δεῖ οὐ συμφέρον μέν • ²γὰρ • δὲ • ³ἐκτὸς • χωρὶς • ⁴μου • – • ⁵πι • [πι] • ⁶ἀποκαλύψεων ἵνα • ἀποκαλύψεων. Διὸ ἵνα • ⁷Σατᾶν • Σατανᾶ • ⁸μου ἐν • ἐν • ⁹τελειοῦται • τελεῖται • ¹⁰ἐν στενοχωρίαις • καὶ στενοχωρίαις • ¹¹καυχώμενος • – • ¹²ὑπὲρ λίαν • ὑπερλίαν • ¹³ἐν σημείοις • σημείοις τε • ¹⁴ἡττήθητε • ἡσσώθητε

14 Ἰδού, τρίτον ἑτοίμως¹ ἔχω ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, καὶ οὐ καταναρκήσω ὑμῶν· οὐ² γάρ ζητῶ τὰ ὑμῶν, ἀλλὰ ὑμᾶς· οὐ γάρ ὁφείλει τὰ τέκνα τοῖς γονεῦσιν θησαυρίζειν, ἀλλ'³ οἱ γονεῖς τοῖς τέκνοις. **15** Ἐγὼ δὲ ἡδιστα δαπανήσω καὶ ἐκδαπανηθήσομαι ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, εἰ καὶ⁴ περισσοτέρως ὑμᾶς ἀγαπῶν, ἥττον⁵ ἀγαπῶμαι. **16** Ἔστω δέ, ἐγὼ οὐ κατεβάρησα ὑμᾶς· ἀλλ'⁶ ὑπάρχων πανοῦργος, δόλως ὑμᾶς ἔλαβον. **17** Μή τινα ὡν ἀπέσταλκα πρὸς ὑμᾶς, δι' αὐτοῦ ἐπλεονέκτησα ὑμᾶς; **18** Παρεκάλεσα Τίτον, καὶ συναπέστειλα τὸν ἀδελφόν· μήτι ἐπλεονέκτησεν ὑμᾶς Τίτος; Οὐ τῷ αὐτῷ πνεύματι περιεπατήσαμεν; Οὐ τοῖς αὐτοῖς ἔχνεσιν;

19 Πάλιν⁷ δοκεῖτε ὅτι ὑμῖν ἀπολογούμεθα; Κατενώπιον τοῦ⁸ θεοῦ ἐν χριστῷ λαλοῦμεν· τὰ δὲ πάντα, ἀγαπητοί, ὑπὲρ τῆς ὑμῶν οἰκοδομῆς. **20** Φοβοῦμαι γάρ, μήπως ἐλθὼν⁹ οὐχ οἴους θέλω εὑρὼ ὑμᾶς, κἀγὼ εὐρεθῶ ὑμῖν οἴον οὐ θέλετε· μήπως ἔρεις, ζῆλοι,¹⁰ θυμοί, ἐριθεῖαι, καταλαλιαί, ψιθυρισμοί, φυσιώσεις, ἀκαταστασίαι· **21** μὴ πάλιν ἐλθόντα με ταπεινώσει^{a,11} ὁ θεός μου πρὸς ὑμᾶς, καὶ πενθήσω πολλοὺς τῶν προημαρτηκότων, καὶ μὴ μετανοησάντων ἐπὶ τῇ ἀκαθαρσίᾳ καὶ πορνείᾳ καὶ ἀσελγείᾳ ἢ ἔπραξαν.

A Concluding Admonition and Greetings

13 Τρίτον τοῦτο ἔρχομαι πρὸς ὑμᾶς. Ἐπὶ στόματος δύο μαρτύρων καὶ τριῶν σταθήσεται πᾶν ῥῆμα. **2** Προείρηκα καὶ προλέγω, ὡς παρὼν τὸ δεύτερον, καὶ ἀπὸν νῦν γράφω¹² τοῖς προημαρτηκόσιν καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, ὅτι ἐὰν ἔλθω εἰς τὸ πάλιν, οὐ φείσομαι· **3** ἐπεὶ δοκιμὴν ζητεῖτε τοῦ ἐν ἐμοὶ λαλοῦντος χριστοῦ, δις εἰς ὑμᾶς οὐκ ἀσθενεῖ, ἀλλὰ δυνατεῖ ἐν ὑμῖν· **4** καὶ γάρ εἰ¹³ ἐσταυρώθη ἔξι ἀσθενείας, ἀλλὰ ζῆ ἐκ δυνάμεως θεοῦ. Καὶ γάρ ἡμεῖς ἀσθενοῦμεν ἐν αὐτῷ, ἀλλὰ ζησόμεθα¹⁴ σὺν αὐτῷ ἐκ δυνάμεως θεοῦ εἰς ὑμᾶς. **5** Εαυτοὺς πειράζετε εἰ ἐστὲ ἐν τῇ πίστει, ἐαυτοὺς δοκιμάζετε. "Η οὐκ ἐπιγινώσκετε ἐαυτούς, ὅτι Ἰησοῦς χριστὸς ἐν ὑμῖν ἐστίν; Εἰ¹⁵ μήτι ἀδόκιμοί ἐστε. **6** Ἐλπίζω δὲ ὅτι

^aταπεινώσει • ταπεινώσῃ

¹έτοίμως • τοῦτο ἑτοίμως ²ὑμῶν οὐ • οὐ ³ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴εἰ καὶ • εἰ ⁵ἀγαπῶν ἥττον • ἀγαπῶ[ν] ἥσον ⁶ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷Πάλιν • Πάλαι ⁸Κατενώπιον τοῦ • Κατέναντι ⁹μήπως ἐλθὼν • μή πως ἐλθὼν ¹⁰μήπως ἔρεις ζῆλοι • μή πως ἐρις ζῆλος ¹¹ἐλθόντα με ταπεινώσει • ἐλθόντος μου ταπεινώσῃ με ¹²γράφω • – ¹³εἰ • – ¹⁴ζησόμεθα • ζῆσομεν ¹⁵ἐστίν Εἰ • Εἰ

γνώσεσθε ὅτι ἡμεῖς οὐκ ἐσμὲν ἀδόκιμοι. **7** Εὕχομαι¹ δὲ πρὸς τὸν θεόν, μὴ ποιῆσαι ὑμᾶς κακὸν μηδέν, οὐχ ἵνα ἡμεῖς δόκιμοι φανῶμεν, ἀλλ’ ἵνα ὑμεῖς τὸ καλὸν ποιῆτε, ἡμεῖς δὲ ὡς ἀδόκιμοι ὔμεν. **8** Οὐ γὰρ δυνάμεθά τι κατὰ τῆς ἀληθείας, ἀλλ’² ὑπὲρ τῆς ἀληθείας. **9** Χαίρομεν γὰρ ὅταν ἡμεῖς ἀσθενῶμεν, ὑμεῖς δὲ δυνατοὶ ἦτε· τοῦτο δὲ καὶ³ εὐχόμεθα, τὴν ὑμῶν καταρτισιν. **10** Διὰ τοῦτο ταῦτα ἀπὸν γράφω, ἵνα παρὼν μὴ ἀποτόμως χρήσωμαι, κατὰ τὴν ἔξουσίαν ἣν ἔδωκέν μοι ὁ κύριος⁴ εἰς οἰκοδομήν, καὶ οὐκ εἰς καθαίρεσιν.

11 Λοιπόν, ἀδελφοί, χαίρετε· καταρτίζεσθε, παρακαλεῖσθε, τὸ αὐτὸ φρονεῖτε, εἰρηνεύετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς ἀγάπης καὶ εἰρήνης ἔσται μεθ’ ὑμῶν. **12** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

13 Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἄγιοι πάντες.

14 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, καὶ ἡ κοινωνία τοῦ ἀγίου πνεύματος μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμήν.⁵

¹ Εὕχομαι • Εὐχόμεθα ² ἀλλ’ • ἀλλὰ ³ δὲ καὶ • καὶ ⁴ ἔδωκέν μοι ὁ κύριος • ὁ κύριος
ἔδωκέν μοι ⁵ Ἄμήν • –

ΠΡΟΣ ΓΑΛΑΤΑΣ

To the Galatians

Introductory Greeting and Doxology

Παῦλος ἀπόστολος οὐκ ἀπ' ἀνθρώπων, οὐδὲ δι' ἀνθρώπου, ἀλλὰ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ θεοῦ πατρὸς τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, 2 καὶ οἱ σὺν ἐμοὶ πάντες ἀδελφοί, ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Γαλατίας· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου ἡμῶν¹ Ἰησοῦ χριστοῦ, 4 τοῦ δόντος ἑαυτὸν περὶ² τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὅπως ἔξεληται ἡμᾶς ἐκ τοῦ ἐνεστῶτος αἰῶνος³ πονηροῦ, κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 5 ὃ ή δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Paul's Reason for Writing the Epistle

6 Θαυμάζω ὅτι οὕτως ταχέως μετατίθεσθε ἀπὸ τοῦ καλέσαντος ὑμᾶς ἐν χάριτι χριστοῦ⁴ εἰς ἔτερον εὐαγγέλιον· 7 ὃ οὐκ ἔστιν ἄλλο, εἰ μή τινές είσιν οἱ ταράσσοντες ὑμᾶς καὶ θέλοντες μεταστρέψαι τὸ εὐαγγέλιον τοῦ χριστοῦ. 8 Ἄλλὰ καὶ ἐὰν ἡμεῖς ἡ ἄγγελος ἔξ οὐρανοῦ εὐαγγελίζηται^a ὑμῖν παρ'⁵ ὁ εὐηγγελισάμεθα ὑμῖν, ἀνάθεμα ἔστω. 9 Ὡς προειρήκαμεν, καὶ ἄρτι πάλιν λέγω, εἴ τις ὑμᾶς εὐαγγελίζεται παρ' ὁ παρελάβετε, ἀνάθεμα ἔστω. 10 Ἅρτι γὰρ ἀνθρώπους πείθω ἡ τὸν θεόν; "Ἡ ζητῶ ἀνθρώποις ἀρέσκειν; Εἰ γὰρ ἔτι⁶ ἀνθρώποις ἥρεσκον, χριστοῦ δοῦλος οὐκ ἂν ἥμην.

^aεὐαγγελίζηται • εὐαγγελίζεται

¹καὶ κυρίου ἡμῶν • ἡμῶν καὶ κυρίου ²περὶ • ὑπὲρ ³ἐνεστῶτος αἰῶνος • αἰῶνος τοῦ ἐνεστῶτος ⁴χριστοῦ • [χριστοῦ] ⁵ὑμῖν παρ' • [ὑμῖν] παρ' ⁶γὰρ ἔτι • ἔτι

Paul Called by God

11 Γνωρίζω δὲ¹ ὑμῖν, ἀδελφοί, τὸ εὐαγγέλιον τὸ εὐαγγελισθὲν ὑπ’ ἐμοῦ, ὅτι οὐκ ἔστιν κατὰ ἄνθρωπον. **12** Οὐδὲ γάρ ἐγὼ παρὰ ἀνθρώπου παρέλαβον αὐτό, οὕτε ἐδιδάχθην, ἀλλὰ δι’ ἀποκαλύψεως Ἰησοῦ χριστοῦ. **13** Ἡκούσατε γάρ τὴν ἐμὴν ἀναστροφήν ποτε ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ, ὅτι καθ’ ὑπερβολὴν ἐδίωκον τὴν ἐκκλησίαν τοῦ θεοῦ, καὶ ἐπόρθουν αὐτήν· **14** καὶ προέκοπτον ἐν τῷ Ἰουδαϊσμῷ ὑπὲρ πολλοὺς συνηλικώτας ἐν τῷ γένει μου, περισσοτέρως ζηλωτῆς ὑπάρχων τῶν πατρικῶν μου παραδόσεων. **15** Ὁτε δὲ εὐδόκησεν ὁ θεὸς² ὁ ἀφορίσας με ἐκ κοιλίας μητρός μου καὶ καλέσας διὰ τῆς χάριτος αὐτοῦ, **16** ἀποκαλύψαι τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐν ἐμοὶ ἵνα εὐαγγελίζωμαι αὐτὸν ἐν τοῖς ἔθνεσιν, εὐθέως οὐ προσανεθέμην σαρκὶ καὶ αἷματι· **17** οὐδὲ ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα πρὸς τοὺς πρὸ ἐμοῦ ἀποστόλους, ἀλλὰ ἀπῆλθον εἰς Ἀραβίαν, καὶ πάλιν ὑπέστρεψα εἰς Δαμασκόν.

18 Ἔπειτα μετὰ ἔτη τρία ἀνῆλθον εἰς Ἱεροσόλυμα ἰστορῆσαι Πέτρον,³ καὶ ἐπέμεινα πρὸς αὐτὸν ἡμέρας δεκαπέντε. **19** Ἐτερον δὲ τῶν ἀποστόλων οὐκ εἶδον, εἰ μή Ἰάκωβον τὸν ἀδελφὸν τοῦ κυρίου. **20** Ἄ δὲ γράφω ὑμῖν, ίδού ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ὅτι οὐ ψεύδομαι. **21** Ἔπειτα ἤλθον εἰς τὰ κλίματα τῆς Συρίας καὶ τῆς Κιλικίας. **22** Ἡμην δὲ ἀγνοούμενος τῷ προσώπῳ ταῖς ἐκκλησίαις τῆς Ἰουδαίας ταῖς ἐν χριστῷ· **23** μόνον δὲ ἀκούοντες ἤσαν ὅτι Ὁ διώκων ἡμᾶς ποτέ, νῦν εὐαγγελίζεται τὴν πίστιν ἣν ποτε ἐπόρθει. **24** Καὶ ἐδόξαζον ἐν ἐμοὶ τὸν θεόν.

Further Confirmation of Paul’s Apostleship

2 Ἔπειτα διὰ δεκατεσσάρων ἐτῶν πάλιν ἀνέβην εἰς Ἱεροσόλυμα μετὰ Βαρνάβα, συμπαραλαβὼν καὶ Τίτον· **2** ἀνέβην δὲ κατὰ ἀποκαλύψιν, καὶ ἀνεθέμην αὐτοῖς τὸ εὐαγγέλιον ὃ κηρύσσω ἐν τοῖς ἔθνεσιν, κατ’ ίδιαν δὲ τοῖς δοκοῦσιν, μήπως⁴ εἰς κενὸν τρέχω ἢ ἔδραμον. **3** Ἄλλ’ οὐδὲ Τίτος ὁ σὺν ἐμοὶ, Ἐλλην ὕν, ἡναγκάσθη περιτμηθῆναι· **4** διὰ δὲ τοὺς παρεισάκτους ψευδαδέλφους, οἵτινες παρεισῆλθον κατασκοπῆσαι τὴν ἐλευθερίαν ἡμῶν ἣν ἔχομεν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα ἡμᾶς καταδουλώσωνται.⁵ **5** οἵτις οὐδὲ πρὸς ὥραν εἴξαμεν τῇ ὑποταγῇ, ἵνα ἡ ἀλήθεια τοῦ εὐαγγελίου

¹δὲ • γάρ ²ο ὁ θεός • [ό θεός] ³Πέτρον • Κηφᾶν ⁴μήπως • μή πως ⁵καταδουλώσωνται • καταδουλώσουσιν

διαμείνη πρὸς ὑμᾶς. 6 Ἀπὸ δὲ τῶν δοκούντων εἶναι τι–όποιοι ποτε ἡσαν οὐδέν μοι διαφέρει πρόσωπον θεὸς¹ ἀνθρώπου οὐ λαμβάνει–έμοι γάρ οἱ δοκοῦντες οὐδέν προσανέθεντο· 7 ἀλλὰ τούναντίον, ἴδοντες ὅτι πεπίστευμαι τὸ εὐαγγέλιον τῆς ἀκροβυστίας, καθὼς Πέτρος τῆς περιτομῆς· 8 ὁ γάρ ἐνεργήσας Πέτρῳ εἰς ἀποστολὴν τῆς περιτομῆς, ἐνήργησεν καὶ ἐμοὶ εἰς τὰ ἔθνη· 9 καὶ γνόντες τὴν χάριν τὴν δοθεῖσάν μοι, Ἰάκωβος καὶ Κηφᾶς καὶ Ἰωάννης, οἱ δοκοῦντες στύλοι εἶναι, δεξιάς ἔδωκαν ἐμοὶ καὶ Βαρνάβᾳ κοινωνίας, ἵνα ἡμεῖς μὲν² εἰς τὰ ἔθνη, αὐτοὶ δὲ εἰς τὴν περιτομήν· 10 μόνον τῶν πτωχῶν ἵνα μνημονεύωμεν, ὃ καὶ ἐσπούδασα αὐτὸ τοῦτο ποιῆσαι.

Paul's Reproof of Peter, and the Lessons Drawn Therefrom

11 Ὁτε δὲ ἤλθεν Πέτρος³ εἰς Ἀντιόχειαν, κατὰ πρόσωπον αὐτῷ ἀντέστην, ὅτι κατεγνωσμένος ἦν. 12 Πρὸ τοῦ γάρ ἐλθεῖν τινὰς ἀπὸ Ἰακώβου, μετὰ τῶν ἔθνῶν συνήσθιεν· ὅτε δὲ ἤλθον, ὑπέστελλεν καὶ ἀφώριζεν ἔαυτόν, φοβούμενος τοὺς ἐκ περιτομῆς. 13 Καὶ συνυπεκρίθησαν αὐτῷ καὶ οἱ⁴ λοιποὶ Ἰουδαῖοι, ὥστε καὶ Βαρνάβας συναπήχθη αὐτῶν τῇ ὑποκρίσει. 14 Ἄλλ' ὅτε εἶδον ὅτι οὐκ ὄρθιοποδοῦσιν πρὸς τὴν ἀλήθειαν τοῦ εὐαγγελίου, εἴπον τῷ Πέτρῳ⁵ ἔμπροσθεν πάντων, Εἰ σύ, Ἰουδαῖος ὑπάρχων, ἐθνικῶς ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς, τί⁶ τὰ ἔθνη ἀναγκάζεις Ἰουδαῖες; 15 Ἡμεῖς φύσει Ἰουδαῖοι καὶ οὐκ ἔξ ἔθνῶν ἀμαρτωλοί, 16 εἰδότες ὅτι⁷ οὐ δικαιοῦται ἀνθρωπος ἔξ ἔργων νόμου, ἐὰν μὴ διὰ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμεῖς εἰς χριστὸν Ἰησοῦν ἐπιστεύσαμεν, ἵνα δικαιωθῶμεν ἐκ πίστεως χριστοῦ, καὶ οὐκ ἔξ ἔργων νόμου· διότι οὐ δικαιωθήσεται ἔξ ἔργων νόμου⁸ πᾶσα σάρξ. 17 Εἰ δέ, ζητοῦντες δικαιωθῆναι ἐν χριστῷ, εὑρέθημεν καὶ αὐτοὶ ἀμαρτωλοί, ἄρα χριστὸς ἀμαρτίας διάκονος; Μὴ γένοιτο. 18 Εἰ γάρ ἡ κατέλυσα, ταῦτα πάλιν οἰκοδομῶ, παραβάτην ἐμαυτὸν συνίστημι.⁹ 19 Ἐγὼ γάρ διὰ νόμου νόμῳ ἀπέθανον, ἵνα θεῷ ζῆσω. 20 Χριστῷ συνεσταύρωμαι· ζῶ δέ, οὐκέτι ἐγώ, ζῇ δὲ ἐν ἐμοὶ χριστός· ὃ δὲ νῦν ζῶ ἐν σαρκί, ἐν πίστει ζῶ τῇ τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ,

^aμὲν • –

¹θεὸς • [ό] θεὸς ²μὲν • – ³Πέτρος • Κηφᾶς ⁴καὶ οἱ • [καὶ] οἱ ⁵Πέτρῳ • Κηφᾶς
⁶ζῆς καὶ οὐκ Ἰουδαϊκῶς τί • καὶ οὐχὶ Ἰουδαϊκῶς ζῆς πᾶς ⁷ὅτι • [δὲ] ὅτι οὐ δικαιωθήσεται ἔξ ἔργων νόμου • ὅτι ἔξ ἔργων νόμου οὐ δικαιωθήσεται ⁹συνίστημι • συνιστάνω

τοῦ ἀγαπήσαντός με καὶ παραδόντος ἐαυτὸν ὑπὲρ ἐμοῦ. 21 Οὐκ ἀθετῶ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ· εἰ γὰρ διὰ νόμου δικαιοσύνη, ἄρα χριστὸς δωρεὰν ἀπέθανεν.

Salvation Is Not of Works, but by Faith

3 Ὡς ἀνόητοι Γαλάται, τίς ὑμᾶς ἐβάσκανεν τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι,¹ οἵς κατ' ὄφθαλμοὺς Ἰησοῦς χριστὸς προεγράφη ἐν ὑμῖν² ἐσταυρωμένος; 2 Τοῦτο μόνον θέλω μαθεῖν ἀφ' ὑμῶν, ἔξ ἔργων νόμου τὸ πνεῦμα ἐλάβετε, ἢ ἔξ ἀκοῆς πίστεως; 3 Οὕτως ἀνόητοι ἐστε; Ἐναρξάμενοι πνεύματι, νῦν σαρκὶ ἐπιτελεῖσθε; 4 Τοσαῦτα ἐπάθετε εἰκῇ; Εἴγε³ καὶ εἰκῇ. 5 Οοῦν ἐπιχορηγῶν ὑμῖν τὸ πνεῦμα καὶ ἐνεργῶν δυνάμεις ἐν ὑμῖν, ἔξ ἔργων νόμου, ἢ ἔξ ἀκοῆς πίστεως; 6 Καθὼς Ἀβραὰμ ἐπίστευσεν τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην. 7 Γινώσκετε ἄρα ὅτι οἱ ἐκ πίστεως, οὗτοί εἰσιν νιοὶ⁴ Ἀβραάμ. 8 Προϊδοῦσα δὲ ἡ γραφὴ ὅτι ἐκ πίστεως δικαιοῖ τὰ ἔθνη ὁ θεός, προευηγγελίσατο τῷ Ἀβραὰμ ὅτι Ἐνευλογηθήσονται ἐν σοὶ πάντα τὰ ἔθνη. 9 Ὡστε οἱ ἐκ πίστεως εὐλογοῦνται σὺν τῷ πιστῷ Ἀβραάμ. 10 Ὁσοι γὰρ ἔξ ἔργων νόμου εἰσίν, ὑπὸ κατάραν εἰσίν· γέγραπται γάρ, Ἐπικατάρατος⁵ πᾶς ὃς οὐκ ἐμμένει ἐν πᾶσιν⁶ τοῖς γεγραμμένοις ἐν τῷ βιβλίῳ τοῦ νόμου, τοῦ ποιῆσαι αὐτά. 11 Ὁτι δὲ ἐν νόμῳ οὐδεὶς δικαιοῦται παρὰ τῷ θεῷ, δῆλον· ὅτι Ὁ δίκαιος ἐκ πίστεως ζήσεται· 12 ὁ δὲ νόμος οὐκ ἔστιν ἐκ πίστεως, ἀλλ’ Ὁ ποιήσας αὐτὰ ἀνθρωπος⁷ ζήσεται ἐν αὐτοῖς. 13 Χριστὸς ἡμᾶς ἐξηγόρασεν ἐκ τῆς κατάρας τοῦ νόμου, γενόμενος ὑπὲρ ἡμῶν κατάρα· γέγραπται γάρ,⁸ Ἐπικατάρατος πᾶς ὁ κρεμάμενος ἐπὶ ξύλου· 14 ἵνα εἰς τὰ ἔθνη ἡ εὐλογία τοῦ Ἀβραὰμ γένηται ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, ἵνα τὴν ἐπαγγελίαν τοῦ πνεύματος λάβωμεν διὰ τῆς πίστεως.

15 Ἄδελφοί, κατὰ ἀνθρωπὸν λέγω· ὅμως ἀνθρώπου κεκυρωμένην διαθήκην οὐδεὶς ἀθετεῖ ἢ ἐπιδιατάσσεται. 16 Τῷ δὲ Ἀβραὰμ ἐρρήθησαν⁹ αἱ ἐπαγγελίαι, καὶ τῷ σπέρματι αὐτοῦ. Οὐ λέγει, Καὶ τοῖς σπέρμασιν, ώς ἐπὶ πολλῶν, ἀλλ’ ώς ἐφ’ ἐνός, Καὶ τῷ σπέρματι σου, ὃς ἔστιν χριστός. 17 Τοῦτο δὲ λέγω, διαθήκην προκεκυρωμένην ὑπὸ τοῦ θεοῦ εἰς χριστὸν¹⁰ ὁ μετὰ ἔτη

¹τῇ ἀληθείᾳ μὴ πείθεσθαι • – ²ἐν ὑμῖν • – ³Εἴγε • Εἴ γε ⁴εἰσιν νιοὶ • νιοὶ εἰσιν
⁵Ἐπικατάρατος • ὅτι Ἐπικατάρατος ⁶ἐν πᾶσιν • πᾶσιν ⁷ἀνθρωπος • – ⁸γέγραπται
 γάρ • ὅτι γέγραπται ⁹ἐρρήθησαν • ἐρρέθησαν ¹⁰εἰς χριστὸν • –

τετρακόσια καὶ τριάκοντα¹ γεγονώς νόμος οὐκ ἀκυροῖ, εἰς τὸ καταργῆσαι τὴν ἐπαγγελίαν. 18 Εἴ γὰρ ἐκ νόμου ἡ κληρονομία, οὐκέτι ἔξ ἐπαγγελίας· τῷ δὲ Ἀβραὰμ δι' ἐπαγγελίας κεχάρισται ὁ θεός.

Proofs for the Liberty of a Christian from the Nature and Meaning of the Law

19 Τί οὖν ὁ νόμος; Τῶν παραβάσεων χάριν προσετέθη, ἄχρι² οὗ ἔλθῃ τὸ σπέρμα ὃ ἐπήγγελται, διαταγεὶς δι' ἀγγέλων ἐν χειρὶ μεσίτου. 20 Ὁ δὲ μεσίτης ἐνὸς οὐκ ἔστιν, ὁ δὲ θεὸς εἰς ἔστιν. 21 Οὐδὲν νόμος κατὰ τῶν ἐπαγγελιῶν τοῦ θεοῦ;³ Μὴ γένοιτο. Εἰ γὰρ ἐδόθη νόμος ὁ δυνάμενος ζωοποιῆσαι, ὅντως ἂν ἐκ νόμου⁴ ἦν ἡ δικαιοσύνη. 22 Ἄλλὰ συνέκλεισεν ἡ γραφὴ τὰ πάντα ὑπὸ ἀμαρτίαν, ἵνα ἡ ἐπαγγελία ἐκ πίστεως Ἰησοῦ χριστοῦ δοθῇ τοῖς πιστεύουσιν.

23 Πρὸ τοῦ δὲ ἐλθεῖν τὴν πίστιν, ὑπὸ νόμου ἐφρουρούμεθα, συγκεκλεισμένοι⁵ εἰς τὴν μέλλουσαν πίστιν ἀποκαλυφθῆναι. 24 Ὡστε ὁ νόμος παιδαγωγὸς ἡμῶν γέγονεν εἰς χριστόν, ἵνα ἐκ πίστεως δικαιωθῶμεν. 25 Ἐλθούσης δὲ τῆς πίστεως, οὐκέτι ὑπὸ παιδαγωγὸν ἐσμεν. 26 Πάντες γὰρ νιὸι θεοῦ ἔστε διὰ τῆς πίστεως ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 27 Ὅσοι γὰρ εἰς χριστὸν ἐβαπτίσθητε, χριστὸν ἐνεδύσασθε. 28 Οὐκ ἔνι Ιουδαῖος οὐδὲ Ἑλλην, οὐκ ἔνι δοῦλος οὐδὲ ἐλεύθερος, οὐκ ἔνι ἄρτεν καὶ θῆλυ· πάντες γὰρ ὑμεῖς εἰς ἔστε ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 29 Εἰ δὲ ὑμεῖς χριστοῦ, ἄρα τοῦ Ἀβραὰμ σπέρμα ἔστε, καὶ⁶ κατ'⁷ ἐπαγγελίαν κληρονόμοι.

The Sonship of the Believers Opposed to the Bondage of the Law

4 Λέγω δέ, ἐφ' ὅσον χρόνον ὁ κληρονόμος νήπιός ἔστιν, οὐδὲν διαφέρει δούλου, κύριος πάντων ὁν· 2 ἀλλὰ ὑπὸ ἐπιτρόπους ἔστιν καὶ οἰκονόμους, ἄχρι τῆς προθεσμίας τοῦ πατρός. 3 Οὕτως καὶ ἡμεῖς, ὅτε ἡμεν νήπιοι, ὑπὸ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου ἡμεν δεδουλωμένοι.⁷ 4 ὅτε δὲ ἥλθεν τὸ πλήρωμα τοῦ χρόνου, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸν νιὸν αὐτοῦ, γενόμενον ἐκ γυναικός, γενόμενον ὑπὸ νόμου, 5 ἵνα τοὺς ὑπὸ νόμου ἔξαγοράσῃ, ἵνα τὴν υἱοθεσίαν ἀπολάβωμεν. 6 Ὅτι δέ ἔστε νιοί, ἔξαπέστειλεν ὁ θεὸς τὸ πνεῦμα τοῦ νιοῦ αὐτοῦ εἰς τὰς καρδίας ὑμῶν,⁸ κράζον,

¹ ἔτη τετρακόσια καὶ τριάκοντα • τετρακόσια καὶ τριάκοντα ἔτη ²ἄχρι • ἄχρις ³τοῦ θεοῦ • [τοῦ θεοῦ] ⁴ἄν ἐκ νόμου • ἐκ νόμου ἄν ⁵συγκεκλεισμένοι • συγκλειόμενοι ⁶καὶ • – ⁷ἡμεν δεδουλωμένοι • ἡμεθα δεδουλωμένοι ⁸ὑμῶν • ἡμῶν

Ἄββα, ὁ πατέρ. 7 Ὡστε οὐκέτι εἰ δοῦλος, ἀλλ’¹ νιός· εἰ δὲ νιός,
καὶ κληρονόμος θεοῦ διὰ χριστοῦ.²

8 Ἀλλὰ τότε μέν, οὐκ εἰδότες θεόν, ἐδουλεύσατε τοῖς μὴ φύσει³
οὖσιν θεοῖς· 9 νῦν δέ, γνόντες θεόν, μᾶλλον δὲ γνωσθέντες ὑπὸ
θεοῦ, πῶς ἐπιστρέφετε πάλιν ἐπὶ τὰ ἀσθενῆ καὶ πτωχὰ στοιχεῖα,
οἵς πάλιν ἄνωθεν δουλεύειν θέλετε; 10 Ἡμέρας παρατηρεῖσθε, καὶ
μῆνας, καὶ καιρούς, καὶ ἐνιαυτούς. 11 Φοβοῦμαι ὑμᾶς, μήπως⁴ εἰκῇ
κεκοπίακα εἰς ὑμᾶς.

12 Γίνεσθε ὡς ἐγώ, ὅτι κάγὼ ὡς ὑμεῖς, ἀδελφοί, δέομαι ὑμῶν.
Οὐδέν με ἡ δικήσατε· 13 οὕτας δὲ ὅτι δι’ ἀσθενειαν τῆς σαρκὸς
εὐηγγελισάμην ὑμῖν τὸ πρότερον. 14 Καὶ τὸν πειρασμόν μου τὸν
ἐν τῇ⁵ σαρκὶ μου οὐκ ἔξουθενήσατε οὐδὲ ἔξεπτύσατε, ἀλλ’⁶ ὡς
ἄγγελον θεοῦ ἐδέξασθε με, ὡς χριστὸν Ἰησοῦν. 15 Τίς οὖν ἦν⁷
ὁ μακαρισμὸς ὑμῶν; Μαρτυρῶ γάρ ὑμῖν ὅτι, εἰ δυνατόν, τοὺς
ὅφθαλμούς ὑμῶν ἔξορύξαντες ἀν⁸ ἐδώκατέ μοι. 16 Ὡστε ἐχθρὸς
ὑμῶν γέγονα ἀληθεύων ὑμῖν; 17 Ζηλοῦσιν ὑμᾶς οὐ καλῶς, ἀλλὰ
ἐκκλεῖσαι ὑμᾶς θέλουσιν, ἵνα αὐτοὺς ζηλοῦτε. 18 Καλὸν δὲ τὸ⁹
ζηλοῦσθαι ἐν καλῷ πάντοτε, καὶ μὴ μόνον ἐν τῷ παρεῖναι με
πρὸς ὑμᾶς. 19 Τεκνία¹⁰ μου, οὓς πάλιν ὡδίνω, ἄχρι¹¹ οὗ μορφωθῆ
χριστὸς ἐν ὑμῖν, 20 ἥθελον δὲ παρεῖναι πρὸς ὑμᾶς ἄρτι, καὶ
ἀλλάξαι τὴν φωνήν μου, ὅτι ἀποροῦμαι ἐν ὑμῖν.

21 Λέγετέ μοι, οἱ ὑπὸ νόμου θέλοντες εἶναι, τὸν νόμον οὐκ
ἀκούετε; 22 Γέγραπται γάρ, ὅτι Ἄβραὰμ δύο νιοὺς ἔσχεν· ἔνα
ἐκ τῆς παιδίσκης, καὶ ἔνα ἐκ τῆς ἐλευθέρας. 23 Ἀλλ’ ὁ μὲν ἐκ
τῆς παιδίσκης κατὰ σάρκα γεγέννηται, ὁ δὲ ἐκ τῆς ἐλευθέρας
διὰ τῆς¹² ἐπαγγελίας. 24 Ἀτινά ἐστιν ἀλληγορούμενα· αὗται
γάρ εἰσιν δύο διαθῆκαι· μία μὲν ἀπὸ ὅρους Σινᾶ, εἰς δουλείαν
γεννῶσα, ἥτις ἐστὶν Ἅγαρ. 25 Τὸ γὰρ¹³ Ἅγαρ Σινᾶ ὅρος ἐστὶν ἐν
τῇ Ἀραβίᾳ, συστοιχεῖ δὲ τῇ νῦν Ἱερουσαλήμ, δουλεύει δὲ μετὰ¹⁴
τῶν τέκνων αὐτῆς. 26 Ἡ δὲ ἄνω Ἱερουσαλήμ ἐλευθέρα ἐστίν, ἥτις
ἐστὶν μήτηρ πάντων¹⁵ ὑμῶν. 27 γέγραπται γάρ, Εὐφράνθητι,
στεῖρα, ἡ οὐ τίκτουσα· ῥῆξον καὶ βόησον, ἡ οὐκ ὡδίνουσα· ὅτι
πολλὰ τὰ τέκνα τῆς ἐρήμου μᾶλλον ἡ τῆς ἐχούσης τὸν ἄνδρα.

¹ἀλλ’ • ἀλλὰ ²θεοῦ διὰ χριστοῦ • διὰ θεοῦ ³μὴ φύσει • φύσει μὴ ⁴μήπως • μὴ πως
⁵μου τὸν ἐν τῇ • ὑμῶν ἐν τῇ ⁶ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁷Τίς οὖν ἦν • Ποσὶ οὖν ⁸ἄν • - ⁹τὸ • -
¹⁰Τεκνία • Τέκνα ¹¹ἄχρι • μέχρις ¹²διὰ τῆς • δι’ ¹³γάρ • δὲ ¹⁴δὲ μετὰ • γάρ μετὰ
¹⁵πάντων • -

28 Ἡμεῖς¹ δέ, ἀδελφοί, κατὰ Ἰσαάκ, ἐπαγγελίας τέκνα ἐσμέν.² 29 Ἄλλ’ ὥσπερ τότε ὁ κατὰ σάρκα γεννηθεὶς ἐδίωκεν τὸν κατὰ πνεῦμα, οὕτως καὶ νῦν. 30 Ἄλλὰ τί λέγει ἡ γραφή; Ἐκβαλε τὴν παιδίσκην καὶ τὸν υἱὸν αὐτῆς, οὐ γάρ μὴ κληρονομήσῃ³ ὁ υἱὸς τῆς παιδίσκης μετὰ τοῦ υἱοῦ τῆς ἐλευθέρας. 31 Ἀρα,⁴ ἀδελφοί, οὐκ ἐσμὲν παιδίσκης τέκνα, ἀλλὰ τῆς ἐλευθέρας.

Christian Liberty an Incentive to Holiness of Life

5 Τῇ ἐλευθερίᾳ οὖν ἡ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν, στήκετε,⁵ καὶ μὴ πάλιν ζυγῷ δουλείας ἐνέχεσθε.

2 Ἰδε, ἔγω Παῦλος λέγω ὑμῖν ὅτι ἐὰν περιτέμνησθε, χριστὸς ὑμᾶς οὐδὲν ὡφελήσει. 3 Μαρτύρομαι δὲ πάλιν παντὶ ἀνθρώπῳ περιτεμνομένῳ, ὅτι ὄφειλέτης ἐστὶν ὅλον τὸν νόμον ποιῆσαι. 4 Κατηργήθητε ἀπὸ τοῦ⁶ χριστοῦ, οἵτινες ἐν νόμῳ δικαιοῦσθε· τῆς χάριτος ἔξεπέσατε.^a 5 Ἡμεῖς γάρ πνεύματι ἐκ πίστεως ἐλπίδα δικαιούσνης ἀπεκδεχόμεθα. 6 Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὔτε περιτομή τι ἰσχύει, οὔτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ πίστις δι’ ἀγάπης ἐνεργούμενη. 7 Ἐτρέχετε καλῶς· τίς ὑμᾶς ἐνέκοψεν τῇ⁷ ἀληθείᾳ μὴ πειθεσθαι; 8 Ἡ πεισμονὴ οὐκ ἐκ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς. 9 Μικρὰ ζύμη ὅλον τὸ φύραμα ζυμοῖ. 10 Ἐγὼ πέποιθα εἰς ὑμᾶς ἐν κυρίῳ, ὅτι οὐδὲν ἄλλο φρονήσετε· ὁ δὲ ταράσσων ὑμᾶς βαστάσει τὸ κρίμα, ὅστις ἀν⁸ ἦ. 11 Ἐγὼ δέ, ἀδελφοί, εἰ περιτομὴν ἔτι κηρύσσω, τί ἔτι διώκομαι; Ἀρα κατήργηται τὸ σκάνδαλον τοῦ σταυροῦ. 12 Ὁφελον καὶ ἀποκόψονται οἱ ἀναστατοῦντες ὑμᾶς.

13 Ὅμεις γάρ ἐπ’ ἐλευθερίᾳ ἐκλήθητε, ἀδελφοί· μόνον μὴ τὴν ἐλευθερίαν εἰς ἀφορμὴν τῇ σαρκὶ, ἀλλὰ διὰ τῆς ἀγάπης δουλεύετε ἀλλήλοις. 14 Ο γὰρ πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται,⁹ ἐν τῷ, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ως ἔαυτόν.¹⁰ 15 Εἰ δὲ ἀλλήλους δάκνετε καὶ κατεσθίετε, βλέπετε μὴ ὑπὸ¹¹ ἀλλήλων ἀναλωθῆτε.

16 Λέγω δέ, πνεύματι περιπατεῖτε, καὶ ἐπιθυμίαν σαρκὸς οὐ μὴ τελέσητε. 17 Ἡ γὰρ σὰρξ ἐπιθυμεῖ κατὰ τοῦ πνεύματος, τὸ δὲ

^aἔξεπέσατε • ἔξεπέσετε

¹Ἡμεῖς • Ὅμεις ²ἐσμέν • ἐστέ ³κληρονομήσῃ • κληρονομήσει ⁴Ἀρα • Διό ⁵οὖν ἢ χριστὸς ἡμᾶς ἡλευθέρωσεν, στήκετε • ἡμᾶς χριστὸς ἡλευθέρωσεν στήκετε οὖν ⁶τοῦ • – ⁷τῇ • [τῇ] ⁸ἄν • ἐὰν ⁹πληροῦται • πεπλήρωται ¹⁰έαυτόν • σεαυτόν ¹¹ὑπὸ • ὑπ’

πνεῦμα κατὰ τῆς σαρκός· ταῦτα δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις,¹ ἵνα μὴ ἄν² θέλητε, ταῦτα ποιῆτε. 18 Εἰ δὲ πνεύματι ἄγεσθε, οὐκ ἐστὲ ύπὸ νόμου. 19 Φανερὰ δέ ἐστιν τὰ ἔργα τῆς σαρκός, ἀτινά ἐστιν μοιχεία,³ πορνεία, ἀκαθαρσία, ἀσέλγεια, 20 εἰδωλολατρεία,⁴ φαρμακεία, ἔχθραι, ἔρεις, ζῆλοι,⁵ θυμοί, ἐριθεῖαι, διχοστασίαι, αἱρέσεις, 21 φθόνοι, φόνοι,⁶ μέθαι, κῶμοι, καὶ τὰ ὅμοια τούτοις· ἡ προλέγω νῦν, καθὼς καὶ προεῖπον,⁷ ὅτι οἱ τὰ τοιαῦτα πράσσοντες βασιλείαν θεοῦ οὐ κληρονομήσουσιν. 22 Οὐ δὲ καρπὸς τοῦ πνεύματός ἐστιν ἀγάπη, χαρά, εἰρήνη, μακροθυμία, χρηστότης, ἀγαθωσύνη, πίστις, 23 πραότης,⁸ ἐγκράτεια· κατὰ τῶν τοιούτων οὐκ ἐστιν νόμος. 24 Οἱ δὲ τοῦ χριστοῦ, τὴν⁹ σάρκα ἐσταύρωσαν σὺν τοῖς παθήμασιν καὶ ταῖς ἐπιθυμίαις.

25 Εἰ ζῶμεν πνεύματι, πνεύματι καὶ στοιχῶμεν. 26 Μὴ γινώμεθα κενόδοξοι, ἀλλήλους προκαλούμενοι, ἀλλήλοις φθονοῦντες.

An Admonition to Serve One's Neighbor in Love

6 Άδελφοί, ἐὰν καὶ προληφθῇ¹⁰ ἄνθρωπος ἐν τινι παραπτώματι, ὑμεῖς οἱ πνευματικοὶ καταρτίζετε τὸν τοιοῦτον ἐν πνεύματι πραότητος,¹¹ σκοπῶν σεαυτὸν μὴ καὶ σὺ πειρασθῆς. 2 Άλλήλων τὰ βάρη βαστάζετε, καὶ οὕτως ἀναπληρώσατε¹² τὸν νόμον τοῦ χριστοῦ. 3 Εἰ γάρ δοκεῖ τις εἶναι τι, μηδὲν ὡν, ἐαυτὸν φρεναπατᾶ·¹³ 4 τὸ δὲ ἔργον ἐαυτοῦ δοκιμαζέτω ἔκαστος, καὶ τότε εἰς ἐαυτὸν μόνον τὸ καύχημα ἔχει, καὶ οὐκ εἰς τὸν ἔτερον. 5 Ἔκαστος γάρ τὸ ἴδιον φορτίον βαστάσει.

6 Κοινωνείτω δὲ ὁ κατηχούμενος τὸν λόγον τῷ κατηχοῦντι ἐν πᾶσιν ἀγαθοῖς. 7 Μὴ πλανᾶσθε, θεός οὐ μυκτηρίζεται· ὁ γάρ ἐὰν σπείρῃ ἄνθρωπος, τοῦτο καὶ θερίσει. 8 Ὁτι ὁ σπείρων εἰς τὴν σάρκα ἐαυτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς θερίσει φθοράν· ὁ δὲ σπείρων εἰς τὸ πνεῦμα, ἐκ τοῦ πνεύματος θερίσει ζωὴν αἰώνιον. 9 Τὸ δὲ καλὸν ποιοῦντες μὴ ἐκκακῶμεν.¹⁴ καιρῷ γάρ ιδίῳ θερίσομεν, μὴ ἐκλυόμενοι. 10 Ἄρα οὖν ὡς καιρὸν ἔχομεν, ἐργαζόμεθα τὸ ἀγαθὸν πρὸς πάντας, μάλιστα δὲ πρὸς τοὺς οἰκείους τῆς πίστεως.

¹δὲ ἀντίκειται ἀλλήλοις • γάρ ἀλλήλοις ἀντίκειται ²ἄν • ἐὰν ³μοιχεία • – ⁴εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία ⁵ἔρεις ζῆλοι • ἔρις ζῆλος ⁶φόνοι • – ⁷καὶ προεῖπον • προεῖπον ⁸πραότης • πραότης ⁹τὴν • [Ιησοῦ] τὴν ¹⁰προληφθῆ • προλημφθῆ ¹¹πραότητος • πραότητος ¹²ἀναπληρώσατε • ἀναπληρώσετε ¹³ἐαυτὸν φρεναπατᾶ • φρεναπατᾶ ἐαυτόν ¹⁴ἐκκακῶμεν • ἐγκακῶμεν

Concluding Remarks

11 Ἰδετε πηλίκοις ὑμῖν γράμμασιν ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ.
12 ὅσοι θέλουσιν εὐπροσωπῆσαι ἐν σαρκὶ, οὗτοι ἀναγκάζουσιν
 ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, μόνον ἵνα μὴ τῷ¹ σταυρῷ τοῦ χριστοῦ
 διώκωνται.² **13** Οὐδὲ γὰρ οἱ περιτεμημένοι³ αὐτοὶ νόμον
 φυλάσσουσιν, ἀλλὰ θέλουσιν ὑμᾶς περιτέμνεσθαι, ἵνα ἐν τῇ
 ὑμετέρᾳ σαρκὶ καυχήσωνται. **14** Ἐμοὶ δὲ μὴ γένοιτο καυχᾶσθαι
 εἰ μὴ ἐν τῷ σταυρῷ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ· δι’ οὗ ἐμοὶ
 κόσμος ἐσταύρωται, κάγὼ τῷ κόσμῳ.⁴ **15** Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ
 οὕτε περιτομή τι ἴσχύει,⁵ οὕτε ἀκροβυστία, ἀλλὰ καινὴ κτίσις.
16 Καὶ ὅσοι τῷ κανόνι τούτῳ στοιχήσουσιν, εἰρήνη ἐπ’ αὐτοὺς,
 καὶ ἔλεος, καὶ ἐπὶ τὸν Ἰσραὴλ τοῦ θεοῦ.

17 Τοῦ λοιποῦ, κόπους μοι μηδεὶς παρεχέτω· ἐγὼ γὰρ τὰ
 στίγματα τοῦ κυρίου⁶ Ἰησοῦ ἐν τῷ σώματι μου βαστάζω.

18 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ
 πνεύματος ὑμῶν, ἀδελφοί. Ἀμήν.

¹ μὴ τῷ • τῷ ² διώκωνται • μὴ διώκωνται ³ περιτεμημένοι • περιτεμνόμενοι ⁴ τῷ
 κόσμῳ • κόσμῳ ⁵ Ἐν γὰρ χριστῷ Ἰησοῦ οὕτε περιτομή τι ἴσχύει • Οὕτε γὰρ περιτομή
 τί ἔστιν ⁶ κυρίου • –

ΠΡΟΣ ΕΦΕΣΙΟΥΣ

To the Ephesians

Salutation

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, τοῖς ἀγίοις τοῖς οὖσιν ἐν Ἐφέσῳ² καὶ πιστοῖς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·
2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Blessings of Eternal Election

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ εὐλογήσας ἡμᾶς ἐν πάσῃ εὐλογίᾳ πνευματικῇ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ· 4 καθὼς ἔξελέξατο ἡμᾶς ἐν αὐτῷ πρὸ καταβολῆς κόσμου, εἶναι ἡμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους κατενώπιον αὐτοῦ ἐν ἀγάπῃ, 5 προορίσας ἡμᾶς εἰς νιοθεσίαν διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς αὐτόν, κατὰ τὴν εὐδοκίαν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 6 εἰς ἔπαινον δόξης τῆς χάριτος αὐτοῦ, ἐν ᾧ³ ἔχαριτωσεν ἡμᾶς ἐν τῷ ἥγαπημένῳ· 7 ἐν φόνῳ μετέσχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν διὰ τοῦ αἵματος αὐτοῦ, τὴν ἄφεσιν τῶν παραπτωμάτων, κατὰ τὸν πλοῦτον⁴ τῆς χάριτος αὐτοῦ, 8 ἡς ἐπερίσσευσεν εἰς ἡμᾶς ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ φρονήσει, 9 γνωρίσας ἡμῖν τὸ μυστήριον τοῦ θελήματος αὐτοῦ, κατὰ τὴν εὐδοκίαν αὐτοῦ, ἣν προέθετο ἐν αὐτῷ 10 εἰς οἰκονομίαν τοῦ πληρώματος τῶν καιρῶν, ἀνακεφαλαιώσασθαι τὰ πάντα ἐν τῷ χριστῷ, τὰ ἐπὶ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς· 11 ἐν αὐτῷ, ἐν φόνῳ⁵ καὶ ἐκληρώθημεν προορισθέντες κατὰ πρόθεσιν τοῦ τὰ

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²ἐν Ἐφέσῳ • [ἐν Ἐφέσῳ] ³ἐν ᾧ • ἡς ⁴τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ⁵ἐν αὐτῷ, ἐν φόνῳ • ἐν αὐτῷ. Ἐν φόνῳ

πάντα ἐνεργοῦντος κατὰ τὴν βουλὴν τοῦ θελήματος αὐτοῦ, 12 εἰς τὸ εἶναι ήμᾶς εἰς ἔπαινον δόξης αὐτοῦ, τοὺς προηλπικότας ἐν τῷ χριστῷ· 13 ἐν ᾧ καὶ ὑμεῖς, ἀκούσαντες τὸν λόγον τῆς ἀληθείας, τὸ εὐαγγέλιον τῆς σωτηρίας ὑμῶν, ἐν ᾧ καὶ πιστεύσαντες ἐσφραγίσθητε τῷ πνεύματι τῆς ἐπαγγελίας τῷ ἀγίῳ, 14 ὃς¹ ἐστιν ἀρραβών τῆς κληρονομίας ἡμῶν, εἰς ἀπολύτρωσιν τῆς περιποιήσεως, εἰς ἔπαινον τῆς δόξης αὐτοῦ.

Prayer for Spiritual Enlightenment

15 Διὰ τοῦτο κἀγώ, ἀκούσας τὴν καθ' ὑμᾶς πίστιν ἐν τῷ κυρίῳ Ἰησοῦ καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς πάντας τοὺς ἀγίους, 16 οὐ παύομαι εὐχαριστῶν ὑπὲρ ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενος² ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου· 17 ἵνα ὁ θεὸς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ πατὴρ τῆς δόξης, δῷῃ ὑμῖν πνεῦμα σοφίας καὶ ἀποκαλύψεως, ἐν ἐπιγνώσει αὐτοῦ· 18 πεφωτισμένους τοὺς ὄφθαλμοὺς τῆς καρδίας ὑμῶν,³ εἰς τὸ εἰδέναι ὑμᾶς τίς ἐστιν ἡ ἐλπὶς τῆς κλήσεως αὐτοῦ, καὶ⁴ τίς ὁ πλοῦτος τῆς δόξης τῆς κληρονομίας αὐτοῦ ἐν τοῖς ἀγίοις, 19 καὶ τί τὸ ὑπερβάλλον μέγεθος τῆς δυνάμεως αὐτοῦ εἰς ἡμᾶς τοὺς πιστεύοντας, κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ κράτους τῆς ἴσχύος αὐτοῦ 20 ἥν ἐνήργησεν ἐν τῷ χριστῷ, ἐγείρας αὐτὸν ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐκάθισεν⁵ ἐν δεξιᾷ αὐτοῦ ἐν τοῖς ἐπουρανίοις, 21 ὑπεράνω πάσης ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας καὶ δυνάμεως καὶ κυριότητος, καὶ παντὸς ὄνόματος ὄνομαζομένου οὐ μόνον ἐν τῷ αἰῶνι τούτῳ, ἀλλὰ καὶ ἐν τῷ μέλλοντι· 22 καὶ πάντα ὑπέταξεν ὑπὸ τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ αὐτὸν ἔδωκεν κεφαλὴν ὑπὲρ πάντα τῇ ἐκκλησίᾳ, 23 ἥτις ἐστὶν τὸ σῶμα αὐτοῦ, τὸ πλήρωμα τοῦ τὰ πάντα ἐν πᾶσιν πληρουμένου.

The Church as the Sum Total of Men Saved by Grace

2 Καὶ ὑμᾶς ὅντας νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν καὶ ταῖς ἀμαρτίαις,⁶ 2 ἐν αἷς ποτὲ περιεπατήσατε κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦ κόσμου τούτου, κατὰ τὸν ἄρχοντα τῆς ἔξουσίας τοῦ ἀέρος, τοῦ πνεύματος τοῦ νῦν ἐνεργοῦντος ἐν τοῖς νίοις τῆς ἀπειθείας· 3 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς πάντες ἀνεστράφημέν ποτε ἐν ταῖς ἐπιθυμίαις τῆς σαρκὸς ἡμῶν, ποιοῦντες τὰ θελήματα τῆς σαρκὸς καὶ τῶν διανοιῶν, καὶ ἦμεν⁷ τέκνα φύσει ὄργης, ὡς καὶ οἱ λοιποί· 4 ὁ δὲ

¹ ὃς • ὅ ² ὑμῶν ποιούμενος • ποιούμενος ³ ὑμῶν • [ὑμῶν] ⁴ καὶ • – ⁵ τῶν νεκρῶν καὶ ἐκάθισεν • νεκρῶν καὶ καθίσας ⁶ ἀμαρτίαις • ἀμαρτίαις ὑμῶν ⁷ ἦμεν • ἡμεθα

θεός, πλούσιος ὡν ἐν ἐλέει, διὰ τὴν πολλὴν ἀγάπην αὐτοῦ ἦν ἡγάπησεν ἡμᾶς, 5 καὶ ὅντας ἡμᾶς νεκροὺς τοῖς παραπτώμασιν συνεζωοποίησεν τῷ χριστῷ-χάριτί ἐστε σεσωσμένοι· 6 καὶ συνήγειρεν, καὶ συνεκάθισεν ἐν τοῖς ἐπουρανίοις ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 7 ἵνα ἐνδείξηται ἐν τοῖς αἰῶσιν τοῖς ἐπερχομένοις τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον¹ τῆς χάριτος αὐτοῦ ἐν χριστότητι ἐφ' ἡμᾶς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 8 τῇ γὰρ χάριτί ἐστε σεσωσμένοι διὰ τῆς² πίστεως, καὶ τοῦτο οὐκ ἐξ ὑμῶν· θεοῦ τὸ δῶρον· 9 οὐκ ἐξ ἔργων, ἵνα μὴ τις καυχήσηται. 10 Αὐτοῦ γάρ ἐσμεν ποίημα, κτισθέντες ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐπὶ ἔργοις ἀγαθοῖς, οἵς προητούμασεν ὁ θεός, ἵνα ἐν αὐτοῖς περιπατήσωμεν.

11 Διὸ μνημονεύετε ὅτι ὑμεῖς ποτὲ³ τὰ ἔθνη ἐν σαρκὶ, οἱ λεγόμενοι ἀκροβυστίᾳ ὑπὸ τῆς λεγομένης περιτομῆς ἐν σαρκὶ χειροποιήτου, 12 ὅτι ἡτε ἐν⁴ τῷ καιρῷ ἐκείνῳ χωρὶς χριστοῦ, ἀπηλλοτριωμένοι τῆς πολιτείας τοῦ Ἰσραήλ, καὶ ξένοι τῶν διαθηκῶν τῆς ἐπαγγελίας, ἐλπίδα μὴ ἔχοντες, καὶ ἄθεοι ἐν τῷ κόσμῳ. 13 Νυνὶ δὲ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ὑμεῖς οἱ ποτὲ ὅντες μακρὰν ἐγγὺς ἐγενήθητε⁵ ἐν τῷ αἴματι τοῦ χριστοῦ. 14 Αὐτὸς γάρ ἐστιν ἡ εἰρήνη ἡμῶν, ὁ ποιήσας τὰ ἀμφότερα ἐν, καὶ τὸ μεσότοιχον τοῦ φραγμοῦ λύσας, 15 τὴν ἔχθραν ἐν τῇ σαρκὶ αὐτοῦ, τὸν νόμον τῶν ἐντολῶν ἐν δόγμασιν, καταργήσας· ἵνα τοὺς δύο κτίσῃ ἐν ἑαυτῷ⁶ εἰς ἕνα καινὸν ἄνθρωπον, ποιῶν εἰρήνην, 16 καὶ ἀποκαταλάξῃ τοὺς ἀμφοτέρους ἐν ἐνὶ σώματι τῷ θεῷ διὰ τοῦ σταυροῦ, ἀποκτείνας τὴν ἔχθραν ἐν αὐτῷ. 17 καὶ ἐλθὼν εὐηγγελίσατο εἰρήνην ὑμῖν τοῖς μακράν καὶ τοῖς⁷ ἐγγὺς· 18 ὅτι δι' αὐτοῦ ἔχομεν τὴν προσαγωγὴν οἱ ἀμφότεροι ἐν ἐνὶ πνεύματι πρὸς τὸν πατέρα. 19 Ἄρα οὖν οὐκέτι ἐστὲ ξένοι καὶ πάροικοι, ἀλλὰ συμπολῖται⁸ τῶν ἀγίων καὶ οἰκεῖοι τοῦ θεοῦ, 20 ἐποικοδομηθέντες ἐπὶ τῷ θεμελίῳ τῶν ἀποστόλων καὶ προφητῶν, ὅντος ἀκρογωνιάίου αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ,⁹ 21 ἐν τῷ πᾶσα οἰκοδομῇ συναρμολογουμένη αὕξει εἰς ναὸν ἄγιον ἐν κυρίῳ, 22 ἐν τῷ καὶ ὑμεῖς συνοικοδομεῖσθε εἰς κατοικητήριον τοῦ θεοῦ ἐν πνεύματι.

¹τὸν ὑπερβάλλοντα πλοῦτον • τὸ ὑπερβάλλον πλοῦτος ²τῆς • – ³ὑμεῖς ποτὲ • ποτὲ ὑμεῖς ⁴ἡτε ἐν • ἡτε ⁵ἐγγὺς ἐγενήθητε • ἐγενήθητε ἐγγὺς ⁶ἐαυτῷ • αὐτῷ ⁷καὶ τοῖς • καὶ εἰρήνην τοῖς ⁸συμπολῖται • ἐστὲ συμπολῖται ⁹Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

The Ministry of Paul for the Edification of the Church

3 Τούτου χάριν ἐγὼ Παῦλος ὁ δέσμιος τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ¹ ὑπὲρ ὑμῶν τῶν ἔθνων, 2 εἴγε² ἡκούσατε τὴν οἰκονομίαν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ τῆς δοθείσης μοι εἰς ὑμᾶς, 3 ὅτι³ κατὰ ἀποκάλυψιν ἐγνώρισέν⁴ μοι τὸ μυστήριον, καθὼς προέγραψα ἐν ὀλίγῳ, 4 πρὸς ὃ δύνασθε ἀναγινώσκοντες νοῆσαι τὴν σύνεσίν μου ἐν τῷ μυστηρίῳ τοῦ χριστοῦ. 5 ὃ ἐτέραις γενεαῖς οὐκ ἐγνωρίσθη τοῖς νιοῖς τῶν ἀνθρώπων, ὡς νῦν ἀπεκαλύφθη τοῖς ἀγίοις ἀποστόλοις αὐτοῦ καὶ προφήταις ἐν πνεύματι· 6 εἶναι τὰ ἔθνη συγκληρονόμα καὶ σύσσωμα καὶ συμμέτοχα τῆς ἐπαγγελίας αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ,⁵ διὰ τοῦ εὐαγγελίου, 7 οὗ ἐγενόμην⁶ διάκονος κατὰ τὴν δωρεὰν τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ, τὴν δοθεῖσάν⁷ μοι κατὰ τὴν ἐνέργειαν τῆς δυνάμεως αὐτοῦ. 8 Ἐμοὶ τῷ ἐλαχιστοτέρῳ πάντων ἀγίων ἐδόθη ἡ χάρις αὐτῆς, ἐν⁸ τοῖς ἔθνεσιν εὐαγγελίσασθαι τὸν⁹ ἀνεξιχνίαστον πλοῦτον¹⁰ τοῦ χριστοῦ, 9 καὶ φωτίσαι πάντας¹¹ τίς ἡ οἰκονομία τοῦ μυστηρίου τοῦ ἀποκεκρυμμένου ἀπὸ τῶν αἰώνων ἐν τῷ θεῷ τῷ τὰ πάντα κτίσαντι διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ,¹² 10 ἵνα γνωρισθῇ νῦν ταῖς ἀρχαῖς καὶ ταῖς ἔξουσίαις ἐν τοῖς ἐπουρανίοις διὰ τῆς ἐκκλησίας ἡ πολυποίκιλος σοφία τοῦ θεοῦ, 11 κατὰ πρόθεσιν τῶν αἰώνων ἣν ἐποίησεν ἐν χριστῷ¹³ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν. 12 ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν παρρησίαν καὶ τὴν προσαγωγὴν¹⁴ ἐν πεποιθήσει διὰ τῆς πίστεως αὐτοῦ. 13 Διὸ αἰτοῦμαι μὴ ἐκκακεῖν¹⁵ ἐν ταῖς θλίψεσίν μου ὑπὲρ ὑμῶν, ἥτις ἐστίν δόξα ὑμῶν.

14 Τούτου χάριν κάμπτω τὰ γόνατά μου πρὸς τὸν πατέρα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,¹⁶ 15 ἐξ οὐ πᾶσα πατριὰ ἐν οὐρανοῖς καὶ ἐπὶ γῆς ὀνομάζεται, 16 ἵνα δῷ¹⁷ ὑμῖν, κατὰ τὸν πλοῦτον¹⁸ τῆς δόξης αὐτοῦ, δυνάμει κραταιωθῆναι διὰ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ εἰς τὸν ἔσω ἄνθρωπον, 17 κατοικῆσαι τὸν χριστὸν διὰ τῆς πίστεως ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν. 18 ἐν ἀγάπῃ ἐρριζωμένοι καὶ τεθεμελιωμένοι ἵνα ἔξισχύσητε καταλαβέσθαι σὺν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις τί τὸ πλάτος καὶ μῆκος καὶ βάθος καὶ ὑψος,¹⁹ 19 γνῶναι

¹ Ἰησοῦ • [Ἰησοῦ] ² εἴγε • εἴ γε ³ ὅτι • [ὅτι] ⁴ ἐγνώρισέν • ἐγνωρίσθη ⁵ αὐτοῦ ἐν τῷ χριστῷ • ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ⁶ ἐγενόμην • ἐγενήθην ⁷ τὴν δοθεῖσάν • τῆς δοθείσης ⁸ ἐν • – ⁹ τὸν • τὸ ¹⁰ πλοῦτον • πλοῦτος ¹¹ πάντας • [πάντας] ¹² διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ • – ¹³ χριστῷ • τῷ χριστῷ ¹⁴ τὴν προσαγωγὴν • προσαγωγὴν ¹⁵ ἐκκακεῖν • ἐγκακεῖν ¹⁶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ • – ¹⁷ δῷ • δῷ ¹⁸ τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ¹⁹ βάθος καὶ ὑψος • ὑψος καὶ βάθος

τε τὴν ὑπερβάλλουσαν τῆς γνώσεως ἀγάπην τοῦ χριστοῦ, ἵνα πληρωθῆτε εἰς πᾶν τὸ πλήρωμα τοῦ θεοῦ.

20 Τῷ δὲ δυναμένῳ ὑπὲρ πάντα ποιῆσαι ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ¹ ὃν αἴτούμεθα ἡ νοοῦμεν, κατὰ τὴν δύναμιν τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἡμῖν, **21** αὐτῷ ἡ δόξα ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ² ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, εἰς πάσας τὰς γενεὰς τοῦ αἰώνος τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Admonitions to Unity, Perfection in Knowledge, Holiness, and Peace

4 Παρακαλῶ οὖν ὑμᾶς ἐγώ, ὁ δέσμιος ἐν κυρίῳ, ἀξίως περιπατῆσαι τῆς κλήσεως ἡς ἐκλήθητε, 2 μετὰ πάσης ταπεινοφροσύνης καὶ πραότητος,³ μετὰ μακροθυμίας, ἀνεχόμενοι ἀλλήλων ἐν ἀγάπῃ, 3 σπουδάζοντες τηρεῖν τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματος ἐν τῷ συνδέσμῳ τῆς εἰρήνης. 4 Ἐν σῶμα καὶ ἐν πνεῦμα, καθὼς καὶ ἐκλήθητε ἐν μιᾷ ἐλπίδι τῆς κλήσεως ὑμῶν· 5 εἰς κύριος, μία πίστις, ἐν βάπτισμα, 6 εἰς θεὸς καὶ πατὴρ πάντων, ὁ ἐπὶ πάντων, καὶ διὰ πάντων, καὶ ἐν πᾶσιν ἡμῖν.⁴ 7 Ἔνι δὲ ἐκάστῳ ἡμῶν ἐδόθη ἡ χάρις κατὰ τὸ μέτρον τῆς δωρεᾶς τοῦ χριστοῦ. 8 Διὸ λέγει, Ἄναβάς εἰς ὅψις ἥχμαλώτευσεν αἱχμαλωσίαν, καὶ⁵ ἔδωκεν δόματα τοῖς ἀνθρώποις. 9 Τὸ δέ, Ἄνέβη, τί ἐστιν εἰ μὴ ὅτι καὶ κατέβη πρῶτον⁶ εἰς τὰ κατώτερα μέρη⁷ τῆς γῆς; **10** Ο καταβάς, αὐτός ἐστιν καὶ ὁ ἀναβάς ὑπεράνω πάντων τῶν οὐρανῶν, ἵνα πληρώσῃ τὰ πάντα. **11** Καὶ αὐτὸς ἔδωκεν τοὺς μὲν ἀποστόλους, τοὺς δὲ προφήτας, τοὺς δὲ εὐαγγελιστάς, τοὺς δὲ ποιμένας καὶ διδασκάλους, **12** πρὸς τὸν καταρτισμὸν τῶν ἀγίων, εἰς ἔργον διακονίας, εἰς οἰκοδομὴν τοῦ σώματος τοῦ χριστοῦ· **13** μέχρι καταντήσωμεν οἱ πάντες εἰς τὴν ἐνότητα τῆς πίστεως καὶ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ, εἰς ἄνδρα τέλειον, εἰς μέτρον ἡλικίας τοῦ πληρώματος τοῦ χριστοῦ· **14** ἵνα μηκέτι ὅμεν νήπιοι, κλυδωνιζόμενοι καὶ περιφερόμενοι παντὶ ἀνέμῳ τῆς διδασκαλίας, ἐν τῇ κυβείᾳ τῶν ἀνθρώπων, ἐν πανουργίᾳ πρὸς τὴν μεθοδείαν^a τῆς πλάνης· **15** ἀληθεύοντες δὲ ἐν ἀγάπῃ αὐξήσωμεν εἰς αὐτὸν τὰ πάντα, ὃς ἐστιν ἡ κεφαλή, ὁ^b χριστός, **16** ἐξ οὗ πᾶν τὸ σῶμα συναρμολογούμενον καὶ συμβιβαζόμενον διὰ πάσης ἀφῆς τῆς ἐπιχορηγίας, κατ' ἐνέργειαν

^aμεθοδείαν • μεθοδίαν

¹ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ ²ἐκκλησίᾳ • ἐκκλησίᾳ καὶ ³πραότητος • πραύτητος ⁴ἡμῖν • – ⁵καὶ • – ⁶πρῶτον • – ⁷μέρη • [μέρη] ⁸οἱ • –

ἐν μέτρῳ ἐνὸς ἑκάστου μέρους, τὴν αὔξησιν τοῦ σώματος ποιεῖται εἰς οἰκοδομὴν ἑαυτοῦ ἐν ἀγάπῃ.

17 Τοῦτο οὖν λέγω καὶ μαρτύρομαι ἐν κυρίῳ, μηκέτι ὑμᾶς περιπατεῖν, καθὼς καὶ τὰ λοιπὰ¹ ἔθνη περιπατεῖ ἐν ματαιότητι τοῦ νοὸς αὐτῶν, 18 ἐσκοτισμένοι² τῇ διανοίᾳ, ὅντες ἀπηλλοτριωμένοι τῆς ζωῆς τοῦ θεοῦ διὰ τὴν ἄγνοιαν τὴν οὖσαν ἐν αὐτοῖς, διὰ τὴν πώρωσιν τῆς καρδίας αὐτῶν· 19 οἵτινες ἀπηλγηκότες ἑαυτοὺς παρέδωκαν τῇ ἀσελγείᾳ, εἰς ἐργασίαν ἀκαθαρσίας πάσης ἐν πλεονεξίᾳ. 20 Ὦμεις δὲ οὐχ οὕτως ἐμάθετε τὸν χριστόν, 21 εἴγε³ αὐτὸν ἡκούσατε καὶ ἐν αὐτῷ ἐδιδάχθητε, καθὼς ἐστιν ἀλήθεια ἐν τῷ Ἰησοῦ· 22 ἀποθέσθαι ὑμᾶς, κατὰ τὴν προτέραν ἀναστροφήν, τὸν παλαιὸν ἄνθρωπον, τὸν φθειρόμενον κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τῆς ἀπάτης· 23 ἀνανεοῦσθαι δὲ τῷ πνεύματι τοῦ νοὸς ὑμῶν, 24 καὶ ἐνδύσασθαι τὸν καινὸν ἄνθρωπον, τὸν κατὰ θεὸν κτισθέντα ἐν δικαιοσύνῃ καὶ ὁσιότητι τῆς ἀληθείας.

25 Διὸ ἀποθέμενοι τὸ ψεῦδος λαλεῖτε ἀλήθειαν ἔκαστος μετὰ τοῦ πλησίον αὐτοῦ· ὅτι ἐσμὲν ἀλλήλων μέλη. 26 Ὁργίζεσθε καὶ μὴ ἀμαρτάνετε· ὁ ἥλιος μὴ ἐπιδυέτω ἐπὶ τῷ⁴ παροργισμῷ ὑμῶν· 27 μηδὲ δίδοτε τόπον τῷ διαβόλῳ. 28 Ὅ κλέπτων μηκέτι κλεπτέτω· μᾶλλον δὲ κοπιάτω, ἐργαζόμενος τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν,⁵ ἵνα ἔχῃ μεταδιδόναι τῷ χρείαν ἔχοντι. 29 Πᾶς λόγος σαπρὸς ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν μὴ ἐκπορευέσθω, ἀλλ᾽⁶ εἴ τις ἀγαθὸς πρὸς οἰκοδομὴν τῆς χρείας, ἵνα δῷ χάριν τοῖς ἀκούοντιν. 30 Καὶ μὴ λυπεῖτε τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον τοῦ θεοῦ, ἐν ᾧ ἐσφραγίσθητε εἰς ἡμέραν ἀπολυτρώσεως. 31 Πᾶσα πικρία καὶ θυμὸς καὶ ὄργη καὶ κραυγὴ καὶ βλασφημία ἀρθήτω ἀφ' ὑμῶν, σὺν πάσῃ κακίᾳ· 32 γίνεσθε δὲ⁷ εἰς ἀλλήλους χρηστοί, εὐσπλαγχνοί, χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, καθὼς καὶ ὁ θεός ἐν χριστῷ ἔχαρισατο ἡμῖν.⁸

A Warning, Principally against the Sins of Uncleanness

5 Γίνεσθε οὖν μημηταὶ τοῦ θεοῦ, ὡς τέκνα ἀγαπητά· 2 καὶ περιπατεῖτε ἐν ἀγάπῃ, καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ παρέδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν προσφορὰν καὶ θυσίαν τῷ θεῷ εἰς ὀσμὴν εὐδαίας. 3 Πορνεία δὲ καὶ πᾶσα ἀκαθαρσία⁹ ἡ πλεονεξία μηδὲ ὀνομαζέσθω ἐν ὑμῖν, καθὼς πρέπει ἀγίοις· 4 καὶ

¹λοιπὰ • – ²ἐσκοτισμένοι • ἐσκοτώμενοι ³εἴγε • εἴ γε ⁴τῷ • [τῷ] ⁵τὸ ἀγαθὸν ταῖς χερσίν • ταῖς [ἰδίαις] χερσίν τὸ ἀγαθόν ⁶ἀλλ' • ἀλλὰ ⁷δὲ • [δὲ] ⁸ἡμῖν • ὑμῖν ⁹πᾶσα ἀκαθαρσία • ἀκαθαρσία πᾶσα

αἰσχρότης, καὶ μωρολογία, ἡ εὐτραπελία, τὰ οὐκ ἀνήκοντα.¹ ἀλλὰ μᾶλλον εὐχαριστία. 5 Τοῦτο γάρ ἐστε² γινώσκοντες, ὅτι πᾶς πόρνος, ἡ ἀκάθαρτος, ἡ πλεονέκτης, ὃς³ ἐστιν εἰδωλολάτρης, οὐκ ἔχει κληρονομίαν ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ χριστοῦ καὶ θεοῦ. 6 Μηδεὶς ὑμᾶς ἀπατάτω κενοῖς λόγοις: διὰ ταῦτα γάρ ἔρχεται ἡ ὄργὴ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς υἱοὺς τῆς ἀπειθείας. 7 Μὴ οὖν γίνεσθε συμμέτοχοι αὐτῶν· 8 ἢτε γάρ ποτε σκότος, νῦν δὲ φῶς ἐν κυρίῳ· ὡς τέκνα φωτὸς περιπατεῖτε· 9 ὁ γάρ καρπὸς τοῦ πνεύματος⁴ ἐν πάσῃ ἀγαθωσύνῃ καὶ δικαιοσύνῃ καὶ ἀληθείᾳ· 10 δοκιμάζοντες τί ἐστιν εὐάρεστον τῷ κυρίῳ· 11 καὶ μὴ συγκοινωνεῖτε τοῖς ἔργοις τοῖς ἀκάρποις τοῦ σκότους, μᾶλλον δὲ καὶ ἐλέγχετε· 12 τὰ γάρ κρυψῆ γινόμενα ὑπ’ αὐτῶν αἰσχρόν ἐστιν καὶ λέγειν. 13 Τὰ δὲ πάντα ἐλεγχόμενα ὑπὸ τοῦ φωτὸς φανεροῦται· πᾶν γάρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν. 14 Διὸ λέγει, Ἐγειρε ὁ καθεύδων καὶ ἀνάστα ἐκ τῶν νεκρῶν, καὶ ἐπιφαύσει σοι ὁ χριστός.

15 Βλέπετε οὖν πῶς ἀκριβῶς⁵ περιπατεῖτε, μὴ ὡς ἄσοφοι, ἀλλ’ ὡς σοφοί, 16 ἐξαγοραζόμενοι τὸν καιρόν, ὅτι αἱ ἡμέραι πονηραί εἰσιν. 17 Διὰ τοῦτο μὴ γίνεσθε ἄφρονες, ἀλλὰ συνιέντες⁶ τί τὸ θέλημα τοῦ κυρίου. 18 Καὶ μὴ μεθύσκεσθε οἴνῳ, ἐν φῷ ἐστὶν ἀσωτία, ἀλλὰ πληροῦσθε ἐν πνεύματι, 19 λαλοῦντες ἔαυτοῖς ψαλμοῖς⁷ καὶ ὑμνοῖς καὶ ωδαῖς πνευματικαῖς, ἄδοντες καὶ ψάλλοντες ἐν⁸ τῇ καρδίᾳ ὑμῶν τῷ κυρίῳ, 20 εὐχαριστοῦντες πάντοτε ὑπὲρ πάντων ἐν ὄνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῷ θεῷ καὶ πατρί, 21 ὑποτασσόμενοι ἀλλήλοις ἐν φόβῳ χριστοῦ.⁹

The Duties of Husbands and Wives and the Relation of Christ to the Church

22 Αἱ γυναικες, τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν ὑποτάσσεσθε,⁹ ὡς τῷ κυρίῳ. 23 Ὅτι ἀνήρ ἐστιν κεφαλὴ τῆς γυναικός, ὡς καὶ ὁ χριστὸς κεφαλὴ τῆς ἐκκλησίας, καὶ αὐτὸς ἐστιν¹⁰ σωτὴρ τοῦ σώματος. 24 Ἀλλ’ ὥσπερ¹¹ ἡ ἐκκλησία ὑποτάσσεται τῷ χριστῷ, οὕτως καὶ αἱ γυναικες τοῖς ἰδίοις¹² ἀνδράσιν ἐν παντί. 25 Οἱ ἀνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναικας ἔαυτῶν,¹³ καθὼς καὶ ὁ χριστὸς ἡγάπησεν τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ἔαυτὸν παρέδωκεν ὑπὲρ αὐτῆς· 26 ἵνα αὐτὴν

^aχριστοῦ • θεοῦ

¹τὰ οὐκ ἀνήκοντα • ἔτοις ἀνήκειν ²ἐστε • ἵστε ³ὅς • ὁ ⁴πνεύματος • φωτὸς ⁵πῶς ἀκριβῶς • ἀκριβῶς πῶς ⁶συνιέντες • συννίετε ⁷ψαλμοῖς • [ἐν] ψαλμοῖς ⁸ἐν • – ⁹ὑποτάσσεσθε • – ¹⁰καὶ αὐτὸς ἐστιν • αὐτὸς ¹¹Ἄλλ’ ὥσπερ • Άλλὰ ὡς ¹²ἰδίοις • – ¹³ἔαυτῶν • –

ἀγιάσῃ, καθαρίσας τῷ λουτρῷ τοῦ ὕδατος ἐν ρήματι, 27 ἵνα παραστήσῃ αὐτὴν¹ ἑαυτῷ ἔνδοξον τὴν ἐκκλησίαν, μὴ ἔχουσαν σπῖλον ἢ ρύτιδα ἢ τι τῶν τοιούτων, ἀλλ’ ἵνα ἡ ἀγία καὶ ἅμωμος. 28 Οὕτως ὀφείλουσιν οἱ² ἄνδρες ἀγαπᾶν τὰς ἑαυτῶν γυναικας ὡς τὰ ἑαυτῶν σώματα. Ὁ ἀγαπῶν τὴν ἑαυτοῦ γυναικα, ἑαυτὸν ἀγαπᾷ. 29 οὐδεὶς γάρ ποτε τὴν ἑαυτοῦ σάρκα ἐμίσησεν, ἀλλ’³ ἐκτρέφει καὶ θάλπει αὐτήν, καθὼς καὶ ὁ κύριος⁴ τὴν ἐκκλησίαν· 30 ὅτι μέλη ἐσμὲν τοῦ σώματος αὐτοῦ, ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὄστέων αὐτοῦ.⁵ 31 Αὐτὶ τούτου καταλείψει ἀνθρωπος τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν⁶ μητέρα, καὶ προσκολληθήσεται πρὸς τὴν γυναικα αὐτοῦ, καὶ ἔσονται οἱ δύο εἰς σάρκα μίαν. 32 Τὸ μιστήριον τοῦτο μέγα ἐστίν· ἐγὼ δὲ λέγω εἰς χριστὸν καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν. 33 Πλὴν καὶ ὑμεῖς οἱ καθ'⁷ ἔνα, ἔκαστος τὴν ἑαυτοῦ γυναικα οὕτως ἀγαπάτω ὡς ἑαυτόν· ἡ δὲ γυνὴ ἵνα φοβῇται τὸν ἄνδρα.

The Duties of Children, of Parents, of Servants

6 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν ὑμῶν ἐν κυρίῳ.⁷ τοῦτο γάρ ἐστιν δίκαιον. 2 Τίμα τὸν πατέρα σου καὶ τὴν μητέρα ἥτις ἐστὶν ἐντολὴ πρώτη ἐν ἐπαγγελίᾳ, 3 ἵνα εὖ σοι γένηται, καὶ ἔσῃ μακροχρόνιος ἐπὶ τῆς γῆς. 4 Καὶ οἱ πατέρες, μὴ παροργίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἀλλ'⁸ ἐκτρέφετε αὐτὰ ἐν παιδείᾳ καὶ νουθεσίᾳ κυρίου.

5 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε τοῖς κυρίοις κατὰ σάρκα,⁹ μετὰ φόβου καὶ τρόμου, ἐν ἀπλότητι τῆς καρδίας ὑμῶν, ὡς τῷ χριστῷ· 6 μὴ κατ'¹⁰ ὄφθαλμοδουλείαν¹⁰ ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ' ὡς δοῦλοι τοῦ χριστοῦ,¹¹ ποιοῦντες τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ἐκ ψυχῆς, 7 μετ'¹² εὐνοίας δουλεύοντες ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 8 εἰδότες ὅτι ὁ ἔαν τι ἔκαστος¹² ποιήσῃ ἀγαθόν, τοῦτο κομιεῖται παρὰ τοῦ¹³ κυρίου, εἴτε δοῦλος, εἴτε ἐλεύθερος. 9 Καὶ οἱ κύριοι, τὰ αὐτὰ ποιεῖτε πρὸς αὐτούς, ἀνιέντες τὴν ἀπειλήν· εἰδότες ὅτι καὶ ὑμῶν αὐτῶν¹⁴ ὁ κύριος ἐστιν ἐν οὐρανοῖς, καὶ προσωποληψίᾳ¹⁵ οὐκ ἐστιν παρ'¹⁶ αὐτῷ.

¹ αὐτὴν • αὐτὸς ² οἱ • [καὶ] οἱ ³ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁴ κύριος • χριστὸς ⁵ ἐκ τῆς σαρκὸς αὐτοῦ καὶ ἐκ τῶν ὄστέων αὐτοῦ • – ⁶ τὸν πατέρα αὐτοῦ καὶ τὴν • [τὸν] πατέρα καὶ [τὴν] ⁷ ἐν κυρίῳ • [ἐν κυρίῳ] ⁸ ἀλλ' • ἀλλὰ ⁹ κυρίοις κατὰ σάρκα • κατὰ σάρκα κυρίοις ¹⁰ ὄφθαλμοδουλείαν • ὄφθαλμοδουλίαν ¹¹ τοῦ χριστοῦ • χριστοῦ ¹² ὁ ἔαν τι ἔκαστος • ἔκαστος ἔαν τι ¹³ κομιεῖται παρὰ τοῦ • κομίσεται παρὰ ¹⁴ ὑμῶν αὐτῶν • αὐτῶν καὶ ὑμῶν ¹⁵ προσωποληψία • προσωπολημψία

The Christian's Spiritual Armor and Its Use

10 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου,¹ ἐνδυναμοῦσθε ἐν κυρίῳ, καὶ ἐν τῷ κράτει τῆς ἵσχύος αὐτοῦ. **11** Ἐνδύσασθε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, πρὸς τὸ δύνασθαι ὑμᾶς στῆναι πρὸς τὰς μεθοδείας τοῦ διαβόλου. **12** Ὡτὶ οὐκ ἔστιν ἡμῖν ἡ πάλη πρὸς αἷμα καὶ σάρκα, ἀλλὰ πρὸς τὰς ἀρχάς, πρὸς τὰς ἔξουσίας, πρὸς τοὺς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος² τούτου, πρὸς τὰ πνευματικὰ τῆς πονηρίας ἐν τοῖς ἐπουρανίοις. **13** Διὰ τοῦτο ἀναλάβετε τὴν πανοπλίαν τοῦ θεοῦ, ἵνα δυνηθῆτε ἀντιστῆναι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ, καὶ ἄπαντα κατεργασάμενοι στήναι. **14** Στήτητε οὖν περιζωσάμενοι τὴν ὄσφυν ὑμῶν ἐν ἀληθείᾳ, καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν θώρακα τῆς δικαιοσύνης, **15** καὶ ὑποδησάμενοι τοὺς πόδας ἐν ἑτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· **16** ἐπὶ πᾶσιν³ ἀναλαβόντες τὸν θυρεὸν τῆς πίστεως, ἐν ᾧ δυνήσεσθε πάντα τὰ βέλη τοῦ πονηροῦ τὰ πεπυρωμένα⁴ σβέσαι. **17** Καὶ τὴν περικεφαλαίαν τοῦ σωτηρίου δέξασθαι,⁵ καὶ τὴν μάχαιραν τοῦ πνεύματος, ὃ ἔστιν ρῆμα θεοῦ· **18** διὰ πάσης προσευχῆς καὶ δεήσεως προσευχόμενοι ἐν παντὶ καιρῷ ἐν πνεύματι, καὶ εἰς αὐτὸ τοῦτο⁶ ἀγρυπνοῦντες ἐν πάσῃ προσκαρτερήσει καὶ δεήσει περὶ πάντων τῶν ἀγίων, **19** καὶ ὑπὲρ ἐμοῦ, ἵνα μοι δοθῇ λόγος ἐν ἀνοίξει τοῦ στόματός μου ἐν παρρησίᾳ γνωρίσαι τὸ μυστήριον τοῦ εὐαγγελίου, **20** ὑπὲρ οὗ πρεσβεύω ἐν ἀλύσει, ἵνα ἐν αὐτῷ παρρησιάσωμαι, ὡς δεῖ με λαλῆσαι.

Concluding Remarks and Greeting

21 Ἰνα δὲ εἰδῆτε καὶ ὑμεῖς τὰ κατ' ἔμε, τί πράσσω, πάντα ὑμῖν γνωρίσει⁷ Τυχικὸς ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος ἐν κυρίῳ· **22** ὃν ἐπεμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῶτε τὰ περὶ ὑμῶν, καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν.

23 Εἰρήνη τοῖς ἀδελφοῖς καὶ ἀγάπῃ μετὰ πίστεως ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ. **24** Ἡ χάρις μετὰ πάντων τῶν ἀγαπῶντων τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἐν ἀφθαρσίᾳ. Ἀμήν.⁸

¹Τὸ λοιπόν ἀδελφοί μου • Τοῦ λοιποῦ ²τοῦ αἰῶνος • – ³ἐπὶ πᾶσιν • ἐν πᾶσιν ⁴τὰ πεπυρωμένα • [τὰ] πεπυρωμένα ⁵δέξασθαι • δέξασθε ⁶τοῦτο • – ⁷ὑμῖν γνωρίσει • γνωρίσει ὑμῖν ⁸Ἀμήν • –

ΠΡΟΣ ΦΙΛΙΠΠΗΣΙΟΥΣ

To the Philippians

The Address and Salutation

Παῦλος καὶ Τιμόθεος, δοῦλοι Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ πᾶσιν τοῖς ἀγίοις
ἐν χριστῷ Ἰησοῦ τοῖς οὖσιν ἐν Φιλίπποις, σὺν ἐπισκόποις
καὶ διακόνοις· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Apostle's Personal Feeling toward the Philippian Christians

3 Ἐγχαριστῶ τῷ θεῷ μου ἐπὶ πάσῃ τῇ μνείᾳ ὑμῶν, 4 πάντοτε
ἐν πάσῃ δεήσει μου ὑπὲρ πάντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς τὴν δέησιν
ποιούμενος, 5 ἐπὶ τῇ κοινωνίᾳ ὑμῶν εἰς τὸ εὐαγγέλιον, ἀπὸ
πρώτης² ἡμέρας ἄχρι τοῦ νῦν· 6 πεποιθὼς αὐτὸ τοῦτο, ὅτι ὁ
ἐναρξάμενος ἐν ὑμῖν ἔργον ἀγαθὸν ἐπιτελέσει ἄχρι ἡμέρας
χριστοῦ Ἰησοῦ· 7 καθὼς ἐστιν δίκαιον ἐμοὶ τοῦτο φρονεῖν ὑπὲρ
πάντων ὑμῶν, διὰ τὸ ἔχειν με ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμᾶς, ἐν τε τοῖς
δεσμοῖς μου καὶ ἐν τῇ ἀπολογίᾳ καὶ βεβαιώσει τοῦ εὐαγγελίου,
συγκοινωνούς μου τῆς χάριτος πάντας ὑμᾶς ὄντας. 8 Μάρτυς
γάρ μού ἐστιν³ ὁ θεός, ὃς ἐπιποθῶ πάντας ὑμᾶς ἐν σπλάγχνοις
Ἰησοῦ χριστοῦ.⁴ 9 Καὶ τοῦτο προσεύχομαι, ἵνα ἡ ἀγάπη ὑμῶν ἔτι
μᾶλλον καὶ μᾶλλον περισσεύῃ ἐν ἐπιγνώσει καὶ πάσῃ αἰσθήσει,
10 εἰς τὸ δοκιμάζειν ὑμᾶς τὰ διαφέροντα, ἵνα ἥτε εἱλικρινεῖς
καὶ ἀπρόσκοποι εἰς ἡμέραν χριστοῦ, 11 πεπληρωμένοι καρπῶν
δικαιοσύνης τῶν⁵ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, εἰς δόξαν καὶ ἔπαινον θεοῦ.

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²πρώτης • τῆς πρώτης ³ἐστιν • – ⁴Ιησοῦ χριστοῦ
• χριστοῦ Ἰησοῦ ⁵καρπῶν δικαιοσύνης τῶν • καρπὸν δικαιοσύνης τὸν

Paul's Present Circumstances, Experiences, and Expectations

12 Γινώσκειν δὲ ύμᾶς βούλομαι, ἀδελφοί, ὅτι τὰ κατ' ἐμὲ μᾶλλον εἰς προκοπὴν τοῦ εὐαγγελίου ἐλήλυθεν· 13 ὥστε τοὺς δεσμούς μου φανερούς ἐν χριστῷ γενέσθαι ἐν ὅλῳ τῷ πραιτωρίῳ καὶ τοῖς λοιποῖς πᾶσιν, 14 καὶ τοὺς πλείονας τῶν ἀδελφῶν ἐν κυρίῳ, πεποιθότας τοῖς δεσμοῖς μου, περισσοτέρως τολμᾶν ἀφόβως τὸν λόγον λαλεῖν. 15 Τινὲς μὲν καὶ διὰ φθόνον καὶ ἔριν, τινὲς δὲ καὶ δι' εὐδοκίαν τὸν χριστὸν κηρύσσουσιν· 16 οἱ μὲν ἔξ εριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν, οὐχ ἀγνῶς, οἰόμενοι Θείψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου·¹ 17 οἱ δὲ ἔξ ἀγάπης, εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι.² 18 Τί γάρ; Πλὴν παντὶ³ τρόπῳ, εἴτε προφάσει εἴτε ἀληθείᾳ, χριστὸς καταγγέλλεται· καὶ ἐν τούτῳ χαίρω, ἀλλὰ καὶ χαρήσομαι. 19 Οἶδα γὰρ ὅτι τοῦτο μοι ἀποβήσεται εἰς σωτηρίαν διὰ τῆς ὑμῶν δεήσεως, καὶ ἐπιχορηγίας τοῦ πνεύματος Ἰησοῦ χριστοῦ, 20 κατὰ τὴν ἀποκαραδοκίαν καὶ ἐλπίδα μου, ὅτι ἐν οὐδενὶ αἰσχυνθήσομαι, ἀλλ' ἐν πάσῃ παρρησίᾳ, ὡς πάντοτε, καὶ νῦν μεγαλυνθήσεται χριστὸς ἐν τῷ σώματί μου, εἴτε διὰ ζωῆς εἴτε διὰ θανάτου. 21 Ἐμοὶ γάρ τὸ ζῆν, χριστός· καὶ τὸ ἀποθανεῖν, κέρδος. 22 Εἰ δὲ τὸ ζῆν ἐν σαρκὶ, τοῦτο μοι καρπὸς ἔργου· καὶ τί αἰρήσομαι οὐ γνωρίζω. 23 Συνέχομαι δὲ ἐκ τῶν δύο, τὴν ἐπιθυμίαν ἔχων εἰς τὸ ἀναλῦσαι καὶ σὺν χριστῷ εἶναι, πολλῷ μᾶλλον⁴ κρεῖσσον· 24 τὸ δὲ ἐπιμένειν ἐν⁵ τῇ σαρκὶ ἀναγκαιότερον δι' ὑμᾶς. 25 Καὶ τοῦτο πεποιθὼς οἶδα ὅτι μενῶ, καὶ συμπαραμενῶ⁶ πᾶσιν ὑμῖν εἰς τὴν ὑμῶν προκοπὴν καὶ χαρὰν τῆς πίστεως, 26 ἵνα τὸ καύχημα ὑμῶν περισσεύῃ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ ἐν ἐμοί, διὰ τῆς ἐμῆς παρουσίας πάλιν πρὸς ὑμᾶς.

An Admonition to Constancy and True Unity

27 Μόνον ἀξίως τοῦ εὐαγγελίου τοῦ χριστοῦ πολιτεύεσθε, ἵνα εἴτε ἐλθών καὶ ιδών ὑμᾶς, εἴτε ἀπών, ἀκούσω⁷ τὰ περὶ ὑμῶν, ὅτι στήκετε ἐν ἐνὶ πνεύματι, μιᾷ ψυχῇ συναθλοῦντες τῇ πίστει τοῦ εὐαγγελίου, 28 καὶ μὴ πτυρόμενοι ἐν μηδενὶ ὑπὸ τῶν

¹εριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς οἰόμενοι Θείψιν ἐπιφέρειν τοῖς δεσμοῖς μου • ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι ²ἀγάπης εἰδότες ὅτι εἰς ἀπολογίαν τοῦ εὐαγγελίου κεῖμαι • εριθείας τὸν χριστὸν καταγγέλλουσιν οὐχ ἀγνῶς οἰόμενοι Θείψιν ἐγείρειν τοῖς δεσμοῖς μου ³παντὶ • ὅτι παντὶ ⁴μᾶλλον • [γάρ] μᾶλλον ⁵ἐν • [ἐν] ⁶συμπαραμενῶ • παραμενῶ ⁷ἀκούσω • ἀκούω

ἀντικειμένων· ἡτις αὐτοῖς μέν ἐστιν¹ ἔνδειξις ἀπωλείας, ὑμῖν² δὲ σωτηρίας, καὶ τοῦτο ἀπὸ θεοῦ· 29 ὅτι ὑμῖν ἐχαρίσθη τὸ ὑπὲρ χριστοῦ, οὐ μόνον τὸ εἰς αὐτὸν πιστεύειν, ἀλλὰ καὶ τὸ ὑπὲρ αὐτοῦ πάσχειν· 30 τὸν αὐτὸν ἀγῶνα ἔχοντες οἶνον εἴδετε ἐν ἐμοί, καὶ νῦν ἀκούετε ἐν ἐμοί.

The Need of Loving Humility

2 Εἴ τις οὖν παράκλησις ἐν χριστῷ, εἴ τι παραμύθιον ἀγάπης, εἴ τις κοινωνία πνεύματος, εἴ τις σπλάγχνα καὶ οἰκτιρμοί, 2 πληρώσατέ μου τὴν χαράν, ἵνα τὸ αὐτὸ φρονήτε, τὴν αὐτὴν ἀγάπην ἔχοντες, σύμψυχοι, τὸ ἐν φρονοῦντες· 3 μηδὲν κατὰ ἐριθείαν ἥ³ κενοδοξίαν, ἀλλὰ τῇ ταπεινοφροσύνῃ ἀλλήλους ἡγούμενοι ὑπερέχοντας ἔαυτῶν· 4 μὴ τὰ ἔαυτῶν ἔκαστος σκοπεῖτε, ἀλλὰ καὶ⁴ τὰ ἔτερων ἔκαστος.⁵

The Example of Christ's Humility

5 Τοῦτο γὰρ φρονείσθω⁶ ἐν ὑμῖν ὁ καὶ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· 6 ὃς ἐν μορφῇ θεοῦ ὑπάρχων, οὐχ ἀρπαγμὸν ἡγήσατο τὸ εἶναι Ἰσα θεῷ, 7 ἀλλ᾽⁷ ἔαυτὸν ἐκένωσεν, μορφὴν δούλου λαβών, ἐν ὄμοιώματι ἀνθρώπων γενόμενος· 8 καὶ σχῆματι εὐρεθεὶς ὡς ἄνθρωπος, ἐταπείνωσεν ἔαυτόν, γενόμενος ὑπῆκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυροῦ. 9 Διὸ καὶ ὁ θεὸς αὐτὸν ὑπερύψωσεν, καὶ ἐχαρίσατο αὐτῷ⁸ ὄνομα τὸ ὑπὲρ πᾶν ὄνομα· 10 ἵνα ἐν τῷ ὄνόματι Ἰησοῦ πᾶν γόνυ κάμψῃ ἐπουρανίων καὶ ἐπιγείων καὶ καταχθονίων, 11 καὶ πᾶσα γλῶσσα ἔξομολογήσηται ὅτι κύριος Ἰησοῦς χριστός, εἰς δόξαν θεοῦ πατρός.

Work Out Your Salvation with Fear and Trembling

12 Ὡστε, ἀγαπητοί μου, καθὼς πάντοτε ὑπηκούσατε, μὴ ὡς ἐν τῇ παρουσίᾳ μου μόνον, ἀλλὰ νῦν πολλῷ μᾶλλον ἐν τῇ ἀπουσίᾳ μου, μετὰ φόβου καὶ τρόμου τὴν ἔαυτῶν σωτηρίαν κατεργάζεσθε· 13 ὁ θεὸς⁹ γάρ ἐστιν ὁ ἐνεργῶν ἐν ὑμῖν καὶ τὸ θέλειν καὶ τὸ ἐνεργεῖν ὑπὲρ τῆς εὐδοκίας. 14 Πάντα ποιεῖτε χωρὶς γογγυσμῶν καὶ διαλογισμῶν, 15 ἵνα γένησθε ἄμεμπτοι καὶ ἀκέραιοι, τέκνα θεοῦ ἀμώμητα ἐν μέσῳ¹⁰ γενεᾶς σκολιαῖς καὶ διεστραμμένης, ἐν

¹αὐτοῖς μέν ἐστιν • ἐστιν αὐτοῖς ²ὑμῖν • ὑμῶν ³κατὰ ἐριθείαν ἥ • κατ' ἐριθείαν μηδὲ κατὰ ⁴σκοπεῖτε ἀλλὰ καὶ • σκοποῦντες ἀλλὰ [καὶ] ⁵ἔτερων ἔκαστος • ἔτερων ἔκαστοι ⁶γάρ φρονείσθω • φρονεῖτε ⁷ἀλλ' • ἀλλὰ ⁸αὐτῷ • αὐτῷ τὸ ⁹οὐ δεός • θεός ¹⁰ἄμώμητα ἐν μέσῳ • ἄμωμα μέσον

οῖς φαίνεσθε ὡς φωστῆρες ἐν κόσμῳ. **16** λόγον ζωῆς ἐπέχοντες, εἰς καύχημα ἐμοὶ εἰς ἡμέραν χριστοῦ, ὅτι οὐκ εἰς κενὸν ἔδραμον, οὐδὲ εἰς κενὸν ἐκοπίασα. **17** Ἀλλ'¹ εὶ καὶ σπένδομαι ἐπὶ τῇ θυσίᾳ καὶ λειτουργίᾳ τῆς πίστεως ὑμῶν, χαίρω καὶ συγχαίρω πᾶσιν ὑμῖν. **18** τὸ δ'² αὐτὸ καὶ ὑμεῖς χαίρετε καὶ συγχαίρετε μοι.

Recommendation of Timothy and Epaphroditus

19 Ἐλπίζω δὲ ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ, Τιμόθεον ταχέως πέμψαι ὑμῖν, ἵνα κἀγὼ εὐψυχῶ, γνοὺς τὰ περὶ ὑμῶν. **20** Οὐδένα γάρ ἔχω ἴσοψυχον, ὅστις γνησίως τὰ περὶ ὑμῶν μεριμνήσει. **21** Οἱ πάντες γάρ τὰ ἑαυτῶν ζητοῦσιν, οὐ τὰ χριστοῦ Ἰησοῦ.³ **22** Τὴν δὲ δοκιμὴν αὐτοῦ γινώσκετε, ὅτι ὡς πατρὶ τέκνον, σὺν ἐμοὶ ἐδούλευσεν εἰς τὸ εὐαγγέλιον. **23** Τοῦτον μὲν οὖν ἐλπίζω πέμψαι, ὡς ᾧν ἀπίδω⁴ τὰ περὶ ἐμέ, ἔχαυτης. **24** πέποιθα δὲ ἐν κυρίῳ, ὅτι καὶ αὐτὸς ταχέως ἐλεύσομαι. **25** Άναγκαίον δὲ ἡγησάμην Ἐπαφρόδιτον τὸν ἀδελφὸν καὶ συνεργὸν καὶ συστρατιώτην μου, ὑμῶν δὲ ἀπόστολον, καὶ λειτουργὸν τῆς χρείας μου, πέμψαι πρὸς ὑμᾶς. **26** ἐπειδὴ ἐπιποθῶν ἦν πάντας ὑμᾶς, καὶ ἀδημονῶν, διότι ἡκούσατε ὅτι ἡσθένησεν. **27** καὶ γάρ ἡσθένησεν παραπλήσιον θανάτῳ, ἀλλὰ ὁ θεὸς αὐτὸν ἡλέησεν,⁵ οὐκ αὐτὸν δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐμέ, ἵνα μὴ λύπην ἐπὶ λύπην σχῶ. **28** Σπουδαιοτέρως οὖν ἐπεμψα αὐτόν, ἵνα, ἰδόντες αὐτὸν πάλιν, χαρῆτε, κἀγὼ ἀλυπότερος ὡς. **29** Προσδέχεσθε οὖν αὐτὸν ἐν κυρίῳ μετὰ πάσης χαρᾶς, καὶ τοὺς τοιούτους ἐντίμους ἔχετε. **30** ὅτι διὰ τὸ ἔργον τοῦ⁶ χριστοῦ μέχρι θανάτου ἥγγισεν, παραβούλευσάμενος⁷ τῇ ψυχῇ, ἵνα ἀναπληρώσῃ τὸ ὑμῶν ὑστέρημα τῆς πρός με λειτουργίας.

The Dangers of Judaistic Teaching

3 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί μου, χαίρετε ἐν κυρίῳ. Τὰ αὐτὰ γράφειν ὑμῖν, ἐμοὶ μὲν οὐκ ὀκνηρόν, ὑμῖν δὲ ἀσφαλές. **2** Βλέπετε τοὺς κύνας, βλέπετε τοὺς κακοὺς ἐργάτας, βλέπετε τὴν κατατομήν. **3** ἡμεῖς γάρ ἐσμεν ἡ περιτομή, οἱ πνεύματι θεοῦ λατρεύοντες, καὶ καυχώμενοι ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ οὐκ ἐν σαρκὶ πεποιθότες· **4** καίπερ ἐγὼ ἔχων πεποιθησιν καὶ ἐν σαρκὶ εἴ τις δοκεῖ ἄλλος

¹ Ἀλλ' • Ἀλλά ² δ' • δὲ ³ χριστοῦ Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστοῦ ⁴ ἀπίδω • ἀφίδω ⁵ αὐτὸν ἡλέησεν • ἡλέησεν αὐτόν ⁶ τοῦ • – ⁷ παραβούλευσάμενος • παραβολευσάμενος

πεποιθέναι ἐν σαρκί, ἐγώ μᾶλλον· 5 περιτομὴ¹ ὀκταήμερος, ἐκ γένους Ἰσραὴλ, φυλῆς Βενιαμίν, Ἐβραῖος ἐξ Ἐβραίων, κατὰ νόμον Φαρισαῖος, 6 κατὰ ζῆλον² διώκων τὴν ἐκκλησίαν, κατὰ δικαιοσύνην τὴν ἐν νόμῳ γενόμενος ἄμεμπτος. 7 Ἄλλ'³ ἄτινα ἦν μοι κέρδη, ταῦτα ἡγημαι διὰ τὸν χριστὸν ζημίαν. 8 Ἄλλὰ μὲν οὖν⁴ καὶ ἡγοῦμαι πάντα ζημίαν εἶναι διὰ τὸ ὑπερέχον τῆς γνώσεως χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου μου· δι' ὃν τὰ πάντα ἐζημιώθην, καὶ ἡγοῦμαι σκύβαλα εἶναι, ἵνα⁵ χριστὸν κερδήσω, 9 καὶ εὐρεθῶ ἐν αὐτῷ, μὴ ἔχων ἐμὴν δικαιοσύνην τὴν ἐκ νόμου, ἀλλὰ τὴν διὰ πίστεως χριστοῦ, τὴν ἐκ θεοῦ δικαιοσύνην ἐπὶ τῇ πίστει. 10 τοῦ γνῶναι αὐτὸν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀναστάσεως αὐτοῦ, καὶ τὴν κοινωνίαν τῶν⁶ παθημάτων αὐτοῦ, συμμορφούμενος⁷ τῷ θανάτῳ αὐτοῦ, 11 εἰ πως καταντήσω εἰς τὴν ἐξανάστασιν τῶν⁸ νεκρῶν.

Pursuing the Goal

12 Οὐχ ὅτι ἡδη ἔλαβον, ἢ ἡδη τετελείωμαι· διώκω δέ, εἰ καὶ καταλάβω ἐφ' ὧ καὶ κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ.⁹ 13 Ἀδελφοί, ἐγώ ἐμαυτὸν οὐ^a λογίζομαι κατειληφέναι· ἐν δέ, τὰ μὲν ὅπιστα ἐπιλανθανόμενος, τοῖς δὲ ἔμπροσθεν ἐπεκτεινόμενος, 14 κατὰ σκοπὸν διώκω ἐπὶ¹⁰ τὸ βραβεῖον τῆς ἄνω κλήσεως τοῦ θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. 15 "Οσοι οὖν τέλειοι, τοῦτο φρονῶμεν· καὶ εἴ τι ἐτέρως φρονεῖτε, καὶ τοῦτο ὁ θεὸς ὑμῖν ἀποκαλύψει· 16 πλὴν εἰς ὃ ἐφθάσαμεν, τῷ αὐτῷ στοιχεῖν κανόνι, τὸ αὐτὸν φρονεῖν."¹¹

17 Συμμιηταί μου γίνεσθε, ἀδελφοί, καὶ σκοπεῖτε τοὺς οὕτως¹² περιπατοῦντας, καθὼς ἔχετε τύπον ἡμᾶς. 18 Πολλοὶ γὰρ περιπατοῦσιν, οὓς πολλάκις ἔλεγον ὑμῖν, νῦν δὲ καὶ κλαίων λέγω, τοὺς ἔχθροὺς τοῦ σταυροῦ τοῦ χριστοῦ. 19 ὃν τὸ τέλος ἀπώλεια, ὃν ὁ θεὸς ἡ κοιλία, καὶ ἡ δόξα ἐν τῇ αἰσχύνῃ αὐτῶν, οἱ τὰ ἐπίγεια φρονοῦντες. 20 Ἡμῶν γὰρ τὸ πολίτευμα ἐν οὐρανοῖς ὑπάρχει, ἐξ οὗ καὶ σωτῆρα ἀπεκδεχόμεθα, κύριον Ἰησοῦν χριστόν. 21 ὃς μετασχηματίσει τὸ σῶμα τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸν¹³ σύμμορφον τῷ σώματι τῆς δόξης αὐτοῦ,

^aοὐ • οὖπω

¹περιτομὴ • περιτομῆ • ²ζῆλον • ζῆλος ³Ἄλλ' • [Ἄλλὰ] ⁴μὲν οὖν • μενούνγε ⁵εἶναι ἵνα • ἵνα ⁶τὴν κοινωνίαν τῶν • [τὴν] κοινωνίαν [τῶν] ⁷συμμορφούμενος • συμμορφίζομενος ⁸τῶν • τὴν ἐκ ⁹κατελήφθην ὑπὸ τοῦ χριστοῦ Ἰησοῦ • κατελήμφθην ὑπὸ χριστοῦ [Ἰησοῦ] ¹⁰ἐπὶ • εἰς ¹¹κανόνι τὸ αὐτὸν φρονεῖν • - ¹²οὕτως • οὕτω ¹³εἰς τὸ γενέσθαι αὐτὸ • -

κατὰ τὴν ἐνέργειαν τοῦ δύνασθαι αὐτὸν καὶ ὑποτάξαι ἔαυτῷ¹ τὰ πάντα.

Firmness and Unanimity Enjoined

4 Ὡστε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοὶ καὶ ἐπιπόθητοι, χαρὰ καὶ στέφανός μου, οὕτως στήκετε ἐν κυρίῳ, ἀγαπητοί.

2 Εὐοδίαν παρακαλῶ, καὶ Συντύχην παρακαλῶ, τὸ αὐτὸ φρονεῖν ἐν κυρίῳ. 3 Ναί, ἐρωτῶ καὶ σε, σύζυγε γνήσιε,² συλλαμβάνον αὐτᾶς, αἴτινες ἐν τῷ εὐαγγελίῳ συνήθησάν μοι, μετὰ καὶ Κλήμεντος, καὶ τῶν λοιπῶν συνεργῶν μου, ὃν τὰ ὄνόματα ἐν βίβλῳ ζωῆς.

The Rejoicing of the Christians Especially in Their Fellowship with Christ

4 Χαίρετε ἐν κυρίῳ πάντοτε· πάλιν ἐρῶ, χαίρετε. 5 Τὸ ἐπιεικὲς ὑμῶν γνωσθήτω πᾶσιν ἀνθρώποις. Ὁ κύριος ἐγγύς. 6 Μηδὲν μεριμνᾶτε, ἀλλ’ ἐν παντὶ τῇ προσευχῇ καὶ τῇ δεήσει μετὰ εὐχαριστίας τὰ αἰτήματα ὑμῶν γνωριζέσθω πρὸς τὸν θεόν. 7 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ ἡ ὑπερέχουσα πάντα νοῦν, φρουρήσει τὰς καρδίας ὑμῶν καὶ τὰ νοήματα ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

8 Τὸ λοιπόν, ἀδελφοί, ὅσα ἔστιν ἀληθῆ, ὅσα σεμνά, ὅσα δίκαια, ὅσα ἀγνά, ὅσα προσφιλῆ, ὅσα εὐφημα, εἴ τις ἀρετὴ καὶ εἴ τις ἔπαινος, ταῦτα λογίζεσθε. 9 Ἄ καὶ ἐμάθετε καὶ παρελάβετε καὶ ἡκούσατε καὶ εἰδετε ἐν ἐμοί, ταῦτα πράσσετε· καὶ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἔσται μεθ’ ὑμῶν.

Acknowledgment of the Kindness of the Philippians

10 Ἐχάρην δὲ ἐν κυρίῳ μεγάλως, ὅτι ἥδη ποτὲ ἀνεθάλετε τὸ ὑπὲρ ἐμοῦ φρονεῖν· ἐφ’ ὃ καὶ ἐφρονεῖτε, ἡκαιρεῖσθε δέ. 11 Οὐχ ὅτι καθ’ ὑστέρησιν λέγω· ἐγὼ γὰρ ἔμαθον, ἐν οἷς εἰμί, αὐτάρκης εἶναι. 12 Οἶδα καὶ ταπεινοῦσθαι, οἶδα καὶ περισσεύειν· ἐν παντὶ καὶ ἐν πᾶσιν μεμύημαι καὶ χορτάζεσθαι καὶ πεινᾶν, καὶ περισσεύειν καὶ ὑστερεῖσθαι. 13 Πάντα ισχύω ἐν τῷ ἐνδυναμοῦντί με χριστῷ.³ 14 Πλὴν καλῶς ἐποιήσατε συγκοινωνήσαντές μου τῇ θλίψει. 15 Οἴδατε δὲ καὶ ὑμεῖς, Φιλιππήσιοι, ὅτι ἐν ἀρχῇ τοῦ εὐαγγελίου, ὅτε ἐξῆλθον ἀπὸ Μακεδονίας, οὐδεμίᾳ μοι ἐκκλησία ἐκοινώνησεν εἰς λόγον δόσεως καὶ λήψεως,⁴ εἰ μὴ ὑμεῖς μόνοι· 16 ὅτι καὶ ἐν Θεσσαλονίκῃ καὶ ἄπαξ καὶ δὶς εἰς τὴν χρείαν

¹έαυτῷ • αὐτῷ ²σύζυγε γνήσιε • γνήσιε σύζυγε ³χριστῷ • – ⁴λήψεως • λήμψεως

μοι ἐπέμψατε. **17** Οὐχ ὅτι ἐπιζητῶ τὸ δόμα, ἀλλ᾽¹ ἐπιζητῶ τὸν καρπὸν τὸν πλεονάζοντα εἰς λόγον ὑμῶν. **18** Ἀπέχω δὲ πάντα καὶ περισσεύω· πεπλήρωμαι, δεξάμενος παρὰ Ἐπαφροδίτου τὰ παρ' ὑμῶν, ὃσμὴν εὐωδίας, θυσίαν δεκτήν, εὐάρεστον τῷ θεῷ. **19** Ο δὲ θεός μου πληρώσει πᾶσαν χρείαν ὑμῶν κατὰ τὸν πλοῦτον² αὐτοῦ ἐν δόξῃ, ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **20** Τῷ δὲ θεῷ καὶ πατρὶ ἡμῶν ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμήν.

Greetings and Conclusion

21 Ἀσπάσασθε πάντα ἄγιον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ σὺν ἐμοὶ ἀδελφοί. **22** Ἀσπάζονται ὑμᾶς πάντες οἱ ἄγιοι, μάλιστα δὲ οἱ ἐκ τῆς Καίσαρος οἰκίας.

23 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμήν.³

¹ἀλλ' • ἀλλὰ ²τὸν πλοῦτον • τὸ πλοῦτος ³πάντων ὑμῶν. Ἄμήν. • τοῦ πνεύματος ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΚΟΛΑΣΣΑΕΙΣ

To the Colossians

The Opening Salutation

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός, 2 τοῖς ἐν Κολασσαῖς² ἀγίοις καὶ πιστοῖς ἀδελφοῖς ἐν χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.³

Paul's Prayer of Thanksgiving and Intercession

3 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ καὶ⁴ πατρὶ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, πάντοτε περὶ ὑμῶν προσευχόμενοι, 4 ἀκούσαντες τὴν πίστιν ὑμῶν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, καὶ τὴν ἀγάπην τὴν εἰς⁵ πάντας τοὺς ἀγίους, 5 διὰ τὴν ἐλπίδα τὴν ἀποκειμένην ὑμῖν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, ἣν προηκούσατε ἐν τῷ λόγῳ τῆς ἀληθείας τοῦ εὐαγγελίου, 6 τοῦ παρόντος εἰς ὑμᾶς, καθὼς καὶ ἐν παντὶ τῷ κόσμῳ, καὶ ἔστιν⁶ καρποφορούμενον καὶ αὐξανόμενον,^a καθὼς καὶ ἐν ὑμῖν ἀφ' ἣς ἡμέρας ἡκούσατε καὶ ἐπέγνωτε τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἐν ἀληθείᾳ· 7 καθὼς καὶ⁷ ἐμάθετε ἀπὸ Ἐπαφρᾶ τοῦ ἀγαπητοῦ συνδούλου ἡμῶν, ὃς ἔστιν πιστὸς ὑπὲρ ὑμῶν διάκονος τοῦ χριστοῦ, 8 ὁ καὶ δηλώσας ἡμῖν τὴν ὑμῶν ἀγάπην ἐν πνεύματι.

9 Διὰ τοῦτο καὶ ἡμεῖς, ἀφ' ἣς ἡμέρας ἡκούσαμεν, οὐ παυόμεθα ὑπὲρ ὑμῶν προσευχόμενοι, καὶ αἴτούμενοι ἵνα πληρωθῆτε τὴν

^aκαὶ αὐξανόμενον • –

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²Κολασσαῖς • Κολοσσαῖς ³καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ
• – ⁴καὶ • – ⁵τὴν εἰς • ἢν ἔχετε εἰς ⁶καὶ ἔστιν • ἔστιν ⁷καὶ • –

ἐπίγνωσιν τοῦ θελήματος αὐτοῦ ἐν πάσῃ σοφίᾳ καὶ συνέσει πνευματικῇ, **10** περιπατῆσαι ὑμᾶς¹ ἀξίως τοῦ κυρίου εἰς πᾶσαν ἀρέσκειαν, ἐν παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ καρποφοροῦντες καὶ αὐχανόμενοι εἰς τὴν ἐπίγνωσιν² τοῦ θεοῦ· **11** ἐν πάσῃ δυνάμει δυναμούμενοι κατὰ τὸ κράτος τῆς δόξης αὐτοῦ, εἰς πᾶσαν ὑπομονὴν καὶ μακροθυμίαν μετὰ χαρᾶς· **12** εὐχαριστοῦντες τῷ πατρὶ τῷ ἱκανώσαντι ἡμᾶς³ εἰς τὴν μερίδα τοῦ κλήρου τῶν ἀγίων ἐν τῷ φωτί, **13** ὃς ἐρρύσατο ἡμᾶς ἐκ τῆς ἔξουσίας τοῦ σκότους, καὶ μετέστησεν εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ υἱοῦ τῆς ἀγάπης αὐτοῦ, **14** ἐν ᾧ ἔχομεν τὴν ἀπολύτρωσιν,⁴ τὴν ἄφεσιν τῶν ἀμαρτιῶν.

The Work of the Exalted Christ through the Medium of the Ministry

15 ὃς ἐστιν εἰκὼν τοῦ θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρωτότοκος πάσης κτίσεως· **16** ὅτι ἐν αὐτῷ ἐκτίσθη τὰ πάντα, τὰ ἐν⁴ τοῖς οὐρανοῖς καὶ τὰ ἐπὶ⁵ τῆς γῆς, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, εἴτε θρόνοι, εἴτε κυριότητες, εἴτε ἀρχαῖ, εἴτε ἔξουσίαι· τὰ πάντα δι' αὐτοῦ καὶ εἰς αὐτὸν ἐκτισται· **17** καὶ αὐτός ἐστιν πρὸ πάντων, καὶ τὰ πάντα ἐν αὐτῷ συνέστηκεν. **18** Καὶ αὐτός ἐστιν ἡ κεφαλὴ τοῦ σώματος, τῆς ἐκκλησίας· ὃς ἐστιν ἀρχή, πρωτότοκος ἐκ τῶν νεκρῶν, ἵνα γένηται ἐν πᾶσιν αὐτὸς πρωτεύων· **19** ὅτι ἐν αὐτῷ εὐδόκησεν πᾶν τὸ πλήρωμα κατοικῆσαι, **20** καὶ δι' αὐτοῦ ἀποκαταλλάξαι τὰ πάντα εἰς αὐτόν, εἰρηνοποιήσας διὰ τοῦ αἵματος τοῦ σταυροῦ αὐτοῦ, δι' αὐτοῦ, εἴτε⁶ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, εἴτε τὰ ἐπὶ τοῖς⁷ οὐρανοῖς. **21** Καὶ ὑμᾶς ποτὲ ὄντας ἀπηλλοτριωμένους καὶ ἔχθροὺς τῇ διανοίᾳ ἐν τοῖς ἔργοις τοῖς πονηροῖς, νυνὶ δὲ ἀποκατήλαξεν **22** ἐν τῷ σώματι τῆς σαρκὸς αὐτοῦ διὰ τοῦ θανάτου, παραστῆσαι ὑμᾶς ἀγίους καὶ ἀμώμους καὶ ἀνεγκλήτους κατενώπιον αὐτοῦ· **23** εἴγε⁸ ἐπιμένετε τῇ πίστει τεθεμελιωμένοι καὶ ἐδραῖοι, καὶ μὴ μετακινούμενοι ἀπὸ τῆς ἐλπίδος τοῦ εὐαγγελίου οὗ ἡκούσατε, τοῦ κηρυχθέντος ἐν πάσῃ τῇ κτίσει⁹ τῇ ὑπὸ τὸν οὐρανόν, οὗ ἐγενόμην ἐγὼ Παῦλος διάκονος.

24 Νῦν χαίρω ἐν τοῖς παθήμασιν ὑπὲρ ὑμῶν, καὶ ἀνταναπληρῶ τὰ ὑστερήματα τῶν θλίψεων τοῦ χριστοῦ ἐν τῇ

¹ ἡμᾶς • – ² εἰς τὴν ἐπίγνωσιν • τῇ ἐπιγνώσει ³ ἡμᾶς • ὑμᾶς ⁴ τὰ ἐν • ἐν ⁵ τὰ ἐπὶ • ἐπὶ ⁶ δι' αὐτοῦ εἴτε • [δι' αὐτοῦ] εἴτε ⁷ ἐπὶ τοῖς • ἐν τοῖς ⁸ εἴγε • εἴ γε ⁹ τῇ κτίσει • κτίσει

σαρκί μου ὑπὲρ τοῦ σώματος αὐτοῦ, ὃ ἐστιν ἡ ἐκκλησία· 25 ἵς ἐγενόμην ἐγὼ διάκονος, κατὰ τὴν οἰκονομίαν τοῦ θεοῦ τὴν δοθεῖσάν μοι εἰς ὑμᾶς, πληρῶσαι τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, 26 τὸ μυστήριον τὸ ἀποκεκρυμμένον ἀπὸ τῶν αἰώνων καὶ ἀπὸ τῶν γενεῶν· νῦν¹ δὲ ἐφανερώθη τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, 27 οἵς ηθέλησεν ὁ θεὸς γνωρίσαι τί τὸ πλοῦτος τῆς δόξης τοῦ μυστηρίου τούτου ἐν τοῖς ἔθνεσιν, ὃς² ἐστιν χριστὸς ἐν ὑμῖν, ἡ ἐλπὶς τῆς δόξης· 28 ὃν ἡμεῖς καταγγέλλομεν, νουθετοῦντες πάντα ἄνθρωπον, καὶ διδάσκοντες πάντα ἄνθρωπον ἐν πάσῃ σοφίᾳ, ἵνα παραστήσωμεν πάντα ἄνθρωπον τέλειον ἐν χριστῷ Ἰησοῦ·³ 29 εἰς ὃ καὶ κοπιῶ, ἀγωνιζόμενος κατὰ τὴν ἐνέργειαν αὐτοῦ, τὴν ἐνεργουμένην ἐν ἐμοὶ ἐν δυνάμει.

A Warning against Error

2 Θέλω γὰρ ὑμᾶς εἰδέναι ἡλίκον ἀγῶνα ἔχω περὶ⁴ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ, καὶ ὅσοι οὐχ ἔωράκασιν⁵ τὸ πρόσωπόν μου ἐν σαρκί, 2 ἵνα παρακληθῶσιν αἱ καρδίαι αὐτῶν, συμβιβασθέντων⁶ ἐν ἀγάπῃ, καὶ εἰς πάντα πλοῦτον⁷ τῆς πληροφορίας τῆς συνέσεως, εἰς ἐπίγνωσιν τοῦ μυστηρίου τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ⁸ χριστοῦ, 3 ἐν ᾧ εἰσὶν πάντες οἱ θησαυροὶ τῆς σοφίας καὶ τῆς γνώσεως⁹ ἀπόκρυφοι. 4 Τοῦτο δὲ λέγω, ἵνα μή τις¹⁰ ὑμᾶς παραλογίζηται ἐν πιθανολογίᾳ. 5 Εἰ γὰρ καὶ τῇ σαρκὶ ἀπειμι, ἀλλὰ τῷ πνεύματι σὺν ὑμῖν εἰμί, χαίρων καὶ βλέπων ὑμῶν τὴν τάξιν, καὶ τὸ στερέωμα τῆς εἰς χριστὸν πίστεως ὑμῶν.

6 Ὡς οὖν παρελάβετε τὸν χριστὸν Ἰησοῦν τὸν κύριον, ἐν αὐτῷ περιπατεῖτε, 7 ἐρριζωμένοι καὶ ἐποικοδομούμενοι ἐν αὐτῷ, καὶ βεβαιούμενοι ἐν τῇ¹¹ πίστει, καθὼς ἐδιδάχθητε, περισσεύοντες ἐν αὐτῇ¹² ἐν εὐχαριστίᾳ.

8 Βλέπετε μή τις ὑμᾶς ἔσται ὁ συλαγωγῶν διὰ τῆς φιλοσοφίας καὶ κενῆς ἀπάτης, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀνθρώπων, κατὰ τὰ στοιχεῖα τοῦ κόσμου, καὶ οὐ κατὰ χριστόν·

Christ's Work for His Church, Resulting in Sanctification

9 ὅτι ἐν αὐτῷ κατοικεῖ πᾶν τὸ πλήρωμα τῆς θεότητος σωματικῶς, 10 καὶ ἔστε ἐν αὐτῷ πεπληρωμένοι, ὃς ἐστιν ἡ κεφαλὴ πάσης

¹ νῦν • νῦν ² ὃς • ὃ ³ Ἰησοῦ • - ⁴ περὶ • ὑπὲρ ⁵ ἔωράκασιν • ἔօρακαν
⁶ συμβιβασθέντων • συμβιβασθέντες ⁷ πάντα πλοῦτον • πᾶν πλοῦτος ⁸ καὶ πατρὸς καὶ τοῦ • - ⁹ τῆς γνώσεως • γνώσεως ¹⁰ δὲ λέγω ἵνα μή τις • λέγω ἵνα μηδεὶς ¹¹ ἐν τῇ • τῇ ¹² ἐν αὐτῇ • -

ἀρχῆς καὶ ἔξουσίας· 11 ἐν ὧ καὶ περιετμήθητε περιτομῇ ἀχειροποιήτῳ, ἐν τῇ ἀπεκδύσει τοῦ σώματος τῶν ἀμαρτιῶν¹ τῆς σαρκός, ἐν τῇ περιτομῇ τοῦ χριστοῦ, 12 συνταφέντες αὐτῷ ἐν τῷ βαπτίσματι,² ἐν ὧ καὶ συνηγέρθητε διὰ τῆς πίστεως τῆς ἐνεργείας τοῦ θεοῦ, τοῦ ἐγείραντος αὐτὸν ἐκ τῶν³ νεκρῶν. 13 Καὶ ὑμᾶς, νεκροὺς ὄντας ἐν⁴ τοῖς παραπτώμασιν καὶ τῇ ἀκριβυστίᾳ τῆς σαρκὸς ὑμῶν, συνεζωποίησεν ὑμᾶς σὺν αὐτῷ, χαρισάμενος ἡμῖν πάντα τὰ παραπτώματα, 14 ἐξαλείψας τὸ καθ' ἡμῶν χειρόγραφον τοῖς δόγμασιν, ὃ ἦν ὑπεναντίον ἡμῖν· καὶ αὐτὸν ἥρκεν ἐκ τοῦ μέσου, προσηλάσας αὐτὸν τῷ σταυρῷ. 15 ἀπεκδυσάμενος τὰς ἀρχὰς καὶ τὰς ἔξουσίας, ἐδειγμάτισεν ἐν παρρησίᾳ, θριαμβεύσας αὐτοὺς ἐν αὐτῷ.

16 Μὴ οὖν τις ὑμᾶς κρινέτω ἐν βρώσει,⁵ ἢ ἐν μέρει ἑορτῆς ἢ νουμηνίας⁶ ἢ σαββάτων· 17 ἂ ἐστιν σκιὰ τῶν μελλόντων, τὸ δὲ σῶμα χριστοῦ.⁷ 18 Μηδεὶς ὑμᾶς καταβραβευέτω θέλων ἐν ταπεινοφροσύνῃ καὶ θρησκείᾳ τῶν ἀγγέλων, ἂ μὴ ἐώρακεν⁸ ἐμβατεύων, εἰκῇ φυσιούμενος ὑπὸ τοῦ νοὸς τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, 19 καὶ οὐ κρατῶν τὴν κεφαλήν, ἔξ οὖν πᾶν τὸ σῶμα, διὰ τῶν ἀφῶν καὶ συνδέσμων ἐπιχορηγούμενον καὶ συμβιβαζόμενον, αὐξεῖ τὴν αὐξησιν τοῦ θεοῦ.

20 Εἰ ἀπεθάνετε σὺν χριστῷ, ἀπὸ τῶν στοιχείων τοῦ κόσμου, τί ὡς ζῶντες ἐν κόσμῳ δογματίζεσθε, 21 Μὴ ἄψῃ, μηδὲ γεύσῃ, μηδὲ θίγῃς· 22 ἂ ἐστιν πάντα εἰς φθορὰν τῇ ἀποχρήσει—κατὰ τὰ ἐντάλματα καὶ διδασκαλίας τῶν ἀνθρώπων; 23 Ἀτινά ἐστιν λόγον μὲν ἔχοντα σοφίας ἐν ἐθελοθρησκείᾳ⁹ καὶ ταπεινοφροσύνῃ καὶ ἀφειδίᾳ¹⁰ σώματος, οὐκ ἐν τῷ τινὶ πρὸς πλησμονὴν τῆς σαρκός.

The Affections of the Christians Set on Things Above

3 Εἰ οὖν συνηγέρθητε τῷ χριστῷ, τὰ ἄνω ζητεῖτε, οὗ ὁ χριστός ἐστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ καθήμενος. 2 Τὰ ἄνω φρονεῖτε, μὴ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς. 3 Ἀπεθάνετε γάρ, καὶ ἡ ζωὴ ὑμῶν κέκρυπται σὺν τῷ χριστῷ ἐν τῷ θεῷ. 4 Ὁταν ὁ χριστὸς φανερωθῇ, ἡ ζωὴ ὑμῶν,¹¹ τότε καὶ ὑμεῖς σὺν αὐτῷ φανερωθήσεσθε ἐν δόξῃ.

¹ τῶν ἀμαρτιῶν • – ² βαπτίσματι • βαπτισμῷ ³ τῶν • – ⁴ ἐν • [ἐν] ⁵ ἢ ἐν πόσει • καὶ ἐν πόσει ⁶ νουμηνίας • νεομηνίας ⁷ χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ ⁸ μὴ ἐώρακεν ⁹ ἐθελοθρησκείᾳ • ἐθελοθρησκίᾳ ¹⁰ καὶ ἀφειδίᾳ • [καὶ] ἀφειδίᾳ ¹¹ ὑμῶν • ὑμῶν

Putting Off the Old Man and Putting On the New

5 Νεκρώσατε οὖν τὰ μέλη ὑμῶν¹ τὰ ἐπὶ τῆς γῆς, πορνείαν, ἀκαθαρσίαν, πάθος, ἐπιθυμίαν κακήν, καὶ τὴν πλεονεξίαν, ἡτις ἔστιν εἰδωλολατρεία,² 6 δι’ ἣ ἔρχεται ἡ ὄργῃ τοῦ θεοῦ ἐπὶ τοὺς νιόὺς τῆς ἀπειθείας.³ 7 ἐν οἷς καὶ ὑμεῖς περιεπατήσατε ποτε, ὅτε ἐζῆτε ἐν αὐτοῖς.⁴ 8 Νυνὶ δὲ ἀπόθεσθε καὶ ὑμεῖς τὰ πάντα, ὄργήν, θυμόν, κακίαν, βλασφημίαν, αἰσχρολογίαν ἐκ τοῦ στόματος ὑμῶν· 9 μὴ ψεύδεσθε εἰς ἀλλήλους, ἀπεκδυσάμενοι τὸν παλαιὸν ἀνθρωπὸν σὺν ταῖς πράξεσιν αὐτοῦ, 10 καὶ ἐνδυσάμενοι τὸν νέον, τὸν ἀνακαινούμενον εἰς ἐπίγνωσιν κατ’ εἰκόνα τοῦ κτίσαντος αὐτόν· 11 ὅπου οὐκ ἔνι "Ἐλλην καὶ Ἰουδαῖος, περιτομὴ καὶ ἀκροβυστία, βάρβαρος, Σκύθης, δοῦλος, ἐλεύθερος· ἀλλὰ τὰ⁵ πάντα καὶ ἐν πᾶσιν χριστός.

The Rule of God’s Peace and Its Effect on Various Stations in Life

12 Ἐνδύσασθε οὖν, ως ἐκλεκτοὶ τοῦ θεοῦ, ἄγιοι καὶ ἡγαπημένοι, σπλάγχνα οἰκτιρμοῦ,⁶ χρηστότητα, ταπεινοφροσύνην, πρᾳότητα,⁷ μακροθυμίαν· 13 ἀνεχόμενοι ἀλλήλων, καὶ χαριζόμενοι ἑαυτοῖς, ἐάν τις πρός τινα ἔχῃ μομφήν· καθὼς καὶ ὁ χριστὸς⁸ ἐχαρίσατο ὑμῖν, οὕτως καὶ ὑμεῖς· 14 ἐπὶ πᾶσιν δὲ τούτοις τὴν ἀγάπην, ἡτις⁹ ἔστιν σύνδεσμος τῆς τελειότητος. 15 Καὶ ἡ εἰρήνη τοῦ θεοῦ¹⁰ βραβεύετω ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν, εἰς ἣν καὶ ἐκλήθητε ἐν ἐνὶ σώματι· καὶ εὐχάριστοι γίνεσθε. 16 Ο λόγος τοῦ χριστοῦ ἐνοικείτω ἐν ὑμῖν πλουσίως ἐν πάσῃ σοφίᾳ· διδάσκοντες καὶ νουθετοῦντες ἑαυτούς, ψαλμοῖς, καὶ ὕμνοις, καὶ¹¹ ὡδαῖς πνευματικαῖς, ἐν χάριτι¹² ἥδοντες ἐν τῇ καρδίᾳ¹³ ὑμῶν τῷ κυρίῳ.¹⁴ 17 Καὶ πᾶν ὅ τι ἀν¹⁴ ποιῆτε, ἐν λόγῳ ἢ ἐν ἔργῳ, πάντα ἐν ὄνόματι κυρίου Ἰησοῦ, εὐχαριστοῦντες τῷ θεῷ καὶ πατρὶ¹⁵ δι’ αὐτοῦ.

18 Αἱ γυναῖκες, ὑποτάσσεσθε τοῖς ἰδίοις¹⁶ ἀνδράσιν, ως ἀνῆκεν ἐν κυρίῳ. 19 Οἱ ἀνδρες, ἀγαπᾶτε τὰς γυναῖκας, καὶ μὴ πικραίνεσθε πρὸς αὐτάς. 20 Τὰ τέκνα, ὑπακούετε τοῖς γονεῦσιν

^aοἰκτιρμοῦ • οἰκτιρμῶν

¹ὑμῶν • – ²εἰδωλολατρεία • εἰδωλολατρία ³ἐπὶ τοὺς νιόὺς τῆς ἀπειθείας • [ἐπὶ τοὺς νιόὺς τῆς ἀπειθείας] ⁴ἀντοῖς • τούτοις ⁵τὰ • [τὰ] ⁶πρᾳότητα • πρᾳότητα ⁷χριστὸς • κύριος ⁸ἡτις • ὅ ⁹θεοῦ • χριστοῦ ¹⁰καὶ ὕμνοις καὶ • ὕμνοις ¹¹χάριτι • [τῇ] χάριτι ¹²τῇ καρδίᾳ • ταῖς καρδίαις ¹³κυρίῳ • θεῷ ¹⁴ἄν • ἐάν ¹⁵καὶ πατρὶ • πατρὶ ¹⁶ἰδίοις • –

κατὰ πάντα· τοῦτο γάρ ἐστιν εὐάρεστον¹ ἐν κυρίῳ. 21 Οἱ πατέρες, μὴ ἐρεθίζετε τὰ τέκνα ὑμῶν, ἵνα μὴ ἀθυμῶσιν. 22 Οἱ δοῦλοι, ὑπακούετε κατὰ πάντα τοῖς κατὰ σάρκα κυρίοις, μὴ ἐν ὄφθαλμοδουλείαις² ὡς ἀνθρωπάρεσκοι, ἀλλ’ ἐν ἀπλότητι καρδίας, φοβούμενοι τὸν θεόν.³ 23 καὶ πᾶν ὅ τι⁴ ἐὰν ποιῆτε, ἐκ ψυχῆς ἐργάζεσθε, ὡς τῷ κυρίῳ καὶ οὐκ ἀνθρώποις· 24 εἰδότες ὅτι ἀπὸ κυρίου λήψεσθε⁵ τὴν ἀνταπόδοσιν τῆς κληρονομίας· τῷ γὰρ⁶ κυρίῳ χριστῷ δουλεύετε. 25 Ὁ δὲ ἀδικῶν κομεῖται⁷ ὁ ἥδικησεν· καὶ οὐκ ἐστιν προσωποληψία.⁸

4 Οἱ κύριοι, τὸ δίκαιον καὶ τὴν ἰσότητα τοῖς δούλοις παρέχεσθε, εἰδότες ὅτι καὶ ὑμεῖς ἔχετε κύριον ἐν οὐρανοῖς.⁹

Concluding Admonitions

2 Τῇ προσευχῇ προσκαρτερεῖτε, γρηγοροῦντες ἐν αὐτῇ ἐν εὐχαριστίᾳ· 3 προσευχόμενοι ἅμα καὶ περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ θεὸς ἀνοίξῃ ἡμῖν θύραν τοῦ λόγου, λαλῆσαι τὸ μυστήριον τοῦ χριστοῦ, δι’ ὃ καὶ δέδεμαι· 4 ἵνα φανερώσω αὐτό, ὡς δεῖ με λαλῆσαι. 5 Ἐν σοφίᾳ περιπατεῖτε πρὸς τοὺς ἔξω, τὸν καιρὸν ἔξαγοραζόμενοι. 6 Ὁ λόγος ὑμῶν πάντοτε ἐν χάριτι, ἄλατι ἥρτυμένος, εἰδέναι πῶς δεῖ ὑμᾶς ἐνὶ ἑκάστῳ ἀποκρίνεσθαι.

Personal Matters, Greetings, and Concluding Salutation

7 Τὰ κατ’ ἐμὲ πάντα γνωρίσει ὑμῖν Τυχικός, ὁ ἀγαπητὸς ἀδελφὸς καὶ πιστὸς διάκονος καὶ σύνδουλος ἐν κυρίῳ· 8 ὃν ἔπειμψα πρὸς ὑμᾶς εἰς αὐτὸ τοῦτο, ἵνα γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν¹⁰ καὶ παρακαλέσῃ τὰς καρδίας ὑμῶν· 9 σὺν Ὄνησίμῳ τῷ πιστῷ καὶ ἀγαπητῷ ἀδελφῷ, ὃς ἐστιν ἔξ ὑμῶν. Πάντα ὑμῖν γνωριοῦσιν¹¹ τὰ ὕδε.

10 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἀρίσταρχος ὁ συναιχμάλωτός μου, καὶ Μάρκος ὁ ἀνεψιὸς Βαρνάβα, περὶ οὗ ἐλάβετε ἐντολάς—ἐὰν ἔλθῃ πρὸς ὑμᾶς, δέξασθε αὐτόν· 11 καὶ Ἰησοῦς ὁ λεγόμενος Ἰοῦστος, οἱ δόντες ἐκ περιτομῆς· οὗτοι μόνοι συνεργοὶ εἰς τὴν βασιλείαν τοῦ θεοῦ, οἵτινες ἐγενήθησάν μοι παρηγορία. 12 Ἀσπάζεται ὑμᾶς Ἐπαφρᾶς ὁ ἔξ ὑμῶν, δοῦλος χριστοῦ,¹²

¹ ἐστιν εὐάρεστον • εὐάρεστον ἐστιν ² ὄφθαλμοδουλείαις • ὄφθαλμοδουλίᾳ ³ θεόν • κύριον ⁴ καὶ πᾶν ὅ τι • ὃ ⁵ λήψεσθε • ἀπολήμψεσθε ⁶ γάρ • – ⁷ δὲ ἀδικῶν κομεῖται • γάρ ἀδικῶν κομίσεται ⁸ προσωποληψία • προσωποληψία ⁹ οὐρανοῖς • οὐρανῷ ¹⁰ γνῷ τὰ περὶ ὑμῶν • γνώτε τὰ περὶ ἡμῶν ¹¹ γνωριοῦσιν • γνωρίσουσιν ¹² χριστοῦ • χριστοῦ [Ιησοῦ]

πάντοτε ἀγωνιζόμενος ὑπὲρ ὑμῶν ἐν ταῖς προσευχαῖς, ἵνα στῆτε¹ τέλειοι καὶ πεπληρωμένοι² ἐν παντὶ θελήματι τοῦ θεοῦ. **13** Μαρτυρῶ γὰρ αὐτῷ ὅτι ἔχει ζῆλον πολὺν³ ὑπὲρ ὑμῶν καὶ τῶν ἐν Λαοδικείᾳ καὶ τῶν ἐν Ἱεραπόλει. **14** Ἀσπάζεται ὑμᾶς Λουκᾶς ὁ ιατρὸς ὁ ἀγαπητός, καὶ Δημᾶς. **15** Ἀσπάσασθε τοὺς ἐν Λαοδικείᾳ ἀδελφούς, καὶ Νυμφᾶν,⁴ καὶ τὴν κατ' οἴκον αὐτοῦ⁵ ἐκκλησίαν. **16** Καὶ ὅταν ἀναγνωσθῇ παρ' ὑμῖν ἡ ἐπιστολή, ποιήσατε ἵνα καὶ ἐν τῇ Λαοδικαίων⁶ ἐκκλησίᾳ ἀναγνωσθῇ, καὶ τὴν ἐκ Λαοδικείας ἵνα καὶ ὑμεῖς ἀναγνῶτε. **17** Καὶ εἰπατε Ἀρχίππῳ, Βλέπε τὴν διακονίαν ἣν παρέλαβες ἐν κυρίῳ, ἵνα αὐτὴν πληροῖς.

18 Οἱ ἀσπασμός τῇ ἑμῇ χειρὶ Παύλου. Μνημονεύετέ μου τῶν δεσμῶν. Ἡ χάρις μεθ' ὑμῶν. Ἀμήν.⁷

¹στῆτε • σταθῆτε ²πεπληρωμένοι • πεπληροφορημένοι ³ζῆλον πολὺν • πολὺν πόνον
⁴Νυμφᾶν • Νύμφαν ⁵αὐτοῦ • αὐτῆς ⁶Λαοδικαίων • Λαοδικέων ⁷Ἀμήν • –

ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Α

First to the Thessalonians

Introduction and Thanksgiving

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος, τῇ ἐκκλησίᾳ Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρί, καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.¹

2 Εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ πάντων ὑμῶν, μνείαν ὑμῶν ποιούμενοι² ἐπὶ τῶν προσευχῶν ὑμῶν, 3 ἀδιαλείπτως μνημονεύοντες ὑμῶν τοῦ ἔργου τῆς πίστεως, καὶ τοῦ κόπου τῆς ἀγάπης, καὶ τῆς ὑπομονῆς τῆς ἐλπίδος τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, ἔμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν· 4 εἰδότες, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ θεοῦ,³ τὴν ἐκλογὴν ὑμῶν.

A Recommendation of the Congregation's Attitude

5 ὅτι τὸ εὐαγγέλιον ὑμῶν οὐκ ἐγενήθη εἰς ὑμᾶς ἐν λόγῳ μόνον, ἀλλὰ καὶ ἐν δυνάμει, καὶ ἐν πνεύματι ἀγίῳ, καὶ ἐν πληροφορίᾳ⁴ πολλῇ, καθὼς οἴδατε οἱοὶ ἐγενήθημεν ἐν ὑμῖν⁵ δι' ὑμᾶς. 6 Καὶ ὑμεῖς μιμηταὶ ὑμῶν ἐγενήθητε καὶ τοῦ κυρίου, δεξάμενοι τὸν λόγον ἐν θλίψει πολλῇ μετὰ χαρᾶς πνεύματος ἀγίου, 7 ὥστε γενέσθαι ὑμᾶς τύπους⁶ πᾶσιν τοῖς πιστεύουσιν ἐν τῇ Μακεδονίᾳ

¹ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • – ² ὑμῶν ποιούμενοι • ποιούμενοι

³ θεοῦ • [τοῦ] θεοῦ ⁴ ἐν πληροφορίᾳ • [ἐν] πληροφορίᾳ ⁵ ἐν ὑμῖν • [ἐν] ὑμῖν ⁶ τύπους • τύπον

καὶ¹ τῇ Ἀχαιᾳ. 8 Ἄφ' ὑμῶν γὰρ ἐξήχηται ὁ λόγος τοῦ κυρίου οὐ μόνον ἐν τῇ Μακεδονίᾳ καὶ ἐν τῇ Ἀχαιᾳ, ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ² τόπῳ ἡ πίστις ὑμῶν ἡ πρὸς τὸν θεὸν ἐξελήλυθεν, ὥστε μὴ χρείαν ἡμᾶς ἔχειν³ λαλεῖν τι. 9 Αὐτοὶ γὰρ περὶ ὑμῶν ἀπαγγέλλουσιν ὅποιαν εἰσοδον ἔσχομεν πρὸς ὑμᾶς, καὶ πῶς ἐπεστρέψατε πρὸς τὸν θεὸν ἀπὸ τῶν εἰδώλων, δουλεύειν θεῷ ζῶντι καὶ ἀληθινῷ, 10 καὶ ἀναμένειν τὸν υἱὸν αὐτοῦ ἐκ τῶν οὐρανῶν, ὃν ἦγειρεν ἐκ τῶν νεκρῶν,⁴ Ἰησοῦν, τὸν ρύμομενον ἡμᾶς ἀπὸ⁵ τῆς ὄργης τῆς ἐρχομένης.

Paul's Manner of Working in Thessalonica

2 Αὐτοὶ γὰρ οἴδατε, ἀδελφοί, τὴν εἰσοδον ὑμῶν τὴν πρὸς ὑμᾶς, ὅτι οὐ κενὴ γέγονεν· 2 ἀλλὰ προπαθόντες καὶ ὑβρισθέντες, καθὼς οἴδατε, ἐν Φιλίπποις, ἐπαρρησιασάμεθα ἐν τῷ θεῷ ὑμῶν λαλῆσαι πρὸς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ ἐν πολλῷ ἀγῶνι. 3 Ἡ γὰρ παράκλησις ὑμῶν οὐκ ἐκ πλάνης, οὐδὲ ἐξ ἀκαθαρσίας, οὕτε⁶ ἐν δόλῳ· 4 ἀλλὰ καθὼς δεδοκιμάσμεθα ὑπὸ τοῦ θεοῦ πιστευθῆναι τὸ εὐαγγέλιον, οὕτως λαλοῦμεν, οὐχ ὡς ἀνθρώποις ἀρέσκοντες, ἀλλὰ τῷ θεῷ⁷ τῷ δοκιμάζοντι τὰς καρδίας ὑμῶν. 5 Οὕτε γάρ ποτε ἐν λόγῳ κολακείας ἐγενήθημεν, καθὼς οἴδατε, οὕτε ἐν προφάσει πλεονεξίας· θεὸς μάρτυς· 6 οὕτε ζητοῦντες ἐξ ἀνθρώπων δόξαν, οὕτε ἀφ' ὑμῶν οὕτε ἀπὸ ἄλλων,⁸ δυνάμενοι ἐν βάρει εἶναι, ὡς χριστοῦ ἀπόστολοι, 7 ἀλλ'⁹ ἐγενήθημεν ἡ πιοι¹⁰ ἐν μέσῳ ὑμῶν ὡς ἀν¹¹ τροφὸς θάλπη τὰ ἑαυτῆς τέκνα· 8 οὕτως, ὁμειρόμενοι ὑμῶν, εὐδοκοῦμεν μεταδοῦναι ὑμῖν οὐ μόνον τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ, ἀλλὰ καὶ τὰς ἑαυτῶν ψυχάς, διότι ἀγαπητοὶ ἡμῖν γεγένησθε.¹² 9 Μνημονεύετε γάρ, ἀδελφοί, τὸν κόπον ὑμῶν καὶ τὸν μόχθον· νυκτὸς γὰρ καὶ¹³ ἡμέρας ἐργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινὰ ὑμῶν, ἐκηρύξαμεν εἰς ὑμᾶς τὸ εὐαγγέλιον τοῦ θεοῦ. 10 Ὅμεις μάρτυρες καὶ ὁ θεός, ὡς ὁσίως καὶ δικαίως καὶ ἀμέμπτως ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν ἐγενήθημεν. 11 καθάπερ οἴδατε ὡς ἔνα ἔκαστον ὑμῶν, ὡς πατήρ τέκνα ἑαυτοῦ, παρακαλοῦντες ὑμᾶς καὶ παραμυθούμενοι 12 καὶ μαρτυρόμενοι, εἰς τὸ περιπατῆσαι¹⁴ ὑμᾶς

1 καὶ • καὶ ἐν 2 ἐν τῇ Ἀχαιᾳ ἀλλὰ καὶ ἐν παντὶ • [ἐν τῇ] Ἀχαιᾳ ἀλλ' ἐν παντὶ³ ἡμᾶς ἔχειν • ἔχειν ἡμᾶς⁴ τῶν νεκρῶν • [τῶν] νεκρῶν⁵ ἀπὸ • ἐκ⁶ οὕτε • οὐδὲ⁷ τῷ θεῷ • θεῷ⁸ ἀπὸ ἄλλων • ἀπ' ἄλλων⁹ ἀλλ' • ἀλλὰ¹⁰ ἡ πιοι • νήπιοι¹¹ ὡς ἀν¹² γεγένησθε • ἐγενήθητε¹³ γὰρ καὶ • καὶ¹⁴ περιπατῆσαι • περιπατεῖν

ἀξίως τοῦ θεοῦ τοῦ καλοῦντος ὑμᾶς εἰς τὴν ἑαυτοῦ βασιλείαν καὶ δόξαν.

The Manner in Which the Thessalonians Received the Gospel

13 Διὰ¹ τοῦτο καὶ ἡμεῖς εὐχαριστοῦμεν τῷ θεῷ ἀδιαλείπτως, ὅτι παραλαβόντες λόγον ἀκοῆς παρ' ἡμῶν τοῦ θεοῦ, ἐδέξασθε οὐ λόγον ἀνθρώπων, ἀλλὰ καθὼς ἐστιν ἀληθῶς, λόγον θεοῦ, ὃς καὶ ἐνεργεῖται ἐν ὑμῖν τοῖς πιστεύουσιν. 14 Ὅμεις γάρ μιηται ἐγενήθητε, ἀδελφοί, τῶν ἐκκλησιῶν τοῦ θεοῦ τῶν οὐσῶν ἐν τῇ Ἰουδαίᾳ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ· ὅτι τὰ αὐτὰ ἐπάθετε καὶ ὑμεῖς ὑπὸ τῶν ἴδιων συμφυλετῶν, καθὼς καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῶν Ἰουδαίων, 15 τῶν καὶ τὸν κύριον ἀποκτεινάντων Ἰησοῦν καὶ τοὺς ἴδιους² προφήτας, καὶ ὑμᾶς ἐκδιωξάντων, καὶ θεῷ μὴ ἀρεσκόντων, καὶ πᾶσιν ἀνθρώποις ἐναντίων, 16 κωλυόντων ὑμᾶς τοῖς ἔθνεσιν λαλῆσαι ἵνα σωθῶσιν, εἰς τὸ ἀναπληρῶσαι αὐτῶν τὰς ἀμαρτίας πάντοτε· ἔφθασεν δὲ ἐπ' αὐτοὺς ἡ ὄργη εἰς τέλος.

17 Ὅμεις δέ, ἀδελφοί, ἀπορφανισθέντες ἀφ' ὑμῶν πρὸς καιρὸν ὥρας, προσῶπῳ οὐ καρδίᾳ, περισσοτέρως ἐσπουδάσαμεν τὸ πρόσωπον ὑμῶν ἰδεῖν ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ· 18 διὸ³ ἡθελήσαμεν ἐλθεῖν πρὸς ὑμᾶς, ἐγὼ μὲν Παῦλος καὶ ἄπαξ καὶ δίς, καὶ ἐνέκοψεν ὑμᾶς ὁ Σατανᾶς. 19 Τίς γάρ ὑμῶν ἐλπὶς ἢ χαρὰ ἢ στέφανος καυχήσεως; "Ἡ οὐχὶ καὶ ὑμεῖς, ἔμπροσθεν τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ ἐν τῇ αὐτοῦ παρουσίᾳ; 20 Ὅμεις γάρ ἐστε ἡ δόξα ὑμῶν καὶ ἡ χαρά.

Various Proofs of Paul's Love for the Thessalonians

3 Διὸ μηκέτι στέγοντες, εὐδοκήσαμεν καταλειφθῆναι ἐν Ἀθήναις μόνοι, 2 καὶ ἐπέμψαμεν Τιμόθεον τὸν ἀδελφὸν ὑμῶν καὶ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ὑμῶν ἐν τῷ⁴ εὐαγγελίῳ τοῦ χριστοῦ, εἰς τὸ στηρίξαι ὑμᾶς καὶ παρακαλέσαι ὑμᾶς περὶ⁵ τῆς πίστεως ὑμῶν, 3 τὸ μηδένα σαίνεσθαι ἐν ταῖς θλίψεσιν ταύταις· αὐτοὶ γάρ οἴδατε ὅτι εἰς τοῦτο κείμεθα. 4 Καὶ γάρ ὅτε πρὸς ὑμᾶς ἦμεν, προελέγομεν ὑμῖν ὅτι μέλλομεν θλίβεσθαι, καθὼς καὶ ἐγένετο καὶ οἴδατε. 5 Διὰ τοῦτο κάγώ, μηκέτι στέγων, ἐπεμψαν ὑμᾶς ὁ πειράζων, καὶ εἰς κενὸν γένηται ὁ κόπος ὑμῶν. 6 Ἄρτι δὲ ἐλθόντος Τιμοθέου

¹ Διὰ • Καὶ διὰ ² ἴδιους • – ³ διὸ • διότι ⁴ διάκονον τοῦ θεοῦ καὶ συνεργὸν ὑμῶν ἐν τῷ • συνεργὸν τοῦ θεοῦ ἐν τῷ ⁵ ὑμᾶς περὶ • ὑπὲρ ⁶ μήπως • μή πως

πρὸς ἡμᾶς ἀφ' ὑμῶν, καὶ εὐαγγελισαμένου ἡμῖν τὴν πίστιν καὶ τὴν ἀγάπην ὑμῶν, καὶ ὅτι ἔχετε μνεῖαν ἡμῶν ἀγαθὴν πάντοτε, ἐπιποθοῦντες ἡμᾶς ἰδεῖν, καθάπερ καὶ ἡμεῖς ὑμᾶς· 7 διὰ τοῦτο παρεκλήθημεν, ἀδελφοί, ἐφ' ὑμῖν ἐπὶ πάσῃ τῇ θλίψῃ καὶ ἀνάγκῃ¹ ἡμῶν διὰ τῆς ὑμῶν πίστεως· 8 ὅτι νῦν ζῶμεν, ἐὰν ὑμεῖς στήκετε ἐν κυρίῳ. 9 Τίνα γὰρ εὐχαριστίαν δυνάμεθα τῷ θεῷ ἀνταποδοῦναι περὶ ὑμῶν, ἐπὶ πάσῃ τῇ χαρᾷ ἢ χαίρομεν δι' ὑμᾶς ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ ἡμῶν, 10 νυκτὸς καὶ ἡμέρας ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ² δεόμενοι εἰς τὸ ἰδεῖν ὑμῶν τὸ πρόσωπον, καὶ καταρτίσαι τὰ ὑστερήματα τῆς πίστεως ὑμῶν;

11 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς καὶ πατὴρ ἡμῶν, καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός,³ κατευθύναι τὴν ὄδον ἡμῶν πρὸς ὑμᾶς· 12 ὑμᾶς δὲ ὁ κύριος πλεονάσαι καὶ περισσεύσαι τῇ ἀγάπῃ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας, καθάπερ καὶ ἡμεῖς εἰς ὑμᾶς, 13 εἰς τὸ στηρίξαι ὑμῶν τὰς καρδίας ἀμέμπτους ἐν ἀγιωσύνῃ, ἐμπροσθεν τοῦ θεοῦ καὶ πατρὸς ἡμῶν, ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ⁴ μετὰ πάντων τῶν ἀγίων αὐτοῦ.⁵

Warning Regarding Various Sins

4 Λοιπὸν^a οὖν, ἀδελφοί, ἐρωτῶμεν ὑμᾶς καὶ παρακαλοῦμεν ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ καθὼς^b παρελάβετε παρ' ἡμῶν τὸ πῶς δεῖ ὑμᾶς περιπατεῖν καὶ ἀρέσκειν θεῷ, ἵνα^c περισσεύητε μᾶλλον. 2 Οἴδατε γὰρ τίνας παραγγελίας ἐδώκαμεν ὑμῖν διὰ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ. 3 Τοῦτο γάρ ἐστιν θέλημα τοῦ θεοῦ, ὁ ἀγιασμὸς ὑμῶν, ἀπέχεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ τῆς πορνείας· 4 εἰδέναι ἕκαστον ὑμῶν τὸ ἑαυτοῦ σκεῦος κτᾶσθαι ἐν ἀγιασμῷ καὶ τιμῇ, 5 μὴ ἐν πάθει ἐπιθυμίᾳς, καθάπερ καὶ τὰ ἔθνη τὰ μὴ εἰδότα τὸν θεόν. 6 τὸ μὴ ὑπερβαίνειν καὶ πλεονεκτεῖν ἐν τῷ πράγματι τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ· διότι ἐκδικος ὁ^d κύριος περὶ πάντων τούτων, καθὼς καὶ προείπομεν^{e,f} ὑμῖν καὶ διεμαρτυράμεθα. 7 Οὐ γὰρ ἐκάλεσεν ἡμᾶς ὁ θεὸς ἐπὶ ἀκαθαρσίᾳ, ἀλλ' ἐν ἀγιασμῷ. 8 Τοιγάροῦν ὁ ἀθετῶν οὐκ ἄνθρωπον ἀθετεῖ, ἀλλὰ τὸν θεόν τὸν καὶ δόντα^g τὸ πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἄγιον εἰς ὑμᾶς.

^aΛοιπὸν • Τὸ λοιπὸν ^bπροείπομεν • προείπαμεν

¹θλίψει καὶ ἀνάγκῃ • ἀνάγκῃ καὶ θλίψει ²ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ
³χριστός • – ⁴χριστοῦ • – ⁵αὐτοῦ • αὐτοῦ. [Ἀμήν]. ⁶καθὼς • ἵνα καθὼς ⁷ἵνα • καθὼς καὶ περιπατεῖτε ἵνα ⁸ο • – ⁹προείπομεν • προείπαμεν ¹⁰καὶ δόντα • [καὶ] διδόντα

9 Περὶ δὲ τῆς φιλαδελφίας οὐ χρείαν ἔχετε γράφειν ὑμῖν· αὐτοὶ γάρ ὑμεῖς θεοδίδακτοί ἐστε εἰς τὸ ἀγαπᾶν ἀλλήλους· **10** καὶ γάρ ποιεῖτε αὐτὸν εἰς πάντας τοὺς ἀδελφοὺς τοὺς ἐν¹ ὅλῃ τῇ Μακεδονίᾳ. Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, περισσεύειν μᾶλλον, **11** καὶ φιλοτιμεῖσθαι ἡσυχάζειν, καὶ πράσσειν τὰ ἴδια, καὶ ἐργάζεσθαι ταῖς ἰδίαις² χερσὶν ὑμῶν, καθὼς ὑμῖν παρηγγείλαμεν. **12** ἵνα περιπατήτε εὐσχημόνως πρὸς τοὺς ἔξω, καὶ μηδενὸς χρείαν ἔχητε.

Information about the Resurrection of the Dead

13 Οὐ θέλομεν δὲ ὑμᾶς ἀγνοεῖν, ἀδελφοί, περὶ τῶν κεκομημένων,³ ἵνα μὴ λυπῆσθε, καθὼς καὶ οἱ λοιποὶ οἱ μὴ ἔχοντες ἐλπίδα. **14** Εἴ γάρ πιστεύομεν ὅτι Ἰησοῦς ἀπέθανεν καὶ ἀνέστη, οὕτως καὶ ὁ θεός τοὺς κοιμηθέντας διὰ τοῦ Ἰησοῦ ἄξει σὺν αὐτῷ. **15** Τοῦτο γάρ ὑμῖν λέγομεν ἐν λόγῳ κυρίου, οὕτι ἡμεῖς οἱ ζῶντες οἱ περιλειπόμενοι εἰς τὴν παρουσίαν τοῦ κυρίου, οὐ μὴ φθάσωμεν τοὺς κοιμηθέντας. **16** Ὄτι αὐτὸς ὁ κύριος ἐν κελεύσματι, ἐν φωνῇ ἀρχαγγέλου, καὶ ἐν σάλπιγγι θεοῦ, καταβήσεται ἀπ’ οὐρανοῦ, καὶ οἱ νεκροὶ ἐν χριστῷ ἀναστήσονται πρῶτον· **17** ἔπειτα ἡμεῖς οἱ ζῶντες, οἱ περιλειπόμενοι, ἅμα σὺν αὐτοῖς ἀρπαγησόμεθα ἐν νεφέλαις εἰς ἀπάντησιν τοῦ κυρίου εἰς ἀέρα· καὶ οὕτως πάντοτε σὺν κυρίῳ ἐσόμεθα. **18** Ὡστε παρακαλεῖτε ἀλλήλους ἐν τοῖς λόγοις τούτοις.

Christian Watchfulness with Reference to the Last Day

5 Περὶ δὲ τῶν χρόνων καὶ τῶν καιρῶν, ἀδελφοί, οὐ χρείαν ἔχετε ὑμῖν γράφεσθαι. **2** Αὐτοὶ γάρ ἀκριβῶς οἴδατε ὅτι ἡ⁴ ἡμέρα κυρίου ὡς κλέπτης ἐν νυκτὶ οὕτως ἔρχεται· **3** ὅταν γὰρ⁵ λέγωσιν, Εἰρήνη καὶ ἀσφάλεια, τότε αἰφνίδιος αὐτοῖς ἐφίσταται ὅλεθρος, ὥσπερ ἡ ὡδὶν τῇ ἐν γαστρὶ ἔχούσῃ, καὶ οὐ μὴ ἐκφύγωσιν. **4** Ὅμεις δέ, ἀδελφοί, οὐκ ἐστὲ ἐν σκότει, ἵνα ἡ ἡμέρα ὑμᾶς ὡς κλέπτης καταλάβῃ· **5** πάντες ὑμεῖς⁶ υἱοὶ φωτός ἐστε καὶ υἱοὶ ἡμέρας· οὐκ ἐσμὲν νυκτὸς οὐδὲ σκότους· **6** ἄρα οὖν μὴ καθεύδωμεν ὡς καὶ οἱ⁷ λοιποί, ἀλλὰ γρηγορῶμεν καὶ νήφωμεν. **7** Οἱ γάρ καθεύδοντες νυκτὸς καθεύδουσιν· καὶ οἱ μεθυσκόμενοι, νυκτὸς μεθύουσιν. **8** Ἡμεῖς δέ, ἡμέρας ὅντες, νήφωμεν, ἐνδυσάμενοι θώρακα πίστεως

¹ τοὺς ἐν • [τοὺς] ἐν ² ἰδίαις • [ἰδίαις] ³ κεκομημένων • κοιμωμένων ⁴ ἡ • – ⁵ γὰρ • – ⁶ ὑμεῖς • γὰρ ὑμεῖς ⁷ καὶ οἱ • οἱ

καὶ ἀγάπης, καὶ περικεφαλαίαν, ἐλπίδα σωτηρίας. 9 Ὄτι οὐκ ἔθετο ἡμᾶς ὁ θεὸς εἰς ὄργήν, ἀλλ’¹ εἰς περιποίησιν σωτηρίας διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 10 τοῦ ἀποθανόντος ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα, εἴτε γρηγορῶμεν^a εἴτε καθεύδωμεν, ἅμα σὺν αὐτῷ ζήσωμεν. 11 Διὸ παρακαλεῖτε ἀλλήλους, καὶ οἰκοδομεῖτε εἰς τὸν ἔνα, καθὼς καὶ ποιεῖτε.

Concluding Admonitions and Greeting

12 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, εἰδέναι τοὺς κοπιῶντας ἐν ὑμῖν, καὶ προϊσταμένους ὑμῶν ἐν κυρίῳ, καὶ νουθετοῦντας ὑμᾶς, 13 καὶ ἡγεῖσθαι αὐτοὺς ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ² ἐν ἀγάπῃ διὰ τὸ ἔργον αὐτῶν. Εἰρηνεύετε ἐν ἑαυτοῖς. 14 Παρακαλοῦμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, νουθετεῖτε τοὺς ἀτάκτους, παραμυθεῖσθε τοὺς ὀλιγοψύχους, ἀντέχεσθε τῶν ἀσθενῶν, μακροθυμεῖτε πρὸς πάντας. 15 Ὁρᾶτε μὴ τις κακὸν ἀντὶ κακοῦ τινὶ ἀποδῷ· ἀλλὰ πάντοτε τὸ ἀγαθὸν διώκετε καὶ³ εἰς ἀλλήλους καὶ εἰς πάντας. 16 Πάντοτε χαίρετε· 17 ἀδιαλείπτως προσεύχεσθε· 18 ἐν παντὶ εὐχαριστεῖτε· τοῦτο γὰρ θέλημα θεοῦ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ εἰς ὑμᾶς. 19 Τὸ πνεῦμα μὴ σβέννυτε· 20 προφητείας μὴ ἔξουθενεύετε· 21 πάντα δὲ δοκιμάζετε^b τὸ καλὸν κατέχετε· 22 ἀπὸ παντὸς εἴδους πονηροῦ ἀπέχεσθε.

23 Αὐτὸς δὲ ὁ θεὸς τῆς εἰρήνης ἀγίασι ὑμᾶς ὄλοτελεῖς· καὶ ὀλόκληρον ὑμῶν τὸ πνεῦμα καὶ ἡ ψυχὴ καὶ τὸ σῶμα ἀμέμπτως ἐν τῇ παρουσίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τηρηθείη. 24 Πιστὸς ὁ καλῶν ὑμᾶς, ὅς καὶ ποιήσει.

25 Ἀδελφοί, προσεύχεσθε περὶ⁴ ἡμῶν.

26 Ἀσπάσασθε τοὺς ἀδελφοὺς πάντας ἐν φιλήματι ἀγίῳ. 27 Ὁρκίζω⁵ ὑμᾶς τὸν κύριον, ἀναγνωσθῆναι τὴν ἐπιστολὴν πᾶσιν τοῖς ἀγίοις⁶ ἀδελφοῖς.

28 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μεθ’ ὑμῶν. Ἀμήν.⁷

^a γρηγορῶμεν • γρηγοροῦμεν ^b δοκιμάζετε • δοκιμάζοντες

¹ ἀλλ’ • ἀλλα ² ὑπὲρ ἐκπερισσοῦ • ὑπερεκπερισσοῦ ³ διώκετε καὶ • διώκετε [καὶ]
⁴ περὶ • [καὶ] περὶ ⁵ Ὁρκίζω • Ἐνορκίζω ⁶ ἀγίοις • – ⁷ Ἀμήν • –

ΠΡΟΣ

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΕΙΣ Β

Second to the

Thessalonians

Introductory Salutation

Παῦλος καὶ Σιλουανὸς καὶ Τιμόθεος τῇ ἐκκλησίᾳ
Θεσσαλονικέων ἐν θεῷ πατρὶ ἡμῶν καὶ κυρίῳ Ἰησοῦ
χριστῷ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν¹ καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Paul's Prayer of Thanksgiving and Intercession

3 Εὐχαριστεῖν ὁφείλομεν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοί,
καθὼς ἄξιόν ἔστιν, ὅτι ὑπεραυξάνει ἡ πίστις ὑμῶν, καὶ πλεονάζει
ἡ ἀγάπη ἐνὸς ἑκάστου πάντων ὑμῶν εἰς ἀλλήλους· 4 ὥστε ἡμᾶς
αὐτοὺς² ἐν ὑμῖν καυχᾶσθαι³ ἐν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ θεοῦ ὑπὲρ
τῆς ὑπομονῆς ὑμῶν καὶ πίστεως ἐν πᾶσιν τοῖς διωγμοῖς ὑμῶν
καὶ ταῖς θλίψεσιν αἵς ἀνέχεσθε· 5 ἔνδειγμα τῆς δικαίας κρίσεως
τοῦ θεοῦ, εἰς τὸ καταξιωθῆναι ὑμᾶς τῆς βασιλείας τοῦ θεοῦ,
ὑπὲρ ἣς καὶ πάσχετε· 6 εἴπερ δίκαιον παρὰ θεῷ ἀνταποδοῦναι
τοῖς θλίβουσιν ὑμᾶς θλίψιν, 7 καὶ ὑμῖν τοῖς θλιβομένοις ἄνεσιν
μεθ' ἡμῶν, ἐν τῇ ἀποκαλύψει τοῦ κυρίου Ἰησοῦ ἀπ' οὐρανοῦ μετ'
ἀγγέλων δυνάμεως αὐτοῦ, 8 ἐν πυρὶ φλογός, διδόντος ἐκδίκησιν

¹ ἡμῶν • [ἡμῶν] ² ἡμᾶς αὐτοὺς • αὐτοὺς ἡμᾶς ³ καυχᾶσθαι • ἐγκαυχᾶσθαι

τοῖς μὴ εἰδόσιν θεόν, καὶ τοῖς μὴ ὑπακούουσιν τῷ εὐαγγελίῳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ^a 9 οἵτινες δίκην τίσουσιν, ὅλεθρον αἰώνιον ἀπὸ προσώπου τοῦ κυρίου καὶ ἀπὸ τῆς δόξης τῆς ισχύος αὐτοῦ, 10 ὅταν ἔλθῃ ἐνδοξασθῆναι ἐν τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, καὶ θαυμασθῆναι ἐν πᾶσιν τοῖς πιστεύσασιν ὅτι ἐπιστεύθη τὸ μαρτύριον ἡμῶν ἐφ' ὑμᾶς ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ. 11 Εἰς ὁ καὶ προσευχόμεθα πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἵνα ὑμᾶς ἀξιώσῃ τῆς κλήσεως ὁ θεὸς ἡμῶν, καὶ πληρώσῃ πᾶσαν εὐδοκίαν ἀγαθωσύνης καὶ ἔργον πίστεως ἐν δυνάμει· 12 ὅπως ἐνδοξασθῇ τὸ ὄνομα τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ^b ἐν ὑμῖν, καὶ ὑμεῖς ἐν αὐτῷ, κατὰ τὴν χάριν τοῦ θεοῦ ἡμῶν καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Man of Sin and the Mystery of Iniquity

2 Ἐρωτῶμεν δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ὑπὲρ τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἡμῶν ἐπισυναγωγῆς ἐπ’ αὐτόν, 2 εἰς τὸ μὴ ταχέως σαλευθῆναι ὑμᾶς ἀπὸ τοῦ νοός, μήτε θροεῖσθαι,¹ μήτε διὰ πνεύματος, μήτε διὰ λόγου, μήτε δι’ ἐπιστολῆς ως δι’ ἡμῶν, ως ὅτι ἐνέστηκεν ἡ ἡμέρα τοῦ χριστοῦ.² 3 μή τις ὑμᾶς ἔξαπατήσῃ κατὰ μηδένα τρόπον· ὅτι ἐὰν μὴ ἔλθῃ ἡ ἀποστασία πρῶτον, καὶ ἀποκαλυφθῇ ὁ ἀνθρωπὸς τῆς ἀμαρτίας,³ ὁ υἱὸς τῆς ἀπωλείας, 4 ὁ ἀντικείμενος καὶ ὑπεραιρόμενος ἐπὶ πάντα λεγόμενον θεόν ἢ σέβασμα, ὥστε αὐτὸν εἰς τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ ως θεόν⁴ καθίσαι, ἀποδεικνύντα ἑαυτὸν ὅτι ἐστὶν θεός. 5 Οὐ μνημονεύετε ὅτι ἔτι ὧν πρὸς ὑμᾶς, ταῦτα ἔλεγον ὑμῖν; 6 Καὶ νῦν τὸ κατέχον οἴδατε, εἰς τὸ ἀποκαλυφθῆναι αὐτὸν ἐν τῷ ἑαυτοῦ καιρῷ. 7 Τὸ γάρ μυστήριον ἡδη ἐνεργεῖται τῆς ἀνομίας· μόνον ὁ κατέχων ὅρτι, ἔως ἐκ μέσου γένηται, 8 καὶ τότε ἀποκαλυφθήσεται ὁ ἀνομος, ὃν ὁ κύριος ἀναλώσει⁵ τῷ πνεύματι τοῦ στόματος αὐτοῦ, καὶ καταργήσει τῇ ἐπιφανείᾳ τῆς παρουσίας αὐτοῦ· 9 οὐ ἐστὶν ἡ παρουσία κατ’ ἐνέργειαν τοῦ Σατανᾶ ἐν πάσῃ δυνάμει καὶ σημείοις καὶ τέρασιν ψεύδους, 10 καὶ ἐν πάσῃ ἀπάτῃ τῆς ἀδικίας ἐν⁶ τοῖς ἀπολλυμένοις, ἀνθ’ ὧν τὴν ἀγάπην τῆς ἀληθείας οὐκ ἐδέξαντο εἰς τὸ σωθῆναι αὐτούς. 11 Καὶ διὰ τοῦτο πέμψει⁷

^aΙησοῦ • Ιησοῦ χριστοῦ ^bἡμῶν Ἰησοῦ • ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ

¹μήτε θροεῖσθαι • μηδὲ θροεῖσθαι ²χριστοῦ • κυρίου ³ἀμαρτίας • ἀνομίας ⁴ως θεόν • – ⁵ἀναλώσει • [Ιησοῦς] ἀνελεῖ ⁶τῆς ἀδικίας ἐν • ἀδικίας ⁷πέμψει • πέμπει

αύτοῖς ὁ θεὸς ἐνέργειαν πλάνης, εἰς τὸ πιστεῦσαι αὐτοὺς τῷ ψεύδει. 12 ἵνα κριθῶσιν πάντες οἱ μὴ πιστεύσαντες τῇ ἀληθείᾳ, ἀλλ᾽ εὑδοκήσαντες ἐν¹ τῇ ἀδικίᾳ.

13 Ἡμεῖς δὲ ὄφειλομεν εὐχαριστεῖν τῷ θεῷ πάντοτε περὶ ὑμῶν, ἀδελφοὶ ἡγαπημένοι ὑπὸ κυρίου, ὅτι εἴλετο² ὑμᾶς ὁ θεὸς ἀπ' ἀρχῆς³ εἰς σωτηρίαν ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος, καὶ πίστει ἀληθείας· 14 εἰς δὲ ἐκάλεσεν⁴ ὑμᾶς διὰ τοῦ εὐαγγελίου ἡμῶν, εἰς περιποίησιν δόξης τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ. 15 Ἄρα οὖν, ἀδελφοί, στήκετε, καὶ κρατεῖτε τὰς παραδόσεις ἃς ἐδιδάχθητε, εἴτε διὰ λόγου, εἴτε δὲ ἐπιστολῆς ἡμῶν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστός, καὶ ὁ θεὸς καὶ⁵ πατὴρ ἡμῶν ὁ ἀγαπήσας ὑμᾶς, καὶ δοὺς παράκλησιν αἰωνίαν καὶ ἐλπίδα ἀγαθὴν ἐν χάριτι, 17 παρακαλέσαι ὑμῶν τὰς καρδίας, καὶ στηρίξαι ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ⁶ ἀγαθῷ.

Concluding Exhortations and Greeting

3 Τὸ λοιπόν, προσεύχεσθε, ἀδελφοί, περὶ ἡμῶν, ἵνα ὁ λόγος τοῦ κυρίου τρέχῃ καὶ δοξάζηται, καθὼς καὶ πρὸς ὑμᾶς, 2 καὶ ἵνα ῥυθθῶμεν ἀπὸ τῶν ἀτόπων καὶ πονηρῶν ἀνθρώπων· οὐ γάρ πάντων ἡ πίστις. 3 Πιστὸς δὲ ἐστιν ὁ κύριος, ὃς στηρίζει ὑμᾶς καὶ φυλάξει ἀπὸ τοῦ πονηροῦ. 4 Πεποιθάμεν δὲ ἐν κυρίῳ ἐφ' ὑμᾶς, ὅτι ἡ παραγγέλλομεν ὑμῖν, καὶ⁷ ποιεῖτε καὶ ποιήσετε. 5 Οὐ δὲ κύριος κατευθύναι ὑμῶν τὰς καρδίας εἰς τὴν ἀγάπην τοῦ θεοῦ, καὶ εἰς τὴν ὑπομονὴν τοῦ χριστοῦ.

6 Παραγγέλλομεν δὲ ὑμῖν, ἀδελφοί, ἐν ὀνόματι τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ⁸ χριστοῦ, στέλλεσθαι ὑμᾶς ἀπὸ παντὸς ἀδελφοῦ ἀτάκτως περιπατοῦντος, καὶ μὴ κατὰ τὴν παράδοσιν ἦν παρέλαβον⁹ παρ' ἡμῶν. 7 Αὐτοὶ γάρ οἴδατε πῶς δεῖ μιμεῖσθαι ὑμᾶς· ὅτι οὐκ ἡτακτήσαμεν ἐν ὑμῖν, 8 οὐδὲ δωρεὰν ἄρτον ἐφάγομεν παρά τινος, ἀλλ᾽ ἐν κόπῳ καὶ μόχθῳ, νύκτα καὶ ἡμέραν¹⁰ ἔργαζόμενοι, πρὸς τὸ μὴ ἐπιβαρῆσαι τινα ὑμῶν. 9 οὐχ ὅτι οὐκ ἔχομεν ἔξουσίαν, ἀλλ᾽ ἵνα ἑαυτοὺς τύπον δῶμεν ὑμῖν εἰς τὸ μιμεῖσθαι ὑμᾶς. 10 Καὶ γάρ ὅτε ἥμεν πρὸς ὑμᾶς, τοῦτο παρηγγέλλομεν ὑμῖν ὅτι εἴ τις οὐ θέλει ἔργάζεσθαι, μηδὲ ἐσθιέτω.

¹ ἀλλ᾽ εὐδοκήσαντες ἐν • ἀλλὰ εὐδοκήσαντες ² εἴλετο • εἴλατο ³ ἀπ' ἀρχῆς • ἀπαρχὴν ⁴ ἐκάλεσεν • [καὶ] ἐκάλεσεν ⁵ ὁ θεὸς καὶ • [ό] θεὸς ὁ ⁶ ὑμᾶς ἐν παντὶ λόγῳ καὶ ἔργῳ • ἐν παντὶ ἔργῳ καὶ λόγῳ ⁷ ὑμῖν καὶ • [καὶ] ⁸ ὑμῶν Ἰησοῦ • [ἡμῶν] Ἰησοῦ ⁹ παρέλαβον • παρελάβοσαν ¹⁰ νύκτα καὶ ἡμέραν • νυκτὸς καὶ ἡμέρας

11 Ἀκούμεν γάρ τινας περιπατοῦντας ἐν ὑμῖν ἀτάκτως, μηδὲν ἐργαζομένους, ἀλλὰ περιεργαζομένους. **12** Τοῖς δὲ τοιούτοις παραγγέλλομεν καὶ παρακαλοῦμεν διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ ἵνα μετὰ ἡσυχίας ἐργαζόμενοι τὸν ἔαυτῶν ἄρτον ἔσθιωσιν. **13** Ὅμεις δέ, ἀδελφοί, μὴ ἐκκακήσητε² καλοποιοῦντες. **14** Εἰ δέ τις οὐχ ὑπακούει τῷ λόγῳ ἡμῶν διὰ τῆς ἐπιστολῆς, τοῦτον σημειοῦσθε, καὶ μὴ συναναμίγνυσθε³ αὐτῷ, ἵνα ἐντραπῇ, **15** καὶ μὴ ὡς ἔχθρὸν ἥγεισθε, ἀλλὰ νουθετεῖτε ὡς ἀδελφόν.

16 Αὐτὸς δὲ ὁ κύριος τῆς εἰρήνης δώῃ ὑμῖν τὴν εἰρήνην διὰ παντὸς ἐν παντὶ τρόπῳ. Ὁ κύριος μετὰ πάντων ὑμῶν.

17 Ὁ ἀσπασμὸς τῇ ἐμῇ χειρὶ Παύλου, ὅ ἐστιν σημεῖον ἐν πάσῃ ἐπιστολῇ· οὕτως γράφω. **18** Η χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμην.⁴

¹ διὰ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ • ἐν κυρίῳ Ἰησοῦ χριστῷ ² ἐκκακήσητε • ἐγκακήσητε ³ καὶ μὴ συναναμίγνυσθε • μὴ συναναμίγνυσθαι ⁴ Ἄμην • –

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Α

First to Timothy

Address and Greeting

Παῦλος ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ κατ'¹ ἐπιταγὴν θεοῦ
σωτῆρος ἡμῶν, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ² τῆς ἐλπίδος
ἡμῶν, 2 Τιμοθέῳ γνησίῳ τέκνῳ ἐν πίστει χάρις, ἔλεος, εἰρήνῃ
ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ³ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Warning Against False Teachers

3 Καθὼς παρεκάλεσά σε προσμεῖναι ἐν Ἐφέσῳ, πορευόμενος
εἰς Μακεδονίαν, ἵνα παραγγείλῃς τισὶν μὴ ἐτεροδιδασκαλεῖν,
4 μηδὲ προσέχειν μύθοις καὶ γενεαλογίαις ἀπεράντοις, αἴτινες
ζητήσεις⁴ παρέχουσιν μᾶλλον ἢ οἰκονομίαν θεοῦ τὴν ἐν πίστει.
5 Τὸ δὲ τέλος τῆς παραγγελίας ἐστὶν ἀγάπη ἐκ καθαρᾶς καρδίας
καὶ συνειδήσεως ἀγαθῆς καὶ πίστεως ἀνυποκρίτου· 6 ὃν τινὲς
ἀστοχήσαντες ἔξετράπησαν εἰς ματαιολογίαν, 7 θέλοντες εἶναι
νομοδιδάσκαλοι, μὴ νοοῦντες μήτε ἡ λέγουσιν, μήτε περὶ τίνων
διαβεβαιοῦνται.

The Real Purpose of the Law

8 Οἴδαμεν δὲ ὅτι καλὸς ὁ νόμος, ἐάν τις αὐτῷ νομίμως χρῆται,
9 εἰδὼς τοῦτο, ὅτι δικαίῳ νόμος οὐ κεῖται, ἀνόμοις δὲ καὶ
ἀνυποτάκτοις, ἀσεβέσιν καὶ ἀμαρτωλοῖς, ἀνοσίοις καὶ βεβήλοις,

¹Ιησοῦ χριστοῦ κατ' • χριστοῦ Ἰησοῦ κατ' ²κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ
³ἡμῶν καὶ • καὶ ⁴ζητήσεις • ἐκζητήσεις

πατρολώαις^a καὶ μητρολώαις,^b ἀνδροφόνοις, **10** πόρνοις, ἀρσενοκοίταις, ἀνδραποδισταῖς, ψεύσταις, ἐπιόρκοις, καὶ εἴ τι ἔτερον τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ ἀντίκειται, **11** κατὰ τὸ εὐαγγέλιον τῆς δόξης τοῦ μακαρίου θεοῦ, ὃ ἐπιστεύθην ἐγώ.

Paul's Praise for the Grace which He has Experienced

12 Καὶ¹ χάριν ἔχω τῷ ἐνδυναμώσαντί με χριστῷ Ἰησοῦ τῷ κυρίῳ ἡμῶν, ὅτι πιστόν με ἡγήσατο, θέμενος εἰς διακονίαν, **13** τὸν² πρότερον ὄντα βλάσφημον καὶ διώκτην καὶ ὑβριστήν· ἀλλὰ ἡλεήθην, ὅτι ἀγνοῶν ἐποίησα ἐν ἀπιστίᾳ. **14** ὑπερεπλεόνασεν δὲ ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν μετὰ πίστεως καὶ ἀγάπης τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **15** Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος, ὅτι χριστὸς Ἰησοῦς ἥλθεν εἰς τὸν κόσμον ἀμαρτωλὸν σῶσαι, ὃν πρῶτός εἰμι ἐγώ. **16** ἀλλὰ διὰ τοῦτο ἡλεήθην, ἵνα ἐν ἐμοὶ πρώτῳ ἐνδείξηται Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν³ μακροθυμίαν, πρὸς ὑποτύπωσιν τῶν μελλόντων πιστεύειν ἐπ' αὐτῷ εἰς ζωὴν αἰώνιον. **17** Τῷ δὲ βασιλεῖ τῶν αἰώνων, ἀφθάρτῳ, ἀօράτῳ, μόνῳ σοφῷ⁴ θεῷ, τιμὴ καὶ δόξα εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

A Warning against Apostasy

18 Ταύτην τὴν παραγγελίαν παρατίθεμαί σοι, τέκνον Τιμόθεε, κατὰ τὰς προαγούσας ἐπὶ σὲ προφητείας, ἵνα στρατεύῃ ἐν αὐταῖς τὴν καλὴν στρατείαν, **19** ἔχων πίστιν καὶ ἀγαθὴν συνείδησιν, ἵνα τινες ἀπωσάμενοι περὶ τὴν πίστιν ἐναυάγησαν. **20** ὃν ἐστὶν Ὅμεναιος καὶ Ἀλέξανδρος, οὓς παρέδωκα τῷ Σατανᾷ, ἵνα παιδευθῶσιν μὴ βλασφημεῖν.

An Admonition to Pray for All Men on the Basis of Christ's Atoning Death

2 Παρακαλῶ οὖν πρῶτον πάντων ποιεῖσθαι δεήσεις, **2** προσευχάς, ἐντεύξεις, εὐχαριστίας, ὑπὲρ πάντων ἀνθρώπων. **2** ὑπὲρ βασιλέων καὶ πάντων τῶν ἐν ὑπεροχῇ ὄντων, ἵνα ἥρεμον καὶ ἡσύχιον βίον διάγωμεν ἐν πάσῃ εὐσεβείᾳ καὶ σεμνότητι. **3** Τοῦτο γάρ⁵ καλὸν καὶ ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, **4** ὃς πάντας ἀνθρώπους θέλει σωθῆναι καὶ εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν. **5** Εἰς γάρ θεός, εἰς καὶ μεσίτης

^aπατρολώαις • πατραλώαις ^bμητρολώαις • μητραλώαις

¹Καὶ • – ²τὸν • τὸ ³Ἰησοῦς χριστὸς τὴν πᾶσαν • χριστὸς Ἰησοῦς τὴν ἀπασαν ⁴σοφῷ
• – ⁵γάρ • –

θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ἄνθρωπος χριστὸς Ἰησοῦς, **6** ὁ δοὺς ἑαυτὸν ἀντίλυτρον ὑπὲρ πάντων, τὸ μαρτύριον καιροῖς ἰδίοις, **7** εἰς ὃ ἐτέθην ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος· ἀλήθειαν λέγω ἐν χριστῷ,¹ οὐ ψεύδομαι· διδάσκαλος ἐθνῶν ἐν πίστει καὶ ἀληθείᾳ.

8 Βούλομαι οὖν προσεύχεσθαι τοὺς ἄνδρας ἐν παντὶ τόπῳ, ἐπαίροντας ὁσίους χεῖρας, χωρὶς ὄργης καὶ διαλογισμοῦ.

The Station and Calling of Christian Women

9 Ωσαύτως καὶ τὰς γυναῖκας ἐν² καταστολῇ κοσμίῳ, μετὰ αἰδοῦς καὶ σωφροσύνης, κοσμεῖν ἑαυτάς, μὴ ἐν πλέγμασιν, ἢ χρυσῷ,³ ἢ μαργαρίταις, ἢ ἴματισμῷ πολυτελεῖ, **10** ἀλλ’ ὁ πρέπει γυναιξὶν ἐπαγγελλομέναις θεοσέβειαν, δι’ ἔργων ἀγαθῶν. **11** Γυνὴ ἐν ἡσυχίᾳ μανθανέτω ἐν πάσῃ ὑποταγῇ. **12** Γυναικὶ δὲ διδάσκειν⁴ οὐκ ἐπιτρέπω, οὐδὲ αὐθεντεῖν ἄνδρος, ἀλλ’ εἶναι ἐν ἡσυχίᾳ. **13** Ἄδαμ γὰρ πρῶτος ἐπλάσθη, εἴτα Εὕα· **14** καὶ Ἄδαμ οὐκ ἤπατήθη, ἡ δὲ γυνὴ ἀπατηθεῖσα⁵ ἐν παραβάσει γέγονεν· **15** σωθήσεται δὲ διὰ τῆς τεκνογονίας, ἐὰν μείνωσιν ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ καὶ ἀγιασμῷ μετὰ σωφροσύνης.

The Office of a Bishop, or Overseer

3 Πιστὸς ὁ λόγος· εἴ τις ἐπισκοπῆς ὀρέγεται, καλοῦ ἔργου ἐπιθυμεῖ. **2** Δεῖ οὖν τὸν ἐπίσκοπον ἀνεπίληπτον⁶ εἶναι, μιᾶς γυναικὸς ἄνδρα, νηφάλεον,⁷ σώφρονα, κόσμιον, φιλόξενον, διδακτικόν· **3** μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, ἀλλ’⁸ ἐπιεικῆ, ἄμαχον, ἀφιλάργυρον· **4** τοῦ ἰδίου οἴκου καλῶς προϊστάμενον, τέκνα ἔχοντα ἐν ὑποταγῇ μετὰ πάσης σεμνότητος. **5** Εἰ δέ τις τοῦ ἰδίου οἴκου προστῆναι οὐκ οἶδεν, πῶς ἐκκλησίας θεοῦ ἐπιμελήσεται; **6** Μὴ νεόφυτον, ἵνα μὴ τυφωθεὶς εἰς κρίμα ἐμπέσῃ τοῦ διαβόλου. **7** Δεῖ δὲ αὐτὸν⁹ καὶ μαρτυρίαν καλήν ἔχειν ἀπὸ τῶν ἔξωθεν, ἵνα μὴ εἰς ὀνειδισμὸν ἐμπέσῃ καὶ παγίδα τοῦ διαβόλου.

The Office of Deacons

8 Διακόνους ὡσαύτως σεμνούς, μὴ διλόγους, μὴ οັνῳ πολλῷ προσέχοντας, μὴ αἰσχροκερδεῖς, **9** ἔχοντας τὸ μυστήριον τῆς

¹ἐν χριστῷ • - ²καὶ τὰς γυναῖκας ἐν • [καὶ] γυναῖκας ἐν ³ἢ χρυσῷ • καὶ χρυσίῳ ⁴Γυναικὶ δὲ διδάσκειν • Διδάσκειν δὲ γυναικὶ ⁵ἀπατηθεῖσα • ἔξαπατηθεῖσα ⁶ἀνεπίληπτον • ἀνεπίλημπτον ⁷νηφάλεον • νηφάλιον ⁸μὴ αἰσχροκερδῆ ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁹αὐτὸν • -

πίστεως ἐν καθαρῷ συνειδήσει. **10** Καὶ οὗτοι δὲ δοκιμαζέσθωσαν πρῶτον, εἴτα διακονείτωσαν, ἀνέγκλητοι ὄντες. **11** Γυναικας ώσαύτως σεμνάς, μὴ διαβόλους, νηφαλέους,¹ πιστὰς ἐν πᾶσιν. **12** Διάκονοι ἔστωσαν μιᾶς γυναικὸς ἄνδρες, τέκνων καλῶς προϊστάμενοι καὶ τῶν ιδίων οἰκων. **13** Οἱ γὰρ καλῶς διακονήσαντες βαθμὸν ἑσυτοῖς καλὸν περιποιοῦνται, καὶ πολλὴν παρρησίαν ἐν πίστει τῇ ἐν χριστῷ Ἰησοῦ.

The Purpose of Paul's Letter and a Doxology

14 Ταῦτα σοι γράφω, ἐλπίζων ἐλθεῖν πρός σε τάχιον.² **15** ἐὰν δὲ βραδύνω, ἵνα εἰδῆς πῶς δεῖ ἐν οἴκῳ θεοῦ ἀναστρέφεσθαι, ήτις ἐστὶν ἐκκλησίᾳ θεοῦ ζῶντος, στύλος καὶ ἐδραίωμα τῆς ἀληθείας. **16** Καὶ ὁμοιογουμένως μέγα ἐστὶν τὸ τῆς εὐσέβειας μυστήριον. θεός³ ἐφανερώθη ἐν σαρκὶ, ἐδικαιώθη ἐν πνεύματι, ὡφθῇ ἀγγέλοις, ἐκηρύχθη ἐν ἔθνεσιν, ἐπιστεύθη ἐν κόσμῳ, ἀνελήφθῃ⁴ ἐν δόξῃ.

The False Doctrines of the Last Days and Their Refutation

4 Τὸ δὲ πνεῦμα ῥητῶς λέγει, ὅτι ἐν ὑστέροις καιροῖς ἀποστήσονταί τινες τῆς πίστεως, προσέχοντες πνεύμασιν πλάνοις καὶ διδασκαλίαις δαιμονίων, 2 ἐν ὑποκρίσει ψευδολόγων, κεκαυτηριασμένων⁵ τὴν ιδίαν συνείδησιν, 3 κωλυόντων γαμεῖν, ἀπέχεσθαι βρωμάτων, ἢ ὁ θεός ἔκτισεν εἰς μετάληψιν⁶ μετὰ εὐχαριστίας τοῖς πιστοῖς καὶ ἐπεγνωκόσιν τὴν ἀλήθειαν. **4**"Οτι πᾶν κτίσμα θεοῦ καλόν, καὶ οὐδὲν ἀπόβλητον, μετὰ εὐχαριστίας λαμβανόμενον· **5** ἀγίαζεται γὰρ διὰ λόγου θεοῦ καὶ ἐντεύξεως.

The Personal Conduct of Timothy

6 Ταῦτα ὑποτιθέμενος τοῖς ἀδελφοῖς καλὸς ἔση διάκονος Ἰησοῦ χριστοῦ,⁷ ἐντρεφόμενος τοῖς λόγοις τῆς πίστεως, καὶ τῆς καλῆς διδασκαλίας ἢ παρηκολούθηκας. **7** Τοὺς δὲ βεβήλους καὶ γραώδεις μύθους παραιτοῦ. Γύμναζε δὲ σεαυτὸν πρὸς εὐσέβειαν· **8** ἡ γὰρ σωματικὴ γυμνασία πρὸς ὄλιγον ἐστὶν ὡφέλιμος· ἡ δὲ εὐσέβεια πρὸς πάντα ὡφέλιμός ἐστιν, ἐπαγγελίαν ἔχουσα ζωῆς τῆς νῦν καὶ τῆς μελλούσης. **9** Πιστὸς ὁ λόγος καὶ πάσης ἀποδοχῆς ἄξιος. **10** Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ κοπιῶμεν καὶ

¹ νηφαλέους • νηφαλίους ² τάχιον • ἐν τάχει ³ θεός • ὃς ⁴ ἀνελήφθη • ἀνελήμφθη

⁵ κεκαυτηριασμένων • κεκαυστηριασμένων ⁶ μετάληψιν • μετάλημψιν ⁷ Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ

όνειδιζόμεθα,¹ ὅτι ἡλπίκαμεν ἐπὶ θεῷ ζῶντι, ὃς ἐστιν σωτὴρ πάντων ἀνθρώπων, μάλιστα πιστῶν. **11** Παράγγελλε ταῦτα καὶ δίδασκε. **12** Μηδείς σου τῆς νεότητος καταφρονείτω, ἀλλὰ τύπος γίνου τῶν πιστῶν ἐν λόγῳ, ἐν ἀναστροφῇ, ἐν ἀγάπῃ, ἐν πνεύματι, ἐν² πίστει, ἐν ἀγνείᾳ. **13** Ἔως ἔρχομαι, πρόσεχε τῇ ἀναγνώσει, τῇ παρακλήσει, τῇ διδασκαλίᾳ. **14** Μή ἀμέλει τοῦ ἐν σοὶ χαρίσματος, ὃ ἐδόθη σοι διὰ προφητείας μετὰ ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν τοῦ πρεσβυτερίου. **15** Ταῦτα μελέτα, ἐν τούτοις ἵσθι, ἵνα σου ἡ προκοπὴ φανερὰ ἦν ἐν πᾶσιν.³ **16** Ἐπεχε σεαυτῷ καὶ τῇ διδασκαλίᾳ. Ἐπίμενε αὐτοῖς· τοῦτο γάρ ποιῶν καὶ σεαυτὸν σώσεις καὶ τοὺς ἀκούοντάς σου.

The Pastoral Care of the Aged, the Young, the Widows

5 Πρεσβυτέρῳ μὴ ἐπιπλήξῃς, ἀλλὰ παρακάλει ὡς πατέρα· νεωτέρους, ὡς ἀδελφούς· **2** πρεσβυτέρας, ὡς μητέρας· νεωτέρας, ὡς ἀδελφάς, ἐν πάσῃ ἀγνείᾳ. **3** Χήρας τίμα τὰς ὄντως χήρας. **4** Εἰ δέ τις χήρα τέκνα ἥ ἔκγονα ἔχει, μανθανέτωσαν πρῶτον τὸν ἴδιον οἶκον εὔσεβεῖν, καὶ ἀμοιβάς ἀποδιδόναι τοῖς προγόνοις· τοῦτο γάρ ἐστιν ἀπόδεκτον ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. **5** Ή δὲ ὄντως χήρα καὶ μεμονωμένη ἡλπικεν ἐπὶ τὸν⁴ θεόν, καὶ προσμένει ταῖς δεήσεσιν καὶ ταῖς προσευχαῖς νυκτὸς καὶ ἡμέρας. **6** Ή δὲ σπαταλῶσα, ζῶσα τέθνηκεν. **7** Καὶ ταῦτα παράγγελλε, ἵνα ἀνεπίληπτοι⁵ ὕστιν. **8** Εἰ δέ τις τῶν ἴδιων καὶ μάλιστα τῶν οἰκείων⁶ οὐ προνοεῖ, τὴν πίστιν ἥρνηται, καὶ ἐστιν ἀπίστου χείρων.

The Care of Widows on the Part of the Congregation

9 Χήρα καταλεγέσθω μὴ ἔλαττον ἐτῶν ἔξήκοντα, γεγονυῖα ἐνὸς ἀνδρὸς γυνή, **10** ἐν ἔργοις καλοῖς μαρτυρουμένη, εἰ ἐτεκνοτρόφησεν, εἰ ἔξενοδόχησεν, εἰ ἀγίων πόδας ἔνιψεν, εἰ θλιβομένοις ἐπήρκεσεν, εἰ παντὶ ἔργῳ ἀγαθῷ ἐπηκολούθησεν. **11** Νεωτέρας δὲ χήρας παραιτοῦ· ὅταν γάρ καταστρηνάσωσιν τοῦ χριστοῦ, γαμεῖν θέλουσιν, **12** ἔχουσαι κρίμα, ὅτι τὴν πρώτην πίστιν ἥθέτησαν. **13** Ἄμα δὲ καὶ ἀργαὶ μανθάνουσιν, περιερχόμεναι τὰς οἰκίας, οὐ μόνον δὲ ἀργαὶ, ἀλλὰ καὶ φλύαροι καὶ περίεργοι, λαλοῦσαι τὰ μὴ δέοντα. **14** Βούλομαι οὖν νεωτέρας

¹καὶ κοπιῶμεν καὶ ὄνειδιζόμεθα • κοπιῶμεν καὶ ἀγωνιζόμεθα ²πνεύματι ἐν • – ³ἐν πᾶσιν • πᾶσιν ⁴τὸν • – ⁵ἀνεπίληπτοι • ἀνεπίλημπτοι ⁶τῶν οἰκείων • οἰκείων

γαμεῖν, τεκνογονεῖν, οἰκοδεσποτεῖν, μηδεμίαν ἀφορμὴν διδόναι τῷ ἀντικειμένῳ λοιδορίας χάριν. **15** Ἡδη γάρ τινες ἐξετράπησαν ὅπιστα τοῦ Σατανᾶ. **16** Εἴ τις πιστὸς ἦ¹ πιστὴ ἔχει χήρας, ἐπαρκείτω αὐταῖς, καὶ μὴ βαρείσθω ἡ ἐκκλησία, ἵνα ταῖς ὄντως χήραις ἐπαρκέσῃ.

Rules of Conduct with Regard to the Elders of the Congregation

17 Οἱ καλῶς προεστῶτες πρεσβύτεροι διπλῆς τιμῆς ἀξιούσθωσαν, μάλιστα οἱ κοπιῶντες ἐν λόγῳ καὶ διδασκαλίᾳ. **18** Λέγει γὰρ ἡ γραφή, Βοῦν ἀλοῶντα οὐ φιμώσεις· καί, Ἀξιος ὁ ἐργάτης τοῦ μισθοῦ αὐτοῦ. **19** Κατὰ πρεσβυτέρου κατηγορίαν μὴ παραδέχου, ἐκτὸς εἰ μὴ ἐπὶ δύο ἡ τριῶν μαρτύρων. **20** Τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐνώπιον πάντων ἔλεγχε, ἵνα καὶ οἱ λοιποὶ φόβον ἔχωσιν. **21** Διαμαρτύρομαι ἐνώπιον τοῦ θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ² καὶ τῶν ἐκλεκτῶν ἀγγέλων, ἵνα ταῦτα φυλάξῃς χωρὶς προκρίματος, μηδὲν ποιῶν κατὰ πρόσκλησιν.³ **22** Χεῖρας ταχέως μηδενὶ ἐπιτίθει, μηδὲ κοινώνει ἀμαρτίαις ἀλλοτρίαις· σεαυτὸν ἀγνὸν τήρει. **23** Μηκέτι ὑδροπότει, ἀλλ'⁴ οἶνῳ ὀλίγῳ χρῶ, διὰ τὸν στόμαχὸν σου καὶ⁵ τὰς πυκνάς σου ἀσθενείας. **24** Τινῶν ἀνθρώπων αἱ ἀμαρτίαι πρόδηλοι εἰσιν, προάγουσαι εἰς κρίσιν· τισὶν δὲ καὶ ἐπακολούθουσιν. **25** Όσαύτως καὶ τὰ καλὰ ἔργα πρόδηλά ἔστιν,⁶ καὶ τὰ ἄλλως ἔχοντα κρυβῆναι οὐ δύνανται.

6 Ὅσοι εἰσὶν ὑπὸ ζυγὸν δοῦλοι, τοὺς ιδίους δεσπότας πάσης τιμῆς ἀξίους ἡγείσθωσαν, ἵνα μὴ τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ καὶ ἡ διδασκαλία βλασφημῆται. **2** Οἱ δὲ πιστοὺς ἔχοντες δεσπότας μὴ καταφρονείτωσαν, ὅτι ἀδελφοί εἰσιν· ἀλλὰ μᾶλλον δουλευέτωσαν, ὅτι πιστοί εἰσιν καὶ ἀγαπητοί οἱ τῆς εὐεργεσίας ἀντιλαμβανόμενοι. Ταῦτα δίδασκε καὶ παρακάλει.

A Description Characterizing the Errorists

3 Εἴ τις ἐτεροδιδασκαλεῖ, καὶ μὴ προσέρχεται ὑγιαίνουσιν λόγοις, τοῖς τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ τῇ κατ' εὐσέβειαν διδασκαλίᾳ, **4** τετύφωται, μηδὲν ἐπιστάμενος, ἀλλὰ νοσῶν περὶ ζητήσεις καὶ λογομαχίας, ἐξ ὧν γίνεται φθόνος, ἔρις, βλασφημία, ὑπόνοιαι πονηραί, **5** διαπαρατριβαὶ διεφθαρμένων ἀνθρώπων τὸν νοῦν, καὶ ἀπεστερημένων τῆς ἀληθείας,

¹πιστὸς ἦ • – ²κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³πρόσκλησιν • πρόσκλισιν
⁴ἀλλ' • ἀλλὰ ⁵σου καὶ • καὶ ⁶καλὰ ἔργα πρόδηλά ἔστιν • ἔργα τὰ καλὰ πρόδηλα

νομιζόντων πορισμὸν εἶναι τὴν εὐσέβειαν. Ἀφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων.¹

The Sin of Avarice and Its Results

6 Ἐστιν δὲ πορισμὸς μέγας ἡ εὐσέβεια μετὰ αὐταρκείας· 7 οὐδὲν γάρ εἰσηγέκαμεν εἰς τὸν κόσμον, δῆλον² ὅτι οὐδὲ ἔξενεγκεῖν τι δυνάμεθα· 8 ἔχοντες δὲ διατροφὰς καὶ σκεπάσματα τούτοις ἀρκεσθήσόμεθα. 9 Οἱ δὲ βουλόμενοι πλουτεῖν ἐμπίπτουσιν εἰς πειρασμὸν καὶ παγίδα καὶ ἐπιθυμίας πολλὰς ἀνοήτους καὶ βλαβεράς, αἴτινες βυθίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους εἰς ὄλεθρον καὶ ἀπώλειαν. 10 Πίζα γάρ πάντων τῶν κακῶν ἐστὶν ἡ φιλαργυρία· ἡς τινὲς ὄρεγόμενοι ἀπεπλανήθησαν ἀπὸ τῆς πίστεως, καὶ ἔαυτοὺς περιέπειραν ὁδύναις πολλαῖς.

The Conduct of the True Christian and Its Reward

11 Σὺ δέ, ὁ ἀνθρωπε τοῦ³ θεοῦ, ταῦτα φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, εὐσέβειαν, πίστιν, ἀγάπην, ὑπομονήν, πρᾳότητα.⁴ 12 Ἀγωνίζου τὸν καλὸν ἀγῶνα τῆς πίστεως, ἐπιλαβοῦ τῆς αἰώνιου ζωῆς, εἰς ἣν ἐκλήθης, καὶ ώμολόγησας τὴν καλὴν ὁμοιογίαν ἐνώπιον πολλῶν μαρτύρων. 13 Παραγγέλλω σοι⁵ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ τοῦ ζωοποιοῦντος⁶ τὰ πάντα, καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ τοῦ μαρτυρήσαντος ἐπὶ Ποντίου Πιλάτου τὴν καλὴν ὁμοιογίαν, 14 τηρήσαι σε τὴν ἐντολὴν ἀσπιλον, ἀνεπίληπτον,⁷ μέχρι τῆς ἐπιφανείας τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ, 15 ἣν καιροῖς ἰδίοις δείξει ὁ μακάριος καὶ μόνος δυνάστης, ὁ βασιλεὺς τῶν βασιλεύοντων, καὶ κύριος τῶν κυριεύοντων, 16 ὁ μόνος ἔχων ἀθανασίαν, φῶς οἰκῶν ἀπρόσιτον, ὃν εἰδεν οὐδεὶς ἀνθρώπων, οὐδὲ ἰδεῖν δύναται· ὃ τιμὴ καὶ κράτος αἰώνιον. Ἄμην.

Final Admonitions and Conclusion

17 Τοῖς πλουσίοις ἐν τῷ νῦν αἰώνι παράγγελλε, μὴ ὑψηλοφρονεῖν, μηδὲ ἥλπικέναι ἐπὶ πλούτου ἀδηλότητι, ἀλλ’ ἐν τῷ θεῷ τῷ ζῶντι,⁸ τῷ παρέχοντι ἡμῖν πάντα πλουσίως εἰς ἀπόλαυσιν. 18 ἀγαθοεργεῖν, πλουτεῖν ἐν ἔργοις καλοῖς, εὐμεταδότους εἶναι, κοινωνικούς, 19 ἀποθησαυρίζοντας ἔαυτοῖς

¹Αφίστασο ἀπὸ τῶν τοιούτων • – ²δῆλον • – ³τοῦ • – ⁴πρᾳότητα • πρᾳϋπαθίαν
⁵σοι • [σοὶ] ⁶ζωοποιοῦντος • ζωογονοῦντος ⁷ἀνεπίληπτον • ἀνεπίλημπτον ⁸ἐν τῷ
 θεῷ τῷ ζῶντι • ἐπὶ θεῷ

θεμέλιον καλὸν εἰς τὸ μέλλον, ἵνα ἐπιλάβωνται τῆς αἰωνίου¹ ζωῆς.

20 Ὡ Τιμόθεε, τὴν παραθήκην φύλαξον, ἐκτρεπόμενος τὰς βεβήλους κενοφωνίας καὶ ἀντιθέσεις τῆς ψευδωνύμου γνώσεως·

21 ἦν τινες ἐπαγγελλόμενοι περὶ τὴν πίστιν ἡστόχησαν.

Ἡ χάρις μετὰ σοῦ. Ἄμήν.²

¹ αἰωνίου • ὄντως ² μετὰ σοῦ. Ἄμήν. • μεθ' ὑμῶν.

ΠΡΟΣ ΤΙΜΟΘΕΟΝ Β

Second to Timothy

Address and Salutation

Παῦλος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ¹ διὰ θελήματος θεοῦ, κατ'
ἐπαγγελίαν ζωῆς τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 2 Τιμοθέῳ ἀγαπητῷ
τέκνῳ χάρις, ἔλεος, εἰρήνῃ ἀπὸ θεοῦ πατρὸς καὶ χριστοῦ Ἰησοῦ
τοῦ κυρίου ἡμῶν.

Paul Reminds Timothy of His Early Training and Its Obligations

3 Χάριν ἔχω τῷ θεῷ, ὃ λατρεύω ἀπὸ προγόνων ἐν καθαρᾷ
συνειδήσει, ὡς ἀδιάλειπτον ἔχω τὴν περὶ σοῦ μνείαν ἐν ταῖς
δεήσεσίν μου νυκτὸς καὶ ἡμέρας, 4 ἐπιποθῶν σε ἵδειν, μεμνημένος
σου τῶν δακρύων, ἵνα χαρᾶς πληρωθῶ,

An Admonition to Steadfastness

5 ὑπόμνησιν λαμβάνων² τῆς ἐν σοὶ ἀνυποκρίτου πίστεως, ἥτις
ἐνώκησεν πρῶτον ἐν τῇ μάμψῃ σου Λωΐδι καὶ τῇ μητρὶ σου
Εὐνίκῃ, πέπεισμαι δὲ ὅτι καὶ ἐν σοί. 6 Δι' ἣν αἰτίαν ἀναμψινήσκω
σε ἀναζωπυρεῖν τὸ χάρισμα τοῦ θεοῦ, ὃ ἐστιν ἐν σοὶ διὰ τῆς
ἐπιθέσεως τῶν χειρῶν μου. 7 Οὐ γάρ ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεὸς πνεῦμα
δειλίας, ἀλλὰ δυνάμεως καὶ ἀγάπης καὶ σωφρονισμοῦ. 8 Μή
οὖν ἐπαισχυνθῆς τὸ μαρτύριον τοῦ κυρίου ἡμῶν, μηδὲ ἐμὲ τὸν
δέσμιον αὐτοῦ ἀλλὰ συγκακοπάθησον τῷ εὐαγγελίῳ κατὰ
δύναμιν θεοῦ, 9 τοῦ σώσαντος ἡμᾶς καὶ καλέσαντος κλήσει
ἄγια, οὐ κατὰ τὰ ἔργα ἡμῶν, ἀλλὰ κατ'³ ιδίαν πρόθεσιν καὶ

¹Ιησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ²λαμβάνων • λαβὼν ³κατ' • κατὰ

χάριν τὴν δοθεῖσαν ἡμῖν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ πρὸ χρόνων αἰώνιων,
10 φανερωθεῖσαν δὲ νῦν διὰ τῆς ἐπιφανείας τοῦ σωτῆρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ χριστοῦ,¹ καταργήσαντος μὲν τὸν θάνατον, φωτίσαντος
 δὲ ζωὴν καὶ ἀφθαρσίαν διὰ τοῦ εὐαγγελίου, **11** εἰς δὲ ἐτέθην
 ἐγὼ κῆρυξ καὶ ἀπόστολος καὶ διδάσκαλος ἐθνῶν.² **12** Δι’ ἣν
 αἰτίαν καὶ ταῦτα πάσχω, ἀλλ’ οὐκ ἐπαισχύνομαι· οἶδα γὰρ ὃ
 πεπίστευκα, καὶ πέπεισμαι ὅτι δυνατός ἐστιν τὴν παραθήκην μου
 φυλάξαι εἰς ἐκείνην τὴν ἡμέραν. **13** Υποτύπωσιν ἔχε ύγιαινόντων
 λόγων ὡν παρ’ ἐμοῦ ἥκουσας, ἐν πίστει καὶ ἀγάπῃ τῇ ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ. **14** Τὴν καλὴν παραθήκην φύλαξον διὰ πνεύματος ἀγίου
 τοῦ ἐνοικοῦντος ἐν ἡμῖν.

Paul's Sorrowful and Cheerful Experiences

15 Οἶδας τοῦτο, ὅτι ἀπεστράφησάν με πάντες οἱ ἐν τῇ Ἀσίᾳ,
 ὡν ἐστὶν Φύγελος καὶ Ἐρμογένης. **16** Δῷη ἔλεος ὁ κύριος τῷ
 Ὄνησιφόρου οἴκῳ· ὅτι πολλάκις με ἀνέψυξεν, καὶ τὴν ἄλυσίν μου
 οὐκ ἐπαισχύνθη, **17** ἀλλὰ γενόμενος ἐν Ῥώμῃ, σπουδαιότερον³
 ἐζήτησέν με καὶ εὗρεν— **18** δῷη αὐτῷ ὁ κύριος εύρειν ἔλεος
 παρὰ κυρίου ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ—καὶ ὅσα ἐν Ἐφέσῳ διηκόνησεν,
 βέλτιον σὺ γινώσκεις.

Admonition to Faithfulness in the Ministry

2 Σὺ οὖν, τέκνον μου, ἐνδυναμοῦ ἐν τῇ χάριτι τῇ ἐν χριστῷ
 Ἰησοῦ. **2** Καὶ ἂ ἥκουσας παρ’ ἐμοῦ διὰ πολλῶν μαρτύρων,
 ταῦτα παράθου πιστοῖς ἀνθρώποις, οἵτινες ίκανοι ἔσονται καὶ
 ἐτέρους διδάξαι. **3** Σὺ οὖν κακοπάθησον⁴ ὡς καλὸς στρατιώτης
 Ἰησοῦ χριστοῦ.⁵ **4** Οὐδεὶς στρατεύμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ
 βίου πραγματείαις, ἵνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ. **5** Εἆν δὲ
 καὶ ἀθλῆ τις, οὐ στεφανοῦται ἐὰν μή νομίμως ἀθλήσῃ. **6** Τὸν
 κοπιῶντα γεωργὸν δεῖ πρῶτον τῶν καρπῶν μεταλαμβάνειν.
7 Νόει ἂ λέγω· δῷη⁶ γάρ σοι ὁ κύριος σύνεσιν ἐν πᾶσιν.

An Admonition to Faithfulness in Faith and Christian Conduct

8 Μνημόνευε Ἰησοῦν χριστὸν ἐγγηγερμένον ἐκ νεκρῶν, ἐκ
 σπέρματος Δαυίδ, κατὰ τὸ εὐαγγέλιον μου. **9** ἐν ὃ κακοπάθω
 μέχρι δεσμῶν, ὡς κακοῦργος· ἀλλ’⁷ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ οὐ δέδεται.

¹ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ² ἐθνῶν • – ³ σπουδαιότερον • σπουδαίως ⁴ Σὺ οὖν
 κακοπάθησον • Συγκακοπάθησον ⁵ Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ⁶ ἂ λέγω δῷη •
 δὲ λέγω δώσει ⁷ ἀλλ’ • ἀλλὰ

10 Διὰ τοῦτο πάντα ὑπομένω διὰ τοὺς ἐκλεκτούς, ἵνα καὶ αὐτοὶ σωτηρίας τύχωσιν τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, μετὰ δόξης αἰώνιου. **11** Πιστὸς ὁ λόγος· εἰ γὰρ συναπεθάνομεν, καὶ συζήσομεν· **12** εἰ ὑπομένομεν, καὶ συμβασιλεύσομεν· εἰ ἀρνούμεθα,¹ κάκεινος ἀρνήσεται ἡμᾶς· **13** εἰ ἀπιστοῦμεν, ἐκεῖνος πιστὸς μένει· ἀρνήσασθαι ἔαυτὸν² οὐ δύναται.

The Proper Dividing of the Word of God

14 Ταῦτα ὑπομίμησκε, διαμαρτυρόμενος ἐνώπιον τοῦ κυρίου³ μὴ λογομαχεῖν εἰς⁴ οὐδὲν χρήσιμον, ἐπὶ καταστροφῆ τῶν ἀκούοντων. **15** Σπούδασον σεαυτὸν δόκιμον παραστῆσαι τῷ θεῷ, ἐργάτην ἀνεπαίσχυντον, ὥρθιτομοῦντα τὸν λόγον τῆς ἀληθείας. **16** Τὰς δὲ βεβήλους κενοφωνίας περιίστασο· ἐπὶ πλειον γὰρ προκόψουσιν ἀσεβείας, **17** καὶ ὁ λόγος αὐτῶν ὡς γάγγραινα νομὴν ἔξει· ὃν ἐστὶν Ὑμέναιος καὶ Φιλητός· **18** οἵτινες περὶ τὴν ἀλήθειαν ἡστόχησαν, λέγοντες τὴν ἀνάστασιν⁵ ἥδη γεγονέναι, καὶ ἀνατρέπουσιν τὴν τινῶν πίστιν.

Of Clean and Unclean Vessels

19 Οἱ μέντοι στερεὸς θεμέλιος τοῦ θεοῦ ἔστηκεν, ἔχων τὴν σφραγῖδα ταύτην, Ἐγνω κύριος τοὺς ὄντας αὐτοῦ, καὶ, Ἀποστήτω ἀπὸ ἀδικίας πᾶς ὁ ὄνομάζων τὸ ὄνομα κυρίου. **20** Ἐν μεγάλῃ δὲ οἰκίᾳ οὐκ ἔστιν μόνον σκεύη χρυσᾶ καὶ ἀργυρᾶ, ἀλλὰ καὶ ξύλινα καὶ ὀστράκινα, καὶ ἡ μὲν εἰς τιμὴν, ἡ δὲ εἰς ἀτιμίαν. **21** Εάν οὖν τις ἐκκαθάρῃ ἔαυτὸν ἀπὸ τούτων, ἔσται σκεῦος εἰς τιμὴν, ἡγιασμένον, καὶ⁶ εὐχρηστὸν τῷ δεσπότῃ, εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἡτοιμασμένον.

The Minister's Personal Conduct

22 Τὰς δὲ νεωτερικὰς ἐπιθυμίας φεῦγε· δίωκε δὲ δικαιοσύνην, πίστιν, ἀγάπην, εἰρήνην, μετὰ τῶν ἐπικαλουμένων τὸν κύριον ἐκ καθαρᾶς καρδίας. **23** Τὰς δὲ μωρᾶς καὶ ἀπαιδεύτους ζητήσεις παραιτοῦ, εἰδὼς ὅτι γεννῶσιν μάχας. **24** Δοῦλον δὲ κυρίου οὐ δεῖ μάχεσθαι, ἀλλ᾽⁷ ἥπιον εἶναι πρὸς πάντας, διδακτικόν, ἀνεξίκακον, **25** ἐν πραότητι⁸ παιδεύοντα τοὺς ἀντιδιατιθεμένους· μήποτε δῷ⁹ αὐτοῖς ὁ θεὸς μετάνοιαν εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας,

¹ἀρνούμεθα • ἀρνησόμεθα ²ἔαυτὸν • γὰρ ἔαυτὸν ³κυρίου • θεοῦ ⁴εἰς • ἐπ' ⁵τὴν ἀνάστασιν • [τὴν] ἀνάστασιν ⁶καὶ • – ⁷ἀλλ' • ἀλλὰ ⁸πραότητι • πραύτητι ⁹δῷ • δώῃ

26 καὶ ἀνανήψωσιν ἐκ τῆς τοῦ διαβόλου παγίδος, ἐζωγρημένοι ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὸ ἐκείνου θέλημα.

The False Teachers and False Brethren of the Last Days

3 Τοῦτο δὲ γίνωσκε, ὅτι ἐν ἐσχάταις ἡμέραις ἐνστήσονται καιροὶ χαλεποί. 2 Ἔσονται γάρ οἱ ἄνθρωποι φίλαυτοι, φιλάργυροι, ἀλαζόνες, ὑπερήφανοι, βλάσφημοι, γονεῦσιν ἀπειθεῖς, ἀχάριστοι, ἀνόσιοι, 3 ἀστοργοι, ἀσπονδοι, διάβολοι, ἀκρατεῖς, ἀνήμεροι, ἀφιλάγαθοι, 4 προδόται, προπετεῖς, τετυφωμένοι, φιλήδονοι μᾶλλον ἢ φιλόθεοι, 5 ἔχοντες μόρφωσιν εὐσεβείας, τὴν δὲ δύναμιν αὐτῆς ἥρνημένοι· καὶ τούτους ἀποτρέπου. 6 Ἐκ τούτων γάρ εἰσιν οἱ ἐνδύνοντες εἰς τὰς οἰκίας, καὶ αἰχμαλωτεύοντες¹ γυναικάρια σεσωρευμένα ἀμαρτίαις, ἀγόμενα ἐπιθυμίαις ποικίλαις, 7 πάντοτε μανθάνοντα, καὶ μηδέποτε εἰς ἐπίγνωσιν ἀληθείας ἐλθεῖν δυνάμενα. 8 Ὁν τρόπον δὲ Ἰαννῆς καὶ Ἰαμβρῆς ἀντέστησαν Μωϋσῆς,² οὕτως καὶ οὗτοι ἀνθίστανται τῇ ἀληθείᾳ, ἄνθρωποι κατεφθαρμένοι τὸν νοῦν, ἀδόκιμοι περὶ τὴν πίστιν. 9 Ἀλλ’ οὐ προκόψουσιν ἐπὶ πλεῖον· ἡ γάρ ἄνοια αὐτῶν ἔκδηλος ἔσται πᾶσιν, ὡς καὶ ἡ ἐκείνων ἐγένετο.

The Special Lessons of Paul's Afflictions

10 Σὺ δὲ παρηκολούθηκάς³ μου τῇ διδασκαλίᾳ, τῇ ἀγωγῇ, τῇ προθέσει, τῇ πίστει, τῇ μακροθυμίᾳ, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ, **11** τοῖς διωγμοῖς, τοῖς παθήμασιν, οἵα μοι ἐγένετο ἐν Ἀντιοχείᾳ, ἐν Ἰκονίῳ, ἐν Λύστροις, οἷους διωγμοὺς ὑπήνεγκα· καὶ ἐκ πάντων με ἐρρύσατο ὁ κύριος. **12** Καὶ πάντες δὲ οἱ θέλοντες εὐσεβῶς ζῆν ἐν χριστῷ Ἰησοῦ διωχθήσονται. **13** Πονηροὶ δὲ ἄνθρωποι καὶ γόντες προκόψουσιν ἐπὶ τὸ χεῖρον, πλανῶντες καὶ πλανώμενοι.

The Purpose of Holy Scriptures

14 Σὺ δὲ μένε ἐν οἷς ἔμαθες καὶ ἐπιστώθης, εἰδὼς παρὰ τίνος⁴ ἔμαθες, **15** καὶ ὅτι ἀπὸ βρέφους τὰ ιερὰ⁵ γράμματα οἴδας, τὰ δυνάμενά σε σοφίσαι εἰς σωτηρίαν διὰ πίστεως τῆς ἐν χριστῷ Ἰησοῦ. **16** Πᾶσα γραφὴ θεόπνευστος καὶ ὡφέλιμος πρὸς διδασκαλίαν, πρὸς ἔλεγχον,⁶ πρὸς ἐπανόρθωσιν, πρὸς παιδείαν

¹ αἰχμαλωτεύοντες • αἰχμαλωτίζοντες ² Μωϋσῆς • Μωϋσεῖ ³ παρηκολούθηκάς • παρηκολούθησάς ⁴ τίνος • τίνων ⁵ τὰ ιερὰ • [τὰ] ιερὰ ⁶ ἔλεγχον • ἐλεγμόν

τὴν ἐν δικαιοσύνῃ· 17 ἵνα ἄρτιος ἦ ὁ τοῦ θεοῦ ἀνθρωπος, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἔξηρτισμένος.

Faithfulness in Office

4 Διαμαρτύρομαι οὖν ἐγὼ¹ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, καὶ τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ,² τοῦ μέλλοντος κρίνειν ζῶντας καὶ νεκρούς, κατὰ³ τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ καὶ τὴν βασιλείαν αὐτοῦ, 2 κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἔλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πάσῃ μακροθυμίᾳ καὶ διδαχῇ. 3 Ἐσται γὰρ καιρὸς ὅτε τῆς ὑγιαινούσης διδασκαλίας οὐκ ἀνέξονται, ἀλλὰ κατὰ τὰς ἐπιθυμίας τὰς ιδίας⁴ ἑαυτοῖς ἐπισωρεύσουσιν διδασκάλους, κνηθόμενοι τὴν ἀκοήν. 4 καὶ ἀπὸ μὲν τῆς ἀληθείας τὴν ἀκοήν ἀποστρέψουσιν, ἐπὶ δὲ τοὺς μύθους ἐκτραπήσονται. 5 Σὺ δὲ νῆφε ἐν πᾶσιν, κακοπάθησον, ἔργον ποίησον εὐαγγελιστοῦ, τὴν διακονίαν σου πληροφόρησον.

Paul's Fight and Victory

6 Ἔγὼ γὰρ ἥδη σπένδομαι, καὶ ὁ καιρὸς τῆς ἐμῆς ἀναλύσεως⁵ ἐφέστηκεν. 7 Τὸν ἀγῶνα τὸν καλὸν⁶ ἡγώνισμαι, τὸν δρόμον τετέλεκα, τὴν πίστιν τετήρηκα· 8 λοιπόν, ἀπόκειται μοι ὁ τῆς δικαιοσύνης στέφανος, ὃν ἀποδώσει μοι ὁ κύριος ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ, ὁ δίκαιος κριτής οὐ μόνον δὲ ἐμοί, ἀλλὰ καὶ πᾶσιν τοῖς ἡγαπηκόσιν τὴν ἐπιφάνειαν αὐτοῦ.

A Report Concerning Various Acquaintances and the First Hearing

9 Σπούδασον ἐλθεῖν πρὸς με ταχέως· 10 Δημᾶς γάρ με ἐγκατέλιπεν, ἀγαπήσας τὸν νῦν αἰῶνα, καὶ ἐπορεύθη εἰς Θεσσαλονίκην· Κρήσκης εἰς Γαλατίαν, Τίτος εἰς Δαλματίαν. 11 Λουκᾶς ἐστὶν μόνος μετ' ἐμοῦ. Μάρκον ἀναλαβὼν ἄγε μετὰ σεαυτοῦ· ἐστιν γάρ μοι εὔχρηστος εἰς διακονίαν. 12 Τυχικὸν δὲ ἀπέστειλα εἰς Ἐφεσον. 13 Τὸν φελόνην^{a,7} ὃν ἀπέλιπον ἐν Τρῳάδι παρὰ Κάρπω, ἐρχόμενος φέρε, καὶ τὰ βιβλία, μάλιστα τὰς μεμβράνας. 14 Ἀλέξανδρος ὁ χαλκεὺς πολλά μοι κακὰ ἐνεδείξατο· ἀποδῷ⁸ αὐτῷ ὁ κύριος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. 15 ὃν

^aφελόνην • φαιλόνην

¹οὖν ἐγὼ • – ²τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³κατὰ • καὶ ⁴ἐπιθυμίας τὰς ιδίας • ιδίας ἐπιθυμίας ⁵ἐμῆς ἀναλύσεως • ἀναλύσεως μου ⁶ἀγῶνα τὸν καλὸν • καλὸν ἀγῶνα ⁷φελόνην • φαιλόνην ⁸ἀποδῷ • ἀποδώσει

καὶ σὺ φυλάσσου, λίαν γὰρ ἀνθέστηκεν¹ τοῖς ἡμετέροις λόγοις.
16 Ἐν τῇ πρώτῃ μου ἀπολογίᾳ οὐδείς μοι συμπαρεγένετο,² ἀλλὰ πάντες με ἐγκατέλιπον· μὴ αὐτοῖς λογισθείη. **17** Ο δὲ κύριος μοι παρέστη, καὶ ἐνεδυνάμωσέν με, ἵνα δι’ ἐμοῦ τὸ κήρυγμα πληροφορηθῇ, καὶ ἀκούσῃ³ πάντα τὰ ἔθνη· καὶ ἐρρύσθην ἐκ στόματος λέοντος. **18** Καὶ ῥύσεται⁴ με ὁ κύριος ἀπὸ παντὸς ἔργου πονηροῦ, καὶ σώσει εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ τὴν ἐπουράνιον· ὃ ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

Concluding Remarks and Greeting

19 Ἀσπασαι Πρίσκαν καὶ Ἄκυλαν, καὶ τὸν Ὄνησιφόρου οἶκον.
20 Ἔραστος ἔμεινεν ἐν Κορίνθῳ· Τρόφιμον δὲ ἀπέλιπον ἐν Μιλήτῳ ἀσθενοῦντα. **21** Σπούδασον πρὸ χειμῶνος ἐλθεῖν. Ἀσπάζεται σε Εὐβοιος, καὶ Πούδης, καὶ Λινος, καὶ Κλαυδία, καὶ οἱ ἀδελφοὶ πάντες.

22 Ο κύριος Ἰησοῦς χριστὸς⁵ μετὰ τοῦ πνεύματός σου. Ἡ χάρις μεθ’ ὑμῶν. Ἀμήν.⁶

¹ ἀνθέστηκεν • ἀντέστη ² συμπαρεγένετο • παρεγένετο ³ ἀκούσῃ • ἀκούσωσιν ⁴ Καὶ ῥύσεται • Ρύσεται ⁵ Ἰησοῦς χριστὸς • – ⁶ Ἀμήν • –

ΠΡΟΣ ΤΙΤΟΝ

To Titus

Address and Opening Salutation

Παῦλος, δοῦλος θεοῦ, ἀπόστολος δὲ Ἰησοῦ χριστοῦ, κατὰ πίστιν ἐκλεκτῶν θεοῦ καὶ ἐπίγνωσιν ἀληθείας τῆς κατ’ εὐσέβειαν, 2 ἐπ’ ἐλπίδι ζωῆς αἰώνιου, ἦν ἐπηγγείλατο ὁ ἀψευδής θεὸς πρὸ χρόνων αἰώνιων, 3 ἐφανέρωσεν δὲ καιροῖς ιδίοις τὸν λόγον αὐτοῦ ἐν κηρύγματι ὃ ἐπιστεύθην ἐγὼ κατ’ ἐπιταγὴν τοῦ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ, 4 Τίτῳ γνησίῳ τέκνῳ κατὰ κοινὴν πίστιν· χάρις, ἔλεος, εἰρήνη¹ ἀπὸ θεοῦ πατρός, καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ² τοῦ σωτῆρος ἡμῶν.

The Qualifications of Christian Pastors

5 Τούτου χάριν κατέλιπόν³ σε ἐν Κρήτῃ, ἵνα τὰ λείποντα ἐπιδιορθώσῃ, καὶ καταστήσῃς κατὰ πόλιν πρεσβυτέρους, ὡς ἐγώ σοι διεταξάμην· 6 εἴ τις ἔστιν ἀνέγκλητος, μιᾶς γυναικὸς ἀνήρ, τέκνα ἔχων πιστά, μὴ ἐν κατηγορίᾳ ἀσωτίας ἢ ἀνυπότακτα. 7 Δεῖ γὰρ τὸν ἐπίσκοπον ἀνέγκλητον εἶναι, ὡς θεοῦ οἰκονόμον· μὴ αὐθάδη, μὴ ὄργιλον, μὴ πάροινον, μὴ πλήκτην, μὴ αἰσχροκερδῆ, 8 ἀλλὰ φιλόξενον, φιλάγαθον, σώφρονα, δίκαιον, ὅσιον, ἐγκρατῆ, 9 ἀντεχόμενον τοῦ κατὰ τὴν διδαχὴν πιστοῦ λόγου, ἵνα δυνατὸς ἥ καὶ παρακαλεῖν ἐν τῇ διδασκαλίᾳ τῇ ὑγιαινούσῃ, καὶ τοὺς ἀντιλέγοντας ἐλέγχειν.

¹ἔλεος εἰρήνη • καὶ εἰρήνη ²κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ³κατέλιπόν • ἀπέλιπόν

The False Teachers Characterized and the Question of How to Deal with Them

10 Εἰσὶν γὰρ πολλοὶ καὶ ἀνυπότακτοι,¹ ματαιολόγοι καὶ φρεναπάται, μάλιστα οἱ ἐκ περιτομῆς,² 11 οὓς δεῖ ἐπιστομίζειν· οἵτινες ὅλους οἴκους ἀνατρέπουσιν, διδάσκοντες ἢ μὴ δεῖ, αἰσχροῦ κέρδους χάριν. 12 Εἶπεν τις ἐξ αὐτῶν, Ἰδιος αὐτῶν προφήτης, Κρήτες ἀεὶ ψεῦσται, κακὰ θηρία, γαστέρες ἀργαῖ. 13 Ἡ μαρτυρία αὕτη ἔστιν ἀληθής. Δι’ ἣν αἰτίαν ἔλεγχε αὐτοὺς ἀποτόμως, ἵνα ὑγιαίνωσιν ἐν τῇ πίστει, 14 μὴ προσέχοντες Ἰουδαϊκοῖς μύθοις, καὶ ἐντολαῖς ἀνθρώπων ἀποστρεφομένων τὴν ἀλήθειαν. 15 Πάντα μὲν³ καθαρὰ τοῖς καθαροῖς· τοῖς δὲ μεμιασμένοις⁴ καὶ ἀπίστοις οὐδὲν καθαρόν· ἀλλὰ μεμίανται αὐτῶν καὶ ὁ νοῦς καὶ ἡ συνείδησις. 16 Θεὸν ὄμολογοῦσιν εἰδέναι, τοῖς δὲ ἔργοις ἀρνοῦνται, βδελυκτοὶ ὄντες καὶ ἀπειθεῖς καὶ πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἀδόκιμοι.

Admonitions concerning Various Stations

2 Σὺ δὲ λάλει ἢ πρέπει τῇ ὑγιαινούσῃ διδασκαλίᾳ· 2 πρεσβύτας νηφαλέους^{a,5} εἶναι, σεμνούς, σώφρονας, ὑγιαίνοντας τῇ πίστει, τῇ ἀγάπῃ, τῇ ὑπομονῇ· 3 πρεσβύτιδας ὡσαύτως ἐν καταστήματι ιεροπρεπεῖς, μὴ διαβόλους, μὴ οἷνω πολλῷ δεδουλωμένας, καλοδιδασκάλους, 4 ἵνα σωφρονίζωσιν τὰς νέας φιλάνδρους εἶναι, φιλοτέκνους, 5 σώφρονας, ἀγνάς, οἰκουρούς,⁶ ἀγαθάς, ὑποτασσομένας τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν, 6 ἵνα μὴ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ βλασφημῇται· 6 τοὺς νεωτέρους ὡσαύτως παρακάλει σωφρονεῖν· 7 περὶ πάντα σεαυτὸν παρεχόμενος τύπον καλῶν ἔργων, ἐν τῇ διδασκαλίᾳ ἀδιαφθορίαν,⁷ σεμνότητα, ἀφθαρσίαν,⁸ 8 λόγον ὑγιῆ, ἀκατάγνωστον, 9 ἵνα ὁ ἐξ ἐναντίας ἐντραπῇ, μηδὲν ἔχων περὶ ἡμῶν λέγειν⁹ φαῦλον. 9 Δούλους ἰδίοις δεσπόταις ὑποτάσσεσθαι, ἐν πᾶσιν εὐαρέστους εἶναι, μὴ ἀντιλέγοντας, 10 μὴ νοσφιζομένους, ἀλλὰ πίστιν πᾶσαν¹⁰ ἐνδεικνυμένους ἀγαθήν, 11 ἵνα τὴν διδασκαλίαν τοῦ¹¹ σωτῆρος ἡμῶν θεοῦ κοσμῶσιν ἐν πᾶσιν.

^a νηφαλέους • νηφαλίους

¹ καὶ ἀνυπότακτοι • [καὶ] ἀνυπότακτοι ² περιτομῆς • τῆς περιτομῆς ³ μὲν • – ⁴ μεμιασμένοις • μεμιαμένοις ⁵ νηφαλέους • νηφαλίους ⁶ οἰκουρούς • οἰκουργούς ⁷ ἀδιαφθορίαν • ἀφθορίαν ⁸ ἀφθαρσίαν • – ⁹ περὶ ἡμῶν λέγειν • λέγειν περὶ ἡμῶν ¹⁰ πίστιν πᾶσαν • πᾶσαν πίστιν ¹¹ τοῦ • τὴν τοῦ

The Grace of Salvation and Its Sanctifying Power

11 Ἐπεφάνη γὰρ ἡ χάρις τοῦ θεοῦ ἡ σωτήριος¹ πᾶσιν ἀνθρώποις,
 12 παιδεύουσα ἡμᾶς ἵνα, ἀρνησάμενοι τὴν ἀσέβειαν καὶ τὰς
 κοσμικὰς ἐπιθυμίας, σωφρόνως καὶ δικαίως καὶ εὔσεβῶς
 ζήσωμεν ἐν τῷ νῦν αἰώνι, 13 προσδεχόμενοι τὴν μακαρίαν ἐλπίδα
 καὶ ἐπιφάνειαν τῆς δόξης τοῦ μεγάλου θεοῦ καὶ σωτῆρος ἡμῶν
 Ἰησοῦ χριστοῦ, 14 ὃς ἔδωκεν ἑαυτὸν ὑπὲρ ἡμῶν, ἵνα λυτρώσῃται
 ἡμᾶς ἀπὸ πάσης ἀνομίας, καὶ καθαρίσῃ ἑαυτῷ λαὸν περιούσιον,
 ζηλωτὴν καλῶν ἔργων.

15 Ταῦτα λάλει, καὶ παρακάλει, καὶ ἔλεγχε μετὰ πάσης
 ἐπιταγῆς. Μηδείς σου περιφρονείτω.

An Admonition to Obedience and Meekness

3 Ὑπομίμνησκε αὐτοὺς ἀρχαῖς καὶ² ἔξουσίαις ὑποτάσσεσθαι,
 πειθαρχεῖν, πρὸς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν ἐτοίμους εἶναι, 2 μηδένα
 βλασφημεῖν, ἀμάχους εἶναι, ἐπιεικεῖς, πᾶσαν ἐνδεικνυμένους
 πραξότητα³ πρὸς πάντας ἀνθρώπους. 3 Ἡμεν γάρ ποτε καὶ ἡμεῖς
 ἀνόητοι, ἀπειθεῖς, πλανώμενοι, δουλεύοντες ἐπιθυμίαις καὶ
 ἥδοναις ποικίλαις, ἐν κακίᾳ καὶ φθόνῳ διάγοντες, στυγητοί,
 μισοῦντες ἀλλήλους.

The Washing of Regeneration and Its Wonderful Power

4 Ὁτε δὲ ἡ χρηστότης καὶ ἡ φιλανθρωπία ἐπεφάνη τοῦ σωτῆρος
 ἡμῶν θεοῦ, 5 οὐκ ἔξ ἔργων τῶν ἐν δικαιοσύνῃ ὕν⁴ ἐποιήσαμεν
 ἡμεῖς, ἀλλὰ κατὰ τὸν αὐτοῦ ἔλεον⁵ ἔσωσεν ἡμᾶς, διὰ λουτροῦ
 παλιγγενεσίας καὶ ἀνακαινώσεως πνεύματος ἀγίου, 6 οὗ ἔξεχεν
 ἐφ' ἡμᾶς πλουσίως, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ σωτῆρος ἡμῶν,
 7 ἵνα δικαιωθέντες τῇ ἐκείνου χάριτι, κληρονόμοι γενώμεθα⁶
 κατ' ἐλπίδα ζωῆς αἰώνιου. 8 Πιστὸς ὁ λόγος, καὶ περὶ τούτων
 βούλομαί σε διαβεβαιοῦσθαι, ἵνα φροντίζωσιν καλῶν ἔργων
 προΐστασθαι οἱ πεπιστευκότες θεῷ. Ταῦτα ἔστιν τὰ⁷ καλὰ καὶ
 ὡφέλιμα τοῖς ἀνθρώποις:

The Conduct of Titus toward False Teachers and Heretics

9 μωρὰς δὲ ζητήσεις καὶ γενεαλογίας καὶ ἔρεις καὶ μάχας νομικὰς
 περιῆστασο· εἰσὶν γὰρ ἀνωφελεῖς καὶ μάταιοι. 10 Αἱρετικὸν

¹ ἡ σωτήριος • σωτήριος ² καὶ • – ³ πραξότητα • πραύτητα ⁴ ὕν • ὁ ⁵ τὸν αὐτοῦ
 ἔλεον • τὸ αὐτοῦ ἔλεος ⁶ γενώμεθα • γενηθῶμεν ⁷ τὰ • –

ἄνθρωπον μετὰ μίαν καὶ δευτέραν νουθεσίαν παραιτοῦ, **11** εἰδὼς ὅτι ἔξεστραπταὶ ὁ τοιοῦτος, καὶ ἀμαρτάνει, ὃν αὐτοκατάκριτος.

Final Directions and Greetings

12 Ὁταν πέμψω Ἀρτεμᾶν πρός σε ἥ Τυχικόν, σπούδασον ἐλθεῖν πρός με εἰς Νικόπολιν· ἐκεῖ γὰρ κέκρικα παραχειμάσαι.
13 Ζηνᾶν τὸν νομικὸν καὶ Ἀπολλῶ¹ σπουδαίως πρόπεμψον, ἵνα μηδὲν αὐτοῖς λείπῃ. **14** Μανθανέτωσαν δὲ καὶ οἱ ἡμέτεροι καλῶν ἔργων προϊστασθαι εἰς τὰς ἀναγκαίας χρείας, ἵνα μὴ ὕσιν ἄκαρποι.

15 Ἀσπάζονται σε οἱ μετ' ἐμοῦ πάντες. Ἀσπασαι τοὺς φιλοῦντας ἡμᾶς ἐν πίστει.

Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἄμήν.²

¹Ἀπολλῶ • Ἀπολλῶν ²Ἄμήν • –

ΠΡΟΣ ΦΙΛΗΜΟΝΑ

To Philemon

Address and Salutation

Παῦλος δέσμιος χριστοῦ Ἰησοῦ, καὶ Τιμόθεος ὁ ἀδελφός,
Φιλήμονι τῷ ἀγαπητῷ καὶ συνεργῷ ἡμῶν, 2 καὶ Ἀπφίᾳ τῇ
ἀγαπητῇ,¹ καὶ Ἀρχίπωῳ τῷ συστρατιώτῃ ἡμῶν, καὶ τῇ κατ' οἰκόν
σου ἐκκλησίᾳ· 3 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ πατρὸς ἡμῶν καὶ
κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ.

Paul's Thankfulness and Sympathy on Account of Philemon's Christian State

4 Εὐχαριστῶ τῷ θεῷ μου, πάντοτε μνείαν σου ποιούμενος
ἐπὶ τῶν προσευχῶν μου, 5 ἀκούων σου τὴν ἀγάπην, καὶ τὴν
πίστιν ἣν ἔχεις πρὸς τὸν κύριον Ἰησοῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς
ἄγιους, 6 ὅπως ἡ κοινωνία τῆς πίστεώς σου ἐνεργής γένηται
ἐν ἐπιγνώσει παντὸς ἀγαθοῦ τοῦ ἐν ἡμῖν εἰς χριστὸν Ἰησοῦν.²
7 Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν³ καὶ παράκλησιν ἐπὶ τῇ ἀγάπῃ σου,
ὅτι τὰ σπλάγχνα τῶν ἀγίων ἀναπέπαυται διὰ σοῦ, ἀδελφέ.

Paul's Intercession for Onesimus

8 Διὸ πολλὴν ἐν χριστῷ παρρησίαν ἔχων ἐπιτάσσειν σοι
τὸ ἀνῆκον, 9 διὰ τὴν ἀγάπην μᾶλλον παρακαλῶ, τοιοῦτος ὡν
ώς Παῦλος πρεσβύτης, νυνὶ δὲ καὶ δέσμιος Ἰησοῦ χριστοῦ.⁴
10 Παρακαλῶ σε περὶ τοῦ ἐμοῦ τέκνου, ὃν ἐγέννησα ἐν τοῖς
δεσμοῖς μου,⁵ Ὁνήσιμον, 11 τόν ποτέ σοι ἄχρηστον, νυνὶ δὲ σοὶ⁶
καὶ ἐμοὶ εὔχρηστον, ὃν ἀνέπεμψα. 12 σὺ δὲ⁷ αὐτόν, τοῦτ' ἔστιν

¹ἀγαπητῇ • ἀδελφῇ ²Ἰησοῦν • – ³Χάριν γὰρ ἔχομεν πολλὴν • Χαρὸν γὰρ πολλὴν
ἔσχον ⁴Ἰησοῦ χριστοῦ • χριστοῦ Ἰησοῦ ⁵μου • – ⁶δὲ σοὶ • δὲ [καὶ] σοὶ ⁷σὺ δὲ •
σοὶ

τὰ ἐμὰ σπλάγχνα, προσλαβοῦ.¹ 13 ὅν ἐγὼ ἐβουλόμην πρὸς ἔμαυτὸν κατέχειν, ἵνα ὑπὲρ σοῦ διακονῇ μοι² ἐν τοῖς δεσμοῖς τοῦ εὐαγγελίου· 14 χωρὶς δὲ τῆς σῆς γνώμης οὐδὲν ἡθέλησα ποιῆσαι, ἵνα μὴ ὡς κατὰ ἀνάγκην τὸ ἀγαθόν σου ἦ, ἀλλὰ κατὰ ἑκούσιον.

Another Point Urged by the Apostle

15 Τάχα γὰρ διὰ τοῦτο ἔχωρίσθη πρὸς ὥραν, ἵνα αἰώνιον αὐτὸν ἀπέχῃς· 16 οὐκέτι ὡς δοῦλον, ἀλλ’ ὑπὲρ δοῦλον, ἀδελφὸν ἀγαπητόν, μάλιστα ἐμοί, πόσῳ δὲ μᾶλλον σοὶ καὶ ἐν σαρκὶ καὶ ἐν κυρίῳ. 17 Εἰ οὖν με ἔχεις κοινωνόν, προσλαβοῦ αὐτὸν ὡς ἐμέ. 18 Εἰ δέ τι ἡδίκησέν σε ἡ ὄφείλει, τοῦτο ἐμοὶ ἐλλόγει.³ 19 ἐγὼ Παῦλος ἔγραψα τῇ ἐμῇ χειρὶ, ἐγὼ ἀποτίσω· ἵνα μὴ λέγω σοι ὅτι καὶ σεαυτόν μοι προσοφείλεις. 20 Ναί, ἀδελφέ, ἐγὼ σου ὀναίμην ἐν κυρίῳ· ἀνάπταυσόν μου τὰ σπλάγχνα ἐν κυρίῳ.⁴

Concluding Remarks and Greeting

21 Πεποιθώς τῇ ὑπακοῇ σου ἔγραψά σοι, εἰδὼς ὅτι καὶ ὑπὲρ ὅ⁵ λέγω ποιήσεις. 22 Ἄμα δὲ καὶ ἐτοίμαζέ μοι ξενίαν· ἐλπίζω γὰρ ὅτι διὰ τῶν προσευχῶν ὑμῶν χαρισθήσομαι ὑμῖν.

23 Ἀσπάζονταί⁶ σε Ἐπαφρᾶς ὁ συναιχμάλωτός μου ἐν χριστῷ Ἰησοῦ, 24 Μάρκος, Αρίσταρχος, Δημᾶς, Λουκᾶς, οἱ συνεργοί μου.

25 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου ἡμῶν⁷ Ιησοῦ χριστοῦ μετὰ τοῦ πνεύματος ὑμῶν. Ἀμήν.⁸

¹προσλαβοῦ • – ²διακονῇ μοι • μοι διακονῇ ³ἐλλόγει • ἐλλόγα ⁴σπλάγχνα ἐν κυρίῳ
• σπλάγχνα ἐν χριστῷ ⁵ὅ • ἂ ⁶Ἀσπάζονται • Ἀσπάζεται ⁷ἡμῶν • – ⁸Ἀμήν • –

ΠΡΟΣ ΕΒΡΑΙΟΥΣ

To the Hebrews

The Superiority of Christ over the Angels

Πολυμερῶς καὶ πολυτρόπως πάλαι ὁ θεὸς λαλήσας τοῖς πατράσιν ἐν τοῖς προφήταις, ἐπ' ἐσχάτου τῶν ἡμερῶν τούτων ἐλάλησεν ἡμῖν ἐν νίῳ, 2 ὃν ἔθηκεν κληρονόμον πάντων, δι' οὗ καὶ τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν,¹ 3 ὃς ὅν ἀπαύγασμα τῆς δόξης καὶ χαρακτὴρ τῆς ὑποστάσεως αὐτοῦ, φέρων τε τὰ πάντα τῷ ρήματι τῆς δυνάμεως αὐτοῦ, δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν² ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν,³ ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τῆς μεγαλωσύνης ἐν ὑψηλοῖς, 4 τοσούτῳ κρείττων γενόμενος τῶν ἀγγέλων, ὅσῳ διαφορώτερον παρ' αὐτοὺς κεκληρονόμηκεν ὅνομα. 5 Τίνι γάρ εἶπεν ποτε τῶν ἀγγέλων, Υἱός μου εἶ σύ, ἐγώ σήμερον γεγέννηκά σε; Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι αὐτῷ εἰς πατέρα, καὶ αὐτὸς ἔσται μοι εἰς νίόν; 6 Ὄταν δὲ πάλιν εἰσαγάγῃ τὸν πρωτότοκον εἰς τὴν οἰκουμένην λέγει, Καὶ προσκυνησάτωσαν αὐτῷ πάντες ἄγγελοι θεοῦ. 7 Καὶ πρὸς μὲν τοὺς ἄγγέλους λέγει, Ὁ ποιῶν τοὺς ἄγγέλους αὐτοῦ πνεύματα, καὶ τοὺς λειτουργοὺς αὐτοῦ πυρὸς φλόγα· 8 πρὸς δὲ τὸν νίόν, Ὁ θρόνος σου, ὁ θεός, εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος· ράβδος εὐθύτητος ἡ⁴ ράβδος τῆς βασιλείας σου. 9 Ἡγάπησας δικαιοσύνην, καὶ ἐμίσησας ἀνομίαν· διὰ τοῦτο ἔχρισέν σε ὁ θεός, ὁ θεός σου, ἔλαιον ὄγαλλιάσεως παρὰ τοὺς μετόχους σου. 10 Καί, Σὺ κατ' ἀρχάς, κύριε, τὴν

¹τοὺς αἰῶνας ἐποίησεν • ἐποίησεν τοὺς αἰῶνας ²δι' ἑαυτοῦ καθαρισμὸν • καθαρισμὸν

³ποιησάμενος τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν • τῶν ἀμαρτιῶν ποιησάμενος ⁴ράβδος εὐθύτητος ἡ • καὶ ἡ ράβδος τῆς εὐθύτητος

γῆν ἐθεμελίωσας, καὶ ἔργα τῶν χειρῶν σού εἰσιν οἱ οὐρανοί· **11** αὐτοὶ ἀπολοῦνται, σὺ δὲ διαμένεις· καὶ πάντες ὡς ἴμάτιον παλαιωθήσονται, **12** καὶ ὥσει περιβόλαιον ἐλίξεις αὐτούς, καὶ¹ ἀλλαγήσονται· σὺ δὲ ὁ αὐτὸς εἶ, καὶ τὰ ἔτη σου οὐκ ἐκλείψουσιν. **13** Πρὸς τίνα δὲ τῶν ἀγγέλων εἴρηκέν ποτε, Κάθου ἐκ δεξιῶν μου, ἔως ἂν θῶ τοὺς ἐχθρούς σου ὑποπόδιον τῶν ποδῶν σου; **14** Οὐχὶ πάντες εἰσὶν λειτουργικὰ πνεύματα, εἰς διακονίαν ἀποστελλόμενα διὰ τοὺς μέλλοντας κληρονομεῖν σωτηρίαν;

The Need of Cheerful Obedience to Christ

2 Διὰ τοῦτο δεῖ περισσοτέρως ἡμᾶς προσέχειν² τοῖς ἀκουσθεῖσιν, μήποτε παραρρυῶμεν.³ **2** Εἰ γὰρ ὁ δι’ ἀγγέλων λαληθεὶς λόγος ἐγένετο βέβαιος, καὶ πᾶσα παράβασις καὶ παρακοὴ ἔλαβεν ἔνδικον μισθαποδοσίαν, **3** πῶς ἡμεῖς ἐκφευξόμεθα τηλικαύτης ἀμελήσαντες σωτηρίας; “Ητις, ἀρχὴν λαβοῦσα λαλεῖσθαι διὰ τοῦ κυρίου, ὑπὸ τῶν ἀκουσάντων εἰς ἡμᾶς ἐβεβαιώθη, **4** συνεπιμαρτυροῦντος τοῦ θεοῦ σημείοις τε καὶ τέρασιν, καὶ ποικίλαις δυνάμεσιν, καὶ πνεύματος ἀγίου μερισμοῖς, κατὰ τὴν αὐτοῦ θέλησιν.

5 Οὐ γὰρ ἀγγέλοις ὑπέταξεν τὴν οἰκουμένην τὴν μέλλουσαν, περὶ ἣς λαλοῦμεν. **6** Διεμαρτύρατο δέ πού τις λέγων, Τί ἐστιν ἄνθρωπος, ὅτι μινήσκῃ αὐτοῦ; “Ἡ υἱὸς ἄνθρωπου, ὅτι ἐπισκέπτη αὐτόν; **7** Ἡλάττωσας αὐτὸν βραχύ τι παρ’ ἀγγέλους· δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφάνωσας αὐτόν· **8** πάντα ὑπέταξας ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ. Ἐν γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ⁴ τὰ πάντα, οὐδὲν ἀφῆκεν αὐτῷ ἀνυπότακτον. **9** Τὸν δὲ βραχύ τι παρ’ ἀγγέλους ἡλαττωμένον βλέπομεν Ἰησοῦν, διὰ τὸ πάθημα τοῦ θανάτου δόξῃ καὶ τιμῇ ἐστεφανωμένον, ὅπως χάριτι θεοῦ ὑπὲρ παντὸς γεύσηται θανάτου. **10** Ἐπρεπεν γὰρ αὐτῷ, δι’ ὃν τὰ πάντα, καὶ δι’ οὗ τὰ πάντα, πολλοὺς υἱοὺς εἰς δόξαν ἀγαγόντα, τὸν ἀρχηγὸν τῆς σωτηρίας αὐτῶν διὰ παθημάτων τελειῶσαι. **11** Ο τε γὰρ ἀγιάζων καὶ οἱ ἀγιαζόμενοι, ἐξ ἐνὸς πάντες· δι’ ἣν αἰτίαν οὐκ ἐπαισχύνεται ἀδελφοὺς αὐτοὺς καλεῖν, **12** λέγων, Ἀπαγγελῶ τὸ ὄνομά σου τοῖς ἀδελφοῖς μου, ἐν μέσῳ ἐκκλησίας ὑμνήσω σε.

¹ αὐτούς καὶ • αὐτούς ὡς ἴμάτιον καὶ ² ἡμᾶς προσέχειν • προσέχειν ἡμᾶς
³ παραρρυῶμεν • παραρρυῶμεν ⁴ γὰρ τῷ ὑποτάξαι αὐτῷ • τῷ γὰρ ὑποτάξαι [αὐτῷ]

13 Καὶ πάλιν, Ἐγὼ ἔσομαι πεποιθώς ἐπ’ αὐτῷ. Καὶ πάλιν, Ἰδοὺ ἐγὼ καὶ τὰ παιδία ἡ μοι ἔδωκεν ὁ θεός.

The Deliverance Effected by Christ

14 Ἐπεὶ οὖν τὰ παιδία κεκοινώηκεν σαρκὸς καὶ αἵματος,¹ καὶ αὐτὸς παραπλησίως μετέσχεν τῶν αὐτῶν, ἵνα διὰ τοῦ θανάτου καταργήσῃ τὸν τὸ κράτος ἔχοντα τοῦ θανάτου, τοῦτ’ ἔστιν τὸν διάβολον, **15** καὶ ἀπαλλάξῃ τούτους, ὅσοι φόβῳ θανάτου διὰ παντὸς τοῦ ζῆν ἔνοχοι ἦσαν δουλείας. **16** Οὐ γάρ δήπου ἀγγέλων ἐπιλαμβάνεται, ἀλλὰ σπέρματος Ἀβραὰμ ἐπιλαμβάνεται. **17** Ὁθεν ὥφειλεν κατὰ πάντα τοῖς ἀδελφοῖς ὄμοιωθῆναι, ἵνα ἐλεήμων γένηται καὶ πιστὸς ἀρχιερεὺς τὰ πρὸς τὸν θεόν, εἰς τὸ ἱλάσκεσθαι τὰς ἀμαρτίας τοῦ λαοῦ. **18** Ἐν ᾧ γάρ πέπονθεν αὐτὸς πειρασθείς, δύναται τοῖς πειραζομένοις βοηθῆσαι.

The Superiority of Christ over Moses

3 Ὁθεν, ἀδελφοὶ ἄγιοι, κλήσεως ἐπουρανίου μέτοχοι, κατανοήσατε τὸν ἀπόστολον καὶ ἀρχιερέα τῆς ὄμολογίας ἡμῶν Ἰησοῦν χριστόν,² **2** πιστὸν ὄντα τῷ ποιήσαντι αὐτόν, ὡς καὶ Μωϋσῆς ἐν ὅλῳ³ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ. **3** Πλείονος γάρ δόξης οὗτος⁴ παρὰ Μωϋσῆν ἡξίωται, καθ’ ὃσον πλείονα τιμὴν ἔχει τοῦ οἴκου ὁ κατασκευάσας αὐτόν. **4** Πᾶς γάρ οἶκος κατασκευάζεται ὑπό τινος· ὁ δὲ τὰ⁵ πάντα κατασκευάσας θεός. **5** Καὶ Μωϋσῆς μὲν πιστὸς ἐν ὅλῳ τῷ οἴκῳ αὐτοῦ ὡς θεράπων, εἰς μαρτύριον τῶν λαληθησομένων· **6** χριστὸς δὲ ὡς νιός ἐπὶ τὸν οἴκον αὐτοῦ· οὗ οἶκός ἐσμεν ἡμεῖς, ἐάνπερ⁶ τὴν παρρησίαν καὶ τὸ καύχημα τῆς ἐλπίδος μέχρι τέλους βεβαίαν⁷ κατάσχωμεν. **7** Διό, καθὼς λέγει τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσητε, **8** μὴ σκληρύνητε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασῷ, κατὰ τὴν ἡμέραν τοῦ πειρασμοῦ ἐν τῇ ἐρήμῳ, **9** οὗ ἐπείρασάν με οἱ⁸ πατέρες ὑμῶν, ἐδοκίμασάν με,⁹ καὶ εἶδον τὰ ἔργα μου τεσσαράκοντα¹⁰ ἔτη. **10** Διὸ προσώχθισα τῇ γενεᾷ ἐκείνῃ,¹¹ καὶ εἶπον, Ἄει πλανῶνται τῇ καρδίᾳ· αὐτοὶ δὲ οὐκ ἔγνωσαν τὰς ὁδούς μου· **11** ως ὡμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. **12** Βλέπετε, ἀδελφοί, μήποτε ἔσται ἐν τινὶ ὑμῶν

¹ σαρκὸς καὶ αἵματος • αἵματος καὶ σαρκός ² χριστόν • – ³ ὅλῳ • [ὅλῳ] ⁴ δόξης οὗτος • οὗτος δόξης ⁵ τὰ • – ⁶ ἐάνπερ • ἐάν[περ] ⁷ μέχρι τέλους βεβαίαν • – ⁸ με οἱ • οἱ ⁹ ἐδοκίμασάν με • ἐν δοκιμασίᾳ ¹⁰ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹¹ ἐκείνῃ • ταύτῃ

καρδία πονηρὰ ἀπιστίας ἐν τῷ ἀποστῆναι ἀπὸ θεοῦ ζῶντος· **13** ἀλλὰ παρακαλεῖτε ἔαυτοὺς καθ' ἑκάστην ἡμέραν, ὥχρι¹ οὐ τὸ σήμερον καλεῖται, ἵνα μὴ σκληρυνθῇ ἐξ ὑμῶν τις² ἀπάτῃ τῆς ἀμαρτίας· **14** μέτοχοι γάρ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ,³ ἐάνπερ τὴν ἀρχὴν τῆς ὑποστάσεως μέχρι τέλους βεβαίαν κατάσχωμεν· **15** ἐν τῷ λέγεσθαι, Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃς, μὴ σκληρύνῃς τὰς καρδίας ὑμῶν, ὡς ἐν τῷ παραπικρασμῷ. **16** Τινὲς⁴ γάρ ἀκούσαντες παρεπίκραναν, ἀλλ’ οὐ πάντες οἱ ἔξελθόντες ἐξ Αἰγύπτου διὰ Μωϋσέως. **17** Τίσιν δὲ προσώχθισεν τεσσαράκοντα⁵ ἔτη; Οὐχὶ τοῖς ἀμαρτήσασιν, ὃν τὰ κῶλα ἔπεσεν ἐν τῇ ἑρήμῳ; **18** Τίσιν δὲ ὅμοσεν μὴ εἰσελεύσεσθαι εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, εἰ μὴ τοῖς ἀπειθήσασιν; **19** Καὶ βλέπομεν ὅτι οὐκ ἡδυνήθησαν εἰσελθεῖν δι’ ἀπιστίαν.

A Further Warning against Unbelief

4 Φοβηθῶμεν οὖν μήποτε καταλειπομένης ἐπαγγελίας εἰσελθεῖν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ, δοκῇ τις ἐξ ὑμῶν ὑστερηκέναι. **2** Καὶ γάρ ἐσμεν εὐηγγελισμένοι, καθάπερ κάκεῖνοι· ἀλλ’ οὐκ ὠφέλησεν ὁ λόγος τῆς ἀκοῆς ἐκείνους, μὴ συγκεκραμένους⁶ τῇ πίστει τοῖς ἀκούσασιν. **3** Εἰσερχόμεθα γάρ εἰς τὴν⁷ κατάπαυσιν οἱ πιστεύσαντες, καθὼς εἴρηκεν, Ὡς ὅμοσα ἐν τῇ ὄργῃ μου, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου· καίτοι τῶν ἔργων ἀπὸ καταβολῆς κόσμου γενηθέντων. **4** Εἴρηκεν γάρ που περὶ τῆς ἑβδόμης οὕτως, Καὶ κατέπαυσεν ὁ θεὸς ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ ἑβδόμῃ ἀπὸ πάντων τῶν ἔργων αὐτοῦ· **5** καὶ ἐν τούτῳ πάλιν, Εἰ εἰσελεύσονται εἰς τὴν κατάπαυσίν μου. **6** Ἐπεὶ οὖν ἀπολείπεται τινὰς εἰσελθεῖν εἰς αὐτήν, καὶ οἱ πρότερον εὐαγγελισθέντες οὐκ εἰσῆλθον δι’ ἀπείθειαν, **7** πάλιν τινὰ ὄριζει ἡμέραν, Σήμερον, ἐν Δαυὶδ λέγων, μετὰ τοσοῦτον χρόνον, καθὼς εἴρηται,⁸ Σήμερον ἐὰν τῆς φωνῆς αὐτοῦ ἀκούσῃς, μὴ σκληρύνῃς τὰς καρδίας ὑμῶν. **8** Εἰ γάρ αὐτοὺς Ἰησοῦς κατέπαυσεν, οὐκ ἀν περὶ ἄλλης ἐλάλει μετὰ ταῦτα ἡμέρας. **9** Ἄρα ἀπολείπεται σαββατισμὸς τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ. **10** Ο γάρ εἰσελθὼν εἰς τὴν κατάπαυσιν αὐτοῦ καὶ

^aTinēs • Tínes

¹ ὥχρι • ὥχρις ² ἐξ ὑμῶν τις • τις ἐξ ὑμῶν ³ γεγόναμεν τοῦ χριστοῦ • τοῦ χριστοῦ γεγόναμεν ⁴Tinēs • Tínes ⁵τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁶συγκεκραμένους • συγκεκρασμένους ⁷γάρ εἰς τὴν • γάρ εἰς [τὴν] ⁸εἴρηται • προείρηται

αὐτὸς κατέπαυσεν ἀπὸ τῶν ἔργων αὐτοῦ, ὥσπερ ἀπὸ τῶν ιδίων ὁ θεός.

Boldness in Faith in Our High Priest

11 Σπουδάσωμεν οὖν εἰσελθεῖν εἰς ἑκείνην τὴν κατάπαυσιν, ἵνα μὴ ἐν τῷ αὐτῷ τις ὑποδείγματι πέσῃ τῆς ἀπειθείας. **12** Ζῶν γὰρ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ, καὶ ἐνεργής, καὶ τομώτερος ὑπὲρ πᾶσαν μάχαιραν δίστομον, καὶ διἴκυνούμενος ᾧχρι μερισμοῦ ψυχῆς τε¹ καὶ πνεύματος, ἀρμῶν τε καὶ μυελῶν, καὶ κριτικὸς ἐνθυμῆσεων καὶ ἐννοιῶν καρδίας. **13** Καὶ οὐκ ἔστιν κτίσις ἀφανῆς ἐνώπιον αὐτοῦ· πάντα δὲ γυμνὰ καὶ τετραχηλισμένα τοῖς ὀφθαλμοῖς αὐτοῦ πρὸς ὃν ἡμῖν ὁ λόγος.

14 Ἐχοντες οὖν ἀρχιερέα μέγαν, διεληλυθότα τοὺς οὐρανούς, Ἰησοῦν τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ, κρατῶμεν τῆς ὄμολογίας. **15** Οὐ γὰρ ἔχομεν ἀρχιερέα μὴ δυνάμενον συμπαθῆσαι ταῖς ἀσθενείαις ἡμῶν, πεπειραμένον² δὲ κατὰ πάντα καθ' ὄμοιότητα, χωρὶς ὄμαρτίας. **16** Προσερχώμεθα οὖν μετὰ παρρησίας τῷ θρόνῳ τῆς χάριτος, ἵνα λάβωμεν ἔλεον,³ καὶ χάριν εὕρωμεν εἰς εὔκαιρον βοήθειαν.

The Authority of Christ, Our High Priest

5 Πᾶς γὰρ ἀρχιερεύς, ἔξ ἀνθρώπων λαμβανόμενος, ὑπὲρ ὀνθρώπων καθίσταται τὰ πρὸς τὸν θεόν, ἵνα προσφέρῃ δῶρά τε καὶ θυσίας ὑπὲρ ὄμαρτιῶν· **2** μετριοπαθεῖν δυνάμενος τοῖς ἀγνοοῦσιν καὶ πλανωμένοις, ἐπεὶ καὶ αὐτὸς περίκειται ἀσθένειαν· **3** καὶ διὰ ταύτην⁴ ὀφείλει, καθὼς περὶ τοῦ λαοῦ, οὕτως καὶ περὶ ἑαυτοῦ,⁵ προσφέρειν ὑπὲρ⁶ ὄμαρτιῶν. **4** Καὶ οὐχ ἑαυτῷ τις λαμβάνει τὴν τιμήν, ἀλλὰ καλούμενος ὑπὸ τοῦ θεοῦ, καθάπερ⁷ καὶ Ααρὼν. **5** Οὕτως καὶ ὁ χριστὸς οὐχ ἑαυτὸν ἐδόξασεν γενηθῆναι ἀρχιερέα, ἀλλ' ὁ λαλήσας πρὸς αὐτόν, Γίός μου εἰ σύ, ἐγὼ σήμερον γεγέννηκά σε. **6** Καθὼς καὶ ἐν ἐτέρῳ λέγει, Σὺ ἱερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. **7** Ός ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, δεήσεις τε καὶ ἰκετηρίας πρὸς τὸν δυνάμενον σφόζειν αὐτὸν ἐκ θανάτου μετὰ κραυγῆς ἴσχυρᾶς καὶ δακρύων προσενέγκας, καὶ εἰσακουσθεὶς ἀπὸ τῆς εὐλαβείας, **8** καίπερ ὃν υἱός, ἔμαθεν ἀφ' ὃν ἔπαθεν τὴν ὑπακοήν,

¹ψυχῆς τε • ψυχῆς ²πεπειραμένον • πεπειρασμένον ³ἔλεον • ἔλεος ⁴διὰ ταύτην • δι' αὐτῆν ⁵ἑαυτοῦ • αὐτοῦ ⁶ὑπὲρ • περὶ ⁷καθάπερ • καθώσπερ

9 καὶ τελειωθεὶς ἐγένετο τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν¹ αἴτιος σωτηρίας αἰωνίου· 10 προσαγορευθεὶς ὑπὸ τοῦ θεοῦ ἀρχιερεὺς κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ.

A Reproof of Spiritual Ignorance

11 Περὶ οὗ πολὺς ἡμῖν ὁ λόγος καὶ δυσερμήνευτος λέγειν, ἐπεὶ νωθροὶ γεγόνατε ταῖς ἀκοαῖς. 12 Καὶ γὰρ ὄφείλοντες εἶναι διδάσκαλοι διὰ τὸν χρόνον, πάλιν χρείαν ἔχετε τοῦ διδάσκειν ὑμᾶς, τίνα² τὰ στοιχεῖα τῆς ἀρχῆς τῶν λογίων τοῦ θεοῦ· καὶ γεγόνατε χρείαν ἔχοντες γάλακτος, καὶ οὐ³ στερεᾶς τροφῆς. 13 Πᾶς γὰρ ὁ μετέχων γάλακτος ἄπειρος λόγου δικαιοσύνης· νίπιος γάρ ἐστιν. 14 Τελείων δέ ἐστιν ἡ στερεὰ τροφή, τῶν διὰ τὴν ἔξιν τὰ αἰσθητήρια γεγυμνασμένα ἔχοντων πρὸς διάκρισιν καλοῦ τε καὶ κακοῦ.

An Exhortation to Progress and Steadfastness in the Faith

6 Διό, ἀφέντες τὸν τῆς ἀρχῆς τοῦ χριστοῦ λόγον, ἐπὶ τὴν τελειότητα φερώμεθα, μὴ πάλιν θεμέλιον καταβαλλόμενοι μετανοίας ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, καὶ πίστεως ἐπὶ θεόν, 2 βαπτισμῶν διδαχῆς, ἐπιθέσεώς τε χειρῶν, ἀναστάσεώς τε νεκρῶν, καὶ κρίματος αἰωνίου. 3 Καὶ τοῦτο ποιήσωμεν,⁴ ἐάνπερ ἐπιτρέπῃ ὁ θεός. 4 Ἄδυνατον γὰρ τοὺς ἄπαξ φωτισθέντας, γευσαμένους τε τῆς δωρεᾶς τῆς ἐπουρανίου, καὶ μετόχους γενηθέντας πνεύματος ἀγίου, 5 καὶ καλὸν γευσαμένους θεοῦ ρῆμα, δυνάμεις τε μέλλοντος αἰῶνος, 6 καὶ παραπεσόντας, πάλιν ἀνακαινίζειν εἰς μετάνοιαν, ἀνασταυροῦντας ἔαυτοῖς τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ παραδειγματίζοντας. 7 Γῆ γὰρ ἡ πιοῦσα τὸν ἐπ' αὐτῆς πολλάκις ἐρχόμενον⁵ ὑετόν, καὶ τίκτουσα βιτάνην εὐθετον ἐκείνοις δι' οὓς καὶ γεωργεῖται, μεταλαμβάνει εὐλογίας ἀπὸ τοῦ θεοῦ· 8 ἐκφέρουσα δὲ ἀκάνθας καὶ τριβόλους, ἀδόκιμος καὶ κατάρας ἐγγύς, ἵσ τὸ τέλος εἰς καῦσιν.

9 Πεπείσμεθα δὲ περὶ ὑμῶν, ἀγαπητοί, τὰ κρείσσονα καὶ ἔχόμενα σωτηρίας, εἰ καὶ οὕτως λαλοῦμεν· 10 οὐ γὰρ ἀδικος ὁ θεὸς ἐπιλαθέσθαι τοῦ ἔργου ὑμῶν, καὶ τοῦ κόπου⁶ τῆς ἀγάπης ἡς ἐνεδείξασθε εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ, διακονήσαντες τοῖς ἀγίοις

¹ τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ πᾶσιν • πᾶσιν τοῖς ὑπακούουσιν αὐτῷ ² τίνα • τινὰ ³ καὶ οὐ • [καὶ] οὐ ⁴ ποιήσωμεν • ποιήσομεν ⁵ πολλάκις ἐρχόμενον • ἐρχόμενον πολλάκις ⁶ τοῦ κόπου • —

καὶ διακονοῦντες. 11 Ἐπιθυμοῦμεν δὲ ἔκαστον ὑμῶν τὴν αὐτὴν ἐνδείκνυσθαι σπουδὴν πρὸς τὴν πληροφορίαν τῆς ἐλπίδος ἄχρι τέλους· 12 ἵνα μὴ νωθροὶ γένησθε, μιμηταὶ δὲ τῶν διὰ πίστεως καὶ μακροθυμίας κληρονομούντων τὰς ἐπαγγελίας.

13 Τῷ γὰρ Ἀβραὰμ ἐπαγγειλάμενος ὁ θεός, ἐπεὶ κατ' οὐδενὸς εἶχεν μείζονος ὄμοσαι, ὥμοσεν καθ' ἑαυτοῦ, 14 λέγων, ^τΗ¹ μὴν εὐλογῶν εὐλογήσω σε, καὶ πληθύνων πληθυνῶ σε. 15 Καὶ οὕτως μακροθυμήσας ἐπέτυχεν τῆς ἐπαγγελίας. 16 Ἄνθρωποι μὲν² γὰρ κατὰ τοῦ μείζονος ὄμνυσιν, καὶ πάσης αὐτοῖς ἀντιλογίας πέρας εἰς βεβαίωσιν ὁ ὄρκος. 17 Ἐν ᾧ περισσότερον βουλόμενος ὁ θεὸς ἐπιδεῖξαι τοῖς κληρονόμοις τῆς ἐπαγγελίας τὸ ἀμετάθετον τῆς βουλῆς αὐτοῦ, ἐμεσίτευσεν ὄρκῳ, 18 ἵνα διὰ δύο πραγμάτων ἀμεταθέτων, ἐν οἷς ἀδύνατον ψεύσασθαι θεόν,³ ἵσχυρὰν παράκλησιν ἔχωμεν οἱ καταφυγόντες κρατῆσαι τῆς προκειμένης ἐλπίδος· 19 ἦν ὡς ἄγκυραν ἔχομεν τῆς ψυχῆς ἀσφαλῆ τε καὶ βεβαίαν, καὶ εἰσερχομένην εἰς τὸ ἐσώτερον τοῦ καταπετάσματος· 20 ὅπου πρόδρομος ὑπὲρ ἡμῶν εἰσῆλθεν Ἰησοῦς, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδὲκ ἀρχιερεὺς γενόμενος εἰς τὸν αἰῶνα.

A Comparison between Christ and Melchizedek

7 Οὗτος γὰρ ὁ Μελχισεδέκ, βασιλεὺς Σαλήμ, ιερεὺς τοῦ θεοῦ τοῦ ὑψίστου, ὁ συναντήσας Ἀβραὰμ ὑποστρέφοντι ἀπὸ τῆς κοπῆς τῶν βασιλέων καὶ εὐλογήσας αὐτόν, 2 ὃ καὶ δεκάτην ἀπὸ πάντων ἐμέρισεν Ἀβραάμ-πρωτὸν μὲν ἐρμηνεύομενος βασιλεὺς δικαιοσύνης, ἐπειτα δὲ καὶ βασιλεὺς Σαλήμ, ὃ ἐστιν βασιλεὺς εἰρήνης· 3 ἀπάτωρ, ἀμήτωρ, ἀγενεαλόγητος, μήτε ἀρχὴν ἡμερῶν μήτε ζωῆς τέλοις ἔχων, ἀφωμοιωμένος δὲ τῷ σιδηρῷ θεοῦ—μένει ιερεὺς εἰς τὸ διηνεκές.

4 Θεωρεῖτε δὲ πηλίκος οὗτος, ὃ καὶ⁴ δεκάτην Ἀβραὰμ ἔδωκεν ἐκ τῶν ἀκροθινίων ὁ πατριάρχης. 5 Καὶ οἱ μὲν ἐκ τῶν σιδηρῶν Λευΐ τὴν ιερατείαν λαμβάνοντες ἐντολὴν ἔχουσιν ἀποδεκατοῦν τὸν λαὸν κατὰ τὸν νόμον, τοῦτ' ἐστιν τοὺς ἀδελφοὺς αὐτῶν, καίπερ ἔξεληλυθότας ἐκ τῆς ὀσφύος Ἀβραάμ· 6 ὃ δὲ μὴ γενεαλογούμενος ἔξι αὐτῶν δεδεκάτωκεν τὸν Ἀβραάμ,⁵ καὶ τὸν ἔχοντα τὰς ἐπαγγελίας εὐλόγηκεν. 7 Χωρὶς δὲ πάσης ἀντιλογίας, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ κρείττονος εὐλογεῖται. 8 Καὶ ὡδε μὲν δεκάτας

¹Η • Ei ²μὲν • – ³θεόν • [τὸν] θεόν ⁴καὶ • [καὶ] ⁵τὸν Ἀβραάμ • Ἀβραάμ

ἀποθνήσκοντες ἄνθρωποι λαμβάνουσιν· ἐκεῖ δέ, μαρτυρούμενος ὅτι ζῇ. 9 Καί, ως ἔπος εἰπεῖν, διὰ¹ Ἀβραὰμ καὶ Λευὶ ὁ δεκάτας λαμβάνων δεδεκάτωται· 10 ἔτι γὰρ ἐν τῇ ὀσφύι τοῦ πατρὸς ἦν, ὅτε συνήντησεν αὐτῷ ὁ² Μελχισεδέκ.

11 Εἰ μὲν οὖν τελείωσις διὰ τῆς Λευϊτικῆς ιερωσύνης ἦν—ό λαὸς γὰρ ἐπ’ αὐτῇ νενομοθέτητο³—τίς ἔτι χρεία, κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ ἔτερον ἀνίστασθαι ιερέα, καὶ οὐ κατὰ τὴν τάξιν Ἀαρὼν λέγεσθαι; 12 Μετατιθεμένης γὰρ τῆς ιερωσύνης, ἐξ ἀνάγκης καὶ νόμου μετάθεσις γίνεται. 13 Ἐφ’ ὃν γὰρ λέγεται ταῦτα, φυλῆς ἑτέρας μετέσχηκεν, ἀφ’ ἣς οὐδεὶς προσέσχηκεν τῷ θυσιαστηρίῳ. 14 Πρόδηλον γὰρ ὅτι ἐξ Ἰούδα ἀνατέταλκεν ὁ κύριος ἡμῶν, εἰς ἣν φυλὴν οὐδὲν περὶ ιερωσύνης⁴ Μωϋσῆς ἐλάλησεν. 15 Καὶ περισσότερον ἔτι κατάδηλόν ἐστιν, εἰ κατὰ τὴν ὁμοιότητα Μελχισεδέκ ἀνίσταται ιερεὺς ἔτερος, 16 ὃς οὐ κατὰ νόμοιν ἐντολῆς σαρκικῆς⁵ γέγονεν, ἀλλὰ κατὰ δύναμιν ζωῆς ἀκαταλύτου· 17 μαρτυρεῖ⁶ γὰρ ὅτι Σὺ ιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ. 18 Ἀθέτησις μὲν γὰρ γίνεται προαγούστης ἐντολῆς, διὰ τὸ αὐτῆς ἀσθενὲς καὶ ἀνωφελές· 19 οὐδὲν γὰρ ἐτελείωσεν ὁ νόμος, ἐπεισαγωγὴ δὲ κρείττονος ἐλπίδος, δι’ ἣς ἐγγίζομεν τῷ θεῷ. 20 Καὶ καθ’ ὅσον οὐ χωρὶς ὄρκωμοσίας—οἱ μὲν γὰρ χωρὶς ὄρκωμοσίας εἰσὶν ιερεῖς γεγονότες, 21 ὃ δὲ μετὰ ὄρκωμοσίας, διὰ τοῦ λέγοντος πρὸς αὐτόν, “Ομοσεν κύριος καὶ οὐ μεταμεληθήσεται, Σὺ ιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα κατὰ τὴν τάξιν Μελχισεδέκ”⁷—22 κατὰ τοσοῦτον⁸ κρείττονος διαθήκης γέγονεν ἔγγυος Ἰησοῦς. 23 Καὶ οἱ μὲν πλειόνες εἰσὶν γεγονότες ιερεῖς, διὰ τὸ θανάτῳ κωλύεσθαι παραμένειν· 24 ὃ δέ, διὰ τὸ μένειν αὐτὸν εἰς τὸν αἰῶνα, ἀπαράβατον ἔχει τὴν ιερωσύνην. 25 Ὁθεν καὶ σώζειν εἰς τὸ παντελές δύναται τοὺς προσερχομένους δι’ αὐτοῦ τῷ θεῷ, πάντοτε ζῶν εἰς τὸ ἐντυγχάνειν ὑπὲρ αὐτῶν.

26 Τοιοῦτος γὰρ ἡμῖν ἔπρεπεν⁹ ἀρχιερεύς, ὅσιος, ἄκακος, ἀμίαντος, κεχωρισμένος ἀπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν, καὶ ὑψηλότερος τῶν οὐρανῶν γενόμενος· 27 ὃς οὐκ ἔχει καθ’ ἡμέραν ἀνάγκην, ὡσπερ οἱ ἀρχιερεῖς, πρότερον ὑπὲρ τῶν ιδίων ἀμαρτιῶν θυσίας ἀναφέρειν, ἔπειτα τῶν τοῦ λαοῦ· τούτῳ γὰρ ἐποίησεν ἐφάπαξ,

¹ διὰ • δι’ ² ὁ • — ³ αὐτῇ νενομοθέτητο • αὐτῆς νενομοθέτηται ⁴ οὐδὲν περὶ ιερωσύνης

• περὶ ιερέων οὐδὲν ⁵ σαρκικῆς • σαρκίνης ⁶ μαρτυρεῖ • μαρτυρεῖται ⁷ κατὰ τὴν

τάξιν Μελχισεδέκ • — ⁸ τοσοῦτον • τοσοῦτο [καὶ] ⁹ ἔπρεπεν • καὶ ἔπρεπεν

έαυτὸν ἀνενέγκας. 28 Ὁ νόμος γὰρ ἀνθρώπους καθίστησιν ἀρχιερεῖς, ἔχοντας ἀσθένειαν· ὁ λόγος δὲ τῆς ὄρκωμοσίας τῆς μετὰ τὸν νόμον, νίδν εἰς τὸν αἰῶνα τετελειωμένον.

Christ's Eternal Priesthood has Superseded the Temporary Priesthood of Aaron

8 Κεφάλαιον δὲ ἐπὶ τοῖς λεγομένοις· τοιοῦτον ἔχομεν ἀρχιερέα, ὃς ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θρόνου τῆς μεγαλωσύνης ἐν τοῖς οὐρανοῖς, 2 τῶν ἀγίων λειτουργός, καὶ τῆς σκηνῆς τῆς ἀληθινῆς, ἣν ἔπιξεν ὁ κύριος, καὶ οὐκ¹ ἄνθρωπος· 3 πᾶς γὰρ ἀρχιερεὺς εἰς τὸ προσφέρειν δῶρα τε καὶ θυσίας καθίσταται· ὅθεν ἀναγκαῖον ἔχειν τι καὶ τοῦτον ὁ προσενέγκῃ. 4 Εἰ μὲν γὰρ² ἦν ἐπὶ γῆς, οὐδὲ ἂν ἦν ιερεύς, ὅντων τῶν ιερέων τῶν³ προσφερόντων κατὰ τὸν⁴ νόμον τὰ δῶρα, 5 οἵτινες ὑποδείγματι καὶ σκιᾷ λατρεύουσιν τῶν ἐπουρανίων, καθὼς κεχρημάτισται Μωϋσῆς μέλλων ἐπιτελεῖν τὴν σκηνήν, "Ορα, γάρ φησιν, ποιήσεις πάντα κατὰ τὸν τύπον τὸν δειχθέντα σοι ἐν τῷ ὅρει. 6 Νυνὶ⁵ δὲ διαφορωτέρας τέτυχεν λειτουργίας, ὅσῳ καὶ κρείττονός ἐστιν διαθήκης μεσίτης, ἡτις ἐπὶ κρείττοσιν ἐπαγγελίαις νενομοθέτηται. 7 Εἰ γὰρ ἡ πρώτη ἐκείνη ἦν ἄμεμπτος, οὐκ ἂν δευτέρας ἔζητείτο τόπος. 8 Μεμφόμενος γὰρ αὐτοῖς⁶ λέγει, Ἰδού, ήμέραι ἔρχονται, λέγει κύριος, καὶ συντελέσω ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰσραὴλ καὶ ἐπὶ τὸν οἶκον Ἰούδα διαθήκην καινήν· 9 οὐ κατὰ τὴν διαθήκην ἦν ἐποίησα τοῖς πατράσιν αὐτῶν ἐν ήμέρᾳ ἐπιλαβομένου μου τῆς χειρὸς αὐτῶν ἐξαγαγεῖν αὐτοὺς ἐκ γῆς Αἰγύπτου· ὅτι αὐτοὶ οὐκ ἐνέμειναν ἐν τῇ διαθήκῃ μου, καγώ ήμέλησα αὐτῶν, λέγει κύριος. 10 Ὅτι αὕτη ἡ διαθήκη ἦν διαθήσομαι τῷ οἴκῳ Ἰσραὴλ μετὰ τὰς ήμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου εἰς τὴν διάνοιαν αὐτῶν, καὶ ἐπὶ καρδίας αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· καὶ ἔσομαι αὐτοῖς εἰς θεόν, καὶ αὐτοὶ ἔσονται μοι εἰς λαόν. 11 Καὶ οὐ μὴ διδάξωσιν ἔκαστος τὸν πολίτην αὐτοῦ, καὶ ἔκαστος τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, λέγων, Γνῶθι τὸν κύριον· ὅτι πάντες εἰδήσουσίν με, ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν⁷ ἔως μεγάλου αὐτῶν. 12 Ὅτι Ἰλεως ἔσομαι ταῖς ἀδικίαις αὐτῶν, καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν⁸ οὐ μὴ μνησθῶ ἔτι. 13 Ἐν τῷ λέγειν, Καινήν, πεπαλαίωκεν τὴν πρώτην. Τὸ δὲ παλαιούμενον καὶ γηράσκον, ἐγγὺς ἀφανισμοῦ.

¹καὶ οὐκ • οὐκ ²γὰρ • οὖν ³ιερέων τῶν • – ⁴τὸν • – ⁵Νυνὶ • Νυν[ι] ⁶αὐτοῖς • αὐτοὺς ⁷μικροῦ αὐτῶν • μικροῦ ⁸καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν • –

The Old Testament System Inferior to the Perfection of Christ's Sacrifice

9 Εἶχεν μὲν οὖν καὶ¹ ἡ πρώτη δικαιώματα λατρείας, τό τε ἄγιον κοσμικόν. 2 Σκηνὴ γὰρ κατεσκευάσθη ἡ πρώτη, ἐν ᾧ ἡ τε λυχνία καὶ ἡ τράπεζα καὶ ἡ πρόθεσις τῶν ἄρτων, ἥτις λέγεται ἄγια. 3 Μετὰ δὲ τὸ δεύτερον καταπέτασμα σκηνὴ ἡ λεγομένη ἄγια ἀγίων, 4 χρυσοῦν ἔχουσα θυμιατήριον, καὶ τὴν κιβωτὸν τῆς διαθήκης περικεκαλυμμένην πάντοθεν χρυσίῳ, ἐν ᾧ στάμνος χρυσῆ ἔχουσα τὸ μάννα, καὶ ἡ ράβδος Ἀαρὼν ἡ βλαστήσασα, καὶ αἱ πλάκες τῆς διαθήκης· 5 ὑπεράνω δὲ αὐτῆς Χερουβῖμ² δόξης κατασκιάζοντα τὸ ἰλαστήριον· περὶ ὧν οὐκ ἔστιν νῦν λέγειν κατὰ μέρος. 6 Τούτων δὲ οὕτως κατεσκευασμένων, εἰς μὲν τὴν πρώτην σκηνὴν διὰ παντὸς εἰσίασιν οἱ ιερεῖς, τὰς λατρείας ἐπιτελοῦντες· 7 εἰς δὲ τὴν δευτέραν ἀπαξ τοῦ ἐνιαυτοῦ μόνος ὁ ἀρχιερεὺς, οὐ χωρὶς αἴματος, ὁ προσφέρει ὑπὲρ ἑαυτοῦ καὶ τῶν τοῦ λαοῦ ἀγνοημάτων· 8 τοῦτο δηλοῦντος τοῦ πνεύματος τοῦ ἀγίου, μήπω πεφανερῶσθαι τὴν τῶν ἀγίων ὁδόν, ἔτι τῆς πρώτης σκηνῆς ἔχουσης στάσιν· 9 ἥτις παραβολὴ εἰς τὸν καιρὸν τὸν ἐνεστηκότα, καθ' ὃν³ δῶρά τε καὶ θυσίαι προσφέρονται, μὴ δυνάμεναι κατὰ συνείδησιν τελειώσαι τὸν λατρεύοντα, 10 μόνον ἐπὶ βρώμασιν καὶ πόμασιν καὶ διαφόροις βαπτισμοῖς καὶ δικαιώμασιν⁴ σαρκός, μέχρι καιροῦ διορθώσεως ἐπικείμενα.

11 Χριστὸς δὲ παραγενόμενος ἀρχιερεὺς τῶν μελλόντων⁵ ἀγαθῶν, διὰ τῆς μείζονος καὶ τελειοτέρας σκηνῆς, οὐ χειροποιήτου, τοῦτ' ἔστιν, οὐ ταύτης τῆς κτίσεως, 12 οὐδὲ δι' αἵματος τράγων καὶ μόσχων, διὰ δὲ τοῦ ἴδιου αἵματος εἰσῆλθεν ἐφάπαξ εἰς τὰ ἄγια, αἰώνιαν λύτρωσιν εὑράμενος. 13 Εἰ γὰρ τὸ αἷμα ταύρων καὶ τράγων,⁶ καὶ σποδὸς δαμάλεως ῥαντίζουσα τοὺς κεκοινωμένους, ἀγιάζει πρὸς τὴν τῆς σαρκὸς καθαρότητα, 14 πόσῳ μᾶλλον τὸ αἷμα τοῦ χριστοῦ, ὃς διὰ πνεύματος αἰώνιου ἑαυτὸν προσήνεγκεν ἄμωμον τῷ θεῷ, καθαριεῖ τὴν συνείδησιν ὑμῶν⁷ ἀπὸ νεκρῶν ἔργων, εἰς τὸ λατρεύειν θεῷ ζῶντι; 15 Καὶ διὰ τοῦτο διαθήκης καινῆς μεσίτης ἔστιν, ὅπως, θανάτου γενομένου εἰς ἀπολύτρωσιν τῶν ἐπὶ τῇ πρώτῃ διαθήκῃ παραβάσεων, τὴν ἐπαγγελίαν λάβωσιν οἱ κεκλημένοι τῆς αἰώνιου κληρονομίας. 16 Ὁπου γὰρ διαθήκη, θάνατον ἀνάγκη φέρεσθαι τοῦ διαθεμένου.

¹καὶ • [καὶ] ²Χερουβῖμ • Χερουβῖν ³ὅν • ἥν ⁴καὶ δικαιώμασιν • δικαιώματα
⁵μελλόντων • γενομένων ⁶ταύρων καὶ τράγων • τράγων καὶ ταύρων ⁷ὑμῶν • ημῶν

17 Διαθήκη γάρ ἐπὶ νεκροῖς βεβαία, ἐπεὶ μήποτε ἴσχύει ὅτε ζῇ ὁ διαθέμενος. **18** Ὁθεν οὐδ'¹ ἡ πρώτη χωρὶς αἴματος ἐγκεκαίνισται. **19** Λαληθείσης γάρ πάσης ἐντολῆς κατὰ νόμου² ὑπὸ Μωϋσέως παντὶ τῷ λαῷ, λαβὼν τὸ αἷμα τῶν μόσχων καὶ τράγων,³ μετὰ ὕδατος καὶ ἐρίου κοκκίνου καὶ ὑσσώπου, αὐτό τε τὸ βιβλίον καὶ πάντα τὸν λαὸν ἐράντισεν, **20** λέγων, Τοῦτο τὸ αἷμα τῆς διαθήκης ἡς ἐνετείλατο πρὸς ὑμᾶς ὁ θεός. **21** Καὶ τὴν σκηνὴν δὲ καὶ πάντα τὰ σκεύη τῆς λειτουργίας τῷ αἵματι ὄμοιώς ἐρράντισεν. **22** Καὶ σχεδὸν ἐν αἴματι πάντα καθαρίζεται κατὰ τὸν νόμον, καὶ χωρὶς αἱματεκχυσίας οὐ γίνεται ἀφεσις.

23 Άναγκη οὖν τὰ μὲν ὑποδείγματα τῶν ἐν τοῖς οὐρανοῖς, τούτοις καθαρίζεσθαι, αὐτὰ δὲ τὰ ἐπουράνια κρείττοσιν θυσίαις παρὰ ταύτας. **24** Οὐ γάρ εἰς χειροποίητα ἄγια εἰσῆλθεν ὁ⁴ χριστός, ἀντίτυπα τῶν ἀληθινῶν, ἀλλ’ εἰς αὐτὸν τὸν οὐρανόν, νῦν ἐμφανισθήναι τῷ προσώπῳ τοῦ θεοῦ ὑπὲρ ἡμῶν. **25** οὐδ’ ἵνα πολλάκις προσφέρῃ ἑαυτόν, ὥσπερ ὁ ἀρχιερεὺς εἰσέρχεται εἰς τὰ ἄγια κατ’ ἐνιαυτὸν ἐν αἴματι ἀλλοτρίῳ. **26** ἐπεὶ ἔδει αὐτὸν πολλάκις παθεῖν ἀπὸ καταβολῆς κόσμου· νῦν⁵ δὲ ἄπαξ ἐπὶ συντελείᾳ τῶν αἰώνων εἰς ἀθέτησιν ἀμαρτίας⁶ διὰ τῆς θυσίας αὐτοῦ πεφανέρωται. **27** Καὶ καθ’ ὅσον ἀπόκειται τοῖς ἀνθρώποις ἄπαξ ἀποθανεῖν, μετὰ δὲ τοῦτο κρίσις. **28** οὕτως καὶ ὁ χριστός, ἄπαξ προσενεγχθεὶς εἰς τὸ πολλῶν ἀνενεγκεῖν ἀμαρτίας, ἐκ δευτέρου χωρὶς ἀμαρτίας ὀφθήσεται τοῖς αὐτὸν ἀπεκδεχομένοις, εἰς σωτηρίαν.

The Superiority of the One Perfect Offering of Christ

10 Σκιὰν γάρ ἔχων ὁ νόμος τῶν μελλόντων ἀγαθῶν, οὐκ αὐτὴν τὴν εἰκόνα τῶν πραγμάτων, κατ’ ἐνιαυτὸν ταῖς αὐταῖς θυσίαις ἃς προσφέρουσιν εἰς τὸ διηνεκές, οὐδέποτε δύνανται⁷ τοὺς προσερχομένους τελειῶσαι. **2** Ἐπεὶ οὐκ ἀν ἐπαύσαντο προσφερόμεναι, διὰ τὸ μηδεμίαν ἔχειν ἔτι συνείδησιν ἀμαρτιῶν τοὺς λατρεύοντας, ἄπαξ κεκαθαρμένους;⁸ **3** Ἄλλ’ ἐν αὐταῖς ἀνάμνησις ἀμαρτιῶν κατ’ ἐνιαυτόν. **4** ἀδύνατον γάρ αἷμα ταύρων καὶ τράγων ἀφαιρεῖν ἀμαρτίας. **5** Διὸ εἰσερχόμενος εἰς τὸν κόσμον λέγει, Θυσίαν καὶ προσφορὰν

¹οὐδέ • οὐδὲ ²νόμον • τὸν νόμον ³καὶ τράγων • [καὶ τῶν τράγων] ⁴ἄγια εἰσῆλθεν ὁ • εἰσῆλθεν ἄγια ⁵νῦν • νῦν ⁶ἀμαρτίας • [τῆς] ἀμαρτίας ⁷δύνανται • δύνανται ⁸κεκαθαρμένους • κεκαθαρισμένους

οὐκ ἡθέλησας, σῶμα δὲ κατηρτίσω μοι· ⁶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ εὐδόκησας· ⁷ τότε εἶπον, Ἰδού, ἡκω—ἐν κεφαλίδι βιβλίου γέγραπται περὶ ἐμοῦ—τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός, τὸ θέλημά σου. ⁸ Ἀνώτερον λέγων ὅτι Θυσίαν καὶ προσφορὰν¹ καὶ ὁλοκαυτώματα καὶ περὶ ἀμαρτίας οὐκ ἡθέλησας, οὐδὲ εὐδόκησας—αἴτινες κατὰ τὸν² νόμον προσφέρονται— ⁹ τότε εἰρηκεν, Ἰδού, ἡκω τοῦ ποιῆσαι, ὁ θεός,³ τὸ θέλημά σου. Ἀναιρεῖ τὸ πρῶτον, ἵνα τὸ δεύτερον στήσῃ. ¹⁰ Ἐν ᾧ θελήματι ἡγιασμένοι ἐσμέν, οἱ⁴ διὰ τῆς προσφορᾶς τοῦ σώματος Ἰησοῦ χριστοῦ ἐφάπαξ. ¹¹ Καὶ πᾶς μὲν ιερεὺς ἔστηκεν καθ'⁵ ἡμέραν λειτουργῶν, καὶ τὰς αὐτὰς πολλάκις προσφέρων θυσίας, αἴτινες οὐδέποτε δύνανται περιελεῖν ἀμαρτίας. ¹² αὐτὸς⁶ δὲ μίαν ὑπὲρ ἀμαρτιῶν προσενέγκας θυσίαν εἰς τὸ διηνεκές, ἐκάθισεν ἐν δεξιᾷ τοῦ θεοῦ, ¹³ τὸ λοιπὸν ἐκδεχόμενος ἔως τεθῶσιν οἱ ἐχθροὶ αὐτοῦ ὑποπόδιον τῶν ποδῶν αὐτοῦ. ¹⁴ Μιᾶς γὰρ προσφορᾶς τετελείωκεν εἰς τὸ διηνεκές τοὺς ἀγιαζομένους. ¹⁵ Μαρτυρεῖ δὲ ἡμῖν καὶ τὸ πνεῦμα τὸ ἄγιον· μετὰ γὰρ τὸ προειρηκέναι, ⁶ ¹⁶ Αὕτη ἡ διαθήκη ἣν διαθήσομαι πρὸς αὐτοὺς μετὰ τὰς ἡμέρας ἐκείνας, λέγει κύριος, διδοὺς νόμους μου ἐπὶ καρδίας αὐτῶν, καὶ ἐπὶ τῶν διανοιῶν⁷ αὐτῶν ἐπιγράψω αὐτούς· ¹⁷ καὶ τῶν ἀμαρτιῶν αὐτῶν καὶ τῶν ἀνομιῶν αὐτῶν οὐ μὴ μνησθῶ⁸ ἔτι. ¹⁸ Ὁπου δὲ ἄφεσις τούτων, οὐκέτι προσφορὰ περὶ ἀμαρτίας.

An Admonition to Stand Firm in the Faith, with Patience and Thanksgiving

¹⁹ Ἐχοντες οὖν, ἀδελφοί, παρρησίαν εἰς τὴν εἰσοδον τῶν ἀγίων ἐν τῷ αἵματι Ἰησοῦ, ²⁰ ἦν ἐνεκαίνισεν ἡμῖν ὁδὸν πρόσφατον καὶ ζῶσαν, διὰ τοῦ καταπετάσματος, τοῦτ' ἔστιν, τῆς σαρκὸς αὐτοῦ, ²¹ καὶ ιερέα μέγαν ἐπὶ τὸν οἶκον τοῦ θεοῦ, ²² προσερχώμεθα μετὰ ἀληθινῆς καρδίας ἐν πληροφορίᾳ πίστεως, ἐρραντισμένοι⁹ τὰς καρδίας ἀπὸ συνειδήσεως πονηρᾶς, καὶ λελουμένοι¹⁰ τὸ σῶμα ὕδατι καθαρῷ· ²³ κατέχωμεν τὴν ὄμολογίαν τῆς ἐλπίδος ἀκλινῆ, πιστὸς γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος· ²⁴ καὶ κατανοῶμεν ἀλλήλους εἰς παροξυσμὸν ἀγάπης καὶ καλῶν ἔργων, ²⁵ μὴ ἐγκαταλείποντες τὴν ἐπισυναγωγὴν ἑαυτῶν, καθὼς

¹ Θυσίαν καὶ προσφορὰν • Θυσίας καὶ προσφοράς ² τὸν • - ³ ὁ θεός • - ⁴ οἱ • - ⁵ αὐτὸς • οὗτος ⁶ προειρηκέναι • εἰρηκέναι ⁷ τῶν διανοιῶν • τὴν διάνοιαν ⁸ μνησθῶ • μνησθήσομαι ⁹ ἐρραντισμένοι • ἐρραντισμένοι ¹⁰ λελουμένοι • λελουσμένοι

ἔθος τισίν, ἀλλὰ παρακαλοῦντες, καὶ τοσούτῳ μᾶλλον, ὅσῳ βλέπετε ἐγγίζουσαν τὴν ἡμέραν.

26 Ἐκουσίως γάρ ἀμαρτανόντων ἡμῶν μετὰ τὸ λαβεῖν τὴν ἐπίγνωσιν τῆς ἀληθείας, οὐκέτι περὶ ἀμαρτιῶν ἀπολείπεται θυσία, 27 φοβερὰ δέ τις ἐκδοχὴ κρίσεως, καὶ πυρὸς ζῆλος ἐσθίειν μέλλοντος τοὺς ὑπεναντίους. 28 Ἀθετήσας τις νόμον Μωϋσέως^a χωρὶς οἰκτιρμῶν ἐπὶ δυσὶν ἥ τρισὶν μάρτυσιν ἀποθνήσκει· 29 πόσῳ, δοκεῖτε, χείρονος ἀξιωθήσεται τιμωρίας ὁ τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ καταπατήσας, καὶ τὸ αἷμα τῆς διαθῆκης κοινὸν ἡγησάμενος ἐν ᾖ ἡγιάσθη, καὶ τὸ πνεῦμα τῆς χάριτος ἐνυβρίσας; 30 Οἴδαμεν γάρ τὸν εἰπόντα, Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγώ ἀνταποδώσω, λέγει κύριος¹ καὶ πάλιν, κύριος κρινεῖ² τὸν λαὸν αὐτοῦ. 31 Φοβερὸν τὸ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας θεοῦ ζῶντος.

32 Ἄναμψηνήσκεσθε δὲ τὰς πρότερον ἡμέρας, ἐν αἷς φωτισθέντες πολλὴν ἄθλησιν ὑπεμείνατε παθημάτων. 33 τοῦτο μέν, ὀνειδισμοῖς τε καὶ θλίψειν θεατριζόμενοι· τοῦτο δέ, κοινωνοὶ τῶν οὕτως ἀναστρεφομένων γενηθέντες. 34 Καὶ γάρ τοῖς δεσμοῖς μου³ συνεπαθήσατε, καὶ τὴν ἀρπαγὴν τῶν ὑπαρχόντων ὑμῶν μετὰ χαρᾶς προσεδέξασθε, γινώσκοντες ἔχειν ἑαυτοῖς⁴ κρείττονα ὑπαρξίν ἐν οὐρανοῖς⁵ καὶ μένουσαν. 35 Μὴ ἀποβάλλητε οὖν τὴν παρρησίαν ὑμῶν, ἢτις ἔχει μισθαποδοσίαν μεγάλην.⁶ 36 Ὕπομονῆς γάρ ἔχετε χρείαν, ἵνα τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ ποιήσαντες κομίσησθε τὴν ἐπαγγελίαν. 37 Ἔτι γάρ μικρὸν ὅσον ὅσον, Ὁ ἐρχόμενος ἥξει, καὶ οὐ χρονιεῖ.⁷ 38 Ο δὲ δίκαιος⁸ ἐκ πίστεως ζήσεται· καὶ ἐὰν ὑποστείληται, οὐκ εὐδοκεῖ ἡ ψυχὴ μου ἐν αὐτῷ. 39 Ἡμεῖς δὲ οὐκ ἐσμὲν ὑποστολῆς εἰς ἀπώλειαν, ἀλλὰ πίστεως εἰς περιποίησιν ψυχῆς.

A Wonderful Epic on the Power of Faith

11 Ἔστιν δὲ πίστις ἐλπιζομένων ὑπόστασις, πραγμάτων ἔλεγχος οὐ βλεπομένων. 2 Ἐν ταύτῃ γάρ ἐμαρτυρήθησαν οἱ πρεσβύτεροι. 3 Πίστει νοοῦμεν κατηρτίσθαι τοὺς αἰῶνας ῥήματι θεοῦ, εἰς τὸ μὴ ἐκ φαινομένων τὰ βλεπόμενα⁹ γεγονέναι.

^aΜωϋσέως • Μωσέως

¹λέγει κύριος • – ²κύριος κρινεῖ • κρινεῖ κύριος ³δεσμοῖς μου • δεσμίοις ⁴έαυτοῖς • έαυτοὺς ⁵ἐν οὐρανοῖς • – ⁶μισθαποδοσίαν μεγάλην • μεγάλην μισθαποδοσίαν ⁷χρονιεῖ • χρονίσει ⁸δίκαιος • δίκαιος μου ⁹τὰ βλεπόμενα • τὸ βλεπόμενον

4 Πίστει πλείονα θυσίαν Ἀβελ παρὰ Κάϊν προσήνεγκεν τῷ θεῷ, δι' ἣς ἐμαρτυρήθη εἶναι δίκαιος, μαρτυροῦντος ἐπὶ τοῖς δώροις αὐτοῦ τοῦ θεοῦ· καὶ δι' αὐτῆς ἀποθανὼν ἔτι λαλεῖται.¹ 5 Πίστει Ἐνώχ μετετέθη τοῦ μὴ ιδεῖν θάνατον, καὶ οὐχ εύρισκετο,² διότι μετέθηκεν αὐτὸν ὁ θεός· πρὸ γὰρ τῆς μεταθέσεως αὐτοῦ³ μεμαρτύρηται εὐηρεστηκέναι⁴ τῷ θεῷ· 6 χωρὶς δὲ πίστεως ἀδύνατον εὑαρεστῆσαι· πιστεῦσαι γὰρ δεῖ τὸν προσερχόμενον τῷ θεῷ, ὅτι ἔστιν, καὶ τοῖς ἐκζητοῦσιν αὐτὸν μισθαποδότης γίνεται. 7 Πίστει χρηματισθεὶς Νῶε περὶ τῶν μηδέπω βλεπομένων, εὐλαβηθεὶς κατεσκεύασεν κιβωτὸν εἰς σωτηρίαν τοῦ οἴκου αὐτοῦ· δι' ἣς κατέκρινεν τὸν κόσμον, καὶ τῆς κατὰ πίστιν δικαιοσύνης ἐγένετο κληρονόμος. 8 Πίστει καλούμενος Ἀβραὰμ ὑπῆκουσεν ἔξελθεῖν εἰς τὸν⁵ τόπον ὃν ἦμελλεν λαμβάνειν εἰς κληρονομίαν, καὶ ἔξῆλθεν μὴ ἐπιστάμενος ποῦ ἔρχεται. 9 Πίστει παρώκησεν εἰς γῆν^a τῆς ἐπαγγελίας, ώς ἀλλοτρίαν, ἐν σκηναῖς κατοικήσας μετὰ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, τῶν συγκληρονόμων τῆς ἐπαγγελίας τῆς αὐτῆς· 10 ἔξεδέχετο γὰρ τὴν τοὺς θεμελίους ἔχουσαν πόλιν, ἣς τεχνίτης καὶ δημιουργὸς ὁ θεός. 11 Πίστει καὶ αὐτὴ Σάρρα^b δύναμιν εἰς καταβολὴν σπέρματος ἔλαβεν, καὶ παρὰ καιρὸν ἡλικίας ἔτεκεν,^c ἐπεὶ πιστὸν ἡγήσατο τὸν ἐπαγγειλάμενον. 12 Διὸ καὶ ἀφ' ἐνὸς ἐγεννήθησαν, καὶ ταῦτα νενεκρωμένου, καθὼς τὰ ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ τῷ πλήθει, καὶ ώς ἡ ἄμμος ἡ παρὰ τὸ χεῖλος τῆς θαλάσσης ἡ ἀναρίθμητος.

13 Κατὰ πίστιν ἀπέθανον οὗτοι πάντες, μὴ λαβόντες τὰς ἐπαγγελίας, ἀλλὰ πόρρωθεν αὐτὰς ἰδόντες, καὶ ἀσπασάμενοι, καὶ ὁμολογήσαντες ὅτι ξένοι καὶ παρεπίδημοι εἰσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 14 Οἱ γὰρ τοιαῦτα λέγοντες ἐμφανίζουσιν ὅτι πατρίδα ἐπιζητοῦσιν. 15 Καὶ εἰ μὲν ἔκείνης ἐμνημόνευον ἀφ' ἣς ἔξῆλθον,^d εἶχον ἀν καιρὸν ἀνακάμψαι. 16 Νῦν δὲ κρείττονος ὄρέγονται, τοῦτ' ἔστιν, ἐπουρανίου· διὸ οὐκ ἐπαισχύνεται αὐτοὺς ὁ θεός, θεὸς ἐπικαλεῖσθαι αὐτῶν· ἥτοι μασεν γὰρ αὐτοῖς πόλιν.

17 Πίστει προσενήνοχεν Ἀβραὰμ τὸν Ἰσαὰκ πειραζόμενος, καὶ τὸν μονογενῆ προσέφερεν ὁ τὰς ἐπαγγελίας ἀναδεξάμενος,

^a γῆν • τὴν γῆν

¹ λαλεῖται • λαλεῖ ²εύρισκετο • ηύρισκετο ³αὐτοῦ • - ⁴εὐηρεστηκέναι • εὑαρεστηκέναι ⁵τὸν • - ⁶Σάρρα • Σάρρα στεῖρα ⁷ἔτεκεν • - ⁸ἔξῆλθον • ἔξεβησαν

18 πρὸς ὃν ἐλαλήθη, ὅτι Ἐν Ἰσαὰκ κληθήσεται σοι σπέρμα· 19 λογισάμενος ὅτι καὶ ἐκ νεκρῶν ἐγείρειν δυνατὸς ὁ θεός· ὅθεν αὐτὸν καὶ ἐν παραβολῇ ἐκομίσατο. 20 Πίστει περὶ¹ μελλόντων εὐλόγησεν Ἰσαὰκ τὸν Ἰακὼβ καὶ τὸν Ἡσαῦ. 21 Πίστει Ἰακὼβ ἀποθνήσκων ἔκαστον τῶν νιῶν Ἰωσὴφ εὐλόγησεν, καὶ προσεκύνησεν ἐπὶ τὸ ἄκρον τῆς ράβδου αὐτοῦ. 22 Πίστει Ἰωσὴφ τελευτῶν περὶ τῆς ἔξοδου τῶν νιῶν Ἰσραὴλ ἐμνημόνευσεν, καὶ περὶ τῶν ὀστέων αὐτοῦ ἐνετείλατο. 23 Πίστει Μωϋσῆς γεννηθεὶς ἐκρύβη τρίμηνον ὑπὸ τῶν πατέρων αὐτοῦ, διότι εἶδον ἀστεῖον τὸ παιδίον· καὶ οὐκ ἐφοβήθησαν τὸ διάταγμα τοῦ βασιλέως. 24 Πίστει Μωϋσῆς μέγας γενόμενος ἡρνήσατο λέγεσθαι νιὸς θυγατρὸς Φαραὼ, 25 μᾶλλον ἐλόμενος συγκακουχεῖσθαι τῷ λαῷ τοῦ θεοῦ ἥ πρόσκαιρον ἔχειν ἀμαρτίας ἀπόλαυσιν. 26 μείζονα πλοῦτον ἡγησάμενος τῶν Αἰγύπτου θησαυρῶν τὸν ὀνειδισμὸν τοῦ χριστοῦ· ἀπέβλεπεν γάρ εἰς τὴν μισθαποδοσίαν. 27 Πίστει κατέλιπεν Αἴγυπτον, μὴ φοβηθεὶς τὸν θυμὸν τοῦ βασιλέως· τὸν γάρ ἀόρατον ως ὄρων ἐκαρτέρησεν. 28 Πίστει πεποίκεν τὸ Πάσχα καὶ τὴν πρόσχυσιν τοῦ αἵματος, ἵνα μὴ ὁ ὀλοθρεύων τὰ πρωτότοκα θίγῃ αὐτῶν. 29 Πίστει διέβησαν τὴν Ἐρυθρὰν θάλασσαν ως διὰ ξηρᾶς· ἥσ² πεῖραν λαβόντες οἱ Αἰγύπτιοι κατεπόθησαν. 30 Πίστει τὰ τείχη Ιεριχώ ἔπεσεν,³ κυκλωθέντα ἐπὶ ἐπτὰ ἡμέρας. 31 Πίστει Ραὰβ ἡ πόρνη οὐ συναπώλετο τοῖς ἀπειθήσασιν, δεξαμένη τοὺς κατασκόπους μετ' εἰρήνης. 32 Καὶ τί ἔτι λέγω; Ἐπιλείψει γάρ με⁴ διηγούμενον ὁ χρόνος περὶ Γεδεών, Βαράκ τε καὶ Σαμψὼν καὶ⁵ Ιεφθάء, Δαυίδ τε καὶ Σαμουὴλ καὶ τῶν προφητῶν. 33 οἱ διὰ πίστεως κατηγωνίσαντο βασιλείας, εἰργάσαντο δικαιοσύνην, ἐπέτυχον ἐπαγγελιῶν, ἔφραξαν στόματα λεόντων, 34 ἔσβεσαν δύναμιν πυρός, ἔφυγον στόματα μαχαίρας, ἐνεδυναμώθησαν⁶ ἀπὸ ἀσθενείας, ἐγενήθησαν ἰσχυροὶ ἐν πολέμῳ, παρεμβολὰς ἐκλινιν ἀλλοτρίων. 35 Ἐλαβον γυναῖκες ἔξ ἀναστάσεως τοὺς νεκροὺς αὐτῶν· ἄλλοι δὲ ἐτυμπανίσθησαν, οὐ προσδεξάμενοι τὴν ἀπολύτρωσιν, ἵνα κρείττονος ἀναστάσεως τύχωσιν. 36 ἔτεροι δὲ ἐμπαιγμῶν καὶ μαστίγων πεῖραν ἔλαβον, ἔτι δὲ δεσμῶν καὶ φυλακῆς· 37 ἐλιθάσθησαν, ἐπρίσθησαν,

¹περὶ • καὶ περὶ ²ἥσ • γῆς ἥσ ³ἔπεσεν • ἔπεσαν ⁴γάρ με • με γάρ ⁵τε καὶ Σαμψὼν καὶ • Σαμψὼν ⁶μαχαίρας ἐνεδυναμώθησαν • μαχαίρης ἐδυναμώθησαν

ἐπειράσθησαν,¹ ἐν φόνῳ μαχαίρας² ἀπέθανον· περιῆλθον ἐν μηλωταῖς, ἐν αἰγείοις δέρμασιν, ὑστερούμενοι, θλιβόμενοι, κακουχούμενοι— 38 ὃν οὐκ ἦν ἄξιος ὁ κόσμος—ἐν³ ἐρημίαις πλανώμενοι καὶ ὅρεσιν καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὀπαῖς τῆς γῆς. 39 Καὶ οὗτοι πάντες, μαρτυρθέντες διὰ τῆς πίστεως, οὐκ ἐκομίσαντο τὴν ἐπαγγελίαν, 40 τοῦ θεοῦ περὶ ἡμῶν κρείττον τι προβλεψαμένου, ἵνα μὴ χωρὶς ἡμῶν τελειωθῶσιν.

An Appeal to Heed the Old Testament Examples, Aided by God's Chastisement

12 Τοιγαροῦν καὶ ἡμεῖς, τοσοῦτον ἔχοντες περικείμενον ἡμῖν νέφος μαρτύρων, ὅγκον ἀποθέμενοι πάντα καὶ τὴν εὐπερίστατον ἀμαρτίαν, δι' ὑπομονῆς τρέχωμεν τὸν προκείμενον ἡμῖν ἀγῶνα, 2 ἀφορῶντες εἰς τὸν τῆς πίστεως ἀρχηγὸν καὶ τελειωτὴν Ἰησοῦν, ὅς, ἀντὶ τῆς προκειμένης αὐτῷ χαρᾶς, ὑπέμεινεν σταυρόν, αἰσχύνης καταφρονήσας, ἐν δεξιᾷ τε τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ κεκάθικεν. 3 Ἄναλογίσασθε γὰρ τὸν τοιαύτην ὑπομεμενήκότα ύπὸ τῶν ἀμαρτωλῶν εἰς αὐτὸν⁴ ἀντιλογίαν, ἵνα μὴ κάμητε ταῖς ψυχαῖς ὑμῶν ἐκλυόμενοι. 4 Οὕπω μέχρι⁵ αἴματος ἀντικατέστητε πρὸς τὴν ἀμαρτίαν ἀνταγωνιζόμενοι· 5 καὶ ἐκλέλησθε τῆς παρακλήσεως, ἥτις ὑμῖν ὡς υἱοῖς διαλέγεται, Υἱέ μου, μὴ ὀλιγώρει παιδείας κυρίου, μηδὲ ἐκλύουν ὑπ' αὐτοῦ ἐλεγχόμενος· 6 ὃν γὰρ ἀγαπᾶ κύριος παιδεύει· μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται. 7 Εἰς⁶ παιδείαν ὑπομένετε, ὡς υἱοῖς ὑμῖν προσφέρεται ὁ θεός· τίς γάρ ἐστιν⁷ υἱὸς ὃν οὐ παιδεύει πατήρ; 8 Εἰ δὲ χωρίς ἐστε παιδείας, ἥς μέτοχοι γεγόνασιν πάντες, ἀρα νόθοι ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί. 9 Εἴτα τοὺς μὲν τῆς σαρκὸς ἡμῶν πατέρας εἴχομεν παιδευτάς, καὶ ἐνετρεπόμεθα· οὐ πολλῷ⁸ μᾶλλον ὑποταγησόμεθα τῷ πατρὶ τῶν πνευμάτων, καὶ ζήσομεν; 10 Οἱ μὲν γὰρ πρὸς ὄλιγας ἡμέρας κατὰ τὸ δοκοῦν αὐτοῖς ἐπαίδευον· διὸ δὲ ἐπὶ τὸ συμφέρον, εἰς τὸ μεταλαβεῖν τῆς ἀγιότητος αὐτοῦ. 11 Πᾶσα δὲ παιδεία πρὸς μὲν τὸ παρὸν οὐ δοκεῖ χαρᾶς εἶναι, ἀλλὰ λύπης· ὕστερον δὲ καρπὸν εἰρηνικὸν τοῖς δι' αὐτῆς γεγυμνασμένοις ἀποδίδωσιν δικαιοσύνης. 12 Διὸ τὰς παρειμένας χεῖρας καὶ τὰ παραλελυμένα γόνατα ἀνορθώσατε· 13 καὶ τροχιὰς

^aEἰς • Ei

¹ἐπειράσθησαν • – ²μαχαίρας • μαχαίρης ³ἐν • ἐπὶ ⁴αὐτὸν • ἐαυτὸν ⁵μέχρι • μέχρις ⁶ἐστιν • – ⁷ἐστὲ καὶ οὐχ υἱοί • καὶ οὐχ υἱοί ἐστε ⁸πολλῷ • πολὺ [δὲ]

όρθας ποιήσατε¹ τοῖς ποσὶν ὑμῶν, ἵνα μὴ τὸ χωλὸν ἐκτραπῆ, οἰαθῇ δὲ μᾶλλον.

A Warning against Apostasy on the Basis of the Excellency of the New Covenant

14 Εἰρήνην διώκετε μετὰ πάντων, καὶ τὸν ἀγιασμόν, οὗ χωρὶς οὐδὲν ὅψεται τὸν κύριον· **15** ἐπισκοποῦντες μή τις ὑστερῶν ἀπὸ τῆς χάριτος τοῦ θεοῦ· μή τις ρίζα πικρίας ἄνω φύουσα ἐνοχλῇ, καὶ διὰ ταύτης² μιανθῶσιν πολλοῖ· **16** μή τις πόρνος, ἢ βέβηλος, ὡς Ἡσαῦ, ὃς ἀντὶ βρώσεως μᾶς ἀπέδοτο³ τὰ πρωτοτόκια αὐτοῦ.⁴ **17** Ἰστε γὰρ ὅτι καὶ μετέπειτα, θέλων κληρονομῆσαι τὴν εὐλογίαν, ἀπεδοκιμάσθη: μετανοίας γὰρ τόπον οὐχ εὑρεν, καίπερ μετὰ δακρύων ἐκζητήσας αὐτήν.

18 Οὐ γὰρ προσεληλύθατε ψηλαφωμένῳ ὅρει,⁵ καὶ κεκαυμένῳ πυρί, καὶ γνόφῳ, καὶ σκότῳ,⁶ καὶ θυέλλῃ, **19** καὶ σάλπιγγος ἥχῳ, καὶ φωνῇ ῥήματων, ἡς οἱ ἀκούσαντες παρητήσαντο μή προστεθῆναι αὐτοῖς λόγον· **20** οὐκ ἔφερον γὰρ τὸ διαστελλόμενον, Καν θηρίον θίγῃ τοῦ ὅρους, λιθοβοληθήσεται· **21** καί, οὕτως⁷ φοβερὸν ἦν τὸ φανταζόμενον, Μωϋσῆς εἶπεν, "Ἐκφοβός είμι καὶ ἔντρομος. **22** Ἄλλὰ προσεληλύθατε Σιών ὅρει, καὶ πόλει θεοῦ ζῶντος, Ἱερουσαλήμ ἐπουρανίῳ, καὶ μυριάσιν ἀγγέλων, **23** πανηγύρει καὶ ἐκκλησίᾳ πρωτοτόκων ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων,⁸ καὶ κριτῇ θεῷ πάντων, καὶ πνεύμασιν δικαίων τετελειωμένων, **24** καὶ διαθήκης νέας μεσίτῃ Ἰησοῦ, καὶ αἴματι ῥάντισμοῦ κρείττον λαλοῦντι παρὰ τὸν Ἀβελ. **25** Βλέπετε μή παραιτήσθη τὸν λαλοῦντα. Εἰ γὰρ ἐκεῖνοι οὐκ ἔφυγον,⁹ τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι¹⁰ χρηματίζοντα, πολλῷ¹¹ μᾶλλον ἡμεῖς οἱ τὸν ἀπ' οὐρανῶν ἀποστρεφόμενοι· **26** οὐ ἡ φωνὴ τὴν γῆν ἐσάλευσεν τότε, νῦν δὲ ἐπήγγελται, λέγων, "Ετι ἀπαξ ἐγώ σείω¹² οὐ μόνον τὴν γῆν, ἀλλὰ καὶ τὸν οὐρανόν. **27** Τὸ δέ, "Ετι ἀπαξ, δηλοῖ τῶν σαλευομένων τὴν¹³ μετάθεσιν, ὡς πεποιημένων, ἵνα μείνῃ τὰ μὴ σαλευόμενα. **28** Διὸ βασιλείαν ἀσάλευτον παραλαμβάνοντες, ἔχωμεν χάριν, δι' ἡς λατρεύομεν¹⁴ εὐαρέστως

¹ποιήσατε • ποιεῖτε ²διὰ ταύτης • δι' αὐτῆς ³ἀπέδοτο • ἀπέδετο ⁴αὐτοῦ • ἔαντος ⁵ὅρει • – ⁶σκότῳ • ζόφῳ ⁷οὕτως • οὕτω ⁸ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων • ἀπογεγραμμένων ἐν οὐρανοῖς ⁹ἔφυγον • ἔξεφυγον ¹⁰τὸν ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι • ἐπὶ γῆς παραιτησάμενοι τὸν ¹¹πολλῷ • πολὺ ¹²σείω • σείσω ¹³τῶν σαλευομένων τὴν • [τὴν] τῶν σαλευομένων ¹⁴λατρεύομεν • λατρεύωμεν

τῷ θεῷ μετὰ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας.¹ 29 καὶ γὰρ ὁ θεὸς ἡμῶν πῦρ καταναλίσκον.

Final Admonitions and Conclusion

13 Ἡ φιλαδελφία μενέτω. 2 Τῆς φιλοξενίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· διὰ ταύτης γὰρ ἔλαθόν τινες ξενίσαντες ἀγγέλους. 3 Μιμήσκεσθε τῶν δεσμίων, ὡς συνδεδεμένοι· τῶν κακουχούμενων, ὡς καὶ αὐτὸι ὄντες ἐν σώματι. 4 Τίμιος ὁ γάμος ἐν πᾶσιν, καὶ ἡ κοίτη ἀμίαντος· πόρνους δὲ² καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ θεός. 5 Ἀφιλάργυρος ὁ τρόπος, ἀρκούμενοι τοῖς παροῦσιν· αὐτὸς γὰρ εἰρηκεν, Οὐ μή σε ἀνῶ, οὐδ’ οὐ μή σε ἐγκαταλείπω.³ 6 Ὁστε θαρροῦντας ἡμᾶς λέγειν, Κύριος ἐμοὶ βοηθός, καὶ⁴ οὐ φοβηθήσομαι τί ποιήσει μοι ἄνθρωπος.

7 Μνημονεύετε τῶν ἡγουμένων ὑμῶν, οἵτινες ἐλάλησαν ὑμῖν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ· ὃν ἀναθεωροῦντες τὴν ἔκβασιν τῆς ἀναστροφῆς, μιμεῖσθε τὴν πίστιν. 8 Ἰησοῦς χριστὸς χθὲς⁵ καὶ σήμερον ὁ αὐτός, καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας. 9 Διδαχαῖς ποικίλαις καὶ ξέναις μὴ παραφέρεσθε· καλὸν γὰρ χάριτι βεβαιοῦσθαι τὴν καρδίαν, οὐ βρώμασιν, ἐν οἷς οὐκ ὠφελήθησαν οἱ περιπατήσαντες.⁶ 10 Ἐχομεν θυσιαστήριον, ἐξ οὗ φαγεῖν οὐκ ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ τῇ σκηνῇ λατρεύοντες. 11 Ὡν γὰρ εἰσφέρεται ζῷων τὸ αἷμα περὶ ἀμαρτίας εἰς τὰ ἄγια διὰ τοῦ ἀρχιερέως, τούτων τὰ σώματα κατακαίεται ἔξω τῆς παρεμβολῆς. 12 Διὸ καὶ Ἰησοῦς, ἵνα ἀγιάσῃ διὰ τοῦ ιδίου αἵματος τὸν λαόν, ἔξω τῆς πύλης ἔπαθεν. 13 Τοίνυν ἔξερχόμεθα πρὸς αὐτὸν ἔξω τῆς παρεμβολῆς, τὸν ὄνειδισμὸν αὐτοῦ φέροντες. 14 Οὐ γὰρ ἔχομεν ὥδε μένουσαν πόλιν, ἀλλὰ τὴν μέλλουσαν ἐπιζητοῦμεν. 15 Δι’ αὐτοῦ οὖν⁷ ἀναφέρωμεν θυσίαν αἰνέσεως διὰ παντὸς τῷ θεῷ, τοῦτ’ ἔστιν, καρπὸν χειλέων ὁμολογούντων τῷ ὀνόματι αὐτοῦ. 16 Τῆς δὲ εὐποιίας καὶ κοινωνίας μὴ ἐπιλανθάνεσθε· τοιαύταις γὰρ θυσίαις εὐάρεστεῖται ὁ θεός. 17 Πείθεσθε τοῖς ἡγουμένοις ὑμῶν, καὶ ὑπείκετε· αὐτοὶ γὰρ ἀγρυπνοῦσιν ὑπὲρ τῶν ψυχῶν ὑμῶν, ὡς λόγον ἀποδώσοντες· ἵνα μετὰ χαρᾶς τοῦτο ποιῶσιν, καὶ μὴ στενάζοντες· ἀλυσιτελὲς γὰρ ὑμῖν τοῦτο.

¹ αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας • εὐλαβείας καὶ δέους ² δὲ • γὰρ ³ ἐγκαταλείπω • ἐγκαταλίπω
⁴ καὶ • [καὶ] ⁵ χθὲς • ἔχθὲς ⁶ περιπατήσαντες • περιπατοῦντες ⁷ οὖν • [οὖν]

18 Προσεύχεσθε περὶ ἡμῶν· πεποίθαμεν¹ γὰρ ὅτι καλὴν συνείδησιν ἔχομεν, ἐν πᾶσιν καλῶς θέλοντες ἀναστρέφεσθαι.
19 Περισσοτέρως δὲ παρακαλῶ τοῦτο ποιῆσαι, ἵνα τάχιον ἀποκατασταθῶ ὑμῖν.

20 Ό δὲ θεὸς τῆς εἰρήνης, ὁ ἀναγαγὼν ἐκ νεκρῶν τὸν ποιμένα τῶν προβάτων τὸν μέγαν ἐν αἴματι διαθήκης αἰώνιου, τὸν κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν, **21** καταρτίσαι ὑμᾶς ἐν παντὶ ἔργῳ² ἀγαθῷ εἰς τὸ ποιῆσαι τὸ θέλημα αὐτοῦ, ποιῶν ἐν ὑμῖν³ τὸ εὐάρεστον ἐνώπιον αὐτοῦ, διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ· ὃς ἡ δόξα εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.⁴ Ἀμήν.

22 Παρακαλῶ δὲ ὑμᾶς, ἀδελφοί, ἀνέχεσθε τοῦ λόγου τῆς παρακλήσεως· καὶ γὰρ διὰ βραχέων ἐπέστειλα ὑμῖν. **23** Γινώσκετε τὸν ἀδελφὸν⁵ Τιμόθεον ἀπολελυμένον, μεθ' οὗ, ἐὰν τάχιον ἔρχηται, ὄψομαι ὑμᾶς.

24 Ἀσπάσασθε πάντας τοὺς ἡγουμένους ὑμῶν, καὶ πάντας τοὺς ἀγίους. Ἀσπάζονται ὑμᾶς οἱ ἀπὸ τῆς Ἰταλίας.

25 Ἡ χάρις μετὰ πάντων ὑμῶν. Ἀμήν.⁶

¹ πεποίθαμεν • πειθόμεθα ² ἔργῳ • – ³ ὑμῖν • ἡμῖν ⁴ τῶν αἰώνων • [τῶν αἰώνων]
⁵ ἀδελφὸν • ἀδελφὸν ἡμῶν ⁶ Ἀμήν • –

Part IV

The General Epistles

ΙΑΚΩΒΟΥ Of James

Various Temptations and Their Endurance

Ίάκωβος, θεοῦ καὶ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ταῖς δώδεκα φυλαῖς ταῖς ἐν τῇ διασπορᾷ, χαίρειν.

2 Πᾶσαν χαρὰν ἡγήσασθε, ἀδελφοί μου, ὅταν πειρασμοῖς περιπέσητε ποικίλοις, 3 γινώσκοντες ὅτι τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως κατεργάζεται ὑπομονήν· 4 ἡ δὲ ὑπομονὴ ἔργον τέλειον ἔχετω, ἵνα ἦτε τέλειοι καὶ ὄλοκληροι, ἐν μηδενὶ λειπόμενοι.

5 Εἰ δέ τις ὑμῶν λείπεται σοφίας, αἴτείτω παρὰ τοῦ διδόντος θεοῦ πᾶσιν ἀπλῶς, καὶ οὐκ¹ ὀνειδίζοντος, καὶ δοθήσεται αὐτῷ. 6 Αἱτείτω δὲ ἐν πίστει, μηδὲν διακρινόμενος· ὁ γὰρ διακρινόμενος ἔοικεν κλύδωνι θαλάσσης ἀνεμιζομένῳ καὶ ὥπιζομένῳ. 7 Μὴ γὰρ οἱέσθω ὁ ἄνθρωπος ἐκεῖνος ὅτι λήψεται² τι παρὰ τοῦ κυρίου. 8 Ἄνηρ δίψυχος, ἀκατάστατος ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς αὐτοῦ.

9 Καυχάσθω δὲ ὁ ἀδελφὸς ὁ ταπεινὸς ἐν τῷ ὑψει αὐτοῦ· 10 ὁ δὲ πλούσιος ἐν τῇ ταπεινώσει αὐτοῦ· ὅτι ὡς ἄνθος χόρτου παρελεύσεται. 11 Ἄνετειλεν γὰρ ὁ ἥλιος σὺν τῷ καύσωνι, καὶ ἐξήρανεν τὸν χόρτον, καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ ἐξέπεσεν, καὶ ἡ εὐπρέπεια τοῦ προσώπου αὐτοῦ ἀπώλετο· οὕτως καὶ ὁ πλούσιος ἐν ταῖς πορείαις αὐτοῦ μαρανθήσεται.

12 Μακάριος ἀνὴρ ὃς ὑπομένει πειρασμόν· ὅτι δόκιμος γενόμενος λήψεται³ τὸν στέφανον τῆς ζωῆς, ὃν ἐπηγγείλατο ὁ κύριος⁴ τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν. 13 Μηδεὶς πειραζόμενος λεγέτω

¹οὐκ • μὴ ²λήψεται • λήμψεται ³λήψεται • λήμψεται ⁴ὁ κύριος • -

ὅτι Ἀπὸ θεοῦ πειράζομαι· ὁ γὰρ θεὸς ἀπείραστός ἐστιν κακῶν, πειράζει δὲ αὐτὸς οὐδένα· 14 ἔκαστος δὲ πειράζεται, ὑπὸ τῆς ιδίας ἐπιθυμίας ἐξελκόμενος καὶ δελεαζόμενος. 15 Εἴτα ή ἐπιθυμία συλλαβοῦσα τίκτει ἀμαρτίαν· ή δὲ ἀμαρτία ἀποτελεσθεῖσα ἀποκύει θάνατον.

God's Fatherhood and the Obligations of Sonship

16 Μὴ πλανᾶσθε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί· 17 Πᾶσα δόσις ἀγαθὴ καὶ πᾶν δώρημα τέλειον ἀνωθέν ἐστιν, καταβαῖνον ἀπὸ τοῦ πατρὸς τῶν φώτων, παρ' ὃ οὐκ ἔνι παραλλαγή, ἡ τροπῆς ἀποσκίασμα. 18 Βουληθεὶς ἀπεκύησεν ἡμᾶς λόγῳ ἀληθείας, εἰς τὸ εἶναι ἡμᾶς ἀπαρχήν τινα τῶν αὐτοῦ κτισμάτων.

19 Ὡστε,¹ ἀδελφοί μου ἀγαπητοί, ἔστω πᾶς² ἄνθρωπος ταχὺς εἰς τὸ ἀκοῦσαι, βραδὺς εἰς τὸ λαλῆσαι, βραδὺς εἰς ὀργήν· 20 ὄργη γὰρ ἀνδρὸς δικαιοσύνην θεοῦ οὐ κατεργάζεται.³ 21 Διὸ ἀποθέμενοι πᾶσαν ρύπαριάν καὶ περισσείαν κακίας, ἐν πραΰτητι δέξασθε τὸν ἔμφυτον λόγον, τὸν δυνάμενον σῶσαι τὰς ψυχὰς ὑμῶν. 22 Γίνεσθε δὲ ποιηταὶ λόγου, καὶ μὴ μόνον ἀκροαταί, παραλογιζόμενοι ἔαυτούς. 23 Ὄτι εἴ τις ἀκροατὴς λόγου ἐστίν καὶ οὐ ποιητής, οὗτος ἔοικεν ἀνδρὶ κατανοοῦντι τὸ πρόσωπον τῆς γενέσεως αὐτοῦ ἐν ἐσόπτρῳ· 24 κατενόησεν γὰρ ἔαυτὸν καὶ ἀπελήλυθεν, καὶ εὐθέως ἐπελάθετο ὅποιος ἦν. 25 Ο δὲ παρακύψας εἰς νόμον τέλειον τὸν τῆς ἐλευθερίας καὶ παραμείνας, οὗτος οὐκ⁴ ἀκροατὴς ἐπιλησμονῆς γενόμενος ἀλλὰ ποιητὴς ἔργου, οὗτος μακάριος ἐν τῇ ποιήσει αὐτοῦ ἔσται. 26 Εἴ τις δοκεῖ θρῆσκος εἶναι ἐν ὑμῖν,⁵ μὴ χαλιναγωγῶν γλῶσσαν αὐτοῦ, ἀλλὰ ἀπατῶν καρδίαν αὐτοῦ, τούτου μάταιος ή θρησκεία. 27 Θρησκεία καθαρὰ καὶ ἀμίαντος παρὰ θεῷ καὶ πατρὶ αὕτη ἐστίν, ἐπισκέπτεσθαι ὄφρανοὺς καὶ χήρας ἐν τῇ θλίψει αὐτῶν, ἀσπιλον ἔαυτὸν τηρεῖν ἀπὸ τοῦ κόσμου.

Dead Faith Compared with Living Faith

2 Άδελφοί μου, μὴ ἐν προσωποληψίαις⁷ ἔχετε τὴν πίστιν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ τῆς δόξης. 2 Εὰν γὰρ εἰσέλθῃ εἰς τὴν⁸ συναγωγὴν ὑμῶν ἀνὴρ χρυσοδακτύλιος ἐν ἐσθῆτι λαμπρᾷ,

¹ Ὡστε • Ἰστε ² πᾶς • δὲ πᾶς ³ NA²⁷: οὐ κατεργάζεται • οὐκ ἐργάζεται ⁴ οὗτος οὐκ

• οὐκ ⁵ ἐν ὑμῖν • – ⁶ θεῶ • τῷ θεῷ ⁷ προσωποληψίαις • προσωπολημψίαις ⁸ τὴν •

εἰσέλθῃ δὲ καὶ πτωχὸς ἐν ῥυπαρῷ ἐσθῆτι, 3 καὶ ἐπιβλέψητε¹ ἐπὶ τὸν φοροῦντα τὴν ἐσθῆτα τὴν λαμπράν, καὶ εἴπητε αὐτῷ,² Σὺ κάθου ὡδε καλῶς, καὶ τῷ πτωχῷ εἰπήτε, Σὺ στῆθι ἐκεῖ, ἦ κάθου³ ὡδε ὑπὸ⁴ τὸ ὑποπόδιόν μου· 4 καὶ οὐ⁵ διεκρίθητε ἐν ἑαυτοῖς, καὶ ἐγένεσθε κριταὶ διαλογισμῶν πονηρῶν; 5 Ἀκούσατε, ἀδελφοί μου ἀγαπητοί. Οὐχ ὁ θεὸς ἔξελέξατο τοὺς πτωχοὺς τοῦ κόσμου⁶ πλουσίους ἐν πίστει, καὶ κληρονόμους τῆς βασιλείας ἡς ἐπηγγείλατο τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν; 6 Ὑμεῖς δὲ ἡτιμάσατε τὸν πτωχόν. Οὐχ οἱ πλούσιοι καταδυναστεύουσιν ὑμῶν, καὶ αὐτοὶ ἔλκουσιν ὑμᾶς εἰς κριτήρια; 7 Οὐκ αὐτοὶ βλασφημοῦσιν τὸ καλὸν ὄνομα τὸ ἐπικληθὲν ἐφ' ὑμᾶς; 8 Εἰ μέντοι νόμον τελεῖτε βασιλικόν, κατὰ τὴν γραφήν, Ἀγαπήσεις τὸν πλησίον σου ὡς σεαυτόν, καλῶς ποιεῖτε· 9 εἰ δὲ προσωποληπτεῖτε,⁷ ἀμαρτίαν ἐργάζεσθε, ἔλεγχόμενοι ὑπὸ τοῦ νόμου ὡς παραβάται. 10 Ὁστις γὰρ ὅλον τὸν νόμον τηρήσει, πταίσει⁸ δὲ ἐν ἐνὶ, γέγονεν πάντων ἔνοχος. 11 Ὁ γὰρ εἰπών, Μὴ μοιχεύσεις,⁹ εἶπεν καί, Μὴ φονεύσεις.¹⁰ εἰ δὲ οὐ μοιχεύσεις, φονεύσεις¹¹ δέ, γέγονας παραβάτης νόμου. 12 Οὕτως λαλεῖτε καὶ οὕτως ποιεῖτε, ὡς διὰ νόμου ἔλευθερίας μέλλοντες κρίνεσθαι. 13 Ἡ γὰρ κρίσις ἀνέλεος τῷ μὴ ποιήσαντι ἔλεος· κατακαυχᾶται ἔλεον¹² κρίσεως.

14 Τί τὸ ὄφελος, ἀδελφοί μου, ἐὰν πίστιν λέγῃ τις ἔχειν, ἔργα δὲ μὴ ἔχῃ; Μὴ δύναται ἡ πίστις σῶσαι αὐτόν; 15 Ἐὰν δὲ¹³ ἀδελφὸς ἦ ἀδελφὴ γυμνοὶ ὑπάρχωσιν καὶ λειπόμενοι ὥστιν¹⁴ τῆς ἐφημέρου τροφῆς, 16 εἴπῃ δέ τις αὐτοῖς ἐξ ὑμῶν, Ὑπάγετε ἐν εἰρήνῃ, θερμαίνεσθε καὶ χορτάζεσθε, μὴ δῶτε δὲ αὐτοῖς τὰ ἐπιτήδεια τοῦ σώματος, τί τὸ ὄφελος; 17 Οὕτως καὶ ἡ πίστις, ἐὰν μὴ ἔργα ἔχῃ,¹⁵ νεκρά ἐστιν καθ' ἑαυτήν. 18 Ἄλλ' ἐρεῖ τις, Σὺ πίστιν ἔχεις, κάγὼ ἔργα ἔχω· δεῖξόν μοι τὴν πίστιν σου ἐκ τῶν ἔργων σου, κάγὼ δεῖξω σοι¹⁶ ἐκ τῶν ἔργων μου τὴν πίστιν μου.¹⁷ 19 Σὺ πιστεύεις ὅτι ὁ θεὸς εἰς ἐστίν.¹⁸ καλῶς ποιεῖς· καὶ τὰ δαιμόνια πιστεύουσιν, καὶ φρίσσουσιν. 20 Θέλεις δὲ γνῶναι,

¹καὶ ἐπιβλέψητε • ἐπιβλέψητε δὲ ²αὐτῷ • – ³NA²⁸: ἐκεῖ ἦ κάθουν • ἦ κάθουν ἐκεῖ
⁴ῳδε ὑπὸ • ὑπὸ ⁵NA²⁷: καὶ οὐ • οὐ ⁶τοῦ κόσμου • τῷ κόσμῳ ⁷προσωποληπτεῖτε
• προσωποληπτεῖτε ⁸τηρήσει πταίσει • τηρήσῃ πταίσῃ ⁹Μὴ μοιχεύσεις • Μὴ
μοιχεύσης ¹⁰Μὴ φονεύσεις • Μὴ φονεύσῃς ¹¹μοιχεύσεις φονεύσεις • μοιχεύεις
φονεύεις ¹²ἔλεον • ἔλεος ¹³δὲ • – ¹⁴NA²⁷: ὥστιν • – ¹⁵ἔργα ἔχῃ • ἔχῃ ἔργα
¹⁶ἐκ τῶν ἔργων σου κάγὼ δεῖξω σοι • χωρὶς τῶν ἔργων κάγὼ σοι δεῖξω ¹⁷πίστιν μου
• πίστιν ¹⁸ὁ θεὸς εἰς ἐστίν • εἰς ἐστιν ὁ θεός

ῶ ἄνθρωπε κενέ, ὅτι ἡ πίστις χωρὶς τῶν ἔργων νεκρά¹ ἐστιν; 21 Ἀβραὰμ ὁ πατὴρ ἡμῶν οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ἀνενέγκας Ἰσαὰκ τὸν νιὸν αὐτοῦ ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον; 22 Βλέπεις ὅτι ἡ πίστις συνήργει τοῖς ἔργοις αὐτοῦ, καὶ ἐκ τῶν ἔργων ἡ πίστις ἐτελειώθη; 23 Καὶ ἐπληρώθη ἡ γραφὴ ἡ λέγουσα, Ἐπίστευσεν δὲ Ἀβραὰμ τῷ θεῷ, καὶ ἐλογίσθη αὐτῷ εἰς δικαιοσύνην, καὶ φίλος θεοῦ ἐκλήθη. 24 Ὁρᾶτε τοίνυν² ὅτι ἔξ ἔργων δικαιοῦται ἄνθρωπος, καὶ οὐκ ἐκ πίστεως μόνον. 25 Ὁμοίως δὲ καὶ Ῥαὰβ ἡ πόρνη οὐκ ἔξ ἔργων ἐδικαιώθη, ὑποδεξαμένη τοὺς ἀγγέλους, καὶ ἐτέρᾳ ὁδῷ ἐκβαλοῦσα; 26 Ὡσπερ γάρ τὸ σῶμα χωρὶς πνεύματος νεκρόν ἐστιν, οὕτως καὶ ἡ πίστις χωρὶς τῶν³ ἔργων νεκρά ἐστιν.

Caution against False Activity in Teaching and the Use of the Tongue

3 Μὴ πολλοὶ διδάσκαλοι γίνεσθε, ἀδελφοί μου, εἰδότες ὅτι μεῖζον κρίμα ληψόμεθα.⁴ 2 Πολλὰ γὰρ πταίομεν ἀπαντες. Εἴ τις ἐν λόγῳ οὐ πταίει, οὗτος τέλειος ἀνήρ, δυνατὸς χαλιναγωγῆσαι καὶ ὅλον τὸ σῶμα. 3 Ἰδε,⁵ τῶν ἵππων τοὺς χαλινοὺς εἰς τὰ στόματα βάλλομεν πρὸς⁶ τὸ πείθεσθαι αὐτοὺς ἥμιν, καὶ ὅλον τὸ σῶμα αὐτῶν μετάγομεν. 4 Ἰδού, καὶ τὰ πλοῖα, τηλικαῦτα ὅντα, καὶ ὑπὸ σκληρῶν ἀνέμων⁷ ἐλαυνόμενα, μετάγεται ὑπὸ ἐλαχίστου πηδαλίου, ὅπου ἀν⁸ ἡ ὄρμὴ τοῦ εὐθύνοντος βούληται.⁹ 5 Οὕτως καὶ ἡ γλῶσσα μικρὸν μέλος ἐστίν, καὶ μεγαλαυχεῖ.¹⁰ Ἰδού, ὀλίγον¹¹ πῦρ ἡλίκην ὅλην ἀνάπτει. 6 Καὶ ἡ γλῶσσα πῦρ, ὁ κόσμος τῆς ἀδικίας· οὕτως¹² ἡ γλῶσσα καθίσταται ἐν τοῖς μέλεσιν ἡμῶν, ἡ σπιλοῦσα ὅλον τὸ σῶμα, καὶ φλογίζουσα τὸν τροχὸν τῆς γενέσεως, καὶ φλογίζομένη ὑπὸ τῆς γεέννης. 7 Πᾶσα γὰρ φύσις θηρίων τε καὶ πετεινῶν, ἐρπετῶν τε καὶ ἐναλίων, δαμάζεται καὶ δεδάμασται τῇ φύσει τῇ ἀνθρωπίνῃ. 8 τὴν δὲ γλῶσσαν οὐδεὶς δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι.¹³ ἀκατάσχετον¹⁴ κακόν, μεστὴ ιοῦ θανατηφόρου. 9 Ἐν αὐτῇ εὐλογοῦμεν τὸν θεὸν¹⁵ καὶ πατέρα, καὶ ἐν αὐτῇ καταρώμεθα τοὺς ἀνθρώπους τοὺς καθ' ὄμοιώσιν θεοῦ γεγονότας. 10 ἐκ τοῦ αὐτοῦ στόματος ἔξερχεται εὐλογία καὶ κατάρα. Οὐ χρή, ἀδελφοί

¹ νεκρά • ἀργή ² τοίνυν • – ³ τῶν • – ⁴ ληψόμεθα • ληψόμεθα ⁵ Ἰδε • Εἰ δὲ ⁶ πρὸς • εἰς ⁷ σκληρῶν ἀνέμων • ἀνέμων σκληρῶν ⁸ ἀν • – ⁹ βούληται • βούλεται ¹⁰ μεγαλαυχεῖ • μεγάλα αὐχεῖ ¹¹ ὀλίγον • ἡλίκον ¹² οὕτως • – ¹³ δύναται ἀνθρώπων δαμάσαι • δαμάσαι δύναται ἀνθρώπων ¹⁴ ἀκατάσχετον • ἀκατάστατον ¹⁵ θεὸν • κύριον

μου, ταῦτα οὕτως γίνεσθαι. **11** Μήτι ἡ πηγὴ ἐκ τῆς αὐτῆς ὀπῆς βρύει τὸ γλυκὺ καὶ τὸ πικρόν; **12** Μὴ δύναται, ἀδελφοί μου, συκῆ ἐλαιάς ποιῆσαι, ἢ ἄμπελος σῦκα; Οὕτως οὐδεμίᾳ πηγὴ ἀλυκὸν καὶ¹ γλυκὺ ποιῆσαι ὕδωρ.

13 Τίς σοφὸς καὶ ἐπιστήμων ἐν ὑμῖν; Δειξάτω ἐκ τῆς καλῆς ἀναστροφῆς τὰ ἔργα αὐτοῦ ἐν πραΰτητι σοφίας. **14** Εἰ δὲ ζῆλον πικρὸν ἔχετε καὶ ἐριθείαν ἐν τῇ καρδίᾳ ὑμῶν, μὴ κατακαυχᾶσθε καὶ ψεύδεσθε κατὰ τῆς ἀληθείας. **15** Οὐκ ἔστιν αὕτη ἡ σοφία ἀνωθεν κατερχομένη, ἀλλ᾽² ἐπίγειος, ψυχική, δαιμονιώδης. **16** Ὁπου γὰρ ζῆλος καὶ ἐριθεία, ἐκεῖ ἀκαταστασία καὶ πᾶν φαῦλον πρᾶγμα. **17** Ή δὲ ἄνωθεν σοφία πρῶτον μὲν ἀγνή ἔστιν, ἔπειτα εἰρηνική, ἐπιεικής, εὐπειθής, μεστή ἐλέους καὶ καρπῶν ἀγαθῶν, ἀδιάκριτος καὶ ἀνυπόκριτος.³ **18** Καρπὸς δὲ τῆς⁴ δικαιοσύνης ἐν εἰρήνῃ σπείρεται τοῖς ποιοῦσιν εἰρήνην.

Caution against Worldly-Mindedness and Its Consequences

4 Πόθεν πόλεμοι καὶ μάχαι⁵ ἐν ὑμῖν; Οὐκ ἐντεῦθεν, ἐκ τῶν ἡδονῶν ὑμῶν τῶν στρατευομένων ἐν τοῖς μέλεσιν ὑμῶν; **2** Ἐπιθυμεῖτε, καὶ οὐκ ἔχετε· φονεύετε καὶ ζηλοῦτε, καὶ οὐ δύνασθε ἐπιτυχεῖν· μάχεσθε καὶ πολεμεῖτε, οὐκ ἔχετε διὰ τὸ μὴ αἰτεῖσθαι ὑμᾶς· **3** αἱτεῖτε, καὶ οὐ λαμβάνετε, διότι κακῶς αἰτεῖσθε, ἵνα ἐν ταῖς ἡδοναῖς ὑμῶν δαπανήσητε. **4** Μοιχοὶ καὶ⁶ μοιχαλίδες, οὐκ οἴδατε ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου ἔχθρα τοῦ θεοῦ ἔστιν; “Ος ἂν⁷ οὖν βουληθῇ φίλος εἶναι τοῦ κόσμου, ἔχθρὸς τοῦ θεοῦ καθίσταται. **5** Ή δοκεῖτε ὅτι κενῶς ἡ γραφὴ λέγει; Πρὸς φθόνον ἐπιποθεῖ τὸ πνεῦμα ὃ κατώκησεν⁸ ἐν ἡμῖν. **6** Μείζονα δὲ δίδωσιν χάριν· διὸ λέγει, ‘Ο θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. **7** Υποτάγητε οὖν τῷ θεῷ· ἀντίστητε δὲ^a τῷ διαβόλῳ, καὶ φεύξεται ἀφ' ὑμῶν. **8** Εγγίσατε τῷ θεῷ, καὶ ἐγγιεῖ ὑμῖν· καθαρίσατε χεῖρας, ἀμαρτωλοί, καὶ ἀγνίσατε καρδίας, δίψυχοι. **9** Ταλαιπωρήσατε καὶ πενθήσατε καὶ κλαύσατε· ὁ γέλως ὑμῶν εἰς πένθος μεταστραφήτω,⁹ καὶ ἡ χαρὰ εἰς κατήφειαν. **10** Ταπεινώθητε ἐνώπιον τοῦ¹⁰ κυρίου, καὶ ὑψώσει ὑμᾶς.

^aδὲ • –

¹ Οὕτως οὐδεμίᾳ πηγὴ ἀλυκὸν καὶ • Οὕτε ἀλυκὸν ²ἀλλ' • ἀλλὰ ³καὶ ἀνυπόκριτος • ἀνυπόκριτος ⁴τῆς • – ⁵μάχαι • πόθεν μάχαι ⁶Μοιχοὶ καὶ • – ⁷ἄν • ἐὰν ⁸κατώκησεν • κατώκισεν ⁹μεταστραφήτω • μετατραπήτω ¹⁰NA²⁷; τοῦ • –

11 Μὴ καταλαλεῖτε ἀλλήλων, ἀδελφοί. Ὁ καταλαλῶν ἀδελφοῦ, καὶ κρίνων¹ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ, καταλαλεῖ νόμου, καὶ κρίνει νόμον· εἰ δὲ νόμον κρίνεις, οὐκ εἴ ποιητῆς νόμου, ἀλλὰ κριτῆς. **12** Εἶς ἐστὶν ὁ νομοθέτης,² ὁ δυνάμενος σῶσαι καὶ ἀπολέσαι· σὺ δὲ τίς εἴ ὅς κρίνεις τὸν ἔτερον;³

13 Ἀγε νῦν οἱ λέγοντες, Σήμερον καὶ αὔριον πορευσώμεθα⁴ εἰς τήνδε τὴν πόλιν, καὶ ποιήσωμεν⁵ ἐκεῖ ἐνιαυτὸν ἔνα,⁶ καὶ ἐμπορευσώμεθα,⁷ καὶ κερδήσωμεν.⁸ **14** Οὕτινες οὐκ ἐπίστασθε τὸ τῆς αὔριον. Ποία γάρ ή⁹ ζωὴ ὑμῶν; Ἀτμὶς γάρ ἐσται^{a,10} ή πρὸς ὀλίγον φαινομένη, ἔπειτα δε¹¹ καὶ ἀφανιζομένη. **15** Ἄντι τοῦ λέγειν ὑμᾶς, Ἐὰν ὁ κύριος θελήσῃ, καὶ ζήσωμεν, καὶ ποιήσωμεν¹² τοῦτο ή ἐκεῖνο. **16** Νῦν δὲ καυχᾶσθε ἐν ταῖς ἀλαζονείαις ὑμῶν· πᾶσα καύχησις τοιαύτη πονηρά ἐστιν. **17** Εἰδότι οὖν καλὸν ποιεῖν καὶ μὴ ποιοῦντι, ἀμαρτία αὐτῷ ἐστίν.

Various Admonitions in View of the Nearness of the Judgment

5 Ἀγε νῦν οἱ πλούσιοι, κλαύσατε ὄλολύζοντες ἐπὶ ταῖς ταλαιπωρίαις ὑμῶν ταῖς ἐπερχομέναις. **2** Ο πλοῦτος ὑμῶν σέσηπεν, καὶ τὰ ἴματα ὑμῶν σητόβρωτα γέγονεν. **3** ο χρυσὸς ὑμῶν καὶ ὁ ἄργυρος κατίωται, καὶ ὁ ἵօς αὐτῶν εἰς μαρτύριον ὑμῖν ἐσται, καὶ φάγεται τὰς σάρκας ὑμῶν ὡς πῦρ. Ἐθησαυρίσατε ἐν ἐσχάταις ἡμέραις. **4** Ἰδού, ὁ μισθὸς τῶν ἐργατῶν τῶν ἀμησάντων τὰς χώρας ὑμῶν, ὁ ἀπεστερημένος ἀφ' ὑμῶν, κράζει· καὶ αἱ βοσὶ τῶν θερισάντων εἰς τὰ ὤτα κυρίου Σαβαὼθ εἰσεληλύθασιν. **5** Ἐτρυφήσατε ἐπὶ τῆς γῆς καὶ ἐσπαταλήσατε· ἐθρέψατε τὰς καρδίας ὑμῶν ὡς¹³ ἐν ἡμέρᾳ σφαγῆς. **6** Κατεδικάσατε, ἐφονεύσατε τὸν δίκαιον· οὐκ ἀντιτάσσεται ὑμῖν.

7 Μακροθυμήσατε οὖν, ἀδελφοί, ἔως τῆς παρουσίας τοῦ κυρίου. Ἰδού, ὁ γεωργὸς ἐκδέχεται τὸν τίμιον καρπὸν τῆς γῆς, μακροθυμῶν ἐπ' αὐτόν,¹⁴ ἔως λάβῃ ὑετὸν πρώϊμον¹⁵ καὶ ὄψιμον. **8** Μακροθυμήσατε καὶ ὑμεῖς, στηρίξατε τὰς καρδίας ὑμῶν, ὅτι

^a ἐσται • ἐστιν

¹ καὶ κρίνων • ἡ κρίνων ² ὁ νομοθέτης • [ὁ] νομοθέτης καὶ κριτῆς ³ ὅς κρίνεις τὸν ἔτερον • ὁ κρίνων τὸν πλησίον ⁴ καὶ αὔριον πορευσώμεθα • ἡ αὔριον πορευόμεθα ⁵ ποιήσωμεν • ποιήσομεν ⁶ ἐνιαυτὸν ἔνα • ἐνιαυτὸν ⁷ ἐμπορευσώμεθα • ἐμπορευσόμεθα ⁸ κερδήσωμεν • κερδήσομεν ⁹ γάρ ή • ἡ ¹⁰ ἐσται • ἐστε ¹¹ δὲ • – ¹² ζήσωμεν καὶ ποιήσωμεν • ζήσομεν καὶ ποιήσομεν ¹³ ὡς • – ¹⁴ αὐτόν • αὐτῷ ¹⁵ ὑετὸν πρώϊμον • προϊμον

ἵ παρουσία τοῦ κυρίου ἥγγικεν. 9 Μὴ στενάζετε κατ' ἀλλήλων, ἀδελφοί,¹ ἵνα μὴ κριθῆτε· ἴδού, ὁ κριτής πρὸ τῶν θυρῶν ἔστηκεν. 10 Ὑπόδειγμα λάβετε, ἀδελφοί μου, τῆς κακοπαθείας,² καὶ τῆς μακροθυμίας, τοὺς προφήτας οἱ ἐλάλησαν τῷ³ ὄνόματι κυρίου. 11 ἴδού, μακαρίζομεν τοὺς ὑπομένοντας.⁴ τὴν ὑπομονὴν Ἰωβ ἡκούσατε, καὶ τὸ τέλος κυρίου ἰδετε,^{a,5} ὅτι πολύσπλαγχνός ἐστιν⁶ καὶ οἰκτίρμων.

12 Πρὸ πάντων δέ, ἀδελφοί μου, μὴ ὄμνύετε, μήτε τὸν οὐρανόν, μήτε τὴν γῆν, μήτε ἄλλον τινὰ ὄρκον· ἥτω δὲ ὑμῶν τὸ ναί, ναί, καὶ τὸ οὐ, οὐ· ἵνα μὴ εἰς ὑπόκρισιν⁷ πέσητε.

13 Κακοπαθεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσευχέσθω. Εὐθυμεῖ τις; Ψαλλέτω. 14 Ασθενεῖ τις ἐν ὑμῖν; Προσκαλεσάσθω τοὺς πρεσβυτέρους τῆς ἐκκλησίας, καὶ προσευξάσθωσαν ἐπ' αὐτὸν, ἀλείψαντες αὐτὸν ἐλαίῳ⁸ ἐν τῷ ὄνόματι τοῦ κυρίου. 15 καὶ ἡ εὐχὴ τῆς πίστεως σώσει τὸν κάμνοντα, καὶ ἐγερεῖ αὐτὸν ὁ κύριος; καὶν ἀμαρτίας ἦ πεποιηκώς, ἀφεθήσεται αὐτῷ. 16 Ἐξομολογεῖσθε ἀλλήλοις⁹ τὰ παραπτώματα,¹⁰ καὶ εὕχεσθε ὑπέρ ἀλλήλων, ὅπως ιαθῆτε. Πολὺ ἰσχύει δέσης δικαίου ἐνεργουμένη. 17 Ἡλίας ἄνθρωπος ἦν ὁμοιοπαθῆς ἡμῖν, καὶ προσευχῇ προσηύξατο τοῦ μὴ βρέξαι· καὶ οὐκ ἔβρεξεν ἐπὶ τῆς γῆς ἐνιαυτοὺς τρεῖς καὶ μῆνας ἔξ. 18 Καὶ πάλιν προσηύξατο, καὶ ὁ οὐρανὸς ὑετὸν ἔδωκεν, καὶ ἡ ἥβλάστησεν τὸν καρπὸν αὐτῆς.

19 Ἀδελφοί,¹¹ ἐάν τις ἐν ὑμῖν πλανηθῇ ἀπὸ τῆς ἀληθείας, καὶ ἐπιστρέψῃ τις αὐτόν, 20 γινωσκέω ὅτι ὁ ἐπιστρέψας ἀμαρτωλὸν ἐκ πλάνης ὁδοῦ αὐτοῦ σώσει ψυχὴν¹² ἐκ θανάτου, καὶ καλύψει πλῆθος ἀμαρτιῶν.

^aἴδετε • εἴδετε

¹κατ' ἀλλήλων ἀδελφοί • ἀδελφοί κατ' ἀλλήλων ²μου τῆς κακοπαθείας • τῆς κακοπαθίας ³τῷ • ἐν τῷ ⁴ὑπομένοντας • ὑπομείναντας ⁵ἴδετε • εἴδετε ⁶ἐστιν • ἐστιν ὁ κύριος ⁷εἰς ὑπόκρισιν • ὑπὸ κρίσιν ⁸αὐτὸν ἐλαίῳ • [αὐτὸν] ἐλαίῳ ⁹ἀλλήλοις • οὖν ἀλλήλοις ¹⁰τὰ παραπτώματα • τὰς ἀμαρτίας ¹¹Ἀδελφοί • Ἀδελφοί μου ¹²ψυχὴν • ψυχὴν αὐτοῦ

ΠΕΤΡΟΥ Α First of Peter

Address and Salutation

Πέτρος, ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, ἐκλεκτοῖς παρεπιδήμοις
διασπορᾶς Πόντου, Γαλατίας, Καππαδοκίας, Ἀσίας, καὶ
Βιθυνίας, 2 κατὰ πρόγνωσιν θεοῦ πατρός, ἐν ἀγιασμῷ πνεύματος,
εἰς ὑπακοὴν καὶ ῥάντισμὸν αἴματος Ἰησοῦ χριστοῦ· χάρις ὑμῖν
καὶ εἰρήνη πληθυνθείη.

A Praise of God for His Manifold Blessings

3 Εὐλογητὸς ὁ θεὸς καὶ πατὴρ τοῦ κυρίου ὑμῶν Ἰησοῦ
χριστοῦ, ὁ κατὰ τὸ πολὺ αὐτοῦ ἔλεος ἀναγεννήσας ἡμᾶς εἰς
ἔλπιδα ζῶσαν δι’ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ ἐκ νεκρῶν,
4 εἰς κληρονομίαν ἄφθαρτον καὶ ἀμίαντον καὶ ἀμάραντον,
τετηρημένην ἐν οὐρανοῖς εἰς ὑμᾶς, 5 τοὺς ἐν δυνάμει
θεοῦ φρουρούμενους διὰ πίστεως εἰς σωτηρίαν ἐτοίμην
ἀποκαλυφθῆναι ἐν καιρῷ ἐσχάτῳ. 6 Ἐν ᾧ ἀγαλλιᾶσθε, ὀλίγον
ἄρτι, εἰ δέον ἐστίν,¹ λυπηθέντες² ἐν ποικίλοις πειρασμοῖς, 7 ἵνα
τὸ δοκίμιον ὑμῶν τῆς πίστεως πολὺ τιμιώτερον³ χρυσίου τοῦ
ἀπολλυμένου, διὰ πυρὸς δὲ δοκιμαζομένου, εύρεθῇ εἰς ἔπαινον
καὶ τιμὴν καὶ εἰς δόξαν⁴ ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ· 8 ὃν
οὐκ εἰδότες⁵ ἀγαπᾶτε, εἰς ὅν ἄρτι μὴ ὄρῶντες, πιστεύοντες δέ,
ἀγαλλιᾶσθε χαρῷ ἀνεκλαλήτῳ καὶ δεδοξασμένῃ, 9 κομιζόμενοι
τὸ τέλος τῆς πίστεως ὑμῶν,⁶ σωτηρίαν ψυχῶν. 10 Περὶ ἣς

¹NA²⁷: ἐστίν • [ἐστίν] ²NA²⁸: λυπηθέντες • λυπηθέντας ³πολὺ τιμιώτερον •
πολυτιμότερον ⁴τιμὴν καὶ εἰς δόξαν • δόξαν καὶ τιμὴν ⁵ειδότες • ιδόντες ⁶ὑμῶν •
[ὑμῶν]

σωτηρίας ἔξεζήτησαν καὶ ἔξηρεύνησαν¹ προφῆται οἱ περὶ τῆς εἰς ὑμᾶς χάριτος προφητεύσαντες. 11 ἐρευνῶντες² εἰς τίνα ἢ ποῖον καιρὸν ἐδήλου τὸ ἐν αὐτοῖς πνεῦμα χριστοῦ, προμαρτυρόμενον τὰ εἰς χριστὸν παθήματα, καὶ τὰς μετὰ ταῦτα δόξας. 12 Οἵς ἀπεκαλύψθη ὅτι οὐχ ἑαυτοῖς, ὑμῖν δὲ διηκόνουν αὐτά, ἢ νῦν ἀνηγγέλη ὑμῖν διὰ τῶν εὐαγγελισμένων ὑμᾶς ἐν³ πνεύματι ἀγίῳ ἀποσταλέντι ἀπ’ οὐρανοῦ, εἰς ἣ ἐπιθυμοῦσιν ἄγγελοι παρακύψαι.

An Admonition to Lead a Godly Life

13 Διὸ ἀναζωσάμενοι τὰς ὀσφύας τῆς διανοίας ὑμῶν, νήφοντες, τελείως ἐλπίσατε ἐπὶ τὴν φερομένην ὑμῖν χάριν ἐν ἀποκαλύψει Ἰησοῦ χριστοῦ. 14 ὡς τέκνα ὑπακοῆς, μὴ συσχηματιζόμενοι ταῖς πρότερον ἐν τῇ ἀγνοίᾳ ὑμῶν ἐπιθυμίαις, 15 ἀλλὰ κατὰ τὸν καλέσαντα ὑμᾶς ἄγιον καὶ αὐτοὶ ἄγιοι ἐν πάσῃ ἀναστροφῇ γενήθητε. 16 διότι γέγραπται, Ἅγιοι γίνεσθε,⁴ ὅτι ἐγὼ ἄγιός εἰμι.⁵ 17 Καὶ εἰ πατέρα ἐπικαλεῖσθε τὸν ἀπροσωπολήπτως⁶ κρίνοντα κατὰ τὸ ἐκάστου ἔργον, ἐν φόβῳ τὸν τῆς παροικίας ὑμῶν χρόνον ἀναστράφητε. 18 εἰδότες ὅτι οὐ φθαρτοῖς, ἀργυρίῳ ἢ χρυσίῳ, ἐλυτρώθητε ἐκ τῆς ματαίας ὑμῶν ἀναστροφῆς πατροπαραδότου, 19 ἀλλὰ τιμώ αἴματι ὡς ἀμνοῦ ἀμώμου καὶ ἀσπίλου χριστοῦ, 20 προεγνωσμένου μὲν πρὸ καταβολῆς κόσμου, φανερωθέντος δὲ ἐπ’ ἐσχάτων⁷ τῶν χρόνων δι’ ὑμᾶς, 21 τοὺς δι’ αὐτοῦ πιστεύοντας⁸ εἰς θεόν, τὸν ἐγείραντα αὐτὸν ἐκ νεκρῶν, καὶ δόξαν αὐτῷ δόντα, ὥστε τὴν πίστιν ὑμῶν καὶ ἐλπίδα είναι εἰς θεόν. 22 Τὰς ψυχὰς ὑμῶν ἡγνικότες ἐν τῇ ὑπακοῇ τῆς ἀληθείας διὰ πνεύματος⁹ εἰς φιλαδελφίαν ἀνυπόκριτον, ἐκ καθαρᾶς¹⁰ καρδίας ἀλλήλους ἀγαπήσατε ἐκτενῶς. 23 ἀναγεγεννημένοι οὐκ ἐκ σπορᾶς φθαρτῆς, ἀλλὰ ἀφθάρτου, διὰ λόγου ζῶντος θεοῦ καὶ μένοντος εἰς τὸν αἰῶνα.⁹ 24 Διότι, Πᾶσα σάρξ ὡς χόρτος, καὶ πᾶσα δόξα ἀνθρώπου¹⁰ ὡς ἄνθος χόρτου. Ἐξηράνθη ὁ χόρτος,

^aNA²⁷: Ἅγιοι γίνεσθε • [ὅτι] Ἅγιοι ἔσεσθε; NA²⁸: Ἅγιοι γίνεσθε • Ἅγιοι ἔσεσθε ^bNA²⁷: εἶμι • [εἶμι]; NA²⁸: εἶμι • –

¹ἔξηρεύνησαν • ἔξηραύησαν ²ἐρευνῶντες • ἐραυνῶντες ³ἐν • [ἐν]
⁴ἀπροσωπολήπτως • ἀπροσωπολήμπτως ⁵ἐσχάτων • ἐσχάτου ⁶πιστεύοντας
• πιστοὺς ⁷διὰ πνεύματος • – ⁸καθαρᾶς • [καθαρᾶς] ⁹εἰς τὸν αἰῶνα • –
¹⁰ἀνθρώπου • αὐτῆς

καὶ τὸ ἄνθος αὐτοῦ¹ ἐξέπεσεν· 25 τὸ δὲ ρῆμα κυρίου μένει εἰς τὸν αἰῶνα. Τοῦτο δέ ἐστιν τὸ ρῆμα τὸ εὐαγγελισθὲν εἰς ὑμᾶς.

Further Practical Admonitions

2 Ἀποθέμενοι οὖν πᾶσαν κακίαν καὶ πάντα δόλον καὶ ὑποκρίσεις καὶ φθόνους καὶ πάσας καταλαλιάς, 2 ὡς ἀρτιγέννητα βρέφη, τὸ λογικὸν ἄδολον γάλα ἐπιποθήσατε, ἵνα ἐν αὐτῷ αὐξήθητε,² 3 εἴπερ³ ἐγεύσασθε ὅτι χρηστὸς ὁ κύριος· 4 πρὸς ὃν προσερχόμενοι, λίθον ζῶντα, ὑπὸ ἀνθρώπων μὲν ἀποδεδοκίμασμένον, παρὰ δὲ θεῷ ἐκλεκτόν, ἔντιμον, 5 καὶ αὐτοὶ ὡς λίθοι ζῶντες οἰκοδομεῖσθε οἶκος πνευματικός, ιεράτευμα⁴ ἄγιον, ἀνενέγκαι πνευματικὰς θυσίας εὐπροσδέκτους τῷ^a θεῷ διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ. 6 Διότι περιέχει ἐν τῇ^b γραφῇ, Ἰδού, τίθημι ἐν Σιών λίθον ἀκρογωνιαῖον, ἐκλεκτόν, ἔντιμον· καὶ ὁ πιστεύων ἐπ’ αὐτῷ οὐ μὴ καταισχυνθῇ. 7 Υμῖν οὖν ἡ τιμὴ τοῖς πιστεύουσιν· ἀπειθοῦσιν δέ, Λίθον^c ὃν ἀπεδοκίμασαν οἱ οἰκοδομοῦντες, οὗτος ἐγενήθη εἰς κεφαλὴν γωνίας, 8 καὶ, Λίθος προσκόμματος καὶ πέτρα σκανδάλου· οἱ προσκόπτουσιν τῷ λόγῳ ἀπειθοῦντες· εἰς ὃ καὶ ἐτέθησαν. 9 Υμεῖς δὲ γένος ἐκλεκτόν, βασίλειον ιεράτευμα, ἔθνος ἄγιον, λαὸς εἰς περιποίησιν, ὅπως τὰς ἀρετὰς ἐξαγγείλητε τοῦ ἐκ σκότους ὑμᾶς καλέσαντος εἰς τὸ θαυμαστὸν αὐτοῦ φῶς. 10 οἱ ποτὲ οὐ λαός, νῦν δὲ λαός θεοῦ· οἱ οὐκ ἡλειμένοι, νῦν δὲ ἐλεηθέντες.

Specific Admonitions Concerning the Station of the Christians

11 Ἀγαπητοί, παρακαλῶ ὡς παροίκους καὶ παρεπιδήμους, ἀπέχεσθαι τῶν σαρκικῶν ἐπιθυμιῶν, αἵτινες στρατεύονται κατὰ τῆς ψυχῆς· 12 τὴν ἀναστροφὴν ὑμῶν ἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν,^d ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν ὑμῶν ὡς κακοποιῶν, ἐκ τῶν καλῶν ἔργων, ἐποπτεύσαντες,^e δοξάσωσιν τὸν θεὸν ἐν ἡμέρᾳ ἐπισκοπῆς.

13 Υποτάγητε οὖν^f πάσῃ ἀνθρωπίνῃ κτίσει διὰ τὸν κύριον· εἴτε βασιλεῖ, ὡς ὑπερέχοντι· 14 εἴτε ἡγεμόσιν, ὡς δι’ αὐτοῦ

^aNA²⁷: τῷ • [τῷ]; NA²⁸: τῷ • –

^bαὐτοῦ • – ^cαὐξήθητε • αὐξήθητε εἰς σωτηρίαν ^dεῖπερ • εἰ ^eιεράτευμα • εἰς ιεράτευμα ^fτῇ • – ^gἀπειθοῦσιν δέ Λίθον • ἀπιστοῦσιν δέ Λίθος ^hἔχοντες καλὴν ἐν τοῖς ἔθνεσιν • ἐν τοῖς ἔθνεσιν ἔχοντες καλὴν ⁱἐποπτεύσαντες • ἐποπτεύοντες ^jοὖν • –

πεμπομένοις εἰς ἐκδίκησιν κακοποιῶν, ἔπαινον δὲ ἀγαθοποιῶν.
15 Ὄτι οὕτως ἐστὶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ἀγαθοποιοῦντας φιμοῦν
 τὴν τῶν ἀφρόνων ἀνθρώπων ἀγνωσίαν· **16** ως ἐλεύθεροι, καὶ
 μὴ ως ἐπικάλυμμα ἔχοντες τῆς κακίας τὴν ἐλευθερίαν, ἀλλ’ ως
 δοῦλοι θεοῦ.¹ **17** Πάντας τιμήσατε. Τὴν ἀδελφότητα ἀγαπήσατε.²
 Τὸν θεὸν φοβεῖσθε. Τὸν βασιλέα τιμᾶτε.

18 Οἱ οἰκέται, ὑποτασσόμενοι ἐν παντὶ φόβῳ τοῖς δεσπόταις,
 οὐ μόνον τοῖς ἀγαθοῖς καὶ ἐπιεικέσιν, ἀλλὰ καὶ τοῖς σκολιοῖς.
19 Τοῦτο γὰρ χάρις, εἰ διὰ συνείδησιν θεοῦ ὑποφέρει τις
 λύπας, πάσχων ἀδίκως. **20** Ποιὸν γὰρ κλέος, εἰ ἀμαρτάνοντες
 καὶ κολαφιζόμενοι ὑπομενεῖτε; Ἀλλ’ εἰ ἀγαθοποιοῦντες καὶ
 πάσχοντες ὑπομενεῖτε, τοῦτο χάρις παρὰ θεῷ. **21** Εἰς τοῦτο γὰρ
 ἐκλήθητε, ὅτι καὶ χριστὸς ἔπαθεν ὑπὲρ ἡμῶν,³ ὑμῖν ὑπολιμπάνων
 ὑπογραμμόν, ἵνα ἐπακολουθήσητε τοῖς ἔχνεσιν αὐτοῦ. **22** ὃς
 ἀμαρτίαν οὐκ ἐποίησεν, οὐδὲ εὑρέθη δόλος ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ.
23 ὃς λοιδορούμενος οὐκ ἀντελοιδόρει, πάσχων οὐκ ἥπειλει,
 παρεδίδου δὲ τῷ κρίνοντι δικαίως. **24** ὃς τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν
 αὐτὸς ἀνήνεγκεν ἐν τῷ σώματι αὐτοῦ ἐπὶ τὸ ξύλον, ἵνα, ταῖς
 ἀμαρτίαις ἀπογενόμενοι, τῇ δικαιοσύνῃ ζήσωμεν· οὗ τῷ μώλωπι
 αὐτοῦ ιάθητε.⁴ **25** Ήτε γὰρ ως πρόβατα πλανώμενα.⁵ ἀλλ’⁶
 ἐπεστράφητε νῦν ἐπὶ τὸν ποιμένα καὶ ἐπίσκοπον τῶν ψυχῶν
 ὑμῶν.

Exhortations to the Married

3 Ὄμοιώς, αἱ⁷ γυναικες, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν,
 ἵνα, καὶ εἴ τινες ἀπειθοῦσιν τῷ λόγῳ, διὰ τῆς τῶν γυναικῶν
 ἀναστροφῆς ἄνευ λόγου κερδηθήσονται, **2** ἐποπτεύσαντες τὴν
 ἐν φόβῳ ἀγνήν ἀναστροφὴν ὑμῶν. **3** Ων ἐστω οὐχ ὁ ἔξωθεν
 ἐμπλοκῆς τριχῶν, καὶ περιθέσεως χρυσίων, ἢ ἐνδύσεως ἴματίων
 κόσμος· **4** ἀλλ’ ὁ κρυπτὸς τῆς καρδίας ἀνθρωπος, ἐν τῷ ἀφθάρτῳ
 τοῦ πραέος⁸ καὶ ἡσυχίου πνεύματος, ὃ ἐστιν ἐνώπιον τοῦ θεοῦ
 πολυτελές. **5** Οὕτως γάρ ποτε καὶ αἱ ἀγιαι γυναικες αἱ ἐλπίζουσαι
 ἐπὶ⁹ θεὸν ἐκόσμουν ἔαυτάς, ὑποτασσόμεναι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσιν.
6 ως Σάρρα ὑπήκουσεν τῷ Αβραάμ, κύριον αὐτὸν καλοῦσα, ἦς

¹δοῦλοι θεοῦ • θεοῦ δοῦλοι ²ἀγαπήσατε • ἀγαπᾶτε ³ἡμῶν • ὑμῶν ⁴αὐτοῦ ιάθητε
 • ιάθητε ⁵πλανώμενα • πλανώμενοι ⁶NA²⁷: ἀλλ’ • ἀλλὰ ⁷αἱ • [αἱ] ⁸πραέος •
 πραέως ⁹ἐπὶ • εἰς

έγενηθητε τέκνα, ἀγαθοποιοῦσαι καὶ μὴ φοβούμεναι μηδεμίαν πτόησιν.

7 Οἱ ἄνδρες ὁμοίως, συνοικοῦντες κατὰ γνῶσιν, ὡς ἀσθενεστέρῳ σκεύει τῷ γυναικείῳ ἀπονέμοντες τιμήν, ὡς καὶ συγκληρονόμοι¹ χάριτος ζωῆς, εἰς τὸ μὴ ἐγκόπτεσθαι τὰς προσευχὰς ὑμῶν.

Exhortations to Christians in General

8 Τὸ δὲ τέλος, πάντες ὁμόφρονες, συμπαθεῖς, φιλάδελφοι, εὔσπλαγχνοι, φιλόφρονες.² 9 μὴ ἀποδιδόντες κακὸν ἀντὶ κακοῦ, ἥτις λοιδορίαν ἀντὶ λοιδορίας· τούναντίον δὲ εὐλογοῦντες, εἰδότες³ ὅτι εἰς τοῦτο ἐκλήθητε, ἵνα εὐλογίαν κληρονομήσητε. 10 Ὁ γὰρ θέλων ζωὴν ἀγαπᾶν, καὶ ἰδεῖν ἡμέρας ἀγαθάς, παυσάτω τὴν γλῶσσαν αὐτοῦ⁴ ἀπὸ κακοῦ, καὶ χείλη αὐτοῦ⁵ τοῦ μὴ λαλῆσαι δόλον. 11 ἐκκλινάτω ἀπὸ⁶ κακοῦ, καὶ ποιησάτω ἀγαθόν· ζητησάτω εἰρήνην, καὶ διωξάτω αὐτήν. 12 Ὄτι ὁφθαλμοὶ κυρίου ἐπὶ δικαίους, καὶ ὡτα αὐτοῦ εἰς δέησιν αὐτῶν· πρόσωπον δὲ κυρίου ἐπὶ ποιοῦντας κακά.

13 Καὶ τίς ὁ κακώσων ὑμᾶς, ἐὰν τοῦ ἀγαθοῦ μψηται⁷ γένησθε; 14 Ἀλλ᾽ εἰ καὶ πάσχοιτε διὰ δικαιούσυνην, μακάριοι· τὸν δὲ φόβον αὐτῶν μὴ φοβηθῆτε, μηδὲ ταραχθῆτε. 15 κύριον δὲ τὸν θεὸν⁸ ἀγιάσατε ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· ἔτοιμοι δὲ ἀεὶ⁹ πρὸς ἀπολογίαν παντὶ τῷ αἰτοῦντι ὑμᾶς λόγον περὶ τῆς ἐν ὑμῖν ἐλπίδος, μετὰ¹⁰ πραΰτητος καὶ φόβου· 16 συνείδησιν ἔχοντες ἀγαθήν, ἵνα, ἐν ᾧ καταλαλοῦσιν^a ὑμῶν ὡς κακοποιῶν,¹¹ καταισχυνθῶσιν οἱ ἐπηρεάζοντες ὑμῶν τὴν ἀγαθήν ἐν χριστῷ ἀναστροφήν. 17 Κρείττον γὰρ ἀγαθοποιοῦντας, εἰ θέλοι τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, πάσχειν, ἥτις κακοποιοῦντας. 18 Ὄτι καὶ χριστὸς ἄπαξ περὶ ἀμαρτιῶν ἐπαθεν, δίκαιος ὑπὲρ ἀδίκων, ἵνα ὑμᾶς προσαγάγῃ τῷ θεῷ, θανατωθεὶς μὲν σαρκὶ, ζωοποιηθεὶς δὲ πνεύματι, 19 ἐν ᾧ καὶ τοῖς ἐν φυλακῇ πνεύμασιν πορευθεὶς ἐκήρυξεν, 20 ἀπειθήσασίν ποτε, ὅτε ἀπεξεδέχετο ἡ τοῦ θεοῦ μακροθυμία ἐν ἡμέραις Νῶε,

^aκαταλαλοῦσιν • καταλαλῶσιν

¹συγκληρονόμοι • συγκληρονόμοις ²φιλόφρονες • ταπεινόφρονες ³εἰδότες • –
⁴γλῶσσαν αὐτοῦ • γλῶσσαν ⁵χείλη αὐτοῦ • χείλη ⁶ἀπὸ • δὲ ἀπὸ⁷ μψηται •
 ζηλωταὶ ⁸θεὸν • χριστὸν ⁹δὲ ἀεὶ • ἀεὶ¹⁰ μετὰ • ἀλλὰ μετὰ¹¹ καταλαλοῦσιν
 ὑμῶν ὡς κακοποιῶν • καταλαλεῖσθε

κατασκευαζομένης κιβωτοῦ, εἰς ἣν ὀλίγαι,¹ τοῦτ’ ἔστιν ὁκτώ ψυχαί, διεσώθησαν δι’ ὕδατος· 21 ὁ ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς² σώζει βάπτισμα, οὐ σαρκὸς ἀπόθεσις ρύπου, ἀλλὰ συνειδήσεως ἀγαθῆς ἐπερώτημα εἰς θεόν, δι’ ἀναστάσεως Ἰησοῦ χριστοῦ, 22 ὃς ἔστιν ἐν δεξιᾷ τοῦ³ θεοῦ, πορευθεὶς εἰς οὐρανόν, ὑποταγέντων αὐτῷ ἀγγέλων καὶ ἔχουσιῶν καὶ δυνάμεων.

Admonitions in View of the Second Coming of Christ

4 Χριστοῦ οὖν παθόντος ὑπὲρ ἡμῶν⁴ σαρκί, καὶ ὑμεῖς τὴν αὐτὴν ἔννοιαν ὀπλίσασθε· ὅτι ὁ παθὼν ἐν⁵ σαρκί, πέπαυται ἀμαρτίας· 2 εἰς τὸ μηκέτι ἀνθρώπων ἐπιθυμίαις, ἀλλὰ Θελήματι θεοῦ τὸν ἐπίλοιπον ἐν σαρκὶ βιῶσαι χρόνον. 3 Ἀρκετὸς γὰρ ἡμῖν⁶ ὁ παρεληλυθώς χρόνος τοῦ βίου τὸ θέλημα⁷ τῶν ἔθνῶν κατεργάσασθαι,⁸ πεπορευμένους ἐν ἀσελγείαις, ἐπιθυμίαις, οἵνοφλυγίαις, κώμοις, πότοις, καὶ ἀθεμίτοις εἰδωλολατρείαις·⁹ 4 ἐν ᾧ ξενίζονται, μὴ συντρεχόντων ὑμῶν εἰς τὴν αὐτὴν τῆς ἀσωτίας ὀνάχυσιν, βλασφημοῦντες· 5 οἱ ἀποδώσουσιν λόγον τῷ ἐτοίμως ἔχοντι κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς. 6 Εἰς τοῦτο γὰρ καὶ νεκροῖς εὐήγγελίσθη, ἵνα κριθῶσιν μὲν κατὰ ἀνθρώπους σαρκί, ζῶσιν δὲ κατὰ θεὸν πνεύματι.

7 Πάντων δὲ τὸ τέλος ἥγγικεν· σωφρονήσατε οὖν καὶ νήψατε εἰς τὰς¹⁰ προσευχάς· 8 πρὸ πάντων δὲ¹¹ τὴν εἰς ἔαυτοὺς ἀγάπην ἐκτενῇ ἔχοντες, ὅτι ἀγάπη κολύψει¹² πλῆθος ἀμαρτιῶν· 9 φιλόξενοι εἰς ἀλλήλους ἄνευ γογγυσμῶν·¹³ 10 ἔκαστος καθὼς ἔλαβεν χάρισμα, εἰς ἔαυτοὺς αὐτὸς διακονοῦντες, ως καλοὶ οἰκονόμοι ποικίλης χάριτος θεοῦ· 11 εἴ τις λαλεῖ, ως λόγια θεοῦ· εἴ τις διακονεῖ, ως ἔξισχύος ως χορηγεῖ¹⁴ ὁ θεός· ἵνα ἐν πᾶσιν δοξάζηται ὁ θεὸς διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὦ ἔστιν ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

12 Ἅγαπητοί, μὴ ξενίζεσθε τῇ ἐν ὑμῖν πυρώσει πρὸς πειρασμὸν ὑμῖν γινομένη, ως ξένου ὑμῖν συμβαίνοντος· 13 ἀλλὰ καθὸ κοινωνεῖτε τοῖς τοῦ χριστοῦ παθήμασιν, χαίρετε, ἵνα καὶ

^aἡμῖν • ὑμῖν

¹ολίγαι • ολίγοι • ²ἀντίτυπον νῦν καὶ ἡμᾶς • καὶ ὑμᾶς ἀντίτυπον νῦν • ³τοῦ • [τοῦ] • ⁴ὑπὲρ ἡμῶν • – ⁵ἐν • – ⁶ἡμῖν • – ⁷τοῦ βίου τὸ θέλημα • τὸ βούλημα ⁸κατεργάσασθαι • κατειργάσθαι ⁹εἰδωλολατρείαις • εἰδωλολατρίαις ¹⁰τὰς • – ¹¹δὲ • – ¹²καλύψει • καλύπτει ¹³γογγυσμῶν • γογγυσμοῦ ¹⁴ώς χορηγεῖ • ἥς χορηγεῖ

ἐν τῇ ἀποκαλύψει τῆς δόξης αὐτοῦ χαρῆτε ἀγαλλιώμενοι.
14 Εἰ δὲνειδίζεσθε ἐν ὄνόματι χριστοῦ, μακάριοι· ὅτι τὸ τῆς δόξης καὶ τὸ τοῦ θεοῦ πνεῦμα ἐφ' ὑμᾶς ἀναπαύεται· κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται, κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται.¹ **15** Μὴ γάρ τις ὑμῶν πασχέτω ὡς φονεύς, ἢ κλέπτης, ἢ κακοποιός, ἢ ὡς ἀλλοτριοεπίσκοπος.² **16** εἰ δὲ ὡς Χριστιανός, μὴ αἰσχυνέσθω, δοξάζετω δὲ τὸν θεὸν ἐν τῷ μέρει³ τούτῳ. **17** Ὁτι δέ⁴ καιρὸς τοῦ ἄρξασθαι τὸ κρίμα ἀπὸ τοῦ οἴκου τοῦ θεοῦ· εἰ δὲ πρῶτον ἀφ' ἥμῶν, τί τὸ τέλος τῶν ἀπειθούντων τῷ τοῦ θεοῦ εὐάγγελιώ;
18 Καὶ εἰ ὁ δίκαιος μόλις σώζεται, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀμαρτωλὸς ποῦ φανεῖται; **19** Ὡστε καὶ οἱ πάσχοντες κατὰ τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ, ὡς⁵ πιστῷ κτίστῃ παρατιθέσθωσαν τὰς ψυχὰς αὐτῶν ἐν ἀγαθοποιΐᾳ.

Final Admonitions and Concluding Greetings

5 Πρεσβυτέρους τοὺς⁶ ἐν ὑμῖν παρακαλῶ ὁ συμπρεσβύτερος καὶ μάρτυς τῶν τοῦ χριστοῦ παθημάτων, ὁ καὶ τῆς μελλούσης ἀποκαλύπτεσθαι δόξης κοινωνός· **2** ποιμάνατε τὸ ἐν ὑμῖν ποίμνιον τοῦ θεοῦ, ἐπισκοποῦντες⁷ μὴ ἀναγκαστῶς, ἀλλ'⁸ ἔκουσίως⁹ μηδὲ αἰσχροκερδῶς, ἀλλὰ προθύμως· **3** μηδὲ¹⁰ ὡς κατακυριεύοντες τῶν κλήρων, ἀλλὰ τύποι γινόμενοι τοῦ ποιμνίου. **4** Καὶ φανερωθέντος τοῦ ἀρχιποίμενος, κομιεῖσθε τὸν ἀμαράντινον τῆς δόξης στέφανον. **5** Όμοιώς, νεώτεροι, ὑποτάγητε πρεσβυτέροις· πάντες δὲ ἀλλήλοις ὑποτασσόμενοι,¹¹ τὴν ταπεινοφροσύνην ἐγκομβώσασθε· ὅτι δέ¹² θεὸς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ταπεινοῖς δὲ δίδωσιν χάριν. **6** Ταπεινώθητε οὖν ὑπὸ τὴν κραταιὰν χειρα τοῦ θεοῦ, ἵνα ὑμᾶς ὑψώσῃ ἐν καιρῷ, **7** πᾶσαν τὴν μέριμναν ὑμῶν ἐπιρρίψαντες¹³ ἐπ' αὐτόν, ὅτι αὐτῷ μέλει περὶ ὑμῶν. **8** Νήψατε, γρηγορήσατε· ὁ ἀντίδικος ὑμῶν διάβολος, ὡς λέων ὡρύσμενος, περιπατεῖ ζητῶν τίνα καταπίψ.¹⁴ **9** Ὅτι ἀντίστητε στερεοὶ τῇ πίστει, εἰδότες τὰ αὐτὰ τῶν παθημάτων τῇ ἐν κόσμῳ¹⁵ ὑμῶν ἀδελφότητι ἐπιτελεῖσθαι. **10** Ο δὲ θεὸς πάσης χάριτος, ὁ καλέσας ὑμᾶς εἰς τὴν αἰώνιον αὐτοῦ δόξαν ἐν χριστῷ

¹κατὰ μὲν αὐτοὺς βλασφημεῖται κατὰ δὲ ὑμᾶς δοξάζεται • – ²ἀλλοτριοεπίσκοπος • ἀλλοτριεπίσκοπος ³NA²⁷: μέρει • ὄνόματι ⁴ό • [ό] ⁵ώς • – ⁶NA²⁷: τοὺς • οὖν ⁷ἐπισκοποῦντες • [ἐπισκοποῦντες] ⁸ἀλλ' • ἀλλὰ ⁹ἔκουσίως • ἔκουσίως κατὰ δεὸν ¹⁰μηδὲ • μηδ' ¹¹ὑποτασσόμενοι • – ¹²ό • [ό] ¹³ἐπιρρίψαντες • ἐπιρίψαντες ¹⁴τίνα καταπίψη • [τίνα] καταπιεῖν ¹⁵NA²⁷: κόσμῳ • [τῷ] κόσμῳ

Ίησοῦ, ^α ὁλίγον παθόντας αὐτὸς καταρτίσαι ὑμᾶς,¹ στηρίξει, σθενώσει, θεμελιώσει. **11** Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ² τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.³ Ἄμήν.

12 Διὰ Σιλουανοῦ ὑμῖν τοῦ πιστοῦ ἀδελφοῦ, ὡς λογίζομαι, δι’ ὁλίγων ἔγραψα, παρακαλῶν καὶ ἐπιμαρτυρῶν ταύτην εἶναι ἀληθῆ χάριν τοῦ θεοῦ εἰς ἣν ἐστήκατε.⁴ **13** Ἀσπάζεται ὑμᾶς ἡ ἐν Βαβυλῶνι συνεκλεκτή, καὶ Μάρκος ὁ νιός μου. **14** Ἀσπάσασθε ἀλλήλους ἐν φιλήματι ἀγάπης.

Εἰρήνη ὑμῖν πᾶσιν τοῖς ἐν χριστῷ Ίησοῦ. Ἄμήν.⁵

^aNA²⁷: Ίησοῦ • [Ιησοῦ]; NA²⁸: Ίησοῦ • –

¹καταρτίσαι ὑμᾶς • καταρτίσει ²ἡ δόξα καὶ • – ³τῶν αἰώνων • – ⁴ἐστήκατε • στῆτε ⁵Ιησοῦ. Ἄμήν. • –

ΠΕΤΡΟΥ Β Second of Peter

Address and Salutation

Συμεών Πέτρος, δοῦλος καὶ ἀπόστολος Ἰησοῦ χριστοῦ, τοῖς
ἰσότιμον ἡμῖν λαχοῦσιν πίστιν ἐν δικαιοσύνῃ τοῦ θεοῦ ἡμῶν
καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ· 2 χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη πληθυνθείη
ἐν ἐπιγνώσει τοῦ θεοῦ, καὶ Ἰησοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν.

The Obligations Imposed upon the Believers by the Rich Promises of God

3 ὡς πάντα ἡμῖν τῆς θείας δυνάμεως αὐτοῦ τὰ πρὸς ζωὴν καὶ
εὐσέβειαν δεδωρημένης, διὰ τῆς ἐπιγνώσεως τοῦ καλέσαντος
ἡμᾶς διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς·¹ 4 δι’ ὧν τὰ τίμια ἡμῖν καὶ μέγιστα²
ἐπαγγέλματα δεδώρηται, ἵνα διὰ τούτων γένησθε θείας κοινωνοὶ
φύσεως, ἀποφυγόντες τῆς ἐν κόσμῳ³ ἐν ἐπιθυμίᾳ φθορᾶς.
5 Καὶ αὐτὸ τοῦτο δέ, σπουδὴν πᾶσαν παρεισενέγκαντες,
ἐπιχορηγήσατε ἐν τῇ πίστει ὑμῶν τὴν ἀρετήν, ἐν δὲ τῇ ἀρετῇ τὴν
γνῶσιν, 6 ἐν δὲ τῇ γνώσει τὴν ἐγκράτειαν, ἐν δὲ τῇ ἐγκρατείᾳ τὴν
ὑπομονήν, ἐν δὲ τῇ ὑπομονῇ τὴν εὐσέβειαν, 7 ἐν δὲ τῇ εὐσέβειᾳ
τὴν φιλαδελφίαν, ἐν δὲ τῇ φιλαδελφίᾳ τὴν ἀγάπην. 8 Ταῦτα γὰρ
ὑμῖν ὑπάρχοντα καὶ πλεονάζοντα, οὐκ ἀργοὺς οὐδὲ ἀκάρπους
καθίστησιν εἰς τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ ἐπίγνωσιν.
9 Ὡι γὰρ μὴ πάρεστιν ταῦτα, τυφλός ἐστιν, μυωπάζων, λήθην
λαβὼν τοῦ καθαρισμοῦ τῶν πάλαι αὐτοῦ ὁμαρτιῶν. 10 Διὸ
μᾶλλον, ἀδελφοί, σπουδάσατε βεβαίαν ὑμῶν τὴν κλῆσιν καὶ

¹διὰ δόξης καὶ ἀρετῆς • ιδίᾳ δόξῃ καὶ ἀρετῇ ²ἡμῖν καὶ μέγιστα • καὶ μέγιστα ἡμῖν
³κόσμῳ • τῷ κόσμῳ

ἐκλογὴν ποιεῖσθαι· ταῦτα γὰρ ποιοῦντες οὐ μὴ πταίσητέ ποτε· **11** οὕτως γὰρ πλουσίως ἐπιχορηγηθήσεται ὑμῖν ἡ εἰσοδος εἰς τὴν αἰώνιον βασιλείαν τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ.

The Reliability of the Gospel and of the Prophecy

12 Διὸ οὐκ ἀμελήσω¹ ἀεὶ ὑμᾶς ὑπομιμήσκειν περὶ τούτων, καίπερ εἰδότας, καὶ ἐστηριγμένους ἐν τῇ παρούσῃ ἀληθείᾳ. **13** Δίκαιον δὲ ἡγοῦμαι, ἐφ' ὅσον εἰμὶ ἐν τούτῳ τῷ σκηνώματι, διεγείρειν ὑμᾶς ἐν ὑπομνήσει· **14** εἰδὼς ὅτι ταχινή ἐστιν ἡ ἀπόθεσις τοῦ σκηνώματός μου, καθὼς καὶ ὁ κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς χριστὸς ἐδήλωσέν μοι. **15** Σπουδάσω δὲ καὶ ἐκάστοτε ἔχειν ὑμᾶς μετὰ τὴν ἐμὴν ἔξοδον τὴν τούτων μνήμην ποιεῖσθαι. **16** Οὐ γὰρ σεσοφισμένοις μύθοις ἐξακολουθήσαντες ἐγνωρίσαμεν ὑμῖν τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ δύναμιν καὶ παρουσίαν, ἀλλ' ἐπόπται γενηθέντες τῆς ἐκείνου μεγαλειότητος. **17** Λαβὼν γὰρ παρὰ θεοῦ πατρὸς τιμὴν καὶ δόξαν, φωνῆς ἐνεχθείσης αὐτῷ τοιασδε ὑπὸ τῆς μεγαλοπρεποῦς δόξης, Οὐτός ἐστιν ὁ νιός² μου ὁ ἀγαπητός,³ εἰς ὃν ἐγὼ εὐδόκησα· **18** καὶ ταύτην τὴν φωνὴν ἡμεῖς ἡκούσαμεν ἐξ οὐρανοῦ ἐνεχθεῖσαν, σὺν αὐτῷ ὅντες ἐν τῷ ὄρει τῷ ἀγίῳ.⁴ **19** Καὶ ἔχομεν βεβαιότερον τὸν προφητικὸν λόγον, ὃ καλῶς ποιεῖτε προσέχοντες, ὡς λύχνῳ φαίνοντι ἐν αὐχμηρῷ τόπῳ, ἔως οὗ ἡμέρα διαυγάσῃ, καὶ φωσφόρος ἀνατείλῃ ἐν ταῖς καρδίαις ὑμῶν· **20** τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι πᾶσα προφητεία γραφῆς ἵδιας ἐπιλύσεως οὐ γίνεται. **21** Οὐ γὰρ θελήματι ἀνθρώπου ἡνέχθη ποτὲ προφητεία, ἀλλ'⁵ ὑπὸ πνεύματος ἀγίου φερόμενοι ἐλάλησαν ἄγιοι⁶ θεοῦ ἄνθρωποι.

A Warning against the False Teachers of All Times

2 Ἐγένοντο δὲ καὶ ψευδοπροφῆται ἐν τῷ λαῷ, ὡς καὶ ἐν ὑμῖν ἔσονται ψευδοδιδάσκαλοι, οἵτινες παρεισάξουσιν αἱρέσεις ἀπωλείας, καὶ τὸν ἀγοράσαντα αὐτοὺς δεσπότην ἀρνούμενοι, ἐπάγοντες ἐαυτοῖς ταχινὴν ἀπώλειαν. **2** Καὶ πολλοὶ ἐξακολουθήσουσιν αὐτῶν ταῖς ἀσελγείαις, δι' οὓς ἡ ὁδὸς τῆς ἀληθείας βλασφημηθήσεται. **3** Καὶ ἐν πλεονεξίᾳ πλαστοῖς λόγοις ὑμᾶς ἐμπορεύσονται· οἵ τοῦ κρίμα ἔκπαλαι

¹ οὐκ ἀμελήσω • μελλήσω ² Οὐτός ἐστιν ὁ νιός • Ο νιός ³ ἀγαπητός • ἀγαπητός μου οὐτός ἐστιν ⁴ ὄρει τῷ ἀγίῳ • ἀγίῳ ὄρει ⁵ ποτὲ προφητεία ἀλλ' • προφητεία ποτε ἀλλὰ ⁶ ἄγιοι • ἀπὸ

οὐκ ἀργεῖ, καὶ ἡ ἀπώλεια αὐτῶν οὐ νυστάξει.¹ 4 Εἰ γὰρ ὁ θεὸς ἀγγέλων ἀμαρτησάντων οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ σειραις ζόφου ταρταρώσας παρέδωκεν εἰς κρίσιν τηρουμένους· 5 καὶ ἀρχαίου κόσμου οὐκ ἐφείσατο, ἀλλὰ^a ὅγδοον Νῷε δικαιοσύνης κήρυκα ἐφύλαξεν, κατακλυσμὸν κόσμῳ ἀσεβῶν ἐπάξας· 6 καὶ πόλεις Σοδόμων καὶ Γομόρρας τεφρώσας καταστροφῆ² κατέκρινεν, ὑπόδειγμα μελλόντων ἀσεβεῖν³ τεθεικώς· 7 καὶ δίκαιον Λώτ, καταπονούμενον ὑπὸ τῆς τῶν ἀθέσμων ἐν ἀσελγείᾳ ἀναστροφῆς, ἐρρύσατο· 8 βλέψατι γὰρ καὶ ἀκοῇ ὁ δίκαιος, ἐγκατοικῶν ἐν αὐτοῖς, ἡμέραν ἐξ ἡμέρας ψυχὴν δικαίαν ἀνόμοις ἔργοις ἐβασάνιζεν· 9 οἶδεν κύριος εὐσεβεῖς ἐκ πειρασμοῦ ῥύεσθαι, ἀδίκους δὲ εἰς ἡμέραν κρίσεως κολαζομένους τηρεῖν· 10 μάλιστα δὲ τοὺς ὄπίσω σαρκὸς ἐν ἐπιθυμίᾳ μιασμοῦ πορευομένους, καὶ κυριότητος καταφρονοῦντας. Τολμηταί, αὐθάδεις, δόξας οὐ τρέμουσιν βλασφημοῦντες· 11 ὅπου ἄγγελοι, ἰσχὺς καὶ δυνάμει μείζονες ὄντες, οὐ φέρουσιν κατ' αὐτῶν παρὰ κυρίῳ⁴ βλασφημούντας· 12 Οὗτοι δέ, ὡς ἄλογα ζῷα φυσικὰ γεγενημένα⁵ εἰς ἄλωσιν καὶ φθοράν, ἐν οἷς ἀγνοοῦσιν βλασφημοῦντες, ἐν τῇ φθορᾷ αὐτῶν καταφθαρήσονται,⁶ 13 κομιούμενοι⁷ μισθὸν ἀδικίας, ἡδονὴν ἡγούμενοι τὴν ἐν ἡμέρᾳ τρυφήν, σπίλοι καὶ μῶμοι, ἐντρυφῶντες ἐν ταῖς ἀπάταις αὐτῶν συνευωχούμενοι ὑμῖν, 14 ὁφθαλμοὺς ἔχοντες μεστοὺς μοιχαλίδος καὶ ἀκαταπαύστους ἀμαρτίας, δελεάζοντες ψυχὰς ἀστηρίκτους, καρδίαν γεγυμνασμένην πλεονεξίας ἔχοντες, κατάρας τέκνα· 15 καταλιπόντες⁸ εὐθείαν ὁδὸν ἐπλανήθησαν, ἔξακολουθήσαντες τῇ ὁδῷ τοῦ Βαλαὰμ τοῦ Βοσόρ, ὃς μισθὸν ἀδικίας ἡγάπησεν, 16 ἐλεγχιν δὲ ἔσχεν ιδίας παρανομίας· ὑποζύγιον ἄφωνον, ἐν ἀνθρώπου φωνῇ φθεγξάμενον, ἐκώλυσεν τὴν τοῦ προφήτου παραφρονίαν. 17 Οὗτοί εἰσιν πηγαὶ ἄνυδροι, νεφέλαι⁹ ὑπὸ λαίλαπος ἐλαυνόμεναι, οἵς οἱ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα¹⁰ τετήρηται. 18 Ὑπέρογκα γὰρ ματαιότητος φθεγγόμενοι, δελεάζουσιν ἐν ἐπιθυμίαις σαρκός, ἀσελγείαις, τοὺς ὄντως¹¹

^aἀλλὰ • ἀλλ'

¹ νυστάξει • νυστάξει ²NA²⁷: καταστροφῆ • [καταστροφῆ] ³NA²⁷: ἀσεβεῖν • ἀσεβέ[σ]ιν ⁴NA²⁷: κυρίῳ • κυρίου ⁵φυσικὰ γεγενημένα • γεγενημένα φυσικὰ ⁶καταφθαρήσονται • καὶ φθαρήσονται ⁷κομιούμενοι • ἀδικούμενοι ⁸NA²⁷: καταλιπόντες • καταλείποντες ⁹νεφέλαι • καὶ ὄμιχλαι ¹⁰εἰς αἰῶνα • – ¹¹NA²⁷: ὄντως • ὀλίγως

ἀποφυγόντας¹ τοὺς ἐν πλάνη ἀναστρεφομένους, **19** ἐλευθερίαν αὐτοῖς ἐπαγγελλόμενοι, αὐτὸὶ δοῦλοι ὑπάρχοντες τῆς φθορᾶς· ὃ γάρ τις ἡττηται, τούτῳ καὶ² δεδούλωται. **20** Εἰ γὰρ ἀποφυγόντες τὰ μιάσματα τοῦ κόσμου ἐν ἐπιγνώσει τοῦ κυρίου³ καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ, τούτοις δὲ πάλιν ἐμπλακέντες ἡττῶνται, γέγονεν αὐτοῖς τὰ ἔσχατα χείρονα τῶν πρώτων. **21** Κρείττον γάρ ἦν αὐτοῖς μὴ ἐπεγνωκέναι τὴν ὁδὸν τῆς δικαιοσύνης, ᾧ ἐπιγνοῦσιν ἐπιστρέψαι⁴ ἐκ τῆς παραδοθείσης αὐτοῖς ἀγίας ἐντολῆς. **22** Συμβέβηκεν δὲ⁵ αὐτοῖς τὸ τῆς ἀληθοῦς παροιμίας, Κύων ἐπιστρέψας ἐπὶ τὸ ἴδιον ἔξεραμα, καὶ ὅς λουσαμένη εἰς κύλισμα⁶ βορβόρου.

The Certain Coming of Christ and Its Lessons

3 Ταύτην ἥδη, ἀγαπητοί, δευτέραν ὑμῖν γράφω ἐπιστολήν, ἐν αἷς διεγείρω ὑμῶν ἐν ὑπομνήσει τὴν εὐλικρινῆ διάνοιαν, 2 μνησθῆναι τῶν προειρημένων ρήμάτων ὑπὸ τῶν ἀγίων προφητῶν, καὶ τῆς τῶν ἀποστόλων ὑμῶν ἐντολῆς τοῦ κυρίου καὶ σωτῆρος· 3 τοῦτο πρῶτον γινώσκοντες, ὅτι ἐλεύσονται ἐπ’ ἔσχάτου⁷ τῶν ἡμερῶν⁸ ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἰδίας ἐπιθυμίας αὐτῶν πορευόμενοι, 4 καὶ λέγοντες, Ποῦ ἐστὶν ἡ ἐπαγγελία τῆς παρουσίας αὐτοῦ; Ἄφ’ ἡς γάρ οἱ πατέρες ἐκοιμήθησαν, πάντα οὕτως διαμένει ἀπ’ ἀρχῆς κτίσεως. 5 Λανθάνει γάρ αὐτοὺς τοῦτο θέλοντας, ὅτι οὐρανοὶ ἡσαν ἔκπαλαι, καὶ γῇ ἐξ ὕδατος καὶ δι’ ὕδατος συνεστῶσα, τῷ τοῦ θεοῦ λόγῳ, 6 δὲ⁹ ὃν⁹ ὁ τότε κόσμος ὕδατι κατακλυσθεὶς ἀπώλετο· 7 οἱ δὲ νῦν οὐρανοὶ καὶ ἡ γῇ τῷ αὐτοῦ¹⁰ λόγῳ τεθησαυρισμένοι εἰσίν, πυρὶ τηρούμενοι εἰς ἡμέραν κρίσεως καὶ ἀπωλείας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων.

8 Ἐν δὲ τοῦτο μὴ λανθανέτω ὑμᾶς, ἀγαπητοί, ὅτι μία ἡμέρα παρὰ κυρίῳ ως χίλια ἔτη, καὶ χίλια ἔτη ως ἡμέρα μία. 9 Οὐ βραδύνει ὁ¹¹ κύριος τῆς ἐπαγγελίας, ως τινες βραδυτῆτα ἡγοῦνται· ἀλλὰ μακροθυμεῖ εἰς ἡμᾶς,¹² μὴ βουλόμενός τινας ἀπολέσθαι, ἀλλὰ πάντας εἰς μετάνοιαν χωρῆσαι. **10** Ἡξει δὲ ἡ ἡμέρα¹³ κυρίου ως κλέπτης ἐν νυκτί,¹⁴ ἐν ᾧ οἱ οὐρανοὶ ῥοιζηδὸν παρελεύσονται, στοιχεῖα δὲ καυσούμενα λυθήσονται,¹⁵ καὶ γῇ

¹ ἀποφυγόντας • ἀποφεύγοντας ² καὶ • – ³NA²⁷: κυρίου • κυρίου [ἡμῶν] ⁴ ἐπιστρέψαι • ὑποστρέψαι ⁵ δὲ • – ⁶ κύλισμα • κυλισμὸν ⁷ ἔσχάτου • ἔσχάτων ⁸ ἡμερῶν • ἡμερῶν [ἐν] ἐμπαιγμονῇ ⁹NA²⁸: ὃν • ὃν ¹⁰ αὐτοῦ • αὐτῷ ¹¹ ὁ • – ¹² ἡμᾶς • ὡμᾶς ¹³ ἡμέρα • ἡμέρα ¹⁴ ἐν νυκτί • – ¹⁵ λυθήσονται • λυθήσεται

καὶ τὰ ἐν αὐτῇ ἔργα¹ κατακαήσεται.² 11 Τούτων οὖν³ πάντων λυομένων, ποταποὺς δεῖ ὑπάρχειν ὑμᾶς⁴ ἐν ἀγίαις ἀναστροφαῖς καὶ εὔσεβείαις, 12 προσδοκῶντας καὶ σπεύδοντας τὴν παρουσίαν τῆς τοῦ θεοῦ ἡμέρας, δι’ ἣν οὐρανοὶ πυρούμενοι λυθήσονται, καὶ στοιχεῖα καυσούμενα τήκεται; 13 Καινοὺς δὲ οὐρανοὺς καὶ γῆν καινὴν κατὰ τὸ ἐπάγγελμα αὐτοῦ προσδοκῶμεν, ἐν οἷς δικαιοσύνη κατοικεῖ.

14 Διό, ἀγαπητοί, ταῦτα προσδοκῶντες, σπουδάσατε ἄσπιλοι καὶ ἀμώμητοι αὐτῷ εὑρεθῆναι ἐν εἰρήνῃ. 15 Καὶ τὴν τοῦ κυρίου ἡμῶν μακροθυμίαν σωτηρίαν ἡγεῖσθε, καθὼς καὶ ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν ἀδελφὸς Παῦλος κατὰ τὴν αὐτῷ δοθεῖσαν⁵ σοφίαν ἔγραψεν ὑμῖν· 16 ὡς καὶ ἐν πάσαις ταῖς⁶ ἐπιστολαῖς, λαλῶν ἐν αὐταῖς περὶ τούτων· ἐν οἷς⁷ ἔστιν δυσνόητά τινα, ἂν οἱ ἀμαθεῖς καὶ ἀστήρικτοι στρεβλοῦσιν,⁸ ὡς καὶ τὰς λοιπὰς γραφάς, πρὸς τὴν ιδίαν αὐτῶν ἀπώλειαν. 17 Υμεῖς οὖν, ἀγαπητοί, προγινώσκοντες φυλάσσεσθε, ἵνα μή, τῇ τῶν ἀθέσμων πλάνῃ συναπαχθέντες, ἐκπέσητε τοῦ ιδίου στηριγμοῦ. 18 Αὐξάνετε δὲ ἐν χάριτι καὶ γνώσει τοῦ κυρίου ἡμῶν καὶ σωτῆρος Ἰησοῦ χριστοῦ. Αὐτῷ ἡ δόξα καὶ νῦν καὶ εἰς ἡμέραν αἰώνος. Ἀμήν.^a

^aNA²⁷: Ἀμήν • [Ἀμήν]; NA²⁸: Ἀμήν • –

¹NA²⁸: ἔργα • ἔργα οὐχ ²κατακαήσεται • εὑρεθήσεται ³οὖν • οὕτως ⁴ὑμᾶς • [ὑμᾶς]
⁵αὐτῷ δοθεῖσαν • δοθεῖσαν αὐτῷ ⁶NA²⁷: ταῖς • – ⁷οἷς • αἷς ⁸NA²⁸: στρεβλοῦσιν • στρεβλώσουσιν

IΩΑΝΝΟΥ Α

First of John

Christ's Person and Office

Ο ήν ἀπ' ἀρχῆς, δὲ ἀκηκόαμεν, δὲ ἐωράκαμεν τοῖς ὀφθαλμοῖς ήμῶν, δὲ ἐθεασάμεθα, καὶ αἱ χεῖρες ήμῶν ἐψηλάφησαν περὶ τοῦ λόγου τῆς ζωῆς. 2 Καὶ ἡ ζωὴ ἐφανερώθη, καὶ ἐωράκαμεν, καὶ μαρτυροῦμεν, καὶ ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἵτις ἦν πρὸς τὸν πατέρα, καὶ ἐφανερώθη ήμῖν. 3 Ὁ ἐωράκαμεν καὶ ἀκηκόαμεν, ἀπαγγέλλομεν ὑμῖν,¹ ἵνα καὶ ὑμεῖς κοινωνίαν ἔχητε μεθ' ήμῶν· καὶ ἡ κοινωνία δὲ ἡ ἡμετέρα μετὰ τοῦ πατρὸς καὶ μετὰ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ. 4 καὶ ταῦτα γράφομεν ὑμῖν,² ἵνα ἡ χαρὰ ήμῶν^a ἡ πεπληρωμένη.

5 Καὶ ἔστιν αὕτη ἡ ἀγγελία ἦν ἀκηκόαμεν ἀπ' αὐτοῦ καὶ ἀναγγέλλομεν ὑμῖν, ὅτι ὁ θεὸς φῶς ἐστίν, καὶ σκοτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν οὐδεμία. 6 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι κοινωνίαν ἔχομεν μετ' αὐτοῦ, καὶ ἐν τῷ σκότει περιπατῶμεν, ψευδόμεθα, καὶ οὐ ποιοῦμεν τὴν ἀλήθειαν· 7 ἐὰν δὲ³ ἐν τῷ φωτὶ περιπατῶμεν, ώς αὐτός ἔστιν ἐν τῷ φωτί, κοινωνίαν ἔχομεν μετ' ἀλλήλων, καὶ τὸ αἷμα Ἰησοῦ χριστοῦ⁴ τοῦ υἱοῦ αὐτοῦ καθαρίζει ήμᾶς ἀπὸ πάσης ἄμαρτίας. 8 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι ἄμαρτίαν οὐκ ἔχομεν, ἐαυτοὺς πλανῶμεν, καὶ ἡ ἀλήθεια οὐκ ἔστιν ἐν ήμῖν. 9 Ἐὰν ὁμοιογῶμεν τὰς ἄμαρτίας ήμῶν, πιστός ἔστιν καὶ δίκαιος ἵνα ἀφῇ ήμῖν τὰς ἄμαρτίας, καὶ καθαρίσῃ ήμᾶς ἀπὸ πάσης ἀδικίας. 10 Ἐὰν εἴπωμεν ὅτι οὐχ

^a ήμῶν • ύμῶν

¹ ὑμῖν • καὶ ὑμῖν ² ὑμῖν • ὑμεῖς ³ NA²⁸: δὲ • – ⁴ χριστοῦ • –

ἡμαρτήκαμεν, ψεύστην ποιοῦμεν αὐτόν, καὶ ὁ λόγος αὐτοῦ οὐκ ἔστιν ἐν ἡμῖν.

Christ's Propitiation and Its Influence upon the Life of the Christians

2 Τεκνία μου, ταῦτα γράφω ὑμῖν, ἵνα μὴ ἀμάρτητε. Καὶ ἔαν τις ἀμάρτῃ, παράκλητον ἔχομεν πρὸς τὸν πατέρα, Ἰησοῦν χριστὸν δίκαιον· 2 καὶ αὐτὸς ἴλασμός ἔστιν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν· οὐ περὶ τῶν ἡμετέρων δὲ μόνον, ἀλλὰ καὶ περὶ ὅλου τοῦ κόσμου. 3 Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐγνώκαμεν αὐτόν, ἐὰν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν. 4 Οἱ λέγων, "Ἐγνωκα¹ αὐτόν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ μὴ τηρῶν, ψεύστης ἔστιν, καὶ ἐν τούτῳ ἡ ἀληθεια σύκη ἔστιν· 5 δὸς δ' ἄν τηρῇ αὐτοῦ τὸν λόγον, ἀληθῶς ἐν τούτῳ ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ τετελείωται. Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ ἐσμέν· 6 οἱ λέγων ἐν αὐτῷ μένειν ὀφείλει, καθὼς ἐκεῖνος περιεπάτησεν, καὶ αὐτὸς οὕτως² περιπατεῖν.

7 Ἄδελφοι,³ οὐκ ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ἀλλ' ἐντολὴν παλαιάν, ἣν εἴχετε ἀπ' ἀρχῆς· ἡ ἐντολὴ ἡ παλαιά ἔστιν ὁ λόγος ὃν ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς.⁴ 8 Πάλιν ἐντολὴν καινὴν γράφω ὑμῖν, ὃ ἔστιν ἀληθὲς ἐν αὐτῷ καὶ ἐν ὑμῖν· ὅτι ἡ σκοτία παράγεται, καὶ τὸ φῶς τὸ ἀληθινὸν ἡδη φαίνει. 9 Οἱ λέγων ἐν τῷ φωτὶ εἶναι καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῶν, ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν ἔως ἅρτι. 10 Οἱ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῷ φωτὶ μένει, καὶ σκάνδαλον ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν. 11 Οἱ δὲ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἐν τῇ σκοτίᾳ ἔστιν, καὶ ἐν τῇ σκοτίᾳ περιπατεῖ, καὶ οὐκ οἴδεν ποῦ ὑπάγει, ὅτι ἡ σκοτία ἐτύφλωσεν τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ.

12 Γράφω ὑμῖν, τεκνία, ὅτι ἀφέωνται ὑμῖν αἱ ἀμαρτίαι διὰ τὸ ὄνομα αὐτοῦ. 13 Γράφω ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Γράφω ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι νενικήκατε τὸν πονηρόν. Γράφω ὑμῖν, παιδία,⁵ ὅτι ἐγνώκατε τὸν πατέρα. 14 Ἔγραψα ὑμῖν, πατέρες, ὅτι ἐγνώκατε τὸν ἀπ' ἀρχῆς. Ἔγραψα ὑμῖν, νεανίσκοι, ὅτι ἰσχυροί ἔστε, καὶ ὁ λόγος τοῦ θεοῦ ἐν ὑμῖν μένει, καὶ νενικήκατε τὸν πονηρόν. 15 Μή ἀγαπᾶτε τὸν κόσμον, μηδὲ τὰ ἐν τῷ κόσμῳ. Ἐάν τις ἀγαπᾷ τὸν κόσμον, οὐκ ἔστιν ἡ ἀγάπη τοῦ πατρὸς ἐν αὐτῷ. 16 Ὁτι πᾶν τὸ ἐν τῷ κόσμῳ, ἡ ἐπιθυμία τῆς σαρκός, καὶ ἡ ἐπιθυμία τῶν ὄφθαλμῶν, καὶ ἡ ἀλαζονεία τοῦ βίου,

¹"Ἐγνωκα • ὅτι Ἐγνωκα ²οὕτως • [οὕτως] ³Ἄδελφοί • Ἀγαπητοί ⁴ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς • ἡκούσατε ⁵Γράφω ὑμῖν παιδία • Ἔγραψα ὑμῖν παιδία

οὐκ ἔστιν ἐκ τοῦ πατρός, ἀλλ' ἐκ τοῦ κόσμου ἔστιν. 17 Καὶ ὁ κόσμος παράγεται, καὶ ἡ ἐπιθυμία αὐτοῦ ὁ δὲ ποιῶν τὸ θέλημα τοῦ θεοῦ μένει εἰς τὸν αἰῶνα.

18 Παιδία, ἐσχάτη ὥρα ἔστιν· καὶ καθὼς ἡκούσατε ὅτι ὁ ἀντίχριστος ἔρχεται, καὶ νῦν ἀντίχριστοι πολλοὶ γεγόνασιν· ὅθεν γινώσκομεν ὅτι ἐσχάτη ὥρα ἔστιν. 19 Ἐξ ἡμῶν ἔξῆλθον,² ἀλλ' οὐκ ἡσαν ἐξ ἡμῶν· εἰ γὰρ ἡσαν ἐξ ἡμῶν,³ μεμενήκεισαν ἀν μεθ' ἡμῶν· ἀλλ' ἵνα φανερωθῶσιν ὅτι οὐκ εἰσὶν πάντες ἐξ ἡμῶν. 20 Καὶ ὑμεῖς χρίσμα ἔχετε ἀπὸ τοῦ ἀγίου, καὶ οἴδατε πάντα.⁴ 21 Οὐκ ἔγραψα ὑμῖν ὅτι οὐκ οἴδατε τὴν ἀλήθειαν, ἀλλ' ὅτι οἴδατε αὐτήν, καὶ ὅτι πᾶν ψεῦδος ἐκ τῆς ἀληθείας οὐκ ἔστιν. 22 Τίς ἔστιν ὁ ψεύστης, εἰ μὴ ὁ ἀρνούμενος ὅτι Ἰησοῦς οὐκ ἔστιν ὁ χριστός; Οὗτός ἔστιν ὁ ἀντίχριστος, ὁ ἀρνούμενος τὸν πατέρα καὶ τὸν νιόν. 23 Πᾶς ὁ ἀρνούμενος τὸν νιὸν οὐδὲ τὸν πατέρα ἔχει.⁵ 24 Ὦμεις οὖν⁶ ὁ ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἐν ὑμῖν μενέτω. Ἐὰν ἐν ὑμῖν μείνῃ ὁ ἀπ' ἀρχῆς ἡκούσατε, καὶ ὑμεῖς ἐν τῷ σιώ καὶ ἐν τῷ πατρὶ μενεῖτε. 25 Καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἐπαγγελία ἣν αὐτὸς ἐπηγγείλατο ἡμῖν, τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον. 26 Ταῦτα ἔγραψα ὑμῖν περὶ τῶν πλανῶντων ὑμᾶς. 27 Καὶ ὑμεῖς, τὸ χρίσμα ὃ ἐλάβετε ἀπ' αὐτοῦ ἐν ὑμῖν μένει,⁷ καὶ οὐ χρείαν ἔχετε ἵνα τις διδάσκῃ ὑμᾶς· ἀλλ' ὡς τὸ αὐτὸ⁸ χρίσμα διδάσκει ὑμᾶς περὶ πάντων, καὶ ἀληθές ἔστιν, καὶ οὐκ ἔστιν ψεῦδος, καὶ καθὼς ἐδίδαξεν ὑμᾶς, μενεῖτε⁹ ἐν αὐτῷ. 28 Καὶ νῦν, τεκνία, μένετε ἐν αὐτῷ· ἵνα ὅταν φανερωθῇ, ἔχωμεν¹⁰ παρρησίαν, καὶ μὴ αἰσχυνθῶμεν ἀπ' αὐτοῦ ἐν τῇ παρουσίᾳ αὐτοῦ. 29 Ἐὰν εἰδῆτε ὅτι δίκαιος ἔστιν, γινώσκετε ὅτι πᾶς¹¹ ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην ἐξ αὐτοῦ γεγέννηται.

The Glory, Privileges, and Obligations of Sonship

3 "Ιδετε ποταπὴν ἀγάπην δέδωκεν ἡμῖν ὁ πατήρ, ἵνα τέκνα θεοῦ κληθῶμεν.¹² Διὰ τοῦτο ὁ κόσμος οὐ γινώσκει ὑμᾶς,¹³ ὅτι οὐκ ἔγνω αὐτόν. 2 Ἀγαπητοί, νῦν τέκνα θεοῦ ἐσμέν, καὶ οὕτω ἐφανερώθη τί ἐσόμεθα· οἴδαμεν δὲ¹⁴ ὅτι ἐὰν φανερωθῇ, ὅμοιοι αὐτῷ ἐσόμεθα, ὅτι ὁψόμεθα αὐτὸν καθὼς ἔστιν. 3 Καὶ πᾶς ὁ ἔχων

¹ ὁ • – ² ἔξῆλθον • ἔξῆλθαν ³ γὰρ ἡσαν ἐξ ἡμῶν • γὰρ ἐξ ἡμῶν ἡσαν ⁴ πάντα • πάντες ⁵ ἔχει • ἔχει, ὁ ὄμοιογών τὸν νιόν καὶ τὸν πατέρα ἔχει ⁶ οὖν • – ⁷ ἐν ὑμῖν μένει • μένετε ἐν ὑμῖν ⁸ αὐτὸ• αὐτοῦ ⁹ μενεῖτε • μένετε ¹⁰ ὅταν φανερωθῇ ἔχωμεν • ἐὰν φανερωθῇ σχόμεν ¹¹ πᾶς • καὶ πᾶς ¹² κληθῶμεν • κληθῶμεν καὶ ἐσμέν. ¹³ ὑμᾶς • ὑμᾶς ¹⁴ δὲ • –

τὴν ἐλπίδα ταύτην ἐπ' αὐτῷ ἀγνίζει ἔαυτόν, καθὼς ἐκεῖνος ἀγνός ἐστιν. **4** Πᾶς ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν, καὶ τὴν ἀνομίαν ποιεῖ· καὶ ἡ ἀμαρτία ἐστὶν ἡ ἀνομία. **5** Καὶ οἴδατε ὅτι ἐκεῖνος ἐφανερώθη, ἵνα τὰς ἀμαρτίας ἡμῶν¹ ἄρῃ· καὶ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ οὐκ ἐστιν. **6** Πᾶς ὁ ἐν αὐτῷ μένων οὐχ ἀμαρτάνει· πᾶς ὁ ἀμαρτάνων οὐχ ἐώρακεν αὐτόν, οὐδὲ ἔγνωκεν αὐτόν. **7** Τεκνία,² μηδεὶς πλανάτω ὑμᾶς· ὁ ποιῶν τὴν δικαιοσύνην δίκαιος ἐστιν, καθὼς ἐκεῖνος δίκαιος ἐστιν. **8** ὁ ποιῶν τὴν ἀμαρτίαν ἐκ τοῦ διαβόλου ἐστιν, ὅτι ἀπ' ἀρχῆς ὁ διάβολος ἀμαρτάνει. Εἰς τοῦτο ἐφανερώθη ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ, ἵνα λύσῃ τὰ ἔργα τοῦ διαβόλου. **9** Πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ ἀμαρτίαν οὐ ποιεῖ, ὅτι σπέρμα αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει· καὶ οὐ δύναται ἀμαρτάνειν, ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται. **10** Ἐν τούτῳ φανερά ἐστιν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ καὶ τὰ τέκνα τοῦ διαβόλου· πᾶς ὁ μὴ ποιῶν δικαιοσύνην οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, καὶ ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. **11** Ὁτι αὕτη ἐστὶν ἡ ἀγγελία ἣν ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· **12** οὐ καθὼς Καίν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἦν, καὶ ἔσφαξεν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ. Καὶ χάριν τίνος ἔσφαξεν αὐτόν; Ὁτι τὰ ἔργα αὐτοῦ πονηρὰ ἦν, τὰ δὲ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ δίκαια.

13 Μὴ³ θαυμάζετε, ἀδελφοί μου,⁴ εἰ μισεῖ ὑμᾶς ὁ κόσμος· **14** ἡμεῖς οἴδαμεν ὅτι μεταβεβήκαμεν ἐκ τοῦ θανάτου εἰς τὴν ζωὴν, ὅτι ἀγαπῶμεν τοὺς ἀδελφούς. Ὁ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφόν,⁵ μένει ἐν τῷ θανάτῳ. **15** Πᾶς ὁ μισῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀνθρωποκτόνος ἐστίν· καὶ οἴδατε ὅτι πᾶς ἀνθρωποκτόνος οὐκ ἔχει ζωὴν αἰώνιον ἐν ἔαυτῷ⁶ μένουσαν. **16** Ἐν τούτῳ ἐγνώκαμεν τὴν ἀγάπην, ὅτι ἐκεῖνος ὑπὲρ ἡμῶν τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ἔθηκεν· καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ὑπὲρ τῶν ὀδελφῶν τὰς ψυχὰς τιθέναι.⁷ **17** Ὅς δ' ἂν ἔχῃ τὸν βίον τοῦ κόσμου, καὶ θεωρῇ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ χρείαν ἔχοντα, καὶ κλείσῃ τὰ σπλάγχνα αὐτοῦ ἀπ' αὐτοῦ, πῶς ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ μένει ἐν αὐτῷ; **18** Τεκνία μου,⁸ μὴ ἀγαπῶμεν λόγῳ μηδὲ τῇ γλώσσῃ, ἀλλ'⁹ ἐν ἔργῳ καὶ ἀληθείᾳ. **19** Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν¹⁰ ὅτι ἐκ τῆς ἀληθείας ἐσμέν, καὶ ἐμπροσθεν αὐτοῦ πείσομεν τὰς καρδίας¹¹ ἡμῶν, **20** ὅτι ἐὰν καταγινώσκῃ ἡμῶν ἡ καρδία, ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ θεὸς τῆς καρδίας ἡμῶν,

¹ ἡμῶν • – ² NA²⁸: Τεκνία • Παιδία ³ Μὴ • [Καὶ] μὴ ⁴ μου • – ⁵ τὸν ἀδελφόν • – ⁶ ἔαυτῷ • αὐτῷ ⁷ τιθέναι • θεῖναι ⁸ μου • – ⁹ ἀλλ' • ἀλλὰ ¹⁰ Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν • [Καὶ] ἐν τούτῳ γνωσόμεθα ¹¹ τὰς καρδίας • τὴν καρδίαν

καὶ γινώσκει πάντα. 21 Ἀγαπητοί, ἐὰν ἡ καρδία ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν,¹ παρρησίαν ἔχομεν πρὸς τὸν θεόν, 22 καὶ ὁ ἐὰν αἰτῶμεν, λαμβάνομεν παρ'² αὐτοῦ, ὅτι τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηροῦμεν, καὶ τὰ ἀρεστὰ ἐνώπιον αὐτοῦ ποιοῦμεν. 23 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ ἐντολὴ αὐτοῦ, ἵνα πιστεύσωμεν τῷ ὀνόματι τοῦ νιοῦ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστοῦ, καὶ ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, καθὼς ἔδωκεν ἐντολήν.³ 24 Καὶ ὁ τηρῶν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν αὐτῷ. Καὶ ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι μένει ἐν ἡμῖν, ἐκ τοῦ πνεύματος οὗ ἡμῖν ἔδωκεν.

The Attitude of Christians toward False Teachers and toward One Another

4 Ἀγαπητοί, μὴ παντὶ πνεύματι πιστεύετε, ἀλλὰ δοκιμάζετε τὰ πνεύματα, εἰ ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· ὅτι πολλοὶ ψευδοπροφῆται ἐξεληλύθασιν εἰς τὸν κόσμον. 2 Ἐν τούτῳ γινώσκεται⁴ τὸ πνεῦμα τοῦ θεοῦ· πᾶν πνεῦμα ὃ ὄμοιογει τὸν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν· 3 καὶ πᾶν πνεῦμα ὃ μὴ ὄμοιογει τὸν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα,⁵ ἐκ τοῦ θεοῦ οὐκ ἐστίν· καὶ τοῦτο ἐστιν τὸ τοῦ ἀντιχρίστου, ὃ ἀκηκόατε ὅτι ἔρχεται, καὶ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἐστὶν ἥδη. 4 Υἱεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστέ, τεκνία, καὶ νενικήκατε αὐτούς· ὅτι μείζων ἐστὶν ὁ ἐν ὑμῖν ἡ ὁ ἐν τῷ κόσμῳ. 5 Αὐτοὶ ἐκ τοῦ κόσμου εἰσίν· διὰ τοῦτο ἐκ τοῦ κόσμου λαλούσιν, καὶ ὁ κόσμος αὐτῶν ἀκούει. 6 Ήμεῖς ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν· ὁ γινώσκων τὸν θεόν, ἀκούει ἡμῶν· ὃς οὐκ ἐστιν ἐκ τοῦ θεοῦ, οὐκ ἀκούει ἡμῶν. Ἐκ τούτου γινώσκομεν τὸ πνεῦμα τῆς ἀληθείας καὶ τὸ πνεῦμα τῆς πλάνης.

7 Ἀγαπητοί, ἀγαπῶμεν ἀλλήλους· ὅτι ἡ ἀγάπη ἐκ τοῦ θεοῦ ἐστίν, καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται, καὶ γινώσκει τὸν θεόν. 8 Ο μὴ ἀγαπῶν οὐκ ἔγνω τὸν θεόν· ὅτι ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν. 9 Ἐν τούτῳ ἐφανερώθη ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ ἐν ἡμῖν, ὅτι τὸν νιὸν αὐτοῦ τὸν μονογενῆ ἀπέσταλκεν ὁ θεὸς εἰς τὸν κόσμον, ἵνα ζήσωμεν δι' αὐτοῦ. 10 Ἐν τούτῳ ἐστὶν ἡ ἀγάπη, οὐχ ὅτι ἡμεῖς ἡγαπήσαμεν⁶ τὸν θεόν, ἀλλ' ὅτι αὐτὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἀπέστειλεν τὸν νιὸν αὐτοῦ ἰλασμὸν περὶ τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν. 11 Ἀγαπητοί, εἰ οὕτως ὁ θεὸς ἡγάπησεν ἡμᾶς, καὶ ἡμεῖς ὀφείλομεν ἀλλήλους ἀγαπᾶν. 12 Θεὸν οὐδὲις πώποτε τεθέαται·

¹ἡμῶν μὴ καταγινώσκῃ ἡμῶν • [ἡμῶν] μὴ καταγινώσκῃ ²παρ' • ἀπ' ³ἐντολήν • ἐντολὴν ἡμῖν ⁴γινώσκεται • γινώσκετε ⁵Ιησοῦν χριστὸν ἐν σαρκὶ ἐληλυθότα • τὸν Ἰησοῦν ⁶ἡγαπήσαμεν • ἡγαπήκαμεν

έὰν ἀγαπῶμεν ἀλλήλους, ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν μένει, καὶ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν.¹ 13 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἐν αὐτῷ μένομεν καὶ αὐτὸς ἐν ἡμῖν, ὅτι ἐκ τοῦ πνεύματος αὐτοῦ δέδωκεν ἡμῖν. 14 Καὶ ἡμεῖς τεθεάμεθα καὶ μαρτυροῦμεν ὅτι ὁ πατὴρ ἀπέσταλκεν τὸν νίδον σωτῆρα τοῦ κόσμου. 15 Ὁς ἀν² ὄμοιογήσῃ ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ, ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει, καὶ αὐτὸς ἐν τῷ θεῷ. 16 Καὶ ἡμεῖς ἐγνώκαμεν καὶ πεπιστεύκαμεν τὴν ἀγάπην ἣν ἔχει ὁ θεὸς ἐν ἡμῖν. Ὁ θεὸς ἀγάπη ἐστίν, καὶ ὁ μένων ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἐν τῷ θεῷ μένει, καὶ ὁ θεὸς ἐν αὐτῷ μένει.^a 17 Ἐν τούτῳ τετελείωται ἡ ἀγάπη μεθ' ἡμῶν, ἵνα παρρησίαν ἔχωμεν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως, ὅτι καθὼς ἐκεῖνός ἐστιν, καὶ ἡμεῖς ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. 18 Φόβος οὐκ ἐστιν ἐν τῇ ἀγάπῃ, ἀλλ’ ἡ τελεία ἀγάπη ἔξω βάλλει τὸν φόβον, ὅτι ὁ φόβος κόλασιν ἔχει· ὁ δὲ φοβούμενος οὐ τετελείωται ἐν τῇ ἀγάπῃ. 19 Ἡμεῖς ἀγαπῶμεν αὐτὸν,³ ὅτι αὐτὸς πρῶτος ἡγάπησεν ἡμᾶς. 20 Ἐάν τις εἴπῃ ὅτι Ἀγαπῶ τὸν θεόν, καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ μισῇ, ψεύστης ἐστίν· ὁ γάρ μὴ ἀγαπῶν τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ὃν ἐώρακεν, τὸν θεὸν ὃν οὐχ ἐώρακεν πᾶς⁴ δύναται ἀγαπᾶν; 21 Καὶ ταύτην τὴν ἐντολὴν ἔχομεν ἀπ’ αὐτοῦ, ἵνα ὁ ἀγαπῶν τὸν θεόν, ἀγαπᾷ καὶ τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ.

The Power, Testimony, and Substance of Faith

5 Πᾶς ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ χριστός, ἐκ τοῦ θεοῦ γεγέννηται· καὶ πᾶς ὁ ἀγαπῶν τὸν γεννήσαντα ἀγαπᾷ καὶ τὸν⁵ γεγεννημένον ἔξ αὐτοῦ. 2 Ἐν τούτῳ γινώσκομεν ὅτι ἀγαπῶμεν τὰ τέκνα τοῦ θεοῦ, ὅταν τὸν θεὸν ἀγαπῶμεν, καὶ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν.⁶ 3 Αὕτη γάρ ἐστιν ἡ ἀγάπη τοῦ θεοῦ, ἵνα τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ τηρῶμεν· καὶ αἱ ἐντολαὶ αὐτοῦ βαρεῖαι οὐκ εἰσίν. 4 Ὁτι πᾶν τὸ γεγεννημένον ἐκ τοῦ θεοῦ νικᾷ τὸν κόσμον· καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ νίκη ἡ νικήσασα τὸν κόσμον, ἡ πίστις ἡμῶν.^b 5 Τίς⁷ ἐστιν ὁ νικῶν τὸν κόσμον, εἰ μὴ ὁ πιστεύων ὅτι Ἰησοῦς ἐστὶν ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ; 6 Οὗτός ἐστιν ὁ ἐλθὼν δι’ ὕδατος καὶ αἴματος, Ἰησοῦς χριστός· οὐκ ἐν τῷ ὕδατι μόνον, ἀλλ’ ἐν τῷ ὕδατι καὶ τῷ⁸ αἵματι. Καὶ τὸ πνεῦμά ἐστιν τὸ μαρτυροῦν, ὅτι τὸ

^a αὐτῷ μένει • αὐτῷ ^b ἡμῶν • ὑμῶν

¹ τετελειωμένη ἐστὶν ἐν ἡμῖν • ἐν ἡμῖν τετελειωμένη ἐστὶν ² ἀν • ἐὰν ³ αὐτόν • – πᾶς • οὐ ⁵ καὶ τὸν • [καὶ] τὸν ⁶ τηρῶμεν • ποιῶμεν ⁷ Τίς • Τίς [δέ] ⁸ καὶ τῷ • καὶ ἐν τῷ

πνεῦμά ἐστιν ἡ ἀλήθεια. 7 Ὄτι τρεῖς εἰσὶν οἱ μαρτυροῦντες, 8 τὸ πνεῦμα, καὶ τὸ ὕδωρ, καὶ τὸ αἷμα· καὶ οἱ τρεῖς εἰς τὸ ἐν εἰσιν. 9 Εἰ τὴν μαρτυρίαν τῶν ἀνθρώπων λαμβάνομεν, ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ μείζων ἐστίν· ὅτι αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία τοῦ θεοῦ, ἥν¹ μεμαρτύρηκεν περὶ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ. 10 Ὁ πιστεύων εἰς τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ ἔχει τὴν μαρτυρίαν ἐν αὐτῷ.² ὁ μὴ πιστεύων τῷ θεῷ ψεύστην πεποίηκεν αὐτόν, ὅτι οὐ πεπίστευκεν εἰς τὴν μαρτυρίαν, ἥν μεμαρτύρηκεν ὁ θεὸς περὶ τοῦ νιοῦ αὐτοῦ. 11 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ μαρτυρία, ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔδωκεν ἡμῖν ὁ θεός, καὶ αὕτη ἡ ζωὴ ἐν τῷ νιῷ αὐτοῦ ἐστίν. 12 Ὁ ἔχων τὸν νιὸν ἔχει τὴν ζωὴν· ὁ μὴ ἔχων τὸν νιὸν τοῦ θεοῦ τὴν ζωὴν οὐκ ἔχει.

A Concluding Summary

13 Ταῦτα ἔγραψα ύμιν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ,³ ἵνα εἰδῆτε ὅτι ζωὴν αἰώνιον ἔχετε,⁴ καὶ ἵνα πιστεύητε⁵ εἰς τὸ ὄνομα τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ. 14 Καὶ αὕτη ἐστὶν ἡ παρρησία ἥν ἔχομεν πρὸς αὐτόν, ὅτι ἐάν τι αἰτώμεθα κατὰ τὸ θέλημα αὐτοῦ, ἀκούει ἡμῶν. 15 καὶ ἐάν οἴδαμεν ὅτι ἀκούει ἡμῶν, ὁ ἐάν αἰτώμεθα, οἴδαμεν ὅτι ἔχομεν τὰ αἰτήματα ἡ ἡτήκαμεν παρ'⁶ αὐτοῦ. 16 Ἐάν τις ἔδη τὸν ἀδελφὸν αὐτοῦ ἀμαρτάνοντα ἀμαρτίαν μὴ πρὸς θάνατον, αἰτήσει, καὶ δώσει αὐτῷ ζωὴν τοῖς ἀμαρτάνουσιν μὴ πρὸς θάνατον. Ἔστιν ἀμαρτία πρὸς θάνατον· οὐ περὶ ἑκείνης λέγω ἵνα ἐρωτήσῃ. 17 Πᾶσα ἀδικία ἀμαρτία ἐστίν· καὶ ἐστιν ἀμαρτία οὐ πρὸς θάνατον.

18 Οἴδαμεν ὅτι πᾶς ὁ γεγεννημένος ἐκ τοῦ θεοῦ οὐχ ἀμαρτάνει· ἀλλ' ὁ γεννηθεὶς ἐκ τοῦ θεοῦ τηρεῖ ἑαυτόν,⁷ καὶ ὁ πονηρὸς οὐχ ἄπτεται αὐτοῦ. 19 Οἴδαμεν ὅτι ἐκ τοῦ θεοῦ ἐσμέν, καὶ ὁ κόσμος ὅλος ἐν τῷ πονηρῷ κεῖται. 20 Οἴδαμεν δὲ ὅτι ὁ νιὸς τοῦ θεοῦ ἡκει, καὶ δέδωκεν ἡμῖν διάνοιαν ἵνα γινώσκωμεν τὸν ἀληθινόν· καί ἐσμεν ἐν τῷ ἀληθινῷ, ἐν τῷ νιῷ αὐτοῦ Ἰησοῦ χριστῷ. Οὗτός ἐστιν ὁ ἀληθινὸς θεός, καὶ ζωὴ αἰώνιος.⁸ 21 Τεκνία, φυλάξατε ἑαυτὰ^b ἀπὸ τῶν εἰδώλων. Ἀμήν.⁸

^aζωὴ αἰώνιος • ἡ ζωὴ ἡ αἰώνιος ^bέαυτὰ • ἑαυτὸς

¹ἥν • ὅτι ²NA²⁷: αὐτῷ • ἑαυτῷ ³ύμιν τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα τοῦ νιοῦ τοῦ θεοῦ • ύμιν ⁴αἰώνιον ἔχετε • ἔχετε αἰώνιον ⁵καὶ ἵνα πιστεύητε • τοῖς πιστεύουσιν παρ' • ἀπ' ⁷NA²⁷: ἑαυτόν • αὐτόν ⁸Ἀμήν • –

IΩΑΝΝΟΥ Β

Second of John

Address and Salutation

Ο πρεσβύτερος ἐκλεκτῇ κυρίᾳ καὶ τοῖς τέκνοις αὐτῆς, οὓς ἔγω ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ, καὶ οὐκ ἐγὼ μόνος, ἀλλὰ καὶ πάντες οἱ ἐγνωκότες τὴν ἀλήθειαν, 2 διὰ τὴν ἀλήθειαν τὴν μένουσαν ἐν ἡμῖν, καὶ μεθ' ἡμῶν ἔσται εἰς τὸν αἰῶνα· 3 ἔσται μεθ' ἡμῶν χάρις, ἔλεος, εἰρήνη παρὰ θεοῦ πατρός, καὶ παρὰ κυρίου¹ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ νίοῦ τοῦ πατρός, ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἀγάπῃ.

Exhortation to Walk in Truth and Love

4 Ἐχάρην λίαν ὅτι εὕρηκα ἐκ τῶν τέκνων σου περιπατοῦντας ἐν ἀληθείᾳ, καθὼς ἐντολὴν ἐλάβομεν παρὰ τοῦ πατρός. 5 Καὶ νῦν ἐρωτῶ σε, κυρία, οὐχ ὡς ἐντολὴν γράφων σοι καινὴν,² ἀλλὰ ἦν εἴχομεν ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἀγαπῶμεν ἀλλήλους. 6 Καὶ αὕτη ἔστιν ἡ ἀγάπη, ἵνα περιπατῶμεν κατὰ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ. Αὕτη ἔστιν ἡ ἐντολὴ,³ καθὼς ἡκούσατε ἀπ' ἀρχῆς, ἵνα ἐν αὐτῇ περιπατῆτε.

Warning against False Teachers

7 Ὁτι πολλοὶ πλάνοι εἰσῆλθον⁴ εἰς τὸν κόσμον, οἱ μὴ δόμιογοῦντες Ἰησοῦν χριστὸν ἐρχόμενον ἐν σαρκὶ. Οὗτος ἔστιν ὁ πλάνος καὶ ὁ ἀντίχριστος. 8 Βλέπετε ἑαυτούς, ἵνα μὴ ἀπολέσωμεν⁵ ἢ εἰργασάμεθα, ἀλλὰ μισθὸν πλήρη ἀπολάβωμεν.⁶ 9 Πᾶς ὁ παραβαίνων⁷ καὶ μὴ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ,

¹κυρίου • - ²NA²⁷: γράφων σοι καινὴν • καινὴν γράφων σοι ³ἔστιν ἡ ἐντολή • ἡ ἐντολή ἔστιν ⁴εἰσῆλθον • ἐξῆλθον ⁵ἀπολέσωμεν • ἀπολέσητε ⁶ἀπολάβωμεν • ἀπολάβητε ⁷παραβαίνων • προάγων

θεὸν οὐκ ἔχει· ὁ μένων ἐν τῇ διδαχῇ τοῦ χριστοῦ, οὗτος¹ καὶ τὸν πατέρα καὶ τὸν υἱὸν ἔχει. **10** Εἴ τις ἔρχεται πρὸς ὑμᾶς, καὶ ταύτην τὴν διδαχὴν οὐ φέρει, μὴ λαμβάνετε αὐτὸν εἰς οἰκίαν, καὶ χαίρειν αὐτῷ μὴ λέγετε· **11** ὁ γὰρ λέγων² αὐτῷ χαίρειν κοινωνεῖ τοῖς ἔργοις αὐτοῦ τοῖς πονηροῖς.

Conclusion

12 Πολλὰ ἔχων ὑμῖν γράφειν, οὐκ ἐβουλήθην διὰ χάρτου καὶ μέλανος· ἀλλὰ ἐλπίζω ἐλθεῖν³ πρὸς ὑμᾶς, καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλῆσαι, ἵνα ἡ χαρὰ ἡμῶν ἦ πεπληρωμένη.⁴ **13** Άσπάζεται σε τὰ τέκνα τῆς ἀδελφῆς σου τῆς ἐκλεκτῆς. Ἀμήν.⁵

¹ τοῦ χριστοῦ οὗτος • οὗτος ² γὰρ λέγων • λέγων γὰρ ³ ἐλθεῖν • γενέσθαι ⁴ NA²⁷: ἦ
πεπληρωμένη • πεπληρωμένη ἦ ⁵ Ἀμήν • –

IΩΑΝΝΟΥ Γ

Third of John

Address and Commendation

Ο πρεσβύτερος Γαϊώ τῷ ἀγαπητῷ, ὃν ἐγὼ ἀγαπῶ ἐν ἀληθείᾳ.
2 Ἀγαπητέ, περὶ πάντων εὔχομαι σε εὐδοῦσθαι καὶ
ὑγιαίνειν, καθὼς εὐδοῦται σου ἡ ψυχή. 3 Ἐχάρην γὰρ λίαν,
ἐρχομένων ἀδελφῶν καὶ μαρτυρούντων σου τῇ ἀληθείᾳ, καθὼς
σὺ ἐν ἀληθείᾳ περιπατεῖς. 4 Μειζότεραν τούτων οὐκ ἔχω χαράν,
ἴνα ἀκούω τὰ ἐμὰ τέκνα ἐν ἀληθείᾳ¹ περιπατοῦντα.

The Hospitality of Gaius

5 Ἀγαπητέ, πιστὸν ποιεῖς ὁ ἐὰν ἐργάσῃ εἰς τοὺς ἀδελφοὺς
καὶ εἰς τοὺς ξένους,² 6 οἱ ἐμαρτύρησάν σου τῇ ἀγάπῃ ἐνώπιον
ἐκκλησίας· οὓς καλῶς ποιήσεις προπέμψας ἀξίως τοῦ θεοῦ.
7 Υπὲρ γὰρ τοῦ ὄνόματος ἔξῆλθον μηδὲν λαμβάνοντες ἀπὸ τῶν
ἐθνῶν.³ 8 Ήμεῖς οὖν ὀφείλομεν ἀπολαμβάνειν⁴ τοὺς τοιούτους,
ἴνα συνεργοὶ γινώμεθα τῇ ἀληθείᾳ.

The Insolence of Diotrephes

9 Ἔγραψα τῇ⁵ ἐκκλησίᾳ· ἀλλ’ ὁ φιλοπρωτεύων αὐτῶν
Διοτρεφής οὐκ ἐπιδέχεται ἡμᾶς. 10 Διὰ τοῦτο, ἐὰν ἔλθω,
ὑπομνήσω αὐτοῦ τὰ ἔργα ἂ ποιεῖ, λόγοις πονηροῖς φλυαρῶν
ἡμᾶς· καὶ μὴ ἀρκούμενος ἐπὶ τούτοις, οὕτε αὐτὸς ἐπιδέχεται τοὺς
ἀδελφούς, καὶ τοὺς βουλομένους κωλύει, καὶ ἐκ τῆς ἐκκλησίας
ἐκβάλλει. 11 Ἀγαπητέ, μὴ μιμοῦ τὸ κακόν, ἀλλὰ τὸ ἀγαθόν. Ὁ

¹NA²⁷: ἀληθείᾳ • τῇ ἀληθείᾳ ²εἰς τοὺς ξένους • τοῦτο ξένους ³ἔθνων • ἔθνικῶν
⁴ἀπολαμβάνειν • ὑπολαμβάνειν ⁵τῇ • τῇ

ἀγαθοποιῶν ἐκ τοῦ θεοῦ ἔστιν· ὁ κακοποιῶν οὐχ ἑώρακεν τὸν θεόν.

Commendation of Demetrius and Conclusion

12 Δημητρίῳ μεμαρτύρηται ὑπὸ πάντων, καὶ ὑπ'¹ αὐτῆς τῆς ἀληθείας· καὶ ἡμεῖς δὲ μαρτυροῦμεν, καὶ οἴδατε² ὅτι ἡ μαρτυρία ἡμῶν ἀληθής ἔστιν.

13 Πολλὰ εἶχον γράφειν,³ ἀλλ’ οὐ θέλω διὰ μέλανος καὶ καλάμου σοι γράψαι.⁴ 14 ἐλπίζω δὲ εὐθέως ἵδεῖν σε,⁵ καὶ στόμα πρὸς στόμα λαλήσομεν. Εἰρήνη σοι. Ἀσπάζονται σε οἱ φίλοι. Ἀσπάζου τοὺς φίλους κατ’ ὄνομα.

¹ ύπ' • ύπὸ ² οἴδατε • οἶδας ³ γράφειν • γράψαι σοι ⁴ γράψαι • γράφειν ⁵ ἵδεῖν σε • σε ἵδεῖν

ΙΟΥΔΑ Of Jude

Introductory Salutation

Τούδας Ἰησοῦ χριστοῦ δοῦλος, ἀδελφὸς δὲ Ἰακώβου, τοῖς ἐν Θεῷ πατρὶ ἡγιασμένοις,¹ καὶ Ἰησοῦ χριστῷ τετηρημένοις, κλητοῖς·
2 ἔλεος ὑμῖν καὶ εἰρήνῃ καὶ ἀγάπῃ πληθυνθείη.

An Exhortation to Constancy in Faith

3 Ἀγαπητοί, πᾶσαν σπουδὴν ποιούμενος γράφειν ὑμῖν περὶ τῆς κοινῆς σωτηρίας,² ἀνάγκην ἔχον γράψαι ὑμῖν, παρακαλῶν ἐπαγωνίζεσθαι τῇ ἄπαξ παραδοθείσῃ τοῖς ἀγίοις πίστει.
4 Παρεισέδυσαν γάρ τινες ἀνθρωποι, οἱ πάλαι προγεγραμμένοι εἰς τοῦτο τὸ κρίμα, ἀσεβεῖς, τὴν τοῦ θεοῦ ἡμῶν χάριν³ μετατιθέντες εἰς ἀσέλγειαν, καὶ τὸν μόνον δεσπότην θεὸν⁴ καὶ κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν χριστὸν ἀρνούμενοι.

Examples of the Judgment of God

5 Ὑπομνήσαι δὲ ὑμᾶς βούλομαι, εἰδότας ὑμᾶς ἄπαξ τοῦτο, ὅτι ὁ κύριος, ⁵ λαὸν ἐκ γῆς Αἰγύπτου σώσας, τὸ δεύτερον τοὺς μὴ πιστεύσαντας ἀπώλεσεν. 6 Ἀγγέλους τε τοὺς μὴ τηρήσαντας τὴν ἔσωτῶν ἀρχήν, ἀλλὰ ἀπολιπόντας τὸ ἴδιον οἰκητήριον, εἰς κρίσιν μεγάλης ἡμέρας δεσμοῖς ἀϊδίοις ὑπὸ ζόφον τετήρηκεν.

⁵NA²⁷: ὑμᾶς ἄπαξ τοῦτο ὅτι ὁ κύριος • [ὑμᾶς] πάντα ὅτι [ό] κύριος ἄπαξ; NA²⁸: ὑμᾶς ἄπαξ τοῦτο ὅτι ὁ κύριος • ὑμᾶς ἄπαξ πάντα ὅτι Ἰησοῦς

¹ἡγιασμένοις • ἡγαπημένοις ²σωτηρίας • ἡμῶν σωτηρίας ³χάριν • χάριτα ⁴θεὸν
• -

7 Ὡς Σόδομα καὶ Γόμορρα, καὶ αἱ περὶ αὐτὰς πόλεις, τὸν ὅμοιον τούτοις τρόπον¹ ἐκπορνεύσασαι, καὶ ἀπελθοῦσαι ὡπίσω σαρκὸς ἔτερας, πρόκεινται δεῖγμα, πυρὸς αἰώνιου δίκην ὑπέχουσαι.

The Character of the Seducing Teachers

8 Ὄμοιῶς μέντοι καὶ οὗτοι ἐνυπνιαζόμενοι σάρκα μὲν μιαίνουσιν, κυριότητα δὲ ἀθετοῦσιν, δόξας δὲ βλασφημοῦσιν. 9 Ὁ δὲ Μιχαὴλ ὁ ἀρχάγγελος, ὅτε τῷ διαβόλῳ διακρινόμενος διελέγετο περὶ τοῦ Μωϋσέως^a σώματος, οὐκ ἐτόλμησεν κρίσιν ἐπενεγκεῖν βλασφημίας, ἀλλ’² εἶπεν, Ἐπιτιμήσαι σοι κύριος. 10 Οὗτοι δὲ ὅσα μὲν οὐκ οἴδασιν βλασφημοῦσιν· ὅσα δὲ φυσικῶς, ὡς τὰ ἄλογα ζῷα, ἐπίστανται, ἐν τούτοις φθείρονται. 11 Οὐαὶ αὐτοῖς· ὅτι τῇ ὁδῷ τοῦ Κάϊν ἐπορεύθησαν, καὶ τῇ πλάνῃ τοῦ Βαλαὰμ μισθοῦ ἐξεχύθησαν, καὶ τῇ ἀντιλογίᾳ τοῦ Κόρε ἀπώλοντο. 12 Οὗτοι εἰσιν ἐν³ ταῖς ἀγάπαις ὑμῶν σπιλάδες, συνευωχούμενοι, ἀφόβως ἐαυτοὺς ποιμαίνοντες· νεφέλαι ἄνυδροι, ὑπὸ ἀνέμων παραφερόμεναι· δένδρα φθινοπωρινά, ἄκαρπα, δις ἀποθανόντα, ἐκριζωθέντα. 13 κύματα ἄγρια θαλάσσης, ἐπαφρίζοντα τὰς ἐαυτῶν αἰσχύνας· ἀστέρες πλανῆται, οἵς ὁ ζόφος τοῦ σκότους εἰς αἰῶνα τετήρηται.

God's Coming Judgment Upon the False Teachers

14 Προεφήτευσεν δὲ καὶ τούτοις ἔβδομος ἀπὸ Ἀδὰμ Ἐνώχ, λέγων, Ἰδού, ἥλθεν κύριος ἐν ἀγίαις μυριάσιν αὐτοῦ, 15 ποιῆσαι κρίσιν κατὰ πάντων, καὶ ἐλέγξαι πάντας τοὺς ἀσεβεῖς αὐτῶν⁴ περὶ πάντων τῶν ἔργων ἀσεβείας αὐτῶν ὡν ἡσέβησαν, καὶ περὶ πάντων τῶν σκληρῶν ὡν ἐλάλησαν κατ' αὐτοῦ ἀμαρτωλοὶ ἀσεβεῖς. 16 Οὗτοί εἰσιν γογγυσταί, μεμψύμοιροι, κατὰ τὰς ἐπιθυμίας αὐτῶν^{b,5} πορευόμενοι, καὶ τὸ στόμα αὐτῶν λαλεῖ ὑπέρογκα, θαυμάζοντες πρόσωπα ὠφελείας χάριν.

An Admonition to Holy Steadfastness

17 Ὅμετοι δέ, ἀγαπητοί, μνήσθητε τῶν ῥημάτων τῶν προειρημένων ὑπὸ τῶν ἀποστόλων τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ

^aΜωϋσέως • Μωσέως ^bαὐτῶν • ἐαυτῶν

¹τούτοις τρόπον • τρόπον τούτοις ²ἀλλ' • ἀλλὰ ³ἐν • οἱ ἐν ⁴πάντας τοὺς ἀσεβεῖς
αὐτῶν • πᾶσαν ψυχὴν ⁵ἐπιθυμίας αὐτῶν • ἐπιθυμίας ἐαυτῶν

χριστοῦ· **18** ὅτι ἔλεγον ὑμῖν ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ^a ἔσονται ἐμπαῖκται, κατὰ τὰς ἑαυτῶν ἐπιθυμίας πορευόμενοι τῶν ἀσεβειῶν. **19** Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀποδιορίζοντες, ψυχικοί, πνεῦμα μὴ ἔχοντες. **20** Ὅμεις δέ, ἀγαπητοί, τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς,¹ ἐν πνεύματι ἀγίῳ προσευχόμενοι, **21** ἑαυτοὺς ἐν ἀγάπῃ θεοῦ τηρήσατε, προσδεχόμενοι τὸ ἔλεος τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ χριστοῦ εἰς ζωὴν αἰώνιον. **22** Καὶ οὓς μὲν ἐλεεῖτε διακρινόμενοι·² **23** οὓς δὲ ἐν φόβῳ σώζετε, ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες,³ μισοῦντες καὶ τὸν ἀπὸ τῆς σαρκὸς ἐσπιλωμένον χιτῶνα.

Concluding Doxology

24 Τῷ δὲ δυναμένῳ φυλάξαι αὐτοὺς⁴ ἀπταίστους, καὶ στῆσαι κατενώπιον τῆς δόξης αὐτοῦ ἀμώμους ἐν ἀγαλλιάσει, **25** μόνῳ σοφῷ⁵ θεῷ σωτῆρι ἡμῶν, δόξα καὶ μεγαλωσύνη,⁶ κράτος καὶ ἔξουσία,⁷ καὶ νῦν καὶ εἰς πάντας τοὺς αἰῶνας. Ἄμήν.

^aNA²⁷: ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ • [ὅτι] ἐπ' ἐσχάτου [τοῦ] χρόνου; NA²⁸: ὅτι ἐν ἐσχάτῳ χρόνῳ • ἐπ' ἐσχάτου χρόνου

¹τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς • ἐποικοδομοῦντες ἑαυτούς τῇ ἀγιωτάτῃ ὑμῶν πίστει ²ἐλεεῖτε διακρινόμενοι • ἐλεᾶτε διακρινομένους ³ἐν φόβῳ σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες • σώζετε ἐκ πυρὸς ἀρπάζοντες οὓς δὲ ἐλεᾶτε ἐν φόβῳ ⁴αὐτούς • ὑμᾶς ⁵σοφῷ • – ⁶δόξα καὶ μεγαλωσύνη • διὰ Ἰησοῦ χριστοῦ τοῦ κυρίου ἡμῶν δόξα μεγαλωσύνη ⁷ἔξουσία • ἔξουσία πρὸ παντὸς τοῦ αἰῶνος

Part V

The Apocalypse of John

ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ ΙΩΑΝΝΟΥ

Apocalypse of John

The Mystery of the Seven Stars and the Seven Candlesticks

Αποκάλυψις Ἰησοῦ χριστοῦ, ἦν ἔδωκεν αὐτῷ ὁ θεὸς δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ, ἢ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει, καὶ ἐσήμανεν ἀποστείλας διὰ τοῦ ἀγγέλου αὐτοῦ τῷ δούλῳ αὐτοῦ Ἰωάννῃ, 2 ὃς ἐμαρτύρησεν τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ, ὅσα εἶδεν.^a 3 Μακάριος ὁ ἀναγινώσκων, καὶ οἱ ἀκούοντες τοὺς λόγους τῆς προφητείας καὶ τηροῦντες τὰ ἐν αὐτῇ γεγραμμένα· ὁ γὰρ καιρὸς ἔγγυς.

4 Ἰωάννης ταῖς ἑπτά ἐκκλησίαις ταῖς ἐν τῇ Ἀσίᾳ· χάρις ὑμῖν καὶ εἰρήνη ἀπὸ θεοῦ^{b,1} ὁ ὧν καὶ ὁ ἡν καὶ ὁ ἐρχόμενος· καὶ ἀπὸ τῶν ἑπτὰ πνευμάτων ὥ^c ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ· 5 καὶ ἀπὸ Ἰησοῦ χριστοῦ, ὁ μάρτυς ὁ πιστός, ὁ πρωτότοκος τῶν νεκρῶν, καὶ ὁ ἄρχων τῶν βασιλέων τῆς γῆς. Τῷ ἀγαπῶντι^d ἡμᾶς, καὶ λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ² τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν ἐν τῷ ἀ̄ματι αὐτοῦ· 6 καὶ ἐποίησεν ἡμᾶς βασιλείαν, ἵερεῖς τῷ θεῷ καὶ πατρὶ αὐτοῦ· αὐτῷ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.³ Ἄμην. 7 Ἰδού, ἔρχεται μετὰ τῶν νεφελῶν, καὶ ὅψεται αὐτὸν πᾶς ὁ φθαλμός, καὶ οἵτινες αὐτὸν ἔξεκέντησαν· καὶ κόψονται ἐπ' αὐτὸν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς. Ναί, ἄμην.

^aεἶδεν • εἶδεν καὶ ἀτινά είσιν καὶ ἀτινα χρή γενέσθαι μετὰ ταῦτα ^bθεοῦ • – ^cὥ • ὥ
ἐστιν ^dἀγαπῶντι • ἀγαπήσαντι

¹θεοῦ • – ²λούσαντι ἡμᾶς ἀπὸ • λύσαντι ἡμᾶς ἐκ ³τῶν αἰώνων • [τῶν αἰώνων]

8 Ἐγώ εἰμι τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὡ, λέγει κύριος ὁ θεός, ὁ ὃν καὶ ὁ ἦν καὶ ὁ ἐρχόμενος, ὁ παντοκράτωρ.

9 Ἔγὼ Ἰωάννης, ὁ ἀδελφὸς ὑμῶν καὶ κοινωνὸς^{a,1} ἐν τῇ θλίψει καὶ βασιλείᾳ καὶ ὑπομονῇ ἐν χριστῷ² Ἰησοῦ, ἐγενόμην ἐν τῇ νήσῳ τῇ καλουμένῃ Πάτμῳ, διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ καὶ διὰ τὴν³ μαρτυρίαν Ἰησοῦ χριστοῦ.⁴ 10 Ἐγενόμην ἐν πνεύματι ἐν τῇ κυριακῇ ἡμέρᾳ· καὶ ἥκουσα φωνὴν ὅπίσω μου⁵ μεγάλην ὡς σάλπιγγος, 11 λεγούσης, "Ο βλέπεις γράψον εἰς βιβλίον, καὶ πέμψον ταῖς ἑπτά ἐκκλησίαις, εἰς Ἐφεσον, καὶ εἰς Σμύρναν, καὶ εἰς Πέργαμον, καὶ εἰς Θυάτειρα, καὶ εἰς Σάρδεις, καὶ εἰς Φιλαδέλφειαν, καὶ εἰς Λαοδίκειαν. 12 Καὶ ἔκει^{b,6} ἐπέστρεψα βλέπειν τὴν φωνὴν ἣτις ἐλάλει μετ' ἐμοῦ. Καὶ ἐπιστρέψας εἶδον ἑπτὰ λυχνίας χρυσᾶς, 13 καὶ ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ⁷ λυχνιῶν ὅμοιον νιῷ^{c,8} ἀνθρώπου, ἐνδεδυμένον ποδήρη, καὶ περιεζωσμένον πρὸς τοῖς μαστοῖς ζώνην χρυσῆν.⁹ 14 Ἡ δὲ κεφαλὴ αὐτοῦ καὶ αἱ τρίχες λευκαὶ ὡς ἔριον^d λευκόν, ὡς χιών· καὶ οἱ ὄφθαλμοὶ αὐτοῦ ὡς φλὸξ πυρός· 15 καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὅμοιοι χαλκολιβάνῳ, ὡς ἐν καμίνῳ πεπυρωμένοι.¹⁰ καὶ ἡ φωνὴ αὐτοῦ ὡς φωνὴ ὑδάτων πολλῶν. 16 Καὶ ἔχων ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ χειρὶ^{e,11} ἀστέρας ἑπτά· καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ῥομφαία δίστομος ὀξεῖα ἐκπορευομένη· καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ, ὡς ὁ ἥλιος φαίνει ἐν τῇ δυνάμει αὐτοῦ. 17 Καὶ ὅτε εἶδον αὐτόν, ἐπεσα πρὸς τοὺς πόδας αὐτοῦ ὡς νεκρός· καὶ ἔθηκεν^f τὴν δεξιὰν αὐτοῦ^g ἐπ' ἐμέ, λέγων, Μὴ φοβοῦ· ἐγώ εἰμι ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, 18 καὶ ὁ ζῶν, καὶ ἐγενόμην νεκρός, καὶ ἴδού, ζῶν εἰμὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ἀμήν.¹² καὶ ἔχω τὰς κλεῖς^h τοῦ θανάτου καὶ τοῦ Ἄιδου. 19 Γράψον οὖν ἡ εἰδες, καὶ ἡ εἰσιν, καὶ ἡ μέλλει γίνεσθαι¹³ μετὰ ταῦτα· 20 τὸ μυστήριον τῶν ἑπτὰ ἀστέρων ὃν¹⁴ εἶδες ἐπὶ τῆς δεξιᾶς μου, καὶ τὰς ἑπτὰ λυχνίας τὰς χρυσᾶς. Οἱ ἑπτὰ ἀστέρες ἄγγελοι τῶν ἑπτὰ ἐκκλησιῶν εἰσίν· καὶ αἱ λυχνίαι αἱ ἑπτὰⁱ ἑπτὰ ἐκκλησίαι εἰσίν.

^aκοινωνὸς • συγκοινωνὸς ^bἔκει • – ^cνιῷ • νιὸν ^dώς ἔριον • ώσει ἔριον ^eαὐτοῦ χειρὶ • χειρὶ αὐτοῦ ^fἔθηκεν • ἐπέθηκεν ^gδεξιὰν αὐτοῦ • δεξιὰν αὐτοῦ χειρα ^hκλεῖς • κλεῖδας ⁱλυχνίαι αἱ ἑπτὰ • ἑπτὰ λυχνίαι ἀς εἰδες

¹κοινωνὸς • συγκοινωνὸς ²χριστῷ • – ³διὰ τὴν • τὴν ⁴χριστοῦ • – ⁵φωνὴν ὅπίσω μου • ὅπίσω μου φωνὴν ⁶ἔκει • – ⁷ἑπτὰ • – ⁸νιῷ • νιὸν ⁹χρυσῆν • χρυσᾶν ¹⁰πεπυρωμένοι • πεπυρωμένης ¹¹αὐτοῦ χειρὶ • χειρὶ αὐτοῦ ¹²ἀμήν • – ¹³γίνεσθαι • γενέσθαι ¹⁴ὦν • οὖς

Letters to Congregations at Ephesus, Smyrna, Pergamum, and Thyatira

2 Τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Ἐφέσῳ ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ κρατῶν τοὺς ἑπτὰ ἀστέρας ἐν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ, ὁ περιπατῶν ἐν μέσῳ τῶν ἑπτὰ λυχνιῶν τῶν χρυσῶν· 2 Οἶδα τὰ ἔργα σου, καὶ τὸν κόπον σου,¹ καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ ὅτι οὐ δύνῃ βαστάσαι κακούς, καὶ ἐπείρασας τοὺς λέγοντας ἑαυτοὺς ἀποστόλους εἶναι² καὶ οὐκ εἰσίν, καὶ εὑρες αὐτοὺς ψευδεῖς, 3 καὶ ὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας³ διὰ τὸ ὄνομά μου καὶ οὐκ ἐκοπίασας.³ 4 Ἄλλα^b ἔχω κατὰ σου, ὅτι τὴν ἀγάπην σου τὴν πρώτην ἀφῆκας.⁴ 5 Μνημόνευε οὖν πόθεν πέπτωκας,^c καὶ μετανόησον, καὶ τὰ πρῶτα ἔργα ποίησον· εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ταχύ,⁵ καὶ κινήσω τὴν λυχνίαν σου ἐκ τοῦ τόπου αὐτῆς, ἐὰν μὴ μετανοήσῃς. 6 Ἄλλα τοῦτο ἔχεις, ὅτι μισεῖς τὰ ἔργα τῶν Νικολαϊτῶν, ἢ κάγὼ μισῶ. 7 Οἱ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ φαγεῖν ἐκ τοῦ ἔνδον τῆς ζωῆς, ὃ ἔστιν ἐν τῷ παραδείσῳ^d τοῦ θεοῦ μου.⁶

8 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σμύρνῃ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ὃς ἐγένετο νεκρὸς καὶ ἔζησεν· 9 Οἶδα σου τὰ ἔργα καὶ^e τὴν θλίψιν καὶ τὴν πτωχείαν, ἀλλὰ πλούσιος εἴ· καὶ τὴν βλασφημίαν ἐκ^f τῶν λεγόντων Ἰουδαίους εἶναι ἑαυτούς, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ συναγωγὴ τοῦ Σατανᾶ. 10 Μηδὲν φοβοῦ ἂν μέλλεις παθεῖν·^{f,g} ίδοὺ δή,^{g,h} μέλλει βαλεῖν¹⁰ ὁ διάβολος ἐξ ὑμῶν εἰς φυλακήν, ἵνα πειρασθῆτε· καὶ ἔξετε θλίψιν ἡμερῶν^h δέκα. Γίνου πιστὸς ἄχρι θανάτου, καὶ δώσω σοι τὸν στέφανον τῆς ζωῆς. 11 Οἱ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Οἱ νικῶν οὐ μὴ ἀδικηθῇ ἐκ τοῦ θανάτου τοῦ δευτέρου.

12 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Περγάμῳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὴν ρόμφαίαν τὴν δίστομον τὴν ὁξεῖαν· 13 Οἶδα τὰ ἔργα σου καὶⁱ ποῦ κατοικεῖς, ὅπου ὁ θρόνος τοῦ Σατανᾶ· καὶ κρατεῖς τὸ ὄνομά μου, καὶ οὐκ ἥρνήσω τὴν πίστιν

^aὑπομονὴν ἔχεις καὶ ἐβάστασας • ἐβάστασας καὶ ὑπομονὴν ἔχεις ^bἌλλα • Άλλ·
^cπέπτωκας • ἐκπέπτωκας ^dτῷ παραδείσῳ • μέσῳ τοῦ παραδείσου ^eἐκ • – ^fπαθεῖν
• πάσχειν ^gδή – ^hἡμερῶν • ἡμέρας

¹κόπον σου • κόπον ²εἶναι • – ³οὐκ ἐκοπίασας • οὐ κεκοπίακες ⁴ἀφῆκας • ἀφῆκες
⁵ταχύ • – ⁶μου • – ⁷τὰ ἔργα καὶ • – ⁸παθεῖν • πάσχειν ⁹δή • – ¹⁰βαλεῖν •
βάλλειν ¹¹τὰ ἔργα σου καὶ • –

μου ἐν ταῖς¹ ἡμέραις ἐν αἷς^{a,2} Ἀντίπας ὁ μάρτυς μου, ὁ πιστός, ὃς³ ἀπεκτάνθη παρ'^b ὑμῖν, ὅπου ὁ Σατανᾶς κατοικεῖ. **14** Ἄλλ'^b ἔχω κατὰ σοῦ ὄλιγα, ὅτι ἔχεις ἐκεὶ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν Βαλαάμ, ὃς ἐδίδαξεν τὸν⁴ Βαλάκ βαλεῖν σκάνδαλον ἐνώπιον τῶν υἱῶν Ἰσραήλ, καὶ φαγεῖν^{c,5} εἰδωλόθυτα καὶ πορνεῦσαι. **15** Οὕτως ἔχεις καὶ σὺ κρατοῦντας τὴν διδαχὴν τῶν^{d,6} Νικολαϊτῶν ὄμοιώς. **16** Μετανόησον οὖν^e εἰ δὲ μή, ἔρχομαι σοι ταχύ, καὶ πολεμήσω μετ' αὐτῶν ἐν τῇ ρομφαίᾳ τοῦ στόματός μου. **17** Οἱ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις. Τῷ νικῶντι δώσω αὐτῷ τοῦ μάννα τοῦ κεκρυμμένου, καὶ δώσω αὐτῷ ψῆφον λευκήν, καὶ ἐπὶ τὴν ψῆφον ὄνομα καινὸν γεγραμμένον, ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μή ὁ λαμβάνων.

18 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Θυατείροις ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ νίδος τοῦ θεοῦ, ὃ ἔχων τοὺς ὄφθαλμοὺς αὐτοῦ ὡς φλόγα πυρός, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὄμοιοι χαλκολιβάνῳ. **19** Οἴδά σου τὰ ἔργα, καὶ τὴν ἀγάπην καὶ τὴν πίστιν καὶ τὴν διακονίαν καὶ τὴν ὑπομονὴν σου, καὶ τὰ ἔργα σου, τὰ ἔσχατα πλείονα τῶν πρώτων. **20** Ἄλλ'^{g,7} ἔχω κατὰ σοῦ ὅτι ἀφεῖς τὴν γυναικά σου Ἱεζάβελ, ἥ λέγει⁸ ἔαυτὴν προφῆτιν, καὶ διδάσκει καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς δούλους πορνεῦσαι καὶ φαγεῖν εἰδωλόθυτα. **21** Καὶ ἔδωκα αὐτῇ χρόνον ἵνα μετανοήσῃ, καὶ οὐ θέλει μετανοήσαι ἐκ τῆς πορνείας αὐτῆς. **22** Ίδού, βάλλω αὐτὴν εἰς κλίνην, καὶ τοὺς μοιχεύοντας μετ' αὐτῆς εἰς θλίψιν μεγάλην, ἐὰν μὴ μετανοήσωσιν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῆς. **23** Καὶ τὰ τέκνα αὐτῆς ἀποκτενῶ ἐν θανάτῳ· καὶ γνώσονται πᾶσαι αἱ ἐκκλησίαι ὅτι ἐγώ εἰμι ὁ ἐρευνῶν⁹ νεφροὺς καὶ καρδίας· καὶ δώσω ὑμῖν ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα ὑμῶν. **24** Υμῖν δὲ λέγω, τοῖς λοιποῖς τοῖς ἐν Θυατείροις, ὅσοι οὐκ ἔχουσιν τὴν διδαχὴν ταύτην, οἵτινες οὐκ ἔγνωσαν τὰ βαθέα τοῦ Σατανᾶ, ὡς λέγουσιν, οὐ βάλλω ἐφ' ὑμᾶς ἄλλο βάρος. **25** Πλὴν ὃ ἔχετε κρατήσατε, ἄχρι¹⁰ οὗ ἂν ἥξω. **26** Καὶ ὁ νικῶν καὶ ὁ τηρῶν ἄχρι τέλους τὰ ἔργα μου, δώσω αὐτῷ ἔξουσίαν ἐπὶ τῶν ἐθνῶν· **27** καὶ ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ράβδῳ σιδηρῷ· ὡς τὰ σκεύη τὰ

^aἐν αἷς • αἷς ^bἌλλ' • Αλλά ^cκαὶ φαγεῖν • φαγεῖν ^dτῶν • – ^eοὖν • – ^fτοῦ • φαγεῖν ἀπὸ τοῦ ^gἌλλ' • Αλλά

¹ἐν ταῖς • καὶ ἐν ταῖς ²ἐν αἷς • – ³ὅς • μου ὃς ⁴ἐδίδαξεν τὸν • ἐδίδασκεν τῷ ⁵καὶ φαγεῖν • φαγεῖν ⁶τῶν • [τῶν] ⁷Ἄλλ' • Αλλά ⁸σου Ἱεζάβελ ἥ λέγει • Ἱεζάβελ ἥ λέγουσα ⁹ἐρευνῶν • ἐραυνῶν ¹⁰ἄχρι • ἄχρι[ζ]

κεραμικά, συντριβήσεται.¹ ώς κάγω εἴληφα παρὰ τοῦ πατρός μου· 28 καὶ δώσω αὐτῷ τὸν ἀστέρα τὸν πρωΐνόν. 29 Ό ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

Letters to the Congregations at Sardis, at Philadelphia, and at Laodicea

3 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Σάρδεσιν ἐκκλησίας γράψον, Τάδε λέγει ὁ ἔχων τὰ ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ καὶ τοὺς ἐπτὰ ἀστέρας· Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι ὄνομα ἔχεις ὅτι ζῆς,^a καὶ νεκρὸς εἰ. 2 Γίνου γρηγορῶν, καὶ στήρισον^b τὰ λοιπὰ ἀ ἔμελλες^c ἀποβάλλειν.² οὐ γὰρ εὔρηκά σου τὰ ἔργα πεπληρωμένα ἐνώπιον τοῦ θεοῦ μου. 3 Μνημόνευε οὖν πῶς εἴληφας καὶ ἡκουσας, καὶ τήρει,^d καὶ μετανόησον. Ἐὰν οὖν μὴ γρηγορήσῃς, ηξω ἐπί σε ως³ κλέπτης, καὶ οὐ μὴ γνῷς^e ποίαν ὥραν ηξω ἐπί σε. 4 Ἀλλ’ ὀλίγα ἔχεις^f ὄνόματα ἐν Σάρδεσιν, ἀ οὐκ ἐμόλυναν τὰ ιμάτια αὐτῶν· καὶ περιπατήσουσιν μετ’ ἐμοῦ ἐν λευκοῖς, ὅτι ἄξιοι εἰσιν. 5 Ο νικῶν, οὗτος^g περιβαλεῖται ἐν ιματίοις λευκοῖς· καὶ οὐ μὴ ἔχαλείψω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐκ τῆς βίβλου τῆς ζωῆς, καὶ ὅμολογήσω τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐνώπιον τοῦ πατρός μου, καὶ ἐνώπιον τῶν ἀγγέλων αὐτοῦ. 6 Ό ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

7 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Φιλαδελφείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ ἄγιος, ὁ ἀληθινός, ὁ ἔχων τὴν κλεῖν τοῦ⁶ Δανιήλ^f ὁ ἀνοίγων καὶ οὐδεὶς κλείσει αὐτήν, εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων.^g⁷ καὶ οὐδεὶς ἀνοίξει.⁸ 8 Οἶδά σου τὰ ἔργα· ίδού, δέδωκα ἐνώπιον σου θύραν ἀνεῳγμένην,⁹ ἡν οὐδεὶς δύναται κλεῖσαι αὐτήν, ὅτι μικρὰν ἔχεις δύναμιν, καὶ ἐτήρησάς μου τὸν λόγον, καὶ οὐκ ἡρνήσω τὸ ὄνομά μου. 9 Ίδού, δίδωμι¹⁰ ἐκ τῆς συναγωγῆς τοῦ Σατανᾶ, τῶν λεγόντων ἑαυτοὺς Ἰουδαίους εἶναι, καὶ οὐκ εἰσίν, ἀλλὰ ψεύδονται· ίδού, ποιήσω αὐτοὺς ἵνα ηξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν¹¹ ἐνώπιον τῶν ποδῶν σου, καὶ γνῶσιν ὅτι^h ἡγάπησά¹² σε. 10 Ὅτι ἐτήρησας τὸν λόγον τῆς ὑπομονῆς μου,

^aὅτι ζῆς • καὶ ζῆς ^bστήρισον • στήριξον = τήρησον ^cἔμελλες • ἔμελλον = ἡμελλες ^dκαὶ ἡκουσας καὶ τήρει • – ^eγνῷς • γνώσῃ ^fΔανιήλ • ΔΑΔ ^gαὐτήν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων • καὶ κλείων ^hὅτι • ὅτι ἐγὼ

¹συντριβήσεται • συντρίβεται ²ἔμελλες ἀποβάλλειν • ἔμελλον ἀποθανεῖν ³ἐπί σε ως • ως ⁴Ἀλλ’ ὀλίγα ἔχεις • Ἀλλὰ ἔχεις ὀλίγα ⁵οὗτος • οὕτως ⁶τοῦ • – ⁷αὐτήν εἰ μὴ ὁ ἀνοίγων • καὶ κλείων ⁸ἀνοίξει • ἀνοίγει ⁹ἀνεῳγμένην • ἡνεῳγμένην ¹⁰δίδωμι • διδῶ ¹¹ηξωσιν καὶ προσκυνήσωσιν • ηξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ¹²ἡγάπησά • ἐγὼ ἡγάπησά

κάγω σε τηρήσω ἐκ τῆς ὥρας τοῦ πειρασμοῦ, τῆς μελλούσης ἔρχεσθαι ἐπὶ τῆς οἰκουμένης ὅλης, πειράσαι τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Ἔρχομαι ταχύ· κράτει ὁ ἔχεις, ἵνα μηδεὶς λάβῃ τὸν στέφανόν σου. 12 Ὁ νικῶν, ποιήσω αὐτὸν στύλον ἐν τῷ ναῷ τοῦ θεοῦ μου, καὶ ἔξω οὐ μὴ ἔξελθῃ ἔτι, καὶ γράψω ἐπ' αὐτὸν τὸ ὄνομα τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομα τῆς πόλεως τοῦ θεοῦ μου, τῆς καινῆς Τερουσαλήμ, ἣ καταβαίνει¹ ἐκ^a τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ μου, καὶ τὸ ὄνομά μου τὸ^b καινόν. 13 Ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

14 Καὶ τῷ ἀγγέλῳ τῆς ἐν Λαοδικείᾳ ἐκκλησίας γράψον,

Τάδε λέγει ὁ Ἄμην, ὁ μάρτυς ὁ πιστὸς καὶ ἀληθινός, ἡ ἀρχὴ τῆς κτίσεως τοῦ θεοῦ· 15 Οἶδά σου τὰ ἔργα, ὅτι οὕτε ψυχρὸς εἴ̄ οὔτε ζεστός· ὅφελον ψυχρὸς ἡς ἢ ζεστός. 16 Οὕτως ὅτι χλιαρὸς εἴ̄, καὶ οὐ² ζεστός οὔτε ψυχρός, μέλλω σε ἐμέσαι ἐκ τοῦ στόματός μου. 17 Ὄτι λέγεις, Πλούσιός³ εἴμι, καὶ πεπλούτηκα, καὶ οὐδενὸς⁴ χρείαν ἔχω, καὶ οὐκ οἶδας ὅτι σὺ εἴ̄ ὁ ταλαιπωρος καὶ ὁ ἐλεεινὸς⁵ καὶ πτωχὸς καὶ τυφλὸς καὶ γυμνός· 18 συμβουλεύω σοι ἀγοράσαι χρυσίον παρ' ἐμοῦ⁶ πεπυρωμένον ἐκ πυρός, ἵνα πλουτήσῃς, καὶ ἱμάτια λευκά, ἵνα περιβάλῃ, καὶ μὴ φανερωθῇ ἡ αἰσχύνη τῆς γυμνότητός σου· καὶ κολλύριον^{c,7} ἵνα ἐγχρίσῃ^{d,8} τοὺς ὄφθαλμούς σου, ἵνα βλέπῃς. 19 Ἐγὼ ὅσους ἔάν φιλῶ, ἐλέγχω καὶ παιδεύω· ζήλωσον^{e,9} οὖν καὶ μετανόησον. 20 Ἰδού, ἔστηκα ἐπὶ τὴν θύραν καὶ κρούω· ἔάν τις ἀκούσῃ τῆς φωνῆς μου, καὶ ἀνοίξῃ τὴν θύραν, καὶ εἰσελεύσομαι¹⁰ πρὸς αὐτόν, καὶ δειπνήσω μετ' αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς μετ' ἐμοῦ. 21 Ὁ νικῶν, δώσω αὐτῷ καθίσαι μετ' ἐμοῦ ἐν τῷ θρόνῳ μου, ὡς κάγω ἐνίκησα, καὶ ἐκάθισα μετὰ τοῦ πατρός μου ἐν τῷ θρόνῳ αὐτοῦ. 22 Ὁ ἔχων οὓς ἀκουσάτω τί τὸ πνεῦμα λέγει ταῖς ἐκκλησίαις.

The Vision of God's Throne of Majesty and Glory

4 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἰδού, θύρα ἀνεῳγμένη¹¹ ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἡ φωνὴ ἡ πρώτη ἦν ἥκουσα ως σάλπιγγος λαλούσης

^aἐκ· • ἀπὸ ^bμου τὸ • τὸ ^cκολλύριον • κολλούριον ^dἵνα ἐγχρίσῃ • ἐγχρισον ^eζήλωσον • ζήλευε

¹ἡ καταβαίνει • ἡ καταβαίνουσα ²οὐ • οὔτε ³Πλούσιός • ὅτι Πλούσιός ⁴οὐδενὸς • οὐδὲν ⁵ὁ ἐλεεινὸς • ἐλεεινὸς ⁶χρυσίον παρ' ἐμοῦ • παρ' ἐμοῦ χρυσίον ⁷κολλύριον • κολλ[ο]ύριον ⁸ἵνα ἐγχρίσῃ • ἐγχρισαι ⁹ζήλωσον • ζήλευε ¹⁰καὶ εἰσελεύσομαι • [καὶ] εἰσελεύσομαι ¹¹ἀνεῳγμένη • ἡνεῳγμένη

μετ' ἐμοῦ, λέγων,^a Ἀνάβα τῷδε, καὶ δεῖξω σοι ἃ δεῖ γενέσθαι μετὰ ταῦτα. 2 Καὶ^b εὐθέως¹ ἐγενόμην ἐν πνεύματι· καὶ ἴδου, θρόνος ἔκειτο ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τὸν θρόνον^c καθήμενος, 3 ὅμοιος^d ὄράσει λίθῳ ίάσπιδι καὶ σαρδίῳ· καὶ ἵρις κυκλόθεν τοῦ θρόνου ὅμοιῶς^e ὄρασις σμαραγδίνων.^f 4 Καὶ κυκλόθεν τοῦ θρόνου θρόνοι^g εἴκοσι τέσσαρες^h καὶ ἐπὶ τοὺς θρόνους τοὺςⁱ εἴκοσι τέσσαρας^j πρεσβυτέρους καθημένους, περιβεβλημένους ἐν ἱματίοις λευκοῖς, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν στεφάνους χρυσοῦς. 5 Καὶ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκπορεύονται ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταί. Καὶ ἐπτὰ λαμπάδες πυρὸς καιόμεναι ἐνώπιον τοῦ θρόνου αὐτοῦ, αἱ εἰσιν^k ἐπτὰ πνεύματα τοῦ θεοῦ. 6 καὶ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ὡς θάλασσα ὑαλίνη, ὅμοια κρυστάλλῳ. Καὶ ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ κύκλῳ τοῦ θρόνου τέσσαρα ζῷα γέμοντα ὄφθαλμῶν ἔμπροσθεν καὶ ὄπισθεν. 7 Καὶ τὸ ζῷον τὸ πρῶτον ὅμοιον λέοντι, καὶ τὸ δεύτερον ζῷον ὅμοιον μόσχῳ, καὶ τὸ τρίτον ζῷον ἔχον^l πρόσωπον ἀνθρώπου,^mⁿ καὶ τὸ τέταρτον ζῷον^o ὅμοιον ἀετῷ πετομένῳ. 8 Καὶ τὰ^p τέσσαρα ζῷα, ἐν καθ' ἓν ἔχον^q ἀνὰ πτέρυγας ἔξ κυκλόθεν, καὶ ἔσωθεν γέμουσιν ὄφθαλμῶν, καὶ ἀνάπαισιν οὐκ ἔχουσιν ἡμέρας καὶ νυκτός, λέγοντες, Ἅγιος, ἄγιος, ἄγιος,^r κύριος ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ἦν καὶ ὁ ὧν καὶ ὁ ἐρχόμενος. 9 Καὶ ὅταν δῶσιν^s τὰ ζῷα δόξαν καὶ τιμὴν καὶ εὐχαριστίαν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,^t τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, 10 πεσοῦνται οἱ εἴκοσι τέσσαρες^u πρεσβύτεροι ἐνώπιον τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου, καὶ προσκυνήσουσιν τῷ ζῶντι εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων, καὶ βαλοῦσιν τοὺς στεφάνους αὐτῶν ἐνώπιον τοῦ θρόνου, λέγοντες, 11 Ἄξιος εῖ, ὁ κύριος καὶ ὁ θεὸς ἡμῶν, ὁ ἄγιος,^v λαβεῖν τὴν δόξαν

^aλέγων • λέγουσα ^bΚαὶ • – ^cτὸν θρόνον • τοῦ θρόνου ^dὅμοιῶς • ὅμοιος = ὅμοια ^eὄρασις σμαραγδίνων • ὄράσει σμαραγδίνῳ ^fεἴκοσι τέσσαρες • ^gΚΔ ^gεἴκοσι τέσσαρας • ^hΚΔ ^hπρόσωπον ἀνθρώπου • τὸ πρόσωπον ὡς ἀνθρωπος ⁱτέταρτον ζῷον • τέταρτον ^jτὰ • – ^kἔχον • αὐτῶν ἔχον ^lἌγιος ἄγιος • ἄγιος ^m9X ^mεἴκοσι τέσσαρες • ⁿΚΔ

¹Καὶ εὐθέως² ὅμοιος • καὶ ὁ καθήμενος ὅμοιος ³ὅμοιῶς • ὅμοιος ⁴ὄρασις σμαραγδίνων • ὄράσει σμαραγδίνῳ ⁵θρόνοι • θρόνους ⁶θρόνους τοὺς • θρόνους ⁷αὐτοῦ αἱ εἰσιν • ἡ εἰσιν τὰ ⁸ἔχον • ἔχων τὸ ⁹ἀνθρώπου • ὡς ἀνθρώπου ¹⁰ἔχον • αὐτῶν ἔχων ¹¹δῶσιν • δῶσουσιν ¹²τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ¹³ὁ ἄγιος • –

καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν δύναμιν· ὅτι σὺ ἔκτισας πάντα,^{a,1} καὶ διὰ τὸ θέλημά σου ἥσαν^b καὶ ἐκτίσθησαν.

Christ, the Lion and the Lamb, Praised with a New Song

5 Καὶ εἶδον ἐπὶ τὴν δεξιὰν τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου βιβλίον γεγραμμένον ἔσωθεν καὶ ἔξωθεν,² κατεσφραγισμένον σφραγῖσιν ἐπτά. 2 Καὶ εἶδον ἄγγελον ἰσχυρὸν κηρύσσοντα ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Τίς ἄξιός ἐστιν³ ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, καὶ λῦσαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ; 3 Καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο ἐν τῷ οὐρανῷ ἄνω,^{c,4} οὕτε ἐπὶ^{d,5} τῆς γῆς, οὕτε ὑποκάτω^{e,6} τῆς γῆς, ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, οὕτε βλέπειν αὐτό. 4 Καὶ ἐγὼ⁷ ἔκλαιον πολύ, ὅτι οὐδεὶς ἄξιος εὑρέθη ἀνοίξαι τὸ βιβλίον, οὕτε βλέπειν αὐτό. 5 Καὶ εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων λέγει μοι, Μή κλαεῖδού, ἐνίκησεν ὁ λέων ὁ ἐκ τῆς φυλῆς Ἰούδα, ἡ ρίζα Δαυΐδος^f ὁ ἀνοίγων^{g,8} τὸ βιβλίον καὶ τὰς ἐπτὰ σφραγίδας αὐτοῦ. 6 Καὶ εἶδον ἐν μέσῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἐν μέσῳ τῶν πρεσβυτέρων, ἀρνίον ἐστηκός ὡς ἐσφαγμένον, ἔχον⁹ κέρατα ἐπτὰ καὶ ὀφθαλμοὺς ἐπτά, ἀ¹⁰ εἰσιν τὰ ἐπτὰ¹¹ πνεύματα τοῦ Θεοῦ ἀποστελλόμενα¹² εἰς πᾶσαν τὴν γῆν. 7 Καὶ ἦλθεν, καὶ εἱληφεν ἐκ τῆς δεξιᾶς τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου. 8 Καὶ ὅτε ἐλαβεν τὸ βιβλίον, τὰ τέσσαρα ζῷα καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες^h πρεσβύτεροι ἔπεσον¹³ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, ἔχοντες ἔκαστος κιθάραν,ⁱ καὶ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας θυμιαμάτων, αἱ εἰσιν προσευχαὶ.^{j,14} τῶν ἀγίων. 9 Καὶ ἥδουσιν φόδην καινήν, λέγοντες, Ἀξιος εἰ λαβεῖν τὸ βιβλίον, καὶ ἀνοίξαι τὰς σφραγίδας αὐτοῦ· ὅτι ἐσφάγης, καὶ ἡγόρασας τῷ θεῷ ἡμᾶς¹⁵ ἐν τῷ αἵματί σου ἐκ πάσης φυλῆς καὶ γλώσσης καὶ λαοῦ καὶ ἔθνους, 10 καὶ ἐποίησας αὐτοὺς τῷ θεῷ ἡμῶν βασιλεῖς¹⁶ καὶ ἵερεῖς, καὶ βασιλεύσουσιν ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ εἶδον, καὶ ἥκουσα ὡς¹⁷ φωνὴν ἀγγέλων πολλῶν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν ζώων καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ ἦν ὁ ἀριθμὸς

^aπάντα • τὰ πάντα ^bἥσαν • εἰσιν ^cἄνω • – ^dοὕτε ἐπὶ • οὐδὲ ἐπὶ ^eοὕτε ὑποκάτω • οὐδὲ ὑποκάτω ^fΔαυΐδος • ^gἌΔΔ ^hὅ ἀνοίγων • ἀνοίξαι ⁱεἴκοσι τέσσαρες • ^jΚΔ ^kκιθάρας ^lπροσευχαὶ • ^mαἱ προσευχαὶ

¹πάντα • τὰ πάντα ²ἔξωθεν • ὅπισθεν ³ἐστιν • – ⁴ἄνω • – ⁵οὕτε ἐπὶ • οὐδὲ ἐπὶ ⁶οὕτε ὑποκάτω • οὐδὲ ὑποκάτω ⁷έγω • – ⁸ὅ ἀνοίγων • ἀνοίξαι ⁹ἔχων • ἔχων ¹⁰ἄ • οἱ ¹¹τὰ ἐπτὰ • τὰ [ἐπτά] ¹²ἀποστελλόμενα • ἀπεσταλμένοι ¹³ἔπεσον • ἔπεσαν ¹⁴προσευχαὶ • αἱ προσευχαὶ ¹⁵ἡμᾶς • – ¹⁶βασιλεῖς • βασιλείαν ¹⁷ώς • –

αὐτῶν μυριάδες μυριάδων, καὶ χιλιάδες χιλιάδων, 12 λέγοντες φωνῇ μεγάλῃ, Ἀξιόν ἐστιν τὸ ἀρνίον τὸ ἐσφαγμένον λαβεῖν τὴν δύναμιν καὶ τὸν^{a,1} πλοῦτον καὶ σοφίαν καὶ ἰσχὺν καὶ τιμὴν καὶ δόξαν καὶ εὐλογίαν. 13 Καὶ πᾶν κτίσμα ὅ^b ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ὑποκάτω τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐστίν,^{c,2} καὶ τὰ ἐν αὐτοῖς, πάντας³ ἥκουσα λέγοντας, Τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου⁴ καὶ τῷ ἀρνίῳ ἡ εὐλογία καὶ ἡ τιμὴ καὶ ἡ δόξα καὶ τὸ κράτος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἄμην.⁵ 14 Καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα λέγοντα^{d,6} τῷ⁷ Ἄμην. Καὶ οἱ πρεσβύτεροι ἔπεσον,⁸ καὶ προσεκύνησαν.

The Opening of Six Seals of the Scroll

6 Καὶ εἶδον ὅτι⁹ ἥνοιξεν τὸ ἀρνίον μίαν ἐκ τῶν ἐπτὰ σφραγίδων, καὶ ἥκουσα ἐνὸς ἐκ τῶν τεσσάρων ζῷων λέγοντος, ὡς φωνῇ βροντῆς, Ἐρχου καὶ ἵδε.^{e,10} 2 Καὶ ἴδού,^{f,11} ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων τόξον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ στέφανος, καὶ ἔξῆλθεν νικῶν, καὶ ἵνα νικήσῃ.

3 Καὶ ὅτε ἥνοιξεν τὴν δευτέραν σφραγῖδα,¹² ἥκουσα τοῦ δευτέρου ζῷου λέγοντος, Ἐρχου. 4 Καὶ ἔξῆλθεν ἄλλος ἵππος πυρός.^{g,13} καὶ τῷ καθημένῳ ἐπ’ αὐτὸν ἐδόθη αὐτῷ λαβεῖν τὴν εἰρήνην ἐκ τῆς γῆς, ἵνα¹⁴ ἀλλήλους σφάξωσιν.¹⁵ καὶ ἐδόθη αὐτῷ μάχαιρα μεγάλη.

5 Καὶ ὅτε ἥνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τρίτην, ἥκουσα τοῦ τρίτου ζῷου λέγοντος, Ἐρχου καὶ ἵδε.^{h,16} Καὶ ἴδού,ⁱ ἵππος μέλας, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ’ αὐτὸν ἔχων ζυγὸν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ. 6 Καὶ ἥκουσα φωνὴν¹⁷ ἐν μέσῳ τῶν τεσσάρων ζῷων λέγουσαν, Χοῖνιξ σίτου δηναρίου, καὶ τρεῖς χοίνικες κριθῆς¹⁸ δηναρίου· καὶ τὸ ἔλαιον καὶ τὸν οἶνον μὴ ἀδικήσῃς.

7 Καὶ ὅτε ἥνοιξεν τὴν σφραγῖδα τὴν τετάρτην, ἥκουσα τοῦ¹⁹ τετάρτου ζῷου λέγοντος, Ἐρχου καὶ ἵδε.^{j,20} 8 Καὶ ἴδού,^{k,21} ἵππος

^aτὸν • – ^bὅ • ὅ ἐστιν ^cἐστίν • ὅ ἐστιν ^dλέγοντα • ἔλεγον ^eκαὶ ἵδε • – ^fἴδού • εἶδον καὶ ἴδού ^gπυρός • πυρρός ^hκαὶ ἵδε • – ⁱἴδού • εἶδον καὶ ἴδού ^jκαὶ ἵδε • – ^kἴδού • εἶδον καὶ ἴδού

¹τὸν • – ²ἐστιν • – ³αὐτοῖς, πάντας • αὐτοῖς πάντα, ⁴τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ⁵Ἄμην • – ⁶λέγοντα • ἔλεγον ⁷τὸ • – ⁸ἔπεσον • ἔπεσαν ⁹ὅτι • ὅτε ¹⁰καὶ ἵδε • – ¹¹ἴδού • εἶδον καὶ ἴδού ¹²δευτέραν σφραγῖδα • σφραγῖδα τὴν δευτέραν ¹³πυρός • πυρρός ¹⁴ἵνα • καὶ ἵνα ¹⁵σφάξωσιν • σφάξουσιν ¹⁶Ἐρχου καὶ ἵδε. • Ἐρχου. Καὶ εἶδον, ¹⁷φωνὴν • ὡς φωνὴν ¹⁸κριθῆς • κριθῶν ¹⁹τοῦ • φωνὴν τοῦ ²⁰καὶ ἵδε • – ²¹ἴδού • εἶδον καὶ ἴδού

χλωρός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπάνω αὐτοῦ, ὄνομα αὐτῷ ὁ Θάνατος,¹ καὶ ὁ Ἄιδης ἡκολούθει αὐτῷ.^{a,2} Καὶ ἐδόθη αὐτῷ³ ἐξουσία ἐπὶ τὸ τέταρτον τῆς γῆς ἀποκτεῖναι ἐν ρομφαίᾳ καὶ ἐν λιψῷ καὶ ἐν θανάτῳ, καὶ ὑπὸ τῶν θηρίων τῆς γῆς.

9 Καὶ ὅτε ἦνοιχεν τὴν πέμπτην σφραγῖδα, εἶδον ὑποκάτω τοῦ θυσιαστηρίου τὰς ψυχὰς τῶν ἐσφαγμένων διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ διὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀρνίου⁴ ἣν εἶχον, 10 καὶ ἔκραξαν φωνῇ μεγάλῃ,^b λέγοντες, "Εως πότε, ὁ δεσπότης, ὁ ἄγιος καὶ ἀληθινός, οὐ κρίνεις καὶ ἐκδικεῖς τὸ αἷμα ἡμῶν ἐκ τῶν κατοικούντων ἐπὶ τῆς γῆς; 11 Καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἐκάστῳ^c στολὴν λευκήν, καὶ ἐρρέθη αὐτοῖς ἵνα ἀναπαύσωνται^d ἕτι χρόνον,^e ἔως^f πληρώσωσιν^g καὶ οἱ σύνδουλοι αὐτῶν καὶ οἱ ἀδελφοὶ αὐτῶν καὶ οἱ μέλλοντες^{e,8} ἀποκτένεσθαι⁹ ὡς καὶ αὐτοί.

12 Καὶ εἶδον ὅτε ἦνοιχεν τὴν σφραγῖδα τὴν ἕκτην, καὶ σεισμὸς μέγας ἐγένετο, καὶ ὁ ἥλιος μέλας ἐγένετο¹⁰ ὡς σάκκος τρίχινος, καὶ ἡ σελήνη ὅλη^f ἐγένετο ὡς αἷμα, 13 καὶ οἱ ἀστέρες τοῦ οὐρανοῦ ἔπεσον¹¹ εἰς τὴν γῆν, ὡς συκῆ βαλοῦσα^{g,12} τὸν ὀλύνθους αὐτῆς, ὑπὸ ἀνέμου μεγάλου σειομένη. 14 Καὶ ὁ οὐρανὸς ἀπεχωρίσθη ὡς βιβλίον ἐλισσόμενον,^h καὶ πᾶν ὅρος καὶ νῆσος ἐκ τῶν τόπων αὐτῶν ἐκινήθησαν. 15 Καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ οἱ μεγιστᾶνες, καὶ οἱ χιλιάρχοι, καὶ οἱ πλούσιοι, καὶ οἱ ἴσχυροί, καὶ πᾶς δοῦλος καὶ ἐλεύθερος,ⁱ ἐκρυψαν ἐαυτοὺς εἰς τὰ σπήλαια καὶ εἰς τὰς πέτρας τῶν ὄρεων, 16 καὶ λέγουσιν τοῖς ὅρεσιν καὶ ταῖς πέτραις, Πέσετε ἐφ' ἡμᾶς, καὶ κρύψατε ἡμᾶς ἀπὸ προσώπου τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ θρόνου,^j καὶ ἀπὸ τῆς ὄργῆς τοῦ ἀρνίου· 17 ὅτι ἥλθεν ἡ ἡμέρα ἡ μεγάλη τῆς ὄργῆς αὐτοῦ,¹³ καὶ τίς δύναται σταθῆναι;

^a ἡκολούθει αὐτῷ • ἡκολούθει μετ' αὐτοῦ ^b φωνῇ μεγάλῃ • φωνὴν μεγάλην ^c ἐκάστῳ
• – ^d ἔως • ἔως οὕτως ^e καὶ οἱ μέλλοντες • οἱ μέλλοντες ^f ὅλη • – ^g βαλοῦσα • βάλλει
ἡ ἐλισσόμενον • ἐλισσόμενος ⁱ ἐλεύθερος • πᾶς ἐλεύθερος ^j τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ

¹ ὁ Θάνατος • [ό] Θάνατος ² ἡκολούθει αὐτῷ • ἡκολούθει μετ' αὐτοῦ ³ ἐδόθη αὐτῷ
• ἐδόθη αὐτοῖς ⁴ τοῦ ἀρνίου • – ⁵ ἀναπαύσωνται • ἀναπαύσονται ⁶ χρόνον •
χρόνον μικρόν ⁷ πληρώσωσιν • πληρωθῶσιν ⁸ καὶ οἱ μέλλοντες • οἱ μέλλοντες
ἀποκτένεσθαι • ἀποκτένεσθαι ¹⁰ μέλας ἐγένετο • ἐγένετο μέλας ¹¹ ἔπεσον • ἔπεσαν
¹² βαλοῦσα • βάλλει ¹³ αὐτοῦ • αὐτῶν

The Comfort of the Church in Spiritual Afflictions

7 Καὶ¹ μετὰ τοῦτο εἶδον τέσσαρας ἀγγέλους ἐστῶτας ἐπὶ τὰς τέσσαρας γωνίας τῆς γῆς, κρατοῦντας τοὺς τέσσαρας ἀνέμους τῆς γῆς, ἵνα μὴ πνέῃ ἄνεμος ἐπὶ τῆς γῆς, μήτε ἐπὶ τῆς θαλάσσης, μήτε ἐπὶ τι^{a,2} δένδρον. 2 Καὶ εἶδον ἄλλον ἄγγελον ἀναβαίνοντα ἀπὸ ἀνατολῆς ἡλίου, ἔχοντα σφραγῖδα θεοῦ ζῶντος· καὶ ἔκραξεν φωνῇ μεγάλῃ τοῖς τέσσαρσιν ἀγγέλοις, οἵς ἐδόθη αὐτοῖς ἀδικῆσαι τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν, 3 λέγων, Μή ἀδικήστε τὴν γῆν, μήτε τὴν θάλασσαν, μήτε τὰ δένδρα, ἀχρι οὗ³ σφραγίσωμεν τοὺς δούλους τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 4 Καὶ ἥκουσα τὸν ἀριθμὸν τῶν ἐσφραγισμένων, ἑκατὸν καὶ τεσσαράκοντα⁴ τέσσαρες χιλιάδες, ἐσφραγισμένων ἐκ^{b,5} πάσης φυλῆς υἱῶν Ἰσραήλ.

5 Ἐκ φυλῆς Ἰούδα, δώδεκα^c χιλιάδες ἐσφραγισμέναι.^{d,6}
ἐκ φυλῆς Πουβίμ,⁷ δώδεκα^e χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Γάδ, δώδεκα^f χιλιάδες·

6 ἐκ φυλῆς Ἀσήρ, δώδεκα^g χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Νεφθαλείμ,⁸ δώδεκα^h χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Μανασσῆ, δώδεκαⁱ χιλιάδες·

7 ἐκ φυλῆς Συμεών, δώδεκα^j χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Λευΐ, δώδεκα^k χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Ἰσαχάρ,⁹ δώδεκα^l χιλιάδες·

8 ἐκ φυλῆς Ζαβουλών, δώδεκα^m χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Ἰωσήφ, δώδεκαⁿ χιλιάδες·

ἐκ φυλῆς Βενιαμίν, δώδεκα^o χιλιάδες ἐσφραγισμέναι.^{p,10}

9 Μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἴδού, ὅχλος πολύς, ὃν ἀριθμῆσαι οὐδεὶς¹¹ ἐδύνατο,^q ἐκ παντὸς ἔθνους καὶ φυλῶν καὶ λαῶν καὶ γλωσσῶν, ἐστῶτας^{r,12} ἐνώπιον τοῦ θρόνου καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου, περιβεβλημένους^s στολὰς λευκάς, καὶ φοίνικας¹³ ἐν

^aτι • πᾶν ^bἐσφραγισμένων ἐκ • ἐσφραγισμένοι ἐκ ^cδώδεκα • ^dἐσφραγισμέναι
• – = ἐσφραγισμένοι ^eδώδεκα • ^fδώδεκα • ^gδώδεκα • ^hδώδεκα • ⁱδώδεκα • ^jδώδεκα • ^kδώδεκα • ^lδώδεκα • ^mδώδεκα • ⁿδώδεκα • ^oδώδεκα • ^pἐσφραγισμέναι • ἐσφραγισμένοι ^qἐδύνατο • ἤδύνατο ^rἐστῶτας
• ἐστῶτες ^sπεριβεβλημένους • περιβεβλημένοι

¹Καὶ – ²τι • πᾶν ³οὗ • – ⁴καὶ τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁵ἐσφραγισμένων ἐκ
• ἐσφραγισμένοι ἐκ ⁶ἐσφραγισμέναι • ἐσφραγισμένοι ⁷Πουβίμ • Πουβήν ⁸Νεφθαλείμ
• Νεφθαλίμ ⁹Ισαχάρ • Ισαχάρ ¹⁰ἐσφραγισμέναι • ἐσφραγισμένοι ¹¹οὐδεὶς • αὐτὸν
οὐδεὶς ¹²ἐστῶτας • ἐστῶτες ¹³φοίνικας • φοίνικες

ταῖς χερσὶν αὐτῶν· **10** καὶ κράζουσιν φωνῇ μεγάλῃ, λέγοντες, Ἡ σωτηρία τῷ θεῷ ἡμῶν τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῷ θρόνῳ, καὶ τῷ ἀρνίῳ. **11** Καὶ πάντες οἱ ἄγγελοι εἰστήκεισαν κύκλῳ τοῦ θρόνου καὶ τῶν πρεσβυτέρων καὶ τῶν τεσσάρων ζώων, καὶ ἔπεσον¹ ἐνώπιον τοῦ θρόνου ἐπὶ^a τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **12** λέγοντες, Ἀμήν· ή εὐλογία καὶ ή δόξα καὶ ή σοφία καὶ ή εὐχαριστία καὶ ή τιμὴ καὶ ή δύναμις καὶ ή ἰσχὺς τῷ θεῷ ἡμῶν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

13 Καὶ ἀπεκρίθη εἷς ἐκ τῶν πρεσβυτέρων, λέγων μοι, Οὗτοι οἱ περιβεβλημένοι τὰς στολὰς τὰς λευκάς, τίνες εἰσίν, καὶ πόθεν ἥλθον; **14** Καὶ εἶπον² αὐτῷ, Κύριέ μου, σὺ οἶδας. Καὶ εἶπέν μοι, Οὗτοι εἰστιν οἱ ἐρχόμενοι ἐκ τῆς θλίψεως τῆς μεγάλης, καὶ ἔπλυναν τὰς στολὰς αὐτῶν, καὶ ἐλεύκαναν^{b,3} ἐν τῷ αἵματι τοῦ ἀρνίου. **15** Διὰ τοῦτο εἰσιν ἐνώπιον τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ, καὶ λατρεύουσιν αὐτῷ ἡμέρας καὶ νυκτὸς ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ^{c,4} σκηνώσει ἐπ’ αὐτούς. **16** Οὐ πεινάσουσιν ἔτι, οὐδὲ διψήσουσιν ἔτι, οὐδ’ οὐ^d μὴ πέσῃ ἐπ’ αὐτούς ὁ ἥλιος, οὐδὲ πᾶν καῦμα· **17** ὅτι τὸ ἀρνίον τὸ ἀνὰ μέσον τοῦ θρόνου ποιμαίνει^{e,6} αὐτούς, καὶ ὀδηγεῖ^{e,7} αὐτούς ἐπὶ ζωῆς πηγὰς ὑδάτων, καὶ ἔξαλείψει ὁ θεὸς πᾶν δάκρυον ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν.

The Third Vision and the Opening of the Seventh Seal

8 Καὶ ὅτε^{f,8} ἦνοιχεν τὴν σφραγίδα τὴν ἑβδόμην, ἐγένετο σιγὴ ἐν τῷ οὐρανῷ ὡς ἡμιώριον. **2** Καὶ εἶδον τοὺς ἐπτὰ ἄγγέλους οἱ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἐστήκασιν, καὶ ἐδόθησαν αὐτοῖς ἐπτὰ σάλπιγγες.

3 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἤλθεν, καὶ ἐστάθη ἐπὶ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων λιβανωτὸν χρυσοῦν· καὶ ἐδόθη αὐτῷ θυμιάματα πολλά, ἵνα δώσῃ^{g,9} ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων πάντων ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον τὸ χρυσοῦν τὸ ἐνώπιον τοῦ θρόνου. **4** Καὶ ἀνέβη ὁ καπνὸς τῶν θυμιαμάτων ταῖς προσευχαῖς τῶν ἀγίων ἐκ χειρὸς τοῦ ἀγγέλου

^aθρόνου ἐπὶ • θρόνου αὐτοῦ ἐπὶ ^bἐλεύκαναν • ἐλεύκαναν αὐτὰς ^cτῷ θρόνῳ • τοῦ θρόνου ^dποιμαίνει • πομανεῖ ^eόδηγει • ὀδηγήσει ^fδώσῃ • δώσει

¹ἔπεσον • ἔπεσαν ²εἶπον • εἴρηκα ³ἐλεύκαναν • ἐλεύκαναν αὐτὰς ⁴τῷ θρόνῳ • τοῦ θρόνου ⁵οὐδ’ οὐ • οὐδὲ ⁶ποιμαίνει • πομανεῖ ⁷όδηγει • ὀδηγήσει ⁸ὅτε • ὅταν ⁹δώσῃ • δώσει

ἐνώπιον τοῦ θεοῦ. 5 Καὶ εἱληφεν ὁ ἄγγελος τὸν λιβανωτόν, καὶ ἐγέμισεν αὐτὸν ἐκ τοῦ πυρὸς τοῦ θυσιαστηρίου, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν γῆν· καὶ ἐγένοντο βρονταὶ καὶ φωναὶ^a καὶ ἀστραπαὶ καὶ σεισμός.

6 Καὶ οἱ ἑπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες τὰς ἑπτὰ σάλπιγγας ἡτοίμασαν ἐαυτοὺς¹ ἵνα σαλπίσωσιν.

7 Καὶ ὁ πρῶτος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένετο χάλαζα καὶ πῦρ μεμιγμένα ἐν αἷματι, καὶ ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν· καὶ τὸ τρίτον τῆς γῆς κατεκάη, καὶ τὸ τρίτον τῶν δένδρων κατεκάη, καὶ πᾶς χόρτος χλωρὸς κατεκάη.

8 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ὡς ὅρος μέγα καιούμενον² ἐβλήθη εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῆς θαλάσσης αἷμα· 9 καὶ ἀπέθανεν τὸ τρίτον τῶν κτισμάτων ἐν³ τῇ θαλάσσῃ, τὰ ἔχοντα ψυχάς, καὶ τὸ τρίτον τῶν πλοιών διεφθάρη.⁴

10 Καὶ ὁ τρίτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπεσεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀστὴρ μέγας καιόμενος ὡς λαμπάς, καὶ ἐπεσεν ἐπὶ τὸ τρίτον τῶν ποταμῶν, καὶ ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδάτων. 11 Καὶ τὸ ὄνομα τοῦ ἀστέρος λέγεται ὁ Ἀψινθος· καὶ ἐγένετο τὸ τρίτον τῶν ὑδάτων εἰς ἄψινθον, καὶ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων ἀπέθανον ἐκ τῶν ὑδάτων, ὅτι ἐπικράνθησαν.

12 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐπλήγη τὸ τρίτον τοῦ ἥλιου καὶ τὸ τρίτον τῆς σελήνης καὶ τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων, ἵνα σκοτισθῇ τὸ τρίτον αὐτῶν, καὶ τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα,^{b,5} καὶ ἡ νὺξ ὁμοίως.

13 Καὶ εἶδον, καὶ ἤκουσα ἐνὸς ἀτοῦ πετομένου ἐν μεσουρανήματι, λέγοντος φωνῇ μεγάλῃ, Οὐαί, οὐαί, οὐαὶ τοῖς κατοικοῦσιν^{c,6} ἐπὶ τῆς γῆς, ἐκ τῶν λοιπῶν φωνῶν τῆς σάλπιγγος τῶν τριῶν ἀγγέλων τῶν μελλόντων σαλπίζειν.

The Sounding or the Fifth and Sixth Trumpets

9 Καὶ ὁ πέμπτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ εἶδον ἀστέρα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πεπτωκότα εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἡ κλείς τοῦ φρέατος τῆς ἀβύσσου. 2 Καὶ ἦνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου,^d καὶ

^aβρονταὶ καὶ φωναὶ • φωναὶ καὶ βρονταὶ ^bτὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα • ἡ ἡμέρα μὴ φαίνη τὸ τρίτον αὐτῆς ^cτοῖς κατοικοῦσιν • τοὺς κατοικοῦντας ^dΚαὶ ἦνοιξεν τὸ φρέαρ τῆς ἀβύσσου • –

¹ἐαυτοὺς • αὐτοὺς ²καιόμενον • πυρὶ καιόμενον ³ἐν • τῶν ἐν ⁴διεφθάρη • διεφθάρησαν ⁵τὸ τρίτον αὐτῆς μὴ φάνη ἡ ἡμέρα • ἡ ἡμέρα μὴ φάνη τὸ τρίτον αὐτῆς ⁶τοῖς κατοικοῦσιν • τοὺς κατοικοῦντας

ἀνέβη καπνὸς ἐκ τοῦ φρέατος ὡς καπνὸς καμίνου καιομένης, καὶ ἐσκοτίσθη¹ ὁ ἥλιος καὶ ὁ ἀὴρ ἐκ τοῦ καπνοῦ τοῦ φρέατος. 3 Καὶ ἐκ τοῦ καπνοῦ ἐξῆλθον ἀκρίδες εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐδόθη αὐταῖς ἔξουσία, ὡς ἔχουσιν ἔξουσίαν οἱ σκορπίοι τῆς γῆς. 4 Καὶ ἐρρέθη αὐταῖς ἵνα μὴ ἀδικήσωσιν² τὸν χόρτον τῆς γῆς, οὐδὲ πᾶν χλωρόν, οὐδὲ πᾶν δένδρον, εἰ μὴ τοὺς ἀνθρώπους οἵτινες οὐκ ἔχουσιν τὴν σφραγῖδα τοῦ θεοῦ ἐπὶ τῶν μετάποντων αὐτῶν.³ 5 Καὶ ἐδόθη αὐταῖς⁴ ἵνα μὴ ἀποκτείνωσιν αὐτούς, ἀλλ’ ἵνα βασανισθῶσιν⁵ μῆνας πέντε· καὶ ὁ βασανισμὸς αὐτῶν ὡς βασανισμὸς σκορπίου, ὅταν παίσῃ ἄνθρωπον. 6 Καὶ ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ζητήσουσιν οἱ ἄνθρωποι τὸν θάνατον, καὶ οὐ μὴ εὑρήσουσιν αὐτὸν· καὶ ἐπιθυμήσουσιν ἀποθανεῖν, καὶ φεύξεται ἀπ’ αὐτῶν ὁ θάνατος.⁶ 7 Καὶ τὰ ὄμοιώματα τῶν ἀκρίδων ὅμοια ἵπποις ἡτοιμασμένοις εἰς πόλεμον, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν ὡς στέφανοι χρυσοῖ,⁷ καὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ὡς πρόσωπα ἀνθρώπων. 8 Καὶ εἶχον τρίχας ὡς τρίχας γυναικῶν, καὶ οἱ ὀδόντες αὐτῶν ὡς λεόντων ἥσαν. 9 Καὶ εἶχον θώρακας ὡς θώρακας σιδηροῦς, καὶ ἡ φωνὴ τῶν πτερύγων αὐτῶν ὡς φωνὴ ἀρμάτων ἵππων πολλῶν τρεχόντων εἰς πόλεμον. 10 Καὶ ἔχουσιν οὐρὰς ὅμοίας σκορπίοις, καὶ κέντρα. Καὶ ἐν^a ταῖς οὐραῖς αὐτῶν ἔχουσιν ἔχουσιν τοῦ^{b,8} ὀδικῆσαι τοὺς ἀνθρώπους μῆνας πέντε. 11 Ἔχουσαι βασιλέα ἐπ’ αὐτῶν⁹ ἄγγελον τῆς ἀβύσσου· ὄνομα αὐτῷ Ἐβραϊστὶ Ἀββαδών, ἐν δὲ¹⁰ τῇ Ἑλληνικῇ ὄνομα ἔχει Ἀπολλύων. 12 Ή οὐαὶ ἡ μία ἀπῆλθεν· ιδού, ἔρχεται ἔτι δύο οὐαὶ μετὰ ταῦτα.

13 Καὶ ὁ ἕκτος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἥκουσα φωνὴν μίαν ἐκ τῶν τεσσάρων¹¹ κεράτων τοῦ θυσιαστηρίου τοῦ χρυσοῦ τοῦ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, 14 λέγουσαν^{c,12} τῷ ἕκτῳ ἀγγέλῳ ὃ ἔχων τὴν σάλπιγγα, Λῦσον τοὺς τέσσαρας ἄγγέλους τοὺς δεδεμένους ἐπὶ τῷ ποταμῷ τῷ μεγάλῳ Εὐφράτῃ. 15 Καὶ ἐλύθησαν οἱ τέσσαρες ἄγγελοι οἱ ἡτοιμασμένοι εἰς τὴν ὥραν καὶ εἰς τὴν ἡμέραν^{d,13} καὶ

^aΚαὶ ἐν • ^bἔχουσίαν ἔχουσιν τοῦ • ^cἡ ἔχουσία αὐτῶν ^dλέγοντος • λέγοντος ^eεἰς τὴν ἡμέραν • τὴν ἡμέραν

¹καιομένης καὶ ἐσκοτίσθη • μεγάλης καὶ ἐσκοτώθη ²ἀδικήσωσιν • ἀδικήσουσιν
³αὐτῶν • – ⁴αὐταῖς • αὐτοῖς ⁵βασανισθῶσιν • βασανισθήσονται ⁶φεύξεται ἀπ’ αὐτῶν ὁ θάνατος • φεύγει ὁ θάνατος ἀπ’ αὐτῶν ⁷χρυσοῖ • ὅμοιοι χρυσῷ ⁸ἔχουσίαν ἔχουσιν τοῦ • ⁹ἡ ἔχουσία αὐτῶν ¹⁰Ἐχουσαι βασιλέα ἐπ’ αὐτῶν • Ἔχουσιν ἐπ’ αὐτῶν βασιλέα τὸν ¹¹Ἀββαδών ἐν δὲ • Αββαδών καὶ ἐν ¹²τεσσάρων • [τεσσάρων]
¹²λέγουσαν • λέγοντα ¹³εἰς τὴν ἡμέραν • ἡμέραν

μῆνα καὶ ἐνιαυτόν, ἵνα ἀποκτείνωσιν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων.
16 Καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν στρατευμάτων τοῦ ἵππου^a μυριάδες¹ μυριάδων· ἥκουσα τὸν ἀριθμὸν αὐτῶν. **17** Καὶ οὕτως εἶδον τοὺς ἵππους ἐν τῇ ὄράσει, καὶ τοὺς καθημένους ἐπ’ αὐτῶν, ἔχοντας θύρακας πυρίνους καὶ ὑακινθίνους καὶ θειώδεις· καὶ αἱ κεφαλαὶ τῶν ἵππων ὡς κεφαλαὶ λεόντων, καὶ ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν ἐκπορεύεται πῦρ καὶ καπνὸς καὶ θεῖον. **18** Άπὸ τῶν τριῶν πληγῶν τούτων ἀπεκτάνθησαν τὸ τρίτον τῶν ἀνθρώπων, ἀπὸ^b τοῦ² πυρὸς καὶ τοῦ καπνοῦ καὶ τοῦ θείου τοῦ ἐκπορευομένου ἐκ τῶν στομάτων αὐτῶν. **19** Ἡ γὰρ ἔξουσία τῶν ἵππων ἐν τῷ στόματι αὐτῶν ἐστίν, καὶ ἐν ταῖς οὐραῖς αὐτῶν· αἱ γὰρ οὐραὶ αὐτῶν ὅμοιαι ὄφεων,^{c,3} ἔχουσαι κεφαλάς, καὶ ἐν αὐταῖς ἀδικοῦσιν. **20** Καὶ οἱ λοιποὶ τῶν ἀνθρώπων, οἱ οὐκ ἀπεκτάνθησαν ἐν ταῖς πληγαῖς ταύταις, οὐ^d μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων τῶν χειρῶν αὐτῶν, ἵνα μὴ προσκυνήσωσιν⁵ τὰ δαιμόνια, καὶ τὰ εἰδωλα τὰ χρυσᾶ καὶ τὰ ἀργυρᾶ καὶ τὰ χαλκᾶ^e καὶ τὰ λίθινα καὶ τὰ ξύλινα, ἢ οὔτε βλέπειν δύναται,^{e,6} οὔτε ἀκούειν, οὔτε περιπατεῖν. **21** καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν φόνων αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν φαρμακειῶν^{f,7} αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῆς πορνείας αὐτῶν, οὔτε ἐκ τῶν κλεμμάτων αὐτῶν.

The Angel and the Little Scroll

10 Καὶ εἶδον ἄγγελον⁸ ἰσχυρὸν καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, περιβεβλημένον νεφέλην, καὶ ἡ Ἱρις ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς στύλοι πυρός· **2** καὶ ἔχων^g ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ βιβλίον^h ἀνεῳγμένον·⁹ καὶ ἔθηκεν τὸν πόδα αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ἐπὶ τῆς θαλάσσης, τὸν δὲ εὐώνυμον ἐπὶ τῆς γῆς, **3** καὶ ἐκραξεν φωνῇ μεγάλῃ ὥσπερ λέων μυκάται· καὶ ὅτε ἐκραξεν, ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταὶ τὰς ἑαυτῶν φωνάς. **4** Καὶ ὅτε ἐλάλησαν αἱ ἐπτὰ βρονταί, ἐμελλον¹⁰ γράφειν· καὶ ἥκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,

^aἵππου • ἵππικοῦ ^bἀπὸ • ἐκ ^cὄφεων • ὄφεσιν ^dκαὶ τὰ χαλκᾶ • – ^eδύναται • δύνανται ^fφαρμακειῶν • φαρμάκων ^gἔχων • εἰχεν ^hβιβλίον • βιβλιδάριον

¹ἵππου μυριάδες • ἵππικοῦ δισμυριάδες ²ἀπὸ τοῦ • ἐκ τοῦ ³ὄφεων • ὄφεσιν ⁴οὐ • οὐδὲ ⁵προσκυνήσωσιν • προσκυνήσουσιν ⁶δύναται • δύνανται ⁷φαρμακειῶν • φαρμάκων ⁸ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον ⁹βιβλίον ἀνεῳγμένον • βιβλαρίδιον ἡνεῳγμένον ¹⁰ἐμελλον • ἥμελλον

λέγουσαν, Σφράγιστον ἀ ἐλάλησαν αἱ ἑπτὰ βρονταί, καὶ μὴ αὐτὰ γράψῃς. 5 Καὶ ὁ ἄγγελος ὃν εἶδον ἐστῶτα ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς ἥρεν τὴν χεῖρα αὐτοῦ τὴν δεξιὰν εἰς τὸν οὐρανόν, 6 καὶ ὥμοσεν^a τῷ¹ ζῶντι εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων, ὃς ἔκτισεν τὸν οὐρανὸν καὶ τὰ ἐν αὐτῷ, καὶ τὴν γῆν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, καὶ τὴν θάλασσαν καὶ τὰ ἐν αὐτῇ, ὅτι χρόνος οὐκέτι ἔσται· 7 ἀλλ’ ἐν ταῖς ἡμέραις τῆς φωνῆς τοῦ ἑβδόμου ἀγγέλου, ὅταν μέλλῃ σαλπίζειν, καὶ ἐτελέσθῃ^b τὸ μυστήριον τοῦ θεοῦ, ὡς εὐηγγέλισεν τοὺς δούλους αὐτοῦ² τοὺς προφήτας. 8 Καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, πάλιν λαλοῦσα³ μετ’ ἐμοῦ, καὶ λέγουσα,⁴ "Ὑπαγε, λάβε τὸ βιβλιδάριον⁵ τὸ ἀνεῳγμένον"⁶ ἐν τῇ χειρὶ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ἐστῶτος ἐπὶ τῆς θαλάσσης καὶ ἐπὶ τῆς γῆς. 9 Καὶ ἀπῆλθον⁷ πρὸς τὸν ἄγγελον, λέγων αὐτῷ δοῦναί^c μοι τὸ βιβλιδάριον.⁸ Καὶ λέγει μοι, Λάβε καὶ κατέφαγε αὐτό· καὶ πικρανεῖ σου τὴν κοιλίαν, ἀλλ’ ἐν τῷ στόματί σου ἔσται γλυκὺ ὡς μέλι. 10 Καὶ ἔλαβον τὸ βιβλίον^d⁹ ἐκ τῆς χειρὸς τοῦ ἀγγέλου, καὶ κατέφαγον αὐτό, καὶ ἦν ἐν τῷ στόματί μου ὡς μέλι, γλυκύ· καὶ ὅτε ἔφαγον αὐτό, ἐπικράνθη ἡ κοιλία μου. 11 Καὶ λέγουσίν^e μοι, Δεῖ σε πάλιν προφητεῦσαι ἐπὶ λαοῖς καὶ ἐπὶ ἔθνεσιν¹⁰ καὶ γλώσσαις καὶ βασιλεῦσιν πολλοῖς.

Of the Two Witnesses and the Sounding of the Seventh Trumpet

11 Καὶ ἐδόθη μοι κάλαμος ὅμοιος ῥάβδῳ, λέγων, "Ἔγειραι,^f¹¹ καὶ μέτρησον τὸν ναὸν τοῦ θεοῦ, καὶ τὸ θυσιαστήριον, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας ἐν αὐτῷ. 2 Καὶ τὴν σὺλὴν τὴν ἔξωθεν τοῦ ναοῦ ἔκβαλε ἔξω,^g¹² καὶ μὴ αὐτὴν μετρήσῃς, ὅτι ἐδόθη τοῖς ἔθνεσιν· καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν πατήσουσιν μῆνας τεσσαράκοντα καὶ¹³ δύο.^h 3 Καὶ δώσω τοῖς δυσὶν μάρτυσίν μου, καὶ προφητεύσουσιν ἡμέρας χλίαρις διακοσίας ἔξήκοντα περιβεβλημένοι σάκκους. 4 Οὗτοί εἰσιν αἱ δύο ἐλαῖαι, καὶ αἱ

^a ὥμοσεν • ὥμοσεν ἐν ^b ἐτελέσθῃ • τελεσθῇ ^c αὐτῷ δοῦναι • αὐτῷ, Δός ^d βιβλίον • βιβλιδάριον ^e λέγουσίν • λέγει ^f Ἔγειραι • Ἔγειρε ^g ἔξω • ἔξωθεν ^h τεσσαράκοντα καὶ δύο • τεσσαράκοντα δύο = *ominasacra MB*

1 τῷ • ἐν τῷ ² δούλους αὐτοῦ • ἔαντος δούλους ³ λαλοῦσα • λαλοῦσαν ⁴ λέγουσα • λέγουσαν ⁵ βιβλιδάριον • βιβλίον ⁶ ἀνεῳγμένον • ἡνεῳγμένον ⁷ ἀπῆλθον • ἀπῆλθα ⁸ βιβλιδάριον • βιβλαρίδιον ⁹ βιβλίον • βιβλαρίδιον ¹⁰ ἐπὶ ἔθνεσιν • ἔθνεσιν ¹¹ Ἔγειραι • Ἔγειρε ¹² ἔξω • ἔξωθεν ¹³ τεσσαράκοντα καὶ • τεσσεράκοντα [καὶ]

δύο λυχνίαι αἱ ἐνώπιον τοῦ κυρίου τῆς γῆς ἑστῶσαι.^{a,1} 5 Καὶ εἱ τις αὐτοὺς θέλει ἀδικῆσαι, πῦρ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν, καὶ κατεσθίει τοὺς ἔχθροὺς αὐτῶν· καὶ εἱ τις θέλει αὐτοὺς² ἀδικῆσαι, οὕτως δεῖ αὐτὸν ἀποκτανθῆναι. 6 Οὗτοι ἔχουσιν τὸν οὐρανὸν ἔχουσίαν κλεῖσαι,^{b,3} ἵνα μὴ νέτος βρέχῃ τὰς ἡμέρας τῆς προφητείας αὐτῶν· καὶ ἔχουσίαν ἔχουσιν ἐπὶ τῶν ὑδάτων, στρέφειν αὐτὰ εἰς αἷμα, καὶ πατάξαι τὴν γῆν ὄσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ.^{c,4} 7 Καὶ ὅταν τελέσωσιν τὴν μαρτυρίαν αὐτῶν, τὸ θηρίον τὸ ἀναβαῖνον ἐκ τῆς ἀβύσσου ποιήσει μετ' αὐτῶν πόλεμον, καὶ νικήσει αὐτούς, καὶ ἀποκτενεῖ αὐτούς. 8 Καὶ τὸ πτῶμα^d αὐτῶν ἐπὶ τῆς πλατείας τῆς πόλεως τῆς μεγάλης, ἥτις καλεῖται πνευματικῶς Σόδομα καὶ Αἴγυπτος, ὅπου καὶ ὁ κύριος αὐτῶν ἔσταυρόθη. 9 Καὶ βλέπουσιν ἐκ τῶν λαῶν καὶ φυλῶν καὶ γλωσσῶν καὶ ἔθνων τὸ πτῶμα^e αὐτῶν ἡμέρας τρεῖς ἥμισυ,^f καὶ τὰ πτώματα αὐτῶν οὐκ ἀφήσουσιν^g τεθῆναι εἰς μνῆμα. 10 Καὶ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς χαίρουσιν ἐπ' αὐτοῖς καὶ εὐφρανθήσονται,^h καὶ δῶρα δῶσουσινⁱ ἀλλήλοις, ὅτι οὗτοι οἱ δύο προφῆται ἐβασάνισαν τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς. 11 Καὶ μετὰ τὰς^j τρεῖς ἡμέρας καὶ ἥμισυ, πνεῦμα ζωῆς ἐκ τοῦ Θεοῦ εἰσῆλθεν εἰς αὐτούς,^k καὶ ἔστησαν ἐπὶ τοὺς πόδας αὐτῶν, καὶ φόβος μέγας ἔπεσεν^l ἐπὶ τοὺς θεωροῦντας αὐτούς. 12 Καὶ ἦκουσα^m φωνὴν μεγάληνⁿ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν^o αὐτοῖς, Ἄναβητε^p ὡδε. Καὶ ἀνέβησαν εἰς τὸν οὐρανὸν ἐν τῇ νεφέλῃ, καὶ ἐθεώρησαν αὐτοὺς οἱ ἔχθροὶ αὐτῶν. 13 Καὶ ἐν^q ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ^r ἐγένετο σεισμὸς μέγας, καὶ τὸ δέκατον τῆς πόλεως ἔπεσεν, καὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῷ σεισμῷ ὄνόματα ἀνθρώπων, χιλιάδες ἐπτά-

^a ἑστῶσαι • ἑστῶτες ^b τὸν οὐρανὸν ἔχουσίαν κλεῖσαι • ἔχουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν

^c ὄσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ • ἐν πάσῃ πληγῇ ὄσάκις ἐὰν θελήσωσιν ^d τὸ

πτῶμα • τὰ πτώματα ^e τὸ πτῶμα • τὰ πτώματα ^f δῶσουσιν • πέμψουσιν ^g τὰς • –

^h ἔπεσεν • ἐπέπεσεν ⁱ φωνὴν μεγάλην • φωνῆς μεγάλης ^j λέγουσαν • λεγούσης ^k Καὶ

ἐν • Ev

^l ἑστῶσαι • ἑστῶτες ² θέλει αὐτοὺς • θελήσῃ αὐτοὺς ³ τὸν οὐρανὸν ἔχουσίαν κλεῖσαι

• τὴν ἔχουσίαν κλεῖσαι τὸν οὐρανὸν ⁴ ὄσάκις ἐὰν θελήσωσιν ἐν πάσῃ πληγῇ • ἐν

πάσῃ πληγῇ ὄσάκις ἐὰν θελήσωσιν ⁵ ἥμισυ • καὶ ἥμισυ ⁶ ἀφήσουσιν • ἀφίουσιν

⁷ εὐφρανθήσονται • εὐφραίνονται ⁸ δῶσουσιν • πέμψουσιν ⁹ εἰς αὐτούς • ἐν αὐτοῖς

¹⁰ ἔπεσεν • ἐπέπεσεν ¹¹ ἦκουσα • ἦκουσαν ¹² φωνὴν μεγάλην • φωνῆς μεγάλης

¹³ λέγουσαν • λεγούσης ¹⁴ Ἄναβητε • Ἄναβατε ¹⁵ ἡμέρα • ὡρα

καὶ οἱ λοιποὶ ἔμφοβοι ἐγένοντο, καὶ ἔδωκαν δόξαν τῷ θεῷ τοῦ οὐρανοῦ.

14 Ἡ οὐαὶ ἡ δευτέρα ἀπῆλθεν· ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη, ιδού,¹ ἔρχεται ταχύ.

15 Καὶ ὁ ἔβδομος ἄγγελος ἐσάλπισεν, καὶ ἐγένοντο φωναὶ μεγάλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαι,² Ἐγένετο ἡ βασιλεία τοῦ κόσμου, τοῦ κυρίου ἡμῶν, καὶ τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ, καὶ βασιλεύσει εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. **16** Καὶ οἱ εἴκοσι τέσσαρες^a πρεσβύτεροι οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου^{b,3} τοῦ θεοῦ καθήμενοι^c ἐπὶ τοὺς θρόνους αὐτῶν, ἔπεσον⁴ ἐπὶ τὰ πρόσωπα αὐτῶν, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ, **17** λέγοντες, Εὐχαριστοῦμέν σοι, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ὁ ὅν καὶ ὁ ἦν, ὅτι εἴληφας τὴν δύναμίν σου τὴν μεγάλην, καὶ ἐβασίλευσας. **18** Καὶ τὰ ἔθνη ὠργίσθησαν, καὶ ἥλθεν ἡ ὠργὴ σου, καὶ ὁ καιρὸς τῶν νεκρῶν κριθῆναι, καὶ δοῦναι τὸν μισθὸν τοῖς δούλοις σου τοῖς προφήταις καὶ τοῖς ἀγίοις καὶ τοῖς φιβουμένοις τὸ ὄνομά σου, τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις,⁵ καὶ διαφθεῖραι τοὺς διαφθείροντας τὴν γῆν.

19 Καὶ ἤνοιγη^d ὁ ναὸς τοῦ θεοῦ^e ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ὥφθη ἡ κιβωτὸς τῆς διαθήκης τοῦ κυρίου^{f,7} ἐν τῷ ναῷ αὐτοῦ· καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ φωναὶ καὶ βρονταὶ^{g,8} καὶ χάλαζα μεγάλη.

The Battle of Michael with the Dragon

12 Καὶ σημεῖον μέγα ὥφθη ἐν τῷ οὐρανῷ, γυνὴ περιβεβλημένη τὸν ἥλιον, καὶ ἡ σελήνη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτῆς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτῆς στέφανος ἀστέρων δώδεκα· **2** καὶ ἐν γαστρὶ ἔχουσα, ἔκραζεν⁹ ὡδίνουσα, καὶ βασανιζομένη τεκεῖν. **3** Καὶ ὥφθη ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ιδού, δράκων πυρὸς μέγας,^{g,10} ἔχων κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ἐπτὰ διαδήματα. **4** Καὶ ἡ οὐρὰ αὐτοῦ σύρει τὸ τρίτον τῶν ἀστέρων τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἔβαλεν αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν· καὶ ὁ δράκων ἔστηκεν ἐνώπιον τῆς γυναικὸς τῆς μελλούσης

^aεἴκοσι τέσσαρες • ^bτοῦ θρόνου • – ^cκαθήμενοι • οἱ κάθηνται ^dἤνοιγη • ἤνοιχθη ^eτοῦ κυρίου • αὐτοῦ ^fβρονταὶ • βρονταὶ καὶ σεισμὸς ^gπυρὸς μέγας • μέγας πυρός = μέγας πυρρός = πυρρός μέγας

¹ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ιδού • ιδού ἡ οὐαὶ ἡ τρίτη ²λέγουσαι • λέγοντες ³οἱ ἐνώπιον τοῦ θρόνου • [οἱ] ἐνώπιον ⁴ἔπεσον • ἔπεσαν ⁵τοῖς μικροῖς καὶ τοῖς μεγάλοις • τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους ⁶θεοῦ • θεοῦ ὁ ⁷τοῦ κυρίου • αὐτοῦ ⁸βρονταὶ • βρονταὶ καὶ σεισμὸς ⁹ἔκραζεν • καὶ κράζει ¹⁰πυρὸς μέγας • μέγας πυρρός

τεκεῖν, ἵνα, ὅταν τέκῃ, τὸ τέκνον αὐτῆς καταφάγῃ. 5 Καὶ ἔτεκεν νιὸν ἄρρενα,¹ ὃς μέλλει ποιμαίνειν πάντα τὰ ἔθνη ἐν ράβδῳ σιδηρᾷ· καὶ ἡρπάσθη τὸ τέκνον αὐτῆς πρὸς τὸν θεὸν καὶ πρὸς τὸν θρόνον αὐτοῦ. 6 Καὶ ἡ γυνὴ ἔψυχεν εἰς τὴν ἔρημον, ὅπου ἔχει ἑκεῖ τόπον ἡτοιμασμένον ὑπὸ² τοῦ θεοῦ, ἵνα ἑκεῖ ἐκτρέφωσιν^{b,3} αὐτὴν ἡμέρας χιλίας διακοσίας ἔξήκοντα.

7 Καὶ ἐγένετο πόλεμος ἐν τῷ οὐρανῷ· ὁ Μιχαὴλ καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ πολεμῆσαι⁴ μετὰ τοῦ δράκοντος· καὶ ὁ δράκων ἐπολέμησεν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ, 8 καὶ οὐκ ἴσχυσεν,^c οὐδὲ τόπος εὑρέθη αὐτῷ⁵ ἔτι ἐν τῷ οὐρανῷ. 9 Καὶ ἐβλήθη ὁ δράκων ὁ μέγας, ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος, ὁ καλούμενος διάβολος καὶ Σατανᾶς,⁶ ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην· ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, καὶ οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ μετ' αὐτοῦ ἐβλήθησαν. 10 Καὶ ἤκουσα φωνὴν μεγάλην ἐν τῷ οὐρανῷ, λέγουσαν, Ἀρτὶ ἐγένετο ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ βασιλεία τοῦ θεοῦ ἡμῶν, καὶ ἡ ἔξουσία τοῦ χριστοῦ αὐτοῦ· ὅτι ἐβλήθη ὁ κατήγορος⁷ τῶν ἀδελφῶν ἡμῶν, ὁ κατηγορῶν αὐτῶν⁸ ἐνώπιον τοῦ θεοῦ ἡμῶν ἡμέρας καὶ νυκτός. 11 Καὶ αὐτοὶ ἐνίκησαν αὐτὸν διὰ τὸ ἀἷμα τοῦ ἀρνίου, καὶ διὰ τὸν λόγον τῆς μαρτυρίας αὐτῶν, καὶ οὐκ ἡγάπησαν τὴν ψυχὴν αὐτῶν ἄχρι θανάτου. 12 Διὰ τοῦτο εὐφραίνεσθε, οὐρανοὶ^{d,9} καὶ οἱ ἐν αὐτοῖς σκηνοῦντες. Οὐαὶ τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ,¹⁰ ὅτι κατέβη ὁ διάβολος πρὸς ὑμᾶς ἔχων θυμὸν μέγαν, εἰδὼς ὅτι ὀλίγον καιρὸν ἔχει.

13 Καὶ ὅτε εἶδεν ὁ δράκων ὅτι ἐβλήθη εἰς τὴν γῆν, ἐδίωξεν τὴν γυναικαὶ ἡτις ἔτεκεν τὸν ἄρρενα.¹¹ 14 Καὶ ἐδόθησαν τῇ γυναικὶ δύο¹² πτέρυγες τοῦ ἀετοῦ τοῦ μεγάλου, ἵνα πέτηται εἰς τὴν ἔρημον εἰς τὸν τόπον αὐτῆς, ὅπως τρέφηται¹³ ἑκεῖ καιρόν, καὶ καιρούς, καὶ ἥμισυ καιροῦ, ἀπὸ προσώπου τοῦ ὄφεως. 15 Καὶ ἔβαλεν ὁ ὄφις ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ὀπίσω τῆς γυναικὸς ὕδωρ ὡς ποταμόν, ἵνα αὐτὴν ποταμοφόρητον ποιήσῃ. 16 Καὶ ἐβοήθησεν ἡ γῆ τῇ γυναικὶ, καὶ ἤνοιξεν ἡ γῆ τὸ στόμα αὐτῆς, καὶ κατέπιεν τὸν ποταμὸν ὃν ἔβαλεν ὁ δράκων ἐκ τοῦ στόματος

^aὑπὸ • ἀπὸ ^bἐκτρέφωσιν • τρέφωσιν ^cἴσχυσεν • ἴσχυσαν ^dοὐρανοὶ • οἱ οὐρανοὶ

¹ἄρρενα • ἄρσεν ²ὑπὸ • ἀπὸ ³ἐκτρέφωσιν • τρέφωσιν ⁴πολεμῆσαι • τοῦ πολεμῆσαι
⁵αὐτῷ • αὐτῶν ⁶Σατανᾶς • ὁ Σατανᾶς ⁷κατήγορος • κατήγωρ ⁸αὐτῶν • αὐτοὺς
⁹οὐρανοὶ • [οἱ] οὐρανοὶ ¹⁰τῇ γῇ καὶ τῇ θαλάσσῃ • τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
¹¹ἄρρενα • ἄρσεν ¹²δύο • αἱ δύο ¹³ὅπως τρέφηται • ὅπου τρέφεται

αὐτοῦ. 17 Καὶ ὡργίσθη ὁ δράκων ἐπὶ τῇ γυναικὶ, καὶ ἀπῆλθεν ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν λοιπῶν τοῦ σπέρματος αὐτῆς, τῶν τηρούντων τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ.

The Seven-Headed Beast of Blasphemy and the Two-Horned Beast of Deceit

13 Καὶ ἐστάθη¹ ἐπὶ τὴν ἄμμον τῆς θαλάσσης· καὶ εἶδον ἐκ τῆς θαλάσσης θηρίον ἀναβαῖνον, ἔχον κέρατα δέκα καὶ κεφαλὰς ἑπτά, καὶ ἐπὶ τῶν κεράτων αὐτοῦ δέκα διαδήματα, καὶ ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτοῦ ὄνόματα² βλασφημίας. 2 Καὶ τὸ θηρίον, ὃ εἶδον, ἦν ὅμιον παρδάλει, καὶ οἱ πόδες αὐτοῦ ὡς ἄρκου, καὶ τὸ στόμα αὐτοῦ ὡς στόμα λέοντος· καὶ ἔδωκεν αὐτῷ ὁ δράκων τὴν δύναμιν αὐτοῦ, καὶ τὸν θρόνον αὐτοῦ, καὶ ἔξουσίαν μεγάλην. 3 Καὶ μίαν ἐκ τῶν κεφαλῶν αὐτοῦ ὡσεὶ³ ἐσφαγμένην εἰς θάνατον· καὶ ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ ἐθεραπεύθη· καὶ ἐθαύμασεν⁴ δόλη ἡ γῆ ὃπισσα τοῦ θηρίου. 4 καὶ προσεκύνησαν τῷ δράκοντι τῷ δεδωκότι⁵ τὴν ἔξουσίαν τῷ θηρίῳ, καὶ προσεκύνησαν τῷ θηρίῳ, λέγοντες, Τίς ὅμιοις τῷ θηρίῳ; Καὶ^a τίς δυνατὸς^{b,6} πολεμῆσαι μετ' αὐτοῦ; 5 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἔξουσία πόλεμον⁸ ποιῆσαι μῆνας τεσσαράκοντα⁹ δύο. 6 Καὶ ἦνοιξεν τὸ στόμα αὐτοῦ εἰς βλασφημίαν¹⁰ πρὸς τὸν θεόν, βλασφημῆσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ, καὶ τὴν σκηνὴν αὐτοῦ, τοὺς ἐν τῷ οὐρανῷ σκηνοῦντας. 7 Καὶ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι πόλεμον μετὰ τῶν ἀγίων, καὶ νικῆσαι αὐτούς· καὶ ἐδόθη αὐτῷ ἔξουσία ἐπὶ πᾶσαν φυλὴν καὶ λαὸν καὶ γλώσσαν καὶ ἔθνος. 8 Καὶ προσκυνήσουσιν αὐτῷ^{c,11} πάντες οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς. ὃν¹² οὐ γέγραπται τὸ ὄνομα¹³ ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἀρνίου τοῦ ἐσφαγμένου ἀπὸ καταβολῆς κόσμου. 9 Εἴ τις ἔχει οὓς, ἀκουσάτω. 10 Εἴ τις ἔχει^d αἰχμαλωσίαν,¹⁴ ὑπάγει· εἴ τις ἐν μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ,¹⁵ δεῖ¹⁶ αὐτὸν

^aΚαὶ • – ^bδυνατὸς • δύναται ^cαὐτῷ • αὐτὸν ^dἔχει • εἰς

¹ἐστάθη • ἐστάθη ²ὄνόματα • ὄνόμα[τα] ³ώσει • ὡς ⁴ἐθαύμασεν • ἐθαύμασθη ⁵τῷ δεδωκότι • ὅτι ἔδωκεν ⁶δυνατός • δύναται ⁷βλασφημίαν • βλασφημίας ⁸πόλεμον • – ⁹τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα [καὶ] ¹⁰βλασφημίαν • βλασφημίας ¹¹αὐτῷ • αὐτὸν ¹²ὦν • οὐ ¹³ὄνομα • ὄνομα αὐτοῦ ¹⁴ἔχει αἰχμαλωσίαν • εἰς αἰχμαλωσίαν εἰς αἰχμαλωσίαν ¹⁵μαχαίρᾳ ἀποκτενεῖ • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι ¹⁶δεῖ • –

ἐν μαχαίρᾳ^a ἀποκτανθῆναι.¹ Ὡδέ ἐστιν ἡ ὑπομονὴ καὶ ἡ πίστις τῶν ἀγίων.

11 Καὶ εἶδον ἄλλο θηρίον ἀναβαῖνον ἐκ τῆς γῆς, καὶ εἶχεν κέρατα δύο ὅμοια ἀρνίῳ, καὶ ἐλάλει ως δράκων. **12** Καὶ τὴν ἔξουσίαν τοῦ πρώτου θηρίου πᾶσαν ποιεῖ ἐνώπιον αὐτοῦ. Καὶ ἐποίει² τὴν γῆν καὶ τοὺς ἐν αὐτῇ κατοικοῦντας ἵνα προσκυνήσωσιν³ τὸ θηρίον τὸ πρῶτον, οὗ ἐθεραπεύθη ἡ πληγὴ τοῦ θανάτου αὐτοῦ. **13** Καὶ ποιεῖ σημεῖα μεγάλα, καὶ πῦρ ἵνα⁴ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ^b ἐπὶ^c τὴν γῆν ἐνώπιον τῶν ἀνθρώπων. **14** Καὶ πλανᾷ τοὺς ἐμοὺς^{d,6} τοὺς κατοικοῦντας ἐπὶ τῆς γῆς διὰ τὰ σημεῖα ἃ ἐδόθη αὐτῷ ποιῆσαι ἐνώπιον τοῦ θηρίου, λέγων τοῖς κατοικοῦσιν ἐπὶ τῆς γῆς ποιῆσαι εἰκόνα τῷ θηρίῳ ὃ εἶχεν⁷ τὴν^e πληγὴν καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας.^{f,8} **15** Καὶ ἐδόθη αὐτῷ πνεῦμα δοῦναι⁹ τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἵνα καὶ λαλήσῃ ἡ εἰκόνα τοῦ θηρίου, καὶ ποιήσῃ, ὅσοι¹⁰ ἔαν μὴ προσκυνήσωσιν τῇ εἰκόνι τοῦ θηρίου, ἀποκτανθῶσιν. **16** Καὶ ποιεῖ πάντας, τοὺς μικροὺς καὶ τοὺς μεγάλους, καὶ τοὺς πλουσίους καὶ τοὺς πτωχούς, καὶ τοὺς ἐλευθέρους καὶ τοὺς δούλους, ἵνα δώσωσιν¹¹ αὐτοῖς χαράγματα^{h,12} ἐπὶ τῆς χειρὸς αὐτῶν τῆς δεξιᾶς, ἢ ἐπὶ τὸ μέτωπονⁱ αὐτῶν, **17** καὶ ἵνα μὴ τις δύναται^{j,13} ἀγοράσαι ἢ πωλῆσαι, εἰ μὴ ὁ ἔχων τὸ χάραγμα, τὸ ὄνομα τοῦ θηρίου ἢ τὸν ἀριθμὸν τοῦ ὄνοματος αὐτοῦ. **18** Ὡδέ ἡ σοφία ἐστίν. Ὁ ἔχων νοῦν ψηφισάτω τὸν ἀριθμὸν τοῦ θηρίου· ἀριθμὸς γάρ ἀνθρώπου ἐστίν, καὶ^k ὁ ἀριθμὸς αὐτοῦ ἐστὶν^{l,14} ἔξακόσια¹⁵ ἔξήκοντα ἔξ.^m

^aἀποκτενεῖ δεῖ αὐτὸν ἐν μαχαίρᾳ • δεῖ αὐτὸν ^bκαὶ πῦρ ἵνα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καταβαίνῃ • ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ καταβαίνειν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ^cἐπὶ • εἰς ^dτοὺς ἐμοὺς • – ^eτὴν • – ^fκαὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας • τῆς μαχαίρας καὶ ἔζησεν ^gδόσωσιν • δῶσιν ^hχαράγματα • χάραγμα ⁱτὸ μέτωπον • τῶν μετώπων ^jδύναται • δύνηται ^kκαὶ • – ^lαὐτοῦ ἐστίν • αὐτοῦ ^mἔξακόσια ἔξήκοντα ἔξ • ~~ΧΞΣ~~

¹μαχαίρᾳ ἀποκτανθῆναι • μαχαίρῃ ἀποκτανθῆναι ²ἐποίει • ποιεῖ ³προσκυνήσωσιν • προσκυνήσουσιν ⁴καὶ πῦρ ἵνα • ἵνα καὶ πῦρ ποιῇ ⁵καταβαίνῃ ἐπὶ • καταβαίνειν εἰς ⁶τοὺς ἐμοὺς • – ⁷ὅτι εἶχεν • ὅς ἔχει ⁸καὶ ἔζησεν ἀπὸ τῆς μαχαίρας • τῆς μαχαίρης καὶ ἔζησεν ⁹πνεῦμα δοῦναι • δοῦναι πνεῦμα ¹⁰ὅσοι • [ἵνα] ὅσοι ¹¹δώσωσιν • δῶσιν ¹²χαράγματα • χάραγμα ¹³δύναται • δύνηται ¹⁴αὐτοῦ ἐστίν • αὐτοῦ ¹⁵ἔξακόσια • ἔξακόσιοι

Of the 144,000 and the Fall of Spiritual Babylon

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἴδού, τὸ ἀρνίον^a ἐστηκὸς¹ ἐπὶ τὸ ὅρος Σιών, καὶ μετ' αὐτοῦ ἀριθμὸς^{b,2} ἑκατὸν τεσσαράκοντα³ τέσσαρες^c χιλιάδες, ἔχουσαι τὸ ὄνομα αὐτοῦ καὶ τὸ ὄνομα τοῦ πατρὸς αὐτοῦ γεγραμμένον ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 2 Καὶ ἦκουσα φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῆς μεγάλης· καὶ ἡ φωνὴ ἣν ἤκουσα ὡς κιθαρῳδῶν κιθαριζόντων ἐν ταῖς κιθάραις αὐτῶν. 3 Καὶ ἥδουσιν^d φόδην καὶ τῶν πρεσβυτέρων· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο^d μαθεῖν τὴν φόδην, εἰ μὴ αἱ ἑκατὸν τεσσαράκοντα⁵ τέσσαρες^e χιλιάδες, οἱ ἡγορασμένοι ἀπὸ τῆς γῆς. 4 Οὗτοί εἰσιν οἱ μετὰ γυναικῶν οὓς ἐμοιλύνθησαν· παρθένοι γάρ εἰσιν. Οὗτοί εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες^f τῷ ἀρνίῳ ὅπου ἀν^f ὑπάγῃ. Οὗτοι ὑπὸ Ἰησοῦ⁷ ἡγοράσθησαν ἀπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἀπαρχῇ τῷ θεῷ καὶ τῷ ἀρνίῳ. 5 Καὶ οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν^{g,8} ψεῦδος· ἄμωμοι γάρ⁹ εἰσιν.

6 Καὶ εἶδον ἄγγελον¹⁰ πετόμενον ἐν μεσουρανήματι, ἔχοντα εὐαγγέλιον αἰώνιον, εὐαγγελίσαι τοὺς¹¹ καθημένους ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ἐπὶ πᾶν ἔθνος καὶ φυλὴν καὶ γλώσσαν καὶ λαόν, 7 λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Φοβήθητε τὸν κύριον,^{h,12} καὶ δότε αὐτῷ δόξαν, ὅτι ἤλθεν ἡ ὥρα τῆς κρίσεως αὐτοῦ, καὶ προσκυνήσατε αὐτὸν τὸν ποιήσαντα^{i,13} τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν¹⁴ καὶ πηγὰς ὑδάτων.

8 Καὶ ἄλλος δεύτερος ἄγγελος^{j,15} ἤκολούθησεν, λέγων, Ἐπεσεν^{k,16} Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἐκ^l τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς πορνείας αὐτῆς πεπότικεν πάντα τὰ ἔθνη.

^aτὸ ἀρνίον • ἀρνίον ^bἀριθμὸς • – ^cἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες • ^dἐδύνατο • ^eἡδύνατο ^fἑκατὸν τεσσαράκοντα τέσσαρες • ^gοὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν • ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη ^hκύριον • ⁱθεόν ^jαὐτὸν τὸν ποιήσαντα • ^kτῷ ποιήσαντι ^lδεύτερος ἄγγελος • ἄγγελος δεύτερος ^k"Ἐπεσεν" • Ἐπεσεν ἐπεσεν

¹ἐστηκὸς • ἐστὸς ²ἀριθμὸς • – ³τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁴ἄδουσιν • ἄδουσιν [ώς] ⁵τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ⁶εἰσιν οἱ ἀκολουθοῦντες • οἱ ἀκολουθοῦντες ⁷ὑπὸ Ἰησοῦ • – ⁸οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ στόματι αὐτῶν • ἐν τῷ στόματι αὐτῶν οὐχ εὑρέθη γάρ • – ¹⁰ἄγγελον • ἄλλον ἄγγελον ¹¹τοὺς • ἐπὶ τοὺς ¹²κύριον • θεόν ¹³αὐτὸν τὸν ποιήσαντα • τῷ ποιήσαντι ¹⁴τὴν θάλασσαν • θάλασσαν ¹⁵δεύτερος ἄγγελος • ἄγγελος δεύτερος ¹⁶"Ἐπεσεν" • Ἐπεσεν ἐπεσεν ¹⁷ἐκ • ἡ ἐκ

9 Καὶ ἄλλος ἄγγελος τρίτος ἡκολούθησεν αὐτοῖς, λέγων ἐν φωνῇ μεγάλῃ, Εἴ τις προσκυνεῖ τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ λαμβάνει χάραγμα ἐπὶ τοῦ μετώπου αὐτοῦ, ἢ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτοῦ, **10** καὶ αὐτὸς πίεται ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ, τοῦ κεκερασμένου ἀκράτου ἐν τῷ ποτηρίῳ τῆς ὄργῆς αὐτοῦ, καὶ βασανισθήσεται ἐν πυρὶ καὶ θειῷ ἐνώπιον τῶν ἀγίων ἀγγέλων,¹ καὶ ἐνώπιον τοῦ ἀρνίου. **11** καὶ ὁ καπνὸς τοῦ βασανισμοῦ αὐτῶν εἰς αἱῶνας αἰώνων ἀναβαίνει· καὶ οὐκ ἔχουσιν ἀνάπτασιν ἡμέρας καὶ νυκτὸς οἱ προσκυνοῦντες τὸ θηρίον καὶ τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ εἴ τις λαμβάνει τὸ χάραγμα τοῦ ὄνόματος αὐτοῦ. **12** Ὡδε ἡ ὑπομονὴ τῶν ἀγίων ἐστίν· οἱ^a τηροῦντες τὰς ἐντολὰς τοῦ θεοῦ καὶ τὴν πίστιν Ἰησοῦ.

13 Καὶ ἥκουσα φωνῆς ἐκ τοῦ οὐρανοῦ λεγούσης,^b Γράψον, Μακάριοι οἱ νεκροὶ οἱ ἐν κυρίῳ ἀποθνήσκοντες ἀπ’ ἅρτι· λέγει Ναὶ^c, τὸ πνεῦμα, ἵνα ἀναπαύσωνται^d ἐκ τῶν κόπων αὐτῶν· τὰ δὲ^e ἔργα αὐτῶν ἀκολουθεῖ μετ’ αὐτῶν.

14 Καὶ εἶδον, καὶ ἴδού, νεφέλη λευκή, καὶ ἐπὶ τὴν νεφέλην καθήμενον ὅμιον νιᾶ^f ἀνθρώπου, ἔχων ἐπὶ τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ στέφανον χρυσοῦν, καὶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ δρέπανον ὁξύ. **15** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐπὶ τοῦ ναοῦ, κράζων ἐν φωνῇ μεγάλῃ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τῆς νεφέλης, Πέμψον τὸ δρέπανόν σου καὶ θέρισον· ὅτι ἥλθεν ἡ ὥρα θερίσαι,^g ὅτι ἐξηράνθη ὁ θερισμὸς τῆς γῆς. **16** Καὶ ἔβαλεν ὁ καθημένος ἐπὶ τὴν νεφέλην^h τὸ δρέπανον αὐτοῦ ἐπὶ τὴν γῆν, καὶ ἐθερίσθη ἡ γῆ.

17 Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθεν ἐπὶ τοῦ ναοῦ τοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, ἔχων καὶ αὐτὸς δρέπανον ὁξύ. **18** Καὶ ἄλλος ἄγγελος ἐξῆλθενⁱ ἐκ τοῦ θυσιαστηρίου, ἔχων^j ἔχουσίαν ἐπὶ τοῦ πυρός, καὶ ἐφώνησεν^k κραυγὴν^l μεγάλην τῷ ἔχοντι τὸ δρέπανον τὸ ὁξύ, λέγων, Πέμψον σου τὸ δρέπανον τὸ ὁξὺ καὶ τρύγησον τοὺς βότρυας τῆς ἀμπέλου τῆς γῆς, ὅτι ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς.^m **19** Καὶ ἔβαλενⁿ ὁ ἄγγελος τὸ δρέπανον αὐτοῦ εἰς τὴν γῆν, καὶ ἐτρύγησεν τὴν

^a οἱ • ὁδε οἱ ^b λεγούσης • λεγούσης μοι ^c λέγει Ναὶ • Ναί, λέγει ^d θερίσαι • τοῦ θερίσαι
• ἐφώνησεν • ἐφώνησεν ἐν ^f ἥκμασαν αἱ σταφυλαὶ αὐτῆς • ἥκμασεν ἡ σταφυλὴ τῆς γῆς
ξ Καὶ ἔβαλεν • Καὶ ἔξεβαλεν

¹ τῶν ἀγίων ἀγγέλων • ἀγγέλων ἀγίων ² λέγει Ναὶ • Ναί, λέγει ³ ἀναπαύσωνται •
ἀναπαύσονται ⁴ δὲ • γὰρ ⁵ νιᾶ • νιόν ⁶ τὴν νεφέλην • τῆς νεφέλης ⁷ ἐξῆλθεν •
[ἐξῆλθεν] ⁸ ἔχων • [ό] ἔχων ⁹ κραυγὴ • φωνῇ

ἄμπελον τῆς γῆς, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν ληνὸν τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τὸν μέγαν. **20** Καὶ ἐπατήθη ἡ ληνὸς ἔξωθεν τῆς πόλεως, καὶ ἔξηλθεν αἷμα ἐκ τῆς ληνοῦ ἄχρι τῶν χαλινῶν τῶν ἵππων, ἀπὸ σταδίων χιλίων ἔξακοσίων.^a

The Angels with the Seven Vials and the Opening of the Temple

15 Καὶ εἶδον ἄλλο σημεῖον ἐν τῷ οὐρανῷ μέγα καὶ θαυμαστόν, ἀγγέλους ἐπτὰ ἔχοντας πληγὰς ἐπτὰ τὰς ἐσχάτας, ὅτι ἐν αὐταῖς ἐτελέσθη ὁ θυμὸς τοῦ θεοῦ.

2 Καὶ εἶδον ὡς θάλασσαν ὑαλίνην μεμιγμένην πυρί, καὶ τὸν νικῶντας ἐκ τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος^b αὐτοῦ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τοῦ ὄντος αὐτοῦ, ἐστῶτας ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν ὑαλίνην, ἔχοντας^c κιθάρας τοῦ θεοῦ. **3** Καὶ ἥδουσιν τὴν ψόδην Μωϋσέως τοῦ δούλου τοῦ θεοῦ, καὶ τὴν ψόδην τοῦ ἀρνίου, λέγοντες, Μεγάλα καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα σου, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ· δίκαιαι καὶ ἀληθιναὶ αἱ ὁδοὶ σου, ὁ βασιλεὺς τῶν ἐθνῶν. **4** Τίς οὐ μὴ φοβηθῇ σε,^d κύριε, καὶ δοξάσῃ^{d,2} τὸ ὄνομά σου; "Οτι μόνος ἄγιος.³ ὅτι πάντα τὰ ἐθνη^e ἥξουσιν καὶ προσκυνήσουσιν ἐνώπιόν σου, ὅτι τὰ δικαιώματά σου ἐφανερώθησαν.

5 Καὶ μετὰ ταῦτα εἶδον, καὶ ἦνοί γε ὁ ναὸς τῆς σκηνῆς τοῦ μαρτυρίου ἐν τῷ οὐρανῷ· **6** καὶ ἔξηλθον οἱ ἐπτὰ ἄγγελοι οἱ ἔχοντες^f τὰς ἐπτὰ πληγὰς ἐκ τοῦ ναοῦ,^f οἱ ἥσαν^g ἐνδεδυμένοι λίνον καθαρὸν λαμπρόν, καὶ περιεζωσμένοι περὶ τὰ στήθη ζώνας χρυσᾶς· **7** καὶ ἐν ἑκαὶ τῶν τεσσάρων ζώων ἔδωκεν τοῖς ἐπτά ἀγγέλοις ἐπτὰ φιάλας χρυσᾶς γεμούσας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ τοῦ ζῶντος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. **8** Καὶ ἐγεμίσθη ὁ ναὸς καπνοῦ^g ἐκ τῆς δόξης τοῦ θεοῦ, καὶ ἐκ τῆς δυνάμεως αὐτοῦ· καὶ οὐδεὶς ἐδύνατο^h εἰσελθεῖν εἰς τὸν ναόν, ἄχρι τελεσθῶσιν αἱ ἐπτὰ πληγαὶ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων.

^a χιλίων ἔξακοσίων • ^b τοῦ θηρίου καὶ ἐκ τῆς εἰκόνος • τῆς εἰκόνος καὶ ἐκ τοῦ θηρίου ^c ἔχοντας • ἔχοντας τὰς ^d δοξάσῃ • δοξάσει ^e πάντα τὰ ἐθνη ^f ἕκ τοῦ ναοῦ • – ^g καπνοῦ • ἐκ τοῦ καπνοῦ ^h ἐδύνατο • ἡδύνατο

¹ σε • – ² δοξάσῃ • δοξάσει ³ ἄγιος • ὄσιος ⁴ οἱ ἔχοντες • [οἱ] ἔχοντες ⁵ οἱ ἥσαν • –

The Seven Vials of Wrath are Poured Out

16 Καὶ ἥκουσα φωνῆς μεγάλης¹ ἐκ τοῦ ναοῦ,^a λεγούσης τοῖς ἑπτὰ ἀγγέλοις, Ὑπάγετε, καὶ^b ἐκχέατε² τὰς ἑπτὰ φιάλας τοῦ θυμοῦ τοῦ θεοῦ εἰς τὴν γῆν.

2 Καὶ ἀπῆλθεν ὁ πρῶτος, καὶ ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς^c τὴν γῆν· καὶ ἐγένετο ἔλκος κακὸν καὶ πονηρὸν ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἔχοντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ.

3 Καὶ ὁ δεύτερος ἄγγελος³ ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τὴν θάλασσαν· καὶ ἐγένετο αἷμα ως νεκροῦ, καὶ πᾶσα ψυχὴ ζῶσα^d ἀπέθανεν⁴ ἐν τῇ θαλάσσῃ.

4 Καὶ ὁ τρίτος^e ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ εἰς τοὺς ποταμοὺς καὶ εἰς τὰς^f πηγὰς τῶν ὑδάτων· καὶ ἐγένετο αἷμα. 5 Καὶ ἥκουσα τοῦ ἀγγέλου τῶν ὑδάτων λέγοντος, Δίκαιος εἰ, ὁ ὡν καὶ ὁ ἦν, ὁ ὄσιος,^f ὅτι ταῦτα ἔκρινας· 6 οτι αἷμα ἀγίων καὶ προφητῶν ἔξεχεαν, καὶ αἷμα αὐτοῖς ἔδωκας^g πιεῖν· ἄξιοί εἰσιν. 7 Καὶ ἥκουσα τοῦ θυσιαστηρίου λέγοντος, Ναί, κύριε ὁ θεὸς ὁ παντοκράτωρ, ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις σου.

8 Καὶ ὁ τέταρτος ἄγγελος^{g,h} ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ἥλιον· καὶ ἐδόθη αὐτῷ καυματίσαι ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους.^{h,i} 9 Καὶ ἐκαυματίσθησαν οἱ ἀνθρωποι καῦμα μέγα, καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἀνθρωποι τὸ^j ὄνομα τοῦ θεοῦ τοῦ ἔχοντος ἔξουσίαν¹⁰ ἐπὶ τὰς πληγὰς ταύτας, καὶ οὐ μετενόησαν δοῦναι αὐτῷ δόξαν.

10 Καὶ ὁ πέμπτοςⁱ ἔξεχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τοῦ θηρίου· καὶ ἐγένετο ἡ βασιλεία αὐτοῦ ἐσκοτωμένη· καὶ ἐμασῶντο^j τὰς γλώσσας αὐτῶν ἐκ τοῦ πόνου, 11 καὶ ἐβλασφήμησαν τὸν θεὸν τοῦ οὐρανοῦ ἐκ τῶν πόνων αὐτῶν καὶ ἐκ τῶν ἐλκῶν αὐτῶν, καὶ οὐ μετενόησαν ἐκ τῶν ἔργων αὐτῶν.

^a ἐκ τοῦ ναοῦ • – ^b καὶ • – ^c εἰς • ἐπὶ ^d ζῶσα • – ^e τρίτος • τρίτος ἄγγελος ^f ὄσιος • ὄσιος ^g ἄγγελος • – ^h ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ ⁱ πέμπτος • πέμπτος ἄγγελος ^j ἐμασῶντο • ἐμασῶντο

¹ φωνῆς μεγάλης • μεγάλης φωνῆς ² ἐκχέατε • ἐκχέετε ³ ἄγγελος • – ⁴ ζῶσα ἀπέθανεν • ζωῆς ἀπέθανεν τὰ ⁵ εἰς τὰς • τὰς ⁶ ἔδωκας • [δ]έδωκας ⁷ ἄγγελος • – ⁸ ἐν πυρὶ τοὺς ἀνθρώπους • τοὺς ἀνθρώπους ἐν πυρὶ ⁹ οἱ ἀνθρωποι τὸ • τὸ ¹⁰ ἔξουσίαν • τὴν ἔξουσίαν

12 Καὶ ὁ ἔκτος^a ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ τὸν ποταμὸν τὸν μέγαν Εὐφράτην,¹ καὶ ἐξηράνθη τὸ ὄδωρο αὐτοῦ, ἵνα ἐτομασθῇ ἡ ὁδὸς τῶν βασιλέων τῶν ἀπὸ ἀνατολῆς^b ἥλιου. 13 Καὶ εἶδον ἐκ τοῦ στόματος τοῦ δράκοντος, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ θηρίου, καὶ ἐκ τοῦ στόματος τοῦ ψευδοπροφήτου, πνεύματα ἀκάθαρτα τρία^{c,2} ὡς βάτραχοι· 14 εἰςὶν γὰρ πνεύματα δαιμονίων^d ποιοῦντα σημεῖα, ἣ ἐκπορεύεται ἐπὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς οἰκουμένης ὅλης, συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον τῆς ἡμέρας ἐκείνης³ τῆς μεγάλης τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος— 15 Ἰδού, ἔρχομαι ὡς κλέπτης. Μακάριος ὁ γρηγορῶν καὶ τηρῶν τὰ ἴματα αὐτοῦ, ἵνα μὴ γυμνὸς περιπατῇ, καὶ βλέπωσιν τὴν ἀσχημοσύνην αὐτοῦ— 16 Καὶ συνήγαγεν αὐτοὺς εἰς τὸν τόπον τὸν καλούμενον Ἐβραϊστὶ Ἀρμαγεδών.^e

17 Καὶ ὁ ἔβδομος^f ἔξέχεεν τὴν φιάλην αὐτοῦ ἐπὶ^g τὸν ἀέρα· καὶ ἐξῆλθεν φωνὴ μεγάλη ἀπὸ τοῦ ναοῦ⁴ τοῦ οὐρανοῦ,⁵ ἀπὸ τοῦ θρόνου, λέγουσα, Γέγονεν. 18 Καὶ ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ καὶ φωναί,⁶ καὶ σεισμὸς^{h,7} μέγας, οὗτος οὐκ ἐγένετο ἀφ' οὗ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο⁸ ἐπὶ τῆς γῆς, τηλικοῦτος σεισμός, οὕτως⁹ μέγας. 19 Καὶ ἐγένετο ἡ πόλις ἡ μεγάλη εἰς τρία μέρη, καὶ αἱ πόλεις τῶν ἔθνων ἔπεσον.¹⁰ καὶ Βαβυλὼν ἡ μεγάλη ἐμνήσθη ἐνώπιον τοῦ θεοῦ, δοῦναι αὐτῇ τὸ ποτήριον τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὄργης αὐτοῦ. 20 Καὶ πᾶσα νῆσος ἔφυγεν, καὶ ὅρη οὐχ εὑρέθησαν. 21 Καὶ χάλαζα μεγάλη, ὡς ταλαντιαία, καταβαίνει ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους· καὶ ἐβλασφήμησαν οἱ ἄνθρωποι τὸν θεόν ἐκ τῆς πληγῆς τῆς χαλάζης· ὅτι μεγάλη ἐστὶν ἡ πληγὴ αὐτῆςⁱ σφόδρα.

The Kingdom of Antichrist Symbolized by the Great Harlot

17 Καὶ ἦλθεν εἷς ἐκ τῶν ἑπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχοντων τὰς ἑπτὰ φιάλας, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δείξω σοι τὸ κρίμα τῆς πόρνης τῆς μεγάλης, τῆς καθημένης ἐπὶ

^a ἔκτος • ἔκτος ἄγγελος ^b ἀνατολῆς • ἀνατολῶν ^c ἀκάθαρτα τρία • τρία ἀκάθαρτα δαιμονίων • δαιμόνων ^d Ἀρμαγεδών • Μαγεδών ^e ἔβδομος • ἔβδομος ἄγγελος ^g ἐπὶ εἰς ^h σεισμὸς • σεισμὸς ἐγένετο ⁱ αὐτῆς • αὐτῇ

¹ Εὐφράτην • τὸν Εὐφράτην ² ἀκάθαρτα τρία • τρία ἀκάθαρτα ³ ἐκείνης • — ⁴ ἀπὸ τοῦ ναοῦ • ἐκ τοῦ ναοῦ ⁵ τοῦ οὐρανοῦ • — ⁶ βρονταὶ καὶ φωναί • φωναί καὶ βρονταὶ ⁷ καὶ σεισμὸς • καὶ σεισμὸς ἐγένετο ⁸ οἱ ἄνθρωποι ἐγένοντο • ἄνθρωπος ἐγένετο ⁹ οὕτως • οὕτω ¹⁰ ἔπεσον • ἔπεσαν

τῶν ὑδάτων τῶν¹ πολλῶν· 2 μεθ' ἡς ἐπόρνευσαν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ ἐμεθύσθησαν οἱ κατοικοῦντες τὴν γῆν ἐκ τοῦ οἴνου τῆς πορνείας αὐτῆς. 3 Καὶ ἀπήνεγκέν με εἰς ἔρημον ἐν πνεύματι· καὶ εἶδον γυναῖκα καθημένην ἐπὶ θηρίον κόκκινον, γέμον² ὄνόματα^a βλασφημίας, ἔχον³ κεφαλὰς ἐπτὰ καὶ κέρατα δέκα. 4 Καὶ ἡ γυνὴ ἣν περιβεβλημένη πορφυροῦν^b καὶ κόκκινον, κεχρυσωμένη⁴ χρυσίῳ^c καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις, ἔχουσα ποτήριον χρυσοῦν^d ἐν τῇ χειρὶ αὐτῆς, γέμον βδελυγμάτων καὶ τὰ ἀκάθαρτα τῆς πορνείας αὐτῆς.^e 5 καὶ ἐπὶ τὸ μέτωπον αὐτῆς ὄνομα γεγραμμένον, Μυστήριον, Βαβυλὼν ἡ μεγάλη, ἡ μήτηρ τῶν πορνῶν καὶ τῶν βδελυγμάτων τῆς γῆς. 6 Καὶ εἶδον τὴν γυναῖκα μεθύουσαν ἐκ^f τοῦ αἵματος τῶν ἀγίων, ἐκ^g⁵ τοῦ αἵματος τῶν μαρτύρων Ἰησοῦ. Καὶ ἐθαύμασα, ἵδων αὐτήν, θαῦμα μέγα. 7 Καὶ εἶπεν μοι ὁ ἄγγελος, Διὰ τί ἐθαύμασας; Ἐγὼ ἐρῶ σοι^h τὸ μυστήριον τῆς γυναικός, καὶ τοῦ θηρίου τοῦ βαστάζοντος αὐτήν, τοῦ ἔχοντος τὰς ἐπτὰ κεφαλὰς καὶ τὰ δέκα κέρατα. 8 Τὸ θηρίον, ὃ εἶδες, ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ μέλλει ἀναβαίνειν ἐκ τῆς ἀβύσσου, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγειν.⁶ Καὶ θαυμάσονται⁷ οἱ κατοικοῦντες ἐπὶ τῆς γῆς,ⁱ ὃν οὐ γέγραπται τὰ ὄνόματα^j ἐπὶ τὸ βιβλίον^k τῆς ζωῆς ἀπὸ καταβολῆς κόσμου, βλεπόντων ὅτι ἣν τὸ θηρίον,^l⁹ καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ παρέσται. 9 Ὡδε ὁ νοῦς ὁ ἔχων σοφίαν. Αἱ ἐπτὰ κεφαλαὶ ἐπτὰ ὅρη εἰσίν, ὅπου ἡ γυνὴ κάθηται ἐπ' αὐτῶν. 10 Καὶ βασιλεῖς εἰσιν ἐπτά.^m¹⁰ οἱ πέντε ἐπεσον,ⁿ¹¹ ὁ εἷς ἔστιν, ὁ ἄλλος οὕπω ἥλθεν· καὶ, ὅταν ἔλθῃ, ὀλίγον δεῖ αὐτὸν^o¹² μεῖναι. 11 Καὶ τὸ θηρίον ὃ ἦν, καὶ οὐκ ἔστιν, καὶ αὐτὸς^p ὅγδοός ἔστιν, καὶ ἐκ τῶν ἐπτὰ ἔστιν, καὶ εἰς ἀπώλειαν ὑπάγει. 12 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἂ εἶδες, δέκα βασιλεῖς εἰσίν, οἵτινες βασιλείαν οὕπω ἔλαβον, ἀλλ'¹³ ἔξουσίαν ὡς βασιλεῖς μίαν ὥραν λαμβάνουσιν μετὰ τοῦ

^a ὄνόματα • ὄνομάτων ^b πορφυροῦν • πορφύραν ^c χρυσίῳ • χρυσῷ ^d ποτήριον χρυσοῦν • χρυσοῦν ποτήριον ^e πορνείας αὐτῆς • πορνείας τῆς γῆς ^f μεθύουσαν ἐκ • μεθύουσαν ^g ἀγίων ἐκ • ἀγίων καὶ ἐκ ^h ἐρῶ σοι • σοι ἐρῶ ⁱ ἐπὶ τῆς γῆς • τὴν γῆν ^j τὰ ὄνόματα • τὸ ὄνομα ^k τὸ βιβλίον • τοῦ βιβλίου ^l ὅτι ἣν τὸ θηρίον • τὸ θηρίον ὅτι ἣν ^m εἰσιν ἐπτά • ἐπτά εἰσιν ⁿ ἐπεσον • ἐπεσαν ^o δεῖ αὐτὸν • αὐτὸν δεῖ ^p αὐτὸς • οὗτος

¹ τῶν ὑδάτων τῶν • ὑδάτων ² γέμον • γέμον[τα] ³ ἔχον • ἔχων ⁴ κεχρυσωμένη • καὶ κεχρυσωμένη ⁵ ἀγίων ἐκ • ἀγίων καὶ ἐκ ⁶ ὑπάγειν • ὑπάγει ⁷ θαυμάσονται • θαυμασθήσονται ⁸ τὰ ὄνόματα • τὸ ὄνομα ⁹ ὅτι ἣν τὸ θηρίον • τὸ θηρίον ὅτι ἣν ¹⁰ εἰσιν ἐπτά • ἐπτά εἰσιν ¹¹ ἐπεσον • ἐπεσαν ¹² δεῖ αὐτὸν • αὐτὸν δεῖ ¹³ ἄλλας

θηρίου. 13 Οὗτοι μίαν ἔχουσιν γνώμην,^{a,1} καὶ τὴν δύναμιν καὶ τὴν ἔξουσίαν^{b,2} αὐτῶν τῷ θηρίῳ διδόασιν. 14 Οὗτοι μετὰ τοῦ ἀρνίου πολεμήσουσιν, καὶ τὸ ἀρνίον νικήσει αὐτούς, ὅτι κύριος κυρίων ἐστὶν καὶ βασιλεὺς βασιλέων, καὶ οἱ μετ' αὐτοῦ, κλητοὶ καὶ ἐκλεκτοὶ καὶ πιστοί. 15 Καὶ λέγει μοι, Τὰ ὑδατα, ἂ εἰδες, οὗ ἡ πόρνη κάθηται, λαοὶ καὶ ὄχλοι εἰσίν, καὶ ἔθνη καὶ γλώσσαι. 16 Καὶ τὰ δέκα κέρατα, ἂ εἰδες, καὶ τὸ θηρίον, οὗτοι μισήσουσιν τὴν πόρνην, καὶ ἡρημωμένην ποιήσουσιν αὐτὴν καὶ γυμνὴν ποιήσουσιν αὐτήν,^{c,3} καὶ τὰς σάρκας αὐτῆς φάγονται, καὶ αὐτὴν κατακαύσουσιν ἐν πυρί. 17 Ό γάρ θεὸς ἔδωκεν εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν ποιῆσαι τὴν γνώμην αὐτοῦ, καὶ ποιῆσαι γνώμην μίαν,^{d,4} καὶ δοῦναι τὴν βασιλείαν αὐτῶν τῷ θηρίῳ, ἔχρι τελεσθῶσιν^{d,5} οἱ λόγοι τοῦ θεοῦ. 18 Καὶ ἡ γυνή, ἣν εἰδες, ἐστὶν ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ ἔχουσα βασιλείαν ἐπὶ τῶν βασιλέων τῆς γῆς.

The Fall and Destruction of Antichrist's Kingdom

18 Μετὰ^ε ταῦτα εἶδον ἄλλον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα ἔξουσίαν μεγάλην· καὶ ἡ γῆ ἐφωτίσθη ἐκ τῆς δόξης αὐτοῦ. 2 Καὶ ἔκραξεν^{f.6} ἵσχυρῶς φωνῇ, λέγων, "Ἐπεσενγ.⁷ Βαθυλών ἡ μεγάλη, καὶ ἐγένετο κατοικητήριον δαιμόνων,⁸ καὶ φυλακὴ παντὸς πνεύματος ἀκαθάρτου, καὶ φυλακὴ παντὸς ὄρνεου ἀκαθάρτου καὶ μεμισημένου.⁹ 3 "Οτι ἐκ τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ^h τῆς πορνείας αὐτῆς πεπτώκαστιν¹⁰ πάντα τὰ ἔθνη, καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς μετ' αὐτῆς ἐπόρνευσαν, καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς ἐκ τῆς δυνάμεως τοῦ στρήνους αὐτῆς ἐπλούτησαν.

4 Καὶ ἡκουσα ἄλλην φωνὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, λέγουσαν,
"Ἐξελθεⁱ ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου,¹¹ ἵνα μὴ συγκοινωνήσῃ ταῖς
ἀμαρτίαις αὐτῆς, καὶ ἐκ τῶν πληγῶν αὐτῆς ἵνα μὴ λάβητε·
5 ὅτι ἐκολλήθησαν αὐτῆς αἱ ἀμαρτίαι ἄχρι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ

^a ἔχουσιν γνώμην • γνώμην ἔχουσιν ^b τὴν ἔξοντίαν • ἔξοντίαν ^c ποιήσουσιν αὐτήν • -
^d τελεσθῶσιν • τελεσθήσονται ^e Μετά • Καὶ μετὰ ^f ἔκραζεν • ἔκραζεν ἐν ^g Ἐπεσεν
• ^hἘπεσεν ἔπεσεν ⁱ οἴνου τοῦ θυμοῦ • θυμοῦ τοῦ οἴνου ⁱ Ἐξέλθετε • Ἐξέλθετε

¹ ἔχουσιν γνώμην • γνώμην ἔχουσιν ² τὴν ἔξουσίαν • ἔξουσίαν ³ γυμνήν ποιήσουσιν αὐτήν • γυμνήν ⁴ γνώμην μίαν • μίαν γνώμην ⁵ τελεσθῶσιν • τελεσθήσονται ⁶ ἐκραξεν
• ἐκραξεν ἐν ⁷ Ἔπεσεν • Ἔπεσεν ἐπεσεν ⁸ δαιμόνων • δαιμονίων ⁹ καὶ μεμιημένου
• [καὶ φυλακῇ παντὸς θηρίου ἀκαθάρτου] καὶ μεμιημένου ¹⁰ πεπτώκασιν • πέπωκαν
¹¹ Ἐξέλθε ἐξ αὐτῆς ὁ λαός μου • Ἐξέλθατε ὁ λαός μου ἐξ αὐτῆς

έμνημόνευσεν^a ὁ θεὸς τὰ ἀδικήματα αὐτῆς. **6** Ἀπόδοτε αὐτῇ ως καὶ αὐτὴ ἀπέδωκεν,^b καὶ διπλώσατε αὐτῇ διπλᾶ^c κατὰ τὰ ἔργα αὐτῆς· ἐν τῷ ποτηρίῳ^d ὡς ἐκέρασεν κεράσατε αὐτῇ διπλοῦν. **7** Ὅσα ἐδόξασεν αὐτὴν^d καὶ ἐστρηνίασεν, τοσοῦτον δότε αὐτῇ βασανισμὸν καὶ πένθος· ὅτι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς λέγει ὅτι Κάθημαι βασιλισσα, καὶ χήρα οὐκ εἰμί, καὶ πένθος οὐ μὴ ἴδω. **8** Διὰ τοῦτο ἐν μιᾷ ἡμέρᾳ ἥξουσιν αἱ πληγαὶ αὐτῆς, θάνατος καὶ^e πένθος καὶ λιμός, καὶ ἐν πυρὶ κατακαυθήσεται, ὅτι ἵσχυρὸς κύριος ὁ θεὸς ὁ κρίνας αὐτὴν. **9** Καὶ κλαύσουσιν καὶ κόψονται ἐπ’ αὐτὴν οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς οἱ μετ’ αὐτῆς πορνεύσαντες καὶ στρηνιάσαντες, ὅταν βλέπωσιν τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, **10** ἀπὸ μακρόθεν ἐστήκοτες διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, λέγοντες, Οὐάι, οὐάι, ἡ πόλις ἡ μεγάλη Βαβυλὼν, ἡ πόλις ἡ ἵσχυρά, ὅτι μιᾷ ὥρᾳ ἥλθεν ἡ κρίσις σου. **11** Καὶ οἱ ἔμποροι τῆς γῆς κλαύσουσιν^{f,2} καὶ πενθήσουσιν^{g,3} ἐπ’ αὐτῇ,⁴ ὅτι τὸν γόμον αὐτῶν οὐδεὶς ἀγοράζει οὐκέτι· **12** γόμον χρυσοῦ, καὶ ἀργύρου, καὶ λίθου τιμίου, καὶ μαργαρίτου,⁵ καὶ βυσσίνου,^h καὶ πορφυροῦ, καὶ σηρικοῦ,⁶ καὶ κοκκίνου· καὶ πᾶν ξύλον θύινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐλεφάντινον, καὶ πᾶν σκεῦος ἐκ ξύλου τιμιωτάτου, καὶ χαλκοῦ, καὶ σιδήρου, καὶ μαρμάρου· **13** καὶ κινάμωμον,⁷ καὶ θυμιάματα,⁸ καὶ μύρον, καὶ λίβανον, καὶ οἶνον, καὶ ἔλαιον, καὶ σεμίδαλιν, καὶ σῖτον, καὶ πρόβατα, καὶ κτήνη,^{i,9} καὶ ἵππων, καὶ ράιδῶν,^{j,10} καὶ σωμάτων, καὶ ψυχὰς ἀνθρώπων. **14** Καὶ ἡ ὀπώρα¹¹ τῆς ἐπιθυμίας τῆς ψυχῆς σου¹² ἀπῆλθεν ἀπὸ σοῦ, καὶ πάντα τὰ λιπαρὰ καὶ τὰ λαμπρὰ ἀπώλετο^k ἀπὸ σοῦ, καὶ οὐκέτι αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς.^{l,13} **15** Οἱ ἔμποροι τούτων, οἱ πλουτίσαντες ἀπ’ αὐτῆς, ἀπὸ μακρόθεν στήσονται διὰ τὸν φόβον τοῦ βασανισμοῦ αὐτῆς, κλαίοντες καὶ

^aέμνημόνευσεν • ἔμνημόνευσεν αὐτῆς ^bἀπέδωκεν • ἀπέδωκεν ύμῖν ^cποτηρίῳ • ποτηρίῳ αὐτῆς ^dαὐτὴν • ἔαυτὴν ^eθάνατος καὶ • θάνατος ^fκλαύσουσιν • κλαίουσιν ^gπενθήσουσιν • πενθοῦσιν ^hβυσσίνου • βύσσου ⁱπρόβατα καὶ κτήνη • κτήνη καὶ πρόβατα ^jράιδῶν • ρέδῶν ^kἀπώλετο • ἀπῆλθεν ^lαὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς • οὐ μὴ εύρή[σει]ς αὐτά

¹αὐτῇ διπλᾶ • τὰ διπλᾶ ²κλαύσουσιν • κλαίουσιν ³πενθήσουσιν • πενθοῦσιν ⁴αὐτῇ • αὐτὴν ⁵μαργαρίτου • μαργαρίτων ⁶πορφυροῦ καὶ σηρικοῦ • πορφύρας καὶ σιρικοῦ ⁷κινάμωμον • κινάμωμον ⁸θυμιάματα • ἔμωμον καὶ θυμιάματα ⁹πρόβατα καὶ κτήνη • κτήνη καὶ πρόβατα ¹⁰ράιδῶν • ρέδῶν ¹¹ὀπώρα • ὀπώρα σου ¹²ψυχῆς σου • ψυχῆς ¹³αὐτὰ οὐ μὴ εὕρῃς • οὐ μὴ αὐτὰ εύρήσουσιν

πενθοῦντες, **16** καὶ λέγοντες,^{a,1} Οὐαί, οὐαί,^b ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἡ περιβεβλημένη βύσινον καὶ πορφυροῦν καὶ κόκκινον, καὶ κεχρυσωμένη χρυσίῳ^{c,2} καὶ λίθῳ τιμίῳ καὶ μαργαρίταις.³ **17** ὅτι μᾶς ὥρα ἡρημώθη ὁ τοσοῦτος πλοῦτος. Καὶ πᾶς κυβερνήτης, καὶ πᾶς ὁ ἐπὶ τόπον^d πλέων, καὶ ναῦται, καὶ ὅσοι τὴν θάλασσαν ἐργάζονται, ἀπὸ μακρόθεν ἔστησαν, **18** καὶ ἔκραζον, βλέποντες τὸν καπνὸν τῆς πυρώσεως αὐτῆς, λέγοντες, Τίς ὁμοία τῇ πόλει τῇ μεγάλῃ; **19** Καὶ ἔβαλον χοῦν ἐπὶ τὰς κεφαλὰς αὐτῶν, καὶ ἔκραζον κλαίοντες καὶ πενθοῦντες καὶ λέγοντες,⁴ Οὐαί, οὐαί, ἡ πόλις ἡ μεγάλη, ἐν ᾧ ἐπλούτησαν πάντες οἱ ἔχοντες τὰ πλοῖα ἐν τῇ θαλάσσῃ ἐκ τῆς τιμούτητος αὐτῆς, ὅτι μᾶς ὥρα ἡρημώθη. **20** Εὐφραίνουν ἐπ' αὐτῇ, οὐρανέ, καὶ οἱ ἄγιοι, καὶ οἱ ἀπόστολοι, καὶ οἱ προφῆται, ὅτι ἔκρινεν ὁ θεὸς τὸ κρίμα ὑμῶν ἐξ αὐτῆς.

21 Καὶ ἦρεν εἰς ἄγγελος ἴσχυρὸς λίθον ὡς μύλον⁵ μέγαν, καὶ ἔβαλεν εἰς τὴν θάλασσαν, λέγων, Οὕτως ὄρμήματι βληθήσεται Βαβυλὼν ἡ μεγάλη πόλις, καὶ οὐ μὴ εὑρεθῇ ἔτι. **22** Καὶ φωνὴ κιθαρῳδῶν καὶ μουσικῶν καὶ αὐλητῶν καὶ σαλπιστῶν οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ πᾶς τεχνίτης πάσης τέχνης οὐ μὴ εὑρεθῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ μύλου οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι, **23** καὶ φωνὴ λύχνου οὐ μὴ φανῇ ἐν σοὶ ἔτι, καὶ φωνὴ νυμφίου καὶ νύμφης οὐ μὴ ἀκουσθῇ ἐν σοὶ ἔτι· ὅτι οἱ ἔμποροί σου ἥσαν οἱ μεγιστᾶνες τῆς γῆς· ὅτι ἐν τῇ φαρμακείᾳ σου ἐπλανήθησαν πάντα τὰ ἔθνη. **24** Καὶ ἐν αὐτῇ αἴματα⁶ προφητῶν καὶ ἀγίων εύρεθη, καὶ πάντων τῶν ἐσφαγμένων ἐπὶ τῆς γῆς.

The Triumph of the Elect in Heaven

19 Μετὰ^e ταῦτα ἥκουσα ὡς φωνὴν μεγάλην ὄχλου πολλοῦ ἐν τῷ οὐρανῷ, λεγόντων, Ἀλληλούϊα· ἡ σωτηρία καὶ ἡ δύναμις καὶ ἡ δόξα^f τοῦ θεοῦ ἡμῶν· **2** ὅτι ἀληθιναὶ καὶ δίκαιαι αἱ κρίσεις αὐτοῦ· ὅτι ἔκρινεν τὴν πόρνην τὴν μεγάλην, ἡτις διέφθειρεν^g τὴν γῆν ἐν τῇ πορνείᾳ αὐτῆς, καὶ ἐξεδίκησεν τὸ αἷμα τῶν δούλων αὐτοῦ ἐκ χειρὸς^f αὐτῆς. **3** Καὶ δεύτερον εἴρηκεν,⁹

^aκαὶ λέγοντες • λέγοντες ^bοὐαί • – ^cχρυσίῳ • ἐν χρυσῷ ^dὁ ἐπὶ τόπον • [ό] ἐπὶ τῶν πλοίων ^eΜετὰ • Καὶ μετὰ ^fχειρὸς • τῆς χειρὸς

¹καὶ λέγοντες • λέγοντες ²χρυσίῳ • [ἐν] χρυσίῳ ³μαργαρίταις • μαργαρίτῃ ⁴καὶ λέγοντες • λέγοντες ⁵μύλον • μύλινον ⁶αἵματα • αἷμα ⁷δύναμις καὶ ἡ δόξα • δόξα καὶ ἡ δύναμις ⁸διέφθειρεν • ἐφθειρεν ⁹εἴρηκεν • εἴρηκαν

Ἄλληλούια· καὶ ὁ καπνὸς αὐτῆς ἀναβαίνει εἰς τοὺς αἱῶνας τῶν αἰώνων. 4 Καὶ ἔπεσον^{a,1} οἱ πρεσβύτεροι οἱ εἴκοσι τέσσαρες,^b καὶ τὰ τέσσαρα ζῷα, καὶ προσεκύνησαν τῷ θεῷ τῷ καθημένῳ ἐπὶ τοῦ θρόνου,^{c,2} λέγοντες, Ἀμήν· Ἄλληλούια. 5 Καὶ φωνὴ ἀπὸ^d τοῦ θρόνου ἔξηλθεν, λέγουσα, Αἰνεῖτε τὸν θεὸν^e ἡμῶν πάντες οἱ δοῦλοι αὐτοῦ, καὶ οἱ φοβούμενοι^f αὐτόν, οἱ μικροὶ καὶ οἱ μεγάλοι. 6 Καὶ ἤκουσα ὡς φωνὴν ὄχλου πολλοῦ, καὶ ὡς φωνὴν ὑδάτων πολλῶν, καὶ ὡς φωνὴν βροντῶν ἴσχυρῶν, λέγοντες,^{e,5} Ἄλληλούια· ὅτι ἔβασιλευσεν κύριος ὁ θεὸς ἡμῶν⁶ ὁ παντοκράτωρ. 7 Χαίρωμεν καὶ ἀγαλλιώμεθα, καὶ δῶμεν⁷ τὴν δόξαν αὐτῷ· ὅτι ἥλθεν ὁ γάμος τοῦ ἀρνίου, καὶ ἡ γυνὴ αὐτοῦ ἡ τούμασεν ἑαυτήν. 8 Καὶ ἐδόθη αὐτῇ ἵνα περιβάληται βύσινον λαμπρὸν καὶ καθαρόν.⁸ τὸ γὰρ βύσινον τὰ δικαιώματα τῶν ἀγίων ἐστίν. 9 Καὶ λέγει μοι, Γράψον, Μακάριοι οἱ εἰς τὸ δεῖπνον τοῦ γάμου τοῦ ἀρνίου κεκλημένοι. Καὶ λέγει μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ εἰσιν.^f 10 Καὶ ἔπεσα^g ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν αὐτοῦ προσκυνήσαι αὐτῷ· καὶ λέγει μοι, "Ορα μή· σύνδουλός σου εἰμὶ καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν ἔχοντων τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ· τῷ θεῷ προσκύνησον· ἡ γὰρ μαρτυρία τοῦ^g Ἰησοῦ ἐστίν τὸ πνεῦμα τῆς προφητείας.

11 Καὶ εἶδον τὸν οὐρανὸν ἀνεῳγμένον,¹⁰ καὶ ἰδού, ἵππος λευκός, καὶ ὁ καθήμενος ἐπ' αὐτόν, καλούμενος¹¹ πιστὸς καὶ ἀληθινός, καὶ ἐν δικαιοσύνῃ κρίνει καὶ πολεμεῖ. 12 Οἱ δὲ ὄφθαλμοὶ αὐτοῦ φλόξ¹² πυρός, καὶ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ διαδήματα πολλά· ἔχων ὄνόματα γεγραμμένα καὶ¹³ ὄνομα γεγραμμένον ὃ οὐδεὶς οἶδεν εἰ μὴ αὐτός, 13 καὶ περιβεβλημένος ἴματιον βεβαμένον αἴματι· καὶ καλεῖται^{h,14} τὸ ὄνομα αὐτοῦ, Ὁ λόγος τοῦ θεοῦ. 14 Καὶ τὰ στρατεύματα τὰ ἐν^{i,15} τῷ οὐρανῷ ἤκολούθει αὐτῷ ἐπὶ^j ἵπποις λευκοῖς, ἐνδεδυμένοι βύσινον λευκὸν καθαρόν.

^a ἔπεσον • ἔπεσαν ^b εἴκοσι τέσσαρες • ^c τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ^d ἀπὸ • ἐκ
^e λέγοντες • λεγόντων = λέγοντας ^f τοῦ θεοῦ εἰσιν • εἰσιν τοῦ θεοῦ ^g ἔπεσα • ἔπεσον
^h καλεῖται • κέκληται ⁱ τὰ ἐν • ^j ἐν

¹ ἔπεσον • ἔπεσαν ² τοῦ θρόνου • τῷ θρόνῳ ³ τὸν θεὸν • τῷ θεῷ ⁴ καὶ οἱ φοβούμενοι
• [καὶ] οἱ φοβούμενοι ⁵ λέγοντες • λεγόντων ⁶ ἡμῶν • [ἡμῶν] ⁷ ἀγαλλιώμεθα καὶ
δῶμεν • ἀγαλλιώμεν καὶ δῶσωμεν ⁸ καὶ καθαρόν • καθαρόν ⁹ τοῦ • – ¹⁰ ἀνεῳγμένον
• ἀνεῳγμένον ¹¹ καλούμενος • [καλούμενος] ¹² φλόξ • [ώς] φλόξ ¹³ ὄνόματα
γεγραμμένα καὶ • – ¹⁴ καλεῖται • κέκληται ¹⁵ τὰ ἐν • [τὰ] ἐν ¹⁶ ἐπὶ • ἐφ'

15 Καὶ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἐκπορεύεται ρόμφαια δίστομος¹ ὀξεῖα, ἵνα ἐν αὐτῇ πατάξῃ τὰ ἔθνη· καὶ αὐτὸς ποιμανεῖ αὐτοὺς ἐν ῥάβδῳ σιδηρῷ· καὶ αὐτὸς πατεῖ τὴν ληνὸν τοῦ οἴνου τοῦ θυμοῦ τῆς ὄργῆς τοῦ θεοῦ τοῦ παντοκράτορος. **16** Καὶ ἔχει ἐπὶ τὸ ἱμάτιον καὶ ἐπὶ τὸν μηρὸν αὐτοῦ ὄνομα γεγραμμένον, Βασιλεὺς βασιλέων καὶ κύριος κυρίων.

17 Καὶ εἶδον ἄγγελον^{a,2} ἐστῶτα ἐν τῷ ἡλίῳ· καὶ ἔκραξεν φωνῇ³ μεγάλῃ, λέγων πᾶσιν τοῖς ὄρνεοις τοῖς πετομένοις ἐν μεσουρανήματι, Δεῦτε, συνάχθητε εἰς τὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ^b θεοῦ, **18** ἵνα φάγητε σάρκας βασιλέων, καὶ σάρκας χιλιάρχων, καὶ σάρκας ἴσχυρῶν, καὶ σάρκας ἵππων καὶ τῶν καθημένων ἐπ’ αὐτῶν, καὶ σάρκας πάντων, ἐλευθέρων τε καὶ δούλων, καὶ μικρῶν τε^{c,4} καὶ μεγάλων.

19 Καὶ εἶδον τὸ θηρίον, καὶ τοὺς βασιλεῖς τῆς γῆς, καὶ τὰ στρατεύματα αὐτῶν συνηγμένα ποιῆσαι πόλεμον⁵ μετὰ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, καὶ μετὰ τοῦ στρατεύματος αὐτοῦ. **20** Καὶ ἐπιάσθη τὸ θηρίον, καὶ ὁ μετ’ αὐτοῦ^{d,6} ψευδοπροφήτης ὁ ποιήσας τὰ σημεῖα ἐνώπιον αὐτοῦ, ἐν οἷς ἐπλάνησεν τοὺς λαβόντας τὸ χάραγμα τοῦ θηρίου, καὶ τοὺς προσκυνοῦντας τῇ εἰκόνι αὐτοῦ· ζῶντες ἐβλήθησαν οἱ δύο εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς τὴν καιομένην⁷ ἐν θείῳ.^e **21** καὶ οἱ λοιποὶ ἀπεκτάνθησαν ἐν τῇ ρόμφαιᾳ τοῦ καθημένου ἐπὶ τοῦ ἵππου, τῇ ἐξελθούσῃ ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ· καὶ πάντα τὰ ὄρνεα ἐχορτάσθησαν ἐκ τῶν σαρκῶν αὐτῶν.

Of the Dragon Bound and Loosed, of Gog and Magog, and of the Last Judgment

20 Καὶ εἶδον ἄγγελον καταβαίνοντα ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντα τὴν κλεῖν τῆς ἀβύσσου, καὶ ἄλυσιν μεγάλην ἐπὶ τὴν χειρα αὐτοῦ. **2** Καὶ ἐκράτησεν τὸν δράκοντα, τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον,⁸ ὃς ἐστιν διάβολος καὶ ὁ Σατανᾶς, ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην,⁹

^aἄγγελον • ἔνα ἄγγελον ^bτὸ δεῖπνον τὸ μέγα τοῦ • τὸν δεῖπνον τὸν μέγαν τοῦ = τὸ δεῖπνον τοῦ μεγάλου ^cμικρῶν τε • μικρῶν ^dό μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ὁ ^eθείω • τῷ θείῳ ^fκαὶ ὁ • καὶ

¹δίστομος • – ²ἄγγελον • ἔνα ἄγγελον ³φωνῇ • [ἐν] φωνῇ ⁴μικρῶν τε • μικρῶν πόλεμον • τὸν πόλεμον ⁶ό μετ’ αὐτοῦ • μετ’ αὐτοῦ ὁ ⁷τὴν καιομένην • τῆς καιομένης ⁸τὸν ὄφιν τὸν ἀρχαῖον • ὁ ὄφις ὁ ἀρχαῖος ⁹ὁ πλανῶν τὴν οἰκουμένην ὅλην • –

καὶ ἔδησεν αὐτὸν χίλια ἔτη, 3 καὶ ἔβαλεν αὐτὸν εἰς τὴν ἄβυσσον, καὶ ἔκλεισεν καὶ ἐσφράγισεν ἐπάνω αὐτοῦ, ἵνα μὴ πλανᾶ¹ ἔτι τὰ ἔθνη, ἥχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη· καὶ μετὰ² ταῦτα δεῖ αὐτὸν λυθῆναι^{3,4} μικρὸν χρόνον.

4 Καὶ εἶδον θρόνους, καὶ ἐκάθισαν ἐπ’ αὐτούς, καὶ κρίμα ἐδόθη αὐτοῖς· καὶ τὰς ψυχὰς τῶν πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ, καὶ διὰ τὸν λόγον τοῦ θεοῦ, καὶ οἵτινες οὐ προσεκύνησαν τὸ θηρίον,^c οὐδὲ^d τὴν εἰκόνα αὐτοῦ, καὶ οὐκ ἔλαβον τὸ χάραγμα ἐπὶ τὸ μέτωπον,^e καὶ ἐπὶ τὴν χεῖρα αὐτῶν· καὶ ἔζησαν, καὶ ἔβασίλευσαν μετὰ τοῦ χριστοῦ τὰ^f⁴ χίλια ἔτη. 5 Καὶ⁵ οἱ λοιποὶ τῶν νεκρῶν οὐκ ἔζησαν ἥχρι τελεσθῆ τὰ χίλια ἔτη. Αὕτη ἡ ἀνάστασις ἡ πρώτη. 6 Μακάριος καὶ ὄγιος ὁ ἔχων μέρος ἐν τῇ ἀναστάσει τῇ πρώτῃ· ἐπὶ τούτων ὁ δεύτερος θάνατος οὐκ ἔχει ἔξουσίαν, ἀλλ᾽ ἔσονται ιερεῖς τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ χριστοῦ, καὶ βασιλεύσουσιν μετ’ αὐτοῦ χίλια⁶ ἔτη.

7 Καὶ ὅταν τελεσθῇ^g τὰ χίλια ἔτη, λυθήσεται ὁ Σατανᾶς ἐκ τῆς φυλακῆς αὐτοῦ, 8 καὶ ἔξελεύσεται πλανῆσαι τὰ ἔθνη τὰ ἐν ταῖς τέσσαρσιν γωνίαις τῆς γῆς, τὸν Γῶγ καὶ τὸν Μαγῶγ,⁷ συναγαγεῖν αὐτοὺς εἰς τὸν πόλεμον· ὃν ὁ ἀριθμὸς^{h,8} ως ἡ ἄμμος τῆς θαλάσσης. 9 Καὶ ἀνέβησαν ἐπὶ τὸ πλάτος τῆς γῆς, καὶ ἐκύκλωσαν^{i,9} τὴν παρεμβολὴν τῶν ἀγίων καὶ τὴν πόλιν τὴν ἡγαπημένην· καὶ κατέβη πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,¹⁰ καὶ κατέφαγεν αὐτούς. 10 Καὶ ὁ διάβολος ὁ πλανῶν αὐτοὺς ἔβληθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρὸς καὶ θείου, ὅπου καὶ τὸ θηρίον καὶ ὁ ψευδοπροφήτης· καὶ βασανισθήσονται ἡμέρας καὶ νυκτὸς εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

11 Καὶ εἶδον θρόνον μέγαν λευκόν,^j καὶ τὸν καθήμενον ἐπ’ αὐτόν, οὗ ἀπὸ προσώπου¹¹ ἔφυγεν ἡ γῆ καὶ ὁ οὐρανός, καὶ τόπος οὐχ εὑρέθη αὐτοῖς. 12 Καὶ εἶδον τοὺς νεκρούς, τοὺς μεγάλους καὶ τοὺς μικρούς, ἐστῶτας ἐνώπιον τοῦ θρόνου, καὶ βιβλία

^aκαὶ μετὰ • μετὰ ^bαὐτὸν λυθῆναι • λυθῆναι αὐτὸν ^cτὸ θηρίον • τῷ θηρίῳ ^dοὐδὲ • οὕτε ^eμέτωπον • μέτωπον αὐτῶν ^fτὰ • – ^gὅταν τελεσθῇ • μετὰ ^hἀριθμὸς • ἀριθμὸς αὐτῶν ⁱἐκύκλωσαν • ἐκύκλευσαν ^jμέγαν λευκόν • λευκὸν μέγαν

¹πλανᾶ • πλανῆσῃ ²καὶ μετὰ • μετὰ ³αὐτὸν λυθῆναι • λυθῆναι αὐτὸν ⁴τὰ • – ⁵Καὶ • – ⁶χίλια • [τὰ] χίλια ⁷τὸν Μαγῶγ • Μαγῶγ ⁸ἀριθμὸς • ἀριθμὸς αὐτῶν ⁹ἐκύκλωσαν • ἐκύκλευσαν ¹⁰ἀπὸ τοῦ θεοῦ • – ¹¹προσώπου • τοῦ προσώπου

ἡνεώχθησαν.^{a,1} καὶ ἄλλο βιβλίον ἡνεώχθη,² ὃ ἐστιν τῆς ζωῆς· καὶ ἔκριθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν γεγραμμένων ἐν τοῖς βιβλίοις, κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 13 Καὶ ἔδωκεν ἡ Θάλασσα τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ,^b καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄιδης ἔδωκαν τοὺς νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς.^c καὶ ἔκριθησαν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτῶν. 14 Καὶ ὁ Θάνατος καὶ ὁ Ἄιδης ἐβλήθησαν εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός· οὗτος ὁ Θάνατος ὁ δεύτερος ἐστιν, ἡ λίμνη τοῦ πυρός. 15 Καὶ εἴ τις οὐχ εὑρέθη ἐν τῷ βιβλίῳ^{d,3} τῆς ζωῆς γεγραμμένος, ἐβλήθη εἰς τὴν λίμνην τοῦ πυρός.

The Seventh Vision: Of the Heavenly Jerusalem

21 Καὶ εἶδον οὐρανὸν καινὸν καὶ γῆν καινήν· ὁ γὰρ πρῶτος οὐρανὸς καὶ ἡ πρώτη γῆ ἀπῆλθον,^{e,4} καὶ ἡ θάλασσα οὐκ ἐστιν ἔτι. 2 Καὶ τὴν πόλιν τὴν ἀγίαν, Ἱερουσαλήμ καινήν, εἶδον καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ,^f ἡτοιμασμένην ὡς νύμφην κεκοσμημένην τῷ ἀνδρὶ αὐτῆς. 3 Καὶ ἥκουσα φωνῆς μεγάλης ἐκ τοῦ οὐρανοῦ,⁵ λεγούσης, Ἰδού, ἡ σκηνὴ τοῦ θεοῦ μετὰ τῶν ἀνθρώπων, καὶ σκηνώσει μετ' αὐτῶν, καὶ αὐτοὶ λαὸς⁶ αὐτοῦ ἔσονται, καὶ αὐτὸς ὁ θεὸς ἔσται μετ' αὐτῶν.^{g,7} 4 Καὶ ἔξαλείψει^h πᾶν δάκρυον ἀπὸ⁸ τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, καὶ ὁ Θάνατος οὐκ ἔσται ἔτι· οὔτε πένθος, οὔτε κραυγῆ, οὔτε πόνος οὐκ ἔσται ἔτι· ὅτι⁹ τὰ πρῶτα ἀπῆλθον.^{i,10} 5 Καὶ εἶπεν ὁ καθήμενος ἐπὶ τῷ θρόνῳ, Ἰδού, πάντα καινὰ ποιῶ.^{j,11} Καὶ λέγει μοι,^{k,12} Γράψον· ὅτι οὗτοι οἱ λόγοι ἀληθινοὶ καὶ πιστοί^{k,13} εἰσιν. 6 Καὶ εἶπεν μοι, Γέγονα·¹⁴ τὸ^l Ἀλφα καὶ τὸ^m Ω, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος. Ἔγὼ τῷ διψῶντι δώσωⁿ ἐκ τῆς πηγῆς τοῦ ὑδατος τῆς ζωῆς δωρεάν. 7 Ο νικῶν κληρονομήσει^o ταῦτα, καὶ ἔσομαι αὐτῷ θεός, καὶ αὐτὸς

^a ἡνεώχθησαν • ἦνοιξαν ^b νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτῇ • ἐν αὐτῇ νεκρούς ^c νεκροὺς τοὺς ἐν αὐτοῖς • ἐν αὐτοῖς νεκρούς ^d τῷ βιβλίῳ • τῇ βιβλῷ ^e ἀπῆλθον • παρῆλθεν ^f ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ • ἀπὸ τοῦ θεοῦ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ^g ἔσται μετ' αὐτῶν • μετ' αὐτῶν ἔσται ^h ἔξαλείψει • ἔξαλείψει ἀπ' αὐτῶν ⁱ ἀπῆλθον • ἀπῆλθεν ^j πάντα καινὰ ποιῶ • καινὰ ποιῶ πάντα ^k ἀληθινοὶ καὶ πιστοί • πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ τοῦ θεοῦ ^l Γέγονα • τὸ • Γέγονα· ἔγὼ τὸ ^m δώσω • δώσω αὐτῷ ⁿ κληρονομήσει • δώσω αὐτῷ

¹ ἡνεώχθησαν • ἦνοιχθησαν ² ἡνεώχθη • ἦνοιχθη ³ τῷ βιβλίῳ • τῇ βιβλῷ ⁴ ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν ⁵ οὐρανοῦ • θρόνου ⁶ λαός • λαοὶ ⁷ ἔσται μετ' αὐτῶν • μετ' αὐτῶν ἔσται [αὐτῶν θεός] ⁸ ἀπὸ • ἐκ ⁹ ὅτι • [ὅτι] ¹⁰ ἀπῆλθον • ἀπῆλθαν ¹¹ πάντα καινὰ ποιῶ • καινὰ ποιῶ πάντα ¹² μοι • – ¹³ ἀληθινοὶ καὶ πιστοί • πιστοὶ καὶ ἀληθινοὶ ¹⁴ Γέγονα • Γέγοναν. Ἔγὼ [εἰμι]

ἔσται μοι υἱός. **8** Τοῖς δὲ δειλοῖς καὶ ἀπίστοις καὶ ἀμαρτωλοῖς καὶ¹ ἐβδελυγμένοις καὶ φονεῦσιν καὶ πόρνοις καὶ φαρμάκοις καὶ εἰδωλολάτραις, καὶ πᾶσιν τοῖς ψευδέσιν, τὸ μέρος αὐτῶν ἐν τῇ λίμνῃ τῇ καιομένῃ πυρὶ καὶ θείῳ, ὃ ἔστιν ὁ θάνατος ὁ δεύτερος.

9 Καὶ ἦλθεν εἰς ἐκ τῶν ἐπτὰ ἀγγέλων τῶν ἔχόντων τὰς ἐπτὰ φιάλας γεμούσας² τῶν ἐπτὰ πληγῶν τῶν ἐσχάτων, καὶ ἐλάλησεν μετ' ἐμοῦ, λέγων, Δεῦρο, δείξω σοι τὴν γυναῖκα τὴν νύμφην³ τοῦ ἀρνίου. **10** Καὶ ἀπήνεγκέν με ἐν πνεύματι ἐπ'⁴ ὄρος μέγα καὶ ὑψηλόν, καὶ ἔδειξέν μοι τὴν πόλιν τὴν μεγάλην,^{a,5} τὴν ἀγίαν Ἱερουσαλήμ, καταβαίνουσαν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἀπὸ τοῦ θεοῦ, **11** ἔχουσαν τὴν δόξαν τοῦ θεοῦ· ὁ φωστήρ αὐτῆς ὅμοιος λίθῳ τιμιωτάτῳ, ὡς λίθῳ ίάσπιδι κρυσταλλίζοντι.^b **12** ἔχουσα τεῖχος μέγα καὶ ὑψηλόν, ἔχουσα πυλῶνας δώδεκα, καὶ ἐπὶ τοῖς πυλῶσιν ἀγγέλους δώδεκα, καὶ ὀνόματα ἐπιγεγραμμένα, ἃ ἔστιν ὀνόματα^{c,6} τῶν δώδεκα φυλῶν τῶν νιῶν^{d,7} Ἰσραὴλ. **13** Ἀπὸ ἀνατολῶν,⁸ πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ βιορρᾶ, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ νότου, πυλῶνες τρεῖς· καὶ ἀπὸ δυσμῶν, πυλῶνες τρεῖς. **14** Καὶ τὸ τεῖχος τῆς πόλεως ἔχον⁹ θεμελίους δώδεκα, καὶ ἐπ' αὐτῶν δώδεκα ὀνόματα τῶν δώδεκα ἀποστόλων τοῦ ἀρνίου. **15** Καὶ ὁ λαλῶν μετ' ἐμοῦ εἶχεν μέτρον κάλαμον χρυσοῦν, ἵνα μετρήσῃ τὴν πόλιν, καὶ τοὺς πυλῶνας αὐτῆς, καὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς.^e **16** Καὶ ἡ πόλις τετράγωνος κεῖται, καὶ τὸ μῆκος αὐτῆς ὄσον¹⁰ τὸ πλάτος. Καὶ ἐμέτρησεν τὴν πόλιν τῷ καλάμῳ ἐπὶ σταδίους¹¹ δώδεκα^f χιλιάδων· δώδεκα τὸ^{g,12} μῆκος καὶ τὸ πλάτος καὶ τὸ ὕψος αὐτῆς ἵσται ἔστιν. **17** Καὶ ἐμέτρησεν^h τὸ τεῖχος αὐτῆς ἐκατὸν τεσσαράκοντα¹³ τεσσάρωνⁱ πηχῶν, μέτρον ἀνθρώπου, ὃ ἔστιν ἀγγέλου. **18** Καὶ ἦν¹⁴ ἡ ἐνδόμησις¹⁵ τοῦ τείχους αὐτῆς, ἵασπις· καὶ ἡ πόλις χρυσίον καθαρόν, ὅμοιον ὑέλῳ^{j,16} καθαρῷ. **19** Οἵ^k θεμέλιοι τοῦ τείχους τῆς πόλεως παντὶ λίθῳ τιμίῳ κεκοσμημένοι.

^aτὴν μεγάλην • – ^bκρυσταλλίζοντι • κρυσταλλίζοντι ^cἔστιν ὀνόματα • ἔστιν ^dτῶν νιῶν • νιῶν ^eκαὶ τὸ τεῖχος αὐτῆς • – ^fσταδίους δώδεκα • σταδίους δεκαδύο ^gδώδεκα τὸ • τὸ ^hἐμέτρησεν • – ⁱἐκατὸν τεσσαράκοντα τεσσάρων • ^jΡΜΔ ^jὑέλῳ • ὑάλῳ ^kΟἱ • Καὶ οἱ

¹ἀμαρτωλοῖς καὶ • – ²γεμούσας • τῶν γεμόντων ³γυναῖκα τὴν νύμφην • νύμφην τὴν γυναῖκα ⁴ἐπ’ • ἐπὶ ⁵τὴν μεγάλην • – ⁶ἔστιν ὀνόματα • ἔστιν [τὰ ὀνόματα] ⁷τῶν νιῶν • νιῶν ⁸ἀνατολῶν • ἀνατολῆς ⁹ἔχον • ἔχων ¹⁰ὄσον • ὄσον [καὶ] ¹¹σταδίους • σταδίων ¹²δώδεκα τὸ • τὸ ¹³τεσσαράκοντα • τεσσεράκοντα ¹⁴ἦν • – ¹⁵ἐνδόμησις • ἐνδόμησις ¹⁶ὑέλῳ • ὑάλῳ

Ο θεμέλιος ό πρωτος, ἵασπις· ό δεύτερος, σάπφειρος.¹ ό τρίτος, χαλκηδών· ό τέταρτος, σμάραγδος· 20 ό πέμπτος, σαρδόνυχ· ό εκτος, σάρδιον·^a ό ἔβδομος, χρυσόλιθος· ό ὅγδοος, βήρυλλος· ό ἕνατος, τοπάζιον· ό δέκατος, χρυσόπρασος· ό ἑνδέκατος, ύάκινθος· ό δωδεκατος, ἀμέθυστος.² 21 Καὶ οἱ δώδεκα πυλῶνες, δώδεκα μαργαρῖται· ἀνὰ εἰς ἕκαστος τῶν πυλῶνων ἦν ἐξ ἐνὸς μαργαρίτου· καὶ ἡ πλατεία τῆς πόλεως χρυσίον καθαρόν, ὡς ὕελος³ διαυγής. 22 Καὶ ναὸν οὐκ εἶδον ἐν αὐτῇ· ό γὰρ κύριος ὁ θεὸς ό παντοκράτωρ ναὸς αὐτῆς ἐστίν, καὶ τὸ ἄρνιον. 23 Καὶ ἡ πόλις οὐ χρείαν ἔχει τοῦ ἥλιου, οὐδὲ τῆς σελήνης, ἵνα φαίνωσιν αὐτῇ· ἡ γὰρ δόξα τοῦ θεοῦ ἐφώτισεν αὐτήν, καὶ ό λύχνος αὐτῆς τὸ ἄρνιον. 24 Καὶ περιπατήσουσιν τὰ ἔθνη διὰ τοῦ φωτὸς αὐτῆς· καὶ οἱ βασιλεῖς τῆς γῆς φέρουσιν αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἔθνῶν^{b,4} εἰς αὐτήν. 25 Καὶ οἱ πυλῶνες αὐτῆς οὐ μὴ κλεισθῶσιν ἡμέρας—νῦξ γὰρ οὐκ ἔσται ἐκεῖ— 26 καὶ οἴσουσιν τὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν τῶν ἔθνῶν εἰς αὐτήν.^c 27 καὶ οὐ μὴ εἰσέλθῃ εἰς αὐτήν πᾶν κοινόν, καὶ ποιοῦν^{d,5} βδέλυγμα καὶ ψεῦδος· εἰ μὴ οἱ γεγραμμένοι ἐν τῷ βιβλίῳ τῆς ζωῆς τοῦ ἄρνιον.

Of the Certain Bliss of Eternal Life

22 Καὶ ἔδειξέν μοι ποταμὸν καθαρὸν^{e,6} ὕδατος ζωῆς, λαμπρὸν ώς κρύσταλλον, ἐκπορευόμενον ἐκ τοῦ θρόνου τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου. 2 Ἐν μέσῳ τῆς πλατείας αὐτῆς, καὶ τοῦ ποταμοῦ ἐντεῦθεν καὶ ἐκεῖθεν,^f ξύλον ζωῆς, ποιοῦν καρποὺς δώδεκα, κατὰ μῆνα ἕκαστον ἀποδιδοὺς^{g,7} τὸν καρπὸν αὐτοῦ· καὶ τὰ φύλλα τοῦ ξύλου εἰς θεραπείαν τῶν ἔθνῶν. 3 Καὶ πᾶν κατάθεμα οὐκ ἔσται ἔτι,^h καὶ ό θρόνος τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ ἄρνιου ἐν αὐτῇ ἔσται· καὶ οἱ δοῦλοι αὐτοῦ λατρεύσουσιν αὐτῷ, 4 καὶ ὄψονται τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· καὶ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐπὶ τῶν μετώπων αὐτῶν. 5 Καὶ νῦξ οὐκ ἔσται ἐκεῖ, καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσιν^{i,8} λύχνου καὶ φωτὸς ἥλιου, ὅτι

^aσάρδιον • σάρδιος ^bαὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἔθνῶν • τὴν δόξαν [καὶ τὴν τιμὴν] αὐτῶν ^cαὐτήν • αὐτήν ἵνα εἰσέλθωσιν ^dποιοῦν • ό ποιῶν ^eκαθαρὸν • – ^fέκειθεν • ἐντεῦθεν ^gἕκαστον ἀποδιδούς • ἀποδιδούς ἕκαστον ^hἔτι • ἐκεῖ ⁱχρείαν οὐκ ἔχουσιν • οὐχ χρεία

¹σάπφειρος • σάπφιρος ²ἀμέθυστος • ἀμέθυστος ³ὕελος ⁴αὐτῷ δόξαν καὶ τιμὴν τῶν ἔθνῶν • τὴν δόξαν αὐτῶν ⁵ποιοῦν • [ό] ποιῶν ⁶καθαρὸν • – ⁷ἀποδιδούς • ἀποδιδοῦν ⁸ἐκεῖ καὶ χρείαν οὐκ ἔχουσιν • ἔτι καὶ οὐκ ἔχουσιν χρείαν φωτὸς

κύριος ὁ θεὸς φωτιεῖ¹ αὐτούς· καὶ βασιλεύσουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων.

6 Καὶ λέγει^{a,2} μοι, Οὗτοι οἱ λόγοι πιστοὶ καὶ ἀληθινοί· καὶ κύριος³ ὁ θεὸς τῶν πνευμάτων τῶν προφητῶν ἀπέστειλεν τὸν ἄγγελον αὐτοῦ δεῖξαι τοῖς δούλοις αὐτοῦ ἂ δεῖ γενέσθαι ἐν τάχει. **7** Καὶ^b ἵδού, ἔρχομαι ταχύ. Μακάριος ὁ τηρῶν τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου.

8 Κἀγὼ^c Ἰωάννης ὁ ἀκούων καὶ βλέπων^d ταῦτα. Καὶ ὅτε ἤκουσα καὶ ἔβλεψα,^e ἔπεισον^f προσκυνήσαι ἔμπροσθεν τῶν ποδῶν τοῦ ἄγγελου τοῦ δεικνύοντός^g μοι ταῦτα. **9** Καὶ λέγει μοι, "Ορα μή· σύνδουλός σου είμι, καὶ τῶν ἀδελφῶν σου τῶν προφητῶν, καὶ τῶν τηρούντων τοὺς λόγους τοῦ βιβλίου τούτου· τῷ θεῷ προσκύνησον.

10 Καὶ λέγει μοι, Μὴ σφραγίσῃς τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου· ὁ καιρὸς γὰρ^h ἐγγύς ἐστιν. **11** Οἱ ἀδικῶν ἀδικησάτω ἔτι· καὶ ὁ ῥυπαρὸς ῥυπαρευθήτωⁱ ἔτι· καὶ ὁ δίκαιος δικαιοσύνην ποιησάτω ἔτι· καὶ ὁ ἄγιος ἀγιασθήτω ἔτι. **12** Ἰδού, ἔρχομαι ταχύ, καὶ ὁ μισθός μου μετ' ἐμοῦ, ἀποδοῦναι ἑκάστῳ ὡς τὸ ἔργον ἔσται^j αὐτοῦ.^k **13** Ἐγὼ τὸ Ἀλφα^l καὶ τὸ Ὡ, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος, ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος.^m **14** Μακάριοι οἱ ποιοῦντεςⁿ τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ,^o ἵνα ἔσται ἡ ἔξουσία αὐτῶν ἐπὶ τὸ ξύλον τῆς ζωῆς, καὶ τοῖς πυλῶσιν εἰσέλθωσιν εἰς τὴν πόλιν. **15** Ἐξω οἱ κύνες καὶ οἱ φαρμακοί καὶ οἱ πόρνοι καὶ οἱ φονεῖς καὶ οἱ εἰδωλολάτραι, καὶ πᾶς φιλῶν^p καὶ ποιῶν ψεῦδος.

16 Ἐγώ Ἰησοῦς ἔπειμψα τὸν ἄγγελόν μου μαρτυρῆσαι ὑμῖν ταῦτα ἐπὶ ταῖς ἑκκλησίαις. Ἐγώ είμι ἡ ρίζα καὶ τὸ γένος Δανίδ,^q ὁ ἀστὴρ ὁ λαμπρὸς ὁ πρωΐνος.

17 Καὶ τὸ πνεῦμα καὶ ἡ νύμφη λέγουσιν, "Ἐρχου. Καὶ ὁ ἀκούων εἰπάτω, "Ἐρχου. Καὶ ὁ διψῶν ἐρχέσθω· ὁ θέλων λαβέτω ὕδωρ ζωῆς δωρεάν.

^aλέγει • εἰπέν ^bΚαὶ • – ^cΚἀγὼ • Καὶ ἐγὼ ^dἀκούων καὶ βλέπων • βλέπων καὶ ἀκούων ^eἔβλεψα • εἶδον ^fδεικνύοντός • δεικνύοντος ^gὁ καιρὸς γὰρ • ὅτι ὁ καιρὸς ^hἔσται αὐτοῦ • αὐτοῦ ἔσται ⁱἈλφα • ^lΑ ἡ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ἡ ἀρχὴ καὶ τὸ τέλος • ἀρχὴ καὶ τέλος, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἔσχατος ^kφιλῶν • ὁ φιλῶν ^lΔανίδ • ΔΑΔ

¹φωτιεῖ • φωτίσει ἐπ’ ²λέγει • εἰπέν ³κύριος • ὁ κύριος ⁴ἔπεισον • ἔπεισα

⁵ῥυπαρευθήτω • ῥυπανθήτω ⁶ἔσται • ἐστίν ⁷ποιοῦντες • πλύνοντες ⁸ἐντολὰς αὐτοῦ • στολὰς αὐτῶν

18 Μαρτυρῶ ἐγὼ παντὶ τῷ ἀκούοντι τοὺς λόγους τῆς προφητείας τοῦ βιβλίου τούτου, ἐάν τις ἐπιθῇ ἐπ’ αὐτά, ἐπιθήσαι^{a,1} ὁ θεὸς ἐπ’ αὐτὸν^b τὰς πληγὰς^c τὰς γεγραμμένας ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ. **19** καὶ ἐάν τις ἀφέῃ ἀπὸ τῶν λόγων τοῦ βιβλίου τῆς προφητείας ταύτης, ἀφέλοι^{d,2} ὁ θεὸς τὸ μέρος αὐτοῦ ἀπὸ τοῦ ξύλου τῆς ζωῆς, καὶ ἐκ τῆς πόλεως τῆς ἀγίας, τῶν γεγραμμένων ἐν τῷ βιβλίῳ τούτῳ.

20 Λέγει ὁ μαρτυρῶν ταῦτα, Ναί, ἔρχομαι ταχύ. Ἀμήν. Ναί, ἔρχου,³ κύριε Ἰησοῦ.^e

21 Ἡ χάρις τοῦ κυρίου Ἰησοῦ χριστοῦ⁴ μετὰ πάντων τῶν ἀγίων. Ἀμήν.⁵

^a ἐπιθήσαι • ἐπιθήσει ^b ὁ θεὸς ἐπ’ αὐτὸν • ἐπ’ αὐτὸν ὁ θεὸς ^c πληγὰς • ἐπτὰ πληγὰς
δ ἀφέλοι • ἀφελεῖ ^e Ἰησοῦ • Ἰησοῦ χριστέ

¹ ἐπιθήσαι • ἐπιθήσει ² ἀφέλοι • ἀφελεῖ ³ Ναί ἔρχου • Ἐρχου ⁴ χριστοῦ • – ⁵ τῶν
ἀγίων Ἀμήν • –